43
5 H
1

Digitized by Google

AUGUSTINUS,
BARBOSA,
J. U. D. LUSITANUS,
EPISCOPUS UGENTINUS,
DE PAROCHO.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

AUGUSTINI BARBOSÆ,

I. U. D. LUSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,
Olim Sacræ Congr. Indicis Conſultoris, & inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarii majoris;
DEMUM EPISCOPI UGENTINI,
& à Conſiliis D. PHILIPPI IV. Hiſpaniarum Regis Catholici:

PASTORALIS SOLICITUDINIS,

SIVE DE OFFICIO, ET POTESTATE PAROCHI,

TRIPARTITA DESCRIPTIO:
Cujus partes ſingulas, earúmque materias, methodo novà, atque expeditâ pertractatas ſequens pagina declarabit.

ULTIMA EDITIO PRIORIBUS EMENDATIOR.

cum SUMMARIIS, & INDICIBUS locupletiſſimis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

LUGDUNI,
Apud BOUDET, DECLAUSTRE, DE VILLE, & DE LA ROCHE.
M. DCC. XII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

Declaratio ſingularum partium Tripartitæ hujus Deſcriptionis.

Complectitur Pars.

I. Parochorum Electionem, Inſtitutionem, Reſidentiam, Munus injunctum, Vigilantiam erga plebes, Præcedentiam, Functiones Parochiales; item Profeſſionis Fidei emittendæ Sacerdotii aſſumendi, Officia divina recitandi, Miſſas celebrandi, Verbum Dei prædicandi, Doctrinam Chriſtianam docendi. Vigilias, Feſta, Indulgentias, Matrimonia, & Ordinandos denunciandi obligationem. pag. 1

II. Præcipua quædam per Parochos notanda, & curanda circa Sacramentorum in genere, necnon Baptiſmi, ac Pœnitentiæ in ſpecie adminiſtrationem, Sacræ Communionis diſpenſationem, Matrimonii celebrationem, illiuſque denunciationes præmittendas, Nuptiales benedictiones, ac demùm Extremam-Unctionem. pag. 124

III. Jura omnia Parochialia, Oblationes ſcilicet, Quartam Parochialem; ſeu Canonicam portionem, Sepulturam, Funeralia, Primitias, & Decimas. pag. 192

ILLUSTR^mo ET REVER^mo

D. D. RODERICO
A CUNHA,
JURIS PONTIFICII
CONIMBRICENSI DOCTORI,

Olim hæreticæ prævitatis Vliſsiponenſi Inquiſitori, poſteà Portalegrenſi Epiſcopo, deinde Portucallenſi, nunc Archiepiſcopo, ac Domino Brachara, Hiſpaniarum Primati,

AVGUSTINUS BARBOSA FEL.

EX eo tempore, quo ego, Virtute duce, & comite, ut aiunt, Fortuna, ad has Italiæ partes appulſus, Romæ in totius Orbis emporio, & imperio, poſtliminio reverſurus in patriam, habitare cœpi, nihil mihi potius fuit, quàm ut Te Præſul ampliſſime, meis litteris ſalutarem, & quæ in lucem dediſſem, monumentis impertirem. Videbam planè quàm ex longinquo tui nominis fama, & claritas grandibus hinc, & illinc tum generis, tum etiam ſapientiæ circumvecta pennis in hanc regionem, regiámque civitatem penetraverit. Quà te omnes ex antiqua, & regia Triſtani illius Cunhæ, Orientalis Indiæ Propagatoris, Moderatoris & Conſervatoris proſapia ſobolem merentem prædicant, & Camonii rhithmo jam Latinè reddito, & ab omnibus intellecto, rui commendandi ſuppetente materiam, non ſolùm exteri nedum repetunt Luſiadæ,

—— Pompeium Cugna, ſequetur,
Ex lib. 10. *Regnabitque diu. Hic Chalenſers eriget arces,*
Luſiadum, *Dumque Dio metuendus erit, Baſainus eidem*
verſ. 263. *Se dabit, & multo conſtabit ſanguine pugna.*

Repetunt quoque quemadmodum tuus idem Gentilis Heros Inſulam Auſtralem rexerit, ſuo ipſius nomine celeberrimam:

Sed Procul ô quantum video clareſcere lumen!
Ex eod. verſ. *Dicebat Nympha, & numeros ſublimè ferebat*
272. *Per freta Melindes, Oriæque, Lamique, Bravaque?*

Sanguinolenta ſimul mēmorans certamina Cugnæ,
Cujus in Auſtrali Laurenti nomine noto
Littore nomen erit clarum, æternumque manebit.

Nec ſatis. Quà etiam in Te omnes incredibilem philologiam, & juſtam ſcientiarum encyclopædiam venerantur, atque immenſum, & profundum Pontificii, & Cæſarei Juris Oceanum demirantur. Nec falli quidem poſſunt ſuis terentes manibus doctiſſima, quæ de ſacris Sanctionibus evulgaſti volumina; & Commentarios in primam partem decreti Gratiani, ac deinceps in jus Pontificium univerſum editurus, quæ omnia per manus hominum delata tuam ſingularem doctrinam in omnem poſteritatem ſunt conſervatura. Quà denique præter morum integritatē, vitæ exemplum, Juſtitiæ ſeveritatem cum lenitate conjunctam, ac cæteras animi dotes quas modeſtiæ tuæ cauſa ſileo; ſupereminens, & ardens animarum ſtudium intuentur. Quamobrem Te non modò Primarii, quo nunc apud Luſitanos fungeris, verum etiam ſummi apud univerſos Paſtoris dignum judicant officio. Hoc tuos te Prædeceſſores ornare, & ſucceſſores onerare quis dubitat? Potiſſimum quod huic quotidianæ, & aſſiduæ ſolicitudini, quæ cum vita abſolvitur, aliam immortalem eruditiſſimis libris ad Chriſtianæ Reip. beneficium pro animarum cura à te compoſitis curam addideris. Cùm igitur perſpexerim quantopere hoc uno diteſcere peculio deſideres, & quemadmodum Princeps ſuum augere, & cumulare ærarium cupiens, quemquam vel ex vulgaribus hominibus conſiliantem excipit, & exaudit, ita pro tui animi magnitudine omnes de hac re cognoſcere, & ſciſcitari velles; auſus ſum ego unus ex ovili tuo, agnitionis loco, & obſequii, tibi Paſtori vigilantiſſimo hunc libellum de cura animarum Parochis injuncta nuncupare, certò ſciens tuo illi aureo monumento collatum, viſum iri plumbeum. Quid enim ovi cum Paſtoris officio? tractent fabrilia fabri. Verùm tamen Paſtori non mediocri vertitur laudi ſuam ipſius ovem adeò instructam eſſe, ut ſolliciti Paſtoris & munus, & obſequium præſtare valeat. Quod ſi neutra mihi ratio ſufficiat, non ſanè deficiam. Tune noſtræ unicus es Luſitaniæ Mœcenas? Ad tuam tandem omnium artium, & artificum, litterarum, & litteratorum arcem confugio. Hac fretus benignitate hoc Tibi mecum ſimul offero munuſculum, quod ſi ex ſcribentis conditione ſpectetur, eſt perexiguum; ſi ex viribus ingenii, dixerim mediocre; ſi ex animi propenſione magnum; ſi ex rei, de qua agitur argumento, non ineptum, quod tanto Præſuli offeratur. Tu igitur ut bonus Paſtor, & Mœcenas id ſuſcipe, & excipe, æqui, bonique conſule. VALE. Romæ Kalend, Maii M. DC. XXXII.

SERIES

SERIES CAPITUM,

Quæ in hoc tripartito Tractatu de Parocho continentur.

PARS PRIMA

De Parochorum inſtitutione, & obligatione

CAP. I. PAROCHUS unde dicatur, & quid Parochia, & Parochialis Eccleſia, ac Beneficii curam animarum habentis nomine veniat. pag. 1.

II. *De canonica Parochorum electione, & inſtitutione.* 11

Formula aliquot circa erectionem Eccleſiarum Parochialium, ac electionem, & collationem Parochorum ritè, & rectè faciendam. 37. & ſeqq.

III. *De gravitate formidandi oneris, quod Parochorum humeris imponitur, dum illis animarum cura committitur.* 45

IV. *De profeſſione Fidei per Parochum intra duos ſaltem menſes à die adeptæ poſſeſſionis facienda, & obedientia Romano Pontifici præſtanda.* 48

V. *De Sacerdotio per Parochos ſuſcipiendo infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum.* 51

VI. *De vita, & honeſtate Parochorum.* 58

VII. *De Vigilantia Parochorum erga ſuas plebes.* 67

VIII. *De reſidentia Parochorum.* 71

IX. *De præcedentia Parochorum.* 84

X. *De Officio Divino per Parochos recitando.* 87

XI. *De Miſſis per Parochos ex obligatione recitandis.* 93

Literæ Monitoriales S. Caroli Borromæi, de conveniendo ad Divinam Parochiam. 103

XII. *De functionibus Parochialibus.* 104

XIII. *De Parochorum cura circa propria Eccleſiæ, & habitationis reparationem, & debitam reverentiam ipſi Eccleſiæ habendam, ejuſque bona & res conſervandas.* 106

XIV. *De prædicatione verbi Dei Parochis injuncta.* 113

XV. *De doctrina Chriſtiana per Parochos docenda.* 116

XVI. *De denunciatione Vigiliarum, Feſtorum, Indulgentiarum, & Matrimoniorum, & Ordinandorum, per Parochos inter Miſſarum ſolemnia facienda.* 121

PARS SECUNDA.

De Sacramentorum adminiſtratione Parochis injuncta.

XVII. *Circa adminiſtrationem Sacramentorum in genere plura per Parochos conſideranda.* 127

XVIII. *De Baptiſmi Sacramento adminiſtrando præcipua quædam per Parochum curanda.* 135

XIX. *De Pœnitentiæ Sacramento præcipua quædam à Parochis notanda.* 144

XX. *De ſacræ Communionis diſpenſatione per Parochos facienda.* 161

XXI. *De Matrimonio per Parochum celebrando, illiuſque denunciationibus præmittendis.* 175

XXII. *De Extremæ Unctionis Sacramento per Parochum adminiſtrando.* 196

XXIII. *De Parocho, an, & quando ſit dandus ei Coadjutor.* 204

PARS TERTIA

De Juribus Parochialibus.

XXIV. *DE Oblationibus.* 206

XXV. *De Quarta Parochiali, ſeu canonica portione.* 211

XXVI. *De Sepulturis, & Funeribus ducendis.* 222

XXVII. *De Primitiis.* 235

XXVIII. *De Decimis.* 236

§. j. *De rebus, ex quibus Decimæ perſolvuntur.* 239

§. ij. *De perſonis, quibus Decimæ ſolvendæ ſunt.* 248

§. iij. *A quibus perſonis Decimæ ſint perſolvendæ.* 265

§. iv. *Quis ſit Judex competens in cauſa Decimarum, & an, & quando ſit ſummaria, & exequutiva, & quibus pœnis afficiantur illas non ſolventes, & quomodo componi, & tranſigi ſuper illis poſſit.* 281

XXIX. & ult. *Parochus quibus modis talis eſſe deſinat.* 287

Digitized by Google

Summa Privilegii Regis Chriſtianiſsimi.

LUDOVICUS XIV. Dei gratiâ Galliarum & Navarræ Rex Chriſtianiſſimus, ſingulari Privilegio ſanxit, ne quis per univerſos Regnorum ſuorum fines, intra decem annos à die finitæ impreſſionis computandos imprimat, ſeu typis excudendos curet, & venales habeat Libros, tam editos, quàm edendos, *D. D. Auguſtini Barboſæ Luſitani, Epiſcopi Ugentini, &c.* præter PETRUM BORDE, Bibliopolam Lugdunenſem, aut illos quibus ipſemet conceſſerit. Prohibuit inſuper eadem authoritate Regia omnibus ſuis ſubditis eoſdem Libros extra Regni ſui limites imprimendos curare, vel quempiam, ubicumque fuerit, ad id agendum impellere ac inſtigare, ſine conſenſu dicti PETRI BORDE. Idque ſub confiſcatione Librorum, aliiſque pœnis contra delinquentes expreſſis, uti latiùs patet in Literis datis Pariſiis die 17. Septembris 1685.

Ex mandato Regis Signatum LEPETIT.

Quievit hujus editionis ultima prælum die 26. Septembris 1688.

AUGUSTINI

AUGUSTINI BARBOSÆ, V. I. D. LUSITANI, DE PAROCHI OFFICIO, ET POTESTATE,

PARS PRIMA.

CAPUT PRIMUM.

Parochus unde dicatur, & quid Parochia, & Parochialis Eccleſia, ac beneficii curam animarum habentis nomine veniat?

SUMMARIUM.

1 *Parochi apud Ethnicos dicebuntur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſulem, & ligna præparabunt.*

2 *Parochi in Eccleſia ſunt Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis præfecti, ut plebibus ſacrum Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum adminiſtrent.*

3 *Paræcus Græcis eſt incola, ſive habitator in loco.*

4 *Plebani dicuntur, qui curam exercent animarum in Plebania, habentes ſub ſe plures Eccleſias, vel Capellas.*

5 *Plebani Eccleſia appellatur matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet.*

6 *Archiepiſcopi Eccleſia, Metropolis dicitur, id eſt, Civitatum ejuſdem Provinciæ mater.*

7 *Plebanis ſola competit juriſdictio fori pœnitentialis, ut Parochis.*

8 *Plebani non dicuntur in dignitate conſtituti.*

9 Cap. cùm ab Eccleſiarum, de offic. judic. ordin. *declaratur.*

10 *Rectores dicuntur, quia plebem, & populum ſibi commiſſum cum cura regunt.*

11 *Curati appellunur à cura, quam de regendis ovibus ſuſceperunt.*

12 *Parochiæ cujuſlibet Rector appellatur etiam proprius Sacerdos.*

13 *Capellanus dicitur qui in Eccleſia Monachorum curam exercet.*

14 *Paræciæ nomine antiqui Chriſtiani uſi fuerunt.*

15 *Paræcia Græcè, idem eſt quod accolarum conventus, ſeu habitatio, aut cura.*

16 *Parochia dicitur quaſi partitio curæ.*

17 *Parochiæ antiquitus diſtinctæ non erant, ſed Epiſcopi omnes dicebantur totius Diœceſis animarum curam exercere.*

18 *Dionyſius Papa, creſcente Chriſtiano populo ſingulas Parochias ſingulis Sacerdotibus aſſignavit.*

19 *Parochia dicitur locus in quo degit populus alicui Eccleſiæ deputatus, certis finibus limitatus.*

20 *Parochia debet conſtare ad minus ex decem familiis.*

21 *Parochia qualibet cùm habeat ſuum territotorium ſeparatum, & diviſum, amplius non licet alteri in eo aliquid facere.*

22 *Epiſcopus poſt diviſionem Parochiarum non amplius dicitur Rector, ſive Parochus totius Diœceſis, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, &*

Pralatus ſuper omnes ſua Diœceſis Rectores.

23 Epiſcopus diſtincto populo in certas propriaſque Parochias, unicuique ſuum perpetuum peculiarémque Parochum aſſignat, ubi adhuc Parochia certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quem regunt.

24 Aliqua diſtinguuntur Parochia non per domos materiales, ſed per populos, ſeu familias.

25 Parochias novas etiam invitis Rectoribus Epiſcopi conſtituere poſſunt, ubi propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina Officia audienda accedere non poſſunt.

26 Parochialis Eccleſia dicitur, qua habet jus conſiſtens in cura animarum ipſorum Parochianorum, de quibus Parochus Presbyter tenetur Deo reddere rationem.

27 Parochialis Eccleſia ut conſtituatur, qua concurrere debeant? oſtenditur.

28 Parochialis Eccleſia ut probetur, non ſufficit quod Rector adminiſtret Sacramenta, niſi etiam oſtendatur quod de neceſſitate adminiſtrat, & populus ab eodem de neceſſitate recipit.

29 Parochialis non probatur ex ſepultura, & actu ſepeliendi.

30 Parochialitatis praſumptio concludens reſultat, ſi doceatur quod non facta aliqua electione ſepultura per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccleſia, corpora fuerunt ibi ſepulta tanquam in Parochiali.

31 Eccleſia non percipit decimas, vel primitias: ergo non eſt Parochialis, non benè concludit argumentum.

32 Decima poſſunt etiam acquiri Eccleſia non Parochiali ex aliquo titulo, quàm de jure Divino.

33 Parochialitatis reſultaret praſumptio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retineretur ſanctiſſimum Euchariſtia ſacramentum, eo quòd in Parochiali debet de neceſſitate retineri.

34 Parochialitatis praſumptio non levis induceretur, ſi aliqua Eccleſia perciperet decimas, & primitias, vel in illa diebus feſtis Chriſti fideles Miſſas audirent, non tamen neceſſariò ex illis infertur ad curam Parochialem.
Parochialitas unde probetur. ibid. & ſeq.

35 Parochialis Eccleſia conſequenter eſt beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è converſo beneficium Curatum eſt Parochialis Eccleſia.

36 Parochialem Eccleſiam aſſerenti incumbit onus probandi.

37 Eccleſia praſumitur Curata ubi beneficium habuerit populum, vel Clerum.

38 Parochialis Eccleſia fit Epiſcopi auctoritate, qui fines deſignat, plebem conſtituit, & Parochialem nominat.

39 Parochialis Eccleſia erecta praſumitur Superioris auctoritate, & conſenſu ex lapſu temporis, quando in illa divina Officia publicè celebrata fuerunt.

40 Dotata ſufficienter debet eſſe Parochialis Eccleſia, ut poſſit ſaltem ex dote ipſius unus Presbyter cum alio miniſtro commodè ſuſtentari, & jura Epiſcopalia perſolvere.

41 Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat.

42 Parochialis Eccleſia ſi ita exiguos, & tenues redditus habere deprehendatur, poterit Epiſcopus cum illa conjungere aliquod beneficium ſimplex, vel illam cum aliis Parochialibus unire.

43 Parochialis Eccleſia non poteſt duos, vel plures Parochos habere.
Rector quaſi populum regens dicitur. ibid.

44 Parochialis Eccleſia ad regimen unus Parochus aſſumi debet, qui ſuo nomine, & non cum aliis praficiatur.

45 Beneficium Parochiale habere dicuntur illi, quibus ſingulariter Parochiales Eccleſia curanda & regenda conferuntur.

46 Beneficij Parochialis appellatione non venit omne beneficium habens curam animarum.

47 Cura animarum in beneficiis duplex.
Cura animarum quid? ibid.

48 Cura pœnitentialis alia actualis, alia habitualis.

49 Mentio non eſt facienda de cura annexa.

50 Cura habitualis nullum facit beneficium Curatum, nec cauſat incompatibilitatem, nec requirit perſonalem reſidentiam.

51 Parochialis habitu pari paſſu ambulat cum beneficio ſimplici.

52 Parochialis ad actum revocata judicatur, ac ſi eſſet noviter erecta.

53 Cura animarum in beneficiis unitis eſt penes Principalem Pralatum beneficii uniti, ejus verò exercitium penes Vicarium amovibilem in dicto beneficio unito deputatum.

54 Vicarius perpetuus in Eccleſia Collegiata deputatus habet omnimodam curam actualem, habitualis verò eſt penes Capitulum.

55 Papa erigendo vicariam perpetuam, & in Vicariam transferendo curam, nihil aliud facit, quàm conſtituere illi actu Rectorem cura animarum, licèt propriè non ſit Rector Eccleſia.

56 Vicarius perpetuus potiùs dicitur habere curam animarum, quàm Rector animarum.

57 Cura animarum indiſtinctè dicitur apud Vicarium perpetuum quoad omnem affectum.

58 Rector principalis ſi ſpreto Vicario perpetuo velit ſe ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet.

59 Cura totalis poteſt in erectione Vicaria transferri

ferri in Vicariam etiam ad nutum amovibilem.

60 *Vicarij perpetui in Parochialibus annexis debeat de jure conſtitui.*

61 *Beneficij de eſſentia eſt ut ſit perpetuum.*

62 *Titulus in Parochiis unitis non exiſtit, cùm fuerit ſuppreſſus, & extinctus per unionem acceſſoriè factam.*

63 *Cura titulus in Parochiis unitis eſt penes Epiſcopum, quem ab eo recipit Vicarius.*

64 *Unio poteſt fieri in perpetuum alteri beneficio dependenter, vel independenter.*

65 *Curam remanere penes principalem evidens ſignum eſt, quando Vicarius conſtituitur temporalis, & amovibilis in exercitio curæ animarum.*

66 Extrav. Execrabilis, in fin. verſ. quantum, de præbend. *declaratur.*

67 *Qualitas Parochialis annexa acceſſoriè non debet redundare in principale.*

68 *Beneficium principale ſi ſit ſimplex, non creſcit, nec fit curatum per Eccleſiam parochialem ei acceſſoriè annexam.*

69 *Eccleſiæ Parochiales acceſſoriè unitæ nunquam vacare cenſentur, ac proinde impetrari non poſſunt.*

70 *Parochiales per unionem de illis acceſſoriè factam omninò extinguuntur, & titulum, & nomen amittunt, & ſunt effecta prædia beneficii, cui unitæ fuerunt.*

71 *Litera unionis non dicuntur literæ de beneficio, ſed de proprietate, & re profana.*

72 *Cauſa unionis non dicitur cauſa beneficialis.*

73 *Deſcendentes ab Hebræis ſunt capaces beneficiorum curam animarum habentium.*

74 *Cura habitualis licèt ſit in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis omnimoda transfertur in Vicarium.*

75 *Beneficia illa dicuntur habere curam animarum, quæ eam habent actu, non verò habitu.*

76 *Habere dicitur cum effectu.*

77 *Curæ appellatione venit actualis, non verò habitualis.*

78 *Verba ſemper in propria, & potiori ſignificatione ſunt intelligenda.*

1 OLIM apud Ethnicos Parochi dicebantur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem, & ligna præparabant, hoc eſt, qui omnium rerum copiam Legatis Regum, Principum, ac Populorum hoſpitio receptis ſuppeditabant, ut annotavit Acron. in illud Horatii lib. 1. ſermonum, ſatyra 5.

—& Parochi, quæ debent ligna, ſalémque.

2 Refert Petr. Greg. *ſyntagm. juris lib. 36. c. 30. num. 9.* † Unde inſtar horum dictos eſſe Parochos in Eccleſia quidam exiſtimant, eo quòd ſint Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis præfecti, ut plebibus, ſive populis ſacrum
Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum
ad paſcendas animas ſubminiſtrent. † Alii 3
verò putant Parochum dictum quaſi Parœcum; Parœcus autem Græcis eſt incola, ſive
habitator in loco, ut ait Pompon. *in l. pupillus,*
ff. de verb. ſignif. ibi, *incola eſt, qui in aliquam regionem domicilium ſuum contulit, quem Græci Parœcon vocant.* Ita Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3.*
cap. 12. quæſ. 1. Boll. *in œconomic. Canonic. claſſ. 2.*
cap. 1. §. 1. pag. 163. verſ. Bonào tamen.

Horum quidam vocantur Plebani, ut *in cap.* 4
ſcriptum eſt, de elect. qui videlicet curam exercent animarum in Plebania habente ſub ſe
plures Eccleſias, vel Capellas, *cap. 1.* ubi gloſ. *ne*
Clerici, vel Monachi, lib. 6. ſic dicti à plebe, vel
populo, qui ſub eorum cura regitur, & habet ſe
Plebanus cum cæteris Curatis unius plebis, ſicut Archiepiſcopus cum Suffraganeis Provinciæ ſuæ; nam & ipſi viſitatores conſtituuntur,
qui vicos, & caſtella in Epiſcoporum locum
circumeant, *cap. non debere, cum gloſſ. 80. diſt.*
cap. ſicut olim, de accuſat. † Et Eccleſia Pleba- 5
ni appellatur matrix, quaſi mater Eccleſiarum,
quas ſub ſe continet, *cap. ad audientiam, il 1.*
de Eccleſ. ædific. c. 1. de præſcrip. Concil. Trident.
ſeſſ. 21. de reformat. cap. 7. gloſſ. 1. *in Clem. unic.*
de Baptiſmo, Azor. *d. p. 2. lib. 3. cap. 12. q. 3. & lib. 9.*
c. 3. q. 14. verſ. matrix, Rot. *deciſ. 272. num. 2. cum*
ſeqq. p. 1. recentior. † Sicut Archiepiſcopi Ec- 6
cleſia, Metropolis dicitur, id eſt, civitatum
ejuſdem Prvinciæ mater, ut contra Iſidor. *in*
cap. cleros, verſ. Archiepiſcopus, diſt. 21. animadvertunt Forcat. *dialogo 61. num. 4.* Alciat. *lib. 2.*
diſpunct. cap. 23. ad fin. Covar. *practicar. c. 19. n. 2.*
Gambar. *de officio, & poteſt. Legati à latere, tit. de*
variis Ordinariorum nomin. ex num. 34. Dionyſ.
Paul. *de vera quatuor Patriarchal. Sedium erect.*
cap. 1. num. 23.

Plebanis hujuſmodi ſola competit juriſdi- 7
ctio fori pœnitentialis, ut Parochis, & ideò à
Parochis non diſtingui ſcribit Fileſac. *in tract.*
de Parœcia, cap. 3. pag. 59. ac ſubinde cùm non
habeant juriſdictionem fori contentioſi, non
poſſunt dici in dignitate conſtituti, quia differentia illa, quod Parochus uni præeſt Eccleſiæ, Plebanus pluribus, nullam in ſubſtantia
conſtituit differentiam, ex notatis per Anton.
Fabr. *in theor. de re benefic. tit. de beneficiis in Cathedrali, num. 33.* & ideo † Plebanum dignita- 8
tem non habere reſolvunt Fulv. Pacian. *de*
probat. lib. 1. c. 27. à n. 59. & Azor. *d. lib. 3. c. 21.*
q. 1. & 4. niſi fortè Eccleſia, cui præeſt, ſub ſe
Capellas habeat, & ſimul Collegiata ſit, ut
ex Domin. Franc. & Feder. explicat Pacian.
d. c. 27. n. 62. Quamvis contrarium, imò quod
Plebanus, licèt in Eccleſia Collegiata non ſit,
dignitatem habere dicatur, ſi ejus Plebania ſub
ſe Capellas teneat, teneant additio ad gloſſ.
verb. Capellas, in d. cap. 1. ne Clerici, vel Monachi,
lib. 6. Lambertin. *de jurepatron. lib. 1. p. 1. quæſt. 11.*

*art.*4.Petr.Gregor.*ſyntagm.juris lib.*12.*cap.*42. *n.*13.Læl.Zech.*de Republ.Eccleſ.cap.*27.*à princ.*
9 Squillante *de obligation. Cleric. p.*2.*n.*58. † Pro quibus non facit *cap.cùm ab Eccleſiarum,de offic. judic. ordin.* dum videtur probare Plebanos excommunicare poſſe ſibi ſubditos; quia reſpondetur non conſtare ex ejus litera,quænam fuerit Eccleſia illa Sancti Petri,de qua *ibi*, nec text. decidere Plebanum illum Jure communi excommunicationem proferre potuiſſe, ſed tantum ſupponere ab eo prolatam,ac ſubinde terminos habiles ſupponere poſſumus, cùm text. principaliter non decidat, quod ſcilicet, vel Eccleſia erat Collegiata, vel quod juriſdictio ſpeciali jure ei competebat.

10 Rectores quidam dicuntur, quia plebem, & populum ſibi commiſſum cum cura regunt, juxta *cap.*1.*de Capellis Monach.cap.*3. *de vita,& honeſt. Cleric.* eorumque beneficium *Rectoria* dicitur, *c.ult.de prabend.* Petr.Gregor.*ſyntagm. juris lib.*15. *cap.*14. *num.*10. quamvis ſub rectotis nomine comprehendantur etiam habentes dignitatem, Perſonatum, ſive Prioratum, ut ex Domin. & aliis oſtendit Illuſtriſſ. Dominus meus Rodetic. à Cunha *in comment. ad cap.ſunt namque,*14.*diſt.*45.

11 Curati appellantur alii à cura, quam de regendis ovibus ſuſceperunt, non ſine grandi myſterio; ſicut enim Papæ commiſſa eſt cura univerſæ Eccleſiæ, dicente Domino, *Paſce oves meas:* ſic ipſe Papa vocans Epiſcopos in partem ſollicitudinis, ſeu curæ ex Ordinatione divina iiſdem Epiſcopis committit particulares Eccleſias ſeu Diœceſes paſcendas, & curandas. Sic demùm ipſi Epiſcopi, Domino inſtituente Ordinem Presbyterorum, ſeu Curatorum in ipſis ſeptuaginta Diſcipulis (ut Pattum eſt doctrina) iiſdem curam ſingularum Parochiarum committunt,à quibus ſolis, inquit Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *cap.*13.*de reform.* Sacramenta ſuſcipiant. Porò per curam, à qua dicuntur Curati, non intelligenda venit qualiſcumque, qualis eſt illa, quæ ex lege charitatis mandatur unicuique de proximo. Nec illa etiam, quam habet, verbi gratia quilibet Superior temporalis, licèt ſuo modo etiam teneatur ad cuſtodiam animæ: neque etiam dicitur curam ejuſmodi habere,qui habet licentiam ad exercendos certos actus Paſtorales, alioquin tot eſſent Paſtores,quot ſubſidiarii. Sed is demùm Curatus eſſe intelligitur, qui accepit curam animarum ex natura officii, qui accepit non ſolùm poſſe,ſed debere: non ſolùm licentiam, ſed ultra hoc etiam officium, munus,onus,debitum curandi animas, quod involvit obligationem eas curandi ex lege juſtitiæ, cui propterea applicari poſſit illud Ezechielis 33.*Sanguinem ejus de manu ſpeculatoris requiram.* Ita Theophil. *Parochorum, ſeu de quadruplici debito in propria Parochia perſolvendo, part.* 3. *de Confeſſione Paſchali*, *art.* 11.

Sacerdos proprius vocatur cujuſlibet Parochiæ Rector, *in cap. omnis utriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſſion.* Navar. *in cap.placuit, de pœnit.diſt.*6. *n.*123. ibi, *& Sacerdos ille dicitur proprius qui eſt præfectus Parochia,* &c. Mich.Locmairus *in ſuo Parochiali,cap.*4.*propoſ.* ubi explicat proprium Sacerdotem dici Curatum, latè Theoph. *d.p.*3. *art.*5. 12

Capellanus dicitur, qui in Eccleſia Monachorum curam animarum exercet, ut *in cap.*1. *de Capell. Monach.* 13

Parochus dicitur à Parochia, ſeu Paræcia, ut Budæus vult,ſicut & Parochiani, ſeu Paræciani,ut *in tit.de Parochiis*, & eo nomine uſos fuiſſe antiquos Chriſtianos demonſtrat S.Auguſtinus *lib.*14.*de Civitate Dei,* his verbis: *Fuit Presbyter nomine Reſtitutus in Paræcia Calamenſi Eccleſia.* † Paræcia autem Græcè idem eſt qood accolarum Conventus, ſeu habitatio, aut cura,vel ſecundùm alios, † Parochia dicitur, quaſi partitio curæ, quia Rector Eccleſiæ curam habet animarum totius populi intra illos limites congregati, *c.*1.*de Capell. Mon.* *c.cùm ſingula,de prabend.lib.*6. Petr. Gregor. *d.lib.*15. *cap.*24.*n.*6.*&* 7. Rebuff. *in concord.tit. de collat. §.ſtatuimus,&* 2.*in verb. Parochiales,* Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſſ.*6.*num.*39. Læl.Zec. *d. cap.*28. *num.*1. Guttier. *alleg.*8.*num.*6. 14 15 16

Antiquiùs Parochiæ diſtinctæ non erant, ſed Epiſcopi omnes dicebantur totius diœceſis animarum curam habere, & omnes illius decimas percipiebant, & inter ſe,& alios Clericos dependebat,quia reliqui Clerici de manu Epiſcopi percipiebant, & curam exercebant, *cap.*1.*verſ.has verò decimas,*16.*q.*7. Put. *deciſ.*361.*n.*5.*lib.*1. Gonzal. *d.gloſ.*6.*n.*80. † Sed poſtea cùm augeretur populus Chriſtianus, Dionyſius Papa XXIV. poſt B. Petrum, ſingulas Eccleſias ſingulis Sacerdotibus aſſignavit, ut unuſquiſque proprium haberet territorium, nec unus alterius fines ingrederetur, *in c.*13.*q.*1. *& in cap. paſtoralis, de iis qua ſunt à Prælatis,* Ioan. Andr. Abb & alii *in rub. de Paroch.* Bertrand.*conſ.*350.*vol.*2.*p.*1.Navar.*in c.Placuit, n.*3.*cum ſeqq.de pœnit.diſt.*6. Selv.*de benefic.part.*1. *quaſt.*4.*num.*19. Paul.Fuſc.*de viſit. lib.*2. *cap.*2. *n.*1.Hojed.*de incompatib.benef.p.*2.*in præfat.n.*5. Zcch. *d.c.*42.*de Paroc. n.*1. ubi quod id factum fuit tam in Civitatibus, quàm in Caſtris, & villis,Suat. *de Relig. tom.*1. *tract. de decim. lib.*1. *cap.*21.*à n.*4. Carat. *de Iurib. Paroc. tit.*1. *cap.*2. Lotter. *de re benefic. lib.*1. *quaſt.*8.*num.*18. Ioan. Fileſac. *de origine Paræciarum, cap.*4. *in princip.* Trullench *in expoſit.Decalogi, lib.*3.*cap.*5.*dub.*2. *num.*12. Rot. *in conchen. decimarum del Infantado,* 7. *February* 1618. coram *bona memoria Andrea,* & in *Florentina Parochialis,* 22. *Maij* 1630. coram *Reverendiſſ.D.meo Coccino Decano,* licèt Card.Baron. *annal. Eccl. tom.*3. *ad an.*325. *verſ.* 17 18

verſ. unde hic, & Theophil. *Parochialis p.* 1. *de*
conc. Paroch. art. 1. *pag.* 4. exiſtimaverint ab ip-
ſiſmet Apoſtolis factam diviſionem Paro-
chiarum.
19 Et unaquæque Parochia exinde dicta fuit
locus, in quo degit populus alicui Eccleſiæ de-
putatus, certis finibus limitatus, Ægid. Bella-
mer. *conſ.* 38. *n.* 8. Roman. *conſ.* 356. *in princip.*
Grilenzon. *conſ.* 6. *n.* 5. Mantic. *deciſ.* 48. *num.* 1.
20 Card. Tuſch. *tom.* 7. *lit. P, concluſ.* 94. *n.* 1. † non
minus quàm decem diſtinctæ domus, & fami-
liæ Parochiam facere poſſunt, quæ municipia
nominantur, *c. unico*, 10. *q.* 3. Carat. *de jurib. Pa-
roch. tit.* 3. *c.* 3. *in fin.* Pacian. *de probat. lib.* 2. *c.* 31.
21 *n.* 23. † & cùm quælibet haberet ſuum territo-
rium ſeparatum, & diuiſum, non amplius lici-
tum fuit alteri Parochiæ in eo aliquid facere;
Calcan. *conſ.* 34. *ex n.* 10. Card. Thuſc. *d. lit. P*,
22 *concl.* 95. *n.* 7. † nec Epiſcopus deinde dici po-
teſt Rector, ſiue Parochus totius diœceſis, ſed
ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper
omnes ſuæ diœceſis Rectores. Gonzal. *d. gloſſ.* 6.
num. 83. Rota *deciſ.* 25. *n.* 4. *part.* 1. *recent.*
23 In illis verò locis, & ciuitatibus vbi adhuc
Parochiæ certos non habent fines, nec eorum
Rectores proprium populum, quem regant,
ſed promiſcuè petentibus Sacramenta admi-
niſtrant, ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat.
cap.* 13. vt Epiſcopus diſtincto populo in cer-
tas propriáſqve parochias vnicuique ſuum
proprium peculiarémque Parochum aſſignet.
Vgol. *de officio Epiſcopi, cap.* 54. §. 2. Quod qui-
dem Concilii decretum non comprehendere
Parochias, quæ licèt certos fines non habeant,
certum tamen populum habent, & per certas
familias diſtinguuntur, vſque adeò vt Sacra-
menta promiſcuè non adminiſtrentur, referr
deciſum Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ* 6. *n.* 96.
& non eſt incognitum aliquibus in locis, &
24 præcipuè † Aquilæ, diſtingui Parochias non
per dumos materiales, ſed per populos, ſeu fa-
milias, vt colligitur ex relatione ejus Epiſcopi
facta ſacræ Congregationi Concilii de anno
1578. quæ legitur apud Tamburin. *de jure Ab-
batum, tom.* 1. *diſp.* 14. *q.* 1. *num.* 11. & ex his, quæ
adducit Franc. Viui. ex eadem ciuitate oriun-
dus, *in ſylva commun. opin.* 230. *n.* 24. & 25.
25 Vbi etiam propter locorum diſtantiam, aut
difficultatem Parochiani ſine magno incom-
modo ad percipienda Sacramenta, & diuina
Officia audienda accedere non valent, nouas
Parochias, etiam inuitis Rectoribus, Epiſcopi
conſtituere poſſunt, *cap. ad audientiam, de Ec-
cleſ. ædifican.* quibus pro victu, & ſuſtentatione
noui Parochi fructus aſſignentur arbitrio Epi-
ſcopi ad Eccleſiam Matricem quomodolibet
pertinentes, aut ſi neceſſe fuerit, compellat po-
pulum Eccleſiæ nouiter erectæ ad neceſſaria
eidem Sacerdoti ſubminiſtranda, vt decidit
Concil. Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform. c.* 4. latè Ego ipſe

de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. *alleg.* 78. *per tot.*
Nec Epiſcopi in his quæ pertinent ad curam
animarum propter Parochos excluduntur,
quia omnes animæ diœceſis ſunt commiſſæ
ſub poteſtate Epiſcopi, *cap. quacumque*, 10. *quæſt.*
1. *cap. præcipimus*, 12. *q.* 1. & quilibet de diœceſi
dicitur eſſe Parochianus Epiſcopi, vt *in cap. li-
cet, de feriis, & in c.* 1. *de raptor. & in cap. ad au-
res, de pœnis*, facit bonus text. *in Clem. dudum,
§. in Eccleſiis, de ſepulc.* refert Gutier. *canon. lib.* 1.
cap. 27. *num.* 25. & 26.
A Parochia, & Parocho dicitur Parochialis 26
Eccleſia, quæ habet jus conſiſtens in cura ani-
marum ipſorum Parochianorum certis limiti-
bus conſtituta, ipſis Sacramenta miniſtrans, &
proprium habens Rectorem, & Parochum.
Abb. *in rub. de Paroch.* Carac. *de juribus Paroch.
tit.* 1. *c.* 3. Ægid. Bellamer. *conſ.* 38. *num.* 8. Gutier.
alleg. 8. *n.* 6. & hoc abſque vlla prærogatiua, Fe-
der. de Senis *conſ.* 49. & 86. Cardin. Tuſch. *d.
lit. P, concluſ.* 93. *num.* 1. Et iſta Eccleſia Paro-
chialis gaudet priuilegio, vt intra ſuos fines
alia Eccleſia, vel Capella non poſſit ædificari
inuito ejus Rectore, *cap. quicumque*, 16. *q.* 1. quia
eſſet facere in ſui præiudicium, cùm compre-
hendat quicquid eſt intra fines eiuſdem Paro-
chiæ, quaſi totum ipſum ſolum per fines de-
ſignatos ſit certo modo in poſſe ipſius Paro-
chiæ, vt contra ejus voluntatem alia Capella
ædificari nequeat. Ita Hieron. Carac. *in opuſcu-
lo de juribus Paroch. tit.* 2. *cap.* 1. Vnde in faculta-
tibus extruendi Oratoria ſtylus Romanæ Cu-
riæ hæc inter alia ad fauorem Parochialium
appunere conſueuit, vt ſcilicet Oratorium de-
center inſtructum, & ornatum & ab omnibus
actibus domeſticis liberum exiſtat: tum ut
conceſſio intelligatur ſine Parochialis Eccle-
ſiæ præiudicio, & excipiantur dies Natalis Do-
mini noſtri, Reſurrectionis, Pentecoſtes, qui-
bus ibidem celebrari non liceat; ſed Paro-
chialis frequentetur, quódque alii præterquam
ſeruitio perſonæ, cuius intuitu Oratorium
conceditur, neceſſarii ibidem audientes Miſ-
ſam, ab obligatione audiendi Miſſam in Eccle-
ſia per hoc non liberentur. Ita Piaſec. *in praxi
Epiſcop. p.* 3. *c.* 3. *tit. de viſitat. Eccleſ. Paroch. n.* 21.
Hieron. Carac. *in d. opuſc. tit.* 2. *cap.* 2.
Quæ autem debent concurrere ad conſti- 27
tuendam Eccleſiam parochialem, tradunt Sta-
phil. *de literis gratia, tit. de qualit. & ſtat. benef.*
§. *circa ſecundum, à num.* 7. Sarnen. *in reg. de idio-
mate, quæſt.* 11. Rebuff. *in concord. tit. de collat.*
§ *ſtatuimus, il* 2. *verb. Parochiales Eccleſ.* Cuch.
in inſtit. maior. lib. 2. *tit.* 15. Maſcard. *de probat.
concl.* 469. Quintanad. *eccleſiaſt. lib.* 4. *à num.* 68.
Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *c.* 2. Camill. Borell. *in ſum.
deciſ p.* 1. *tit.* 1. *n.* 17. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1.
verb. Parochia, § 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 6.
num. 34. *cum multis ſeqq.* Rot. *deciſ.* 52. *p.* 2.
diuerſ. & in Florentina Parochialis, 22. *Maii* 1630.

coram *Reuerendiſſ. Domino meo Coccino Decano,* quæ reperitur impreſſa nouiſſimè *p.5. recent. deciſ.*380. ex quorum dictis, & præcipuè Rotæ conſtat, quod probare volens Eccleſiam eſſe Parochialem, debet juſtificare quatuor requiſita: primum eſt poteſtas fori pœnitentialis, hoc eſt, poteſtas ligandi, atque ſoluendi: ſecundum eſt certa Parochia, hoc eſt, locus certis finibus conſtitutus, in quo populus alicuius Eccleſiæ deputatus degit; tertium vt Parochus curam exerceat nomine ſuo, quod requiſitum conuenit perſonæ, non autem Eccleſiæ, quartum quod etiam reſpicit perſonam, & non Eccleſiam, videlicet quod Sacerdos tanquam Rector ſuo nomine ſingulariter, & non cum aliis ad regimen Parochialis Eccleſiæ admittatur, vt declarat Rota *d. deciſ.* 52. *à num.* 1. *vſque ad num.* 19. Et propterea eadem Rota conſiderans ſtatum Eccleſiæ, breuiter di-
18 xit † ad oſtendendum Eccleſiam eſſe Parochialem, non ſufficere quod Rector adminiſtret Sacramenta, niſi etiam oſtendat quod de neceſſitate adminiſtret, & populus ab eodem de neceſſitate recipiat, gloſſ. *verb. impendat, in Clem. dudum, de ſepult.* vbi Imol. *num.* 32. Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 36. Mantic. *deciſ.* 48. *n.* 5. Gregor. XV. *deciſ.* 387. *n.* 7. vbi Beltram.

29 Vnde colligitur, Eccleſiam non probari Parochialem ex ſepultura, & actu ſepeliendi, cùm hoc ſub prædictis quatuor requiſitis non contineatur, vt declarat Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *n.* 53. & Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 865. *n.* 14. & quilibet poſſit ſibi eligere ſepulturam in loco ſacro ſibi benè viſo, *cap. cùm liberum,* & *ibi* gloſſ. *verb. diſpoſuit, de ſepult. cap.* 1. *eod. tit. in* 6.
30 † Reſultaret tamen concludens præſumptio parochialitatis, ſi doceatur quod non facta aliqua electione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccleſia, corpora fuerint ibi ſepulta, tanquam in Parochiali, in qua concurrentibus prædictis defuncti debent ſepeliri, *cap. ex parte, de ſepulturis*, & optimè conſiderauit Rota *in d. Florentina Parochialis.*

31 Deinde colligitur quod non ſequitur, iſta Eccleſia non percipit decimas, vel primitias; ergo non eſt Parochialis, nec per contrarium, iſta jura habet talis Eccleſia: ergo neceſſariò
32 ſequitur quod † ſit Parochialis, ſecundùm Gonzal. *d. gl.* 6. *n.* 56. cùm decimæ poſſint etiam acquiri Eccleſiæ non Parochiali ex aliquo titulo, quàm ex jure diuino, ex quo Eccleſiæ Parochiali debentur. *Exod. c.* 22. *in fine,* & habetur *in cap.* 1. *& in cap. cùm homines, & in cap. paſtoralis, de decim,* poſſunt enim & aliis Eccleſiis acquiri, putà præſcriptione, *cap. cùm contingat, cap. cùm in ſua, eod. tit. cap.* 1. *de præſcript. in* 6. Rebuff. *de decim. q.* 23. *n.* 6. Abb. *conſ.* 94. *num.* 2. *vol.* 1, Couar. *lib.* 1. *var. c.* 17. *n.* 6. & fuit conſideratum *in d. Florentina:* licèt quandoque ex perceptione decimarum arguatur cura apud percipientem, vt in deciſionibus citatis per Rot. *deciſ.* 489. *num.* 3. *in fin. p.* 1. *recentiſſim.*

Parochialitatis tamen reſultaret præſump- 33
tio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retineretur ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, quod in Parochialibus debet de neceſſitate retineri, juxta notata *in Clem.* 1. *de priuileg.* ita vt in aliis non retineatur, niſi ex indulto Apoſtolico, quod habent Regulares, *cap. tribus,* §. *tanta, de conſecr. diſt.* 2. ita ſibi fuiſſe reſponſum à *ſacr. Congreg. Eminentiſſimorum Interpretum Concil. Trid. de anno* 1609. atteſtatur Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. c.* 110. refértque Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 13.

Prout etiam parochialitatis præſumpio 34
non leuis induceretur, ſi aliqua Eccleſia perciperet decimas, & primitias, vel in illa diebus feſtis Chriſti fideles Miſſas audirent, vel alia Sacramenta, excepto Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, perciperent, non tamen neceſſariò ex illis inferretur ad curam Parochialem, cùm hæc omnia poſſent adeſſe ex aliquo accidenti, vt ponderauit Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 56.

Simili modo ſolis Parochialibus Eccleſiis permittitur habere campanas, in tantum, vt nec in Monaſteriis pulſari publicè ſine diſpenſatione poſſint, *c. patentibus, de priuil.* Specul. *tom.* 1. *tit. de diſpenſat* §. *nunc de Epiſcoporum, num.* 14. *caſu* 102. Eſt enim campana vnum de ſignis, & requiſitis Eccleſiæ, & beneficii Curati, Alciat. *lib.* 8. *parerg. c.* 1. Selv. *de benefic. p.* 1. *q.* 5. *n.* 82. Valenzuela *conſ.* 26. *num.* 1. *&* 2. *tom.* 1. Sed neque ex hoc parochialitas probaretur, ſicut nec probatur ex fonte Baptiſmi, Feder. de Senis *conſ.* 80. *n.* 3. Rot. *deciſ.* 52. *n.* 28. *p.* 2. *diuerſ.* Seraph. *deciſ.* 1026. *n.* 5. Gregor. XV. *deciſ.* 387. *n.* 11. Item nec ex cœmeterio, cùm illud habere poſſit Eccleſia non Parochialis, idem Greg. *d. deciſ.* 387. *num.* 12. vbi *n.* 15. quod etiam parochialitas non probatur ex prouiſionibus factis per concurſum, quia Epiſcopi poſſunt prouidere etiam de beneficiis non Parochialibus per concurſum.

Eo ipſo quod vna Eccleſia eſt Parochialis, 35
conſequenter eſt beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è conuerſo, quia poteſt eſſe beneficium Curatum abſque eo quod ſit Eccleſia Parochialis, veluti ſi ſit aliqua Eccleſia ruralis, & ad eam de nono veniant homines ad illic inhabitandum, licèt poſſit dici Eccleſia Curata, non dicitur tamen Eccleſia Parochialis, ſi non habet certum territorium, vt poſt Joan. Andr. & alios, *in cap. ſuper eo, de præbend. in* 6. tradunt Rebuff. *in concord. tit. de collation.* §. *ſtatuimus, il* 2. *verb. Parochiales,* & iterum *in forma mandati de prouidendo, in verbo cura, verſ. & ſufficiat,* vbi propterea dicit melius eſſe exprimere quod ſit Eccleſia Parochialis,

Digitized by Google

chialis, quàm quod ſit beneficium Curatum.
Alphonſ. Hojed. *de incompatibil. beneſic.part.* 1.
cap. 13. *ſub num.* 2. *poſt med. verſ. at verò poteſt
eſſe.* Camill. Borrel. *in ſumma omnium decîſ. tom.* 1.
tit. 2. *de ſacroſ. Eccleſ. num.* 18. Rot. *d. deciſ.* 32.
num. 37. *&* 38. *part.* 2. *diverſ.* ubi *num.* 39. dixit
quod hinc eſt quod in Iure Canonico, & in
Concil. Trident. paſſim ſit mentio ſimpliciter
de Eccleſiis Parochialibus, abſque expreſſio-
ne qualitatis Curæ. Vnde benè Rota coram
Gregor. XV. *deciſ.* 387. *num.* 10. ait Parochiali-
tatem non probari ex cura animarum, quia
poteſt eſſe cura ſine parochialitate.

36 Quamvis in dubio aſſerenti Eccleſiam eſſe
Parochialem incumbat onus probandi, eo
quòd beneficia præſumantur ſimplicia, & non
Curata, Staphil. *in* 2 *p. de ſtatu, & qual. beneſic.
n.* 2. Ægid. *deciſ* 676. Hieron. Gabr. *conſ.* 191.
n. 1. *lib.* 1. cum aliis citatis per Nicol. Garc. *de
benef. p.* 1. *cap.* 6. *n.* 8. & per Gregor. XV. *deciſ.* 387.
num. 4. Guttier. *alleg.* 8. *n.* 5. cùm de jure Paro-
chialitas non præſumatur, Bellam. *deciſ.* 676.
per totam, Rot. *deciſ.* 200. *n.* 5. *p.* 1. *recentiſſimar.*
37 *& deciſ.* 558. *n.* 5. *p.* 1. *recentior.* † Nihilominus
tamen ubi beneficium habuerit populum, vel
Clerum, Eccleſia præſumitur Curata, Staphil.
citato loco, num. 1. *&* 2. Rebuff. *in praxi beneſic.
tit. ſæculare benef. quotup.* Ægid. *d. deciſ.* 676. Se-
raphin. *deciſ.* 1227. Nicol. Garc. *loco proximè
citato.*

38 Vt Eccleſia conſtituatur Parochialis, aucto-
ritas requiritur Epiſcopi, qui eam Parochia-
lem conſtituat, fines deſignet, & plebem de-
notet, *cap. nullus omninò*, 16. *quæſt.* 7. Caret. *de
jurib. Paroch. tit.* 1. *cap.* 3. *num.* 2. Azor. *inſtit. mor.
part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 11. *quæſ.* 14. ubi ſubdit, quod
dum diſcutitur, num Parochialis Eccleſia ſit,
inquiritur quando fuerit ædificata, cujus con-
ſenſu extructa, quibus conditionibus affecta:
& Vgolin. *de offic. Epiſc. cap.* 53. *in princip.* oſten-
dit in quibus caſibus poſſit Epiſcopus novam
39 Parochiam conſtituere. † Erecta tamen præ-
ſumitur Superioris auctoritate, & conſenſu ex
lapſu temporis, quando in illa divina Officia
publicè celebrata fuerunt, ut per Afflict. *de-
ciſ.* 368. *n.* 5. Gam. Luſit. *deciſ.* 144. *in fine, & de-
ciſ.* 168. *n.* 1. Lancell. Gallia *conſ.* 124. *n.* 6. *vol.* 1.
Camill. Borrel. *d. tit. de ſacroſanct. Eccleſ. n.* 7.
ubi *n.* 10. addit procedere quando requiritur
conſenſus; ſecus autem ſi exigeretur licentia
in qua non ſufficit aliquis curſus.

40 Dotata ſufficienter eſſe debet Parochialis,
ut poſſit ſaltem ex dote ipſius unus Presbyter
cum alio miniſtro commodè ſuſtentari, & ju-
ra Epiſcopalia perſolvere, *cap. piè*, 16. *q.* 7. &
quando opus ſit hoſpitalitate uti, *cap. ut quiſ-
quis, de vita, & honeſt. Cleric. c.* 1. *de præbend. in*
6. Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 12. *q.* 15. Læl. Zech. *d. cap.* 28.
de Parocho, num. 4. Caval. *deciſ.* 498. *n.* 1. Rebuff.
41 *in tract. congruæ portionis, num.* 65. † Et ſic non
debere Eccleſiam dedicari, niſi tantùm aſſi-
gnetur quod duobus ſufficiat, tradunt Caſſad.
deciſ. 18. *de præbend.* Rot. *deciſ.* 56. *num.* 10. *p.* 2.
diverſ. † Verùm ſi poſt eam ædificatam ita exi- 42
guos, & tenues redditus habere deprehenda-
tur, poterit Epiſcopus illi adiungere aliquod
beneficium ſimplex, vel illam cum aliis Paro-
chialibus vnire. Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de re-
form. c.* 5. *& ſeſſ.* 25. *etiam de reform. c.* 13. §. *in Pa-
rochiis*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 7. *n.* 65.
Azor. *d. c.* 12. *q.* 15. *verſ. ſi ita.*

Conſtituta ſic, & limitata Parochia, & in ea 43
Parochiali Eccleſia erecta, & ædificata, tota
ejus cura vni presbytero tantùm, qui vocatur
communiter Parochus, ſeu Plebanus, Rector,
ſiue Curatus (quia hæc nomina vti ſynony-
ma variantur, & vnum ponitur pro alio) com-
mittitur, vt in ea Baptiſmum, & reliqua Sacra-
menta populo miniſtret, & conferat, prout in-
frà latè videbimus; nomen enim Rectoriæ
ſonat in beneficium Curatum, vt eſt text. *in
cap. de Rectoribus, de Cler. ægrot.* dicitur enim
Rector, quaſi populum regens, Roman. *conſ.*
356. Joan. Andr. *in c. licèt Canon, num.* 1. *de elect.
in* 6. Rot. *deciſ.* 489. *n.* 3. *part.* 1. *recentiſſim.* nam
ſicut vna mulier non poteſt duos, vel plures
ſponſos habere, *c.* 1. *de ſponſa duorum*, nec vnum
corpus duo capita, quia eſſet monſtrum, *c. quia
pleriſque, de offic. ordin.* ſic nec Eccleſia duos,
vel plures Parochos, ſiue Curatos, *cap. cùm non
ignores, de præbend.* Oldrad. *conſ.* 67. *num.* 1. Rot.
d. deciſ. 489. *n.* 3. *in princ. part.* 1. *recentiſſ.* & in
vna Eccleſia vnus debet eſſe Sacerdos, Spon-
ſus, & Rector, qui curam habeat, *cap. in apibus*
7. *q.* 1. *cap. ſicut vna*, 22. *q.* 2. Rot. *d. deciſ.* 52. *n.* 17.
cum ſeqq. part. 2. *diverſ.* Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *à n.* 45.
vbi *num.* 42. † exinde infert ad regimen Paro- 44
chialis Eccleſiæ aſſumi debere vnum Paro-
chum, qui ſuo nomine, & non cum aliis præ-
ficiatur: quia ſi illi duo, vel plures præfician-
tur, qui confeſſiones audiant, & baptizent, &
alia ad curam ſpectantia faciant, non diceren-
tur propriè Parochi, ſiue Curati; & ideo ex
Oldrad. *conſ.* 67. *num.* 1. *&* 5. Rot. *deciſ.* 684.
num. 2. *part.* 1. *recentiſſimar.* tenet quod magis
veriſimile eſt quod cura ſit apud vnum quàm
apud duos. Quare eadem Rot. *in Meſſanen. ju-
riſdictionis*, 1. *Martii* 1610. *coram Reuerendiſſ.
Lugdunen.* impreſſa apud Farinac. *deciſ.* 258. *à
num.* 5. *part.* 1. *recentiſſim.* duo conſiderat ad ef-
fectum vt quis dicatur Parochus, quorum pri-
mum eſt, vt curam exerceant Presbyteri Cura-
ti nomine proprio, non autem alieno, ex text.
in cap. extirpandæ, §. *qui verò, de præben.* Archid.
in Clem. 1. *num.* 4. *de offic. Vicar.* Milis *in repert.
verb. Eccleſia Parochialis*, Rebuff. *in praxi, tit. de
non promoto intra annum, num.* 36. Alterum eſt,
quia Rector, & Parochus is dicitur, qui ſuo
nomine ſingulariter, non autem cum aliis ad
regimen Eccleſiæ Parochialis aſſumitur, ita vt

ſi duo, vel plures præficiantur, qui confeſſiones audiant, baptizent, & alia ad curam ſpectantia faciant, non dicantur Curati, quia in una Eccleſia unus debet eſſe Sacerdos, ſponſus, & rector, qui curam habeat, ut pluribus allegatis copioſè traditur *in deciſ. 52. num. 57. p. 2. diverſ.* & quando aliqui Canonici hebdomadarim habent curam animarum, talis cura non remanet penes ipſos, vel ſingulos Canonicos, ſed penes collegium. Oldrad. *conſ. 67. num. 1.* Put. *deciſ. 28. lib. 1.* Gonzal. *d. gloſſ. 6. num. 71. & 72.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 865. n. 35. & 36.*

In illa verò diœceſi, ubi nullus adeſt Rector in quacumque Eccleſia Parochiali, ſed adſunt plures beneficiati in qualibet Eccleſia, & Epiſcopus ſolet alicui ex illis committere exercitium curæ animarum, non tamen ex hoc dicebatur beneficium Curatum, ſed ſolus Epiſcopus eſt Rector omnium Parochialium totius diœceſis, & apud eum tantùm manet cura animarum, juxta *c. nullus, de Paroch.* Garc. *de benefic. part. 9. cap. 2. n. 175.* Gonzal. *d. gloſſ. 6. num. 65. & ſeq.* Stephan. Gratian. *d. c. 865. n. 32.* Et tunc hujuſmodi beneficiati non poſſunt percipere decimas eidem Eccleſiæ Parochiali debitas, cùm ſolùm pertineant ad Epiſcopum qui eſt verus Rector, & univerſalis Parochus, & habet curam animarum, Rebuff. *de decim. q. 7. à n. 4.* Gonzal. *gloſſ. 6. num. 65.* Stephan. Gratian. *d. cap. 865. n. 38.* Quidquid teneat Rot. *deciſ. 300. n. 4 p. 2. in poſthum. Far.* aliàs *p. 4. recent.*

45 Hic Preſbyteri quocunque nomine nuncupati, quibus ſingulariter Parochiales Eccleſiæ curandæ, & regendæ conferuntur, Parochiale beneficium habere dicuntur; quod idem non eſt cum beneficio curam animarum habente, cùm iſtud latiùs pateat, quàm illud, ut ex Innoc. *in cap. cùm ſatis, de officio Ordin.* tradunt Azor *d. p. 2. lib. 3. cap. 12. quaſ. 1.* Mar. Alter. *de cenſur. tom. 1. diſp. 22. lib. 5. c. 8. verſ. cete-*
46 *rùm Patriarchæ?* † nam canones de Parochiali beneficio verba facientes, non eo ipſo in omni beneficio curam retinente animarum vendicare ſibi locum, monet Ludov. Gomez *in reg. Cancel. de idiomate, quaſt. 12. verſ. & ideò pro vero intellectu,* quem refero Ego ipſe *in collectan. ad cap. dudum 54. nam. 2. de elect.*

47 Cura autem animarum nihil aliud eſt, quàm poteſtas Sacramenta adminiſtrandi, *c. 1. de Paroch.* Hojed. *de incomp. benefic. part. 1. c. 13. n. 3.* Maſcard. *de probat. concl. 468. n. 1.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 865. nam. 10.* Quæ in beneficiis dupliciter conſideratur, ſecundùm Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. à num. 61.* & Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. cap. 6. num. 6.* qui plures referunt: uno modo propriè, & ſtrictè pro cura pœnitentiali, quæ exercetur in foro animæ, quando ſcilicet aliquis tenetur ſacras Pœnitentium Confeſſiones audire, cæteraque Sacramenta adminiſtrare aliquibus, qui illa tenentur ab eo ſuſcipere, juxta gloſſ. *verb. impendant, in Clem. dudum, de ſepult.* Alio modo dicitur cura largè, ſeu impropriè, que pertinet ad forum exterius, & eſt poteſtas fori contentioſi, ſive judicialis circa correctionem morum, & ſic omne beneficium habens jurisdictionem viſitandi, excommunicandi, abſolvendi, & alia faciendi ad morum correctionem pertinentia, etiam dicitur habere curam animarum, *d. cap. dudum, circa med.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. cap. 79. num. 4.* Maſcard. *de probat. concluſ. 438. n. 20. cum ſeqq.* Quintin. *in repet. c. multa, n. 76. de præb.* Henriq. *conſ. 9. à princ.* cum aliis citatis per me *in tract. de appellativa verborum utriuſque juris ſignif. appel. 65. num. 2.* Vnde apparet, quod licèt beneficium Parochiale idem ſit cum beneficio curam animarum habente propriè, & ſtrictè ſumpto, tamen ſi largè, ſeu impropriè ſumatur, plurimùm differunt, quo ſenſu dixi ſuprà iſtud latiùs patere, quàm illud.

Illa cura pœnitentialis primo modo relata, 48
quam tenet, qui habet ſupra populum poteſtatem ligandi, atque ſolvendi animas, juxta auctoritatem Chriſti Domini, *Quæcunque ligaveritis ſuper terram,* &c. in duplici etiam eſt differentia, alia dicitur actualis, alia verò appellatur habitualis. Actualis cura illa eſt, quam quis actualiter, id eſt actu per ſe gerere tenetur in populum ex neceſſitate officii ratione Parochialis, vel Beneficii Curati, in quo eſt Canonicè intitulatus, & inſtitutus. Habitualis verò ab actuali diſtincta illa dicitur, quæ penes aliquem ratione alicujus beneficii in fieri eſt, ſed non in facto, quia executionem poteſtatis non habet, vel defectu tituli ſpiritualis per unionem acceſſoriè factam extincti, aut quia Parochiani receſſerunt ex cauſis relatis per Azor. *d. lib. 3. cap. 12. quaſ. 6.* vel quia ex privilegio, ſeu conſuetudine levatus fuit onere exercendi actu.

Et quamvis prædictæ tres ſpecies curæ ha- 49
bitualis in eo differant quod de cura annexa non eſt facienda mentio, *c. ſuper eo, de præbend. lib. 6.* Cardin. *in Clem. unic. n. 6. q. 9. de offic. Vicar. & conſ. 30. ante num. 1. verſ. ex hoc videtur,* Felin. *in c. poſtulaſti, num. 1. verſ. ſi enim cura, de reſcript.* Campan. *in diverſ. Iuris Canon. rub. 7. c. 6. n. 18.* de aliis verò duabus ſpeciebus maximè Guttier. *alleg. 8. n. 9.* diſtinguit Menoch. *caſ. 201.*
n. 67. † In eo tamen conveniunt, quod neutra 50
facit beneficium Curatum, aut cauſat incompatibilitatem, nec requirit perſonalem reſidentiam, ut de cura annexa eſt text. *in d. cap. ſuper eo,* & de aliis duabus ſpeciebus Navar. *conſ. 21. de Cleric. non reſid. in novis,* Hojed. *de incompat. benefic. p. 1. cap. 3. n. 16. & 53. & p. 2. c. 6. num. 1. & 2.* Reverendiſſ. D. Anton. Ricc. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib. 1. cap. 14.*

cap.14.num.4. & 5. & rationem reddit *num.2.*
51 quia † de Parochiali habitu idem judicatur
perinde ac ſi eſſet beneficium ſimplex, & *cap.*
ſeq.n.3. poſt gloſſ. *verb. Parochialis Eccleſia, in*
52 *fin. in cap. licèt canon, de elect. lib.6.* aduertit † de
Parochiali ad actum reuocata idem quod de
nouiter erecta judicandum.

53 Sed non inutile erit inueſtigare penes quem
animarum cura in beneficiis vnitis reſideat.
Quod ipſa cura principalis ſit penes Prælatum
beneficii vniti, ejus verò exercitium penes
Vicarium in dicto beneficio deputatum, videtur deduci ex *d. cap. ſuper eo*, & ex illo non obſcurè colligunt Seraphin *deciſ.109.num.5.* Burat. *deciſ.956. num.1.* intellige vel de Vicario ad nutum amouibili, vel de cura habituali; nam Rot. *in Romana Vicaria, 8. Nouembris 1621.* coram *Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*, tenuit
54 † quod cùm Eccleſia S. Mariæ in via lata eſſet Parochialis, & deinde Pius V. erigeret Vicarium perpetuum in ea, penes ipſum Vicarium eſt omnimoda cura actualis, habitualis verò penes Capitulum, & citat Oldrad. *conſ.6. num.1. in fine*, Roman. *conſ.325. num.3.* Hoſt. *in cap. expoſuiſti, de præbend.* Mandoſ. *conſ.10.*
55 *num.9.* Hieron. Gabr. *conſ.190. n.7. lib.2.* † & quod Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud facit quàm conſtituere illum actu Rectorem curæ animarum, licèt propriè non ſit Rector Eccleſiæ, Vitalin. *in Clem.1. num.24. de offic. Vicar.* Abb. *in c. ex parte, in 3. notab. eod. tit.* Card. *in Clem.1. num.10. quæſt.9. verſ. ſolutio, & conſ.1. col.1. in fine, paulò ante num.1. verſ. & hoc videtur*, auferendo curam à Capitulo, Nauar. *conſ.21. num.7. de Cleric. non reſid.* firma tamen remanente cura habituali penes ipſum Capitulum, Abb. *in cap. extirpanda, §. quia verò, num.15. & in cap. expoſuiſti, in fine, de præbend.* Card. *in d. Clem.1. num.10. verſ. ſolutio.* Franc. *in cap. ſuper eo, n.2. de præbend. in 6.* Caputaq. *deciſ.339. num.2. & 3. p.3.* Nauar. *d. conſ.21. n.8.*

56 Et in hunc ſenſum dicitur potiùs Vicarius
perpetuus habere curam animarum, non autem Rector principalis, vt per Card. *in d. Clem.*
57 *1. num.10. quæſt.9. verſ. indiſtinctè* † *cura dicitur apud Vicarium quoad omnem effectum, & in Clement.1. de jurepatron. n.8. verſ. & magis propriè in effectu ipſi inſtituti ſunt Prælati.* Anch. *conſ.404. num.11. verſ. nam Vicarius non recipit titulum à Rectore, ſed ab ipſo, & penes ipſum dicitur eſſe cura animarum & exercitium.* Quod adeò verum
eſt, vt † ſi principalis ſpreto Vicario velit ſe
58 ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet, vt in terminis dicit Abb. *in d. c. extirpanda, §. Si qui verò, num.15. in verſ. ex quo ſequitur quod Rector principalis non poſſet ibi exercere curam fori pœnitentialis*, refert Azor. *d. p.2. lib.3. c.6. quæſ.2. ad fin. in verſ. & ideò Rector Sacramenta conferre non debet, nec poteſt*: ſentit Anchar. *in cap. expoſuiſti, de præbend. num.6. in fine, verſ. Vicarii à Canonicis in cura dependentiam non habent vllo modo, ſed authoritate juris habent curæ exercitium de per ſe, quam principalis Canonicus impedire non poteſt, nec in ipſa ſe intromittere, ſicut nec Epiſcopus inuito Rectore Eccleſiæ Parochialis poſſet aſſumere curam animarum, nec exercere* Rot. *in Barchinonen. Vicariæ, 17. Maii 1614. coram R. P. D. Merlino.* Steph. *deciſ.109. n.5. verſ. non enim poteſt per ſeipſum.*

Licèt Rota, & Doctores ſuprà citati lo- 59
quantur in Vicariis perpetuis, vtpote quia ex huiuſmodi perpetuitate reſultat non leuis præſumptio tranſlationis curæ actualis, non exinde colligitur in Vicariis amouibilibus Parocialium vnitarum abſolutè contrarium eſſe reſolvendum, niſi vbi in erectione Vicariæ circa curam nihil fuerit dictum, vel ex materia ſubjecta particularis reſolutio ſumi non poſſet; quoad erectionem conſtat poſſe in ea totalem curam transferri in Vicarios etiam ad nutum amouibiles, quo caſu non amplius curat Rota an Vicarii ſint perpetui, vel ad nutum amouibiles ad concurſum faciendum, ſed decidit, vt nunc omninò fiat, ſicut fuit reſolutum *in Vlixbonenſi juris conferendi, 2. Decembris 1605.* coram *Litta*, & *in Vlixbonen. concurſus, 1. Iunii 1615.* coram *bonæ memor. Remboldo, deciſ. 710. p.2. recent.* clarè præſupponens poſſe temporales Vicarios habere cu-
ram etiam actualem. Ratio eſt, quia cùm † de 60
Iure communi in Parochialibus annexis debeant conſtitui perpetui Vicarii, *d. cap. extirpanda, §. qui verò, cap. ad hæc, de offic. Vicar. cap.1. de Capell. Monach. lib.6.* attamen ſi de facto, aut ex negligentia Prælatorum, vel conſuetudine, aut priuilegio Vicarii temporales deputari permittantur in eo caſu vbi perpetui conſtitui debebant, non videtur hoc ſufficiens, vt exinde abſque alia veroſimili conjectura colligere debeamus Vicarium temporalem habere tantummodo curæ exercitium; habitualem verò, ac actualem penes Rectorem exiſtere; nam hoc adeſſe poteſt ex aliquo accidenti ipſam curam minimè reſpiciente, eo maximè, quia in Epiſcopi arbitrio eſt deputare Vicarium perpetuum vbi fuerit temporalis, vel eum ad nutũ amouibilem vt priùs relinquere, ex diſpoſitione Conc. Trident. *ſeſſ.7. de reform. c.6.* Nec hoc caſu eſt inconueniens quod ipſa cura actualis ſit penes illum, qui non habet titulum beneficii, cuius curam gerit; nam de † eſſentia beneficii eſt, vt ſit perpetuum, vt colligitur ex ejus definitione, quam præſtant Sebaſt. Medic. *de definit. part.2. c.15.* Petr. Gregor. *inſtit. rei benefic. cap.6. num.1. & ſyntagm. juris lib.3. cap.2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ.5. in princ. à n.2.* Squillante *de priuileg. Cleric. c.4. num.1.* quia certum eſt in his Parochiis vnitis titulum non exiſtere, cùm fuerit ſuppreſſus,

&

& extinctus per vnionem acceſſoriè factam,
63 quæ alio nomine extinctiva tituli dicitur,† cu-
ræ verò titulum eſſe penes Epiſcopum. Rot. *de-
ciſ.309.n.3.p.2.diuerſ.* quem ipſe Vicarius reci-
pit ab eo, non autem à Rectore principalis be-
neficii. Ancb. *conſ.*404.*num.*11.

64 Quæ vt meliùs percipiantur, ſciendum eſt
acceſſoriè, & in perpetuum alteri beneficio
vnionem poſſe fieri dependenter, vel indepen-
denter: dependenter, quando ſcilicet vna Ec-
cleſia parochialis propter locorum diſtantiam
diuiditur in duas, & creata de nouo acceſſoriè
antiquæ vnita dicitur filialis, & natiua, vel quã-
do aliter dependet à beneficio principali, &
hoc caſu, vt quia præſumitur quoad ſpiritualia,
& temporalia facta vnio, ſi in vnita acceſſoriè
conſtituatur Vicarius temporalis, habebit tan-
tummodo curæ exercitium, penes verò Re-
ctorem principalem erit cura tam actualis,
quàm habitualis. Ratio eſt, quia beneficium
annexum proceſſit à principali, vnde quoad
ſpirituale, & temporale præſumitur vnitum,
ita vt Rector vnius ſit Rector alterius, & in
vtraque intituletur, cuius nomine ſolummodo
65 Vicarius curam exercet. † Et in his terminis
credo intelligendam ſacræ Congregationis
Concilii declarationem, quæ habet euidens
ſignum eſſe curam remanere penes principa-
lem, quando Vicarius conſtituitur temporalis,
& amouibilis in exercitio curæ animarum, de
qua teſtantur Nicol. Garc. *de benefic.p.3.cap.2.
n.*179 *in declar.*121.& Armendar.*in addit.ad re-
copil.legum Nauarra, lib.2.tit.23.l.2.§.2.ſub tit.
ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis,*
66 *num.*141.& procedere † text. *in Extrauag.exe-
crabilis, in fin. verſ. quantum, de præbend.*
quatenus decidit illa beneficia Eccleſiaſtica
habere curam animarum, quæ Parochias ha-
bent, in quibus ipſa eſt non per Vicarios per-
petuos, ſed per Rectores, ſeu miniſtros bene-
ficiorum ipſorum, vel illorum temporales Vi-
carios exercenda, & rationem reddit ibi gloſſ.
verb. temporales, quia Rector principalis per
temporalem Vicarium deſeruiendo, per ſe ip-
67 ſum deſeruire cenſetur, cùm ille jure ſuo hoc
non faciat, arg. *c.cùm veniſſet, de reſtit. ſpol. l.
quod meo, ff. de acquir.poſſeſſ.*

Independenter verò fit vnio quando Paro-
chialis annexa non proceſſit à principali bene-
ficio, ſed aliàs erat de per ſe, & fuit vnita inde-
pendenter principali forſan ſimplici; quo caſu
ipſum principale non dicitur Curatum reſpe-
ctu parochialis annexæ, quia qualitas annexæ
acceſſoriè non debet redundare in principale,
d.c.ſuper eo, Rebuff. *in repet.d.c.extirpanda, §.
quia verò, n.*146. & dicit Nauar. *conſ.*10.*n.*3.*de*
68 *majorit.& obed.* † per annexionem Parochialis
beneficium principale, ſi ſit ſimplex, non creſ-
cere, nec fieri Curatum per Eccleſiam Paro-
chialem ei annexam, imò potiùs Parochialem
ipſam recipere ſimplicitatem beneficii, cui vni-
tur, eo quod vnitur & annectitur beneficio
ſimplici. Ratio eſt, quia hoc caſu quoad tem-
poralia tantùm præſumitur facta vnio, ita vt
principalis habeat ſolummodo temporale regi-
men, & titulum profanum quoad percipiendos
fructus, ad not. per Rot. *deciſ.2.de exceſſ.Prælat.in
nouis*, Mantic. *deciſ.*359.*num.*5. Nicol. Garc. *de
benefic.part.5.cap.1.n.*270. cùm diſpoſitio quo-
ad ſpiritualia ſit penes Vicarium, qui ſolùm
habet titulum immediatum ad curam, in qua
non poteſt quiuis alius etiam principalis ſe in-
tromittere, juxta doctrinam Felin. *in cap.poſtu-
laſti, de reſcript.n.1.verſ.& hoc videtur.*

Ex quibus patet reſolutio ad dubium, quod 69
annis præteritis maximè inter nonnullos con-
trouertebatur, ſtatuerat enim ſanctæ memor.
Clemens VIII. per ſuas litteras in forma
Breuis, ſub *die* 18. *Octobris* 1600. vt ex tunc
Canonicatus, Præbendæ, ac Dignitates in Ca-
thedralibus Eccleſiis, principaléſque ipſæ Di-
gnitates in Collegiatis, necnon Parochiales
Eccleſiæ, & earum perpetuæ Vicariæ, cætera-
que Eccleſiaſtica beneficia curam animarum
habentia in Regnis Portugalliæ, & Algar-
biorum non conferantur aliquibus perſonis
de genere, ſeu ſtirpe Hebræorum deſcenden-
tibus vſque ad ſeptimum gradum incluſiuè;
dicebant aliqui ſub huiuſmodi literis compre-
hendi Parochiales Eccleſias alii beneficio non
prohibito acceſſoriè vnitas. Sed probabilius
fuit pro contraria ſententia tentum, cùm Sum-
mi Pontificis mens, & intentio fuerit ibi mini-
mè velle comprehendere Parochiales, cæte-
ráque beneficia acceſſoriè vnita, vt ex dicta-
rum literarum contextu, & loquendi modo
facile erit colligere; nam in eis ſermo tantùm
eſt de beneficiis vacantibus, & conferibilibus,
ad quæ ex illo genere perſonarum deſcen-
dentes eligi, præſentari, ac in illis inſtitui om-
ninò prohibet Pontifex, ibi: *Ex quorumcunque
perſonis vacent*, &c. & ibi, *taléſque perſonæ ad
illa eligi, præſentari, vel aliàs aſſumi nullatenus,
nullóue modo poſſint*: & ibi, *illáque vt priùs vaca-
re*: & ibi, *ſi contingat ad illa quemquam contra
præſentis noſtræ conſtitutionis formam præſentari,
vel inſtitui*, &c. quæ verba verificari nullo mo-
do poſſunt in Eccleſiis Parochialibus acceſſo-
riè vnitis, quæ nunquam vacare cenſentur.
Rot. *deciſ.*114.*n.*5.*p.*2.*diuerſ.* Lud. Gom. *in reg.de
triennali, q.*8.*ſub num.*2. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.
gloſſ.*57.*n.*7. Nicol. Garc. *de benef. p.*12.*cap.*2.
*num.*5.. nec ſunt ampliùs conferibilia, Rot. *in
Verdun. decanatus, 9. Martij* 1590. coram *bon.
memor. Card. Lancel.* apud Nicol. Garc. *d. tract.
p.*5.*c.*1.*n.*270. Gambar. *de officio Legati de Late-
re, lib.6.cap.1.n.*46. ac proinde impetrari non
poſſunt, Rebuff. *in praxi, tit. de vnionibus, n.*14.
Put. *deciſ.*240.*num.*4. *lib.*1. *in correctis*, Gonzal.
*d. gloſſ.*5. §...*n.*22. nec in illis vllus valet inſti-
tui,

Digitized by Google

tui, Franch. *in d.cap.5.n.7.verſ.non obſtat, de filiis Presbyter.lib.6.* Nicol.Garcia *p.11. cap.5.n.193.*
70 Quorum omnium præcipua ratio eſt, † quia hujuſmodi Parochiales per unionem de illis acceſſoriè factam omninò extingnntur, ac nomen & titulum amittunt, ita ut illæ ampliùs Parochialium appellatione non contineantur, & ac ſi non eſſent, exprimi inter beneficia non debeant, Sarnenſis *in regula de idiomate, q.11. in med.verſ.ſecus ſi per viam adhærentia,* clariùs Cardin. *conſ.30. num.1. ad fin.in verſ. Parochia enim*, Menoch. *conſ.114. num. 2. verſ.cùm ita,* Campan. *in diverſ. Iuris Canon.rub.7.cap.6.n.18.* Rot.apud Nicol.Garc.*part.3.c.2.num.510.* cùm exinde prædia beneficii, cui vnitæ fuerunt, ſint effectæ, Gamb. *d.tract.lib.5.num.139.* Verall.
71 *deciſ.349.n.2.part.3.* in tantum † quod literæ vnionis huiuſmodi non dicuntur litteræ de Parochialibus Eccleſiis, quatenus Eccleſiaſtica ſunt beneficia; ſed de proprietate, & re profana, Rot *deciſ.2.n.5. de rebus Eccleſia non alien. in antiq.* practicabilia Rot.impreſſa poſt *2.part. deciſionum diverſorum, tit.de Vnionib. n.13.* Ni-
72 col. Grac. *d.p.12.c.2.num.33.* † & cauſa vnionis non dicitur cauſa beneficialis, Caſſad. *deciſ.3.de judic.n.1.* Gonzal.*d.gloſſ.5.§.7.num.17.* & lis ſuper Parochiali vt vnita, non eſt lis ſuper beneficio. Mantic. *deciſ.359.num.1.* Rota apud
73 Nicol. Garc. *part.12. c.2.n.31.* † Et eò magis procedunt ſuprà reſoluta circa intellectum prædictarum litterarum, quia illæ ſtrictiſſimè eſſent interpretandæ, vtpote odioſæ, & à Iure communi exorbitantes, quod beneficii Eccleſiaſtici capaces facit ex illo genere perſonarum deſcendentes, *in c.eam te, de reſcript.* ibi, *pro eo verò quod Iudaus extiterit, ipſum dedignari non debes*, vt tetigit Rot. *in Vlixbonen. quartenaria*, 15. *Ian.* 1624. coram *R. D. meo Coccino Decano*, & in puncto de his literis loquens in *Colimbrien. Canonic.* 3. *Iun.* 1616. coram *bona mem. Cardin. Sacrato, & 5. Decembris ejuſdem anni*, coram *Cardin. Veroſpio*, & de ſtatuto Toletano Mantic. *deciſ.* 307. *num.* 1. tum quia cùm agatur de priuando homine naturali habilitate, ac proinde de materia merè pœnali, verba ſunt accipienda in potiori ſignificatu, vt euitetur pœna, arg. *c.ſtatutum, de elect.lib.6.* benè ad propoſitum notat Capra *communium concl.90.num.76.*

74 Nec aliud volunt alia earumdem literarum verba, ibi, *cateraque beneficia Eccleſiaſtica curam animarum habentia*, quia vt ſuprà oſtendimus, licèt habitualis cura ſit in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis omnimoda tranſlata fuit in Vicarium, Vital. *in Clem.1.à n.8. de exceſſ. Pralat.* Navar. *d.conſil.21.num.7.& 8. de Cleric. non reſid.* Gonzal. *d.gloſſ.5. §.3.n.23.& ſeq.* Camp. *in diverſ.Iuris Canon. rub.7.cap.6.num.114.* ſive perpetuum, ſiue ad nutum amouibilem, vbi vnio independenter facta fuerit juxta terminos ſuprà per me declaratos; quo caſu reſpectu principalis habitualis cura nullo modo poterit ad actum reduci, tum ob defectum tituli ſpiritualis, vt ſuprà ponderauimus, tum etiam ob non requiſitas qualitates, veluti ſcientiæ, ætatis, & ordinis, quas certum eſt ad Parochiales non deſiderari, quæ alicui beneficio ſimplici acceſſoriè vnitæ reperiuntur, ex rationibus ſuprà allatis. Verba autem ſupradicta de cura actuali
ſunt intelligenda, cùm † illa beneficia dicantur 75
habere curam animarum, quæ eam habent actu, non verò habitu, *gloſſ. verb. habentia, in Extravag. Execrabilis, in princ. de prabend.* Vital. *in Clem.1.num.4. de offic. Vicarij*: tum quia habere eſt cum effectu, *l.nomen, §.habere, ff.de verb. ſignific.* dicit Hoſt. *in cap.nonnulli, de Cleric.non reſid.* quem refert, & ſequitur Capra *d. concluſ.90. n.76.* Unde † cùm habeamus verba 76
actum denotantia, non ſufficit habitus, niſi etiam ſubſit actus, benè Gemin. *in cap. licèt canon, in fine, de elect.lib.6.* & *ibi* Francb. *n.2.verſ.ſed Ioan. Monach.* tum etiam quia præfatæ litteræ videntur ponderare periculum animarum, ibi, *animarumque periculis occurritur*, quod non videtur ſubeſſe niſi actu, & habitu ſint curata beneficia, ad propoſitum Capra *d.concluſ.90. num.76. in fine*; tum etiam, † quia cùm ibi- 77
dem fiat mentio curæ ſimpliciter, de actuali, non verò de habituali eſt intelligenda, ut in terminis tenet Capra *d. concluſ.90.n.78.* quem refero Ego ipſe *in tract.de appellativa verborum utriuſque juris ſignific. appell.65.n.1.* & fuit dictum *in Ticon. Prioratus*, 2. *Martij* 1622. coram *bona memor. Manzanedo*; cùm verba (præcipuè in materia pœnali, prout eſt iſta, de qua agitur juxta ſupradicta) † ſemper in 78
propria, & potiori ſignificatione ſint accipienda, *l.non aliter, ff.de leg.3.* cum pluribus per me citatis *de Axiomat. juris uſufreq. Axiom. 22. à num.4.* tum denique, quia prædictæ litteræ ſunt odioſæ, & exorbitantes à jure, ac proinde reſtringendæ, ex dictis. Ex quibus meritò fuit pro hac parte concluſum.

CAPVT II.

De Canonica Parochorum electione & inſtitutione.

SVMMARIVM.

1 *Parochialem ad Eccleſiam perſona idonea eligi debet, & qua in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat.*

2 *Idonea perſona in hac materia dicitur pradita morum grauitate, atatis maturitate, & litterarum ſcientia.*

3 *Morum grauitas, ſeu probitas requiritur in eo,*

eo, qui ad Parochialem Eccleſiam eligi deſiderat.

4 *Morum gravitas ex animi virtute naſcitur, & ab inculpata vita proficiſcitur.*

5 *Mortali in peccato conſtitutus eſt inimicus Chriſti, & indignus ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis.*

6 *Beneficium Curatum obtinere deſiderans, debet eſſe conſtitutus in ætate 25. annorum inceptorum.*

7 *Parochialem acceſſoriè unitam habens, ſufficit ut conſtitutus ſit in ea ætate, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita.*

8 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ut quis ante 25. annum inceptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere.*

9 Cap. 2. & ult. de ætate, & qualit. *declarantur.*

10 *Parochiam obtinere deſiderans, quam literarum ſcientiam habere debeat, oſtenditur.*

11 *Innocentius III. ſuper promouendis ad Parochiales, quid ſtatuerit? refertur.*

12 *Mandatum de providendo alicui de beneficio, aut Eccleſiaſtica dignitate, Curata beneficia non includit, niſi de animarum cura expreſſa habeatur mentio.*

13 *Beneficiorum appellatione Parochiales Eccleſia, cæteraque beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur.*

14 *Parochialis Eccleſia etiam reſeruata, vel affecta, etiam vigore indulti in fauorem S.R.E. Cardinalium generaliter, aut ſpecialiter concurſu eſt conferenda.*

15 *Parochiales litigioſæ concurſu non conferuntur.*

16 *Parochiales exigui valoris, aut ubi nullus eſſet qui ſe examini vellet ſubjicere, aut ob apertas factiones, ſeu diſſidia, concurſu non conferuntur.*

17 *Parochialis, quam quis acquirit per regreſſum, & prius poſſedit, concurſu non confertur.*

18 *Parochialis unita Dignitati, vel Canonicatui, concurſu non confertur.*

19 *Vicaria perpetua Parochiæ unita concurſu non confertur, niſi in Vicarium totalis cura fuerit tranſlata.*

20 *Parochialis ſubiecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur.*

21 *Parochialis, quæ Regularibus conferri conſueuit, concurſu non confertur.*

22 *Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendari Regularibus concurſu non conferuntur.*

23 *Permutationibus Eccleſiarum Parochialium fit concurſus.*

24 *Parochia reſignata ad fauorem in manibus Papæ concurſu non confertur.*

25 *Parochiales vacantes in Curia, ſiu apud Sedem, ſiue per obitum, aut ſimplicem reſignationem, ſeu dimiſſionem ex vi decreti, prouideri ſolent in Dataria ſine concurſu.*

26 *Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios concurſu non confertur.*

27 *Dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis concurſu non confertur.*

28 *Collegij jus remanet etiam in uno donec fuerit auctoritate ſuperioris deſtructum.*

29 *Prioratuum Conuentualium ſub reſeruatione cenſentur comprehenſi etiam illi Prioratus, qui nullos Monachos habent, & ſic ſunt Prioratus habitu tantùm.*

30 *Sipontinæ Cathedralis Dignitates, & Canonici, qui habent cum præbendis annexam curam animarum, concurſu non conferuntur, ſed ætas eſt neceſſaria.*

31 *Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ Parochialis deputat in Vicarium cum congrua etiam viciniorem Parochum.*

32 *Vicarius deputandus cum congrua donec prouideatur de Rectore, non eſt neceſſariò examinandus, dummodo aliàs ſit idoneus.*

33 *Vicarii deputatio in Parochiali vacante donec prouideatur de Rectore, ſemper ſpectat ad Epiſcopum, in cuius diœceſi Parochialis eſt.*

34 *Inferiores, qui non habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, Vicarium in Parochiali vacante, donec prouideatur de Rectore, conſtituere non poſſunt.*

35 *Congrua portio Vicario deputanda eſt arbitrio Epiſcopi.*

36 *Vicarius conſtitutus cum congrua in Parochiali vacante donec prouideatur de Rectore, non poteſt remoueri ſine cauſa.*

37 *Abbas, & Commendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſcopalia, ſi habeat jus congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, poteſt facere concurſum.*

38 *Prælati inferiores, qui non habent jus congregandi Synodum, non poſſunt facere concurſum, quamuis habeant ius conferendi.*

39 *Epiſcopus viciniror manutenendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſtituendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium.*

40 *Edictum pro concurſu faciendo intra decem dies eſt proponendum, & totidem remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ, & non poteſt apponi cum majori termino viginti dierum.*

Epiſcopus non tenetur prorogare terminum concurſus, ſed benè facit eum prorogando, ibid.

41 *Edictum pro concurſu faciendo apponi debet ab Ordinario loci ubi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiamſi beneficium ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum.*

42 *Edictum eſt de ſubſtantia, & forma concurſus Parochialium.*

43 *Termino decem dierum, vel ad ſummum viginti elapſo ad concurſum faciendum, nullus eſt admittendus ad examen, niſi qui deſcripti fuerint.*

44 *Edicti poſt terminum re integra poteſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante.*

45 *Deſcriptus in tempore concurſui præfixo, ſi comparuerit legitimo impedimento ceſſante, elapſo termino, etiam re integra non eſt audiendus.*

46 *Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt eadem die claudi, ubi plures fuerunt deſcripti, quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin vitiatur concurſus.*

47 *Epiſcopus non poteſt ſtatuere, ſeu limitare certum numerum perſonarum ad concurrendum in concurſu Parochialium.*

48 *Caratie ne accedant ad concurſum aliarum Parochialium non poteſt prohibere Epiſcopus.*

49 *Concurſus poteſt fieri uno tantùm comparente ex pluribus deſcriptis.*

50 *Concurſus eſt faciendus ubi unus tantum ſe deſcribi fecerit, nec alii comparent oppoſitores ad ſe deſcribi faciendum, nec opus eſt alio edicto, aut termini prorogatione.*

51 *Examen ubi nullus ex comparentibus vult ſubire, Epiſcopus aſſignare debet alium terminum, ſive edictum, & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs nemo idoneus reperitur, tunc poterit Parochia abſque concurſu conferri.*

52 *Examen concurſus faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive eo impedito, ab ejus Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus, quàm tribus, ac etiam Epiſcopo non impedito, poterit fieri examen coram Vicario.*

53 *Examen omnium concurrentium ad Parochialem ſi una die fieri non poteſt, poterit in alio continuari.*

54 *Examinatores debent ſingulis annis proponi in Synodo ad minus ſex, ab ea Synodo probati, quorum officium etiam poſt annum ſuæ electionis non expirat.*

55 *Examinatores in Synodo nominatim, & non in genere proponi debent.*

56 *Examinator ut dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo.*

57 *Examinatores aliqui ſi ex ſex intra annum ſuæ electionis mortui fuerint, tota facultas examinandi unà cum Epiſcopo ad ſuperſtites ſpectare debet eo anno durante.*

58 *Examinatores ſi decedant, vel in longinquas partes recedunt, quid faciendum, oſtenditur*, & num.62.

59 *Examinatores Synodales durant donec alii in Synodo deputati fuerint: verùm ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat.*

60 *Epiſcopus non excuſatur, ſi poſt annum adhibeat examinatores ſuperſtites, non extantibus ſex.*

61 *Annus celebrandi Synodum non incipit currere à die capta poſſeſſionis Epiſcopatus, ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ.*

62 *Examinatores non Synodales extraneos non licet Epiſcopo auctoritate ordinaria ſibi aſſumere, qui ſuppleant numerum non exiſtentium.*

63 *Examinatorum deputationis anno elapſo non eſt Epiſcopo permiſſum iiſdem abſentibus, vel aliis legitimè impeditis alios in eorum locum ſubrogare.*

64 *Epiſcopus non poteſt loco examinatorum Synodalium demortuorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum.*

65 *Epiſcopo non licet ſubrogare alios in locum examinatorum Synodalium, qui per ſententiam de crimine ſimoniæ fuerunt condemnati.*

66 *Condemnati de adulterio, ſi ſententia facit tranſitum in rem judicatam, non ſunt adhibendi in examinatores Synodales, quia ſunt infames; ſi verò cauſa pendet per appellationem, poſſunt adhiberi, ſed non eſt conveniens.*

67 *Concurſus, in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus, ſunt nulli, quatenus prædicti examinatores in Synodo poſteriori non fuerant confirmati.*

68 *Proviſiones Parochialium Eccleſiarum factæ ſine examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſunt nullæ, & qualiter ſananda, oſtenditur*, & num.69.

70 *Vicarius Sede Epiſcopali vacante in loco examinatorum abſentium, vel defunctorum alios auctoritate propria ſufficere non poteſt.*

71 *Concurſus eſt nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus intervenit alter, qui non ſit examinator Synodalis.*

72 *Negativa illa quod quis non eſſet examinator Synodalis, quomodo probanda, oſtenditur.*

73 *Examinatores neceſſariò eligi debent, qui ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioquin alii Clerici, qui ad id videbuntur magis idonei.*

74 *Examinatores Synodales eligere non poteſt Epiſcopus, qui non ſint Doctores, ſeu Magiſtri, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent; alioqui alios Clericos qui ad id munus idonei videbuntur.*

75 *Clerici ſæculares aut Regulares in examinatores Synodales eligi non poſſunt, qui Doctoratus, vel Licentiaturæ gradu inſigniti non fuerint, niſi alii viri hujuſmodi qualitatis non extent.*

76 *Examinatores Synodales debent jurare, itaut ſi non juraverint, concurſus coram eis habitus vitietur.*

77 *Iuramentum examinatoribus Synodalibus debet præſtari tactis ſacroſanctis Evangeliis.*

78 *Iuramentum præſtare poſſunt examinatores extra Synodum in manibus Notarii.*

79 *Examinatores Synodales non poſſunt quicquam prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi, quàm alii dantes incurrunt.*

80 *Beneficiis antea obtentis privantur examinatores Synodales, ſi occaſione examinis ſive antea, ſive poſt aliquid accipiant, etiam gratis, & liberaliter datum.*

81 *Examinatores Synodales non poſſunt quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis, vel alia ratione accipere.*

82 *Ordinarius non poteſt ſtatuere aliquod ſtipendium etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo pro cõcurſu Parochialium.*

83 *Epiſcopus poteſt aliquid de ſuo examinatoribus Synodalibus conferre titulo præmii, vel ſtipendii, ſeu ſuſtentationis.*

84 *Examinatores Synodales peracto examine debent eos renuntiare Epiſcopo, quos idoneos repererint; non tamen tenentur explicitè referre ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati.*

85 *Examinatores etiam extrajudicialiter poſſunt informari de qualitatibus concurrentium.*

86 *Examinatores ut palàm inter ſe ſua vota conferant magis expedit, deinde Notario jubeant ut in actibus ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Seium reprobatum.*

87 *Vota dare debent examinatores dum ſimul congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſeparatim, ſicut Epiſcopus, ubi datur locus acceſſus, debet ipſe accedere examinatoribus ſimul congregatis.*

88 *Examinatus dicitur reprobatus, qui ſolus comparens ad ſe examinandum coram tribus examinatoribus, fuit ab uno approbatus, cæteris reprobantibus.*

89 *Epiſcopus poteſt gratificari data in approbatis paritate.*

90 *Idoneus quis magis ſit ex concurrentibus ad Parochialem vacantem, nunquam ſpectat ad examinatores judicare, ſed ad Epiſcopum ſolum.*

91 *Eligere ex approbatis ad Parochialem magis idoneum, ad ipſum Epiſcopum ſpectat.*

92 *Votum deciſivum in concurſu non habet Epiſcopus, ſed tantùm accedere poteſt ubi vota ſunt paria, vel ſingularia.*

93 *Eligere ex approbatis ad Parochialem poteſt Epiſcopus extra locum examinis, & etiam abſentibus examinatoribus.*

94 *Electio facta de magis idoneo ad Parochialem vacantem, ſignificanda eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerint tranſmiſſi, nec pervenerit ad manus Collatoris intra dictum tempus, proviſio devolvitur.*

95 *Electio, & proviſio in concurſu Parochialium facta de digno, omiſſo digniore, eſt nulla.*

96 *Prælati non aliter ſatisfaciunt ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſia Parochiali provideant.*

97 *Eligere ad Parochialem providentes tenentur illum, qui majoribus juvatur meritis.*

98 *Electores ſub pæna peccati mortalis digniorem, ſeu meliorem eligere tenentur.*

99 *Beneficia per proviſionem liberam conferentes non tenentur eligere digniores, niſi in promptu ſint.*

100 *Generalis tenetur ad Prælaturas Regulares digniores eligere.*

101 *Beneficium ſuum renuncians in favorem alterius, non tenetur ſub peccato mortali digniorem, ſeu meliorem eligere.*

102 *Patronus laicus, etiam quoad beneficia Curata tenetur præſentare digniorem.*

103 *Eligere licet dignum prætermiſſo digniore in Canonicatibus, & dignitatibus, ac aliis ſimplicibus beneficiis curam animarum habentibus.*

104 *Proviſio beneficii quando per concurſum, ſeu oppoſitionem facienda eſt, an teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniore dignum eligat? oſtenditur,* & num. 105.

106 *Dignus offerendo in concurſu pecuniam digniori ut deſiſtat ad oppoſitione, committit ſimoniam, & tenetur ad cedendum beneficio, & reſtituendum fructus perceptos.*

107 *Electio non erit ſimoniaca, nec illicita, ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus, ac illum eligant.*

108 *Pecuniam offerre non eſt licitum pro electione particularis perſonæ, etiam digniſſimæ.*

109 *Senior idoneior judicandus eſt reſpectu alterius junioris, cum quo concurrit.*

110 *Originarius idoneior judicandus, ac præferendus eſt, ſi alter ſit extraneus.*

111 *Dignus de civitate, vel gremio Eccleſiæ poteſt eligi, poſthabito digniore extraneo.*

112 *Originarii ſemper præferuntur extraneis.*

113 *Originarii præſumuntur magis diligere patriam.*

114 *Doctor præfertur non Doctori.*

Et Doctor utriuſque juris præfertur Doctori unius tantùm. ibid.

115 *Doctori, cujus vita ignoratur, præfertur minus doctus, modò idoneus, cujus mores ſunt noti.*

116 *Beneficium nullum habens præfertur habenti. Ad concurſum tamen admittitur habens aliam Parochialem. ibid.*

117 *Habi*

117 *Habilior is dicitur qui muneri, cui præficitur, eſt aptior.*

118 *Dives potius quàm pauper eligi debet, ſi Eccleſia, cui eſt providendum, ſit pauper.*

119 *Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori Ordine inſignito.*

120 *Nobilitatem majorem habens præferendus eſt. Nobilitas triplex, remiſſivè. ibid.*

121 *Diſpenſatione non indigens præfertur indigenti.*

122 *Idoneitas ad Eccleſiam Parochialem non ſolùm conſideratur reſpectu ſcientiæ, ſed etiam ætatis, morum, prudentiæ, & hujuſmodi.*

123 *Iudicare quis ex concurrentibus ſit magis idoneus, ſpectat ſolùm ad Epiſcopum, non verò ad examinatores.*

124 *Parochialis vacans ubi fuerit juriſpatronatus Eccleſiaſtici, & inſtitutio ad Epiſcopum pertineat, is quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo ſe præſentare tenetur, ut ab eo inſtituatur.*

125 *Examinis per concurſum forma an ſervanda ſit, ubi Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus partim Eccleſiæ, partim loci? oſtenditur*, & num. 126.

127 *Parochialis Eccleſiæ inſtitutio ubi à Summo Pontifice facienda erit, quia fortè in menſibus reſervatis vacavit, jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet.*

128 *Beneficium Curatum juriſpatronatus Eccleſiæ ſi in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe Ordinarius, nulla habita ratione patronorum debet edicta concurſus proponere, idoneum eligere, ac Romam mittere.*

129 *Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialium quæ ſunt juriſpatronatus laicorum, ſed ſufficit quod deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in diœceſana Synodo deputatis, & idoneus judicetur.*

130 *Examen per concurſum inter ipſos præſentatos requiritur in vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum, ubi plures ſunt præſentati, & æqualibus vocibus gaudent. Collatio Parochialis ſi ſpectet ad inferiorem, & in concurſu plures æquè idonei ſint denunciati, facultas eligendi magis idoneum ad Epiſcopum pertinet. ibid.*

131 *Iuſpatronatus laicale devolutum ad Ordinarium, confertur per concurſum pro illa vice.*

132 *Parochialium in collatione facta jure devoluto, an forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, ſervari debeat? oſtenditur*, & num. 133.

134 *Forma Concilii Trident. circa concurſum faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ, eſt ad unguem obſervanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri.*

135 *Collatio Parochialis facta ſine examine per concurſum, eſt nulla & irrita, & præfata Parochialis eo modo collata vacat, ejuſque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat.*

136 *Vicarius Epiſcopi ſi velit ſubire concurſum, tenetur obſervare formam Concilii Tridentini.*

137 *Examinatorum Synodalium relationem quominus executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apoſtolicam impedire poteſt.*

138 *Appellatio quoad effectum devolutivum tantùm datur non ſolùm à relatione examinatorum Synodalium ſuper ſcientia, ſed ſuper idoneitate, & habilitate.*

139 *Appellare non poteſt quis ab irrationabili judicio Ordinarii, dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus, ſicut electus.*

140 *Appellatio non datur ſimpliciter ab electione Epiſcopi in concurſu, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio.*

141 *Electione in concurſu facta per Epiſcopum, interpretatio eſt facienda ad illius favorem, quod omnia conſideraverit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit.*

142 *Epiſcopus præſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium ad Parochiales Eccleſias vacantes.*

143 *Irrationabilitas electionis Epiſcopi in concurſu debet eſſe manifeſta, ut ſit locus appellationi.*

144 *Familiaritas tollit multum de præſumptione, quæ aliàs eſſet pro Epiſcopo circa agnoſcendam vitam, & mores concurrentium ad Parochiales.*

145 *Appellatio à mala electione, ſive irrationabili judicio Epiſcopi admittitur ſolùm ad effectum devolutivum, non autem ſuſpenſivum, niſi appellaretur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis appellationis à revocatoria electionis priùs facta, ſeu facto concurſu appellaretur inter præſentatos, vel patronos laicos*, ut d. n. 134.

146 *Appellatio datur ad effectum devolutivum, & ſuſpenſivum, quando appellatur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis revocatoria electionis priùs facta ab Ordinario in concurſu ad Parochiales.*

147 *Concurſu facto quando appellatur inter præſentatos, vel patronos laicos ſuper pertinentia juriſpatronatus, & poſſeſſio per appellationem ſuſpenditur.*

148 *Rejectus in concurſu Parochialis poteſt provocare prælectum ad novum examen coram judice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabili judicio Epiſcopi.*

149 *Rejectis, ubi illi in concurſu Parochialis Eccleſiæ appellant à mala electione, dandus eſt novus concurſus in Urbe, ubi debet vocari prælectus ab Epiſcopo.*

150 *Proviſio, & collatio Parochialium intra quod tempus perfecto examine ſit facienda, oſtenditur.*

151 *Eccleſia in titulum eſt conferenda, & inter duos non eſt dividenda.*

152 *Clericus per Monachorum concilium eſt inſtituendus in Eccleſiis quæ ſubſunt Monachis.*

153 *Portio congrua Vicariis qualiter aſſignanda?* & num. 154.

1 DE electione tam Parochorum, quàm aliorum Rectorum ſacris Canonibus eſt conſtitutum, ut ad Parochialem Eccleſiam, & curam animarum habendam perſona idonea eligatur, quæ in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat, ut colligitur ex *cap. in Parochia*, 16. q. 1. & ex *cap. cùm in cunctis, de elect.* & ex *c. licèt canon, eodem tit. in 6.* & ex *c. eadem te decet, de ætate, & qualit.* & ex *c. quia nonnulli, de Cleric. non reſid.* & ex *c. grave gerimus, de præbend.* Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de re-*
2 *format. c. 3.* † Idonea autem perſona in materia dicetur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & literarum ſcientia, & probatur ex *d. c. cùm in cunctis, §. inferiora*, Rebuff. *in praxi, tit. forma Vicar. num. 87. & in tit. requiſita ad collationem*; *n. 13. verb. idoneus*, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 4 q. 11. n. 11.*

3 Primò, morum gravitas, ſeu probitas requiritur in eo, qui ad hujuſmodi beneficium eligi deſiderat, *d. c. cùm in cunctis*, ibi, *gravitas morum.* Selv. *de benefic. p. 3. q. 5. num. 35.* Coſm. *in pragm. ſanct. tit. de elect. cap. ſicut, §. deinde, verb. moribus, pag. 69. verſa.* Gutier. *canon. lib. 1. c. 26. à n. 34.* Flamin. Pariſ. *d. q. 11. n. 15. & 16.* Filliuc. *in q. mor. tom. 3. tract. 41. c. 5. n. 40.* Machad. *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 4. q. 2. tr. 2. docum. 3.* † quæ ex animi virtute naſcitur, *c. fin. 41. diſt.*
4 Navar. *in cap. ſi quando, de reſcript. except. 11. n. 2. verſ. nam gravitas*, & ab inculpata vita proficiſcitur, idem Navar. *except. 25. verſ. octavum eſt. Non debet*, dicit Gregor. *lib. 34. Moral. c. 30. hominum ducatum ſuſpicere, qui neſcit homines bene vivendo præire, ne qui ad hoc eligitur ut aliorum culpas corrigat, quod reſecare debuit, ipſe committat.* Et p. 1. Paſtor. cap. 3. *Sit rector operatione præcipuus, ut vitæ viam ſubditis vivendo denunciet, & grex, qui Paſtoris vocem, moréſque ſequitur, per exempla melius, quàm per verba gradiatur. Qui enim loci ſui neceſſitate compellitur ſumma dicere, hac eadem neceſſitate compellitur ſumma monſtrare. Illa vox namque libentius auditorum corda penetrat, quam dicentis vita commendat, quia dum quod loquendo imperat, oſtendendo adjuvat ut fiat.* Et cap. 10. *Talis ad regimen quiſque debet venire, qui ita ſe imitabilem cæteris in cunctis, quæ agit, inſinuet, ut inter eos non habeat*
5 *quod ſaltem de tranſactis mens erubeſcat.* † Omnis enim conſtitutus in crimine mortali, ut inimicus eſt Chriſti, *cap. tolle, c. fin. de pœnit. diſt. 2.* ita indignus eſt ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis. S. Thom. 2. 2. *q. 63. art. 2.* communiter receptus ex Navar. *d. except. 15. verſ. omnis*; nam bona Eccleſiaſtica ſunt Chriſti patrimonium, *c. cùm ex eo, de elect. lib. 6.* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. c. 1.* cum aliis adductis per Ioan. Valer. *de diff. inter utrumque forum, verb. munera, differ. 1. num. 5.*

Secundò, ætatis maturitas, quæ ſcilicet 25. 6
annum attigerit, *d. §. inferiora, d. c. licèt canon*, Navar. *in man. c. 25. n. 116.* Mex. *in tract. taxa panis, concluſ. 6. n. 18.* ubi ſubdit, quod recipiens beneficium Curatum ante 25. annum, cùm talis à Iure ſit incapax, tenetur beneficium renunciare, & in conſcientia cogitur fructus reſtituere, Hojed. *de incompat. benefic. p. 1. c. 24. n. 5. & 19.* Emman. Sà *verb. beneficium 9.* Flamin. Pariſ. *d. q. 11. n. 14. & lib. 4. q. 9. num. 14. & ſeq.* Gutier *d. c. 26. n. 3.* Nicol. Garc. *de benef. p. 7. c. 4. n. 41.* Filliuc. *d. tract. 41. c. 5. n. 29.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ. 10. dub. 11. n. 27.* & Citati à Cened. *ad Decretum, collect. 30. num. 1.* Et procedit in Dignitate, cui ſubeſt animarum cura, ut cenſuit *S. Congreg. Concilii, ſub die 4. Decembris 1627.* cujus memini *in collect. Bullarii, verb. ætas, pen.* Qui quidem 25. anni non requiruntur completi, ſed incœpti ſufficiunt, ut ſatis deducitur *ex d. §. inferiora*, ibi, *attigerit, & ex d. cap. licèt canon*, & advertunt omnes ſuperiùs citati, & expreſſiùs Navar. *in man. cap. 25. num. 116.* Homobon. de Bonis *de humana vitæ ſtatibus, part. 1. c. 22.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. part. 4. deciſ. 281. & deciſ. 349.* † Hoc tamen limitatur in habenti- 7
bus Parochiales unitas, qui non adſtringuntur præfatam ætatem attingere, ſed illis ſufficit in ea conſtitutos eſſe, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita, prout *à ſacra Congr.* deciſum referunt Gallet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. Canonicus 5. & verb. Parochus.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. num. 4.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 512. in 2. edit.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 12. cap. 2. num. 26.*

Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ut quis 8
ante 25. annum incœptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere; cùm enim conſtet hanc ætatem in hujuſmodi beneficiis requiri ex generali Concilii Lateranenſis conſtitutione, de quo *in d. §. inferiora*, & Lugdunenſis *in d. c. licèt canon*, & nullus dubitet contra generalis Concilii decreta Epiſcopum diſpenſare non poſſe, ex plenè per me adductis *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 33. n. 35.* ſequitur in hujuſmodi ætate illum diſpenſare minimè poſſe; & ideò ſic docent Imol. *in Clem. 1. n. 34. de ſtatu Monach.* Cotraſ. *de Sacerd. p. 3. c. 3. n. 2.* Trot. *de vero, & perfecto Clerico, lib. 2. cap. 18. num. 2.* Selv. *de benefic. p. 2. q. 3. n. 32.* Petr. Gregor. *res benefic.*

c. 37.

9 *cap.* 37.*num.*5. Non obſtat text. † *in c.*2. juncta
gloſſ. verb. Eccleſias, & ult. de ætate, & qualit.
quia ex eo non colligitur, poſſe Epiſcopum diſ-
penſare, imò ejus factum non approbat Ponti-
fex, ſed potiùs reprehendit, patet ibi, *Epiſcopum
ſuper his corripias*, & ibi, *eidem Epiſcopo prohibeas
ne de cætero Eccleſias*, &c. Si adhuc quis curiosè
quærat, quare Pontifex non jubeat pueros
amovere, ſed remotis laïcis jubeat committe-
re adminiſtrationes idoneis Clericis, donec
pueri veniant ad ætatem legitimam, reſpon-
debimus olim Iure Decretalium validas fuiſſe
collationes, & proviſiones beneficiorum ante
ætatem legitimam, nullitatiſque pœnam præ-
ſcriptam fuiſſe jure novo Sexti *per d. cap. licèt
canon*, atque ita text. *in d. c.* 2. concludit valuiſſe
collationem, non potuiſſe tamen Epiſcopum
licitè facere, & diſpenſare; confirmaturque ex
ultimis verbis *cap.* 3. immediatè ſequentibus ibi,
Quod niſi feceris, irritabimus; à Papa igitur opor-
tet hanc petere diſpenſationem, ut notant
præcitati, quibus addo Navar. *in man. cap.* 25.
num. 126. explicat latè ad praxim Rebuff. *in
praxi, tit. de diſpenſat. ratione ætatis, in principio.*
An autem ſic diſpenſatus ratione ætatis ha-
beat liberam adminiſtrationem rerum ad be-
neficium pertinentium, per ſe, & ſine curato-
re? Vide text. *in c. ult. de judic. in* 6. ubi latè
Ludovic. Gomez *num.* 9. *&* 26. Octavian. *lib.* 3.
de decretis, tit. 8. *num.* 28.

10 Tertiò literarum ſcientia, ut *in d. c. cùm in
cunctis*, ibi, *& literarum ſcientia commendabilis
demonſtraretur*. Flamin. *d. q.* 11. *à n.* 17. veluti quæ
ad fidem, moréſque pertineat, & ſalutarem do-
ctrinam tradendam ſatis ſit, quinimò humana-
rum legum cognitio non procul ab illis, qui ad
Parochiales deſiderant promoveri, eſſe debet,
non ea quidem ratione, ut cunctas legales dif-
ficultates ſcire cogantur, ad ea quæ populus
credere, & obſervare debet ex lege, ut inquit
S. Thom. *in ſupplem. p.* 3. *q.* 36. *art.* 2. *verſ. ad pri-
mum*: vel ſufficit ſi tanta ſit, qua plebem ſibi
commiſſam paſcere valeant ſalutaribus ver-
bis, atque exemplis, quod omnibus neceſſa-
rium eſt ad ſalutem, eos admonendo brevibus
quidem, & dilucidis verbis, de vitiis, quæ de-
clinare, vitareque, ac virtutibus, quas ſectari
eas oportet, ut æternam evadant pœnam, at-
que cœleſtem gloriam adipiſcantur: ita Concil.
Trid. *ſeſſ.* 5. *de reform. c.* 2. quæ clariùs explicat
Sot. *in* 4. *diſt.* 25. *art.* 4. *concluſ.* 3. *verſ. & per hoc*,
idque his explicat verbis: *Qui verò Parochia
in Paſtorem præficitur, ut idoneus habeatur, ea ſci-
re debet, quæ plebi ſunt cognitu neceſſaria, nempe
illa, quæ ſiat de neceſſitate ſalutis, ut videlicet do-
cere ſuos ſubditos ſciat, Fidei articulos, & Decalo-
gum, atque ordinata peccata, quæ ei per confeſſio-
nem deteguntur, utque pœnitentibus ſalutaria con-
ſilia præſtare valeat*; præſertim verò cum ſan-
cto Thom. *in* 4. *diſt.* 17. *in* 2. *ſcripto*, credo tan-
tam debere eſſe in eo ſcientiam, qua diſtin-
guere noſcat peccatum, & non peccatum; at-
que inter mortale, & veniale. Quinimò & ſa-
cris litteris præditus eſſe debet, cùm ejus ſit pe-
culiare munus prædicare, juxta Concil. Trid.
ſeſſ. 24. *de reform. c.* 4. quod propterea ſancivit
ead. ſeſſ. cap. 18. ut Eccleſiæ omnes Parochiales
nonniſi ab Epiſcopo, & prævio examine per
concurſum propoſitis edictis conferantur, ut
infr. declarabimus. Nec poſt electionem factā,
& collatam ſibi Parochialem exiſtimet Paro-
chus, ſive Rector ſe non ampliùs de doctrina
& literatura rationem redditurum, quia *ſacra
Congreg. Concily in una Placentina*, *ſub die* 6.
Auguſti 1628. cenſuit liberum eſſe Epiſcopis,
tam in viſitatione, quàm extrà, iterum exami-
nare ſuper doctrina, & literatura Parochos ap-
probatos ab anteceſſore tempore proviſionis
Parochialium, necnon ſuperveniente ratio-
nabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ, poſſe
examinare ad affectum *c.* 6. *ſeſſ.* 21. *de reform.*

Portò Innocent III. *in Concil. generali*, de 11
quo *in cap. cùm ſit, de ætate, & qualit.* hac de re
ſtatuit, ſic dicens: *Cùm ſit ars artium regimen
animarum, diſtrictè præcipimus, ut Epiſcopi pro-
movendos in ſacerdotes diligenter inſtruant, & in-
forment, vel per ſeipſos, vel per alios idoneos vi-
ros ſuper divinis Officiis, eccleſiaſticiſque Sacramen-
tis, qualiter ea ritè valeant celebrare. Sanctius
enim eſt*, inquit, *paucos bonos, quàm multos malos
habere miniſtros, quia ſi cæcum cæcus ducit, ambo in
foveam dilabuntur.* † Via enim tantò eſt pretio- 12
ſior, quantò periculoſior, propter quod non
omnis Sacerdos eſt ad curam animarum ido-
neus, Vitalin. *in Clem.* 1. *n.* 30. *&* 32. *de præbend.*
Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *n.* 9. Quare Bo-
nifacius VIII. *in cap. cùm in illis, de præbendis
lib.* 6. declaravit mandatum de providendo ali-
cui de beneficio, aut Eccleſiaſtica Dignitate;
Curata beneficia non includere, niſi de ani-
marum cura expreſſa mentio habeatur: *Cùm
in illis*, inquit, *in quibus Curata beneficia commit-
tuntur, major quàm in iis, qui ad alia promoventur,
idoneitas requiratur*: ex quo ita colligunt *ibi*
Anch. *num.* 3. Domin. & Franch. *num.* 4. Abb. *in
c. ult. n.* 3. *de præbend. & in cap. poſtulaſti, n.* 2. ubi
Dec. *n.* 6. *de reſcript.* Staphilæ. *de litteris gratia,
tit. de modo, & forma impetr. in princ. & tit. de for-
mis expectat.* §. *ſexta forma*, *num.* 1. *&* §. *nona
forma, num.* 31. Gig. *de penſion. q.* 19. *n.* 5. Rebuff.
in praxi, tit. de diſpenſat. ad plura benef. num. 66.
& tit. tertia pars ſignaturæ, verb. qualitatum, n. 3.
† Regulariter enim beneficiorum appellatio- 13
ne, Parochiales Eccleſiæ, cæteraque beneficia
curam animarum habentia non comprehen-
duntur, *d. c. cùm in illis, in princ. c. ſi eo tempore. de
reſcript. lib.* 6. ibi, *cum cura, vel ſine cura*, ubi gloſſ.
verb. cum cura, dicit quod niſi hoc fuiſſet ex-
preſſum, provideri de beneficio Curato non
poſſet. Gig. *de penſion. q.* 28. *n.* 9. Corraſ. *de benef.*

part.1.c.5.n.4. Franc.Marc. *Delphin. deciſ.525. part.1.* Petr.Greg. *rei beneſ.c.6.n.4.* Aloyſ.Ricc. *in collect.deciſ.p.4.collect.1217.* Gonzal.*d.gloſſ.6. à n.1.* cum aliis adductis per me *de appellativa verborum utriuſque juris ſignif.appel.32. n.8.* Unde diſpenſatum ad beneficia vel ad Dignitates, non poſſe promoveri ad Dignitates, quibus animarum cura ineſt, reſoluit Azor. *inſtit. moral. part.2.lib.6. c.3.q.9.& 10.* quem refero Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.3. alleg.45.num 13.*

14 Vt autem major adhiberetur diligentia in hujuſmodi idoneis viris ad hoc regimen aſſumendis, ſtatuit Trident. Concil. *ſeſſ.24.de reform.cap.18.* ut debeat Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis cujuſcumque Parochialis Eccleſiæ, ſi Epiſcopus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore provideatur. Hæc ſunt quæ Epiſcopus antequam deveniat ad concurſum, facere debet in Parochialis Eccleſiæ vacatione, etiamſi ipſa Parochialis Eccleſia reſervata ſit, vel affecta generaliter, aut ſpecialiter, ex eodem Concilio Trident. *dict.cap.18.* Mareſcot. *var. reſolutionum lib.1. cap.52. num.2.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb.Parochia, §.2.dub.4.& 10.* Læl. Zech.*de Republ.Eccleſ. cap.28. de Parocho, num.6.* Fillinc.*tom.3.tract.41. num.141.* Aloyſ. Ricc.*in praxi rerum fori Eccleſ.reſolut.351.verſ. amplia tertiò, in 2.edit.* ubi *in verſ. amplia quartò*, poſt Rot.*deciſ.48.num.1.part.1.diverſ.* ſubdit diſpoſitionem Concilii *dict.cap.18.* procedere etiam in beneficio reſervato, vel affecto ſpecialiter vigore Indulti, ſeu privilegii in favorem S.R.E. Cardinalium, ſeu Abbatum, vel Capitulorum; in beneficiis enim Curatis reſervatis Sedi Apoſtolicæ, & quibuſvis aliis, etiam ex antiqua conſuetudine Ordinarios proponere edicta concurſus, & à Sede Apoſtolica proviſionem fieri approbato ab examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, referunt à ſacra Congregatione deciſum Anaſtaſ.Germon.*de indult.Cardin.§.quibuſvis,n.17.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſic. lib.10. q.7. num.12.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloſſ.6.n.112.* Nicol. Garc. *de beneſic. part.9. cap.2.num.154.* Salgad. *de protectione Regia, tom.1.part.3.cap.9. num.98.*

15 Verùm Parochiales hujuſmodi in aliquibus caſibus concurſu non conferuntur, quos enumerare in præſentiarum non inutile duxi.

Primò igitur concurſu non conferuntur Parochiales litigioſæ; ſolet enim à Sede Apoſtolica in Eccleſiis litigioſis ſubrogari alius gratioſè abſque concurſu, & utplurimum collitigans. Ita Gonzal. *d.gloſſ.6.num.150.* Nicol. Garc. *d.part.9.cap.2.§.1.num.170.* Aloyſ.Ricc. *in d.praxi fori Eccleſ.reſol.358.verſ.tertiò*, Maſſobr. *in d.praxi, prælud.3. dub.3. à n.18.* Novar. *in ſingul.Iuris Canon.concluſ.65.num.5.* Ego ipſe *de offic.& poteſt.Epiſcop.part.3.alleg.60.n.37.*

Secundò, Parochialis ita exigui valoris, ut examinis per concurſum operam non ferret, aut nemo eſſet, qui ſe dicto examini vellet ſubjicere, aut ob apertas factiones, ſeu diſſidia quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè graviores rixæ, aut tumultus poſſent excitari, ex Concil. *d.cap.18. in fine*, ibi, *Si tamen adeò exigui redditus*, &c. Gonzal. *d.gloſſ.6.n.139. cum ſeqq.* Aloyſ.Ricc, *in praxi, reſol.358.* Campan.*in diverſ.juris Canon.rubr.5.cap.3.num.10.* Seraph. *deciſ.402. num.10.* Contrarium tamen, immò Parochialem etiam exigui valoris concurſu conferendam eſſe, deciſum atteſtatur Gallet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneſic. pag.25.col.2.* quem refero Ego ipſe *d.alleg.60. num. 48.* 16

Tertiò, Parochialis, quam quis acquirit per regreſſum, & priùs poſſedit, Nicol.Garc *d.c.2. num.199.* Ego ipſe *d.allegat.60. n.34.* & me citato *in illo loco*, Maſſobr.*d.prælud.3.dub.3.n.37.* 17

Quartò, Parochialis unita Dignitati, vel Canonicatui. Anaſt.Germon. *de indultis Cardin. §.quibuſvis,n.7.& 8.* Læl. Zech. *de Repub.c.28. de Parocho, num.8.* Aloyſ. Rice. *in d.praxi fori Eccleſ.deciſ.417.in 1.edit.* aliàs *reſol.354. num.2.* & latiùs *reſol.381.in 2. edit.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell.gloſſ.5.§.7.num.2.* Nicol. Gare. *d.cap.2. n.193.* Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.c.273. num.48.* Salgad. *de protectione Regia, tom.1.p.3. cap.9. num.11.* Rot.*deciſ.323. num.8.p.2.recent.* Nouar. *in ſingul. Canon.concluſ.65.n.4.* Ego ipſe *d.alleg.25.& 26.* 18

Quintò, Vicaria perpetua Parochiæ unitæ concurſu non confertur, ſed ſolùm ad nominationem, ſeu præſentationem illius, cuius Dignitati, ſeu beneficio Parochialis eſt vnita, & annexa deputandus, & inſtituendus eſt Vicarius cum Ordinarij, ſeu eius Vicarij præuio examine, & approbatione, vt habetur *in conſtit. Pij V.* ſuper collatione Parochialium Eccleſiarum, incip. *ad exequendum Paſtoralis officij debitum, ſub dat. Kalend. Nouembris 1567.* in illis verbis, ibi: *Volumus inſuper, & ita mandamus, quod iſti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis unitis ponuntur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum prævio examine, & approbatione deputentur.* Ita Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloſſ.5.§.3.num.53. & 54.* Nicol. Garc. *d.cap.2.num.292.* Aloyſ.Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.358.n.1.verſ.2.* Vgolin. *d.c.50.§.3. verſ.8.* Fillinc.*in quæſt.moral.tom.3. tract.41. cap.4. num.147.* Lotter. *de re beneſic. tom.1. lib.2. q.31. num.21.* Cavaler. *deciſ.595. num.4.& deciſ.599. num.1.* Rot. *deciſ.102. n.1. part.1. recent. & deciſ.579. num.4.& deciſ.710. n.2.part.2.recent. & in Dertuſen.Vicariæ, 8.Novembris* 19

uembris 1616. coram bon. mem. Vbaldo, & in Barchinonen. Vicaria, 17. Maii 1624. coram. R.P.D. Merlino, Burat. deciſ. 214. num 1. vbi Ferentil. in annot. lit. A, & deciſ. 303. num. 10. & deciſ. 931. n. 1. & 2. Vnde ſacra concilii Congreg. in vna Caputaquen. ſub die 23. Iunii 1629. cenſuit Vicarios, ſeu Parochos in Eccleſia exempta animarum curam exercere intendentes, priùs approbandos, & examinandos eſſe ab Epiſcopo, juxta diſpoſitionē c. per exemptionem, de priuil. lib. 6. Et eadem S. Congr. in Auguſtana juriſdictionis, ſub die 14. Decembris 1630. cenſuit Epiſcopum poſſe examinare, & approbare Vicarios Eccleſiarum Parochialium vnitarum, & dependentium à Religione Hierosolymitana, ſubdens Epiſcopum debere eoſdem Vicarios, ſi idonei reperti fuerint, ſimpliciter approbare, non autem ad tempus, nec poſſe pro libito eoſdem ſubjicere nouo examini, niſi ſuperueniat rationabilis cauſa, & ſuſpicio ignorantiæ ad effectum c. 6. ſeſſ. 21. de reform. vt declarauit eadem S. Congr. in vna Placentina, ſub die 26. Auguſti 1628. Vnde prouenit, vt manutenendus Epiſcopus non ſit in quaſi poſſeſſione liberè conferendi per concurſum Vicariam perpetuam Capitulo vnitam cum facultate Vicarium nominandi, nulla expectata electione, vel nominatione. Poſt. in tract. mandati de manutenendo, obſeruat. 45. num. 36. & poſt tractatum Rot. deciſ. 186. num. 3.

Verùm ſi nedum exercitium, ſed cura totalis, & habitualis in Vicarium transferatur, tunc ejus Vicaria concurſu eſt conferenda. Ita Lotter. d. q. 31. num. 22. Rot. deciſ. 579. & 710. part. 2. recent. cuius memini Ego ipſe d. alleg. 60. num. 32. Burat. d. deciſ. 214. num. 2. Præſumitur autem totalis cura in Vicarium tranſlata quando certa portio, ſeu congrua aſſignatur Rectori Eccleſiæ, cæteris fructibus remanentibus penes Vicarium, ſicut per contrarium vbi certa portio, ſeu congrua aſſignatur Vicario, cura beneficii vniti dicitur tranſlata in Rectorem Eccleſiæ, cui fit vnio, & ſolùm nudum exercitium remanet penes Vicarium. Rebuff. de congrua portione, n. 117. Caputaq. deciſ. 339. n. 2. verſ. ratio eſt, p. 3. Caualer. d. deciſ. 595. n. 2. Rot. in d. Dertuſen. Vicariæ, coram bon. memor. Vbaldo, & in d. Barchinon. Vicariæ, coram R. P. D. Merlino. Burat. d. deciſ. 114. num. 4. vbi Ferentil. in annot. lit. B.

20 Sextò Parochialis ſubjecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur. Rot. deciſ. 102. part. 1. recent. Ego ipſe d. alleg. 60. num. 31. Quando autem dicatur beneficium de menſa Monaſterii? vide Rot. deciſ. 204. part. 2. recent.

21 Septimò, Parochialis, ſeu beneficium Regulare, quod Regularibus conferri conſueuit, vt per Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 2. c. 5. n. 18. verſ. hoc decretum, Gonzal. d. gloſſ. 6. num. 162. Nicol. Garc. d. cap. 2. num. 197. Vgolin. de offic. & poteſt. Epiſcopi, c. 30. §. 3. verſ. 4. Aloyſ. Ricc. in d. praxi fori Eccleſ. deciſ. 421. in 1. edit. aliàs reſol. 358. num. 1. in 2. edit. Maſſobr. d. prælud. 3. dub. 3. num. 34. Filliuc. dict. tract. 31. c. 4. n. 145. Rot. deciſ. 326. num. 6. part. 2. recent. quos refero Ego ipſe d. allegat. 60. n. 33. me citato in illo loco Solorzan. de jure Indiarum, tom. 2. lib. 3. c. 17. num. 20.

Octauò, Prioratus Regulares habentes curam animarum, ſoliti commendari Regularibus. Nicol. Garc. d. c. 2. num. 199. Ego ipſe d. allegat. 60. n. 34. Solorzan. d. c. 17. n. 21. 22

Nonò, Parochialium Eccleſiarum in permutationibus non fit concurſus. Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 8. quæſt. 9. num. 95. Vgolin. d. cap. 30. §. 3. verſ. 7. Nicol. Garc. d. part. 9. cap. 2. num. 165. Leſſ. de Iuſtit. lib. 2. cap. 34. dubit. 16. Aloyſ. Ricc. in d. praxi fori Eccleſ. deciſ. 419. in 1 edit. aliàs reſol. 356. in 2. edit. Filliuc. d. tract. 41. de benefic. c. 4. num. 136. Ego ipſe d. alleg. 60. num. 23. 23

Decimò. Parochia reſignata ad fauorem in manibus Papæ, concurſu non confertur. Ita Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 1. q. 7. num. 7. Gutier. Canon. lib. 2. cap. 11. num. 11. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Parochia, §. 2. dub. 5. & 6. Mareſcot. variar. reſol. lib. 1. cap. 52. n. 6. Proſper de Auguſtino in addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii, verb. benefic. Paroch. collat. q. 3. verſ. 3. Vgolin. d. cap. 50. §. 3. verſ. 2. Leſſ. d. lib. 2. c. 34. num. 84. Aloyſ. Ricc. in d. praxi fori Eccleſ. deciſ. 416. in 1. edit. aliàs reſolut. 353. & reſolut. 351. verſ. amplia quintò. Maſſobr. in ſua praxi habendi concurſum, requiſit. 13. dub. 3. Ego ipſe d. allegat. 60. num. 21. Gonzal. dict. gloſſ. 6. num. 121. cum ſequentibus, vbi ſubdit quod reſignatarius prouiſus à Papa, vel mandatum de prouidendo in forma dignum obtinens, duntaxat examinari debet abſque concurſu, & approbari ſi idoneus repertus fuerit ad curam animarum, ſiue reſignatarius ſit præſens in Curia, ſiue abſens in partibus. 24

Vndecimò, Parochiales vacantes in Curia, ſeu apud Sedem, ſiue per obitũ, aut ſimplicem reſignationem, vel dimiſſionem, ex vi decreti de dimittendo primum incompatibile, prouideri ſolent in Dataria ſine concurſu, & ſufficit quod prouiſus examinetur ſuper ſufficientiâ. Gonzal. d. gloſſ. 6. num. 15. Nicol. Garc. d. part. 9. cap. 2. num. 153. Piaſec. d. part. 2. cap. 5. num. 17. verſ. de Curatis. Maſſobr. d. prælud. 3. dub. 3 num. 45. 25

Duodecimò, Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concurſu non confertur, vt per Proſp. de Auguſt. dict. quæſt. 3. verſ. quorum primus eſt. Flamin. Pariſ. d. lib. 8. q. 9. num. 94. Vgolin. d. cap. 10. §. 3. in fine, Gonzal. d. gloſſ. 6. n. 158. Aloyſ. Ricc. in d. praxi reſol. 358. verſ. 4. 26

*& in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.*307.*n.*1.
*p.*4. quos refero Ego ipſe *d.allegat.*60.*n.*30.
Decimotertiò. Dignitas habens curam ani-
27 marum in Eccleſiis Collegiatis, concurſu non
confertur, nec in illa examen eſt neceſſarium,
quale requiritur in Parochialibus. Ita Piaſec.
*dict.part.*2.*cap.*5. *num.*18. *in fine*, Gallet. *in d.*
*Margarita, verb.beneficium, pag.*24 *& verb.Ca-*
nonicus, ult. Gonzal. *d.gloſſ.*6. *num.*162. Nicol.
Garc. *d.part.*9.*cap.*2.*num.*195. Maſſobr. *d.præ-*
*lud.*3. *dub.*3. *à num.*38. Ego ipſe *d. allegat.*60.
*num.*28. *&* 29. & fuit dictum *in Cremonenſi Præ-*
poſitura, 25. *Februarii* 1622. coram *bon. mem.*
[redacted], ubi etiam habetur hoc procedere in
dignitatibus Eccleſiarum Collegiatarum actu,
non autem habitu tantùm, ut *in Tudertina*
Prioratus, 17. *Novembris* 1589. coram *bon. mem.*
Orano, ubi dicitur, quod hoc caſu attenditur
actus, non verò habitus, per gloſſ. notabilem
*in c.licèt canon, de elect. lib.*6. præcipuè quando
Eccleſia amiſit Collegialitatem auctoritate Su-
perioris, juxta notata per gloſſ. *in cap.ſtatutum,*
in verſ. Collegialitatis, eod. tit.de elect. in 6. ubi
28 quod † ſi Collegium eſſe deſinat per mortem
Canonicorum, debent ſubſtitui alii, & quod
jus Collegii remanet etiam in uno, donec fue-
rit auctoritate Superioris deſtructum. Barbat.
*conſ.*74. *num.*1. *& ſeq.inter conſil. Alexand. lib.*4.
& ipſe Alex. ei ſubſcribens, *conſ.ſeq.num.*34.
in quibus terminis loquitur dicta deciſio *Tu-*
dertina Prioratus, eo quòd ibi præſupponitur,
quod prioratus, de quo agebatur, mutaſſet
ſtatum, & quod in Bullis Pontificum enuncia-
retur non Conventualis, & ſic quod deſierat
eſſe Conventualis auctoritate Summi Ponti-
cis; ſecus autem ſi Eccleſia non amiſit Col-
legialitatem auctoritate Pontificis; quia tunc
ſufficit habitus tantùm ad hoc, ut Dignitas ha-
bens curam animarum, in ea exiſtens, non con-
feratur per concurſum, ex adductis per Franc.
*dict.cap.licèt canon, num.*2. *verſ. quoad difficulta-*
tem, & *ibi* Archidiac. *ſub num.*1. *de elect.lib.*6.
Mandoſ. *in reg.*3.*Cancel.quæſt.*3.*ſub num.*3. ubi
29 quod † ſub reſervatione Prioratuum Con-
ventualium cenſentur comprehenſi etiam illi
Prioratus, qui nullos Monachos habent, & ſic
ſunt Prioratus habitu tantùm.
30 Civitas Sipontina caret Eccleſiis Parochia-
libus, ſed Dignitates, & duodecim Canonici
habent cum præbendis annexam curam ani-
marum, & unuſquiſque præter Archidiaco-
num, qui ſupplet defectum mortuorum, vel
abſentium, habet Parochialem certis finibus
diſtinctam, & limitatam: quo caſu dubitatum
fuit *in ſacra Congregat. Concilii*, an hujuſmodi
Dignitates, & Canonicatus pro tempore va-
cante ſint conferendi prævio concurſu, juxta
præſcriptum S. Concilii Trident. & conſtitu-
tionis fel.record. Pii V. & conſequenter an in
illis obtinendis requiratur ætas ad Parochia-
les Eccleſias obtinendas requiſita, adeò ut
collationes aliter factæ fuerint nullæ cum
poſſeſſionibus inde ſequutis, abſque eo quod
proviſis aliquod jus fuerit acquiſitum? *Sacra*
Congreg. Concilii, ſub die 17. *Auguſti* 1630. cen-
ſuit *non requiri examen per concurſum, ætatem ve-*
rò eſſe neceſſariam.
In aliis Parochialibus, præter iſtas excep- 31
tuatas, habita notitia vacationis Eccleſiæ, de-
putat Epiſcopus Vicarios cum congrua, & po-
teſt in hujuſmodi Vicarios deputare alios vi-
ciniores Parochos, vel alios etiam hebdoma-
darios, aut diurnos, nec ceſſatio congruæ fa-
cit ceſſare obligationem deputationis Vicarii,
ut poſt Nicol. Garc. *part.*2.*cap.*2.*num.*13. tradit
Maſſobr. *in ſua praxi, requiſ.*1.*dub.*1. *& dub.*2.
reſolvit Vicarium cum congrua eſſe conſtitu-
endum in qualibet Parochiali vacante, ſive de
jure, ſive de facto tantùm, & ſive per ſimpli-
cem reſignationem, vel privationem vacet: &
*dub.*12. tenet, † Vicarium deputandum cum 32
congrua, dummodò aliàs ſit idoneus, non eſſe
neceſſariò examinandum.
Deputatio Vicarii hujuſmodi donec provi- 33
deatur de Rectore, ſpectat ſemper ad Epiſco-
pum, in cujus Diœceſi Parochialis eſt, ſicut re-
fert deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. le-*
*gum Navarræ, lib.*1. *tit.*18.*l.*7. *de Epiſcop. n.*86.
ac proinde † inferiores, qui non habent juriſ- 34
dictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate
congregandi Synodum, talem Vicarium con-
ſtituere non poterunt, ut per Franc. Leo *in the-*
*ſaur.fori Eccleſ.part.*2.*c.*28.*num.*52. Nicol. Garc.
*d.cap.*2.*num.*8. Maſſobr. *d.requiſ.*1.*dub.*8. *&* 11.
*meipſum d. alleg.*60. *n.*3. *&* 4. Et quia Concil.
Trident. *d.cap.*18. diſponit cum particula *ſta-*
tim, credo Epiſcopum poſſe differre conſtitu-
tionem hujuſmodi Vicarii uſque ad tres dies à
die notitiæ vacationis, non autem ulteriùs, ut
benè reſolvit Maſſobr. *d.requiſ.*1.*dub.*13.
Congrua portio hujuſmodi Vicario aſſig- 35
nanda, eſt arbitraria Epiſcopo, penſata quali-
tate perſonæ, beneficii, & loci, prout referunt
deciſum Nicol. Garc. *d.cap.*2.*num.*15. & Maſ-
ſobr. *d.requiſ.*1.*dub.*25. & quod poſſit eſſe duo-
rum aureorum ſingulis menſibus, dicunt Gal-
let. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. Vica-*
rius 8. & Campan. *in diverſ.juris Canon. rub.*7.
*cap.*6.*num.*116. *in fine.*
Vicarius, ut ſuprà, ſemel conſtitutus cum 36
congrua, non poteſt removeri ſine cauſa, quia
Epiſcopus non retractat, quod ſemel exequu-
tus eſt pro executione Concilii, ut per Maſ-
ſobr. *d.requiſ.*1. *dub.* 26. ubi *dub.* 27. reſolvit
quod ſi Vicarius conſtitutus cum congrua
ſubeat examen, & eligatur tanquam magis
idoneus, debet ſe retrahere à proſequutione
exercitii curæ, & adminiſtratione bonorum,
alioqui incurrere pœnam *cap.avaritiæ, de elect.*
*lib.*6.

Porrò

37 Porrò Epiſcopus intra decem dies, vel
aliud tempus ab eo præſcribendum idoneos
aliquot Clericos ad regendam Eccleſiam co-
ram deputandis examinatoribus nominet; li-
berum ſit tamen etiam aliis, qui aliquos ad
id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut
poſſit poſtea de cujuſlibet ætatę, moribus,
& ſufficientia fieri diligens inquiſitio, & ſi
Epiſcopo, aut Synodo Provinciali pro regio-
nis more videbitur magis expedire, per edi-
ctum etiam publicum vocentur, qui volent
examinari, ut ſtatuit Concil. *d. cap.* 18. ſub
cujus diſpoſitione loquente de Epiſcopo,
comprehenditur Abbas, qui habet ordina-
riam juriſdictionem, ſicut reſolvit Flores de
Mena *var. lib. 3. quæſt. 24. num. 21.* item &
Commendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſ-
copalia, ſi habeat jus congregandi Synodum,
& eligendi examinatores ſynodales. Aloyſ.
38 Ricc. *in d. praxi, reſol. 331. in fine.* † Cæteros
autem inferiores, qui non habent juriſ-
dictionem quaſi Epiſcopalem, ac jus con-
gregandi Synodum, etiamſi habeant jus con-
ferendi, *ſub dicti cap.* 18. diſpoſitione mini-
mè comprehendi reſolvunt Læl. Zech. *de Re-
pub. Eccleſ. cap. 28. de Parocho, n. 6.* Anaſtaſ. Ger-
mon. *de Indult. Cardin. §. quibuſvis, ad finem*, Fla-
min. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 8. q. 9. num. 96.*
Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, deciſ. 424. in 1. edit.* aliàs
reſol. 361. in 2. edit. & noviſſimè *p. 4. reſol. 75.*
Maſſobr. *d. requiſ. 1. dub. 8. 11. & 21. & requiſ.
2. dub. 4.* Vnde *ſacra Congregatio Concilii,*
39 *ſub die 2. Decembris* 1628. cenſuit, † *Epiſco-
pum Foroſempronien. uti viciniorem manutenen-
dum eſſe in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſti-
tuendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium
della Ravignana, & juris praeligendi magis ido-
neos ex approbatis in eiſdem concurſibus, donec Ab-
bas Claſſen. legitimè probaverit habere jus congre-
gandi Synodum, aliuſque coëgiſſe, & in ea exami-
natores ad præſcriptum ſacri Concil. Trid. cap. 18.
ſeſſ. 24. deputaſſe.* Hinc eadem *S. Congr. in cauſa
caſtri Durantes, ſub die ultima Aprilis* 1611. de-
claravit *quod concurſum inſtituere, & exami-
nare providendos ad Parochiales exiſtentes intra
fines Abbatiæ nullius diœceſis, ſpectat ad Epiſco-
pum, intra cujus fines erit Abbas, juxta cap. 1.
ſeſſ. 23. & ſi id non conſtet, ad viciniorem, ut
addidit Pius V. tantùm limitando, niſi qui Præ-
latus eſt nullius, habeat jus congregandi Syno-
dum, quia tunc poſſet in ea deputare examina-
tores Synodales, prout Concilium requirit. Et in
nullius terra Vaſtulla, Parmen. diœceſis, 17. Au-
guſti* 1630. conceſſit, *ut ſi pro concurſu, qui in
vacationibus Parochialium fieri ſolet coram Epi-
ſcopo viciniori, occaſione peſtis civitas illius ſit ban-
nita, & aditus præcluſus ad eundem Ordina-
rium viciniorem, facultas daretur inferiori pro-
rogandi tempus concurrentium, & quod interim
provideretur de œconomis, & Vicariis idoneis.*

Intra decem verò dies edictum eſt propo- 40
nendum. Maſſobr. *requiſ. 2. dub. 6.* & totidem
remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ.
Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Parochia,*
quem refero Ego ipſe *d. alleg. 60. num. 45.* licèt
minimè *ibidem* legatur ſecundùm Nicol. Garc.
d. cap. 2. num. 42. & 43. Maſſobr. *d. requiſ. 2.
dub. 7.* Quicquid dicat Zerol. *d. verb. Parochia,
§ 2. dub. 2.* Sed inveni *ſacram Congreg. Concilij
in una Tiburtina, ſub die 28. Aprilis* 1629. cen-
ſuiſſe, *eveniente vacatione Eccleſiæ Parochialis,
poſſe Epiſcopum intra quatuor, vel ſex menſes
reſpectivè à die vacationis apponere edictum pro
concurſu dictæ Parochialis:* at non poteſt ap-
poni cum majori termino viginti dierum, ex
Conſtit. Pii V. incipien. *in conferendis, ſub
dat. Romæ, 15. Kalend. Aprilis* 1566. Zerol.
d. verb. Parochia, §. 2. dub. 3, Aloyſ. Ricc. *d. re-
ſol. 364. n. 2.* Læl. Zech. *d. cap. 28. de Parocho,
ſub num. 6.* Nicol. Garc. *d. p. 9. cap. 2. num. 46.
& 47.* Maſſobr. *d. requiſ. 2. dub. 8.* Salgado *d. c. 9.
num. 53. & 57.* Nam licèt ſit arbitrarium Epi-
ſcopo tempus, quo debet eſſe affixum edi-
ctum, non debet tamen excedere viginti dies:
Nicol. Garc. *d. c. 2. num. 50.* Maſſobr. *d. requiſ. 2.
dub. 9.* Et ſi ante lapſum termini examen, &
concurſus fiat, erit nullus, ex Nicol. Garc.
d. p. 9. cap. 2. num. 326. cum ſeqq. Salgado *d. cap. 9.
num. 64.* cenſuit *S. Congreg. Concilij in Potentin.
4. Maij* 1619. Et quod concurſus terminum
non tenetur prorogare Epiſcopus, ſed quod
bene facit prorogando, cenſuit ead. *ſac. Congr.
ſub die 17. Martij* 1619.

Edictum hujuſmodi opponi debet ab Or- 41
dinario loci, ubi exiſtit beneficium, & ibidem
examen eſt peragendum, etiamſi beneficium
ab Ordinario alterius Diœceſis ſit conferen-
dum. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib. 8. cap. 9.
num. 102.* Gonzal. *ad Reg. 8. Cancell. gloſſ. 10. n. 31.*
Novar. *in ſingul. Canonic. concluſ. 82. num. 2.* Ego
ipſe *d. alleg. 60. n. 44.* In quo edicto apponen-
da eſt dies propoſiti concurſus. Seraph. *de-
ciſ. 1148.* Maſſobr. *d. requiſ. 2. dub. 10.* † An au- 42
tem ſit de ſuſtantia, & forma concurſus Pa-
rochialium hujuſmodi edictum apponi? Af-
firmant Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. cap. 28. de
Parocho, n. 6.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, reſol. 364.*
Zerol. *d. verb. Parochia, §. 1. dub. 2.* Novar. *d. con-
cluſ. 82. num. 1.* Ego ipſe *d. alleg. 60. num. 43.* &
me citato in illo loco, Maſſobr. *d. requiſ. 2. dub. 3.*
ubi intelligit quando Concilium Provinciale
hoc ſtatuit.

Contra Navar. *conſ. 4. de præben.* Nicol. Garc.
d. cap. 2. num. 38. & Salgad. *d. cap. 9. num. 50.* exi-
ſtimantes collationem nullam non reddi ex
omiſſione edicti.

Termino autem decem, vel ad ſummum 43
vigenti dierum elapſo, nullus eſt admittendus
ad examen, niſi qui deſcripti fuerint, ex Con-
cil. Trident. *d. cap. 18. verſ. tranſacto conſtituto*

tempore,

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

tempore, Seraphin. deciſ.1148.n.4. Aloyſ.Ricc.
d.reſol.364. num.2. Novar. d.concluſ.82.num.4.
44 † Re tamen integra poſt terminum edicti po-
teſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante,
ſecundùm Mareſcot. var. reſolut. lib.1. cap.52.
num.59. Gonzal. ad reg 8. Cancell.gloſſ.9. §.1.
num.115. Nicol.Garc. d.cap.2. num.109. Maſ-
ſobr. in ſua praxi, requiſ.3..dub.2. & alios quos
refero Ego ipſe d.alleg.60.num.46. de quo eſt
bona Rotæ deciſiò in una Firmana Parochialis,
6. Martij 1592. coram Cardin. Pamphilio ſen.
quæ ſic cantat. Domini cum præſuppoſito quod
D. Fabius comparuerit in loco examinis, re adhuc
integra, de quo erit particulariter agendum, re-
ſolverunt ipſum debuiſſe admitti ad concurſum,
non obſtante quod comparuerit poſt decem dies
præfixos in edicto ſe opponere volentibus, quia
ſtante legitimo impedimento abſentiæ, ex quo de
tempore vacationis Parochialis, & edicti publicati
morabatur in Romana Curia, unde ſtatim habita
notitia profectus fuit ad locum examinis, ſubintrat
communis Doctorum concluſio, quod comparens
poſt terminum, etiam peremptorium, eſt admitten-
dus, quando res eſt integra, & habuit juſtam cau-
ſam excuſationis, vel ratione ignorantiæ, vel ab-
ſentiæ, ſeu alterius impedimenti, gloſſ. in cap. cùm
in tua, quam ibi ſequuntur Innocent. poſt princ.
verſ. quid ſi ante, Hoſt. num.6. verſ. quid ſi lapſum
eſt tempus, Ioan. Andr. num.14. Card. ſub num.8.
Henric. Boic. num.2. Abb. ſub num.10. & ſeq.
qui loquuntur etiam in termino præfixo à le-
ge, & ibi cæteri ſcribentes, qui matrim. accuſare
poſſint, gloſſ. in cap. fin. in verb. peremptorio, &
ibi Ioan. Andr. num.7. & Gemin. num.18. in fin.
de elect. in 6. latè Lambertin. qui alios citat, de
jurepatron. 2. part. 2. lib.6. quæſt. princ. art.26. n.2.
in fine, cum ſeq. ubi reſpondet ad conſ. 3. Ol-
drad. num.7. cum aliis in contrarium allegatis,
quod procedunt ceſſante impedimento, vel
juſta cauſa non comparendi infra terminum
præfixum. Neque obſtat quod Concil. Trident.
ſeſſ.24.cap.18. mandat tranſacto conſtituto tem-
pore edicti examinari omnes, qui deſcripti fue-
rint, quaſi velit poſt dictum tempus non poſſe alios
admitti, ex reg. quòd permiſſum ad tempus, cenſe-
tur prohibitum poſt tempus, ad l. ſtatuliberum,
§. Stichum, ff. de legat. cum ſimil. Quia Conci-
lium non prohibet admitti comparentem poſt ter-
minum re integra, quando fuit legitimè impedi-
tus, & maximè quia ubi concurrit æquitas etiam
poſt tempus, re tamen integra, quis admittitur
quando non eſt effectum deterius jus illius, cujus
cauſa tempus fuit limitatum, Iaſ. poſt Aretin. &
Alex. in l. ſi ita quis, num.6. ff. de vulg. & pupil.
prout in hoc caſu, ubi æquitas ſuggerit quod plu-
res quàm fieri poſſit admittantur ad concurſum, ſi
ex hoc non differatur in longius proviſio ipſius Ec-
cleſiæ, cujus favore, ut ei celeriùs de Paſtore provi-
deatur, ille terminus fuit præfixus. Hactenus de-
ciſio, quæ benè dicit ſuam procedere reſolu-
tionem, quando comparens poſt terminum re
integra, fuit legitimè impeditus; & ideò pro-
poſito dubio in ſacra Congreg. Concilii, † utrùm 45
ſi quis non deſcriptus in tempore concurſui
præfixo comparuerit, legitimo impedimento
ceſſante, itaut potuerit nomen ſuum infra
præſcriptum terminum deſerre, & elapſo ter-
mino, examine nondum facto, ſeu re integra
petat ſe ad concurſum admitti, ſitne audien-
dus? Eadem ſacra Congr. ſub die 7. Iulij 1625.
cenſuit non eſſe audiendum.

Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt 46
per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt ea-
dem die claudi, ubi plures fuerunt deſcripti,
quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin
viriabitur concurſus, ſi ex pluribus deſcriptis
unus, aut non omnes examinentur, & eis non
expectatis claudatur concurſus. Nicol. Garc.
d.cap.2. à num.33. Seraph. deciſ.1148.n.5. Maſ-
ſobr. d. requiſ.3. dub.10. & cùm in d. cap.18. Con-
cilij Trident. dicatur † quod omnes, qui deſcri- 47
pti fuerint, examinentur, non poterit Epiſco-
pus ſtatuere, ſeu limitare certum numerum
perſonarum ad concurrendum in concurſu
Parochialium, ut reſolvit Aloyſ. Ricc. in deciſ.
Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.31. part.4. † nec po- 48
teſt prohibere Curatis ne accedant ad con-
curſum aliarum Parochialium, cùm omnibus
liber eſſe debeat, vt Epiſcopo civitatis Ca-
ſtelli reſcripſit ſacra Congregatio Cardinalium
negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſito-
rum, die 26. Auguſti 1591.

At uno tantùm comparente ex pluribus 49
deſcriptis, poterit fieri concurſus, nec opus
erit, ut proponatur ſecundum edictum. Nicol.
Garc. d. cap.2. num. 215. Maſſobr. d. requiſ.3.
dub.7. Vbi verò unus tantùm ſe deſcribi fece-
rit, nec alii comparent oppoſitores ad ſe deſcri-
bi faciendum, † fieri poterit quoque concur- 50
ſus, nec opus erit alio edicto, aut termini pro-
rogatione, ſecundùm Nicol. Garc. d.c.2. n.215.
Vgolio. de offic. & poteſt. Epiſcopi, c.50. §.10.
num.4. Filliuc. d. tract.41. c.4. num.151. Maſſobr.
d. requiſ.3. dub.8. meipſum d. alleg.60. num.51.
† Sed quando nullus comparuit, aut certè 51
nullus ex comparentibus vult ſubire examen,
Epiſcopus aſſignare debet aliud tempus, ſive
edictum: & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs
nemo idoneus reperitur, tunc poterit Paro-
chia abſque concurſu conferri. Nicol. Garc.
d.c.2. num.218. Filliuc. d. tract.41. c.4. num.152.
Maſſobr. d. requiſ.3. dub.9.

Examen faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive 52
eo impedito ab ejus Vicario generali, at-
que ab aliis examinatoribus non paucioribus
quàm tribus. Concil. Trident. d. c.18. verſ.
tranſacto, Maſſobr. d. requiſ.3. dub.4. Et poſſunt
adhiberi in concurſu pluſquam tres exami-
natores, ſed non pauciores, ut reſolvit ſacra
Congregatio, cujus declarationis idonei no-
bis

bis teſtes ſunt Nicol.Garc. *part.5.c.9. num.52.*
Filliuc. *d.cap.4.num.* 156. Maſſobr. *in d. praxi,*
requiſ.12. dub.1. Salgado *d.c.9.num.66.* Lotter.
de re benefic. lib.2. q.31. n.65. Et etiam Epiſco-
po non impedito poterit fieri examen coram
Vicario, quia verba Concilii important tan-
tùm quandam convenientiam. Nicol. Garc.
d.cap.2.num.119. Ego ipſe *d.alleg.6. num.41.* &
me citato *in illo loco*, Maſſobr. *d. requiſ.3.dub.3.*

53 † Et ſi examen omnium concurrentium una
die finiri non poſſit, poterit in alio continua-
ri; ſi verò ſuſpicio aliqua ſit, quod examinan-
di ſecundo die veniant in cognitionem inter-
rogationum examinis præcedentis, nova tunc
poterunt fieri interrogatoria, ut cenſuit *ſa-
cra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſco-
porum & Regularium præpoſitorum, ſub die 20.
Iulij* 1591.

54 Examinatores debent ſingulis annis propo-
ni in Synodo ad minus ſex, & ab ea Synodo
probari, quorum officium etiam poſt annum
ſuæ electionis non expirat. Nicol. Garc. *d.c.2.
num.73.* Salgado *d.cap.9. num.67.* Maſſobr. *in
d.praxi, requiſ.11.dub.1.* ubi *dub.5.* reſolvit Con-
cil. Trident. nullam formam præſcribere ſuper
propoſitione examinatorum. Quibus autem
conditionibus, & qualitatibus hujuſmodi exa-
minatores clarere potiſſimùm debeant? vide
Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus,
part.1. cap.3.*

55 Nominatim, & non in genere proponi de-
bent hujuſmodi examinatores, niſi proponc-
rentur in genere, qui re vera tunc extarent,
quia per hujuſmodi genericam expreſſionem
haberetur etiam expreſſa perſona. Nic.Garc.
d.cap.2. num.339. Filliuc. *dict. tract.41. cap.4.
num.157.* Salgad. *d.cap.9.num.76.* Maſſobr. *d.*
56 *requiſ.11.dub.3.* ubi *dub.7.* ſubdit, quod † ut exa-
minator dicatur probatus à Synodo, debet
dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis,
qui vocem habent in Synodo. Et ideò *ſacra
Congregat. Concilii in una Sutrina cenſuit non
poſſe eligi examinatorem Synodalem ſub nomine
Dignitatis.*

57 Si ex ſex examinatoribus aliqui intra an-
num ſuæ electionis mortui fuerint, totam fa-
cultatem examinandi unà cum Epiſcopo ad
ſuperſtites, etiamſi unus tantùm ſupereſſet,
ſpectare debet eo anno durante, ſed in locum
demortuorum eligendi alii cum approbatio-
ne Capituli. Ita Nicol. Garc. *d. cap.2. num.8.*
Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.12. dub. 2.* Salgado
d.cap.9.n.70. cum ſeqq.

58 Quando verò omnes decedunt examina-
tores, vel in longinquas partes recedunt, Epi-
ſcopus intra annum ad celebrandam Syno-
dum ex antiquis, qui fuerint, ſex, non paucio-
res ſubrogare debet, & ſi non ſtabunt tot anti-
qui eligere poterunt illi, qui extabunt, & alios
ſupplere de novo approbatos à Capitulo, uſ-
que ad ſex; quod ſi nulli antiqui extiterint,
novos tunc à Capitulo probandos, non pau-
ciores quàm ſex deputare debet uſque ad fu-
turam Synodum in fine anni à poſtrema Sy-
nodo celebrandam, ut referunt à *ſacr.Congr.*
deciſum Nicol.Garc. *d.cap.2.num.73.* Marelc.
variar.lib.1.cap.32. Maſſobr. *d.praxi, requiſ.12.
dub.3.* Salgado *d. cap.9. ex num.70.* & cenſuit
Rot. *in Panormitana Archipresbyteratus, 3. De-
cembris* 1618. coram *bon. memor. Buratto*, & *in
eadem 5. Iunii* 1620. coram *eodem*, inter im-
preſſas *deciſ.372. & 479.n.2.* ſubdit Clemen-
tem VIII. ſpeciali Conſtitutione conceſſiſſe
Epiſcopis facultatem deputandi examinato-
res extra Synodum, deficientibus, vel impe-
ditis Synodalibus, dummodò infra annum à
Synodo celebrata; & decreviſſe quod ſtatim
lapſo anno talis facultas, & eorum auctoritas
expiraret.

Examinatores Synodales durant donec alii 59
in Synodo deputati fuerint, verùm ſi anno
elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium
omnium expirat, ut per Nicol.Garc. *in addit.
ad d.cap.2.num.75.* Gallet. *in Margarita caſuum
Conſcientiæ, verb. examinatores 1.* Aloyſ. Ricc.
in d.praxi fori Eccleſ. reſol.361.in 2.edit. Marc.
Anton.Genuenſ. *in praxi Archiep.Neap.cap.66.
num.17.* Maſſubr. *d.requiſ.12. dub. 4. num. 3.*
ubi ſubdit locum non habere quando poſt an-
num ſuperſunt ſex adhuc. Ego ipſe *d.alleg.60.
num.48.*

Epiſcopus non excuſatur ſi poſt annum ad- 60
hibeat examinatores ſuperſtites, non extanti-
bus ſex, etiamſi caperet prætextum, quod ipſe
de novo eſſet adeptus poſſeſſionem Epiſcopa-
tus, cùm † annus celebrandi Synodum non 61
incipiat currere à die poſſeſſionis Epiſcopa-
tus, ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ.
Nicol.Garc. *d. cap.2. num.92. & 93.* Maſſubr.
d.requiſ.12.dub.6. & cenſuit Rot. *in Panormita-
na Archipresbyteratus, 5. Iunij* 1620. coram *bon.
memor. Buratto*, inter illius impreſſas deciſio-
nes *deciſ.479.*

Vnde *ſacra Congreg.Concilij in una Vaſionen.* 62
ſub die 13. Novembris 1627. cenſuit *etiam in
caſu non exiſtentium examinatorum Synodalium
numero ſufficientium ad concurſus faciendos, eo
quia ob penuriam virorum habentium qualita-
tes Doctoratus, & ſimiles non potuerunt in Sy-
nodo Diœceſana eligi, non licere Epiſcopo aucto-
ritate ordinaria ſibi aſſumere examinatores non
Synodales extraneos, qui suppleant.* † Item *cen-* 63
*ſuit anno deputationis elapſo dictorum exami-
natorum, non eſſe Epiſcopo permiſſum iiſdem ab-
ſentibus, vel aliàs legitimè impeditis alios in
eorum locum ſubrogare.* † Item *cenſuit Epiſco-* 64
*pum non poſſe in locum demortuorum exa-
minatorum alios ſubrogare uſque ad novam Sy-
nodum.* † Item *cenſuit Epiſcopo non licere* 65
*ſubrogare alios in locum examinatorum Syno-
dalium,*

dalium , qui per ſententiam de crimine ſimoniæ
66 *fuerint condemnati.* † *Quo verò ad condemnatos*
de adulterio, ſi ſententia fecit tranſitum in judi-
catum, non eſſe adhibendos , quia ſunt infames ; ſi
verò cauſa pendet, per appellationem poſſe adhibe-
ri, ſed non eſſe conveniens. Et ad petitionem Epiſ-
copi an in caſu concurſus , in quo non interfuerunt
examinatores Synodales , collatio beneficii devol-
vatur ad Sedem Apoſtolicam , vel potiùs eidem
liceat proponere novum concurſum infra quatuor
menſes ſibi de Iure conceſſos , ipſa ſacra Congre-
gatio nihil reſpondit.

67 Eadem *ſacra Congr. in una Metropolitana, ſub*
die 13. *Iulii* 1630. cenſuit, *concurſus in quibus*
fuerunt adhibiti examinatores deputati in Syno-
dis præcedentibus , fuiſſe nullos , quatenus tamen
prædicti examinatores in Synodo poſteriori non
fuerint confirmati.

68 Annis elapſis ſignificavit eidem S. Congr.
Archiepiſcopus Cæſarauguſtanus, Prædeceſ-
ſores ſuos in dicto Archiepiſcopatu nunquam
deputaſſe examinatores in Synodo Diœceſa-
na ad prouiſionem Parochialium Eccleſia-
rum , juxta formam Concilii *in cap.* 18. *ſeſſ.* 24.
vnde dubitaſſe ait, an prouiſiones de huiuſmo-
di Parochialibus per dictos ſuos Prædeceſſo-
res factæ non ſeruata forma Concilii, ſuſtineri
poſſint, an verò ſint ad Sedem Apoſtolicam de-
uolutæ , juxta Motum proprium felic. record.
Pii V. *anno* 1566. 5. *Kalend. Aprilis ?* & caſu
quo ſacra Congreg. cenſeat huiuſmodi proui-
ſiones non ſuffragari , & ad Sedem Apoſtoli-
cam eſſe legitimè deuolutas , dubitauit dictus
Archiepiſcopus quid agendum eſſet cum hu-
juſmodi prouiſis , qui per decennium, vel ci-
tra dictas Parochiales poſſident ? *Die* 15. *Maii*
1582. *Congregatio Concilii cenſuit prouiſiones eſſe*
nullas, deuolutaſque ad Sedem Apoſtolicam , ex
conſtitut. ſ. m. Pii V. tamen referendum ad San-
ctiſſimum , cui , ſi videbitur , poterit cum his diſ-
penſare tam ſuper perceptis fructibus , quàm ſuper
retentione ipſarum Parochialium. Varii tamen
fuerunt Domini circa iſtorum examen , qui-
dam enim voluerunt hos ab Epiſcopo eſſe
privatim examinandos , iiſque , qui reperti
fuerint idonei, Parochiales relinquantur; cum
his verò, qui minùs fuerint idonei , utendum
remedio Concilii *cap.* 6. *ſeſſ.* 21. alios verò
minus idoneos omninò privandos eſſe cen-
ſuerunt. *S. D. N. in Conſiſtorio reſpondit ma-*
turiùs rem per Cardinales eſſe conſiderandam, ſi-
quidem Bulla non videtur locum habere , niſi ubi
facta eſt Synodus , & deputati ſunt examinatores.
Sed *die* 5. *Iunii Congregatio perſtitit in decretis.*
Quoniam aurem Rota interpretatur Bullam
quemadmodum Datarius ex ſtylo Datariæ,
& ex mente Sanctiſſimi eidem Rotæ ſigni-
ficavit interpretandam , Congregatio quo-
que ad interpretationem Sanctiſſimi ſe re-
miſit , qui demùm 23. *Iunii* 1582. in Cubi-
culo per Signaturam reſpondit ita ſervan-
dum , & reſcribendum prædictam Conſtitu-
tionem non habere locum , niſi ubi facta fuit
Synodus Diœceſana , & deputati fuerunt
examinatores. Contra verò imperitos , & tur-
piter viventes Archiepiſcopum habere re-
medium Concilii *cap.* 6. *ſeſſ.* 21. & reſcri-
bendum eidem Archiepiſcopo , quod ſi non
coëgit Synodum , quamprimùm cogat , &
deputari faciat examinatores, ut forma *cap.* 18.
ſeſſ. 24. *de reformat. ſuper conferendis bene-*
ficiis curatis , ſine aliqua exceptione deinceps
ſervetur.

Eadem *S. Congregat. in unà Patauina* cenſuit 69
non potuiſſe Epiſcopum abſque Synodo ſibi aſſume-
re examinatores, ideò nullas eſſe prouiſiones , &
agendum cum Sanctiſſimo, an nouas prouiſiones ip-
ſe dare, vel tenere velit , vt Epiſcopus conferat;
pro futuro autem tempore Synodum cogendam eſſe.
Sanctiſſimus audita relatione Congregationis, quo-
ad jam prouiſos attinet reſpondit, ii qui ab Ordi-
nario prouiſi ſunt, eiſdem Ordinarius conferat Pa-
rochiales ; qui verò à Sede Apoſtolica, capiant no-
uas proviſiones ab eadem Sede Apoſtolica ; in futu-
rum verò Sanctiſſimus declarat hos examinato-
res pro legitimis habendos, donec Synodus Diœce-
ſana fieri poterit , ceſſante impedimento peſtis.
Cùm autem in alia Zamorenſi dubitaretur de
validitate concurſus cuiuſdã Parochialis. quia
in eo non interuenerunt examinatores electi
in Synodo juxta formam Concilii, *Congregatio*
cenſuit , ſi nulla Synodus facta vnquam fuit , non
valuiſſe examen per concurſum : ſi aliqua Synodus
facta , & electi examinatores , licèt non ſingulis
annis, & præſertim eo anno, quo Parochialis va-
cauit , non ideò vitiari examen.

Vicarius Sede Epiſcopali vacante in locum 70
examinatorum abſentium , vel defunctorum
alios auctoritate propria ſufficere non poteſt,
ſed curare debet, ut elapſo anno alii in locum
demortuorum ſufficiantur , ſeù eligantur in
Synodo , alioquin pro legitimis non habentur
qui ſupererunt, vt refert deciſum Sbroz. *in ad-*
dit. ad tract. de offic. Vicar. lib. 2. *q.* 211.

Concurſus eſt nullus, in quo cum examina- 71
toribus Synodalibus interuenit alter , qui non
ſit examinator Synodalis , vt per Nicol. Garc.
d. c. 2. *num.* 83. & 324. & 342. Maſſobr. *in d. pra-*
xi, requiſ. 13. *dub.* 1. Ferentil. *in annotat. ad deciſ.*
479. *Buratti , litera A,* cenſuit *ſacra Congregatio*
Concilii in vna Meſſanen. de anno 1629. quam
authenticam, & originalem vidi. Rot. *in Baſ-*
ſanenſi Parochialis , 18. *Februarii* 1628. coram
Cardin. Virili, & *in Nicen. Parochialis,* 25. *Iunii*
1629. coram *eodem,* vbi fuit dictum † negati- 72
uam illam , quod quis non eſſet examinator
Synodalis, debere plenè, & concludenter pro-
bari, vti fundamentum intentionis, & non ſuf-
ficere quod in regiſtris Curiæ Epiſcopalis non
reperiatur nominatus , aut deſcriptus in Sy-
nodo

nodo ille, quem prætenditur non eſſe examinatorem Synodalem, quia poſſibile erat quod fuerit deputatus examinator Synodalis ab Epiſcopo in Synodo, & non fuerit deſcriptus. Rot. *deciſ. 323. n. 4 verſ. ultra quod, part. 2. recent.* quia omiſſio, & negligentia deſcriptionis non poteſt nocere parti, *l. Imperator, ff. de ſtat. hom.* Surd. *conſ. 535. num. 9. in fin.* Noviſſimè eadem Rot. *in Seguntina Parochialis, 15. Iunij 1638. coram R. P. D. Rojas*, ibi, *Narratum quod omnes examinatores adhibiti in dicto concurſu non fuerint Synodales, verificatur ex eo quia Frater Alphonſus de la Torre Guardianus Conventus ſancti Franciſci, unus ex quatuor examinatoribus, non erat Synodalis: quod probatur ex lectura Synodi extracta tum citatione partis adverſæ, facta de anno 1609. ubi nullatenus dictus frater Alphonſus reperitur examinator nominatus, & tamen deputatio examinatorum Synodalium, juxta diſpoſitionem Concilii, & Conſtitutionis ſanctæ mem. Pii V. aliter quàm in Synodo Diœceſana fieri non poteſt.* Hond. *conſ. 80. n. 25. lib. 2.* Surd. *conſ. 29. n. 114.* Soc. *dec. 611. n. 2. part. 1. & deciſ. 455. n. 4. p. 2. recentior.* Cavalec. *deciſ. 35. n. 2. & deciſ. 545. n. 5. tum ex teſtibus deponentibus de ipſiuſmet Fratris Alphonſi, & Procuratoris partis adverſæ confeſſione, quæ nocet principali, tanquam facta per viam contentioſæ juriſdictionis,* Ozaſc. *deciſ. 39. n. 38.* Aym. *conſ. 202. n. 34.* Cavaler. *deciſ. 79. n. 4.* Rot. *deciſ. 652. n. 5. p. 2. recentior. tum denique ex confeſſione D. Epiſcopi, in qua fatetur dictum fratrem Alphonſum non eſſe examinatorem Synodalem. Etiam conſtat quod de anno 1609. uſque ad tempus dicti concurſus per dictum vacationem de anno 1632. nullam alium Synodum diœceſanum fuiſſe celebratam, tam ex confeſſione partis, quàm ex teſtibus ab utraque parte examinatis, ex quibus ſimul junctis reſultat plena, & concludens probatio, quod dictus Frater Alphonſus non fuerit examinator Synodalis deputatus.* Gabr. *de prob. concl. 1.* Rota *coram* Greg. *deciſ. 245. num. 3. Rurſus patet dictum Fratrem Alphonſum interveniſſe in dicto concurſu, examinaſſe, ſuffragium dediſſe, juraſſe, & propinum accepiſſe ex lectura ipſius examinis, & literis teſtimonialibus tranſmiſſis ad Datariam pro obtinenda proviſione Apoſtolica, ſtante vacatione in menſe reſervato, & conſequenter proviſionem Ordinarij ſubſiſtere non poſſe, tanquam nullam ex defectu non ſervata forma Concilii, quam ad unguem adimplendum ſub pœna nullitatis concurſus, tradunt* Garcia *de ben. part. 9. c. 2. n. 83. 213. 339. & 341.* Gonzal. *gloſſ. 55. n. 48.* Lott. *de benef. lib. 2. q. 31. n. 7.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ. 13. dub. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 414. n. 1.* Rota *in Nicien. Parochialis, 25. Iunii 1629. coram Card. Virili, & in Brach. Parochialis, 10. Martii 1621. coram bonæ mem. Patriarcha Munzanedo: & in Panormitana Archipreſbyteratus, 3. Decembr. 1618.* coram D. Buratto, *quod ſæpius ita declaravit ſacra Congregat. Concilii. Et ratio eſt, quia Concilium habet decretum irritans, quod inducit formam ad unguem ſervandam, ut fuit reſolutum in eadem Panormitana*, coram eodem D. Buratto, *5. Iunii 1620. Nec decretum Clementis VIII. tribuens facultatem deputandi examinatores in locum demortuorum refragatur, habet enim locum, & procedit ſi intra annum à die celebrata Synodi Ordinarius illos nominat, non ultrà.* Maſſobr. *ubi ſuprà, requiſ. 12. dub. 4. num. 5. & fuit dictum in prææallegata Panormitana, 5. Iunii 1620.* Non obſtat *ſi dicatur quod Concilium ſolùm requirit tres examinatores Synodales, & ita noſtrum caſum non vitiari, cùm hi intervenerint per aſſiſtentiam alterius, qui Synodalis non erat: Quoniam per ipſius ſolum interventum corruit concurſus, juxta opinionem ſacræ Congregat. Concilii.* Garc. *ubi ſuprà, n. 334. Etenim à Concilio eſt inductum pro forma, quod omnes examinatores ſint Synodales, & ſint electi in Synodis diœceſanis, quo caſu etiam utile per inutile vitiatur.* Roland. *conſ. 72. n. 66. vol. 1.* Rota *deciſ. 552. n. 10. part. 2. recent.* &c. Hactenus Rota.

Examinatores neceſſariò eligi debent, qui 73
ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico, ſi extent, alioquin alii Clerici ſunt eligendi, qui ad id videbuntur magis idonei. Ita reſolvunt Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap. 50. §. 5. num. 1. verſ. 2.* Homob. de Bonis *de humana vita ſtatibus, part. 1. cap. 13. verſ. in his ergo, in fine*, refert noviſſimè *à ſacra Congregatione* reſponſum Maſſobr. *in d. ſua praxi, requiſ. 11. dub. 2.* & ſtatuit Concil. Trident. *d. cap. 18. verſ. Sint verò examinatores Magiſtri*, &c. Vnde *ſacra Congreg. Concil. in una Suonen. ſub die 19. Februarii 1628.* cen-
ſuit, † *Epiſcopum non poſſe eligere examinatores* 74
Synodales, qui non ſint Doctores, ſeu Magiſtri, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, ſi extent; alioqui alios Clericos eſſe eligendos, qui ad id magis idonei videbuntur. Et poſtea *in una Turritana, ſub die 10. Martii 1629.* cen-
ſuit † *in prædictos examinatores Synodales non* 75
poſſe eligi Clericos Sæculares, aut Regulares, qui dictis gradibus non ſint inſigniti, niſi ulli viri qualitatis ſuperiùs expreſſæ non extent, quo caſu ſunt eligendi, qui ad munus exercendum magis idonei videbuntur, eorumque vota æqualis valoris, & efficaciæ erunt, ſicut aliorum.

Debent quoque jurare, ita ut ſi non jura- 76
verint, concurſus coram eis habitus vitiabitur, ut decidit idem Concil. *d. cap. 18. verſ. jurentque omnes.* Maſſobr. *in dict. ſua praxi, requiſ. 14. dub. 1.* ubi *dub. 2.* cum Nicol. Garc. *d. cap. 2. n. 356.* ſubdit eſſe de forma, † ut præſtetur hu-
juſmodi juramentum, tactis ſacroſanctis Evan- 77
geliis, & *dub. 3.* cum eodem Garc. *n. 356.* aſſerit,
† poſſe præſtari extra Synodum in manibus 78

Notarii, & *dub.*4. tradit probari per atteſtationem Notarii, & litteras ipſorum examinatorum. Homobon. de Bonis *dict. cap.*13. *verſ.*2. Filliuc. *d. tract. ex cap... num.*158. Et ideo *ſacra Congregatio Concilij in una Biſignanen. ſub die* 2. *Decembris* 1628. cenſuit, *concurſus factos non praſtito juramento ab examinatoribus Synodalibus fuiſſe nullos, ſed ex gratia convalidandos, facto verbo cum Sanctiſſimo, qui confirmavit, & convalidavit.*

79 Examinatores hujuſmodi non poſſunt quicquam prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi, quàm alii dantes incurrunt, à qua abſolvi nequeunt, niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antè obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles redduntur. Ita ſtatuit Concil. Trident. *d.c.*18.*verſ. caveant ne quicquam*, & per illud ſic tenent Petr. de Ledeſma *in ſum.part.*2. *tract.*7.*cap.*1.*concl.*7.*prope fin.* Farin. *conſ.*15.*num.*3. & 47. Homobon. de Bonis *d. cap.*13. *verſ. tertiò examinatores, in fine.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.*2. *cap.*3. *num.*25. Nicol. Garc. *d.cap... num.*378.*cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſc. forenſ. cap.*561.*à num.*21. Vgolin. *de ſimon. tab.*4.*cap.*48.§.3.*& de offic. & poteſt. Epiſcop. cap.*50.§.5.*n.*2. Filliuc. *d.tract.*41. *cap.*4.*num.*161. latè Maſſobr. *in d. ſua praxi, requiſ.*15. Bonacin. *de ſimon. q.*7.*puncto* 2. *differ.*1. *ex num.*5. noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi, p.*4. *reſol.*76.*n.*1. & 2. Ego ipſe *d. allegat.*60.*n.*52. *cum ſequentibus.*

80 Vnde primò colligo, hos examinatores priuari beneficiis antea obtentis, ſi occaſione examinis, ſiue antea, ſiue poſt, aliquid accipiant, etiam gratis, & liberaliter datum, & ad captandam beneuolentiam, etiamſi res modica ſit, & leuis momenti; nam Concilium prohibet quicquam prorſus accipi, vt benè reſolvit Nicol. Garc. *d.c.*2.*n.*390. & Aloyſ. Ricc. *d. reſol.*76. *n.*3. Quamuis contrarium teneant Petr. de Ledeſm. *d.p.*1.*concl.*7. & Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1.*verb. Parochia*, §.2.*dub.*13.

81 Secundò colligo, non poſſe examinatores quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis, vel alia ratione accipere, ſicut tradunt Nicol. Garc. *part.*5.*cap.*7.*n.*11. & *d. part.*9. *cap.*2. *num.*364. Bonacin. *d. diff.*1. *n.*5. *verſ.* 2. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.*76.*n.*4.

82 Tertiò colligo, non poſſe Ordinarium ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium, & ſi Synodus Diœceſana ſecus ſtatuerit, decretum erit irritum, & nullum, vt referunt deciſum Nic. Garc. *d.c.*2. *n.*374. Maſſobr. *d. requiſ.*15.*dub.*1. Bonac. *d. differ.*1.*n.*7.*verſ.*3. ego ipſe *d. alleg.*60.*n.*53. Contra Petr. de Ledeſm. *d. concl.*7.*propè fin. verſ. la difficuldad*, atteſtantem in Eccleſiis Hiſpaniarum contrarium communi vſu receptum eſſe.

Poterit tamen Epiſcopus aliquid de ſuo præfatis examinatoribus conferre titulo præmii vel ſtipendii, ſeu ſuſtentationis, vt reſolvunt Nicol. Garc. *d. c.*2.*num.* 379. Bonacin. *d. diffic.* 1. *num.* 6. ſubdens hoc ſibi non videri improbabile, quia Concilium non videtur loqui de Epiſcopo, & *num.*7.*in princ.* poſt Nicol. Garc. *d.c.*2.*num.*380. *& ſeq.* reſolvit non poſſe Epiſcopum, vel ejus Vicarium aſſiſtendo examini aliquid accipere. 83

Peracto examine debent examinatores ex communi ſententia eos denuntiare Epiſcopo, quos idoneos repererint, vt referunt deciſum Nicol. Garc. *d.c.*2.*n.*104. Salgad. *d.c.*9. *n.*79. & illi poſſunt remittere ad Ordinarium, quia cumulatiuè, & non priuatiuè *in d. cap.* 18. *Concilii*, eſt attributa juriſdictio, vt cenſuit Rot. *deciſ.*647.*n.*1.*in* 1. *collect. noviſſ.* aliàs *part.* 4. *diverſ.* & non ſolùm conſideratur idoneitas reſpectu ſcientiæ, ſed etiam reſpectu ætatis, morum, & prudentiæ. Conc. Trid. *d.c.*18. ibi, *donec iudicati fuerint ætate*, &c. Maſſobr. *in d. praxi, req.*5.*dub.*3. Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.* 32. Burat. *d. deciſ.*22.*num.*28.*& deciſ.*90.*per tot.* Non tenentur tamen examinatores huiuſmodi explicitè referre ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati, ſed ſufficit referre omnes examinatos fuiſſe idoneos. Caualer. *deciſ.* 293.*à princ.* vbi *in verſ. neque præmiſſis*, ſubdit nihil obſtare, quod in Concil. *d.cap.*18. fiat expreſſa mentio, vt ſcilicet debeant renuntiari quotcumque ab examinatoribus judicati fuerint idonei ætate, moribus, ſcientia, & prudentia, &c. quia ibi fit expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, exempli gratiâ tantùm, quod probatur ex eodem Concilio, dum immediatè ſubjungit, *& aliis rebus ad Eccleſiam vacantem gubernandam opportunis.* Multa enim illa ſunt quæ requirũtur ad hoc, vt quis ſit idoneus ad Eccleſiam Parochialem gubernandam, veluti quod ſit Clericus, ex legitimis natalibus procreatus; vnde inferebatur, quod ſicut Concil. Trid. non exigit, vt ſuper iſtis aliis qualitatibus fiat explicita relatio, ita pariformis determinatio requiritur quoad mores, ætatem, doctrinam, & prudentiam, quæ in Concilio ſpecialiter exprimuntur. Et quod † examinatores etiam extraiudicialiter poſſint informari de qualitatibus examinandorum, tradit idem Caualer. *d. deciſ.*293.*num. ult.* 84 85

Licèt Concil. *ſæpè citato c.*18. non expreſſerit an vota examinatorum palàm, aut ſecretò fieri debeant, magis tamen expedit, vt examinatores palàm inter ſe ſua vota conferant, deinde Notario jubeant, vt in actis ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Seium verò reprobatum. Ita referunt deciſum Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 108. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.*2.*cap.*3.*n.*35. 86

Hæc

87 Hæc autem vota dare debent, dum ſimul
congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſe-
paratim, ſicut etiam Epiſcopus, ubi datur lo-
cus acceſſui, debet accedere examinatoribus
ſimul congregatis, ſecundùm Nicol. Garc.
d. cap. 2. num. 58. Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.* 4.
88 *dub.* 2. †. Quando verò unus tantùm comparet
ad ſe examinandum coram tribus examinato-
ribus, uno illorum approbante, & cæteris re-
probantibus, non poteſt Epiſcopus ei accede-
re, & examinatus dicitur reprobatus, ut per
Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 60. Maſſobr. *d. re-
quiſ. 4. dub.* 7. Verùm ſi pluribus examinatis ali-
qui ultra dimidium votum fuerint conſequu-
ti, & ſic approbati, & unus omnia ſuffragia
proſpera reportaverit, Epiſcopus facta per exa-
minatores relatione, poterit poſtpoſito illo in
quem omnia ſuffragia confluxerunt, alium ex
eis eligere, qui ultra dimidiam partem voto-
rum habuerunt, cùm omnes approbari dican-
tur, ut refert deciſum Nicol. Garc. *dict. cap.* 2.
89 *num.* 109. † Data enim in cæteris paritate, po-
teſt Epiſcopus gratificari. Lambertin. *part.* 3.
*lib. 2. quæſt. 5. art. 21. in fine, verſ. alia ſit declara-
tio.* Rot. *in una Calaguritana beneficii*, 5. *Iu-
lii* 1621. coram *Cardin. Veroſpio ſen. & in Vrbi-
naten. Parochialis*, 12. *Februarii* 1629. coram
R. P. D. Veroſpio nepote.

90 Nunquam ſpectat ad examinatores, ſed ad
Epiſcopum ſolum judicare, quis ex concur-
rentibus ad Parochiam vacantem ſit magis
idoneus, ſicut à *ſacra Congregatione* deciſum
referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb.
Parochia*, §. 2. Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 105. *& par. 6.
cap. 2. n.* 236. Marc. Anton. *variar. reſolut. lib. 1.
reſol. 63. n.* 8. Armendar. *in addit. ad recop. legum
Navarra, lib. 1. tit. 18. l. 7. n.* 58. Maſſobr. *in d. ſua*
91 *praxi, requiſ. 4. dub.* 1. † Et ad ipſum Epiſcopum
ſpectat eligere ex approbatis magis idoneum
ſecundùm Nicol. Garc. *d. c. 2. num.* 108. Franc.
Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. cap. 3. nume-
ro* 34. Maſſobr. *d. requiſ. 4. dub.* 4. ubi quod Epi-
ſcopus debet expectare ut examinatores re-
nuntient, ſed non tenetur eligere ex collatio-
ne votorum, habita ratione calculorum: &
92 *dub.* 5. aſſerit deciſum † Epiſcopum non habe-
re votum deciſivum in concurſu, ſed tantùm
accedere ubi vota ſunt paria, vel ſingularia, &
dub. 6. oſtendit quando dicantur vota paria, &
quando ſingularia.

93 Epiſcopus poteſt eligere extra locum exa-
minis, & etiam abſentibus examinatoribus,
ut poſt Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 59. reſolvit
Maſſobr. *in dict. praxi, requiſ. 5. dub.* 20. ubi
dub. 21. cum eodem Garcia *cap. 2. num.* 109.
tenet quod poteſt Epiſcopus eligere eum,
qui tantùm dimidiam votorum tulerit, &
dub. 2. cum eodem Garc. id intelligit,
etiam relictis iis, qui omnia vota reporta-
runt, & *dub.* 22. diſſerit an, & quando ele-
ctus in concurſu jus acquirat conſiderabile?

Electio facta de magis idoneo, ſignificanda 94
eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerit tranſmiſ-
ſa, nec pervenerit ad manus collatoris intra
dictum tempus, proviſio devolvitur, ut per
Maſſobr. *in d. praxi, requiſ. 6. dub.* 1. ubi *dub.* 2.
cum Garc. *d. c. 2. num.* 8. reſolvit ſignificationem
electionis fieri poſſe extra præſentiam exami-
natorum.

Electio hæc, & proviſio in concurſu Paro- 95
chialium facta de digno, omiſſo digniore, eſt
nulla, & ſubreptitia, uti forma Concilii, &
d. Conſtit. Pii V. non obſervata, ſtante decreto
irritante in eis appoſito, ut tenent Azev. *dict.
conſ. 9. n.* 30. Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 225. Maſſobr.
d. requiſ. 5. dub. 1. Rot. *in Dertuſen. Parochialis*, 18.
Decembris 1581. coram *Gipſio*, & *in Taden.
Parochialis*, 18. *Aprilis* 1630. coram *bon. mem.
Cardin. Sacrato*, ubi firmavit concluſionem, in
beneficiis Curatis ex idoneis magis idoneum
eſſe eligendum, iterum *in Ripana Parochialis*,
1. *Iunii* 1609. coram *Ortembergo*: refert, & ſe-
quitur Beltramin. *in annot. ad dec. 11. Greg. XV.*
& ſic conſequente digniore revocaretur col-
latio facta digno de beneficio curam anima-
rum habente, mediante concurſu, juxta Con-
ſtitutionem Pii V. ut advertit Ioan. Valer. *de
diff. inter utrumque forum, verb. electio, diff.* 2.
num. 4. † Prælati enim non aliter ſatisfaciunt 96
ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ
Parochiali provideant, *cap. licèt* 8. *q.* 1. *cap.* 2. &
ibi gloſſ. *verb. melioris, de offic. cuſtodis, cap. 3. de
jurepatr.* Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap.* 1.
& 18. reſolvunt Sylv. *in ſum. verb. electio* .1.
num. 18. Rebuff. *in praxi, tit. requiſita ad bo-
nam tollat. à num.* 23. Covar. *in reg. peccatum,
part. 2. §. 7. num.* 3. nam in rebus publicis datur
obligatio eligendi ſemper digniorem, *l. ad ſub-
eunda, C. de decurionib. lib.* 10. *& Auth. de Mo-
nach. §. ordinatione, collat.* 1. & conſtat inter res
ad bonum publicum pertinentes non mini-
mum locum habere proviſiones Eccleſiarum:
ideò hanc partem multis conatur defendere
Vaſq. *in opuſc. mor. in tract. de benefic. cap. 2. §. 6.
n. 50. cum ſeqq.*

Quæ omnia ſuprà reſoluta procedere vi- 97
dentur non ſolùm quando per viam collatio-
nis Eccleſiæ providentur, ſed etiam quando
per viam electionis: adhuc enim providentes
tenentur eligere illum, qui majoribus juvatur
meritis, ut probatur *in cap. ſi fortè*, 63. *diſt. & in
d. Auth. de Monach. §. ult.* optimè Concil. Tri-
dent. *d. cap.* 1. reſolvunt Doctores ſuprà citati,
& dicit communem Cov. *d. n.* 3. Verùm quam-
vis ſupradicta reſolutio de ſtricto Iuris rigore
procedat; tamen poſt factam electionem non
videtur omnino recipienda, ex ea ratione,
quam reddit S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 63. *artic.* 2.
ad 3. quia aliàs omnis electio, vel præſentatio
calumniam pateretur, daretúrque locus pro-

150 *Proviſio, & collatio Parochialium intra quod tempus perfecto examine ſit facienda, oſtenditur.*

151 *Eccleſia in titulum eſt conferenda, & inter duos non eſt dividenda.*

152 *Clericus per Monachorum concilium eſt inſtituendus in Eccleſiis quæ ſubſunt Monachis.*

153 *Portio congrua Vicariis qualiter aſſignanda?* & num. 154.

1 DE electione tam Parochorum, quàm aliorum Rectorum ſacris Canonibus eſt conſtitutum, ut ad Parochialem Eccleſiam, & curam animarum habendam perſona idonea eligatur, quæ in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat, ut colligitur ex *cap. in Parochia*, 16. *q.* 1. & ex *cap. cùm in cunctis, de elect.* & ex *c. licèt canon, eodem tit. in* 6. & ex *c. eadem te decet, de ætate, & qualit.* & ex *c. quia nonnulli, de Cleric. non reſid.* & ex *c. grave gerimus, de præbend.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *de re-*
2 *format. c.* 3. † Idonea autem perſona in materia dicetur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & literarum ſcientia, & probatur ex *d. c. cùm in cunctis, §. inferiora*, Rebuff. *in praxi, tit. forma Vicar. num.* 87. *& in tit. requiſita ad collationem*, *n.* 23. *verb. idoneus*, Flamin. Pariſ. *de reſignat. beneſic. lib.* 4 *q.* 11. *n.* 11.

3 Primò, morum gravitas, ſeu probitas requiritur in eo, qui ad hujuſmodi beneficium eligi deſiderat, *d. c. cùm in cunctis*, ibi, *gravitas morum.* Selv. *de beneſic. p.* 3. *q.* 5. *num.* 35. Coſm. *in pragm. ſanct. tit. de elect. cap. ſicut, §. deinde, verb. moribus, pag.* 69. *verſa.* Gutier. *canon. lib.* 1. *c.* 26. *n.* 34. Flamin. Pariſ. *d. q.* 11. *n.* 15. *&* 16. Filliuc. *in q. mor. tom.* 3. *tract.* 41. *c.* 5. *n.* 40. Machad. *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib.* 4. *q.* 2. *tr.* 2. *docum.* 3. † quæ ex animi virtute naſcitur, *c. fin.* 41. *diſt.*
4 Navar. *in cap. ſi quando, de reſcript. except.* 11. *n.* 2. *verſ. nam gravitas*, & ab inculpata vita proficiſcitur, idem Navar. *except.* 25. *verſ. octavum eſt. Non debet*, dicit Gregor. *lib.* 34. *Moral. c.* 30. *hominum ducatum ſuſpicere, qui neſcit homines bene vivendo præire, ne qui ad hoc eligitur ut aliorum culpas corrigat, quod reſecare debuit, ipſe committat.* Et p. 1. Paſtor. cap. 3. *Sit rector operatione præcipuus, ut vita viam ſubditis vivendo denunciet, & grex, qui Paſtoris vocem, moreſque ſequitur, per exempla melius, quàm per verba gradiatur. Qui enim loci ſui neceſſitate compellitur ſumma dicere, hac eadem neceſſitate compellitur ſumma monſtrare. Illa vox namque libentius auditorum corda penetrat, quam dicentis vita commendat, quia dum quod loquendo imperat, oſtendendo adjuvat ut fiat.* Et cap. 10. *Talis ad regimen quiſque debet venire, qui ita ſe imitabilem cæteris in cunctis, quæ agit, inſinuet, ut inter eos non habeat*
5 *quod ſaltem de tranſactis mentè erubeſcat.* † Omnis enim conſtitutus in crimine mortali, ut inimicus eſt Chriſti, *cap. tolle, c. fin. de pœnit. diſt.* 2. ita indignus eſt ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis. S. Thom. 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. communiter receptus ex Navar. *d. except.* 15. *verſ. omnis*; nam bona Eccleſiaſtica ſunt Chriſti patrimonium, *c. cùm ex eo, de elect. lib.* 6. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 1. cum aliis adductis per Ioan. Valer. *de diff. inter utrumque forum, verb. munera, differ.* 1. *num.* 5.

Secundò, ætatis maturitas, quæ ſcilicet 25. 6
annum attigerit, *d. §. inferiora, d. c. licèt canon*, Navar. *in man. c.* 25. *n.* 116. Mex. *in tract. taxæ panis, concluſ.* 6. *n.* 18. ubi ſubdit, quod recipiens beneficium Curatum ante 25. annum, cùm talis à Iure ſit incapax, tenetur beneficium renunciare, & in conſcientia cogitur fructus reſtituere, Hojed. *de incompat. beneſic. p.* 1. *c.* 24. *n.* 5. *&* 19. Emman. Sà *verb. beneficium* 9. Flamin. Pariſ. *d. q.* 11. *n.* 14. *& lib.* 4. *q.* 9. *num.* 14. *& ſeq.* Gutier *d. c.* 26. *n.* 3. Nicol. Garc. *de beneſ. p.* 7. *c.* 4. *n.* 41. Filliuc. *d. tract.* 41. *c.* 5. *n.* 29. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 10. *dub.* 11. *n.* 27. & Citati à Cened. *ad Decretum, collect.* 30. *num.* 1. Et procedit in Dignitate, cui ſubeſt animarum cura, ut cenſuit *S. Congreg. Concilii, ſub die* 4. *Decembris* 1627. cujus memini *in collect. Bullarii, verb. ætas, pen.* Qui quidem 25. anni non requiruntur completi, ſed incœpti ſufficiunt, ut ſatis deducitur *ex d. §. inferiora*, ibi, *attigerit, & ex d. cap. licèt canon*, & advertunt omnes ſuperiùs citati, & expreſſiùs Navar. *in man. cap.* 25. *num.* 116. Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus, part.* 1. *c.* 22. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. part.* 4. *deciſ.* 281. *&*
deciſ. 349. † Hoc tamen limitatur in habenti- 7
bus Parochiales unitas, qui non adſtringuntur præfatam ætatem attingere, ſed illis ſufficit in ea conſtitutos eſſe, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita, prout *à ſacra Congr.* deciſum referunt Gallet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. Canonicus* 5. *& verb. Parochus.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. *num.* 4. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 512. *in* 2. *edit.* Nicol. Garc. *de beneſic. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 26.

Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ut quis 8
ante 25. annum incœptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere; cùm enim conſtet hanc ætatem in hujuſmodi beneficiis requiri ex generali Concilii Lateranenſis conſtitutione, de quo *in d. §. inferiora*, & Lugdunenſis *in d. c. licèt canon*, & nullus dubitet contra generalis Concilii decreta Epiſcopum diſpenſare non poſſe, ex plenè per me adductis *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 2. *alleg.* 33. *n.* 35. ſequitur in hujuſmodi ætate illum diſpenſare minimè poſſe; & ideò ſic docent Imol. *in Clem.* 1 *n.* 34. *de ſtatu Monach.* Corraſ. *de Sacerd. p.* 3. *c.* 3. *n.* 2. Trot. *de vero, & perfecto Clerico, lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 2. Selv. *de beneſic. p.* 2. *q.* 3. *n.* 32. Petr. Gregor. *rei beneſic.*
c. 37.

9 *cap.* 37.*num.*5. Non obſtat text. † *in c.*2. juncta
gloſſ. verb. Eccleſias, *& ult. de ætate*, *& qualit.*
quia ex eo non colligitur, poſſe Epiſcopum diſ-
penſare, imò ejus factum non approbat Ponti-
fex, ſed potiùs reprehendit, patet ibi, *Epiſcopum*
ſuper his corripias, & ibi, *eidem Epiſcopo prohibeas*
ne de cætero Eccleſias, &c. Si adhuc quis curiosè
quærat, quare Pontifex non jubeat pueros
amovere, ſed remotis laïcis jubeat committe-
re adminiſtrationes idoneis Clericis, donec
pueri veniant ad ætatem legitimam, reſpon-
debimus olim Iure Decretalium validas fuiſſe
collationes, & proviſiones beneficiorum ante
ætatem legitimam, nullitatiſque pœnam præ-
ſcriptam fuiſſe jure novo Sexti *per d. cap. licèt*
canon, atque ita text. *in d. c.* 2. concludit valuiſſe
collationem, non potuiſſe tamen Epiſcopum
licitè facere, & diſpenſare; confirmaturque ex
ultimis verbis *cap.* 3. immediatè ſequentibus ibi,
Quod niſi feceris, irritabimus; à Papa igitur opor-
tet hanc petere diſpenſationem, ut notant
præcitati, quibus addo Navar. *in man. cap.* 25.
num. 126. explicat latè ad praxim Rebuff. *in*
praxi, tit. de diſpenſat. ratione ætatis, in principio.
An autem ſic diſpenſatus ratione ætatis ha-
beat liberam adminiſtrationem rerum ad be-
neficium pertinentium, per ſe, & ſine curato-
re? Vide text. *in c. ult. de judic. in* 6. ubi latè
Ludovic. Gomez *num.* 9. *&* 26. Octavian. *lib.* 3.
de decretis, tit. 8. *num.* 28.

10 Tertiò literarum ſcientia, ut *in d. c. cùm in*
cunctis, ibi, *& literarum ſcientia commendabilis*
demonſtraretur. Flamin. *d. q.* 11. *à n.* 17. veluti quæ
ad fidem, moréſque pertineat, & ſalutarem do-
ctrinam tradendam ſatis ſit, quinimò humana-
rum legum cognitio non procul ab illis, qui ad
Parochiales deſiderant promoveri, eſſe debet,
non ea quidem ratione, ut cunctas legales dif-
ficultates ſcire cogantur, ad ea quæ populus
credere, & obſervare debet ex lege, ut inquit
S. Thom. *in ſupplem. p.* 3. *q.* 36. *art.* 2. *verſ. ad pri-*
mum: vel ſufficit ſi tanta ſit, qua plebem ſibi
commiſſam paſcere valeant ſalutaribus ver-
bis, atque exemplis, quod omnibus neceſſa-
rium eſt ad ſalutem, eos admonendo brevibus
quidem, & dilucidis verbis, de vitiis, quæ de-
clinare, vitareque, ac virtutibus, quas ſectari
eas oportet, ut æternam evadant pœnam, at-
que cœleſtem gloriam adipiſcantur: ita Concil.
Trid. *ſeſſ.* 5. *de reform. c.* 2. quæ clariùs explicat
Sot. *in* 4. *diſt.* 25. *art.* 4. *concluſ.* 3. *verſ. & per hoc*,
idque his explicat verbis: *Qui verò Parochiæ*
in Paſtorem præficitur, ut idoneus habeatur, ea ſci-
re debet, quæ plebi ſunt cognitu neceſſaria, nempe
illa, quæ ſint de neceſſitate ſalutis, ut videlicet do-
cere ſuos ſubditos ſciat, Fidei articulos, & Decalo-
gum, atque ordinata peccata, quæ ei per confeſſio-
nem deteguntur, ut quæ pœnitentibus ſalutaria con-
ſilia præſtare valeat; præſertim verò cum ſan-
cto Thom. *in* 4. *diſt.* 17. *in* 2. *ſcripto*, credo tan-
tam debere eſſe in eo ſcientiam, qua diſtin-
guere noſcat peccatum, & non peccatum; at-
que inter mortale, & veniale. Quinimò & ſa-
cris litteris præditus eſſe debet, cùm ejus ſit pe-
culiare munus prædicare, juxta Concil. Trid.
ſeſſ. 24. *de reform. c.* 4. quod propterea ſancivit
ead. ſeſſ. cap. 18. ut Eccleſiæ omnes Parochiales
nonniſi ab Epiſcopo, & prævio examine per
concurſum propoſitis edictis conferantur, ut
infr. declarabimus. Nec poſt electionem factã,
& collatam ſibi Parochialem exiſtimet Paro-
chus, ſive Rector ſe non ampliùs de doctrina
& literatura rationem redditurum, quia *ſacra*
Congreg. Concilij in una Placentina, *ſub die* 6.
Auguſti 1628. cenſuit liberum eſſe Epiſcopis,
tam in viſitatione, quàm extrà, iterum exami-
nare ſuper doctrina, & literatura Parochos ap-
probatos ab anteceſſore tempore proviſionis
Parochialium, necnon ſuperveniente ratio-
nabili cauſa, & ſuſpicione ignorantiæ, poſſe
examinare ad affectum *c.* 6. *ſeſſ.* 21. *de reform.*

Porrò Innocent III. *in Concil. generali*, de 11
quo *in cap. cùm ſit, de ætate, & qualit.* hac de re
ſtatuit, ſic dicens: *Cùm ſit ars artium regimen*
animarum, diſtrictè præcipimas, ut Epiſcopi pro-
movendos in ſacerdotes diligenter inſtruant, & in-
forment, vel per ſeipſos, vel per alios idoneos vi-
ros ſuper divinis Officiis, eccleſiaſticiſque Sacramen-
tis, qualiter ea ritè valeant celebrare. Sanctius
enim eſt, inquit, *paucos bonos, quàm multos malos*
habere miniſtros, quia ſi cæcum cæcus ducit, ambo in
foveam dilabuntur. † Via enim tantò eſt pretio- 12
ſior, quantò periculoſior, propter quod non
omnis Sacerdos eſt ad curam animarum ido-
neus, Vitalin. *in Clem.* 1. *n.* 30. *&* 32. *de præbend.*
Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *n.* 9. Quare Bo-
nifacius VIII. *in cap. cùm in illis, de præbendis*
lib. 6. declaravit mandatum de providendo ali-
cui de beneficio, aut Eccleſiaſtica Dignitate,
Curata beneficia non includere, niſi de ani-
marum cura expreſſa mentio habeatur: *Cùm*
in illis, inquit, *in quibus Curata beneficia commit-*
tuntur, major quàm in iis, qui ad alia promoventur,
idoneitas requiratur: ex quo ita colligunt *ibi*
Anch. *num.* 3. Domin. & Franch. *num.* 4. Abb. *in*
c. ult. n. 3. *de præbend. & in cap. poſtulaſti, n.* 2. ubi
Dec. *n.* 6. *de reſcript.* Staphilæ. *de litteris gratiæ,*
tit. de modo, & forma impetr. in princ. & tit. de for-
mis expectat. §. *ſexta forma*, *num.* 1. *&* §. *nona*
forma, num. 31. Gig. *de penſion. q.* 19. *n.* 5. Rebuff.
in praxi, tit. de diſpenſat. ad plura benef. num. 66.
& tit. tertia pars ſignaturæ, verb. qualitatum, n. 3.
† Regulariter enim beneficiorum appellatio- 13
ne, Parochiales Eccleſiæ, cæteraque beneficia
curam animarum habentia non comprehen-
duntur, *d. c. cùm in illis, in princ. c. ſi eo tempore. de*
reſcript. lib. 6. ibi, *cum cura, vel ſine cura*, ubi gloſſ.
verb. cum cura, dicit quod niſi hoc fuiſſet ex-
preſſum, provideri de beneficio Curato non
poſſet. Gig. *de penſion. q.* 28. *n.* 9. Corraſ. *de benef.*

*part.*1.*c.*5.*n.*4. Franc. Marc. *Delphin. deciſ.*525. *part.*1. Petr. Greg. *rei beneſ. c.*6.*n.*4. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.*4.*collect.*1217. Gonzal. *d. gloſſ.*6. *à n.*1. cum aliis adductis per me *de appellativa verborum utriuſque juris ſignif. appel.*32. *n.*8. Unde diſpenſatum ad beneficia vel ad Dignitates, non poſſe pmmoveri ad Dignitates, quibus animarum cura ineſt, reſoluit Azor. *inſtit. moral. part.*2.*lib.*6. *c.*3.*q.*9. *&* 10. quem refero Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.*3. *alleg.*45.*num* 13.

14 Vt autem major adhiberetur diligentia in hujuſmodi idoneis viris ad hoc regimen aſſumendis, ſtatuit Trident. Concil. *ſeſſ.*24.*de reform. cap.*18. ut debeat Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis cujuſcumque Parochialis Eccleſiæ, ſi Epiſcopus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore provideatur. Hæc ſunt quæ Epiſcopus antequam deveniat ad concurſum, facere debet in Parochialis Eccleſiæ vacatione, etiamſi ipſa Parochialis Eccleſia reſervata ſit, vel affecta generaliter, aut ſpecialiter, ex eodem Concilio Trident. *dict. cap.* 18. Mareſcot. *var. reſolutionum lib.*1. *cap.*52. *num.*2. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. Parochia*, §.2.*dub.*4. *&* 10. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. cap.*18. *de Parocho, num.*6. Filliuc. *tom.*3.*tract.*41. *num.*141. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.*351. *verſ. amplia tertiò, in* 2.*edit.* ubi *in verſ. amplia quartò*, poſt Rot. *deciſ.*48.*num.*1.*part.*1.*diverſ.* ſubdit diſpoſitionem Concilii *dict. cap.*18. procedere etiam in beneficio reſervato, vel affecto ſpecialiter vigore Indulti, ſeu privilegii in favorem S. R. E. Cardinalium, ſeu Abbatum, vel Capitulorum; in beneficiis enim Curatis reſervatis Sedi Apoſtolicæ, & quibuſvis aliis, etiam ex antiqua conſuetudine Ordinarios proponere edicta concurſus, & à Sede Apoſtolica proviſionem fieri approbato ab examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, referunt à ſacra Congregatione deciſum Anaſtaſ. Germon. *de indult. Cardin.* §.*quibuſvis, n.*17. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.*10. *q.*7. *num.*12. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell. gloſſ.*6.*n.*112. Nicol. Garc. *de benefic. part.*9. *cap.*2.*num.*154. Salgad. *de protectione Regia, tom.*1.*part.*3.*cap.*9. *num.*98.

15 Verùm Parochiales hujuſmodi in aliquibus caſibus concurſu non conferuntur, quos ennmerare in præſentiarum non inutile duxi.

Primò igitur concurſu non conferuntur Parochiales litigioſæ; ſolet enim à Sede Apoſtolica in Eccleſiis litigioſis ſubrogari alius gratioſè abſque concurſu, & utplurimum collitigans. Ita Gonzal. *d. gloſſ.*6. *num.*150. Nicol. Garc. *d. part.*9.*cap.*2. §.1.*num.*170. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. reſol.*358.*verſ. tertiò*, Maſſobr. *in d. praxi, prælud.*3. *dub.*3. *à n.*18. Novar. *in ſingul. Iuris Canon. concluſ.*65.*num.*5. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.*3. *alleg.*60.*n.*37.

Secundò; Parochialis ita exigui valoris, ut 16
examinis per concurſum operam non ferret, aut nemo eſſet, qui ſe dicto examini vellet ſubjicere, aut ob apertas factiones, ſeu diſſidia quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè graviores rixæ, aut tumultus poſſent excitari, ex Concil. *d. cap.*18. *in fine*, ibi, *Si tamen adeò exigui redditus*, &c. Gonzal. *d. gloſſ.*6.*n.*139. *cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc, *in praxi, reſol.*358. Campan. *in diverſ. juris Canon. rubr.*5.*cap.*3.*num.*10. Seraph. *deciſ.*402. *num.*10. Contrarium tamen, immò Parochialem etiam exigui valoris cuncurſu conferendam eſſe, deciſum atteſtatur Gallet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. benefic. pag.*25.*col.*2. quem refero Ego ipſe *d. alleg.*60. *num.* 48.

Tertiò, Parochialis, quam quis acquirit per 17
regreſſum, & priùs poſſedit, Nicol. Garc *d. c.*2. *num.*199. Ego ipſe *d. allegat.*60. *n.*34. & me citato *in illo loco*, Maſſobr. *d. prælud.*3.*dub.*3.*n.*37.

Quartò, Parochialis unita Dignitati, vel Ca- 18
nonicatui. Anaſt. Germon. *de indultis Cardin.* §.*quibuſvis, n.*7. *&* 8. Læl. Zech. *de Repub. c.*28. *de Parocho, num.*8. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. deciſ.*417.*in* 1.*edit.* aliàs *reſol.*354. *num.*2. & latiùs *reſol.*381, *in* 2. *edit.* Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*5.§.7.*num.*2. Nicol. Garc. *d. cap.*2. *n.*193. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.*273. *num.*48. Salgad. *de protectione Regia, tom.*1.*p.*3. *cap.*9. *num.*11. Rot. *deciſ.*323. *num.*8. *p.*2. *recent.* Nouar. *in ſingul. Canon. concluſ.*65.*n.*4. Ego ipſe *d. alleg.*25. *&* 26.

Quintò, Vicaria perpetua Parochiæ vnitæ 19
concurſu non confertur, ſed ſolùm ad nominationem, ſeu præſentationem illius, cuius Dignitati, ſeu beneficio Parochialis eſt vnita, & annexa deputandus, & inſtituendus eſt Vicarius cum Ordinarij, ſeu eius Vicarij præuio examine, & approbatione, vt habetur *in conſtit. Pij V.* ſuper collatione Parochialium Eccleſiarum, incip. *ad exequendum Paſtoralis officij debitum, ſub dat. Kalend. Nouembris* 1567. in illis verbis, ibi: *Volumus inſuper, & ita mandamus, quod iſti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis anitis ponuntur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum prævio examine, & approbatione deputentur.* Ita Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell. gloſſ.*5.§.3.*num.*53. *&* 54. Nicol. Garc. *d. cap.*2.*num.*292. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.*358. *n.*1. *verſ.*2. Vgolin. *d. c.*50.§.3. *verſ.*8. Fillinc. *in quæſt. moral. tom.*3. *tract.*41. *cap.*4. *num.* 147. Lotter. *de re benefic. tom.*1. *lib.*2. *q.*31. *num.* 21. Cavaler. *deciſ.*595. *num.*4. *& deciſ.*599. *num.*1. Rot. *deciſ.*102. *n.*1. *part.*1. *recent. & deciſ.*579. *num.*4. *& deciſ.*710. *n.*2.*part.*2.*recent. & in Dertuſen. Vicariæ*, 8. *Novembris*

uembris 1616.coram *bon.mem.Vbaldo,& in Barchinonen.Vicaria*,17.*Maii* 1624.coram. *R.P.D. Merlino*, Burat. *deciſ.*214. *num.*1. vbi Ferentil. *in annot. lit. A, & deciſ.* 303. *num.* 10. *& deciſ.* 931.*n.*1.*&* 2.Vnde *ſacra concilii Congreg. in vna Caputaquen.ſub die* 23.*Iunii* 1629. cenſuit *Vicarios, ſeu Parochos in Eccleſia exempta animarum curam exercere intendentes, priùs approbandos, & examinandos eſſe ab Epiſcopo*, juxta diſpoſitionē *c.per exemptionem , de priuil.lib.* 6. Et eadem *S. Congr. in Auguſtana juriſdictionis , ſub die* 14. *Decembris* 1630. cenſuit *Epiſcopum poſſe examinare, & approbare Vicarios Eccleſiarum Parochialium vnitarum , & dependentium à Religione Hieroſolymitana* , ſubdens *Epiſcopum debere eoſdem Vicarios, ſi idonei reperti fuerint, ſimpliciter approbare, non autem ad tempus , nec poſſe pro libito eoſdem ſubjicere nouo examini* , niſi ſuperueniat rationabilis cauſa, & ſuſpicio ignorantiæ ad effectum *c.*6.*ſeſſ.*21.*de reform.* vt declarauit *eadem S.Congr.in vna Placentina, ſub die* 26. *Auguſti* 1628. Vnde prouenit, vt manutenendus Epiſcopus non ſit in quaſi poſſeſſione liberè conferendi per concurſum Vicariam perpetuam Capitulo vnitam cum faculate Vicarium nominandi, nulla expectata electione, vel nominatione. Poſt.*in tract. mandati de manutenendo* , *obſeruat.*45. *num.*36. & poſt tractatum Rot. *deciſ.*186.*num.*3.

Verùm ſi nedum exercitium, ſed cura totalis, & habitualis in Vicarium transferatur, tunc ejus Vicaria concurſu eſt conferenda. Ita Lotter.*d.q.*31.*num.*22. Rot. *deciſ.* 579. *&* 710. *part.*2.*recent.* cuius memini Ego ipſe *d.alleg.*60. *num.*32.Burat. *d. deciſ.*214. *num.*2. Præſumitur autem totalis cura in Vicarium tranſlata quando certa portio , ſeu congrua aſſignatur Rectori Eccleſiæ, cæteris fructibus remanentibus penes Vicarium , ſicut per contrarium vbi certa portio, ſeu congrua aſſignatur Vicario, cura beneficii vniti dicitur tranſlata in Rectorem Eccleſiæ, cui fit vnio, & ſolùm nudum exercitium remanet penes Vicarium. Rebuff. *de congrua portione, n.*117. Caputaq. *deciſ.* 339. *n.* 2.*verſ.ratio eſt,p.*3. Caualer. *d. deciſ.*595. *n.*2. Rot. *in d.Dertuſen. Vicaria* , coram *bon. memor. Vbaldo*, & *in d. Barchinon. Vicaria* , coram *R. P. D. Merlino*. Burat. *d.deciſ.*114.*num.*4. vbi Ferentil. *in annot.lit.B.*

20 Sextò Parochialis ſubjecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur. Rot. *deciſ.*102. *part.*1.*recent.* Ego ipſe *d.alleg.*60.*num.*31. Quando autem dicatur beneficium de menſa Monaſterii? vide Rot.*deciſ.*204.*part.*2.*recent.*

21 Septimò, Parochialis, ſeu beneficium Regulare, quod Regularibus conferri conſueuit, vt per Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.*2. *c.*5. *n.*18. *verſ. hoc decretum*, Gonzal. *d. gloſſ.*6. *num.* 162. Nicol.Garc.*d.cap.*2. *num.*197. Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, c.*30.§.3.*verſ.*4. Aloyſ. Ricc. *in d.praxi fori Eccleſ. deciſ.* 421. *in* 1. *edit. aliàs reſol.*358.*num.*1.*in* 2.*edit.* Maſſobr.*d. prælud.* 3. *dub.*3.*num.*34. Filliuc. *dict. tract.*31. *c.*4. *n.*145. Rot. *deciſ.*326.*num.*6.*part.*2.*recent.* quos refero Ego ipſe *d.allegat.*60.*n.*33. me citato in illo loco Solorzan. *de jure Indiarum, tom.*2. *lib.*3.*c.*17. *num.*20.

Octauò, Prioratus Regulares habentes cu- 22
ram animarum, ſolùi commendari Regularibus. Nicol.Garc.*d.c.*2.*num.*199. Ego ipſe *d.allegat.*60.*n.*34.Solorzan.*d.c.*17.*n.*21.

Nonò, Parochialium Eccleſiarum in per- 23
mutationibus non fit concurſus. Flamin. Pariſ. *de reſign.benefic.lib.*8. *quæſt.*9. *num.*95. Vgolin. *d.cap.*30.§.3.*verſ.*7.Nicol.Garc.*d.part.*9. *cap.*2. *num.*165.Leſſ. *de Inſtit. lib.*2.*cap.*34. *dubit.*16. Aloyſ. Ricc.*in d. praxi fori Eccleſ. deciſ.* 419. *in* 1 *edit.* aliàs *reſol.*356. *in* 2. *edit.* Filliuc. *d.tract.* 41. *de benefic.c.*4.*num.*136. Ego ipſe *d.alleg.*60. *num.*23.

Decimò. Parochia reſignata ad fauorem in 24
manibus Papæ, concurſu non confertur. Ita Flamin. Pariſ. *de reſignat.benef.lib.*1.*q.*7. *num.*7. Gutier. *Canon. lib.*2. *cap.*11. *num.*11. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.*1.*verb.Parochia,*§.2.*dub.*5.*&* 6. Mareſcot. *variar.reſol.lib.*1. *cap.*52.*n.*6. Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarant. in ſumma Bullarii, verb.benefic. Paroch. collat. q.* 3. *verſ.* 3. Vgolin. *d.cap.*50.§.3.*verſ.*2.Leſſ.*d. lib.*2. *c.*34. *num.*84.Aloyſ.Ricc. *in d.praxi fori Eccleſ. deciſ.* 416. *in* 1.*edit.* aliàs *reſolut.* 353. *& reſolut.* 351. *verſ.amplia quintò*, Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, requiſit.* 13. *dub.*3. Ego ipſe *d.allegat.*60. *num.*21. Gonzal. *dict. gloſſ.*6. *num.*121. *cum ſequentibus* , vbi ſubdit quod reſignatarius prouiſus à Papa, vel mandatum de prouidendo in forma *dignum* obtinens , duntaxat examinari debet abſque concurſu , & approbari ſi idoneus repertus fuerit ad curam animarum, ſiue reſignatarius ſit præſens in Curia, ſiue abſens in partibus.

Vndecimò, Parochiales vacantes in Curia, 25
ſeu apud Sedem, ſiue per obitū, aut ſimplicem reſignationem, vel dimiſſionem, ex vi decreti de dimittendo primum incompatibile, prouideri ſolent in Dataria ſine concurſu , & ſufficit quod prouiſus examinetur ſuper ſufficientiā. Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.*15. Nicol. Garc. *d.part.*9. *cap.*2.*num.*153. Piaſec. *d.part.*2. *cap.*5. *num.*17. *verſ. de Curatis.* Maſſobr., *d. præl.* 3. *dub.*3 *num.*45.

Duodecimò , Cura animarum, quæ in Ec- 26
cleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios , concurſu non confertur , vt per Proſp.de Auguſt. *dict.quæſt.*3. *verſ. quorum primus eſt*. Flamin. Pariſ. *d. lib.*8. *q.* 9. *num.*94. Vgolin. *d.cap.*10. §. 3.*in fine*, Gonzal.*d.gloſſ.*6. *n.*158. Aloyſ. Ricc.*in d. praxi reſol.*358.*verſ.*4.

37 Porrò Epiſcopus intra decem dies, vel
aliud tempus ab eo præſcribendum idoneos
aliquot Clericos ad regendam Eccleſiam co-
ram deputandis examinatoribus nominet; li-
berum ſit tamen etiam aliis, qui aliquos ad
id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut
poſſit poſtea de cujuſlibet ætate, moribus,
& ſufficientia fieri diligens inquiſitio; & ſi
Epiſcopo, aut Synodo Provinciali pro regio-
nis more videbitur magis expedire, per edi-
ctum etiam publicum vocentur, qui volent
examinari, ut ſtatuit Concil. *d. cap.* 18. ſub
cujus diſpoſitione loquente de Epiſcopo,
comprehenditur Abbas, qui habet ordina-
riam juriſdictionem, ſicut reſolvit Flores de
Mena *var. lib.* 3. *quæſt.* 24. *num.* 21. item &
Commendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſ-
copalia, ſi habeat jus congregandi Synodum,
& eligendi examinatores ſynodales. Aloyſ.
38 Ricc. *in d. praxi*, *reſol.* 331. *in fine.* † Cæteros
autem inferiores, qui non habent juriſ-
dictionem quaſi Epiſcopalem, ac jus con-
gregandi Synodum, etiamſi habeant jus con-
ferendi, *ſub dicti cap.* 18. diſpoſitione mini-
mè comprehendi reſolvunt Læl. Zech. *de Re-
pub. Eccleſ. cap.* 28. *de Parocho, n.* 6. Anaſtaſ. Ger-
mon. *de Indult. Cardin.* §. *quibuſvis, ad finem*, Fla-
min. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 8. *q.* 9. *num.* 96.
Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, deciſ.* 424. *in* 1. *edit.* aliàs
reſol. 361. *in* 2. *edit.* & noviſſimè *p.* 4. *reſol.* 75.
Maſſobr. *d. requiſ.* 1. *dub.* 8. 11. *&* 21. *& requiſ.*
2. *dub.* 4. Vnde *ſacra Congregatio Concilii,*
39 *ſub die* 2. *Decembris* 1628. cenſuit, † *Epiſco-
pum Foroſempronien. uti viciniorem manutenen-
dum eſſe in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſti-
tuendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium
della Ravignana, & juris præeligendi magis ido-
neos ex approbatis in eiſdem concurſibus, donec Ab-
bas Claſſen. legitimè probaverit habere jus congre-
gandi Synodum, aliaſque coëgiſſe, & in ea exami-
natores ad præſcriptum ſacri Concil. Trid. cap.* 18.
ſeſſ. 24. *deputaſſe.* Hinc eadem *S. Congr. in cauſa
caſtri Durantes, ſub die ultima Aprilis* 1611. de-
claravit *quod concurſum inſtituere, & exami-
nare providendos ad Parochiales exiſtentes intra
fines Abbatiæ nullius diœceſis, ſpectat ad Epiſco-
pum, intra cujus fines erit Abbas, juxta cap.* 1.
ſeſſ. 23. *& ſi id non conſtet, ad viciniorem, ut
addidit Pius V. tantùm limitando, niſi qui Præ-
latus eſt nullius, habeat jus congregandi Syno-
dum, quia tunc poſſet in ea deputare examina-
tores Synodales, prout Concilium requirit. Et in
nullius terra Vaſtalla, Parmen. diœceſis,* 17. *Au-
guſti* 1630. conceſſit, *ut ſi pro concurſu, qui in
vacationibus Parochialium fieri ſolet coram Epi-
ſcopo viciniori, occaſione peſtis civitas illius ſit ban-
nita, & aditus præcluſus ad eundem Ordina-
rium viciniorem, facultas daretur inferiori pro-
rogandi tempus concurrentium, & quod interim
provideretur de œconomis, & Vicariis idoneis.*

Intra decem verò dies edictum eſt propo- 40
nendum. Maſſobr. *requiſ.* 2. *dub.* 6. & totidem
remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ.
Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Parochia,*
quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 45. licèt
minimè *ibidem* legatur ſecundùm Nicol. Garc.
d. cap. 2. *num.* 42. *&* 43. Maſſobr. *d. requiſ.* 2.
dub. 7. Quiequid dicat Zerol. *d. verb. Parochia,*
§ 2. *dub.* 2. Sed inveni *ſacram Congreg. Concilij
in una Tiburtina, ſub die* 28. *Aprilis* 1629. cen-
ſuiſſe, *eveniente vacatione Eccleſiæ Parochialis,
poſſe Epiſcopum intra quatuor, vel ſex menſes
reſpectivè à die vacationis apponere edictum pro
concurſu dictæ Parochialis:* at non poteſt ap-
poni cum majori termino viginti dierum, ex
Conſtit. Pii V. incipien. *in conferendis, ſub
dat. Romæ,* 15. *Kalend. Aprilis* 1566. Zerol.
d. verb. Parochia, §. 2. *dub.* 3. Aloyſ. Ricc. *d. re-
ſol.* 364. *n.* 2. Læl. Zech. *d. cap.* 28. *de Parocho,
ſub num.* 6. Nicol. Garc. *d. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 46.
& 47. Maſſobr. *d. requiſ.* 2. *dub.* 8. Salgado *d. c.* 9.
num. 53. *&* 57. Nam licèt ſit arbitrarium Epi-
ſcopo tempus, quo debet eſſe affixum edi-
ctum, non debet tamen excedere viginti dies:
Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 50. Maſſobr. *d. requiſ.* 2.
dub. 9. Et ſi ante lapſum termini examen, &
concurſus fiat, erit nullus, ex Nicol. Garc.
d. p. 9. *cap.* 2. *num.* 326. *cum ſeqq.* Salgado *d. cap.* 9.
num. 64. cenſuit *S. Congreg. Concilij in Potentin.*
4. *Maij* 1619. Et quod concurſus terminum
non tenetur prorogare Epiſcopus, ſed quod
bene facit prorogando, cenſuit ead. *ſac. Congr.
ſub die* 17. *Martij* 1619.

Edictum hujuſmodi opponi debet ab Or- 41
dinario loci, ubi exiſtit beneficium, & ibidem
examen eſt peragendum, etiamſi beneficium
ab Ordinario alterius Diœceſis ſit conferen-
dum. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 8. *cap.* 9.
num. 102. Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 10. *n.* 31.
Novar. *in ſingul. Canonic. concluſ.* 82. *num.* 2. Ego
ipſe *d. alleg.* 60. *n.* 44. In quo edicto apponen-
da eſt dies propoſiti concurſus. Seraph. *de-
ciſ.* 1148. Maſſobr. *d. requiſ.* 2. *dub.* 10. † An au- 42
tem ſit de ſuſtantia, & forma concurſus Pa-
rochialium hujuſmodi edictum apponi? Af-
firmant Læl. Zech. *de Republic. Eccleſ. cap.* 28. *de
Parocho, n.* 6. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, reſol.* 364.
Zerol. *d. verb. Parochia,* §. 1. *dub.* 2. Novar. *d. con-
cluſ.* 82. *num.* 1. Ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 43. &
me citato in illo loco, Maſſobr. *d. requiſ.* 2. *dub.* 3.
ubi intelligit quando Concilium Provinciale
hoc ſtatuit.

Contra Navar. *conſ.* 4. *de præben.* Nicol. Garc.
d. cap. 2. *num.* 38. & Salgad. *d. cap.* 9. *num.* 50. exi-
ſtimantes collationem nullam non reddi ex
omiſſione edicti.

Termino autem decem, vel ad ſummum 43
vigenti dierum elapſo, nullus eſt admittendus
ad examen, niſi qui deſcripti fuerint, ex Con-
cil. Trident. *d. cap.* 18. *verſ. tranſacto conſtituto
tempore,*

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

tempore, Seraphin. *deciſ.*1148.*n.*4. Aloyſ.Ricc.
*d.reſol.*364. *num.*2. Novar. *d.concluſ.*82.*num.*4.
44 † Re tamen integra poſt terminum edicti po-
teſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante,
ſecundùm Mareſcot. *var. reſolut. lib.*1. *cap.*52.
*num.*59. Gonzal. *ad reg* 8. *Cancell.gloſſ.*9. §.1.
*num.*115. Nicol.Garc. *d.cap.*2. *num.*109. Maſ-
ſobr. *in ſua praxi*, *requiſ.*3..*dub.*2. & alios quos
refero Ego ipſe *d.alleg.*60.*num.*46. de quo eſt
bona Rotæ deciſio *in una Firmana Parochialis*,
6. *Martij* 1591. coram *Cardin. Pamphilio ſen.*
quæ ſic cantat. *Domini cum præſuppoſito quod*
D. Fabius comparuerit in loco examinis, re adhuc
integra, de quo erit particulariter agendum, re-
ſolverunt ipſum debuiſſe admitti ad concurſum,
non obſtante quod comparuerit poſt decem dies
præfixos in edicto ſe opponere volentibus, quia
ſtante legitimo impedimento abſentiæ, ex quo de
tempore vacationis Parochialis, & edicti publicati
morabatur in Romana Curia, unde ſtatim habita
notitia profectus fuit ad locum examinis, ſubintrat
communis Doctorum concluſio, quod comparens
poſt terminum, etiam peremptorium, eſt admitten-
dus, quando res eſt integra, & habuit juſtum cau-
ſam excuſationis, vel ratione ignorantiæ, vel ab-
ſentiæ, ſeu alterius impedimenti, gloſſ. *in cap. cùm*
in tua, quam *ibi* ſequuntur Innocent. *poſt princ.*
verſ. quid ſi ante, Hoſt. *num.*6. *verſ. quid ſi lapſum*
eſt tempus, Ioan. Andr. *num.*14. Card. *ſub num.*8.
Henric. Boic. *num.*2. Abb. *ſub num.*10. *& ſeq.*
qui loquuntur etiam in termino præfixo à le-
ge, & ibi cæteri ſcribentes, *qui mutrim. accuſare*
poſſint, gloſſ. *in cap. fin. in verb. peremptorio*, &
ibi Ioan. Andr. *num.*7. & Gemin. *num.*18. *in fin.*
de elect. in 6. latè Lambertin. qui alios citat, *de*
jurepatron. 2. *part.* 2. *lib.*6. *quæſt. princ. art.* 26. *n.* 2.
in fine, cum ſeq. ubi reſpondet *ad conſ.* 3. *Ol-*
*drad. num.*7. cum aliis in contrarium allegatis,
quod procedunt ceſſante impedimento, vel
juſta cauſa non comparendi infra terminum
præfixum. *Neque obſtat quod Concil. Trident.*
ſeſſ.24.cap.18. *mandat tranſacto conſtituto tem-*
pore edicti examinari omnes, qui deſcripti fue-
rint, quaſi velit poſt dictum tempus non poſſe alios
admitti, ex reg. quòd permiſſum ad tempus, cenſe-
tur prohibitum poſt tempus, ad l. ſtatuliberum,
§. Stichum, ff. de legat. cum ſimil. *Quia Conci-*
lium non prohibet admitti comparentem poſt ter-
minum re integra, quando fuit legitimè impedi-
tus, & maximè quia ubi concurrit æquitas etiam
poſt tempus, re tamen integra, quis admittitur
quando non eſt effectum deterius jus illius; cujus
cauſa tempus fuit limitatum, *Iaſ. poſt Aretin. &*
Alex. in l. ſi ita quis, num.6. ff. de vulg. & pupil.
prout in hoc caſu, ubi æquitas ſuggerit quod plu-
res quàm fieri poſſit admittantur ad concurſum, ſi
ex hoc non differatur in longius proviſio ipſius Ec-
cleſiæ, cujus favore, ut et celeriùs de Paſtore provi-
deatur, ille terminus fuit præfixus. Hactenus de-
ciſio, quæ benè dicit ſuam procedere reſolu-
tionem, quando comparens poſt terminum re
integra, fuit legitimè impeditus; & ideò pro-
poſito dubio *in ſacra Congreg. Concilii*, † utrùm 45
ſi quis non deſcriptus in tempore concurſui
præfixo comparuerit, legitimo impedimento
ceſſante, itaut potuerit nomen ſuum infra
præſcriptum terminum deferre, & elapſo ter-
mino, examine nondum facto, ſeu re integra
petat ſe ad concurſum admitti, ſitne audien-
dus? Eadem *ſacra Congr. ſub die* 7. *Iulij* 1625.
cenſuit non eſſe audiendum.

Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt 46
per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt ea-
dem die claudi, ubi plures fuerunt deſcripti,
quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin
vitiabitur concurſus, ſi ex pluribus deſcriptis
unus, aut non omnes examinentur, & eis non
expectatis claudatur concurſus. Nicol. Garc.
*d.cap.*2. *à num.*33. Seraph. *deciſ.*1148.*n.*5. Maſ-
ſobr. *d.requiſ.*3.*dub.*10. & cùm *in d. cap.*18. *Con-*
cilij Trident. dicatur † quod omnes, qui deſcri- 47
pti fuerint, examinentur, non poterit Epiſco-
pus ſtatuere, ſeu limitare certum numerum
perſonarum ad concurrendum in concurſu
Parochialium, ut reſolvit Aloyſ.Ricc. *in deciſ.*
*Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.*31.*part.*4. † nec po- 48
teſt prohibere Curatis ne accedant ad con-
curſum aliarum Parochialium, cùm omnibus
liber eſſe debeat, ut Epiſcopo civitatis Ca-
ſtelli reſcripſit *ſacra Congregatio Cardinalium*
negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſito-
rum, die 26. *Auguſti* 1591.

At uno tantùm comparente ex pluribus 49
deſcriptis, poterit fieri concurſus, nec opus
erit, ut proponatur ſecundum edictum. Nicol.
Garc. *d. cap.*2. *num.* 215. Maſſobr. *d.requiſ.*3.
*dub.*7. Vbi verò unus tantùm ſe deſcribi fece-
rit, nec alii comparent oppoſitores ad ſe deſcri-
bi faciendum, † fieri poterit quoque concur- 50
ſus, nec opus erit alio edicto, aut termini pro-
rogatione, ſecundùm Nicol.Garc. *d.c.*2.*n.*215.
Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *c.*50. §.10.
*num.*4. Filliuc. *d.tract.*41.*c.*4.*num.*151. Maſſobr.
*d.requiſ.*3. *dub.*8. meipſum *d. alleg.*60.*num.*51.
† Sed quando nullus comparuit, aut certè 51
nullus ex comparentibus vult ſubire examen,
Epiſcopus aſſignare debet aliud tempus, ſive
edictum: & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs
nemo idoneus reperitur, tunc poterit Paro-
chia abſque concurſu conferri. Nicol. Garc.
*d.c.*2.*num.*218. Filliuc. *d.tract.*41. *c.*4.*num.*152.
Maſſobr. *d. requiſ.*3.*dub.*9.

Examen faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive 52
eo impedito ab ejus Vicario generali, at-
que ab aliis examinatoribus non paucioribus
quàm tribus. Concil. Trident. *d. c.*18. *verſ.*
tranſacto, Maſſobr. *d.requiſ.*3.*dub.*4. Et poſſunt
adhiberi in concurſu pluſquam tres exami-
natores, ſed non pauciores, ut reſolvit *ſacra*
Congregatio, cujus declarationis idonei no-
bis

Digitized by Google

bis teſtes ſunt Nicol.Garc. *part.5.c.9. num.52.*
Filliuc. *d.cap.4.num.156.* Maſſobr. *in d.praxi,*
requiſ.12.dub.1. Salgado *d.c.9.num.66.* Lotter.
de re benefic.lib.2.q.31.n.65. Et etiam Epiſco-
po non impedito poterit fieri examen coram
Vicario, quia verba Concilii important tan-
tùm quandam convenientiam. Nicol. Garc.
d.cap.2.num.119. Ego ipſe *d.alleg.6.num.41.* &
me citato *in illo loco*, Maſſobr. *d. requiſ.3.dub.3.*
53 † Et ſi examen omnium concurrentium una
die finiri non poſſit, poterit in alio continua-
ri; ſi verò ſuſpicio aliqua ſit,quod examinan-
di ſecundo die veniant in cognitionem inter-
rogationum examinis præcedentis, nova tunc
poterunt fieri interrogatoria, ut cenſuit *ſa-*
cra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſco-
porum & Regularium præpoſitorum, ſub die 20.
Iulij 1591.
54 Examinatores debent ſingulis annis propo-
ni in Synodo ad minus ſex, & ab ea Synodo
probari, quorum officium etiam poſt annum
ſuæ electionis non expirat. Nicol. Garc. *d.c.2.*
num.73. Salgado *d.cap.9. num.67.* Maſſobr. *in*
*d.praxi,requiſ.11.dub.1.*ubi *dub.5.*reſolvit Con-
cil.Trident.nullam formam præſcribere ſuper
propoſitione examinatorum. Quibus autem
conditionibus,& qualitatibus hujuſmodi exa-
minatores clarere potiſſimùm debeant? vide
Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus,*
part.1. cap.3.
55 Nominatim, & non in genere proponi de-
bent hujuſmodi examinatores, niſi propone-
rentur in genere, qui re vera tunc extarent,
quia per hujuſmodi genericam expreſſionem
haberetur etiam expreſſa perſona. Nic.Garc.
d.cap.2. num.339. Filliuc. *dict. tract.41. cap.4.*
num.157. Salgad. *d.cap.9.num.76.* Maſſobr. *d.*
56 *requiſ.11.dub.3.*ubi *dub.7.*ſubdit,quod † ut exa-
minator dicatur probatus à Synodo, debet
dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis,
qui vocem habent in Synodo. Et ideò *ſacra*
Congregat. Concilii in una Sutrina cenſuit non
poſſe eligi examinatorem Synodalem ſub nomine
Dignitatis.
57 Si ex ſex examinatoribus aliqui intra an-
num ſuæ electionis mortui fuerint, totam fa-
cultatem examinandi unà cum Epiſcopo ad
ſuperſtites, etiamſi unus tantùm ſupereſſet,
ſpectare debet eo anno durante, ſed in locum
demortuorum eligendi alii cum approbatio-
ne Capituli. Ita Nicol. Garc. *d.cap.2. num.8.*
Maſſobr. *in d. praxi,requiſ.12. dub. 2.* Salgado
d.cap.9.n.70. cum ſeqq.
58 Quando verò omnes decedunt examina-
tores, vel in longinquas partes recedunt,Epi-
ſcopus intra annum ad celebrandam Syno-
dum ex antiquis, qui fuerint, ſex, non paucio-
res ſubrogare debet,& ſi non ſtabunt tot anti-
qui eligere poterunt illi,qui extabunt, & alios
ſupplere de novò approbatos à Capitulo, uſ-
que ad ſex; quod ſi nulli antiqui extiterint,
novos tunc à Capitulo probandos, non pau-
ciores quàm ſex deputare debet uſque ad fu-
turam Synodum in fine anni à poſtrema Sy-
nodo celebrandam, ut referunt à *ſacr.Congr.*
deciſum Nicol.Garc.*d.cap.2.num.73.* Marelc.
variar.lib.1.cap.32. Maſſubr.*d.praxi,requiſ.12.*
dub.3. Salgado *d.cap.9. ex num.70.* & cenſuit
Rot. *in Panormitana Archipresbyteratus, 3. De-*
cembris 1618. coram *bon. memor. Buratto*, & *in*
eadem 5. Iunii 1620. coram *eodem*, inter im-
preſſas *deciſ.372. & 479.n.2.* ſubdit Clemen-
tem VIII. ſpeciali Conſtitutione conceſſiſſe
Epiſcopis facultatem deputandi examinato-
res extra Synodum, deficientibus, vel impe-
ditis Synodalibus, dummodò infra annum à
Synodo celebrata; & decreviſſe quod ſtatim
lapſo anno talis facultas, & eorum auctoritas
expiraret.
Examinatores Synodales durant donec alii 59
in Synodo deputati fuerint, verùm ſi anno
elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium
omnium expirat, ut per Nicol.Garc. *in addit.*
ad d.cap.2.num.75. Gallet.*in Margarita caſuum*
Conſcientiæ, verb. examinatores 1. Aloyſ. Ricc.
in d.praxi fori Eccleſ. reſol.361.in 2.edit. Marc.
Anton.Genuenſ.*in praxi Archiep.Neap.cap.66.*
num.17. Maſſubr. *d.requiſ.12. dub.4. num.3.*
ubi ſubdit locum non habere quando poſt an-
num ſuperſunt ſex adhuc. Ego ipſe *d.alleg.60.*
num.48.
Epiſcopus non excuſatur ſi poſt annum ad- 60
hibeat examinatores ſuperſtites,non extanti-
bus ſex,etiamſi caperet prætextum, quod ipſe
de novo eſſet adeptus poſſeſſionem Epiſcopa-
tus, cùm † annus celebrandi Synodum non 61
incipiat currere à die poſſeſſionis Epiſcopa-
tus, ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ.
Nicol.Garc. *d. cap.2. num.92.& 93.* Maſſubr.
d.requiſ.12.dub.6. & cenſuit Rot. *in Panormita-*
na Archipresbyteratus, 5.Iunij 1620. coram *bon.*
memor. Buratto, inter illius impreſſas deciſio-
nes *deciſ.479.*
Vnde *ſacra Congreg.Concilij in una Vaſionen.* 62
ſub die 13. Novembris 1627. cenſuit *etiam in*
caſu non exiſtentium examinatorum Synodalium
numero ſufficientium ad concurſus faciendos, eo
quia ob penuriam virorum habentium qualita-
tes Doctoratus, & ſimiles non potuerunt in Sy-
nodo Diæceſana eligi, non licere Epiſcopo aucto-
ritate ordinaria ſibi aſſumere examinatores non
Synodales extraneos, qui ſuppleant. † Item *cen-* 63
ſuit anno deputationis elapſo dictorum exami-
natorum, non eſſe Epiſcopo permiſſum iiſdem ab-
ſentibus, vel aliàs legitimè impeditis alios in
eorum locum ſubrogare. † Item *cenſuit Epiſco-* 64
pum non poſſe in locum demortuorum exa-
minatorum alios ſubrogare uſque ad novam Sy-
nodum. † Item *cenſuit Epiſcopo non licere* 65
ſubrogare alios in locum examinatorum Syno-
dalium,

dalium , qui per ſententiam de crimine ſimonia
66 *fuerint condemnati.* † *Quo verò ad condemnatos*
de adulterio, ſi ſententia fecit tranſitum in judi-
catum, non eſſe adhibendos , quia ſunt infames ; ſi
verò cauſa pendet, per appellationem poſſe adhibe-
ri, ſed non eſſe conveniens. Et ad petitionem Epiſ-
copi an in caſu concurſus , in quo non interfuerunt
examinatores Synodales , collatio beneficii devol-
vatur ad Sedem Apoſtolicam , vel potiùs eidem
liceat proponere novum concurſum infra quatuor
menſes ſibi de iure conceſſos , ipſa ſacra Congre-
gatio nihil reſpondit.

67 Eadem *ſacra Congr. in una Metropolitana, ſub*
die 13. Iulii 1630. cenſuit, *concurſus in quibus*
fuerunt adhibiti examinatores deputati in Syno-
dis præcedentibus , fuiſſe nullos , quatenus tamen
prædicti examinatores in Synodo poſteriori non
fuerint confirmati.

68 Annis elapſis ſignificavit eidem S. Congr.
Archiepiſcopus Cæſarauguſtanus, Prædeceſ-
ſores ſuos in dicto Archiepiſcopatu nunquam
deputaſſe examinatores in Synodo Diœceſa-
na ad prouiſionem Parochialium Eccleſia-
rum , juxta formam Concilii *in cap.* 18. *ſeſſ.* 24.
vnde dubitaſſe ait, an prouiſiones de huiuſmo-
di Parochialibus per dictos ſuos Prædeceſſo-
res factæ non ſeruata forma Concilii, ſuſtineri
poſſint, an verò ſint ad Sedem Apoſtolicam de-
uolutæ , juxta Motum proprium felic. record.
Pii V. *anno* 1566. 5. *Kalend. Aprilis ?* & caſu
quo ſacra Congreg. cenſeat huiuſmodi proui-
ſiones non ſuffragari , & ad Sedem Apoſtoli-
cam eſſe legitimè deuolutas , dubitauit dictus
Archiepiſcopus quid agendum eſſet cum hu-
juſmodi prouiſis , qui per decennium, vel ci-
tra dictas Parochiales poſſident ? *Die* 15. *Maii*
1582. *Congregatio Concilii cenſuit prouiſiones eſſe*
nullas, deuolutaſque ad Sedem Apoſtolicam , ex
conſtitut. ſ. m. Pii V. tamen referendum ad San-
ctiſſimum , cui, ſi videbitur , poterit cum his diſ-
penſare tam ſuper perceptis fructibus , quàm ſuper
retentione ipſarum Parochialium. Varii tamen
fuerunt Domini circa iſtorum examen , qui-
dam enim voluerunt hos ab Epiſcopo eſſe
privatim examinandos , iiſque , qui reperti
fuerint idonei, Parochiales relinquantur; cum
his verò, qui minùs fuerint idonei, utendum
remedio Concilii *cap.* 6. *ſeſſ.* 21. alios verò
minus idoneos omninò privandos eſſe cen-
ſuerunt. *S. D. N. in Conſiſtorio reſpondit ma-*
turiùs rem per Cardinales eſſe conſiderandam, ſi-
quidem Bulla non videtur locum habere , niſi ubi
facta eſt Synodus , & deputati ſunt examinatores.
Sed *die* 5. *Iunii Congregatio perſtitit in decretis.*
Quoniam autem Rota interpretatur Bullam
quemadmodum Datarius ex ſtylo Datariæ,
& ex mente Sanctiſſimi eidem Rotæ ſigni-
ficavit interpretandam , Congregatio quo-
que ad interpretationem Sanctiſſimi ſe re-
miſit , qui demùm 23. *Iunii* 1582. in Cubi-
culo per Signaturam reſpondit ita ſervan-
dum , & reſcribendum prædictam Conſtitu-
tionem non habere locum , niſi ubi facta fuit
Synodus Diœceſana , & deputati fuerunt
examinatores. Contra verò imperitos , & tur-
piter viventes Archiepiſcopum habere re-
medium Concilii *cap.* 6. *ſeſſ.* 21. & reſcri-
bendum eidem Archiepiſcopo , quod ſi non
coëgit Synodum , quamprimùm cogat , &
deputari faciat examinatores, ut forma *cap.* 18.
ſeſſ. 24. *de reformat. ſuper conferendis bene-*
ficiis curatis , ſine aliqua exceptione deinceps
ſervetur.

Eadem *S. Congregat. in unà Patauina* cenſuit 69
non potuiſſe Epiſcopum abſque Synodo ſibi aſſume-
re examinatores, ideò nullas eſſe prouiſiones , &
agendum cum Sanctiſſimo, an nouas prouiſiones ip-
ſe dare, vel tenere velit , ut Epiſcopus conferat;
pro futuro autem tempore Synodum cogendum eſſe.
Sanctiſſimus audita relatione Congregationis, quo-
ad jam prouiſos attinet reſpondit, ut qui ab Ordi-
nario prouiſi ſunt, eiſdem Ordinarius conferat Pa-
rochiales ; qui verò à Sede Apoſtolica, capiant no-
uas proviſiones ab eadem Sede Apoſtolica ; in futu-
rum verò Sanctiſſimus declarat hos examinato-
res pro legitimis habendos, donec Synodus Diœce-
ſana fieri poterit , ceſſante impedimento peſtis.
Cùm autem in alia Zamorenſi dubitaretur de
validitate concurſus cuiuſdã Parochialis, quia
in eo non interuenerunt examinatores electi
in Synodo juxta formam Concilii, *Congregatio*
cenſuit , ſi nulla Synodus facta unquam fuit , non
valuiſſe examen per concurſum: ſi aliqua Synodus
facta , & electi examinatores , licèt non ſingulis
annis, & præſertim eo anno, quo Parochialis va-
cauit , non ideò vitiari examen.

Vicarius Sede Epiſcopali vacante in locum 70
examinatorum abſentium , vel defunctorum
alios auctoritate propria ſufficere non poteſt,
ſed curare debet, ut elapſo anno alii in locum
demortuorum ſufficiantur , ſeù eligantur in
Synodo , alioquin pro legitimis non habentur
qui ſupererunt, vt refert deciſam Abroz. *in ad-*
dit. ad tract. de offic. Vicar. lib. 2. *q.* 211.

Concurſus eſt nullus, in quo cum examina- 71
toribus Synodalibus interuenit alter , qui non
ſit examinator Synodalis , vt per Nicol. Garc.
d. c. 2. *num.* 83. *&* 324. *&* 342. Maſſobr. *in d. pra-*
xi, requiſ. 13. *dub.* 1. Ferentil. *in annotat. ad deciſ.*
479. *Bur atti , litera A*, cenſuit *ſacra Congregatio*
Concilii in una Meſſanen. de anno 1629. quam
authenticam, & originalem vidi. Rot. *in Baſ-*
ſinenſi Parochialis , 18. *Februarii* 1628. coram
Cardin. Virili, & *in Nicen. Parochialis*, 25. *Iunii*
1629. coram *eodem*, vbi fuit dictum † negati- 72
uam illam , quod quis non eſſet examinator
Synodalis, debere plenè, & concludenter pro-
bari, vti fundamentum intentionis, & non ſuf-
ficere quod in regiſtris Curiæ Epiſcopalis non
reperiatur nominatus , aut deſcriptus in Sy-
nodo

nodo ille, quem prætenditur non eſſe examinatorem Synodalem, quia poſſibile erat quod fuerit deputatus examinator Synodalis ab Epiſcopo in Synodo, & non fuerit deſcriptus. Rot. *deciſ.* 323. *n.* 4 *verſ. ultra quod, part.* 2. *recent.* quia omiſſio, & negligentia deſcriptionis non poteſt nocere parti, *l. Imperator, ff. de ſtat. hom.* Surd. *conſ.* 535. *num.* 9. *in fin.* Noviſſimè eadem Rot. *in Seguntina Parochialis*, 15. *Iunij* 1638. *coram R. P. D. Rojas*, ibi, *Narratum quod omnes examinatores adhibiti in dicto concurſu non fuerint Synodales, verificatur ex eo quia Frater Alphonſus de la Torre Guardianus Conventus ſancti Franciſci, unus ex quatuor examinatoribus, non erat Synodalis: quod probatur ex lectura Synodi extracta tum citatione partis adverſæ, facta de anno* 1609. *ubi nullatenus dictus frater Alphonſus reperitur examinator nominatus, & tamen deputatio examinatorum Synodalium, juxta diſpoſitionem Concilii, & Conſtitutionis ſanctæ mem. Pii V. aliter quàm in Synodo Diœceſana fieri non poteſt.* Hond. *conſ.* 80. *n.* 25. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 29. *n.* 114. Soc. *dec.* 611. *n.* 2. *part.* 1. *& deciſ.* 455. *n.* 4. *p.* 2. *recentior.* Cavaler. *deciſ.* 35. *n.* 2. *& deciſ.* 545. *n.* 5. *tum ex teſtibus deponentibus de ipſiuſmet Fratris Alphonſi, & Procuratoris partis adverſæ confeſſione, quæ nocet principali, tanquam facta per viam contentioſæ juriſdictionis*, Ozaſc. *deciſ.* 39. *n.* 38. Aym. *conſ.* 201. *n.* 34. Cavaler. *deciſ.* 79. *n.* 4. Rot. *deciſ.* 652. *n.* 5. *p.* 2. *recentior. tum denique ex confeſſione D. Epiſcopi, in qua fatetur dictum fratrem Alphonſum non eſſe examinatorem Synodalem. Etiam conſtat quod de anno* 1609. *uſque ad tempus dicti concurſus per dictam vacationem de anno* 1632. *nullam aliam Synodum diœceſanam fuiſſe celebratam, tum ex confeſſione partis, quàm ex teſtibus ab utraque parte examinatis, ex quibus ſimul junctis reſultat plena, & concludens probatio, quod dictus Frater Alphonſus non fuerit examinator Synodalis deputatus.* Gabr. *de prob. concl.* 1. Rota *coram* Greg. *deciſ.* 245. *num.* 3. *Rurſus patet dictum Fratrem Alphonſum intervenisse in dicto concurſu, examinaſſe, ſuffragium dediſſe, juraſſe, & proxinam accepiſſe ex lectura ipſius examinis, & literis teſtimonialibus tranſmiſſis ad Datariam pro obtinenda proviſione Apoſtolica, ſtante vacatione in menſe reſervato, & conſequenter proviſionem Ordinarij ſubſiſtere non poſſe, tanquam nullam ex defectu non ſervata forma Concilii, quam ad unguem adimplendum ſub pœna nullitatis concurſus, tradunt* Garcia *de ben. part.* 9. *c.* 2. *n.* 83. 213. 339. *&* 341. Gonzal. *gloſſ.* 55. *n.* 48. Lott. *de benef. lib.* 2. *q.* 31. *n.* 7. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 13. *dub.* 1. Aloyſ. Rice. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 414. *n.* 1. Rota *in Nicien. Parochialis*, 25. *Iunii* 1629. *coram Card. Virili, & in Brach. Parochialis*, 10. *Martii* 1621. *coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo: & in Panormitana Archipreſbyteratus*, 3. *Decembr.* 1618. coram D. Buratto, *quod ſæpius ita declaravit ſacra Congregat. Concilii. Et ratio eſt, quia Concilium habet decretum irritans, quod inducit formam ad unguem ſervandam, ut fuit reſolutum in eadem Panormitana*, coram eodem D. Buratto, 5. *Iunii* 1620. *Nec decretum Clementis VIII. tribuens facultatem deputandi examinatores in locum demortuorum refragatur, habet enim locum, & procedit ſi intra annum à die celebratæ Synodi Ordinarius illos nominat, non altrà.* Maſſobr. *ubi ſuprà, requiſ.* 12. *dub.* 4. *num.* 5. *& fuit dictum in prœallegata Panormitana*, 5. *Iunii* 1620. Non obſtat *ſi dicatur quod Concilium ſolùm requirit tres examinatores Synodales, & ita noſtrum caſum non vitiari, cùm hi intervenerint per aſſiſtentiam alterius, qui Synodalis non erat: Quoniam per ipſius ſolum interventum corruit concurſus, juxta opinionem ſacræ Congregat. Concilii.* Garc. *ubi ſuprà, n.* 334. *Etenim à Concilio eſt inductum pro forma, quod omnes examinatores ſint Synodales, & ſint electi in Synodis diœceſanis, quo caſu etiam utile per inutile vitiatur.* Roland. *conſ.* 72. *n.* 66. *vol.* 1. Rota *deciſ.* 552. *n.* 10. *part.* 2. *recent.* &c. Hactenus Rota.

Examinatores neceſſariò eligi debent, qui 73
ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in
Theologia, vel Iure Canonico, ſi extent, alio-
quin alii Clerici ſunt eligendi, qui ad id vi-
debuntur magis idonei. Ita reſolvunt Vgolin.
de offic. Epiſcop. cap. 50. § 5. *num.* 1. *verſ.* 2. Ho-
mob. de Bonis *de humana vitæ ſtatibus, part.* 1.
cap. 13. *verſ. in his ergo, in fine*, refert noviſſi-
mè *à ſacra Congregatione* reſponſum Maſſobr.
in d. ſua praxi, requiſ. 11. *dub.* 2. & ſtatuit Con-
cil. Trident. *d. cap.* 18. *verſ. Sint verò examina-
tores Magiſtri*, &c. Vnde *ſacra Congreg. Concili
in una Saonen. ſub die* 19. *Februarii* 1628. cen-
ſuit, † *Epiſcopum non poſſe eligere examinatores* 74
*Synodales, qui non ſint Doctores, ſeu Magiſtri,
aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico,
ſi extent; alioqui alios Clericos eſſe eligendos, qui
ad id magis idonei videbuntur.* Et poſtea *in
una Turritana, ſub die* 10. *Martii* 1629. cen-
ſuit † *in prædictos examinatores Synodales non* 75
*poſſe eligi Clericos Sæculares, aut Regulares,
qui dictis gradibus non ſint inſigniti, niſi ulli
viri qualitatis ſuperiùs expreſſæ non extent,
quo caſu ſunt eligendi, qui ad munus exercen-
dum magis idonei videbuntur, eorumque vota
æqualis valoris, & efficaciæ erunt, ſicut alio-
rum.*

Debent quoque jurare, ita ut ſi non jura- 76
verint, concurſus coram eis habitus vitiabitur,
ut decidit idem Concil. *d. cap.* 18. *verſ. jurent-
que omnes.* Maſſobr. *in dict. ſua praxi, requiſ.* 14.
dub. 1. ubi *dub.* 2. cum Nicol. Garc. *d. cap.* 2.
n. 356. ſubdit eſſe de forma, † ut præſtetur hu-
juſmodi juramentum, tactis ſacroſanctis Evan- 77
geliis. & *dub.* 3. cum eodem Garc. *n.* 356. aſſerit,
† poſſe præſtari extra Synodum in manibus 78

Notarii, & *dub.*4. tradit probari per atteſtationem Notarii, & litteras ipſorum examinatorum. Homobon. de Bonis *dict. cap.*13. *verſ.*2. Filliuc. *d. tract. ex cap... num.*158. Et ideo *ſacra Congregatio Concilij in una Biſignanen. ſub die* 2. *Decembris* 1628. cenſuit; *concurſus factos non præſtito juramento ab examinatoribus Synodalibus fuiſſe nullos, ſed ex gratia convalidandos, facto verbo cum Sanctiſſimo, qui confirmavit, & convalidavit.*

79 Examinatores hujuſmodi non poſſunt quicquam prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi, quàm alii dantes incurrunt, à qua abſolvi nequeunt, niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antè obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles redduntur. Ita ſtatuit Concil. Trident. *d.c.*18.*verſ. caveant ne quicquam*, & per illud ſic tenent Petr. de Ledeſma *in ſum.part.*2. *tract.*7.*cap.*1.*concl.*7.*prope fin.* Farin. *conſ.*15.*num.*3. & 47. Homobon. de Bonis *d. cap.*13. *verſ. tertiò examinatores, in fine.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.*2. *cap.*3. *num.*25. Nicol. Garc. *d.cap... num.*378.*cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſc. forenſ. cap.*561.*à num.*21. Vgolin. *de ſimon. tab.*4.*cap.*48.§.3.*& de offic. & poteſt. Epiſcop. cap.*50.§.5.*n.*2. Filliuc. *d. tract.*41. *cap.*4.*num.*161. latè Maſſobr. *in d. ſua praxi, requiſ.*15. Bonacin. *de ſimon.q.*7.*puncto* 2. *differ.*1. *ex num.*5. noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi, p.*4. *reſol.*76.*n.*1. & 2. Ego ipſe *d. allegat.*60.*n.*52. *cum ſequentibus.*

80 Vnde primò colligo, hos examinatores priuari beneficiis antea obtentis, ſi occaſione examinis, ſiue antea, ſiue poſt, aliquid accipiant, etiam gratis, & liberaliter datum, & ad captandam beneuolentiam, etiamſi res modica ſit, & leuis momenti; nam Concilium prohibet quicquam prorſus accipi, vt benè reſolvit Nicol. Garc. *d.c.*2.*n.*390.& Aloyſ. Ricc. *d. reſol.*76. *n.*3. Quamuis contrarium teneant Petr. de Ledeſm. *d.p.*1.*concl.*7.& Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1.*verb. Parochia*, §.2.*dub.*13.

81 Secundò colligo, non poſſe examinatores quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis, vel alia ratione accipere, ſicut tradunt Nicol. Garc. *part.*5.*cap.*7.*n.*11. *& d. part.*9. *cap.*2. *num.*364. Bonacin. *d. diff.*1. *n.*5. *verſ.* 2. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.*76.*n.*4.

82 Tertiò colligo, non poſſe Ordinarium ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium, & ſi Synodus Diœceſana ſecus ſtatuerit, decretum erit irritum, & nullum, vt referunt deciſum Nic. Garc. *d.c.*2. *n.*374. Maſſobr. *d. requiſ.*15.*dub.*1. Bonac. *d. differ.*1.*n.*7.*verſ.*3. ego ipſe *d. alleg.*60.*n.*53. Contra Petr. de Ledeſm. *d. concl.*7.*propè fin. verſ. la difficuldad*, atteſtantem in Eccleſiis Hiſpaniarum contrarium communi vſu receptum eſſe.

83 Poterit tamen Epiſcopus aliquid de ſuo præfatis examinatoribus conferre titulo præmii vel ſtipendii, ſeu ſuſtentationis, vt reſolvunt Nicol. Garc. *d.c.*2.*num.* 379. Bonacin. *d. diffic.* 1. *num.* 6. ſubdens hoc ſibi non videri improbabile, quia Concilium non videtur loqui de Epiſcopo, & *num.*7.*in princ.* poſt Nicol. Garc. *d.c.*2.*num.*380. *& ſeq.* reſolvit non poſſe Epiſcopum, vel ejus Vicarium aſſiſtendo examini aliquid accipere.

84 Peracto examine debent examinatores ex communi ſententia eos denuntiare Epiſcopo, quos idoneos repererint, vt referunt deciſum Nicol. Garc. *d.c.*2.*n.*104. Salgad. *d.c.*9. *n.*79. & illi poſſunt remittere ad Ordinarium, quia cumulatiuè, & non priuatiuè *in d. cap.* 18. *Concilii*, eſt attributa juriſdictio, vt cenſuit Rot. *deciſ.*647.*n.*1.*in* 1.*collect. nouiſſ.* aliàs *part.* 4. *diuerſ.* & non ſolùm conſideratur idoneitas reſpectu ſcientiæ, ſed etiam reſpectu ætatis, morum, & prudentiæ. Conc. Trid. *d.c.*18.ibi, *donec iudicati fuerint ætate*, &c. Maſſobr. *in d. praxi, req.*5.*dub.*3. Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.* 32. Burat. *d. deciſ.*22.*num.*28.*& deciſ.*90.*per tot.* Non tenentur tamen examinatores huiuſmodi explicitè referre ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati, ſed ſufficit referre omnes examinatos fuiſſe idoneos. Caualer. *deciſ.* 293.*à princ.* vbi *in verſ. neque præmiſſis*, ſubdit nihil obſtare, quod in Concil. *d.cap.*18. fiat expreſſa mentio, vt ſcilicet debeant renuntiari quotcumque ab examinatoribus judicati fuerint idonei ætate, moribus, ſcientia, & prudentia, &c. quia ibi fit expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt; exempli gratiâ tantùm, quod probatur ex eodem Concilio, dum immediatè ſubjungit, *& aliis rebus ad Eccleſiam vacantem gubernandam opportunis.* Multa enim illa ſunt quæ requirũtur ad hoc, vt quis ſit idoneus ad Eccleſiam Parochialem gubernandam, veluti quod ſit Clericus, ex legitimis natalibus procreatus; vnde inferebatur, quod ſicut Concil. Trid. non exigit, vt ſuper iſtis aliis qualitatibus fiat explicita relatio, ita pariformis determinatio requiritur quoad mores, ætatem, doctrinam, & prudentiam, quæ in Concilio ſpecialiter exprimuntur. Et quod † examina- 85
tores etiam extraiudicialiter poſſint informari de qualitatibus examinandorum, tradit idem Caualer. *d. deciſ.*293.*num. ult.*

86 Licèt Concil. *ſæpè citato c.*18. non expreſſerit an vota examinatorum palàm, aut ſecretò fieri debeant, magis tamen expedit, vt examinatores palàm inter ſe ſua vota conferant, deinde Notario jubeant, vt in actis ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Seium verò reprobatum. Ita referunt deciſum Nicol. Garc. *d.cap.*2. *num.*108. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.*2.*cap.*3.*n.*35.

Hæc

87 Hæc autem vota dare debent, dum ſimul
congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſe-
paratim, ſicut etiam Epiſcopus, ubi datur lo-
cos acceſſui, debet accedere examinatoribus
ſimul congregatis, ſecundùm Nicol. Garc.
*d. cap.2. num.*58. Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.*4.
88 *dub.*2. †. Quando verò unus tantùm comparet
ad ſe examinandum coram tribus examinato-
ribus, uno illorum approbante, & cæteris re-
probantibus, non poteſt Epiſcopus ei accede-
re, & examinatus dicitur reprobatus, ut per
Nicol. Garc. *d. cap.*2. *num.*60. Maſſobr. *d. re-
quiſ.*4. *dub.*7. Verùm ſi pluribus examinatis ali-
qui ultra dimidium votum fuerint conſequu-
ti, & ſic approbati, & unus omnia ſuffragia
proſpera reportaverit, Epiſcopus facta per exa-
minatores relatione, poterit poſtpoſito illo in
quem omnia ſuffragia confluxerunt, alium ex
eis eligere, qui ultra dimidiam partem voto-
rum habuerunt, cùm omnes approbari dican-
tur, ut refert decisum Nicol. Garc. *dict. cap.*2.
89 *num.*109. † Data enim in cæteris paritate, po-
teſt Epiſcopus gratificari. Lambertin. *part.*3.
*lib.*2. *quæſt.*5. *art.*21. *in fine, verſ. alia ſit declara-
tio.* Rot. *in una Calaguritana beneficii*, 5. *Iu-
lii* 1621. coram *Cardin. Veroſpio ſen. & in Vrbi-
naten. Parochialis*, 12. *Februarii* 1629. coram
R. P. D. Veroſpio nepote.

90 Nunquam ſpectat ad examinatores, ſed ad
Epiſcopum ſolum judicare, quis ex concur-
rentibus ad Parochiam vacantem ſit magis
idoneus, ſicut à *ſacra Congregatione* deciſum
referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb.
Parochia*, §.2. Nicol. Garc. *d. c.*2 *n.*105. *& par.*6.
*cap.*2. *n.*236. Marc. Anton. *variar. reſolut. lib.*1.
*reſol.*63. *n.*8. Armendar. *in addit. ad recop. legum
Navarræ, lib.*1. *tit.*18. *l.*7. *n.*58. Maſſobr. *in d. ſua*
91 *praxi, requiſ.*4. *dub.*1. † Et ad ipſum Epiſcopum
ſpectat eligere ex approbatis magis idoneum
ſecundùm Nicol. Garc. *d. c.*2. *num.*108. Franc.
Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.*2. *cap.*3. *nume-
ro* 34. Maſſobr. *d. requiſ.*4. *dub.*4. ubi quod Epi-
ſcopus debet expectare ut examinatores re-
nuntient, ſed non tenetur eligere ex collatio-
ne votorum, habita ratione calculorum: &
92 *dub.*5. aſſerit deciſum † Epiſcopum non habe-
re votum deciſivum in concurſu, ſed tantùm
accedere ubi vota ſunt paria, vel ſingularia, &
*dub.*6. oſtendit quando dicantur vota paria, &
quando ſingularia.

93 Epiſcopus poteſt eligere extra locum exa-
minis, & etiam abſentibus examinatoribus,
ut poſt Nicol. Garc. *d. cap.*2. *num.*59. reſolvit
Maſſobr. *in dict. praxi, requiſ.*5. *dub.*20. ubi
*dub.*21. cum eodem Garcia *cap.*2. *num.*109.
tenet quod poteſt Epiſcopus eligere eum,
qui tantùm dimidiam votorum tulerit, &
*dub.*2. cum eodem Garc. id intelligit,
etiam relictis iis, qui omnia vota reporta-
runt, & *dub.*22. diſſerit an, & quando ele-
ctus in concurſu jus acquirat conſiderabile?

Electio facta de magis idoneo, ſignificanda 94
eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerit tranſmiſ-
ſa, nec pervenerit ad manus collatoris intra
dictum tempus, proviſio devolvitur, ut per
Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.*6. *dub.*1. ubi *dub.*2.
cum Garc. *d. c.*2. *num.*8. reſolvit ſignificationem
electionis fieri poſſe extra præſentiam exami-
natorum.

Electio hæc, & proviſio in concurſu Paro- 95
chialium facta de digno, omiſſo digniore, eſt
nulla, & ſubreptitia, uti forma Concilii, &
d. Conſtit. Pii V. non obſervata, ſtante decreto
irritante in eis appoſito, ut tenent Azev. *dict.
conſ.*9. *n.*30. Nicol. Garc. *d. c.*2. *n.*225. Maſſobr.
*d. requiſ.*5. *dub.*1. Rot. *in Dertuſen. Parochialis*, 18.
Decembris 1581. coram *Gipſio*, & *in Tuden.
Parochialis*, 18. *Aprilis* 1630. coram *bon. mem.
Cardin. Sacrato*, ubi firmavit concluſionem, in
beneficiis Curatis ex idoneis magis idoneum
eſſe eligendum, iterum *in Ripana Parochiali*,
1. *Iunii* 1609. coram *Ortembergo*: refert, & ſe-
quitur Beltramin. *in annot. ad dec.*11. *Greg. XV.*
& ſic conſequente digniore revocaretur col-
latio facta digno de beneficio curam anima-
rum habente, mediante concurſu, juxta Con-
ſtitutionem Pii V. ut advertit Ioan. Valer. *de
diff. inter utrumque forum, verb. electio, diff.*2.
*num.*4. † Prælati enim non aliter ſatisfaciunt 96
ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ
Parochiali provideant, *cap. licèt* 8. *q.*1. *cap.*2. &
ibi gloſſ. *verb. melioris, de offic. cuſtodis, cap.*3. *de
jurepatr.* Concil. Trid. *ſeſſ.*24. *de reform. cap.*1.
& 18. reſolvunt Sylv. *in ſum. verb. electio* 1.
*num.*18. Rebuff. *in praxi, tit. requiſita ad bo-
nam collat. à num.*23. Covar. *in reg. peccatum,
part.*2. §.7. *num.*3. nam in rebus publicis datur
obligatio eligendi ſemper digniorem, *l. ad ſub-
eunda, C. de decurionib. lib.*10. *& Auth. de Mo-
nach. §. ordinatione, collat.*1. & conſtat inter res
ad bonum publicum pertinentes non mini-
mum locum habere proviſiones Eccleſiarum:
ideò hanc partem multis conatur defendere
Vaſq. *in opuſc. mor. in tract. de benefic. cap.*2. §.6.
*n.*50. *cum ſeqq.*

Quæ omnia ſuprà reſoluta procedere vi-
dentur non ſolùm quando per viam collatio- 97
nis Eccleſiæ providentur, ſed etiam quando
per viam electionis: adhuc enim providentes
tenentur eligere illum, qui majoribus juvatur
meritis, ut probatur *in cap. ſi fortè*, 63. *diſt. & in
d. Auth. de Monach. §. ult.* optimè Concil. Tri-
dent. *d. cap.*1. reſolvunt Doctores ſuprà citati,
& dicit communem Cov. *d. n.*3. Verùm quam-
vis ſupradicta reſolutio de ſtricto Iuris rigore
procedat; tamen poſt factam electionem non
videtur omnino recipienda, ex ea ratione,
quam reddit S. Thom. 2. 2. *quæſt.*63. *artic.*2.
ad 3. quia aliàs omnis electio, vel præſentatio
calumniam pateretur, dareturque locus pro-

pè infinitis litibus, ſi electiones de digno, prætermiſſo digniore, revocari permitterentur, quod quidem neque tolerandum, neque Reipublicæ Chriſtianæ convenire probant Cov. *d.§.7.n.4. & 5.* Peralt. & Meneſ. *in l. cùm quidam, n.18. ff. de legat.2.* Molin. *de primog. lib.2. cap.5. n.47.* Joan. Valer. *de differ. inter utrumque forum, verb. electio, diff.1. à princ.* ubi oſtendit electionem factam de digno, omiſſo digniore, quoad Prælaturas valere, & ſufficere in foro exteriori, idque propter tranquillitatem, & pacem Reip. & quod aliàs daretur occaſio ad multas lites, & quævis electio poſſet impugnari, & calumniam pati.

98 Vnde Rota coram *Eminentiſſ. Card. Pamphilio jun.* impreſſa per Farin. *deciſ.40. part.1. rec.* hac de re agens, ita loquitur: *Quamvis pro validitate electionis ſatis ſit ſi dignus eligatur, & electio de digno, omiſſo digniore, ſuſtineatur; tamen procedit poſtquam celebrata eſt electio, quæ ex omiſſione dignioris non retractatur, ut litium occaſiones amputentur: ſed ante electionis celebrationem omnia jura clamant, quod meliores, & ſanè ſanctiores eligantur, & ideo peccant, qui ſcienter omiſſo digniori eligunt dignum.* Quæ ſanè deciſio fundatur communi illa Doctorum ſententia, quæ habet, electores ſub pœna peccati mortalis teneri digniorem, ſeu meliorem eligere, electionem tamen digni ſuſtineri in foro fori. Ita S. Th. *2.2. quæſt.63. art.2. in corpore*, ubi Cajet. *in fine*, Doctores *in c. conſtitutus, il 2. de appell.* ubi Ioan. Andr. *gloſſ.3. n.21.* Zabarel. *gloſſ.3. ſub n.2.* Butr. *num.4.* Abb. *not.3. num.3. & not.4. num.7.* & Franc. *num.4. & ſeq. item in d. cap. licèt 8. q.1.* gloſſ. *verb. quæ præſtantior*, Archid. *num.3.* Bellam. *n.5.* Turrecrem. *num.1. cum ſeqq.* & Alex. de Nevo *notab.4. ſub numero 13. & ſub numero 20. & ſequent.* S. Antonin. *part.2. tit.1. cap.20. §.1.* Martin de Ledeſma *4. part.2. q.18. dub.9.* Sot. *de juſtit. lib.3. q.6. art.2.* Lambert. *de jur. lib.2. part.1. quæſt.10. art.3.* & præcipuè *n.26. verſ. in circa*, Roch. de Curte *eod. tract. verb. honorificum, n.42.* Cov. *in reg. peccatum, part.2. §.7. num.4. verſ. igitur jura*, quem expreſsè ſequuta eſt Rot. *in Eugubina Parochialis S. Venantij, 13. Ianuarij 1623.* coram *bon. memor. Remboldo*, Buratt. *dec.635.* ubi Ferent. *ſub littera A*, plures Rotæ deciſiones refert, Nav. *in man. c.17. n.72. & in tr. de Orat. miſcel.43. poſt n.76.* Petr. Nav. *de reſtit. lib.2. c.2. n.120.* Greg. de Valent. *2.2. diſp.5. q.7. puncto 2. §. ſecundò quæritur, verſ. ſecunda aſſertio*, Bañes *de juſtit. quæſt 93. art.2. poſt dub.3. verſ. ad confirmationem*, Iacob. de Graff. *in aureis deciſion. part.1. lib.2. c.99. num.2.* Turrian. *de juſt. tom.2. diſp.22. dub.1. & 2.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.10. q.11. n.36.* Ioan. Zapata *de Iuſt. diſtr. p.3. c.1. cum ſeqq.* Schitin. *eod. tract. pag.211.* Valenzuel. *conſ.76. n.39. & 73. & 93. vol.1. & conſ. 166. n.52.* ubi quod peccant cum onere reſtitutionis, Solorzan. *tom.2. de Iure Indiarum, lib.6. cap.15. num.66.* Fr. Emman. *quæſt. Regal. tom.2. quæſt.52. art.5. & 6.* Salon. *2.2. quæſt 63. art.2. concluſ.3. col.4.* Nicol. Garc. *de benefic. p.7. c.56. num.63.* Vaſq. *in opuſculo de benefic. part.2. §.3. dub.1.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.4. collect.931.* Azor. *inſtit. moral. part.2. lib.6. cap.15. q.1.* Molfeſ. *in Sum. Theolog. moral. tract.6. de benefic. num.6.* Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap.50. §.13. num.2.* Rebell. *de obligat. juſtit. p.1. lib.3. quæſt.4.* Fernandez *in examin. Theol. moral. part.4. cap.4. §.2. num.11.* Malder. *in 2.2. tract.9. cap.2. dub.7.* Diana *reſolut. mor. part.2. tract.1. miſcel. reſol.40.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.30. tract.3. num.195.* Campan. *in diverſ. Iuris Canon. rub.6. cap.3. n.32. & rub.7. cap.6. num.70.* Caſtell. *de elect. capit.9.* Sigiſm. à Bononia *in ſimili tract. dub.33.* Iul. Lavor. *var. lucubrat. tom.1. tit.4. c.21. ex num.58.* Tamburin. *de jure Abbatum, tom.1. diſp.5. quæſt.13. ex num.4.* latè, & eleganter Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad d. cap. ſi fortè, diſt.63.* Ego ipſe *d. alleg.60 num.67.* ubi *num.99.* aſſero hanc obligationem conferendi beneficia ſub mortali dignioribus, intelligi de poſſibilibus haberi in Diœceſi.

Amplia procedere etiam quoad illos, qui 99
jus habent conferendi hujuſmodi beneficia per proviſionem liberam, ut ſunt Reges, & Summus Pontifex, ſi vera loquitur Leſſ. *de juſtit. lib.2. cap.34. dub.14. num.64.* ubi ſic ait: *Qui liberè conferunt beneficia, graviter peccant, ſi digniores prætermittunt, ſive ſit Papa, ſive Princeps ſæcularis; non enim ſunt domini beneficiorum, ſed œconomi:* & idem ferè tenent Ioan. Valer. *d. verb. electio, diff.2. n.3.* Fernand. *in exam. Theol. moralis, part.4. cap.7. §.2. n.10.* & noviſſimè Mauric. de Alzedo *de præcellentia Epiſcopalis dignitatis, p.1. cap.3. num.13.* ubi *num.14.* ſubdit, quod tenentur perquirere à ſuis Confeſſariis, & ab aliis Religioſis piis, & eruditis viris, quis ſit dignior: hoc non cum tanto rigore admittit Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. tom.2. lib.30. tract.3. cap.14. n.179.* dum ita loquitur: *Qui jus habent conferendi beneficia per proviſionem liberam, ut Papa, & nonnunquam Princeps ex privilegio, vel conſenſu tacito Eccleſiæ, non teneatur eligere digniores, niſi in promptu ſint, ſed ſufficit eligere dignos, alioquin enim ſemper tenerentur digniorem quærere, quod à Papa, vel à Rege exigere durum eſt.* † Et etiam 100
ad Prælaturas Regulares tenetur Generalis digniores eligere, ſecundùm Turr. *tom.2. in 2.2. diſp.22. dub.4. num.1.* Petr. Navarr. *de reſt. lib.2. cap.2. n.159.* Rebell. *d. part.1. lib.3. q.4. concl.5.* Portel. *in dub. Regal. verb. electio, num.6.* Diana *d. tract.1. miſcel. reſolut.61.*

Limita primò ſupradictam reſolutionem, 101
quæ habet, electores ſub pœna peccati mortalis teneri digniorem, ſeu meliorem eligere,

ut

ut non procedat in renunciante beneficium ſuum in favorem alterius, quia cùm iſte reſignans non ſit diſtributor, jure permittitur reſignare in favorem digni, cui voluerit, neque hoc caſu eſt locus concurſui, tanquam ad commune bonum ex parte totius diſtribuendum, ſed pars parti jus ſuum transfert; & ideò ſic reſolvunt Petr. de Arag. 2. 2. *q.63. artic.2.* Valer. Reginald. *d.lib.30.tract.3.cap.14.n.179.* Leſſ. *d.c.34. dub.13.n.61.* Mald. *2.2.tract.9.c.2. dub.7.* Quicquid dicant Sot. *de juſtit. lib.3.q.6. art.2.in fin.* Navar. *de Orat.miſcell.38.n.7.* Vaſq. *in opuſc de benefic.c.2.§.4.dub.7.n.100.*

102 Limita ſecundò, ut non procedat in patrono laico, etiam quoad beneficia Curata, illum enim non teneri præſentare digniorem colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.25.de reform.c.9.* ibi, *Ad hæc liceat Epiſcopo præſentatos à patronis, ſi idonei non fuerint, repellere:* & *ſeſſ.24. de ref.cap.18.* ubi differentiam facit inter patronos Eccleſiaſticos, & laicos, vultque ut Eccleſiaſtici teneantur præſentare digniores, laici verò ſi præſentaverint dignos, admittantur; & ideò hanc limitationem tradunt Lambert. *de jurepatron. part.1. lib.2.q.10.art.3.n.17.* Petr. Navar. *de reſt. lib.2. cap.2.num.150.* Bañes 2.2. *q.63. dub.4.* Petr. de Ledeſma *in ſum. part.2. tract.7. cap.2. concluſ.7.diffic.9.* Nicol. Garc. *de benefic.p.7.c.16.n.19.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.part.3.deciſ.306.n.4.* Ioan. Valer. *de differ. inter utrumque forum, verb. electio, differ.2.* Quamvis patronum, qui non eſt primus fundator beneficii, ſub peccato mortali debere præſentare digniorem exiſtimaverint Molin. *de primog.lib.2.cap.5.num.69.* Azeved. *conſ.24.dub.4.num.4.* Turrian. *2.2.tom.2.diſp.22. dub.5.n.6.* Gutrier. *Canon.lib.2.c.11.n.26.* Vaſq. *in opuſc.de ben.c.2. §.2.dub.5.n.75.* Leſſ. *d.lib.2. c.34.dub.14.n.56.in fine,* Azor. *inſtit.moral.p.2. lib.6.cap.21.q.5.* Mald. *d.c.2.dub.2.*

103 Limita tertiò, ut non procedat in Canonicatibus, Perſonatibus, & Dignitatibus, cæteriſque Præbendis, & dimidiis Præbendis Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, & in præſtimoniis, & aliis ſimplicibus beneficiis curam animarum non habentibus; in his enim licitum eſſe eligere dignum, prætermiſſo digniore, reſolvunt Petr. Navar. *d.lib.2.cap.2. n.172.* Petr. Ledeſma *d.conſ.7.diffic.15.* Gutrier. *d.cap.11.n.12.* Nicol. Garc. *d.p.7.c.16.num.16.* quia Concil. Trid. in diverſis locis ſola Epiſcopalia beneficia, & Curata dignioribus eſſe conferenda decrevit, unde videtur conceſſiſſe, cætera beneficia ad arbitrium Prælati diſtribui poſſe. Quamvis Vaſq. *d.§.2.dub.8.n.78.* exiſtimaverit mortale eſſe in omnibus beneficiis digniorem prætermittere. Et quamvis Leſſius *d.c.34.dub.14.num.64.* Rebell. *de obligat. juſtit. p.1.lib.3.q.4.n.12.* Mald. *d.cap.2.dub.7.* diſtinguant inter electionem ad beneficia ſimplicia majora, & ad beneficia ſimplicia minora. Et denique quamvis idem Leſſ. *d. dub.14.n.16.* & Valer. Reginald. *lib.30.tract.3.c.15.n.179. in fine,* putaverint in Canonicatibus, & cæteris beneficiis ſimplicibus minoris momenti non videri peccatum mortiferum ſemel, vel bis prætermittere digniorem, modo conferatur ei, qui verè dignus ſit, videri tamen eſſe mortiferum, ſi quis id paſſim faciat, aut ſi rarò curet, ut digniores præferantur.

Supereſt nunc videre, an quando per con- 104
curſum, & oppoſitionem beneficii proviſio facienda eſt (prout in hoc caſu, de quo agimus) teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniore dignum eligat? Quæſtio eſt dubia, in qua pars negativa ex eo ſuadetur, quia per edictum, ſeu per oppoſitionem tantùm promittitur beneficium, præbenda, ſeu Cathedra ipſis oppoſitoribus, & inter ipſos illi, qui ſecundùm formam oppoſitionis dignior fuerit judicatus; atque ideò licèt verum ſit, quod ex eo habent jus quæſitum oppoſitores contra illos, qui oppoſitores non ſunt, etiam digniſſimos, non verò inter ipſos habet ille jus quæſitum, qui verè dignior eſt; non enim promittitur beneficium niſi tantùm illi, qui fuerit electus à majori parte ſecundùm formam oppoſitionis, is enim dignior reputatur: unde quamvis lex præcipiat, ut eligentes verè digniorem eligant: tamen ſi contra fiat, læditur ſolùm juſtitia diſtributiva, quæ ad reſtitutionem non obligat, ſecundùm S. Thom. *2.2.q.62. art.1.* Ex quibus hanc opinionem tenent Martin. Ledeſm. *2.4.q.18.art.2. ad fin. verſ. ſecunda concluſio,* Navar. *in man.cap.17. n.74. verſ. nec obſtat,* Mercado *de contractibus, lib.6.c.17. §. y anſi dizen los Theologos, verſ. eſto no lo ſiguo.* Nicol. Garc. *de benefic.part.7.cap.16.n.43.* Et idem de quocumque eligente docent Sot. *de juſtit. lib.4.quæſt.6.art.3. concluſ.2.* Covar. *in reg. peccatum, p.1.§.7.n.6.* Navar. *in man.cap.17.n.72.* Perez *in l.2.tit.6. lib.1. Ordin.* Molin. *de prim. lib.2.c.5.n.57.* Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſſ.19.in princ.n.9.& 10.* Gutier. *Canon.lib.2.c.11.à n.47.* Toler. *in inſtr.Sacerd. lib.5.c.4. verſ.4.* Cevall. *commun.contra commun. quæſt.659.n.12.* Leſſ. *de juſtit.lib.2.cap.34. dub.15.* Azor. *inſtit.mor.p.2. lib.6.c.15.q.12.* Rebell. *de oblig. juſtit.p.1. lib.3. q.4. & 5.* Ioan. Valer. *de differ. inter utrumque forum, verb.electio, diff.1.n.2.*

Verùm pars affirmativa, videlicet quod te- 105
neatur quis ad reſtitutionem, ſi dignum eligat, omiſſo digniore, quando per concurſum, & oppoſitionem proviſio facienda eſt, videtur verior, quia ex hujus edicti propoſitione quidam quaſi contractus obligatorius inter digniorem, & electores reſultat, ex quo oritur obligatio, prout in cauſa ſubhaſtationis, in qua promittitur res plus offerenti, ut concludit Bart. *in l.licitatio, ff. de public.* Unde omittens

digniorem, cenſetur offendere non ſolùm ju-
ſtitiam diſtributivam, verùm etiam commuta-
tivam ortam ex illo quaſi contractu, & ex fi-
de in illo data. Juvat, quia eligentes conſtituun-
tur judices à lege inter oppoſitores, ut illos exa-
minent, & digniorem ſuo ſuffragio declarent,
atque ideò ſi ſcienter iniquè judicent minùs
dignum eſſe digniorem, veluti lædentes in ju-
re quæſito, ad reſtitutionem tenebunrur, juxta
illa quæ de judice injuſtè judicante reſolvunt
communiter Doctores. Ita in ſpecie tradunt
Molin. de primog. lib. 2. c. 25. n. 59. Barth. de Me-
dina in inſtruct. Confeſſ. in 7. præcepto, §. 32. Petr.
Navar. de reſtitut. lib. 2. cap. 2. n. 178. Gutrier.
Canon. lib. 2. cap. 11. n. 55. cum ſeqq. Vaſq. in opuſc.
morali, tract. de beneſic. cap. 2. §. 3. n. 117. Fernan-
dez in examine Theologiæ moral. part. 4. cap. 4. §. 1.
n. 2. & cap. 7. §. 2. n. 11. Ego ipſe de officio, & po-
teſt. Epiſcopi, part. 3. alleg. 60. n. 68.

106 Simoniam igitur committet dignus offe-
rendo in concurſu pecuniam digniori, ut de-
ſiſtat ab oppoſitione, & tenetur ad cedendum
beneficio, & ad reſtituendos fructus percep-
tos, ut latè probant Sot. de juſtit. lib. 9. quæſt. 6.
art. 1. ad 2. Navar. in man. cap 23. n. 102. §. 8.
Beja reſponſ. caſaum conſc. p. 2. caſu 5. Fernandez
d. p. 4. cap. 14. §. 1. num. 1. & 2. Ratio eſt, quia di-
gnior Candidatus habet jus ad rem in illo be-
neficio concurſui expoſito; jus verò illud eſt
quid annexum ad ſpirituale, ſcilicet ad bene-
ficium, dare autem pecunias pro annexo ſpi-
ritualibus, ut ſpiritualia ſunt, eſt quædam
emptio, & venditio rei annexæ ſpiritualibus,
atqui vendere, aut emere annexum ſpirituali-
bus, prout ſpiritualia ſunt, eſt Simonia. S. Th.
2. 2. q. 100. art. 4. Navar. d. c. 23. n. 99. ergo cùm
hac datione, & acceptatione interveniat em-
ptio, & venditio rei annexæ ſpiritualibus, ut
ſpiritualia ſunt, intervenit etiam ſimonia.

107 Simoniaca tamen non erit electio, nec illi-
cita ſi quis tradiderit pecuniam electoribus in-
dignum eligere volentibus, ne illum eligant,
Sot. ubi ſuprà, Gregor. de Valent. tom. 3. diſp. 6.
q. 16. punct. 3. col. 16. verſ. 4. Caiet. tom. 2. opuſc.
tract. 9. de ſimon. quæſt. 3. Suar. de Relig. tom. 1.
lib. 4. de ſimon. c. 50. num. 35. Leſſ. de juſtit. lib. 2.
cap. 35. dub. 19. Paul. Layman. in Theolog. moral.
lib. 4. tract. 10. cap. ult. § 2. num. 23. Bonacin. de
ſimon. q. 4. puncto 5. num. 11. Illuſtriſſ. D. meus
Rodericus à Cunha in comment. ad cap. inutile,
num. 4. diſt. 88. Ratio eſt, quia hæc eſt mera re-
demptio injuriæ, ſeu læſionis injuſtæ; Eccleſia
enim habet jus, ut non detur ei miniſter
ineptus: tum quia non eligere ineptum non
eſt quid ſpirituale, nec directè munit viam ad
108 ſpirituale. † Pro electione autem particularis
perſonæ etiam digniſſimæ, non eſt licitum pe-
cuniam offerre. Leſſius d. dub. 19. Illuſtriſſ. D.
meus à Cunha d. loco, num. 1. ex eo, quia hoc eſ-
ſet emere actionem ſpiritualem, & num. 5. ſub-
dit, licitum tamen eſſe offerre pretium pro
electione perſonæ idoneæ in genere.

Idoneior judicandus, ac propterea præfe- 109
ferendus ille eſt, qui altero cum quo concurrit,
fuerit ſenior. Ita Barbat. conſ. 23. poſt n. 13. vol. 1.
Tiraq. de jure primog. in præfat. n. 182. Roland.
conſ. 47. num. 70. lib. 1. Lambert. de jurepatron.
part. 2. lib. 2. q. 2. princ. art. 26. num. 4. Mar. An-
tonin. var. reſolut. lib. 1. cap. 4. num. 2. Illuſtriſſ.
D. meus Rodericus à Cunha in Comm. ad cap.
conſulit 9. num. 2. diſt. 74.

Originarius idoneior quoque judicandus, 110
ac præfendus eſt, ſi alter ſit extraneus. Dec.
conſ. 152. n. 13. Lambert. lib. 2. part. 2. q. 7. princip.
art. 4. num. 3. & art. 5. Roch. verb. honorificum, à
n. 45. Cov. pract. cap. 35. ſub num. 5. verſ. ſecundò
annotandum eſt, Fuſc. de viſitat. lib. 2. cap. 15.
num. 13. & 14. & cap. 21. n. 15. Pute. deciſ. 254.
part. 1. aliàs deciſ. 147. lib. 1. in correctis, Mand.
conſ. 51. num. 4. Grilenzon. conſ. 151. num. 64.
Vgolin. de offic. Epiſcopi, cap. 50. §. 7. num. 4. Ma-
ſtril. Siciliæ deciſ. 2. num. 147. Rot. deciſ. 299.
part. 1. diverſ. † Et ita poteſt eligi dignus de ci- 111
vitate, vel gremio Eccleſiæ, poſthabito dignio-
re extraneo. Læl. Zecch. de benef. cap. 12. num. 36.
Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 3. c. 5. n. 19. Vgol.
d. cap. 50. §. 8. num. 4. Ego ipſe d. alleg. 50. n. 102.
† Originarii enim ſemper præferuntur pere- 112
grinis, ad not. per Alciat. de præſumpt. reg. 1. pr. 37.
num. 1. Chaſſan. in Catal. gloriæ mundi, part. 10.
conſid. 82. & part. 11. conſid. 22. Menoch. de præ-
ſumpt. lib. 5. præſ. 72. num. 5. Cabed. Luſit. dec. 2.
num. 8. part. 1. Melch. Phœbos, etiam Luſit.
deciſ. 67. num. 11. tom. 1. † Ratio eſt, quia præ- 113
ſumuntur magis diligere patriam. Vaſquius
illuſtr. cap. 5. num. 16. & cap. 11. num. 31. Flamin.
Pariſ. de reſign. benefic. lib. 5. quæſt. 3. num. 142.
cum ſeqq.

Doctur præfertur non Doctori, Aloyſ. Ricc. 114
in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 135. num. 1.
part. 4. Rot. deciſ. 36. num. 1. p. 1. recent. † & Do- 115
ctor utriuſque Iuris præfertur Doctori unius
tantùm, Decian. tom. 1. reſp. 11. num. 50. Atta-
men minùs doctus, modò idoneus, cujus mo-
res ſunt noti, & approbati, præfertur Doctori,
cujus vita ignoratur. Piaſec. d. cap. 5. num. 19.
Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 4. num. 112. Nicol.
Garc. part. 9. cap. 2. n. 11. Aloyſ. Ricc. in praxi
rerum fori Eccleſ. deciſ. 425. in 1. edit. aliàs reſol.
362. num. 1. in 2. edit. Maſſobr. in dict. praxi, re-
quiſ. 5. dub. 1. num. 19. Ego ipſe alleg. 60. num. 102.
Rot. in Barcinonenſi Parochialis, 29. Novembris
1613. coram bonæ mem. Buratto, inter ejus im-
preſſas deciſ. 22. & ibi Ferentill. ſub littera D,
qui alias Rotæ deciſiones cumulat.

Nullum habens beneficium præfertur ha- 116
benti. Carol. de Graſſis deciſ. 1. num. 10. de jure-
patr. Lambert. part. 3. lib. 2. quæſt. 5. art. 3. Rot.
deciſ. 16. num. 8. part. 2. recent. & in Calaguri-
tana beneficii de Iecora, 9. Iunij 1621. coram bo-
na

na mem. Vbaldo, & *in Vrbinatenſi Parochialis*,
12. *Februarij* 1629. coram *R. P. D. Veroſpio.*
Ad concurſum tamen admittitur habens aliam
Parochialem, *S.Congregat. Concilij*, teſte Rota
*deciſ.*91. *in fine, part.*1. *recentiſſim.* aliàs *in poſt-
hum. Farinacy.*

117 Habilior is dicitur, qui muneri, cui præfici-
tur, eſt aptior, ut per Lambert. *d.part.*3.*lib.*2.
*quæſt.*5.*art.*17.*in fine*, Cov. *in reg.peccatum*, *p.*2.
§.7.*n.*4.*verſ.dignior verò*, Rot. *deciſ.*537.*n.*14.
*p.*1.*recentior.* & *in d.Vrbinaten.Parochialis.*

118 Dives potiùs quàm pauper eligi debet, ſi
Eccleſia, cui eſt providendum, ſit pauper, gloſ.
verb. impotentiam, *in cap.conſtitutis*, *de appellat.*
ubi Abb. *num.*10. dicit, quod meliùs providea-
tur, ſeu conſulitur Eccleſiæ per divitem, ſeu
potentem: & *num.*11. ſubdit, quod etſi pau-
per ſit idoneus, non eſt tamen utilis Eccleſiæ,
ſicut dives, refert & ſequitur Grilenzon.
*conſ.*151.*n.*55. & ideo dicit Fernand. *in exami-
ne Theologia moralis part.*4.*cap.*4.§.1.*n.*5. quod
ſi potentia divitiarum, vel nobilitas conferat
ad comprimendos Chriſti adverſarios, præfe-
rendi ſunt ditiores, & nobiliores tenuibus, &
ignobilibus.

119 Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori
Ordine inſignito, Roland. *d.conſ.*47.*num.*75.
Dec. *conſ.*542.*n.*13. & in pari attenditur quis
priùs aſſequutus fuerit ſuos Ordines & gradus.
Ioan. de Platea *in l.*2.*n.*1. *C.de Primicer.lib.*21.
Natt. *conſ.*638.*num.*18.

120 Nobilitatem majorem habens præferendus
eſt. Lambertin. *lib.*2. *part.*3.*quæſt.*2.*art.*9. Gri-
lenzon. *conſ.*55.*num.*55. Peregr. *conſ.*33. *n.*32.
*tom.*1. ubi quod nobilior ex præſentatis in pa-
ritate vocum præferri debet. Contra Sigiſm.
à Bononia *de elect. dub.*32.*n.*4. exiſtimantem
non ſine probabilitate, nullo pacto eſſe atten-
dendam nobilitatis qualitatem ad effectum
eligendi digniorem. Et quod nobilitas ſit tri-
plex, Decian. *tom.*1.*reſp.*21.*n.*41.

121 Diſpenſatione non indigens præfertur in-
digenti, ut per Seraph. *deciſ.*767.*num.*2.*part.*1.
ubi etiam quod qui nullum obtinet benefi-
cium, præferri debet in concurſu obtinenti, re-
fero Ego ipſe *d.alleg.*60.*num.*103.

122 Poterit tamen in electione Parochialis va-
cantis etiam non doctior, nec ſanctior præfer-
ri Doctori, ſi is juxta munus, & rem, cui præ-
ficiendus eſt, aptior rei miniſterio apparet, &
ſic non ſolùm conſideratur idoneitas reſpectu
ſcientiæ, ſed etiam reſpectu ætatis, morum,
prudentiæ, & hujuſmodi ad Eccleſiam Paro-
chialem gubernandam. Ita Cov. *in reg.pecca-
tum, part.*2. §.7.*n.*4. *ad med. verſ.dignior verò*,
Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell.gloſſ.*4.*num.*10. Ioan.
Valer. *de different. inter utrumque forum*, *verb.
electio*, *diff.*1.*num.*1. Nicol. Garc. *d.cap.*2.*n.*232.
& *ſeq.* Aloyſ. *in praxi aurea*, *reſol.*348. & *in
deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. part.*4.*deciſ.*135.
Maſſobr. *dict. requiſ.*5.*n.*5. & 6. Buratt. *dict.de-
ciſ.*22. *num.*28. & Ferentill. concordantes ad-
ducit, *ſub littera C*, Lucatin. *academic. diſput.
obſerv.* 2. me citato in hoc loco, Solorzan. *de
jure Indiarum*, *lib.*3.*c.*15.*n.*89.*tom.*2.† Et ad Epi- 123
ſcopum ſolum, non verò examinatores ſpectat
judicare quis ex concurrentibus ſit magis ido-
neus, ut reſolvunt Doctores ſuprà citati, *n.*90.

Quando verò Parochialis vacans fuerit ju- 124
riſpatronatus Eccleſiaſtici, ac inſtitutio ad Epi-
ſcopum, & non ad alium pertinet, is quem
patronus digniorem inter probatos ab exami-
natoribus judicabit, Epiſcopo præſentare te-
neatur, ut ab eo inſtituatur: cùm verò inſtitu-
tio ab alio, quàm ab Epiſcopo erit facienda,
tunc Epiſcopus ex dignis eligat digniorem,
quem patronus ei præſentet, ad quem inſtitu-
tio ſpectet. Ita ſtatuit Concil. Trident. *d.c.*18.
verſ. ſi verò juriſpatronatus, & tradunt Piaſec.
*d.c.*5.*num.*17. *in fine*, Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell.
gloſſ.* 6. *num.*116. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori
Eccleſ. reſol.* 351. *verſ. amplia ſextò*, Zerol. *in
praxi Epiſc.p.*1. *verb. juſpatronatus*, §.20. Azor.
*d.part.*2.*lib.*6.*cap.*22.*q.*15. Ego ipſe *d. alleg.*60.
*num.*16. Ferentil. *in annot.ad deciſ.*25. *Buratti*,
*num.*12. Salgado *d.c.*9.*ex num.*80. ubi *num.*82.
ſubdit, quod ſi patronus Eccleſiaſticus ali-
quem præſentaverit antequam ſit ita ab exa-
minatoribus approbatus in concurſu, præſen-
tatio erit nulla, nec ejus virtute facienda erit
inſtitutio ab Epiſcopo, tanquam minùs legiti-
mè facta, niſi denuò iterum expreſsè, vel taci-
tè fuerit præſentatus, poſtquam ipſe ſit intra
terminum edictorum, ſeu re integra oppoſi-
tus, & inter cæteros deſcriptus, & inter dignos
approbatus.

Si Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus 125
partim Eccleſiæ, partim laici, vel pro duabus
partibus pertineat ad laicum, & pro una tan-
tùm ad Eccleſiam, Doctores communiter do-
cent ſervandam eſſe formam examinis per
concurſum, *in d.cap.*18. poſitam, quam Concil.
ibi præſtitit in conferenda Parochiali, quæ ſit
juriſpatronatus merè Eccleſiaſtici. Ita Gamb.
de offic. Legati, *lib.*3.*num.*369. Gonzal. *d. gloſſ.*6.
*n.*135. Gallet. *in Margarita caſuum conſcient.
verb.juſpatronatus*, *pag.*145. *col.*2. Nicol. Garc.
*d.cap.*2. *num.*278. Aloyſ. Ricc. *in d.praxi rerum
fori Eccleſ. deciſ.*420.*in* 1.*edit.* aliàs *reſolut.*357.
*num.*3.*in* 2.*edit.* Mareſcot. *var.reſol lib.*1.*cap.*52.
*n.*7. Addent. *ad deciſ.*498. *Gregorij XV.* Vivian.
*in praxi juriſpatron.lib.*1.*cap.*1.*num.*33. & 34.
in ult. impreſſ. Maſſobr. *in d. praxi habendi con-
curſum*, *prel.*7.*dub.*25. *num.*2. Salgad. *d.cap.*9.*ex
num.*108. Ego ipſe *d.alleg.*60.*num.*17. Ferentil.
*ad d. deciſ.*25.*in fin. verſ.* & *hoc procedit*, ex eo
quia favor Eccleſiæ eſt quod provideatur per
concurſum, qualitas autem Clericalis præva-
let quando illa Eccleſiæ prodeſt, ut ratiocina-
tur Nicol. Garc. *d.cap.*2.*n.*279.

126 Verùm noviſſimè *ſacra Congr. Concil. Tridentini ſub die* 5. *Februar.* 1628. cenſuit *in collatione Eccleſiæ Patriarchalis jurispatronatus mixti, id eſt, partim Eccleſiaſtici, & partim laicalis,* non requiri formam examinis per concutſum, quam declarationem aurhenticam, & originalem mihi aliàs dubitanti Romæ oſtendit Reverendiſſ. D. Vivianus Epiſcopus Salonen. & illius meminir *in appendice ſuæ praxis jurispatronatus, ad lib.* 10. *c.* 1. *n.* 34. *pag.* 760. *in noviſſ. impreſſ.* & hanc partem multis tuentur Melch. Phœbos *Luſitan. deciſ.* 214. *tom.* 2. Gabriel Pereira *de manu Regia, part.* 1. *cap.* 7. *num.* 32. *cum ſeqq.* ubi ad hoc ex eo principaliter moverur, quia juſpatronatus laicorum adeò favorabile eſt, ur ſemper manere debeat illæſum, niſi de illo ſpecifica fiat mentio, eo maximè, quia videtur hoc privilegium in remunerationem conceſſum, patronis ſcilicet propter Eccleſiarum ædificationem, ac proinde irrevocabile, ex Iuribus vulgatibus. Vnde cùm *in d. cap.* 18. *Concilij*, nulla derogatio generalis, nec ſpecialis ſir, per quam privilegio patroni laici derogatum ſit, illæſum eſſe debet, etiam quando beneficium ſit mixtum, ur ſuo præſentandi jure fruatur ſine ulla diminutione, ex *reg. c.* 2. *de privileg.* Nec eſt verum abſolutè, quod per concurſum meliùs provideretur Eccleſiæ, quia poſſibile eſt per præſentationem vel meliùs, vel æquè benè provideri illi poſſe, ex his quæ tradir Nov. *de pœnit. fol.* 317. *poſt num.* 170. Nec obſtat quod qualitas Eccleſiaſtica dignior eſt laicali, *gloſſ. fin. in cap. unic. de jurepatron. lib.* 6. & magis dignum attrahit ad ſe minùs dignum, *cap. quod in dubiis, de conſecr. Eccleſ.* cum citatis per me *axiom.* 72. *num.* 1. quia non procedir in jurepatronatus, ubi primum enim eſt mixtum, totum laicale reputatur quoad Iuris effectus, ſicque debent exponi verba *Concilii d. cap.* 18. quod concutſum ſolùm exigat quando Eccleſia ſit liberæ collationis, aut patronatus Eccleſiaſtici in ſolidum; nam vesba illa debent intelligi in potiori ſignificatu, *l.* 1. *§. fin. ff. ſi ager vectig.* eo maximè, ſi conſideremus juſpatronatus mixtum non dici ſimplicirer juſpattonatus, ſed cum illo additamento mixtum: ergo cùm lex ſimpliciter loquatur de patronatu Eccleſiaſtico, non debet intelligi de mixto: & ſic ratio nos movet, ut interpretemur in favorem patroni laici, ne à fundatione terrahatur, vel à reædificatione, ſi modò contingat poſt Concilium quod Eccleſia corruat, vel aliqua indigeat reparatione, latè Gabr. Pereira *d. cap.* 7. *num.* 34. ubi *num.* 36. *verſ. quam reſolutionem*, id procedere affirmat non ſolùm in jurepatronatus mixto, quando majorem, vel æqualem partem habet ſæcularem, ſed & quando Eccleſiaſtica ſit major: ſubditque Eminentiſſimos Cardinales Concilii Trident. interpretes ſuper beneficio de Ribadancora Bracharen. diœceſis interrogatos Romæ à Petro Leitano in Romana Curia tunc degente, quem poſtea Canonicum Bracharenſem agnovi, propoſito dubio reſpondiſſe prout ſequitur.

Primò, ſi beneficium Curatum jurispatronatus Eccleſiaſtici in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe ordinarius, nulla habita ratione patronorum debet edictu concurſus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide Ordinarii à Summo Pontif. inſtituendum, ſicut fit in aliis Curatis, quæ non ſunt de jurepatronatus. Secundò, ſi juſpatronatus mixtum ſit laicale, & Eccleſiaſticum, quoad examen velut Eccleſiaſticum cenſendum eſt. Tertiò, ſi in collatione Eccleſiæ Parochialis, quæ ſit jurispatronatus partim laici, ſervanda eſt forma examinis per concurſum hîc poſita, quam Concilium præſtitit in conferenda Parochiali, quæ ſit jurispatronatus merè Eccleſiaſtici: item quid dicendum eſt, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicos, & pro una tantùm ad Eccleſiaſticum?

Super primo Congreg. Concilii voluit particulariter videri ſtandum regulæ 8. *menſium reſervatorum, per quam Sanctitas ſua reſervat liberæ ſuæ diſpoſitioni omnia beneficia, etiam jurispatronatus Eccleſiaſtici. Super ſecundo cenſuit tanquam laicale eſſe judicandum. Super tertio ut ad proximum. Hieronym. Card. Maffeius*, quam declarationem apud ſe aurhenticam eſſe affirmat idem Gabr. Pereira *citato loco*.

Si inſtitutio ad Parochiales Eccleſias, quæ jurisparronatus Eccleſiaſtici ſint, facienda erit à Summo Pontif. quia fortè in menſibus reſervatis vacaverit, jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet, qui tranſmittere debet atteſtationem examinis facti per concurſum, quotquor in eo fuerint approbati, & quem ex approbatis ut digniorem, cui Sanctitas ſua gratiam faciat, nominare: refert deciſum Salgado *d. cap.* 9. *num.* 99. ubi etiam ſubdit pariter fuiſſe deciſum, quod † ſi beneficium 128 Curatum jurispatronatus Eccleſiæ in menſibus Apoſtolicæ Sedi reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe ordinarius, nulla habita ratione pattonorum debet edicta concurſus proponere, idoneum eligere, ac Romam pro obtinenda collatione à Sede Apoſtolica, & fidem approbarionis, ac rationem concurſus manu ſua, ſeu ejus Vicarii ſubſcriptam intra quatuor menſes à die habitæ notitiæ vacationis numerandos mittere, cujus fidei formulam in calce hujus cap. invenies. 127

129 In vacatione autem Parochialium, quæ ſunt jurispatronatus laicorum, examen per concurſum fieri non debet, ſed ſufficit quod deputatus à parronis examinetur ab examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis, & idoneus judicetur. Ita ſtatuit Concil. Tridentin. *d. cap.* 1. *verſ. quod juſpatronatus laicorum*, tradunt

dunt Læl.Zech. *de Republ.Eccleſiaſt. cap.28. de Parocho,num.6.* Flamin.Pariſ. *de reſignat.benef. lib.9.q.8.num.*111. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. Parochia,* §.7. Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.2.c.3. num.*3. Piaſec. *d.c.5. num.*18. *in princ.* Leſſ. *de juſtit.lib.2.cap.34.num.5.& 81.* Vgolin. *de officio Epiſcopi , cap.50. §. 3. verſ.3.* Gonzal. *d.gloſſ.6.num.*134. Nicol.Garc.*d.cap.2. num.*255. Aloyſ.Ricc.*in d.praxi rerum fori Eccleſ.reſol.*357.*num.*1. Mareſcot. *var.reſol.lib.1. cap.5. n.*11. Beltramin. *in annot. ad Gregor. XV. deciſ.*494. *num.*3. Maſſobr. *in d. praxi habendi concurſum,requiſ.7.dub.25.à num.* 4. Salgado *de protect.Regia,tom.1. part. 3.cap.9. num.105.cum ſeqq.* Ego ipſe *d.alleg.69. num.*18. & me citato in illo loco, Alzed. *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis,part.2.c.9.num.2.* Rot. *deciſ.579.num.4. part.2.recent.& in Pampilonenſi Parochialis,* 26. *Iunij* 1626. coram *bon.mem. Baratto*, inter ejus impreſſas *deciſ.*952.

130 Quando verò in vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum plures ſunt præſentati, requiritur examen per concurſum inter ipſos præſentatos tantùm,& ex his, qui facto examine idonei ab examinatoribus renunciati fuerunt, Epiſcopus eum eliget,quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum, & non alium inſtituat , juxta decretum Concil.*d.cap.*18. Ita Flamin.Pariſ. *de reſignat.benefic. lib.4. quæſt.5.num.*21. Gonzal. *d.gloſſ.6.n.*138. Nicol. Garc. *d.cap.2.num.*256. Mareſcot. *dict. lib.1. cap.52. num.*11. Piaſec. *d. cap.5. num.*18. *verſ.eveniente,* Aloyſ.Ricc.*in d.praxi,reſol.*357. *num.*2. Vivian. *in d. praxi juriſpatron. lib. 10. cap.1.n.59.in ult.impreſſ.* Salgad.*d.c.9.num.*123. Alzed.*d.cap.9.num.*3.& fuit reſolutum *in Pampilonen. Parochialis,27.Ianuar.*1614.coram *Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano*, & *in Illerden. portionis de Pertaſa,* 11.*Decembris* 1613. coram *bonæ memor. Buratto*, inter ejus impreſſas *deciſ.*25. ubi Ferentil. *in annot. num.*10. Maſſobr. *d.requiſ.7. dub.25. num.*5. ubi intelligit quando inter plures præſentatos omnes æqualibus vocibus gaudent ; nam ſi aliquis plures haberet voces, is ſolus eſſet examinandus, & idoneus repertus inſtituendus, ut per Nicol.Garc. *dict. cap.2.num.*257. Salgad.*d.cap.9.num.*124. & fuit dictum *in Pampilon.Parochialis,* 26. *Iunij* 1626. coram *bonæ mem. Buratto*, inter ejus deciſiones impreſſas *deciſ.952.num.*2. niſi is ſe etiam ſubjiceret examini , & concurſui cum cæteris nominatis , quia tunc ſibi præjudicaret, cùm faceret ſe eis parem. Ita Beltramin. *in annot. ad deciſ.494.Gregorij XV. num.*4. Maſſobr. *in d. praxi,prælud.3. dub.3.num.*15. Salgado *d.cap.9. num.*128.

Parochialis collatio , ſi ceſſantibus reſervationibus Apoſtolicis , ſpectet ad inferiorem collatorem, & in concurſu facto per Ordinarium ſint renunciati plures æquè idonei, facultas eligendi magis idoneum ad ipſum Epiſcopum , non autem ad inferiorem collatorem pertinet,ſive Parochialis in menſe Apoſtolico, ſive ordinario vacet. Ita cenſuit *S.Congr.Concilij in Aſcalana,* 1.*Decembris* 1618.

Iuſpatronatus laicale devolutum ad Ordinarium confertur per concurſum pro illa vi- 131
ce. Ita *à ſacra Congreg.Conc.* deciſum fuiſſe referunt Galet. *in Margarita caſuum conſcient. verſ.juſpatronatus,* Ego ipſe *d.alleg.60. num.*18. *in fine,* Salgad. *d.tom.1. part.3.cap.11.num.*89. ubi atteſtatur reſolutum in collatione Parochialium,quæ jure devoluto conferuntur, ſervandam eſſe formam examinis per concurſum,quia patronus non læditur,& quia ſublato obſtaculo præſentationis , & juris patroni illa vice excluſi, res cedit ad Ordinarii poteſtatem,& *num.*90. ſubdit hoc procedere etiam in Parochialibus juriſpatronatus laicorum, in quibus non habet locum concurſus , quando providentur ad eorum præſentationem per Ordinarium, & hoc caſu inſtitutio, quam habebat Epiſcopus,per devolutionem reſolvitur in vim plenariæ diſpoſitionis,& collationis, ſecundùm Pariſ. *conſ.344.num.20.p.4.*

Contra Maſſobr. *in d. praxi,requiſ.1. dub.*22. 132
exiſtimantem hujuſmodi Parochialem juriſpatronatus laicalis ad Ordinarium devolutam, per eum abſque concurſu conferri poſſe.

Vtrùm autem in collatione Parochialium facta jure devoluto forma examinis , quæ coram inferiore requiritur,ſervari debeat? Quæſtio eſt dubia, in qua non requiri , ſed duntaxat locum habere, quando jure ordinario Parochialis confertur, vel inſtituitur , colligi videtur ex his, quæ tradit Nicol.Garc. *de benefic. part.5. cap.5. num.*222. dum reſolvit quod in Doctoribus , & Magiſtratibus præbendis devolutis ad Superiorem ob non eorum factam electionem intra ſex menſes à Iure ſtatutos, non requiritur forma concurſus , quia hæc duntaxat appoſita videtur Epiſcopo , & Capitulo.

Verùm requiri formam examinis per con- 133
curſum tuetur nervosè Salgad. *d.cap.11.n.84. cum ſeqq.* tum quia hoc caſu devolutio fit cum omnibus ſuis qualitatibus, quæ à principio inerant beneficio , & ad Superiorem devolvitur cum eiſdem qualitatibus , cum quibus inferior providere tenebatur, ex Cabed. *de patronat.Regiæ Coronæ,cap.22. num.3. & 4. & Luſit. deciſ.52.num.4. & deciſ.72. num.9.p.2.* Guttier. *conſ.1.num.31.& conſ.2.n.*15. Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſſ.46. num.*33. tum quia natura beneficii mutari non debet , Cephal. *conſ.* 358. *num.8. col.*3. Hieron. Gabr. *conſ.* 185. *num.2. vol.*2. tum quia Superior,ad quem eſt devolutum,debet providere habenti qualitates à fundatore requiſitas, ut plures referens tradit Perez de Lara *de anniverſ.& Capellan.lib.2.cap.10. num.*27.

num.27. tum denique, quia Mareſcot. d.lib.1.
cap.52.num.24. in fin. reſolvit quod Concil. in
d.c.18. & Motus proprius Pii V. dum loquuntur de Ordinariis, habent locum etiam in Epiſcopo ſubrogato.

134 Forma Concilii Trident. d.cap.18. ut ſuprà
explicata circa concurſum faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ, eſt ad unguem
obſervanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri, ut reſolvunt Flamin.Pariſ. de reſignat.benefic.lib.8.quæſt.9.num.86. Maſſobr. in d.praxi,
requiſ.17.dub.4.& dub.2. animadvertit formam
Concilii circa concurſum ſervandam eſſe
duntaxat, ubi Concilium ipſum receptum
fuerit, & jam eſſet coacta Synodus, ac in ea
electi examinatores Synodales.

135 Collatio Parochialis facta ſine examine
per concurſum eſt nulla, & irrita, & præfata
Parochialis eo modo collata vacat, ejuſque
collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat. Ita
Zerol. d.p.1. verb. Parochia, §.2. dub.1. noviſſimè Aloyſ.Ricc. in praxi rerum fori Eccleſ.p.4.
reſol.55.n.1. Rot. apud Farinac. deciſ.151. in 1.
collect.noviſſ. aliàs part.4.diverſ. Et in foro Conſcientiæ non poteſt acceptari, aut retineri, ſicut
nec retineri valet beneficium proviſum non
ſervata forma requiſita à Iure, ut bene reſolvunt Petr.Navar. de reſtitut.lib.3.cap.2. n.350.
Salon.2.2.quæſt.5.de dominio,art.4. & ibi Cano
quæſt.62.de dominio,pag.160. Gabr.Vaſq. 1.2.
quæſt.163. Lorca etiam 1.2. diſp.21. de legib.
ad fin. Burg. de Pace l.3. Tauri,à n.1364.Parlad. differ.12.§.1.ex num.2. Leſſ. de juſtit. lib.2.
cap.19. dubit.3. Aloyſ.Ricc. d.reſolut.75.num.2.

136 † Ita ut etiam Vicarius Epiſcopi, ſi velit ſubire
concurſum, teneatur obſervare formam poſitam à Concil. Trident. d.cap.18. ut benè reſolvunt Sbroz. de officio Vicarii, lib.2. q.188.
Filliuc. d.tract.41.num.439. Maſſobr. in d.praxi, requiſ.2.dub.5.

137 Prædictorum autem examinatorum relationem quominùs executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam, ſive ejuſdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, ſeu Epiſcopos, aut
Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interpoſita impedire, aut ſuſpendere poteſt, ut
ſtatuit idem Concil. Trident. d. c.18. verſ. nec
prædictorum, & per illud notant Navar. in man.
cap.25. num.139. in fine, Antonuc. in Catecheſi
Neapol.cap.16.fol.43. Azeved. ad l.1.n.4.tit.16.
lib.3.nova recop.l. Seraphin. deciſ.481. Valenz.
conſ.45.num.19.vol.1. Gonzal. ad reg.8.Cancell.
gloſ.9.§.1.in annot.contra nullit.n.186.& 209.
& d.gloſſ.6. à num.163. Ugolin. d.cap.30.§.13.
n.1. Campan. in diverſ.Iuris Canon. rubr.7.c.6.
num.75. Alyoſ.Ricc. in d.praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.426.in 1.edit. aliàs reſolut.373. in 2.
edit. & in deciſ Curiæ Archiepiſc. Neapol.par.4.
deciſ.19. Maſſobr. in dict. praxi, requiſ.5. dub.3.
cum ſeq. Salgad. de protect.Regia, tom.1.part.2.
cap.13.ex num.197. Ego ipſe d. alleg.60. num.
204. Rot. in Barcinonen.parochialis, 29. Novembris 1613. coram bonæ memor. Buratto, inter
ejus impreſſas deciſ.22. & ibi Ferentil.ſub lit. A.

Dupliciter tamen hac in re appellari po- 138
teſt; primò à reprobatione, ſeu mala relatione
examinatorum; ſecundò, ab electione mala
Epiſcopi, ſeu irrationabili ejus judicio in eligendo. Appellatio, quæ primo modo fit, id
eſt, à reprobatione examinatorum, datur non
ſolùm à relatione ſuper ſcientia, ſed etiam ſuper idoneitate, & habilitate, ſicut ex Rot.docet Aloyſ.Ricc. d.deciſ.19.n.1. part.4. & tunc
devolutivum tantùm, non verò ſuſpenſivum
effectum tribuit, ut reſolvunt Campan. in diverſ. juris Canon. rub.11.cap.13. num.476. poſt
med. Salgad. dict.tom.1.part.2.cap.13.num.199.
Maſſobr. d.requiſ.5. dub.4. ubi dub.6. cum Nicol. Garc. d.cap.2.num.241. tenet dari appellationem à relatione examinatorum in Parochialibus patronatus laicorum, quando unus
tantùm eſt præſentatus, & dub.7. cum eodem
Garc. præcitato,cap.2.n.275. ſubdit appellationem à reprobatione examinatorum dari in
proviſis in forma Dignum.

Quando verò appellatur ſecundo modo, id 139
eſt, a mala electione Epiſcopi, advertendum
eſt † appellationem non dari ſimpliciter ab 140
electione Epiſcopi in concurſu; non enim poteſt quis appellare ab irrationabili judicio Ordinarii dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus, ſicut & electus; quia tunc
locus eſt gratificationi, c. cùm autem, ubi Abb.
n.3. & alii, de jurepatron. Lambert. de jurepatr.
quæſt.5.part.3.lib.2.num.1. Seraphin. deciſ.152.
in fin. Rot. in Calagurritana beneficii de Marillo,
13. Novembris 1620. coram bonæ mem. Ubaldo ſen. & in Pampilonen. Abbatiæ de Adreſſo, 22.
Aprilis 1622. coram R.P.D. Navarro; libera
eſt enim Epiſcopi facultas unum ex æquè idoneis eligendi à laicis quolibet tempore præſentatum, cap. cùm autem, 24. de jurepatr. cap.
de cauſis, de offic. deleg. Lambert. de jurepatron.
art.25.7. quæſt. princ. part.2. lib.2. ideò ab ejus
electione non datur appellatio, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio.
Mareſcot. var.reſolut.lib.1.cap.52.n.23. & 24.
Gonzal. ad reg.8. Cancel. gloſſ.4.num.139. & in
annot. ad gloſſ.9. num.209. Maſſobr. d. requiſ.5.
dub.2.num.42. Gregor. deciſ.538. ad fin. Rot. in
Hieracen. juriſpatronatus, 21. Maii 1622. coram
bonæ memor. Baratto, inter ejus impreſſas deciſ.625. ubi Ferentil. alias Rotæ deciſiones affert. Ratio eſt, quia † facta electione per Epi- 141
ſcopum, interpretatio eſt facienda ad illius favorem, quod omnia conſideraverit, & magis
idoneum arbitrio ſuo elegerit, arg. cap. in præſentia, de renunc. Achil. deciſ 1. n.4. de confeſſ.
Gonzal. d. gloſſ.4. num.132. quem refero ego
ipſe

Digitized by Google

141 ipſe *d.alleg.60. in fine.* † Ille enim præſumitur
inſtructus de vita, & moribus occurrentium.
Ferentil. *in annot. ad deciſ.22. Baratti.* Quare
pro ejus judicio multùm præſumitor, ita ut
irrationabilitas debeat eſſe manifeſta, ut fuit
dictum *in Ravennaten. Parochialis, 2. Decembr.*
1592. coram *Cardin. Aragonio*, cujus meminit
143 Maſſobr. *d.requiſ.5.dub.2.ex num.7.* † Quibus
autem conjecturis arguatur doloſum, & irra-
tionabile Epiſcopi judicium in hac materia,
oſtendit Aloyſ.Ricc. *in deciſ.Curia Archiep.Nea-*
144 *pol.deciſ.96.part.4.* † Et quod ex familiaritate
multùm tollatur de præſumptione, quæ aliàs
eſſet pro Epiſcopo, tradit. Aloyſ. Ricc. *d. de-*
ciſ.96.num.20. Rot.*in Sabinen.concurſus,5.Apri-*
lis 1609. coram *bonæ mem. Card. Sacrato,* & *in*
Vrbinaten. Parochialis, 12. Februarii 1629. co-
ram *R. P. D. Veroſpio*, & *ex d. Ravennaten. Pa-*
rochialis, collegi Ego ipſe *in collect. ad cap.18.*
num.2.in fine, de jurepatronat.

145 Quæ quidem appellatio à mala electione,
ſive irrationabili judicio Epiſcopi admittitur
ſolùm ad effectum devolutivum, non autem
ſuſpenſivum, quia interim proviſus appella-
tione pendente à Parochiali amoveri non de-
bet, ut ex dicta conſtitut. Pii V. *verſ.hæc tamen*,
notant Nicol. Garc. *d.cap.2. num.236. & 246.*
Beltramin. *in annot. ad deciſ.538. Gregorii XV.*
num.7.

146 Verùm hæc reſolutio dupliciter limitatur,
primò quando appellatur à ſententia Metro-
politani, ſeu alterius judicis appellationis, re-
vocatoria electionis priùs factæ ab Ordinario
in concurſu ad Parochiales, quia tunc datur
appellatio ad effectum ſuſpenſivum, & de-
volutivum, ut per Guttier.*Canon.lib.2.c.11.n.25.*
Nicol.Garc.*dict.cap.2.num.247.* Beltramin. *in*
annot. ad deciſ.538. Gregor. XV. num.8. & Fe-
147 rentil. *ad deciſ.22. Baratti, ſub littera A.* † Se-
cundò, quando facto concurſu appellatur in-
ter præſentatos, vel patronos laicos ſuper per-
tinentia jurispatronatus, videlicet ab inſtitu-
tione facta ad præſentationem alicujus ex pa-
tronis, quo caſu proceſſus per appellationem
ſuſpendi debet, ut fuit dictum *in Placentina*
Archipresbyteratus, 4. *Iulii* 1614. coram *Emi-*
nentiſſ. Cardin. Pamphilio jun.

148 Illud hac de re novè & ſingulariter adver-
tendum duxi, quod *ſacra Congreg. Concilii in*
una Vrbinaten. ſub die 9. Septembris 1628. cen-
ſuit *rejectum in concurſu Parochialis poſſe provoca-*
re praelectum ad novum examen coram judice ap-
pellationis, etiam antequam doceat de irratio-
nabili judicio Epiſcopi, atque ita intelligendam
eſſe Conſtitutionem Pii V. *alias dixit eadem S.Con-*
gregat. in una montis Regalis, 2. Auguſti 1607.
& noviſſimè in alia Piſana, ſub die 17.Iunii 1630.
149 † pariter cenſuit *rejectis, dum in concurſu Pa-*
rochialis Eccleſiæ appellant à mala electione, dan-
dum eſſe novum concurſum in Vrbe, ad quem vo-
candus eſt praelectus. Et iterum *in Reatina, ſub*
die 16. Martii 1630. cenſuit *rejectum in concur-*
ſu Parochialis poſſe appellare à mala electione, &
permittendum eſſe novum concurſum in Vrbe, ubi
debeat vocari praelectus ab Epiſcopo. Sed quia in
caſu illius deciſionis ſacræ Congr. prælectus
noluit accedere, eadem *ſacra Congreg. ſub die*
17. *Auguſti ejuſdem anni*, mandavit *ſignificare*
D.Datario, ut expediret Bullas ad favorem appel-
lantis, amoto à beneficio detentore.

Perfecto examine juxta formam Concilii 150
Trident. præfati, & electione per Epiſcopum
de magis idoneo facta, ſi Parochialis vacavit
in menſe ordinario, debet ipſe intra ſex men-
ſium ſpatium à die vacationis ejuſdem, provi-
ſionis, & collationis hujuſmodi patentes lite-
ras conficere, quarum ſurmula habetur infra,
in calce hujus capitis. Si autem ejus collatio
Summo Pontif. & Sanctæ Sedi generaliter, vel
ſpecialiter, & ex quavis cauſa reſervata, ſeu
affecta exiſtit, aut aliis ex indulto Sedis Apo-
ſtolicæ competit, tenetur Epiſcopus perſonam
per examen concurſu mutuo habito, juxta
dicti Concil.Trident. formam approbatum &
magis idoneum electum, Summo Pontif. aut
iis, ad quos collatio ſpectabit, pro collatione
obtinenda intra quatuor menſium ſpatium à
die illius vacationis ſignificare, ut clarè diſpo-
nitur *in d. Conſtit. Pii V.* ſuper collatione Paro-
chialium Eccleſiarum, cujus ſignificationis
formula ponitur infrà, ita ut ſi intra præfixum
tempus approbatam perſonam, & magis ido-
neam non elegerit, aut electam ut ſuprà non
ſignificaverit, omnimoda ejus diſpoſitio ipſi
Summo Pontifici, & Sedi Apoſtolicæ reſerve-
tur, ut *in d. Conſtit.* latiùs continetur.

Debet Parochialis Eccleſia, quamvis con- 151
curſu conſerenda non ſit, in titulum confer-
ri, ac propterea eſt interdictum Curatas Ec-
cleſias conductitiis committi Preſbyteris, *cap.*
fin.21.q.2. quia dicitur *in cap. quoniam, ne Præ-*
lati vices ſuas, dum Sacerdotium ſub hujuſmodi
mercede venale diſponitur, ad æternæ retri-
butionis præmium conſideratio non habetur.
Sed nec plures uni ſunt committendæ Recto-
ri, quia ſolus per omnes Eccleſias nec Offi-
cium valet perſolvere, nec rebus earum neceſ-
ſariam curam impendere, ut dicit Tolet.Conc.
in c.unico, §.pen.10. q.3. ita nec una Eccleſia eſt
inter duos dividenda, ſed unum tantùm ha-
bere debet Sacerdotem, qui eam tanquam
ſponſam caſtè, & ſincerè regat, ut dicitur in
Remen. Concil. relato *in c.ſicut,21.q.2.*

In Parochialibus Eccleſiis, quæ ſubſunt Mo- 152
nachis, non Monachus, ſed Clericus, per Mo-
nachorum tamen conſilium, eſt inſtituendus,
c.1. de Capell. Monach. Gregor. Lop. *l.25. verb.*
Igleſias, tit.7.part.1. Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.1.*
cap.16.num.1. Fr.Emman. *qq.Regul. tom.1. q.34.*
art.4. quamvis in aliis poſſit neceſſitate cogen-
te

te Religioſus inſtitui, *cap. in Parochia*, 16. *q.* 1. & ſic ad arbitrium Superioris ipſorum Regularium, non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quòd examinari, & approbari priùs ab eo debeat, ut referunt deciſum Gonzal. *ad reg.* 9. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 3. *n.* 34. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *c.* 3. *n.* 46. *p.* 182. & ſubeſt Epiſcopo in omnibus, quæ ad curam pertinent animarum, quamvis ipſi Monachi, vel Eccleſiaſtici ſint ab Epiſcopi juriſdictione exempti, ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 11. ubi diſponitur quod in Monaſteriis, aut domibus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet cura animarum, præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum familia, perſonæ tam Regulares, quàm Sæculares hujuſmodi curam exercentes ſubſint immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, juriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcoporum, in quorum diœceſi ſita ſunt, de quo latè diximus *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part.* 3. *allegat.* 74. *n.* 18. & noviſſimè Gregor. XV. *in ſua Conſtit.* incip. *Inſcrutabili, ſub data* 9. *Februarii* 1622. Nec ibi aliqui etiam ad nutum amovibiles poſſunt deputari, niſi de eorum Ordinariorum conſenſu, & prævio examine per eum, & ejus Vicarium, & examinatores Synodales faciendo, exceptis aliquibus Monaſteriis, & Capitibus Ordinum. Ab ipſis verò Monachis Clericus in Parochiali Eccleſia ab Epiſcopo inſtituendus præſentatur, vide *ſuprà, hoc cap. n.* 19.

Hanc autem de Vicariis ad Parochiales præſentationem Epiſcopi non admittant, niſi tantum præſentato de proventibus ipſius Eccleſiæ fuerit coram eis aſſignatum, unde jura Epiſcopalia ſolvere, & congruam poſſit ſuſtentationem habere; tum ex jure communi *in c. ex Lateranenſi, & in cap. extirpanda, §. qui verò, de præbend.* ubi notat Abb. *num.* 3. *in fine*, Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 19. *quæſt.* 2. tum ex Concil. Trident. quod ſeptem in locis hujus congruæ portionis meminit: primò quippe *in cap.* 2. *ſeſſ.* 6. *de reformat.* ibi, *Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum aſſignationem providere debent, ne cura animarum negligatur.* Secundò *in cap.* 5. *ſeſſ.* 7. *etiam de reform.* ibi; *Ipſi Ordinarii etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationem omninò provideant, ut animarum cura nullatenus negligatur.* Tertiò *in cap.* 7. *ejuſdem ſeſſ.* ibi, *Cum tertia partis fructuum, aut majori, vel minori, arbitrio ipſorum Ordinariorum, portione, etiam ſuper certa re aſſignanda; ibidem deputandos animarum cura laudabiliter exerceatur.* Quartò *in c.* 2. *ſeſſ.* 21. *de reform.* ibi: *Illis autem Sacerdotibus, qui de novo erunt Eccleſiis noviter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio arbitrio Epiſcopi ex fructibus ad Eccleſiam Matricem quomodocumque pertinentibus.* Quintò *in c.* 6. *ejuſdem ſeſſ.* ibi, *Aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eiſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter providere poſſint.* Sextò *in d. c.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* ibi, *Idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de rectore provideatur.* Septimò, & ultimò *in c.* 16. *ſeſſ.* 25. *de reform.* ibi, *Illa deinceps in ſimplex beneficium, etiam aſſignata Vicario perpetuo congrua portione, non convertantur.* Multa tamen perſcrutari oportet antequam Epiſcopus hanc decernat congruam portionem, nempe qualitates, & circunſtantias loci, beneficii, perſonarum, morum regionis, & alia quamplurima recenſita à Rebuff. *in tract. de congrua, quæſt.* 8. *præcipuè num.* 61. Valenzuela *conſil.* 54. *à num.* 42. Surd. *de aliment. tit.* 4. *q.* 23. *n.* 44. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 366. *à num.* 17. *& c.* 399.

Qua de re poſt Concil. Trident. ſupervenit 154
ſanctæ memoriæ Pii V. Conſtitutio incip. *Ad exequendum, ſub dat. Kalend. Novemb. anno Incarnation. Dominicæ* 1567. quæ circa congruam portionem iſtam definiendam pro Vicariis Parochialium, ita ſtatuit: *Et Epiſcopos præfatos aſſignatione portionis ipſis Vicariis perpetuis ex prædicto Concilio ipſorum Prælatorum arbitrio facienda ita ſe continere, & arbitrari debere, ut non major centum, nec minor quinquaginta ſcutorum annuorum ſumma, computatis omnibus, etiam incertis emolumentis, & aliis obventionibus communiter percipi ſolitis eis omninò aſſignetur*, &c. Ex qua conſtat quotidianas diſtributiones, aliaque incerta numerari in hujuſmodi portione, ut animadvertit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. num.* 185. & conſuluit Ioan. Guttier. *conſil.* 8. Eleemoſynas verò Altarium, funeralium (addo & aliorum ſimilium jurium Parochialium) in congrua hujuſmodi numerandas non eſſe, rectè admonuit Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.*.. *c.* 31. *ſub num.* 6. eo quòd iſthæc percipit Vicarius ex ſuo officio, & labore, & verba illius Conſtitutionis intelliguntur de obventionibus, & emolumentis, quæ ſunt incerta reſpectu ſummæ, quæ in ſpecie ignoratur; venit tamen verificanda ex eo quod in præteritum communiter, atque utplurimùm conſuevit percipi. Illud advertere oportet, quod ad ſciendum an ſit Vicaria perpetua, vel temporalis, attendendus eſt ultimus ſtatus. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 18. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 2. *num.* 16. ubi ſubdit quod ſi non conſtat de erectione tituli in Vicariam perpetuam, & non præſumitur, cùm ſit quid facti, non eſt attendendus ultimus ſtatus, nempe quod ſit collata ut Vicaria perpetua, niſi probetur ſpatio 40. annorum: & addit, ſtante Bulla unio-

nis

Digitized by Google

nis, cum facultate ponendi Vicarium amovibilem, & decreto irritanti requiri immemorialem.

Supereſt ut poſt Parochorum canonicam electionem, & collationem modo relato factam, deveniatur ad Parochialis Eccleſiæ poſſeſſionem, cujus formulam poſuimus hoc eodem cap. *ſerm.* 13. Cenſeretur autem acquiſita, & probata profeſſio illius per exercitium curæ animarum, & ſpiritualium actuum ad Curatum pertinentium, & per actus divinorum Officiorum, ac per adminiſtrationem temporalium. Ferrei. *conſ.* 2. *ſub num.* 7. Menoch. *remed.* 3. *retin. n.* 186. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1180. *num.* 10. Rot. *deciſ.* 560. *ſub num.* 4. *part.* 2. *recentior.* Cavaler. *deciſ.* 609. *num*.... Atque per perceptionem fructuum, decimarum, primitiarum, & oblationum, Rot. *d. deciſ.* 560. *ſub numero* 4. *part.* 2. *recentior.* refert Ludov. Poſt. *in tract. mandati de manutenendo, obſervat.* 30. *num.* 1.

Sequuntur aliquot formulæ circa erectionem Eccleſiarum Parochialium, ac electionem, & collationem Parochorum ritè, & rectè faciendam admodum utiles, & neceſſariæ.

FORMULA I.

Erectionis Parochialis Eccleſiæ cum unione beneficij ſimplicis.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus, ac Dominus Bracharæ, Hiſpaniarumque primas, &c. Vniverſis, & ſingulis has præſentes noſtras litteras inſpecturis, viſuris, lecturis, pariterque audituris, Salutem in Domino. Significamus qualiter in generali viſitatione per nos facta in dicta noſtra Civitate, & Diœceſi Bracharenſi reperimus, quod in loco N. nuncupato ejuſdem Diœceſis, non aderat Eccleſia Parochialis, ubi populus, & Chriſti fideles ibi commorantes ſanctiſſima Sacramenta, juxta temporis opportunitatem recipere potuiſſent, & quādo ipſa Sacramenta erant miniſtrāda tempore indigentiæ, ab Eccleſia N. per unum milliarium diſtanti recipiebant per Preſbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Eccleſiæ N. longiùs diſtante, cujus erant Parochiani, non ſine ipſarum animarum periculo, ac proinde ob carentiam Eccleſiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuò apud eos perſiſteret, eiſdemque Sacramenta omnia opportunis tēporibus miniſtraret, Miſſáſque ac alia divina Officia Dominicis, & feſtivis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Eccleſiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda Miſſa in dictis diebus Dominicis, & feſtivis, & non ſemel dicti loci habitatores abſque Eccleſiæ Sacramentis ob prædictam cauſam, & loci diſtantiam moriebantur. Propterea attendentes nos ſaluti animarum, prout poſſumus, conſulere, & ſcandalis occurrere, quæ pro dictis cauſis oriri in dies potuiſſent; accedente etiam conſenſu, & beneplacito ipſorum hujumodi dicti loci, qui etiam nos humiliter ſupplicarunt, & maxima cum inſtantia requiſierunt pro erectione, & deputatione Eccleſiæ Parochialis in dicto loco pro eorum ſalute, & commoditate, cum deputatione alicujus Sacerdotis Parochi, obligantes ſe etiam penes acta Curiæ Cameralis noſtræ civitatis Bracharenſis unuſquiſque ipſorum ad dandam, & conſignandam quandam pecuniariam ſummam, & certam vini & frumenti quantitatem dicto Parocho, ut commodè ſuſtentari poſſit. Ideò invocato ad hoc Domini noſtri IESV CHRISTI nomine, ejúſque Matris Virginis ſemper Mariæ, & Sanctorum N. & N. Patronorum civitatis, & diœceſis noſtræ auxilio, per tenorem præſentium erigimus, ſtatuimus, eligimus, & deputamus in Parochiam Eccleſiam ſancti N. exiſtentem in medio dicti loci N. in qua, cùm fuerit accommodata, & bene apta, & reſerata, volumus, & mandamus deponi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, fontem baptiſmalem, & alia, quæ ad Eccleſiam Parochialem pertinent, atque omnia Sacramenta juxta opportunitatem temporis miniſtrari volumus, & mandamus ipſis dicti loci N. per Sacerdotem, & Parochum per nos, & ſucceſſores noſtros pro tempore exiſtentes eligendum, & deputandum, qui etiam Miſſas in Eccleſia prædicta diebus Dominicis, & feſtivis celebrare debeat, & teneatur. Declarantes etiam ex nunc in antea, & in perpetuum, dictam Eccleſiam S. N. in medio dicti loci N. exiſtentem, eſſe Eccleſiam Parochialem, & curatam, electionemque, & deputationem Parochi, & ſucceſſorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto loco exiſtentium ſpectare, & pertinere ad nos, & ſucceſſores noſtros pro tempore exiſtentes, & ad meram collationem, & proviſionem noſtram Ordinariam, nulli juriſpatronatus ſervituti ſubjectam, ad ipſoſque Parochos ſpectare, & pertinere omne id totum, & quidquid per homines dicti loci N. ut ſuprà Parochianos, permiſſum extitit, & ſic prænominatam obventionem, ac omnes alias eleemoſynas pro tempore in dicta Parochiali Eccleſia S. N. provenientes; quia tamen red-

ditus

ditus hujuſmodi ſunt adeò tenues, ita ut non ſufficiant pro congrua Parochi ſuſtentatione, idcircò ad illius commoditatem & aliorum pro tempore in dicto loco exiſtentium, beneficium ſimplex ſine cura, ſancti N. nuncupatum, in loco N. hujus diœceſis exiſtens, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, unimus, annectimus, & incorporamus dictæ Parochiali Eccleſiæ S. N. ita ut ex nunc prout ex tunc fuerit, & ſit dictum beneficium ſimplex, & Eccleſia ubi illud exiſtit, cum juribus, fructibus ſuis omnibus, redditibus, & obventionibus incorporata, unita, & aggregata prædictæ Eccleſiæ Parochiali S. N. Concedentes Parocho ipſius, qui pro tempore erit, liberam, & plenariam poteſtatem, quod poſſit per ſe, vel per procuratorem ſuum nomine ſuo, & dictæ Eccleſiæ S. N. auctoritate hujus unionis apprehendere corporalem poſſeſſionem ipſius Eccleſiæ, cum juribus, & pertinentiis ſuis, ipſamque tenere, & poſſidere nomine dictæ Parochialis perpetuò unitam, & incorporatam pro evidenti utilitate, & augmento dictæ Parochialis Eccleſiæ ſancti N. ac ipſius Parochi. Quam quidem unionem, incorporationem, & aggregationem ſuprà factam, ratam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipſamque omni tempore promittentes non revocare, nec contravenire quoquo modo de jure, vel de facto. Vt autem prædictam Parochialem Eccleſiam ſancti N. ſic de novo erectã, de idoneo Rectore quamprimùm, ut decet provideamus, nos pro exercitio curæ in populum, & utriuſque ſexus homines in dicto loco habitantes nominamus, & deputamus dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo, & Eccleſiæ prædictis in Divinis, & animarum cura regenda præſit, & tanquam habilem, & idoneum per RR. Patres examinatores in Synodo Diœceſana deputatos repertum præficimus; illique curam, regimen & adminiſtrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfata Eccleſia ſic noviter erecta providemus, Mandantes, &c. In quorum fidem, & teſtimonium, &c. Dat. &c.

Vbi ob locorum diſtantiam ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina Officia audienda Parochiani accedere non poſſunt, concedit Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 4. verſ. in iis, *Concil. Bracharenſe IV.* act. 4. cap. 26. *auctoritatem Epiſcopis, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, aſſignata Presbyteris præficiendis Eccleſiis noviter erectis congrua portione ex fructibus Eccleſiæ Matris, & ſi neceſſe fuerit compellendi populum eam ſubminiſtrare, quacumque reſervatione generali, vel ſpeciali, vel affectione ſuper dictis Eccleſiis non obſtantibus.*

FORMVLA II.

Erectionis nouæ Parochialis cum diſmembratione alterius.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis præſentes litteras inſpecturis, Salutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus. Circa Eccleſiarum, & locorum ſtatum ſalubriter dirigendum, & juxta Paſtoralis officii noſtri debitum in his eis libenter aſſiſtimus, per quæ animarum occurritur periculis, & perſonarum commoditatibus prouidetur, quemadmodum Eccleſiarum ipſarum neceſſitas exigit, cauſæ ſuadent rationabiles, Catholici populi incrementum expoſcit, quatenus Eccleſiarum earumdem ſtatus immutetur, ſeu in melius reformetur, prout rerum, temporum, & locorum circumſtantiis penſatis id cognoſcimus in Domino ſalubriter expedire. Sanè pro parte incolarum, & inhabitatorum loci N. noſtræ Diœceſis, qui ſub Eccleſia Parochiali ſancti N. exiſtit, nobis expoſitum fuit lamentabili cum querela, quod flumen N. inter dictum locum, & præfatam Parochiam mediat, quia rapido decurſu perſæpè labitur, multa pericula ipſis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Eccleſiam diebus Dominicis, & feſtiuis nauigio tendentibus ſæpenumero obuenerunt, plures ex ipſis repetitis vicibus ſubmerſi ſunt, etiam cum funeribus verſus dictam Eccleſiam nauigio delati, nonnulli ex ipſis Sacramenta Eccleſiaſtica deſiderantes, ſine ipſis ab hac vita pleriſque vicibus deceſſerunt, ac interdum in feſto Natiuitatis Domini noſtri Iesv Christi cum tribus diebus ſequentibus nullus de dicto loco propter inundationem aquarum intermediarum, & ventorum, ac aliarum tempeſtatum abundantiam ad Eccleſiam peruenire poterat; ac multò plura his ſimilia ipſis contigiſſent. Nec etiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Eccleſiæ S. N. conſentire voluit, vt alius Sacerdos ipſis incolis dicti loci N. in Capella ſancti N. notabiliter conſtructa, & fundata Miſſam celebraret. Et quoniam Prior, & Capitulum inſignis Collegiatæ Eccleſiæ Vimaranenſis, quibus dicta Eccleſia Parochialis incorporata dicitur, tantùm haberet in decimis, redditibus, & cenſibus, quod ſi ſeparatio, ſeu diſmembratio dictarum Eccleſiarum fieret, vt præfertur, benè ipſis ſupereſſet vnde eorum Vicario perpetuo deputando congrua fieret prouiſio, petentes propterea diſmembrationem, ſeu ſeparationem dictæ Eccleſiæ, quodque ipſis Sacramenta Eccleſiaſtica in Capella eorum miniſtranda eſſent, de cætero ordinari, & Sacerdotem ipſa Sacramenta populo ibidem miniſtrantem, ac cœmeterium pro mortuis

tuis eorum tumulandis deputari humiliter poſtularunt, officium noſtrum in, & ſuper præmiſſis implorantes. Nos igitur de præmiſſis diligenter inquirere volentes, dilecto nobis in Christo R. Abbati N. dedimus in mandatis, vt ad dictum locum accederet vnà cum Notario publico, ac ſuper propoſitis, & geſtis omnibus, & ſingulis, ac eorum circumſtantiis, ſupradictis inquireret veritatem, vt in literis noſtris deſuper confectis, & eidem præſentatis plenius continetur. Præſentata deinde nobis inquiſitione facta vnà cum atteſtationibus teſtium per eundem R. Abbatem, coram N. noſtræ Curiæ Notario jurato receptorum, juratorum, & examinatorum, ac ex relatione dicti R. Abbatis inuenimus, præmiſſa omnia, & ſingula non ſolùm veritate fulciri, ſed & (prob dolor!) euidentis facti illa, & multò majora, quæ meritò nos ad diſmembrationem, ſeu ſeparationem vnius Eccleſiæ ab alia inducunt, & præſertim animarum pericula, viarum diſcrimina, perſonarum neceſſitas, & incommoda, ab omnibus, & ſingulis eiuſdem loci notitiam habentibus fore, & eſſe adeò publica, & notoria, quod nulla tergiverſatione celari poſſint. Idcirco dictum locum N. cum ſuis hominibus, incolis, & vniuerſitatibus, à Parochia dictæ Parochialis Eccleſiæ Sancti N. auctoritate noſtra Ordinaria, & à Sede Apoſtolica delegata ſeparauimus, diuiſimus, & diſmembrauimus, & futuris temporibus diſmembratas, ſeparatas, & diuiſas eſſe volumus, dictam Capellam Sancti N. cum ſuo loco, & diſtrictu vſque ad ... in Parochialem Eccleſiam erigentes, conſtituentes, & ordinantes, dantes, & concedentes vniuerſitati, & incolis, ac habitatoribus dicti loci, & ſui diſtrictus, plenam & liberam poteſtatem apud dictam Parochialem Eccleſiam Sancti N. cœmeterium, fontem baptiſmalem, campanile, campanas, & alia jura, & inſignia Parochialem Eccleſiam demonſtrantia ædificari, & conſtrui faciendi. Et nihilominùs pro exercitio curæ in populum, & vtriuſque ſexus homines in dicto loco, & diſtrictu habitantes faciendo, dilectum nobis in Christo N. Presbyterum, qui populo, & Eccleſiæ prædictis in Diuinis, & animarum cura regenda præſit, tanquam habilem, & idoneum à RR. Patribus examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique curam, regimen & adminiſtrationem Eccleſiaſticorum Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci, & diſtrictus committimus, ac eidem de Eccleſia ſic noviter erecta prouidemus. Volentes & mandantes Priori, Canonicis, & Capitulo inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis prædictis pro tempore exiſtentibus, quatenus de cætero ſingulis annis in feſtis Natiuitatis Domini noſtri Iesv Christi, & S. Ioannis Baptiſtæ, de vniuerſis fructibus decimalibus, quos ipſi infra limites dicti loci percipiunt, quinquaginta modios farraginis, & milii, triginta frumenti, ac viginti ſcuta monetæ, quæ omnia eidem N. vt Curato, & ſuis in dicta Eccleſia Curatis, & ſucceſſoribus Eccleſiæ prædictæ nouæ per nos erectæ, vnà cum legatis, oblationibus, & aliis Eccleſiaſticis obuentionibus ipſi Eccleſiæ Parochiali nouæ cedentibus, & fiendis, pro ipſius noui Curati ſuſtentatione deputamus, & ordinamus, perſoluere habeant, & teneantur, & debeant cum effectu, omnibus aliis juribus ipſis Priori, Canonicis, & Capitulo permanentibus, & illis ſalvis: & vt honor competens dictæ inſigni Eccleſiæ Vimaranenſi in dicta noua Parochiali Sancti N. reſeruetur, Prior, Canonici, & Capitulum Eccleſiæ huiuſmodi pro tempore exiſtens ad nouam Eccleſiam prædictam, quoties ipſam de cætero per ceſſum, aut deceſſum dicti Curati, & illius ſucceſſorum vacare contigerit, perſonam habilem, & idoneam infra tempus à jure ſtatutum coram nobis, & noſtris pro tempore ſucceſſoribus per nos inſtituendam præſentabunt, quæ ſic inſtituta in ipſa noua Eccleſia Papalia, Epiſcopalia, ac alia jura, & onera eidem incumbentia ſine Prioris, Canonicorum, & Capituli prædictorum, ac alterius cuiuſcumque præjudicio ſupportabit, ſuſtinebit & ſubibit, ac ſuſtinere ſit adſtrictus. Volentes nihilominùs, & ſtatuentes, vt omnes, & ſinguli vtriuſque ſexus homines dictæ Eccleſiæ nouæ ſubditi, ætatem legitimam habentes, qui Sacramento ſanctiſſimæ Eucbariſtiæ annuatim communicari conſueuerunt, & apti ſunt, annis ſingulis in feſto Aſcenſionis Domini prædictam Matricem Eccleſiam proceſſionaliter viſitare, & in ſignum recognitionis ſinguli vnum denarium argenteum ad Altare inibi offerre, & in proceſſionibus aliis eandem Matricem Eccleſiam ad conſueta loca proceſſionum temporibus fieri conſuetis, aſſociare debeant, & teneantur. Quæ omnia, & ſingula nos Rodericus Archiepiſcopus præfatus ex certa ſcientia, auctoritate noſtra ordinaria, & à Sede Apoſtolica ex decreto Concil. Trident. delegata, & omnibus melioribus modo, via, jure, cauſa, & forma nobis de jure permiſſis, ſtatuimus, ordinamus, & ab omnibus, quorum intereſt, vel intererit, quoſque præſens tangit negotium, ſeu tangere poterit quomodolibet in futurum, inuiolabiliter obſeruari volumus, & præcipimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Quia Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis Parochialis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere debet, qui onera

ipſius Eccleſia ſuſtinent, donec de Rectore prouideatur, vt ſtatuit Concil. Trident. ſeſſ.24.de reformat. cap. 18. *Ille igitur conſtituendus erit in hunc, qui ſequitur, modum.*

FORMVLA III.

Deputationis Vicarii ad Parochialem vacantem, donec de Rectore prouideatur.

D. Rodericus,&c. dilecto nobis in Christo Preſbytero N. Salutem in Domino. Paochiali Eccleſia S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum ſuſceptione, & cæteris ſpiritualibus adiumentis detrimentum ſentiant, illi de Sacerdote prouidere volentes, qui hæc omnia miniſtret, agátque, cognita per examen coram nobis ab examinatoribus factum ſufficientia tua, te Vicarium ipſius Eccleſiæ S. N. conſtituimus, & deputamus, cum auctoritate Miſſas, & alia diuina Officia celebrandi, Sacramenta miniſtrādi, & alias Eccleſiaſticas functiones obeundi, ad quæ tenetur, & quæ animarum quilibet Rector, & adminiſtrator præſtare, & obire ſolet, cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis tibi debito tempore aſſignanda, præſentibus vſque eò duraturis, quouſque de perpetuo Rectore à nobis (vel à Sede Apoſtolica, ſi menſis ſit Apoſtolicus) prouiſum fuerit. In quorum teſtimonium, &c. Dat. &c.

Qua Vicarii deputatione facta donec de Rectore prouideatur, debet ſtatim fieri deputatio altu depoſitarii, & exactoris bonorum Eccleſia vacantis, in hunc qui ſequitur, modum.

FORMVLA IV.

Literarum deputationis depoſitarii, & exactoris bonorum Eccleſia vacantis.

D. Rodericus,&c. Magnifico N. Salutem in Domino. Conſueuimus ſæpè pro recta rerum Eccleſiaſticarum adminiſtratione, præſertim temporalium, opera laïcorum virorum prudentia, & pietate maximè prælucentium, in huiuſmodi vti, quo rebus Eccleſiaſticis commodiùs, & tutiùs conſultum ſit. Vacantē igitur Parochiali Eccleſia S. N. loci N. hujus Diœceſis, tua prudentia, & ſingulari pietate plurimùm freti, te in exactorem, & depoſitarium quorumcomque fructuum, redditunm, prouentuum, & obuentionum ad dictam Parochialem quomodolibet ſpectantium, tam hactenus perceptorum, & maturatorum, quàm etiam in futurum ſimiliter maturandorum, itaut contra quoſcumque pro exigendis, & conſequendis fructibus huiuſmodi, etiam juris omnibus remediis, atque aliis modis, & formis, prout tibi meliùs videbitur, cum facultate etiam ab aliis quibuſcumque depoſitariis rationem depoſcendi, agere poſſis, & valeas, deputamus, donec aliud per nos ſuper adminiſtratione huiuſmodi expreſsè decretum fuerit, necnon bona, poſſeſſiones, ac jura nouis colonis locandi, veteréſque confirmandi, prout meliùs expedire cenſueris, ſeruatis in his tamen ſolitis, ac debitis conditionibus, fructúſque per te ſic exactos in depoſitum habeas, nobis, vel cui à nobis injunctum fuerit, rationem ſuo tempore reddituros. In quorum fidem, &c.

Porrò Epiſcopus, vel ejus Vicarius generalis intra dies decem à die habita notitia vacationis Eccleſia, debet conuocare omnes, qui ſe examini per concurſum ſubjicere voluerint, propoſito edicto ad valuas Cathedralis, & vacantis Eccleſia, aliiſque publicis, ſi videbitur, hac forma.

FORMVLA V.

Edicti de examine eorum, qui Eccleſia Parochiali præficiendi ſunt.

D. Rodericus,&c. Vacante Parochiali Eccleſia Sancti N. noſtræ Diœceſis, cupientes eidem de idoneo prouidere Rectore, atque ſacri Concilii Tridentini decreta pro viribus, Deo adiuuante, exequi, tenore præſentium requirimus, & monemus, primò, ſecundò, tertiò, & peremptoriè omnes, & ſingulos Preſbyteros, & Clericos volentes ad examen per concurſum faciendum ſe præſentare, ac omnes volentes Clericos ad id aptos nominare, quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præſentis edicti computandos, debeant in actis Notarii infraſcripti N. noſtræ Curiæ deſcribi facere eorum nomina, ætatem, & patriam, vt de eorum natalibus, vita, & moribus, ac aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis juxta decreta dicti S. Concilii poſſit inqoiri, & tranſacto conſtituto tempore examinari poſſint coram nobis, ac examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, vt ex iis, quos confecto examine, ætate, doctrina, prudentia, aliiſque rebus ad curæ animarum bene gerendæ rationem opportunis idoneos eſſe compertum erit, nos quem cæteris magis idoneum cenſuerimus, illum Eccleſiæ vacantis Rectorem, Parochúmve eligamus, ac præficiamus. Quod ſanè ſicut nos pro eo quod debemus integrè, ſanctéque in Domino præſtare cupimus, ita omnes, præcipuéque illos, quorum Eccleſiæ, & curæ ſpirituali per

nos

nos conſcribendum, ac providendum eſt, magnopere hortamur, ac requirimus, vt hanc noſtram ſolicitudinem, paſtoraleque ſtudium, omnium ſupplicatione, omnique intima pietate, ac religioſis precibus continenter adiuuent. In quorum, &c. Dat. &c.

FORMVLA VI.

Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis ad quos præſentes litteras peruenerint, indubitatam fidem facimus, & atteſtamur, quod cùm Parochialis Eccleſia Sancti N. noſtræ Diœceſis, quam Preſbyter N. dum viueret, obtinebat, per ipſius obitum, qui de menſe N. præſentis anni extra Romanam Curiam diem ſuum clauſit extremum, vacauerit, & vacet ad præſens, cúmque occaſione vacationis huiuſmodi per publica edicta vocati ſint qui examinari vellent, juxta formam ſacroſancti Conc. Tridentini. Nos vnà cum tribus examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis, & electis, Preſbyterum N. huius Diœceſis tranſacto tempore inter alios plures examinauimus, ipſúmque ad præfatam Eccleſiam regendam, gubernandam, & obtinendam moribus, ætate, doctrina, & aliis rebus ad id opportunis magis idoneum judicauimus, & approbauimus. In quorum fidem præſentes litteras manu noſtra ſubſcriptas, & noſtro ſigillo obſignatas fieri juſſimus, & ab aliis examinatoribus ſubſcribi curauimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMVLA VII.

Fidei examinis, & approbationis in concurſu, & electionis ad Parochialem vacantem in menſe Apoſtolico.

ILluſtriſſimo, & Reuerend. Domino S.D.N. Datario, & quibuſcumque præſentes literas inſpecturis, lecturis, ſeu viſuris ſignificamus, vacante nuper de menſe N. proximè præterito Parochiali Eccleſia, Abbatia nuncupata, ſub inuocatione Sancti N. loci N. huius Bracharenſis Diœceſis, per obitum N. fuiſſe per Curiam noſtram mediantibus edictalibus juxta formam, & præſcriptum S. Concilii Tridentini, & conſtitutionis felicis record. Pii Papæ V. vocatos omnes de ſic vacante Eccleſia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum deſcribi, & annotari nomina ipſorum, & cùm in eodem termino multi comparuiſſent, tandem iiſdem deſcriptis legitimè vocatis, & citatis, ſub die... præſentis menſis coram nobis, rigoroſo præuio examine per tres examinatores in Diœceſana Synodo deputatos, factam fuiſſe experientiam de ſcientia, & ſufficientia ſingulorum deſcriptorum, ac demùm ſeruatis de jure ſeruandis per dictos tres examinatores fuiſſe repertum, habitum, & & exiſtimatum idoneum vita, moribus, ætate, ſcientia, & aliis à jure requiſitis ad obtinendam à Sede Apoſtolica dictam Parochialem Eccleſiam N. Sacerdotem loci N. huius Diœceſis, & tanquam habilem, & idoneum approbatum, & ſucceſſiuè à nobis poſt examen, & approbationem prædictam, fuiſſe magis idoneum reputatum, & judicatum, & vt talem pro obtinenda dicta Parochiali Sedi Apoſtolicæ proponendum, & approbandum, prout proponimus, & approbamus. (*Declaratur hic an alia obtineat beneficia.*) In quorum fidem præſentes litteras ſubſcriptione, & ſigillo noſtris munitas fieri juſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

In beneficio de jurepatronatus fit à patrono præſentatio intra tempus à jure ſtatutum coram Epiſcopo de perſonam tali beneficio, ſeruatis ſeruandis, ab eo inſtituenda. Epiſcopus verò generaliter in vacanti Eccleſia, & aliis locis publicis edicta publicè proponi jubet, vt ſi qui ſint, qui ſe velint opponere, compareant, aſſignato peremptorio termino competente, vt jure probatur in cap. vlt. de elect. lib. 6. *quod in præſentatione locum habere, niſi conſuetudo ſit in contrarium, tradunt* gloſſ. ibi, verb. electionem. Pur. deciſ. 297. lib. 1. & deciſ. 473. lib. 2. in correctis. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 13. n. 30.

FORMVLA VIII.

Edicti affigendi, facta coram Epiſcopo præſentatione de beneficio iuriſpatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis hoc præſens edictum inſpecturis, viſuris, & audituris pariter, & lecturis, Salutem in Domino. Nuper vacante Parochiali Eccleſia S. N. per obitum N. vltimi, & immediati Rectoris eiuſdem, comparuit coram nobis N, laïcus nobilis Bracharenſis, aſſerens ſe patronum, & habere juſpatronatus, ſeu eſſe in quaſi poſſeſſione ipſius, & juris præſenrandi Rectorem ad dictam Eccleſiam, cùm illam vacare contigerit, & ſic præſentauit nobis in Rectorem R. N. petens illum à nobis inſtitui. Nos dictam præſentationem ſic coram nobis factam de dicto R. N. infra tempus à jure patronis laïcis datum ad præſentandum, de prædictis veram notitiam non habentes admiſimus, ſi & in quantum. Quare tenore præſentis noſtri edicti requirimus, & mo-

nemus omnes, & ſingulos aliquod jus, vt præſentantes, vel vt præſentati prætendentes, in prædictis, vel contra dictam præſentationem & perſonam præſentantis, ſeu præſentati opponere volentes, quomodolibet ſua intereſſe putantes, quatenus infra terminum nouem dierum, quorum tres pro primo, tres pro ſecundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipſorum aſſignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum, opponendum, & allegandum quicquid dicere, vel allegare voluerint, quare non debeat procedi ad petitam inſtitutionem, vigore dictæ præſentationis coram nobis factæ; alioquin dicto termino elapſo, & aliquo non comparente, & legitimè ſe non opponente, procedetur per nos juribus præſentantis, & præſentati valentibus, & ipſius & præſentati meritis requirentibus, ad ejus inſtitutionem, prout juris fuerit, non obſtante quod de tempore dato ad præſentandum ſuperſit: & ut de præmiſſis nullus ignorantiam allegare poſſit, hoc præſens publicum, & generale edictum per infraſcriptum Cameræ noſtræ Notarium deſcribi fecimus, & ſigillo noſtro munivimus, & per Nuncium noſtræ Curiæ ad valvas Eccleſiæ Metropolitanæ Bracharenſis, & dictæ Eccleſiæ Sancti N. legi, affigi & dimitti fecimus, à nemine auferendum ſub excommunicationis pœna, niſi per eundem noſtrum Nuncium, Dat. Bracharæ Auguſtæ, in Archiepiſcopali Palatio, die....menſ....ann....

FORMVLA IX.

Inſtitutionis Eccleſiæ Parochialis de jurepatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis has præſentes noſtras inſtitutionis literas inſpecturis, viſuris, & lecturis, tam præſentibus, quàm futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & atteſtamur, quod vacante Parochiali Eccleſia Sancti N. loci N. huius noſtræ diœceſis per obitum N. illius dum viueret vltimi, & immediati poſſeſſoris, quæ de jurepatronatus infraſcripti patroni laici exiſtit, comparens poſtmodùm coram nobis, & in noſtra Curia N. Clericus N. aſſerens ſe fuiſſe præſentatum à patrono dictæ Parochialis, & iuſpatronatus in ea habente, & exiſtente in pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi, præſentãdi Rectorem, ſiue Rectores in eadem Parochiali toties quoties caſus vacationis occurrerit, petens à nobis ordinario iure inſtitui, & confirmari in Rectorem dictæ Parochialis, cum honoribus, & oneribus ſolitis, & conſuetis: & volentes in præmiſſis maturè procedere, quoddam generale edictum ad inſtantiam prædicti N. expediri, & ad valvas Eccleſiæ noſtræ Cathedralis, & dictæ parochialis affigi, legi, & dimitti juſſimus, per quod citari & moneri fecimus omnes, & ſingulas perſonas ſua quomodolibet intereſſe putantes, quatenus infra terminum certum & competentem in eodem edicto præfixum comparere debuiſſent coram nobis, & in dicta noſtra Curia, ad dicendum, opponendum, & allegandum quicquid voluiſſent, tam contra perſonam præſentatam, quàm præſentantes, quare dicta inſtitutio fieri debuiſſet. Quo edicto affixo, & poſtmodùm eleuato, accuſatiſque debitis contumaciis, & quia ex quibuſdam ſcripturis, & aliis juribus productis, & præſentatis, exiſtentibus penes infraſcriptum actuarium clarè conſtitit, & conſtat de vacatione, & præſentatione prædictis, & quod R N. præſentans fuit, erat, & eſt verus eiuſdem Parochialis patronus, & exiſtere in pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi juriſpatronatus & præſentandi in Rectorem: idcircò eundem R. N. per examinatores in Synodo diœceſana deputatos examinatum, & approbatum, tanquam habilem, idoneum, & ſufficientem, inſtituendum, & confirmandum duximus, prout ipſum tenore præſentium inſtituimus, & confirmamus; de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inueſtimus. Quocirca vniuerſis, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, Notariiſque, ac Tabellionibus publicis ciuitatis, ac diœceſis noſtræ in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœnis, & cenſuris contra inobedientes Superiorum mandatis à jure inflictis, & arbitrio noſtro infligendis, per præſentes præcipimus & mandamus, vt cùm pro parte tua vigore præſentium requiſiti fuerint, vel eorum aliquis requiſitus fuerit, ad ipſam Parochialem Eccleſiam præfati loci accedant, téque, vel procuratorem tuum pro te in corporalem, realem & actualem poſſeſſionem prædictæ Parochialis Eccleſiæ, ac omnium illi forſan annexurum jurium, ac pertinentium prædictorum, ſeruatis ſeruandis, inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, quem nos etiam harum ſerie amouemus, & denũciamus amotum. Fictalibus verò, colonis, & aliis arrendatariis, ut de prædictæ Parochialis Eccleſiæ, ac omnium illi annexorum, juriumque, & pertinentiarum prædictarum fructibus, redditibus, prouentibus, juribus, & obventionibus vniuerſis tibi, vel procuratori tuo legitimè debito tempore reſpondeant, atque ab aliis quantum in ſe fuerit, reſponderi faciant. *Et ſi contigerit eum, cui de beneficio prouidetur, aliud incompatibile obtinere, addatur:* Volumus autem, ac præſentium tenore declaramus, per hujuſmodi Parochialis pacificæ poſſeſſionis adeptionem,

ptinnem, alteram Parochialem Eccleſiam loci N. vel Canonicatum, ac præbendam, quos obtines in Cathedrali Eccleſia N. eo ipſo vacare, &c. In quorum fidem præſentes manu noſtra ſignatas, & per infraſcriptum Cameræ Archiepiſcopalis Notarium ſubſcriptas, ſigilliique noſtri appenſione munitas fieri juſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMVLA X.

Litterarum collationis Eccleſiæ Parochialis.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Preſbytero Brachatenſi, Salutem in Domino. Inter cætera, quæ pro Paſtoralis noſtri officii debito præſtare cupimus, illud præcipuè nobis cordi eſt, vt Parochialibus Eccleſiis, quibus de Rectoribus per nos prouidendum eſt, tales præficiamus, qui officio, & miniſterio curæ animarum, quod omnium grauiſſimum eſt, laudabiliter ſatisfaciant. Vacante igitur nuper de menſe Februar. proximè præterito, nobis Alternatiuæ beneficio gaudentibus, parochiali Eccleſia, Abbatia nuncupata, ſub invocatione Sancti N. oppidi N. huius Brachatenſis diœceſis, per obitum N. illius dum viueret vltimi poſſeſſoris, fuerunt per Curiam noſtram mediantibus edictalibus juxta formam, & præſcriptum S. Concilii Trident. & conſtitutionis felicis record. Pii Papæ V. vocati omnes de ſic vacante Eccleſia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum deſcribi, & annotari nomina ipſorum, & cùm in eodem termino multi comparuiſſent, tandem iiſdem deſcriptis, legitimè vocatis, & citatis ſub die.... coram nobis rigoroſo præuio examine per tres examinatores in Diœceſana Synodo deputatos facta fuit experientia de ſcientia, & ſufficientia ſingulorum deſcriptorum, ac demùm ſeruatis de jure ſeruandis, fuiſti per dictos tres examinatores repertus, habitus, & exiſtimatus idoneus, vita, moribus, ætate, ſcientia, & aliis à jure requiſitis, & vt talis ad hanc Parochialem Eccleſiam regendam, eiúſque curam per te ipſum gerendam nobis ab eiſdem renunciatus fuiſti, & ſucceſſiuè à nobis poſt examen, & approbationem prædictam magis idoneus reputatus, & judicatus. Nos igitur eidem Eccleſiæ, ac animabus illi ſubditis de idoneo Rectore prouidere volentes, tibi, quem præ cæteris ſummo cum judicio delegimus, Parochialem eandem cum illis forſan annexis, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis vniuerſis conferimus, & aſſignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inveſtimus. Quocirca univerſis, &c. *ut in form.* 19.

ALIA.

NOs N. &c. dilecto, &c. Salutem, &c. Cùm Parochialis Eccleſia S. N. per obitum (vel alio modo) N. illius ultimi poſſeſſoris vacaverit, & vacet ad præſens, & nos ut juxta S. Concilii Trident. decreta prædictam Parochialem de Rectore prouideremus, edictum de ejus vacatione affigi mandauerimus, tuque & alii oppoſitores coram noſtro Vicario generali, & Examinatoribus Synodalibus ad id deputatis comparentes, cum illorum oppoſitorum concurſu diligenter examinatus, ab eiſdem examinatoribus in doctrina, & ſcientia nobis idoneus renuntiatus, ætate verò, moribus, & vita, aliiſque qualitatibus ad dictam Parochialem Eccleſiam regendam, & obtinendam neceſſariis magis idoneus, & ſufficiens cæteris aliis oppoſitoribus à nobis judicatus, & approbatus fueris. Idcirco præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, Parochialem Eccleſiam præfatam de ſancto N. ſic, vt præfertur, vacantem, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis tibi auctoritate noſtra ordinaria conferimus, & de illa etiam prouidemus, téque in eiuſdem corporalem & actualem poſſeſſionem, vel quaſi ponimus, & inducimus, dummodo priùs, & ante adeptam huiuſmodi Parochialis poſſeſſionem juramentum, & profeſſionem Fidei, quæ in talibus juxta dicti ſancti Concilii formam præſtari ſolent, coram præfatò noſtro Vicario generali præſtare tenearis, & actu præſtes, & de eiſdem teſtimonium authenticum à tergo huius collationis reponi facias, aliàs hujuſmodi collatio nulla, nulliúſque roboris, & momenti cenſeatur. Quocirca vniuerſis, & ſingulis Archipreſbyteris, Vicariis, Rectoribus, Clericis, Capellanis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuſcumque per hanc noſtram diœceſim conſtitutis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna tenore præſentium præcipimus, quatenus infra trium dierum ſpatium ipſi, vel eorum alter, qui ſuper hoc fuerit requiſitus, ad dictam Parochialem Eccleſiam accedant, ſeu alter eorum accedat, ac te, vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem Parochialis Eccleſiæ, jurium, & pertinentium prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac tibi de illius fructibus, redditibus, & prouentibus, juribus, & obventionibus vniuerſis reſpondeant, & reſponderi faciant, contradictores auctoritate noſtra per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo. In quorum, &c.

FORMVLA XI.

Collationis Parochialis vacantis per aſſequutionem, ſeu ingreſſum Religionis, aut contractum Matrimonij.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Preſbyrero Bracharenſi, Salutem in Domino ſempiternam. Cùm itaque Parochialis Eeclesia Sancti N. loci N. hujus noſtræ diœceſis, ex eo vacaverit, & vacet ad præſens, quòd dilectus noſter nuper dictam Eccleſiam Parochialem obtinens, Eeeleſiam ſimilem Parochialem Sancti N. eriam noſtræ diœceſis, tunc eerto modo vacantem per nos ſibi collatam auctoritate noſtra ordinaria pacificè aſſequutus exritit: Nos eidem Eccleſiæ per aſſequutionem hujuſmodi, vel aliàs qnomodolibet vacanti de idoneo Rectore providere volentes, tibi qui à RR. Patribus examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis in concurſu juxta ſacri Concilii, & Conſtitutionis felicis record. Pii Papæ V. præſeriptum examinatus, prudentia, moribus, ætate, & doctrina ad hanc Parochialem Eccleſiam regendam, ejuſque enram per te ipſum gerendam idoneus nobis renunciatus fuiſti, & quem nos ipſi præ cæteris, qui ad eandem nobis renunciati fuerunt, delegimus, Parochialem eandem Eccleſiam eum illi forſan annexis, ac omnibus juribus, & perrinentiis ſuis univerſis conferimus, & aſſignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inveſtimus. Quocirca, &c. *ut ſuprà form. 9. Vel ſi vacat per ingreſſum Religionis, dicatur:* Cum itaque Parochialis Eccleſia Sancti N. loci N. noſtræ diœceſis vacaverit, & vacet ad præſens ex eo quòd nuper dilectus noſter N. illam obtinens, devotionis zelo ductus Monaſterium S. N. Ordinis S. Franciſci, ſitum in oppido Vimaranenſi hujus diœceſis ingreſſus eſt, expreſſa profeſſione ejuſdem Ordinis ſubſequuta. *Vel ſi vacat per contractum Matrimonij, ſic dicitur:* Cùm iraque Parochialis Eceleſia Sancti N. hujus noſtræ diœceſis vacaverit, & vacet ad præſens, ex eo quòd dilectus noſter N. illam obtinens Matrimonium per verba de præſenti cum quadam muliere legirimè contraxit, atque illud carnali copula ſubſequuta conſummavit. Nos eidem, &c.

FORMULA XII.

Inductionis in poſſeſſionem Parochialis collatæ auctoritate ordinaria per executorem.

IN nomine Domini, Amen. Anno à nativirate Domini noſtri Ieſu Chriſti M. DC. XXXI. Indict. 14. die verò.... menſ..... Pontificarus S. D. N. D. Vrbani Papæ VIII. anno octavo, in Mei Norarii, &c. conſtitutus illuſtris, & R. D. N. Preſbyrer, & Rector, Abbas nunenpatns Parochialis Eccleſiæ Sancti N. habens, & tenens in ſuis manibns quaſdam collationis, & proviſionis de dicta Parochiali Eccleſia ſibi factarum patentes literas per illuſtriſſ. & Reverendiſſimum D. Rodericum à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſeopum, & Dominum Bracharæ, Hiſpaniarúmque Primatem eidem conceſſas, ipſiuſqne Illuſtriſſ. D. ſigillo cera rubea alba circumdata impreſſo cum ehordula fili rubei impenden. ſigillaras, ſub anno, Indict. & Pontificatu prædictis, ac die.... illas R. D. N. Canonico N. executori unico in eiſdem literis collarionis, & proviſionis ſpecialiter deputato præſenti, & recipienti ad manus realiter tradidit, eumque vigore, & auctoritare earumdem literarum, ut ſe in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Paroehialis Ecelesiæ (de qua ſibi certo modo tunc vacantem fuit per præfarnm Illuſtriſſimum D. proviſum, prout in eiſdem lireris continetur) jnrium, & pertinentiarum ipſius poneret, & induceret juxta illarnm formam, & renorem debitè requiſivit. Qui quidem D.N. Commiſſarius, & execuror præfatus, receptis primò prædictis Illuſtriſſimi Domini cum honore, & reverentia, quibus decet, literis, attendens requiſitionem hujuſmodi eſſe juſtam, & conſonam rationi, ut & tanquam verus obedientiæ filius dictum D.N. in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem Parochialis Eceleſiæ, juriumque, & perrinentiarum prædictorum per tradirionem, ractum, & palparionem elavis, & annuli, atque introitum ad Altare, & pulſationem campanarum ejuſdem Eceleſiæ, nemine contradicente poſuit, & induxir. Er nihilominus omnibus, & ſingulis ipſius Eccleſiæ urriuſque ſexus Parochianis, ur dicto D. N. tanquam vero Rectori ipſius Eceleſiæ, vel ejus legirimo Procurarori, de fructibus, reddiribus, & provenribus dictæ Eceleſiæ ſuis loco, & tempore congruis, & opportunis reſponderenr, præcepir, & mandavir. De, & ſuper quibus, &c.

FORMULA XIII.

Inductionis in poſſeſſionem Parochialis per Notarium.

IN nomine Domini, Amen,&c. in mei Notarii publici,&c. conſtitutus R.D.N. Rector Abbas nuncupatus Parochialis Eccleſiæ Sancti N. tenens in ſuis manibus quaſdam patentes litteras ſigillo Illuſtriſſimi D. Don Roderici à Cunha, Archiepiſcopi, ac Domini Bracharæ, Hiſpaniarúmque Primatis cera viridi ſigillatas, & aliàs debitè roboratas ſuper collatione,& proviſione dictæ Parochialis Eccleſiæ vice, & auctoritate ipſius Illuſtriſſ. D. factas, præfato N. de dicta Parochiali Eccleſia confectas, me Notarium publicum infraſcriptum debita cum inſtantia requiſivit, quatenus vigore & auctoritate literarum prædictarum, ac mandati per eas mihi facti ponerem, & inducerem in corporalem,realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Parochialis Eccleſiæ, cum ſuis juribus, & pertinentiis univerſis. Ego verò Notarius prædictus, ut præmittitur, requiſitus in vim mandati ex parte Illuſtriſſimi D. præfati in hac parte mihi facti volens, & cupiens obedienter parere, præfatum D. N. in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem prædictæ Parochialis Eccleſiæ Sancti N. juriúmque & pertinentium prædictorum per ingreſſum majoris portæ,ſive januæ dictæ Eccleſiæ, tactu annuli ejuſdem, & per tactum chordarum Campanarum,& Miſſalis, Calicis, & Ornamentorum, clavium Sacrarii, & fontis Baptiſmalis dictæ Eccleſiæ, & ſubſequenter per acceſſum domus Preſbyteralis ejuſdem Eccleſiæ,& per tactum vectis anterioris portæ, & per introitum dictarum domorum, nemine contradicente, in Dei nomine poſui, & induxi. Super quibus, &c. Actum, &c. Præſentibus, &c.

CAPUT III.

De gravitate formidandi oneris, quod Parochorum humeris imponitur, dum illis animarum cura committitur.

SUMMARIUM.

1 *Animarum curam gerere nihil aliud eſt quàm illarum eſſe neceſſariò quidem laborantem, & ſollicitum.*

2 *Parocho ducis nomen,& officium convenit.*

3 *Dux viatorum, qui ad Dei Regnum per iter arduum contendunt, eſt Parochus.*

4 *Ægrotantium multorum medicus eſt Parochus.*

5 *Navium gubernatoris nomen, & munus Parocho convenit.*

6 *Iudex ſpiritualis eſt Parochus.*

7 *Parochus antequam munus paſcendi animas ſuſcipiat, accuratè conſideret quanti Deus illas fecerit.*

8 *Peccata aliena Parocho damnationis cauſa erant, ſi ut verus Paſtor oves ſuas non curaverit, aut ipſa ejus negligentia, & incuria perierint.*

9 *Parochus Dei honorem, & lucra animarum, non bona fugacia quærere tenetur.*

10 *Animæ unius dignitas magna eſt.*

11 *Animæ Deo gratiſſima ſunt, & earum lucrum gratiſſimum.*

12 *Præmium maximum, & eximium propoſitum eſt illis, qui animas à Diabolo ad Deum, à vitio ad virtutem traducunt.*

13 *Ratio accurata, & exacta exigenda erit ab iis, quibus animarum cura commiſſa eſt.*

14 *Curatores ſalutis animarum ardentes, & ſeduli maxima gloria, & honore in judicio ornabuntur.*

15 *Negligentes animarum curatores graviſſimas Deo daturi ſunt pœnas.*

NIHIL aliud omnino eſt animarum curam gerere ei, qui rem exactè perpenderit, quàm illarum Paſtorem eſſe, neceſſariò quidem laborantem, & ſolicitum, quàm ipſos de ſuis ovibus Paſtores, quo omni æſtimatione pretioſiores ſunt unæ, quàm alteræ. Hoc planè ex ore Chriſti Domini accepimus, qui quidem cùm animarum noſtrarum Provinciam primo, & præcepto Eccleſiæ Paſtori Petro commendaret, eas ſæpè oves dixit, atque ut tales illi paſcendas demandavit. Quin etiam apud Ezechielem hujuſmodi Paſtorem plerumque nuncupat, & apud ſacras Canonum inſtitutiones, ejus, qui Paſtoris ſpiritalis partes ſuſcepit, Paſtorale Officium vocatur. Caveat igitur Parochus ne hoc nomen in Epiſcopis, ac cæteris Superioribus præcipuum eſſe cernens,ſibi convenire exiſtimet,imò ipſa præcipit veritas, proximum animarum Paſtorem quemquam eſſe, cui Parochiæ ſuæ proximè adhæret cura. 1

Nec ſatis eſt Parocho ſe hominum Paſtorem intueri, ſed alia ex parte illorum quoque ducem, & præfectum conſiderare oportet. Ipſe ejuſmodi dux armorum vi cœlum expugnaturus,prævius factus ſuos monere, & hortari, ac docere induſtriam milites eo animoſiùs, & ardentiùs ad pugnam debet, quo adverſarii,qui aditum impediunt, fortiores ſunt, & in vincendo calidiores. Quod autem hoc Ducis nomen, & Officium Parocho conveniat, inficias iri non poteſt, qui, ut docet, vitam hominum, ceu Iobus ait, militem eſſe fateatur: 2

fateatur : atque æterni patris ſapientia ſatis innuit, memorans à diebus Joannis Baptiſtæ cœlum cœleſte pati ſe expugnari, & Apoſt. *in Epiſtolu ad Hebræos*, nos admonet, vt ad bellum nobis propoſitum curramus. Quia etiam alibi arma ad id neceſſaria deſcribit. Cùm igitur animas noſtras in aſſiduo verſari bello videamus, æquum eſt vt Parochus animarum ſe præfectum fateatur: quia porrò inter alia refert catalogum ſuæ gentis, & delectum ſingulis annis habere, atque Epiſcopum tanquam ſuperiorem duces agnoſcere.

3 Præterea meminerit viatorum ſe eſſe ducem, qui ad Dei Regnum per iter arduum, perplexum, anguſtum, & periculoſum contendunt. Quod autem viatores ſimus, quis dubitat? Ex Chriſto Domino viam eſſe agnoſcimus, qui duas nobis ante oculos proponens vias, vnam quidem arctam eſſe docet, quæ dirigit ad vitam, alteram verò ſpatioſam, quæ ducit ad interitum. Eiuſdem quoque rei monitos nos jubet Apoſtolus, videlicet dum omnes hîc lutea vaſa portamus, peregrinari, neque hîc ciuitatem nos habere permanentem, ſed futuram conquirere. Quæ cùm ita ſint, obſtricti per fidem, omnes viatores eſſe confiteri, & illos profectò huius viæ indices, & duces dicere debemus, quorum quidem potiſſimæ partes ſunt eiuſmodi ſemitam explorare, & docere alios.

4 Deinde manifeſtè verum eſt, ipſum met Parochum multorum ægrotantium eſſe medicum, quorum ita periculoſi, & diuerſi ſunt morbi, vt qui ex illis intereunt, viuentes perpetuò moriantur. Quid enim peccata præter languores animæ, atque ægritudines eſſe ſolent? Itaque Dauid hujuſmodi ægrotantem ſe intelligens, ſanitatémque anhelans, Deum precabatur: *Sana animam meam, Domine, quia peccaui tibi:* & alibi, *Sana me Domine, quoniam infirmus ſum*. Ex quo fit, vt ad eiuſdem Regii Prophetæ ſententiam longè ſit ab omnibus peccatoribus ſalus. Quamobrem qui animas his malis tergendi curam ſuſcipit, medicus ſpiritalis optimè meretur appellari.

5 Nec minùs nauium gubernatoris nomen, & munus eum eodem cohæret. Victores enim re vera ſunt, qui iſtius vitæ mare ad portum cœleſtis patriæ, quò conditæ eorum ſunt animæ, pernauigant; cùm minimè fieri poſſit, vt alium præter hunc, qui verus, & totus ſit portus, capere valeant, ad quem vt perueniant ob periculorum multitudinem paſſim naufragari contingat. Vitam verò noſtram nauigando periclitari probè nonit S. Doct. Auguſtinus, idque diſertè *in ſuis Soliloquiis, cap.* 35. explicauit, ſic dicens: *Infelices, heu nos, & miſeri, qui per huius magni maris fluctus, procelloſaſque voragines nauem trahimus, ignorantes an ad portum ſalutis peruenire valeamus: guberna Domine nauem noſtram tua dextera clavo Crucis tuæ, ne pereamus in fluctibus, ne nos demergat tempeſtas aquæ, ne abſorbeat nos profundum, ſed unco Crucis retrahe nos ab hoc pelago ad te ſolamen noſtrum.* Cùm hoc, ubi jactamur, exilium mare ſit, ut etiam ſanctus aſſerit Chryſoſtom. ſuper Matthæum, his verbis: *Habeamus pro mari mundum, pro navi Eccleſiam, pro velo pœnitentiam, pro gubernaculo Crucem, pro nauta Chriſtum, pro vento Spiritum ſanctum.* Idemque cenſet Eccleſia Virginem Dei matrem ſtellam ante omnes certiſſimam, & firmiſſimam omnibus navigantibus appellans, hinc neceſſariò ſequitur, illos animarum noſtrarum gubernatores eſſe, qui earum cuſtodiis, & excubiis præcipuè, & in univerſum indulgent.

6 Tandem his alius, hoc eſt, ſpiritalis judicis accedit titulus, quòd ad eum cogitationes, opera, & exempla audire pertinet, necnon & pronunciare ſi perpetuum pro illis luere ſupplicium, aut ad tempus expugnari mereantur, ut ſatisfactionem quantam brevis vitæ terminus tolerare debet ac poteſt, adjudicet, & imponat.

7 Cùm denique hoc officium tot ac talia contineat officia, tantaque doctrina, & experientia indigeat, æquum eſt ut antequam quis illud ſuſcipiat, accuratè conſideret, & ita conſideratum, & ſuſceptum diligenter exequatur. Memoriam recolet quanti Deus animas fecerit, ut cùm millia millium Angelorum poſſideret, qui fidele ſemper ei obſequium præſtiterunt, & quoſvis alios plures ſuæ gloriæ participes adhuc condere potuiſſet, Filium ſuum unigenitum mittere voluerit, qui noſtro indutus ſpolio, mortem quam ignominioſiſſimam ei inferre noverunt, & potuerunt, pro illis occumberet. Cogitet etiam quo ſtudio, & amore ipſas præcipuo Vicario ſuo Petro commendaverit.

8 Meminerit etiam ipſe, qui earum curam ſuſceperit, utcumque propriis virtutibus præditus exiſtat, aliena vitia, & peccata propriæ damnationis ſibi cauſam fore, ſi ut verus Paſtor, & Parochus, quantum in ſe fuerit, oves ſuas non curaverit, aut ipſæ ejus negligentia, & incuria perierint, Quod ſi (ut Chriſtiani hominis intereſt) animæ ſuæ benè velit, & cupiat, nunquam ſibi acquieſcat, intelligens in eo ſalutem ſibi eſſe poſitam, dum illos, quorum ſe medicum ipſe obtulit, ægrotantes viderit: propterea jam non ei juſtitia ad ſalutem ſufficit, & dicere jure optimo poterit, quamvis antea in manu ſua propriæ animæ ſalutem poſitam habuerit, nunc ipſam dependere à multis, & ſalutem propriam, quam cum Deo dumtaxat negotiari poterat, jam deinde cum aliis involutam procurare debere, etiam cum Davide, ut ſibi alienis placeat, Deo ſupplicare compelli.

Dei

9 Dei honorem, & lucra animarum, non bona fugacia quærat Parochus, Chriſti ſanguinem pro animarum ſalute profuſum præ oculis habeat, Deique præſentiam aſſiduè cogitet, aduenáique Parochos ſanctitate, prudentia, ſcientia, zelo animarum, fortitudine, vigilantia, patientia, comitate, diligentia inſtructos eſſe oportere. In eam curam toto animo incumbat, ne ſeſe mortiferi ſceleris labe inficiat, ne diuinum ſacrificium pollnto animo per ſummum ſacrilegium offerat, néve Sacramenta indignè ſuſcipiat, aut miniſtret. In iis, quæ ad ſe pertinent, forti animo ferat contemni ſe, & maledictis proſcindi, ſi contemptus diuino honori, ſaluti ejus, aut creditarum ouium noceat, non ferat, ſed ſedato animo juſta remedia adhibeat: expleat munus ſuum, etiamſi id viris improbis diſpliceat: Euangelica enim, & Apoſtolica inſtituta carnalibus viris non placent: horum vocibus aures claudat, Chriſtum audiat, mente reponat Apoſtoli dictum, *Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem.*

10 Animaduertat quanta ſit vnius etiam animæ dignitas, quam nec totus aſpectabilis mundus exæquare poteſt, quod Chriſtus Dominus noſter confirmat, Matth. 16. verſ. 26. *Quid prodeſt homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, & animæ ſuæ detrimentum patiatur?* Quare & ſapientiſſimus ille mercator Deus, qui pro mille mundis nec ſanguinis guttulam dediſſet, pro anima vitam cum ſanguine vniuerſo libentiſſimè profudit, paratiſſimus pro ſingulis animabus eadem, & acerbiora tormenta ſuſtinere, quæ ſuſtinuit pro omnibus, ſi operæ pretium fuiſſet. Hæc anima expreſſa Dei imago & ſimilitudo eſt, capax diuinitatis, qua ſola ejus cupiditas expleri poteſt, par Angelis, filia & ſponſa Dei, hæres æternæ felicitatis, quis labor, quis ſumptus pro hac recuſandus?

11 Attendat, & reputet quàm Deo chariſſimæ ſint animæ, & earum lucrum gratiſſimum. *Parcis*, inquit Salom. Sapient. 11. verſ. 27. *omnibus, quoniam tua ſunt, Domine qui amas animas.* Hoc ingens gaudium ſuum declarauit *Lucæ* 13. cùm ait: *Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quæ perierat; dico vobis quod ita gaudium erit in cælo ſuper vno peccatore pænitentiam agente.* S. Chryſoſtomus homil. 3. in Geneſ. *Nihil ita gratum eſt Deo, & ita curæ, vt animarum ſalus.* Quod ſciens Apoſtolus Paulus ſemper charitatis flamma in proximum mirabiliter exarſit. Optauit enim, ſi Deus voluiſſet, aut fieri potuiſſet, anathema à CHRISTO eiuſque gloria, & beatitudine diuelli, vt Iudæi conuerterentur, & ſaluarentur, & pro multis ipſe ſolus hanc pœnam ſine culpa ſua, & Dei offenſa lueret. *Optabam*, inquit ad Romanos 9. verſ. 3. *ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis.* Sic & Corinthiis ſcribens, 1. epiſt. cap. 9. verſ. 19. *Cùm liber eſſem ex omnibus* (nulli obſtrictus) *omnium me ſeruum feci,* (abjiciendo me ad quamcunque indigentiam, & miſeriam, accommodando me ad aliorum voluntatem, & infirmitatem) *vt plures lucrifacerem;* & verſ. 22. *omnibus omnia factus ſum, vt omnes facerem ſaluos.* Et eadem 1. epiſt. c. 10. verſ. 33. *Ego per omnia omnibus placebo* (placere ſatago, vt omnes ædificem, neminem offendam) *non quærens quod mihi vtile eſt, ſed quod multis, vt ſalui fiant.* Qui rurſus *epiſt. 2. ad Corinth. c. 7. verſ. 3.* oſtendit ſe tanto in illos flagrare amore, vt cum illis, & pro illis viuere, & mori paratus ſit: *In cordibus noſtris*, inquit, *eſtis ad commoriendum, & conuiuendum.*

12 Conſideret, & perpendat eximium, ac maximum præmium iis propoſitum, qui animas à diabolo ad Deum, à vitio ad virtutem traducunt, Matth. 5. verſ. 19. *Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno Cælorum.* Seruum qui acceptis talentis lucrum fecerat, ita Deus alloquitur Matt. 25. *Euge ſerue bone, & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui.* Qui ad aliorum ſalutem procurandam inuigilant, propriorum peccatorum veniam impetrant, Dei gratiam conciliant, virtutem, meritum, & gloriam ſibi exaugent. *Vt anima*, inquit S. Chryſoſtom. homil. 3. in Geneſ. *corpore melior eſt, ita hi, qui indigentibus pecunias, & facultates ſuppeditant, majoribus præmiis digni ſunt hìs, qui admonendo, & continuò docendo in viam rectam ſupinos, & deſides inducunt, monſtrando eis diuinarum virtutum fragrantiam, & vitiorum maleuolentiam.*

13 Expendat quàm accurata & exacta ratio ab iis exigenda ſit, quibus animarum cura commiſſa eſt. *Vnicuique quidem*, vt ait Eccleſiaſticus cap. 17. verſ. 12. *mandauit Deus de proximo ſuo, vt eum diligat ſicut ſeipſum quiſque diligit.* Et proinde vt ſibi, ita & illi velit efficaciter ſalutem, eúmque pro virili portione promoueat, & qui hoc non facit, pœna reus eſt, multò tamen magis delinquunt, qui ex officio hoc præſtare deberẽt, & exactiorem rationem redituri, & acerbiores pœnas daturi ſunt. Ezech. 34. verſ. 10. *Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum.* Apoſt. Ad Hebræos 13. verſ. 17. *Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis, ipſi enim peruigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri.* Benè ergo argumentatur S. Auguſtinus homil. 7. lib. 50. homil. *Si pro ſe fratres chariſſimi vnuſquiſque vix poſſit rationem reddere, quid de Sacerdotibus futurum eſt, à quibus ſunt omnium animæ exquirendæ?* Tangit Machado *en ſu perfecto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 4. p. 2. tr. 2. doc. 1.*

Ante mentis oculos ponat quanta gloria, & honore in judicio ornantur ſeduli, & ardentes

Digitized by Google

dentes animarum ſalutis curatores, Apoſt. 1 ad Theſſal. 2. verſ. 19. *Quæ eſt enim ſpes, & gaudium, aut corona gloriæ? nónne vos ante Dominum Ieſum Chriſtum eſtis in aduentu ejus? vos enim eſtis gloria noſtra, & gaudium.* Quanta verò ignominia in extremo judicio negligentes animarum Paſtores afficientur? qua de re S. Gregorius *hom. 17. in Euangelia*, monet: *Penſandum qui opera noſtra conuerſi luxuriam, auaritiam, ſuperbiam deſeruerunt, quod animarum lucrum accepto talento fecerimus, quomodo in illo diſtricto judicii examine Petrus Iudæam, Paulus Mundum, Andreas Achaiam, Ioannes Aſiam, Thomas Indiam à ſe conuerſam in judicis conſpectu ducent, & alii alias Prouincias, & populos, quo tempore Sacerdotes pudefacti obmuteſcent, neſcientes quid dicturi ſint.*

15 Cogitet, & ponderet quod etiam negligentes grauiſſimas Deo daturi ſunt pœnas, Matt. 25. verſ. 30. *Inutilem ſeruum ejicite in tenebras exteriores, vbi erit fletus, & ſtridor dentium.* Inutilem ait, non prodigum, non diſſipatorem, non fraudulentum, non impium, non ſcelaratum, ſed otioſum, torpentem, lucrum, & quæſtum animarum non facientem. Hinc & D. Proſper *lib. de vita contemplat. c. 20. Ille cui diuini Verbi diſpenſatio commiſſa eſt, etiamſi ſanctè viuat, & tamen perditè viuentes aut arguere erubeſcat, aut metuat, cum omnibus, qui eo tacente perierunt, perit.* Et S. Greg. *hom. 11. ſuper Ezech. Tot occidimus, quot ad mortem ire quotidie tepidi, & tacentes videmus. Et ſi homicida non habet vitam æternam in ſe manentem,* 1. Joan. 2. *quæ ſupplicia in animarum interſectores expendentur?*

Capvt IV.

De profeſſione Fidei per Parochum intra duos ſaltem menſes à die adeptæ poſſeſſionis facienda, & obedientia Romano Pontifici præſtanda.

SVMMARIVM.

1 *Parochi Eccleſiis Parochialibus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem intra duos ſaltem menſes Fidei profeſſionem emittere tenentur.*

2 *Profeſſio Fidei poteſt fieri coram Vicario, etiam Epiſcopo non impedito.*

3 *Profeſſio Fidei poteſt fieri per procuratorem ſpeciale mandatum habentem, contra citatos* num. 4.

5 *Profeſſio Fidei facienda eſt à prouiſo Parochialis, tam per obitum, quàm per reſignationem, & etiam Sede Epiſcopali vacante, vt num. 6.*

7 *Profeſſionem Fidei tenetur emittere, etiamſi ſemel emiſit in adeptione alterius Parochialis.*

8 *Prouiſi de Parochialibus tenentur vltro ſe offerre ad Fidei profeſſionem emittendam, adeò vt non requiratur de neceſſitate monitio ad eam faciendam.*

9 *Prouiſus de Parochiali habitu, non tenetur emittere Fidei profeſſionem, quamuis contingat illam ad actum reuocari.*

10 *Prouiſus de Parochiali ſemper tenetur ad Fidei profeſſionem emittendam, etiam elapſis duobus menſibus poſt captam poſſeſſionem.*

11 *Terminus duorum menſium à die captæ poſſeſſionis computandorum ad profeſſionem Fidei emittendam, non currit prouiſo, qui poſſeſſionem non accipit, quamuis per illum ſtet quominus illam accipiat.*

12 *Poſſeſſio pacifica requiritur, vt poſt illam currant duo menſes ad emittendam Fidei profeſſionem præfixi.*

13 *Probare tenetur prouiſus ſe feciſſe Fidei profeſſionem, quando Ordinarius ſuper illam inquirit.*

14 *Parochi omittentes facere Fidei profeſſionem peccant mortaliter, niſi id per ignorantiam faciant.*

15 *Profeſſionem Fidei non facientes fructus decurſos poſt lapſum duorum menſium à die pacificæ poſſeſſionis computandorum amittunt.*

16 *Ordinarius non poteſt condonare fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem.*

17 *Prouiſus ante Fidei profeſſionem non poteſt haberi pro præſente à Capitulo, niſi faceret ex indulto Apoſtol.*

18 *Profeſſionem Fidei omittens non poteſt reg. de annali, aut longiſſima poſſeſſione ſe tueri quoad dictos fructus percipiendos quamdiu profeſſionem non emiſerit.*

19 *Fructus amiſſos ob non factum Fidei profeſſionem non tenetur in conſcientia reſtituere prouiſus, donec condemnetur, ſeu ſequatur ſententia, contra citatos num. 20.*

21 *Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem ſunt impendendi vel in vſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ.*

22 *Poſſeſſio non ſuffragatur Fidei profeſſionem non emittenti quoad fructuum perceptionem.*

23 *Poſſeſſio adepta per prouiſum, qui tenebatur facere Fidei profeſſionem, eſt manutenibilis etiam poſt tempus.*

24 *Poſſeſſores non emittentes Fidei profeſſionem non poſſunt moleſtari ſuper titulo, & poſſunt ſe tueri quocumque remedio poſſeſſorio, etiam reintegranda, vt num. 25.*

PAROCHI Eccleſiis Parochialibus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem intra duos ſaltem menſes Fidei profeſſionem emittere tenentur, ſicut Tridentina Synodus præcipit *ſeſſ. 24.*

ſeſſ.24.de reform.c.12. his verbis: *Proviſi etiam de beneficiis quibuſcumque curam animarum habentibus teneantur à die adepta poſſeſſionis ad minus intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito coram generali ejus Vicario, ſeu Officiali orthodoxa ſua Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romana Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant, ac jurent.* Formam verò dictæ profeſſionis faciendæ ordinauit Pius IV. *in ejus Conſtit.*incip. *Injunctum, ſub dat. Idibus Nouemb.* 1564. quam referunt Arch. Bononienſ. *part. 2. in princip.* Quarant. *in ſum. Bullarii, verb. Fidei profeſſio,* Piaſ. *in praxi Epiſcop. p.2.c.5.n.26. pag.*540. nouiſſimè Lauor. *var.lucubrat.tom.1.tit.4.c.16.n.41.*

2 Poteſt præfato Concilii decreto ſatisfieri faciendo hanc profeſſionem coram Vicario, etiam Epiſcopo non impedito, vt optimè reſolvunt Nicol. Garc. *de benefic. par.3.c.3. n.33.* Filliuc. *in qq.moral.lib. tom.3.tract.41. cap.6. n.8.* Squillanre *de oblig. Cleric.part.1. num.92.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop.part.3.allegat.61. num.16.* aduertentes verba illa Concilii *in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito,* &c. ſolùm poni ad admonitionem, & denotandum conuenientius eſſe eam facere coram ipſo Epiſcopo, ceſſante impedimento.

3 Non ſolùm per ſeipſum, ſed etiam per Procuratorem ſpeciale mandatum habentem, vt reſolvunt Nauar. *conſ.4. ſub n.2. de ſum. Trinit. in antiq. aliàs conſ.11.de jurejur. in nouis,* Petr. de Ledeſma *in ſum. p.2.tract.1.c.4. poſt 10.concluſ.diffic.6.* Azor. *inſtit. moralium part.2. lib.7. cap.2.q.6.* Zerol. *in praxi Epiſcop.p.1.verb. Fidei profeſſio,* Sanchez *in præcepta Decalogi, tom.1. lib.2. cap.5. num.7.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub.8. c.3. num.19.* Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib.1. cap.13. à num.21.* Viuian. *in praxi jurispatronat. lib.15.cap.3.num.27. in vltim.impreſſ.* Nouar. *in ſingul. Canonic. ſingul.114.n.8.in fine,* me citato in hoc loco, Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.4.p.2.tract.2. docum.4. n.2.* latè & eleganter Maſſobr. *in tract. de Synodo Diœceſana, cap.40. dub.40. per tot. ſecundùm Romanam impreſſ.* vbi diſertiſſimis fundamentis hanc ſententiam enixè pro me defendit, Tamburin. *de jure Abbatum, tom.1. diſp.8.q.3. num.11.* Lauor. *var.lucubrat. tom.1. tit.4. cap.22. n.2.* Ferentil. *in annot. ad deciſ. 522. Buratti, num.16.* Ego ipſe *d. allegat.61. num.20.* Rot. *in Vermien. Canonicatus, 13. Iunii* 1608. coram *Cardin. Sacrato,* vbi etiam fuit dictum, ſpeciale mandatum ad hoc cenſeri datum, non ſolùm quando datur expreſſum ad faciendam Fidei profeſſionem, ſed etiam ex mandato ad capiendam poſſeſſionem. Ratio principalis reſolutionis eſt, quia neque Concilium Tridentinum, neque Conſtitutio Pii IV. vtuntur verbis ſignificantibus perſonalitatem, & propterea ſuccedit reg. *Quicumque poteſt aliquid facere per ſemetipſum, poteſt illud facere per procuratorem, l.1.ff.de procurator. c. qui per alium, & c. poteſt quis, de regulis juris, in 6.* tum quia id expreſſè colligi videtur ex *cap. optatum, in fine, 100. diſt.* in illis verbis, *nec aliquem qui hanc jureiurando firmaret, miſeris,* vbi Præpoſ. hoc expreſsè notat.

Contra *Addit. ad dict. conſ.11. Nauarri,* Gon- 4
zal. *ad reg.8. Cancel. §. 7. proœm. n.169. verſ. ſimiliter.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, c.50. §.16.n.1.* Nicol. Garc. *de benefic.par.3.cap.3.n.75.* Squillante *de obligat. Cleric. part.1. num.91.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.166. n. 22.* Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.50. numer.5.* parum religioſè de me loquentem, exiſtimantes abſque bono fundamento hanc Fidei profeſſionem debere fieri per ſemetipſum, adeò vt non ſufficiat fieri per Procuratorem, quorum fundamentis abundè reſpondet Maſſob. *d.dub.*40.

Amplia *primò* præfatam Concilii diſpoſi- 5
tionem procedere in prouiſo, tam per obitum, quàm per reſignationem, vt per Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.3. quæſt. 9. in princ.* Ricciul. *d.lib.1.cap.13.num.17.*

Secundò amplia in prouiſo Sede Epiſcopali 6
vacante, Nicol. Garc. *dict. cap.3. num.14.* Squillante *dict. part.1. num.94.* Ego ipſe *d. alleg. 61. num.17. & 18.* Ricciul. *dict. cap.13. numer.15.* qui etiam reſolvunt, non ſufficere facere hujuſmodi profeſſionem coram Capitulo, ſed coram ejus Vicario.

Tertiò amplia etiam in eo, qui ſemel emiſit 7
Fidei profeſſionem in adeptione alterius ſimilis Parochialis, vt per Vgolin. *d.§. 16. in princ.* Azor. *d.part.2.lib.7.c.2.q.8.* Nicol. Garc. *d.c.3. num.17.* vbi *in addit. ſub num.18.* id procedere ait etiam in eo, qui denuò adipiſcitur Parochialem, quam antea habuerat, & dimiſit, Squillante *d.part.1.num.90.* Campan. *in diu. Iuris Canon. rub.8.cap.3.num.20.* Ricciul. *d.c.13. num.19.* Sigiſm. à Bononia *d. dub.50. num.4.* Tamb. *d.q.3.num.8.* Machado *d.docum.4. n.5.* plures refero Ego ipſe *d.alleg.61.n.8.*

Quartò amplia, ſeu potiùs declara, vt prouiſi 8
teneantur vltrò ſe offerre, adeò vt non requiratur de neceſſitate monitio ad faciendam Fidei profeſſionem. Nicol. Garc. *d.cap.3.num.19. & 29.* Ricciul. *d.cap.13.n.18.*

Limita in Parochiali habitu, vtpote quia 9
olim habuit Parochianos, ſed nunc habere deſiit; de ea enim prouiſus non tenetur Fidei profeſſionem emittere, cùm de illa judicetur perinde ac ſi eſſet beneficium ſimplex. Gloſſ. *verb. Parochialis Eccleſia, verſ. quod ſi Eccleſia, in c. licèt can. de elect. lib.6.* Feder. de Senis *conſil.183. per tot.* & præſertim *n.1. verſ. & poſito,* Rebuff. *in praxi, tit. de promotis intra annum, num.34.* Ricciul. in terminis *d.lib.1.capit.14. à num.2.* Quod adeò verum eſt, vt ſi contin-

gat hujuſmodi Parochialem habitu ad prio-
rem ſtatum revocari, videlicet quia Parochia-
ni redeunt ad habitandum, etiam tunc provi-
ſus de illa minimè tenebitur emittere Fidei
profeſſionem, ut optimè reſolvit Ricciul. *dict.*
*lib.*1. *cap.*15. *per totum*; quia quando Eccleſia
revertitur ad priſtinum ſtatum, titularis non
dicitur de novo provideri, ſed continuare, &
perſiſtere in antiqua proviſione, qui caſus non
videtur comprehenſus in Concilio, cujus
diſpoſitio tanquam pœnalis convenit reſtrin-
gi magis, quàm dilatari, *cap. ſtatutum, de elect.*
*lib.*6. *cap. in pœnis, & cap. odia, de regul. juris, eo-*
dem libro; ubi enim continuat, non attentat,
gloſſ. *in Clement.* 1. *ut lite pend.* Natt. *conſ.*606.
*num.*14. *lib.*13. plenè Lancell. *de attent. part.*1.
*cap.*4. *limit.*1. *num* 2.

10 Datus eſt terminus duorum menſium ad
minus à die captæ poſſeſſionis computando-
rum pro hac Fidei profeſſione emittenda, ut
decrevit Conc. Trident. *loco citato*, non tamen
ſi intra præfatum tempus non fiat, ob id face-
re debens ſolutus remaner ab obligatione il-
lam in poſterum emittendi: ſed nihilominus
ſemper ad eam faciendam tenetur, quia hu-
juſmodi terminus à Concilio aſſignatus, non
eſt præfixus ad remittendam, ac terminandam
obligationem, ſed ad differendam pœnam.
Ita Fr. Emman. *in ſum. tom.*1. *cap.*119. *num.*7.
Petr. de Ledeſm. *d. c.*4. *poſt* 10. *concluſ. differ.*3.
Azor. *d. part.*2. *lib.*7. *c.*2. *q.*5. Nicol. Garc. *d. p.*3.
*c.*3. *num.*29. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep.*
*Neapol. deciſ.*220. *num.*4. *p.*1. Anton. Ricciul.
*dict. cap.*13. *num.*37. Tamburin. *d. q.*3. *num.*9.
Squillante *d. p.*1. *num.*96. Ego ipſe *d. alleg.*61.
*num.*22.

11 Non currit proviſo, qui non accepit poſſeſ-
ſionem, quamvis per eum ſtet quominus il-
lam accipiat, ut tenet Nicol. Garc. *dict. cap.*3.
12 *num.*32. quem refero Ego ipſe *d. alleg.*61. *n.*25.
Addo Anton. Ricciul. *dict. cap.*12. *num.*50. ubi
*num.*62. dicit quod † ad effectum ut incipiant
currere præfati duo menſes, non ſufficit fuiſſe
adeptam poſſeſſionem, ſed requiritur pacifica
poſſeſſio: & *num.*63. ſubdit poſſeſſionem dici
pacificam ad iſtum effectum, ſi ſit pacifica
reſpectu curæ, in cujus exercitio non fuerit
ſtatim turbatus de jure, vel de facto, ſed in eo
ſteterit ſine turbatione per unum, vel duos
menſes abſque moleſtia, quamvis illa pacifica
poſſeſſio deinde non duret continuò, nec ſit
pacifica reſpectu omnium fructuum, ſeu ma-
joris partis ipſorum.

13 Probare autem tenebitur proviſus ſe feciſſe
Fidei poſſeſſionem, quando Ordinarius ſuper
illam inquirit ex officio, ut per Nicol. Garc.
dict. part. 3. *cap.*3. *num.*48. *cum ſeqq.* Ricciul.
*d. cap.*13. *num.*40. Emiſſa verò creditur, ſi pars
dicat illam feciſſe, dummodo collatio benefi-
cii ſit decennalis, ita Campan. *d. cap.*3. *à n.*24.
Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. dec.*81.
in 1. *edit.* aliàs *reſolut.*508. *in* 2. *edit.* Ego ipſe
*d. allegat.*61. *num.*21.

Contra Parochos omittentes facere Fidei
profeſſionem imponuntur plures pœnæ.

Prima eſt peccati mortalis, ut colligitur ex 14
Concil. Trid. *d. c.*12. quod utitur gravibus ver-
bis, & infert gravem pœnam, quo caſu obligat
ad culpam mortalem, juxta notata *in cap. nam*
concupiſcentiam, de conſtit. Ita Petr. de Ledeſ-
ma *d. tract.*1. *cap.*4. *concl.*10. Fr. Emman. *d. c.*119.
*n.*7. Nicol. Garc. *d. c.*3. *n.*65. *in fine*, Squillante
*d. p.*1. *n.*95. Sanch. *d. lib.*2. *c.*5. *ante n.*2. Verùm ſi
Parochus per ignorantiam, incogitantiam, ſeu
inaduertentiam illam non fecerit, mortaliter
peccare non videtur, cùm bona fide legem hu-
manam tranſgrediens mortale peccatum non
committat, ſicut reſolvunt Navar. *conſil.*4. *de*
ſumma Trin. in antiq. aliàs *conſ.*12. *de jurejur. in*
novis, Sayr. *in floribus deciſ. ſub illo tit. de ſum-*
*ma Trinit. deciſ.*3. Azor. *d. cap.*2. *q.*2. Flamin.
*de reſign. benef. lib.*10. *q.*9. *n.*18. *cum ſeq.* Sanch.
*d. lib.*5. *c.*13. *n.*5. Proſper de Auguſtino *in addit.*
ad Quarant. verb. beneficiorum poſſeſſio, liter. B,
verſ. inter alia. Molin. *de juſt. tract.*4. *diſp.*71. *n.*8.
Squillante *d. part.*1. *num.*100. Ricciul. *dict. lib.*1.
*cap.*13. *n.*43. Ego ipſe *d. alleg.*61. *n.*29. Aloyſ.
Ricc. *d. part.*1. *deciſ.*220. *à num.*6.

Secunda pœna eſt fructuum amiſſio, quam 15
expreſsè ſtatuit Concil. Trid. *d. c.*12. decurſo-
rum ſcilicet poſt lapſum duorum menſium,
non verò in ipſis duobus menſibus, ſecundùm
Nicol. Garc. *d. part.*3. *cap.*3. *n.*39. quem refe-
ro Ego ipſe *d. allegat.*61. *num.*23. Aloyſ. Ricc.
*d. p.*1. *deciſ.*220. *num.*10. Non enim facta pro-
feſſio proficit ad recuperandos fructus amiſ-
ſos poſt dictos duos menſes, ſed tantùm ad
quærendum futuros, ut per Navar. *dict. conſ.*4.
aliàs 11. *n.*3. Flamin. Pariſ. *d. lib.*20. *q.*9. *num.*12.
& ſeq. Nicol. Garc. *d. c.*3. *n.*30. Ricciul. *d. c.*13.
*num.*39. Squillante *d. part.*1. *num.*79. Ego ipſe
*dict. allegat.*61. *num.*23. Rot. *in Oveten. merce-*
dis, 12. *Decembris* 1605. coram *Reverendiſſ. D.*
meo Coccino Decano, impreſſa poſt tract. Alexan-
dri Monet. *de diſtribut. quotid.*

Quæ pœna procedit uſque adeò, ut nec Or- 16
dinarius poſſit condonare fructus amiſſos ob
non factam Fidei profeſſionem, quia Ordina-
rius non poteſt remittere pœnam inflictam à
Conſilio, niſi in caſibus ibi expreſsè permiſ-
ſis. Navar. *conſ.*3. *n.*1. *de Cler. non reſid.* Ita do-
cent Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.*2. *c.*3. *n.*14. *in fine*,
Nicol. Garc. *d. cap.*3. *n.*53. Ego ipſe *d. alleg.*61.
*num.*32. † Neque ante Fidei factam profeſſio- 17
nem proviſus poteſt haberi pro præſente à Ca-
pitulo, ſecundùm Nicol. Garc. *d. c.*3. *n.*50. Rot.
in d. Oveten. mercedis, Ricciul. *dict. lib.*1. *cap.*16.
*num.*8. ubi *num.*9. declarat, niſi fortè hoc fa-
ctum fuiſſet ex indulto Apoſtolico, non ſolùm
explicitè concedendo, ut poſſit percipere fru-

ctus

ctus ante factam Fidei profeſſionem,ſed etiam implicitè : nempe ſi paulò poſt prouiſionem concedatur ſibi indultum de percipiendis fructibus in abſentia.

18 Nec fidei profeſſionem omittens poteſt reg. de annali, aut longiſſima poſſeſſione ſe tueri quoad dictos fructus percipiendos,quamdiu profeſſionem non emiſerit, vt reſolvunt Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic.lib.*8. *quæſt.*9. *num.*122. Fr.Emman. *in ſum. tom.*1. *c.*119. *n.*7. Nicol. Garc. *d.c.*3. *num.*34. Proſper de Auguſtino *d.verb. beneficiorum poſſeſſio,litt.B, in fine,* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ.*220.*n.*11.*part.*1. Ricciul. *d.c.*16.*n.*13. Ego ipſe *d.allegat.*61.*num.*26.

19 Non tenetur tamen in Conſcientia fructus ſic amiſſos reſtituere, donec condemnetur, ſeu ſequatur ſententia declaratoria, ita Nauar. *conſ.*3.*n.*1.*de ſum. Trinit. in antiq. aliàs conſ.*12. *num.*1.*de juretur.in nouis*,Fr.Emman. *quæſt. Regul.tom.*2.*quæſt.*72.*art.*3. Ego ipſe *d.allegat.*61. *num.*28. Sanchez *d.c.*4.*num.*10. Ratio eſt, quia Concilium *dict.cap.*12. eſt pœnale, ac proinde etiamſi pœnam ipſo jure irroget, non obligat in foro Conſcientiæ.

20 Contra Azor. *d.c.*2.*q.*1. *in fine*, Petr. de Ledeſma *tract.*1.*cap.*4. *concluſ.*10. *diffic.*1. Nicol. Garc. *d.cap.*3.*num.*35. Squillante *d.p.*1. *n.* 98. Vgolin. *d.§.*16.*num.*4. Ricciul. *d.cap.*13. *n.*43. exiſtimantes intra dictos duos menſes Fidei profeſſionem non emittentes ita fructus ſuos non facere, vt in conſcientia teneantur illos reſtituere,etiam non interueniente aliqua ſententia.

21 Sed cui aſſignandi, & applicandi ſint fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem, cùm id Concil. non determinet, ſolet ab aliquibus in dubium reuocari, in quo communis omnium ferè ſententia tenet, eos eſſe impendendos vel in vſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ, ſicut fructus eorum, qui non reſident, per *cap.*1. *verſ.ſi quis autem, ſeſſ.*23.*de reformat.* firmant Paul.Fuſc. *de viſit. lib.*2. *c.* 13. *n.*4. Læl. Zech. *de benef. & de penſion.c.*1. *n.*4. *verſ. quod ſi Parochiales*, Flam. Pariſ. *d. lib.*10. *quæſt.*9.*num.*123.*& ſeq.* Nicol. Garc. *d. capit.*3. *num.*36.

22 *Tertia* pœna eſt vt poſſeſſio minimè ſuffragetur iſti Fidei profeſſionem non emittenti, vt habetur *in d.cap.*12. *Concilii Trident.* quod non tollit omninò poſſeſſionem, ſed impedit ejus effectum quoad fructuum perceptionem. Ita Nauarr. *conſ.*5.*in antiq. alias* 5.*in nouis, de verb. ſign. & conſ.*7. *&* 8. *de jurejur.* Sayr. *in floribus deciſ.ſub illo tit. de verb. ſignific. deciſ.*6. Flam. Pariſ. *lib.*8.*q* 9. *num.*122. Sanchez *d. lib.*2. *c.* 5. *num.*10. Azor.*d.c.*2.*q.*3. Vgolin. *d.§.*16. *num.*4. Campan. *d.reg.*8.*c.*3. *num.*17. Ricciul. *d. lib.*1. *cap.*16.*num.*10. Ferentil. *in annot.ad deciſ.*522. *Buratti*, *n.*17. Ego ipſe *d.alleg.*61.*n.*26. Rot. *in*
Varmien. Canonicatus,26. *Apr. &* 13. *Iunii* 1608.
& 4. *Februarii* 1611. coram *bonæ mem. Cardi-*
nali Sacrato, vbi etiam fuit reſolutum † poſ- 23
ſeſſionem adeptam per prouiſum, qui tenebatur facere Fidei profeſſionem,eſſe manutenibilem etiam poſt tempus, *& in Tiburtina Parochialis*, 27. *Iunii* 1629. coram *R.P.D. meo Pirouano*, vbi quod ita cenſuit *ſacra Congregatio eiuſdem Concilii in illa cauſa.*

Vnde refertur,tales poſſeſſores juuari reg. 24
de triennali : quia Concilium non tollit neque titulum, neque poſſeſſionem, præterquam ad effectum lucrandi fructus, vt benè ſcribunt Flamin. Pariſ. *d.lib.*10.*quæſt. vlt. num.* 4. *& ſeq.* Sanchez *d.cap.*5.*num.*9. Ricciul. *d.cap.*16.*n.*12. quod verum intelligit ad effectum ne poſſit moleſtari ſuper titulo, & ad hoc vt poſſit ſe tueri quocumque remedio poſſeſſorio ; ſecus verò vt poſſit conſequi fructus, vt *ſuprà* oſtendimus.

Deinde infertur,talem poſſeſſionem ſuffragari etiam remedio reintegrandæ, dummodò ad illud non agatur reſpectu fructuum. Ita Ricciul. *d.cap.*16.*num.*4.

CAPVT V.

De Sacerdotio per Parochos ſuſcipiendo infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum.

SVMMARIVM.

1 *Parochus tenetur ſe facere ad Sacerdotium promoueri infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum.*

Cap. licèt canon, de elect. in 6. *declaratur*, ibid.

2 *Parochialis Eccleſia conferri poteſt illi, qui Sacerdos non eſt tempore prouiſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, vt intra annum poſſit promoueri ad Sacerdotium.*

Beneficium Curatum obtinens non tenetur eſſe Diaconus, aut Subdiaconus, ibid.

3 Cap. ſi pro Clericis 8. de præbendis, lib.6. *declaratur.*

4 *Parochialis quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſe ipſum ei deſeruire.*

5 *Annus intra quem prouiſus de Parochiali tenetur ad Sacerdotium ſe facere promoueri, incipit à tempore ſuſcepti regiminis, & pacifica poſſeſſionis.*

6 *Poſſeſſionem pacificam habere dicitur ille, qui nedum illam tenet beneficii, & tituli, ſeu exercitii & curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeu majoris partis.*

7 *Poſſeſſionem beneficii pacificam non videtur*

pacificè adeptus, qui ſtatim ex ea fuit deturbatus, ſeu lis mota.

8 Prouiſus de Parochiali, ſi illius poſſeſſionem aliquandiu, id eſt, ſaltem per duos menſes obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoueri, & ſufficit quod ſemel cœperit pacificè poſſidere, quamuis poſtea lis ei moueatur.

9 Pœna eorum, qui intra anni ſpatium ordinati ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinent Parochiale, eſt priuatio illius ipſo jure.

10 Cap. cùm in cunctis, §. inferiora, ibi, Moniti, de elect. declaratur.

11 Parochialem obtinens, & intra annum non faciens ſe ad Sacerdotium ordinari, beneficium in conſcientia retinere non poteſt, ad fructúſque reſtitutionem tenetur.

12 Beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum, licèt poſſit per alium impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat quouſque ſpolietur.

13 Beneficio priuato, eo quòd intra annum ad Sacerdotium non ſe promoueri facit, non poterit ea vice id beneficium iteratò conferri.

14 Fructuum ad reſtitutionem tenetur qui Parochialem ſuſcepit animo abſoluto eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium.

15 Beneficium Curatum recipiens animo aſſumendi Sacerdotium intra annum, non tenetur fructus perceptos eo tempore, quo ſanam habuit mentem, reſtituere, quamuis poſtea mutata voluntate minimè promoueatur intra annum ad Sacerdotium.

16 Parochialem Eccleſiam adeptus, ſi infra annum Sacerdos factus non eſt, poteſt illi cedere, aut in fauorem reſignare vltimo die anni, dummodo abſque dolo, & fraude id faciat.

17 Pœna cap. licèt canon, de elect. lib. 6. non habet locum quando Parochialem obtinens juſto impedimento intra annum non potuit promoueri. Quid ſi impedimentum prouenit ſua culpa, oſtenditur num. 20.

18 Impedito non currit tempus.

19 Parochus intra tempus, quo promoueri tenetur, legitimè impeditus, ceſſante impedimento, quoad vtrumque forum, non alium annum integrum, ſed tantùm complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promouendum requirit, & quid ſi culpa non ſe promoueri facit, num. 20.

21 Parochialem Eccleſiam adeptus, ſi intra annum non faciat ſe ad Sacerdotium ordinari, an excuſetur ſi impedimentum interueniat eo tempore quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni, oſtenditur.

22 Diſpenſare poteſt Epiſcopus de jure communi cum habentibus Parochialem cauſa ſtudii, ne vſque ad ſeptennium ad Sacerdotium promoueatur, & quid poſt Concil. Trident. oſtenditur.

23 Licentia de non promouendo ad Sacerdotium vſque ad ſeptennium cauſa ſtudii, hodie non conceduntur.

24 Annum intra quem Parochialem adeptus tenetur ad Sacerdotium promoueri facere, an poſſit Epiſcopus prorogare? oſtenditur.

25 Pœna priuationis ipſo jure, de qua in c. licèt canon, de elect. lib. 6. non habet locum in Eccleſiis etiam Parochialibus, ſi Collegiata ſint.

26 Mixtum non continetur appellatione ſimplicis.

27 Iura loquentia de Parochialibus, non habent locum in Collegiatis Curatis.

28 Beneficiorum appellatione in generali diſpoſitione qualificata beneficia ſæpè non includuntur.

29 Parochiali Eccleſia habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti qui præficitur, non tenetur intra anni ſpatium Presbyter fieri.

30 Parochialis habitu regulatur ad modum beneficii ſimplicis.

31 Pœna cap. licèt canon, de elect. lib. 6. non habet locum in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & archipresbyteris curam animarum, ſed non Parochialem Eccleſiam habentibus.

32 Pœna ejuſdem c. licèt canon, non habet locum in parochialibus Eccleſiis acceſſoriè vnitis.

33 Canonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem requirentia, præter Parochiales obtinentes, non incurrunt pœnam priuationis, de qua in cap. licèt canon, de elect. in 6. ſi intra annum non ſuſceperint Ordinem requiſitum annexum ſuis beneficiis.

34 Cap. licèt, canon, de elect. lib. 6. ſolùm procedit in Parochialibus.

35 Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum obtinens, non tenetur ſe promoueri facere ad Sacerdotium infra annum, ſed eam dimittere cogitur.

INFRA annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum debet Parochus ſe facere ad Sacerdotium promoueri, quod ſi infra id tempus promotus non fuerit, Eccleſia ſibi commiſſa, nulla etiam præmiſſa monitione, eſt ipſo jure priuatus, vt diſponitur expreſſè *in capit. licèt canon*, 14. *de elect. libro* 6. & latè docent Rebuff. *in praxi, titul. de non promotis intra annum*, Nauar. *in man. cap.* 25. *num.* 118. *verſ.* 8. *& conſil.* 1. *in antiq. aliàs* 12. *in nouis, de reſcript.* Says. *in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.* 1. vbi quod ignorantia non excuſat, Hojed. *de incompatib. benefic. part.* 1. *cap.* 22. *num.* 19. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 4. *princ. num.* 65. Petr. Henriq. *conſil.* 9. *num.* 7. Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 55. *in nov. impr.* Zerol, 1

Zer. *in praxi Epiſc. part.1. verb. beneficia, verſ. dico quartò principaliter*, Azeved. *conſil. 9. n. 25.* Cened. *ad Sextum, collect. 30. num. 1. verſ. & quidem*, Squillante *de obligationib. Cler. part. 1. à num. 101.* Morl. *in emporio juris, part. 1. tit. 1. q. 9. num. 45.* vbi intelligit text. *in d. cap. licèt canon*, quod neceſſariò requiratur ſententia ad omnimodam priuationem, per gloſ. celebrem *verb. juſto impedimento ceſſante, in cap. commiſſa, de electione, lib. 6.* Azor. *inſtitutionum moralium p. 2. lib. 6. c. 8. q. 2.* Aloyſ. Ric. *in collect. dec. part. 5. collectan. 1088.* Vgol. *de officio Epiſcopi, cap. 25. §. 2.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 15. num. 17.* Joan. à Cochier *in ead. reg. gloſſ. 7. poſt n. 13. verſ. 4.* Viuian. *in praxi juriſpatron. lib. 5. cap. 5. numer. 50. in vltim. impreſſ.* Fernandez *in examine Theologiæ moralis, part. 3. c. 13. §. 5. n. 1.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. c. 4. n. 3. & n. 52. cum ſequentib.*

1 Hinc notabis obiter, Parochialem Eccleſiam conferri poſſe ei, qui Sacerdos non eſt tempore prouiſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, vt intra annum poſſit promoueri ad Sacerdotium, ſicut colligitur ex *c. cùm in cunctis, §. inferiora, de elect. & ex c. 2. de inſt. lib. 6.* notant Rebuff. *in praxi, tit. requiſita ad collationem bonam, n. 34.* Roch. *de jurepatron. verb. honorificum, n. 24.* Roland. *conſ. 47. num. 59. lib. 1.* Vnde *S. Congregat. Concil.* teſte Garc. *de benefic. p. 7. cap. 4. num. 48.* cenſuit *obtinentem beneficium Curatum non teneri eſſe Diaconum, aut Subdiaconum, ſed intra annum debere promoueri ad Sacerdotium.* Et ſic primam Tonſuram ſufficere, & requiri tempore prouiſionis, per text. *in cap. ex litteris, de tranſactionibus*, ibi, *nondum fuiſſe tonſuratum*, &c. docent Abb. *ibi*, & Rebuff. *loco proximè citato, numer. 33.*

3 Non obſtat † text. *in c. ſi pro Clericis 8. de præbend. lib. 6.* ibi, *nec de defectu Ordinum in eiſdem litteris mentio habeatur.* Quia verba hæc intelligenda ſunt de defectu materiali, vel ſimplici carentia Ordinum ſacrorum, non verò de defectu formali, quaſi aliquid deficiat de jure neceſſarium: atque ita facilè ceſſant plura, quæ circa illum text. diſputant Scribentes, vt per Bero. *in c. ad aures, num. 26. de reſcr.* Reb. *tit. forma mandati; §. volentes, verb. pro expreſſis, verſ. 24.* & alios, de quibus Roland. *conſ. 47. num. 57. lib. 1.*

Intellige autem *primò*, ſeu potiùs declara,
4 ra, omnia ſupradicta procedere in ea Parochiali, quæ datur in titulum: illa namque, quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſeipſum ei deſervire, vt expreſsè probat *cap. nemo deinceps, de elect. lib. 6.* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 8. quæſt. 7.* quem refero Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat. 59. num. 23.*

Secundò: Intellige annum præfatum, intra quem Parochialem adeptus, ſe ad Sacerdotium promoueri facere tenetur, incipere à tempore ſuſcepti regiminis, & illius pacificæ poſſeſſionis, vt decidit text. *in cap. commiſſa 35. verſ. annus autem, de elect. lib. 6.* ex quo notarunt Tiraquel. *de retractu lig. §. 1. gloſſ. 10. num. 113. & §. 36. gloſſ. 3. num. 5.* Cald. Pereira *de renouat. emphyt. quæſt. 5. num. 31.* Azor. *inſtitutionum moralium part. 2. lib. 7. cap. 16. q. 11.* Et in obtinentibus Dignitates, Præbendas, aut Portiones, qui infra annum initiati tenentur iis
5 Ordinibus, quos huiuſmodi Præbendæ, ſeu Dignitates requirunt, idem cenſuit *S. Concilii Congregatio*, his verbis: *Die 13. Septembris 1631. Sacra Congregat. Cardinalium Conc. Tridentini Interpretum reſpondit, annum de ſe promoueri faciendo ad ſacros Ordines, computari debere à die habitæ poſſeſſionis, dummodò per prouiſum non ſteterit quominùs antea poſſeſſionem perceperit.* R. Cardin. Vbaldinus, Franc. Paulutius ſacræ Congr. Concil. Secret. quam declarationem originalem, & authenticam vidi, & præ manibus habui.

Ille dicitur habere pacificam poſſeſſionem, 6
qui nedum illam tenet beneficii, & tituli, ſeu exercitii, & curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeu majoris partis eorum, gl. *verb. pacificam, verſ. licèt poſſeſſionem, in dict. c. commiſſam*, Rebuff. *in tract. de pacif. poſſeſſ. n. 168.* Menoch. *remed. 3. retin. n. 582.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 11. cap. 5. n. 123.*

Non videtur tamen adeptus fuiſſe pacifi- 7
cam beneficii poſſeſſionem, qui ſtatim ex ea fuit deturbatus, ſeu ſuper illa lis mota, gloſſ. *dict. verb. pacificam, verſ. quod ſi in continenti*, Tiraq. *in l. ſi vnquam, verb. ſuſceperit liberos, num. 149. & 185. C. de reuocand. donat.* Bellamer. *deciſ. 169.* Caſſad. *deciſ. 9. de cauſa poſſeſſ.* Hojed. *de incomp. benefic. part. 1. cap. 13. num. 40. & 80.* Maſcard. *de probat. concl. 143. num. 42.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 3. quæſt. 1. num. 130.* vbi *num. 131.* ſubdit, quod relinquitur arbitrio judicis, quomodo interpretetur verbum illud, *incontinenti*. Nicol. Garc. *d. part. 11. cap. 5. n. 118.*

Verùm † ſi proviſus de Parochiali poſſeſſio- 8
nem illius aliquandiu, ideſt, ſaltem per duos menſes, obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoveri, & ſufficit quod ſemel cœperit pacificè poſſidere, quamuis poſtea lis ei moveatur: ita gloſſ. *dict. verb. pacificam, in verſ. ſi autem poſſeſſionem*, Staph. *de litteris gratiæ, tit. de qual. & ſtatu ben. §. huiuſmodi, n. 12.* Sarnen. *in reg. de triennali, q. 53. verſ. & ideò*, Petr. Greg. *de re benefic. cap. 25. num. 10.* Quicquid dicat Nicol. Garc. *d. part. 11. cap. 5. num. 118.* vbi tamen *num. 121.* refert ſacram *Congreg.* Epiſcopo Veronen. ſic reſpondiſſe: *Obtinentes Parochialem Eccleſiam per prouiſionem Sedis Apoſtolicæ, habentes liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & pro-*

uentuum poſſeſſionem, licèt in limine adepta poſſeſſionis prædicta mota lis fuerit per aliquem in petitorio, tenetur ſe promoueri facere intra annum lite pendente. Et iterum ſic: *Quod ſi beneficium eſſet litigioſum, & curam animarum haberet, tenebitur obtinens ſacros Ordines ſuſcipere, ſi modò liberum habeat curæ exercitium.* In caſu tamen particulari excuſaretur Parochus pacificè poſſidens, ſi ſacris Ordinibus ſe initiari non fecerit, vt in ſequenti declaratione, quam ad literam refert Nicol. Garc. *d. tract. part. 3. cap. 4. n. 9. Parochus ſi eo morbi genere teneatur, vt ad functionem ſui Sacerdotii, aut ad res diuinas per ſe obeundas minùs idoneus eſſe videatur, non tenetur durante talis morbi genere ſacris Ordinibus ſe initiari facere.*

9 *Tertiò*, intellige pœnam eorum qui intra anni ſpatium ordinati non ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinent Parochiale, eſſe priuationem illius ipſo jure, vt probat text. *in d. cap. licèt canon, verſ. quod ſi*, ibi, *nulla etiam præmiſſa monitione ſint præſentis conſtitutionis auctoritate priuati:* & docent Rebuff. Nauar. Hojed. Gonzal. & alii, quos *ſuprà* citaui, *num. 1.* Petr. Gregor. *d. c. 25. n. 8.* Azor. *d. p. 2. lib. 7. cap. 16. quæſ. 11.*

10 Quibus tamen non leuiter obſtat text. *in d. c. cum in cunctis, §. inferiora*, ibi, *moniti*, juncto ibi, *remoueantur*, quod verbum non latam ſententiam, ſed ferendam importat, per ea quæ latè tradit Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, ex n. 132.* Quare Doctores communiter ex eodem Tiraquel. *citato loco*, interpretantur olim *per d. §. inferiora*, monitionem fuiſſe neceſſariam, & ſententiam ferendam; ſed jam de Iure Sexti priuationem incurrit ipſo jure: ſed non plenè ſatisfaciunt, ſicut & multò minùs alii citati à Petr. Greg. *vbi proximè*, qui aliter atque aliter conciliare nituntur. Ego igitur aduertendum duco *in d. §. inferiora*, agere Pontificem non ſolùm de beneficiis, ſed etiam de Decanatu, & Archidiaconatu, at verò *in d. cap. licèt canon*, non de his Dignitatibus, neque etiam de omnibus Curatis, ſed ſolùm de Parochialibus, vt patet ibi, *decernentes collationes de Parochialibus*, &c. Vnde cùm lex illa pœnalis ſit, in ſolis Parochialibus obtinebit, in reliquis autem beneficiis etiam Curatis, ſalua manet deciſio *d. §. inferiora*, dum monitionem, & judicis ſententiam requirit, vt benè explicat gloſſ. *verb. priuatus, ad med. in dict. c. licèt canon*, confirmatúrque ex vulgari *l. præcipimus, C. de appellat.*

11 Ex qua priuationis pœna ipſo jure irrogata colliguntur plures effectus, & in primis ſeſe offert ille, quod anno elapſo beneficium in conſcientia retineri non poteſt, fructúſque reſtitui debent ante judicis ſententiam, vt notant in terminis Nauar. *in man. dict. cap. 27. n. 118. & conſ. 1. num. 2. in antiq. aliàs conſ. 22. in nouis; de reſcript. & de Orat. c. 22. num. 46.* Squillante *d. part. 1. num. 101. in fine*, Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 55. in princip. in vltim. impreſſ.* Leſſ. *de juſtit. lib. 2. c. 34. num. 101.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 11. cap. 10. ex num. 28. & part. 3. cap. 4. num. 5.* Fernandez *d. §. 5. num. 2.* non obſtante doctrina illa vulgari, quod pœna in conſcientia non debetur ante ſententiam, quia conſtat de mente legiſlatoris volentis quod ante monitionem, & judicis ſententiam priuatio incurratur, vt *in d. cap. licèt canon*, ibi, *nulla etiam præmiſſa monitione.* Quamuis Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. beneficium, §. 4. dict. 4.* Sahag. *in c. fin. de ſequeſtrat. poſſeſſ. n. 81.* Morl. *in emporio juris, part. 1. tit. 1. q. 9. num. 45.* exiſtimauerint non teneri Parochum dimittere Parochialem, niſi poſt latam ſententiam, aut judicis pronunciationem.

Verùm licèt huiuſmodi beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum poſſit per alterum impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat quouſque ſpolietur, ſecundùm Henriq. *in ſum. lib. 10. c. 23. §. 5. juncto commento, lit. V.* Garc. *d. c. 10. num. 34.* Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. lib. 7. cap. 5. num. 33.* 12

At ſi quis priuatus declaratur beneficio huiuſmodi, eo quòd intra annum ad Sacerdotium non ſe promoueri fecit, non poterit ea vice iteratò id beneficium eidem conferri, vt probat *d. c. commiſſa*, ibi, *nullatenus ea vice poterit iteratò conferri*, & tradunt Tiraq. *de retracta lig. §. 8. gloſ. 7. n. 16. & in l. bones, §. hoc ſermone, limit. 31. ff. de verbor. ſignific.* 13

Circa fructus autem perceptos intra annum ab eo, qui Parochialem ſuſcepit animo eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium, text. eſt principalis *in d. c. commiſſa, verſ. cæterùm*, qui probat ad fructuum reſtitutionem teneri, explicant Nauar. *de Orat. cap. 21. n. 44.* Gutier. *canonic. lib. 2. cap. 5. n. 50.* Mex. *in tract. taxa panis, concluſ. 6. n. 208.* latè & eleganter Squillante *de obligation. Cleric. part. 1. num. 103. cum ſeqq.* Azor. *d. part. 2. lib. 6. c. 8. q. 10. verſ. quæres, & c. 9. q. 1.* Sanch. *de matrimon. lib. 7. diſp. 45. à princ.* Quod tamen intelligendum eſt de impetrante Parochialem animo abſoluto non ſuſcipiendi Ordines, non ita ſi animo dubio, & conditionali, niſi aliud convenientius ſibi offeratur, vt in exemplo quotidiano de fratre minore natu, qui Eccleſiam ſuſcepit eo animo, vt ſi ſucceſſio fratris majoris ſibi obuenerit, vel majoratus, beneficium dimittat, & ita ſeruare conſuetudinem totius Chriſtiani orbis, teſtantur Nauar. *conſ. 17. de Cleric. non reſid. & in man. d. cap. 25. n. 118. ante fin. & de Orat. d. cap. 21. num. 45.* Fernandez *d. §. 5. n. 4.* Nicol. Garc. *d. part. 3. c. 4. num. 40.* Squillante *dict. p. 1. n. 107. & 108.* Quidquid dicant Sot. *de juſtit. lib. 10. quæſt. 5. art. 6. col. 2.* & Sanch. *d. diſput. 45. num. 10,* 14

num. 10. patéque ſi advertamus legem Canonicam hoc caſu non requirere animum certum, & deliberarum ſuſcipiendi Ordines, ut beneficiarius fructus ſuos faciat, ſed magis requirere certum, & deliberatum animum non ſuſcipiendi, ad effectum, ut fructus non acquirat, ſicut parer ex verbis *dict. verſ. caterùm*, ibi, *promoveri ad Sacerdotium non intendens*, juncto ibi, *ipſam poſtmodùm dimiſſurus*, qualem animum non ſuſcipiendi non habet is, qui modò vult Ordines ſuſcipere, ſub conditione tamen, ut ſi poſtea aliud convenientius ſibi contingat beneficium, dimittat.

15 Si aurem quis Parochialem ſuſcipiat animo aſſumendi Sacerdotium infra annum, ſed poſtmodùm voluntate mutata minimè promoveatur, non tenebitur fructus pereepros eo tempore, quo ſanam habuit intentionem, reſtituere. Gloſſ. *verb. non intendens, in d. c. commiſſa*, Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 30. *concl.* 6. *num.* 6. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *quaſt.* 10. *verſ. quares*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 79. *num.* 2. Sanch. *de matrimon. lib.* 7. *diſp.* 45. *n.* 1. *cum ſeqq.* Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 26. *n.* 134. Squillanre *d. part.* 1. *n.* 103. Quia *ex d. cap. commiſſa*, §. *caterùm*, solùm ad illius fructus reſtirurionem obligatur aeeipiens Curarnm, nec promoveri intendens: iſte intendebat re vera promoveri ad Sacerdotium, nec eſt aliud jus, in quo hoc ſit expreſſum, & hoc eſt certum quantum ad fructus perceptos tempore, quo fuit voluntas ſuſcipiendi Saeerdorium; at verò quoad fructus pereepros à tempore, quo voluntatem mutavit, magna eſt inter ſcribentes controverſia, in qua ob allatam proximam rationem non eſſe reſtituendos exiſtimant Navarr. *d. cap.* 25. *num.* 118 *verſ.* 10. Fr. Emman. *dict. cap.* 30. *num.* 6. *concluſ.* 6. Leſſ. *dict. cap.* 14. *num.* 134. Sed ego contrarium exiſtimo, eùm hoc caſu miliret illa rario text. ae ſi ab initio non habuerit intentionem; nam negari non poteſt ipſum peccare mortaliter, & cum fraude beneficium ipſum retinere, & percipere illius fructus, dum mutato animo non ſe promovendi ad fructus lucrandos reſidni temporis, illud retiner; & ideò hanc parrem tenent Sot. *d. art.* 6. *concluſ.* 1. *col.* 1. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 97. *num.* 54. Cardin. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 4. Guttierr. *Canonic. lib.* 2. *c.* 5. *n.* 23. Nicol. Garc. *diſt. part.* 4. *c.* 4. *num.* 55. Squillante *dict. part.* 1. *num.* 104. ubi *num.* 106. reſolvit illum, qui accepit Curatum beneficium ſine intentione aſſumendi Sacerdotii, ſi intra annum mutata voluntate promoveatur, non teneri reſtituere fructus, quos percipit ante mutatam voluntatem.

16 Vnde infertur, poſſe illum, qui Parochialem Eccleſiam adeptus infra annum Sacerdos factus non eſt, illi cedere, aut in ſavorem reſignare ulrimo die anni, cùm adhuc jus in beneficio habeat, ut benè reſolvunt Rebuff. *in praxi, tit. de promotis intra annum, n.* 48. Salzed. *ad Bernard. in practic. cap.* 55. *littera A, in fine, verſ. pradicta, in ultima impreſſ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 3. *quaſt.* 2. *n.* 9. *& quaſt.* 5. *n.* 4. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 20. *q.* 4. Nald. *in ſum. verb. Parochus, num.* 18. dummodo abſque dolo, & fraude id faciat, per ea, quæ tradit Azor. *inſtitut. moral. dict. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *q.* 10. *verſ. quares.* Ex ea ratione, ſi Clericus in vltimo anni die mortuus fuerit, beneficium vaeabit per mortem. Pariſ. *conſ.* 19. *num.* 24. *vol.* 4.

Quartò, intellige obligationem hanc, & pœnam non habere locum, quando iuſto impe- 17
dimento intra annum non potuit promoueri, vt probat expreſsè text. *in dict. cap. commiſſa*, ibi, *tibi non currit ſi promoveri juſto impedimento*, &c. notant Rebuff. *dict. tit. de promotis intra annum, num.* 49 Bernard. Diaz *dict. cap.* 55. *n.* 3. Nauar. *dict. conſ.* 1. aliàs 12. *num.* 1. *cum ſeqq. de reſcrip.* Emmanuel Sà *in aphoriſm. verb. beneficium, n.* 7. Tiraq. *de retract. lig.* §. 35. *gloſſ.* 4. *num.* 14. *&* 22. Cald. Pereira *de renov. emphyt. quaſt.* 6. *n.* 25. qui omnes varia adducunt impedimenta, & inter alia de infirmo, ignorante, & ſimilibus.

Sed illud vſu frequentiſſimum eſt de Epi- 18
ſcopo, qui non potuit, vel noluit Ordines conferre, vt in terminis notant Bernard. *d. num.* 3. Nald. *d. verb. Parochus, num.* 11. & optimè Pet. Gregor. *d. cap.* 25. *num.* 9. Confirmatúrque eadem declaratio ex generali regula, quæ docet impedito non currere tempus, *cap. quia diverſitatem, de conc. prab.* cum ſimilibus, de quibus Pinel. *in auth. niſi, n.* 47. *C. de bonis mater.* Guttierr. *Canon. lib.* 1. *cap.* 28. *n.* 2. & plena manu Ego ipſe *de Axiomat. Iuris uſufreq. axiom.* 116. *n.* 1.

Illud in hac materia eſt conſideratione di- 19
gnum, quod Parochus intra tempus, quo promoueri renetur, legitimè impedirus, ceſſante impedimento, quoad vtrumque forum, non alium annum integrum, ſed tantùm complementum parris anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promouendum requirit. Ita Nauar. *conſil.* 1. *de tempor. ordin. in antiq. aliàs conſil.* 1. *de in integr. reſtit. in novis*, Sayr. *in floribus dec. ſub illo tit. de tempor. ordinationum, deciſ.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 5. *num.* 120. Galec. *in ſua Margarita caſuum conſcientia, verb. impedimentum* 1.

Dixi requiri impedimentum juſtum, hoc 20
eſt prouenieus ſine culpa illius, qui impeditur ſacros Ordines ſuſcipere, quia ſi culpa præceſſerit, annum currere impedito receprum eſt communiter ex Gloſſ. *verb. privati, in d. c. licèt canon*, Bernard. & Petr. Gregor. *locis proximè citatis*, ſic intelligentes textum difficilem *in cap.* 1. *de atate & qualit.* iuncta *gloſſ. ult.* ibi, dum probat amittere beneficium, qui propter iu-

ſtam cauſam ordinari non poteſt, præcedente ſcilicet culpa ſuâ. Verùm hæc reſolutio non tranſit ſine difficultate, quia impedito etiam culpabiliter tempus non currere, optimè probat text. *in d.c.quia diverſitatem*, ibi, *etſi culpa ſua fuerit ſuſpenſus*, & Doctores communiter ſecundùm Queſad. *diverſ. quæſt. cap.1.num.*7. Pinel. & Guttier. *num.7.dictis locis.* Sed ſolvitur difficultas generali illa præhabita diſtinctione, an culpa ad caſum impedimenti fuerit ordinata, & procedit communis reſolutio, de qua ſuprà; vel ſufficienter ordinata non fuerit, & habet locum dictum *cap. quia diverſitatem*, & juxta hoc ultimum diſtinctionis membrum exiſtimo abſque dubio intelligendam eſſe deciſionem *ſacræ Congregationis*, quam referunt Salzed. *ad Bernard, d.cap.*55. *in princ.* & Anton. Fernandez *in examine Theologiæ moralis,part.*3.*cap.*13.§.5.*num.*1. ut ſequitur. *Pœna Canonis præſcripta eis, qui intra annum Sacerdotium non ſuſceperant, non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adepta poſſeſſionis pacificæ, vel infra tempus comparuit, & ſe promoveri petiit, offerens quantum in eo erat, ſe paratum ad ſuſcipiendum Sacerdotium; ſed Ordinarius noluit eam propter illiteraturam, vel aliam cauſam promovere.*

12 Dubium occurrit non omittendum, In quo Doctores torquentur, an excuſetur iſte, ſi impedimentum interveniat eo tempore quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni? Et excuſandum non eſſe probatur ex regula receptiſſima, quod impedimentum ſuperveniens tempore, quo actus fieri non poteſt, non excuſat, docente Iureconſ. *in l. qui commeatus*, ibi, *dum tamen tam tardus*, &c. *ff. de re milit. & in l.*2. *verſ. ſi quis tamen*, *ff. ſi quis caution.* proſequitur Dec. *in cap. ex ratione*, *n.*16. *cum ſeqq. de appellation.* Menoch. *de arbitr.caſu* 118.*num.*5. *& caſu* 153.*num.*15. Guttier. *lib.*2.*Canonic.c.*6. *num.*11.*verſ.ſimiliter.* Ex quibus in his terminis ita reſolvit Bellam. *deciſ.* 83. contra quem tamen ſcripſit Rebuff. *d. tit. de promotis intra annum*, *num.*48. & Salzed. *d. cap.*55. *lit. C*, ea ſcilicet ratione, quia etiam in fine anni, quamvis promoveri non poſſit, potuit tamen reſignare beneficium, vel permutare, vel impetrare reſcriptum Summi Pontif. ut omnes Ordines ſuſciperet, ac ſubinde impedimentum tunc ſuperveniens dicit excuſare. Ego tamen adverto, ſi proponamus caſum in quo impedimentum ſuperveniat, quando jam ordinari non poterat, priorem ſententiam veriorem eſſe, & omninò tenendam, & concludit ipſius fundamentum, quod ſi caſus proponatur, in quo per reſcriptum poſſit ordinari, vel aliàs renunciare, aut permutare, niſi impedimentum ſuperveniſſet, excuſabit impedimentum, ut evincit ratio contrariæ ſententiæ; non autem admitto potentiam illam remotam, quod poterit renuntiare, vel permutare, niſi appareat de renuntiando agere, cùm impedimentum ſupervenit: quod confirmatur ex vulgari doctrina, ſecundùm quam potentia proxima, non autem remota in unoquoque actu attenditur, *l.naturalem*, §.1. *in fine*, ibi, *multa accidere poſſent, at ex ea non capiamus*, *ff. de acqu. rerum domin. l. quemadmodum*, §. *item Labeo*, ibi, *cùm incertum ſit*, &c. *ff. ad legem Aquil.* cum aliis, quæ Doctores communiter notant in materia lucri ceſſantis, ut per Guttier. *de juram. confirmat.part.*1.*c.*2.*n.*8. D.Barboſa *in l.*1.*ff ſoluto matr. part.*1.*n.*46.*verſ.eſt ſanè advertendum.* Petr. Navar. *de reſtitut. lib.*3.*c.*1.*n.*301.

Quintò nota, cum habentibus Parochialem Eccleſiam poſſe Epiſcopum cauſa ſtudii diſpenſare ne uſque ad ſeptennium ad Sacerdotium promoveantur, ita tamen ut ad Subdiaconatum intra annum ſuſcipiendum adſtringantur, ut decidit text. *in cap. cùm ex eo* 34.*de elect. lib.*6. & reſolvunt Hojed. *de incompatib. benefic.part.*1.*cap.*14.*n.*39. Navar. *in man.cap.*15. *num.*118. *verſ.poteſt autem*, Petr. Gregor. *de re benefic. cap.*25.*num.*9. Emman. Sà *in aphoriſm. verb. beneficium*, *n.*8. Rebuff. *de privileg. Scholaſt.privileg.*36. Monet. *de diſtribut.quotid p.*2. *quæſt.*10. *num.*4. Sanch. *de matrimon. lib.*8.*diſput.*1.*n.*24. ubi quod talis Parochus, cum quo ſic diſpenſat Epiſcopus, ne intra annum promoveatur, minimè incurrit pœnam amiſſionis beneficii, de qua *in d. cap.licèt canon.* Ratio autem hujus diſpenſationis eſt, quia multi recuſabant Eccleſias Parochiales cum eo onere acceptare, & cùm facultates eis aliunde non ſuppeterent, ſtudendi opportunitas auferebatur in maximum damnum univerſalis Eccleſiæ, quæ viris literatis noſcitur indigere, quam rationem expreſſit text. *in d.cap. cùm ex eo*, ubi quoque eam præſtat, quare diſpenſati ad ſtudendum teneantur intra annum ad Subdiaconatum promoveri, dum dicit, *ne ficat à multis de Chriſti patrimonio ſublatis factam eſſe dignoſcitur, à ſtatu retrocedere valeant clericali.* Et ubi Epiſcopus diſpenſaverit in ſeptennio hujuſmodi, ante illud tempus finitum non poterat diſpenſationem revocare, gloſſ. *verb. ſeptennium*, *in d.cap.cùm ex eo*, Rebuff. *de privileg.Schol. privil.*37. Sanch. *d.lib.*8. *diſp.*33.*n.*11. Et ad illum tamen, non verò ad Prælatum ſpectabit illo ſeptennio durante Vicarium deputare, idem Sanch. *de matrim. lib.*3. *diſp.*31.*n.*11.

Sed reſtat ut videamus, an poſt Concilium Tridentinum facultates iſtæ de non promovendo ad Sacerdotium uſque ad ſeptennium cauſa ſtudii, licitæ ſint? Partem affirmativam ſuadere videtur idem Concil. Trident. *ſeſſ.*7. *de reformat.cap.*12. dum facultates de non promovendo ad annum adſtringit; excipit tamen caſus à Iure expreſſos, inter quos hunc noſtrum præcipuum eſſe, & expreſſum *in d. cap. cùm* 13

Digitized by Google

càm ex eo, ex dictis conſtat, & notavit gloſſ.
marginalis *in d. cap.* 12. juvatque idem Concil.
ſeſſ. 5. *de reformat. cap.* 1. *in fine*, dum generali-
ter inquit, docentes, & ſtudentes ſacræ Scri-
pturæ, gaudere omnibus privilegiis à Iure
conceſſis de perceptione fructuum beneficio-
rum in abſentia. Pars autem negativa proba-
ri videtur ex eodem Trident. *ſeſſ.* 8. *reformat.*
c. 2. dum revocat omnia privilegia, ſeu exem-
ptiones, quæ tollunt reſidentiæ neceſſitatem,
quod repetit idem Trident. *ſeſſ.* 23. *de reform.*
cap. 1. *ad fin.* In quo advertebat D. Ludovicus
Correa, olim in celebri Conimbricenſi Aca-
demia Pontificii Iuris primarius Profeſſor, Con-
cilium *d. cap.* 2. agere de privilegiis perpetuis
de non reſidendo, & *in d. cap.* 1. de exemptio-
nibus, quæ perſonis propter particulares ne-
ceſſitates conceduntur: atque ita non revo-
cari ibidem privilegia, quæ ad tempus Acade-
miis & ſtudentibus in illis à Iure ſunt con-
ceſſa, in quibus ſalvum eſſe voluit ſuum pri-
vilegium Concil. *d. ſeſſ.* 5. *cap.* 1. *in fine*, quæ in-
terpretatio licèt forſan placere poſſet, & eam
amplecti mihi foret jucundiſſimum ob debi-
tam eximio Præceptori reverentiam: magis
tamen apud omnes valere debet Eminentiſſi-
morum DD. Cardinalium à Sanctiſſimo D.
Papa approbata auctoritas, qui reſponderunt
quoad Parochiales impetratas poſt confirma-
tionem Tridentini, nullam licentiam dandam
ad percipiendos fructus in abſentia ratione
ſtudii ex Parochialibus, cujus declarationis
meminerunt Petr. Henriq. *conſ.* 23. *n.* 4. Gon-
zal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 6. *n.* 151. Armendar.
in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib. 2. *tit.* 23.
l. 2. §. 2. *ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere*
in ſuis benef. Curatis, n. 122. Aloyſ. Ricc. *in pra-*
xi rerum fori Eccleſ. deciſ. 592. *in* 1. *edit. aliàs re-*
ſol. 393. *in fine, in* 2. *edit.* Sanctarel. *var. quæſt.* 3.
num. 25. Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſco-*
pi, part. 3. *alleg.* 53. *num.* 77. *& alleg.* 56. *num.* 30.
Vnde cùm ex hujuſmodi declaratione Emi-
nentiſſimorum DD. Cardinalium conſtet li-
centias ad ſtudendum hodie dari non poſſe
habenti Parochialem, neceſſe eſt ut dicamus,
ceſſare jam diſpoſitionem *dicti cap. cùm ex eo*,
& ſuprà reſoluta circa licentiam Epiſcopi ad
ſeptennium, & minimè excuſandum Paro-
chum à ſuſcipiendo Sacerdotio propter cau-
ſam ſtudii.

23 *Sextò*, nota exceptis caſibus à Iure expreſ-
ſis, qualis illo attento erat cauſa ſtudii, ex mo-
dò dictis, non poſſe Epiſcopum prorogare hu-
juſmodi annum: ratio facilis eſt, cùm enim
hoc tempus à generali Concilio Lugdunenſi
fuerit ſtatutum *in d. cap. licèt canon*, ſuccedit
regula receptiſſima, quæ docet contra gene-
rale Concilium Epiſcopum, atque etiam Le-
gatos Sum. Pontif. diſpenſare non poſſe, notat
gloſſ. *verb. ætate*, per text. *ibi*, *in cap. cùm dile-*
ctus, 32. *de elect. & in cap. dilectus, in verbo, cùm*
ſit facultas, de præbend. ſequuntur Doctores
communiter ex Dec. *in c. at ſi Clerici*, §. *de*
adulteriis, num. 9. *in verſ. quartò fallit, de judic.*
Duen. *reg.* 248. Gutier. *Canon. lib.* 1. *c.* 5. *n.* 10.
& confirmatur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *de re-*
format. cap. 12. † ubi facultates de non promo- 24
vendo minimè ſuffragari ultra annum, expreſ-
sè conſtituit: quibus omnibus addo, non poſſe
Epiſcopum annum iſtum à Iure conceſſum
reſtringere, neque monere, neque cogere Re-
ctorem Eccleſiæ Parochialis, ut intra brevius
tempus Sacerdotium ſuſcipiat; cùm enim an-
nus iſte à jure concedatur, non eſt ab Epiſco-
po auferendus, juxta *reg. indultum, de reg. juris,*
lib. 6. ex quo in terminis notarunt Bonifac. *in*
Clement. unic. num. 45. *de offic. Vicar.* Rebuff.
d. tit. de non promotis intra annum, num. 19. Petr.
Gregor. *d. cap.* 25. *num.* 8. *poſt med.* Si verò ante
annum finitum diſpenſet Prælatus in anno il-
lo ad aſſumendos Ordines præfixo, prorogan-
do terminum, non incurritur pœna *d. cap. licèt*
canon. Ita Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 1.
lib. 4. *cap.* 12. *num.* 25.

Septimò, notat in Eccleſiis etiam Parochia- 25
libus, ſi Collegiatæ ſint, locum non habere
pœnam privationis ipſo jure, de qua *in d. cap.*
licèt canon. Ita in terminis probat text. *in cap.*
ſtatutum 12. *de elect. lib.* 6. & reſolvunt Selv. *de*
benefic. part. 1. *quæſt.* 3. *n.* 6. Rebuff. *d. tit. de non*
promotis intra annum, n. 27. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 6.
cap. 8. *quæſt.* 4. Navar. *conſil.* 3. *de tempor. ordin.*
Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 7. *n.* 12. Galet.
in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. Sacerdos,
alt. † Ratio eſt, quia unum mixtum, quale eſt 26
Eccleſia Collegiata Parochialis, non contine-
tur appellatione ſimplicis, quale eſt Parochia-
lis, de qua fit mentio *in d. cap. licèt canon*, arg.
text. *in l. ſi ita ſcriptum, ff. de liberis, & poſthum.*
& ſic † Iura loquentia de Parochialibus; non 27
habent locum in Collegiatis curatis, gloſſ.
verb. Collegiatas, in dict. cap. ſtatutum, Flamin. Pa-
riſ. *de reſignat. benefic. lib.* 8. *q.* 9. *n.* 94. quia † in ge- 28
rali diſpoſitione beneficiorum qualificata be-
neficia ſæpè non includuntur, ut per Gon-
zal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. *num.* 2. nec ſub diſ-
poſitione ſimplici comprehenditur caſus qua-
lificatus, Valaſc. *conſ.* 51. *num.* 51.

Octavò, nota illum qui Eccleſiæ Parochiali 29
habitu tantùm, & non actu Parochianos ha-
benti præficitur, non teneri lege quæ lata eſt
in d. cap. licèt canon, nempe quod debeat intra
anni ſpatium Presbyter fieri. Ita gloſſ. *verb. Pa-*
rochialis, verſ. quid ſi Eccleſia olim habuit Paro-
chianos, in d. c. licèt canon, Rebuff. *d. tit. de pro-*
motis intra annum, num. 34. Federic. de Senis
conſ. 183. Navarr. *conſ.* 4. *aliàs* 14. *de præbend.*
Azor. *dict. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *q.* 9. *& lib.* 9. *cap.* 3.
q. 14. *verſ. quæſtionis dubia eſt.* Rota *deciſ.* 112.
apud Farinac. *part.* 4. *ſuæ praxis crimin.* Valen-
zuela

zuela *conſ.26.n.25. cum ſeqq. tom.1.* Stephan. Grarian. *diſcept. forenſ.c.291. num.22.* Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſia exiſtent.lib.1.c.14.n.2.* ubi *n.4.&* 5. ſubdit hujuſmodi Parochialem, habito reſpectu populi, non obligare ad reſidentiam, neque ad Sacerdotium, neque inducere incompatibilitatem. Vnde in Rot.coram Cavaler.*deciſ.174.*
30 *n.3.* fuit dictum † Parochialem habitu regulari ad modum beneficii ſimplicis, nec faciendam eſſe mentionem curæ habitu in impetratione.

31 *Nonò*, nota pœnam *dicti cap. licèt canon*, vires & locum non habere in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & Archipreſbyteris curam animarum, ſed non Parochialem Eccleſiam habentibus, gloſſ. *d. verb. Parochialis, verſ. ſed nunquid erit idem in Decanatu*, Boër. *deciſ.119.in fine*, Azor. *d.p.2.lib.6.c.8.q.3.*

32 *Decimò*, nota eandem pœnam locum etiam non habere in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè unitis, ut reſolvunt Rebuff. *dict. tit. de non promotis intra annum, n.29. verſ. ideò qui poſſedit*, Boër. *d.deciſ.119.n.7.* Azor. *d.lib.6.c.8.q.8.*

33 *Vndecimò*, nota obtinentes Dignitates, Canonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem requirentia, non incurrere dictam privationem ipſo jure, ſi intra præfatum annum non ſuſceperint Ordinem requiſitum, & annexum
34 ſuis beneficiis, quia *d.c. licèt canon*, † ſolùm procedit in Parochialibus. Ita Squillante *de oblig. Cleric. part.1. num.102.*

35 *Duodecimò*, nota quod in ſacra Congregatione Concilii propoſitum fuit ſequens dubium, *An obtinens Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum, teneatur promoveri ad Sacerdotium infra annum, juxta cap. licèt canon*, cùm Concil. *ſeſſ.21. de reformat. c.2. videatur declaraſſe d.cap. licèt, intelligi de beneficio Eccleſiaſtico ſufficienti ad victum, imò prohibent poſſe promoveri ad ſacros Ordines? Sacra Congreg. cenſuit non teneri, ſed tantùm expedire, ut Sanctiſſimus declaret, eum debere dimittere. Sanctitas ſua probávit hanc ſententiam, ut dimittat.* Refert Nicol. Garc. *de beneſic. part. 2. cap.5. num.121.*

Capvt VI.

De vita, & honeſtate Parochorum.

SUMMARIUM.

1 *Parochi ad exemplum eorum, quorum cura ſibi commendata eſt, debent ſuam vitam, & mores componere.*

2 *Veſtimenta, aut calceamenta Parochis non licet habere, niſi quæ Religionem deceant.*

3 *Color viridis, aut rubeus Clericis prohibetur.*

4 *Color rubeus permittitur tantùm Cardinalibus, & viridis Epiſcopis.*

5 *Annulos deferre in digitis non poſſunt Parochi.*

6 *Cultu nimio in veſtitu uti peccatum eſt.*

7 *Decor, & competens veſtium ornamentum, morum manifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna.*

8 *Veſtibus nec fulgidis, nec ſordidis ſe ornare debent Parochi, ſed inter utrumque medium quoddam eſt capiendum.*

9 *Parochi non poſſunt mulieres in habitationes ſuas recipere, aut retinere, & multò minùs cum ſuſpectis fœminis converſari.*

10 *Parochus etiam ſenex, famulam quantumvis ſenem ad mandatum Epiſcopi removere tenetur.*

11 *Convivia inhoneſta, & comeſſationes fugere debet Parochus.*

12 *Conviviis honeſtis, & quæ fiunt gratiâ charitatis, & dilectionis, Parochi intereſſe poſſunt.*

13 *Convivium benedictione inchoari debet, & gratiarum actione terminari.*

14 *Lectio divinarum Scripturarum in omni Clericali convivio miſceri debet.*

15 *Ebrietatem & crapulam fugere debent Parochi, & ſub qua pœna? oſtenditur.*

16 *Ebrietas quot mala gignat? oſtenditur.*

17 *Propinare populis in publico Clerici non debent, ſecus in cellis ad invicem.*

18 *Mimis, joculatoribus, & hiſtrionibus intendere non debent Clerici.*

19 *Citharam pulſare, & ſaltare non ſemper licet Clericis, niſi ſecretò, & in ſuis ædibus.*

20 *Cauponas, vel tabernas ingredi non licet Parochis, niſi longioris itineris cauſa.*

21 *Tabernæ ſunt hodie loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ.*

22 *Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Parochis, ne propter motus obſcœnos oculi eorum contaminentur.*

23 *Comœdiis intereſſe non licet Parochis.*

24 *Comœdiarum impudicarum auctores multiferi criminis rei fiunt.*

25 *Comœdiis intereſſe ob ſolam vanam curioſitatem, abſque periculo probabili lapſus, & ceſſante ſcandalo, non eſt peccatum mortale.*

26 *Taurorum agitationibus adeſſe non debent Parochi, & qualiter id permittatur in Regnis Hiſpaniarum, oſtenditur.*

27 *Ludere non licet Parochis, & aliis Clericis ad aleas, & taxillos.*

28 *Ludus, qui conſiſtit in genio, aut virtute corporis, Parochis eſt permiſſus, ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant, dummodo admixtos laicos habeant.*

29 *Scacchorum, ſive latrunculorum ludus non eſt Clericis prohibitus, modò ludatur cauſa recreationis, non cauſa voluptatis, aut avaritiæ, vel cupiditatis, & dummodò non diſtrahatur*

ſtrahatur à diuinis propter longum tempus, quod in tali ludo conteritur.

30 *Ludus ſcaccorum non multùm conuenit literatis hominibus.*

31 *Canes, accipitres, vel huiuſmodi ad venandum habere non licet Parochis, nec venationes facere periculoſas, ſeu clamoroſas.*

32 *Clerici ſanitatis, vel recreationis cauſa venationibus uti non prohibentur, dummodo id faciant cum ſilentio, & modeſtia.*

33 *Venatio in dubio præſumitur facta cauſa recreationis.*

34 *Venationi deditus dignus eſt reprehenſione.*

35 *Venatorem cur nunquam legiſſe ſanctum aſſerit D. Hieronymus? oſtenditur.*

36 *Piſcare Parochis, & Clericis licet, ſi id non aſſiduè exerceant.*

37 *Negotiari, & mercaturam facere lucri cauſa non poſſunt Parochi, & alii Clerici.*

38 *Emere, vel vendere, aut conducere poſſeſſiones propter cupiditatem Clericis non licet, niſi neceſſitas inſtet.*

39 *Conductori ſuccedere poſſunt Clerici, ac perſeuerare in conductione vſque ad tempus, quo durare debet conductio.*

40 *Clerici emere non poſſunt, vel contractu oneroſo acquirere, vt ex illius venditione lucrum referant animo: ſecus ſi emunt rem eo, vt domi conſumant, aut vt vendant quæ de rebus ſuis recollecta fuerint.*

41 *Negotiationem exercere poſſunt Clerici non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, vt ſe, ſuoſque alant, cùm aliunde unde viuant, non habeant.*

42 *Clerici ſi ſemel, vel iterum negotiauerint, non peccant mortaliter.*

43 *Clerici negotiari poſſunt per alios juſta cauſa interueniente, & ſine auaritia, vel ambitionis vitio.*

44 *Clerici pretio currenti, vel etiam cariori, quàm emerunt, poſſunt vendere quæ ſuperſunt ex emptis, ad ſe ſuámque familiam ſuſtentandum.*

45 *Locare animalia, boues, & oues poſſunt Parochi, ſi habent ex decimis, aut ſucceſſione.*

46 *Clerici agros proprios colere poſſunt, & greges in ſuis prædiis alere, vt fructus vendant.*

47 *Clerici poſſunt à locis piis terrenu in affictum accipere.*

48 *Vinum ſuum etiam minutim vendere poſſunt Parochi.*

49 *Parochi, quibus non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, dummodo non impediantur munera obire, quibus incumbere debent.*

50 *Apoſtoli laborabant manibus ſuis, ne quemquam grauarent.*

51 *Arma deferre non poſſunt Clerici.*

52 *Clericorum arma ſunt orationes, & lachrymæ.*

53 *Arma portare poſſunt Clerici, ſi ſubſit juſta cauſa; & quæ illa ſit, oſtenditur.*

54 *Clerici quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare teneantur? oſtenditur*, & num. 55.

QVOD ſacrum Concil. Trident. de omnibus Clericis dixit *ſeſſ. 22. de reformat. cap. 1.* ad Paſtores animarum præcipuè pertinet; in eos enim potiſſimùm plebes oculos ſuos conjiciunt, & ad exemplum eorum ſuam vitam, & mores componunt, & ideo plurimùm refert quod Parochi ſuam inſtruant vitam ad ipſius Concilii præſcriptum, cuius verba ſunt quæ ſequuntur. *Nihil eſt quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruat, quàm eorum vita & exemplum, qui ſe diuino miniſterio dedicarunt. Cùm enim à rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos tanquam ſpeculum reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque ſumunt, quod imitentur. Quapropter ſic decet omnino Clericos in ſortem Domini vocatos vitam, moréſque ſuos omnes componere, vt habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus nihil niſi graue, moderatum, ac Religione plenum præ ſe ferant: leuia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cùm igitur quo majore in Eccleſia Dei, & utilitate, & ornamento hæc ſunt, ita etiam diligentiùs ſint obſervanda: ſtatuit ſancta Synodus, vt quæ aliàs à Summis Pontif. & à ſacris Conciliis de Clericorum vita, honeſtate, cultu, doctrinaque retinenda; ac ſimul de luxu, comeſſationibus, choreis, aleis, luſibus, ac quibuſcunque criminibus, necnon ſæcularibus negotiis fugiendis copioſè, ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem in poſterum iiſdem pœnis, vel majoribus arbitrio Ordinarii imponendis obſeruentur, nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, ſuſpendat. Si quæ verò ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quamprimùm in vſum reuocari, & ab omnibus accuratè cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcunque, ne ſubditorum neglecta emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſoluant.* Ex quo 1

Primò colligitur, Parochis, & aliis quibuſcumque Clericis non licere vti, aut habere veſtimenta, aut calceamenta, niſi quæ Religionem deceant, vt apparet ex textu *in c. Clerici, 23. diſt. cap. fin. 41. diſt. & 21. q. 4. per tot. c. Clerici officia, de vita, & honeſt. clericor.* & ex Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reformat. c.* 6. quia inquit Anicet. Papa *in epiſt. ſicut diſcreti debent eſſe in conuerſatione, ita & in omni habitu apparere teneantur*; ſpecialiter autem illis prohibetur, & præcipuè in Conſtitutione quam Pius V. de Cleri Romani reformatione edidit ſecundùm antiquorum Canonum auctoritatem, ne veſtes holoſericas, aut pelles pretioſiores habeant, ſed à variis quoque laicorum conſuetudinibus induendi, atque odoramentis abſtineant, eorum autẽ veſtes debere eſſe talares, a

res, id eſt, longas vſque ad talos, decreuit Six-
tus V. *in ſua conſtitut. incip. Sacroſanctam, ſub
dat. 5. Id. Ianuarii* 1588. *in Bullario nouo tom.* 2.
pag. 653.
3 Requiritur prætereà honeſtas in veſtium co-
lore, viridem enim, aut rubrum expreſsè im-
probat text. *in cap. pen. verſ. pannis, de vita, &
honeſt. Cler. Clem.* 2. *in fine, eod. tit.* vbi multa
habentur de hac veſtium honeſtate: de quo
etiam Garc. *in ſum. moral. tract.* 1. *diffic.* 2. *dubio* 1.
4 *puncto* 1. *n.* 4. nam † rubeus color permittitur
tantùm Cardinalibus, & viridis ſolùm Epiſco-
pis; ſecundùm Menoch. *de arbitr. caſu* 392.
num. 11. Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 39.
Scacc. *de judic. p.* 1. *cap.* 11. *num.* 85. *&* 86. quos
refert Carol. de Graſſis *de effectib. clericalib. in
prælud. num.* 272.
5 Aliud quoque indecens in veſtitu prohi-
betur illis, putà deferre annulos in digitis, niſi
quibus competit ex officio, & dignitate, *d. cap.
pen.* Beller. *diſquiſit. Cleric. part.* 1. *tit. de diſcipl.
Cleric.* §. 16. *num.* 12. Carol. de Graſſis *d. tract.
effectu* 42. *num.* 1. vbi *num.* 2. ſubdit poſſe, Do-
ctores, vel in aliqua Dignitate conſtitutos in
6 ejus manibus deferre annulos. † In veſtitu ni-
mio cultu vti peccatum erit, vt ſcribit S. Gre-
gorius *hom. vlt. Quadrag.* his verbis: *Sunt non-
nulli, qui cultum ſubtilium, pretioſarúmque ve-
ſtium non putant eſſe peccatum, quod ſi videlicet
culpa non eſſet, nequaquam ſermo Dei tam vigi-
lanter exprimeret quod diues, qui torquetur apud
inferos, byſſo, & purpura indutus fuiſſet.* † Lau-
7 dandus quippe eſt decor, & competens ve-
ſtium ornamentum, quæ morum manifeſtiſ-
ſima ſolent eſſe ſigna, inquit enim Ambroſius
lib. 1. *offic. Decor corporis ſit affectatus, ſed na-
turaliter ſimplex, neglectus magis, quàm exqui-
ſitus, non præciſis, aut albentibus indutus ſit Cle-
ricus veſtimentis, ſed communibus, vt honeſtati,
& neceſſitati nihil deſit, nihil accedat nitoris.* †
8 Debent enim nec fulgidis, nec ſurdidis veſti-
bus ſe ornare, ſed inter vtrumque medium
quoddam eſt capiendum, quod eleganter de-
ſcribit Hieronym. *epiſt.* 2. *ad Nepot. c.* 11. *Veſtes
pullas æquè deuita vt candidas: ornata, & ſor-
dida pari modo fugienda ſunt, quia alterum deli-
cias, alterum gloriam redolet. Forma veſtium,* in-
quit Bernardus *in flor. Capitul.* 4. *deformitatis
mentium, & morum indicium eſt: quid ſibi vult,
quod Clerici aliud eſſe, aliud videri volunt? nem-
pe habitu milites, quæſtu Clericos, actu neutrum
exhibent; nam neque pugnant vt milites, neque
vt Clerici euangelizant.*
9 *Secundò* colligitur, Parochum teneri om-
nem incontinentiæ ſuſpicionem euitare, ac
proinde non poſſe mulieres in habitationes
ſuas recipere, aut retinere, & multò minùs
cum ſuſpectis fœminis conuerſari, vt id apertè
probant *cap. præter hoc, cap. interdixit, cum ſeq.*
32. *diſt. c. Clerici,* 81. *diſt. c.* 2. *cum ſeqq.* 34. *diſt*
*c. vt Clericorum, de vita, & honeſt. Cleric. & per
tot. de cohabit. Cleric. & mulier.* & optimè mul-
tis comprobant Creſper. *in ſum. Catholica Fidei,
verb. Clericis,* §. *Clericis mulierum contubernium,
& verb. mulier, in princ.* Sqoillante *de obligat.
Cleric. p.* 2. *num.* 48. Beller. *diſquiſit. Clerical.
p.* 1. *tit. de diſcipl. Clericali,* §. 25. Carol. de Graſ-
ſis *de effectib. Cleric. effect.* 26. Galgan. *de jure
publico, lib.* 3. *tit.* 5. *ex n.* 29. Machado *en ſu per-
fetto Confeſſor, lib.* 4. *p.* 1. *tract.* 13. *docum.* 2. Ioan.
Baptiſta Finus *de regul. juris, homil.* 22. *verſ. ad-
de*, vbi ex Sanctis Patribus oſtendit fœmina-
rum conſortium quatenus à viris ſpiritualí-
bus fugiendum.
Vnde conquerente apud *ſacram Congreg.* 10
*Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regula-
rium præpoſitorum Presbytero Iacobo Sanctino in*
60. *ætatis ſuæ anno conſtituto, Epiſcopum Senogal.
vt famulam ætatis* 60. *annorum remoueat, ſibi in-
junxiſſe, eandem S. Congregat. ſupplicauit, vt Ora-
torem hac de cauſa moleſtari minimè permitteret.
Sacra verò Congreg. die* 15. *Februarii* 1619. *eun-
dem Iacobum parere debere reſpondit.* Idem cen-
ſuit *in vna Ferrarien. die* 7. *Iunii eiuſdem anni,*
contra Presbyterum Ioannem Baptiſtam Re-
bollum annorum 64. & ejus famulam anno-
rum 66. Sed quæro, an teneatur Parochus,
vel quilibet alius Sacerdos concubinam è do-
mo ejicere, eo quòd rumor in vicinia eſt quod
ſit ſua concubina, & ex hoc ſcandalum gene-
ratur, cùm revera ſit honeſta fœmina, & ru-
mor ſit falſus? omnes ferè concludunt, ejicien-
dam, juxta illud Pauli 1. ad Theſſalon. cap. 5.
*Prouidemus bona non ſolùm coram Deo, ſed coram
hominibus.* Ita Bauny *tract.* 4. *quæſt.* 15. *verſ.
ab hac quæſtione.* Ioan. Sanci. *in ſelect. diſput.* 20.
num. 18. Layman. *lib.* 2. *tract.* 3. *cap.* 13. *num.* 1.
Candid. *diſquiſ.* 24. *art.* 27. *dub.* 6. Machado
lib. 2. *p.* 2. *tract.* 6. *docum.* 13. *n.* 3. Diana *moral.
reſol. p.* 5. *tract.* 14. *reſol.* 107.
Tertiò colligitur, Parochos, & alios Cleri- 11
cos comeſſationes, & inhoneſta convivia fu-
gere debere, vt habetur *in cap. cùm decorem, de
vita & honeſt. Cleric. & in cap.* 1. *ne Clerici vel
Monach.* Galganet. *de jure public. lib.* 3. *tit.* 5.
n. 28. Nam Hieron. epiſt. 2. ad Nepot. *de vita
Cleric. c.* 23. *Conuiuia,* inquit, *tibi vitanda ſunt ſæ-
cularium, & maximè eorum, qui honoribus tument:*
& *cap.* 17. *Conſolatores non Chriſtiani potiùs in
mœroribus ſuis, quàm conuiuas in proſperis noue-
rint: facilè contemnitur Clericus, qui ſæpè voca-
tus ad prandium non recuſat.* Idem omninò ſub-
dit ſanctus Ambroſius *lib.* 1. *offic. cap.* 20. *Habet
ſuos ſcopulos,* ait, *verecundia, non quos ipſa inue-
hit, ſed quos ſæpè incurrit, ſi in intemperantium
incidamus conſortia, qui ſpe jucunditatis vene-
num infundunt bonis: hi ſi aſſidui ſint, & maxi-
mè in conuiuio, ludo, ac joco, eneruant grauita-
tem illam virilem. Caueamus itaque ne dum ani-
mum relaxare volumus, ſolvamus omnem harmo-
niam,*

niam, quaſi conſenſum quendam bonorum operum.
Vſas enim sitò ſuſtcčtit naturam, vnde quod pru-
denter facitis, conaentre Eccleſiaſticu, & maxi-
mè miniſtrorum officiis arbitror, declinare extra-
neorum conuiuia, vel vt ipſi hoſpitales ſuis pere-
grinantibus, vel vt ea cautione nullus opprobrij
locus. Conuiuia quippe extraneorum occupationes
habent, tum etiam epulandi produnt cupiditates,
ſurrepunt etiam fabulæ frequenter de ſæculo, ac
voluptatibus claudere aures non potes, prohibere
putatur ſuperbia, ſurrepunt etiam præter volunta-
tem pocula.

12 Honeſtis verò conuiuiis, & quæ fiunt gratia
charitatis, & dilectionis poſſunt benè intereſ-
ſe, *cap. quando, il 1. & 2. diſt.* 44. Cou. *in cap. vlt.*
n. 1. de teſtam. Bellet. *diſquiſit. Cleric. part. 1. tit.*
de diſcipl. Cleric. § 2. *num.* 24. item & iis, quæ
fiunt in anniuerſariis defunctorum, ſiue in ſo-
lemnitatibus Sanctorum, *cap. nullus*, 44. *diſt.*
cap. nullus, de conſecr. diſt. 5. Cou. *in d. c. vlt. n.* 2.
Joan. Garc. *de expenſ. cap.* 9. *num.* 21. Cened.
ad Decretum, collect. 46. *n.* 5. Bellet. *dict. tit. de*
diſcipl. Cleric. § 12. *num.* 28. vbi admonet quod
in huiuſmodi conuiuiis nulla abſentium vita
morderi permittatur, nullus ex irriſione re-
prehendi, nec in eis inanes ſæcularium nego-
tiorum fabulæ, plauſus, riſus inconditi au-
diendi, ſeu referendi, aut cantandi, nec tur-
pia ioca, vel vrſo, vel tornatricibus, aut laruas
13 ante ſe fieri patiantur. † Imò conuiuium be-
nedictione inchoari debere, & gratiarum
actione terminari, probatur *in d. c. quando au-*
tem, 44. *diſt.* & à Joan. Chryſoſt. didicimus,
qui *homil.* 79. *ad Antiochum*, ita ait: *Opus eſt*
nos, & menſam petentes, & deſiſtentes Deo gra-
tias agere. Menſa ab Oratione ſumens initium, &
in Oratione deſinens, nunquam deficiet, ſed fonte
largiùs omnia nobis afferet bona. S. Hieronymus
epiſt. 22. ad Euſtoch. c. 16. *Nec cibi ſumantur, niſi*
oratione præmiſſa, nec recedatur à menſa, niſi re-
feratur Creatori gratia. Alias adducit SS. Pa-
trum auctoritates Gisbert. Scheuic. *de Eccleſia-*
ſticorum vita, moribus, & officio, lib. 3. *c.* 36. Bellet.
14 *d. §.* 22. *n.* 26. vbi *n.* 27. ſubdit, quod † in omni
Clericali conuiuio lectio diuinarum Scriptu-
rarum miſceri debet, *per c. pro reuerentia*, 54.
diſt. & aduertit Nauar. *de Orat. cap.* 18. *num.* 42.
quod Sacerdotes non benedicentes menſam
peccant tantùm venialiter, quamuis Præp. *n.* 2.
in dict. c. non liceat, 44. *diſt.* exiſtimauerit pec-
care mortaliter.

15 *Quartò*, colligitur Parochos, & omnes Cle-
ricos à crapula, & ebrietate diligenter abſti-
nere debere, ita vt ſi non abſtinuerint, & à Su-
periore commoniti non ſatisfecerint, ab offi-
cio, & beneficio ſuſpendendi ſint: ita probat
text. *in c. à crapula, de vita, & honeſtate Cleric.*
Menoch. *de arbitr. caſu* 404. *num.* 4. Bernard. &
Salzed. *in qq. Canon. c.* 80. *in nouiſſ. edit.* Camil.
Borrel. *in ſumma omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 11. *à*
num. 27. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 13. §. 27.
ex num. 5. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 4.
à num. 4. Farinac. *fragment. crimin. par.* 1. *litt.* C,
numer. 146. Machado *d. tract.* 13. *docum.* 3. Su-
perioris autem arbitrio relinquitur quando
Clerici à crapula, & ebrietate non abſtinentes
ab officio, vel beneficio ſint ſuſpendendi,
gloſſ. *verb. vel beneficio, in d. cap. à crapula*, Me-
noch. *d. caſu* 40. *num.* 4. Guttier. *canon. lib.* 2. *c.* 4.
num. 63. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſput.* 2. *ſect.* 2.
n. 12. nam vinolentum Sacerdotem & Apo-
ſtolus damnat, & vetus lex prohibet, *cap. vino-*
lentum, 35. *diſt.* quia † multa ex ebrietate ma- 16
la gignuntur; aufert enim memoriam, diſſipat
ſenſum, corrumpit ſanguinem, obtundit vi-
ſum, infirmat neruos, obturbat auditum, one-
rat cerebrum, reſoluit viſcera, balbutit lin-
guam, confundit intellectum, eneruat, & fœ-
dat corpus, omnia membra debilitat, exhau-
rit ſubſtantiam, ſecreta pandit, libidinem pro-
uocat, rixas excitat, prout hæc, & multa alia
referunt Menoch. *d. caſu* 404. *à princ.* Fr. Em-
man. *quæſt. Regul. tom.* 2. *quæſt.* 36. *art.* 1. Aldrete
de relig. diſcipl. tuenda, lib. 2. *cap.* 15. *ex num.* 39.
Leſſ. *de juſtit. lib.* 4. *c.* 3. *dub.* 3. *num.* 13. *cum ſeqq.*
Farinac. *d. lit.* C, *n.* 253. Bellet. *d. tit. de diſciplina*
Cleric. §. 22. *à n.* 13. Campan. *in diuerſ. Iuris Ca-*
non. rub. 4. *n.* 3. *cum ſeqq.* & alii, quos refero Ego
ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 1. *tit.* 2. *gl.* 11. *n.* 5.

Specialiter verò vſum illum, quo in quibuſ- 17
dam partibus ad potus æquales ſuo modo ſe
obligant potatores, & illi judicio talium plus
datur, qui plures inebriat, & calices fœcundio-
res exhaurit, penitus abolendum, præſertim in
Clericis, decernit Innocentius III. in Latera-
nenſi Concilio, de quo *in d. cap. à crapula*, ſub
ſuſpenſionis pœna ab officio, & beneficio, re-
fert Bellet. *d. §.* 22. *n.* 33. & Zozimus Papa (vt
dicitur *in libro Pontificum*) conſtituit, vt nullus
Clericus pocula in publico populis propina-
ret, poſſent tamen Clerici in cellis ſibi adinui-
cem propinare, vt habetur in Concilio Nanne-
ten. de quo *in cap. quando autem*, 44. *diſtinct.*
vbi modus præſcribitur ſeruandus à Clericis
in conuiuiis: & *in cap. quando Presbyteri, eadem*
diſtinct. ſic dicitur: *Qui volunt, panem cum cha-*
ritate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus
frangant, & ſinguli ſingulos liberè faciant, &
maximè vltra tertiam vicem populum non con-
ſtringant. Item *in c. nullus Presbyterorum, ea-*
dem diſt. legitur, quod nec præſumant alios ad
bibendum cogere, vel aliena precatione in-
gurgitare.

Quintò, colligitur Parochos, & alios quoſ- 18
cumque Clericos mimis, joculatoribus, & hi-
ſtrionibus intendere non debere, *d. cap. penult.*
de vita, & honeſtate Cleric. c. Presbyteri, 34. *diſt.*
cap. non oportet, de conſecrat. diſt. 5. Vgolin. *de*
officio Epiſcopi, cap. 13. §. 30. *num.* 2. Bellet. *d. tit.*
de diſcipl. Cleric. §. 23. *n.* 3. nec ſcurrilibus, aut

ioculatoriis verbis, vel adulationibus deſerui-
re, aut vacare, *cap. Clericum*, 46. *diſt.* vbi ſic
dicitur: *Clericum ſcarrilem, & verbis turpibus
joculatorem ab officio eſſe retrabendum cenſemus.
c.1.ne Cleric.vel Monach.* Bernard.& Salzed. *in
pract.c.71.in nouiſſ.edit.* Vgolin. *d.cap.*13. §. 20.
Sicut & maledicere, vel detrahere, & calum-
niari, maximè in Sacerdotes, *c. Clericus male-
dicus, ead.diſtinct.*46. & denique riſus, & fabu-
las vanas, & tumultus in conſeſſu, & Eccle-
ſia vitare monentur, aut indiſcretis vocibus
perſtrepere, vel obſtinatis diſceptationibus
tumultuoſas voces effundere, & his ſimilia,
quibus vituperetur miniſterium eorum, face-
re prohibentur, *cap.quando autem*, 44.*diſt.c.in
loco*, 5.*q*.4. Qui verò, inquit Bonifacius VIII.
*in cap.vnic.de vita, & honeſt. Cleric.lib.*6. ſe jo-
culatores, aut gogliardos faciunt, vel buffo-
nes, ſi per annum artem illam ignominioſam
exercuerint, ſunt ipſo jure infames; ſi verò
breuiori tempore, & moniti non reſipuerint,
ipſo jure omni priuilegio Clericali carent, re-
fert Vgolin.*d*.§.20.*num*.2. vbi ſubdit præfatum
annum requiri continuum, & excipit vt pœ-
nam hanc euadant vbi in occulto id facerent,
vtpote inter amicos, vel infirmitatis alterius, aut
honeſtatis gratia.

19 *Sextò*, colligitur Parochis, & aliis Clericis
ob honoris grauitatem, & dignitatem cithа-
ram pulſare, & ſaltare non ſemper licere, niſi
ſecretò, & in ſuis ædibus, vt per Abb. *in cap.
cùm decorem, de vita, & honeſt. Cleric.* Viui.
opin.467.*n*.3.*verſ.& hinc eſt*, Vgolin. *dict. c*.13.
§.26.*num*.2.

20 *Septimò*, colligitur Parochis, & Clericis cau-
ponas, vel tabernas, niſi longioris itineris cau-
ſa, ingredi non licere, *cap.non oportet, cum duo-
bus ſequentibus*, 44. *diſt.dict. c. penult.* Bernard.
Diaz *in pract.cap*.80.*n*.3. *in nouiſſ. edit.* Iacob.
de Graff. *in aureis deciſ. part*.2. *lib*.3. *cap*.8.*n*.9.
& 10. Vgolin. *dict.cap*.13.§.29. Campan. *dict.
rub*.4.*num*.12. Anton. Ricciul. *de jure perſona-
rum extra gremium Eccleſia exiſtent. lib*.8. *c*.7.
num.15. latè Bellet. *dict. tit. de diſciplina Cleri-
cali*, §.20. *à principio*, vbi *num*.15. ſubdit, quod
ſicut vitium frequentandi tabernas reprehen-
ditur in Clericis, ita nec eſt laudabile in ſæ-
cularibus. Quamuis enim olim cauponarum
inſtitutio non fuerit voluptatis cauſa, ſed ne-
ceſſitatis, *l.licèt gratis*, §. *in factum, ff. naut. cau-
21 pon. ſtab.* hodie tamen † tabernæ ſunt loca
& fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ,
l.quæ in adulterium, in princ. & *ibi* gloſſ. *C. ad
legem Iul. de adulter.l.athletas*, §.*ait prætor, ff.de
his qui notantur infamia, l.palam*, §. *ſi qua caupo-
nam.ff.de ritu nuptiarum.* Quæ autem dicantur
tabernæ, & illarum nomine quid veniat? Dixi
*in meo tr. de appellatiua verborum vtriuſque Iu-
ris ſignific. appell*.257.*num*.1.

22 *Octavò*, colligitur Parochis minimè lice-
re choreis, & ſaltationibus intereſſe, ne Pro-
pter motus obſcœnos oculi eorum contami-
nentur, *cap. Presbyteri*, 19.*diſtinct. l*.34.*&* 57.
tit.5.*part*.1. vbi Greg. Lopez *in gloſſ*.1.*& l*.34.
tit.6.*part*.1. vbi *gloſſ*.7. Vgolin. *dict.c*.13.§.30.
num.1.

Nonò, colligitur eis quoque minimè licere 23
comœdiis intereſſe, cùm vtplurimùm ſint de
rebus laſciuis, turpibus, & amoribus munda-
nis, prouocantes auditores ad malum, & libi-
dinem, ac ſpectatores ſuo acceſſu, & præſen-
tia cauſam afferunt ſcenicis turpia agen-
di, Petr. de Guzman *in lib. bienes del honeſto
trabajo, y daños de la ocioſidad, diſcurſu* 6.§.7.
Paul. Comitol. *reſponſ.moral.lib*.5.*q*.11.*num*.8.
cum ſeqq. vbi *à princip. illius quæſt.* † probat co- 24
mœdiarum impudicarum auctores multiferi
criminis eſſe reos, eáſque ob id damnant Petr.
Gregor. *ſyntagm.juris lib*.39.*c*.15. Rihadeneira
lib.1.*de la tribulacion, c*.11. Pined. *c*.1.*de la agri-
coltura, dialog*.15.*à* §.25. Petr.de Guzman *dict.
diſcurſu* 6.§.2.*pag*.276. Ioan. Valer. *de different.
inter vtrumque forum, verb.peccatum, diff*.25.

Verùm ſi comœdiæ audiantur ob ſolam va- 25
nam curioſitatem abſque periculo probabili
lapſus, etiamſi res turpes repræſententur, &
modus repræſentandi ſit turpis, ego puto non
eſſe peccatum mortale, ceſſante ſcandalo, quod
exiſtimo modò non eſſe, quia frequentiſſi-
mum eſt Clericis comœdiis intereſſe. Non ob-
ſtat prohibitio *d.cap.penult.* quia ſecundùm In-
nocent, ibi eſt tantùm de honeſtate, vel quod
verius credo cum Caietan. *in ſum.verb. Cleri-
corum peccata*, ille text. non obligat ſub mortali,
ceſſante ſcandalo, & contemptu. Quare ita
reſolvunt Fr. Emman. *in ſum. tom*. 3.*cap*.71.
num.1. Ioan. Salas *in* 1.2. *tom*.2. *tractat*.13. *di-
ſput*.6. *ſect*.24. *numer*. 165. Paul. Squillante *de
obligat. Cleric. part*.2. *n*.45. Galer. *in ſua Mar-
garita caſuum conſcientia, verb.comœdia.* Sanch.
de matrimon. lib.9.*diſput*.46. *num*.41. Bonacin.
eod. tract. quæſt.4. *puncto* 9.*n*.22. Anton. Dian.
reſolut. moral.p.2. *tract*.3. *Miſcel. reſol*.35. Illu-
ſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment.
ad cap*.7.*n*.3.*diſt*.86. Ego ipſe *in collect. ad d.cap.
pen.num*.3. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap*.10.
num. 7. *tom*.1. Machado *en ſu perfetto Confeſ-
ſor, lib*.4.*p*.1. *tract*.13.*docum*.2. *num*.3. *&* 4. Fra-
goſo *in ſua Republica, p*.1.*lib*.1.*diſp*.2.*num*.185.
Garcia *in ſum. moral. tract*. 1. *diffic*. 2. *duda* 2.
num.3.

Decimò, colligitur illos minimè adeſſe debe- 26
re agitationi taurorum, cùm id eis prohibue-
rit Gregorius XIII. in quadam ſua Conſtit. cu-
jus tenorem recenſent Salzed. *ad Bernard. in
pract.cap*.71. *aliàs* 75. *in nouiſſ. edit.* & Stephan.
Quarant. *in ſum. Bullarij, v. torneamenta.* Poſtea
Clemens VIII. pro Regnis Hiſpaniarũ pœnas,
& cenſuras contra eos, & alios Clericos impo-
ſitas ſuſtulit, & amouit (exceptis Monachis,
&

Google

& Fratribus Mendicantibus, cæteriſque Re-
gularibus cuiuſcumque Ordinis, & Inſtituti,
ad terminos Iuris reducendo. Monet tamen
ſua Sanctitas & in Domino hortatur Clericos
ſæculares beneficia Eccleſiaſtica obtinentes,
vel in ſacris Ordinibus, ſeu in Eccleſiaſtica
dignitate conſtitutos exiſtentes, ne paterna
hac ejus benignitate abutantur, prout pleniùs
in ſuis literis *ſub datum Romæ, ſub die 13. Ianua-
rii* 1596. continetur; quarum litterarum con-
textum referunt Quarant. *vbi ſuprà*, Fr. Em-
man. *quæſt. Regul. tom. 3. quæſt. 68. art. 2.* & de il-
lis meminere Azor. *inſtitut. moral. part. 3. lib. 2.
c. 15. in princ.* Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha
in comm. ad d. cap. Presbyteri, n. 3. & 4. diſt. 34.
Lezana *vbi ſuprà, cap. 10. num. 7.* Fragoſo *p. 1.
lib. 1. diſp. 2. num.* 92. Villalob. *tom. 2. tract. 12.
diffic. 20. n. 12.* Garcia *in ſum. morali, tractat. 1.
diffic. 3. duda 2. num. 2.* Machado *d. tract. 13. do-
cum.* 11.

27 *Vndecimò*, colligitur Parochis, & aliis Cle-
ricis ad aleas, & taxillos ludere non licere,
*d. c. pen. de vita, & honeſt. Cleric. cap. cùm inter
dilectos, de exceſſ. Præl.* Concil. Trident. *ſeſſ. 24.
de reform. cap. 12. l. 57. tit. 5. partit. 5.* Fr. Emm.
quæſt. Regul. tom. 2. q. 37. art. 1. Paul. Comitol.
reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 90. Camill. Borrel. *in
ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 11. num.* 33. Aldre-
te *de religioſa diſciplina tuenda, lib. 2. c. 16. §. 3. n. 17.*
Molin. *de juſt. tract. 2. diſp. 512. verſ. quod verò*,
Carol. de Graſſis *de effectib. Clerical. effectu* 22.
Farinac. *in praxi crimin. p. 3. q. 109. num. 92. cum
ſeqq.* Squillante *de obligat. Cleric. part. 2. n. 45.*
Bellet. *d. p. 1. tit. de diſcipl. Cleric. §.* 24. Illuſtriſſ.
D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c. 1.
num. 1. cum ſeqq. 35. diſt.* Machado *d. lib. 4. p. 1.
tract. 13. docum. 9.* Vgulin. *de offic. Epiſcop. cap.
12. §. 22. num. 4.* vbi ſubdit hoc procedere in
omnibus Clericis, qui Ordine ſacro initiati
ſunt, vel in minoribus conſtituti, ſi beneficium
habeant Eccleſiaſticum, & *num. 3.* addit, quod
nec per alium ludere poſſunt, & in fine re-
ſtringit vbi animi gratiâ ſecretò, & modicè
luderent abſque ſcandalo: & *§. 23. num. 1.* re-
ſolvit eos peccare mortaliter, ſi aleis, & taxil-
lis ludant.

28 Ludus tamen, qui conſiſtit in ingenio, aut
virtute corporis, illis eſt permiſſus, ſi ſecretò,
& in ſuis ædibus ludant. vt per Par. de Puteo
in tract. de ludo num. 12. Coſta *eod. tract. num. 15.
art. 2.* Farin. *d. q. 109. num. 103. & 106.* Vgolin.
d. cap. 13. §. 25. & 26. Bellet. *d. §. 24. num. 8. & 9.*
vbi *num. 15.* intelligit, modò non ludant in pu-
blico: dummodò etiam admixtos laïcos non
habeant. gloſſa *in verb. eiuſdem, in cap. contine-
tur, de homicid.* vbi Hoſt. *num. 1.* & Abb. *num. 3.*
Coſta *d. tract. num. 14. in fin.* Bellet. *dict. tit. de
diſcipl. Cleric. §. 24. num. 17.* Farin. *dict. p. 3. q. 19.
n. 100.* Garc. *in ſum. tract. 1. diffic. 2. dub. 2. à
num. 6.*

Unde ſchaccorum, ſive latrunculorum lu- 29
dum non eſſe Clericis prohibitum reſolvunt
Abb. *num. 4. verſ. & hoc intellecto, & n. 12.* Joan.
Andr. *num. 13.* Butr. *verſ. ludus autem, in d. cap. pen.
de vita & honeſt. Cler.* Coſta *d. tract. n. 25. in fin.
verſ. quod autem ludus, & num. 27. ante fin. art. 2.*
Viv. *tom. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 29. n. 3. in princ.
pag.* 430. Farin. *d. q. 109. n. 114.* Ugolin. *d. § 25.
in princ.* Paul. Comitol. *d. lib. 1. q. 91.* Bellet. *d. §.
24. num. 7.* ubi *num. 10.* intelligit modò ludatur
causâ recreationis, & non causâ voluptatis, aut
avaritiæ, vel cupiditatis: & *n. 15.* etiam dum-
modo non diſtrahatur à Divinis, propter lon-
gum tempus quod in tali ludo conteritur.† Et 30
quamvis hujuſmodi ludus ingenio conſtet, ac
proinde permiſſus cenſeatur, non multùm ta-
men literatis hominibus convenire arbitran-
tur, quòd mentem jam literarum ſtudiis fati-
gatam recreare magis ceſſatione & quiete,
quàm novo meditationis labore gravare opor-
teat, ut benè advertit Ioan. Bapt. Finus *de regul.
jur. homil. 22. in fine.*

Duodecimò, colligitur eiſdem quoque non li- 31
cere canes, accipitres, vel hujuſmodi ad venan-
dum habere, *cap. 2. in fin. de cler. venat.* Camill.
Borel. *in ſumma omn. deciſ. tom. 1. tit. 11. num. 42.*
nec venationes facere periculoſas, ſeù clamo-
ſas, veluti aprorum, & cum armis, *cap. 1. cum
ſeq. 34. diſt. cap. 1. de cler. venat.* reſolvunt Bern.
in pract. cap. 70. in noviſſ. impreſſ. Guil. Benedict.
*in cap. Raynutius, de teſtam. verbo Et uxorem no-
mine Adelaſiam, num. 875.* Sylveſt. *in ſum. verbo
Venatio, circa med.* Sebaſt. Medic. *de venat. piſcat.
& aucup. part. 1. q. 8. ex n. 17.* Menoch. *conſ. 221.
num. 30.* Franc. Marc. *Delphin. deciſ. 529. num. 1.
part. 1.* plures quos refert Cened. *ad Decretal.
collect. 56. n. 8. & 9.* quibus addo Sebaſt. Næv.
*in remiſſ. ad lib. 2. feud. tit. 56. quæ ſint Regalia,
n. 273. cum ſeq.* Bellet. *d. tit. de diſcipl. cleric. §.* 19.
Thom. Valaſ. *allegat. juris tom. 1. alleg. 31. n. 13.*
Rebell. *de obligat. juſtit. part. 1.* Galganet. *de jure
publico, lib. 3. tit. 5. num.* 67. Squillante *de obligat.
Cleric. part. 2. num.* 37. Ioan. Valer. *de different.
inter utrumque forum, verbo Peccatum, differ.* 20.
Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha *in comment. ad
cap. 2. diſt. 34.* Machado *d. lib. 4. part. 1. tract. 13.
docum. 8.* Hurtado *de juſtit. diſp. 1. diffic. 23. n. 53.*
Card. Lugo *de juſtit. diſp. 6. ſect. 6.* Garc. *in ſum.
tract. 1. diffic. 2. duda 3. n. 3.* Marta *de juriſdict.
part. 4. cent. 1. caſu 37. à n. 17.* ubi intelligit † ſi 32
ad voluptatem venati fuerint, & ſæpiùs in
ipſa voluptate detenti: qui omnes etiam aſſe-
runt ſanitatis, vel recreationis causâ Clericos
venationibus uti non prohiberi, dummodo id
faciant cum ſilentio & modeſtia, quod etiam
poſt alios advertit Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à
Cunha *in comment. ad cap. 9. n. 2. diſt. 86.* † In du- 33
bio autem venationem præſumi factam causâ
recreationis tenent Anan. *in d. cap. 1. de Cleric.
venat. col. 2.* Alex. *conſ. 72. n. 13. vol. 1.* Menoch.

d. conſ. 211. num. 51. & de præſum. lib. 5. præſ. 3. n. 116. Bellet. d. §. 19. n. 7. Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha in comment. ad c. vident 10. diſt. 86.

34 Hinc Nicolaus Papa in d. cap. 1. diſt. 34. Lanfredum venationi deditum reprehendit, ad-
35 ditque ex S. Hieronymo † venatorem nunquam legiſſe ſanctum, cuius dicti ratio poterit eſſe, quia venatores miſerandàm in animalibus exercendo carnificinam multùm inde ſanguinariæ crudelitatis aſſumunt, & ſic mentem induunt ab omni pietate alienam, Pined. in Iob, cap. 16. verſ. 10. num. 3. & 7. Ferdinand. Salazar. Prouerb. cap. 12. verſic. 27. num. 123. vbi fraudulentos homines venatori dicit perſimillimos, ipſámque artem venatoriam multis fraudibus, ac dolis eſſe conjunctam, & Martin. Delr. in adag. ſacr. adag. 13. per tot. firmat quod ſacer textus venationis nomine omnem tyrannidem, crudelitatémque deſignat. Non obſtat quod objicit gloſſ. verb. venatorem, in eod. cap. 1. diſt. 34. de Sancto Euſtachio, quia benè ſoluit dicens, quod deſeruiens venationi non eſt ſanctus, ſed qui ſemel fuit venator, poteſt poſtea effici ſanctus, peracta jam pœnitentia, ſequitur Abb. in d. cap. 1. verſ. & pro illa, de Clerico venatore, declarant Abul. in Matth. cap. 6. q. 43. verſic. ſi autem objiciatur, Franc. Marc. Delphin. deciſ. 529. ex n. 7. part. 1. Petr. Gregor. Syntagm. juris lib. 39. capit. 10. num. 13.

36 Piſcari autem eiſdem licere non eſt dubium, exemplo Apoſtolorum, quos piſcatores ad ſe Saluator noſter vocauit Matth. 4. Marc. 1. & Luc. 5. Ita Salzed. ad Bernard. d. capit. 70. lit. A, verſ. Piſcatio. Iac. de Graff. in aureis dec. part. 3. lib. 3. cap. 3. verſ. 6. Mart. d. caſu 57. n. 22. Monach. de arbit. caſu 413. in fine, Azeued. l. 1. n. 13. verſ. niſi & piſcatio, tit. 8. lib. 7. nouæ Rec. Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha in comment. ad cap. Eſaii, diſt. 86. Bellet. dict. tit. de diſcipl. Cleric. §. 19. num. 8. Vgolin. d. c. 13. §. 22. num. 10. qui, & præcipuè duo vltimo loco citati, id dupliciter reſtringunt, & primò, dummodo artem illam piſcandi, diebus præſertim ſolemnibus (quibus Eccleſiaſticis Officiis intereſſe debent, & inſeruire) non exerceant, in aliis feſtis permittitur, vbi neceſſitas ſuaderet, c. licet, de feriis. Secundò, ſi non aſſiduè id exerceant, non enim Apoſtoli poſteaquam gratiam Dei nouerunt, piſcationibus operam dabant aſſiduè, ſed relictis retibus ſequuti ſunt Chriſtum Dominum.

37 Decimotertiò colligitur Parochos, & alios Clericos negotiari, & mercaturam facere lucri cauſa non poſſe, vt probat text. in cap. negotiatio, 88. diſt. & in cap. cùm ſecundum 6. ne Clerici, vel Monachi, vbi decernitur vt excommunicentur, & in cap. ſed nec, eod. tit. vbi præcipitur, vt ſuſpendantur ab officio Eccleſiaſtico, & in c. Clericus, diſt. 94. vbi imponitur eis depoſitionis pœna, & in cap. Canonum 14. q. 4. vbi jubetur vt explodantur à Clericali conſortio. Vide Strach. de mercat. part. 3. num. 4. Bernard. & Salzed. in pr. cap. 55. aliàs 58. in nouiſſ. impr. Redoan. de ſpoliis Cler. q. 2. in princ. num. 1. cum ſeqq. Menoch. conſ. 12. num. 11. & 12. & de præſumpt. lib. 3. præſ. 56. n. 8. Morl. in emporio juris, p. 1. tit. 9. q. 10. Salon. in 2. 2. q. 77. art. 4. Medin. in C. de reſtit. q. 30. art. 2. Mart. de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 3. Rebell. de obligat. juſtit. part. 2. lib. 9. quæſt. fin. ſect. 2. à num. 4. Squillante de obligat. Cleric. part. 2. num. 39. Farin. fragm. crimin. part. 1. lit. C, verb. Clericus, à num. 147. Salas de contract. vbi de empt. dub. 2. Sigiſm. Scacc. de commerc. §. 1. quæſt. 7. part. 2. Paul. Comit. reſp. moral. lib. 5. quæſt. 53. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 26. num. 325. Vgol. de officio Epiſcopi, cap. 13. §. 15. & 16. Fernandez in examine Theolog. moralis, part. 4. cap. 5. §. 8. num. 4. Carol. de Graſſis de effectib. Cleric. effectu 6. Bellet. diſquiſ. Cleric. part. 1. tit. de diſciplina Cler. §. 21. Anton. Diana reſolut. moral. tract. de contract. reſol. 72. Buratt. deciſ. 916. num. 7. Lezana in ſum. quæſt. Regul. cap. 9. num. 39. Fragoſo de Republ. p. 1. lib. 2. diſp. 4. numer. 312. verſ. dicendum, Bauny tract. 11. q. 15. verſ. ſeptimò peccat, & q. 17. Trullench. in Decalog. lib. 7. c. 21. dub. 9. n. 6. Fagundez de Iuſtit. lib. 5. cap. 11. n. 2. Garcia in ſum. morali, tract. 1. diffic. 2. dub. 5. n. 4.

38 Amplia primò procedere quocumque contractu negotientur, vtpote vel emendo, vel vendendo, vt reſolvit Vgolin. d. c. 13. §. 16. n. 1. in fine, vel conducendo poſſeſſiones propter cupiditatem, vt probat text. in cap. 1. ne Clerici, vel Monach. vbi Abb. num. 8. Marc. Anton. Genuenſ. in pract. Archiepiſc. Neapol. c. 62. num. 12. Mart. d. caſu 3. Bellet. §. 21. numer. 31. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha in comm. ad cap. 1. num. 2. diſt. 87. niſi neceſſitas inſtet, videlicet ad ſui, vel ſuorum ſuſtentationem, vt declarant Hoſt. in cap. 1. num. 2. de oblig. ad ratiocin. Sylveſt. in ſum. verb. Clericus 3. num. 2. Molin. de juſt. tract. 2. diſp. 342. Leſſ. eod. tract. lib. 2. cap. 15. dub. 1. num. 6. Port. Imol. conſ. 16. Ioan. Baptiſta Coſta de remed. ſubſid. remed. 73. Marc. Anton. Gen. citato loco, Bellet. d. §. 21. num. 33. vbi num. 25. ſubdit, quod poſſunt conducere omnes obuentiones Eccleſiæ. † Vel niſi conductori ſuccedant, quia poterunt perſeuerare in conductione vſque ad tempus, quo durare debet conductio, gloſſ. verb. conductore, in d. cap. 1. vbi Abb. n. 8. Felin. in cap. quia G. num. 3. verſ. ideò ipſe, de jud. Barbat. conſ. 1. num. 59. vol. 3. Sylueſt. in ſum. verb. Clericus 3. num. 2. Gregor. Lop. l. 45. verb. arrendatores, tit. 6. part. 1. Bonacoſ. comm. crimin. p. 2. verb. Curiales, fol. 20. Redoan. de ſpoliis Cleric. in præfat. q. 2. n. 12. Bellet. d. §. 21. num. 32. Molin. d. tract. 2. diſp. 342. num. 7. Leſſ. d. lib. 2. cap. 21.

cap.21.num.6. Vgolin. *dict.§.6.num.2.verſ. quid igitur.*

40 Amplia *ſecundò*, ſen potiùs declara procedere io illis, qui aliqoid emunt, vel contractu oneroſo acquirunt, vt ex illius venditione lucrum referant; ſecus autem ſi emant rem eo animo, vt domi conſumant, vel vt eam reducant ad aliquam formam, aut ea vendant, quæ de rebus ſuis recollecta fuerint. Vide Tiraquel. *in præfat. retractatus lign. n.78.* Mex. *in tract. taxa panis, concluſ.1.n.170.* Mart. *d. caſu 3. num.10.* Ceuall. *commun. contra commun. q.810. n.16.& 17.* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. vectigal, verſ. tertiò quatenus,* Suar. *tom.5. diſp.23. ſect.4. num.21.* Bellet. *dict. part.1. tit. de exempt. Cleric. à muner. §.4.* Molin. *de juſtit. tract.2. diſp. 339.& 342. concl.4.* Carol. de Graſſ. *de effectib. Cleric. effectu 3.* Bonac. *de contract. diſp.2. quæſt.9. puncto 2. num.2.* Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.25. num.325. verſ.4. & num.379.* Joan. Salas *d. dub.2. num.1.*

41 Limita *primò*, quando oegotiationem exercueriot non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, vt ſe, ſuóſque alant, cùm aliunde vnde viuant non habeant, & bona Eecleſiæ ad eorum victum non ſufficiāt. Ita Salzed. *ad Bernard. d.c.58. verſ. neceſſitatis tamen cauſa,* Nauar. *conſ.3. n.3. ne Clerici, vel Monach.* Vgolin. *d.c.13.§.16. num.2. verſ.2.* Farin. *d. lit. C, verb. Clericus, n.169.* vbi *n.170.* ſubdit, quod io dubio negotiatio præſumitur facta ex cauſa cupiditatis, & lucri, niſi probetur neceſſitas.

42 *Secundò* limita, vbi ſemel, vel itetum negotiauerint, quia in hoc caſu non peccarent mortaliter, Cen. *ad Decretum, collect. 37. num.2. in fine.* Vgolin. *d. cap.13.§.15. num.2. & §.16. n.1.* Carol. de Graſſis *d. effectu 6. num.19.* Anton. Diana *moral. reſolut. tract. de contract. reſol.72. verſ. limita.*

43 *Tertiò*, limita ſi negotientur per alios, juſta interueniente cauſa, ita Nauar. *de ſpoliis Clericor. §.8. in fine,* Tabien. *verb. emptio, quæſt.26.* Malder. *2.2. tract.5. c.2. dub.4.* Molin. *d. tract.2. diſput.342. num.10.* Leſſ. *dict. lib.2. cap.21. dub.1. num.6.* Squillante *de obligat. Cler. p.2. num.43.* Fernandez *in examine Theol. moral. q.4. cap.5. §.8. n.6.* Anton. Diana *d. reſolut. 72. verſ. ſed tota difficultas,* Fagundez *de juſtit. lib.3. cap.12. n.1.* Garcia *d. diffic.2. dub.5. n.6.* Illuſtriſſimus D. meus Rodericus à Cunha *in comment. ad cap.9. num.1. diſp.88.* Contrariam tamen tuentur Megal. *2.2. lib.2. cap.5. q.157.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. cap.62. num.6.* Vgolin. *d.§.17. num.2.* Sed eorum opinionem exiſtimo procedere eo caſu, quo Clerici quæſtui potiſſimùm aohelantes negotiationem pet alium exercent; ſecus verò dicendum vbi negotiatio per modnm alicuius liciti artificii exercetor, & nullum auaritiæ, vel ambitionis vitium in Clericis notari poteſt, in quibus terminis ſunt intelligendi Doctores primo loco citati.

Quartò limita, ſi emiſſent pertinentia ad ſe, ſuamque familiam ſuſtentandam per totum annum, & præter propoſitum empta ſupereſſent vel diminutione familiæ, aut alia ratione; tunc enim pretio currenti etiam cariori, quàm emerant, abſque negotiationis periculo vendere poſſunt, vt per Proſp. de Auguſtino *in add. ad Quarant. verb. vect. verſ.3.* ibi, *idque extende.* Vgolin. *d.§.16. verſ.5.* Farin. *in frag. p.1. verb. Clericus, n.176.* Fragoſ. *d. diſput.4. num.313. verſ. ſimiliter.* Garcia *d. dub.5. num.5. in med.* 44

Quintò limita, vbi mercatnram exercuerint cum ſuis animalibus, & prædiis; poſſunt enim locare animalia, vt boues, & oues, ſi habent ex decimis, ant ſucceſſione, vel ſi habentes paſcua multa, emunt eadem animalia, vt illa depaſcereot ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum, vt per Redoan. *de ſpol. Cleric. q.2.* Molin. *d. diſput.342. num.14.* Bellet. *d. tit. de favore Clecor. §.11. n.34.* 45

Sextò, limita vbi agros proprios colerent, vt fructus vendant, lapides, vel metalla ex ſuis fundis cæderent, vel eruerent, ſiue ea mutent in aliam ſpeciem, ſiue non, greges in ſuis prædiis alerent, vt ex fœtn, lacte, lana pecuniam conficiant, aut vt ipſa animalia adulta, & ſaginata vendaot, ita Leſſ. *d. lib.2. cap.15. dub.1.* Paul. Comitol. *d. lib.1. q.53. num.2.* Fernandez *ubi ſuprà, n.5.* 46

Septimò limita, vbi à locis piis terrena in affictum acceperiot, quia non debeot hoc caſu prætextu illicitæ negotiatioois moleſtari, ut Nuncio Neapolis reſcripſit ſacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium Præpoſita, *ſub die 19. Ianuarij* 1593. 47

Octavò, limita vbi vinum ſuum etiam minutim vendiderint, cum aduertentiis tameo ſibi per Epiſcopum præſcriptis, prout Auerſano Epiſcopo eadem *ſacra Congreg.* reſcripſit *ſub die 5. Maij* 1593. 48

Decimoquartò, colligitur Parochos, & quoſcumque alios Clericos ab omni ſordido quæſtu, & vili, aut ignominioſo artificio abſtinere debere, quibus verò non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, *cap. Clericus 1.& 2. diſt.91.* Strach. *de mercat. part.3. num.5.* Viv. *tom.1. commun. opin. lib.4. tit.11. num.43. verſ. & Concilium, pag.565.* Nauar. *commento 2. de Regular. num.37.* Leſſ. *d. lib.2. cap.15. dub.2.* Vgolin. *dict. cap.13.§.18. num.1. verſ. excipio,* Fernaodez *in examine Theologia moralis, part.4. cap.5.§.8. num.7.* Illuſtriſſimus D. meus Rodericus à Cunha *in Comment. ad cap.9. n.2. diſt.88.* 49

Sic Apoſtoli laborabant manibus ſuis, ne quempiam grauarent, D. Paul. *1. ad Theſſal.2.* 50

& 1. ad Corinth. 4. & Actor. 1. c. 28. c. nunquam, de conſecr. diſt. 5. Et ſanctus Lucas manibus ope-
rabatur in pingendo, & ſanctus Antonius in
colendo terram, & texendo fiſcellas; unde eis
permiſſum erit, & maximè quibus Eccleſia
non ſufficit, ut victum, & veſtitum quærant, ut
exerceant opera ruſticalia, veluti fiſcellas jun-
cis texere, caniſtra viminimus plectere, ſarre-
re humum, areolas æquo limite dividere, in
quibus cùm olerum jactata fuerint ſemina, vel
plantæ ad ordinem poſitæ, aquæ ducantur ir-
riguæ, inſerere fructuoſas arbores, vel gemmis,
aut ſurculis apum alvearia fabricare, & lina te-
xere pro capiendis piſcibus, proprias vineas
putare, vel fodere, domus ſuas reficere, & alia
hujuſmodi facere, *cap. Presbyter, c. Clericis vi-
ctum, 91. diſt.* dummodò tamen non impedian-
tur munera, quibus incumbere debent. Steph.
Gratian. *diſcept. forenſ. c. 57. n. 27.*

51 *Decimoquintò*, colligitur eos arma deferre
non poſſe, portantes enim excommunicati de-
bent, *c. Clerici 2. de vita, & honeſt. Cleric.* Cor.
in memorab. verb. armorum vſus, verſ. notabis,
Farinac. *in praxi crimin. part. 3. q. 108. n. 21. cum
ſeq.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 15. verſ.
prohibetur.* Squillante *de oblig. Cleric. p. 2. n. 49.*
Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 371.
in 1. edit. aliàs reſol. 314. n. 3. in 2. edit.* Vgolin.
d. cap. 13. §. 12. Galganet. *de jure publico, lib. 3.
tit. 5. num. 65.* Bellet. *tit. de diſcipl. Cleric. §. 18.
num. 8. verſ. quod ſi.* Carol. de Graſſis *de effectib.
Cleric. effectu 20. num. 8.* Machado *en ſu perfetto*
52 *Confeſſor, lib. 4. p. 1. tract. 13. docum. 12.* † Clerico-
rum enim arma ſunt orationes, & lachrymæ,
*c. fin. 36. diſt. cap. porrò, 16. q. 3. c. convenior, c. non
pila, cum aliis, 23. q. 8.* Navarr. *conſ. 8. de his quæ
vi, n. 10.* Menoch. *de arbitr. caſu 394. num. 32.*
Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 314. num. 4.* Bellet. *d. §. 18.
num. 9.* Franc. Molio. *de brachio Regio, cap. 18.
num. 32.* Carol. de Graſſis *d. effectu 20. num. 4.*
Giſbert. Scheuich. *de Eccleſiaſticor. vita, lib. 2.
cap. 55. in fine.*

53 Verùm ſi ſubſit juſta cauſa, poterunt arma
portare, veluti ſi per loca periculoſa iter fa-
ciant, ad terrorem latronum, ut per gloſſ. *verb.
Clerici, in d. c. Clerici,* ubi Bald. *num. 2.* & Abb.
num. 8. Socin. *reg. 30. limit. 6.* Menoch. *de arbitr.
caſu 394. num. 58.* Decian. *in tract. crimin. lib. 8.
cap. 3. num. 34.* Farin. *d. q. 108. num. 110.* Vgolin.
d. cap. 13. §. 12. verſ. excipitur. Carol. de Graſſis
d. effectu 20. num. 33. cum ſeqq. Bellet. *d. §. 18.
num. 15.* Vel ſi eſſent in obſidione, aut habe-
rent inimicitias, ſeu ex aliqua juſta alia cauſa.
Bald. *in d. c. Clerici, n. 7.* Iacob. de Graff. *in au-
reis deciſ. part. 2. lib. 3. c. 7. num. 3.* Vgolin. *d. §. 12.
verſ. 2.*

54 Deinde de his, quæ Clerici pro honeſtate,
ac bonis moribus vitare tenentur, Iſidor. *de Ec-
cleſ. offic. lib. 2. cap. 2.* relatos *in cap. his igitur, 23.
diſt.* quaſi omnia, quæ dicta ſunt ſuprà, com-
pendioſè complectens, ſcribit in hæc verba:
*His igitur lege Patrum cavetur, ut à vulgari vita
ſecluſi à mundi voluptatibus ſeſe abſtineant, non
ſpectaculis, non pompis interſint, convivia publi-
ca fugiant, privata non tantùm pudica, ſed & ſo-
bria colant, uſuris nequaquam incumbant, neque
turpium occupationes lucrorum, fraudiſque cujuſ-
quam ſtudium appetant, amorem pecuniæ quaſi
materiam cunctorum criminum fugiant, & ſæcu-
laria officia, negotiaque abjiciant, honoris gradus
per ambitiones non ſubeant, pro beneficiis medici-
næ Dei munera non accipiant, dolos & conjura-
tiones caveant, odium, æmulationem, obtrectatio-
nem, atque invidiam fugiant, non vagis oculis,
non effrana lingua, aut petulanti, fluidoque geſtu
incedant; ſed pudorem, & verecundiam mentis,
ſimplici habitu, inceſſuque oſtendant, obſcænita-
tem etiam verborum, ſicut & operum penitus exe-
crentur, viduarum, & virginum frequentationem
fugiunt, cõtubernia extranearum fœminarum nul-
latenus appetant, caſtimoniam quoque inviolati
corporis perpetuò conſervare ſtudeant, aut certè
unius matrimonii vinculo fœdarentur: ſenioribus
quoque debitam obedientiam præbeant, neque ullo
jactantiæ ſtudio ſemetipſos attollant; poſtremò Do-
ctrinæ lectionibus, Pſalmis, Hymnis, Canticis &
pio exercitio jugiter incumbant. Tales enim debent
eſſe, qui divinis cultibus ſe mancipandos ſtudent
exhibere, ſcilicet ut dum ſcientiæ operam dant, do-
ctrinæ gratiam populis adminiſtrent.*

Debet igitur Parochus vitam ſuam ita in- 55
ſtituere orationis frequentia, cibi ac potus tem-
perantia, corporis caſtitate, locutionis mode-
ſtia, in pauperes miſericordia, erga omnes hu-
manitate, & charitate, ut quod verbis in Eccle-
ſia populum edocet, ipſe opere confirmet, ac
veluti in imagine oſtendat: & quod aliis tan-
quam ad ſalutem neceſſarium, aut utile ſuadet,
idem conſilium ſibi det, & exequatur; alioquin
enim apparet ſubditis, Paſtorem non ex animo
hortari ad charitatem Dei, & proximi, conti-
nentiam, & temperantiam, vitiorumque om-
nium fugam, ſi videant ipſummet talia facere,
quæ in aliis damnat; nam qui ſibi malus eſt,
quomodo aliis bonus eſſe poſſit, cùm proxi-
mus quiſque ſibi ſit? & *Eccleſ. c. 30.* dicat, *Miſe-
rere animæ tuæ placens Deo.* Si, inquam, Paſtor
propriam animam ſibi conjunctiſſimam non
curat, quomodo curam aliarum geteret ex
animo? aut quomodo cum fructu alios exci-
tabit ad charitatem Dei, & rerum cœleſtium
deſiderium, ſi ipſemet eo igne cœleſti privatus
ſit? quomodo alios exhortabitur ad temperan-
tiæ, & caſtitatis virtutem, ſi ipſemet vino dedi-
tus, & impurus exiſtat? quomodo commen-
dare poterit mutuam charitatem, pacem, &
manſuetudinis Chriſtianæ decorem, ſi ipſemet
lites alat, impatientia, & iracundia æſtuet?

Capvt VII.

De vigilantia Parochorum erga ſuas plebes.

SVMMARIVM.

1 *Parochi oues ſuas non ſolùm in genere, ſed etiam in ſpecie, & in indiuiduo agnoſcere debent.*

2 *Baptizatos deſcribere debet Parochus cum nominibus parentum, ſi de legitimo matrimonio nati ſint, & patrinorum, qui eos de baptiſmo ſuſceperant, de die, menſe, & anno.*

3 *Formula deſcribendi baptizatos ponitur.*

4 *Baptiſmi liber per Parochum deſcriptus probat quem baptizatum, & illius ætatem.*

5 *Origo probatur ex partita libri Baptiſmi per Parochum extracta.*

6 *Parochus tenetur deſcribere illos, qui contrahunt matrimonium in Parochia ſua.*

7 *Matrimonium probatur ex libro Parochi, in quo illud deſcribit.*

8 *Parochus tenetur ſub mortali peccato librum deſcribere eorum, qui in ſua Parochia matrimonium contrahunt.*

9 *Formula obſeruanda à Parochis in deſcribendis matrimoniis ponitur.*

10 *Matrimonium plenè probatur ex partita extracta de libro Parochi, etiam mortuis teſtibus, & Parocho.*

11 *Formula partita in libris mortuorum per Parochum deſcribenda ponitur.*

12 *Mors, & ſepultura probatur ex partita extracta per Parochum de libro mortuorum, etiam ad effectum reſeruntionis.*

13 *Parocho adnotanti mortem Parochiani creditur.*

14 *Mors probatur ex libro Societatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliendi mortuos.*

15 *Mors probatur ex libro Hoſpitalis, cui conſueuit fides adhiberi.*

16 *Confirmati an, & quando, & quomodo ſcribendi? oſtenditur.*

17 *Matriculam omnium, qui ſunt ſub ſua Parochia, pro ejus arbitrio conficere debet Parochus.*

18 *Parochus notare debet eos, quibus de bonis Eccleſia ſubuenit.*

19 *Parochus fidem de libris ſuis faciens, poteſt accipere pro ſua mercede illud quod in loco conſuetum eſt dari: ſi verò ſolitum ſit fieri gratis, gratis & ipſe faciet.*

20 *Libri matriculorum non ſunt per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendi, ſed penes illos debent conſeruari.*

21 *Fides extracta per Parochum ex ſuis libris, vt in judicio probet, eſt neceſſariò facienda cum formali tranſcriptione partita de verbo ad verbum.*

22 *Fides extracta per Parochum lite pendente in Rota, ſine citatione & recognitione non probat.*

23 *Parochus debet facere diligentem inſtructionem ingeniorum ſua cura.*

24 *Parochus tenetur curare vt ſana, & orthodoxa doctrina, & boni mores in plebibus ſuis conſeruentur, & vitia auertantur, & profligentur.*

Parochus curet diſcordias inter filios ſpirituales quantocyùs componi. ibid.

25 *Parochus inuigilare debet circa pauperes, & miſerabiles perſonas.*

26 *Diſcordias inter filios ſpirituales componere debet.*

27 *Infirmos ſua Parochia viſitare, eóſque opportunis remediis juuare debet Parochus.*

28 *Infirmus vbi incipit agonizari, qua obligatio incumbat Parochis.*

29 *Infirmo, qui Sacramenta recepit, non tenetur Parochus ſub peccato mortali aſſiſtere.*

30 *Infirmo impœnitenti vſque ad reductionem debet Parochus aſſiſtere.*

31 *Parochus ſub peccato mortali non obligatur infirmum adducere, vt teſtamento res ſuas diſponat.*

Cvræ animarum Præfecti debent in primis, quemadmodum Tridentina Synodus docet *ſeſſ. 22. de reformat. cap. 1.* oues ſuas agnoſcere, non ſolùm in genere quoad earum numerum, ſed in ſpecie familias ſingulas, & in indiuiduo perſonas quaſlibet, earumque ætatem, & qualitates, vt poſſint ipſimet, vel, ſi opus fuerit, Ordinarii locorum neceſſaria ad ſalutem ſingulorum opportunè ſubminiſtrare: quod faciliùs exequentur, ſi juxta nouum Rituale librum componant, in quo familias, & perſonas ſubditorum cum ætatis nota, & Sacramentorum, præſertim ad ſalutem neceſſariorum receptione, & alia hujuſmodi deſcribant. 1

Vltra hunc librum principalem debent Parochi alios quatuor, ſiue matriculas habere, in quibus deſcribant primò omnes, qui in Eccleſia ſua baptizantur cum nominibus parentum, ſi de legitimo matrimonio nati ſint, & patrinorum, qui eos de Baptiſmo ſuſceperunt, de die, menſe, & anno. Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 2.* Paul. Fuſc. *de viſit. lib. 2. cap. 3. num. 23.* Poſſeuin. *de officio Curati, cap. 8. num. 48.* vbi ponit formam, videlicet: 2
† *Die... menſe... an... Paulus filius Petri de N. & Bertha de N. ejus vxoris, baptizatus eſt à me N. compatre, & commatre N. & N.* (& ſi baptizatus fuerit domi, poſt verbum *baptizatus*, addatur nomen baptizantis,) *& reliqua Sacramentalia* 3

mentalia perfecta ſunt à me N. &c. Vel meliùs
ita poteſt hæc formula conoipi : *Die.... men-
ſe.... an.... Ego N. Archipresbyter , ſive Rector,
aut Curatus Eccleſiæ Sancti N. baptizaui N. filium*
(hîc ponantur nomina, & cognomina, & loca
vbi habitant) *ſecundùm ritum , & præſcriptum
S.R.E. Patrinus , & Matrina fuerunt N. & N.*
(hîc ponantur nomina , & cognomina patrini
& matrinæ.) Quod ſi infans ſpurius , & illegi-
timus fuerit, & parentes cognoſci nolint, ſcri-
batur : *Ego N.* &c. vt ſuprà, *baptizaui N. filium
parentum ignotorum, ſecundùm ritum* , &c. vt *ſu-
prà*. Quod ſi domi baptizatus ad exorciſmum
fuerit allatus , adnotentur nomina Patrino-
rum, qui in exorciſmo eum tenuerunt, in hanc
formam : *Fuit baptizatus , & ſuſceptus N. filius
N.* &c. *ſecundùm ritum*, &c. vt ſuprà, *quem ego
N.* &c. *exorcizaui , & fuerunt Patrini N. & N.*
(hîc ponantur eorum nomina, & cognomina,
vt *ſuprà* , qui ad èxorciſmum tantùm eum
tenuerunt.) *Datum* , &c. Titulus autem ſic
concipiatur. *Liber baptizatorum in Eccleſia Pa-
rochiali Sancti N. pro anno....*

4 Ex partita ab huiuſmodi libro Baptiſmi per
Parochum extracta probatur quis baptizatus,
& illius ætas , ſicut docent Caputaquen. *decis.*
614. *num.* 1. *part.* 1. Mandoſ. *ad reg.* 18. *Cancel.
quæſt.* 10. *à num.* 1. Veral. *deciſ.* 314. *num.* 1. *lib.* 1.
Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *præſ.* 51. *num.* 53.
Viv. *deciſ.* 184. *n.* 15. *lib.* 1. Anton. Monach. *Flo-
rent. deciſ.* 17. *num.* 2. & Bonon. *deciſ.* 19. *num.* 13.
Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 249.
in 1. *edit. alias reſolut.* 218. *n.* 5. *in* 2. *edit.* Seraph.
deciſ. 1138. *num.* 2. Joſeph. Ludov. *Peruſ. deciſ.*
55. *num.* 7. Caualer. *deciſ.* 444. *num.* 4. Gratian.
diſcept. forenſ. c. 491. *num.* 18. *& c.* 767. *num.* 43.
Camill. Borrel. *in ſum. deciſ. part.* 2. *tit.* 22. *n.* 25.
Maurit. *de reſtit. in integr. c.* 321. Maſcard. *concl.*
673. *num.* 1. *&* 2. *cum ſeqq.* Farin. *fragment.
crimin. part.* 1. *verb. ætas, n.* 141. Franc. Molin.
de ritu nupt. lib. 1. *compar.* 9. *num.* 41. Beller. *diſ-
quiſit. Cleric. p.* 1. *tit. de Clerico teſte,* §. 1. *num.* 10.
Genua *de ſcriptura priuata , lib.* 5. *tit. de libris
Plebanor. quæſt.* 1. *num.* 3. *&* 4. Rot. *deciſ.* 592. *n.* 2.
part. 1. *recent. & deciſ.* 15. *num.* 2. *part.* 2. *etiam
recent. & in Romana Nullitatis obligationis* , 16.
Ianuarii 1626. *coram R. P. D. Duran.* meri-
tiſſimo Epiſcopo Vrgellen. nunc Archiepiſco-
po Tarraconen. inter ejus deciſiones impreſ-
ſas *deciſ.* 18. *n.* 22. cuius prudentia , & littera-
rum ſcientia in Romana Curia non parum
emicuit , noſtramque Hiſpanicam Natio-
nem ſummè honorauit : quæ quidem deciſio
reperitur inter ejus impreſſas *deciſ.* 206. ope-
ra & diligentia Ferdinandi Sciamannæ ejus
alumni, in lucem editas de hoc anno 1637.
vbi *n.* 5. ſubdit illa deciſio , nihil referre quod
liber non fuerit curioſè tentus, prout ordina-
tur in Decretis viſitationis , & conſtitutioni-
bus Synodalibus : vbi quod liber debet eſſe
foliorum adminus ducentorum, coopertus hœ-
dina charta candida , ac ſine macula , & auro
in ſuis extremitatibus delineatus , chordulis
ſericeis rubei coloris ad claodendum munitus,
& in eo recta verborum formula deſcribi an-
nus, menſis, & dies , noménque cuiuſque ba-
ptizati, ac nomen & cognomen Patrinorum;
quia dicebant Domini de Rota, ex prædictis
requiſitis deſcriptio anni , menſis, & diei, no-
miniſque baptizati, ad effectum probandi æta-
tem, ſunt, aut eſſe poſſunt de ſubſtantia ſecun-
dùm occurrentiam caſuum : alia verò ſpectan-
tia ad exteriorem , & decoram libri figuram,
non eſſe de ſubſtantia , ſed potiùs pertinere ad
inſtructionem Parochorum, & vt liber ſit or-
natus , faciliùs cuſtodiatur, difficiliúſque de-
perdi poſſit. Et † probatur etiam origo per 5
librum Baptiſmi , ſecundùm Rebuff. *de pacific.
poſſeſſ. num.* 217. Genua *d. lib.* 5. *quæſt.* 3. Piaſec.
in praxi Epiſcop. part. 1. *cap.* 1. *num.* 9. Maſcard.
de probation. concluſ. 1147. *num.* 21. Gonzal. *ad
regulam* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *à n.* 112. vbi *n.* 113.
hoc intelligit ceſſante fraude. Et per illum
probatur impedimentum cognationis ſpiri-
tualis, Mar. Anton. *var. lib.* 1. *reſol. fin. caſu* 33.

Secunda matricola fieri debet à Parocho, il- 6
lorum ſcilicet qui contrahunt matrimonium
in Parochia ſua, vt ſi dubietas aliqua contin-
gat , poſſit fidem de matrimonio contracto
præſtare , vnde & nomina teſtium , & locum
contractus deſcribere debet , vt ſtatuit Concil.
Trident. *d. ſeſſ.* 24. *de reformat. matrimon. cap.* 1.
verſ. habeat Parochus , aduertunt Fuſc. *de viſit.
lib.* 2. *c.* 3. *num.* 26. Nauarr. *in man. cap.* 6. *num.* 79.
verſ. 5. Azeued. *l.* 8. *n.* 2. *tit.* 1. *lib.* 5. *noua recop.*
Ceual. *commun. contra commun. quæſt.* 604. *num.*
138. Poſſeuin. *de officio Curati , cap.* 6. *num.* 44.
& cap. 12. *n.* 42. Homobon. de Bonis *de huma-
na vita ſtatibus, part.* 1. *cap.* 14. *in fine*, Henriq.
in ſum. lib. 11. *cap.* 7. §. 4. Nicol. Genua *d. lib.* 5.
quæſt. 6. Thom. Valaſc. *allegationum juris tom.* 1.
allegat. 72. *num.* 106. Molfeſ. *in ſum. Theolo-
gia moralis , tract.* 4. *cap.* 8. *n.* 68. Stephan. Gra-
tian. *diſcept. forenſ. cap.* 653. *num.* 63. *& ſeq.* Baſil.
Pont. *de impedimentis matrimon. cap.* 26. §. 2.
verſ. ex quibus , condit. 9. Ægid. de Conink *de
Sacrament. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 27. *n.* 74. Rebel.
de oblig. juſtit. part. 2. *lib.* 2. *q.* 7. *n.* 6. † Ex quo li- 7
bro probari matrimonium tenet Lancel. Gal-
lia *conſ.* 15. *num.* 3. Genua *d. lib.* 5. *quæſt.* 6. Franc.
Viu. *deciſ.* 489. *num.* 9. Camil. Borrel. *d. part.* 2.
tit. 22. *n.* 27. cùm Parocho deponenti de per-
tinentiis ad ſuum officium credatur. Menoch.
de arbitr. caſu 99. *num.* 3. Surd. *deciſ.* 70. *num.* 13.
Stephan. Gratian. in terminis *diſceptat. forenſ.
tom.* 4. *cap.* 653. *num.* 60. Et cùm ſupradicta
ad ſolemnitatem Sacramenti pertineant, pro-
pter finem neceſſarium vitandi lites, † obliga-
re ſub mortali tenent Sanch. *de matrim. lib.* 3.
diſput. 15. *num.* 22. Valer. Reginald. *in praxi fori
pœnit.*

pænit. lib. 31. nam. 242. verſ. vlt. Gutier. de matrimon. cap. 60. nam. 9. Nald. in ſum. verb. Parochus, n. 20. Baſil. Pont. vbi ſup. Poſſeuin. d. c. 12. num. 44. Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 32. num. 174. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 4. cap. 653 num. 64.

9 Formula autem obſeruanda à Parochis in deſcribendis matrimoniis in libris ad id deputatis, talis eſſe poterit. *Die... menſe... ann... Petrus, & Berta factis intra Miſſarum ſolemnia trinis denunciationibus tribus diebus feſtiuis continuis, videlicet die... menſe... dicti anni, & nullo impedimento allato, ſeruatiſque aliis ſeruandis, coniuncti ſunt matrimonio à me N. in Parochia N. talis loci, & inter Miſſarum ſolemnia ibidem benedictionem matrimonialem receperunt,* (quando eſt danda) *præſentibus N. & N. teſtibus.* Si fuerit diſpenſatio obtenta à Sanctiſſimo Domino ſuper aliquo gradu, poſt illa verba, *nullo impedimento allato*, addatur, *& obtenta diſpenſatione à Sanctiſſimo ſuper gradu... & admiſſa per D. Vicarium*, &c. Vel forſan meliùs hæc formula ſic concipi poteſt. *Ego N. Rector Parochialis Eccleſiæ Sancti N. fidem facio me tribus diebus feſtiuis continuis, videlicet primò die... menſe... ann... ſecundò die... menſe... ann...; tertiò die... menſe... ann... in Eccleſia Parochiali Sancti N. inter Miſſarum ſolemnia publicè denunciaſſe matrimonium inter A. & B. nulloque legitimo oppoſito impedimento, ac viro & muliere à me interrogatis, eorúmque mutuo conſenſu intellecto, matrimonium inter dictos A. & B. in facie Eccleſiæ juxta formam Trident. Concil. die... menſe... ann.... in dicta Eccleſia Sancti N. fuiſſe legitimè celebratum, præſentibus N. & N. teſtibus,* &c. *Ego N. Rector Parochialis Eccleſiæ Sancti N. manu propria.*

10 Ex ſupradicta partita etiam mortuis teſtibus, & Parocho ſcribente, abſque aliis probationibus matrimonium plenè probatur, vt benè reſolvunt Caualc. deciſ. 12. ſub num. 22. verſ. & liber Parochi, part. 2. Maſcard. de probat. concluſ. 672. n. 17. cum ſeqq. Aloyſ. Ricc. d. reſolut. 318. à princ. Menoch. conſ. 199. n. 3. Sanchez de matrimon. lib. 3. diſput. 15. n. 22. Franc. Molin. d. lib. 1. compar. 3. à num. 35. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. fin. caſu 33. verſ. nihilominus, Gal. conſ. 13. n. 3. 16. & 17. Giurba ad conſuetud. Meſſanen. cap. 1. gloſſ. 1. part. 1. numer. 39. Ego ipſe d. alleg. 32. num. 175. Rot. deciſ. 750. num. 1. p. 1. diuerſ. & deciſ. 340. p. 2. etiam diuerſ.

11 *Tertia* matricula erit mortuorum, illorum ſcilicet, qui in Parochia ſua ſepulti fuerint, cujus deſcriptionis formula ita concipi ſolet, *Die... menſe... ann... N. de N. omnibus Sacramentis ſuſceptis cum animæ commendatione obiit in ſua domo platea nuncupata N. & ſepultus fuit*
12 *in hac Parochiali Eccleſia Sancti N.* &c. † qua partita probari mortem, & ſepulturam tradunt Menoch. d. lib. 1. præſ. 51. n. 53. cum ſeqq. Paul. Fuſc. d. lib. 2. cap. 3. num. 28. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verb. minoribus, num. 33. cum ſeq. C. de in integr. reſt. minor. Ioſeph. Ludoviſ. Peruſ. deciſ. 55. num. 7. Franc. Molin. d. compar. 9. num. 9. Genua d. lib. 5. quæſt. 2. Cavaler. deciſ. 575. num. 3. Rot. deciſ. 621. num. 4. part. 1. recens. & deciſ. 605. num. 4. part. 2. etiam recens. & in Alexandrina Beneficij, 18. Aprilis 1625. coram R. P. D. Merlino, etiam ad effectum reſervationis, Burat. deciſ. 11. num. 2. & ibi Ferentil. ubi concordantes adducit, & concluſionem ampliat, & deciſ. 407. num. 3. Rot. deciſ. 700. num. 4. p. 1. recent. & in Therulen. Beneficij, 7. Iunij 1610. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Leodicen. Capellania, 8. Novembris 1619. coram bonæ memor. Vbaldo ſen.

Parocho enim adnotanti mortem Paro- 13
chiani creditur, quia ad illum & opus ſepeliendi defunctos ſuæ Parochiæ, & hujuſmodi adnotatio ſpectat, ut per Cravet. de antiq. temp. part. 1. §. vidimus, & abundè num. 1. Ioſeph. Ludoviſ. concluſ. 29. ampl. 24. & Peruſ. deciſ. 12. num. 17. pars. 1. Maſcard. de probat. concluſ. 673. num. 31. & concl. 1077. num. 4. Genua de ſcriptura privata, lib. 5. tit. de libris plebanor. q. 2. num. 1. Burat. deciſ. 886. à num. 1. Rot. in Elaen. Eremitorij, 7. Februar. 1631. coram R. P. D. Merlino, ubi etiam fuit dictum, quod circa † mor- 14
tem alicujus credendum eſt libro Societatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliendi mortuos: & quod credatur ſcribis deputatis ab iſtis Confraternitatibus in Regno Luſitanæ, conſuluit Valaſc. conſul. 10. num. 1. part. 1. quem refert Perez de Lara de Capellan. & anniverſar. lib. 2. c. 4. n. 91. & 93. noviſſimè poſt aliquas hujus tract. impreſſiones à me viſus Eſcobar de puritate, & nobilitate probanda, p. 1. q. 6. §. 1. num. 30.
prout etiam † ex libro Hoſpitalis, cui conſue- 15
vit fides adhiberi, probari mortem dicit Surd. conſ. 350. num. 36.

Quarta matricula eſt Confirmatorum, ma- 16
ximè in oppidis, ad quæ Epiſcopus ad confirmandum accedit, non habens ſecum Notarium ſcribentem; nam in civitatibus illa neceſſaria non erit, cùm Confirmatio conferatur in Cathedrali, & ibi notentur Confirmati. Ita Poſſevin. d. tract. de officio Curati, c. 12. num. 43. in hoc autem libro deſcribi debent nomina, & cognomina Confirmatorum, patrumque & matrum Parochiæ in qua habitant; item ſimiliter patrinorum, ſeu matrinarum, necnon ipſius Epiſcopi adminiſtrantis; tum dies, menſis, & annus, & nomen ipſius Eccleſiæ, in qua Chriſma fuit adminiſtratum, in hanc formam, *Die... menſe... ann.... N. ætatis annorum... filius N. & N. ex parochia S. N. Chriſmatis Sacramento fuit confirmatus à Reverendiſſ. D. Epiſcopo N. patrinus, ſeu matrina fuit N. ex Parochia S. N. adminiſtratum verò fuit hoc Sacramentum*

Google

tum in Eccleſia Parochiali Sancti N. Titulus libri ſic concipiatur, *Liber Confirmatorum Sacramento Chriſmatis Sancti N.*

17 Alias quoque duas matriculas aliqui pro ſuo arbitrio conficere ſolent, non tamen de neceſſitate, ſicut ad ſupradicta obligantur; *una* eſt omnium omnino, qui ſunt ſub Parochia ſua, ut ſcilicet notet continuò eos, qui ſucceſſivè naſcuntur, vel domicilium ſub Parochia ſua ſtatuunt, & eos, qui inde diſcedunt, ut ſciat etiam pro quibus ſit orandum, & eleemoſyna facienda, arg. *c. à nobis, il 2. de ſentent.*
18 *excomm.* † *Altera* eorum, quibus de bonis Eccleſiæ ſubvenit, ut ſic poſſit Eccleſia ſervari indemnis, cùm teneatur rationem ſingulis annis de redditibus, & beneficii poſſeſſionibus per Archidiaconum Epiſcopo reddere ſecundùm juris communis diſpoſitionem, ne in nihilum contingat redigi, aut aliter dilabi, & ne quod in eleemoſynam datum eſt, fiat in peccatum, ut dicitur *in cap. injuſtum, de rerum permut.*

19 Quatuor matriculis, ſeu libris ſupradictis bonam cuſtodiam adhibere tenetur Parochus, ne dum poſſunt ad aliorum manus facili negotio pervenire, falſentur, vel rumpantur, & ubicumque requiſitus fuerit, tenetur de illis fides facere neceſſarias, & poteſt accipere pro ſua mercede illud, quod in loco ſolitum eſt dari; ſi verò ſolitum ſit fieri gratis, gratis & ipſe faciet, quia ſacra Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita Epiſcopo Ca-
20 ven. *ſub die 3. Iunij* 1604. † reſcripſit, nihil pro hujuſmodi fide recipi poſſe, ſubdens hujuſmodi libros non eſſe per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendos, ſed penes illos debere conſervari, dummodo tamen, ſi neceſſarium fuerit, copia pro illorum conſervatione detur.

21 Fides autem ut in judicio probet eſt neceſſariò facienda cum formali tranſcriptione partitæ de verbo ad verbum ſicut jacet, præmittendo hæc verba, videlicet, *Ego N. infraſcriptus Parochus Eccleſiæ Sancti N. de N. fidem facio qualiter in libro defunctorum dictæ Eccleſiæ, fol....* *adeſt ſequens partita, videlicet, die....* &c. *In quorum fidem,* &c. *Datum,* &c. *Ego N. de N. Parochus ſupradictus manu propria.* Aliter autem facta fides, ſeu atteſtatio Parochi, quibuſcumque verbis concepta ſit, abſque formali, ut ſuprà, tranſcriptione partitæ, non probat. Gregorius *deciſ. 359. n. 5.* Beltramin. *in annot. ad deciſ. 359. ejuſdem, num. 9.* & fuit dictum *in Toletana Capellæ,* 18. *Maij* 1615. coram *R. P. D. meo Pirovano, & in Æſina Bonorum,* 17. *Maij* 1617. coram *bonæ mem. Andrea,* Ferentil. *in annot. ad deciſ. 11. Buratti, num. 5.* Prout nec probat
22 † ſi extracta ſit lite pendente in Rota ſine citatione, & recognitione, quæ tamen neceſſaria non erit, ſi tempore productionis non fuerit de hoc oppoſitum, ut cenſuit Rot. *in Romana nullitatis obligationis,* 16. *Ianuarij* 1620. coram *R. P. D. Duran. verſ. non obſtat* 1. Iudex enim parte non opponente poteſt adhibere fidem ſcripturis, etiam informibus, cùm poſſint quandocunque recognoſci. Socin. *in Auth. ſi quis in aliquo, n. 18.* & ibi Dec. *num. 27. verſ. ſi verò judex, C. de edendo,* Pur. *deciſ. 405. lib. 1.* Rot. *deciſ. 487. part. 1. recent.*

Præter hos libros, quos Parochi ex debito officii facere tenentur, & penes ſe habere debent, in aliis nonnulla annotare ſolent, quæ Eccleſiæ, & Parochianis neceſſaria videntur: veluti cùm ſcribunt aliquem fuiſſe excommunicatum, quæ ſcriptura probat, ut tenent Ioſeph. Ludoviſ. *deciſ. 29. col. 2. in fin.* Maſcard. *de probat. concluſ. 679. n. 12.* Genua *de ſcriptura privata, lib. 5. tit. de plebanorum libris, q. 4. in fine.* Vel notant dominium alicujus rei ad dominium ſuarum Eccleſiarum ſpectare, quæ adnotatio ſimiliter probat, niſi ſit contra tertium, quia tunc ſolùm præſumptionem, & indicium facit. Maſcard. *d. concluſ. 673. n. 7. & 8.* Genua *ubi ſuprà, quæſt. 5.*

Deinde his libris, ſeu matriculis confectis, 23
debet facere Parochus diligentem inſtructionem ingeniorum ſuæ curæ, reddendo in primis ad pacem eos, qui longa, & diuturna obſtinatione in odio proximi exiſtere reperti fuerint; arcere enim eos poterit à fidelium cœtu, ſi noluerint obedire, ut colligitur ex text. *in c. placuit, 90. diſt.* quem commendat, & notabilem appellat Abb. *in c. ult. n. 2. de major. & obed. & in c. cùm pridem, num. 6.* Felin. *in rub. de treuga, & pace, n. 4.* Nec in quacumque re agenda conſiderare priùs omittat an liceat, an deceat, an expediat id agere: ſapienter, prudenter, humiliter præeſſe ſtudeat, leniè feſtinet, oculatam manum gerat: nec temerè quæcumque credat: præteritorum memor præſentia intueatur, conſideret, futuraque præcogitet: pertinaciam, & inconſtantiam fugiat, illa ſuperbiam, hæc levitatem matrem agnuſcit.

Curet quàm maximè ut ſana, & Orthodo- 24
xa doctrina, & boni mores in plebibus ſuis conſerventur, & vitia, ac mali mores, potiſſimumque falſa dogmata, & hæreſes ab eis omni conatu avertantur, & profligentur; quod enim præcipit Trident. Synodus *ſeſſ. 24. de reformat. c. 3.* viſitatoribus, qui præcipuè in Republica Eccleſiaſtica inſtituti ſunt pro ſalute animarum, meritò transferri poteſt ad Parochos, quibus peculiariter poſt Epiſcopos cura animarum demandata eſt.

Debet quoque invigilare circa pauperes 25
& miſerabiles perſonas, quas illi *Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. c. 1.* commendatas eſſe vult: quid autem in iſta velit Concil. commendatione, declaravit perſpicuè S. Carol. *Actor. Mediolanen.*

diolanen. part. 1. in cap. de diligentia ab Epiſcopo adhibenda in ſtatu uniuſcujuſque Parochiæ cognoſcendo, in hunc modum: *Inquirat autem*, ſcilicet Parochus, *ſtudioſè de pauperibus ſuæ Parochiæ, præſertim puellis nubilibus, de viduis, orphanis, pupillis, ægrotis, ſenio confectis, aliiſque perſonis temporali, vel etiam ſpirituali miſericordia indigentibus, quibus & ipſe pro viribus opitulari, & alios ſuo exemplo, & hortatu ad id officium incitare ſtudeat. Præcipuè verò de his omnibus ſæpè certiorem faciat Epiſcopum, ut qui communis eorum pater eſt, iiſdem paternam curam, & pietatem quacumque poterit ratione præſtet.*

26 Diſcordias inter filios ſpirituales nequaquam permittere debet Parochus, ſed velociter illas componere curet, inſtet & arguat. Ita Petr. Sot. *in inſt. Sacerd. tract. de offic. Paſtoris, §. ſecundum verò requiſitum ad officium Paſtoris*, Ioan. Sanc. *in ſelect. diſp. 47. n. 23. & n. 21.* ait Parochum nimiam cum Parochianis familiaritatem evitare debere.

27 Demùm tenetur, ubi neceſſe fuerit, ad viſitandos infirmos accedere, eoſque opportunis remediis juvare, ad quam rem in promptu ſemper habere debet argumenta ad animum conſolandum, & erga res divinas, ac æternas exercitandum opportuna, conquiſitis Pſalmorum verſiculis, & aliis Scripturæ locis, Sanctorum exemplis, atque hortetur infirmum, ut peccatorum ſuorum dolore concepto ſpem in divina miſericordia concipiat, atque infirmitatis ſuæ moleſtias, ipſamque mortem Deo in ſatisfactionem pro peccatis ſuis offerat: commonefaciat quandoque ægritudines provenire à Deo ita diſponente, ut homo ad cor redeat, vitamque ſuam emendet, cujus proinde firmum propoſitum concipere debeat, ſi corporis ſanitatem recepturus ſit, nam ut inquit S. Chryſoſtom. homil. 38. in cap. 8. Matth. *ægrotationes plurimæ ab anima peccatis originem trahunt*: & Innocentius III. *in Concil. generali*, prout refertur *in cap. cùm infirmitas, de Pænit. & remiſſ.* ait infirmitatem corporis nonnunquam ex infirmitate animi procedere.

28 Et ſi infirmus incipiat agonizari, advertat Parochus majorem ei incumbere adjuvandi obligationem, ac magnum & neceſſarium miniſterium eſſe moribundis opem ferre in eo ſtatu, à quo vel in bono, vel in malo dependet æternitas. Dionyſ. Carth. *de quatuor noviſſimis, art. 37.* Homob. *in tract. de arte adjuvandi infirmos in ſpiritu, part. 1. cap. 1.* & noviſſimè *in reſp. quæſt. moral. part. 1. reſp. 49. in fine.*

29 Hac de re doctè ſanè, & ſanâ doctrinam præſtat Parochis, mei amiciſſimus Ioan. Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 23. n. 1. & 2.* ſic Hiſpano ſermone concludens: *Por no conſtar del derecho en Concilio Tridentino, ſi el Cura por razon de ſu officio eſte obligado a aſſiſtir al enfermo ſu Feligrez que ſe eſta muriendo para ayudarle a bien morir, y encommendarle el alma con las oraciones tan piadoſas que para eſte effetto tiene diſpueſtas la Igleſia, queda dudoſo, y controverſo entre los Doctores. Y aunque Toledo lib. 5. c. 5. defiende gravemente que por razon del officio le c…pese eſta obligacion al Cura. Es mas probable opinion la contraria ex Poſſev. de officio Curati, cap. 13. n. 13. cum ſeq. que no le obliga a eſto debaxo de peccado mortal, quando el enfermo queda ya Sacramentado, y diſpueſto para morir. Y digo por razon de ſu officio, y obligacion de peccado: que ſi por caridad lo hizieſſe aſſi el Cura zeloſo del bien de las Almas de ſus feligreſes, quien duda que ſeria mui grato à Dios, e accion muy loable. He dicho tambien que no le corre eſta obligacion a Cura* 30
quando el enfermo queda ya con los Sacramentos, y diſpueſto para morir como buen Chriſtiano: que ſi eſtuvieſſe impenitente, ſin averſe querido confeſſar, ò dexar la occaſion de peccado en que eſtava metido, deve el Cura ſecundùm Poſſ. d. 13. n. 14. & Baſſ. verb. Parochus, n. 2. y eſta preciſamente obligado aſſiſtirle todo el tiempo que buenamente podiere para reduzirle a verdadera penitentia: coſa en que deve reparar mucho el Cura, porque puede ſuceder que por la omiſſion que en eſto tubiere, y por rehuſar un poco de trabajo ſe pierda un alma, que tanto coſtò à Chriſto nueſtro Señor, y de que el deve darle eſtrecha cuenta: I aduierta tambien que no por ver al enfermo frenetico, deſiſta luego dayudarlo, y le deſempare; que la experiencia lo ha moſtrado, y lo enſeña, aſſi va experimentado Cura Poſſev. ubi ſup. Bald. Th. mor. lib. 1. d. 12. n. 20. & 21. Valleſ. in 3. de morb. vulg. ſect. 3. que los freneticos quando eſtan cercanos a la muerte ſuelen bolver à ſu juizio. I aun- 31
que Nav. in man. c. 26. n. 36. ſiente que el Cura eſta obligado de baxo de peccado mortal à perſuadir al enfermo que haga teſtamento, y deſponga ſus coſas, generalmente hablando es doctrina muy rigoroſa, y como tal la impugnan comunemente los Doctores apud Poſſevin. d. c. 13. n. 8. &c.

CAPUT VIII.

De reſidentia Parochorum.

SUMMARIUM.

1 *Reſidere tenentur de jure divino in ſuis Eccleſiis Parochi, & alii animarum Rectores.*

2 *Papa qualiter poſſit diſpenſare in reſidentia oſtenditur.*

3 *Parochus non ſolùm habens curam animarum, quæ exercetur in foro animæ, ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exterius, tenetur de iure divino in ſua Eccleſia reſidere.*

4 *Reſiderē*

4 *Reſidere tenetur Parochialem etiam tenuem habent, & etiamſi tres, vel quatuor incola remanſerint.*

5 *Reſidere non tenetur Parochus in Eccleſia, qua in totum Parochianos habere deſierit.*

6 *Monaſterium ſeu Abbatiam obtinens, qua cu[illegible] & Conventu curet, reſidere non tenetur.*

7 *Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, tenetur ad reſidentiam.*

8 *Reſidere tenetur obtinens Parochialem Eccleſiam cum libero cura exercitio, & omnibus fructibus, licèt ei in limine adepta poſſeſſionis mota lis fuerit per aliquem in petitorio.*

9 *Parochus ſi duas habet Eccleſias unitas, tenetur reſidere in digniori; ſi verò non conſtet que ſit dignior, in frequentiori.*

10 *Reſidere tenetur Parochus in civitate ſi populus dividatur, & pars una habitet in civitate, & altera extra.*

11 *Parochiales duas perpetuò invicem aquè principaliter unitas habens, poteſt in qua maluerit reſidere.*

12 *Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu ex legitima diſpenſatione habens, in Parochiali reſidere debet: ſed ſi ſunt in eodem loco, & poteſt utrique ſervire, quotidianas diſtributiones percipiet.*

13 *Parochialem in civitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti non eſt moleſtia inferenda, ſi poteſt utrique inſervire.*

14 *Parochialis ſi vacet, non poteſt Epiſcopus illam habenti Canonicatum conferre, etiamſi tenues admodum prabenda eſſent.*

15 *Parochialis Eccleſia inconſulto Papa conferri non debet habenti dignitatem tenuem in Eccleſia Cathedrali, qua de diſtributionibus quotidianis non participat.*

16 *Reſidens in Parochiali ſi non longè abſit ab Eccleſia, in qua habet Canonicatum, poteſt ex indulgentia diebus ferialibus ad Eccleſiam accedere, & in ea Divinis inſervire.*

17 *Canonicatum, & Parochialem in duabus diœceſibus habens, & non reſidens in Parochiali ex permiſſa Epiſcopi, cogendus eſt reſidere in Canonicatu.*

18 *Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinet, eo vivente reſidere non tenetur: intellige ut ibi.*

19 *Capellanus in Parochiali auctoritate Apoſtolica inſtitutus coadjutor, tenetur reſidere ſicut ipſe Rector.*

20 *Coadjutor ubi datur ratione infirmitatis, non ob id proprius Parochus excuſatur à reſidentia.*

21 *Vicarius amovibilis in exercitio cura arguit curam eſſe penes deputantem.*

22 *Reſidere in Parochiali, vel Prioratu Curato unito Dignitati, aut Canonicatui acceſſoriè, & in perpetuum, non tenetur ille, qui obligatur reſidere in Eccleſia dignitatis, vel Canonicatus.*

23 *Parochi extra reſidentiam in ſervitio Epiſcopi, aut Eccleſiarum Cathedralium permanere non poſſunt, ut ſint Vicarii, Viſitatores, Secretarii, fiſcales, &c.*

24 *Parochus Eccleſia Cathedralis poteſt Vicariatus officio fungi.*

Presbyteri Parochiales obtinentes Eccleſias, non poſſunt eſſe judices Ordinarii, vel delegati illius, in Provincia Toletana. ibid.

Extenditur ad omnes Eccleſias Parochiales Regni Caſtella, & Legionis. ibid.

25 *Subcollectoris Apoſt. officio fungentes non excuſantur à reſidentia Parochialis.*

26 *Inquiſitoris officium exercentes non excuſantur à reſidentia in ſuis Eccleſiis Parochialibus.*

Privilegium Inquiſitorum, Conſultorum, &c. ad lucrandos fructus in abſentia quorumcunque beneficiorum, excipit Parochiales Eccleſias, & perpetuos Vicarios, cateraque beneficia curam animarum habentia. ibid.

27 *Parochiales Eccleſias obtinentes non poſſunt hodie ab illis ſtudiorum cauſa abeſſe.*

28 *Parochus non poteſt abeſſe à ſua Eccleſia, ut doceat in civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum.*

29 *Parochus propter intemperiem aëris minimè excuſatur à reſidentia, ut alibi poſſit habitare, etiam relicto Vicario approbato.*

30 *Parochus ſi eſſet infirmus, & in loco Parochialis curari non valeret, tunc poſſet ab Ordinario dari ei trium, aut quatuor menſium dilatio, ut in locis vicinioribus maneat recuperanda ſanitatis cauſa.*

31 *Parochus non excuſatur à reſidentia propter principis, & populi furorem, ſeu ob peſtem, aliumve morbum contagioſum.*

32 *Inimicitia capitales non excuſant Parochum à reſidentia, ſed ſolet S. Congreg. licentiam concedere, ut ſe abſentare poſſit ad ſex menſes, ut interim aut reſignet, aut permutet.*

33 *Senectus non excuſat Parochum à reſidentia, quamvis Ordinarius jam provideret illius inſufficientia apponendo idoneum Vicarium.*

34 *Parochus reſidere debet in domo ipſius Eccleſia Parochialis, vel in alia intra limites Parochia, quatenus proprium non habent.*

35 *Parochus ſi non habuerit domum Parochialem, debet eam in Parochia conducere.*

36 *Parochus non excuſatur hodie quin intra Parochiam reſidere debeat, quamvis non adſit commoda domus Parochialis.*

37 *Parochus Parochiali domo relicta poterit in*

paterna

paterna, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ habitare, ſi ex ea poſſit reſidentiæ muneri ſatisfacere.

38 *Parochia ſi ſit intra, & extra ciuitatem, tenetur Parochus habitare propè Eccleſiam ciuitatis.*

39 *Parochus non poteſt haberi pro reſidente, ſi inhabitet in ciuitate etiam docendo, à qua diſtat ſua Parochialis duobus, aut tribus milliaribus, etiamſi Dominicis, & feſtis diebus ad eam accedat.*

40 *Reſidere tenetur Parochus perſonaliter, & non alio modo ſatisfacit officio ſuo, etiamſi populo per alium æquè benè, & fortè melius ſeruiatur.*

41 *Parochus officio ſuo non ſatisfacit ſi reſidet quidem, ſed totam curam relinquit Capellano.*

42 *Parochus, qui paruo tempore abeſt, non efficit quominus dicatur continuò adeſſe.*

43 *Parochus debet talem ſui copiam facere, vt indigentes non careant neceſſaria copia, ſed non arctatur, vt debeat manere quaſi in compedibus.*

44 *Parochus ſi rationabiliter judicauerit ſe non fore neceſſarium, putà quia nullus infirmatur, poteſt abeſſe per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat, tota verò die poteſt eſſe damnoſum.*

45 *Parochis poterit prohibere Epiſcopus ſub pœna pecuniaria ne vltrà biduum à ſua Eccleſia abſint.*

46 *Chriſtiana charitas,*
47 *Neceſſitas vrgens,*
48 *Obedientia debita,*
49 *Vtilitas Eccleſiæ, vel Reip. evidens,*
} *Parochum à reſidentia excuſant.*

50 *Parochi quando, & quo tempore relaxandi animi cauſa poſſint à ſuis Eccleſiis abeſſe, oſtenditur.*

51 *Parochus juſta de cauſa abeſſe volens, ſiue cum licentia, ſiue abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſeruiat, & quid ſi abſentia ſit repentina.*

52 *Parochus abeſſe volens Vicarium, ſive ſubſtitutum etiam idoneum, & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum relinquere inconſulto Epiſcopo non poteſt, niſi ad ſex, vel ſeptem dies.*

53 *Curatus vicinus benè poteſt ſubſtitui in abſentia Parochi.*

54 *Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa an poſſit abeſſe ad duos menſes continuò, vel diuiſim, oſtenditur, & num.* 55.

56 *Parochus non poteſt per hebdomadam abeſſe, non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo per Ordinarium approbato.*

57 *Conſtitutio Epiſcopi valet ne Parochi poſſint abeſſe vltra duos dies ſine licentia.*

58 *Parochus vt legitimè vltra bimeſtre poſſit abeſſe, quæ requirantur? oſtenditur.*

59 *Parochus habens juſtam cauſam abeundi extra Parochiam per duos menſes, aut tres, non ſatisfacit ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans ſe grauem habere cauſam, quam non expedit manifeſtare.*

60 *Parochus petens licentiam fingendo cauſam juſtam, quam revera non habet, peccat mortaliter, & tenetur reſtituere fructus.*

61 *Abſentiæ juſta cauſa in Parochis an judicialiter probari debeat? remiſſiuè.*

62 *Epiſcopus cognoſcere debet de cauſis abſentiæ etiam ab Eccleſiis Parochialibus, quarum collatio ad inferiores ſpectat.*

63 *Ordinarij locorum Epiſcopo inferiores poſſunt dare licentiam Parochis ſe abſentandi à ſuis Eccleſiis.*

64 *Vicarius idoneus relinquendus in abſentia Parochi quis, remiſſiuè.*

65 *Licentiam expreſſam Epiſcopi obtinere debet Parochus abeſſe volens, quia tacita non ſufficit.*

66 *Parochum non excuſat diſtantia loci, etiam cum neceſſitate eò diſcedendi, vt poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis neceſſitas repentè ſe offerat, quæ non patiatur dilationem.*

67 *Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem incurrit priuationem fructuum pro rata abſentiæ.*

68 *Reſtitutio fructuum ob non reſidentiam amiſſorum facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus, nec obtineri poteſt compoſitio.*

69 *Reſtituere tenentur Parochi fructus amiſſos ob non factam reſidentiam, etiam ante vllam judicis ſententiam.*

70 *Fructuum appellatione in materia reſtitutionis ob non factam reſidentiam, veniunt naturales ſolùm, ac naturales & artificiales, non autem induſtriales.*

71 *Parochus aliis juris remediis, etiam vſque ad priuationem, compelli poteſt ad reſidentiam.*

72 *Parochus non reſidens, etiam monitus, non eſt hodie ipſo jure priuatus Parochiali.*

73 *Parochi ad priuationem ob non reſidentiam non eſt neceſſarium quod priùs procedatur per alias pœnas, nempe cenſuras, ac ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum.*

74 *Concil. Trid.* ſeſſ. 24. cap. 12. verſ. præterea, *non afficit Epiſcopos, qui poſſunt procedere ad priuationem ob non reſidentiam, tametſi illa temporum interualla non fuerint obſeruata.*

75 *Beneficio vt quis legitimè priuetur ob non reſidentiam, debet priùs perſonaliter citari, & quid ſi perſonaliter citari non poteſt?*

1 PAROCHI, & alii animarum Rectores tenentur de Iure Diuino in ſuis Eccleſiis reſidere, vt apertè colligitur ex Concil. Tridentino *ſeſſ. 23. de reformat. capit. 1.* dum ſic ait: *Cùm præcepto Diuino mandatum ſit omnibus quibus animarum cura commiſſa eſt, oues ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique diuini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere, quæ omnia nequaquam ab iis præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non inuigilant, neque aſſiſtunt; ſed mercenariorum more deſerunt, Sacroſancta Synodus eos admonet, & hortatur, vt Diuinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio, & veritate paſcant, & regant.* Hactenus Concil. quod licèt loquatur de Epiſcopis, tamen quia in fine habet omnia, quæ dixerat ſuperiùs de Epiſcopis, intelligenda etiam eſſe de Parochis, benè ex eo euincitur, illorum reſidentiam eſſe de Iure Diuino; quia iſti ſunt Paſtores, ac proinde tenentur reſidere, cùm non poſſint rectè fungi proprio officio, niſi perſonaliter reſideant; tum quia iſti ſunt veluti gubernatores, & præfecti gregis ſibi commiſſi, ac Princeps non conſtitueret Gubernatores vrbium, & præfectos oppidorum, quos putat frequenter abeſſe ab iis locis ſibi commiſſis, & ſolùm eos gubernare per alios. Et quamuis non reperiatur hoc præceptum de reſidentia expreſsè in ſacris Litteris; ex illis tamen neceſſariò, & non obſcurè deducitur; & præcipuè Prouerb. 27. *Cognoſce vultum pecoris tui, & greges tuos diligenter conſidera.* Eccleſiaſt. 7. *Pecora tibi ſunt, attende illis.* Actor. 20. *Attendite vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit.* Nec eſt enim neceſſe, vt omnia præcepta Diuina expreſsè in ſacra Scriptura exprimantur; nam cùm Parochi Paſtores ſint, quibus committitur cura gregis, eo ipſo ex hoc deducitur de Iure Diuino teneri eos reſidere.

Quare ita reſolvunt Caiet. 1. 2. *q.* 185. *art.* 5. *& in ſum. verb. beneficium, il 1. verſ. & ſi beneficium eſt curatum*, præclaræ mem. & ſummæ ſanctitatis vir D. Barthol. à Martyribus Archiep. Brachar. *in ſtimulo Paſtorum, p. 2. fol.* 51. *cum ſequentibus*, Sylueſter *in ſum. verb. reſidentia, n.* 1. Emm. Sà *in aphoriſm. eod. verbo, etiam n.* 1. Barthol. à Carranza *in tr. de reſidentia, c.* 2. Melch. Galleg. *in tr. de Parochorum obl. tempore peſtis, p.* 1. *diſp.* 1. *n.* 46. *cum ſeq.* Turrian. *in particulari tract. de reſidentia*, latè Sot. *de juſt. lib.* 10. *q.* 3. *art.* 1. *cum ſequentibus*, Alphonſ. à Caſtro *de juſta hæreticorum punit. lib.* 3. *cap.* 4. Vega *in ſpeculo, c.* 17. Selv. *de benefic. p.* 4. *q.* 2. *ex n.* 2. Cov. *lib.* 3. *var. cap.* 13. *num.* 9. Nauar. *in man. cap.* 25. *numer.* 121. Ferret. *conſ.* 23. *à numer.* 32. *& à numer.* 14. Bernard. & Salzed. *in pract. cap.* 54. *in nouiſſ. impreſſ.* Ioan. Ocon. *in repet. capit.* 1. *de Clericis non reſid. in* 6. *n.* 39. Cord. *in qq. lib.* 1. *q.* 19. Baptiſt. Conrad. *in reſp. caſuum conſcient. q.* 317. Læl. Zech. *de caſibus reſeru. caſu* 3. *& in tit. de benefic. n.* 6. *& de munere Epiſc. cap.* 5. *n.* 3. Viuald. *in append. cand. cap.* 9. *n.* 6. *&* 7. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 10. *q.* 3. *puncto* 5. *verſ. altera ſententia*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 59. *n.* 1. Ceual. *commun. contra communes, quæſt.* 585. *n.* 1. *& ſeq.* Quintan. *Eccleſiaſt. lib.* 4. *num.* 50. *&* 51. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 24. *n.* 139. & *gloſſ.* 41. *n.* 8. *& gloſſ.* 43. *n.* 163. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 4. *q.* 1. Leſſi. *de Iuſt. lib.* 2. *cap.* 43. *dub.* 29. *n.* 153. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſ.* 393. *n.* 5. Sanch. *de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 6. *n.* 5. *& in præcepta Decalogi, tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 37. *n.* 15. Poſſeu. *d. tr. de officio Curati, cap.* 1. *n.* 1. Nicol. Gaie. *de benefic. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 16. Cened. *ad Sextum, collect.* 30. *n.* 2. Ludouic. de ſancto Ioanne *de adminiſtr. Sacramentorum, art.* 1. *de reſident. num.* 3. *verſ. demas*, Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 53. *n.* 2. me citato in illo loco Sanctarel. *var. reſolut. quæſt.* 1. *per tot.* & nouiſſimè Alzed *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis, p.* 1. *cap.* 6. *num.* 7. ac etiam Homobon *in reſponſ. quæſt. moral. p.* 3. *reſp.* 28. & Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib.* 4. *p.* 2. *tr.* 3. *docum.* 4. *num.* 1. vbi in fine pro deciſione quæſtionum, quæ in hac materia diſputari ſolent, ſe remittit ad hunc locum, me citato in hoc loco Trullench *in expoſit. Decal. lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 8. *n.* 9.

Et quamuis hinc inferri videatur, Papam in reſidentia diſpenſare non poſſe, vtpote quia diſpenſare non poteſt in iis, quæ ſunt de jure Diuino, *cap. ſunt quidam*, 25. *q.* 1. Gloſ. *verb. auctoritate, in cap. non eſt, de voto*, junctis latè adductis per citatos à Sanctarel. *var. reſ. q.* 1. *n.* 5. & per me *in tract. de jure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 110. nihilominus hæc illatio non eſt indiſtinctè vera, quia in hoc caſu non diſpenſat propriè tollendo vinculum, quo Parochus obſtrictus eſt ad reſidentiam, ſed juſta, & legitima exiſtente cauſa declarat vinculum illud ceſſare ob rationabilem cauſam, quæ ſuperuenit, & Parochum non teneri in aliquibus caſibus reſidere, & Dei voluntatem eſſe, vt nunc non cogatur ad reſidentiam, & quando Pontifex id facit; Deus talem declarationem ita approbat, vt ab obligatione præcepti Diuini hominem ipſo facto liberet. Quare Papa non diſpenſat vt agens principale, ſed vt agens inſtrumentale, ſeu miniſteriale, quatenus ex officio, & cum auctoritate declarat eſſe juſtas cauſas, ob quas Deus relaxat obligationem, & ita Deus tunc vt agens principale tollit illam obligationem. Videant Parochi an allegata cauſa ſit legitima, & ſua abſentia valdè vtilis, & neceſſaria vniuerſali

Eccleſiæ,

Eccleſiæ, vel ſaltem propriæ, quia ſi Papa ſine hac, vel alia juſta cauſa diſpenſauerit, ipſi tamen peccant, ſi non reſident, Sor. *dicto libro* 10.*q*.3. *art*.4. Valent. *tom*.3. *diſputat*.3. *q*. 10. *puncto* 5.*verſ.& hactenus*, Azor.*d.p.*2.*lib*.7.*cap*. 4.*quæſ*.1.*ad fin.& c*.5.*quæſ*.6.

3 Quod adeò verùm eſt Parochum teneri de Iure Diuino in ſuis Eccleſiis reſidere, vt ad id non ſolùm adſtringatur habens curam animarum, quæ exercetur in foro animæ, ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exterius circa correctionem morum, qualis eſt qui poteſt viſitare, corrigere, excommunicare, ſuſpendere, & interdicere, non quod de illo loquatur Concil. *d.cap*.1. ſed quia comprehenditur aliis auctoritatibus, quas ex Scriptura ſuprà adduximus, & ſub diſpoſitione Conſtitutionis bonæ mem. Pii IV. incip. *In ſuprema*, *ſub dat. Kalend. Decembris* 1564. Ita Sanctarel. *d.q*.1.*n*.11. Armendar. *loco infrà citando*, *n*.173. Vnde Præpoſituram curam tantùm juriſdictionalem obtinentem eſſe comprehenſam in Bulla Pii V. *de reſidentia Parochorum*, quæ incip. *Cupientes*, *ſub dat*. 8. *Idus Iulij* 1568. referunt deciſum Nicol. Garc. *de benef. p*. 3. *cap*.2. *n*.179. *in* 10.*declarat*. & Armendar. *loco proximè citando*, *num*.140.

4 Et procedit etiamſi Parochialis ſit tenuis, Rebuff. *in tract.nominat*.*q*.8.*n*.17. Valer. Reginald. *in praxi fori pæn.lib*.30.*n*.294. *verſ. ſi obiicies*. Ego ipſe *d.p*.3.*alleg*.53.*n*.70. me citato in illo loco, Sanctarel. *var. reſolut.q*.4. *num*.45. Et etiamſi in Parochia tantùm remanſerint tres, vel quatuor incolæ, Nicol. Garc. *de benefic. p*.3. *cap*.2.*n*.179. Armend. *in addit. ad recopil.legum Nauarra*, *lib*.1. *tit*.13. *l*.1. §.1. *ſub rub. ſed an Pa-*

5 *rochi debeant reſidere in ſuis Curatis?* n. 142. † niſi Parochialis Eccleſia in totum Parochianos habere deſierit, quia tunc de illa prouiſus non teneretur perſonaliter reſidere, ſed de ea judicari debeat ac ſi eſſet beneficium ſimplex, vt latè probat Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib*. 1. *cap*.

6 14. † ſicur nec teneretur reſidere obtinens Monaſterium, ſeu Abbatiam, quæ Cura, & Conuentu caret, Nicol. Garc. *dicto num*.179. *in* 9. *declar*. Armend. *dicto loco*, *num*.139.

7 Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, tenetur ad reſidentiam, ad minus tanquam coadjutor Eccleſiæ Parochialis. Ita Armend. *d*, *loco*, *n*,178.

8 Parochialem Eccleſiam obtinens per prouiſionem Sedis Apoſtolicæ, habens liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & prouentuum ad dictam Eccleſiam Parochialem pertinentium poſſeſſionem, licèt in limine adeptæ poſſeſſionis prædictæ mota lis fuerit per aliquem in petitorio, tenetur ad reſidentiam in dicta Eccleſia. Ita Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori Eccleſ.reſol*.393.*n*. 5.

Parochus ſi duas habeat Eccleſias vnitas, 9 reſidere tenetur in digniore; ſi verò non conſter quæ ſit dignior, in frequentiori; ſed ſi vna fuerit extra, & altera intra vrbem, reſidere debet in ea, quæ eſt intra. Ita referunt deciſum Nicol. Garc. *d.num*.179. *in declarat*.14. & Armendar. *d.loco*, *n*.142.

Vnde ſi Populus diuidatur, & vna pars ha- 10 biter in ciuitate, & altera extra, & idem Parochus ex conſuetudine ambas Parochias obtineat, reſidere debet in ciuitate, Nicol. Garc. *dicto num*.179.*in declar*.15. Armendar. *dicto loco*, *n*.143.

Et hinc habens Parochiales duas vnitas per- 11 petuò inuicem æquè principaliter, & non vnam alteri acceſſoriè, ita vt vna non ſit dignior, & principalior alterâ, poteſt in qua maluerit, reſidere, idem Nicol. Garc. *dict.num*.179. *in declarat*.16. Armendar. *dicto loco*, *n*.144.

Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu 12 habens ex legitima diſpenſatione, in Parochiali reſidere debet, cùm prima, & præcipua debeat eſſe cura animarum, juxta d. Conſtitut. Pii V. quæ incip. *Cupientes*, & percipere fructus præbendæ, & ſolùm ejus diſtributiones quotidianas perdit, & ſi quid præterea abſentes juſta alia de cauſa non percipiunt. Ita Armendar. *d. loco*, *n*.135. aduertentes ibi quod ſi Canonicatus eſt in eodem loco, vbi eſt Parochialis, poteſt vtrique ſeruire, & quotidianas diſtributiones percipere, & citat Nicol. Garc. *num*.179.*declar*.7.

Vnde Parochialem in ciuitate, & Canoni- 13 catum in Cathedrali habenti, ſi poſſit vtrique inſeruire, non eſſe moleſtiam inferendam, deciſum refert idem Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarra*, *l*.4. *tit*.7. *de benefic. incompat. num*.46. vbi *num*.48. ſubdit, † ſi vacet paro- 14 chialis, non debere Epiſcopum illam Canonicatum habenti conferre, etiamſi tenues admodum Præbendæ eſſent, ſed Papam conſulere debere, & veros redditus Canonicatus, & Parochialis exprimere: idem fuit dictum in Rota *in vna Leod. Canonicatus*, 5. *Ianij* 1610. coram *Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, prout refert Ioan. à Cocb. *in comm. ad reg*.5. *Cancel. à num*.4.*p*.577.*cum ſeqq*.

Et ideo nec habenti Dignitatem tenuem 15 in Eccleſia Cathedrali, quæ de diſtributionibus quotidianis non participet, Eccleſiam Parochialem inconſulto Papa conferri debere dicit reſolutum Armendar. *d.tit*.7.*de benef.incompatib.n*.51.

Si autem reſidens in Parochiali non lon- 16 gè abſit ab Eccleſia, in qua habet Canonicatum, poteſt ex indulgentia diebus ferialibus ad Eccleſiam accedere, & in ea Diuinis inſeruire, dummodo Parochus omnibus

diebus, & horis ſuis, & congruis Parochiali
inſeruiat, & nihil prorſus relinquat ex de-
bito ſeruitio ipſius, prout à *Sacra Congreg.* fuiſ-
ſe deciſum teſtantur Nicol. Garc. *dicto n.*179.
*declar.*13. Armendar. *ſub dicta rub. ſed an Pa-
rochi debeant reſidere in ſuis Curatis? num.* 136.
At obtinens Canonicatum, cui eſt vnita Paro-
chialis ad vitam obtinentis tantùm, tenetur
in Parochiali reſidere, vt pariter reſolutum
refertur idem Nicol. Garc. *d.n.*179. *in decl.*13.
& Armend. *ſub dicta rub. ſed an Parochi de-
beant reſidere in ſuis Curatis? n.*137.

17 Canonicatum, & Parochialem in duabus
diœceſibus habens, & non reſidens in Pa-
rochiali ex permiſſu Epiſcopi, vt tenetur ex
dicta Conſtit. Pij V. cogendus eſt reſidere in
Canonicatu, vt per Nic. Garc. *d.p.*3.*c.*2.*n.*184.
Armend. *in add. ad recop. legum Nauarra, lib.*
2.*tit.*23.*l.*2.*§.*2.*de reſident. Canon. num.*24. quos
refero Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*53.*n.*113.

18 Parochialem obtinens, in qua Vicarium
perpetuum legitimè inſtitui obtinuit, eo vi-
uente reſidere non tenetur, vt per Armendar.
*ſub d. rub. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis
Curatis? numer.* 193. vbi *num.*123. intelli-
git ſi tota animarum cura tranſlata fuerit
legitimè in ſolum Vicarium perpetuum, &
*numer.*127. ſubdit quod Parochus Eccleſiæ,
in qua fuit conſtitus Capellanus, cui ex
inſtitutione Capellaniæ impoſita fuit tota
animarum cura, ſeu perpetua Vicaria quoad
Capellanus vixerit, non tenetur in ea re-
19 ſidere. † Teneretur tamen ſicut ipſe Rector
Parochialis, Capellanus in illa coadjutor
auctoritate Apoſtol. inſtitutus, vt benè re-
ſoluunt Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*5.*§.*9.
*numer.*17. Galet. *in margarita caſuum conſcient.
verb. reſidentia* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum
fori eccleſ. reſolut.* 383. *ampl.*5. Campan. *in
diuerſ. Iuris Canon. rub.*7. *cap.*6. *numer.* 104.
Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.*2. *cap.* 3. *numer.* 27.
Monet. *de optione Canon. capit.*4. *quaſ.*8.*n.*157.
Vgolin. *de officio Epiſcopi, capit.*15.*§.*3. *num.*3.
verſ. poſtremo, Armend. *d. tit. ſed an Parochi
debeant reſidere in ſuis Curatis? num.* 127. *verſ.
an capellani, & n.*157. Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.* 53.
*n.*78. me citato Sanctar. *d. q.*4.*n.*17.

20 Si autem datus ſit coadjutor ratione infir-
mitatis, non ob id proprius Parochus excuſa-
tur à reſidentia, vt dicit reſolutum Armend.
*dict. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis
21 Curatis? num.*129. In exercitio curæ † Vica-
rius amouibilis arguit curam eſſe penes depu-
tantem, & ideò ipſum teneri ad reſidendum,
vt pariter deciſum atteſtantur idem Armen-
dar. *citato loco, num.*141. & Nicol. Garc. *d.
n.*179.*in declar.*

22 Reſidere in Parochiali, vel Prioratu Cu-
rato vnito Dignitati, aut Canonicatui ac-
ceſſoriè, & in perpetuum, non tenetur ille
qui obligatur reſidere in Eccleſia Dignitatis,
vel Canonicatus, ex eodem Armendar. *cit.
loco, num.*138. & Nicol. Garc. *d. num.*179.*in* 12.
declar.

Et hodie eſt adeò præciſa reſidentia in Pa- 23
rochis, vt illi ab ea excuſari non valeant, etiam
ex illis cauſis, ob quas Canonici reſidere non
coguntur, & ideò eos minimè poſſe in ſerui-
tio Epiſcopi permanere, aut Eccleſiarum Ca-
thedralium, vt nempe ſint Vicarii, Viſitatores,
Secretarii, Fiſcales, &c. reſolvunt Emman.
Sà *verb. reſidentia, numer.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8.
*Cancell. gloſſ.*6.*numer.*258. Aloyſ. Ricc. *in praxi
rerum fori Eccleſiaſtici, dec.*502. *in* 1. *edit. aliàs
reſol.*393. *in* 2. *edit.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.
p.*2. *c.*3. *num.*27. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 3.
*cap.*2.*n.*42. Armendar. *citato loco, n.*166.167.*&*
172. Poſſeuin. *de officio Curati, c.*1.*num.*12. Ioan.
Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb.
Parochus, differ.*3. Bonacin. *var. tract. diſp.*5.*de
onere, & obligat. benef. puncto* 5.*num.*14. Alzed.
*de præſtant. Epiſcop. dignit. p.*1.*cap.*5.*n.*128. Ego
ipſe *d.p.*3. *alleg.*53. *n.*85. me citato in illo loco
Sanctarel. *var. reſol. q.*3.*n.*49. & cenſuit *S. Con-
gr. Conc. ſub die* 12. *Maii* 1629. Nam vltra duos
menſes Epiſcopus non poteſt vti opera Paro-
chi, vt cenſuit *S. Congr. Conc. ſub die* 8. *Ianuarij*
1628. † Si autē Eccleſiæ Cathedralis Parochus 24
ſit, poterit Vicariatus officio fungi, vt benè re-
ſolvit Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Arch. Neap.
p.*4.*dec.*319. In tota Prouincia Toletana Preſ-
byteri Parochiales Eccleſias obtinentes non
poſſunt eſſe judices ordinarii, vel delegati or-
dinarii appellationum, vt ſtatuit Paul. V. *in ſua
conſtit.* incip. *Eccleſia vniuerſa, ſub die* 17. *Aug.*
1615. quam Greg. XV. *in ſua Conſt.* incip *Alias
à felicis, ſub die* 9. *Maij* 1622. extendit ad Ec-
cleſias omnes Parochiales totius Regni Caſtel-
læ, & Legionis.

Nec etiam à reſidentia Parochialis excu- 25
ſari Subcollectoris Apoſt. officio fungentes,
tenent Nicol. Garc. *d.c.*2.*n.*42.*in* 3.*decl.* Aloyſ.
Ricc. *d. reſol.*393.*n.*4. Vgolin. *de offic. Epiſc. c.*15.
*§.*3.*n.*3.*verſ.*10. Gonzal. *d. gloſ.*6.*n.*266. Armen.
*d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Cu-
ratis? n.*168. aut † Inquiſitoris officium exercen- 26
tes, vt contra Spin. & Cened. docent Gonzal.
*d. gloſ.*6.*num.*266. *& gloſſ.*43.*num.*164. Aloyſ.
Ricc. *d. reſolut.* 393. *numer.*3. Ceual. *commun.
contra commun. q.*585.*n.*12. Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*
52.*n.*156. me citato in illo loco Sanctarel. *var.
reſol. q.*11.*n.*4. & Alzed. *de præſtantia Epiſcop.
dignit. p.*2. *c.*9.*n.*37. Priuilegium Inquiſitori-
bus contra hæreticam prauitatem, conſulto-
ribus, & procuratoribus in Romana Curia, &
aliàs vbilibet reſidentibus, Secretariis, Fiſcali-
bus, Relatoribus, ac Commiſſariis actu ſeruien-
tibus ad lucrandos fructus in abſentia quo-
rumcunque beneficiorum, excipit Parochia-
les Eccleſias, & perpetuos Vicarios, cæteraque

beneficia

beneficia curam animarum habentia. Paulus
V. in ſua Conſt. incip. Aliàs per nos accepto, ſub
die Martij 1610.
27 Quamvis olim potuerit Parochus ſtudio-
rum cauſa abeſſe per ſeptennium ex conſen-
ſu,& licentia Epiſcopi, ut deciditur in cap. cùm
ex eo, de elect. lib.6. hodie tamen id non per-
mittitur, cùm illius text. diſpoſitioni deroga-
tum videatur per Concil. Tridentin. ſeſſ. 23.
de reformat. cap.1. dum tenet, ut habentes cu-
ram animarum non poſſint abeſſe niſi cauſa
prius per Epiſcopum cognita, & probata, &
diſcedendi licentiam ultra bimeſtre tempus
non obtineant, niſi ex gravi cauſa: at decla-
ratum eſt per Sacram Congregationem, ſtu-
dium non eſſe gravem cauſam, ut obtinen-
tes beneficia Curata poſſint abeſſe, cùm il-
la obtineantur per concurſum, juxta Concil.
Tridentin. ſeſſ.24. de reformat. cap.18. & ſup-
ponitur illos, quibus conferuntur, eſſe ido-
neos, & jam ſtuduiſſe, & conſequenter non
eſſe neceſſe, ut ſtudiorum cauſa abſint à ſuis
Eccleſiis, ne ob abſentiam debito ſervitio de-
fraudentur; eo vel maximè, quia hodie ſunt
alii, qui Theologiæ, & juri Canonico abſ-
que tanto Eccleſiarum, & animarum detri-
mento ſtudere poſſint. Vnde non ſemel ſa-
cra Concil. Tridentini Congregatio cenſuit poſt
Concil. Trident. obtinentes Eccleſias Paro-
chiales non poſſe ab illis ſtudiorum cauſa ab-
eſſe, & ſi abſunt, non poſſe percipere fructus,
nec Ordinarios poſſe talem licentiam conce-
dere, prout referunt Aloyſ.Ricc. d.reſol.393.in
fine,& reſ.310.n.1.Proſper de Auguſtino in add.
ad Quarant. in ſum. Bullarij, verb. Reſidentia,
verſ.item limita,Gonz.d.gl.6.n.251.Nicol.Garc.
d.p.3.c.2.n.80.& 81. in addit. me citato illo lo-
co Sanctarel. d.q.3.n.25. & Alzed. de præſtan-
tia Epiſcop.Dignitatis,p.2.cap.9.n.37. Ludov.à S.
Ioan. de adminiſtr. Sacrament. art.1. n.2. prope
fin. Candid. diſquiſ.18.art.30.dub.2. quicquid
Garc. in ſum. morali, tractat.2. diffic. 9. dub.8.
num.27.
28 Et quamvis docentes in Theologica facul-
tate, dum in ſcholis docuerint, integrè per
annos quinque percipere poſſint de licentia
Sedis Apoſt. proventus Præbendarum, & be-
neficiorum ſuorum, non obſtante aliqua alia
conſuetudine, vel ſtatuto, cùm denario de-
fraudari non debeant in vinea Domini labo-
rantes,ut expreſsè habetur in cap. ult. in fin. de
magiſtr. tamen poſt Concil. Trid. Parochus non
poterit abeſſe à ſua Eccleſia, ut doceat in ci-
vitate,quamvis non inveniretur alius idoneus
ad legendum etiam Grammaticam, & fuerit
quoque relictus idoneus Vicarius, & approba-
tus cum congrua mercede,& ſolemnibus die-
bus pariter ipſe Parochus intereſſet, ex allatis
rationibus,prout teſtantur à S.Congr. reſolutum
Gonz. gloß.6.n.254. Aloyſ.Ricc. d.reſ.393.n.2.

Armend. d.loco, n.134. in fine, Ego ipſe d.alleg.53.
n.76. me citato Sanctarel. d.q.3.n.32.
Propter intemperiem aëris Parochus non 29
inde oriundus minimè excuſatur à reſidentia,
ut alibi poſſit habitare, etiam relicto Vicario
approbato,ut per Vgol. de officio Epiſcopi, c.13.
§.3.verſ.ſextò, Zerol. in praxi Epiſcop. p.1. verbo
reſidentia, §.7. Armend. ſub d. tit. ſed an Paro-
chi debeant reſidere in ſuis Curatis? num.132.
advertentes quod † ſi Rector infirmus eſſet, & 30
in loco Parochialis curari non poſſet defectu
Medicorum, Medicinarumve, tunc poſſe ab
Ordinario dari ei dilationem trium, aut qua-
tuor menſium, ut in locis vicinioribus maneat
recuperandæ ſanitatis cauſa, interea ab ipſo
Ordinario in Parochiali idoneo Vicario cum
congrua portione ex redditibus Parochialis
conſtituto; & ideo Armendar. d. loco, num.18.
aſſerit decitum cùm Ordinarii conſenſu in-
temperiem aëris excuſare à reſidentia.
Nec propter Principis, & populi furorem, 31
ſeu ob peſtem, aliumve morbum contagioſum
à reſidentia Parochus excuſatur, ubi detrimen-
tum ovium ſuarum immineret in ſpiritualibus,
& nulli adeſſent miniſtri, qui ſufficienter id
præſtarent, ex infrà dicendis n.47.
Nec propter inimicitias capitales, ut col- 32
ligitur ex deciſione quadam S. Congregationis
negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita,
apud quam cùm Laurentius Siſcarellus terræ
Ripa Archipresbyter ob capitales inimicitias ab
ejus Eccleſia abſentari ſupplicaſſet, in eadem
idoneo Capellano relicto, de quibus quidem ini-
micitiis per Epiſcopum Boianen. plena fides erat.
Sacra Congreg. ſub die 15. Februarij 1619. ad ſex
menſes licentiam conceſſit ad effectum, ut interim
aut reſignet, aut permutet. Sed quando inimi-
citiæ abſque Parochi culpa contractæ fuerint,
& poſt obtentam Parochialem exortæ, Epiſ-
copi diſpenſare ſolebant, ut per annum in
alio viciniori, & tutiori loco manere poſſit, &
creſcentibus inimicitiis dabatur alius annus,
dummodo ſemper in Parochiali expenſis Pa-
rochi maneret idoneus Vicarius, ſi credimus
Zerol. in praxi Epiſcop. part. 1. verb. privatio,
§.4.dub.1. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Ec-
cleſiaſt. reſol.645. in ſecunda edit. Bonacin. var.
tract. diſp.5. de onere, & obligat. benef. puncto 5.
num.2. Armendar. dict. loco, num.133. 134. 182.
& ſeq. Hinc referunt Paul. Comitol. reſp. mo-
ral. lib.1. quæſt.60. & Ludov. de S.Ioanne de
adminiſtr. Sacrament. art. 1. de reſident. num. 2.
verſ. nota tertiò, ſacram Congreg. cenſuiſſe Paro-
chum propter inimicitias abſentem à Parochia non
poſſe abeſſe niſi per annum: puto tamen id ho-
die non licere, & melius eſſe conſulere ſacram
Congregationem.
Nec denique propter ſenectutem, quam- 33
vis Ordinarius jam provideret illius inſuffi-
cientiæ apponendo idoneum Vicarium cum

aſſignatione congruæ portionis ex ipſius Parochialis redditibus, ſecundùm Zerol. *in praxi Epiſc. par.* 1. *verb. reſidentia*, §. 9. ſicut nec eſt cauſa inſufficiens non reſidendi infirmitas Parochi, etiamſi ratione illius datus ei fuiſſet Coadiutor. vt per Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.* 2. *tit.* 23. *l.* 2 *§.* 2. *ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis? n.* 129.

34 Vt Parochus verè reſideat, tria requiruntur; primò, vt in propria Eccleſia; ſecundò, vt perſonaliter; tertiò, vt continuò: & circa quodlibet eorum aliquid adnotabimus; & in primis quoad primum, illud eſt ſciendum, Parochum debere reſidere in domo ipſius Parochialis, ſi verò illa non habeat domum, tunc in alia domo, quæ ſit intra limites Parochiæ, aut ſaltem ita vicina Parochiali Eccleſiæ, vt inde commodè poſſit per ſe ipſum ei inſeruire, habitare tenetur. Ita Nicol. Garc. *de benef. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 179. *in declar.* 21. Armend. *d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis? num.* 149. *&* 150. Ludou. de Sancto Ioan. *d. titul. de reſidentia*, *numer.* 11. Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curia Archiepiſc. Neapol. part.* 4. *dec.* 41. Egoipſe *d. part.* 3. *allegat.* 53. *num.* 71. me citato in illo loco Sanctarel. *var. reſolut. quaſt.* 4. *n.* 46.

35 † Si enim non habet ibi domum propriam, aliquam conducere debet, vt ex ſententia *ſacra Congreg.* deducit Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 179. *in declar.* 21.

36 Fuit tamen aliquando diſpenſatum, vt Parochus non habens commodam habitationem in Parochiali, poſſet degere in loco vicino, dummodò propè Eccleſiam ſubſtitutus ejus habitet, & nonnunquam hæc facultas eadem de cauſa conceſſa fuit ſine illa conditione, quòd ſubſtitutus prope Eccleſiam habitet, teſte Nicol. Garc. *d. num.* 179. *declar.* 25. Nunc verò nequaquam id eſſe concedendum exiſtimo, prout ex aliquarum repulſis mihi conſtitit, & in vna *Sarzanen.* 13. *Nouembris* 1627. cenſuit *ſacra Congregat. Concily*, *Parochum non excuſari qui intra Parochiam reſidere debeat, quamuis non adſit commoda domus Parochialis, & ſit magna aeris intemperies, & retineat Capellanum in Parochia, & ipſe accedat ſingulis diebus feſtis.*

37 Sed ſi habeat domum propriam Eccleſia, & Parochus ea relicta habitet in paterna, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ exiſtente, propter honeſta ſeruitia, & ſui majus commodum, ſciente, & tacente Epiſcopo, credu reſidentiæ muneri ſatisfacere, quia licèt ex vicinitate Eccleſiæ poſſet faciliùs Sacramenta miniſtrare, tamen neceſſitati populi ſufficienter ex propria ſua habitatione prouidere poterit, & ſic non eſt quod in hac parte ſcrupulis angatur, vt benè aduertit Poſſeuin. *dict. tract. de officio Curati, cap.* 1. *n.* 7.

38 At ſi Parochia ſit intra, & extra ciuitatem, tenetur habitare propè Eccleſiam ciuitatis, licèt in ea minor pars Parochianorum habitet, & major longè ſit in oppidis, ſuccurrendo tamen illis, qui longè habitant, ſecundùm loci antiquam conſuetudinem, vt per *c.* 4. *ſeſſ.* 21. *de reform.* Ita referunt à *S. Congr.* deciſum Nicol. Garc. *d. num.* 179. *declar.* 20. Armendar. *d. loco, num.* 148. Sanctarel. *d. quaſt.* 4. *n.* 46.

39 Et non poteſt Parochus haberi pro reſidente, ſi inhabiter in ciuitate, à qua diſtet ſua Parochialis tribus, aut quatuor milliaribus, etiamſi Dominicis, & Feſtis diebus ad eam accedat. Ita Nicol. Garc. *dict. num.* 179. *in* 27. *declar.* Armendar. *dict. num.* 145. Vnde Parocho villæ Mertetti extra terram Maſſæ Sarzanen. diœceſis, qui ſe excuſabat à reſidentia, & morabatur in dicta terra, eo quòd non adeſſet commoda domus Parochialis, item propter aëris intemperiem, & quia retinebat in Parochia Capellanum, & ipſe accedebat ſingulis diebus feſtis, *ſacra Congreg. Concily, die* 13. *Nouembris* 1627. *reſpondit quod intra menſem conduceret domum in Parochia, & intra ſex menſes domus Parochialis reaptetur.* Vnde Monachus exercens curam animarum in Parochiali vnita Monaſterio Ordinis S. Benedicti, tenetur habitare in domo Parochiali, & non in Monaſterio diſtanti à cura, vt declarauit *S. Congr. Concil. in Curien.* 5. *Aprilis* 1631. Nec etiam excuſatur à reſidentia, ſi doceat Grammaticam in ciuitate per duo milliaria diſtante à ſua Parochiali, quamuis ſingulis diebus feſtis vellet ad eam accedere, vt per Nicol. Garc. *dict. num.* 179. *in declar.* 19. Armendar. *d. loco, num.* 147. Sanctarel. *d. q.* 3. *n.* 33. meipſum *d. allegat.* 53. *num.* 75. etiamſi non inueniretur alius idoneus in ciuitate ad docendum, & fuiſſet relictus idoneus Vicarius, & approbatus cum congrua mercede, vt ſuprà diximus, *n.* 28.

Quod ad ſecundum attinet de perſonali reſidentia, illud eſt obſeruandum, Parochum teneri reſidere perſonaliter, & non alio modo ſatisfacere muneri ſuo, etiamſi populo per alium æquè benè, & fortè meliùs ſeruiatur, quia Concil. *d. ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 1. requirit induſtriam perſonæ, quæ per alium non poteſt ſuppleri. Ita Ludou. à S. Joanne *d. loco, num.* 2. *verſ. nota* 6, vbi *num.* 3. ait poſſe antiquam conſuetudinem excuſare Parochum à reſidentia perſonali, ad hoc vt poſſit fructus percipere per Capellanum deſeruiendo. Poſſeu. *dict. tractat. de officio Curati*, *cap.* 1. *num.* 8. vbi *num.* 11. ſubdit Parochum reſidentem quidem, ſed non exercentem officium ſuum, minimè ſatis facere præcepto reſidentiæ, nec in foro exteriori, nec interiori, cùm vtrobique punibilis ſit, proinde peccare mortaliter, vel venialiter pro qualitate culpæ. Nihil enim prodeſt Parochi præſentia miniſterio deſtituta, 40

cùm

cùm potiùs offendat, vt rectè notauit Sot. *de juſtitia, lib.*10. *q.*3. *artic.*1. *ante argum. ſolut.* & Iacob. de Graffiis *tom.*1. *conſ. lib.* 3. *conſ. vnic. de Cleric. nonreſid. n.*7. & idem ſit inutiliter adeſſe, quod abeſſe, vt docet Barthol. Carranza *in tract. de reſidentia Epiſcoporum, c.*3. *fol.*23. Vnde fructus nequaquam acquiri Parocho non miniſtranti, quantumuis materialiter reſidenti, reſolvunt Cou. *lib.* 3. *var. cap.* 13. *num.* 13. Syluest. *in ſum. verb. reſidentia, in princ. & num.* 6. Cordub. *in quæſt. lib.* 1. *q.* 19. *ferè in fine*, Iacob. de Graff. *in deciſ. aureis, lib.* 2. *cap.* 97. *num.* 57. Ludou. de San Iuan *tract. de officio diuino, art.* 13. *fol.* 611. Ioan. Sanci. *in ſelect. diſp.* 47. *num.* 4. Quicquid dicat Nicol. Garc. *de benefic. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 53.

41 Nec etiam Parochus officio ſuo ſatisfacit quoad Deum, ſi reſidet quidem, ſed totam curam relinquit Capellano; quem tamen poteſt habere in coadiutorem ad majorem quietem, licèt illa omnia ardua relinquat, veluti ire de nocte, audire multas Confeſſiones, & ſimilia; dummodo tamen eo non vtatur vt homine, qui portet pondus diei, & æſtus, ſed vt ſocio laboris. Ita Caiet. 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 5. Sot. *de juſtit. lib.* 10. *quæſt.* 3. *art.* 5. Fr. Emman. *in ſum. tom.* 2. *cap.* 33. *num.* 2. Poſſeuin. *de officio Curati, cap.* 1. *num.* 10. vbi addit ſe non excuſare, ſaltem à graui veniali Parochum, ſi dum nominatim vocatur, & expectatur, nolit ire, cùm debeat populi ſui amori cum comitate, & beneuolentia reſpondere. Ludou. à Sancto Ioanne *d. tit. de reſident. num.* 8. Ioan. Sanc. *d. diſput.* 47. *num.* 4. *verſ. nec Parochis*, ibi: *Nec Parochis proderit vt ab onere peccati, & reſtitutionis liberentur, aliquibus ſaltem inſeruire miniſteriis, aliquibuſve Sacramentis miniſtrandis incumbere, niſi major pars, aut ſaltem æquiualens per ipſoſmet exerceatur, veluti illa, quæ à quolibet Vicecurato adminiſtratur. Vt ergo vnico verbo comprehendam nota, illis Sacramentis miniſtrandis operam dare debent, quæ ex æquitate miniſtrari ab eis poſſint, vt notauit Vaſq. tom. de Pœnit. q.* 93. *art.* 3. *dub.* 6. *in fine, vel ad minus ſe præſentem in Eccleſia debet conſtituere Parochus, vt Parochiani, ſi velint, ipſum eligant Sacramentorum adminiſtratorem, præſertim Confeſſionis. Non tamen tenebuntur Parochi noctu adminiſtrare, communiter loquendo, ſufficit enim vt id muneris exequatur Vicecuratus*, &c. Deinde *num.* 7. concludit his verbis: *Hinc inferas, proh dolor! quàm malè aliqui Parochi ſe gerunt, Sacramenta nunquam, aut ferè nunquam adminiſtrantes, & ſuarum ouium curam mercenariis committentes: qui cùm vt plurimùm Sacerdotes inopes, & egentes ſint, timeri non imprudenter poterit potiùs rationem habituros quærendi ab ouibus victum, quàm curam medendi infirmitatibus animæ, complacere eis ſtudentes, quando reſpuendæ, & reprehenſionis gladio ſunt feriendæ. Nec ſcio qua cæcitate ducti Parochi hæc non aduertant tam clara, & quaſi cæcis nota*, &c.

Circa verò tertium de continuatione in reſidentia, eſt aduertandum, quod qui paruo tempore abeſt, non efficit quominus dicatur continuò adeſſe, vt per Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *capit.* 97. *numer.* 57. Ludou. à Sancto Ioanne *de adminiſtr. Sacrament. art.* 1. *tit. de reſidentia, num.* 9. Poſſeuin. *d. cap.* 1. *n.* 3. *in fine*, qui volunt dictionem *continuè*, verificari cū iſta modificatione, & addit Poſſeuin. *ibid. n.* 6. 42

quod † Parochus debet talem ſui copiam facere, vt indigentes non careant neceſſaria ope, ſed non arctatur vt debeat manere quaſi in compedibus, niſi habeat infirmos graues, quia tunc non debet vagari etiam per Parochiam, ſed propria in domo manere; poteſt enim fieri vt requiratur ab infirmis, & non repertus, illi moriantur ſine Sacramentis. 43

Vnde ſi Parochus rationabiliter judicauerit, putà quia nullus infirmatur, poteſt abeſſe per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat; quia conſuetudo optima legum interpres ita declarat etiam apud timoratos. Abeſſe verò tota die quando nullus infirmatur, raró in anno, nec laudo, nec vitupero. Abeſſe autem per duos, aut tres dies nullo infirmante, & nulla alia cauſa juſtificante, habet valdè de rationabili eſſe mortale, propter multa quæ poſſunt eo tempore euenire, maximè in villis, vbi non eſt alius Sacerdos à Parocho. In ciuitatibus verò, vel in oppidis, vbi ſunt alii Sacerdotes, erit maius, minuſve peccatum ratione periculi, & damni poſſibiliter euenturi, cui tamen faciliùs quàm in villis poteſt obuiari. Ita Ludouic. à Sancto Ioanne *vbi ſuprà*, Poſſeuin. *dict. cap.* 1. *num.* 4. vide Ludouic. Bejam *reſponſ. caſuum conſcientiæ part.* 4. *caſu* 21. vbi de Parocho rurali, qui ſingulis quibuſcumque hebdomadis ad Vrbem accedebat cauſa inuiſendi parentes. 44

Quare Epiſcopus poterit prohibere Parochis ſub pœna pecuniaria, quæ tamen dimidiam non excedat, ne vltra biduum à ſua Eccleſia poſſint abeſſe, non tamen id prohibere poterit ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, prout à *ſacra Congregatione* deciſum atteſtatur Nicol. Garc. *part.* 3. *cap.* 2. *n.* 23. *declar.* 2. & Armendar. *d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, n.* 156. ſed ſub pœna pecuniaria eſſe permiſſum cenſuit *S. Cong. Concil. in vna Terracinen.* 11. *Februarij* 1628. & *in Monopolitana*, 16. *Decembris* 1628. 45

Ex quatuor tamen cauſis in ſcripto ab Epiſcopo approbandis poteſt Parochus pro tempore neceſſariò abeſſe, vt diſponitur in Conc. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 1. vbi obligatio de approbandis cauſis reſtringitur, quando illæ ſunt notoriæ, vel repentinæ, dummodo tamen diſceſſurus ita ouibus ſuis proui- 46

dendum curet, vt quantum fieri poterit, ex ipſius abſentia nullum damnum accipiant, quod quidem Conciliidecretum licèt in principio loquatur in Epiſcopo, tamen paulò infra eadem ſacroſancta Synodus declarat,& decernit omnia ibi ſtatuta quoad culpam, amiſſiooem fructuum, & pœnas, Curatis inferioribus & aliis quibuſcumque, qui beneficium aliquod Eccleſiaſticum cum cura animarum habent, locum habere.

Prima cauſa eſt, *Chriſtiana charitas*, ad hanc rednicit Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 4. q. 4.* cùm quis abeſt ad juuandam aliquam priuatam Eccleſiam, ad dirimendas lites, controuerſias, & odia, dummodo ex tali abſentia in propria Eccleſia non ſequatur notabile detrimentum, quia eſſet contra ordinem charitatis.

47 *Secunda* eſt, *vrgens neceſſitas*, ad haoc reducit idem Azor. *d. q. 4. verſ. ad ſecundum*, cùm quis ad tempus abeſt ob morbum curandum, bellum, hoſtium iocurſus, peſtem ſæuientem, aëris intemperiem, vel ob inimicitias, odium, aut offenſionem Principis, vel populi declinandam, denique ob vitæ, vel ſalutis, aut libertatis periculum ad tempus deuitandum: dummodo tamen non immineat detrimentum ouium in ſpiritualibus; nam ſi illud immineret, ex nulla cauſa poſſet abeſſe, quia bonus Paſtor animam ponit pro ouibus ſuis, *Ioan.* 10. Ita Vaſquez *in opuſc. de beneſic. c. 4. §. 2. art. 1. dub. 2. num. 135.* Molfeſ. *in ſum. Theologia moralis, tract. 6. cap. 11. num. 31.*

48 *Tertia* eſt, *debita obedientia*, quæ Superioribus debetur, putà Papæ, vel Epiſcopo, ad quam idem Azor. *d. q. 4. verſ. ad tertium*, redigit cùm quis abeſt vt pareat Papæ, vel ejus Legato, ſeu Epiſcopo obſequium, & officium juſtum, & debitum imperanti, quale eſſet ad viſitandam Prouinciam, vel diœceſim, ſeu ad pacem componendam.

49 *Quarta* eſt, *euidens Eccleſia, vel Reip. vtilitas*, ad quam idem Azor. *d. q. 4. verſ. ad quartum*, reducit cùm quis abeſt ad Synodum generalem, vel Prouincialem, aut diœceſanam ritè, & legitimè vocatus; vel cùm quis abeſt pro lite Eccleſiæ, vel pro obtinenda à ſuperiore reformatione in variis emergentibus.

05 Extra prædictas quatuor cauſas concedit Concil. Trident. *d. cap. 1.* Epiſcopis, proindèque Parochis juxta ſupradicta, *vt ſingulis annis cauſa animi relaxandi poſſint abeſſe per duos menſes, ſiue continuos, ſiue interpolatos, dummodo id fiat æqua ex cauſa, quæ an talis ſit, ipſorum Conſcientiæ relinquitur, & ſine graui gregis detrimento, & dummodo præſentes in ſuis Eccleſiis adſint quo tempore anniuerſaria Aduentus Domini, Natalis, Quadrageſima, Reſurrectionis, Pentecoſtes, & celebritatis Corporis Chriſti memoria celebratur*; & paulò inferiùs, *Presbyteris item curam animarum habentibus expreſſè datur facultas, vt poſſint ad duos tantùm menſes recedere, neque diſcedendi licentiam vltra bimeſtre tempus obtineant, niſi ex juſta, & graui cauſa cognita, & approbata ab Epiſcopo, & dummodo facultas in ſcripto detur.* Hæc ibi maodantur.

51 Tenetur igitur Patochus juſta de cauſſa abeſſe volens, ſiue cum licentia, ſiue abſque ea, relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſeruiat, vt expreſſè habetur *eodem cap. 1. Conc. Tridens.* & tradit Poſſeuin. *d. cap. 2. num. 13.* niſi abſentia ſit per aliquot dies, cùm cauſa eſt vrgens, & non patitur dilationem pro obtinenda licentia, putà quia hoſtiliter petitur, & non habet quem ſubſtituat, nec recurrere poteſt ad Epiſcopum pro licentia, & pro Vicario ſubſtituendo. Azor. *dict. cap. 4. q. vlt.* Ludov. à Sancto Ioanne *de adminiſt. Sacram. art. 1. tit. de reſidentia, n. 15.* Poſſeuin. *d. cap. 1. num. 14.* vbi *num. 15.* ſubdit ob repentinum incommodum, vel periculum poſſe illum legitimè diſcedere, etiamſi in loco non habeat quem ſubſtituat, & non adſint infirmi, vel ſi adſit, adeſt alius, qui poteſt conferre Sacramenta neceſſaria, ſaltem pœnitentiæ; vel ſi non adſit alius Sacerdos, infirmus tamen commodè poſſit expectare alium Sacerdotem aliunde acceſſendum, additque quod ſi iſta omnia deeſſent, & periculum inſtaret diſcedente Parocho, aliquem moriturum ſine Pœnitentia, vel Parochum ipſum occiſum iri ſi non fugeret, tenetur Parochus ſubire quodvis periculum potiùs quàm deſerere talem infirmum; nam Parochus, cùm populus ex illius abſentia notabiliter læditur, non ſolùm ſuo periculo probabili, ſed nec certo excuſatur, ſi deſerat populum, juxta doctrinam S. Thom. *2. 2. quæſt. 185. art. 5.*

5ɤ Nullo modo poteſt Parochus Vicarium, ſeu ſubſtitutum etiam idoneum, & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum, relinquere ad longum tempus, inconſulto Epiſcopo; nam dicitur in Concil. Trident. *d. c. 2. Vicarium idoneum relinquat, ab Ordinario approbandum.* Si tamen abſit per ſex, vel ſeptem dies, poterit relinquere ſubſtitutum ſine Epiſcopi approbatione, ita declarante conſuetudine vniuerſali, niſi Epiſcopus per ſuas conſtitutiones inhibeat, vt benè reſoluunt Ludov. à Sancto Ioanne *vbi ſuprà, n. 16.* Poſſeuin. *d. cap. 1. num. 19.* ſubdens † vicinum 53 Curatum benè poſſe ſubſtitui; quia licèt non habeat ordinariam juriſdictionem niſi ſuper gregem ſuum, tamen eſt ita admiſſus, vt ei aliqua juriſdictio delegari poſſit, ſicut de antiquo jure poterat, prout colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de reformat. c. 15.* & *num. 20.* tenet quod ſi ſubſtitutus, vt Vicarius voluerit ſeruire gratis, non tenetur Parochus cùm juſta de cauſa abeſt, illi in conſcientia aſſignare partem fructuum pro debita mercede, vt diſpo-

nis

nit Concil. *d. cap.* 1. quia quod merces aſſignetur eſt, ne populus patiatur defectum ſervitii, quod facilius obtinetur ubi adeſt merces, & in hoc caſu ceſſat ratio mercedis, & per conſequens ratio legis.

Hac de re eleganter Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 4. p. 2. tract. 4. doc. 4.* poſtquam ex text. *in cap. omnis, de pœnit. & remiſſ.* aſſeruit poſſe Parochum juriſdictionem ſuam aliis committere ut illi adjuvent, ita concludit: *Siendo pues lo referido cierto y diſpueſto por derecho, no conſta del con que facultad y juriſdicion que de el Coadjutor ò Vicario que el Cura pone en ſu lugar en los caſos que le es permitido: non tratamos aora quando expreſſamente le delego y cometio toda ſu juriſdicion ò parte della, que entonces ſin duda la gozara el coadjutor en la forma que el proprietario ſe la cometio. Dudan los Doctores con que juriſdicion que daru quando el Cura le dexo en ſu lugar ſin declarar la forma de la delegacion con que le dexava como aconteſe ordinariamente. Graves Auctores ſon de pareeer que quando el Cura pone en ſu Igleſia algun Sacerdote por ſu Coadjutor ò Vicario, aunque no lo declare, con tal que no conſte lo contrario, es viſto averle dexado y cometido toda ſu juriſdicion. No obſtante que otros lo niegan quando el Coadjutor no queda por largo tiempo, porque entonces no ſe preſume que le dexa delegada toda ſu juriſdicion. La mayor dificultad deſta materia conſiſte en averiguar ſi eſte Coadjutor ò Vicario que el Cura dexa en ſu lugar, pueda tambien quando ſe auſentare cometer a otro Sacerdote la juriſdicion que el goza. Y para que apartemos lo cierto de lo dudoſo ſe ha de advertir que aunque es principio llano en derecho per l. more majorum, ff. de juriſdict. om. judic. l. 1. l. fin. ff. de offic. ejus, cui mandata eſt juriſdict. que el que goza juriſdicion delegada y recebida de otro, no la puede ſubdelegar; con todo muchos Doctores, v. g. Nav. Sanch. Coninch, y otros que refiere y ſigue Laymann tom. 2. lib. 5. tract. 6. c. 8. num. 13. enſeñan por regla general que aunque no en todos, en algunas coſas puede el Coadjutor que el Cura puſo, ſubdelegar ſu juriſdicion a otro Sacerdote: como ſeria para que le ayudaſſe a Confeſſar, ò para qualeſquiera otros actos, principalmente donde hubieſſe coſtumbre en parte ò en todo. Pero otros que refiere Sanch. de matrim. lib. 3. diſput. 31. ex n. 5. afirman que en todas partes ſe obſerva que quando el Coadjutor pueſto por el Cura ſe auſenta, el que dexa en ſu lugar queda con la miſma juriſdicion que el otro tenia: que (como hemos dicho) es la miſma que el Cura goza.*

54 Quæſtio eſt dubia, an Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa poſſit abeſſe ad duos menſes continuè, vel diviſim? Una ſententia affirmat, tum quia ante Concil. Trident. hoc ipſum licebat per *cap. præſentium, 7. quæſt. 1.* tum quia idem Concil. hoc concedit Epiſcopis, qui magis tenentur reſidere; tum etiam, quia abſentia ad duos menſes eſt modica, ac proinde pro nihilo reputanda, cùm non videantur abeſſe qui ſtatim reverſuri ſunt, *l. poſtliminium, §. captivus, l. nihil, ff. de captivis, & poſtl. rev.* tum denique, quia hoc apparet ex Concil. *d. c. 1. verſ. diſcedendi autem licentia*, quæ verba licèt trahi poſſint in oppoſitum, faciliùs tamen, & multò propriùs intelliguntur quod ea licentia diſcedendi ex gravi cauſa in ſcriptis, gratiſque concedenda exigatur ad prolixius tempus, & ultra duos menſes; eſſet enim perquam grave quod nunquam liceret Parocho impune ſine licentia recedere, maximè urgente aliqua neceſſitate, utpurà quod nuncium habeat de adverſa valetudine, & morte imminente patris, aut matris ſuæ, aut amicorum in diſtanti loco habitantium, quos cupit videre antequam moriantur, vel etiamſi proſequatur furem, qui rapuit bona, & in longinquas partes defert; quoniam licebit Parocho in fragranti crimine furem inſequi quocumque vadat, ut ab eo bona ablata recuperet, nec his, nec ſimilibus caſibus licentia diſcedendi neceſſaria videtur, quoniam copia Superioris non ſemper haberi poteſt propter inſtantem neceſſitatem; & tempus, & locus non patiuntur dilationem, & licentiæ petitionem; & tamen ſi præfata verba Concilii generaliter, prout ſonant, intelligerentur, ſequeretur quod etiam in prædictis caſibus Parochus non poſſet ſine licentia diſcedere, quod abſurdum videretur. Et ideò hanc partem affirmativam ſuſtinent Lopez *in inſtruct. conſcient. tom. 1. cap.* 148. Ioan. Baptiſta Conrad. *in reſp. caſuum conſcientiæ, quæſt.* 137. Læl. Zech. *de caſibus reſervat. caſu 3. & de Republ. tit. de beneficiariis, num. 5.* Salzed *ad Bernard. in pract. c. 52. lit. C. verſ. illud verò*, Cened. *ad Sextum, collect. 30. num. 5.* Emman. Sà *in aphoriſm. verb. reſidentia, num. 7.* Quintanad. *Eccleſ. lib. 4. n. 76.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 59. num. 3.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. privatio, §. 4. dub. 3. & verb. Parochus, §. 2.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 3. cap. 1. num. 19. & 21.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 4. q. 10.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. cap. 36. in fine, & in explicat. Bullæ compoſitionis, n. 18.* Ceual. *commun. contra communes, quæſt. 585. num. 6.* vbi tamen dicit in praxi fieri contrarium, Sanchez *de Matrimon. lib. 3. diſp. 31. n. 11.* Ioan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. Parochus, differ. 5. n. 1.* Bonacin. *var. tract. diſput. 5. num. 9.* Ioan. Sanci. *in ſelectis, diſput. 47. num. 5.*

55 Contrarium tamen, imò Parochum non poſſe abeſſe primo bimeſtri ſine Epiſcopi facultate, probabiliùs tenent Ioan. Ocon. *in repet. c. 1. de Cleric. non reſid. in 6. n. 51.* Ant. Gom. *in explicat. Bullæ Cruciatæ, c. 7. in 4. clauſ. num. 22.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 15 §. 5. n. 2.* Poſſevin. *d. cap. 1. num. 11.* Leſſ. *de juſtit. lib. 2. c. 34. dub. 29.*

dub. 29. *num.* 159. ubi tamen dicit ſe credere,
hoc non eſſe uſu receptum. Vaſquez *in opuſc.*
*de benefic.cap.*4.§.2.*art.*1. *dub.*3.*n.*149. *& art.*2.
dub. 3.*num.*188. Filliuc. *in quæſt. moral. part.*3.
*tract.*41.*cap.*6.*n.*26. Squillante *de oblig. Cleric.*
*part.*1. *num.*116. Ludov. à Sancto Ioanne *loco*
citato, *num.*17. ubi utramque opinionem dicit
ſecuram & probabilem, Sanctarel. *var. reſolut.*
*quæſt.*4. *num.*12. Nicol. Garc. *de benefic. part.*3.
*cap.*2.*num.*23.*in* 1.*declar.& part.*9. *cap.*2.*n.*295.
in 2.*dub.* & addit ipſe Garc. *d.part.*3. *c.*2.*n.*26.
Parochum qui à ſua Eccleſia per unum, vel
duos menſes abſuit abſque facultate Epiſcopi
in ſcriptis, vel abſque alia legitima cauſa, non
poſſe percipere fructus pro rata abſentiæ, ſed
teneri eos reſtituere, aſſeritque ſic fuiſſe decla-
ratum à ſacra Congregatione Concilii. Ra-
tio autem, qua fundatur iſtorum reſolutio, eſt
quia Concil. Trid. *d.cap.*1. ait quandocunque
eos abeſſe contigerit, debere cauſam eſſe priùs
cognitam, & probatam per Epiſcopum.

56 Vnde non poſſe Parochum per hebdoma-
dam abeſſe, non petita, vel non obtenta licen-
tia, etiam relicto Vicario idoneo ab ipſo Or-
dinario approbato, reſolutum aſſerunt Nicol.
Garc. *ead. part.*3.*cap.*2.*num.*23.*in* 3.*declar.* Ar-
mendar. *d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere*
57 *in ſuis Curatis? num.*157. Et † valere conſtitu-
tionem Epiſcopi ne Parochi poſſint abeſſe ul-
tra duos dies ſine licentia, pariter referunt de-
ciſum idem Garc. *n.*23.*in* 1.*declar.* & Armend.
*num.*155. proximè citatis locis.

58 Vltra bimeſtre tempus, ut legitimè Paro-
chus poſſit abeſſe, quatuor requiruntur, & pri-
mum, ut ſit ex juſta, & debita cauſa: ſecun-
dum, ut cauſa priùs per Epiſcopum cogno-
ſcatur, & approbetur: tertium, ut cùm im-
petratur facultas ultra bimeſtre tempus ab
Eccleſia recedendi, Parochus relinquat Vi-
carium idoneum ab ipſo Ordinario approban-
dum cum debita mercedis aſſignatione: quar-
tum, ut ejuſmodi facultas ſcripto, & gratis
concedatur.

59 Circa primum eſt annotandum, quod
Parochus habens juſtam cauſam abeundi
extra Parochiam per duos menſes, aut tres,
non ſatisfacit ſuæ conſcientiæ ſi petat licen-
tiam, jurans ſe gravem habere cauſam,
quam non expediat manifeſtare, ut petita
licentia abeſſe poſſit, licèt Epiſcopus non
concedat: ſimiliter quod abeſſe non poteſt
in caſu, quo cauſam rationabilem expreſ-
ſerit, quam vir bonus, & æquus rationabi-
lem judicaverit; ſed rigidus Prælatus mi-
nùs æquam judicat, & licentiam denegat;
vel quia movetur ſuſpicione quod ficta ſit,
cùm tamen ſit vera, ſed habere poteſt re-
curſum ad Superiorem: ita reſpondiſſe Emi-
nentiſſimos Cardinales S. Congregationis
Concilii referunt Nicol. Garc. *d.cap.*2.*num.*37.
Squillante *de obligat.Cler. p.*1.*n.*117. Armend.
d. loco, *num.*155. Ioan. Valer. *de different. inter*
utrumque forum, verb. Parochus, *differ.*5.*num.*1.
† Parochus petens licentiam, fingendo cau- 60
ſam juſtam quam re vera non habet, peccat
mortaliter, & tenetur reſtituere fructus, ut re-
ſolvunt Azor. *d.p.*2. *lib.*7. *c.*10. *q.*3. Poſſevin.
*d.c.*1. *n.*24. Ego ipſe *d. p.*3. *alleg.*53. *num.*99. me
citato Sanctarel. *d.q.*4.*n.*15.

An juſtam cauſam abſentiæ judicialiter pro- 61
bare debeat Parochus? vide Aloyſ. Ricc. *deciſ.*
*Curia Archiep. Neap. p.*1.*deciſ.*152.

Quoad ſecundum verò eſt advertendum de 62
cauſis abſentiæ etiam ab Eccleſiis Parochia-
libus, quarum collatio ad inferiores ſpectat,
etiamſi inferiores eſſent Abbates Regulares,
Epiſcopum cognoſcere, referunt deciſum Ni-
col. Garc. *d.p.*3.*c.*2.*n.*172.*in* 2.*declar.* Armend.
d. loco, *n.*153.

Ipſi verò locorum Ordinarii Epiſcopo in- 63
feriores, ut Abbates, & alii ſimiles habentes
juriſdictionem, poſſunt dare talem licentiam,
ſicut reſolvunt Azor. *d.part.*2.*lib.*6.*cap.*10.*q.*4.
Poſſevin. *d.cap.*1. *num.*29. ubi *num.*28. ſubdit
eandem licentiam poſſe dare Capitulum Se-
de vacante, & de his omnibus Sanctarel. *var.*
*reſol.quæſt.*5.*n.*64.

Circa tertium, de Vicario idoneo relin- 64
quendo in abſentia Parochi ab ipſo Ordinario
approbando cum debita mercedis aſſignatio-
ne, plura diximus ſuprà, *in verſ. nullo modo*,
*à num.*52.

Quoad quartum eſt obſervandum, licen- 65
tiam, quam Parochus abeſſe volens petere
debet ab Epiſcopo, non ſufficere tacitam; ſed
oportet eſſe expreſſam, ut reſolvunt Nicol.
Garc. *d.cap.*2. *n.*35. Armend. *d. loco*, *num.*164.
Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*53. *num.*95. me citato San-
ctarel. *d.q.*4.*n.*16. † Et ſola diſtantia loci etiam 66
cum neceſſitate eò diſcedendi non excuſat
Parochum, ut poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine
licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis repentè ſe
offerat, quæ non patiatur dilationem hujuſmo-
di licentiam petendi, quo caſu quamprimùm
de diſceſſu, & neceſſitate Ordinarius certior fa-
ciendus eſt, ut de cauſa cognoſcere poſſit. Ita
Nicol. Garç. *d.c.*2.*n.*34.*in* 1.*declar.* Armendar.
d. loco, *n.*162.

Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua 67
Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem, in-
currit privationem fructuum pro rata abſen-
tiæ, quia ita ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.*3. *de re-*
form. cap. 1. *verſ. ſi quis autem*: tum quia ita
Ius naturale dictat, par enim non eſt ut fru-
ctus miniſtrorum Eccleſiæ recipiat qui mi-
niſterium non exercet; & ſicut ſtipendium
datum ob cauſam recipi, vel retineri non po-
teſt, cauſa non ſubſequuta, ita fructus beneficii
qui Parocho cauſa reſidentiæ, & muneris Pa-
rochialis conferuntur, non poſſunt à Parocho
non

non reſidente, & munia Parochialia non ob-
eunte capi. Ideò ita reſolvunt Valent. *tom.* 3.
*diſp.*10. *quæſt.*3. *puncto* 5. *verſ. quintò certum eſt.*
Leſſ. *lib.*2. *de juſtit. cap.*34. *dub.* 29. *num.*157.
Nicol. Garc. *de beneſic. p.* 3. *cap.* 2. *num.*26. qui
ait ita declaraſſe Sacram Congregat. Concil.
68 † Reſtitutio hujuſmodi fructuum ob non re-
ſidentiam amiſſorum, ex eodem Concil. Trid.
d. cap. 1. facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pau-
peribus, nec obtineri poteſt compoſitio, ut
docent Navar. *in man. cap.*25. *n.*121. *& conſ.*20.
*de celebrat. Miſſarum, num.*4. Henriq. *in ſum.*
*lib.*7. *cap.*36. *num.*3. Fr. Emman. *in explicatione
Bullæ Compoſitionis, n.*18. Nicol. Garc. *d. part.* 3.
cap. 2. *num.* 30. Sanctarel. *d. quæſt.* 4. *num.* 2.
Ludov. de ſancto Ioanne *loco cit. de reſidentia,
n.*19. ad quam tenetur Parochus etiam ante
Iudicis ſententiam, ut patet ex ſæpe citato *c.* 1.
Concilij Trid. in verſ. ſi quis autem; dum ibi
69 dicitur † eos, qui abſque legitima cauſa ab-
ſunt à ſuis Eccleſiis, non facere fructus ſuos,
nec illos tuta conſcientia, alia etiam declara-
tione non ſequuta, poſſe retinere; quod qui-
dem ipſamet ratio ſuadet, quia hujuſmodi
Parochi abſentes à ſuis Eccleſiis non acqui-
runt jus in iſtos fructus, cùm Concilium ve-
lit, ut illi applicentur fabricæ, vel pauperibus
loci: ergo tenentur ſtatim illos reſtituere.
Quare ſic reſolvunt Cardin. Tolet. *in inſtruct.
Confeſſ. lib.*5. *cap.*4. *num.*1. Valent. *d. puncto* 5.
verſ. præterea hinc etiam, Vaſq. *de beneſic. cap.*4.
§. 2. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 152. Vgolin. *de officio
Epiſcopi, cap.*15. §. 4. *num.* 2. Poſſevin. *d. tract. de
officio Curati, cap.*11. *n.*32. *verſic. tertiò.* Azor. *d.
p.* 2. *lib.*7. *cap.*6. *quæſt.* 2. ubi *q.* 4. diſputat an ante
Concil. Trident. tales Parochi fuiſſent obligati
reſtituere fructus perceptos in abſentia ante
judicis ſententiam, Sanctarel. *d. q.* 4. *num.* 4. ubi
dicit illorum ſententiam poſt Concil. Trident.
omninò eſſe veram, ſi Parochus abſit ultra
tempus à Concilio præfixum, Flamin. Pariſ.
70 *de reſignat. beneſic. lib.*1. *q.*10. *num.*32. † Appel-
latione fructuum in hac materia veniunt na-
turales ſolùm, ac naturales ſimul & artificia-
les, non autem induſtriales, quales ſunt, qui
percipiuntur ex mera induſtria hominis, vel
ejus labore, veluti prædicando, Sacramenta
adminiſtrando, & ſimilia agendo, ut tenet
Poſſevin. *d. c.* 1. *n.*31. Ludov. de S. Ioanne *d. loco,
num.*22.

71 Vlteriùs Parochus aliis Iuris remediis etiam
uſque ad privationem compelli poteſt ad re-
ſidentiam, ut expreſsè ſtatuit Concil. Trident.
*d. ſeſſ.*23. *c.* 1. his verbis: *Quod ſi per edictum ci-
tati etiam non perſonaliter contumaces fuerint,
liberum eſſe vult Ordinariis per cenſuras eccleſia-
ſticas & ſequeſtrationem & ſubtractionem fru-
ctuum, aliaque Iuris remedia, etiam uſque ad pri-
vationem compellere, nec executionem hanc quo-
libet privilegio, licentia, familiaritate, exem-
ptione, etiam ratione cujuſcumque beneficij, pa-
ctione, ſtatuto, etiam juramento, vel quacumque
auctoritate confirmato, conſuetudine etiam imme-
morabili, quæ potiùs corruptela cenſenda eſt, ſive
appellatione, aut inhibitione etiam in Romana Cu-
ria, vel vigore Eugenianæ Conſtitutionis ſuſpendi
poſſe.* Ex quo ſatis apparet, licèt attento jure in-
curreretur pœna privationis ob non reſiden-
tiam in Parochialibus, *cap. conquerente, de cler.
non reſid. cum ſimilibus*; hodie † Parochum non 72
reſidentem, etiam monitum, non eſſe ipſo
jure privatum Parochiali, aliàs enim ſtatim
procedendum eſſet ad declarandum illum
privatum, & non eſſet in arbitrio Epiſcopi quo
remedio ex relatis *in d. c.* 1. uti vellet. Ita Ni-
col. Garc. *de beneſic. part.* 3. *c.* 2. *n.*139. ubi ſub-
dit ſic declaraſſe Sacram Concilii Congreg.
& videtur ſentire Flamin. Pariſ. *de reſign. beneſ.
lib.*1. *q.*10. *num.*61. dum ait ſtylum ſervare, ut
ſi habentes curam animarum diſcedant abſ-
que licentia Epiſcopi, poſt monitiones poſſint
privari.

Et ex his etiam apparet quod ad privatio- 73
nem Parochi ob non reſidentiam, non eſt ne-
ceſſarium quod priùs procedatur per alias
pœnas, nempe per cenſuras Eccleſiaſticas, ac
ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum,
aliaque Iuris remedia; nam licèt id de Iure
communi requiri videretur, *capit. ex tua*, §. 1.
de cleric. non reſid. tamen Concilium *d. loco*, id
relinquit arbitrio Ordinarii, ibi: *Liberum eſſe
vult Ordinariis.* Ita Nicol. Garc. *in addit. ad dict.
cap.* 2. *ſub num.*139. Et hoc modo Domini de
Rota apud Mantic. *deciſ.*67. *num.*... dixerunt † 74
intelligendum etiam eſſe idem Concil. *ſeſſ.*24.
*de reform. cap.*12. *verſ. præterea*, quemadmodum
per Eminentiſſimos S. Congreg. Interpretes
fuit declaratum, ut non afficiat Epiſcopos, qui
poſſunt procedere ad privationem ob non re-
ſidentiam, tametſi illa temporum intervalla non
fuerint obſervata.

Vt quis legitimè privetur beneficio ob non 75
reſidentiam, juris ordine ſervato, debet priùs
perſonaliter citari, ut ejus contumacia con-
vincatur, *cap. ex parte, il* 1. *de clericis non reſid.*
gloſſ. *verb. in Canonibus, in c. quoniam frequen-
ter*, §. *ſi verò, ut lite non conteſtata*, quam ſe-
quuntur Caputaq. *deciſ.*375. *n.*3. *& deciſ.*378.
*part.*2. Seraph. *deciſ.*1346. *num.*5. *& deciſ.*290.
num. 4. ſive abſens ſit de licentia Epiſcopi,
ſive abſque ea, *cap. clericos*, & *ibi* gloſſ. *verb. re-
dierint, cap. pervenit, il* 2. *de appellat.* Seraphin.
*deciſ.*1548. *n.*5. & de utroque Rot. *in Oriolen.
Decanatus*, 14. *Martii* 1622. coram *R. P. D. Na-
varro*, & ſi perſonaliter citari non poſſit, quia
ignoratur ubi ſit, vel longè abſit, ita ut com-
modè non valeat citatio ad ipſum pervenire,
debet in ejus Eccleſia trinæ citationis edi-
ctum publicari (non ſufficit enim una citatio
pro tribus) & poſt ultimum edictum per ſex
menſes

menſes expectari, ut colligitur ex *d. cap. tua*; nam aliter factam privationem eſſe nullam docet Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. tit. de Benef. n.6. verſ. quod attinet verò ad praxim*, Zerol *in praxi Epiſcop. p.2. verb. privatio, §.3. & 4.* Piaſec. *in ſimili praxi, p.2. c.3. n.10. verſ. neceſſariò autem*, Ror. *in d. Ortolen. Decanatus*, coram *R. P. D. Navarro*, Mantic. *deciſ.12.* Nicol. Garc. *d. p.3. c.2. n.154.* ubi *num.155.* ſubdit in perſonaliter citato non requiri trinam monitionem, ſed ſufficere unam etiam extrajudicialem, nec debere expectari per ſex menſes, ſed tempus eſſe arbitrarium: & *num.157.* refert deciſionem *in cauſa Terdonen. Præpoſit. 17. Mart.* 1600. coram Cardin. Seraphino, quæ extat inter ejus impreſſas *deciſ.* 1346.

Quarum pœnarum executio ſuſpendi non poteſt privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, ſtatuto, conſuetudine, etiam immemorabili, ſine appellatione, aut inhibitione, ut habetur *in citato c.1. Concil.* cujus decretum dum diſponit executionem ſententiæ per appellationem, ſeu inhibitionem non impediri, generaliter accipiendum eſſe contra abſentes, ſive inobedientes, ſive contumaces, reſolvunt Ioan. Ocon. *in c.1. n.60. de cler. non reſid. lib.6.* Sahag. *in cap.2. de ſequeſtrat. poſſeſſ. n.54.* Anton. Gom. *in explicat. Bullæ Cruciatæ, c.7. ad 4. clauſ. num.35. & 36.* quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *d. cap.2. n.161.* Et Concilium ibi ſolùm tollere appellationem ſuſpenſivam, ut patet, non verò devolutivam, in terminis tenent Nicol. Garc. *d. cap.2. num.162.* Stephan. Quarant. *in ſum. Bullar. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. quintò quæro, pag.66.* Salgado *de protectione Regia, tom.1. p.2. cap.15. ex num.8.* Circa reſidentiam in Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis faciendam, etiam per S. R. E. Cardinales, & de pœnis contra eos non reſidentes, & à ſuis Diœceſibus quocunque prætextu abſentes emanavit Conſtitutio S.D.N. Vrbani VIII. incip. *Sancta Synodus, ſub die 7. Decembris* 1634.

CAPVT IX.

De Præcedentia Parochorum.

SUMMARIUM.

1 *Parochus in cura animarum gerit vices Epiſcopi.*
2 *Parochum Canonico eſſe præferendum tenuit Molin.* de Canon.
3 *Parochus in propria Eccleſia habet tantam poteſtatem, quantam Epiſcopus in propria Diœceſi.*
4 *Parochus in propria Eccleſia loco Imperatoris, & Regis habetur.*
5 *Parochus in propria Eccleſia omnes quantumis in dignitate conſtitutos præcedere debet.*
6 *Canonici Cathedralium Eccleſiarum in proceſſionibus, ubi collegialiter incedunt, præcedunt Parochis.*
7 *Declaratio S. Congr. Rituum refertur.*
8 *Parochi quod præcedant Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum videtur aliquando deciſum, ſed contrarium verius, ut n. ſeq.*
9 *Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum ſupra Parochum ſemper, & ubique competit, etiam in aſſociandis funeribus defunctorum propriæ ipſius Parochiæ; jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectat.*
10 *Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & ubique præcedere debent Eccleſiis inferioribus, etiam quod ſint ultimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi ante erectionem.*
11 *Reſpondetur ad deciſiones quæ Parochis reſpectu Canonicorum Collegiatarum Eccleſiarum præcedentiam dare videntur.*
12 *Præcedentia inter ipſoſmet Parochos, ſeu Curatos Eccleſiarum Parochialium, ſive ſint ſæculares, ſive Regulares, datur ſecundùm prærogativam ſacrarum Eccleſiarum, & non ſecundùm prærogativam regulæ.*
13 *Præcedentia unius Parochi, in cujus Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius Parochi Eccleſiæ, ad quam defunctus ſepeliendus effertur, qualiter concedenda, oſtenditur.*
14 *Præcedentia ſemper danda Clero ſæculari inter Regulares.*

PAROCHVS cùm in cura animarum gerat vices Epiſcopi, qui dicitur Rector Parochialis, *cap. bonæ rei, 12. quæſt.2.* Germon. *de indultis Cardin §. ac beneficia, num.45.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. part.4. reſolut.304. num.2. in fine*; idcò tanquam ſubrogatus in ejus locum videtur aliis præferendus, juxta reg. *l. ſi eum, §. qui injuriarum, ff. ſi quis caut. & l. unic. §.1. C. de rei uxoriæ act.* cum plenè adductis per me *de Axiom. Iuris uſufreq. Axiom.213. n.1.* Curæ namque exercitium continet in ſe magnum periculum, cùm ſit ars artium, *c. pen. de ætat. & qualit.* Vitalin. *in Clem.1. num.29. de præbend.* ubi *num.32.* dicit quod eſt tanto pretioſior, quanto periculoſior, refert Theodoſ. de Rubeis apud Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.2. cap.298. num.95.* 1

Vnde Parochum Canonico eſſe præferendùm concludit Molin. *de Canon. lib.2. c.14.* his verbis: *Semper igitur Canonici honorent Paſtores, & ſeſe coram Deo humiliter inferiores cognoſcant, etſi parva quadam hujus ſæculi judicia aliud acclamant; eſt enim cura dignior Canonicatu.* 2

Item

Digitized by Google

Item habet Curatus adminiſtrationem majorem qua præcedentiam inducit, cap. cùm in illis, de præbend. *Cura namque & exercitiũ continet in ſe magnum periculum, cùm ſit ars artium, & eſt tantò pretioſior, quantò periculoſior; nec omnis Sacerdos eſt idoneus ad curam animarum*, cap. penult. de ætate, & qual. *Cura etiam ſuperat Canonicatum ratione ſcientia, cùm in Curato major, quàm in Canonico requiratur ſcientia, cùm teneatur confiteri, & diſcernere peccata, Euangeliúmque declarare, & demùm ſuperat ratione Ordinis, cùm in Canonico ſufficiat Ordo Subdiaconatus, Parochus autem debet eſſe Sacerdos, cùm debeat adminiſtrare Sacramenta, & Miſſas celebrare, vt muneri ſuo ſatisfaciat.* Concil. Trid. *ſeſſ.21. de reform. c.4.* ſequitur Hieron. Garat. *de iurib. Paroch. titul.1. c. vlt.*

3 Quamuis ſupradicta vera crederem, vbi Parochus eſt in propria Eccleſia, in qua tantam habere poteſtatem, quantam habet Epiſcopus in ſua Diœceſi, putauit Abb. *in capit.1.*
4 *num.28. de dolo, & contumac.* † & loco Imperatoris, & Regis haberi, *per cap. duo, 23. quæſt.4.* dixit idem Abb. *in cap. venerabilis, num. 19. de elect.* ac vices Apoſtolorum obinere exiſtimauit Roman. quem refert Theod. de Ru-
5 beis *d. cap.298. n.88. verſ. denique.* † Et ideò ibi omnes quantumuis in dignitate conſtitutos præcedere deberetenent Chaſſan. *in catal. gloria mundi, p.4. conſid.22. & 81.* Seraphin. *deciſ. 964.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſſ.6. ex numer.6. cum ſeqq.* Zypæ. *in analytica poſtremi iuris eccleſ. enarrat. lib.1. tit. de majorit. & obed. num.8.* Rot. *in Calagurritana praeminentiarum, 16. Nouembris* 1592. coram *bona mem. Penia, & in Pampilonen. decimarum, 22. Martii* 1604. coram *Litta.* Rector enim intra propriam Eccleſiam debet præcedere omnes alios majores & Superiores in dicendis Miſſis ſolemnibus, & aliis quibuſcumque præeminentiis concernentibus ipſius Rectoris officium, Chaſſan. *in d. catal. p.4. conſid.81.* Theodoſ. de Rubeis *d.c. 298. numer.88. verſ. hinc Rector*, vbi plura ad hoc propoſitum adducit, quibus oſtenditur majores debere cedere minori, dum eſt in domo minoris; ob idque dicit *num.36.* quod Epiſcopus patri in domo reuerentiam exhibere debet, licèt poſtea in Eccleſia illum præcedat, quia quilibet in proprio Officio præfertur omnibus aliis, licèt extra dictum officium eiſdem aliis poſtponeretur; & ideo Curatus, ſiue Rector Eccleſiæ Parochialis, tanquam caput Eccleſiæ thurificandus eſt ante Dominum loci. *S. Congregat. Rit. in Turritana, 7. Auguſti* 1610. cuius memini *in collect. Bullarii, verb. Curatus.* Licèt idem Curatus in ſua Eccleſia ſedere debeat in ſcamno, non autem in ſede, ead. *S. Cong. Rit. in Turritana, 14. Februarii* 1632. cuius memini *in d. collect. Bullarii, verb. Parochia, & Parochialis, vlt.*

6 Nihilominus tamen † extra propriam Eccleſiam, & in proceſſionibus, vbi Canonici Cathedralium Eccleſiarum capitulariter incedunt, contrarium verius mihi videtur, vt colligitur ex quadam declaratione *Sacræ Rituum Congreg.* quam mihi originalem, & authenticam oſtendit amicus meus Iulius Lauorius, tenoris ſequentis, videlicet.

7 *In Sacra Rituum Cong. expoſitum fuit oriri differentias inter Canonicos, & Clerum Cathedralis Viterbien. ex vna, & eiuſdem ciuitatis Parochos ex alia partibus, dum ſemel ad funus alicuius defuncti aſſociandum accedunt. Prætendentibus Parochis ſtola, & cotta indutis præcedentiam in caſu propoſito ſuper vniuerſum Eccleſiæ Cathedralis Clerum, & Capitulum, Archidiacono, & Archipresbytero duntaxat exceptis, & è contra non conuenire exiſtimantibus Dignitatibus, & Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, vt ſimplex Parochus ſupra Clerum, & Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, qui ſimul cum Archidiacono, & Archipresbytero vnum corpus conſtituunt, locum obtineat. Quibus auditis eadem Sacra Rituum Congr. à decretis factis in ſimilibus non eſſe recedendum cenſuit; nempe vt locus dignior in funeralibus ſemper relinquatur Capitulo, & Clero Eccleſiæ Cathedralis, Parochum verò defuncti, vel Parochum Eccleſiæ, ad quam corpus defuncti defertur, digniorem locum obtinere debere, & præcedere quoſcumque alios Presbyteros, non autem Eccleſiæ Cathedralis. In Eccleſia verò, vbi corpus defuncti ſepelitur, ad Parochum ipſius Eccleſiæ pertinere officium facere, vt expreſsè declaratum fuit in vna Piſauren. ſub die 20. Decembris* 1603. *& ſic etiam in ciuitate Viterbij ſeruandum eſſe cenſuit, niſi aliàs immemorabilis conſuetudo ad fauorem Parochorum legitimè probetur, & ita declarauit die 25. Iunij* 1611. *Dom. Epiſcop. Oſtien. Card. Pinellus, Ioan. P. Mucant. Secret.* Nouiſſimè eadem *S. Cong. Rituum in Turritana, 14. Februarij* 1632. pariter cenſuit *in Eccleſia Parochiali digniorem locum deberi Canonicis Cathedralis immediatè poſt Epiſcopum, & poſt Canonicos ſedere debere Rectorem*, cuius declarationis memini *in collect. Bullarii, verb. Parochia, & Parochialis Eccleſia, vlt.*

8 Vtrùm autem idem dicendum ſit de Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum, diuerſæ reperiuntur deciſiones; nam pro Parocho, quod ſcilicet in funeralibus præcedat Canonicis Collegiatæ, apparet fuiſſe reſolutum à *S. Rituum Congreg. in vna S. Angeli terra Saxiferrati, 24. Octobris* 1609. *& in alia Eugubina, ſub die 15. Iulij* 1614. & demùm *in alia Praneſtina Cauarum, 13. Iulii* 1619. quibus concordare videtur Rituale Romanum *titul. de exequiis, pag.150.* vbi Parochus in omnibus funeribus præcedit incedendo ante feretrum, & hanc partem conatur defendere Stephan. Gratian. vel potiùs Thedoſ. Ru-

beus apud ipſum *diſcept.forenſ.tom.2. cap.298. num.83.& tom.3.cap.492.*

9 Pro Canonicis verò ſtant aliæ declarationes, videlicet in *Sutrina* 30. *Auguſt.*1602.*&* 2. *Auguſti* 1603. *& in Melitén.*18. *Nouemb.*1606. *& in alia Oſtien. terra Cori*,9.*May* 1617.& demùm *in alia Praneſtina Cauarum*, *die Sabbat.* 14.*Auguſti* 1618. vbi in cauſa præcedentiæ inter Archipresbyterum, & Canonicos Eccleſiæ Collegiatæ ſanctæ Mariæ,& Parochum S. Stephani declaratum fuit, præcedentiam ſemper, & vbique competere Archipresbyteris, & Canonicis ſupra Parochum prædictum, etiam in aſſociandis funeribus defunctorum propriæ ipſius Parochiæ; jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectare:& expreſsè quod Canonici huiuſmodi præcedere debeant omnibus Rectoribus, Curatis, Plebanis, ac Presbyteris Eccleſiarum Parochialium in publicis proceſſionibus,functionibus etiam ſynodalibus, cenſuit eadem *S. Rituum Congr. in Verul.* 11. *Decembris* 1613. *& in Senogall.* 23. *Martii* 1619. *&* 4. *April.* 1620.

10 Et hæ deciſiones,quæ dant præcedentiam Canonicis, videntur iuri conſonæ; nam Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & vbique præcedere debent Eccleſiis inferioribus, etiam quod ſint vltimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi ante erectionem, ſecundùm Seraph. *deciſ.* 1445. *in vna Illerden. præeminentiarum*, 26. *Iunii* 1602. vbi habetur hoc procedere etiamſi in erectione adſit clauſ. *ſine præiudicio alicuius*, & etiamſi ante erectionem in Collegiatam mixti incederent clerici cum dictis Rectoribus, vt declarauit *ead. S.Congreg. in vna Syracuſana*, 20.*Decembr.* 1601. Et ideò Rot. *deciſ.*313.*n.*6.*p.*2. *recentiſſim.* aliàs *p.*3. *recent.* per Seraphin. *d.deciſ.*1445. *n.*2. ait quod Eccleſia filialis, quæ priùs præcedebatur à Matrice, ſi erigatur in Collegiatam, debet præcedere ipſam Matricem, quia ſcilicet mutato ſtatu, mutatur antiquum jus; & eadem Rota *vbi ſuprà,num.*7. ſubdit hac ratione Archidiaconum, qui habet monaſterium ſibi ſubiectum, ſi illud monaſterium erigatur in Cathedralem, de domino fieri ſubiectum, niſi aliud in erectione caueatur,per Hoſt. *in c. cùm inferior, n.*13.*de major.& obed.*

11 Qua vltima opinione retenta non obſtant deciſiones pro prima adductæ; nam ad illam *Sancti Angeli terra Saxiferrati*, in qua videtur declaratum,illum Presbyterum, ſeu Curatum, aut Priorem, qui defert ſtolam, & ad ejus Eccleſiam funus defertur, aliis omnibus præcedere debere, & ſic etiam Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ; poſſet reſponderi non loqui de præcedentia,quando funus defertur ad Eccleſiam ejus, qui ſtolam defert, ſeu quando ab eo fit officium in ſua Eccleſia, in qua præcedentiam habere debet. Ad illam verò Eugubinam reſpondetur loqui inter Curatum Cathedralis, & Curatum ſancti Petri Monachorum Oliuetanorum, non autem inter Capitula Collegiatarum. Ad Rituale Romanum reſpondetur habere locum inter Presbyteros eiuſdem Ordinis, & alios prærogatiuam non habentes, cujuſmodi non ſunt Canonici Collegiatarum Eccleſiarum, in quibus terminis loquitur etiam Steph. Gratian. *locis citatis*; & ſic dico Parochum debere præcedere ratione officii, quando eſt inter pares, non autem quando eſt inter majores; item quod dum incedit per viam, non videtur exercere officium, ſed ſociare vnà cum aliis; nec dicendum quod gerit vices Epiſcopi, ſed potiùs aſſerendum quod habet curam vti habet Epiſcopus, nec ratione ſtolæ videtur habere præcedentiam; quia ſtola non dat juriſdictionem, & prærogatiuam, ſed tantùm eſt ſignum ſacerdotale.

Circa præcedentiam plurium Parochorum, 12 ſeu Curatorum Eccleſiarum, ſiue ſint Regulares, ſiue ſæculares, eſt obſeruandum, quod ea datur ſecundùm prærogatiuam ſuarum Eccleſiarum, & non ſecundùm prærogatiuam regulæ, vt cenſuit *S.Rituum Congr.in vna Aſten.*21.

Quoad verò præcedentiam vnius Parochi, 13 in cuius Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius Parochi Eccleſiæ ad quam defunctus ſepeliendus effertur, extat optima diſpoſitio inter acta Eccleſiæ Mediolan. *p.*2.*tit.de funere ducendo, verſ.cùm ex Parochia*, *pag.*286. vbi ſic legitur: *Cùm ex Parochia, cui ſæcularis Sacerdos præſit, mortuus effertur, vt in Parochiali Eccleſia ſepeliatur, cui regularis ſit præfectus, vel è contra, tunc vtrique Parochi ſuperpelliceo, & ſtola induti pares progrediantur, reliqui verò Regulares eum locum teneant, quem in generalibus proceſſionibus tenere conſueuerunt, non obſtante quauis conſuetudine, vel pactione, quam inter ſe fecerant.* Idem vidi Romæ ſeruari, vbi quoque præcedentia datur Parocho illius Eccleſiæ ad quam defunctus defertur.

Circa præcedentiam, quam debet habere 14 Clerus ſæcularis reſpectu Regularium, Clemens VIII. *in ſua Conſtitut. Decet Romanum Pontif.ſub die* 10.*Februarii* 1601. ex decreto S.R.E. Cardinalium ſuper ſacris Ritibus, & Ceremoniis deputatorum, declarauit Rectores & Clericos ſæculares præcedere debere Regulares, tam Monachos, quàm Fratres quorumcunque Ordinum, etiam Mendicantium, in funerum aſſociatione, proceſſionibus, & aliis huiuſmodi publicis actibus, nec debere ipſos Monachos, ſeu Fratres cum Parochis, vel clericis mixtim incedere, etiamſi aliquando ex ſæcularium indulgentia, aut humanitate, ſeu alia forſan de cauſa ſecus

factum

factum fuerit,& quamcunque contrariam conſuetudinem tanquam abuſum corrigendam eſſe, atque ita ubique locorum in Regnis Hiſpaniarum perpetuò obſervati debere.

15 Idem Clemens VIII. per aliam ſuam *Conſtit.* incip. *Quæ ad removendum, ſub die* 5. *Novembris* 1602. ex voto eorumdem *DD. Cardinalium Congregationis Sacrorum Rituum*, ſimiliter declaravit, *Clerum ſæcularem in omnibus locis, etiam in propriis Eccleſiis, & Conventibus Fratrum, Monachorum, & Religioſorum quorumcunque in univerſo Regno Caſtellæ & Legionis præferendum eſſe, ac præcedere debere*: quas Clementis VIII. Conſtitutiones obſervari mandavit Gregorius XV. *in quadam ſua* incip. *Aliàs à felicis, ſub die Auguſti* 1622. commiſſa earum executione quibuſvis locorum Ordinariis in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus, quoties pro parte alicujus ex Clero ſæculari fuerint requiſiti.

CAPUT X.

De Officio per Parochum recitando.

SUMMARIUM.

1 *Parochus tenetur ad divinum Officium recitandum.*

2 *Officium divinum recitare tenetur Parochus, ſeu quilibet alius Beneficiarius, perexiguos redditus ex beneficio habens ad congruam ſuſtentationem minimè ſufficienses, contra citatos n.* 3.

4 *Parochus ad divinũ Officium recitandum tenetur etiãſi nullos fructus ex ſuo beneficio percipiat.*

5 *Parochus tenetur ad recitandum divinum Officium à tẽpore captæ poſſeſſionis Parochiæ, n.* 6.

7 *Officium divinum recitare nullus ex proviſis tenetur ante captam poſſeſſionem, ſi neuter litigantium illum adhuc habeat, & uterque dubius ſit de jure, & de cauſa litis.*

Parochus, ſive Subdiaconus non eſt obligandus Officium recitare, niſi ab illa parte, à qua obligatio incepit, ibid.

8 *Parochus poſt adeptam ſui beneficij poſſeſſionem debet divinum Officium ſtudioſè, & devotè recitare, quamvis pedeſter, equitans, procumbens, ambulans, vel quieſcens.*

9 *Officii divini in recitatione tenetur quis ſe cum Rubricis Breviarij conformare, non enim facere poteſt mutationem ritus.*

10 *Parochus qui redimendi temporis cauſa officium unius diei commutat pro breviori officio alterius, peccat mortaliter, contra citatos n.* 11.

12 *Officia à Sede Apoſtol. non approbata fuerunt damnata à S. Congreg. Rit. ſub pœna librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi muneri recitandi divini Officij.*

13 *Feſta Kalendarij Romani non poſſunt Epiſcopi elevare ad nobiliorem ritum.*

14 *Officium Breviarij debitum non eſt relinquendum pro officio devotionis.*

15 *Officium de feſtis particulariter conceſſis per Breve Apoſtol. Regno Hiſpaniæ, non poteſt recitari in Regno Portugaliæ.*

16 *Hiſpaniæ Regnorum appellatione comprehenditur Regnum Luſitaniæ.*

17 *Officium, & Miſſa de Sancto celebrari poteſt in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu ubi aſſervatur inſignis Reliquia.*

18 *Reliquia inſignis alicujus Sancti eſt corpus, caput, brachium, crus, & ea pars, non parva tamen, in qua paſſus eſt Martyrium.*

19 *Officium duplex poteſt fieri de Sancto, cujus Reliquia inſignis habetur.*

20 *Officium ſi concedatur de Sancto, cujus Reliquia non inſignis habetur, debet eſſe ſemiduplex, vel prout recitatur in Breviario Rom.*

21 *Officium extra propriam Eccleſiam non poteſt fieri de Sancto canonizato ſine novo decreto.*

22 *S. Caroli officium ritu duplici celebrari poteſt in Provincia Mediolanenſi.*

23 *S. Conradi officium Placentiæ, & Meſſanæ & in Sicilia, ac Ordini S. Franciſci conceditur.*

24 *Stigmatum S. Franciſci officium conceſſit Paulus V. celebrari poſſe ubique ad libitum cleri, duplici quidem officio in Religione S. Franciſci, extra eam ſemiduplici.*

25 *Angeli Cuſtodis officium eſt duplex minus, & celebrandum prima die, non impedita officio novem lectionum, poſt feſtum S. Michaëlis.*

26 *S. Elizabeth Reginæ Portugaliæ Officium recitandum die* 4. *Iulii in Regno Portugaliæ, ſub ritu duplici: extra verò Regnum, ſub ritu ſemiduplici.*

27 *S. Ant. de Padua officium proprium ſub ritu duplici, & cũ octava in regno Portugaliæ cõceditur.*

28 *Dedicationis Cathedralis anniverſarium celebrandum eſt in civitate quidem cum Octava, in Diœceſi verò ſine octava.*

29 *Matutinum defunctorum cantandum non eſt in veſpere feſti omnium Sanctorum, ſed recitandum ipſamet die Commemorationis omnium fidelium defunctorum poſt laudes diei.*

30 *Miſſa, & Officium S. Rochi eſt concedendum de communi Confeſſoris non Pont. pro ejus die, in iis tantùm locis ubi adſunt Eccleſiæ in ejus honorem ædificatæ.*

31 *Parochus divinum Officium non recitans quatenus teneatur reſtituere oſtenditur.*

32 *Parochus omittens recitare divinum Officium tenetur ad fructuum reſtitutionem, quantumcunque curam animarum gerat celebrando, & adminiſtrando Sacramenta Parochianis, contra citatos n.* 33.

34 *Parochus mente ultrò diſtracta Officium divinũ recitans, tenetur ad fructuum reſtitutionem.*

35 *Fructuum reſtitutio pro rata omiſſionis divini Officii, non eſt facienda niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneficii poſſeſſionem.*

36 *Reſtitutio fructuum amiſſorum ob non recita-*

tum Officiũ divinum, cui facienda? oſtenditur.

37 *Beneficiario divinum Officium recitare omittenti liberum eſt reſtitutionẽ facere pauperibus, vel fabricæ beneficij, etiamſi pauperes ſint alterius loci, & fabrica ſit alterius Eccleſiæ.*

38 *Pauperum appellatione in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitatum divinum Officium, non ſolùm veniunt perſonæ pauperes, ſed etiam monaſteria, xenodochia, & Eccleſiæ ornamentis, & aliis ſimilibus indigentes.*

39 *Pauperum appellatione non ſolùm veniunt qui ex pane mendicato vivunt, ſed etiam alii, quibus neceſſaria ad decentem ſtatum deſunt.*

40 *Parochus ſi verè pauper ſit, aut ejus mater, vel ſorores, poſſunt ſibi, aut illis facere reſtitutionem fructuum amiſſorum, ob non recitatum divinum Officium.*

41 *Fabrica beneficiorum nomine in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitationem Officii divini, venit fabrica domus beneficii pro fructibus colligendis, & conſervandis.*

1 CUm primum officium, pro quo datur beneficium, ſint Horæ Canonicæ, ideò ad eas perſolvendas jure Eccleſiaſtico teneri Parochũ *primò* probatur ex *cap. quia per ambitioſam, de reſcript. in 6.* ubi Pontifex reprehendit quoſdam Beneficiarios, quòd Officium divinum, propter quod beneficium datur, omitterent. *Secundò*, ex *cap. fin. 92. diſt.* ubi dicitur omnes Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos, ac omnes, qui ſunt Eccleſiæ deputati, debere Officium divinum recitare. *Tertiò*, ex Concilio Lateranenſi à Iulio II. incepto, & à Leone X. continuato, *ſeſſ. 9. de reform §. ſtatuimus*, ubi privantur fructibus beneficiorum illi, qui divinum Officium non recitant. Demùm id ipſum conſtat ex Bulla Pii V. quam refert Navar. *in man. cap. 35. num. 122.*

2 Quod quidem rectè procedit, quamvis ipſe Parochus, prout quilibet alius Beneficiarius perexiguos redditus ex beneficio haberet, ad congruam ſuſtentationem minimè ſufficientes; quia ratio ob quam Beneficiarius tenetur Officium divinum recitare, non eſt præcisè, quod integrè ſuſtentetur fructibus beneficii, ſed quod beneficium aliquos reddat fructus, qui dantur propter officium: tum, quia beneficium exiguum quoad ſubſtantiam eſt verè & propriè beneficium, & ut tale in Iure reputatur, *cap. is cui, de præbend. lib. 6.* ergo qui illud habet, ad Officium divinum tenetur: tum denique, quia id expreſsè probari videtur *in c. clericus victum, diſt. 91.* ubi ſtatuitur ut clericus, quem ſui Sacrificii fructus alere non poſſunt, manibus operando victum quærat, dummodo officio ſuo ſatisfaciat; & ſi id ſibi difficile fiat, imputet ſibi, qui beneficium tale acceptavit, aut beneficium dimittat: ergo ex hoc loco clarè colligitur, teneri clericum Horas Canonicas perſolvere, etiamſi non poſſit ex beneficio victum, & veſtitum habere. Et ideò ita reſolvunt Sylveſt. *in ſum. verb. hora*, §. 3. Roſ. Tab. & Armil. *eod. verb. n. 1.* Cov. *lib. 3. var. c. 13. n. 8. verſ. 12.* Nav. *in man. c. 25. n. 102. & de Orat. c. 7. n. 27. & c. 11. n. 11.* Valent. *tom. 3. d. 6. q. 2. puncto 20. verſ. excludit*, Medina *q. 7. de Orat.* Toler. *lib. 3. c. 14. n. 4.* Fr. Lud. Beja *reſponſ. caſuum conſc. p. 1. caſu* 54. Suar. *de Relig. tom. 2. tr. 4. lib. 4. c. 21. n. 3. & 9.* Peſant. *2. 2. q. 62. art. 2. diſp. 2. prope fin.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Hora Canonica, §. 2. & verb. beneficium, §. 4.* Nald. *in ſum. verb. divinum Officium, n. 2.* Catol. Macign. *de Horis Canon. c. 11. num. 3.* Bonac. *eod. tract. diſp. 1. q. 2. puncto 3. n. 17.* Barthol. à S. Fauſto *in ſimili tract. lib. 2. quæſt.* 36. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 10. c. 3. q. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. c. 4. n. 34.* Nicol. Garc. *de benef. p. 3. c. 1. n. 39.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q. 68.* Vgolin. *de officio Epiſcop. c. 10. §. 1. n. 2.* Filliuc. *in quæſt. moral. p. 3. tr. 23. c. 5. n. 181.* Gavant. *in rubricas Miſſalis, tom. 2. ſect. 1. c. 4. n. 3.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 2. c. 4. n. 15. & lib. 3. c. 8. n. 8.* Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 24. diffic.* 10. Sanch. *in conſil. moralib. lib. 2. cap. 2. dub. 66. & 67.* Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib. 1. c. 7. docum. 13. n. 15.* Caſtro Palao *tom. 2. tract. 7. diſp. 1. puncto 1. §. 2. n. 9.* Garcia *in opere mor. tract. 2. diffic. 2. dub. 2. num. 11.* Anton. Diana *reſol. moral. p. 2. tract. 12. de Horis Canon. reſol. 9. & p. 5. tr. 5. reſol. 25.*

Contra Sot. *de juſt. lib. 10. q. 5. art. 3.* Fr. Emm. 3
in ſum. p. 2. c. 140. n. 3. Veg. etiam *in ſum. p. 1. c. 128. caſ. 14.* Petr. Ledeſm. *etiam in ſum. p. 2. tr. 9. cap. 4. concl. 6. diffic. 4.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 34. dub. 2. n. 169.* Malder. *de virtutib. tr. 10. c. 2. dubit. 3. verſ. nihilominus*, Vaſq. *de benef. c. 4. §. 1. dub. 4. n. 17.* Molfeſ. *in ſum. Theol. mor. tr. 5. c. 3. n. 29. & tr. 6. c. 1. n. 36.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. p. 1. tract. 6. docum. 2. num. 6.* Palao *tom. 2. tract. 7. diſp. 2. p. 1. §. 2. num. 8.* exiſtimantes non teneri Beneficiarium, ſaltem quotidie, recitare divinum Officium, cujus beneficii fructus non attingunt mediocrem ſuſtentationis partem.

Imò puto Parochum ad divinum Officium 4
recitandũ teneri, etiamſi nullos fructus ex ſuo beneficio percipiat; quia titulum, & poſſeſſionem beneficii habet, ac proinde verè, & ſimpliciter eſt Beneficiarius; nam fructus, vel ſpes eorum non pertinent ab ſubſtantiam beneficii. Ita Palud. *in 4. diſt. 15. q. 5.* Sylv. *d. verb. hora, q. 2.* Medina *in C. de Oratione, q. 8.* Fr. Barthol. à ſancto Fauſto *de Horis Canon. lib. 2. q. 42*, ubi *in verſ. 2.* id intelligit ſi habeat ſpem moraliter certam obtinendi illos: & *in verſ. 8.* reſolvit non excuſari ab onere recitandi illum, qui in penſione omnium fructuum conſentit ei, qui in ſuum favorem beneficium reſignavit.

Sed

5 Sed vtrùm Parochus teneatur ad recitan-
dum diuinum Officium à tempore acceptæ
tantùm ſuæ Parochiæ collationis , aut non
aliter niſi captæ poſſeſſionis ? Quæſtio eſt du-
bia , in qua Nauar. *in man.c.7. n.19.* tenet ex
eo quod collationem acceptauerit, illicò ad re-
citandum quempiam obligari; quia per ſolam
collationem acceptatam acquiritur jus in be-
neficio,& fit beneficium ejus,cui collatum eſt;
tum quia ab eo tempore, etiam antequam ap-
prehendat poſſeſſionem , debentur clerico be-
neficii fructus,& cùm poſſeſſionem capit , Be-
neficiarius percipit fructus non ſolùm præſen-
tes, ſed etiam præteritos à die collati ſibi be-
neficii, ſequitur Macign. *de horis Canon. c.10.
n.15.* & plures,quos refert, & ſequitur Nicol.
Garc.*de benef.p.3.c.1.n.91.*
6 At non teneri niſi poſt captam pacificam
poſſeſſionem beneficii, meliùs ſuſtinent om-
nes ferè Doctores, qui hac de *re* ſcripſerunt;
quia beneficium vt ſit jus efficax, cum titulo
requirit pacificam ejus poſſeſſionem,tum quia
ante captam poſſeſſionem non poteſt jura be-
neficii exercere, ita neque tenetur ipſius one-
ra ſuſtinere : tum etiam, quia ante initam poſ-
ſeſſionem jus eſt incertum,cùm contingere ſo-
leat, vt qui impetrauit beneficium , videat ſe
nil impetraſſe, multis de cauſis , vt quia non
vacabat , vel alius ante eum priùs impetraue-
rat ; tum denique,quia in Bulla Pii V.dicitur,
poſt beneficii conſequutionem ; ille autem propriè
dicitur beneficium conſequutus, qui pacificam
illius poſſeſſionem adeptus eſt cum titulo. Ideò
ſic reſolvunt Menoch. *de arbr.libr.3. caſu 429.
n.25.*Flamin.Pariſ.*de reſign.benef. lib.1. quæſt.9.
numer.*15.Suar.*d.lib.*4. *cap.*19.*num.*7. Henriq.
*in ſum. lib.*13. *cap.*13.§.1. Fr.Emman. etiam *in
ſum. p.1.cap.*141.*num.*4. Azor. *d.lib.*10.*cap.*4.
*quæſt.*7. Vaſq.*in opuſc.de benef.cap.*4. §. 1. *art.*1.
*dub.*6. Galet. *in margarita caſuum conſc.verb.
Officium diuinum*, Valer. Reg. *d.lib.*30.*num.*38.
Leſſ. *d.lib.2.c.34.dub.30. n.167.* Mald. *in ſum.
verb. Officium diuinum, num.*5. Petr. Ledeſm. *in
ſum.p.2. tract.9. cap.46. concl.9.* Vega *etiam in
ſum.p.1.cap.128.caſu* 18.Squil.*de oblig.cleric.p.1.
num.* 16. vbi *num.*17. intelligit, dummodo per
ipſum non ſtet quo minus conſequatur bene-
ficii poſſeſſionem, Machado *en ſu perfetto Con-
feſſor, lib.4.p.1.tract.6.docum.2.n.5.* Bonacin. *de
Horis Canon. diſput.1. quæſt.2. puncto 4. num.2.*
Ganant.*in comment ad rubricam Miſſalis, tom.2.
ſect.2.cap.4.numer.5.* Ant.Diana *reſolut.moral.
p.2. tit.de Horis Canon. reſol.*21. nouiſſimè Hie-
ron. Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſol.
24. numer.* 35. Barthol. à S. Fauſto *de Horis
Canon.lib.1.quæſt.39.* vbi *quæſt.41.* tenet adhuc
7 † nullum teneri ad horas Canonicas recitan-
das ante obtentam poſſeſſionem , ſi neuter li-
tigantium illam adhuc habeat , & vterque
dubius ſit de jure,& de cauſa litis : & *quæſt.42.*
& 43. idem reſoluit , quamuis vnus litigan-
tium probabiliter credat, & expectet ſe victo-
rem futurum in lite, & fructus percepturum,
& ampliorem habeat titulum. Non eſt tamen
obligandus ſub mort. peccato Parochus, ſiue
Subdiaconus , Officium totum recitare illius
diei, quo poſſeſſionem Parochiæ accepit , vel
ad Subdiaconatus ordinem fuit promotus, ſed
ſolùm ab illa parte , à qua obligatio incepit:
verbi gratia, ſi quis accepit poſſeſſionem Paro-
chiæ,vel Subdiaconatum, aut emiſit profeſſio-
nem hora vndecima ante meridiem , non te-
netur recitare Matutinum illius diei , neque
Primam,neque Tertiam,ad ſummum Sextam,
& reliquas horas, quia ab illa hora vndecima
incepit obligatio. Ita Caſtrus Palaus *tom.2.
diſp.2.puncto 4.n.3.* Homobon.de Bonis *in con-
ſultat.caſuum Conſc. vol.2.p.5.c.240.* quos refert
Diana *reſolut.mor.p.4.reſolut.218.tract.4.*
Debet igitur Parochus poſt adeptam ſui 8
beneficii poſſeſſionem diuinum Officium ſtu-
diosè , & deuotè recitare , vt dicitur *in cap.
dolentes, de celebr.Miſſ.* vbi in noſtris Collecta-
neis plura circa ejus materiam cumulauimus;
quamuis pedeſter, equitans, procumbens,am-
bulans , vel quieſcens , ſecundùm Syluest. *d.
verb.hora,quæſt.2.* Nauar. *de Horis Canon. c.4.
n.17.* Paul.Comitol. *reſp.moral. lib.1. quæſt.64.
n.1.* Ioan.Valer. *de differens. inter vtrumque fo-
rum, verbo Hora Canonica , different.1. in fine.* † 9
Et in eo recitando tenetur ſe cum rubricis Bre-
uiarii conformare,non enim facere poteſt mu-
tationem ritus, vt ſcilicet duplici ritu celebre-
tur feſtum,quod aliàs ſimplici ſub ritu,vel ſe-
miduplici decretum eſt, cùm Pius V. in Bulla
Breuiarii non modò præcipiat ſubſtantiam,ſed
etiam modum , & formam Horarum Cano-
nicarum.
Vnde exiſtimo , peccare mortaliter Paro- 10
chum, qui redimendi temporis cauſa Offi-
cium vnius diei commutat pro breuiori Of-
ficio alterius. Ratio eſt, quia Eccleſia non ſo-
lùm præcipit diuini Officii recitationem in
communi , & veluti in genere , ſed præcipit
recitationem huius Officii in particulari : er-
go qui facit contrarium , violat præceptum
Eccleſiæ in re graui , & conſequenter peccat
mortaliter. Ita Tabien. *in ſum.verb. hora, q.10.*
Nauarr. *de Orat.c.19.n.201.* Iacob. de Graff. *in
aureis deciſ.p.1. lib.2.c.51.num.*10. Philiarch. *de
offic. Sacrdot.p.1. lib.1.c.6. concl.6.* Fr. Emman.
*quæſt.Regul. tom.1.q.42. art.8. & in ſum. tom.1.
cap.141.num.3.* Card.Bellar. *in ſuis controuerſ.
Cathol.tom.3.lib.1.contron.3.c.19.* Suar.*de libr.4.
cap.11.num.6.& c.23.n.12. & 14.* Nicol. Garc.
de benefic.p.1.cap.1. num.150. Valer. Reginald.
in praxi fori pœn.lib.18. n.1271. Filliuc. *in quæſt.
mor.p.3.tract.23.c.8.q.2 n.182.& c.7.q.3.*
Contra Syluest.*d.verb.hora,q.12.n.15.* Vega 11
d.p.1.c.117.caſu 57. Valent.*tom.3.diſp.6.quæſt.2.*

*punct.*10 *verſ.quid ſi recitandum*, Zerol. *in praxi Epiſc.p.*1.*verb.libra canon*, *n.*6. Azor.*d. lib.*10. *c.*10.*quæſ.*2. Vaſq. *in opuſc. de benefic.c.*4. *dub.*2. Leſſi.*d. lib.*2.*c.*37. *n.*77. exiſtimantes talem Parochum ſolùm venialiter peccare.

12 Fuerunt à S. Rituum Congr. damnata Officia à Sede Apoſtol. non approbata, ſub pœna librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi muneri recitandi diuini Officii, *ſub die* 8. *Aprilis*, *&* 28.*Octobris* 1618. *vbi in reſp. ad* 8.
13 fuit dictum, † non potuiſſe, nec poſſe Epiſcopos, nec Regulares eleuare feſta Kalendarii Romani ad nobiliorem ritum, putà à ſemiduplici ad duplicem, ſine licentia Sedis Apoſt. refert me citato in hoc loco Lezana *in*
14 *ſum. quæſt. Regul. cap.*21.*n.*20. *& num.* 33. Et † quod non eſt relinquendum Officium Breuiarii debitum pro Officio deuotionis, cenſuit *ead.* S.Congr. *ſub die* 29.*Nouemb.*1603.

Item rejecit, damnauit, & reprobauit eadem S.Congregat. Miſſas, quæ circumferuntur, à S. Congregatione non approbatas, Sancti Gregorii pro viuis & defunctis, quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quaſcumque alias, exceptis iis, quæ ſunt perm æ Regularibus tantùm, veluti Roſarii, Sanctæ Mariæ de Carmelo, & aliis, ſicut etiam Officia ab eadem non approbata: refert Lezana *d.c.*12.*n.*33.

Gregorius XIII. in quodam Breui incip. *Paſtoralis officii*, *de anno* 1573. aduertens quod in Eccleſiis Hiſpaniæ conceſſum erat vt poſſent celebrare Officia propria Sanctorum illius prouinciæ, illique ſint plures numero, ideo declarauit vnamquamque Hiſpaniæ Eccleſiam eorum tantùm Sanctorum, qui in Breuiario non ſunt deſcripti, Officia propria celebrare poſſe, qui illius Diœceſis ſunt naturales, vel ejus Eccleſiæ, ſeu Diœceſis ſunt patroni: vel eorum corpora, ſeu notabiles Reliquiæ in Eccleſia, ſeu Diœceſi requieſcunt: de aliis verò Sanctis, etiamſi ſint naturales, vel Patroni alterius Diœceſis, etiamſi illorum corpora, vel notabiles Reliquiæ in aliqua Eccleſia alterius Diœceſis requieſcant, non celebretur Officium proprium, ſed ſeruetur ordo Breuiarii Romani: refert Lezana *d. cap.*12.*n.*34. vbi *numer.*36. poſt Gauant. *in rub. tom.*2.*ſectione* 1. *cap.* 5.*tit.*2. aduertit quod clerici ſæculares, & Regulares in Ciuitate, vel Diœceſi commorantes tenentur recitare officia propria Sanctorum illius Diœceſis, vel quæ de conſuetudine in eadem Eccleſia recitantur in choro.

15 Dubitatum fuit ab *eadem S.Rituum Congr in vna Viſen.* an in Regno Portugalliæ recitari poſſit Officium de feſtis particulariter conceſſis per Breue Apoſt. Regno Hiſpaniæ, vt eſt feſtum expectationis, & alia ſimilia, at-
16 tento quod † Regna ſunt diuerſa, quamuis ſub vnius Regis poteſtate exiſtant? *Ead. S. Congregat.* negatiuè reſpondit *ſub die* 21. *Iunij* 1605. Cuius reſolutio ex eo procedit, quia conceſſio præſupponitur facta tantùm pro Regno Hiſpaniæ, ſi enim fuiſſet facta pro Regnis Hiſpaniarum in numero plurali, tunc crederem venire Regnum Luſitaniæ, vt tradit Nau.*conſil.*1.*n.*2. *de decimis*, *in nouis*, & poſt maturam conſiderationem ſemel, & iterum cauſa propoſita, fuit in ſimili reſolutum per Rot. *in Bracharen. fructuum*, 3.*Decembr.* 1627. coram *R.P.D. meo Pirouano.* nam cùm ibi acerrimè diſputaretur an Luſitania vti vnum ex Hiſpaniarum Regnis gauderet generali alia conſuetudine Regnorum Hiſpaniæ, quod hæredes Beneficiatorum ſuccedant in fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, canonizata, & firmata per eamdem Rotam quoad Regna Caſtellæ, Nauarræ, Valentiæ, Aragoniæ, & Comitatus Cathaloniæ, in deciſionibus ibidem citatis, tandem affirmatiuè fuit reſponſum ex rationibus ibidem adductis, *& in meo tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignif. Appell.*115.*n.*1.

Officium, & Miſſa de Sancto celebrari poteſt in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu vbi 17
aſſeruatur inſignis † Reliquia, quæ erit Cor- 18
pus, caput, brachium, crus, & ea pars, non parua tamen, in qua paſſus eſt Martyrium, eadem *S.Congr. dicta die* 8. *Aprilis* 1628. & antea *ſub die* 13. *Nouembris* 1603. cenſuerat *de Sancto*, *cuius Reliquia inſignis habetur*, *& approbata*, *fieri* † *poſſe Officium duplex*, refert Le- 19
zana *d.cap.*12.*n.*33.

De Sancto verò, cuius Reliquia non in- 20
ſignis habetur, ſi concedatur officium, debet eſſe ſemiduplex, vel prout recitatur in Breuiario Romano, ad differentiam inſignis Reliquiæ, eadem *S.Rituum Congr. in vna Calaguritana*, *& in alia Viterbien. ſub die* 1. *Septembris* 1612. refert Lezana *d.c.*12.*n.*37.

De Sancto Canonizato non poteſt fieri 21
Officium extra propriam Eccleſiam ſine nouo decreto, *ead.S.Cong.ſub die* 9. *Decem.*1628.

Sancti Caroli Officium in prouincia Me- 22
diolanenſi celebrari poſſe ritu duplici, conceſſit *ead.Cong.ſub die* 2. *Nouemb.* 1610.

Sancti Conradi Officium Placentiæ, & 23
Metinæ in Sicilia conceſſit *ead.S.Cong.ſub die* 19.*Maii* 1614. & Ordini Sancti Franciſci *ſub die decimo Septemb.*1625.

Stigmatum S. Franciſci Officium conceſ- 24
ſit Paulus V. celebrari poſſe vbique ad libitum cleri, duplici quidem officio in Religione ſancti Franciſci, extra eam verò ſemiduplici, ead.S.Cong.*ſub die* 28. *Auguſti* 1616. *& ſub die* 1.*Octob.*1627. refert nouiſſimè Fr. Hier. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſolut.* 65. *n.*8. & in die feſto adhibendus eſt color albus, *eadem S. Cong.Rit.*9.*Nouemb.*1623.

Angeli

25 Angeli Cuſtodis Officium eſt duplex minus, eadem *S. Congr. ſub die 2. Octobr.* 1627. Et celebrandum eſt prima die non impedita Officio novem lectionum poſt feſtum S. Michaëlis, cedit etiam Dominicæ, eadem *S. Rituum Congr. 12. Martij* 1618.

26 S. Elizabeth Reginæ Portugalliæ Officium recitandum die 4. Iulii in Regno Portugalliæ ſub ritu duplici, extra verò Regnum ſub ritu ſemiduplici, eadem *S. Congregat.* de mandato S. D. N. Vrb. VIII. approbavit, & ut liberè, & licitè ab omnibus recitari poſſit, & valeat, licentiam, & facultatem dedit, & conceſſit *ſub die 7. Auguſti* 1628.

27 Nomine Regis Catholici ſupplicatum fuit Sanctiſſimo concedi, poſſe recitari Officium proprium S. Antonii de Padua nuncupati ſub ritu duplici, & cum octava in Regno Portugalliæ, cùm ſit dictus Sanctus oriundus ex prædicto Regno. Et ſupplicatione per Sanctitatem ſuam ad Sacram Rituum Congregationem remiſſa, *eadem S. Congr. ad relationem Eminentiſſimi. & Reverendiſſimi D. Cardinal. de Torres cenſuit, concedendum pro civitate, & Diœceſi Vlixbonenſi tantùm, juxta rubricas, & idem quod obſervatur in civitate Patavina, die 5. Ianij* 1631. *Die verò 23. ejuſdem facta relatione per me Secretarium Sanctitati ſuæ de hoc decreto, Sanctiſſimus extendit gratiam ad totum Regnum Portugall. C. Epiſcopus Port. Cardin. Pius. Tegrimias Epiſcopus Aſſiſienſis, Secret.* Officium S. Franciſcæ Romanæ quod poſſit ſub ritu ſemi duplici in Vrbe ad libitum recitari, conceſſit *S. Congr. Rit. 13. Martij* 1632.

28 Præter propriæ Eccleſiæ Dedicationem celebrandum eſt etiam anniverſarium Dedicationis Cathedralis in civitate quidem cum octava, in Diœceſi verò ſine octava, eadem *S. Rituum Congr. 2. May* 1619.

29 In feſto omnium Sanctorum prohibuit *eadem S. Congr. die 1. Septembris* 1607. cantari Matutinum Defunctorum in Veſpere, & juſſit recitari ipſamet die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum poſt Laudes diei, me citato in hoc loco Lezana *in ſum. quæſt. Reg. cap. 12. num. 23.* Et quod adſit obligatio recitandi Officium Defunctorum in die ſecunda Novembris, affirmant Card. Tolet. *in ſum. lib. 2. cap. 13. num. 3.* Armil. *in ſum. verb. Hora Canonica, num. 9.* Iacob. de Graff. *in aureis dec. pars. 1. lib. 2. c. 53. num. 24.* Vega *in ſum. tom. 1. c. 128. caſu 24.* Macign. *de Horis Canon. cap. 29. n. 16.* Vant. *in diſcipl. cleric. lib. 3. c. 4.* Ioan. Bapt. de Fabr. *in man. Ordin. c. 20. q. 7.* Molfeſ. *in ſumma Theol. moral. tom. 1. tract. 5. c. 1. n. 57.* Mald. *in ſum. verb. Officium divinum.* Tann. *in 2. 2. diſp. 5. q. 1. dub. 5. n. 148.* Suar. *de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 25. n. 8. & 9.* Caſtr. Palaus *tom. 2. diſp. 2. de Orat. puncto 2. n. 13.* Layman, *in ſum. Theolog. moral. lib. 4. tract. 1. c. 5. n. 4.* Gavant. *in rub. tom. 2. ſect. 9. c. 2. n. 18.* Anton. de Litteratis *in ſum. p. 6. c. 7. n. 11.* Homobon. de Bonis *in conſultat. caſuum conſcientia, vol. 2. p. 5. reſp. 245.* Fauſtus *de Horis Canon. lib. 2. q. 302.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. c. 12. n. 23.* late Diana *reſol. mor. in fine partis* 4. ubi contrarium defendere & probare nititur.

Aliis verò diebus in Breviario præſcriptis recitantes juxta Breviarium Romanum non obligantur ad Officium defunctorum, ut tenent Philiarch. *de officio Sacerd. tom. 1. p. 1. lib. 1. c. 40.* Arag. *tom. 2. in 2. 2. q. 83. art. 12.* Læl. Zech. *in ſum. tom. 2. c. 83. n. 16. in fine,* Ioan. de la Cruz *in direct. 1. p. art. 3. dub. 4. concl. 2.* Carill. *in itinerario ordinand. ſect. 6. c. 1. n. 40.* Leſſ. *de Iuſtit. lib. 2. c. 37. dub. 12. n. 76.* Villalob. *in ſum. tom. 1. tract. 24. diffic. 6. n. 3.* Rodriguez *in compendio quæſt. Regul. reſol. 24. n. 14.*

Nec ad Litanias decantandas aut recitandas in die ſancti Marci, & in diebus Rogationum, quia Rubrica appoſita in Breviario in iſtis diebus non obligat, ſecundùm opinionem probabilem, ſub culpa lethali ád eas dicendas extra chorum, Iacob. de Graff. *in dec. aureis, p. 1. lib. 2. c. 53. n. 24.* Dian. *moral. reſolut. tract. de Horis Canon. reſol. 56.* Homobon. de Bonis *in conſult. caſuum conſcient. vol. 2. p. 5. reſponſ.* 245. Quicquid aliud poſt Suar. & Bonacinam exiſtimaverit Lezana *d. c. 12. n. 23. in fine.*

Cùm actum fuiſſet pluries in eadem *S. Rituum Congr.* de concedenda Miſſa, & Officio in feſto ſancti Rochi, qui penes omnes Chriſti fideles in maxima veneratione ſemper eſt habitus, tandem *ſub die 30. Iunij* 1629. *eadem S. Congreg. negotio maturè diſcuſſo cenſuit eſſe concedendam Miſſam & Officium in die S. Rochi, de communi Confeſſoris non Pontificis, in iis tantùm locis, ubi adſunt Eccleſiæ in ejus honorem ædificatæ, & ſervatis rubricis Breviarij, quam reſolutionem S. D. N. approbavit, & laudavit die 4. Iulii* 1669. 30

Vltra peccatum mortale, quod Parochus incurrit divinum Officium non recitando ſtatim poſt adeptam pacificam beneficii poſſeſſionem, ad fructuum reſtitutionem tenetur ex eo modo, quo exprimit Pius V. *in Conſt. ſua* incip. *Ex proximo Lateran. Concilio, de anno* 1571. relata à Navarro *in man. cap. 25. num. 122. & de Orat. c. 7. n. 32.* his verbis: *Si quis uno, aut pluribus diebus totum officium omiſit, reſtituat fructus omnes, quos illo die, vel illis diebus percepit. Si Matutinum tantùm omiſit, reſtituat mediam partem fructuum reſpondentium illi tempori: ſi reliquas ſex horas tantùm, reſtituat etiam dimidiam partem; ſi aliquam tantùm ex illis ſex, reſtituat tantùm ſextam partem fructuum talis diei; & ſic tenetur ſolùm ſextam partem illius medietatis reſtituere.* Hactenus Piana Conſtitutio, quam eſſe uſu receptam teſtatur Barth. à B. Fauſto *de Horis Can. lib. 2. c. 77. in fine,* ſubdens viros pietate, & doctrina claros cenſere reſtitutionem 31

fructuum faciendam eſſe juxta eam Conſtitutionem: & *quæſt.*285. *in fine*, addit quod dum dicitur ibi, ſextam partem eſſe reſtituendam pro ſingulis Horis, intelligendum id eſt de ſexta parte fructuum dimidii diei naturalis, vel de fructibus diei artificialis, itaut qui uno die recepit, verbi gratia, duodecim argenteos, ſi omittat horam, teneatur tantùm reddere unum argenteum, quia illa eſt ſexta pars fructuum diei artificialis; nam alii ſex reſpondent Officio Matutino.

Sed quid ſi Parochus omittat partem notabilem alicujus Horæ, an teneatur ad aliquam reſtitutionem? Affirmativam ſententiam tenet Caſtrus Palaus *tom.*2.*diſp.*2.*puncto* 7.*num.*5. quia omittens partem notabilem alicujus Horæ, abſolutè dicitur illam omittere. Negativam verò defendit Oliver. Bonart. *de Horis Canon.lib.*2.*c.*11.*n.*10. quem refert, & ſequitur Diana *reſol.mor.p.*4.*tract.*4. *reſol.*220. aſſerentes in his terminis nihil fructuum neceſſariò tribuendum pauperibus ratione partis Horarum omiſſæ, quantumvis magnæ, & ſufficientis ad materiam peccati mort. niſi pro omiſſis Laudibus, quia multi putant illas eſſe Horas disjunctas: cùm enim lex ſit pœnalis, ſaltem ex parte, fundamentum ejus ſit culpa, ob quam irrogatur pœna, ſolúmque de Horis integris in illa mentio fiat, non debet ad earum partes extendi, ſed ſuis terminis arctari.

32 Hoc verum eſſe intelligo quantumcunque Parochus curam animarum gerat celebrando, & adminiſtrando Sacramenta ſuis Parochianis; quia hoc non obſtante reus eſt peccati mortalis, quod committitur omiſſione recitationis Horarum, quod unum tali privatione punitur tanquam ea ſufficienter dignum, ſicut & ſufficienter dignus eſt æterno ſupplicio, quantumcunque in nullo alio deliquerit, juxta illud Jacobi 1. *Quicumque totam legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus:* tum quia Piana Conſtitutio abſolutè, & indiſtinctè loquitur de reſtitutione fructuum ſingulis diebus reſpondentium, facienda pro rata omiſſionis divini Officii, ut Beneficiarii à tali commiſſione retrahantur, & ad illius recitationem incitentur, & quaſi cogantur: tum denique, quia ſi ratione regiminis Eccleſiæ, & curæ animarum poſſet Parochus aliquam partem ſibi removere, eſſet quoque eam amiſſurus, ſi in dicto regimine, & cura deficeret; ſed hoc nullus dicit: ergo nec & illud. Et ideò ita ſentiunt Petr. Navarr. *de reſtit. lib.*2.*cap.*2.*num.*143. Valent. 2.2. *diſput.*6. *quæſt.*1.*puncto ult.* Vaſq. 1.2.*diſp.*168. *num.*34. Suar. *d. lib.*4. *cap.*30. *num.*6. Azor. *dict.lib.*10. *capit.*14. *quæſit.*5. Valer. Reginald. *dict.lib.*30. *num.*46. Vincent. Filliuc. *in quæſt. moral. p.*2. *tractat.*23. *cap.*10. *quæſit.*5. probabiliorem dicit Bartholom. à S. Fauſto *de Horis Canon. lib.*2. *quæſt.*288. ubi optimum remedium adhibet ut acta fructuum computatione Bullam compoſitionis accipiat, vel à Romano Pontif. ſive ab ejus Commiſſario Cruciatæ diſpenſationem petat; quia hac ratione, neque omnia, quæ Bulla Pii V. præcipit, reſtituet, & in conſcientia tutus erit.

Contra Lop. *in inſtruct.Conſcient.p.*2.*cap.*95. 33
Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.*2.*cap.*12.*n.*5. Henriq. *in ſum.lib.*13.*cap.*13.§.2. Arag. 2.2.*quæſt.*83. *art.*13. Emm. Sà *in Aphor. verb. beneficium*, *n.*85. Fr. Emman. *in ſum.p.*1.*cap.*146. *num* 4. Petr. de Ledeſma *in ſum. tract.*9. *de reliq. cap.*9 *fol.*485. Layman. *tr.*15.*c.*5.*n.*2. Trullench *d.dub.*25.*n.*1. Diana *p.*2.*tract.*12.*reſ.*8. Caſtr. Palao *d puncto.*7. *num.* 9. Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſcientiæ part.*1.*caſu* 35. Carol. Macign. *in horis Canon. cap.*28.*n.*7. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moral. tractat.*6.*cap.*5.*num.*8. Leſſ. *d. lib.*2.*cap.*34. *dub.*32. Vaſq. ſibi contrarius *in opuſcul. de benef. cap.*4. §.1.*art.*1.*dub.*7. *num.*38. Nald. *in ſum. verb. divinum Officium*, *n.*12. Sanch. *in conſil. moral. lib.*2. *capit.* 2. *dub.* 83. exiſtimantes non improbabiliter, Parochum hoc caſu minimè teneri reſtituere, niſi partem correſpondentem obligationi recitandi Horas, ut ſi, verbi gratia, pro fructu in die recipit tres aureos, omittens totum Officium, teneatur reſtituere unum aureum, retinendo alios pro onere adminiſtrandi Sacramenta.

Quod quidem extendendum eſſe exiſti- 34
mo ad illum, qui mente ultrò diſtracta divinum Officium recitat, quia hic non ſolùm malè orat, ſed re vera ſimpliciter non orat; licèt enim legat, vel verba proferat, illa non eſt oratio, quæ ab Eccleſia præcipitur; cum ergo de ſubſtantia orationis ſit attentio, ſequitur recitantem ſine attentione non ſatisfacere præcepto quoad ſubſtantiam, ac proinde non poſſe fructus retinere, ut tenent Nav. *de Orat. cap.*13.*num.*18. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.*1. *lib.*2. *cap.*51. *num.*7. Petr. Navar. *d.lib.*2.*cap.*2. *num.*140. Fr. Emm. *d.p.*1.*cap.*143. Azor. *d. lib.*10. *cap.*12. *quæſit.*6. Suar. *dict.lib.*4. *cap.*30.*num.*14. Barthol. à S. Sauſto *d.lib.*2.*q.*82. contra Medin. Cordub. Tolet. & alios, quorum plures refert, & ſequitur Sanch. *in conſil. moral. lib.*2. *cap.*2. *dub.*85. exiſtimantes Beneficiarium recitantem Horas ſine attentione, etiam data opera, non teneri reſtituere fructus.

Intellige hujuſmodi fructuum reſtitutio- 35
nem pro rata omiſſionis Officii non eſſe faciendam, niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneficii poſſeſſionem, ex Conſtit. Concilii Lateranen. ſub Leone X. *ſeſſ.*9.§. *ſtatuimus*, ibi, *poſt ſex menſes*, & ex dicta Bulla Pii V. Ita Navar. *de Orat. cap.*21 *num.* 58. Tolet. *d.lib.*2.*cap.*12.*n.*5. Leſſ. *d. lib.*2.*capit.*34. *dub.*32. *num.*179. Vaſq. *in opuſcul. de benef. capit.*4.§.1. *art.*1,

art. 1. *dub.* 8. Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 29. *numero* 12.
Macign. *de horis Canon. cap.* 28. *num.* 16. Fil-
liuc. *d. cap.* 10. *quaſt.* 3. *num.* 310. Squillante *de*
obligat. cleric. p. 1. *n.* 2. *cum ſeqq.* Raguc. *de voce*
Canonic. in Choro, quaſt. 7. Anton. Diana *reſol.*
moral. p. 2. *tit. de horis Can. reſol.* 25. Caſtr. Pa-
lao *in opere morali, tom.* 2. *tract. de horis Can.*
diſp. 2. *puncto* 7. *n.* 15. Trullench *in expoſ. De-*
calogi, lib. 1. *c.* 7. *dub.* 24. *num.* 17. Garcia *in ſum.*
morali, tract. 2. *diffic.* 8. *dud a vlt. pag.* 281. Bar-
thol. à S. Fauſto *d. lib.* 2. *q.* 278. vbi *q. ſequenti*
per dictam Bullam Pii V. tenet illum, qui in-
tra primos illos ſex menſes ab imperrato be-
neficio abſque juſta cauſa diuinum Officium
prætermittit, peccare mortaliter, de quo etiam
nouiſſimè Hieronym. Roderic. *in compend.*
36 *quaſt. Regular. reſol.* 24. *num.* 57.
Cui autem ſit facienda hæc reſtitutio, ex-
preſſit dicta Conſtitutio Pii V. in aliis verbis,
in fabricas huiuſmodi beneficiorum, vel pauperum
eleemoſynas erogare teneantur: quæ verba diſ-
junctiua ſunt, & ideo † liberum eſſe Bene-
ficiario reſtitutionem facere pauperibus, vel
fabricæ beneficii, reſolvit Nauar. *in man. c.* 25.
n. 122. *& de Orat. c.* 7. *n.* 32. quamuis paupe-
res ſint alterius loci, quia cùm Bulla genera-
liter loquatur de pauperibus, non debet in-
telligi reſtrictè de pauperibus illarum Eccle-
37 ſiarum vbi ſita ſunt beneficia. Ita Suar. *d. lib.* 4.
cap. 30. *num.* 20. Molfeſ. *d. c.* 5. *num.* 22. Filliuc. *d.*
tract. 23. *cap.* 10. *q.* 6. Bonacin. *de Horis Canon.*
diſp. 1. *q.* 5. *puncto* 4. *num.* 3. Barthol. à S. Fauſto
in ſimili tr. lib. 2. *q.* 294. vbi aduertit poſſe Paro-
chum computare in partem reſtitutionis elee-
moſynas omnes, quas ex fructibus beneficii
fecit toto eo tempore, in quo diuinum Of-
ficium prætermiſit: & *quaſt.* 198. ſimiliter ait
quod non requiritur vt fiat huiuſmodi reſti-
tutio fabricæ illius Eccleſiæ vbi ſitum eſt bene-
ficium.
38 Pauperum appellatione in hac materia
non ſolùm comprehenduntur perſonæ pau-
peres, ſed etiam monaſteria, xenodochia, &
Eccleſiæ ornamentis, luminaribus, & aliis
ſimilibus, aut aliis pietatis operibus indigen-
tes. Ita Nau. *de redditib. eccl. mon.* 26. *num.* 2.
39 Barth. à S. Fauſto *d. lib.* 2. *quaſt.* 292. † Item
non ſolùm veniunt illi, qui ex pane mendi-
cato vivunt, verùm etiam alii, quibus neceſ-
ſaria ad decentem ſtatum deſunt, quales ſunt
multi Nobiles, qui à ſtatu deciderunt, & ægrè
admodum ſuſtentantur, licèt ob verecun-
diam petere, vel recipere eleemoſynam non
ſoleant. Ita Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 2. *quaſt.*
40 293. vbi *quaſt.* 295. tenet † Parochum, ſeu Be-
neficiarium, ſi verè pauper ſit, aut ejus mater,
vel ſorores, poſſe ſibi, aut eis hanc reſtitutio-
nem facere: & *q.* 296. reſolvit eum non poſſe
ſibi retinere fructus, ſi remiſſionem eorum à
pauperibus obtineat, quibus fructus nondum
tradiderat, quia iſte non dicitur reſtitutio-
nem feciſſe juxta ſummi Pont. intentionem,
& citat Nau. *de Orat. Miſcel.* 19. *num.* 4. Suar. *d.*
lib. 4. *cap.* 30. *num.* 17. & alios. Denique & ve-
niunt ipſi defuncti, qui & pauperes ſunt,
valdéque indigentes, vt pro illis celebrentur
Miſſæ, & alia ſuffragia offerantur, ſi ad hæc
facienda reſtitutio fiat, Nau. *in man. cap.* 25.
num. 122. *& de Orat. cap.* 7. *n.* 32. Suar. *d. lib.* 4.
c. 30. *n.* 18. Bonacin. *d. diſp.* 2. *quaſt.* 5. *puncto* 4.
n. 30. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 2. *diſp.* 297.
Nomine autem fabricæ beneficiorum in 41
hac materia venit fabrica domus beneficii,
in quo Beneficiarius habitat, vel alterius do-
mus ipſius beneficii pro fructibus colligen-
dis, & conſeruandis, & quicquid in vtilitatem
agrorum ipſiuſmet beneficii inſumitur, vt
ejus fructus in perpetuum augeantur: ita
Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap.* 4. *§.* 1. *art.* 1. *dub.* 9.
Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 30. *num.* 19. Molfeſ. *d. cap.* 5.
puncto 4. *num.* 30. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 2.
diſp. 298.

CAPVT IX.

De Miſſis per Parochos ex obligatione celebrandis.

SVMMARIVM.

1 *Licentia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de nouo fabricata, dari non debet niſi cum clauſ.* ſaluo jure, & ſine præiudicio Eccleſiæ Parochalis.

2 *Clauſ.* ſaluo jure, & ſine præiudicio Eccleſiæ Parochialis, *intelligitur de præiudicio circa ea, quæ ſpectant ad Sacramentorum adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochiæ de jure debita; in aliis verò non.*

3 *Miſſam in propria Eccleſia, & non alia celebrare tenetur Parochus in diebus feſtis.*

4 *Populus ſi adeò numeroſus ſit in aliqua Parochia, vt vnus Rector non poſſit ſufficere pro Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, Parochi ab Epiſcopis cogi poterunt tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda.*

5 *Parochi in Eccleſiis ſuis diebus Dominicis, feſtis ſolemnibus, ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare tenentur, quod muneri ſuo ſatisfaciant.*

6 *Parochus tenetur ſaltem diebus Dominicis, & feſtis, quibus Populus obligatur audire Miſſam, celebrare per ſe, vel per alios ex iuſta cauſa.*

7 *Parochi deficiente ſibi copia Confeſſoris, poterunt præmiſſa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad ſacrum faciendum,*

faciendum, ne Parochiani careant Miſſa, dummodo tamen quamprimùm confiteantur.

8 *Miſſas tres in die Natiuitatis Domini celebrare non tenetur Parochus, ſed ſatisfacit ſi vnam dicat, ſicut & ſatisfacit qui vnum audit.*

9 *Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdotum, & exiſtente magna neceſſitate, vt in diebus feſtis bis celebret.*

10 *Parochus non videtur obligandus ad applicationem Sacrificij pro populo ſingulis diebus feſtis, ſed juxta boni viri arbitrium.*

11 *Parochus non poteſt pro Miſſa, quam ſingulis diebus feſtis populo celebrare debet, ſtipendium ab alio accipere.*

12 *Sacerdotes qui tenentur Miſſas celebrare ratione beneficij, ſeu capellæ, legati, aut ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſunt eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere.*

13 *Parochi quibus diebus tenentur Miſſam celebrare, non poſſunt manualem eleemoſynam recipere.*

14 *Populum obligatur monere Parochus vt Miſſas frequentet, cogere tamen non poteſt vt Miſſam audiat in Parochia.*

15 *Miſſam audientes in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus, non contempto proprio Sacerdote Parochiali, ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa, nec in aliquod peccatum incidunt.*

16 *Miſſæ ſacrificio in Eccleſiis Regularium intereſſe feſtiuis diebus liberum jam eſt populo, neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtare Ordinarii poſſunt deſuper impedimentum.*

17 *Parochis non licet compellere Parochianos, vt in ſuis Eccleſiis, non verò Regularium Miſſam audiant.*

18 *Præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa ſatisfaciunt Parochiani audiendo quamcunque Miſſam, vel cantatam, vel recitatam extra Parochiam, etiam in ſacello.*

19 Cap. 2. de Parochiis, *declaratur.*

20 *Epiſcopi non poſſunt conſtitutionem facere, quæ præcipiant ſuis ſubditis, vt non audiant Miſſam, niſi in propriis Parochiis.*

21 *Miſſas celebrare, & campanas pulſare in Eccleſiis Regularium non prohibetur ante celebrationem Miſſæ, & pulſationem campanarum in Eccleſia Parochiali.*

22 *Regularibus non eſt prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad populum, & generalem Confeſſionem pro eo facere, atque etiam in medio Altaris ſiſtendo eleemoſynas, & oblationes ab offerentibus recipere; non autem eis licet ab Altari diſcedere, & per Eccleſiam circumire.*

23 *Miſſæ celebratio prohiberi non poteſt in Oratorio ruri ædificato per laicum, antequam celebretur Miſſa in Parochiali Eccleſia.*

24 *Miſſæ votiuæ dici poſſunt quocunque die, non Dominica, nec Officij duplicis, niſi ex rationabili cauſa, quæ erit voluntas defunctorum, neceſſitas, aut pietas viuorum votiuas Miſſas poſtulantium.*

25 *Miſſa pro defunctis celebrari poteſt ritu de* Requiem, *in Dominicis, & feſtis, inſepulto, & in Eccleſia præſente corpore, vbi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi defunctos ſimul cum Miſſa.*

26 *Miſſæ de* Requiem. *tolerari poſſunt in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatoris implenda.*

27 *Feſtum duplex ſi cadat in diem aſſignatum pro Altari priuilegiato, & illud ſit feſtum de præcepto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de* Requiem.

28 *Miſſæ Defunctorum certo die dicendæ, eo impedito transferuntur in ſequentem.*

29 *Miſſæ quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno prohibitæ fuerunt.*

30 *Miſſæ triginta Sancti Gregorij non ſunt prohibitæ, & quomodo dicendæ? oſtenditur.*

31 *Miſſa Roſarij prohibita fuit, & conceſſa tantùm Ordini Prædicatorum.*

32 *Miſſa, & officium Roſarii celebrari poſſunt vt in feſto S. Mariæ ad Nives, cum lectionibus ſecundi Nocturni de Natiuitate, vbi adeſt Capella, ſeu Altare Roſarii.*

33 *Miſſam Roſarii celebrare obligatus ſatisfacit dicendo Miſſam votiuam de B. Virgine, vt in Miſſali.*

34 *Miſſæ certis Regularibus conceſſæ non poſſunt ab aliis dici, etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis.*

35 *Annuli vſus in Miſſa prohibetur omnibus etiam Doctoribus, & Canonicis Cathedralium, ac Protonotariis non participantibus.*

36 *Pilei vſus in Miſſa etiam extra Canonem concedendus eſt à Papa, & non ab alio.*

37 *Parochus peccat ſi abſque Papæ licentia ſacrificaret tecto capite.*

38 *Parochi ſinguli tenentur habere clericum, qui eis in Miſſa, & diuinis Officiis inſeruiat.*

39 *Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat.*

40 *Parochus ſine miniſtro celebrare poterit cùm grauis neceſſitas premit.*

41 *Parochus ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat, dummodo adſit maſculus, qui vrceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans abſque neceſſitate ſibi reſpondere, vel meliùs poterit præire dicendo quæ veniunt reſpondenda, & facere vt miniſter ſequatur recitando ejus verba.*

42 *Parochus in nullo caſu poteſt fœminam in miniſtram admittere.*

43 Sacerdos

43 *Sacerdos non poteſt fœminam in neceſſitate pro reſponſione Miſſæ miniſtram adhibere.*

44 *Parochus cum uno lumine olei, vel adipis, poterit in neceſſitate celebrare.*

45 *Annunciationis feſtum ſi venerit in die Sabbathi majoris hebdomadæ, an poſſit Parochus in illa die celebrari facere plures Miſſas? oſtenditur.*

46 *Annunciationis feſtum ſi acciderit in die Paraſceues, non tenetur quis ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audire.*

47 *Miſſa diei Paraſceues non eſt Miſſa, neque propriè Sacrificium.*

48 *Miſſa celebrari non poteſt in die Paraſceues.*

49 *Miſſam dicere in Feria quinta majoris hebdomadæ Sacerdotibus licet, quamuis prudens conſilium ſit ſecretò, & abſque concurſu populi facere.*

50 *Miſſam Sabbatho ſancto dicere non eſt peccatum mortale.*

51 *Parochi non poſſunt ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, vt ſubminiſtrent neceſſaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Eccleſiis.*

52 *Regularibus non licet in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſæculares contra prohibitionem Epiſcopi.*

53 *Parochiani ad Diuina audienda in Parochia ſunt conuenientendi.*

54 *Fructus prouenientes ex Parochianorum præſentia in Miſſa Parochiali plures.*

55 *Incommoda prouenientia ex abſentia Miſſæ Parochialis.*

1 IN celebrandis Miſſis Parochi ea omnia obſeruare, & euitare debent, quæ à Sacro Conc. Trid. in decreto ea de re edito *ſeſſ.22.* Ordinariis locorum præſcripta ſunt; nec ab aliis debet Epiſcopus permittere, vt celebretur in Oratoriis intra Parochiam exiſtentibus, niſi cum clauſ. *Saluo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis*, vt per Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 3. cap. 3. num. 21.* & ex ſequenti declaratione Sacr. Congreg. Concilii

2 manifeſtum eſt. † *Licentia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de nouo fabricata dari non debet niſi cum clauſula, Saluo jure, & ſine præiudicio Eccleſiæ Parochialis.* Quod quidem præiudicium quomodo intelligendum ſit, eadem S.Congreg. declarauit, his verbis: *Hoc autem præiudicium intelligitur in his, quæ ſpectant ad Sacramentorum adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochiæ jure debita, in aliis verò non.* Vide quæ diximus ſuprà, *cap. primo, ſub num.16.*

3 Tenetur igitur Parochus in Dominicis, & aliis feſtiuis diebus ſuis ſubditis Miſſam celebrare, vt comprobat Gutierr. *canonic. lib. 1. c.30. n.1. cum ſeqq.* & ſic in propria Eccleſia, & non in alia. Vnde *S.Cong.Concil. in Lucana* 15. *Septemb.* 1619. cenſuit, *onus iniunctum Parocho Tempagnani ſe transferendi diebus feſtiuis ad Parochialem alterius villæ Antroccoli, ibique Sacrum faciendi, eſſe abrogandum.* Et iterum in ea propoſito dubio, an Parochi terræ Vrceani, Fanenſis diœceſis, ſoliti à tempore fortè immemoriali accedere ad celebrandam Miſſam in ea Eccleſia eiuſdem loci, vbi feſta aliqua per annum ſolemnizantur, relicta ſine Miſſa propria Eccleſia, quod fit juxta intentionem eleemoſynas eo die pro Miſſa largientium, & abſque vllo populi incommodo, & ſine vllius reclamatione, & ex tolerantia Ordinarii: tamen *eadem S. Congr. die 17. Nouembris 1629.* cenſuit, *conſuetudinem ſupradictam, ſecundùm ea, quæ proponuntur, non eſſe admittendam, ſed diebus feſtiuis celebrandum in propria Parochia;* Et *in dicta cauſa Lucana*, cùm Rector Parochialis Eccleſiæ Tempagnani reperiretur obligatus accedere in octo feſtis diebus, cum toto ſuo populo, ad Eccleſiam Antroccoli ad celebrandam Miſſam, remanente Eccleſia Tempagnani iis diebus ſine Miſſa, *S.Cong. Conc. ſub d. die 15. Septembris* 1619. cenſuit; *onus huiuſmodi eundi ad aliam Eccleſiam eſſe tollendum.*

4 Et quoniam in aliquibus Parochiis populus adeò numeroſus eſt, vt vna Miſſa ſatisfieri non poſſit, ſciant Parochi ſe poſſe ab Epiſcopis cogi ad obſeruandum id quod in Conc. Trid. cauetur, *ſeſſ.21. de reform. cap.4.* in hæc verba. *Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati, in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, vt vnus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui diuino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum.* Cuius quidem decreti vigore non poterit Epiſcopus erigere coadjutoriā, ſed vtique cogere Rectorem ad adjungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis miniſtrandis, vt refert deciſum Armend. *in add. ad rec. legum Nauarræ, lib. 3. tit. 18. l. 7. de Epiſc. n.43.* & cenſuit Rot. *dec.484. n.5. p.1. recentior.*

5 Parochi quidem ob plebium ſuarum commoditatem, ac ſubditorum ædificationem debent in Eccleſiis ſuis diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus, ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare, quod muneri ſuo ſatisfaciant, vt dicit Trid. Conc. *ſeſſ.23. de reform. capit.14.* & per illud ſic tradunt Nauar. *in man. capit.25. n.135.* Fr.Emman. *in ſum tom.1. capit.252. num.1.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.3. princ. num.63.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.1. lib.1. cap.39. num.7.* Azor. *inſtit. moral. p.1. lib.10. cap.24. quæſ.2. & 3.* Bonacin. *de Sacram.*

diſp.

diſp.4.quæſt.ult.puncto 7.num.3. Molfeſ. in ſum. Theolog. Moral. tract.3.cap.14.n.16. Homob. de Bonis de examine eccl. p.1.tract.4.quæſ.133. Poſſev. de officio Curati, cap.2. à princ. Ego ipſe de officio & poteſt.Epiſcop.part.2.alleg.24.num.22. me citato in hoc loco Machado en ſu perfetto Confeſſor, lib.4.p.2.tract.3.docum.2.per tot.

6 Et † tenentur ſaltem in diebus Dominicis, & feſtis, quibus populus obligatur audire Miſſam, celebrare per ſe, vel per alios ex juſta cauſa, Sylvius in 3.part. q.83. art.1.quæſt.17. Piaſec. in praxi Epiſcop.q.2.c.3.n.10. Villalob. in ſum.p.2. tract.8.dub.14.n.5. Ioan.de la Cruz in director.conſcientiæ,p.2.de ſacr. Miſſæ,q.1.lib.8. concl.3. Diana reſolut.moral. part.2. tract. de celebr. Miſſar. reſolut.26. Machado loco proximè citato, dummodo id paſſim non faciat, & ad longum tempus, Poſſevin. cap.2. n.5. Ciarlin. controv. forenſium cap.38.n.32. an ad nonnullos alios intra hebdomadam, ſtandum eſt conſuetudini regionum toleratæ, & obſervandæ abſque ſcrupulo, ut tradit Fernandez in examine Theolog. moral. p.4. cap.15. §.5. numero 2. & bene Ludov. à ſancto Ioanne de adminiſtr. Sacram. art.1. tit.de reſidentia,num.13. in fine, ubi addit Parochum teneri celebrare diebus non feſtivis ad benedictiones nuptiales impartiendas, & pro ſepeliendo mortuo, ubi cum Miſſa ſepelitur; unde extra tempus, quo populus tenetur ex præcepto Miſſam audire, ablatâ conſuetudine, vel ſtatuto, non eſſe obligandos Parochos ad ſacrificandum, tenent Stephan.Fagundez de quinque Eccleſiæ præceptis, p.1. lib.3. cap.15. num.8. noviſſimè Philibert. Marchin. de ſacram. Ordinis, tract. 3.p.2.cap.30.num.1. ex eo, quia hæc duo videntur correlativa, in quibus diebus populus non tenetur Miſſam audire, nec tenetur Parochus ſacrum facere, contra Sot. Azor. & Suar. quos refert Marchin. ubi ſuprà, exiſtimantes frequentiùs teneri Parochos celebrare, quàm populus Miſſam audire.

7 Et licèt exiſtentes in peccato mortali debeant antequam celebrent, Confeſſionem Sacramentalem præmittere, ut diſponitur in Concil. Trident. ſeſſ.13. cap.7. Parochi tamen, deficiente ſibi Confeſſoris copia, poterunt præmiſſa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad Sacrum faciendum, ne Parochiani careant Miſſa. Ita Valent. tom.4. diſput.6. quæſt.8. puncto 3. Suar. tom.3. diſput. 66. ſect.4. Squillante de oblig. cler. part.1. num.128. Raguc. in lucern. Paroch. ital. de Euchariſtia, quæſt.24. Homobon.de Bonis de exam.Eccleſ. tract.8. cap.4. num.12. verſ. ad quintam quæſtionem, noviſſimè Philib.Marchin. dict.tract.3.q.3.cap.1. num.4. cum ſeq. Paul.Layman. in Theolog. moral. lib.4. tract.4.cap.6.num.6. Bauny tract.5.quæſt.23. Ludovicus de Zaragoza ſect.2.num.10. Hieron. Garc. in ſum. morali, tract. 3. diffic. 5. dub.1. num.35. Fagund. præcepto 3.Eccleſ. lib.3. cap.9. num.2. & 3. & ex Nugno, Henriq. & Suar. & aliis, reſolvit Bonacin. de Sacrament. diſput.4. q.6.puncto 1.num.23. & innuit Concil. Trident. citato loco: tenentur tamen quamprimùm confiteri, ex eodem Concil. Trid. ſecundùm Poſſevin. de Officio Curati, capit.5. num.40. Gall. in margarita caſuum conſcient. verb.Euchariſtia, Nald. in ſum. verb. Sacerdos, num.5. Bonacin. de Sacrament. diſput.4. quæſt.6. puncto 1. num.37. Squillante d. part.1. num.132. Et licèt Petrus de Ledeſma, & Villalob. probabile exiſtimaverint Concilium dicto loco non inducere Sacerdoti præceptum ſub mort. ad quamprimùm confitendum, ſed ſolùm conſilium; nihilominus contrarium ſequitur tota ſcribentium ſchola, ut probavi in collect. ad cap. de homine, num.5. de celebrat. Miſſar. & ibi citatis addo Fr. Petr. de San Ioſeph de ſacr. diſp.6. ſect.2. §.3. Layman. tract.4.c.6. num.7. Lugo diſp.14.ſect.7. Diana moral.reſ. part.1. tract.14. reſol.60. Bauny tract.4. de Pœnit. quæſt.13.dub.5. me citato Hieron.Garcia dict.diffic.5.dub.1.numero 80. Et verbum illud, quamprimùm, quo utitur Concil. dicto loco, intelligunt uſquequò Sacerdos iterum celebret, ita ut ſufficiat confiteri quando contigerit celebrare, Diana d.reſ.6.& p.5.tract.14.reſol.54.Fagund. d.lib.3. cap.8. num.9. Granados p.3. de ſacram. contr.7. tract.9. diſp.5. ſect.3. num.21. Sed an idem reſolvendum quando inſtat præceptum communicandi Parochianos in Paſchate, aut aliquo Iubilæo, & non habet Parochus formulas SS. Euchariſtiæ conſecratas? Major controverſia eſt, in qua Suarez, Sylv. Bauny, & Ludov. à S. Ioanne, tenent in hoc caſu ubi probabile periculum eſt, exinde ſequi Parocho infamiam, vel notam aliquam, ex quo deſinit celebrare, vel Parochianos communicare, quod poterit utrumque efficere, quamvis ſit in peccato mort. quod puto probabile, ſed probabilius mihi videtur etiam ubi Parocho nulla ſequitur infamiæ nota, ad hoc teneri, quia in hoc caſu ſubditi jus habent ad petendam Communionem, & tenetur Parochus eis illam præbere. Aliter dicendum, ſi ex devotione, aut voto eam petierint, quia tunc animarum Rector infamiæ, vel notæ ſuæ conſulere poterit: ita Henriq. in ſum.lib.8.de Euchariſtia, c.46.num.8. Coninch q.80.art.4.dub.2.num.17. Lugo diſp.14.ſect.5.n.110. Diana reſol. moral. p.5. tract.13. reſol.63. poſt Ludov.de Zaragoſa Garcia d.diffic.5.dub.1.n.38. ubi à num.40. diſputant, an & quando Parochus, vel Sacerdos alius poſſit in peccato mort. celebrare, ut adimpleat præceptum audiendi Miſſam in diebus feſtis.

Non obligatur in die Natalis Domini ad 8
tres

tres Miſſas celebrandas, ſed ſatisfacit ſi vnam dicat, vt per Navar. *conſ.1. numer.2. de celebr. Miſſar.* Vgol. *de officio Epiſcopi, cap.16. in princ. num.5.* & poſt Beller. tenet Diana *reſol. moral. p.4. tract.4. reſolut.* 236. Sicut & ſatisfacit qui vnam audit, Syluest. *in ſum. verb. Miſſa 2. num.1. verſ.7.* Hentiq. *in ſum. lib.9. de Miſſa, cap.25. §. 3.* Bonacin. *de Sacram. diſp.4. q.vlt. puncto 11. num.10.* Paul. Laym. *in Theolog. moral. lib.5. tract.5. cap.4. numer.6.* Fagundez *in quinque præcepta Eccleſiæ, præc.1. lib.2. cap.2. n.10. & cap 3. num.1.* Squillante *de obligat. cleric. p.2. numer.62.* Nouiſſimè Philibert. Marchin. *de ſacram. Ordinis, tract.3. p.2. cap.27. n.3.* Trullench. *in expoſ. Decalogi, lib.3. c.1. dub.5. n.4.* vbi *n.5.* contra ſuprà citatos reſolvit, Parochum teneri in die Natiuitatis Domini tres Miſſas celebrare, ne Fideles debitis ſuffragiis defraudet, & devotione, quia multi vellent tres Miſſas eo die audire, Garc. *in ſum. morali, tract.3. diffic.2. dub.5. n.2.*

9 Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdotum, quod in diebus feſtis bis vrgente neceſſitate celebret, vt dicitur cenſuiſſe *S. Congr. Conc. 17. Auguſt. 1626.* Sed hac de re meliùs eſt eandem Sacram Congregationem conſulere; nam *die 13. Maÿ 1628. cùm peteretur nomine Adminiſtratoris Paſſ. an propter penuriam Sacerdotum in Auſtria ſuperiore, à qua poſtremò expulſi ſunt hæretici, liceret Sacerdotibus in Dominicis, & feſtis diebus duas Miſſas in die celebrare? Sacra Congr. cenſuit concedendum, ſtante neceſſitate*: refert me citato in hoc loco, Garcia *in ſum. mor. tr.3. diffic.2. dub.5. n.6.* vbi *num.7.* poſt Suar. Fagun. & Card. Lugo reſoluit, poſſe Parochum, qui duas habet tenues Parochias, quæ duos Sacerdotes ſuſtentare nequeunt, in ambabus Miſſam diebus feſtis celebrare: *& n.9.* poſt Alphonſ. de Leone *de officio Capellani, q.8. ſect. 17. caſu.1.* intelligit habitâ ſacræ Congreg. Rituum licentiâ.

10 Nec videtur obligandus ad applicationem Sacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis, ex illa ratione, quia obligatio ad celebrandum, & obligatio ad applicandum ſunt diuerſæ; non debentur enim prouentus Paſtorales præcisè, vt celebret ad intentionem populi, ſed ratione potiùs officii Paſtoralis. Ita Nauarr. *in man. cap.25. num.92.* Nald. *in ſum. verb. Parochus num.18.* Vaſq. *p.3. diſp.234. art.6. cap.6.* Sylv. *1. p. q.83. articul.1.* Suarez *tom.3. diſp.86 ſect.1.* Diana *moral. reſol. part.1. tract. 14. reſ.26.* Machado *d. lib.4. p.2. tract.3. docum.1. numer.3.* me citato in hoc loco, Trullench *in Decalog. lib.4. cap.1. dub.8. n.11.* me etiam citato in hoc loco, Garcia *in ſum. morali, tract.3. diffic.3. dub.6. num.5.* Ludou. à Cruce *in expoſ. Bullæ compoſ. diſput.3. dub.19. à num.17.* Ludouicus à S. Ioanne *quæſt.10. artic.2. difficult.1.* Becan. *de Sacr. in ſpecie, cap.25. p.2. q.11.* Alphonſ. de Leone *de officio Capellani, q.2. ſect.3. & q.8. ſect.10.* Poſſeuio *d. cap.2. num.4.* Gauant. *in comment. ad rubricas Miſſalis, p.3. tit.12. n.27.* Philbert. Marchin. *d. cap.30. num.2.* Fraxinel. *de obligat. Sacerd. ſect.3. prænot.2. §.2.* Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiepiſc. Neapol. p.4. deciſion. 201.* Verius tamen puto, Parochum teneri Miſſæ ſacrum ſuis ouibus applicare juxta boni viri arbitrium, motus auctoritate Concilii Trid. *ſeſſ.23. de reform. cap.1.* & probaui *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.2. alleg.23. n.23. in fine.* Iſtam autem applicationem (ſeclusâ conſuetudine, aut Synodali aliqua Conſtitutione, ſiue pacto) ſufficit pro populo fieri à Parocho diebus ſolemnibus, vt poſt Nauarr. Suar. Fraxinel, Vaſquez, Alphonſ. de Leone, & alios *citatis locis*, tenent Caceres *relect.2. de caſuum deciſ. §. non peccat mortaliter,* Filliuc. *in quæſt. mor. tract.5. c.6. num.174.* Villalob. *tract.8. diffic.14.* Marchin. *d. cap.27. n.2.* Layman. *tract.5. cap.3. num.3. & 4.* Garcia *d. diffic.3. dub.6. num.7.* vbi *n.8.* quærit an Parochus juxta conſuetudinem teneatur Miſſæ ſacrificium pro populo applicare extra hos dies ſolemnes?

Sed eſto quod Parochus non teneatur ad applicationem Sacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis, verùm poſſit ſtipendium pro illa Miſſa accipere, alteri applicando? Quæſtio eſt dubia, in qua vna ſententia tenet, quod quando datur ſtipendium non pro applicatione Sacrificii, ſed pro cultu Eccleſiæ, vel commoditate populi, tunc poteſt Sacerdos eleemoſynam accipere pro applicatione Sacrificii abſque vllo peccato, & obligatione reſtitutionis. Ita Alphonſ. de Leone *de Iubilæo, p.3. q.10. num.27.* Fraxinel. *d. tractat. de obligation. Sacerd. ſect.4. concl.4. §.8.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſt. p.1. tract.4. c.13. quæſtione 121.* animaduertentes in dubio non præſumi datum, vel relictum pro cultu Eccleſiæ, ſed pro applicatione Sacrificii, niſi aliud conſtet ex claris verbis teſtatoris, vel circumſtantiis perſonarum: hinc quoque colligentes, Confratres in Oratorio, ſeu eorum Eccleſia facientes celebrare feſtis diebus, vel ob commoditatem ipſorum, vt Miſſam audiant, & ibi communicent, aut ob commoditatem gentis vicinæ, abſque alia expreſſione, non intelligi Sacrificii applicationem velle. Verùm his non obſtantibus exiſtimo Parochum non poſſe pro illa Miſſa ſtipendium ab alio accipere; quia obligatus alicui celebrare, abſque applicatione Sacrificii, ad diuinum cultum tantùm, ita debet ibi celebrare, vt nullo modo accipiat ſtipendium ab alio, vt illi applicet Sacrificium ſibi liberum, quod expreſsè vetuit *S. Concilij Trid. Congregatio in decreto de celebratione Miſſa-* 11

rum, de mandato S.D.N. Vrbani VIII. emanato. Ita Gauant. *in comment. ad rubricas Miſſalis, tom.1.part.3.tit.12.n.5.* Verba verò *S. Cong.*
12 hæc ſunt. † *Ad quartum reſpondetur, Sacerdotes beneficiÿ, ſeu capella, legati, aut ſalariÿ, ſi eleemoſynas pro alus etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere.* Et magis in terminis propoſito du-
13 bio: † *An Parochi terra Vrceani Fanen. Diœceſis, quibus diebus ex proprio officio, & obligatione tenentur Miſſam celebrare, poſſint pro eadem Miſſa in propria, vel aliena Eccleſia celebranda manuales eleemoſynas recipere? Sacra Cong. die 1. Sept. 1629. reſpondit, quibus diebus Parochi tenentur Miſſam celebrare, non poſſe manualem eleemoſynam recipere:* cuius, me citato, meminit Hier. Garc. *in ſum. mor. tr. 3. diff. 3. dub. 6. num. 9.* Quamuis poſt Ludouic. à Cruce, Dianam, Turrian. & alios, contrariam ſententiam à noſtra tueatur nouiſſimè Philibert. Marchin. *de ſacrament. Ordinis, tract. 3. part. 2. capit. 17. à num. 7*

Hinc etiam Capellanus, qui tenetur quotidie celebrare, non poteſt nouam eleemoſynam accipere, & duabus obligationibus vnica ſatisfacere, niſi in fundatione expreſsè cautum ſit quod non teneatur Sacrificium applicare. Ita *ſacra Congregat. Concil. ſub die 13. Iulÿ* 1630.

Supereſt nunc vt videamus, an Parochus, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, poſſit eandem Miſſam alteri, parte eiuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committere? In Sacerdote ſimplici hoc ipſum tanquam damnabile lucrum prohibuit *ſacra Congregatio in decretis de celebratione Miſſarum, ſub die 21. Iunii 1625.* & ipſum abſolutè debere integram eleemoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem ſibi retinere poſſe, quamuis eleemoſyna major ſolitâ ei fuiſſet oblata, declarauit eadem *S. Congregatio ad dub. 9. de anno* 1616. In Parocho, ſeu Rectore beneficii id locum non habere cenſuit eadem *Sacra Congregatio ad dub.* 8. reſolvens ſatis eſſe, vt ipſe Rector beneficii, qui poteſt Miſſam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemoſynam congruam ſecundùm morem ciuitatis, vel prouinciæ, niſi in fundatione ipſius beneficii aliud cautum fuerit. Et nouiſſimè ipſa *ſacra Congregatio Conciliÿ in Neapolitana, 17. Auguſti, & in Fanen. 7. Septembris* 1630. cenſuit, *Capellanos amouibiles, qui ſunt nominati, vel electi ab hæredibus teſtatorum ad celebrandas Miſſas cum aſſignatione certi redditus, juxta diſpoſitionem teſtatorum, poſſe aſſignare certam mercedem, juxta morem regionis Sacerdoti pro Miſſis celebrandis, & pro ſe aliam partem retinere.*

14 Populum item obligatur monere Parochus, vt Miſſas frequentet: cogere tamen non poteſt, vt Miſſam hanc audiat in Parochia, quia nimirum Conc. Trident. *ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & euitandis in celebrat. Miſſ.* vtitur verbo, *moneant*, & ita fuiſſe deciſum *à ſacra Congregatione* referunt plures citati per me *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 2. alleg. 24. n. 17.* quibus addo Hieronym. Roder. *in compend. quæſt. Regul. reſol. 25. num. 5.* Beriy Lucenſ. *in prax. crimin. Reg. tit. 4. cap. 34. num. 5. verſ. Populum item*, Hieronym. Garc. *in ſumma morali, tract. 4. diffic. 6. n. 2. pag. 692.* Fagund. *d. lib. 2. c. 3. n. 8.* Bauny *tract. 6. quæſt. 5.* Quinimò extat declaratio Leonis X. vt ſe-
quitur: † *Intelleximus quoſdam in dubium reuocare, & perinde conſcientiis timoratis ſcrupulum injicere, ſi Chriſti fideles, qui Dominicis, & feſtis diebus extra Eccleſias ſuas Parochiales Miſſas audiunt in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Eccleſiæ præcepto de Miſſa audienda ſatisfaciant? Nos ambiguitatem huiuſmodi penitùs tollere volentes, ut cum ſinceriori conſcientia fideles quique Deo Creatori ſuo ſeruiant, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium notum facimus, omnes Chriſti fideles vtriuſque ſexus, qui non contempto proprio Sacerdote Parochiali in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus Miſſas audiunt, ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de Miſſa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati, pœnamve propterea incurrere: in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque*, &c. *Datum Romæ ſub annulo Piſcatoris, die 13. Nou. 1517.* refert Beriy Luc. *vbi ſuprà.* Et hoc idem declaratum fuiſſe à Clemente VIII. Breui quodam directo ad Nuncium Sedis Apoſtol inferioris Germaniæ de anno 1592. *die 2. Septembr.* refertur *in collect. priuileg.* Fr. Emman. *pag. 520.*
ſub num. 4. † & ſic liberum jam erit populo 16
feſtiuis diebus Sacrificio Miſſæ in Eccleſiis Regularium intereſſe, neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtent Ordinarii deſuper impedimentum, vt cenſuit *S. Congregat. Eminent. Card. negotiis Epiſcoporum, & Regu-*
larium præpoſita, ſub die primo Iunÿ 1606. † Nec 17
Parochis licet hoc impedire, compellendo Parochianos in ſuis Eccleſiis Miſſas audire, Portel. *in add. ad dubia Regularia, verb. Miſſa, n. 1. & 2.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 209. n. 6.*

Imò jam hodie ex conſuetudine vniuer- 18
ſo penè Orbe recepta, ſcita, & tolerata ab ipſis Parochis, ſatisfaciunt fideles huic præcepto audiendo quamcunque Miſſam, vel cantatam, vel recitatam extra Parochiam, etiam in Sacello, aut Oratorio priuato, vbicunque voluerint, etiam in majoribus ſolemnitatibus totius anni, dummodò in contemptum proprii Parochi id non efficiant. Ita Nauar. *in man. cap. 21. num. 5.* Gutier. *lib. 1.*

Canon,

1.*Canon.cap.*30.*num.*8.*cum ſeqq.*Suar.*tom.*3.*in* 3.
*part.diſp.*18.*ſect.*2.*verſ.ſecundò dicendum*, Azor.
*inſtitut. moral.part.*1. *lib.*7.*cap.*6.*quaſ.* 4. *&* 8.
Fagundez *in quinque Eccleſia pracepta,prac.*1.
*lib.*2.*cap.*3. *num.*8. vbi *num.*6. poſt Gutierr. *d.*
*cap.*30. *num.*2. & Azor. *d. q.*4. *in fine*, nomine
contemptus intelligitut expreſſus contemprus
cum indignatione, & conuitiis in proprium
Parochum jactatis.

19 Non obſtat *caput* 2. *de Paroch.* quia ibi ſo-
lùm ad ſummum dicitur, peccare illos le-
thaliter, qui proprio contempto Parocho
Parochiam deſerunt, vt alibi Miſſam audiant,
quod nos non negamus; imò inde à contrario
ſenſu deducimus, ſatisfacere omnes huic
præcepto, ſi eam alibi audiant, & ideò in præ-
citato text. meritò jubentur ejici à Paro-
chiis alieni Parochiani, ſi ibi ante Miſſam in-
ueniantur: quia in foro externo præſumun-
tur per contemptum Parochi Parochiam
propriam deſerere; in vtroque tamen euen-
tu, ſiue Miſſam audiant in aliena Parochia
per contemptum, ſiue abſque contemptu,
ſempet implebitur ptæceptum, vt optimè
docent Cardin. Tolet. *in inſtruct.Sacerd.lib.*6.
*cap.*7.*num.*1. Fagund. *d.c.*3.*num.*9. Trullench.
*lib.*3.*c.*1.*dub.*6.*n.*4. Garcia *d.diffic.*6.*n.*4. Theo-
phil.Paroch. *p.*2. *art.*13. & adeò eſt vera hæc
opinio, vt dicant Nau. *d.num.*5.Suar. *d.ſect.*2.§.
ſed in primis, Gutier. *d.cap.*30.*num.* 14.*in fine*,
& Azor.*d.capit.*6.*quaſ.*6.† non poſſe Epiſcopos
conſtitutionem facere, qua præcipiant ſuis
ſubditis, vt non audiant Miſſam, niſi in proptiis
Parochiis, & excommunicationem eſſe nul-
lam, ac irritam, ſi fortè ſub ea id ipſum præ-
cipiant.

20 Circa contemptum vide gloſſ. *verb. con-
tempto, in d.cap.*2. vbi ita loquitur: *Bene dicit*
contempto, *quia ex juſta cauſa abſens bene po-
terit audire Diuina in Eccleſia ad quam vene-
rit*, &c. vbi Abb. ait contemptum præſumi
dum Parochianus caret cauſa legitima, cùm ſit
honeſtum, & quàm neceſſarium vt in præci-
puis Feſtiuitatibus, vt in Paſchate, Natiuitate
& ſimilibus, audiant Diuina in ſua propria Pa-
rochia. Mich. Lochmaier *in ſua Parochiali.
Curatorum, cap.* 5. vbi quærens vtrùm quilibet
Parochianus teneatut ſub mortali ad audien-
tiam Miſſæ in ſua Parochia Dominicis, & feſtis;
ſic teſpondet: *Poteſt aliquando eſſe mortale, ali-
quando veniale, aliquando nullum, nullum ſi cauſa
ſuppetat legitima, veniale ſi ex pigritia, vel quia
alia Eccleſia eſt vicinior: tunc autem eſt morta-
le, quando omittit ex contemptu vero, vel inter-
pretatiuo. Voco*, inquit, *contemptum interpreta-
tiuum quando ſine cauſa legitima alibi audit, &
præſumitur contemptus ſi non habet licentiam à
proprio Parocho, vel non habet cauſam legiti-
mam; tunc enim peccat mortaliter, quia contem-
nit, & contra pracepta Superioris, & juris venit.*

Hinc Sacta Congregatio Concilii *in cauſa* 21
nullius, prouincia Rauennat. reſpondit *ſub die*
15. *Septembris* 1629. nequaquam ptohibitum
eſſe Regularibus Miſſas celebrare, & cam-
panas pulſare in ſuis Eccleſiis ante celebra-
tionem Miſſæ, & pulſationem campanæ in
Eccleſia Parochiali; idcóque Otdinatium
minimè hoc illis prohibere poſſe, ſed tan-
tùm monere populum, vt accedat ad Ec-
cleſiam Parochialem ad Sacri Concilii Tri-
dentini præſeriptum. Itemque † ipſis Regula- 22
ribus non eſſe prohibitum inter Miſſarum
ſolemnia vertere ſe ad populum, & genera-
lem Confeſſionem pro eo facere, atque etiam
in medio Altaris ſiſtendo eleemoſynas, &
oblationes ab offerentibus recipere: non au-
tem eis licere ab Altari diſcedere, & per Ec-
cleſiam circumire, me citato *in hoc loco*, Le-
zana *in ſumma quaſt. Regul. tom.*1. *cap.*9. *n.*45.
*& capit.*12.*num.*41.*verſ.ad* 2. vbi tefert *S.Con-
greg. Concily in vna Bononien.* 2. *Iulii* 1520. cen-
ſuiſſe, poſſe Regulares inter Miſſarum ſolem-
nia recipere ea, quæ ſibi offeruntur, dummo-
do à perambulationibus pet Eccleſiam, ac ſi-
milibus eleemoſynatum extorſionibus ſe ab-
ſtineant.

Nec poteſt ptohibri celebtatio Miſſæ in 23
Oratorio ruri ædificato pet laïcum, ante-
quam celebretur Miſſa in Parochiali, & Ma-
trice Eccleſia, vt declarauit *eadem Sacra Con-
gregat. in vna Caietana*, 18. *Septemb.* 1627. Idem
etiam cenſuit eadem *Sacra congregatio in vna
Capuana*, 31. *Maii* 1629. dum teſpondit ad
relationem Eminentiſſimi Catdinal. Pii Cu-
ratum Caſalis caſæ pullæ Capuanæ Diœce-
ſis, non poſſe prohibere Alicornio Natali
eiuſdem terræ, quod non faciat celebrare
Miſſam in Eccleſia per ipſum Alicotnium
ædificata diebus feſtiuis ante Miſſam Paro-
chialem.

Quoad Miſſas votiuas, & de Requiem, Pa- 24
rochum de aliquibus admonere volui; & in
primis, quod Miſſæ votiuæ dici poſſunt qua-
cunque die non Dominica, nec Officii du-
plicis, niſi ex rationabili cauſa, quæ non
erit, vt Miſſa breuior celebretur, neque
quodlibet arbitrium laïcorum, ſed volun-
tas defunctorum, neceſſitas aut pietas vi-
uorum votiuas Miſſas poſtulantium, & eiuſ-
modi. † Vnde poſſe celebrari Miſſam pro 25
Defunctis ritu de Requiem in Dominicis,
& feſtis, inſepulto, & in Eccleſia præſente
corpore, decreuit *Sacra Rituum Congreg. die*
23. *Maii* 1603. vbi nimirum viget conſue-
tudo ſepeliendi Defunctos ſimul cum Miſ-
ſa. Si quis autem moriatur in die Paſchæ,
corpus ejus teſeruatur in ſequentem diem
ob reuerentiam Paſchæ, ex Rituali Ro-
mano Pauli V. *titul. de exequiis.* † Tolerari
tamen poſſunt Miſſæ de Requiem in fe-

ſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatorum implenda, vt cenſuit eadem *Sacra Congregatio ſub die* 1. *Septembris* 1607. *&* 20. *Iunij* 1626. ex qua notabis
27 non dicere ad arbitrium viuorum, ſed pro implenda lege Defunctorum. † Quare ſi feſtum duplex cadat in diem aſſignatum pro Altari priuilegiato, & illud ſit feſtum de præcepto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de Requiem, eadem *Sacra Congr. ſub die* 24. *April.* 1627.

28 Et quod Miſſæ defunctorum certo die dicendæ, eo impedito, transferantur in ſequentem, decreuit eadem *Sacra Congr. ſub die* 27. *Septembr.* 1608. *& in vna Egitanen.* 23. *Maii* 1603. *in* 3. *dub.* In diebus verò, quibus prohibetur fieri de feſto duplici, non poſſunt dici Miſſæ votiuæ, neque de Requiem, eadem *Sacra Congreg. ſub die* 28. *Auguſti* 1626. nimirum infra octauam Epiphaniæ, Paſchatis, Pentecoſtes, in hebdomada majori, feria quarta Cinerum, & in vigiliis Natiuitatis Domini, & Pentecoſtes. Poteſt pro Miſſa de Requiem dici Miſſa de Sancto, vel de Feria currente, quando majori deuotione afficimur in his Miſſis, & multò magis ſi rubricæ obſtent, quibus eſt obediendum, vt latè probat Gauant. *tom.* 1. *part.* 3. *titul.* 12. *numer.* 20. *cum ſeqq.*

29 Miſſas, quæ circunferuntur, à Sacra Rituum Congregatione non approbatas, Sancti Gregorii pro viuis & Defunctis, quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quaſcunque alias, exceptis his, quæ ſunt permiſſæ certis Regularibus tantùm, eadem *S. Congregatio* prohibuit, rejecit omnino, & damnauit reſpectiuè, & pro prohibitis, reiectis, & damnatis haberi voluit *ſub die* 8. *Aprilis* 1628. Vnde ceſſant, quæ hac de re ſcripſerunt Portel. *in dub. Regul. verb. Miſſa*, *n.* 9. Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 8. *diffic.* 31. *num.* 6. Hieronym. Roder. *in compendio quæſt. Regular. reſolut.* 25. *num.* 1. Lezana *in ſum. c.* 21. *n.* 21.

30 Miſſæ verò triginta ſancti Gregorii non ſunt prohibitæ, vt decreuit eadem *S. Congreg. ſub die* 28. *Octobris* 1628. Dici debent hoc modo ex eodem Sancto Gregorio *in dial.* 4. *capit.* 55. nimirum per triginta dies continuos ab vno, ſiue à pluribus ſucceſſiuè Sacerdotibus recitata Miſſa, quæ occurrit, vel de Requiem, juxta rubricas Miſſalis, cum applicatione Sacrificii Animæ illi, pro qua dicuntur. Si intra hos triginta dies occurrat Paraſceue cum Sabbatho ſancto, imò etiam Feria quinta in Cœna Domini, non tamen dicuntur triginta dies diſcontinuari: quia Eccleſia prohibet celebrationem Miſſæ duobus primis prædictis diebus, & Feria quinta in Cœna jubet Communionem Sacerdotum in vnica Miſſa ſolemni. Qui verò celebrant in feria quinta, & Sabbatho prædictis, poſſunt continuare triginta dies, omiſſo die Paraſceues, in quo non propriè fit Sacrificium: ſi dicantur triginta Miſſæ vno die, vel pluribus diſcontinuatis diebus, proderunt quidem; ſed non ex inſtitutione ſancti Gregorii, de qua *in dialogo, loco citato.* Et eodem modo, ſi intra triginta Miſſas eas enumeres, quas ter in die Natiuitatis Domini celebrabis; ſufficit enim vt eo die vnam Miſſam titulo Miſſarum ſancti Gregorii pro Defuncto facias, alias duas pro quibus volueris. De his Miſſis ſancti Gregorii vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 43. *art.* 10. Sanch. *in præcepta Decalogi*, *tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 40. *n.* 40. *&* 41. vbi damnat continuationem Miſſarum per 30. dies ſi ſuperſtioſè fiat, Hieron. Roder. *in compend quæſt. Regular. reſol.* 45. *n.* 8.

Miſſa Roſarii prohibita fuit, & conceſſa tan- 31
tùm Ordini Prædicatorum ab eadem Sacra Congr. *ſub die* 25. *Iunii* 1622. † Vbi verò adeſt 32
capella, ſeu Altare Roſarii ex decreto Gregorii XIII. in prima Dominica Octobris, in Kalendis, vel poſt Kalendas eiuſdem Octobris celebrando, Officium, & Miſſa celebrari poſſunt, vt in feſto ſanctæ Mariæ ad Niues cum lectionibus ſecundi Nocturni de Natiuitate. † Et ſi quis habet onus celebrandi 33
Miſſam de Roſario, eadem *S. Rituum Congreg.* reſpondit *ſub die* 6. *Maii* 1623. poſſe dicere Miſſam votiuam de B. Virgine, vt in Miſſali, & ſatisfaciet. Sic etiam quando relinquuntur legata pia cum onere celebrandi peculiarem Miſſam de Roſario, loco Miſſæ Roſarii celebranda eſt Miſſa votiua B. Virginis de tempore. Ita *S. Congregat. Rit. in Polignanen.* 32. *Iulii* 1632.

Miſſæ certis Regularibus conceſſæ non poſ- 34
ſunt ab aliis dici etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis, eadem Sacra Congr. *ſub die* 19. *Nouembr.* 1622.

Vſus annuli in Miſſa prohibetur omnibus 35
etiam Doctoribus, & Protonotaris non participantibus, ead. *S. Congreg. ſub die* 11. *Februarii* 1623. & Canonicis Cathedralium Eccleſiarum, ead. *S. Cong. ſub die* 20. *Nouembr.* 1628.

Pileoli vſus in Miſſa etiam extra Cano- 36
nem concedendus eſt à Papa, & non ab alio, vt cenſuit *Sacra Congregat. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita*, *ſub die* 2. *Ianuar.* 1590. & 17. *Ianuar.* 1595. conceſſit extra Canonem vſum pileoli Epiſcopo Fauentino, & reſpondit Archiepiſcopo Vrbinati eo non poſſe vti ſine licentia Sedis Apoſt. Idem poſtea decreuit Sacra Rituum Congregatio *ſub die* 31. *Ianuar.* *&* 24. *April.* 1626. & idem cenſuit etiam Sacr. Congregat. *ſub die* 16. *Februar.* 1619. † Vnde peccaret Parochus ſi abſ- 37
que huiuſmodi licentia ſacrificaret tecto capite, ex Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 10. *capit.* 28. *quæſt.* 16. Squillante *de oblig. cler. p.* 2. *num.* 67.

Tenentur

38 Tenentur Rectores ſinguli habere clericum, qui eis Miſſæ, & diuinis Officiis in Eccleſia inſeruiat, & in docendis pueris Parochiæ ſuæ eos valeat adiuuare, vt ſtatuit Maticenſe Concilium, de quo *in cap. vt quiſque, de vita, & honeſt. cleric.* & tradunt Rebuff. *in tract. congruæ portionis, num.* 65. Cened. *ad Decretal. collectan.* 63. *num.* 1. Caualer. *deciſ.* 498. *num.* 1. Raguc. *de Miſſa in Eccleſia, quæſt.* 36. *n.* 1.

39 Vnde Eccleſiam non debere dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat, voluerunt Caſſad. *deciſ.* 19. *de præbend.* Rot. *deciſ.* 56. *num.* 19. *part.* 2. *diuerſ.* imò in Tridentino Concil. *ſeſſ.* 21. *de refor. cap.* 4. eſt conſtitutum, vt in omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, quibus populus ita numeroſus ſit, vt ſi vnus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui diuino peragendo, cogantur Rectores ab Epiſcopis, vt ſibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungant, quot ſufficiant ad debitum Parochiale perſoluendum.

40 Cùm autem grauis neceſſitas premit, poterit Parochus ſine miniſtro celebrare, vt per Syluium *in* 3. *p. quæſt.* 83. *art.* 5. Squillante *de oblig. Sacerd. p.* 2. *dub.* 23. *n.* 96. *in fine*, Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 19. *q.* 3. Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 5. *diff.* 34. *num.* 2. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 1. *lib.* 3. *c.* 21. *n.* 4. Antonin. Diana *d. tr. de celebr. Miſſar. reſol.* 43. Homobon. de Bonis *de exam. Eccl. p.* 1. *tract.* 4. *cap.* 15. *quæſit.* 149. nouiſſimè Marchin. *de Sacramento Ord. tr.* 3. *p.* 3. *c.* 15. *à n.* 1. Poſſeuin. *de*
41 *officio Curati, c.* 2. *n.* 9. vbi ſubdit quod † ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat, dummodo habeat maſculum, qui vrceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans etiam abſque neceſſitate ſibi reſpondere, & addit Suarez *tom.* 3. *qu.* 83. *diſp.* 88. *ſect.* 2. *in fine*, in defectum miniſtri neſcientis reſpondere, poſſe Sacerdotem præire dicendo, quæ veniunt reſpondenda, & miniſtrum ſequi recitando verba Sacerdotis.

42 Debet tamen Parochus cauere omni caſu ne in miniſtram admittat fœminam, vt bene aduertunt Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap.* 31. *n.* 3. *diſt.* 23. Fagundez *d. c.* 21. *n.* 2. Bonacin. *de Sacrament. diſp.* 4. *q. vlt. puncto* 9. *num.* 31. ſubdens magis indecens, & periculoſum eſſe fœminam hoc caſu aſſume-
43 re, quàm ſine miniſtro celebrare. † Non poteſt enim Sacerdos illam etiam in neceſſitate pro reſponſione Miſſæ miniſtram adhibere. Ita Suar. *tom.* 3. *diſp.* 87. *ſect.* 1. Squillante *d. dub.* 23. *num.* 70. Villalob. *d. diffic.* 34. *numero* 1. Paul. Laym. *in Theologia morali, lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 6. *numer.* 13. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ mor. tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 10. *num.* 40. Joan. de la Cruz *in direct. conſcient. part.* 2. *de ſacrif. Miſſæ, q.* 3. *dub.* 5. *concl.* 2. Anton. Diana *d. tr. de celebr. Miſſar. reſol.* 44. Marchin. *d. tract.* 3. *p.* 3. *c.* 13. *à numer.* 3

Cum vno lumine olei, vel adipis in neceſ- 44
ſitate poterit Parochus abſque mortali peccato celebrare, vt per Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 1. Azor. *inſt. moral. p.* 1. *lib.* 10. *c.* 18. *q.* 12. Zanard. *in direct. Theolog. p.* 1. *de ſacrific. Miſſæ, c.* 14. *in fine*, Pitigian. *in* 4. *tom.* 1. *diſp.* 13. *q.* 2. *art.* 3. Nugn. *in* 3. *p. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 5. *pag. mihi* 509. vbi ſubdit eſſe tantùm peccatum veniale celebrare cum vnica candela cerea in caſu neceſſitatis. Homobon. de Bonis *de examine Eccl. p.* 1. *tract.* 4. *c.* 15. *q.* 143. qui etiam tenet Sacerdotem neque peccare mortaliter, ſi celebret Miſſam in Altari, in quo imago Crucis non exiſtit, de quo etiam Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 8. *diffic.* 26. *n.* 6. Quamuis illum peccare mortaliter, qui cum vno lumine olei, vel adipis in neceſſitate celebrat, exiſtimauerint Suarez *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 81. *ſectione* 6. Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 233. *c.* 3. *n.* 26. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis, tom.* 1. *tr.* 3. *cap.* 12. *num.* 57. Fernandez *in examine Theolog. moralis, p.* 3. *c.* 5. §. 13. *n.* 12. Villalob. *d. p.* 1. *tr.* 8. *diffic.* 26. *n.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 29. *c.* 9. *num.* 193. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 3. *dec.* 213. *n.* 1. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 23. *n.* 17. quia intelliguntur vbi non adeſſet grauis neceſſitas, & ſecluſo ſcandalo, ac contemptu, vt plures ex his Doctoribus declarant, & præcipuè Suar. Valer. Reginald. & Fagundez, ac Paul. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 17.

Dubitare poterit Parochus, an ſi feſtum 45
Annunciationis venerit in die Sabbathi majoris hebdomadæ, poſſit in illa die celebrari facere plures Miſſas in ſua Eccleſia? Negatiuam partem tenere videtur Villal. *in ſum. par.* 1. *tractat.* 8. *dub.* 20. *num.* 4. his verbis: *El año de* 1606. *que cayo la Anunciation en Sabbado, conſultò el Obiſpo de Salamanca letrados para eſto caſo, y reſolvieron que non ſe dixeſſe, y lo miſmo fue en Valladolid, adonde eſtaua à la ſazon la Corte, y non ſabemos que en parte ninguna ſe aya hecho lo contrario.* Verùm contrariam ſententiam affirmatiuam meritò tuentur Pet. de Ledeſm. *in ſum. tom.* 1. vbi *de ſacram. Euchariſtia, cap.* 18. *concl.* 5. Fernand. *in examine Theol. mor. p.* 3. *c.* 5. §. 5. *n.* 2. Syluius *in* 3. *p. q.* 83. *art.* 2. Molf. *in ſum. Th. moral. tom.* 1. *tr.* 3. *c.* 17. *n.* 41. Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.* 2. vbi *de ſacrificio Miſſæ, q.* 2. *dub.* 2. *concl.* 1. vbi ita ait: *Anno* 1617. *occurrente feſto Annunciationis in Sabbatho ſancto, plures Miſſæ celebratæ ſunt in ſingulis Eccleſiis Toletanæ diœceſis*, refert Antonin. Diana *reſol. moral. p.* 2. *tr. de celebrat. Miſſ. reſol.* 21. vbi ſubdit cum Ledeſma *citato loco*, dicendam eſſe vel Miſſam Beatæ Virginis, vel Miſſam ordinariam illius diei.

Si quando acciderit idem feſtum Annun- 46

ciationis in die Paraſceues, non tenetur quis ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audire, vt benè reſoluunt Molfeſ. *d. c.17. n.40.* Nald. *in ſum. verb. Miſſa, n.20.* Sanch. *in ſelect. diſp.32. n.13.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.1. lib.3. c.4. n.19.* Gauant. *in comm. ad rubricas Miſſalis, part.3. tit.29. num.24.* vbi atteſtatur ita declaraſſe *Sacram Congreg. ſub die 19. Februarii* 1622. Ego ipſe *in collect. Bullarij,*
47 *verb. Annunciatio* 2. Ratio eſt, quia † Miſſa illius diei non eſt Miſſa, neque propriè Sacrificium, cùm non adſit noua Hoſtiæ conſecratio, ſecundùm Scort. *de ſacrific. Miſſa, lib. 1. cap.5. ad 3. arg.* Bonacin. *de Sacr. diſp.4. quæſt. vlt. puncto 2. num.* 3. Sebaſt. Parec. *in tract. de ſacrific. Miſſa, cap.14.*

Contra Nugn. *tom.1. in 3. p. q.83. artic. 1. diffic.2. pag.484.* & Vaſq. *tom.3. in 3. p. diſp.232. c.2. n.18.* exiſtimantes totum populum intereſſe debere officio illius diei, ſi in eo feſtum aliquod conſuetum ab Eccleſia ſeruari incidat.

48 Non poſſunt enim Sacerdotes eo die vllam Miſſam celebrare, Vaſq. *d. diſp.232. cap.2. num.17. & 18.* Gutier. *Canonicar. lib.1. cap.30. num.35.* Valer. Reginald. *d. lib.29. cap.9. numer. 170.* Fagundez *d. præc.1. lib.3. cap.16. à num.16.* Azor. *d. p.1. lib.10. cap.24. quæſ.3.* vbi ſubdit Sacerdotem celebrantem tali ſexta feria peccare mortaliter. Sed nouiſſimè Homobon. *in reſp. quæſtionum moral. part.2. reſponſ.* 67. poſt Azor. Suarez, Reginald. & Molfeſ. reſolvit poſſe Epiſcopum dare licentiam Sacerdotibus, vt illa die celebrare poſſint, quo Populus Miſſam audire, & Eccleſiæ præcepto ſatisfacere valeat, ſubditque *ibidem* Fideles in illo die, in quem poſt Paſcha translatum eſt feſtum Annunciationis, Miſſam audire non teneri, quia feſtum quoad Officium, non quoad præceptum Sacro intereſſendi transfertur. Quoad hanc feſtiuitatem *S. Congr. Rit. in Vlixbonen. 2. Septembr.* 1612. cenſuit in huiuſmodi feſto, ſi occurrat in Dominica Quadrageſimæ, non fieri officium de Annunciatione, niſi in Eccleſiis ſub Annunciationis inuocatione dedicatis. Et *in Spoletana 15. Martii* 1614. declarauit non licere celebrare hoc feſtum in majori hebdomada.

49 An in feria quinta majoris hebdomadæ & in Sabbatho ſancto liceat priuatim celebrare, huius loci eſt inueſtigare. De feria quinta (licèt aliqui exiſtiment eo die non licere ſingulis Sacerdotibus Miſſam dicere,) Doctores communiter tenent ſecurè poſſe Sacerdotes in eo ſacrificare, quamuis prudens conſilium ſit ſecretò, & abſque concurſu populi id facere, quia circa hoc non eſt prohibitio, nec etiam conſuetudo, quæ vim legis habeat, cùm Sacerdotes docti, & timorati ſine vllo ſcrupulo eo die ſacrificent: & qui omittunt, id non faciunt, quia exiſtiment poſitum eſſe malum, ſed vel ex deuotione, vel ob nimiam illius diei occupationem, & alia impedimenta: & ideo ſic docent Nauarr. *in man. cap.25. num.88. verſ. at in die Iouis,* Gutier. *d. lib.1. cap.30. num.36. in princ.* Suarez *de Sacram. diſp.80. ſect.2. §. ſupereſt.* Valer. Reginald. *d. lib.29. cap.9. num.170.* Ægid. de Coninch. *de Sacrament. q.83. art.2. dub.2.10.* Azor. *d. capit.24. quæſ.3.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.1. capit.21. numer.18.* Fagundez *d. cap.16. n.13.* Bonacin. *de Sacr. diſp.1. quæſt.7. punct.2. n.17.* Gauani. *in comment. ad rub. Miſſalis, p.4. tit.8. num.7.* Paul. Layman. *in Theologia moral. lib.5. tract.2. cap.4. num.8.* Marchin. *d. cap.8. num.1.* Vaſq. *tom. 3. diſp.332. cap.2. numer.14. cum ſequentibus,* cum quo obſerua, eo die ſolùm licere celebrare antequam Miſſa ſolemnis ſit finita, & Corpus Chriſti in locum deſignatum recondatur.

De Sabbatho ſancto major eſt difficultas, 50
nam quidam probabiliter exiſtimant minimè licere eo die priuatim celebrare, ex quorum numero ſunt Nauar. *d. cap.24. numero* 88. Francolin. *de Horis Canon. capit.30. num.8. & 9.* Vaſq. *d. tom.3. diſp.223. cap.2. num.23.* Azor. *d. p.1. lib.10. cap.24. quæſ.4.* Valer. Reginald. *d. lib.29. cap.9. n.170.* per *cap. Sabbatho, de conſec. diſt.3.* dum probare videtur, Sacerdotes non debere celebrare biduo, quod proximè Paſcha antecedit, videlicet die Paraſceues, & Sabbatho ſancto. Sed alii plures probabilius docent non eſſe peccatum mortale, quia jam prohibitio, de qua *in d. c. Sabbatho,* abrogata eſt, & ideò per ſe licere ſecluſo ſcandalo, maximè vbi fuerit loci conſuetudo, eo die priuatim celebrare, tenent Sot. *in 4. diſt.13. quæſt.2. articul.2. §. ſecundò igitur,* Gutierr. *d. cap.30. num.36.* Fr. Emman. *in ſum. verb. Miſſa, cap.243. concl.3.* Emman. Sà *in aphoriſm. eodem verbo, num.13:* Petr. de Ledeſm. *in ſum. vbi de Sacram. Euchariſtia, cap.19. dub.3.* Ægid. de Coninch *d. dub.2. numer.210.* Bonacin. *de Sacrament. diſp.4. q.7. punct.2. num.18.* Hieron Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol.25. num.21.* & poſt Gutier. Steph. Fagundez, & alios tenet Marchin. *d. cap.8. numer.1.* Diana, Alph. de Leon, Scort. Machado, & alii quos citat Garc. *in ſum. morali, tract.3. diffic.2. dub.4. n.14.*

Verùm feria quinta in Cœna Domini, & 51
Sabbatho ſancto, poſſet fieri Sacrum in Eccleſia, ſeu Oratoriis Confraternitatum, vel confici ſepulchrum cum aſſeruatione ſanctiſſimi Sacramenti? Reſp. non poſſe, cùm non ſint Eccleſiæ Parochiales, vel Regulares, quibus id conceditur ex priuilegio: atque ſic fuiſſe decretum à *Sacra Congregat. Rituum, ſub die 18. Maii* 1602. ex Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 3. num.34.* refert Marchin. *d. parte 3. cap.9. n.6.* his verbis: *In Eccleſiis non Parochialibus, & quæ ſub magiſtrorum*

Laicorum gubernio, & directione eſſe ſolent, an Presbyterales functiones, quæ populi & animarum curam quoquo modo concernere videntur, quales ſunt, Candelarum, Cinerum, Palmarum, fontis Baptiſmalis benedictiones, ſanctiſſimi Sacramenti delationes, celebrationes Miſſarum Feria quinta in Cœna Domini, & Sabbathi Sancti aſperſiones domorum, & quæ in Dominicis diebus in Eccleſia fiunt, quæque circa cultum ſanctiſſimi Sacramenti Corporis Chriſti in quadraginta horarum oratione, & ſimiles, non ad Capellanos, ſeu Sacriſtam Eccleſiarum hujuſmodi ab eiſdem laicis deputatos, ſed ad Parochum, ſeu Rectorem animarum curam habentem in Eccleſiis hujuſmodi inſtitutam, præcedente examine & aliis requiſitis ab Ordinario loci proviſum, ſpectare debere cenſuit ſacrorum Rituum Congreg. die 18. *Maii* 1602. Ex quo idem Marchin. colligit de licentia Epiſcopi hæc poſſe peragi, & vidiſſe Florentiæ teſtatur. At non poſſe eiſdem Eccleſiis concedere facultatem aſſervandi continuò & permanenter ſanctiſſimum Sacramentum pro adoratione Fidelium, ſed requiri licentiam Summi Pont. ex deciſione *S. Cong. Concilii de an.* 1609. referunt Marc. Ant. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. cap.* 91. in ſecunda impreſ. Roman. anni 1619. Piaſec. *d. part.* 1. *c.* 3. *num.* 34. *verſ. huc pertinet.*

52 Illud ſupereſt animadvertendum, quod non poſſunt Parochi ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, ut ſubminiſtrent neceſſaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Eccleſiis, ſicut cenſuit *S. Rituum Congreg. in una Egitanien.* 10. *Iunii* 1602. *in* 3. *dub.* de quorum conſenſu tantùm liberum erit Regularibus in eorum Eccleſiis ſæcularibus abſque Ordinarii loci licentia celebrare, ut declaravit *S. Congr. negotiis Epiſcop. & Regularium præpoſita, ſub die* 10. *Ianuarii* 1617.

Non licere tamen Regularibus in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſæculares contra prohibitionem Epiſcopi, cenſuit *S. Congreg. Concilii in una Bononienſi, ſub die* 2. *Iunii* 1620. quam refert Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *c.* 12. *n.* 41. *verſ. ad duodecimum,* Garcia *in ſum. morali, tract.* 3. *diffic.* 2. *dub. ult. num.* 5.

Litteræ monitoriales S. Caroli Borromæi de conveniendo ad propriam Parochiam.

53 FUit olim tanti apud antiquos Patres ille frequens in Eccleſiam propriam Parochialem Conventus, ut ad hanc diſciplinam populi Chriſtiani inſtitutioni valde accommodatam retinendam certis decretis cautio aliqua adhibita ſit. *Primò* enim hoc juſſum eſt, ut Dominicis, feſtiſque diebus Parochi antequam Miſſam celebrent, plebem interrogent, an alterius Parochiæ Fidelis adſit, qui proprio contempto Presbytero, ibi Miſſam audire velit, quem ſi invenerint, ſtatim inde ejiciant, & in Parochialem ſuam Eccleſiam ad Miſſam audiendam redire compellant. *Deinde* illud plenè vetitum fuit, alienæ Parochiæ fidelem à Parocho ad Miſſam non recipi, niſi in itinere fuerit, & placitum ibi habuerit. Cujus diſciplinæ reſtituendæ, in uſumque revocandæ deſiderio flagrans olim ſummus Pontifex Vrbanus V. eo de genere Apoſtolica ſanctione diligentiſſimè cavit, & nuper ſacra Tridentina Synodus Oecumenica ab Epiſcopis fideles non ſolùm hæc moneri voluit, ut frequenter ad proprias Parochiales Eccleſias ſaltem Dominicis diebus, Feſtiſque majoribus accedant; ſed illud etiam diligenter oſtendit, unumquemque teneri, ubi commodè fieri poteſt, Parochiæ ſuæ intereſſe ad audiendum verbum Dei. Ac proinde id præterea ſtatuit à Parochis, animarumque Curatoribus inter Miſſarum ſolemnia aliquid ex iis, quæ in Miſſa leguntur, exponi, & ſanctiſſimi illius Sacrificii myſterium aliquod explanari; plebes ſibi commiſſas ſalutaribus verbis paſci, eaſdemque doceri, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, in lege Domini erudiri, ſacra eloquia explanari, tum in unaquaque Eccleſia Parochiali puerus Fidei rudimentis inſtitui.

Proſequuntur dictæ literæ oſtendendo qui fructus proveniant ex Parochianorum præſentia ad Miſſam Parochialem?

HIs igitur ejuſdem Tridentinæ Synodi decretis, & veteri ſalutari exemplo adducti, cùm populum Vrbis, Diœceſis, Provinciæque Mediolanenſis noſtræ rebus ad ſalutem neceſſariis inſtructum, per bona opera ad præmium ſempiternum perducere ſummopere in Domino cupiamus, hac noſtra monitione eos univerſos, & ſingulos cohortamur, & per viſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti obſecramus, atque obteſtamur, ut quamvis in vicinis oppidis, & ſuburbiis oratoria, capellas, aliáſve Eccleſias habeant, ubi ſanctiſſimo Miſſæ ſacrificio intereſſe poſſint: frequenter tamen Dominicis ſaltem, aliiſque ſolemnibus feſtis diebus ad ſuam quique Parochialem Eccleſiam conveniant, ubi à Parocho, cui eorum cura commiſſa eſt, verbo Dei paſcantur, Fidei Chriſtianæ rudimentis, aliiſque animarum ſaluti neceſſariis præceptis erudiantur, ad ſanctiſſima Sacramenta religioſiùs percipienda inſtruantur, ad eorumque frequentem uſum, 54

ut illa ſacta Synodus optat, paternis ejus cohortationibus in dies magis inflammentur. Tum ab eodem item audiant, qui dies feſti, (ſi qui in hebdomadam inciderint) colendi, quæ vigiliæ, jejuniave ſervanda ſint.

Diſcant ab ipſo item quæ Chriſtianæ pietatis officia in illis religiosè colendis præſtari oporteat, ac quæ præterea ſupplicationes, proceſſiones, aut ſtationes, orationes, Indulgentiæ, Iubilæa indicantur, quæ matrimoniorum denunciationes fiant, quæ iſta pro ratione temporum, admonitu, juſſuque Epiſcopali ad diligentiorem eorum inſtitutionem promulgentur. His atque adeò aliis fructibus, quæ ex paternis Parochi vel in cohortando, vel in monendo officiis exiſtunt, eos carere continget, qui ad Miſſam iis diebus in ſuam Parochialem Eccleſiam non conveniunt.

Quæ autem incommoda proveniant ex abſentia Miſſæ Parochialis, indicant dictæ litteræ.

55 IMMO verò quod hoc audiendæ illis diebus Miſſæ Parochialis munus à Fidelibus minimè diligenter præſtatur, & à quibuſdam planè negligitur, multa incommoda inde exiſtunt. Hinc in pleriſque ſæpè Fidei articulorum, & Dei, ſanctæque Matris Eccleſiæ præceptorum, quæ ad ſalutem conſequendam Chriſtianum hominem noſſe oportet, imperitia, feſtorum dierum cultus neglectus, debita Chriſtianæ pietatis opera non exculta, non cognita Chriſtiana familiarum inſtitutio, langueſcens Sacerdotum Parochorum omne officium, eorum aliquis contemptus, & ſanctiſſimorum inſtitutorum, & ſacrorum Canonum violatus uſus. Hinc denique in Eccleſiis Parochialibus, quæ à majoribus tanto pietatis ſtudio exædificatæ ſunt, inſtaurandis, ornandis, ſartis, tectiſque habendis, cura multis in partibus neglecta, in illiſque nulla, aut penè exigua Eccleſiaſtica ad divina Officia obeunda neceſſaria ſupellex. His tot, tantiſque malis, atque incommodis unuſquiſque occurrere ſtudeat, id diligenter exequendo, quod ſanctorum Patrum ſuadet auctoritas, quod Tridentina Synodus moneri jubet, quod ex illius juſſu nos de uniuſcujuſque veſtrûm ſolliciti paternis vicibus cohortamur, & monemus in Domino.

CAPUT XIII.

De functionibus Parochialibus.

SUMMARIUM.

1 *Functiones Parochiales ſunt illæ, quæ à proprio Parocho, & non ab alio fiunt.*

2 *Benedictio fontis Baptiſmalis ad ſolum proprium Parochum ſpectat.*

3 *Sanctiſſimi Sacramenti delationes, & celebrationes Miſſarum, feria quinta in Cœna Domini, & Sabbathi ſancti, non ſpectant ad Capellanos, ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprios earum Parochos.*

4 *Candelarum benedictio in die Purificationis B. Virginis, & earum diſpenſatio ad proprios Parochos ſpectat.*

5 *Candelas benedictas in die Purificationis non tranſmiſſas Parochus ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia diſtribuat.*

6 *Candela benedicta in Eccleſia Cathedrali debet Epiſcopo miniſtrari à prima Dignitate.*

7 *Candelam ab Epiſcopo accipere debet ante omnes, etiam ante Vicarium ille, qui candelam Epiſcopo miniſtravit.*

Candela annuatim datur laicis in die Purificationis in aliquibus Eccleſiis, ibid.

8 *Cinerum benedictio primo die Quadrageſimæ à proprio Parocho eſt facienda.*

9 *Palmarum benedictio in die Dominica proxima Paſchati ſpectat ad Parochos.*

10 *Celebrantes, qui diſtribuunt candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere debent.*

11 *Aſperſiones domorum in Paſchate Reſurrectionis ad Parochos privativè quoad alios Eccleſia liberos ſpectant.*

12 *Regulares non poſſunt in Sabbatho ſancto benedicere domos, cùm non poſſint hoc munus extra Conventus ſuos exercere.*

13 *Proceſſiones facere per Parochiam ad Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu illas dirigere nullus etiam Regularis valet.*

14 *Fratres Dominicani poſſunt proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti Dominica infra octavam Corpus Chriſti facere per vicos, & plateas ab eis ſemel eligendas abſque Parochorum conſenſu.*

FUNCTIONES Parochiales ſunt illæ, quæ à proprio Parocho fiunt, & quibus capellanum, ſeu quorumvis beneficiorum ſimplicium Rectores, Sacriſtæ, & Capellani ſe intromittere nequeunt, ſed tale officium ad ipſum tantùm Parochum ſpectat: ita noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in prax. rer. fori eccleſ. part. 4. reſol. 304.* 1

prout

prout in caſibus qui ſequuntur.

2 Benedictio fontis Batiſmalis inter functiones Parochiales connumeratur, ac proinde ad ſolum proprium Parochiæ Rectorem ſpectat, ut per Quarant. *in ſum. Bullarij, verbo Miſſa, in fine, pag.*403. Hieron.Carat. *in opuſc. de Iuribus Parochial, tit.*1.*cap.*5.Aloyſ.Ricc. *dict. p.*4. *reſol.*308.

3 Sanctiſſimi Sacramenti delationes, & celebrationes Miſſarum Feriæ quintæ in Cœna Domini, & Sabbathi ſancti inter functiones Parochiales connumerantur, & propterea tale munus non ſpectat ad Capellanos, ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprium Parochum, ſeu Rectorem animarum curam habentem in Eccleſia inſtitutum. Ita declaravit *S. Rituum Congreg. ſub die* 18. *Maij* 1602. prout referunt Quarant. *d. verb. Miſſa*, Aloyſ. Ricc. *d.p.*4.*reſol.*309.

4 Candelarum benedictio in die Purificationis B Virginis, & earum diſpenſatio inter Parochiales functiones connumerantur, ac proinde ad proprios Parochos ſpectant. Ita ex Quarant.& Carat. reſoluit Aloyſ.Ric. *d.p.*4. *reſol.*305. & cenſuit *S.Congreg. Rit. in Alatrina*, 5. *Martij* 1633. cujus memini *in collect. Bullarij. verb. palma* 3.

5 Caveant utique Parochi hujuſmodi candelas tranſmittere ad ædes ſæcularium; ſed juxta laudabilem, & obſervatam ab Eccleſia uniuerſali conſuetudinem in Eccleſia populus eas recipere teneatur, ut cenſuit *S. Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium*
6 *præpoſita, in Foglinen. de anno* 1585. In † Eccle-
ſiis autem Cathedralibus Candela benedicta debet Epiſcopo miniſtrari à prima Dignitate, ut declaravit *Sacra Rituum Congr. in*
7 *una Brillien.* 28. *Maij* 1616. † Et candelam ab
Epiſcopo accipere debet ante omnes, etiam ante Vicarium, ille qui candelam Epiſcopo miniſtravit, ex eadem *S. Congreg. in Lucerina*, 14. *Iunii* 1608. Et noviſſimè ex eadem *S.Congreg. Rit. in cauſa S. Marci*, 5. *Martii* 1633. cenſuit quod Epiſcopo diſtribuenti candelas, cineres, & palmas præferendus eſt ille, à quo Epiſcopus prædicta recepit, poſt quem Dignitates, & Canonici ſacris veſtibus induti, & ante omnes Vicarius generalis. Et eodem die & anno, *in Vulteran. terra Gualdi*, declaravit quod in diſtributione candelarum, cinerum, palmarum, & ſimilium ſupra omnes alios, etiam ſupra Vicarium generalem, præferenda eſt illa Dignitas, vel Canonicus, à quo celebrans recepit candelam, cinerem, palmam, & alia, poſt quem immediatè Vicarius generalis in præmiſſis omnibus anteponendus eſt.

In aliquibus Eccleſiis viget conſuetudo dandi laicis annuatim candelas in die Purificationis, quia multùm confert ad devotionem, Federic. de Senis *conſ.*135. Greg. Lop. *l.*15. *in gloſ. verb. de tuo officio, in fine, tit.*17. *part.*1. & eſt tolerabilius ſi non præjudicetur nimis Eccleſiæ, & abundet reditibus, ut poſt alios tradit Guttier. *lib.*2. *canon. cap.*21. *n.*159. quem refert Perez de Lara *de capellan. cap.*11. *à num.*26. ubi atteſtatur hanc conſuetudinem ſervari in alma Eccleſia Toletana eo die Purificationis, & in feſto Corporis Chriſti: & *num.*18. diſſerit pro utraque parte, Doctores referens, an hæc candelarum præſtatio præſcribatur contra Eccleſiam quadraginta annorum ſpatio?

Cinerum benedictio, quæ ſolet fieri pri- 8
mo die Quadrageſimæ, connumeratur etiam inter functiones Parochiales, & ideò à Parocho eſt facienda, ut poſt Quarant. Carat. & Novar. tenet Aloyſ. Ricc. *d.p.*4. *reſol.*306. & cenſuit Sacr. Congregat. Rit. *in d. Alatrina*, 5. *Martii* 1633.

Palmarum benedictio, quæ in toto Chri- 9
ſtiano Orbe in die Dominico proximo Paſchati fieri ſolet, cùm inter functiones Parochiales connumeretur, ſpectare debet ad Parochos laicorum Ordinarios. Ita poſt citatos
tradit Aloyſ. Ricc. *d.p.*4. *reſol* 307. † & cele- 10
brantes, qui retribuunt candelas, cineres, & palmas, quod detecto capite diſtribuant, cenſuit *S. Rit. Congr. ſub die* 18. *Iulii* 1626. Et noviſſimè eadem *S. Rituum Congregat.* de omnibus ſupradictis functionibus Parochialibus agens, *in dicta Alatrina*, 5. *Martii* 1633. cenſuit benedictionem candelarum, cinerum, palmarum, & ſimilium à Curatis in eorum Eccleſiis Parochialibus peragi debere.

Aſperſiones domorum in die Sabbati ſan- 11
cti poſt factam fontis benedictionem, ut in Italia fieri ſolet, vel in primo, aut ſecundo die poſt Dominicam Reſurrectionis ſecundùm morem, qui viget in Luſitania, cùm inter functiones Parochiales ſimiliter connumerentur, ſpectant ſolùm ad Parochos privativè quoad alios Eccleſiæ clericos: ita poſt citatos reſolvit Aloyſ. Ricc. *d. p.*4. *reſolut.*310. Vnde *S. Congreg. Concil. ſub die* 23. *Novembr.*
1616. cenſuit † Regulares non poſſe in Sab- 12
batho ſancto benedicere domos, cùm non poſſint hoc munus extra Conventum ſuum exercere. Et eadem *S.Congreg. in Bononien. ſub die* 4. *Iulii* 1620. cenſuit non poſſe Regulares in hebdomada ſancta benedicere domos in Diœceſi exiſtentes, cùm hoc ſit munus Parochi, refert Lezana *in ſum. quæſt. Regular. tom.*1. *cap.*12. *num.*41. *verſ. ad quartumdecimum*, & *in verſ. ad nonum*, ſubdit fuiſſe ab eadem *S. Congr.* deciſum Regulares non prohiberi in eorum Eccleſiis mulieres poſt partum ad Purificationem admittere.

Proceſſiones facere per Parochiam ad 13
Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu

illas

illas dirigere nullus etiam Regularis valet, ut cenſuit *Sacra Rituum Congreg. in una Hiſpalen. ſub die 26. Februar.* 1628. cujus deciſionis copiam hîc tranſcribere curavi,& eſt prout ſequitur: *Abbas major,& Vuiverſitas Parochorum Civitatis Hiſpalen. etatis procuratoribus Ordinum, ſupplicaverunt diffiniri an Regulares poſſint facere proceſſiones extra clauſtra Monaſteriorum. Hinc, an ſtante conſuetudine aliqua faciendi proceſſiones extra per vias publicas, ſine conſenſu Parochi, talis conſuetudo Regularibus ſuffragetur,& ſit attendenda? Et S.Rituum Congr. ad tollendas difficultates, quæ quotidie oriuntur circa proceſſiones faciendas tam per Regulares, quàm per Confraternit. in Eccleſiis Regular. inhærendo decretis aliàs in ſimilibus factis, & ſignanter in Cæſarauguſtana 17. Martii 1627. cenſuit in proceſſionibus fiendis tam per Regulares, quàm per Confraternitates laicorum ita in poſterum ſervari debere, ut in Eccleſiis habentibus clauſtrum proceſſiones fieri non poſſint, niſi intra clauſtra tantùm, & non extra. In Eccleſiis verò carentibus clauſtro, fieri poſſint intra ambitum, hoc eſt, propè muros Eccleſiæ, ſive exeundo à janua Eccleſiæ, & intrando per aliam, ſive per eandem, & ſemper propè muros Eccleſiæ: extra verò ambitum Eccleſiæ non licere neque Regularibus, neque Confraternitatibus facere proceſſiones, niſi de licentia, conſenſu, aut cum Cruce Parochi, exceptis tamen illis Eccleſiis, quæ habent in hoc ſpeciale privilegium faciendi proceſſiones per alia loca, quibus per hoc decretum S. Congr. non intendit præjudicare.* Et noviſſimè eadem *S. Congr. Rit. in Liman. 15. Decemb.* 1632. cenſuit non licere Regularibus, & Confraternitatibus laicorum habentibus clauſtra, proceſſiones facere extra clauſtra monaſterii; carentibus verò clauſtris, non niſi intra ambitum, hoc eſt prope muros Eccleſiarum, ſive exeundo à janua Eccleſiæ, & intrando per aliam, ſive per eandem, & ſemper prope muros Eccleſiæ; extra verò ambitum Eccleſiarum non niſi de licentia, conſenſu, aut cum Cruce Parochialis. Et idem fuiſſe reſcriptum Cardinali Ludoviſio Archiepiſcopo Bononien. à *S. Congr. Concil. ſub die 2. Iulii* 1620. refert Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap. 12. num. 41. verſic. ad octavum*, ubi *in verſ. tertiò*, ſubdit ibidem fuiſſe deciſum non poſſe Regulares portare pluviale, aut ſtolam per Parochiam extra Eccleſiam, aut clauſtrum.

14 Excipiuntur tamen Fratres Dominicani, juxta declarationem ejuſdem S.Rit. Congreg. *in cauſa Piſaurien. ſub die 14. Novemb.* 1613. quæ ſic cantat: *Sacra Congreg. Rit. audita relatione Illuſtriſſimi, & Reverendiſſ. D.Card. de Monte, coram quo de mandato ejuſdem S. Congr. Rituum deducta fuerant voce, & ſcripto jura, & rationes Fratrum Prædicatorum civitatis Piſaurienſis, prætendentium poſſe virtute litterarum Clem. VIII. ampliare viam ab illis aliàs electam pro proceſſione ſanctiſſimi Sacramenti facienda Dominica infra Octavam Corporis Chriſti. Eadem S. Congr. audita relatione, ut ſuprà, juxta formam litterarum fel. record. Pap. Clem. VIII. in quibus expreſſè dicitur, quod fratres Dominicani poſſint dictam proceſſionem ſanctiſſimi Sacramenti facere per vicos, plateas, & loca ab eis electa, & ſemel tantùm eligenda, declaravit dictos fratres Dominicanos in dicta eorum proceſſione, quam in civitate Piſauri facere ſolent Dominica infra Octavam feſtivitatis ſanctiſſimi Corporis Chriſti, debere incedere per eandem viam, per quam proceſſionaliter prima vice inceſſerunt, quando dictam proceſſionem facere incæperunt.* Eadem quoque *Sacr. Congr. in Materanen. 15. Maii* 1632. cenſuit Parochum non poſſe, nec debere impediri à Fratribus Dominicanis, in ſua ſolita proceſſione, ne Dominica infra Octavam Corporis Chriſti illam faciat, quia dictum Breve Clement. VIII. non afficit Parochos.

Item eadem *S. Congreg. in cauſa Materan. ſub die 20. Iuly* 1629. reſpondit non licere Fratribus Dominicanis civitatis Mateæ in proceſſione ſanctiſſimi Sacramenti, quam faciunt in Dominica infra Octavam Corporis Chriſti, mutare, aut variare vias,& loca ſemel ab eis electa; ſed incedere debere per eaſdemmet vias, per quas proceſſionaliter prima vice inceſſerunt, quando dictam proceſſionem facere cœperunt. 15

Hactenus de functionibus Parochialibus, 16
quæ ſunt diverſæ à jure Parochiali, quod ſeptem modis conſideratur, in quibus ipſum conſiſtit, videlicet in audienda Miſſa in diebus feſtivis in Parochia, ut *in cap. ut Dominicis, de Paroch.* in decimis, in oblationibus, in Pœnitentiis recipiendis, in exhibitione Sacramentorum, in ſepulturis, & in benedictionibus nubentium: de quibus vide Roman. *conſ. 356. circa primum, col. 1.* Guttier. *alleg. 8. n. 7. & Canon. lib. 1. cap. 30. n. 2.* Machado *en ſu perfecto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 4. part. 2. tract. 2. docum. 5.* Boll. *in œconomia Canonica, p. 2. c. 1. §. 1. pag. 163. cum ſeq. verſ. Parochia jus conſiſtit*, & de illis ex profeſſo tractabimus *p. 2. & 3. hujus tractatus.*

C A P U T XIII.

De Parochorum cura circa propria Eccleſiæ, & habitationis reparationem, & debitam reverentiam ipſi Eccleſiæ habendam, ejuſque bona, & res conſervandas.

SUMMARIUM.

1 *Parochi Eccleſias, cùm indigent, reparare, & reſtaurare debent, pro rata ſcilicet redditūum,*

ut

ut num. 2. & dedacto priùs neceſſario ad ſuam ſuſtentationem, ut num. 4.

3 *Commendatores perpetui tenentur ad reparationem Eccleſiarum.*

5 *Beneficiorum fructus non ad creſcendos, aut augendos, ſeu fovendos mundanos titulos, ſed pauperes alendos, & divinum cultum inſtituendum ſunt conceſſi.*

6 *Parochiani ad Eccleſiæ reparationem tenentur contribuere in defectum Parochi.*

7 *Onus contribuendi ad Eccleſia reparationem per Parochianos in defectum Parochi, ſpectat ad dominum, non ad conductores domus.*

8 *Patroni, quatenus Eccleſia, qua indiget reparatione, de jure patronatus ſit, tenentur contribuere in defectum Parochorum.*

9 *Parochiani licèt nobiles ſint, & exempti, tenentur contribuere in defectum Parochorum, & ad hoc cogendi ſunt, quacunque appellatione non obſtante.*

10 *Parochiani non poſſunt uſui Eccleſia cedere, & recedere à Parochia, nec ipſe Parochus renunciare beneficio, ut evitent onera reparandi Eccleſiam.*

11 *Parochiani quando ſunt pauperes, nec poſſunt reficere Eccleſiam Parochialem, illa debet transferri ad Matricem, ſeu ad viciniorem Eccleſiam.*

12 *Domus Parochialis, id eſt, habitationis Parochorum, debet reparari & inſtaurari eodem modo, quo Eccleſia Parochiales.*

Rector, & Parochiani à quibus compellantur ad reparationem Eccleſia, ibid.

13 *Parochus ſtudere debet, ut ſua Eccleſia debitus deferatur honor, nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat.*

14 *Negotia ſacularia, placita, vel contractus, aut ſaculare judicium in Eccleſia fieri non debent.*

15 *Citatio in Eccleſia fieri non debet.*

16 *Actus Eccleſiaſtici ad juriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, non ſic ad juriſdictionem contentioſam ſpectantes.*

17 *Actus in Eccleſia facti an ſint validi, oſtenditur.*

18 *Conclamationes, ſeditiones, & publica, ut vocant, parlamenta, ſeu Univerſitatum conſilia, aut Congregationes in Eccleſia fieri non debēt.*

19 *Congregatio etiam per laicos fieri poteſt in Eccleſia pro actu pietatis, aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus.*

20 *Negotia Eccleſiaſtica, & ſpiritualia in Eccleſia tractari poſſunt.*

21 *Judicia omnia Eccleſia poſſunt fieri in Eccleſia.*

22 *Ludi theatrales & monſtra larvarum, & chori ſacularium, vel cantica puellarum in Eccleſia fieri non poſſunt.*

23 *Theatralico more non eſt in Eccleſia canendum.*

24 *Cantores Eccleſiaſtici honeſtè religiosè, & non laſcivè in Eccleſia cantare debent.*

25 *Cantus religioſus quis dicatur, oſtenditur.*

26 *Saltationes in Eccleſia fieri permittere non debent Parochi.*

27 *Clamores, & ſtrepitus in Eccleſia fieri non debent.*

28 *Convivia in Eccleſia cum irreverentia loci ſacri fieri non debent, niſi aliquid frugale, & parvulum in angulo Eccleſia, ſine tumultu, & luxu, ac perturbatione adſtantium ſumatur.*

29 *Pernoctationes, & vigilia, qua olim in Eccleſiis pro ſolemnitatibus ad Martyrum corpora fieri ſolebant, hodie non permittuntur.*

30 *Supellectilia, ſeu utenſilia domus in Eccleſia reponi non debent, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, & ſimilem neceſſitatem.*

31 *Excommunicati, & nominatim interdicti, & illi, quibus ſpecialiter eſt ingreſſus Eccleſia interdictus, ab Eccleſia ejici debent.*

32 *Infidelibus permittitur ingredi Eccleſiam ad Verbum Dei audiendum, & ibidem ſtare poſſunt uſque ad Miſſam Catechumenorum.*

33 *Pænitentes ſolemniter, & criminoſi ab Eccleſia ingreſſu arcentur ad tempus.*

34 *Eccleſiam olim intrare non poterat vir, qui cum propria uxore copularetur, niſi lotus aqua.*

35 *Eccleſia in ingreſſu ſinguli aqua aſperguntur ad veniales ſaltem maculas abſtergendas.*

36 *Sacrilegij ſpecies, & modi quot?*

37 *Illicita in Eccleſia facientes quas pœnas incurrant, oſtenditur.*

38 *Res, ſeu bona, etiam mobilia, ad Parochiales Eccleſias pertinentia, quomodo conſervanda, oſtenditur.*

39 *Parochi cavere debent à locationibus bonorum ſua Parochia cum anticipatis ſolutionibus.*

40 *Bona immobilia Eccleſia ultra triennium locari, aut alia ratione alienari prohibentur ſub excommunicationis, aliiſque graviſſimis pœnis.*

41 *Alienationes facta de bonis immobilibus Eccleſia cum clauſula*, reſervato Sedis Apoſtolicæ beneplacito, *irrita, & invalida cenſenda ſunt, ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei eccleſiaſtica alteri tradita fuerit.*

42 *In alienatione rerum tenuiorum, licèt immobilium Eccleſia, non requiritur Apoſtol. auctoritas, dummodo cauſa cognita, & evidente Eccleſia utilitate comperta ea Ordinarius auctoritate ſua probaverit.*

SCIANT Parochi Eccleſias, cùm indigent, reparare, & reſtaurare debere, quemadmodum jubet Alexander III. *in capit. de his, de eccleſ. ædific.* hoc enim modo ad Lexovien. Epiſcopum reſcripſit. *De his, qui Parochiales* 1

rum, vt declarauit S. Cong. Conc. *ad c. 7. ſeſſ. 21. de reform.* in hæc verba: *Idem cenſuit Cong. de domibus pro neceſſaria Parochi habitatione intelligendum, quod de Eccleſiis Parochialibus deciſum eſt, omni contradictione remota.*

Supereſt videndum à quibus Rector, & Parochiani compellantur ad reparationem Eccleſiæ? Et in primis citra dubium eſt, quando Rector compellitur, agendum fore in judicio Eccleſiaſtico; nam illa obligatio apud Rectorem reſidet, quia quarta pars fructuum Eccleſiis de Iure communi conceſſa eſt ad earum reparationem, Doctores *in d. capit. 1. de Eccleſ. ædif.* vnde illud onus tanquam realem poſſeſſionem ſequitur; ita Gabr. Pereira *de manu Regia, part. 1. capit. 18. num. 7.* Quando verò Parochiani ſunt compellendi ratione fabricæ & alimentorum Rectoris, de jure ad Prælatos ſpectat examinare, & decernere, quænam opera in Eccleſia fieri debeant, vel reparari, contributionemque per capita diſtribuere, & tandem compellere, quando opus eſt; hæc enim omnia priuatiuè ad Prælatos ſpectant, cùm diuinum cultum reſpiciant, & adminiſtrationem Eccleſiarum, quæ ſolis Prælatis incumbit, *capit. omnes Baſilicæ, 16. quæſt. 7.* Rebuff. *de decim. quæſt. 6. n. 22. & de congrua portione, num. 94.* Concil. Trid. *d. c. 7.* ibi, *in eorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogunt.* Gabr. Pereira *d. cap. 18. n. 8.* vbi *n. 9.* hinc colligit, quod non ſolùm ad Prælatos ſpectat hæc cognitio, & diſcuſſio, qualia opera debeant fieri, ſed etiam contributiones decernere, & ad illas ſubeundas cogere; ſubditque quod ſi Prælati in talibus collectis exceſſerint, poterunt grauati ad legitimum Superiorem ſupplicare.

Plures aſſertiones circa hanc materiam congerit Valaſc. poſt primam huius tract. impreſſionem à me viſus, *conſ. 179. à num. 7.* vbi admonet ante omnia in hac obligatione fabricæ attendendam eſſe conſuetudinem: nam ſi conſuetudo legitimè præſcripta fuerit, quod vel Epiſcopus, vel Rector, vel beneficiarii, vel etiam laïci Parochiani præſtent ſumptus fabricæ, vel quod Rector Eccleſiæ, & beneficiarii reficiant capellam majorem, Parochiani verò corpus Eccleſiæ, vt fit in multis locis Regni Portugaliæ, talis conſuetudo non obſtantibus Canonibus ſeruanda erit: ita Petr. Greg. *Syntag. jur. lib. 2. cap. 1. num. 12.* Surd. *conſ. 62. num. 16.* Valaſc. *d. conſult. 179. num. 7.* vbi extendit valere tamen conſuetudinem etiam contra laïcos Parochianos, vt ipſi teneantur ad fabricam.

13 Debet quàm maximè Parochus ſtudere, vt ſuæ Eccleſiæ debitus deferatur honos, nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat, vt monet Concil. Trid. *ſeſſ. 22. in decreto de obſeruand. & evit. in celebr. Miſſ.* his verbis: *Ab Eccleſiis muſicas eas, vbi ſiue organo, ſiue cantu laſciuum, vel impurum aliquid miſcetur, item ſæculares omnes actiones, vana atque adeò profana colloquia, deambulationes, ſtrepitus, clamores arceantur, vt domus Dei verè domus orationis eſſe videatur, & dici poſſit:* refert Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 37. n. 7.* Joan. Sanc. *in ſelect. diſput. 47. num. 22.* ibi, *Abige nimium garrientes, & inhoneſtiùs in Eccleſia loquentes, etſi potentes: animoſus eſto, rubeat licèt vultus,*
ſuffer pro Deo, &c. Et ideò † *primò* debet efficere, 14
ne ſæcularia negotia, ac placita, vel contractus, & alia huiuſmodi ibi fiant, *c. 1. & cap. cùm Eccleſia, de immun. Eccleſ.* Nauarr. *de horis Canon. cap. 5. n. 31. cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 8. capit. 9. quæſ. 7.* Doctor Ludou. Correa nobilis Luſitanus *in eleganti repet. c. inter alia, de immun. Eccleſ. p. 2. n. 26.* Et ita nec ſæculare judicium etiam ciuile, Rebuff. *ad l. appellatione 72. verſ. item ſicut, pag. 350.* Azor. *d. p. 2. lib. 9. c. 9.*
quæſit... † nec etiam citatio, quia eſt actus judi- 15
cialis, *capit. quoniam 11. de probat.* Tiraquel. *de retract. lig. ad finem tit. num. 82.* Azeued. *ad Curiam Piſanam, lib. 1. c. 5. num. 4. lit. E,* Ludou. Correa *d. p. 2. n. 72.* latè Valaſc. *conſ. 81. n. 1. cum ſeqq.*

16 Actus verò Eccleſiaſtici ad juriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, vt ſunt promoueri aliquem ad Doctoratum, & ſimilia: ita Syluest. *in ſum. verb. immunitas 1. num. 3. in fin.* Armil. *eodem verbo, num. 3.* Ludou. Correa *in repet. d. cap. inter alia, par. 2. numer. 26.* vbi addit idem non eſſe dicendum ſi ad juriſdictionem contentioſam ſpectent, quia licèt fiant per perſonas Eccleſiaſticas, ſtrepitum tamen juris habent, quod in Eccleſiis prohibetur, & concordat text. *in cap. qua fronte, in princ. de appellat.* ibi, *jam enim non in Eccleſia, ſicut eſt Canonicum,* &c. *cum c. decet, verſ. ceſſent,* ibi, *fori cuiuſcunque tumultus, de immunit. Eccleſ. lib. 6.* vt ſcilicet illud intelligatur de actibus voluntariis, hoc verò de contentioſis.

17 Verùm autem actus in Eccleſia facti (ſuppoſito quod ibi fuerunt celebrati) validi ſint? Sub diſtinctione eſt quæſtio reſoluenda, hoc modo, vel actus in Eccleſia geſti ſunt ſæculares judiciales, & extraiudiciales, vel Eccleſiaſtici tantùm. Sæculares judiciales in Eccleſiis facti non valent, ex tex. *in cap. decet, §. Ordinary, de immunitat. Eccleſ. lib. 6.* ibi, *omni careant robore firmitatis,* vbi ſolùm proceſſus judiciales annullantur. Si verò ſint extraiudiciales, quamuis ſæculares, valent, quia conſtitutio loquitur de judicialibus ſolummodò, & cùm pœnalis ſit, non debet extendi ad extrajudiciales, juxta reg. *in pœnis, lib. 6.* Vnde contractus omnes in Eccleſiis celebratos validos eſſe, vtpote quia actus

extrajudiciales ſunt, tradit gloſſ. *verb. proceſ-*
ſus, in d. §. Ordinarij, Armil. *in ſum. verb. Immu-*
nitas, num. 4. Actus verò Eccleſiaſtici judicia-
les habent ſuam firmitatem, licèt ſint conten-
tioſi, & prohibiti; ex eo enim quod ſint Ec-
cleſiaſtici, videntur conducere ipſi Eccleſiæ. Ita
eleganter Lud. Correa *in d. cap. inter alia, p.* 2.
num. 27.

18 *Secundò*, ne conclamationes, & ſeditiones,
aut impetus, & publica, vt vocant, parlamen-
ta, ſeu Vniuerſitatum conſilia, aut Congrega-
tiones, & his ſimilia ibi fiant, *d. cap. decet,*
19 *de immun. Eccleſ. lib.* 1. † niſi pro actu pietatis,
aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis ope-
ribus congregatio etiam per laïcos fieret, ſe-
cundùm Ioan. Andr. quem refert, & ſequi-
tur Panorm. *in cap. cùm Eccleſia, de immunitat.*
Eccleſ. Franc. *in d. cap. decet*, putà pro facien-
do aliquo feſto, vel inſtituendo aliquam Con-
fraternitatem, vel eligendo judicem in ea,
aut curatorem dando. Bald. *in l. nemo, la* 1. *C.*
de ſacroſanct. Eccleſ. ex n. 2. Lud. Correa *in re-*
20 *pet. d. cap. inter alia, p.* 2. *num.* 27. Vel † niſi in
Eccleſia tractarentur Eccleſiaſtica alia, &
ſpiritualia negotia, vt eſt Synodum facere,
tractare de libertate Eccleſiæ, de ſtatu cleri,
& reformatione morum in populo, vt tenet
Domin. *in d. cap. decet, num.* 16. vbi tamen *num.*
17. declarat dummodo fiat nun tumultuosè, &
ibi Archid. *num.* 9. Præpoſ. *in cap. qua fronte, n.* 4.
21 *de appellat.* vbi inquit, quod † omnia judicia
Eccleſiæ poſſunt fieri in Eccleſia; refert Illu-
ſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad*
cap. oratorium 6. *n.* 3. *diſt.* 42.

22 *Tertiò*, debet quoque prohiberi, ne ludi
theatrales, & monſtra larvarum, aut lubri-
cæ feſtiuitates, & chori ſæcularium, vel can-
tica puellarum, & profana huiuſmodi in Ec-
cleſia fiant, *c. cantantes, 92. diſt. cap. cùm decorem,*
de vita, & honeſt. cler. Nau. *in tract. de Orat. c.* 5.
num. 25. Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 26. *ſub*
numer. 1. vbi Epiſcopos monet ne in Eccleſiis,
& diuinis Officiis theatrales ludos exercere
permittant, Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb.*
repræſentationes, Fructuoſ. Biſbe *en el tratado*
de las comedias, c. 3. *fol.* 13. De his ludis thea-
tralibus, & ſcenicis agit Illuſtriſſ. D. meus Ro-
der. à Cunha *in comment. ad c. præterea* 3. *n.* 1.
diſt. 51.

23 Vnde gloſſ. *verb. Theatrales, in cap.* 1. 92. *diſt.*
ait non eſſe in Eccleſia canendum theatra-
lico more, id eſt, corporis geſtus exercendo,
quos magis oſtentationis cauſa, quàm deuo-
tionis faciunt, veluti hiſtriones, & comici:
vide S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 91. *artic.* 2. Durant.
de ritibus Eccleſiæ, lib. 3. *c.* 21. *n.* 8. Nam vt benè ait
S. Chryſoſt. *hom.* 18. *in c.* 6. *Matthæi, cùm au-*
tem oratis, non geſtibus corporis, neque clamori-
bus vocis, ſed intentione optima voluntatis ora-
tionum vota reddamus. Et Concil. Trident. *ſeſ.*
22. *de obſeruandis, & euitandis in celeb. Miſſ.*
monet † cantores Eccleſiaſticos, vt honeſtè, & 24
religiosè, & non laſciuè in Eccleſia decan-
tent; † religioſum autem cantum indicat 25
S. Bernard. *in epiſt. ad Aremanen.* qui ita eſt
grauitate plenus, vt neque laſciuiam reſo-
net, neque ruſticitatem; qui ita eſt ſuauis,
vt non ſit leuis: ita demulcens aures, vt pro-
moueat corda, ſenſum literæ non euacuans,
ſed fœcundans: alioquin, ait, non eſt leuis
iactura gratiæ ſpiritualis leuitate cantus ab-
duci à ſenſu, & plus ſinuandis attende-
re vocibus, quàm rebus inſinuandis. Et
ideò eligendos eſſe ad Eccleſiæ cantores ho-
mines probatæ vitæ, & deperditos à choro
dejiciendos, propter morum cum diuinis lau-
dibus diſſonantiam, aduertit Durant. *d. cap.* 21.
num. 9.

Sic etiam ſaltationes in Eccleſia fieri, non 26
debent permittere Parochi; ſaltatoribus
enim huiuſmodi recordandum eſt, quod in
Saxonia accidit ſaltantibus in Eccleſia ſancti
Magni, qui in pœnam, vt creditur, per to-
tum annum ſine cibo, & ſomnò ſaltarunt, vt
referunt Pined. *in monarch. Eccleſ. p.* 3. *lib.* 19. *c.* 17.
§. 1. *fol.* 180. Fr. Alphonſ. Venero *en el enchiri-*
dion de los tiempos, fol. 139. libellus qui inſcri-
bitur *inſtrucion de la Muger Chriſtiana, lib.* 1.
c. 16. & alter cuius titulus eſt, *Compendio de las*
hiſtorias prodigioſas, p. 2. *cap.* 13.

Quartò, debet quoque prohibere ne in 27
Eccleſia ſtrepitus, & clamores fiant, cùm
S. Auguſtin. *ſerm.* 215. *de tempore* dicat, *qui in*
Eccleſia verboſari voluerit, pro ſe, & pro aliis
redditurus eſt rationem, dum verbum Dei nec ipſe
audit, nec audire permittit: & B. Cæſar Are-
latenſ. *ſerm.* 12. *Rogo vos fratres, & admoneo, vt*
venientes ad Eccleſiam hoc ſolùm, quod in Eccle-
ſia competit, agatis, id eſt, aut orate, aut pſallite,
aut orando pſallite. Et S. Chryſoſtom. *homil.* 38.
ad populum Antiochen. Nihil Eccleſiæ tam con-
gruum, quàm ſilentium, & tranquillitas; theatris
conuenit tumultus, & balneis, & pompis, & jocis:
vbi verò de talibus dogmatis doctrina, tranquil-
litas, & quies, Philoſophia, & multa pax eſſe
debet. Dic mihi nunquid vllus eſt in myſteriis tu-
multus? numquid vlla turbatio? Cùm baptiza-
mur, cùm alia cuncta facimus, nonne quiete, & ſi-
lentio cuncta ſunt ornata, hoc in Cælo diſſemina-
tum eſt ornamentum.

Quintò, non debet permittere, vt in Ec- 28
cleſia cum irreuerentia loci ſacri conui-
uia fiant, niſi aliquid frugale, & parculum in
angulo Eccleſiæ ſine tumultu, ſine luxu, &
perturbatione adſtantium ſumatur ex cauſa
rationabili, verbi gratia, quia non eſt aliis
locus ſufficienter accommodatus, ita *cap. nulli,*
42. *diſt.* Nauarr. *de Orat. cap.* 5. *num.* 3. Berty Lu-
cenſ. *in praxi crimin. Regul. tit.* 4. *cap.* 34. *verſ. ad*
decorem item Eccleſiæ, Suar. *tom. de Relig. lib.* 3. *de*
reuerentia

reuerentia debita loco ſacro, cap.6 n.7. Fr. Raph. de la Torre *in 2.2. D. Thom. tom.2. q.99. art.3. dub.7.pag.621.cum ſeq.* Illuſtriſſ. D. meus Rod. à Cunha *in comment. ad c. nulli, num.1. diſt.* 42. vbi piè excuſandas ait mulieres, quæ ob deuotionem in Eccleſiis per aliquot dies commorantur, comedunt, & dormiunt.

29 *Sextò*, eſt à Parochis quammaximè obſeruandum, pernoctationes, & vigilias (quæ olim in Eccleſiis pro ſolemnitatibus ad Martyrum corpora fieri ſolebant, de quibus Pined. *in monarch.Eccl.lib.12.cap.12.§.3.* Fr. Hieronym. Roman. *de Republ.Chriſt.lib.5.capit.13.* Illeſcas *in chronica Pontif. lib.4.cap.11.fol.143.* Cened. *ad Sextum,collect.11.n.4.* Card. Baron. *in addit. ad Martyrologium Romanum, ſub die 15. Ianuarÿ*) jam hodie ſublatas eſſe, multis ex cauſis, quas referunt Raban. *de inſtitut. Clericor. lib.2. cap.9.* Sot. *de Iuſtit. lib.10. quæſt.5. art.1. verſ. ſed tertiò.* Boër. *deciſ.212. n.13.* Couar. *var. lib.4.c.19. n.10.* Marcel. Francolin. *de horis Canon. par.1. cap.1.ex num.8.* Fuſc. *de viſitat. lib. 1. cap. 28. numer.8.* quod ſcilicet experimento pateat frequentiſſimè vigilantes Templis abuti, & quod certè ſcelus deplorandum ſit videre interdum religionis prætextu Templa frequentari, & Martyrum ſancta loca viſitari, ea animi libidine, vt viri, & mulieres ſeſe aſpiciant, & opportunitatem alloquendi nanciſcantur, aduersùs quas perſonas ſcribunt Tiraquel. *l.15.connub. ex numer.* 108. Cened. *d.collect.11. num.3.* & ab Eccleſia abigendas dicit Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.47. numer. 22.* Vnde gloſſ. *verb. ſed ſuas, in capit. odi, 24. quæſt.1.* inuehit aduerſus ſcholaſticos, qui vadunt ad Templa videndarum fœminarum cauſa, cuius gloſſæ dictum extollunt Nauarr. *in man.cap.16. numer.13. verſ. nonò qui vadit,* Tiraquel. *d.l.16.num.110. in fine,* Ferdinand. Paëz *in repet.cap. Miſſas, de conſecr.diſt.1. numer. 102.* provt eos refert Cened. *loco citato.* Dum eſſem Matriti vidi de ordine expreſſo Regis noſtri piè obſeruari, vt poſitis ſpeculatoribus in qualiber Eccleſia, mulctarentur in ea alloquentes, ad illorum relationem in ſumma ſcurorum trium, vel quatuor, vel alia graviori pœna pro gravitate.

30 *Septimò*, Non debet permittere ſupellectilia, ſeu vtenſilia domus in Eccleſia reponi, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, vel ſimilem neceſſitatem id fieri oporteat, *cap. reliqui, de cuſtodia Euchariſt.* Berty Lucenſ. *vbi ſup.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.2. lib.4.cap.4. n.10. in med.* Sed nec in ea accubitus fieri debent, *cap. non oportet, cum ſeqq. 42. diſt.* Imagines verò vanæ, & nugaces, aut inhoneſtæ in eiſdem fieri, aut haberi omninò prohibentur, Concil. Nicænum II. *Act.4. in epiſt. B. Nili, & in Sexta Synodo Conſtantin. can.* 100. Vidi Romæ ex certa Eccleſia à ſummo Pont. Vrbano VIII. imagines piorum hominum, qui pro Religione Catholica martyrium ſubiiſſe dicebantur, & à parietibus dictæ Eccleſiæ pendebant, ejici foras juberi.

Octauò, debet excommunicatos, & no- 31
minatim interdictos ab Eccleſia ejicere,
item & illos, quibus ſpecialiter eſt ingreſſus Eccleſiæ interdictus. Aduertit tamen Guttierr. *canonicar. libr. 1. capit.1. numer.41.* quod licèt Parochus habeat penes ſe denuntiatoriam ſcripturam, qua ſpecialiter, & nominatim quis ſit excommunicatus, ſibique præcipiatur vt ſtatim viſis litteris teneatur eundem vitare atque denuntiare: nihilominus tamen non tenentur eum vitare, donec eum denuntiauerit, aut denuntiatum eſſe conſtiterit. Et *eod. lib.1. cap.5. num.20.* diſputat inſignem quæſt. an Sacerdos proprius, curam animarum habens, poſſit abſoluere ſubditum à majori excommunicatione Iuris Pontificii, vel Epiſcopalis, abſolutione alteri minimè reſeruata? & affirmatiuam ſententiam probabiliorem aſſerit.

Infideles permittuntur ingredi Eccleſiam 32
ad verbum Dei audiendum, & ibidem ſtare
poſſunt vſque ad Miſſam Catechumenorum,
cap. Epiſcopum nullum, de conſecratione diſtin-
ction.1. quod & de hæreticis dicitur, quamuis
excommunicati exiſtant, ſi tamen reuerti deſi-
derant, *cap. excommunicamus, de hæret.* † Ab
Eccleſiæ quoque ingreſſu arcentur ad tem- 33
pus ſolemniter pœnitentes, & notoriè crimi-
noſi, *c.in cap.50.diſt.* præſertim ſacrilegi, quam-
diu ſunt contumaces, *c. qui jubente, 11. quæſt.3:*
imò & olim † vir, qui cum propria vxore dor- 34
miuiſſet, niſi lotus aqua, Eccleſiam intrare non
poterat, ſicut conſueuiſſe Romanam Eccle-
ſiam teſtatur B. Greg. relatus *in c. vir cum pro-*
pria, 33.q.4. & ideo † in Eccleſiæ ingreſſu ſin- 35
guli aqua aſperguntur ad veniales ſaltem ma-
culas aſpergendas. Joan. Pined. *ſuper Iob, p. 1.*
cap.9. pag. 160. & citati per me *in collectan. ad*
cap. aqua, n.3. de conſecrat. Eccleſ. vel Altaris.

Nonò, debet quoque aſpicere, ne violentia 36
aliqua fiat, ſiue ipſi Eccleſiæ per deſtructionem,
vel incendium, aut quamlibet violationem, *c.2. & c. in litteris, de raptorib.* ſiue perſonis, aut rebus, quæ in ea continentur, id enim ſub pœna criminis ſacrilegii prohibetur *in c. ſicut antiquis, & in c. quiſquis inuentus, 17.q.4.* De ſacrilegio autem, & in quas ſpecies, & modos diſtinguatur, vide S. Thom. *2.2.q.39.artic.3.* Dec. *in tract.crim. lib.3 c.14. & 15.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ.p.1. li.2. c.48.* Azor. *inſt.mor.p.1. lib.9. c.27.q.2.* Suar. *de Rel. tom.1. tr. de ſacr. li.3. c.1. & 5.* Card. Tuſc. *tom.7. lit. S, conc.6.* Leſſ. *de juſt. li.2. c.45. de ſacr.* qui tres modos præcipuos ſacrilegii diſtinguunt, ſcilicet in perſonas, vel loca, vel res, quod contingit quoties directè agi-

tur contra ſanctitatem eis debitam, hoc eſt contra illam rationem, ſecundùm quam perſona, locus, vel res ſacra ſunt, & ſanctitatem habent.

37 *Decimò*, debet aduertere, an imagines Eccleſiæ & Altarium pietatem præ ſe ferant? neve ibi ſit geſtus, aut corporis diſpoſitione aliquid indecorum, vel ſcurrile, ſeu profanum: ne etiam exponantur imagines aliorum Sanctorum, quàm illorum, qui ab Eccleſia ſunt approbati, Concil. Trid. *ſeſſ.25.de Reliq.& venerat. Sanctor.* Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regul.tit.4.cap.34. prope fin. verſ. Imagines Eccleſia*, vbi etiam poſt Simanch. quem refert, ſubdit imagines etiam in ædibus priuatis ſitas, quibus populus ſuperſtitiosè abuteretur, interdicendas eſſe.

Denique eſt à Parocho ſciendum, quod præter pœnas per ſacros Canones, & leges Ciuiles comminatas contra illicita in Eccleſia facientes, ſunt aliæ pœnæ ſtatutæ per Conſtitut. Pii V.incip.*Cùm primùm, ſub dat. Roma, Kalend. Aprilis* 1566. cuius particulam hîc apponere duximus, prout ſequitur: *Vt igitur Deo opt. M. glorioſa Virgini, & Sanctis omnibus debitus honos deferatur, Gregorÿ X. Pradeceſſoris noſtri conſtitutionem innouantes, ac ſtatuta Concil. Trid. obſeruare volentes, ſtatuimus, & ordinamus, vt ad Eccleſiam ſit humilis, & deuotus ingreſſus, quieta conuerſatio, deuotis Orationibus inſiſtant, & omnes genibus flexis ſanctiſſimum Sacramentum adorent, ad nomen Ieſu Chriſti D. N. cum exhibitione reuerentia caput inclinent, nullus in dictis Eccleſiis ſeditiones faciat, tumultum excitet, clamores moueat, impetúmve committat, ceſſent vana, fœda, & profana colloquia, riſus immoderati, & ſtrepitus omnes judiciorum, & alia quacunque qua diuinum Officium perturbare poſſunt. Nullus intra Eccleſias deambulare audeat, ſiue praſumat dum celebrantur ſacra Miſſarum myſteria, & alia diuina officia. Qui verò pradicta petulanti animo contempſerint, prater diuina vltionis acrimoniam, noſtri quoque arbitrii pœnas incurrẽt, qua omnia locorum quoque Ordinarii in ſuis Eccleſiis faciant obſeruari. Quicunque verò in Eccleſiis dum ibi ſacrificium Miſſa, & diuina celebrantur Officia, ac verbum Dei pradicatur, deambulare, vociferari, aut verſo tergo ad ſanctiſſimum Sacramentum irreuerenter ſedere, aut aliquid, quod ſcandalum generet, aut diuina perturbet Officia, facere praſumpſerit, pœnam viginti quinque ducatorum incurret, prater alias arbitrio noſtro imponendas, & moderandas pœnas, & qui non habuerit in are, luet in corpore, aut exilio mulctabitur. Qui verò in Eccleſiis cum mulieribus impudicis, ſive etiam honeſtis colloquium ſcurrile habuerit, aut alios inhoneſtos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per menſem. Qui in Eccleſiis vt ſuprà, obſcœnis, aut inhoneſtis verbis, aut ſignis vſus fuerit, aut alia fœda colloquia cum perſonis quibuſcunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut aliàs corporaliter puniatur. Mandamus praterea omnibus, & ſingulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Eccleſiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacriſtis, Oſtiariis, & aliis ipſarum cuſtodibus, quatenus prafatos omnes in Eccleſiis delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant, vel ſaltem ipſis Ordinariis, vel Officialibus noſtris puniendos deferant, quod ſi facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, ſeu eleemoſynas petentes per Eccleſias tempore Miſſarum, Pradicationum, aliorumque diuinorum Officiorum non ſinant, ſed eos ad valvas Eccleſiarum ſtare faciant, ſub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, niſi eos ejici curauerint, & Parochis dimidii aurei. Religioſis etiam clauſtralibus, ſiue Regularibus pracipimus in virtute ſancta obedientia, vt in Eccleſiis ſuis deputent aliquem qui tales ejiciat: & ſi negligentes fuerint, grauiſſimè ab Ordinario corripiantur: quod ſi illi parere recuſauerint, grauiſſimas pœnas incurrent, & pro qualitate perſonarum etiam corporaliter punientur, arbitrio noſtro, ſiue Superiorum: & vt in Eccleſiis nihil indecens relinquatur, iidem prouideant, vt capſa omnes, & depoſita, ſeu alia cadauerum conditoria ſuper terram exiſtentia omninò moueantur, prout aliàs ſtatutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis infra terram collocentur.*

De rebus verò, ſeu bonis ad Parochiales Eccleſias pertinentibus, & in ipſis conſeruandis, extat ſancti Caroli ordinatio ad Parochos, contenta *in 4. part. Actor. Mediolanen.* qua juſſit Curatis, vt rerum, & bonorum ſuæ Eccleſiæ, eorúmque redditũum inuentarium conficerent, eiuſque copiam Ordinario traderent; nam hujuſmodi ordinatione faciliùs bona Eccleſiaſtica, & redditus ab vſurpatoribus defenduntur, & ſucceſſoribus, quos plerumque Eccleſiarũ, de quibus prouiſi ſunt, bona & jura ignorare contingit, conſulitur; cui etiam malo non mediocriter prouiſum erit, ſi Parochi in aliquo ſolemniori feſto decretum Conc. Trid. *ſeſſ.22.de reformat. c.11.* contra occupatores bonorum Eccleſiaſticorum populo ſingulis annis publicauerint, cum ea etiam parte Bullæ in Cœna Domini, quæ de vſurpatoribus huiuſmodi loquitur. Quod igitur ad mobilia attinet, illa in inuentarium redigantur, quæ vel ſacra, vel ad vſum Eccleſiæ deſtinata, vel ad vſum domus Eccleſiæ à prædeceſſoribus acquiſita, atque à præſenti Rectore adepti beneficii tempore in Eccleſia inuenta fuiſſent, aut aliàs illius generis rerum fuerint, quas Pius V. felicis recordationis *in ſua Conſtitut.* voluit *ad Eccleſiam pertinere, adeò vt Parochus nullatenus ea in poſterum poſſit diſtrahere, aliòve transferre, non obtenta ab Ordinario licentia, quam ille non aliter concedere debebit, quàm ſi alius res meliores, aut ſaltem aquales in locum*

amouendarum

amouendarum Parochus re ipſa ſubſtituat, niſi fortuſſe juſta aliqua neceſſitas, nulla Parochi culpa contracta, ſecus ſuadeat, quod Epiſcopi prudentia ſtatuendum relinquitur. Huius autem inuentarij traditi in Archiuio Epiſcopali exemplum ab eodem Parocho in libro proprio Eccleſiæ manu ſua ſubſcripto conſeruari debet, vnde illorum ſucceſſores bonorum omnium ad Eccleſiam pertinentium admoneantur.

39 Præterea Parochi cauere debent à locationibus bonorum ſuæ Parochiæ cum anticipatis ſolutionibus, ſicut præcipit Tridentina Synodus *ſeſſ.24.de reform. cap.11.* cuius verba ſunt hæc: *Magnam Eccleſiæ perniciem afferre ſolet, cùm earum bona repræſentata pecunia in ſucceſſorum præiudicium aliis locantur. Omnes igitur hæ locationes ſi anticipatis ſolutionibus fiant, nullatenus in præjudicium ſucceſſorum valida intelliguntur, quocunque indulto, aut priuilegio non obſtante, nec huiuſmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmentur.* De quo vide Piaſec. *in praxi Epiſcop.p.2. cap.4.n.65. in fine, verſ. locationes*, Rebuff. *de oblig. Inſtit.p.2.lib.14. q.5.à n.4.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ.q.* 166. Zerol. *in praxi Epiſc. p.1. verb. alienatio rerum Eccleſiæ*, §.7. latè Aloyſ. Ricc. *in praxi, p.4.reſol.366.cum ſeqq.*

40 Similiter ſub excommunicationis, aliiſque grauiſſimis pœnis conſtitutum eſt in *Extrauag.ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alien. ne abſque Apoſtolica auctoritate vllo pacto bona immobilia vltra triennium locentur, aut alia ratione alienentur*; de cuius text. materia plurea dixi *in Collectan.* ad illum, & præcipuè *numer.* 4. comprehendere fructus, & redditus rerum Eccleſiaſticarum, & ſic earum locationem vltra triennium non eſſe validam: & *numer.* 5. nomine alienationis illic intelligo omnem actum, quo dominium rei directum, vel vtile, aut vſusfructus, aut jus in alterum transfertur, vel abdicatur, ac proinde non ſolùm venit venditio, aut alius contractus gratuitus, vel oneroſus, quo rei dominium in alterum transfertur, verùm etiam hypotheca, infeudatio, & contractus emphyteuticus, non autem repudiatio, ſeu remiſſio legati, vel hæreditatis, ac rei Eccleſiæ non incorporatæ.

41 Illud adeò inuiolabiliter obſeruandum erit, vt etiam alienationes factæ cum clauſula, *reſeruato Sedis Apoſtolicæ beneplacito*, irritæ, & inualidæ cenſendæ ſint, ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei Eccleſiaſticæ alteri tradita fuerit, quin etiam & Rectores ipſi, & poſſeſſores, tanquam intruſi ad pœnas conſtitutas tenebuntur; excuſabuntur tamen Rectores, ſi pœnitentia, aut alio titulo ducti alienationem reuocauerint ante realem, & pacificam poſſeſſionem, vt per Couarr. *lib.2.var.cap.16.num.7.* Nauarr. *conſil.8.de rebus Eccleſ.non alienan.* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Alienatio rerum Eccleſ. n.*10. Filliuc. *in quæſt. moral.tract.14.num* 119. *& tractat.44. cap.6.quæſt.5.*

In rerum tenuiorum, licèt immobilium, 42 alienatione non requiritur Apoſtol. auctoritas, nec aliæ deſiderantur ſolemnitates in rerum immobilium Eccleſiaſticarum alienationibus interuenire ſolitæ, juxta diſpoſitionem *cap. terrulas*, 12. *q.2.* dummodo cauſa cognita, & euidente Eccleſiæ vtilitate comperta eam Ordinarius auctoritate ſua probauerit, vide Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.39.in 1.edit. aliàs reſol.36. in 2.edit. & in praxi aurea, reſol.*383. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.1. c.15. n.6.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.p.2.c.5. n.32. verſ. vltra prædictos*, Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.14.§.7. n.4.* Bonacin. *var. tract. tit. de alienat. rerum Eccleſiaſt. diſp.2. q. vnica, puncto 4.num.3.* Steph. Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccleſ. num.*41. vbi notabiliter ſubdit, per Sacram Congregat. deciſum fuiſſe, neque Conſtitutionem Pauli II. neque Concil. Trident. decretum derogaſſe diſpoſitioni *d.c.terrulas.*

CAPVT XIV.

De Prædicatione verbi Dei Parochis iniuncta.

SVMMARIVM.

1 *Prædicatio verbi Dei quibus temporibus Parochis injuncta ſit, oſtenditur.*
2 *Epiſcopus cùm prædicat, ſilere debent omnes alij Concionatores, illiſque poteſt inhibere, vt eo tempore à prædicatione ſe abſtineant.*
3 *Parochi poſſunt per ſeipſos tantùm inter Miſſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam quando Epiſcopus ipſe prædicat.*
4 *Parochus quamuis nec valdè doctus, nec eloquens ſit, non ideò debet prætermittere plebem ſibi creditam erudire.*
5 *Parochi ſi per ſe velint munus prædicationis obire, non debent impediri.*
6 *Parochi poſſunt per alios officio ſuo ſatisfacere, quo tenentur prædicare.*
7 *Parocho per ſe ipſum concionanti minimè licet prætextu cuiuſcunque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari Prædicatoribus aliàs ab vniuerſitate electis.*
8 *Parochi prohibentur in ſuis Eccleſiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos, etiamſi eſſet Epiſcopus, niſi ſibi noti eſſent, ad hoc, vt ſemel biſue prædicent.*
9 *Parochus officio ſuo ſatisfacit quoad Deum prædicationes totius anni aliis committens.*

garen que conuiene para aprouechiamento de feligreſes.

2 Licèt autem in *vna Bituut.* S. D. N. Vr-
banus VIII. facta ſibi relatione per *S. Cong.*
Concil. mandauerit *ſub die 2. May 1629.* vt
cùm Epiſcopus prædicat, ſilere debeant alii
Concionatores, illíſque poſſit inhibere, vt
3 eo tempore à prædicatione ſe abſtineant. †
Poſſúnt tamen Parochi per ſe ipſos inter Miſ-
ſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam
quando Epiſcopus ipſe prædicat, vt cenſuit
eadem *Sacra Congregatio in cauſa Terulea. 11.*
Ianÿ 1631. vbi ſubdit id non intelligi reſpe-
ctu Presbyterorum in Eccleſia Parochiali, me
citato *in hoc loco* Lezana *in ſum.qq.Reg. tom.1.*
c.20.num.6.

4 Et quamuis Parochus nec valdè doctus, nec eloquens ſit, non idcò prætermittat plebem ſibi creditam erudire, juxta S. Franciſci Xauerii vtiliſſima monita Concionatoribus præſtita, dum, teſte Turſell. *lib. 6. c....* ita ait: *Non ſe ipſum, ſed Chriſtum Crucifixum Concionator prædicet. Concionatoris præcipuum munus eſt auditori delictorum ſuorum quàm maximam incutere dolorem, & certiſſimis, ſempiterniſque inferaorum ſuppliciis ante oculos propoſitis, eum à flagitiis deterrere; Satanæ quoque artes, atque inſidias aperire, ea demùm pro concione ſerere, quæ valgi quoque imperiti intelligentia potiùs quàm admiratio excipiat.* Abſtineat tamen à prædicatione errorum, & præſertim eorum, quæ hæreticam ſapiunt prauitatem, & à ſcandalis diſſeminandis, ſicut *S. Concil. Tridentin.* Concionatoribus potiſſimùm Regularibus præcepit *d.ſeſſ.5.de reform.cap.2.*

5 Et licèt idem *Concil.Trident.* Parochis mu-
nus prædicationis Verbi Dei injunxerit, &
quaſi proprium illorum munus fecerit, ita vt
nec ab Epiſcopis in hoc impediri poſſint, ſicut
declarauit *S.Congregatio eiuſd. Concil.d. cap.2.*
in hæc verba: *Si Curatores animarum per ſe*
velint munus prædicationis obire, non debent
6 *impediri.* † Nihilominus poſſunt per alios of-
ficio ſuo ſatisfacere, vt colligitur ex eodem
Concil. Trident. ſeſſ.24. de reform. cap. 4. in hæc
verba: *In aliis autem Eccleſiis, ſcilicet prædicationis munus exercetur per Parochos, ſine iis impeditis per alios ab Epiſcopo impenſis eorum, qui eos præſtare vel teneatur, vel ſolent, deputandos in ciuitate, aut in quacumque parte Diœceſis cenſebunt expedire.* Tolet. *lib.5.cap.5. num.9.* Trullench *in expoſ. Decalogi, lib.4.cap.1.dub.8. num.12.*

7 At Parocho per ſe ipſum concionanti, minimè licet prætextu cuiuſcumque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari Prædicatoribus aliàs ab Vniuerſitate electis, vt cenſuit *in vna Veſtan.20.Martÿ* 1611.

8 Cuius quidem Parochi licentia etiamſi ſufficiens ſola videretur Iure communi attento, vt alius ab eo inuitatus poſſet in ſua Eccleſia prædicare, ex text. *in Clem.dudum, verſ. in Eccleſiis autem, de ſepult.* tamen ex *Conc. Trid.* verbis *ſeſſ.24. de reform. cap.4.* & *ſeſſ.5.* itidem *de reform. cap.5.* prohibentur Parochi in ſuis Eccleſiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos, etiamſi prædicare vellet aliquis Epiſcopus; & ita jam hodie nullus etiam à Parocho inuitatus prædicare poterit ſine licentia Epiſcopi, vt ex declaratione Clementis VIII. reſolvit Zypæ. *in analytica poſtremi juris eccleſ. enarrat. lib.3. tit. de Parochis, num.3.* & Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regular. cap.34. de viſitat. Eccleſ. Paroch. num.1. verſ. Regulares,* niſi aliàs Prædicator ſibi notus eſſet ad hoc vt ſemel, bíſve prædicet, Nauar. *d.cap. 25. num.* 141. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.42. §. 1. num.3.* Tenentur igitur Paſtores, & animarum Curatores oues ſuas paſcere prædicatione verbi Dei, itaut qui raró, aut nunquam Concionem habent ad populum, peccent mort. etiam præciſa graui populi neceſſitate; aliàs enim contra præceptum diuinum toties peccabunt, quoties populus grauiter indigebit prædicatione, nam ex Dei mandato tenentur oues ſuas verbi diuini prædicatione paſcere, ex Trid. *ſeſſ. 23. de reform. cap.1.* Quare Bonacin. quem refert Trullench. *d.lib.3.cap.1.dub.4. num.14.* ait Parochum peccare ſi duobus, vel tribus menſibus totius anni diſcontinuis non concionetur, quia eſt materia grauis, & quod Conc. Trid. *ſeſſ.5. cap.2.* decernit Parochos, alioſque curam animarum habentes, ſi ab Epiſcopo moniti trium menſium ſpatio muneri ſuo non ſatisfecerint, cogendos eſſe per cenſuras, & alias pœnas: ſupponit ergo Concilium ſaltem trium menſium ſpatium eſſe notabile, & grauem culpam, cùm Eccleſiaſticæ cenſuræ niſi grauiter peccantibus imponi non ſoleant.

Et puto Parochum officio ſuo non ſatis- 9
facere quoad Deum, prædicationes totius anni aliis committentem, quamuis non deſint prædicatores docentes ea, quæ populus ſcire tenetur; ſicut nec ſatisfaceret, ſi totam curam Vicario committeret, niſi ex conſuetudine immemorabili excuſaretur; vnde ſi velit tenere Vicarium, poteſt eum habere in coadjutorem; non tamen vt per ſe ipſum totum onus exerceat, ſicut benè docent Caiet. *2.2.q.185. art.5.* Sot. *de Iuſt.lib.10.quæſt.3.art.1.* Cordub. *lib. 2. quæſt. Theolog.tit. de ignorantia, q.3.in princ.* Henriq. *in ſum. tit. de Indulgent. cap.28.§.1.* Fr. Emman. etiam *in ſum. tom.2. cap.33.num.2.*

Quando autem Vicecuratus ſeruierit Ec- 10
cleſiæ, & adminiſtrauerit Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, ſeu aliàs impedito, conſequitur emolumenta ipſius

Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum, & eleemuſynarum ſibi factarum, ſecundùm Cagnol. *tom. 2. deciſ. conſult.* 80. *per tot.*

11 Vnuſquiſque pro audienda prædicatione tenetur Parochiæ ſuæ intereſſe, ſi id commodè fieri poteſt, ut per Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap.* 4. reſolvunt Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. prædicatio*, §. 4. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 5. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 3. *q.* 7. *& lib.* 12. *cap.* 2. *quæſ.* 1. *verſ. deinde*, Trullench *in expoſit. Decalogi, lib.* 3. *c.* 1. *dub.* 4. *à n.* 7. ubi *n.* 11. poſt Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verbo prædicatio, verſ. ad* 4. tradit obligationi audiendi verbum divinum in propria Parochia eſſe derogatum per generalem conſuetudinem. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 76. *n.* 34.

12 Et ideò Parochus admonere debet Populum, ut diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequenter ſuas Parochias; excommunicandus tamen non eſt, ſi monitioni non paruerit, ut à *Sacra Congregatione* deciſum fuiſſe teſtatur Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib.* 4. *tit.* 30. *l.* 3. *de Prædicatoribus ſacræ Scripturæ, num.* 35. & alii, quorum meminit Theoph. Paroch. *p.* 2. *art.* 17.

13 Nec etiam Ordinarius poteſt mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendam ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia Parochiali, ut pariter deciſum referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. Parochia, pag. mihi* 82. Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 2. *c.* 16. *num.* 10. *in fine*, Trullench *d. lib.* 3. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 12. *in fine*, Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regular. reſol.* 121. *num.* 11. *in fine.*

14 Quod quidem Concilii Trident. decretum de audiendo in Parochia verbo Dei, intelligit Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 43. *art.* 7. quando in Monaſteriis non prædicatur. Azor. verò *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 3. *quæſt.* 7. interpretatur etiam de ſacris Concionibus, vel de Evangelio, quod in divino Miſſæ officio recitatur, vel cantatur. At Suar. *ad* 3. *part. D. Thomæ, diſp.* 88. *ſect.* 2. ita ait: *Illa obligatio ſi in rigore ſumatur pro obligatione præcepti, non eſt abſoluta, ſed ſuppoſita commoditate*, (ut Concilium loquitur) *& doctrinæ neceſſitate: ſine qua præceptum affirmativum non ſolet obligare, quando lex ipſa tempus non determinat*, &c. Verùm Theoph. Paroch. *p.* 1. *art.* 4. *cum ſeq.* multis probat, audire Verbum Dei in Parochia præceptum eſſe, & id deſumit ex verbo, *teneri*, de quo *in Conc. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. quod importat obligationem præcepti, ſecundùm Azor. *d. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 6. *q.* 5. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 6. *art.* 13. Navar. *in man. cap.* 23. *num.* 50. *&* 52. Sed licèt ſuam ſententiam multis comprobare nitatur, oſtendatque ſacram Concionem tam à Synodo commendatam, non eſſe inſtitutam ſolùm ad erudiendum, & docendum, ſed inſuper, & quidem præcipuè, ad convertendum, terrendum, conſolandum, confortandum, animandum, inflammandum, ad peccatores ab inferni faucibus revocandos, electos ad majora merita, & æterna præmia conciliandos; hodie tamen uſus obſervat, ut quiſque extra Parochiam ſuam concionem audire valeat, ut ex Zerol. tradit Trullench *loco citato.*

Caput XV.

De doctrina Chriſtiana per Parochos docenda.

SUMMARIUM.

1 *Parochus Dominicis, & aliis feſtivis diebus tenetur pueros Parochiæ ſuæ Fidei rudimenta, & doctrinam Chriſtianam docere.*

2 *Parochus, qui nimium negligens fuerit in doctrina Chriſtiana docenda, peccabit mortaliter.*

3 *Epiſcopus conſtito ſibi de parochi negligentia, vel ſufficientia in docenda doctrina Chriſtiana, poterit ex fructibus Parochialis Eccleſiæ aſſignare partem congruam alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat.*

4 *Fidei rudimenta, ſeu articulos tenentur omnes ſub peccato mortali ſcire.*

5 *Abſolvendus an ſit ille, qui vel ob negligentiam, vel ob verecundiam* Pater noſter, Ave Maria, Credo, & decem Præcepta *addiſcere non curat? oſtenditur.*

6 *Parochus an poſſit mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcendum doctrinam Chriſtianam? oſtenditur.*

7 *Parochus ſæpè admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ ſunt pueri commendati, ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, aut ſaltem Dominicis ad Doctrinam Chriſtianam addiſcendam.*

8 *Conſtitutio* Pii V. *incip.* Ex debito, *refertur.*

9 *Conſtitutio* Pauli V. *incip.* Ex credito, *refertur.*

DOMINICIS ſaltem, & aliis feſtivis 1 diebus Parochus pueros Parochiæ ſuæ Fidei rudimenta, ac doctrinam Chriſtianam, & obedientiam erga Deum & parentes, bonóſque mores docere tenetur, ut expreſsè ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24.

de

de reform. cap.4. verſ. idem etiam, *& ſeſſ.5. de*
reformat. cap. 2. admonet ut Archipreſbyteri;
Plebani,& quicumque Parochiales, vel alias
curam animarum habentes Eccleſias quo-
quo modo obtinent, per ſe vel alios idoneos,
ſi legitimè impediti fuerint, diebus ſaltem
Dominicis, & feſtis ſolemnibus plebes ſibi
commiſſas pro ſua, & eorum capacitate paſ-
cant ſalutaribus verbis: de quo plura in hac
materia ſcitu digniſſima vide apud Archiep.
Bonon. *p.2. ſub tit.de doctr. Christiana*, *pag.9.*
cum ſeqq. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. do-*
ctrina Chriſtiana, Petr.Ledeſma *in ſum.pars.1.*
ad fin. in tract. de la doctrina Chriſtiana, Poſſ.
de officio Curati, *cap. 4. de doctrina Chriſtiana*,
Ludovic. Beja *reſponſor. caſuum conſciens. p.3.*
caſu 27. verſ.tandem, Vgolin. *de officio Epiſcopi*,
cap.16. § 4. num.1. meipſum *in eodem tract.p.3.*
alleg.76.num.37. cum ſeqq. Machado *en ſu per-*
fetto Confeſſor y Cura de Almas, *lib.4.p.2.tract.3.*
docum.2. num.4. Trullench *in expoſit. Decalogi*,
lib.1.cap.1.dub.4.à n.7. ubi *n.9.* aſſerit S. Caro-
lum *in Concil.1.prov. tit. de Fidei initiis*, *ſeſſ.24.*
c.4. inſtituiſſe quod Parochus campanæ ſono
curet à prandio diebus feſtis pueros convoca-
re ad audiendam doctrinam Chriſtianam, &
n.7. cum Petro Ledeſma *in ſum. tom. 2. tract.1.*
c.3.poſt 7.concl.verſ.la duda es, advertit, quam-
vis Parochi teneantur ſuas oues docere do-
ctrinam Chriſtianam, non tamen teneri in
particulari quemlibet Fidelem docere, ſed
ſufficere in communi in propriis Eccleſiis hæc
docere per ſe ipſum, aut aliam perſonam.

Et ad huius præclari inſtituti majorem ob-
ſeruationem emanauit Conſtitutio Pii V. in-
cip. *Ex debito paſtoralis officii*, *ſub die 6.Octobris*
1572. quam refert Piaſec. *in praxi Epiſcop.p.2.*
2 *c.3.num.19.* & nos *in fine huius cap.* Vnde †
ad officium Parochi pertinet Parochianos
ſuos in prædicta doctrina Chriſtiana erudire,
Fuſc. *de Viſitat.lib.1.c.4. num.17. & lib.2.cap.3.*
num.12. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep.*
Neapol. p.1. deciſ. 22. num. 2. in fine, & ſic mor-
taliter peccabit Parochus, qui nimium ne-
gligens fuerit in hujuſmodi doctrina Chri-
ſtiana edocenda, vt ex Emman. Sà *verb. Pa-*
rochus, *num.2.* reſoluit Fernandez *in examine*
Theologiæ moral.p.4.cap.15.§.5.num.7. † Et po-
3 terit Epiſcopus conſtito ſibi de ejus negli-
gentia, vel inſufficientia ex fructibus ipſius
Eccleſiæ aſſignare partem congruam fru-
ctuum alteri, qui hoc miniſterium loco ip-
ſius adimpleat, vt ex Concil. Trid. *ſeſſ.5.de re-*
format.d. cap.2. colligit Piaſec. *d. pars.2. cap.3.*
n.16. non tamen poterit comminari pœnam
peccati mortalis Parochis doctrinam Chriſtia-
nam non docentibus, ſed illos per viam præ-
cepti pœnalis debet obſtringere, vt Bergo-
men. Epiſcopo reſcripſit *S. Congr. Epiſcoporum*,
ſub die 22. Nouembris 1592. Hinc Aloyſ. Ricc.
d.deciſ.22. ait fuiſſe ſuſpenſum ab officio ſuæ
curæ quemdam Parochum per ſex menſes, eò
quòd rudimenta Fidei ſuos Parochianos non
docebat.

Sub mortali peccato debent omnes ſcire 4
Fidei rudimenta, ſeu articulos, vel eos ſal-
tem, quos ſolemni ritu Eccleſia celebrat, ve-
luti Orationem Dominicam, præcepta Ec-
cleſiæ, & Sacramenta, ſicut aduertit Petr. Na-
uar. *de reſtitut. lib.2. cap.4. numero* 109. vbi
ſubdit decem Dei præcepta omnibus fide-
libus cognita eſſe debere, addit Bannes 2.2.
quæſt. 2. art. 8. omnes Fidei articulos ab om-
nibus explicitè credendos eſſe, & tria Sa-
cramenta, Baptiſmum ſcilicet, Euchariſtiam,
& Pœnitentiam: ſciendúmque Deum eſſe
orandum, & Decalogi præcepta cognoſcen-
da. Parochus, qui in docendis Fidei Sym-
bolo, Dei præceptis, & Dominica Oratione
negligens fuerit, lethalem culpam contrahet,
ſecundùm Emman. Sà *d.verb. Parochus,num.5.*

Abſoluendus igitur non erit ille, qui vel 5
ob negligentiam, vel ob verecundiam, *Pater*
noſter, *Aue Maria*, *Credo*, *& decem Præcepta*
addiſcere non curat, vt reſoluit Ludouic. Be-
ja *loco proximè citato*, ſubdens quod poſt-
quam ſic ignorans pro viribus elaborat, vt
hæc memoriæ tradat, & nec verbum vnum
retinere poteſt, dummodo tamen credat
ſingulos articulos quando ſibi proponun-
tur à miniſtris Eccleſiæ, & ſciat de illis, ac
de præceptis Decalogi reſpondere quando
interrogatur; & deprecetur Deum, inten-
dens ſaltem virtualiter ad ea quæ in Oratio-
ne *Pater noſter* continentur, abſolui tunc po-
terit: ſi enim articulorum Fidei, diuinorum
Præceptorum, & Orationis Dominicæ ſub-
ſtantiam rudis intelligat, ſatis eſt, etiamſi
verba non percipiat, vt ex Lop. Emman. Sà
& Valent. tradit Andr. Victorel. *in notis ad*
Poſſeuin. *de offic. Curati*, *cap.4. verſ. ſi articulo-*
rum, & notant Azor. *inſt.moral.p.1.lib.8.cap.7.*
q.5. Filliuc. *tom.2. tract.22. cap.2. n.37.* Sanch.
in præcepta Decalogi, *tom.1.lib.2. cap.3. num.19.*
Bonacin. *de legib. diſp.3. q.6. puncto 2. num. 14.*
Suar. *de Fide*, *diſp.13. ſect.5. num.8.* latè Trul-
lench *d.lib.1.cap.1. dub.4. à princ.*

Verum autem poſſit Parochus mulctis, & 6
pœnis etiam in caſu notabilis negligentiæ,
aut contumaciæ cogere pueros ad diſcen-
dam doctrinam Chriſtianam, etiamſi hoc fie-
ri noluerint, in oppidis, villis, & aliis locis
extra ciuitatem, ſolet ab aliquibus in du-
bium reuocari, in quo Zerol. *d. verb. doctrina*
Chriſtiana, §.3. tenet non poſſe Ordinarium,
ſubdens *Concil. Trident. cap.4.* in illis verbis,
ibi, *etiam per cenſuras Eccleſiaſticas compel-*
lens, loqui de compulſione illorum, quorum
intereſt eam docere, & non de compulſione
puerorum, ſeu parentum ipſorum. Verius ta-
men

men eſt dicere his noſtris temporibus (pro ut in Hiſpania uſu receptum eſt) poſſe Præſulem cenſuris compellere ſubditos, ut doctrinam Chriſtianam diſcant,& Parochum ut eam doceat. Ita Perez *ad l. 1. verſ. aliud etiam, tit. 1. lib. 1. Ordin. fol.* 19. Fr. Emman. *in ſam. tom. 1. cap.* 88. *n.* 3. Campan. *in diverſ. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 14. *n.* 8. Palao *de Fide, tract.* 4. *diſp.* 1. *punct.* 11. *num.* 3. Sanchez *in præcept. Decalog. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 15. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neap. part.* 4. *deciſ.* 300. Ego ipſe *d. part.* 3. *alleg.* 76. *n.* 38. & me citato *illo loco*, Homobon. de Bonis *in examine Eccleſiaſt. tract.* 11. *cap.* 12. *quæſit.* 26. *reſol.* 2. *quæſtionis*, & Trullench *d. dub.* 4. *n.* 8.

7 Sed, quicquid ſit, Parochus ſæpè admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ ſunt pueri commendati, ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, vel ſaltem Dominicis, ad doctrinam Chriſtianam addiſcendam,& ut faciliùs ad id peragendum parentes, & alii ſuperiùs enumerati inclinentur, poſt explicatam hujuſce rei neceſſitatem,& utilitatem, ipſe Parochus Indulgentias, quas Pius V. & Paulus V. illis, qui huic pietatis operi cooperabuntur, conceſſit, publicavit, declarans Conſtitutiones, & Brevia quæ ſequuntur.

PIVS PAPA V.

8 Ex debito Paſtoralis officii: *& infrà*, Cupientes igitur tam pio, tamque laudabili operi viribus totis favere,& animas lucrifacere Creatori, ex certa noſtra ſcientia univerſos,& ſingulos Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, cæteroſque Eccleſiarum Prælatos,& locorum quorumcunque Ordinarios ubilibet conſtitutos, præſentes, & futuros rogamus,& hortamur, attentè eis, ac eorum in ſpiritualibus, Vicariis, ſeu Officialibus generalibus per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus hoc opus ſanctiſſimũ toto pectore amplectentes, aliquas Eccleſias in ſuis Civitatibus,& Diœceſibus, reſpectivè, ſeu loca honeſta, in quibus præfati infantes,& pueri ad audiendã doctrinam Chriſtianam convenire poſſint, deputẽt, & viros ad id idoneos, vita,& moribus approbatos, qui diebus ſaltem Dominicis eoſdẽ infantes, & pueros, ac alias perſonas divinæ legis expertes, in articulis Fidei, & præceptis ſanctæ Matris Eccleſiæ inſtruant, confirment,& dirigãt, atque tot Societates, ſeu Confraternitates, quot ad hoc tam ſanctiſſimum opus exercendum eis opportunæ videbuntur, inibi auctoritate noſtra erigãt,& inſtituãt. Nos enim, ut promptiùs, & alacriùs ad hãc cũram ſubeũdam omnes Chriſti fideles alliciantur,& eo libentiùs curam ipſam ſuſcipiant, quo ex dono cœleſtis gratiæ cõſpexerint ſe uberiùs refectos, de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri,& Pauli Apoſtolorũ ejus auctoritate confiſi, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus verè pœnitẽtibus,& confeſſis, ſeu ſtatutis à Jure temporibus firmũ cõfitendi propoſitũ habentibus, qui in aliqua dictarum Societatum, ſeu Confraternitatum ubilibet conſtitutarum intraverint, & aſcripti fuerint, illis videlicet, tam qui alios docuerint, quàm qui ab aliis in articulis Fidei, & præceptis Eccleſiæ hujuſmodi inſtructi fuerint, quoties in præfato ſanctiſſimo exercitio ſe occupaverint, quadraginta dies de injunctis eis pœnitẽtiis, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentiũ miſericorditer in Domino relaxamus. Præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris, &c. Datum Romæ die 6. Octobris 1572. *Refert Berty Lucenſ.* in praxi crim. Reg. tit. 4. cap. 34. n. 4.

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex credito nobis Paſtoralis officii munere piis locis, quæ majora in dies in ſpiritualibus,& temporalibus ad Dei gloriã, & animarum ſalutem incrementa ſuſcipiũt, vberiora ſubſidia,& ampliora concedimus privilegia, ne quicquam illarum rerũ prætermittamus, quæ ad Chriſtianam propagandam Religionem conducere videntur. Ob has cauſas conſiderantes Nos, jure optimo à ſacro Tridentino Concilio, & Summis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris ſtatutũ,& jã multos abhinc annos maximo Eccleſiæ Dei commodo obſervatum fuiſſe, ut pueri ſingulis Dominicis,& aliis feſtivis diebus Fidei rudimenta, obedientiam erga Deum,& parentes, aliaſque Chriſtianas virtutes ab iis, ad quos ſpectat, e docerẽtur, ut hac ratione, qui ad mũdi voluptates ſequẽdas naturâ proni ſunt, Chri- 9

Chriſtiana

ſtiana pietate eruditi,de virtute in virtutem proficientes, tales evaderent,qui ad populi Chriſtiani mores reformādos,& Catholicæ Fidei incrementum idonei efficerentur Miniſtri. Atque hoc conſilio, cùm nonnulli probitatis Viri zelo charitatis accenſi, pro divini cultus augmento in hac alma Vrbe noſtra, cæterarum Matre, & Magiſtra Tridentino Concilio publicato,in quibuſdam Eccleſiis pueros, & adultos quoſcumque ſumma pietate, ac diligentia doctrinam Chriſtianā docere cœpiſſent,hoc piū opus, præſtante Domino,exiguo temporis ſpatio adeò incrementa ſuſcepit, ut Congregatio ſub Doctrinæ Chriſtianæ nomine jampridem inſtituta fuerit; ex quibus licèt aliqui tantùm in communi vivant cum ſuo Præpoſito in Eccleſia Sanctæ Agathæ Regionis Tranſtyberinæ,in unum tamen omnes ſub uno Protectore conveniunt, atque uno Præſide, huic ſaluberrimo operi ſingulis feſtivis diebus ſedula incubuerunt,& incū̄bunt diligentia. Nos pro noſtro Paſtoralis officii munere hoc pium,Chriſtianæque Reipublicæ neceſſarium opus, ex quo hactenus uberrimi fructus provenerunt, ac multò uberiores poſthac proventuros ſperamus,ex animo amplectentes, illudque in dies augeri magis,ac magis cupientes, Congregationem prædictam in Vrbe inſtitutam, necnon ſingulas illius perſonas, & Eccleſias,nempe S. Martini Regionis Arenulæ, S. Agathæ Regionis Tranſtyberinæ, eidem Congregationi Apoſtolica auctoritate conceſſas, ſub noſtra, & Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcipientes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine in celeberrima Baſilica Principis Apoſtolorum de Vrbe Congregationē doctrinæ Chriſtianæ hujuſmodi in Archiconfraternitatem, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium perpetuò erigimus, & inſtituimus, illiuſque ſic erectæ & inſtitutæ perpetuum Adminiſtratorem, & Protectorem dilectum filium noſtrū Hieronymum tituli S.Blaſii Presbyterum Cardinal. Pamphilium nūcupatum,ac pro tempore exiſtētem in Vrbe,& ejus diſtrictu Rom.Pont. Vicarium,harum ſerie conſtituimus, & deputamus; ac ipſius Archiconfraternitatis Confratribus pro tempore exiſtentibus,aggregandi dictæ Archiconfraternitati alias quaſvis ejuſdem doctrinæ Chriſtianæ in qualibet Mundi parte canonicè erectas, & inſtitutas,ac inſtituendas Confraternitates, illiſque privilegia,indulta,favores, exemptiones,gratias, & indulgentias infraſcriptas ſibi per Nos conceſſas,ac pro tempore à Sede Apoſtolica concedendas communicandi,necnon Adminiſtratoris, & Protectoris prædicti conſenſu quæcumque Statuta felix regimen,& gubernium dictæ Archiconfraternitatis concernentia, licita tamen, & honeſta, ac ſacris Canonibus, & Decretis Concilii prædictis, Conſtitutionibuſque Apoſtolicis minimè contraria condendi,illaque ſic condita pro rerum, & temporum qualitate,in toto,vel parte,ac toties quoties opus fuerit,immutandi,& in eorum locum alia de novo edendi licentiam, facultatem, & auctoritatem cōcedimus & impartimur. Vt autem devotio Chriſti fidelium ad dictū opus exercendum in dies magis augeatur, Omnipotentis Dei Miſericordia,ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi,omnibus,& ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus verè pœnitentibus, & confeſſis,ac ſacra Communione refectis, qui pro Miniſtris, Operariis & Confratribus dictam Archiconfraternitatem ingredientur,die primo ingreſſus,ſeu eo die,quo dictæ Archiconfraternitati adſcripti fuerint,plenariam: necnon eiſdem ſic deſcriptis, qui pœnitentes, & confeſſi, ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in feſto quod ab ipſa Archiconfraternitate, & aliis Confraternitatibus aggregatis, ſeu aggregandis pro earum præcipuo, & principali reſpectu eligetur, ſumpſerint, etiam plenariam; quique verè pœnitentes, & confeſſi dictū ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint,aut id facere non valentes, animo contrito nomen IESV,ſaltem corde, in mortis articulo invocaverint, ſimiliter plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem & indulgentiam dicta auctoritate,earundem tenore præſentium concedimus.Præterea eiſdem confratribus,qui verè

verè pœnitentes,& confeſſi ſemel quolibet menſe ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint,ſeptem annos,& totidem quadragenas; quique in cauſa fuerint, ut pueri,famuli,aut quævis aliæ perſonæ ad diſcendam doctrinam Chriſtianam eant, ducentos dies; qui verò diebus Stationum Urbis hanc doctrinam Eccleſiis docuerint, ac etiam illi,qui ad eandem diſcendam acceſſerint, eaſdem Indulgentias conſequantur, quas conſequerentur & conſequi poſſent, ſi Eccleſiam Stationum perſonaliter viſitarent. Eaſdem etiam Indulgentias viſitatores dictæ Archiconfraternitatis, qui ex commiſſo ſibi officio viſitabunt illas Scholas,quas in illo die viſitare poterunt,conſequantur. Inſuper eiſdem Confratribus,qui diebus feriatis hanc doctrinam Chriſtianã, aut publicè, aut privatim explanaverint, centum dies: necnon omnibus,& ſingulis Præceptoribus, qui diebus feſtivis diſcipulos ſuos ad doctrinam Chriſtianam duxerint,eoſque illam docuerint,ſeptem annos; quique diebus feriatis in propriis Scholis eandem doctrinam explicaverint, centum dies; Sacerdos etiam dictæ Archiconfraternitatis,qui in Eccleſia, ſeu Oratorio illius Confraternitatis verbum Dei prædicaverit, aut collationes fecerit,licèt illo die non intervenerit in aliqua Schola docendi cauſa, ſeptem annos: omnibus autem & ſingulis patribus, & matribus familias, qui in ſuis domibus liberis, famulis, & familiaribus utriuſque ſexus doctrinam Chriſtianam explanaverint,qualibet vice id fecerint,centum dies. Item Confratribus, qui per Civitatem viros,mulieres,aut pueros ad eandem doctrinam Chriſtianam ducendi cauſa circumierint, ſeptem annos. Eiſdem autem Confratribus, qui extra Civitatem ad illam docẽdam per Caſtella, & villas exierint,decem annos. Item eiſdem Confratribus, qui diſputationibus, quæ in Scholis dictæ Archiconfraternitatis fieri ſolent,interfuerint, ducentos dies. Omnibus item & ſingulis Chriſti fidelibus, qui per mediam horam doctrinam,aut docendi,aut diſcendi gratia ſtuduerint,centum dies. Eiſdem etiã Confratribus, qui infirmos dictæ Archiconfraternitatis viſitaverint, quoties id fecerint, ducentos dies: quoties verò ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentũ, dum ad infirmos defertur, comitati fuerint, ſeptem annos. Eiſdemque qui corpora Confratrum, & Consororum defunctorum ac defunctarũ ad ſepulturam aſſociaverint, aut exequiis, anniverſariis, officiiſve, quæ pro eis celebrantur, pro eorum animabus preces fundentes interfuerint, tres annos. Ac quoties divinis officiis & Congregationibus publicis, vel ſecretis dictæ Archiconfraternitatis intervenerint, ducentos dies. Eandemque Indulgentiã conſequantur quandocunque Proceſſionibus à locorum Ordinariis, ſub vexillo dictæ Confraternitatis præſcribendis interfuerint. Item omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus,& cujuſlibet ætatis Chriſti fidelibus ad doctrinam Chriſtianam diſcendam in dictis Scholis convenire ſolitis, qui peccata ſua quolibet Beatę Marię Virginis,& alio feſto à Superioribus dictæ Congregationis determinando confeſſi fuerint, tres annos; iis verò,qui ad communicandũ habiles ſunt, ſi dictum Euchariſtiæ Sacramentum devotè ſumpſerint, quinque annos. Prætereà quolibet die dicta aggregatio in quavis Civitate, vel Terra publicatur, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Confratribus dictæ Confraternitatis verè pœnitẽtibus, confeſſis,ac communicatis,ſeptem annos,& totidem quadragenas de eis injunctis, ſeu aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino concedimus,& relaxamus. Noſtræ prætereà intentionis eſſe declaramus, quod indulgentiæ, gratiæ, & indulta prædicta intelligantur, ac ſint conceſſa cuivis Confraternitati canonicè erectæ, ſeu erigendæ in qualibet Orbis parte, ſtatim ac prædictę Archiconfraternitati juxta Conſtitutionem fœlicis recordationis Clementis Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri fuerit aggregata; nec abſque aggregatione hujuſmodi gratiarum,& Indulgentiarum prædictarum particeps ullo modo eſſe poſſit. Declarantes nihilominus, quod cùm una Confraternitas dictæ doctrinę Chriſtianę unius Civitatis aggregata fuerit, intelligantur, & ſint omninò aggregatæ

aggregatæ reliquæ omnes utriuſque ſexus ab Ordinario loci erectæ, & erigendæ, earundemque Indulgentiarum, & gratiarum prædictarum participes ſint. Non obſtantibus quibuſvis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem, quod præſentium tranſumptis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo dictę Archiconfraternitatis munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quę pręſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſę. Dat Tuſculi, ſub Annulo Piſcatoris, die 6. Octobris, M. DC. VII. Pontificatus noſtri Anno tertio.

CAPUT XVI.

De denunciatione Vigiliarum, Feſtorum, Indulgentiarum, Matrimoniorum, & Ordinandorum per Parochos inter Miſſarum ſolemnia facienda.

SUMMARIUM.

1 *Parochus non denuntiando ea, quæ tenetur denuntiare, peccat mortaliter.*

2 *Vigilias, in quibus ea hebdomada ex præcepto Eccleſiæ, vel loci conſuetudine, ſeu ex Ordinarij lege jejunandum eſt, debet Populo denunciare Parochus.*

3 *Parochus ex juſta cauſa dare poteſt licentiam ſuis Parochianis non jejunandi, etiam præſente Epiſcopo, ſeu Vicario.*

4 *Feſtos dies, in quibus ab operibus ſervilibus eſt vacandum, populo denuntiare tenetur Parochus.*

5 *Feſtorum obſervantia quoad vacationem à ſervilibus, incipit à media nocte præcedentis diei uſque ad aliam ſequentis.*

6 *Parochus ex cauſa legitima poteſt concedere licentiam diebus feſtis, in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non poteſt haberi recurſus.*

7 *Parochus poteſt aliquid exigere à laborantibus in die feſto, cùm cauſa dubia eſt, mutando hoc opus ſervile in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium.*

8 *Epiſcopus præcipiens ſub excommunicationis ſententia ipſo facto incurrenda, ne quis ſtante indubitata cauſa operaretur diebus feſtis, excommunicatio non ligat.*

9 *Licentiam concedere laborandi in diebus feſtis non ad Parochum, ſed ad Superiorem juriſdictionem exercentem ſpectat, quando neceſſitas non eſt indubitata, vel poſſet recurſus haberi ad Ordinarium.*

10 *Licentiam pro laborando in diebus feſtis concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipresbyterum ſpectat.*

11 *Conſtitutio Pij V. circa dierum feſtorum obſervationem refertur.*

12 *Præceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis, ſub prætextu mercatuum, & nundinarum nullatenus eſt violandum.*

13 *Agaſonibus, atque aliis jumentorum vectoribus licet diebus feſtis ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, inceptúmque iter, Miſſa tamen priùs audita, tranſeundo proſequi.*

14 *Vendere, emere, ſeu aſportare merces non licet diebus feſtis, niſi tantùm ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula.*

15 *Nundinæ quæ non ſunt ſolemnes, ſed fiunt peractis Sacris in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam ex conſuetudine antiqua, tolerandæ ſunt.*

16 *Tabernarij, & Tenderij in civitate Vlixbonenſi diebus feſtivis, etiam ante Concionem, & Miſſæ Conventualis celebrationem omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſunt, fores velamine aliquo contegendo.*

17 *S. Ioſephi, & S. Annæ dies feſti ſub obſervantia, & præcepto comprehenduntur.*

18 *Parochus nonnulla denuntiat abſque Epiſcopi licentia.*

19 *Indulgentiæ, & aliæ ſpirituales gratiæ ſine Ordinariorum licentia non publicandæ.*
Miracula ficta, vel nova non publicet Parochus niſi ab Epiſcopo priùs fuerint examinata, & approbata, ibid.

20 *Parochus jubente Epiſcopo debet publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum* Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. Matrim. cap. 1.

21 *Parochi inter Miſſarum ſolemnia ordinandos ad majores Ordines denunciare tenentur.*

22 *Ordinari qui prohibeantur, populo explicare debet Parochus, ut ille ſciat de quibus admonere teneatur.*

23 *Parochus teſtimoniales litteras à ſe ſubſcriptas, & ſignatas conſignabit illis, quos denuntiavit ad Ordines ſacros promovendos.*

24 *Parochus litteras functionum exercitarum pro ordinandis concedit.*

25 *Quæſtuarios eleemoſynarum non commendat Parochus abſque Epiſcopi licentia.*

26 *Epiſcopus poteſt etiam Regulares cogere, ut in offertorio Miſſarum Conventualium, quæ Dominicis diebus in Monaſteriis celebrantur, declarent Fidelibus quæ feſtivitates, & jejunia in illa hebdomada occurrunt.*

27 *Regulares in ſuis Eccleſiis non Parochialibus*

non prohibentur annuntiare Populo feſta, & jejunia.

1 INTER Miſſarum ſolemnia, præ-
ſertim earum, quæ die Dominico
celebrantur, ex Altari denuntia-
tiones quaſdam facere debet Pa-
rochus, quarum aliquas ex officio abſque alia
licentia, ſeu juſſione facit: alias verò minimè
abſque Epiſcopi licentia. Quæ ſine licentia
denunciat, ſunt in duplici differentia: quæ-
dam enim tenetur denuntiare, ut dies jejunio-
rum, dies feſtos, & matrimonia celebranda, de
quorum ſingulis infrà *hoc capite* tractabimus,
& deficiendo in iſtis credo peccare mortaliter,
quia deficit in re gravi, quæ ſub mortali po-
pulus tenetur ſcire; alia denuntiat ſine juſſio-
ne; ſed non tenetur, ut res amiſſas, ſeu inven-
tas, deſideria pia particularium, purà quod
quidam velint fabricare in Eccleſia, ſi popu-
lus adjuvet, & ſimilia, in quibus bonum eſt
ipſum Parochum eſſe facilem, dummodo ni-
mia denunciatio ſimilium non reddat officium
contemptibile, ideò prudens arbitrabitur. Et
ſic poſtquam Parochus diebus Dominicis, &
inter Miſſarum ſolemnia explicaverit populo
divina eloquia, docendo neceſſaria ad ſalu-
tem, quæve ſequenda, quæ fugienda ſint ad
obtinendam vitam æternam, ut præcipit face-
re Concil. Trid. *ſeſſ. 5. de reformat. cap. 2.* & ſi-
militer poſtquam virtutem Sacramentorum
explicaverit, ac dum illa monſtrat, levia &
prophana, & diſcurſus minùs neceſſarios omit-
tat, idem *Concil. ſeſſ. 24. de reform. cap. 7.* ita ut ſi
circa hoc negligens & inſufficiens reperiatur,
poſſit Epiſcopus ex fructibus ipſius Eccleſiæ
aſſignare partem congruam fructuum alteri,
qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat,
idem Concil. *loco citato, ſeſſ. 5.* ea quæ ſequun-
tur denunciare tenetur.

2 *Primò* denunciare populo Parochus debet
vigilias in quibus ea hebdomada ex præcepto
Eccleſiæ, vel ex loci conſuetudine, ſeu ex Or-
dinarii lege jejunandum eſt, ut ſtatuit Concil.
Trid. *ſeſſ. 25. de reform. in decreto de delectu cibo-
rum, jejuniis,* &c. Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap. 6.*
3 *§. 1. num. 3.* † Ex juſta cauſa Parochus dare po-
teſt licentiam ſuis Parochianis non jejunandi
non ſolùm in oppidis, & villis, ubi non adeſt
Epiſcopus, nec Vicarius, ſed etiam in civitate,
præſente Epiſcopo, vel Vicario, quia ita ſer-
vat conſuetudo legitimè præſcripta. Ita Syl-
veſter *in ſum. verb. jejunium, quæſt. 7. dicto 4.* Na-
var. *in man. cap. 21. à num. 20.* Azor. *inſtit. moral.
p. 1. lib. 7. cap. 29. quæſ. 4.* Fagundez *in quinque
Eccleſiæ præcepta, præc. 4. lib. 1. cap. 9. num. 2.* Poſ-
ſevin. *de officio Curati, cap. 12. num. 22.* ubi *n. 21.*
ait juſtis de cauſis poſſe Curatum dare licen-
tiam manducandi cibum prohibitum infirmo
in abſentia Epiſcopi, vel Vicarii: advertit ta-
men ne Curatus de hoc ſit ſolicitus, quia hanc
licentiam dat Medicus, Thom. Sanch. *de Ma-
trim. lib. 8. diſp. 9. n. 27.* Granado *de legib. fol. 193.
num. 5. & 9.* Suar. *eod. tract. lib. 6. cap. 14. in fine,*
Ioan. Sanch. *in ſelectis, diſp. 54. num. 36.* ubi *n. 37.*
hanc poteſtatem oſtendit ad diſpenſationem
in eſu carnium. Quamvis præſente Epiſcopo
non poſſe Parochum in hoc diſpenſare exiſti-
maverint Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 2.
cap. 37. num. 17.* Vega *in ſum. p. 1. cap. 14. caſu 36.*
Emman. Sà *verb. jejunium, n. 9.* Moure *in exam.
Theolog. moral. p. 2. cap. 8. §. 2. num. ult.*

Addit Ioan. Sanch. *ubi ſuprà, num. 38.* quod
intervenire debet juſta cauſa, non ſolùm ut li-
citè diſpenſatio fiat à Parocho, verùm ut vali-
dè, & *num. 39.* id limitat, niſi prudenter & bo-
na fide arbitratus ſit Parochus cauſam eſſe ju-
ſtam, tunc enim diſpenſationem valere ait, li-
cèt verè non fuerit cauſa ſufficiens, & *num. 49.*
poſt Filliuc. *tom. 2. tract. 27. cap. 7. num. 129.* re-
ſolvit, exiſtente cauſa ad diſpenſandum non
eſſe integrum Parocho jejunium in aliquod
onus pium commutare, etiam ex parte, tenuen-
te illo qui petit diſpenſationem.

Secundò, tenetur Parochus denunciare po- 4
pulo feſtos dies, quibus ab operibus ſervilibus
eſt vacandum, ut expreſè eſt conſtitutum in
*Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. in decreto de de-
lectu ciborum, jejuniis, & diebus feſtis,* & innuitur
*ſeſſ. 22. in decreto de obſervandis, & evitandis in
celebr. Miſſæ, in fine,* & advertunt Petr. Greg. *lib. 1.
p. 1. Iuris Canon. tit. 15. cap. 5.* Campan. *in diverſ.
Iuris Canon. rub. 12. cap. 13. num. 92.* Ugolin. *de
officio Epiſcopi, c. 16. §. 3. n. 4.* Berty Lucenſ. *in pra-
xi criminis. Regul. tit. 4. c. 34. num. 5. verſ. non mi-
nùs item:* † quorum obſervantia incipit à me- 5
dia nocte præcedentis diei, uſque ad aliam ſe-
quentis, ut cum multis reſolvit noviſſimè Aloyſ.
Ricc. *in praxi, p. 4. reſol. 384. num. 1.*

Ex cauſa verò legitima, veluti damni evi- 6
tandi, vel vitæ ſuſtentandæ, poteſt Parochus
concedere licentiam laborandi diebus feſtis,
in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non
poteſt haberi recurſus. Ita Angel. *in ſum. verb.
feria, n. 35.* Sylveſt. *verb. Dominica, quæſt. 4.* Azor.
inſtit. moral. p. 2. lib. 1. cap. 28. quæſ. 6. Machado *en
ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. part. 2. tract. 2. docum. 8.*
Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib. 3. cap. 1. dub. 6.
num. 13.* Poſſevin. *de officio Curati, cap. 12. ex n. 12.*
ubi *num. 17.* cum eodem Azor. *d. lib. 1. cap. ult.
quæſ. 12.* reſolvit † poſſe Curatum aliquid exi- 7
gere, non quidem pro licentia laborandi in
feſto, ſed mutando opus ſervile laborare vo-
lentis in aliquam largitionem; quam tamen
reſolutionem intelligit Fagundez *in quinque
Eccleſiæ præcepta, præcept. 1. lib. 1. cap. 14. num. 27.*
quando cauſa laborandi in die feſto eſt dubia;
nam ſi indubitata fuerit, nulla diſpenſatio re-
quiritur, quia ita ſola indubitata neceſſitas ſine
licentia Superioris excuſat illum à culpa le-
thali,

thali, qui in die feſtn operatur, laboratque: ut quamvis † Epiſcopus præciperet ſub excommunicationis ſententia ipſn facto incurrenda, ne quis tunc ſtante indubitata cáuſa operaretur, excommunicatin non ligarer, & intolerabilem errorem cnntineret. Ita Aznr. *d. quaeſt.6. ad fin.* Sanchez *in praecepta decalogi, tom.1.cap.45.num.*10. Fagnndez *d.cap.14.n.26.* ubi *à num.*6. caſus exprimit, in quibus neceſſitas ram prnpria, quàm proximi, & communis Reipub. aut Prnvinciæ excuſat, de qun etiam Aloyſ. Ricc. *in d.praxi,p.4.reſol.383.n 2.& 3.*

9 Vbi autem non adfuerit indubitata hæc neceſſitas, vel illa admiſſa, patuerit recurſus ad Ordinarium, tunc nnn ſpectabit ad Parochum, qui feſta in Eccleſia ſervanda annuntiat, licentiam in eis ſaborandi concedere, ſed ad Superiorem juriſdictinnem exercentem, ut cenſnit *Sacra Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita,* reſcribens Conſentinn Archiepiſcopo *ſub die 2. Auguſti* 1594. & alia *S.Concily Trident.* cujus tennrem referunt Quarant. *in ſum. Ballary, verb. dies feſti*, & Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.2. cap.3.num.*23. in hæc verba: *Congregatiu Concilij cenſuit licere diebus feſtis dare operam rebus ad vitam neceſſariis, ac tempore peritaris, præſertim tempore vindemiarum, & meſſium, ac recollectionis fructuum, ut ſi neceſſitas urgeat, ac ſuadeat pietas. Cæterum, quoniam verendum eſt ne privatis affectibus, domeſticarúmque rerum ſtudio aliqui eò perducantur, ut hac ſacrorum Canonum indulgentia in aliis etiam caſibus abutantur, iidem Patres Illuſtriſſimi adjiciunt ad Ordinarij cujuſque judicium, ac cenſuram pertinere, ut dignoſcat an verè ex cauſis ſupradictis ſubſit, propter quam liceat diebus feſtis rebus ſervilibus vacare, ut nec dierum feſtorum obſervantia ulla in re violetur, nec opera illis diebus ſumma cum ratione permiſſa impediantur.* Vnde præfata *S.Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, in una Civitatis Caſtellana* 21. *Auguſti* 1615. cenſuit, *licentias pro laborando in diebus feſtis per Epiſcopum, aut ejus miniſtros ad hoc deputatos, in ſcriptis concedi debere*; & ideò eadem *Sacr.Congreg. ſub die* 18. *Novembris* 1597.
10 declaraverat † *eas concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipresbyterum ſpectare.* Si verò ſæcularis Magiſtratus artifices in die feſtn cum debita licentia laborantes puniar, licebit Ordinario eũdem Magiſtratum excommunicatum declarare, ut reſolvũt Duard. *in Bullam Cœnæ, lib.2.c.17.q.3. & 4.* Bellet. *diſquiſit.cler.p.1. tit. de favore cler. reali, §.5. n.89.* Homobon. *de examine Eccleſ.p.3.tr.15.c.7.q.17. reſol.3. & in reſponſ.qq.mor.p.2.c.32.*

11 Circa dierum feſtorum obſervatinnem debet Parochus ſcire quæ Pius V. *in ſua Conſtit.* incipiente, *Cùm primùm, ſub datum Romæ Kal. Aprilis* 1566. præcepit in hæc verba. *Cùm verò dierum feſtorum obſervatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege divina præcipiatur; cupientes abuſus pravos, qui ex eorum inobſervantia invaluerant, omninò corrigere, & antiquorum Canonum ſtatuta renovantes, mandamus ut omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, B. M. Virginis, SS. Apoſtolorum feriati, cum omni veneratione obſerventur, & omnes in diebus præfatis Eccleſias frequentent, divinis Officiis devotè intendant, ab omni illicito, & ſervili opere abſtineant, mercatus non fiant, profana negotiationes, & judiciorum ſtrepitus conquieſcant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum feciſſe deprehenſus fuerit, præter divinam ultionem, & amiſſionem animalium, quibus ad vecturam utetur, etiam graves pœnas incurret arbitrio noſtro, ſeu Vicarij noſtri in Vrbe, in aliis autem locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorum Magiſtratuum, ita ut præventioni locus ſit. Quibus omnibus diſtrictè præcipimus, ut hæc diligenter obſervari procurent, illas autem feſtivitates, quæ juxta conſuetudinem locorum ſolemniter celebrari conſueverant, juxta laudabilem conſuetudinem debita cum reverentia obſervari faciant ſub pœnis arbitrio ipſorum imponendis, & moderandis.*

Et rurſus Parochus ad ejus notitiam dedu- 12
cat, quæ *Sac.Cong.Eminent.Card. Conc. Trid.interpretum* in ſequenti declaratinne juſſit, quam tranſcripſit Berty Lucenſ. *d. c.34.n.5. verſ. ſub eadem*, in hæc verba. *Præceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis ſub prætextu mercatuum, nundinarum, & feriarum, nullatenus eſſe violandum.* † *Caterùm* 13
his diebus licere agaſonibus, ac aliis jumentorum vectoribus, ſeu mercium conductoribus, bajulis, & aliis hujuſmodi ſervis, & miniſtris, ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, inceptúmque iter, Miſſa tamen priùs audita, tranſeundo proſequi, & continuare; non autem debere ſarcinas componere, & jumenta onerare ad iter de novo incipiendum, neque mercatoribus, aut aliis civibus, & viatoribus † *iis diebus,* 14
etiam clauſis apothecis, merces vendere, emere, aut aſportare licere, niſi tantùm ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula, & modici momenti opera jam conflata, & elaborata pro tranſeuntium hoſpitum, advenarum, & externorum urgenti, & præſentanea neceſſitate, & opportunitate. In quo partes erunt Epiſcopi propoſitis edictis providere, ut imprimis hi feſti dies debita obſervatione colantur, ſimúlque populorum eò confluentium neceſſitatibus quantum ſine divina offenſione fieri poteſt, conſulatur. Quoad judicia autem, quæ Dominicis, & feſtis diebus ſilere debent, id obſervari poterit, quod iure communi permittitur in quibuſdam urgentibus caſibus, qui moram, & dilationem non patiuntur. In quibus, & aliis juriſdictionem Conſulum nundinis præpoſitorum concernentibus, Conſtitutiones, & Summorum Pontificum, ſi qua habent, privilegia, & allegatam Breve fel. record. Pij V. ſervanda eſſe ſtatuit. Poſteà eadem *S. Congr.* cenſuit nihil in-

novandum in conſuetudine hucuſque tolerata in nundinis,quæ non ſunt ſolemnes,ſed fiunt peractis Sacris in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam, extra tamen atrium.

15 Demum pro noſtro Regno Portugaliæ advertendum duxi,quod *ſub die* 30.*Martij* 1621. in cauſa Tabernariorum, & Tenderiorum Civitatis Vlixbonen. *Congregatio ſacrorum Rituum* inhærendo moderationi Conſtitutionis Synodalis Archiepiſcopi Vlixbonen. à collectore Portugaliæ de mandato ejuſdem Sacræ Congregationis emanatæ, Illuſtriſſim.Cardin. Millino referente, cenſuit *Tabernarios, & Tenderios præfatos propter maximam populi frequentiam, atque alienigenarum ex omnibus Orbis partibus ad eam civitatem terra, marique quotidie confluentium multitudinem, Dominicis, & aliis diebus feſtis etiam ante concionem, & Miſſæ Conventualis celebrationem, omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſe, dummodo Miſſæ, & Concionis prædictæ tempore officinas, & tabernas hujuſmodi, earúmque fores velamine aliquo contegant.* Et deinde *ſub die* 4.*Septembris ejuſdem anni* eadem *Sacr.Congreg. cenſuit,omnes, & quaſcumque lites deſuper hucuſque motas extinguendas eſſe, ac perpetuum ſilentium imponendum.*

16 *Sacra Congregatio Rituum, S.D. Gregorio XV. approbante, cenſuit diem feſtum ſancti Ioſephi Sponſi Beatiſſimæ genitricis Dei Mariæ deinceps perpetuis futuris temporibus ſub obſervantia, & præcepto comprehendi, cunctóſque Chriſti fideles ubique terrarum ab omni opere ſervili eo die abſtinere, & ceſſare debere.* Vnde noviſſimè *S.Congregatio petenti concedi ut feſtum S.Ioſephi in diœceſi Angren. celebraretur de præcepto, reſpondit feſtum S.Ioſephi in toto Orbe celebrari de præcepto, & eo die ab omni opere ſervili abſtinendum eſſe,* ut *in Angren.* 15.*Decemb.* 1632. *die* 8.*Maij* 1621. Idem quoque de feſto ſanctæ Annæ eadem *S.Congregatio* decrevit, Gregorio XV. approbante, *ſub die* 25.*Aprilis* 1632. Et item feſtum S.Benedicti celebrari debere de præcepto in omnibus locis, in quibus ad præſens exiſtunt Eccleſiæ Ordinis ſancti Benedicti Congregationis Hiſpaniarum, cenſuit eadem *Sacra Congreg. Rituum in Eccleſ.Hiſpaniarum,* 15.*Decembr.* 1632.

17 *Tertiò*, quod ad matrimoniales denunciationes attinet, congruentiùs tractari poteſt infrà *cap.* 21. dum de Matrimonio agetur, à *num.*16.

18 Quæ verò Parochus non denuntiat abſque Epiſcopi licentia, ſunt citationes, & præcepta, ac ſimilia judicialia: item deſignationes beneficiorum, de quarum publicatione, ſeu denuntiatione agit Flamin. Pariſ. *num.*16. *de reſignat. benef. lib.*11. *quæſt.* 6. ubi ad hoc refert Conſtitutionem Pii V. & Gregor. XIII.

19 Item Indulgentiæ Papales,ut in Conc.Trid. cavetur, *ſeſſ.*21.*de reformat.c.*9. in hæc verba: *Indulgentias verò, aut alias ſpirituales gratias, quibus non ideò Chriſti fideles decet privari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo debitis temporibus, Populo publicandas eſſe decernit.* Et expreſſius habetur in declaratione *S.Congr.Concil.ad idem c.*9. quæ ſic habet: *Nullus ergo ſine Ordinariorum licentia,& auctoritate poterit eas publicare, non obſtante quacunque exceptione, aut exemptione, etiamſi Regularis ſit, aut in Eccleſiis ipſorum Regularium, etiam prætexta privilegiorum, videlicet Confraternitatis Roſarij, ſed per.Ordinarium, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus Populo publicari debent.* Berry Lucenſ. *praxi crimin. Regul.tit.*4.*c.*34.*n.*3. *verſ. Indulgentias item,*

Miracula quoque ficta, vel nova non debet publicare Parochus niſi priùs fuerint ab Epiſcopo examinata, & approbata. Concil. Trid. *ſeſſ.*25.*in decret.de invocat. Sanct.* Berry Lucenſ. *d.c.*34.*n.*3.*verſ.miracula ficta.*

20 Inſuper Parochus jubente Epiſcopo debet publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum Concil. Trid. *ſeſſ.*24. *de reform. Matrim.c.*1. ut præcipit ipſummet Concil. *eod. loco,verſ.Ne verò,*cujus verba ſunt: *Ne verò hæc tam ſalubria præcepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus præcipit, ut cùm primùm potuerint, curent hoc decretum Populo publicari,& explicari in ſingulis ſuarum Diœceſum Parochialibus Eccleſiis, idque in primo anno quàm ſæpiſſimè fiat, deinde verò quoties expedire viderint.* Ergo neceſſe eſt decretum illud in Parochiis publicari, in tantum quod nec publicatio in Diœceſana Synodo facta æquipollet, ſicut refert deciſum Armend. *in addit. ad recopil. legum Navarræ,lib.*4.*tit.*15.*l.*1. *de Matrim.n.*62.

21 Interdum etiam contingit, Epiſcopos mandare Parochis, ut inter Miſſarum ſolemnia Ordinandos ad majores ordines denuntient; in hoc enim caſu Parochi obſervare debent quæ habentur in Concil.Trid. *ſeſſ.*23.*de reformat.cap.*5.in hæc verba: *Hi verò,qui ad ſingulos majores erunt aſſumendi, per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac deſiderio eorum, qui volunt promoveri, publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus & vita à fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes,ad ipſum Epiſcopum quamprimùm tranſmittat.* Ideò Parochus intra Miſſarum ſolemnia, eo tempore, quo frequentior populus aderit, Ordinandos denuntiet ad Altare,hoc modo: *Ego N. Parochus Eccleſiæ Sancti N. de mandato Reverendiſſimi D. N. Epiſcopi denuntio N. qui ad Ordinem N. admitti petit: item denuntio N. & N. qui ad N. Ordinem admitti ſolemniter petunt:* & ſic de ſingulis, ſi plures fuerint, pronuntiando eo-

rum

rum nomina, & cognomina, & locum habitationis, & Parochiæ ipſius, & Ordines ad quos promovendi ſunt: *Hortor igitur omnes, & ſingulos, qui hic adſunt, aut ad quot hujus rei notitia pervenerit, ut ſi aliquod cognoſcunt canonicum impedimentum, quominus iidem ſuperiùs denuntiati promoveri poſſint ad ſupradictos Ordines, Chriſtiana charitate ducti me de omnibus certiorem faciant. Audiat verò attentè unuſquiſque impedimenta, qua à me nunc legentur, & promnlgabuntur, quod ſi quis ea meliùs percipere voluerit, meipſum conveniat, qui ubi opus fuerit, juſſu Reverendiſſimi Epiſcopi quacunque occurrent teneor explicare.*

22 *Prohibetur igitur à Sacris Canonibus, & Conciliis ne ad Ordines admitti poſſint uſu rationis carentes, illegitimi, non Confirmati, irregulares, excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, haretici, aut de fide ſuſpecti, hareticorum filij, quorum parentes in hareſi mortui ſunt, & etiam ipſorum nepotes uſque ad ſecundam generationem, per lineam tamen maſculinam deſcendentes, aut uſque ad primam, per lineam fœmineam, apoſtata, neophyti, ſimoniaci publici, uſurarij publici, condemnati perjurij cauſa, obligati Curia, infantes, homicida, vel mutilantes, aut qui homicidio, ſeu mutilationi cauſam dederunt, milites qui bello interfuerunt, ubi mors hominum ſucceſſit. Qui in foro ſaculari criminalibus officiis ſunt perfuncti, aut actibus criminalibus ſubſcripſerunt, aut interfuerunt, ex quibus ſententia ſanguinis evenerit; ſolemniter pœnitentes, bigami, coniugati, exceptis iis, quorum coniuges in ſacra clauſtra Monialium ſe receperint, ibique profeſſionem emiſerint; à ſpiritibus immundis vexati, morbo caduco obnoxij, hermaphroditi, notabiliter deformes, & defecta aliquo corporis manifeſto notati, membris capti, ratiociniis obligati, ſerui, ſiue mancipia, peregrini ignoti, officio aliquo infami, & ſordido perfuncti, promoti per ſaltum, relicto minore Ordine & majore ſuſcepto, promoti furtim, hoc eſt, qui ab uno Ordine ad alium vel extra tempora, vel ante legitimam atatem illegitimè tranſierunt, vel ſine dimiſſorialibus literis ſunt ordinati. Ulterius ſciat unuſquiſque veſtrûm, quod ad primam Tonſuram ordinandi non admittentur minores ſeptem annis. Ad reliquos minores Ordines promouendi ſint majores, ita ut idonei eſſe poſſint munerum functioni ad quae obligantur. Ad Subdiaconatum ante xxij. ad Diaconatum ante xxiij. ad Presbyteratum ante xxv. nemo ut ordinetur accedat. Neque niſi talibus veſtibus induti ſinguli accedant, & coronam in capitis vertice, prout cuique Ordini ab Eccleſia ſancta praſcribitur, habeant. Qui demùm non confeſſi fuerunt peccata ſua, ut majori puritate Eccleſiaſtica militia inſignia ſuſcipere poſſint, & ſacram Euchariſtiam ſumere, non admittentur.*

23 Poſt denunciationem eo modo, vt ſuprà dictum eſt, factam, ſciſcitari ampliùs Parochus, atque inueſtigare curabit omnia per ſeipſum, quibus rectè cognitis, & Conſcientiæ ſuæ ſecuritatem ante oculos habens, tunc teſtimoniales litteras à ſe ſubſcriptas, & ſignatas conſignabit illis, quos denunciauit, in hanc, quæ ſequitur, formam. *Ego N. Parochus Eccleſia ſancti N.* (atque hîc exprimatur ſi in ciuitate ſit, an in diœceſi) *admonitus de Ordinationibus ſacris habendis à Reueren. D. Epiſcopo, & rectè perſpectis omnibus, qua ab ipſo Reuerend. D. tum in dictis, tum in indictis, tum in inſtructionibus praecepta ſunt, ſeu admonita, denuntiavi in Eccleſia intra Miſſarum ſolemnia N. ex Parochia mea, qui ad Ordinem N. promoveri cupit, & poſtulat, & de natalibus, vita, & moribus ipſius certior fieri curavi, eumque idoneum eſſe exiſtimo quatenus ex cognatis intelligere potui, qui ad praedictum ordinem admittatur, fidémque facio illum ſapius infra annum ſacram Confeſſionem, & Communionem frequentare ſolitum fuiſſe, & me ac reliquos doctrina Chriſtiana miniſtros ſua opera, & aſſiduitate juvaſſe (vel ad Chriſtiana doctrina ſcholam venire ſolitam eſſe, ſi minor ſit.) In quorum fidem, &c. mea manu ſubſcripſi, & ſigillo Eccleſia mea Parochialis munivi. Datum in adibus Parochialis Eccleſia Sancti N.* Quod ſi alicujus difficultatis impedimentum obeſſe videat, illud antè Ordinationis diem Reuerendiſſ. D. Epiſcopo ſignificet, neque teſtimoniales litteras antè conficiat quàm ab eodem Reuerend. D. quid ſibi agendum ſit, acceperit.

24 Solet quoque Parochus litteras teſtimoniales functionum exercitarum pro Ordinandis concedere, vt ſequitur. *Ego N. Parochus, ſive Rector Parochialis Eccleſia Sancti N. praſentibus litteris teſtor R. D. N. promotum à Reverend. D. Epiſcopo ad N. Ordinem, & mea Eccleſia conſignatum, ut in ea ejuſdem ſuſcepti Ordinis functiones exerceret ad praſcriptum ejuſdem Reverendiſſimi D. pradictas functiones ſingulis diebus Dominicis, feſtiſque in eadem mea Eccleſia exercuiſſe. In quorum fidem, &c. praſentes mea manu ſubſcripſi, & ſigillo Eccleſia pradicta munivi, die..... Menſe.... Anno....*

25 Quæſtuarios eleemoſynarum non commendat Parochus abſque Epiſcopi licentia, quando petunt pro Hoſpitali, Collegio, vel Conventu, ſecus verò ſi quærant pro ſuo particulari victu, vt aduertit Poſſeuin. *de officio Curati, c. 2. n. 29.* His namque Epiſcopus etiam poſt datam licentiam prohibet ne quærere, aut colligere eleemoſynas incipiant, niſi priùs ejus litteras patentes Parocho conſignent, illique ſeſe cognoſcendos præbeant, vt animaduertere poſſit an ea, ad quæ illos obligauit, rectè ſeruent, populumque de omnibus, ad quæ prædicti Quæſtuarii tenentur, admonebit.

26 Poſtremò non eſt obliuioni mandandum, poſſe Epiſcopum etiam Regulares cogere, vt in Offertorio Miſſarum Conuentualium, quæ Dominicis diebus in Mo-

naſteriis celebrantur, declarent Fidelibus, quæ feſtiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrant, ne ignorantia horum feſtorum, & ieiuniorum præcepta Eccleſiaſtica à Fidelibus tranſgrediantur, vt obſeruat Laurent.de Portel. *in dubiis Regularib. verb. Epiſcopus, num.7.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.1. quæſt.43. art.7.* vbi teſtatur ſe ita vidiſſe obſervari à quibuſdam Fratribus Ordinis Mendicantium in Diœceſi Elborenſi Regni Portugaliæ, refero Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.2. alleg.24. num.21.* & noviſſimè Fr. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regular. reſol.25. ſub num.5.*

27 Ex ſe autem non poſſe Regulares in ſuis Eccleſiis non Parochialibus annunciare populo feſta, & jejunia, inveni cenſuiſſe *Sacram Congregationem negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitam*, reſcribentem Epiſcopo Burgi Sancti Domini, *ſub die 15. Decembris* 1603. Sed poſtmodùm declaravit *S. Congregatio Concilij ſub die 2. Iulij* 1620. Regulares non prohiberi dies feſtos, & jejunia in ſuis Eccleſiis annuntiare, prout atteſtatur Laurentius de Peirinis *in Conſtitut. ſui Ordinis Minimorum, tom.2. Conſtitut.7. Pij V. num.13. verſic. ad primum, pag.193.* & poſt hæc ſcripta & impreſſa viſus Lezana *in ſum. quæſt. Regular. tom.1. capit.12. num.41. verſ. ad primum*, ubi refert de hoc factam declarationem *Sacræ Congregationis Cardinalium Concilij* ad Eminentiſſimum Cardinalem Ludoviſium Archiepiſcopum Bononienſem tranſmiſſam.

DE

Digitized by Google

DE
PAROCHI OFFICIO, ET POTESTATE.

PARS SECUNDA.

In quà præcipuà quædam enucleantur per Parochos notanda, & curandà circa *Baptiſmi*, & *Pœnitentiæ* adminiſtrationem, Sacræ *Communionis* diſpenſationem, *Matrimonij* celebrationem, illiúſque denunciationes præmittendas, Nuptiales benediƈtiones; ac demùm *Extremam Vnƈtionem*.

CAPUT XVII.

Circa adminiſtrationem Sacramentorum in genere plura per Parochos conſideranda.

SUMMARIUM.

1 *Sacramentorum vim, & uſum plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicare debent Parochi.*

2 *Sacramenta iis ritibus, & cæremoniis, quæ in Rituali ſub Paulo V. edito continentur, adminiſtrare debeat Parochi.*

3 *Ritus, & cæremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis jam præſcripta omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat.*

4 *Sacramenta in peccato mortali adminiſtrans an peccet mortaliter? oſtenditur.*

5 *Sacramentorum validitas ex bono, vel malo miniſtro minimè dependet.*

6 *Miniſtri Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundùm propriam virtutem, ſed ejus à quo moventur, qui eſt Chriſtus.*

7 *Sacramenti ad neceſſitatem requiritur, ut Parochus ipſe intendat homini conferre ſacramentum, ſaltem implicitè.*

8 *Intentio virtualis ſufficit in Parocho ad valorem Sacramenti.*

9 *Intentio ad Sacramenti validitatem ſemper debet eſſe abſoluta.*

10 *Sacramenta adminiſtrata ſub conditione de præſenti, vel de futuro, valida ſunt.*

11 *Parochus peccat non ſolùm ſi apponat conditionem de futuro in Sacramentis adminiſtrandis, ſed etiam ſi apponat conditionem de præterito, vel de præſenti abſque rationabili cauſa.*

12 *Sacramenta dare ſuis Parochianis ex obligatione juſtitiæ tenetur Parochus tempore gravis neceſſitatis, etiam cum certo periculo vitæ propriæ.*

13 *Peſtis tempore Parochus non poteſt fugere, aut populum deſerere.*

14 *Parochus nullo caſu excuſari poteſt quominus miniſtret Sacramenta morienti, ne quidem metu mortis, ſeu alterius contagioſæ infirmitatis, excepto ſi alteri æquè idoneo officium ſuum cum Ordinarij conſenſu committat.*

15 *Parochus cavere debet ne dum peſtis tempore unius non graviter indigentis ſpirituali utilitati conſulere intendit, plures ex ipſius occubitu graviorem jacturam ſpiritualem patiantur.*

16 *Principes non poſſunt impedire Parochos, & Sacerdotes adminiſtrare Sacramenta tempore peſtis, poterunt tamen Curatos, & alios miniſtrantes infectis prohibere à ſanorum commercio.*

17 *Epiſcopus poteſt tempore peſtis præcipere Parochis, etiam cum mortis periculo, ne ab Urbe diſcedant, & quod neceſſaria Sacramenta petentibus adminiſtrent.*

18 *Parochi tempore peſtis tenentur reſidere in ſuis Parochialibus, poſſunt tamen per alium idoneum miniſtrare Parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ.*

19 *Epiſcopus tenetur tempore peſtis ſuis magnis expenſis idoneos quærere miniſtros, ſi illi deſint.*

20 *Religioſis an ſit licitum tempore peſtis fugere, vel potiùs teneantur obedire Prælato jubenti permanere, ac Sacramenta peſte infectis miniſtrare inſtar Parochorum, remiſſiuè.*

21 *Parochus an poſſit ſibi prouidere de neceſſaria defenſione in probabili vitæ periculo, cùm tamen neceſſitas Sacramenti adminiſtrandi vrgeat, oſtenditur.*

22 *Parochus ſi certò ſciat ſe occiſum iri, an teneatur ire ad infirmum ſine Sacramento Pænitentiæ certò moriturum.*

23 *Parochus, qui capitales gerit inimicitias, non poteſt admonere populum, vt qui indiguerit illius opera, vocet eum de die, & non de nocte.*

24 *Parochus excommunicatus occultus petitus à Parochianis ſuis, vt Miſſam celebret in die feſto, vel Sacramentum aliquod ex neceſſitate miniſtret, non peccat, modò præmittat dolorem de peccatis, nec poſſit abſolutionem excommunicationis obtinere.*

25 *Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petẽtes, ſeu recipientes extra neceſſitatem, grauiter peccant.*

26 *Parochus minori excommunicatione notatus conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta an peccet mortaliter oſtenditur?*

27 *Geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus Parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur, habens titulum putatiuum à legitimo ſuperiore, ſunt valida in foro conſcientiæ.*

28 *Confeſſiones factæ Parocho habenti titulum putatiuum à legitimo ſuperiore, & communi errore pro tali exiſtimato, non ſunt iteranda detecto impedimento.*

29 *Declaratur* c. dudum, *ibi*, deceptæ, de elect.

30 *Privatus quando quis eſt ipſo jure adminiſtratione publica, beneficio, munere, & officio quo fungitur, valent acta ejus ante criminis declarationem, concurrente communi populi, vel majoris partis errore.*

31 *Indulgentia conceſſa à Prælato penitùs falſo, qui putabatur verus, non minùs operantur, quàm ſi eſſent conceſſa à Prælato vero.*

32 *Prælato non notoriè intruſo ſoluens liberatur.*

33 *Geſta vt valeant non ſatis eſt communis error, ſed neceſſariò requiritur titulus à ſuperiore collatus, quamuis inualidus.*

34 *Abſolutio ſacramentalis præſtita à Sacerdote qui communiter exiſtimatur proprius ipſius Pœnitentis Sacerdos, eſt valida concurrente titulo à legitimo ſuperiore collato, quamuis inualido.*

35 *Inhabilitas quando procederet à jure diuino, aut naturali, licèt concurrat communis error, & titulus, geſta per ſic inhabilem nullius ſunt momenti.*

36 *Abſolutio ſacramentalis eſt irrita, quam præſtat non Sacerdos, quamuis communiter exiſtimetur Sacerdos, & verus Parochus.*

37 *Parochus ſecluſa Epiſcopi reſeruatione poteſt dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta, excepta Pœnitentia, quam dat ſolus Epiſcopus.*

38 *Vicecuratus à proprio Parocho ob ejus abſentiam ad breue tempus, vt omnem curam gerat, poteſt alii delegare vnam, vel alteram cauſam.*

39 *Beneficium Curatum habens, quamuis regulariter per ſeipſum curam exercere teneatur, ex conſuetudine tamen immemorabili, vel priuilegio induci, & concedi poteſt, vt eidem per Capellanum etiam temporalem inſeruiat.*

40 *Religioſi ſine ſpeciali licentia Parochi Sacramenta Vnctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ adminiſtrantes, Matrimoniave ſolemnizantes, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt.*

41 *Religioſi in partibus Indiarum ad curam Indorum deputati tanquam Parochi, liberè ſuis Parochianis Sacramenta miniſtrare valent.*

42 *Simonia eſt pro Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam pretium ipſorum, aut tanquam mercedem operis, ſeu laboris concomitantis.*

43 *Parochus ſi Sacramenta adminiſtrare nolit, vbi obligatus eſt, qua pœna afficiatur? oſtenditur.*

PAROCHI animaduertere in primis debent in adminiſtratione Sacramentorum, vt eorum vim, & vſum Plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicent, ſicut Patres Concil. Trid. præceperunt *ſeſſ. 24. de reform. cap. 7.* in hæc verba: *Vt fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramenta majori cum reuerentia, atque animi deuotione accedat, præcipit Sancta Synodus Epiſcopis omnibus, vt non ſolùm cùm hæc per ſe ipſos erunt Populo adminiſtranda, priùs illorum vim, & vſum pro ſuſcipientium captu explicent, ſed etiam idem à ſingulis Parochis piè, prudentérque, etiam lingua vernacula, ſi opus ſit, & commodè fieri poterit, ſeruari ſtudeant, juxta formam à S. Synodo in Catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribendam, quam Epiſcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus exponi curabunt.* Idque bono efficiat animo, ac ſe ad Sacramenta adminiſtranda toties quoties opus fuerit omnibus expoſitum dicat, non enim muneri ſuo ſatisfacit, ſi adeò ea moleſtè, & ægrè adminiſtrat, vt occaſionem tribuat ſuis ouibus non petendi deinde Sacramenta toties quoties petiuiſſent, amota difficultate exhibendi. Officium enim Paſtoris non ſolùm eſt paſtum ouibus non ſubtrahere, verùm deducere ad illum. Ita Joan. Sanci. *in ſelect. diſp. 47. num. 11.* 1

Secundò

2 *Secundò*, debent quoque attendere, vt illa adminiſtrent iis ritibus, & cæremoniis, quæ in Rituali ſub Paulo V. Pont. Max. edito continentur, ſicut in Conſtit. eidem Rituali præfixa, quæ eſt 85. *in Bullario*, idem
3 Pontifex mandauit: eo quod † ritus huiuſmodi, & cæremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis jam præſcriptæ omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat, vt affirmauit Pius V. *in Catecheſi Romana, p.2. de Sacrament. in genere*, §.18. ſubdens valdè vtiles eſſe, cùm mentes illorum, qui eas intuentur, & diligenter obſeruant, ad ſublimium rerum cogitationem erigant, fidémque in eis, & charitatem excitent. Vide Ioan. Sanci. *in ſelect. diſp.*47. *numer.*19. vbi ita ait de Parochis loquens: *Cæremonias ſi fortè ignoras, addiſce; ad id enim obligaris ex Trident. ſeſſ.22. in decreto de obſeru. & euitand. in celebr. Miſſæ, commemorante illud Hieremiæ c.48. Maledictus qui facit opus Domini negligenter*, &c. & ſubdit ex Palacio obligari Sacerdotes ſub mortali crimine ad ſeruandum cæremonias.

4 *Tertiò*, debent dum ea adminiſtrant, ſine peccato mortali eſſe; ſi enim peccati mortalis conſcii ea adminiſtrauerint, lethaliter peccare, per *c.vlt.15.q.6. & cap. fin. de cohabit. cleric. & mul.* reſolvunt Victor. *de Baptiſmo, n.*28. Caiet. *tom.*2. *opuſc. quæſt. vnic. de vſu rerum ſpirit.* Nauarr. *in cap.*1. §. *Sacerdos, de Pænit. diſt.*6. Vaſq. *in* 3. *p. tom.*2. *diſt.*136. *cap.*3. Soar. *de Sacram. diſp.*16. *ſect.*3. Azor. *inſtit. moral. p.*1. *lib.*2. *cap.*4. *quæſ.*6. Poſſeuin. *de officio Curati, cap.*5. *num.*42. Bonacin. *de Sacrament. diſp.*1. *quæſt.*3. *punct.*2. §.1. *num.*1. Campan. *in diuerſ. Iuris canon. rub.*1. *num.*102. Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha *in comment. ad cap.*1. *n.*5. *diſt.*77. Ratio huius reſolutionis ſumi debet partim ex ſanctitate, ac dignitate Sacramenti, quod conficere, vel miniſtrare in ſtatu peccati mortalis, veluti ſordidum Chriſti inſtrumentum, non vacat irreuerentia; partim verò ex ſanctitate, & dignitate officii, ſeu poteſtatis Sacerdotalis. Vnde Parochus habens conſcientiam peccati mortalis debet conari, & curare vt in gratia conſtituatur antequam adminiſtret Sacramenta; quamobrem ſi aduertat ſe ſolum attritum, debet contritionis actum elicere; ſi verò aduertat ſe non poſſe actum contritionis elicere, debet Pœnitentiæ Sacramentum recipere, quia tenetur aſſumere media, quibus ad gratiam ſanctificantem diſponatur, ne Sacramenta indignè pertractet. Ita ex multis Bonacin *vbi ſuprà, numer.* 3. Concludo igitur, ſi Parochus Sacramentum aliquod miniſtraturus mortalis peccati conſcius ſit, alterum eorum ipſi agendum incumbere, videlicet vt vel præmiſſa Confeſſione Sacramentalem abſolutionem accipiat, vel per internum contritionis actum cum propoſito poſtea ſuo tempore confitendi, ſe in Dei gratiam reſtituat. Quapropter per accidens, nempe ob ignorantiam, fieri poteſt, vt Sacerdos bona fide exiſtimans ſe contritum eſſe, cùm non ſit, Sacramentum in peccato mortali adminiſtret ſine noua ſacrilegii culpa.

Sacramentorum tamen validitas ex bono, 5
vel malo miniſtro minimè dependet; ſed iſte etiam malus, dummodo Catholicus, quamuis peccet, nihilominus (vt vtar verbis Gregorii de Valēt. *diſp.*9. *q.*4. *punct.*1. & 2. *tom.*4.) validè ſed non licitè Sacramenta confert; nam Auguſtinus *ſuper Ioan. tract.*5. dicit, *Quod in Chriſto non nouerat Ioannes, poteſtatem Baptiſmi ipſum Dominum habiturum, & ſibi retenturum; ſed miniſterium planè tranſiturum in bonos, & malos: quid tibi facit malus miniſter, vbi bonus*
eſt Dominus? quia † miniſtri Eccleſiæ inſtru- 6
mentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundùm propriam virtutem, ſed ejus à quo mouentur, qui eſt Chriſtus: S. Thom. 3. *p.q.*64. *art.* 5. Petr. de Ledeſma *in ſum.* vbi *de Sacramento Euchariſtiæ, c.*10. *concl.*9. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. in princ. diſt.*49. *num.* 4.

Quartò, eſt notandum ad neceſſitatem Sa- 7
cramenti requiri, vt Parochus ipſe intendat homini conferre Sacramentum, ſaltem implicitè, ſi videlicet facere velit, quod vera Eccleſia ſolet, aut quod Chriſtus inſtituit; aut quod Sacerdotes Chriſtianorum facere conſueuerunt, etſi determinatè neſciat, aut non credat eſſe Sacramentum. Ita S. Th. *p.*3. *q.*64. *art.*8. & *art.*10. *ad* 2. Valent. *tom.*4. *diſp.*3. *q.*1. *puncto* 4. *propè fin.* Vaſq. 3. *p. tom.*2. *diſp.* 146. *num.*5. Petr. de Ledeſma *in ſum. tom.* 1. vbi *de Sacrament. in communi, cap.*4. *verſ. duodecima concluſio*, Bonacin. *d. diſp.*1. *q.*3. *puncto* 2. *num.* 5.

Et quamuis decens ſit, vt Parochus cùm 8
Sacramenta miniſtrat, aut ſacrificat, intentionem actualem habeat; tamen ea ad valorem Sacramenti non requiritur, cùm ſufficiat virtualis, purà ſi aliquis cum propoſito ſacrificandi, vel baptizandi venit in Eccleſiam, atque idcircò ſacras veſtes induit, ad Altare, vel baptiſterium acceſſit, licèt tunc, & in ipſa materiæ applicatione, formæ prolatione, ad alia cogitanda diſtrahatur, perficitur Sacramentum, juxta doctrinam S. Thom. *d. artic.*8. vbi ſic ait: *Si in ipſo exercitio actus cogitatio miniſtri ad alia rapiatur, virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum, quamuis ſtudioſè curare debeat, vt etiam actualem intentionem adhibeat; ſed hoc non eſt totaliter poſitum in hominis poteſtate.*

Intentio autem ad Sacramenti validitatem

tem ſemper debet eſſe abſoluta , ideóque
non ſufficit ſi Curatus baptizet , vel à pecca-
tis abſolvat ſub conditione pendente in fu-
turum, verbi gratia , ſi pater tuus conſenſerit,
ſi concubinam domo ejeceris. Ratio eſt, quia
ſacra Symbola debent à miniſtri intentione
explicita , aut implicita ſecundùm Chriſti in-
tentionem determinati , vt ſunt ſi eorum vis,
& efficacia ſuſpendatur à futuro contingente
effectu. Ita Suar. *d. diſp.* 13. *ſect.* 3. *aſſert.* 3.
Ægid. de Coninch. *de Sacrament. & cenſur.
quæſt.* 64. *artic.* 8. *dub.* 2. *concl.* 2. & 3. Bona-
cin. *d. quæſt.* 3. *punct.* 2. §. 3. *num.* 19. vbi *num.* 18.
10 reſoluit † Sacramenta adminiſtrata ſub con-
ditione de præſenti , vel de futuro, valida eſſe,
11 & *num.* 20. tenet † Curatum peccare non ſo-
lùm ſi apponat conditionem de futuro ; ſed
etiam ſi apponat conditionem de præterito,
vel de præſenti abſque rationabili cauſa ; quia
exponit ſe periculo adminiſtrandi Sacramen-
tum inualidè.
12 *Quintò* eſt notandum , de obligatione ju-
ſtitiæ tempore grauis neceſſitatis , teneri Pa-
rochum Sacramenta dare ſuis Parochianis,
etiam cum certo periculo vitæ propriæ ; vbi
enim detrimentum ouium ſuarum imminе-
ret in ſpiritualibus , non poterit ille propter
peſtem, aliúmve morbum contagioſum , aëris
intemperiem , ſeu ob inimicitias , aut Prin-
cipis, & populi furorem ſe excuſare, niſi ad-
ſint alii miniſtri , qui ſufficienter id præſtent.
Ita S. Thom. 2.2. *q.* 185. *art.* 5. Suar. *tom.* 3. *in* 3.
p. diſp. 72. *ſect.* 3. *col.* 1. Emman. Sà *in aphoriſm.
verb. Charitàs , numer.* 2. Henriq. *in ſum. lib.* 8.
cap. 55. §. 3. Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap.* 4. §. 2.
art. 1. *dub.* 2. *num.* 135. Molfeſ. *in ſum. Theologia
moral. tract.* 6. *cap.* 11. *numer.* 31. Fernandez *in
examine Theologia moral. p.* 4. *cap.* 15. §. 5. *num.* 4.
Fagundez *in quinque Eccleſia pracepta , prac.* 3.
lib. 3. *cap.* 3. *numer.* 1. Sayr. *in floribus deciſ. ſub
tit. de conſtitut. deciſ.* 29. Machado *en ſu per-
fetto Confeſſor, lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *doc.* 11. *& latè
inf. cap.* 19. *n.* 39. nam ii, quibus ex officio in-
cumbit cura alienæ ſalutis, teneri eam procu-
rare etiam in periculo vitæ , poſt Valent. Fil-
liuc. Suar. Villal. & Palao tenet Trullench
in expoſ. Decalogi, lib. 1. *c.* 5. *dub.* 6. *n.* 13.
13 Quapropter tempore peſtis Parochus fu-
gere non poteſt , nec populum deſerere , bo-
nus enim Paſtor dat animam ſuam pro oui-
bus ſuis , *Ioan.* 3. Nald. *in ſum. verb. Parochus,
num.* 15. Rutil. Benzon. *de fuga tempore peſtis,
lib.* 1. *diſp.* 1. *q.* 1. *concl.* 4. Bañez 2.2. *q.* 33. *art.* 3.
dub. 4. *concl.* 4. Trullench *d. dub.* 6. *n.* 13. *in fine,*
14 quia † nullo caſu excuſari ille poteſt quomi-
nus miniſtret Sacramenta morienti, ne quidem
metu peſtis , ſeu alterius contagioſæ infirmi-
tatis, ſecundùm Rip. *in tract. de peſte, num.* 147.
Marc. Anton. Genuenſ. *in man. Paſtorum, c.* 61.
num. 8. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *c.* 3. *num.* 24.
verſ periculo, Galleg. *de Parochor. oblig. tempo-
re peſtis, p.* 3. *in ſolut. argum. n.* 64. vbi quod Pa-
rochus tenetur ea Sacramenta peſtiferis mini-
ſtrare , quæ ſunt de ſalutis neceſſitate , alia
autem non cum tanto vitæ diſcrimine. Lo-
pez *p.* 1. *inſtruct. c.* 67. ait teneri Parochum
tempore peſtis viſitare infirmos , & eis cum
periculo vitæ Baptiſmum & Pœnitentiam mi-
niſtrare , quia hæc Sacramenta ſunt de ne-
ceſſitate ſalutis; non audet tamen affirmare te-
neri ad Euchariſtiam miniſtrandam cum
periculo vitæ, refert Trullench. *d. dub.* 6. *n.* 14.
excipio ſi alteri æquè idoneo officium ſuum
cum ordinarii conſenſu committat , aut re-
ſignet, ſicut docent Archiep. Flor. 3. *p. tit.* 22.
cap. 12. §. 3. his verbis : *Eos , quibus cura
animarum imminet , de neceſſitate ſalutis ſua
oportet per ſe , vel alium idoneum , Sacramentum
miniſtrare.* Valent. *tom.* 4. *diſp.* 3. *quæſt.* 4. *puncto* 3.
Benzon. *concl.* 4. *fol.* 4. Joan. Chapeauille *in
modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, c.* 1.
q. 4. vbi rectè tamen monet , dum Paſtor
beneficium Curatum altero ſubſtituto re-
tinet , licèt corpore abſens ſit , animo ta-
men , & prouidentia præſentem eſſe debere,
vt nihil neceſſarii ad ſalutem ouibus ſuis
deſit.
Cauere Parochus debet , ne dum peſtis 15
tempore vnius non grauiter indigentis ſpi-
rituali vtilitati conſulere intendit , plures
alii ex ipſius concubitu grauiorem jacturam
ſpiritualem patiantur : quare ſi ſolus ſit , non
facilè miniſtrare debet cum vitæ ſuæ peri-
culo Sacramenta , quæ non admodum ne-
ceſſaria ſunt , vel ſecundùm ſe , vt extrema
Vnctio , vel reſpectu perſonarum quarum
bonum ſtatum Confeſſarius probabiliter co-
gnitum habet , quia nuper earum confeſſio-
nes exceperat. Denique quotieſcunque ab
aliqua perſona , quam veriſimilibus con-
jecturis Sacerdos credit non habere con-
ſcientiam peccati mortalis , vel per contri-
tionem rectè ad moriendum diſpoſitam eſ-
ſe , probabiliſſimè timetur periculum con-
tagionis , in tali caſu majus bonum publi-
cæ neceſſitatis præferendum priuatæ alicu-
jus vtilitati. Ita Ioan. Maior *in* 4. *diſt.* 23.
quæſt. 1. Chapeauille *vbi ſup. capit.* 3. *quæſ.* 2.
& 18.
Principes non poſſunt impedire Paro- 16
chos , & Sacerdotes adminiſtrare Sacra-
menta tempore peſtis , poterunt tamen Cu-
ratos , & alios miniſtrantes infectis , prohi-
bere à ſanorum commercio , vt latè reſol-
uit Marta *de Iuriſdict. p.* 4. *caſu* 73. † Imò 17
poteſt Epiſcopus tempore peſtis præcipere
Parochis etiam cum mortis periculo , ne
ab vrbe diſcedant , & quod neceſſaria Sa-
cramenta petentibus adminiſtrent , latè
Duard. *in commentar. ad Bullam in Cœna Do-
mini*

*mini, lib.*1. *cap.*2. *q.* 2. *concl.*4. Acti. *de infirmis.*
*p.*1.*rub.*23. Chapeaulle *de adminiſtr. Sacram.*
tempore peſtis, *cap.*1.*q.*4. Homobon. *de exa-*
*mine Eccleſ. tract.*15. *cap.*8.*q.*25. *reſol.*2. & no-
uiſſimè *in reſponſ.qq.moral.p.*2.*reſp.*97.*per tot.*&
præcipuè *n.*35. Scip. de Rubeis *in aphoriſm.*
Epiſcop. verb. Peſtis, *n.*1. & hac de re *S. Congr.*
Concilij, inſtante S.Carolo, *ſub die* 10. *Decem-*
18 *bris* 1576. cenſuit, † *Parochos tempore peſtis te-*
neri omninò reſidere in ſuis Parochialibus; *poſſe*
tamen per alium idoneum miniſtrare Parochianis
ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, *&* *Pæ-*
nitentiæ: & ſi non reſederint, contra eos proceden-
*dum eſſe ſeruata forma cap. in fine, ſeſſ.*23. *de re-*
19 *form.* Et † ſi adhuc miniſtri deſint idonei, te-
netur etiam ſuis magnis expenſis Epiſco-
pus idoneos quærere, & ad adminiſtrandum
exponere, Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Epi-*
ſcopus, *num.* 42. ex Bañes 2. 2. *quæſt.* 33. *art.*3.
*dub.*4.

20 Vtrum autem liceat Religioſis tempore
peſtis fugere, an potiùs teneantur obedire
Prælato jubenti permanere, ac Sacramenta
peſte infectis miniſtrare inſtar Parochorum,
& ipſis quoque in neceſſariis ad corporis ſa-
lutem inſeruire? vide Fr. Emman. *quæſtionum*
Regular. tomo 3.*q.*31. *art.*3. *cum ſeq.* Benzon.
*d.lib.*1. *diſp.*1. *quæſt.*1. *concl.* 10. *&* 11. latè, &
eleganter Sanch. *in præcepta Decalogi, tomo* 2.
*lib.*6.*cap.*2. *à num.*54. vbi quinque concluſio-
nibus totam hanc materiam optimè exponit,
nouiſſimè Homobon. *in reſp. quæſt. moral. p.*2.
*reſp.*106.*verſ.qua ratione.*

21 Quærit curioſè Poſſeuin. *tractat. de officio*
*Curati, cap.*5.*num.*58. an detur aliqua cautela,
qua Parochus ſibi prouideat de neceſſaria
defenſione in probabili vitæ periculo; cùm
tamen neceſſitas Sacramenti adminiſtrandi
vrgeat? Et reſpondet prudentiâ omnia in-
commoda ſuperari, peculiariter verò diſtin-
guendum an periculum ſit à malo, vel à mala
Cœli conſtellatione; ſi ab iſta, veſtes, & præ-
ſidia, quæ à natura docentur, ſunt bona;
ſi periculum eſt à malo homine, viden-
dum eſt an Sacramenta, quæ ſunt danda,
ſint neceſſaria, & quidem ſi inſtet auditio
Confeſſionis morientis, eſt eundum. Vt au-
tem Curatus tutò vadat, dum induit ſe (lo-
quimur enim de cauſa contingenti in no-
cte, quia in die magis promptum remedium
inueniri poteſt) vocet amicos qui eum aſ-
ſocient, ſi hoc poteſt, & curet vt ipſi vocantes
alios aſſociantes vocent: ſi hoc non poteſt,
ipſe ferat arma, vt ſe defendat, quia ita ei
licet, & hoc etiamſi ferat Sacramentum, pu-
tà Extremæ-Vnctionis. Porrò ita poſſet age-
re, & ſtatim atque conſtiterit ei de inimici-
tia, videat an poſſit reconciliari inimicis: ſi
hoc non poteſt, rem deferat ad Epiſcopum,
& obtenta licentia arma deferat, quæ tamen
propter decentiam clericatus occultè à ſe
deferri curet. Si vocatur pro Baptiſmo, ſuf-
ficit vt doceat modum, quo vocantes ipſi
baptizent, abſque eo quod ipſe vadat. Si vo-
catur pro Extrema Vnctione, non credo,
quod teneatur ire cum tanto periculo, niſi
ægrotus aliis Sacramentis iuuari nequeat;
fieri enim poteſt, vt ſit attritus, & acceden-
te Extrema Vnctione virtute Sacramenti eua-
dat contritus. Minùs tenetur ire cum
tanto periculo ad commendationem ani-
mæ. Sed & ſi vocatus fuerit pro Confeſſio-
ne, curet infirmum audiri per alium Sacer-
dotem: quod ſi hoc non poteſt, eat, vt di-
ctum eſt.

Sed vlteriùs quærit idem Poſſeuin. *citato* 22
loco, *num.*49. quid dicendum ſi conſtet Cu-
rato certò occiſum iri, an etiam tunc te-
neatur ire ad hunc infirmum ſine Sacramento
Pœnitentiæ ſic certò morientem? & reſpon-
det ſibi videri impoſſibilem eſſe iſtam cer-
titudinem mortis, quia Curatus poſſet fu-
ga euadere, poſſibile etiam impetentes non
aggreſſuros, ſuperuenturum, qui eum erue-
ret: ideò ſtante incertitudine aggreſſus, &
certitudine mortis infirmi ſine Sacramen-
tis, credo teneri ire ad infirmum, juxta ſu-
pradicta. Excuſatur tamen ſi poſitiuè, ſeu de
facto ſciret pœnitentem eſſe in gratia, quia
confeſſus fuerit paulò antè, & aliàs erat di-
ligens, & bonus. Suar. *tom.*4. *de pænit. diſp.*44.
*num.*15. quod tamen cautè judicandum eſt,
quia eſſe bonum, & diligentem, non arguit
impeccabilitatem, ideò credo eundum, vt
reſolutum eſt *ſuprà*. Aduertit tandem idem
Poſſeuin. *dicto loco*, *num.*70. † non poſſe Cu- 23
ratum, qui capitales gerit inimicitas, admo-
nere populum, vt qui indiguerit illius ope-
ra, vocet eum de die, & non de nocte, & pro-
teſtari ſe tunc nolle ire, quia tenetur ire quo-
tieſcunque neceſſariò vocatus fuerit; poſſe
tamen monere populum, vt pro viribus vo-
cent de die, quia In nocte ſunt difficultates
majores, dummodo non excludat vocatio-
nem de nocte.

Sextò, eſt notandum, Parochum excom- 24
municatum occultum, petitum à Parochia-
nis ſuis, vt Miſſam celebret in die feſto, vel
Sacramentum aliquod ex neceſſitate mini-
ſtret, non peccare, modò præmittat dolo-
rem de peccatis, nec poſſit abſolutionem
excommunicationis obtinere ante admini-
ſtrationem Sacramentorum, nec ipſe ſe in-
gerat ſua ſponte ad adminiſtranda Sacramen-
ta, ſed petitus adminiſtret; ita Poſſeuin. *d.*
tract. de officio Curati, *cap.*5. *n.*46. & expreſ-
ſiùs Bonac. *de cenſuris, diſp.*2. *quæſt.* 5. *puncto* 2.
§.3.*num.*5.*verſ.reſpondetur*; aliàs enim tenere-
tur ſe abſtinere ſub peccato mort. Valer. *de*
diff. inter vtrumque forum, *verb. nullitas*, *diff.*3.

Et

Et ideo hoc caſu Parochiani petentes ab eo celebrationem Miſſæ, vt illam audiaot die feſto, minimè peecant, ſecundùm eundem Bonacin. *citato loco.* Ratio eſt, quia Concil. Conſtaotienſe cùm fidelibus concedat facultatem commuoicandi cum excommunicato tolerato, videtur indirectè conceſſiſſe ne excommuoicatus toleratus peccet communicando, & adminiſtraodo Sacramenta, quaodo petuntur ab aliis fidelibus, alioquin ſi excommunicatus toleratus peccaret, teoerentur cæteri fideles abſtinere à participatione cum excommunicato, ad euitandum illius peccatum, & conſequeoter non cenſeretur fidelibus conceſſa facultas communicandi cum excommunicato tolerato in Sacramentis, & quibuſcunque Diuiois. Quare decretum Coocilii Conſtantienſis videtur directè poſitum in fauorem fidelium, & indirectè in fauorem excommunicati tolerati, quatenus expedit, & neceſſe eſt vt fideles tutò vtantur priuilegio participandi, & communicaodi cum excommunicato tolerato. Vide Sanchez *de Matrimonio, lib.7. diſp.9. n.8.*

25 Verùm Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, ſeu recipientes extra neceſſitatem grauiter peccant; Sacramenta tamen ipſa ſic ab excommunicato vitando adminiſtrata, valida ſunt, excepto Pœnitentiæ Sacramento, ex eo, quia ad illud validè adminiſtrandum requiritur juriſdictio, & non ſufficit poteſtas Ordinis: excommunicatus autem vitandus caret juriſdictione: ita Bonacin. *d.diſp.2.q.2. puncto 2.§.4. ex num.1.* vbi quoque ſubdit Confeſſionem factam excommunicato vitando iterandam eſſe, vtpote inualidam, etiamſi pœnitens ignoraret ipſum eſſe excommunicatum, modò Confeſſio ooo fuerit facta in eo loco, in quo Sacerdos ignorabatur eſſe excommunicatus, & ex communi errore, ac titulo colorato habebatur pro legitimo Sacerdote, ex dictis infrà, *n.27. cum ſeqq.* & modò Confeſſio facta non fuerit in articulo mortis.

26 Si verò Parochus fuerit tantùm minori excommunicatione innodatus, conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta an peccet mortaliter, dubium eſt admodum controuerſum. Quidam enim affirmant auctoritate text. *in cap. ſi celebrat, vlt. §. peccat autem, de cler. excommun.* dum ſimpliciter inquit, peocare confereodo, quod magis propriè adaptatur peccato mortali, accipiendo verbum, *peccat*, à principaliori ſignificatione, *juxta reg. cap. pen. de ſent. excomm.* Ita Innoc. *in d.cap. ſi celebrat,* Adrian. *de Clauib.q.3.* Syluest. *in ſum. verb. excommunicatio 4. num.1.* Archid. *in capit. vir cum propria, 34. q. 4.* à quo non diſſentit, imò memoriæ tenendum monet Couar. *in cap. alma mater, p.1.§.8. num.2. verſ. ſed etſi.* Alii autem non deſunt, qui ſentiant nullum peccatum ipſum committere, ex quorum numero ſuot Nauar. *in man. cap.27. num.24* Henriq. *in ſum. lib.13 cap.3. §. 1.* Vgolin. *de cenſur. tab.3. cap.6. §.2.* & vi difficultatis oppreſſus cogi ſe eidem opinioni adhærere concludit Suar. *tom.5. de cenſur. diſp.24. ſect. 2. numer.7. & 9.* reſpondeoies text. *in d. cap. ſi celebrat*, procedere in eo, qui non ſolùm coofert, ſed conferendo ſimul & ſuſcipiendo participat, ideòque peccare, vt text. ille habet, oon quatenus confert aliis, ſed quatenus ipſe ſibi ſuſcicipit, atque intelligunt verſ. *peccat autem*, conſonare principio textus, vbi de celebrante agitur. Sed cæteri, quorum communior ſaoè apparet opinio, medium tenentes affirmarunt, illum veniale peccatum committere, expendentes rationem illam; quia licèt excommuoicati minori excommunicatione nullum legis præceptum directè offendant, ac ſubinde non peccent mortaliter; non tamen ſeruant debitum rationis modum à lege inteotum, ſed potius irreuerenter agunt ea tractando, & aliis conferendo, quæ lex prohibet ab ipſis ſuſcipi, quam irreuerentiam ſufficere ad culpam venialem, colligitur ex doctrina S. Thom. *p.3. quæſt. 64. articulo 6.* recepta ex multis, de quibus Henriq. *in ſum. lib.1. cap.29. § 2. & 3.* Quare ita tenent Anch. *in dict. cap. ſi celebrat,* Caiet. *in ſum. verb. excommunicatio minor,* Sot. *in 4. diſt. 22. quæſt. 2. artic.2.* Cardinal. Tolet. *in inſtr. Sacerd. lib.1. cap.11. n.3.* & plures alii, quos refert, & ſequitur Sayr. *de cenſur. lib.2. cap.22. numer.17.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Excommunicatio, differ.3.*

Septimò eſt notandum, geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus Curatus, ſeu Parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur, habente titulum putativum à legitimo Superiore, eſſe valida in foro Conſcientiæ. Ita gloſſ. *verb. decepta, in c. dudum 54. de elect.* vbi Abb. antiq. *num.4.* Innoc. & Compoſt. *num.3.* Hoſt. *n.12.* Ioan. Andr. *num.42.* Bald. *n.5.* Anchar. *col.4. propè fin. verſ. quin. ò oppono*, Butr. *num.24. & ſeq.* Panor. *n 20.* quos refert, & ſequitur Rendina *in promptuario recept. ſentent. tom.1. tit.38. num.23.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. nullitas, differ.2. num.2.* 27

Vnde Confeſſiones his factas iterandas non eſſe, detecto impedimento, per text. *in c. infamis, verſ. verumtamen, 3. q.7. & in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. & in l.2. C. de ſent. & interl.* reſoluunt Innoc. Ioao. Andr. & Abb. *citatis locis*, Nauar. *in c. placuit, de Pœn. diſt.6. num 179. & ſeq.* vbi ſubdit, quod ſi notoriè 28

quis

quis ſuo titulo, & poſſeſſione juris priuaretor; ſed non adeò notoriè, quin poſſeſſionem facti retineret, & à Superiore toleraretur, eo caſu geſta per ipſum in conſcientiæ foro valerent: vbi etiam ſecus reſolvit quando Parochus ſine vlla Superioris auctoritate ſe in beneficium intruſit, vel notoriè ipſo jure, aut per ſententiam eſt ſuo titulo priuatus: quod etiam reſolvunt plures relati à Sanch. *de Matrimon. lib. 3. diſput. 22. numero 13.*
29 Non obſtat *d.cap.dudum*, ibi, *decepta*, quia † Abb. illic *num.* 86. Sanch. *vbi ſuprà, num.* 14. *& ſub num.* 56. intelligunt verbum illud *decepta*, quaſi animæ Parochianorum à Curato Eccleſiæ priuato, & communiter tolerato abſoluturum non decipiantur verè per huiuſmodi abſolutionem, imò per eam, ſuppoſita bona fide, ſaluentur ad inſtar Baptiſmi inualidi bona fide ſuſcepti, juxta text. *in cap. 2. & in cap. vltimo, de Presbyt. non bapt.* ſed ſolùm dicuntur deceptæ, habito reſpectu ad animum prædicti Curati eas decipere intendentis.

30 Vnde etiam quando quis eſt ipſo jure priuatus adminiſtratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta ejus ante criminis declarationem, concurrente communi populi, vel majoris partis errore. Ita Nauar. *in dict. cap. placuit, n.* 179. *& ſeq.* Azor. *inſt. moral. p. 1. lib. 5. cap. 8. quaſ. 2. & p. 2. lib. 7. cap. 17. quaſ. 4.* Sanch. *d. diſput. 22. num.* 56. vbi *n.* 58. reſolvit quod dum priuatio, & hominis inhibitio eſt occulta, adhuc valent geſta, concurrente prædicto communi errore.

31 Hinc denique indulgentiæ conceſſæ à Prælato penitùs falſo, qui putatur verus, non minùs operantur quàm ſi eſſent conceſſæ à Prælato vero, vt per Auilez *ad cap. 1. Prætor.*
32 *num.* 13. *pag.* 25. Et † qui ſoluit Prælato non notoriè intruſo, liberatur. Gama *Luſitan. deciſ.* 1. *numer.* 1. *& deciſ.* 303. *numer.* 2. Maſcard. *de probation. concl.* 1323. *num.* 1. Surd. *dec.* 229. *num.* 10. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 45. §. 2. *num.* 27.

33 Vt autem geſta valeant, non ſatis eſt communis error, ſed neceſſariò requiritur titulus à Superiore collatus, quamuis inualidus ſit ob aliquod vitium latens: quare dum aliquis ſine titulo, & auctoritate Superioris in officium Iudicis, Parochi, aut Confeſſoris ſe intruſit, licèt communis error facti accedat, geſta per illum ad vtrumque forum pertinentia ſunt prorſus inualida: ita Sanch. *dict. diſp.* 22. *num.* 49. Suarez *in 3. p. tom.* 4. *diſp.* 26. *ſect.* 6. *num.* 7. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 8. *num.* 68. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit lib.* 1. *num.* 102. *&* 103. Ægid. de Coninch. *de Sacramentis, diſp.* 8. *dub.* 3. *n.* 22. *& dub.* 6. *num.* 47. Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 1. *diffic.* 23. *num.* 5. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 9. *n.* 227. Ioan. Valer. *de different. vtriuſque fori, verb. Nullitas, diff.* 7. *num.* 2. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 73.

Contra Baſil. Pont. *de matrimon. lib.* 3. *c.* 22. *num.* 46. & Ioan. Sanc. *in ſelectu, diſp.* 44. *num.* 3. exiſtimantes quod vt geſta valeant tam in foro externo, quàm conſcientiæ; ſatis eſſe haberi communem errorem, nec neceſſarium eſſe titulum collatum à Superiore legitimo.

Intellige ſupradicta, & ſic tunc ſolùm 34
communem errorem, & titulum operari validitatem eorum, quæ geruntur per inhabilem, quando inhabilitas fuerit de Iure humano, veluti quando abſolutio ſacramentalis præſtatur à Sacerdote; qui communiter exiſtimatur proprius ipſius pœnitentis Sacerdos, cùm tamen à parte rei non eſſet talis, propter aliquod ſui ipſius impedimentum juris humani, vt quia titulum beneficii Parochialis, alioquin ſibi legitimè collatum amiſit à parte rei ipſo jure propter adeptionem alterius beneficii, juxta terminos *d. cap. dudum, & cap. de multa, de præbend.* vel propter delictum eandem priuationem inducens, vel ob aliud ſimile impedimentum.
† Quando verò inhabilitas procederet à ju- 35
re diuino, aut naturali, licèt concurrat prædictus error, & titulus, geſta per ſic inhabilem nullius erunt momenti, Abb. *in capit. 2. in fine, de Presbyt. non baptiz.* & alii quos refert, & ſequitur Maſcard. *de probat. concl.* 649. *n.* 98.
& 99. Sanchez *d. diſput.* 22. *numer.* 27. Vnde † 36
ſi non Sacerdos ſacramentaliter abſolvat, quamuis communiter exiſtimetur Sacerdos, & verus Parochus, abſolutio eſt irrita; is enim patitur inhabilitatem de Iure diuino; ſecundùm quod ſoli Ordini Sacerdotali annexa eſt juriſdictio neceſſaria ad eam abſolutionem miniſtrandam, ex text. *in cap. verbum, de Pænit. diſt.* 1. Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *de Sacrament. Pænitent. can.* 10. reſolvunt Sanch. *loco citato*, & Ioan. Baptiſta Coſta *de rem. ſubſidiar. remed.* 127. *numer.* 25. latè & eleganter Ioan. Valer. *de different. vtriuſque fori; verb. Nullitas, differ.* 2. *numer.* 3. vbi refert in loco de Pouo Regni Aragoniæ inuentum fuiſſe Parochum, qui erat laicus Regni Franciæ & curam animarum illius loci per 33. annos exercuerat.

Octauò eſt notandum, Parochum ſecluſa 37
Epiſcopi reſeruatione poſſe dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta, excepta Pœnitentia, quam dat ſolus Epiſcopus, ex *Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 15. Ita *Sacra Congregat. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita* reſcripſit *Epiſcopo Caſtellanenſi, ſub die* 20. *Auguſti* 1620: vbi etiam quod hoc idem Epiſcopus ei pro-

hibere non debet, Poſſeuin. *d.tract. de officio Curati, cap.5. num.50.* vbi ſubdit quod miniſtrare ſine tali licentia Sacramenta, eſt pec-
38 catum mortale. † Sed iſte Vicecuratus à proprio Parocho ob ejus abſentiam ad breue tempus, vt omnem curam gerat, poteſt alii delegare vnam, vel alteram cauſam, Sanch. *de Matrim.lib.3.diſp.31.num.13.* Squillante *de priuilegiis clericorum, cap.2. n.34.* vbi *numer.35.* ſubdit non poſſe prædictum Parochi delegatum ad vniuerſam Parochiæ curam, alteri delegare omnem curam dum abeſt, etiam ad modicum tempus, niſi adeſſet conſuetudo, vt dum ad breue tempus abeſt, ſubſtituat aliquem miniſtraturum omnia Sacramenta in Parochia, quia Parochus Vicecuratum inſtituens, & conſcius conſuetudinis tacens, videtur tacitè dare facultatem ad eam ſubſtitutionem, & vbi extat dicta conſuetudo, poſſet ſic inſtitutus à Vicecurato dare alteri licentiam aſſiſtendi Matrimonio, aut miniſtrandi aliud Sacramentum, quia eſt delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, & non cenſetur delegatus illius Vicecurati: & *n.57.* reſoluit quod ſi Parochus præſens aſſumeret Vicarium locantem operas, vt ipſum adiuuet, hic Vicarius non poſſet delegare, quia non cenſetur illi vices ſuas plenas committere; & *num.39.* ait quod Sacerdos delegatus ad aſſiſtendum alicui Matrimonio, ex delegatione Parochi non poteſt ſubdelegare, quia delegatus ad vnam cauſam non poteſt totam delegare, niſi ſit delegatus ſupremi Principis.

39 Et nota, quod Curatum beneficium habens, quamuis regulariter per ſe ipſum curam exercere teneatur; ex conſuetudine tamen immemorabili, vel priuilegio induci, & concedi poteſt, vt eidem per Vicarium, ſeu Capellanum etiam temporalem, & ad nutum amouibilem inſerviat. Ita Nauar. *conſ.21. de cler. non reſid.in nouis*, Sayr. *in floribus deciſ.ſub eodem tit. deciſ.18.*

40 At Religioſi, qui ſine ſpeciali licentia Parochi præſumunt clericis, aut laïcis Sacramentum Vnctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ miniſtrare, Matrimoiáve ſolemnizare, excommunicationis incurrunt ſententiam, ipſo facto per Sedem Apoſtol. duntaxat abſoluendi, *Clem.1. de priuil.* plures citati per me *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.3. alleg.50. num.96. ſecundùm Lugdunen. impreſſ.* quibus addo Lezanam *in ſum.quæſt.Reg.tom.1.c.9.num.32.* & ad ſingula quæque Sacramenta infrà in ſuis locis adnotabimus.

41 In partibus verò Indiarum Occidentalium Religioſi ad curam Indorum tanquam Parochi liberè ſuis Parochianis miniſtrare valent ſine metu dictæ excommuncationis, quia id faciunt ex commiſſione Papæ per indultum Alexandri VI. in quo datur facultas, ſeu commiſſio Regibus Hiſpaniarum ad aſſignandos populos Fratribus Mendicantibus ſine conſenſu Epiſcoporum, vt ibi exerceant poteſtatem Parochorum, putà Sacramenta miniſtrando, Euangelium prædicando, mortuos cum eleuatione Crucis ſepeliendo, & tandem oblationes factas à Fidelibus in eorum Eccleſiis colligendo, vt eſt notorium in illo nouo Orbe: ex quo conſequenter fit, quod etiam Communionem Paſchalem implendi præcepti Eccleſiaſtici gratia valent inibi miniſtrare, itémque aſſiſtere Matrimoniis, ſeu nuptias benedicere, vt expreſsè conceſſit Pius V. ſicut teſtantur Miranda *in man. Prælat. tom.1. q.42. artic.6.* nouiſſimè Hieron. Roder. *in compendio quæſtion. Regular. reſolut.126. num.10.* dum tamen ſint periti in lingua, & idiomate illius gentis; aliàs enim non reputarentur habiles ad curam animarum per ſe ipſos exercendam. Portel. *in dubiis Regul. verb. Sacramentorum adminiſtratio, num. 2. & 2.* Hieron. Roder. *vbi ſup.reſol.109. num.1. in fine.* Eodem priuilegio gaudent Fratres Minores in Braſilia per conceſſionem Sixti V. cuius tranſumptum vidiſſe authenticum, teſtatur Portel. *in addit. ad dubia Regularia, verb. Matrimonium, num.9. in fine*, vbi etiam addit eandem conceſſionem (vt arbitratur) factam eſſe pro India Orientali, vbi Fratres aſſiſtunt conuerſioni Indorum in locis ſibi aſſignatis ad miniſtranda Sacramenta, refert Hieron. Roder. *d.reſol.126.n.10. verſ.eodem.*

Nonò eſt notandum, ſimoniam eſſe pro 42
Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam pretium ipſorum, aut tanquam mercedem operis, ſeu laboris concomitantis, vt probat *cap.quicquid, 1. q. 1.* ibi, *pretiu qualibet, vel pramia.* Bonacin. *de ſimon. quæſt. 4. ſ. 1.* niſi tanquam ſtipendium ſuſtentationis accipiat, juxta illud Chriſti Domini, Matth. c.10. *Dignus eſt operarius cibo ſuo:* & Lucæ 10. *Dignus eſt operarius mercede ſua, cap. pen. & vlt. 1. q. 2. cap.cùm ſecundùm, de præbend.* Victor. *de ſimon. p.2.numer.19.* Sylueſt. *in ſum. verb. ſimonia, q.9.* Sot. *lib.9. de juſtit. q.8. art.1.* Nauarr. *in man. c.23.n.101.* Bonacin. *de ſimon.q.6.puncto 2.n.1.* & redditus ratione curæ ſibi obuenientes adeò tenues eſſent, vt non ſufficerent ad ſuſtentanda onera perſonæ, ſtatus & officii, Valent. *tom.3. diſputat.2. quæſt.16. punct.1. verſ. quodam etiam.* Quotieſcunque enim in his terminis concurrit cauſa honeſta dandi, & recipiendi, qualis erit eleemoſyna, pia oblatio, ſtipendidm ſuſtentationis, merces laboris accidentalis, & oblationis ſubſequutæ, vel juſta conſuetudo rationabilis, & præſcripta, temporalia ſic data ſpiritualium miniſtris, ex huiuſmodi cauſis præſumuntur

conceſſa,

conceſſa, ac proinde excludunt quamcumque ſiniſtram turpiter recepti præſumptionem, ut de eleemoſyna, & oblatione eſt text. *in cap.placuit, il 2.& in cap.dictum*, 1.q.1. *& in cap.dilectus* 30. *de ſimon.* De ſtipendio, & ſuſtentatione eſt text. *in cap. pen.1.q.2. & in d. cap.cùm ſecundùm, de conſuetudine*; eſt etiam text. *in capit. ad Apoſtolicam, de ſimon.* ubi *gloſſ. ultim.* & Abb. *num.* 4. & docent citati à Bonacina *de ſimon. quæſt.* 1. §. 2. *verſ. ſecunda eſt.*

Non committitur tamen ſimonia accipiendo aliquid pro materia remota Sacramentorum, ut pro pane, vino, aqua, oleo, &c. Ratio eſt, quia non accipitur temporale pro ſpirituali, cùm materia remota Sacramenti ſecundùm ſe ſit res naturalis, temporalis, & pretio æſtimabilis, nec valorem ſuum amittat ob connexionem cum ſpirituali, ut bene reſolvit Bonacin. *de ſimon. q.4. §.2.num.2.* ubi *in verſ. dixi*, tradit temporale accipi non poſſe pro materia proxima, velut pro ablutione in Baptiſmo, pro conſignatione in Confirmatione, pro ſpeciebus conſecratis in Euchariſtia, pro verborum prolatione in Sacramento Pœnitentiæ, & ſic de cæteris, ex ea ratione, quia *in cap.baptizandis, & in c. in Eccleſia, de ſimon.* & in aliis juribus, 1.q.1. habetur, ſimoniam committi non ſolùm vendendo Sacramenta, verùm etiam vendendo actiones Sacramentorum, & ſacra miniſteria, quæ in actionibus corporalibus conſiſtunt, & ſubdit idem Bonac. *ibidem, in verſ. ex dictis*, de forma Sacramentorum idem eſſe ſentiendum quod de materia proxima.

47 Supereſt nunc videre qua pœna afficiatur Parochus, ſi Sacramenta adminiſtrare nolit, ubi obligatus eſt? Et primò omiſſis multis, quæ tradit Grilenzon. *conſ.* 171. pro certo conſtituendum eſt, ſi moriatur Parochianus ſine Sacramentis, graviter ac mortiferè Parochum peccare; nam reus eſt illius animæ, ut dicitur *in cap.ſi Presbyter, & in cap. ſeq.* 26. q 6. gloſſ. *verb.ſine confeſſione, in cap. officium, de offic. Archipr.* Vgolin. *de offic. Epiſcopi, cap.* 15. §.12. *num.*14. Quoad pœnam verò cùm non generatim de omnibus Sacramentis, nec de ſingulis ſpeciatim cautum ſit, quæ pœna inferatur nolenti Sacramenta adminiſtrare, arbitraria pœna puniendum hunc eſſe exiſtimo, arg. *l.1.ff. de jure delib. & cap. de cauſis, de offic. deleg.* reſolvunt Navarr. *conſ.3.de pœnis, in antiq.*aliàs *conſ.1.de Paroch.in novis*, Sayr. *in floribus deciſ ſub ſtlo tit.de pœnis,dec.*3. Salzed. ad Bern. *in pract.cap.*55. *verſ.hinc procedit*, Vgolin. *dict.* §.12. *num.*14. ubi ſubdit arbitrariam pœnam inferri habito reſpectu ad negligentiam Parochi,& ad neceſſitatem Sacramenti, & ſalutem animarum; additque id locum habere in Sacramentis neceſſariis,ut in Baptiſmo, & Pœnitentia; excipit tamen ubi quis infirmum ſibi commendatum baptizare noluit: nam ſi ſine Baptiſmo moriatur, deponi debet, per *cap.quicunque Presbyter, de conſecrat. diſtinct.* 4. Hæc pauca ſufficiat dixiſſe de Sacramentis in genere, nunc verò de ſingulis in particulari infrà aliquid prælibabimus, videlicet de Baptiſmo, Pœnitentia, Sacra Communione, Matrimonio, & Extrema-Unctione. Non pauci ſcriptum reliquerunt, Parochum primam Tonſuram ſubditis ſuis conferre poſſe, ex quorum numero ſunt Panorm. *in cap.* 4. *de conſuetud. num.9.* Archidiac. Hugo & Innoc. in *cap.nullus Epiſcopus, de tempor. ordin.* Sed hoc meritò repellunt Sot. *in 4. diſt.*25. *quæſt.*1. *articul.*1. Martin. Fornar. *de Ordine, cap.* 5. §.2. *in* 5.*dub.* Azor. *inſtit.moral. p.2.lib.*3.*cap.*48.*q.*2. noviſſimè Philibert. Marchin. *de Sacram. Ordinis,tract.*1. *p.*2.*cap.*10. *num.*3. ubi refert totius Romanæ Eccleſiæ uſum teſtari hoc munus ad Epiſcopum pertinere, ego ipſe *de offic. & poteſt.Epiſcopi, p.2.alleg.*3.*n.*16.

Caput XVIII.

De Baptiſmi Sacramento adminiſtrando præcipua quædam per Parochum curanda.

SUMMARIUM.

1 *Baptiſmi ſolemniter, & ex Paſtorali officio celebrandi eſt proprius miniſter Sacerdos.*

2 *Baptizans ſolemniter cùm non ſit Sacerdos, illicitè baptizat, & ſi clericus ſit, irregularitatem incurrit.*

3 *Irregularitatem incurrit, qui miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, modò ſcienter, ſeriò, & ex officio miniſtret.*

4 *Excommunicatus Parochus majori excommunicatione non poteſt ſolemniter baptizare, aliàs peccabit mortaliter, & fict irregularis: imò nec in extrema neceſſitate, ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate baptizare.*

5 *Parocho excommunicato præferendus eſt laicus non excommunicatus in Baptizando in extremu neceſſitate.*

6 *Baptiſmus non poteſt miniſtrari ſolemniter in caſu neceſſitatis, vel extra, ab interdicto perſonaliter.*

7 *Baptizandus quiſque eſt in ſua, cui ſubeſt, Eccleſia, niſi peregrinus ſit, vel certum non habeat domicilium.*

8 *Parochus ſi infirmum baptizare noluerit, & ille ſine Baptiſmo moriatur, deponitur.*

9 Baptizare poteſt ſolemniter alienus Parochus de expreſſa licentia proprij Sacerdotis.

10 Diaconus ex Sacerdotis proprij commiſſione ob rationabilem cauſam facta ſolemniter baptizat.

11 Sacerdos alienus ſi infantem alterius Parochiæ ſolemniter baptizaverit ſine licentia proprij Parochi, peccat mort. ſed non incurrit excommunicationem, aut irregularitatem.

12 Sacerdos alienus baptizans in ſolemnitate quando Parochus abeſt, nec facilè haberi poteſt, non peccat.

13 Baptiſmalis fons decenter pro facultate loci debet eſſe ornatus.

14 Parentes ex conſuetudine & præcepto Eccleſiæ poſſunt ad baptizandos infantes ſuos ante adultam ætatem obligari.

15 Parvuli aliorum fide, & profeſſione ſunt baptizandi.

16 Baptizandi ſunt adulti, ægrotantes, pœnitentes, muti, & ſurdi.

17 Baptizandi nomina Sanctorum tenere debent, non autem infidelium, aut gentilium.

18 Nomen malum habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex bono nomine oritur bona præſumptio.

19 Nomen honeſtum habere, præmium eſt non modicum.

20 Auctor xlij. ætatis ſuæ annum dum hæc ſcribebat, ingreditur.

21 Patrinos deſignare ad parentes ſpectat, ipſis verò non deſignantibus, ad Parochum pertinet.

22 Patrinus unus, vel ad ſummum duo, unus ſcilicet vir, unaque fœmina adhibendi ſunt.

23 Diſpenſare non poteſt Epiſcopus, ut duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant.

24 Procurator unus, qui ſit viri, & alter procurator mulieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt.

25 Cognatio ſpiritualis contrahitur à mittente, non verò à procuratore.

26 Patrinos plures adhibens Parochus, peccat mortaliter, ſed cum omnibus contrahitur cognatio.

27 Patrinus in Baptiſmo eſſe non poteſt, qui nondum fuit baptizatus, nec inde aliquam contrahit cognationem.

28 Patrini in Baptiſmo eſſe poſſunt pueri cujuſcunque ætatis, modò habeant uſum rationis.

29 Patrini poſſunt eſſe minores baptizato.

30 Patrini in Baptiſmo qui eſſe non poſſint, referuntur.

31 Abbates, Monachi, aut Religioſi, ſaltem clauſtrales, Patrini eſſe non poſſunt.

32 Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem evecti poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo.

33 Cognatio ſpiritualis contrahitur inter baptizantem, & baptizatum, ejuſque patrem, & matrem, & Matrimonium inter ipſos omninò prohibetur.

34 Cognatio ſpiritualis non contrahitur inter ipſoſmet Patrinos, neque à viro contracta transfunditur in uxorem, vel è contra.

35 Cognationem contrahunt etiam omnes in neceſſitate baptizantes, quamvis ſit pater, in tantùm ut privetur jure petendi debitum à ſua conjuge, niſi quando alius non reperiretur, qui poſſit infantem baptizare.

36 Patroni quod onus ſubeant pro docendis illis, quos in Baptiſmo ſuſceperunt, oſtenditur.

37 Parochus infantem in periculo mortis jam baptizatum nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incidet, ſed cæremonias ab Eccleſia fieri conſuetas explebit.

38 Baptiſmalis fons ex qua materia, & qualiter fabricandus, oſtenditur.

39 Baptiſmus ſecluſa neceſſitate non eſt conferendus in aulis, vel cameris, aut aliis privatis domibus, ſed duntaxat in Eccleſiis, niſi Regum, vel Principum filij extiterint, qui ſint baptizandi.

40 Clem. unic. de Baptiſmo, loquitur de magnis Dominis & ideò non comprehēdit Ducem Venetiarum, & Genuenſem, ſed Duces Regales.

41 Baptiſmus adminiſtrari poteſt in Eccleſia interdicta.

42 Interdicti tempore adminiſtrari poteſt Baptiſmus non ſolùm parvulis, ſed etiam adultis cum ſolemnitate Unctionis, Catechiſmi, & exorciſmi.

43 Baptiſmi materia remota eſt aqua ſimplex, ſeu Elementaris.

44 Baptiſmi materia propinqua eſt ablutio per aquam, qua ſcilicet ſucceſſivo contactu contingit corpus.

45 Aquæ minima gutta non ſufficit ad baptizandum, ſed opus eſt tanta quantitate, ut ejus infuſione corpus hominis, vel principalis ejus pars moraliter ablui dicatur.

46 Baptiſmus non eſt validus ſi aqua contingat tantummodò veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud extra carnes.

47 Baptiſmus fieri poteſt tribus modis, videlicet immerſione, vel infuſione, vel aſperſione.

48 Baptiſmi ad valorem nihil intereſt utrum fiat per aquæ effuſionem, an verò corporis immerſionem unam, vel trinam, dummodò licitè fiat.

49 Forma baptiſmi in Occidentalibus Eccleſiis quæ? oſtenditur.

50 Perſona quæ baptizatur, exprimenda eſt in baptiſmo.

51 Perſona baptizans non eſt neceſſarium ut in forma directè ſignificetur, ſeu exprimatur, ſicut neceſſarium eſt exprimi perſonam quæ baptizatur; ſed ſufficit indirectè.

52 Actio quæ exercetur circa eum, qui baptizatur, exprimenda eſt, ſive per verbum Baptizo, ſive per verbum Abluo, ſive per verbum Mergo, & ſimile.

53 In Baptiſmo exprimendæ ſunt tres perſonæ Sanctiſſimæ Trinitatis.

54 Baptizat

54 *Baptizat invalidè qui utitur hac forma: Ego te baptizo in nomine Chriſti.*

55 Cap. à quodam Iudæo, de conſec. diſt. 4. & num. 55. *declaratur.*

56 *Baptiſmus valet ſub hac forma celebratus: Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filij, & in nomine Spiritus ſancti.*

57 *Baptiſmus valet quamvis in ejus forma relinquatur particula*, in. *Item licèt relinquatur particula* &, *ut n. 58.*

59 *Parochus in forma Baptiſmi relinquens particulas* in, *vel* &, *ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, peccat tantùm venialiter.*

MINISTER Baptiſmi ſolemniter, & ex Paſtorali officio celebrandi eſt proprius Sacerdos. Cùm enim Sacerdotes omnes vi conſecrationis ſuæ accipiant poteſtatem in corpus Chriſti verum; quia illud conficere poſſunt; conſequenter etiam idonei fiunt, quibus ordinaria poteſtas conferatur in corpus Chriſti myſticum, fideles ſcilicet colligendo per Baptiſmum, ſpiritualiter paſcendo per verbi Dei prædicationem, & à peccatis abſoluendo, adeóque ipſos diſponendo, vt etiam ad excellentiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum accipiendum idonei reddantur. Cùm verò officium paſcendi; ſeu cura animarum proximè non proueniat ex ordinatione, ſed ſit poteſtas juriſdictionis ab Eccleſia, ſiue Prælato Eccleſiaſtico collata, ideò Sacerdotes, qui eam non habent, tale officium exercere non poſſunt. Hinc eſt quod officium baptizandi, ſicut & prædicandi, à peccatis abſoluendi, aliiſque Sacramentis paſcendi, per ſe primò conveniat Epiſcopis, ſeu primis Sacerdotibus, Romano quidem reſpectu totius Orbis, aliis verò reſpectu ſuæ diœceſis; at verò inferioribus Sacerdotibus, ſeu Preſbyteris per communicationem Epiſcoporum; at non omnibus ſacerdotibus indiſtinctè, ſed illis, qui Parochi fuerint, in ſuis Parochiis: & ideò ſic docent Bonacina *de Sacrament. diſput. 2. q. 2. puncto 2. ex n. 2.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 3. p. 1. tract. 2. docum. 5. n. 1.* & latiùs *lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 9.* Paulus Layman. *in Theol. morali, lib. 5. tract. 2. c. 7. n. 2.* vbi in fine ex hoc infert grauiter peccare parentes ſi prolem ſuam Parocho alieno abſque proprii licentia baptizandam offerant.

a Vnde fit eum, qui ſolemniter baptizat, cùm non ſit Sacerdos, illicitè baptizare; vſurpat enim ſibi alienum officium, ac proinde ſi clericus ſit, irregularitatem incurrit: ita Trullench *in praxi reſol. Sacram. lib. 2. cap. 1. dub. 5. n. 3.* Nauar. *in man. c. 22. n. 7.* Sayr. *de cenſuris, lib. 7. cap. 10. n. 4.* Bonacin. *de cenſur. diſp. 7. q. 3. puncto 6. n. 5.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, c. 15. §. 6. num. 6.* vbi loquitur de Diacono ſolemniter baptizante, ſi id faciat vt Sacerdos; ſed † ſi 3
vt Diaconus bona fide fecit, exiſtimans ſe id poſſe, credit non incurrere irregularitatem; quod in foro animæ poſt Nauar. *conſ. 70. ad fin. de ſent. excom.* verum dicit Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. irregularitas, differ. 3.* illam enim contrahit qui miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, modò ſcienter, & ſeriò ex officio miniſtret, *cap. 1. & 2. de cleric. non ordin. min.* Vgolin. *de irregul. c. 37.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 11. ſect. 3. n. 22.* Sayr. *d. cap. 10. num. 1.*

Excommunicatus Parochus majori excom- 4
municatione non poteſt ſolemniter Sacramentum Baptiſmi miniſtrare, aliàs peccabit mortaliter, & fiet irregularis, imò nec in extrema neceſſitate, ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate illud adminiſtrare. Ita S. Thom. *in 4. diſtinct. 5. quæſt. 2. artic. 2. quæſtiunc. 5.* Sor. *in 4. diſt. 1. quæſt. 5. artic. 6.* Card. Tolet. *in inſtr. Sacerd. lib. 2. cap. 20. n. 7.* quod intelligitur ſi non
ſit alius, qui baptizet; nam † ſi adeſſet laïcus 5
non excommunicatus, eſſet præferendus Sacerdoti excommunicato; quia tunc non eſt neceſſitas, cùm poſſit tale Sacramentum conferri à laïco: ita Syluest. *in Sum. verb. Baptiſmus 3. n. 1.* Nauar. *in man. c. 22. n. 7.* & hoc eſt probabile; licèt aliter ſentiat Sayr. *lib. 2. de cenſur.*
c. 2. num. 17. † Nec etiam poteſt miniſtrari ſo- 7
lemniter in caſu neceſſitatis, vel extra, ab interdicto perſonaliter, vt reſolvit idem Sayr. *lib. 5. de cenſur. cap. 7. n. 5.* cùm ſatis ſit illud miniſtrare ſine ſolemnitate ad ſatisfaciendum neceſſitati, quamuis contrarium probabile cenſeat Suar. *tom. 5. diſp. 33. ſect. 1. n. 5.*

Quiſque igitur in ſua, cui ſubeſt, Eccleſia eſt baptizandus, quia vnus Sacerdos alterius Parochiæ terminos, plebem, & jus non valet vſurpare, *cap. placuit, 7. quæſt. 1. cap. ſicut, 9. q. 2. cap. 1. c. nullus, cap. Epiſcopum, cap. Epiſcopi, cap. non inuitati, 13. q. 1. cap. nullus 3. de Paroch.* niſi conſuetudine ſit obtentum, vt infantes poſſint baptizari à quibuſcunque Presbyteris, vel Canonicis ciuitatis, quia illa ſeruanda erit, dummodo id fiat de licentia Ordinarii, & ſine præjudicio jurium, & emolumentorum Parochi, vt cenſuit *Sacr. Congreg. Rit. in Oriolen. 16. Decembris* 1605. vel niſi baptizandus peregrinetur, aut certum non habeat domicilium, hoc enim caſu in ea Eccleſia, quam elegerit, baptizari poterit, *cap. nec numerus, in princ. verſ.*
aut in electa, 10. quæſt. 3. Et † quicunque Pres- 8
byter ſi in prouincia propria, vel in alia, vel vbicunque inuentus fuerit, commendatum ſibi infirmum baptizare noluerit, vel pro intentione itineris, vel de alia aliqua excuſatione, ſi ſine Baptiſmo moriatur infirmus, deponitur, *cap. quicunque, de conſ. diſt. 4.* Salzed.

tionibus quæ cum Religione non ſunt con-
18 junctæ, vel turpia ſignificant, quia † malum nomen habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex bono nomine oritur bona præſumptio, vt notant Doctores *in cap. 1. de depoſito*, Matheſil. *ſing.* 75. Annibal. *in rub. ff. ſoluto matrim. n.* 222. Iaſ. *in l. cunctos populos, lect. 2. num.* 25. *Cod. de ſumma Trinit.* Felin. *in proœm. Decretal. num.* 30. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. fol.* 66. *num.* 53. *& in catal. gloria mundi, part.* 11. *conſid.* 23. Guillielm. *in c. Raınutius, de teſtam. verb. Raynutius, à numer.* 45. Gerard. *ſing.* 75. Mandoſ. *conſ.* 76. *ex numer.* 1. Fuſc. *lit. N, ſing.* 14. Anton. Scap. *de jure non ſcripto, lib.* 5. *cap.* 105. *ex num.* 6. Anton. de Sola *in Conſtit. Ducatus Sabaudiæ, in proœm. gloſ.* 1. *n.* 3. Viui. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 9. *tit.* 18. *n.* 2. *pag.* 513. vbi *in verſ. alium etiam*, colligit ex *d. c.* 1. quod ſi quis deponeret res ſuas penes turpe nomen habentem, & eas perderet, ſibi imputandum foret, qui illi confidere auſus ſit, Cened. *ad Decret. collect.* 24. *num.* 3. Menoch. *de præſum. lib.* 1. *præſ.* 89. *n.* 131. Maſcard. *de probat. concl.* 831. *numer.* 22. Farin. *in praxi crimin. par.* 6. *quæſt.* 176. *num.* 91. *cum ſeqq.*

19 Vnde dicitur † præmium eſſe non modicum, bonum & honeſtum nomen habere: quia à nomine, & cognomine multoties ſumitur, & permiſſa eſt argumentatio, vt latè explicat Abb. *in proœm. Decretal. in verb. Gregorij, num.* 7. Et hinc Salicet. *in l.* 3. *in princ. C. de ſum. Trinit.* per eum text. exhortatur patentes, vt pulchra nomina, & honeſta liberis imponant, quia ſecundùm illum turpia quodammodo præſeferunt infamiam.

20 Ideò juxta Sacrorum Canonum, & Conciliorum præſcriptum Parochus, ſi nomen baptizandi non eſſe Sancti alicuius animaduertat, moneat placidè illum deferentes, vt dimiſſo eo aliud nomen inquirant, & pronuntient quod Sancti, vel Sanctæ alicuius ſit, cuius vitam pro viribus imitari conetur, & cuius interceſſione in Cœlis apud Deum vti poſſit, cùm benè norint quot, quantiſque periculis, & calamitatibus humana vita ſit obnoxia, quantùmque indigeamus aſſiduo Sanctorum patrocinio. Ad Sanctum igitur Eccleſiæ Doctorem Auguſtinum in neceſſitatibus meis occurrere, vti ad ſingularem protectorem ſum ſolitus, & nunquam mihi in illis defuturum confido, cuius hoc ipſo die feſtum celebratur, quſque mihi vitæ initium fuit, & xli. annis expletis xlii. ætatis ingrediar hoc præſenti anno 1631. Deo Opt. Max. vitæ, & omnium bonorum Auctori, eiúſque Matri beatiſſimæ Virgini Mariæ, & ipſis Sanctis Cœlitibus cunctis laus, honor, gratiarum actio, & jubilatio in ſæcula ſæculorum.

21 Quod autem ſpectat ad Patrinos, animaduertat Parochus, an parentes eos deſignauerint; quia ad illos hoc pertinet, ipſis verò non deſignantibus ad eum tunc ſpectabit; vt notant Poſſeuin. *d. tract. de officio Curati, c.* 6. *n.* 33. Bonac. *de Matrim. quæſt.* 3. *puncto* 5. § 2. *num.* 27.

At de ſuſceptorum numero inſtitutum fuit, vt vnus tantùm eſſet, Leo I. *in capit. non plures, de conſecr. diſt.* 4. *& in cap. vlt. de cognat. ſpirit. lib.* 6. Sed Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matr. c.* 2. vnum tantùm juxta priſca Canonum ſtatuta adhiberi patrinum voluit, vel ad ſummum duos, ſcilicet vnum virum, vnámque fœminam, refert Poſſeuin. *d. cap.* 6. *n.* 33. 22

Nec Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant, cùm ſuper Conciliari conſtitutione diſpenſandi poteſtatem non habeat. Ita deciſum referunt à *Sacra Congreg.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Baptiſmus*, § 4. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 57. *num.* 7. Rebell. *de obligat. Iuſtit. p.* 2. *in appendice ad lib.* 4. *n.* 89. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 31. *n.* 154. Bonac. *d.* § 2. *n.* 33. Paul. Laym. *in Theolog. morali, lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *n.* 4. Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib.* 4. *tit.* 15. *l.* 1. *de Matrim. in declar. n.* 75. vbi *n.* 80. pariter deciſum refert quod † vnus procurator, qui ſit viri, & alter, qui ſit procurator mulieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt: ſed non duo viri, nec duæ mulieres, vnuſquiſque tamen proprio nomine, vir loco mulieris, vel mulier loco viri: quod etiam tradunt Poſſeu. *d. n.* 33. & Rebell. *citato loco, num.* 90. 23 24

Et hoc caſu cognatio contrahitur à mittente, non verò à procuratore, vt reſolvunt multi me citato *de offic. & poteſt. Epiſcopi, par.* 2. *alleg.* 30. *num.* 50. & cenſuit *S. Congr. Conc. in Tridentina*, 16. *Martij* 1630. 25

Si quis verò adhiberet plures Patrinos peccaret mortaliter, quia præceptum Eccleſiæ in re magni momenti violatur, ex cuius tranſgreſſione multiplicantur cognationes ſufficientes ad dirimendum Matrimonium. Ita Fr. Emm. *in ſum. p.* 1. *c.* 116. *n.* 1. Vega etiam *in ſum. p.* 1. *c.* 33. *caſu* 39. Bonac. *d.* § 2. *n.* 32. Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib.* 4. *tit.* 15. *l.* 1. *de Matr. in declar. n.* 84. quicquid dicat Sanch. *d. lib.* 7. *diſp.* 57. *num.* 6. cum omnibus tamen cognatio contraheretur; quia licèt actus contra legem factus regulariter non valeat, *leg. non dubium, Cod. de legib.* excipitur tamen vbi lex actum non tollit, & pœnam extrinſecam addit; quæ poteſt cum actus valore conſiſtere. & valor actus non reſpicit fauorem ejus, cuius cauſâ pœna imponitur, vt dicit Barr. communiter receptus *in l. Prætor ait, num.* 3. *ff. de noui oper. nunciat.* & ita eſt in noſtro caſu; non tollit enim actum, ſed ponit pœnam Parocho admittenti plures duobus: & valor actus non pertinet ad fauorem Parochi, ſed ſuſcepti. Quare ſic reſolvunt Nau. *conſ.* 4. *in antiq. aliàs conſ.* 7. *in nouis, de cognat. ſpirit.* Vgol. *de poteſt.* 26

*Epiſc.cap.*25 §.1.*n.*5. Sayr. *in floribus deciſ.ſub d. tit.de cognat.ſpiritual. deciſ.*4. & dicit deciſum Armendar. *loco proximè citato.*

27 Attendat quoque Parochus an Patrini vt *ſuprà* deſignati, & qui hoc onus ſuſcepturi acceſſerunt, admitti poſſint, hoc eſt, an ſint baptizati; quia aliàs ſi non baptizatus teneat, inualidè facit, hoc eſt nulla inde contrahitur cognatio; quia ſicut ad carnalem cognationem inter aliquos deſideratur proceſſio vtriuſque ab eodem ſtipite ſecundùm carnalem propagationem, ita ad ſpiritualem exigitur proceſſio vtriuſque ab eodem ſtipite, nempe Chriſto ſecundùm ſpiritualem regenerationem, mediante viſibili Sacramento Baptiſmi, *capit.in Baptiſmate, de conſec.diſt.*4. Sanch. *d. lib.*7.*diſp.*70.*à n.*7. Rebello *de obligat. Iuſtit.p.*2. *lib.*3.*q.*6.*n.*6.*&* 7. Baſil. Pont. *de impedimentis matrim.cap.*24.§.1. *verſ. illud tamen*, Bonac. *d.*§.2. *n.*19. Anton. Fernandez *in examine Th.mor.p.*3. *c.*11.§.9.*n.*4. Paul. Laym. *d.c.*9.*n.*2. *verſ.altera*, & plures citati per me *allegat.*30. *n* 34.

28 Nec oportet vt hi Patrini ſint majores, quia pueri cuiuſcunque ætatis poſſunt eſſe ſuſceptores legitimi, modò habeant vſum rationis, Sanch. *dicto lib.*7.*diſput.*61.*n.*4. Sayr. *in floribus deciſ. tit. de cognatione ſpirit. deciſ.*1. Nauar. *conſ.*1. *aliàs* 2. *in nouis, eodem tit.* Poſſeuin. *dicto c.*6.*n.*29. Bonac. *dicto* §.2.*n.*17.

29 Nec refert an ſint minores baptizato, quia nullo jure ſtatuitur, aut requiritur vt ſint majores, Petr. de Ledeſma *in Sum. part.*1. *tract.de ſacram. Matrimon.cap.*17.*concl.*7.*dub.*2. Navar. *conſ.*3. *aliàs* 4. *de cognat. ſpirit.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ.*3. non enim patrinus, aut matrina perſonam patris, vel matris gerit (quaſi hac ratione, vt quidam falsò putant, neceſſe ſit vt patrinus tot annis baptizato major ſit, quod poſſit eſſe pater ejus naturalis) ſed baptizans tantùm patris perſonam gerit, & aqua matris; patrinus autem ſolùm ſe fideiuſſorem conſtituit, *cap. vos ante, de conſecr. diſt.*4. qualis poteſt eſſe, qui eſt minor ætate.

30 Perpendat etiam Parochus an deſignati huiuſmodi ſint Catholici, an ſanæ mentis, an bonæ famæ, an eodem anno in Paſchate confeſſi fuerint, & Sanctiſſimam Euchariſtiam ſumpſerint, an Doctrinam Chriſtianam ſciant, itémque excommunicatos, interdictos, facinoroſos, & criminoſos ab infantis ſuſceptione arcebit. Ita Paul. Layman. *dict. cap.*9. *num.*2. *verſic. præterea*, vbi tamen addit hæc genera perſonarum validè patrini munus obire poſſe, ſed non licitè. Item mutus homo, & muta mulier prohibentur eſſe patrini, *cap. parvuli, de conſecrat. diſtinct.*4. Anchar. *in rub. de cognat.ſpirit.lib.*6.*num.*4. Anton. Fernandez *dict. part.*3. *cap.*11.*num.*4. *in fine*, & addit Baſil. Ponti. *d.*§.1. *verſ.excluſi*, in Concil. Pariſien. *lib.*1. *cap.*54. pœnitentes publicos, donec peracta pœnitentia reconcilientur, repulſos eſſe à ſuſceptione.

Aduertat demùm ne ii ſuſceptores ſint Abbates, Monachi, aut Religioſi ſaltem clauſtrales, quia prohibitum eſt eos in Baptiſmo patrinos adhiberi, *cap. non licet Abbati, de conſecrat.diſt.*4. Fr. Emman. *quæſt.Regul. tom.*2.*q.*58. *art.*3. Sanch. *de Matrim.lib.*7.*diſp.*60.*n.*21. Poſſeuin. *d.c.*6.*n.*27.*verſ.ſecundò*, Galet. *in Margarita caſuum conſc.verb. Religioſus, pag.*225. Galgan. *de jure Eccleſiaſt. lib.*3. *tit.*85.*numer.*25. *&* 26. Rebello *de obligat. juſtit.p.*2.*lib.*3.*q.*6. *n.*10. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.*31.*num.*157.*verſ.quartò*, Ludou. Miranda *in man. Prælat.tom.*1.*q.*43.*art.*1. *in concl.propè med.* Bonac. *d.*§.*n.*23. Baſil Pont. *d.* §. 1. *verſ.excluſi*. Paul. Laym. *d.cap.*9.*n.*3.*in princip.* Tamburin. *de jure Abbatum, tom.*2. *diſp.*4. *q.*2. † niſi huiuſmodi Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem promoueantur, exemplo Gregorii, qui ex Religione promotus in Cardinalem, factus eſt Mauritii Imperatoris compater, vt referunt Gregor. Lop. *l.*65.*verbo majoral, tit.*5.*par.*1. Fr. Emman. *d.art.*3. plures, quos refert, & ſequitur Sanch. *in præcepta Decal.tom.*2.*lib.*6.*n.*24. 31 32

Poſtquam patrinos, ſeu matrinas defectibus, qui illos juxta ſacros Canones inhabiles reddunt, carere, eóſque idoneos eſſe ad tenendum illum, qui baptizandus eſt, cognouerit Parochus, eos de his, quæ ſequuntur, admonebit: primò affinitatem, ſeu cognationem ſpiritualem in illa ſacra regeneratione contrahi inter ipſos, & baptizatum, eiúſque patrem, & matrem, atque idcirco matrimonium inter ipſos omnino prohiberi, vt ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.*24. *de reform. Matrim. capit.*2. & reſoluunt citati per me *d. part.*2. *alleg.*30. *ex num.*53. vbi *num.*55.*&* 56. 33

Hinc colligo, cognationem ſpiritualem non contrahi inter ipſoſmet patrinos, neque à viro contractam transfundi in vxorem, vel è contra: aduertit tamen Paul. Laym. *d.tract.*5.*cap.*9.*n.*3. *verſ.quartò*, minùs decens eſſe vt duo coniuges ſimul alienam prolem ſuſcipiant, quamuis id conſuetudine cohoneſtari poſſit. † Quam quidem cognationem contrahunt etiam omnes in neceſſitate baptizantes, quamuis ſit pater, in tantum vt priuetur jure petendi debitum à ſua coniuge, niſi quando alius non reperitur, qui poſſit infantem baptizare, latè Sanctarel. *var.reſol.q.*72.*à princ.* 34 35

Deinde doceat breuiter onus, cui ſe ſubjiciunt, grauiſſimum eſſe, nempe vt ſint perpetui fideiuſſores illorum, quos ſuſcipiunt, ſpondeantque pro ipſis Deo, illos nec à fide, nec à lege viuendo declinaturos; quare ſciant ſe teneri ad ipſos in viam Domini dirigendos, & orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, Symbolum Apoſtolorum, aliaque ad Chriſtianam doctrinam pertinentia eoſdem edocendos, 36

edocendos, prout declarat S.Thom. *3.p.q.67. art.4. in corpore.* Tum moneat Parochus eoſdem patrinos, vt depoſitis armis, & matrinas, aliaſque mulieres, vt velato ſint capite, atque humili deuotione profana omnia excludant, & genuflexi debitam erga hoc Sacramentum reuerentiam teſtentur.

37 Quærere inſuper debet Parochus, & ſcire an caſu aliquo, ita poſtulante neceſſitate infans domi baptizatus fuerit? Quod ſi eum baptizatum eſſe comperiat, quærat adhuc à quo ſit baptizatus, tum qua materia, & qua forma, & an ea omnia peracta ſint, quæ in hoc Sacramento in caſu periculi mortis extra Eccleſiam adminiſtrando requiruntur, & quæ hîc inferiùs breuiter adnotantur: ſi verò Parochus in periculo mortis Sacramentum ritè perfectum, & baptizatum infantem eſſe viderit, nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incideret; ſed alias ſolemnitates, & cæremonias ab Eccleſia fieri conſuetas explebit. Et ſi puer ante integram natiuitatem baptizatus fuerit ob periculum mortis, perpendat eo caſu ante totalem egreſſionem baptizari poſſe in capite, manu, vel pede jam emiſſo: ita Suar. *tom.3. de Sacrament. in 3. part. quæſt.67. diſputat.25. artic.1.* quem refert, & ſequitur Illuſtriſſim. Dom. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. baptizari 3. num.1. diſtinct.5.*

38 Ad Baptiſmi Sacramentum ritè obeundum debet Parochus nonnulla parata tenere, & ſedulò efficere ne vnquam in eis habendis defectus aliquis notari poſſit. *Primò* fontem habere debet, in quo aqua ad Baptiſmum conferendum in vaſe aliquo nitido contineatur, non in ligneo, imbiberetur enim aqua ab ipſo, non ex aurichalco, ne ærugine tegatur, ſed ex lapide marmoreo, vbi faciliùs aqua conſeruatur: & hic fons erit conſtitutus in loco Eccleſiæ commodo & occultato clauibus, ne homines aquam ſumant ad ſuperſtitiones faciendas. *Secundò* vaſculum, quo aqua fundatur ſuper caput baptizandi. *Tertiò* alia duo vaſa ſaltem ex ſtanno, in quorum altero Chriſma, in altero oleum Catechumenorum contineatur. Hæc omninò nitida, atque expurgata ſemper erunt. aquáque Baptiſmi in ſingulos annos renouabitur benedictionibus ſolemnibus adhibitis; necnon oleo, ac Chriſmate mixtis; & fient hæc in die Sabbati Sancti, & Pentecoſtes, vt habetur in Miſſali Romano. Vide Vgolin. *de offic. Epiſcopi, cap.16. §.5. numero 1.* Berty Lucenſ. *in praxi crimin. Regular. tractat.4. capite 34. in fin. verſ. fontis baptiſmalis.* De libro autem baptizandorum, quem Parochus tenere debet, diximus *ſupr. hoc tractat. cap.7. num.2.* Catechumenorum oleum adhibet Parochus dum Baptiſmum adminiſtrat, inungitur enim ab eo baptizandus in pectore, & inter ſcapulas, vt dicitur *in capite 5. de ſacra Vnct. §. quia verò Chriſtus*, vbi etiam quamobrem id fiat, declaratur: & *in capite deinde, de conſecrat. diſtinct.4.* Secundò, dum conſecratur aqua Baptiſmi in Sabbato Sancto Paſchæ, & Pentecoſtes, vt *ſuprà* dixi; infunditur enim in aquam Baptiſmi prout habetur in Miſſali Romano. Oleum autem infirmorum adhibetur vbi adminiſtratur Sacramentum Extremæ Vnctionis, ſicut dicitur *in dict. capit. ante. verſic. de primo*, & infrà ſuo loco oſtendemus.

Præter ſupradicta, quæ à Parocho diligen- 39
ter curanda ſunt, alia veniunt notanda, quæ ad hoc Sacramentum ritè, & rectè conferendum ſcire oportet, & præcipuè an extra Eccleſiam aliquando illud adminiſtrare liceat., & qua materia & forma.

Circa *primum*, ſecluſo imminenti aliquo mortis periculo, quo infans extra Eccleſiam domi, vbi naſcitur, aut alibi baptizari debeat, dico Baptiſmum non eſſe conferendum in Aulis, vel Cameris, aut aliis priuatis domibus, ſed duntaxat in Eccleſiis, in quibus ſunt ad hoc fontes ſpecialiter deputati, niſi Regum, vel Principum, quibus valet in hoc caſu deferri, liberi extiterint, aut talis neceſſitas emerſerit, ob quam nequeat ad Eccleſiam abſque periculo propter hoc acceſſus haberi, ſicut probat tex. *in Clem. vnica de Baptiſmo*, vbi Vitalin. *num.43.* intelligit † tex. illum 40
loqui de magnis Dominis, Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi, lib.1. capit.15. §.6. numer.2.* Et ideò non comprehendere Ducem Venetiarum, & Genuenſem, ſed Duces Regales, infert idem Vitalin. vbi proximè, & Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.427. in princip.* tenet Principes Regni Neapolitani includi ſub diſpoſitione illius textus.

Quid autem faciendum vbi Eccleſia Pa- 41
rochialis fuerit interdicta, videtur indagandum; ſed omiſſis pluribus ego puto etiam tunc in ea Baptiſmum adminiſtrari poſſe, nec teneri Parochum aliam Eccleſiam, vel Parochiam vicinam non interdictam adire, vt ibi Sacramentum Baptiſmi adminiſtret; quia *in capit. quoniam, de ſentent. excom. lib.6.* permittitur ſimpliciter Baptiſmus abſque vlla reſtrictione. Ita Sylueſt. *verb. interdictum 5.q.7.num.9.* Henriq. *in ſum. lib.13. cap.45. §3.* Zambran. *d. cap.1. dub.13.* Suar. *tom.5. de cenſur. diſp.33. ſect.1.* Bonacin. *in ſimili tract. diſput.5. punct.2. §.1. n.3.* Squillante *de obligat. cleric. p.5. n.37.*

Et quamuis de Iure Decretalium *in cap.* 42
non eſt vobis, de ſponſal. & in capit. reſponſo, de ſent. excom. licitum tantùm eſſet tempore interdicti adminiſtrare Sacramentum Baptiſmi paruulis, quo nomine videtur denegari adultis,

dultis, in quibus tanta non cernitur neceſſitas: poſtea nouiori jure *Sexti* etiam adultis adminiſtrari poſſe expreſsè decidit text. *in d. cap. quoniam*, ex ratione quam inſinuat, propter moræ periculum; addit etiam poſſe Baptiſmum adminiſtrari cum ſolemnitate Vnctionis, & conſequenter catechiſmi, & exorciſmi. Ita Vgolin. *de cenſur. tab. 5. cap. 7. §. 4. numer. 1. & 2.* Suar. *d. ſect. 1. numer. 3.* Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib. 32. tract. 3. num. 13.* Sayr. *de cenſur. lib. 5. c. 7. n. 3.* Bonacin. *d. §. 1. à n. 1.* qui ferè omnes reſoluunt fontem benedici, & ſuſceptores, ſeu patrinos poſſe adhiberi ex regula, *Conceſſo vno, conceduntur omnia neceſſaria ad illud vnum*, de qua *in l. ad rem mobilem, ff. de procurat. & in capit. præterea, de officio deleg.*

Baptiſmi reiteratio omni Iure prohibita eſt, ita quod Parochus Baptiſmum iterans, vltra ſacrilegii peccatum, eſt excommunicatus, & irregularis, ac deponendus ab officio & beneficio, *cap. fin. de Baptiſmo*, & tanquam indignus Sacerdotio deponitur, *l. 1. C. ne ſanctum Bapt.* & ſic baptizantes admonet Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 1. deciſ. 127. n. 7.* ne quenquam baptizent ſine præuia diligenti indagine, ſi ſit baptizatus puer, necne: vbi autem dubium extiterit, an puer erat baptizatus, poterit Parochus eum baptizare cum clauſ. *ſi non es baptizatus*, juxta diſpoſitionem text. *in capit. 2. de Bapt.* ex aliis Aloyſ. Ricc. *d. deciſ. 127. à numer. 9.* vbi etiam ait veriſimilem coniecturam dubitandi eſſe ſi parvulus reperiretur expoſitus ad januam hoſpitalis, vel inuentus in marmore abſque ſcriptura; ſi verò expoſiti infantes afferant ſecum ſchedulam Baptiſmi, vel ſi aliquis teſtis afferat fuiſſe baptizatos, tunc non debent, nec poſſunt baptizari, vt poſt multos reſulvit Zambran. *de caſibus in articulo mortis, capit. 1. dub. 5.* vbi ait ſufficere teſtimonium ſaltem vnius vetulæ bene examinatæ, certóque teſtificantis, dummodo ſit Catholica, & non ſuſpecta in Fide, & Religione: & *n. 2.* ſubdit, ſi non ſit certitudo modo dicto, baptizandum eſſe expoſitum ſub conditione.

43 Circa verò *ſecundum* de materia Baptiſmi, aduertendum eſt, remotam materiam huius Sacramenti eſſe aquam ſimplicem, ſeu elementarem, vt definitum eſt in *Concil. Florent. in decreto Eugenij Papæ*, & *Trid. ſeſſ. 7. de Baptiſmo, can. 2.* quamuis putei, fontis, pluuiæ, balnei, vel ex ſulphure, cinere, niue, gelu, aut ſale defluat; hæc enim videtur aqua naturalis, ſiue calida ſit, ſiue frigida, ſiue tincta colore, ſiue denſa: non ſunt tamen materia Baptiſmi aquæ artificiales, & humores mixti, videlicet aqua roſacea, lachrymæ, ſaliua, vrina, cereuiſia, & ſimiles. Colliguotur hæc ex S. Thoma *p. 3. q. 66. art. 3. & 4.* Richard *in 4. diſt. 3. art. 3. quæſt. 1.* vbi Durand. *q. 4.* Sot. *q. vnica, art. 3.* Victor. *de Baptiſmo, num. 12.* Petr. Sot. *lect. 1. de Baptiſmo*, Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. lib. 1. cap. 3. num. 16.* Chamer. *de Baptiſmo, cap. 2. dub. 2.* F. Emman. *in ſum. p. 1. tract. de Sacram. Baptiſmi, art. 3. verſ. primera concluſion*, Valent. *tom. 4. diſp. 4. quæſt. 1. punct. 2.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 27. num. 11.* Anton. Fernandez *in examine Theolog. moralis, p. 3. cap. 2. §. 3.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 2. q. 2. punct. 3.* Paul. Layman *in Theolog. moral. lib. 5. tr. 1. c. 3. ex n. 1.* Ludou. à Sancto Ioanne *d. artic. 2. n. 2. & 3.* Machado *d. tract. 2. docum. 2.*

Materia autem propinqua huius Sacra- 44
menti eſt ablutio per aquam, quæ ſcilicet
ſucceſſiuo contactu contingit corpus. Ita
poſt multos Bonacin. *d. punct. 3. ex numer. 12.*
Paul. Layman. *d. capit. 3. num. 1. verſ. aſſertio 2.*
† nec ſufficit quæuis minima aquæ gutta, 45
ſed opus eſt tanta quantitate, vt ejus infu-
ſione corpus hominis, vel principalis ejus pars
moraliter ablui dicatur, Valent. *d. punct. 2.*
col. 4. verſ. itaque ſequitur, Suar. *tom. 3. diſputat.*
20. ſect. 2. col. antepenult. verſ. quare non eſt pro-
banda, Melch. Zambran. *de Sacrament. in ar-*
ticulo mortis, c. 2. de Baptiſmo, dub. 4. Paul. Lay-
man. *d. c. 3. n. 1. verſ. corol. 3.* Bonacin. *d. punct. 3.*
num. 18. vbi *n. 20.* reſoluit † non eſſe validum 46
Baptiſmum ſi aqua contingat tantummodò
veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud extra
carnes.

Tribus modis poteſt ablutio fieri in Bap- 47
tiſmo, videlicet immerſione, vel effuſione,
vel aſperſione; olim verò ordinarius bap-
tizandi ritus fuit per immerſionem, licèt
etiam per aſperſionem, vel effuſionem aquæ
interdum conferri ſoleret, præſertim pro-
pter neceſſitatem, ſicut docet S. Cyprian. *lib. 4.*
epiſt. 7. ad Magnum, quæ apud Iacob. Pamel.
eſt 79. & Sanctus Thom. *d. quæſt. 66. art. 4.*
† nam ad valorem Baptiſmi nihil intereſt 48
vtrùm fiat per aquæ effuſionem, an verò per corporis immerſionem vnam, vel trinam, dummodo licitè fiat: debet tamen ex officio miniſtrans in hoc ſeruare conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ, itaut ſi baptizans adminiſtret Sacramentum Baptiſmi per infuſionem, vel per aſperſionem contra ritum ſuæ Eccleſiæ, grauiter peccet: ita Sot. *d. q. vnica, art. 8. concl. 3.* & alii citati à Bonacin. *d. punct. 3. numer. 27.* vbi ſubdit ſecus eſſe ſi hoc faciat quando nequit ſuſtentare baptizandum, aut ſi baptizandus ſit adultus, aut ſi mortis periculum immineat; tunc enim non peccat adminiſtrando Baptiſmum per infuſionem, vel per aſperſionem, cùm ipſum ad hoc faciendum joſta cauſa impellat, etiamſi in eo loco receptum ſit per conſuetudinem, vt Baptiſmus per immerſionem adminiſtretur.

Denique

49 Denique circa tertium de forma Batiſmi eſt notandum, in Occidentalibus Eccleſiis conſuetam hanc eſſe, *Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*. Deſumitur ex *Concil. Florent. in decreto Eugenij*, & ex verbis Chriſti apud *Matth. cap. 28. baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*: & tradunt Navarr. *in man. cap. 22. n. 2.* Henriq. *in ſum. lib. 2. cap. 8. §. 1.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. lib. 1. cap. 3. num. 19.* Vival. *in candel. aureo, tit. de Baptiſmo, c. 3. num. 8. & 9.* Fernandez *d. p. 3. cap. 2. §. 4.* Bonacina *d. quæſt. 2. punct. 4. ex num. 1.* Paul. Layman. *d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. à principio*, Machado *d. lib. 3. p. 1. tract. 2. docum. 3.* Ex qua forma

50 *Primò* colligitur, in ea exprimendam eſſe perſonam, quæ baptizatur, ſive dicatur, *Baptizo te*, ſive *baptizo hunc*, ſive *baptizo Caium*, ſive *tu baptizaris à me*: ita ex *cap. 1. de Baptiſmo*, & ex *Concil. Florent.* colligunt Iacob. de Graff. *d. cap. 3. num. 10.* Suar. *tom. 3. diſput. 21. ſect. 2. concl. 3.* Chamerot. *de Baptiſmo, cap. 3. dub. 3.* erit namque ſubſtantialis mutatio, ſeu defectus in Baptiſmo, ſi perſona baptizanda neque ſpecialiter, neque generaliter exprimatur, ut ſignificat S. Thom. *d. quæſt. 66. art. 5. ad 4.* & docent Abb. *in dict. cap. numero 7.* Sot. *in 4. diſtinct. 3. quæſt. unica, art. 5. §. ex hac ergo.* Henriq. *d. lib. 2. cap. 8. §. 4.* Vaſquez *diſput. 142. cap. 3.* Ægid. de Coninch *de Sacram. & cenſur. q. 66. art. 6. dub. unic. concluſ. 3.* Suarez *tom. 3. diſp. 21. ſect. 2. aſſert. 3.* Ratio eſt, quia forma verborum debet determinatè ſignificare actum baptizandi, à qua ablutio determinationem ſuam accipit. Et confirmatur ex eo, quod ideò in forma Baptiſmi perſona altera à baptizante exprimi debet, ut appareat quod ex Chriſti inſtitutione inter baptizantem, & baptizatum debeat eſſe diſcretio, & nemo à ſeipſo baptizari poſſit; ſicut definitur *in cap. debitum, de Baptiſmo*; ac proinde inferunt Doctores non valiturum Baptiſmum, ſi quis alterum
51 abluendo dicat, *Ego te baptizo in nomine Patris, &c.* † Non ita neceſſarium eſt, ut in forma directè ſignificetur, ſeu exprimatur perſona baptizans, ſicuti neceſſarium eſt exprimi perſonam, quæ baptizatur. Ratio eſt, quia forma Baptiſmi exprimere debet materiam propinquam, quæ eſt ablutio; ea autem magis determinatur à ſubjecto, in quo recipitur, quàm ab agente, à quo procedit; conſiſtit enim Baptiſmus, ait Henriq. *dict. cap. 8. §. 4.* in ablutione paſſiva. Quare ita tenent Victor. *de Sacrament. Baptiſmi concluſ. 17.* Chamerot. *de Baptiſmo, cap. 3. dub. 2.* & alii citati à Bonacina *d. quæſt. 2. puncto 4. num. 3.* Cæterùm ſaltem indirectè perſonam Miniſtri in forma ſignificandam eſſe credo; quia implicitè ſaltem ſignificari debet abſolutionis actum à miniſteriali agente procedere, ex quo elicitur, quod hac formula, *baptizet te Chriſtus*, item, *baptizeris ſervus Chriſti*, vel *baptizetur ſervus Chriſti, in nomine Patris*, &c. perſona miniſtri, ſeu actio, quatenus à perſona miniſtri procedit, implicitè ſignificetur; ut ſenſus ſit, baptizat, vel baptizet te Chriſtus per me exercentem hanc ſenſibilem actionem in nomine, ſeu auctoritate Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

Secundò colligitur, exprimendam eſſe actio- 52
nem, quæ exercetur circa eum, qui baptizatur, ſive exprimatur per verbum *baptizo*, ſive per verbum *abluo*, ſive per verbum *mergo*, & ſimile: ita Iacob. de Graff. *d. cap. 3. num. 2.* Vivald. *d. titul. de baptiſmo, c. 3. num. 10.* Vaſquez *part. 3. diſp. 142. c. 2. n. 10.* Bonacina *d. diſput. 2. quæſt. 2. puncto 4. num. 4.*

Tertiò, colligitur exprimendas eſſe tres 53
perſonas Sanctiſſimæ Trinitatis, idque probatur ex inſtitutione Chriſti, Matth. 21. *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, & definiviſſe videtur Pelag. Papa *in cap. ſi revera, de conſecr. diſt. 4.* & Zacharias Papa *in cap. in Synodo, ead. diſt.* tradunt S. Thom. *dict. q. 66. art. 6.* Vaſquez *d. q. 143. cap. 2.* Suar. *dict. diſp. 21. ſect. 3.* Bonac. *punct. 4. n. 6.* Paul. Laym. *dict. cap. 4. num. 3.* ex quo patet, eum invalidè baptizare, qui utitur hac forma: *Ego te baptizo in nomine Chriſti*, aut *trium perſonarum*, vel *ſanctiſſimæ Trinitatis*, ut per Victor. *de Baptiſmo, q. 16.* Henriq. *in ſum. lib. 2. cap. 8. §. 1. & cap. 11. §. 1.* Suar. *tom. 3. diſput. 21. ſect. 3. concluſ. 2. & ſect. 4. verſ. in hac re*, Chamerot. *de baptiſmo, cap. 3. dub. ..* Bonac. *d. diſp. 1. q. 2. puncto 4. num. 7.* Paul. Layman. *d. c. 4. num. 3.*

Sed obſtat text. *in c. à quodam Iudæo, de con-* 54
ſecr. diſt. 4. dum definit, ſi in nomine Chriſti aliquis baptizetur, non debere iterum baptizari: quod eſt dicere, Baptiſmum in nomine Chriſti miniſtratum ratum eſſe, ac firmum; quæ reſolutio eſt contra tertium corollarium, & Doctores *ibidem* citatos; qui ob id variè intelliguntur *d. cap. à quodam.* In primis aliqui citati à Valent. *tom. 4. diſp. 4. quæſt. 1. puncto 3.* explicant hoc modo, baptizatus à pagano ſub nomine Trinitatis, vel Chriſti tantùm, non eſſe rebaptizandos abſolutè; ſed ſub conditione. Alii verò, ex quorum numero ſunt Sot. *in 4. diſtinct. 3. quæſt. unica, art. 6. ad fin.* Henriq. *d. lib. 2. cap. 10. §. 2. & 3.* Sot. *dict. diſp. 21. ſect. 1. num. 3.* Bonac. *d. punct. 4. ſub verſ. reſpondeo*, meliùs tenent textum *in d. cap. à quodam*, dum habet baptizatos à pagano non rebaptizandos, ſi baptizati ſint in nomine Trinitatis, eſſe intelligendum, expreſſo ſcilicet nomine Trinitatis, Patris; Filii; & Spiritus ſancti, aut tantùm in nomine Chriſti; videlicet loco Filii expreſſo Chriſti nomine; ſic dicendo; *Ego te baptizo, in nomine Patris; & Chriſti; & Spiritus ſancti*; & ita non ſine probabilitate

babilitate videtur exponendus Nicolaus I. *in d.cap. à quodam*, ſicut intelligitur S. Ambroſius, quem ipſe pro ſe allegat; quia Doctoris dictum eſt intelligendum ſecundùm doctrinas, & auctoritates, quas allegat, ad notata per Bart. *in l. non ſolùm*, §. *ſi liberationis verba, num.7. ff. de liberat. legata*, Alex. *conſ.31. n.9. vol.4.* Surd. *conſ.177. num.21. & deciſ.126. ſub numer.12.* Sanctus autem Ambroſius nunquam dixit valere Baptiſmum in nomine Trinitatis, non expreſſis perſonis, ſeu nominibus Trinitatis, aut tantùm in nomine Chriſti, ſed ſæpiùs *in lib. de ſanctis Sacram.* dicit hanc eſſe formam, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.*

55 Verùm quamuis hic vltimus explicandi modus ſit probabilis, vt *ſuprà* dixi, probabilior tamen mihi videtur alius, quem adducit Azor. *inſt. mor. p.2. lib.5. c.5. verſ. quartò objicitur*, dum ait Nicolaum *in d. cap. à quodam*, reſpondiſſe ad quæſtionem ſibi propoſitam, an baptizatus à Pagano, vel Iudæo verum Baptiſmi Sacramentum ſuſcepiſſet, verè baptizatum fuiſſe, ſi in nomine Chriſti baptizatus fuit Baptiſmo Chriſti; non igitur definiuit valere Baptiſmum in nomine Chriſti datum, ſed ratum eſſe Baptiſmum, ſiue à Pagano, ſive à Iudæo collatum, dummodo is Paganus, vel Iudæus baptizauerit Baptiſmo Chriſti, & non Baptiſmo Ioannis, vel alicuius alterius; & ideò rationem reddit Nicolans, quia Baptiſmus, inquit, non eſt illorum, qui baptizant, ſed Chriſti, cuius auctoritate inſtitutus eſt Baptiſmus, & cuius virtutem habet: & ideò dicit, ſicut in Actibus Apoſtol. legitur, ſignificans Baptiſmum valere virtute Chriſti datum, ſicut valebat cùm Apoſtoli baptizabant in nomine Chriſti; hoc eſt cùm conferebant Baptiſmum Chriſti auctoritate inſtitutum, & ejus virtute vim habentem.

56 *Quartò*, colligitur, non benè dixiſſe Bonacinam, Prælatum aliàs doctiſſimum, & mei ſtudioſiſſimum, *de Sacram. diſput. 2. quæſt. 2. puncto 4. numer. 4.* dum reſolvit, non eſſe validum Sacramentum Baptiſmi ſub illa forma, *Ego te baptizo in nomine Patris, & in nomine Filij, & in nomine Spiritus ſancti*; quia baptizans ſub dicta forma non ideò aſſerit eſſe plura nomina, ſicut qui diceret in nominibus, ſed idem eſſentiale Dei nomen commune tribus ter repetit, quod rectè fieri poteſt abſque pluralitate, ſicut verè dicitur Pater Deus, Filius Deus, Spiritus ſanctus Deus, ſed Dii nuncupari non poſſunt; quare Baptiſmum ſub dicta forma celebratum eſſe validum reſolvunt Suar. *tom. 2. diſput. 21. ſect.3.* Ægid. de Coninck *d.q.66. art.6. numer.58.* Cabrera *eadem quæſt.66. artic.5. num.22.* quos refert, & ſequitur Anton. Diana *reſol. moral. p.2. tract.3. miſcel. reſol.15.*

57 *Quintò*, colligitur Parochum, qui in forma Baptiſmi relinquit particulam *in*, dicendo, *Ego te baptizo nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti*, validè baptizare, ut benè reſolvunt Henriq. *in ſum. lib.2. c.8. §.6.* Bonac. *d. puncto 4. num.16.*

Contra Cardin. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.2. cap.19. num.2.* Barthol. ab Angelis *in examine Confeſſ. dialog. 2. §.115.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.1. quæſt.6. num.4.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 24. cap.1. numero 30.* exiſtimantes ſi in forma Baptiſmi omittatur particula *in*, Parochum non conficere Sacramentum, & conſequenter peccare mortaliter.

58 *Sextò* colligitur, validè quoque baptizare ſi omittat particulam *&*, ſi ut quidam dicunt, in forma, quæ caret conjunctione *&*, ſignificaretur, & invocaretur tota Trinitas, quia remaneret verum Sacramentum; relicta enim illa particula, *&*, remaneret adhuc integer ſenſus formæ. Ita Card. Tolet. *d. loco*, Comitol. *d. quæſt.9. num.5.* Pitigian. *in 4. ſentent. part.1. diſt.3. q.2. art.12.* Ægid. de Coninch *d. q.66. art.6. num.61.* Sed contrà aſſeront Vivald. *in candeláb. aureo, tit. forma Baptiſmi, n.11.* Conrad. *in reſp. caſuum Conſcientiæ, tom.2. quæſt.84.* Barthol. ab Angel. & Valer. Reginald. *citatis locis*, exiſtimantes particulam *&*, eſſe de eſſentia formæ.

59 Verùm licèt Parochus omittens ſupradictas particulas *in*, & *&*, faciat contra communem Eccleſiæ vſum, tamen ſi omittantur ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, non erit niſi peccatum veniale, ex adductis per Sot. *in 4. diſt. 3. quæſt. unica, art.5. §. quod ſi*, Rub. *de Sacrament. in 4. ſentent. diſt.3.* Vaſquez *in 3. p. tom.2. diſp.142. num.30.*

CAPVT XIX.

De Pœnitentiæ Sacramento præcipua quædam à Parocho notanda.

SUMMARIUM.

1 *Parochus habet juriſdictionem ordinariam in Pœnitentiæ foro circa omnes ſuæ Parochiæ fideles, & cenſetur quoad hoc à lege approbatus.*

2 *Parochialis beneficij nomine veniunt ſuperiora beneficia, qualia obtinent Parochi aliqui Abbates, Archiprebyteri, Archidiaconi, & ſimiles curam animarum, & juriſdictionem in hoc foro habentes.*

3 *Approbatus duntaxat ad audiendas Confeſſiones cenſetur Parochus in ea ciuitate, vel oppi-* du

do, vbi ſita eſt Parochia, non autem paſſim per totum Diœceſim.

4 Parochus ad Confeſſiones audiendas virtute Cruciatæ, aut Iubilai, an vbique ſit eligibilis.

5 Parochus ſuorum Confeſſiones poteſt etiam in aliena Diœceſi, & vbique locorum audire.

6 Parochus poſt dimiſſum beneficium non poteſt etiam tempore Iubilai, abſque noua approbatione Confeſſiones audire.

7 Confeſſiones inualidè audit, qui ſe de facto intruſit in Parochia ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, niſi communi errore fuiſſet pro vero Parocho habitus, habens titulum putativum à legitimo Superiore.

8 Parochus toties quoties expedire prudenter judicauerit ſubdito, nullâque ſubſit cauſa negandi, tenetur vel per ſe, vel per alium Confeſſionem ejus audire.

9 Parochus in confitendo magna cura caueat ne Sanctum det canibus, & projiciat margaritas ante porcos.

10 Parochi jurisdictioni in foro pœnitentiali fideles ſubiiciuntur non ſolùm conſtituentes in Parochia domicilium, ſiue habitationem perpetuam, ſed etiam quaſi domicilium, ſiue habitationem ad tempus non admodum breue, negotii alicuius cauſa.

11 Habitatio bona fide, & non fraude ſuſcepta in aliquo loco, vnde quis non poteſt commodè reuerti ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ, vbi domicilium habet, illius Parochianum efficit.

12 Parochus vterque habet ordinariam poteſtatem erga perſonam, quæ in duabus Parochiis domicilium contraxit, in quibus ſcilicet diuerſis anni temporibus habitare ſolet.

13 Pœnitentiæ Sacramentum poteſt quilibet de diœceſi recipere in Eccleſia Cathedrali.

14 Parocho Cathedralis non licet Sacramenta adminiſtrare, vel curam exercere in aliena Parochia.

15 Peregrini cui Parocho confiteri poſſint, oſtenditur.

16 Vagus debet confiteri Parocho illi in cuius Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, dummodo non vagetur vt euadat judicium proprij Parochi.

17 Parochus facultatem non à jure, ſed à conſuetudine habet eligendi Confeſſarium, quem velit ex approbatis, abſque licentia particulari Epiſcoporum.

18 Fideles omnes baptizati vtriuſque ſexus poſt perfectum vſum rationis, qui ſibi conſcij ſunt alicuius peccati mortalis, tenentur præcepto annuæ confeſſionis.

19 Peccata venialia habentes an & quando tenẽtur præcepto annuæ Confeſſionis? oſtenditur.

20 Imperator & Reges de jure ſuis Presbyteris Parochialibus tenentur confiteri.

21 Papa ad præceptum annuæ Confeſſionis obligatur quoad vim directiuam tantùm.

22 Regulares Ordinis Minorum; ac illorum, qui cum illis in priuilegiis communicant, poſſunt Parochis contradicentibus ſæcularium Confeſſiones audire.

23 Parochi ipſi impedire non poſſunt Regulares ad audiendas Confeſſiones approbatos, quominus illas audire poſſint in domibus pœnitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, modò eorumdem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem die certiores reddant.

24 Parochus poteſt alteri Sacerdoti delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum.

25 Parochus vbi præſumere potuerit ſubditum habere juſtam cauſam confitendi alieno, debet ipſi petenti licentiam dare.

26 Parochus ſi ſubdito juſtè poſtulanti licentiam injuſtè denegat, ſubditus autem ſine periculo ſalutis, famæ, &c. proprio Parocho confiteri non poſſit; poterit ipſe abſque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti.

27 Sacerdos, cui Parochus poteſt delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi Parochianorum ſuorum, debet eſſe ab Ordinario ad audiendas Confeſſiones approbatus.

28 Parochus concedens alicui ſubdito facultatem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti, intelligitur de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens.

29 Parochus excommunicatus vitandus non poteſt alteri Sacerdoti approbato delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum.

30 Sacerdos delegatus tenetur credere pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, vt illi miniſtret Sacramentum Confeſſionis.

31 Parochus credere debet Parochiano fide digno dicenti ſe faſſum eſſe habenti legitimam licentiam ipſum abſoluendi, atque ita debet illi miniſtrare Euchariſtiam.

32 Parochus non eſt adhibiturus fidem dicenti ſe adimpleuiſſe præceptum annuæ Confeſſionis, niſi illud legitimè probet.

33 Confeſſarij atteſtationi aſſerentis ſe abſoluiſſe à cenſuris, non eſt credendum in foro externo.

34 Abſolutio virtute Bullæ Cruciatæ licèt non ſuffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficij Eccleſiaſtici illa ſuffragatur.

35 Sacerdos non habens commiſſionem à Parocho audiendi Confeſſionem, ſi illam habuiſſe communiter reperitur, & publicè pœnitentes audiat, ille quoad Deum excuſatur ob communem errorem.

36 *Confeſſiu non approbato ex ignorantia, ob fidem quam habuit in Sacrameato, quoad Deum eſt abſolutat.*

37 *Subdelegare aon poteſt delegatus à Parocho ad audiendas Coafeſſioaes ſuorum Parochianoram, niſi ſolus officium ſaum explere non poſſit.*

38 *Vicecarati ad tempas abſentes alteri Sacerdosi munus Paſtorale conſuetudine id permitteate delegant.*

39 *Sacerdos audıtarus Coafeſſiones eorum, qui peſte, vel ſimili morbo coatagioſo iafecti ſunt, quid curare debeat, oſteadıtar.*

40 *Conſtitutas in mortis articulo, ſi aliter non poſſis, obligatar ex lege charitatis ad confitendum coram altis ſaltem ea peccata, qaa neque cum ſcandalo, neqae cum graui ſaa iafamia, vel ſimili detrimento jancta ſunt.*

41 *Iaterdictis tempore an, & qaando Parochus poſſit Sacramentum Confeſſioats admiaiſtrare Parochiaais, oſtenditur.*

42 *Parochus caueat ae à caſibus per Epiſcopam reſeraatis qaemqaam abſoluat, quia nulliter abſolueret, aiſi in articulo mortis.*

43 *Parochus pœniteatem habentem peccata reſeraata Epiſcopo abſeati, poterit abſoluere à peccatis non reſeruatis, reſeruata abſolatione à reſeraatis, cùm Saperior copiam ſai fecerit.*

44 *Parochas caueat ne adminiſtret Sacramentum Pœaitentia per literas, aut nunctum, ſed præſentibus tantàm, & ſibi coaſitentibus peccata abſolutionem conferat.*

45 *Pœaitens non ſolàm vbi ſemel S. Pœnitentiaria litteras ſaper diſpenſatione aliqua ia foro coaſcientia præſentauit alicai Confeſſario, ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronaaciatum diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poteſt alium Confeſſarium adire.*

46 *Iafirmus in mortis articalo coaſtitutus, ſi adueniente Parocho nallum peccatum confiteri poſſit, quid Parochus hoc caſu agere debeat, oſtenditur.*

47 *Infirmus quando inchoatam Coafeſſionem perficere neqait, quid agere debeat Parochas, oſtenditur.*

48 *Parochi vbique locorum exiſtentes, pœnitentes ad turpia, & inhoneſtos actas ſolıcitantes, ab Iaqaiſitoribus tanquam de hæreſi ſuſpecti puniuntur.*

49 *Parochas, qui pœnitentem in Coafeſſionali oſculatur, aut cum venerea delectatione manas, vel aliam partem pœnitentis attrectat, icta oculorum, vel alio ſigno ad libidinem prouocat, incidit ia pœnas contra ſolicitaates in Confeſſione comminatas.*

50 *Parochus prouocaat in Confeſſionali maſculum ad nefandum peccatam perpetrandam, incurrit pœnas contra ſolicitantes comminatas.*

51 *Parochus Confeſſarius ſolicitans pœnitentem in confeſſionali ad alia grauiora delicta præter venerea, non incidit ia pœnas contra ſolicitantes ia Confeſſione comminatas.*

52 *Filiam ſpiritualem ratione Pœnitentia extra Confeſſiones ſolicitaas Parochus ad venerea, noa incurrit pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione commiaatas.*

53 *Parochus, qai carnaliter cognouit pœaitentem, aon teaetar hanc circumſtantiam in Confeſſioae explicare.*

54 *Confeſſionis ſigillum directè, vel iadirectè, ante, vel poſt mortem confitentis ſine mortali ſacrilegio reuelare noa poteſt Parochus, etſi aliàs integrum Regnam debeat perire.*

55 *Parochi reuelantis Confeſſionem pœaa eſt depoſitio, & ia monaſterium ad agendam perpetaam pœnitentiam detruſio.*

56 *Confeſſario licentiam dare poteſt pœnitens loqueadi de peccatis ſuis, ſiue coram ſe, ſiue coràm aliis.*

57 *Licentia data per pœnitentem Confeſſario loqaendi de peccatis ſuis, debet eſſe voluntaria, expreſſa, & acta data; non verò ſufficit præſumpta: & ſemel data in Coafeſſione, poteſt nihilominus reuocari.*

58 *Confeſſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pœnitente de reuelanda Confeſſione, an & quando credatar, oſtenditur.*

59 *Confeſſionale in Eccleſia habere debet Parochus ia loco aperto, & manifeſto; non autem in ſacellis, neque ia angulis Eccleſiæ.*

60 *Superpelliceam, & ſtolam deferre teaetur Parochas ſacalaris dum audit Confeſſiones.*

61 *Ballam in Cœna Domiai penes ſe habere tenetur Parochas, & debet cauere ne quemquam abſolaat à caſibas in ea reſeraatis.*

62 *Libros qaales Parochus penes ſe habere debeat, oſtendıtar.*

63 *Reſeraationem caſuum Epiſcopaliam, & Bullam in Cœna Domıai Parochi penes ſe habere debeat.*

64 *Regulares non poſſant abſoluere prætextu quorumcuaque priuilegioram de caſibus Sedi Apoſt. aut Epiſcopo reſeruatis.*

65 *Decreti S. Congreg. declaratio.*

66 *Aliud decretum S. Coagr. refertur.*

PRovisvs de Parochiali benefi- 1
cio, & ſic Parochus Sacerdos, habet juriſdictionem ordinariam in Pœnitentiæ foro circa omnes ſuæ Parochiæ fideles, & cenſetur quoad hoc lege approbatus abſque alia deſuper ſibi facienda per Ordinarium licentia, vt colligitur ex *Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reformation. cap. 5.* ibi, *niſi aut Parochiale beneficium*, &c. tradunt Anton. Fernandez *in examine Theologia moral. part. 3. cap. 6. ex num. 3.* vbi *n. 4. in fine* ſubdit, Parochos habere hanc juriſdictionis ordinariam poteſtatem

ſtatem à Summo Pontif. dependentem ab Epiſcopo, quoad culparum reſeruationem, Paul. Layman. in Theologia moral. lib. 5. tract. 6. capit. 10. num. 3. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 7. cap. 2. Trullench in praxi reſol. Sacram. lib. 4. c. 9. dub. 4. à princ. & dub. 7.
2 num. 1. † Nomine autem Parochialis beneficii in præſenti materia veniunt ſuperiora beneficia, qualia obtinent Parochi, aliqui Abbates, Archipreſbyteri, Archidiaconi, & ſimiles curam animarum, & juriſdictionem in hoc foro habentes, vt per Suarez tom. 4. de Pœnitent. diſp. 22. ſect. 4. n. 21. Anton. Fernandez d. p. 3. cap. 9. §. 8. num. 1. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 1. cap. 16. q. 3. n. 190. Filliuc. in quæſt. moral. tom. 1. tract. 7. cap. 9. n. 257. Fagundez d. cap. 2. n. 41. Anton. Dianam reſol. moral. tract. de Bulla Cruciata, reſol. 8. in fine.

3 Approbatus tamen duntaxat ad audiendas Confeſſiones cenſetur Parochus in ea ciuitate, vel oppido, vbi ſita eſt Parochia, non autem paſſim per totam diœceſim, prout reſolvunt, & à Sacra Congr. deciſum referunt Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. capit. 1. n. 10. p. 92. Homob. de Bonis in examine eccleſ. p. 1. tract. 5. cap. 4. quæſ. 15. Fagundez d. cap. 2. numer. 35. Squillante de priuileg. Clericor. cap. 1. n. 73. Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 25. in fi-
4 ne, † niſi virtute Cruciatæ, aut Iubilæi eligatur, quia tunc vbique fit eligibilis, ſicut expreſsè tenent Suar. dict. ſect. 4. num. 18. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 1. cap. 16. quæſt. 3. num. 189. Sylui. in add. ad 3. p. q. 8. artic. 5. dub. 6. concl. 1. Homobon. de Bonis in examine eccleſ. p. 1. tract. 5. capit. 3. q. 15. Ioan. Valer. de differ. inter vtrumque forum, verb. abſolutio, differ. 1. n. 16. Villalob. in ſum. tom. 1. tract. 9. dub. 56. n. 4. Filliuc. d. cap. 9. n. 257. Fagundez d. cap. 2. n. 36. Ludov. de San Iuan, Vaſq. Ochagauia, Arboleda, quos refert & ſequitur Ioan. Sanc. in ſelect. diſp. 44. n. 28. Machado en ſu perfetto Confeſſor y cura de Almas, lib. 1. p. 2. tract. 1. docum. 3. num. 2. & lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 7. n. 1. & 2. Quicquid dicant Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 12. num. 7. Guttier. canon. lib. 3. cap. 27. n. 12. Nicol. Garc. de benefic. p. 5. cap. 8. num. 87. Quod intelligitur quoad extraneos ſibi non ſubditos,
5 quia † ſuorum Confeſſiones poteſt ille etiam in aliena diœceſi, & vbique locorum audire, ſecundùm Victor. de Confeſſ. n. 152. Cardin. Tolet. in inſtr. Sacerd. lib. 3. cap. 13. in fine, Henriq. in ſum. lib. 6. cap. 7. §. 1. Anton. Capic. deciſ. 203. num. 15. Sylueſt. verb. Confeſſor 1. q. 13. Couar. pract. cap. 11. num. 4. Nauar. in man. cap. 27. num. 255. Ioan. Valer. de differ. inter vtrumque forum, verb. Iuriſdictio, differ. 20. num. 6. & verb. ſententia, differ. 1. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 12. q. 21. Fr. Emman. in expoſit. Bullæ Cruciatæ, §. 9. dub. 4. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Parochus, Iacob. de Graff. in pract. caſuum reſeru. lib. 1. cap. 4. num. 57. Chamerot. de Sacrament. tract. 7. de Confeſſ. dub. 14. Sanch. de Matrim. lib. 3. diſput. 19. numer. 8. & diſp. 37. num. 3. & 4. Piaſec. in praxi Epiſc. p. 2. cap. 1. numer. 10. verſ. ſuum, Valer. Reginald. d. lib. 1. n. 93. & 94. Homobon. de Bonis d. tract. 5. cap. 3. quæſit. 16. Molfeſ. in ſum. Theolog. moralis, tract. 7. cap. 15. n. 89. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. ſub n. 71. Ego ipſe d. p. 2. alleg. 25. n. 18.

Poſt dimiſſum beneficium non poterit am- 6
pliùs Parochus abſque noua approbatione excipere Confeſſiones, nec etiam cenſetur ſufficienter idoneus, & approbatus ad illas audiendas tempore Iubilæi, vt per Henriq. in ſum. lib. 7. cap. 12. §. 3. & 4. Suar. d. tom. 4. diſp. 28. ſect. 4. numer. 20. & ſect. 6. numer. 13. Valer. Reginald. d. lib. 1. num. 190. Filliuc. d. numer. 257. Fagundez d. cap. 2. n. 38. Leon. de Iubilæo, p. 2. q. 9. n. 21. Trullench. in expoſit. Bullæ Cruciatæ, lib. 1. q. 7. c. 1. dub. 1. n. 6. & in praxi reſol. Sacram. lib. 4. cap. 9. dub. 7. n. 4. Anton. Diana d. reſol. 8. verſ. notandum. Quicquid dicant Fr. Emman. in addit. ad Bullam Cruciatam, §. 9. num. 4. Villolob. d. tom. 1. tract. 27. clauſ. 9. §. 1. num. 4. Ioan. de la Cruz in direct. conſcient. p. 2. de Pœnitent. quæſt. 3. dub. 8. concl. 4.

Prout nec etiam validè Confeſſiones au- 7
dit, qui ſe de facto intruſit in huiuſmodi beneficio ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, ſecundùm Angel. verb. Confeſſio, §. 2. Nauarr. in man. cap. 9. n. 11. & in capit. placuit, de Pœnit. diſt. 6. num. 176. Chamerot. d. tractat. 7. de Confeſſ. dub. 22. Marcel. Megal. inſtit. Sacerdot. p. 1. lib. 5. cap. 15. n. 12. in fine, Valer. Reginald. d. lib. 1. n. 98. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 22. n. 49. Ioan. Valer. de differ. inter vtrumque forum, verb. nullitas, differ. 7. ſub num. 5. niſi communi errore fuiſſet pro vero Parocho habitus, habens titulum putatiuum à legitimo Superiore, quia tunc Confeſſiones à ſuis ſubditis illi factæ, eſſent validæ, juxta ea, quæ ſuprà diximus c. 17. n. 27. cum ſeqq. & addit optimè Sanch. loco proximè citato, non ſatis eſſe communem errorem, ſed neceſſarium eſſe titulum collatum à Superiore, quamuis inualidum ob aliquod vitium latens: & n. 50. ſubdit non ſufficere titulum conferri à quocumque Superiore, ſed conferendum eſſe à legitimo Superiore.

Non tantùm ſemel in anno, quando ſub- 8
ditus tantummodò obligatur, tenetur Parochus ex officio Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrare, vt exiſtimarunt Syluest. verb. Confeſſio 1. §. 18. Armil. verb. Abſolutio, numer. 27. Medina de Pœnitent. quæſt. 41. Valer. Reginald. d. lib. 1. cap. 7. num. 81. Sed etiam toties quoties expedire prudenter judicauerit ſubdito, nulláque ſubſit cauſa negandi, tenetur vel per ſe, vel per alium Confeſſiones ejus audire, ſiue ratione feſti occurrentis, aut Indul-

gentiarum propoſitarum ; ſiue quia tunc temporis (verbi gratia , ſingulis menſibus, aut decimoquarto die) ſolet confiteri ; aut quia habet aliqua peccata, quæ ipſius conſcientiam grauant, aut aliam ſimilem ob cauſam , vt benè docent Adrian. *quæſt.* 5. *de Confeſſ.dub.*9. Sot. *in* 4. *diſt.*18. *quæſt.*4. *art.* 2. Nauarr. *in cap. conſideret, num.*159. quos refert & ſequitur Anton. Fernandez *in examine Theologia moralis, part.* 3.*cap.*6.§.9. *n.*24. & *p.*4.*cap.*15.§.5.*num.*13. addo Azor. *inſtit.moral.part.*1. *lib.*2. *cap.*17.*quaſ.*10. Vgol. *de officio Epiſc. cap.*15. §. 8. *num.*8. Ægid.de Coninch. *de Sacram. diſp.*8.*dub.*17.*num.*129. Moſtel. *in ſumma Theologia moralis, tom.*1.*tract.*7.*cap.*22.*n.*36. Bonac. *de Sacrament.diſp.*5.*quæſt.*7. *puncto* 4. §.2. *n.*23. nouiſſimè Homob. *in reſponſ. quæſtionum moral.p.*2.*reſp.*100. Machado *d.lib.*4. *p.*2. *tract.*2. *docum.*10. *num.*4. Galleg. *in tract. de oblig. Parochi tempore peſtis, p.*2.*n.*23.25.26. *&* 31. Petr. Sot. *inſt. Sacerd. tract. de officio Paſtor. pag.vlt.* vbi dicit boni Paſtoris eſſe curare ne Confeſſio , néve Communio alicui vel indigenti, vel petenti deſit. Valer. Reginald. *tom.*2.*lib.*2. *num.*68. Coriolan. *de caſibus reſeru. p.*1. *ſect.* 1. *numer.*2. Petr. Hurtado *de Pœnit. diſput.* 10. *diffic.*20. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*3.*lib.*3.*cap.*3.*n.*3. Ioan. Sanci. *in ſelect diſp.*47. *n.*6. *&* 7. vbi *n.*8. *verſ. nec Parochus,* ſubdit Parochum peccare contra juſtitiam, religionem, & Pœnitentiæ virtutem, ſi nec ſemel etiam in anno Confeſſiones vellet excipere, aut Confeſſarii copiam exhibere, quod euenire quaſi incredibile eſt, Ludov. à Sancto Ioanne Euangeliſta *in tract. de adminiſtr. Sacram. art.*1.*tit.de reſidentia,n.*13.

Limitat banc ſententiam Vaſq. *in* 3.*p.tom.*4. *quæſt.*93.*art.*3.*dub.*6. *num.*3. quando tanta frequentia Confeſſionis non expediret ſaluti , & profectui ſpirituali ſubditi : ſunt enim qui ita frequenter confitentur, vt omninò ſit inutile; quia & Confeſſionis virtus contemnitur , imò & aliquando expedit conſcientiæ ſubditi ceſſare à Confeſſione propter ſcrupulorum perturbationẽ, quapropter diligenter inſpiciendũ eſt, quid vnicuique pœnitenti conueniat.

Limitat *ſecundò* Didac. Nugnus *in addit. ad* 3.*part. tom.*2. *quæſtione* 8. *articul.*4. *dub.*3.& excuſat Parochum à mortali peccato , qui ſemel, aut iterum denegat confeſſionem petenti rationabiliter. Et Ioan. Sanc. *d. diſput.* 47. *num.*10. poſt Suar. *de Pœnit. diſp.* 32. *ſect.*1. tenet ſolùm venialiter peccare Parochum, ſi ſemel , aut iterum nollet audire Confeſſiones (nulla excuſante cauſa , quæ valde tenuis ſufficeret pro vna, vel alia vice) niſi ſubditus aliqua graui tentatione , aut difficultate premeretur ; vel quia longum, & laborioſum iter ingreditur, vel quia tempus eſſet Iubilæi. In his enim & ſimilibus euentibus grauiter peccare Paſtorem refugientem Sacramenti miniſterio vacare, concludit.

Limitat *tertiò* idem Ioan. Sanc. ſi ſubditus tempore inopportuno, hora ſcilicet prandii, aut ſomni, vellet peccata ſua confiteri, aut quando potiùs expedit Parocho agere alia negotia talis qualis momenti, quia tunc non tenebitur Confeſſionem audire. Aduertant Parochi muneri ſuo non ſatisfacere alterius Confeſſarii copiam exhibendo, qui Parochianorum excipiat Confeſſiones , cùm videat , & ſciat eos nequaquam alium Confeſſarium , ſed ſolùm proprium Parochum adire velle ; tunc enim tenetur per ſe ipſum audire ſubditum , vt reſolvit ex Ioanne Sanc. *d. diſputat.* 47. *numero* 10.

Magna Parochus in confitendo cura ca-
ueat ne Sanctum det canibus , & projiciat 9
margaritas ante porcos , Matth.7. *verſ.*6. indignos abſoluendo, & ne dum alios purgat, ipſe fœdetur : idcò opus eſt vt magna prudentia, & dexteritate vtatur. Cùm enim ſit Pater quidam ſpiritualis, Medicus, & Iudex; in patris officio cauere debet , ne ſit vel indulgentior , vel ſeuerior , quàm res poſtulat, ne quem conſolari debet , eum acerbitate verborum affligat. In officio Medici ne medicamenta præbeat minùs accommodata ad morbi , & ægroti naturam , quibus malum non ſanetur , ſed augeatur potiùs. Denique in Iudicis officio ne condemnet abſoluendos , & condemnandos abſoluat , ſed rectam, æquam , & tempeſtiuam ſententiam ferat. Prouerb. 17. verſ.15. *Qui juſtificat impium, & qui condemnat juſtum , abominabilis eſt vterque apud Deum.* Vbi verò ille audierit grauia peccata, condoleat ex animo , & intimis ſenſibus miſereatur , gemat, lachrymetur , tacitéque precetur pro fratris lapſu. *Quis infirmatur*, ait Apoſtol. 2. Corinth. 11.verſ. 29. *& ego non infirmor : quis ſcandalizatur , & ego non vror?* Et 1.ad Corint.9.verſ.19.cum ſeqq. *Nam cùm liber eſſem ex omnibus , omnium me ſeruum feci , vt plures lucrifacerem. Et factus ſum Iudæis tanquam Iudæus, vt Iudæos lucrarer ; iis qui ſub lege ſunt, quaſi ſub lege eſſem* (cùm ipſe non eſſem ſub lege) *vt eos qui ſub lege erant, lucrifacerem; iis qui ſine lege erant , tanquam ſine lege eſſem,* cùm ſine Dei lege non eſſem, ſed in lege eſſem Chriſti) *vt lucrifacerem eos, qui ſine lege erant. Factus ſum infirmis infirmus , vt infirmos lucrifacerem ; omnibus omnia factus ſum, vt omnes facerem ſaluos.* Sic Dei infinitam miſericordiam, & patientiam imitetur , & Chriſti Domini , qui perditiſſimorum hominum conſuetudinem non horrebat , veſtigiis inſiſtat. Habeat ante oculos exemplum pii illius Samaritani, *Luca* 10.*verſ.*32. *&* 33. qui ſaucii, ac miſeri hominis conditionem miſeratus , ejus curam ſuſcepit , vulnera alligauit , &c. Vera juſtitia

compaſſio

by Google

compaſſionem habet, falſa verò indignatio-
nem, vt ait Sanctus Gregorius *homil. 34. in
Euangel.*

10 Parochi juriſdictioni in foro Pœnitentia-
li fideles ſubjiciuntur, non ſolùm conſtituen-
tes in Parochia domicilium, ſiue habitatio-
nem perpetuam, ſed etiam quaſi domici-
lium, ſiue habitationem ad tempus non ad-
modum breue, negotii alicuius cauſa: ita
gloſſ. *in Clem. 1. de priuil.* Syluest. *in ſum. verb.
domicilium, & verb. Parochia*, Sanch. *de Matr,
lib. 3. diſp. 23. n. 12. & in præcepta Decalogi, tom. 1.
lib. 4. cap. 37. num. 24.* vbi mouent eandem ra-
tionem eſſe de aliorum Sacramentorum (ex-
cepto Ordine) adminiſtratione: item de ju-
re aſſiſtendi Matrimonio, diſpenſandi in vo-
tis, conferendi Eccleſiaſticam ſepulturam, &c.
non tantùm quoad incolas, ſed etiam quoad
quaſi incolas, videlicet ſcholares, milites præ-
ſidiarios, famulos, & ancillas, tametſi ali-
11 bi domicilium habeant, refert Paul. Layman.
in Theol. moral. lib. 5. tract. 6. cap. 10. n. 5. † Habi-
tatio enim bona fide, & non fraude ſuſcepta
in aliquo loco, vnde quis non poteſt commo-
dè reuerti ad ſumenda Sacramenta in loco
Parochiæ, vbi domicilium habet, illius loci
Parochianum efficit, ſecus tamen ſi fraudulen-
ter in præjudicium proprii, vel alterius Paro-
chi habitationem ad tempus mutauerit, cùm
fraus, & dolus nemini patrocinari debeant,
juxta vulgaria jura. Ita Nauar. *conſ. 1. de Paroch.
in vtraq. edit.* Sayr. *in flor. dec. ſub eod. tit. dec. 1.*

12 Habet quoque Parochus vterque ordina-
riam poteſtatem erga perſonam, quæ in dua-
bus Parochiis æquè domicilium contraxit, in
quibus ſcilicet diuerſis anni temporibus habi-
tare ſolet: ita *argum. l. aſſumptio, §. vlt. ff. ad
municip. & c. 2. de ſepult. lib. 6.* reſoluunt Nauar.
in cap. placuit, n. 77. de Pœnit. diſt. 6. Henriq. *in
ſum. lib. 6. cap. 7. §. 2.* Suar. *tom. 3. de Pœnit. diſp.
25. ſect. 2.* Ægid. de Coninck *d. diſp. 8. dub. 3. in
fine, concl. 4.* Sanch. *d. lib. 3. diſput. 24. numer. 5.*
Anton. Fernandez *in examine Theologiæ mora-
lis, p. 3. cap. 6. § 9. n. 6.* Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 9.
diffic. 48. n. 3.* Filliuc. *tom. 1. tract. 7. c. 7. n. 192.*
Trullench *in praxi reſolut. Sacramentor. lib. 4.
c. 9. dub. 4. n. 2.* Paul. Layman. *d. cap. 10. num. 6.
verſ. dubitatur*, & ſubdit hinc fieri, vt perſonæ
huiuſmodi liberum ſit, in alterutra, quam ma-
lit, Pœnitentiam, & Sacramenta ſuſcipere,
dummodo in vtroque loco magnam anni par-
tem habitare ſoleat; nam alioquin ſi recreatio-
nis tantùm cauſa ad breue tempus in alterum
locum ſecedat, vnum Parochum habere cen-
ſebitur, in cuius Parochia principaliùs habitat.
13 † In Eccleſia autem Cathedrali poterit quili-
bet ex diœceſi recipere hoc Sacramentum, vt
per Piaſce. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 3. numer.
24. verſ. circa feſtum*, & faciunt per me addu-
14 cta *de Canon. cap. 6. à numer. 18.* † Non licet ta-
men Parocho Cathedralis Sacramenta admi-
niſtrare, vel curam exercere in aliena Paro-
chia. *Sacra Congregat. Concil. in Eugubina, 20.
Septembris* 1628.

Peregrini cui Parocho confiteri poſſint,
tradunt Victor. *in ſum. de Sacram.* vbi *de Con-* 15
feſſione, n. 155. Syluest. *verb. Confeſſ. 1. quæſt. 2.*
Nauar. *in cap. placuit, de Pœnit. diſt. 6. à num. 62.
verſ. infertur & quartò*, Vgolin. *de officio Epi-
ſcopi, cap. 39. § 4. per tot.* vbi *n. 35.* ſic diſtinguit:
Aut peregrinus licentiam habet à ſimplici
ſuo Parocho peregrinandi, & in hoc caſu
concludo hunc abſolui non poſſe à quocun-
que, quandoquidem Sacerdotes alii à ſuo
Ordinario approbati non ſunt. Aut licentiam
habet à ſuo Epiſcopo, & in hoc caſu pro
certo habeo ipſum abſolui poſſe à quocun-
que Sacerdote probato ab Ordinario diœ-
ceſis, vbi reperitur, nam per illam licentiam vi-
detur probaſſe Sacerdotes alios aliorum Ordi-
nariorum (modò ab ipſis Ordinariis fuerint
approbati.) Id quod locum habere ſentio
non ſolùm vbi expreſsè licentiam habuit, ve-
rùm etiam vbi tacitè, vtpote quia ſcit quoſ-
dam ſic peregrinari, & conſueuiſſe Sacramen-
ta recipere, & ob id tacendo videtur conſen-
tire, præſertim quod veriſimile eſt, ſi licen-
tia hæc petita eſſet, facillimè ipſam conceſſu-
rum. Hactenus Vgolin. Vnde jam hodie ex
tacita Ordinariorum voluntate per conſuetu-
dinem confirmata, non ſolùm poſſunt adue-
næ, & peregrini cuicunque approbato Sacer-
doti confiteri, ſed etiam S. Euchariſtiæ Sacra-
mentum etiam tempore Paſchali ſuſcipere, ſi
ad propriam Parochiam facilè accedere ne-
queant; ita tamen vt ad proprios Lares reuer-
ſi annuæ Confeſſionis, ac Communionis, Paro-
chis id poſcentibus, teſtimonium in ſchedula
exhibere debeant, ſic Nauar. *in cap. placuit 3.
diſtinct. 6.* Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Con-
feſſor, numero 2. & verb. Parochus, numero 7.*
Homobon. *de examine eccleſ. tract. 8. cap. 11.
quæſt. 4.* & nouiſſimè *in reſponſ. quæſt. moral. p. 2.
reſp. 49.*

Vagum debere confiteri Parocho illi, in 16
cuius Parochia reperitur tempore perceptio-
nis Sacramenti, reſoluunt Syluest. *d. verb.
Confeſſio, q. 10.* vbi intelligit dummodo non
vagetur, vt euadat judicium proprii Paro-
chi, Sot. *in 4. diſt. 18. q. 4. art. 2.* Card. Tolet. *in-
ſtruct. Sacerd. libr. 3. capit. 13. n. 12.* Poſſeuin. *d.
tract. de officio Curati, cap. 7. num. 11.* de ſchola-
ribus, & mercatoribus, à quo abſolvi poſſint,
vide Vgolin. *d. cap. 39. §. 5.*

Parochus verò ipſe cui debeat confiteri, 17
dubitatur ab aliquibus, quorum illa eſt ma-
gis probata ſententia, Parochum facultatem
non à Iure, ſed à conſuetudine habere eli-
gendi Confeſſarium, quem velit ex appro-
batis, abſque alia licentia particulari Epi-

ſcoporum, qui ordinarii Confeſſarii ſunt Parochorum, & ita obtinuit praxis. Vide Nav. *in cap.placuit, de Pœnit. diſt.6. n.30.* Fernandez *in ſum. Theologia moral. par.3. c.6. num.12.* qui reſpondent *ad cap.2. de Pœnit. & remiſſ. lib.6.* Non poterit tamen concedere licentiam in ſua Parochia confitendi Sacerdotibus qui non fuerint ab Ordinario approbati, Manrique *quæſt.mor.p.1.q.8.* Machado *en ſu perfecto Confeſſor, lib.4.p.2.tract.2.docum.6.n.3.*

Circa perſonas, quas obligat præceptum annuæ confeſſionis ſemel faciendæ ſuo proprio Parocho tempore Quadrageſimæ, juxta *c.omnis vtriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſſ.* illud eſt adnotandum, Parochianos teneri proprio Sacerdoti, id eſt ſuo Parocho, aut ſaltem cum ejus licentia alieno confiteri ſemel in anno, nempe in Quadrageſimali, ſeu Paſchali tempore, vt reſolvit Cardin. Bellarm. *lib.3. de pænit.cap.4.* vbi ait quod ſunt Confeſſiones Parochianorum extra Quadrageſimam quidem liberæ, in Quadrageſima verò ſub præcepto ac lege juſſæ: immò *cap.13.* hanc obligationem probat auctoritate Patrum. *Iam enim*, inquit, *ſuprà ex Greg. Nyſſeno, ex Ioanne Chryſoſt. circa Paſcha celebritatem Chriſtianos omnes ad Confeſſionem accedere debuiſſe demonſtrauimus.* Hoc autem dicit ratione *d.cap. omnis,* quo capitulo volebat Caluinus primò inſtitutam fuiſſe Confeſſionem. *Cùm ſolùm*, inquit Bellarm. *fuerit determinata circunſtantia temporis pro confitendo.* Medina *in Cod.de Confeſſ.q.14.* Greg.de Valent. *diſp.7.q.9.puncto 4.de Confeſſ.* Azor. *inſtit. moral.p.1.lib.7.cap.39.q.7.* Ludouic. Cardo *de quinque præceptis Eccleſiæ, cap.8. Quamuis*, inquit, *præceptum Eccleſiæ indeterminatè loquatur de tempore ſemel confitendi in anno, tamen credendum eſt hoc tempus eſſe Quadrageſimam, vel tempus Paſchale, & ita ſi quis alio tempore confeſſus fuerit, hoc etiam debet confiteri tempore, &c.* latè Theophil. Paroch.*p.3.art.8.*

18 Omnes igitur baptizati vtriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcretionis, hoc eſt, ad perfectum vſum rationis peruenerint, qui ſibi conſcii ſunt alicuius peccati mortalis, præcepto huiuſmodi de annua Confeſſione tempore Quadrageſimali, vel Paſchali facienda obligantur, *d. capit. omnis*, Concil. Trid. *ſeſſ. 14. cap.5. can. 8.* Medina *in Cod.de Pœnitentia, q.6.* Sot. *in 4.diſt.18.q.1. art.3.* Soar. *tom.4.de Pœnit.diſp.36.ſect.2. n.7.* Bonacin. *de Sacr.diſp.5. q.5. ſect.2. punct.4. à n.1.* nouiſſimè Steph. Vveims *in conſt.24. ex jure antiquo deſumptas, & per Conc. Trid. ſpeciatim innouatas, conſt.23.per tot.*

19 † Habens verò venialia tantùm non excuſatur abſolutè, ſed ſaltem tenetur ſiſtere ſe ſuo Parocho, ac Paſtori, ut ei declaret ſe non eſſe ſibi conſcium vllius peccati mortalis: quia debet Paſtori ſaltem aliquo modo conſtare, talem non teneri præcepto Confeſſionis, vt eum ad Communionem poſſit admittere, Paſtorque tenetur illud de ſe affirmanti credere, niſi habeat juſtiſſimas rationes contrarium ſuſpicandi, Suar. *d. diſputat.36. ſect.2. numer.9.*

Hinc † Imperatorem, & Reges de Iure ſuis Preſbyteris 20
Parochialibus teneri confiteri; nomine enim fidelium ipſi veniunt, gloſſ. *verb. ſubmittemus, in cap. Valentinianus, 63. diſt.* Caſtald. *de Imperat.quæſt.1.n.25.& 26.*

† De Summo Pontifice 21
quid tenendum, ſolet ab aliquibus in dubium reuocari; ſed communis omnium ferè ſententia aſſerit, illum ad huiuſmodi præceptum obligari quoad vim directiuam, non verò quoad pœnas, & vim coactivam, vt reſoluunt citati per me *in collect. ad d.cap.omnis, n.2.*

Fratres Minores ex priuilegio ab Alexan- 22
dro IV. ſibi conceſſo poſſunt Confeſſiones audire, aſſenſu Parochorum minimè requiſito, vt refertur *in compendio priuilegiorum, verb. abſolutio quoad ſæculares 2.§.1.* & idem alii ſequentes Pontifices conceſſerunt; vnde colligunt Doctores, Regulares Ordinis Minorum, ac illorum, qui cum eis in priuilegiis communicant, poſſe Parochis contradicentibus ſæcularium Confeſſiones audire. Ita Fr.Emman. *in explicat. Bullæ Cruciatæ, §. 9.n.145.& §. 12. num.4.cum ſeq.& quæſt. Regular. tom.1. q.60. art.4.* Ludov. Miranda *in man. Prælatorum, tom.1. quæſt.44. art.14.concl.2.* Fr. Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig.lib.2.cap.6.dubio 1. concl.3.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.2. lib.1. cap.5.* Tamburin. *de jure Abbatum, tom.2. diſp.6.quæſt.13.* qui omnes addunt procedere hanc reſolutionem, etiamſi Epiſcopi in licentiis Regularibus conceſſis dicant quod eis Parocho renitente non utantur; quia ipſi Ordinarii Summorum Pont. hac in re conceſſa priuilegia tollere, aut limitare non poſſunt.

Nec etiam Parochi ipſi impedire poſſunt 23
Regulares ad audiendas Confeſſions approbatos, quominus illas audire poſſint in domibus Pœnitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, modò eorundem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem die certiores reddant, vt nouiſſimè cenſuit *Sacr. Congregatio Viſitationis Apoſtolica*, cuius tenorem ad literam refert Lezana *in ſum. quæſt. Regul.cap.19.n.32.* & antè idem declarauit *Sacra Congr. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die 2.Iulij 1587.* & ideò cùm quidam Curatus apud eandem *Sacram Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum* conquereretur, quod Fratres Sancti Franciſci de Obſeruantia reformati Confeſſiones Parochianorum ſuorum ægrotantium abſque ejus licentia audirent: *Sacra eadem Congregat.* reſpondit *in vna Senogallien. 22. Ianuarij 1616.* dictis Fratribus id prohiberi non poſſe, dummodo

dummodo

dummodo ab Ordinario priùs approbati exiſtant; & poſteaquam infirmorum Confeſſiones audiuerint, ſtatim dictum Curatum certiorent.

Num meliùs ſit confiteri Parochis quàm Religioſis priuilegiatis, ſaltem vbi adimpletur præceptum annuæ Confeſſionis, vidi apud nonnullos in dubium reuocari. Quidam ad fauorem Parochorum ex multis mouentur. *Primò* ne Curatus contemnatur. *Secundò* ne à dicentibus ſe confeſſos decipiatur. *Tertiò*, vt agnoſcat vultum pecoris ſui, *Prouerb.* 28. *Quartò* vt eis ſubitaneo aliquo morbo grauatis, & loqui neſcientibus ſuccurrere poſſit ſiue per Confeſſionem, ſiue per alia Sacramenta. *Quintò*, quia pro omnibus ſubditis rationem in extremo judicio reddere debebit. *Sextò*, quia æquum eſt & vtile; vt voluntaria Confeſſio neceſſariam non excludat. *Septimò*, ex teſtimonio Alberti, Sancti Thomæ, Benedicti XI. & multorum Sanctorum id conuenire probantium propter augmentum meriti, & diminutionem pœnæ peccatis debitæ. Hanc partem tuetur Michaël Lochmarius Eccleſiæ Pataulenſis Canonicus, *in ſuo Parochiali, c.4. concl.* 11. dum ait: *Curatus ſecurius, vtilius, ac juſtius eligitur quantum eſt de per ſe, & cæteris paribus, pro Confeßione Sacramentali facienda à Parochianis, quàm Frater priuilegiatus*, &c.

Securiùs dicit, quia perſona Curati eſt à Deo & ab Eccleſia ad hæc præcepta, Fratris autem perſona ſolùm ad hoc conceſſa; non enim præcipitur, nec conſulitur quod quis eis confiteatur, nec tenetur etiam volentem confiteri audire, nec aliquis de populo confiteri obligatur. Curatus autem tenetur audire ſuum Parochianum, & alia Sacramenta miniſtrare, ſi offert ſe. Item Curatus eſt ſuis Parochianis amplius obligatus propter mutuam & correlatiuam obligationem plebis ad ſuos Paſtores, & è conuerſo; & ideo viciſſim ſibi magis obligantur. Vnde rationabiliter poteſt Parochianus de eo magis confidere, quod ſollicitior ſit ad prouidendum ſuæ ſaluti quàm Frater; qui eſt ſibi perſona extranea. Item alienis confitendo Parochiani ſæpiùs ex hoc incurrunt contemptum, & indeuotionem contra Paſtorem ſuum. Item tollitur erubeſcentia, quæ eſt maxima pars Pœnitentiæ; certum eſt enim quod amplius erubeſcit pandere peccata illi, quem cernit quotidie præſentem, quàm vni extraneo. Item ex hoc ſequitur oblationum detentio, vel diminutio, quia non Parochialibus Eccleſiis, ſed Fratribus ipſis offeruntur.

Vtilius dicit, quia non videtur ambiguum quod quiſquam obſeruando, ſive ſequendo præceptum, vtilius ſibi agit, quàm præcepto neglecto, ſequendo ſiue obſeruando licentiam & conceſſionem; cùm ſequendo ſolùm licentiam nullus ob hoc directè mereatur, & quiſque obſeruando præceptum mereatur. Item confitendo Curato habet duplicis obedientiæ meritum, ſcilicet meritum quoad legem Confeſſionis, & meritum quoad legem perſonæ; confitendo Fratri caret altero illorum meritorum. Item cùm non ſit Parochianis præceptum neque conſilium vt Fratribus confiteantur; inde confiteri ſuo Curato videtur vtilius. Item perſona Curati eſt Parochianis amplius obligata, quàm Fratris perſona; & amore ſancto ſuo Parochiano magis affecta: vnde præſumitur ex hoc, quod ſollicitior erit circa vtilem medicinam ſpiritualem ſibi adhibendam, quàm Frater; cùm ſit ſibi extraneus: igitur ex illo capite vtilius eligitur. Item faciliùs habetur ad Curatum acceſſus, quàm ad Fratrem, ſpecialiter in caſu infirmitatis de nocte.

Iuſtius dicit, quia Curato magis incumbit rationem facere de ſuo Parochiano coram diſtricto judice; quàm Fratri priuilegiato. Item Curatus, ſiue Plebanus propriè & ſtrictè dicitur proprius Sacerdos ſui Parochiani, ſed Frater priuilegiatus non; quia nullus de populo obligatur ſibi confiteri; nec ipſe tenetur audire.

Poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuo- 14
rum Parochianorum poteſt Parochus alteri Sacerdoti delegare, vt colligitur ex *d. cap. omnis vtriuſque ſexus*, quatenus ibi præcipitur, vt fideles confiteantur Sacerdoti proprio; id eſt ordinario, qualis eſt Parochus; vel confiteantur alieno, id eſt, alteri non ordinario, tamen cum licentia, ſeu commiſſione proprii, vt benè explicant Gabr. *in 4. diſt.* 17. *q.* 2.
in princ. Paul. Layman. *d. c.* 10. *n.* 11. Azor. *inſtit.* 15
moral. par. 2. *lib.* 3. *capit.* 12. *q.* 10. Imò † vbi Curatus præſumere potuerit ſubditum habere juſtam cauſam confitendi alieno, debet ipſi petenti licentiam date, vt concludunt Vgolin. *de officio Epiſcopi, capit.* 15. *§.* 8. *num.* 2. & Paul. Layman. *dict. tract.* 6. *capit.* 13. *numer.* 3. in
tantum quod † ſi Parochus ſubdito juſtè 16
poſtulanti licentiam iniuſtè denegeт, ſubditus autem ſine periculo ſalutis, famæ, &c. proprio Parocho confiteri non poſſit, ipſe poterit abſque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti, arg. tex. *in capit. placuit, de pænit. diſt.* 6. dum ibi permiſſum videtur propter ignorantiam Sacerdotis proprii, alterius judicio, & abſolutioni ſe ſubmittere: ergò multò magis id licebit ob Paſtoris improbitatem, & propriæ animæ, vel famæ periculum, vt reſoluunt Adrian. *in* 4. *de confeſſ. q.* 5. *dub.* 3. Sylueſt. *in ſum. verb. Confeſſor* 1. *q.* 6. Nauar. *in cap. placuit, num.* 144. Henriq. *in ſum.*

*lib.6.cap.*13.§.4. Hinc dicit Palud. *in* 4. *diſt.*17.
*q.*3. ſi à proprio Parocho inepto, & ignorante
licentia petatur,vt poſſit alteri confiteri,& eam
deneget, poſſe Parochianum ea non obſtante
alteri confiteri: quem refert Ioan. Valer. *de
differ. inter vtramque forum, verb. interpretatio,
differ.6.num.*3.

Verùm quamuis hæc ſententia probabilis
ſit, contrariam tamen probabiliorem, & verio-
rem judico, ex text. *in d cap.omnis vtriuſque ſe-
xus*, ibi: *Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit
juſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam
priùs poſtulet, & obtineat, cum aliter ipſe illum
non poſſit abſoluere*, ex doctrina S. Thom. *in ſup-
plem.quæſt.*8.*art.*4.*ad* 5. vbi dicitur: *Si quis ob
periculum proprio Sacerdoti confiteri non poſſit,
neque licentiam impetrare confitendi alieno, ta-
lem perinde ſe habere, ac ſi Confeſſarij copiâ de-
ſtitutus eſſet.* Quare hanc partem ſuſtinent Sot.
in 4.*diſt* 18.*q.*4.*art.*2. Llam. *in methodo, p.* 1. *c.*6.
§.1. Philiarc.*tom.*1.*p.*2.*lib.*2 *c.*24.Suar. *tom.*4.*de
Pœnit.diſp.*27.*ſect.*4.*concl.*2. Petr.Nau.*de reſtit.
lib.*2 *c.*4.*num.*269.ad text.verò *in d.cap.placuit*,
reſpondet Suar. *d.diſp.*27.*ſect.*2. *in fine*, ibi ſer-
monem eſſe de pœnitentia publica, quæ
ſecundùm arbitrium Sacerdotis ob ſcandaloſa
peccata imponi olim ſolebat; talem enim pœ-
nitentiam ab vno Sacerdote decretam, ab al-
tero mutari, niſi manifeſtum errorem conti-
neret, fas non erat.

27 Intellige ſupradictam reſolutionem de Pa-
rocho habente auctoritatem delegandi alteri
Sacerdoti poteſtatem Confeſſiones audiendi
Parochianorum ſuorum, vt procedat, dum-
modo ille alter Sacerdos ſit ab Ordinario ad
audiendas Confeſſiones approbatus,juxta diſ-
poſitionem Concil. Trid. *ſeſſ.*23. *de reformat.
cap.*17. quia approbatio eſt quid juriſdictionis,
quam non habent ſimplices Parochi. Ita do-
cent Fr Emman. *in ſum.p.*1.*cap.*60. *a.*2. Nugn.
in addit.ad 3.*p.q.*8.*art.*5. *dub.*6. Gamb. *de caſib.
reſeruatis, cap.*2.*n.*20. Ioan.Valer. *de differ.inter
vtrumque forum, verb. Parochus, diff.*4. *& verb.
Nullitas, diff.*5.*verſ.ſeptimò*, Fagundez *d. prac.*2.
*lib.*7.*c.*2. *n.*42. Ego ipſe *d. p.*2. *alleg.*26. *num.*13.
Squillante *de priuileg.cleric.c.*1.*n.*70. vbi *n.* 73.
poſt Guttier. *lib.*1.*Can.c.*27.*n.*21. & Nic.Garc.
*de benefic.part.*5. *cap.*8. *n.*132. tenet delegatum
debere eſſe alium Parochum ejuſdem diœce-
ſis, vbi delegans habet beneficium Parochia-
le, vel Sacerdotale,approbatum ab Ordinario
loci vbi exerceri debet hæc juriſdictio: Paro-
chus enim concedens alicui ſubdito facultа-
tem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti,
28 intelligitur † de eo, qui habet exercitium cu-
ræ animarum actu, & habitu, prout habebat
committens, Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſſ.*5.
*princ.num.*31.*in princ. verſ. ſimiliter etiam*, Ste-
phan. Gratian. *in addit. ad deciſ.*157. *num.*16.
quicquid dicat Petr. Ledeſm. *in ſum. part.*1.
vbi *de ſacrament. Pœnitent. cap.*12. *poſt* 5. *concl.*
quia approbare Sacerdotes Sacræ Confeſſio-
nis miniſtros nullus poteſt præter Epiſcopum,
vt cenſuit *Sacra Congregat. Concilij*, teſte Ar-
mendar. *ad recop. legum Nauarra, lib.*4. *tit.*29.
*l.*1.§.1. *de confitendo ſemel in anno, n.*15. quem
refero *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part.*2. *alleg.*
25 *numero* 12. *& in collect. Bullarij, verb. appro-
batio.* Intellige etiam † dummodo Parochus 29
non ſit excommunicatus vitandus; quia cùm
concedere facultatem Confeſſiones audiendi
non ſit actus Ordinis, ſed juriſdictionis, illam
excommunicatus nec licitè, nec validè poteſt
exercere, ideò ſic reſoluit Suar. *tom.*5. *de cen-
ſur. diſput.*11.*ſect.*2. *num.*15. & contra Syluеſt.
& Armil. ſequitur Squillante *de oblig. cleric.
part.*3.*num.*14.

Intellige denique cum Filliuc. *tom.*1. *tract.*7. 30
*c.*9. *num.*242. *cum ſeqq.* & Trullench. *in praxi
reſolut.ſacram.lib.*4.*c.*9.*dub.*6. *num.*16. *cum ſeqq.*
licentiam à Parocho concedendam, vt ſub-
ditus poſſit eligere Confeſſarium,non ſuffi-
cere interpretatiuam, vel præſumptam,& ideo
reſolvunt, non licere Pœnitenti confiteri
alieno, ſi abſens fuerit Parochus per aliquod
tempus,nullo relicto Vicario; vel ſi Parochus
moriatur, vel ita repentè ægrotet, vt non
poſſit dare facultatem: vel etiam vbi Paro-
chus requiſitus non vult hanc licentiam dare:
vel quando pœnitens habet cauſam rationabi-
lem non confitendi cum ſuo Parocho, & addit
Trullench *vbi ſup. num.*12. tametſi Parochus
licentiam malè neget, non haberi pro con-
ceſſa.

Qui quidem delegatus tenetur credere
pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à pro-
prio Parocho, vt illi miniſtret Sacramentum
Confeſſionis, ſicut docent Abb. *in Clem.*1. *de
priuileg. num.*5. vbi Bonifac. *num.*26. Anchar.
*q.*1. & Imol.*n.*13. Syluеſt. *in ſum.verb.Confeſſ.*1.
*q.*17. Armil. *verb.abſolutio, num.*20. Vgolin. *de
officio Epiſcopi, c.*15. §.8. *num.*3. nouiſſimè Ho-
monbon. de Bonis *in reſponſ. quæſtionum moral.
reſponſ.*50. *in fine, p.*2. † Sicut & Parochus cre- 31
dere debet Parochiano fide digno dicenti
ſe confeſſum fuiſſe habenti ligitimam licen-
tiam ipſum abſoluendi, atque ita debet illi mi-
niſtrare Euchariſtiam, vt tradunt Gabr. *in* 4.
*diſt.*17.*q.*2.*art.*3. *dub.*1 Angel. *verb. Confeſſ.*3.
*n.*32. Bonac. *de Sacram. diſp.*5. *q.*5. *ſect.*2.*pun-
cto* 4.*num.*26.& alii, quos refert Sanch. *de Ma-
trim.lib.*3. *diſp.*37. *n.*1. *verſ. ſecundò*, excipien-
tes tantùm quando Parochus haberet ſigna
probabilia mendacii Pœnitentis.

Sic etiam quando Confeſſio pertinet ad 32
externam Eccleſiæ gubernationem, vt eſt
Confeſſio annua, non eſt Parochus adhi-
biturus fidem dicenti ſe impleuiſſe præce-
ptum, niſi illud legitimè probet, vt teſtatur
vſus Eccleſiæ; ſolent enim peti ſchedulæ
Confeſ

Confeſſionis. Ita Silu. *verb. Confeſſor* 1. *quæſt.* 17.
Ioan. Valer. *de diff. inter vtrumque forum, verb.
Pænitentia, differ.* 5. *in fine*, & de hac Confeſ-
ſione videntur intelligi Hoſt. *in d. capit. omnis,
verb. à proprio*, & *ibi* Ioan. Andr. *n.* 12. Butr. *n.* 37.
& Anchar. *n.* 8. dum dicunt confitentem alie-
no Sacerdoti debere facere fidem proprio,
prout eos intelligit Sanch. *à diſp.* 37. *n.* 2. *verſ. &*
33 *confirmatur.* † Nullatenus tamen eſt creden-
dum in foro externo atteſtationi Confeſſa-
rii aſſerentis ſe abſoluiſſe à cenſoris, vt vi-
dentur tenere Nauar. *in man. cap.* 27. *n.* 41. Fr.
Emman. *in comment. ad Bullam Cruciatæ, in ad-
dit.* §. 9. *n.* 51. Peña *in direct. Inquiſit. par.* 2. *ad
Concil. comment.* 25. Ioan. Valer. *d. differ.* 5. *in
fine*, quos refert Rot. *in Oxomen. Canonicatus*, 2.
Martij 1622. coram *R.P.D. Merlino*, vbi fuit di-
34 ctum qood † licèt abſolutio Bullæ Cruciatæ
non ſuffragetur in foro externo; attamen ad
effectum validitatis impetrationis beneficii
eccleſiaſtici, illa ſuffragatur.

35 Verùm ſi contingeret Sacerdotem non
habentem commiſſionem à Parocho audi-
re publicè pœnitentes, ſi reputabatur com-
muniter obtinere licentiam Parochi ad au-
diendas Confeſſiones, excuſaretur pœnitens
quoad Deum, ob communem errorem, arg.
l. Barbarius, ff. de offic. Prat. reſolvit Ioan. Valer.
*de different. inter vtrumque forum, verb. Nulli-
tas, different.* 5. *num.* 1. & faciunt reſoluta *ſupr.
c.* 17. *à num.* 27. Et idem Ioan. Valer. *verb. Pa-
rochus, differ.* 4. *in fine*, teſtatur *Sacrum Congre-*
36 *gationem* cenſuiſſe † illum, qui confeſſus fuerit
non approbato, ſi ignorauit Confeſſarium non
eſſe approbatum, vel cogitauerit non requiri
approbationem, ob fidem, quam habuit in Sa-
cramento, quoad Deum eſſe abſolutum, & ſi
deinde ſciuerit illum non eſſe approbatum, vel
requiri approbationem, teneri reiterare Con-
feſſionem.

37 Non poterit ſie delegatus à Parocho ad
audiendas Confeſſiones ſuorum Parochia-
norum ſubdelegare, per *l. vlt. ff. de officio eius,
cui mandata eſt juriſd. l. more, ff. de juriſd. omn.
judic. l. à judice, C. de jud.* cum ſimilibus, reſoluit
Ioan. Valer. *de differ. inter vtrumque forum,
verb. Iuriſdictio, differ.* 3. *numer.* 6. niſi ſolus of-
ficium ſuum explere non poſſit, quia tunc
ex præſumpta voluntate delegantis con-
ceſſum illi eſt, vt certum exercitium juriſ-
dictionis, aut Paſtoralis officii, alicni etiam
generatim committat, qoamuis non poſſit
integrum officium vicariæ ſuæ, ac proinde
nec poteſtatem ſubdelegandi alteri commit-
tere, ita Sylu. *verb. Vicarius, quæſt.* 5. Nauar. *in*
38 *d. cap. placuit* 69. excepto † ſi conſuetudo
id permittat Vicariis, & non minùs, quàm
Parochi ordinarii, ſi eos ad breue tempus
abeſſe contingat, Vicarium ſuo loco ſubſti-
tuere poſſint; quia inſtituens Vicarium, in-
quit Syloeſt. & ſciens talem conſuetudi-
nem, implicitè conſentit in talem ſubſtitu-
tionem: ita Adrian. *in* 4. *de Confeſſ. q.* 5. *dub.* 2.
Squillante *de priuileg. cleric. cap.* 2. *n.* 35. Ioan.
Chapeavill. *in tract. de modo miniſtrandi Sacra-
menta tempore peſtis, c.* 6. *q.* 2. vbi ſubdit id vbi-
que obſeruari, vt Vicecurati ad tempus ab-
ſentes alteri Sacerdoti munus Paſtorale dele-
gent, idque maximè peſtis tempore obſeruan-
dum eſſe.

Aduerte quod Sacerdos Parochialis Cu-
ratus, quantumcunque ſimplex, ratione curæ
ſibi commiſſæ poteſt in adjutorium eiuſdem
curæ aſſumere ſibi ſocium ad tempus quem-
cunque Religioſum, ſeu alium ſine cuiuſ-
que Superioris licentia, putà in Quadrage-
ſima, qui illum iuuet in Sacramentis confe-
rendis, vel officio prædicandi, dummodò
ſibi conſtet de ejus ſufficientia; nam ex quo
tales ſunt ritè ordinati, poſſunt illa facere,
ſicut Curati, nec deficit in eis niſi materia,
ſcilicet populus: vnde ſi Parochus præbet illi
materiam, poterit exercere. Franc. de Platea *de
excomm.* §. 19. *in fine, n.* 9. *tom.* 14. *fol.* 353. quem
refert, & ſequitur Steph. Grat. *diſcept. for. tom.* 2.
c. 399. *n.* 9. *&* 10.

Quanta verò ſit obligatio Confeſſarii Cu- 39
rati in adminiſtrandis Sacramentis illis, qui pe-
ſte infecti ſunt, diximus ſuprà, *cap.* 17. *à n.* 121
verſ. quintò eſt notandum. Nunc verò animad-
uertendum duxi, Sacerdotem auditurum
Confeſſiones eorum, qui peſte, vel ſimili mor-
bo contagioſo infecti ſunt, ante omnia curare
debere, vt ſi fieri poſſit, in loco valde libero;
ſeu aëre non infecto conſtitutus ſit: quam-
obrem etiam ipſi infirmi obligati ſunt, vt è cu-
biculo, aut domo ad confitendum egredian-
tur, vel ad feneſtram, Parocho foris ſtante,
portentur, ſi id ſine graui eorum incommo-
do fieri poſſit: ita Ioan. Chapeaville *d. tract.
de modo miniſtrandi Sacramenta tempore pe-
ſtis, capit.* 1. *quæſt.* 9. *& cap.* 3. *q.* 29. proderit etiam
ſi peſtis tempore fideles pro concione admo-
neantur, vt qui ſani ſunt, ad Sacram Confeſ-
ſionem maturè veniant in Eccleſia audien-
di. At verò ſi infirmus egredi, vel loco ſuo
moueri non poſſit, neque etiam tam alta vo-
ce confiteri, vt è loco diſtanti audiri queat;
ſeu propter ſuam infirmitatem, aut ob ſimul
diſcumbentes, in tali caſu Parochus com-
muniter loquendo accedere debet, & pœ-
nitentes in ſecreto audire: ſi tamen timeat
periculum contagionis, vt non audeat cum
pœnitentibus din morari, poterit eos roga-
re, vt ſtatim dicant quædam grauiora,
aliis omiſſis, quæ propter moralem impoſſi-
bilitatem audiri nequeant, ſicuti ex quo-
rundam Recentiorum non improbabili ſen-
tentia docent Zambran. *de caſibus in articulo
mortis, cap.* 4. *dub.* 6. *num.* 12. Baſſ. *verb. Parochus*,

Machado

Machado *en ſu perfetto Confeſſ. libr. 4. part. 2. tract. 2. docum.* 11. Chapeaville *d. cap. 3. quaſt.* 26. *in fine.* Vel à longè ſtans poterit hortari hominem, vt clara voce dicat ſaltem ea peccata, quæ ſine graui ſua infamia, alióve detrimento poteſt, quia ordo charitatis exigit vt pœnitens minus detrimentum famæ ſuæ poſthabeat majori detrimento, ſeu jacturæ vitæ, quam Confeſſarius paſſurus eſt, præſertim ſi Parochus fortaſſe vnicus ſit in eo loco, & plu-
40 ribus aliis neceſſarius exiſtat. † Conſtitutus enim in mortis articulo, ſi aliter non poſſit, ex lege charitatis erga ſe ipſum obligatur, ſecundùm probabilem Doctorum ſententiam, ad confitendum coram aliis, ſaltem ea peccata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum graui ſua infamia, vel ſimili detrimento juncta ſunt, ſicuti docent Suar. *tom. 4. de Pœnit. diſput. 36. ſection. 6.* Zambran. *d. dub. 6. n. 25. cum ſeqq.* Chapeaville *dict. cap. 3. quaſ.* 28. Aduertant tamen in articulo mortis conſtituti, quod poſſunt abſolvi à quibuſvis caſibus & cenſuris reſeruatis per ſimplicem Sacerdotem, etiam in præſentia proprii Parochi, quia ſimplices Sacerdotes pro articulo mortis pares ſunt illi quoad juriſdictionem: ita Emm. Sà *in aphoriſm. expurgatis, verb. Abſolutio, n. 3.* Ochagauia *de Sacrament. tract. 2. de Confeſſ. Sacrament. q. 35. num. 4.* Philib. Marchin. *in tract. de bello diuino, ſeu peſte, p. 3. cap. 3. num. 10. & ſeq.* Diana *reſolut. moral. p. 1. tract. 5. reſol. 5. & p. 4. tr. 4. reſol.* 161. vbi reprobat Turrian. *in ſelect. diſputat. cent. 2. cenſura Theolog. dub.* 77. Et ſic abſoluti in mortis articulo à cenſuris Superiori reſeruatis, ſi euaſerint, tenentur vt quamprimùm potuerint, ſiſtere ſe Superiori, non ut iterum abſoluantur, ſed vt obtemperent mandatis ejus, & niſi fecerint, reincidunt in eaſdem cenſuras, vt habetur *in cap. eos qui, de ſentent. excom. in 6.* Ita Guillelm. Mercer. *in 3. p. D. Thomæ, q. 9. art. 6.* Diana *d. p. 4. tract. 4. reſol.* 199.

41 Interdicti tempore an, quando, & quomodo Parochus poſſit Sacramentum hoc ſuis adminiſtrare Parochianis, hujus loci eſt inueſtigare. Breuiter dico, quod attento jure Decretalium, de quo *in cap. non eſt vobis, de ſponſalib.* concedebatur tempore illo Sacramentum hoc morientibus tantùm, & infirmis: ſed poſtea nouiori Iure Sexti, de quo *in cap. alma mater, poſt princ. verſ. quia verò, de ſentent. excommun. libr. 6.* ſanis etiam conceditur: ratio redditur ibi, *quia propter pronitatem, & facilitatem hominis ad peccandum, ſummè neceſſaria eſt*: cum duplici tamen limitatione, *prima* eſt, vt recipiens non ſit excommunicatus, excepto mortis articulo: *ſecunda*, dummodo non ſit aliquo modo in cauſa culpabilis, ob quam latum eſt interdictum, aut non ſit ſpecialiter Interdictus: vide Couar. *d. cap. alma mater, p. 2. §. 3. n. 1.* Henriq. *in ſum. lib. 13. c. 45. §. 1.* Vgol. *de cenſur. tab. 5. c. 7. §. 6.* Sayr. *eod. tr. lib. 5. c. 7.* Suar. *tom. 5. diſp. 33. ſect. 1. à num. 13.* Bonac. *in ſimili tract. diſp. 4. punct. 2. §. 3. ex n. 1.*

Circa caſus per Epiſcopum reſeruatos ad-
uertat Parochus, ne ab illis quemquam abſol- 42
uat, quia nulliter abſolveret, niſi in articulo mortis, Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reform. cap. 7.* At verò vbi grauis, & inſolita plurium peccatorum in ſua diœceſi reſeruatio facta fuerit, ſunt qui affirment eam non tantùm illicitam, ſed etiam inualidam, itaut à Parochis obſeruari non debeat, ſicuti exiſtimarunt Sot. *in 4. diſt. 18. quaſt. 2. art. 5.* Finell. *de caſibus reſeruatis, cap. 4. num. 4.* Henriq. *in ſum. lib. 6. cap. 14. §. 3.* Sed ego puto meliùs conuenire eos ſui Superioris ſententiæ acquieſcere; ſupplicando tamen vt illam moderetur, quia licèt Epiſcopi moneantur per Concil. *d. cap. 7.* vt conceſſa ſibi poteſtate vtantur, non tamen inde ſequitur, ſi quid illicitum ab eis fiat, etiam inualidum eſſe, cùm hinc grauior occaſio ſchiſmatis oriri poſſit, facilè opinantibus Parochis Epiſcopum poteſtatis ſuæ limites exceſſiſſe. Vide Sylueſt. *in ſum. verb. caſus, q. 5.* Suar. *tom. 4. de Pœnit. diſp. 29. ſect. 4.*

Poterit tamen Parochus pœnitentem ha- 43
bentem peccata reſeruata Epiſcopo abſenti, abſoluere à peccatis non reſeruatis, reſeruata abſolutione à reſeruatis, cùm Superior copiam ſui fecerit. Ita Henric. Gandau. *quodl. 1. q. 27.* Caiet. *in ſum. verb. Confeſſio, condit. 10.* Angel. *eod. verbo 5. §. 9.* Sot. *in 4. diſt. 18. quaſt. 2. art. 5.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q. 29. num. 2.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Pœnitentia, differ. 50. num. 1.* vbi addit debere Pœnitentem tam reſeruata, quàm non reſeruata Parocho confiteri, quia quoad eum debet eſſe integra Confeſſio, quamuis quoad Superiorem poſſit eſſe diminuta, & in fine poſt Comitol. *citato loco, num. 6.* ait ſuprà reſoluta locum tantùm habere in reſeruationibus inferiorum Papâ, & vbi non eſt annexa aliqua excommunicatio ipſi peccato reſeruato, aliàs ſecus: quia vbi adeſt excommunicatio (vt habetur in omnibus reſeruationibus Sedis Apoſtol.) tunc non poteſt inferior ullatenus abſoluere, etiam à non reſeruatis, quod & limitant Sot. *dict. art. 5. ad 2.* & idem Ioan. Valer. *dict. verb. Pœnitentia, differ. 9. verſ. præterea fallit ſextò*, in caſu grauiſſimi ſcandali, ſi non communicaret pœnitens.

Aduertat quàm maximè Parochus, ne ad-
miniſtret hoc Sacramentum Pœnitentiæ per 44
litteras, aut nuncium; ſed præſentibus tantùm, & ſibi confitentibus peccata abſolutionem conferat: quemadmodum Clemens VIII. *in generali Congregat. S. & vniuerſalis Inquiſitionis* decreuit in hæc verba: *Die 20. Iunii, anno 1602. in generali Congregat. S. vniuerſalis*

Inqui

Inquiſitionis habita in Palatio Apoſt. in monte Quirinali coram S. D. N. D. Clemente divina providentia Papa VIII. propoſita quæſtione utrùm liceat per litteras, ſeu per internuncium Confeſſario peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, Sanctitas ſua auditis votis Patrum Theologorum, & re cum Illuſtriſſimis, & Reverendiſſimis Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus maturè, ac diligenter conſiderata, hanc propoſitionem, videlicet licere per litteras, ſeu internuncium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minus uti falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnavit, & prohibuit, præcepitque ne deinceps iſta propoſitio in publicis, privatiſque lectionibus, concionibus, & congreſſibus doceatur, neve unquam tanquam aliquo caſu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quovis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea etiam diſputativè tractaverit, niſi forſan impugnando, ſeu ad praxim directè, vel indirectè deduxerit, præter excommunicationem latæ ſententiæ quam ipſo facto incurrat, à qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque dignitate fulgente, etiam S. R. E. Majori Pœnitentiario, niſi à pro tempore exiſtente Romano Pont. abſolvi, aliis etiam pœnis pro arbitrio infligendis ſubjaceat. Referunt Ioan. Valer. *d. verb. Pœnitentia, different. 9. in fine*, Fernandez *in examine Theolog. moral. p. 3. c. 6. §. 6. n. 29.* Bonac. *de cenſur. extra Bullam cœnæ, diſp. 2. q. 3. punct. 33.* & multis comprobant Doctores citati per Galeg. *in tract. de Parochorum oblig. tempore peſtis, p. 2. n. 56. cum ſeqq.*

45 In caſu occurrenti illud duxi adnotandum, quod Nav. *conſ. 8. de officio deleg.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 8.* Marc. Ant. Genuenſ. *in pract. Arch. Neap. cap. 21. n. 9.* exiſtimarunt pœnitentem, poſtquam unum Confeſſarium elegit, cui acceptanti ſacræ Pœnitentiariæ litteras ſuper diſpenſatione aliqua in foro conſcientiæ ei commiſſa præſentavit, eo dimiſſo alterum eligere non poſſe, etiamſi primò electus conſentiat, ſiquidem juriſdictio delegata delegantis juriſdictio eſt, ideóque ad ipſum delegantem, cujus illa eſt, & non ad partes, vel ad judicem electum eam extendere pertinet. Sed meliùs Salas *de legib. diſp. 30. ſect. 17. num. 124.* Sanch. *de Matrim. lib. 8. diſp. 27. num. 40.* Guttier. *in ſimili tract. cap. 125. n. 18.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 13. n. 214.* Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curia Archiep. Neap. part. 4. dec. 34.* docent non ſolùm ubi ſemel litteras præſentavit alicui Confeſſario, ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronuntiatum, diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poſſe impetrantem alium Confeſſarium adire, qui fortè ſit in ea opinione, ut valeat reſcriptum, ac poſſe eundem Confeſſarium meliùs re inſpecta diſpenſationem illam mutata ſententia exequi, licèt ſi ſemel diſpenſavit, non poſſit recantare palinodiam; ſicut quando ſemel abſolvit, aut commutavit votum. Et moventur ex eo, quia cùm ea commiſſio ſit facta in foro conſcientiæ, ſequitur ejuſdem fori naturam; quæ eſt ut pœnitens non adſtringatur acquieſcere ſententiæ unius Confeſſarii, ſed quod poſſit adire alium, atque poſſit idem confeſſarius ſententiam mutare. Sapientis enim eſt mutare conſilium ex juſta cauſa, *l. nonnunquam*, ubi gloſſ. *ff. de collat. bonor.* Scacc. *de appellat. q. 17. limitat. 47. memb. 1. n. 33.*

Quando Parochus vadit ad infirmum in mortis articulo conſtitutum ad audiendam ejus Confeſſionem, poteſt evenire, ut ipſe infirmus adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, vel inchoatam Confeſſionem ſacramentalem perficere nequeat; his duobus caſibus quid facere debeat breviter exponam. In primo igitur dico, quod infirmus hujuſmodi, qui vel Sacramentum Pœnitentiæ expreſsè deſideravit, vel ſaltem implicitè, dum ſigna generalis Pœnitentiæ edidit, etſi nullum peccatum in particulari confiteri poſſit, à Parocho abſolvendus eſt, ea tamen manente obligatione; ut ceſſante impedimento, peccata mortalia ſpecificè ſubjiciantur Clavibus. Ratio eſt, quia confeſſio qualiſcunque etiam generalis peccatorum, ex animi dolore profecta, poteſt eſſe ſufficiens materia Sacramentalis abſolutionis; ſiquidem ſpecifica, & particularis peccatorum explicatio abſolutè non eſt de neceſſitate Sacramenti, ſed per ſe directè ſolùm de neceſſitate præcepti divini, quod pœnitentem non obligat, niſi quatenus ſervari poteſt. Quare ita docent S. Anton. *p. 3. tit. 10. c. 2.* Sylveſt. *in ſum. verb. Confeſſor 3. n. 16.* Soar. *tom. 4. de Pœnit. diſp. 23. ſect. 1. num. 5.* Henriq. *in Sum. lib. 6. c. 10. §. 7.* Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 3. cap. 8. n. 1.* Vaſq. *in 3. p. tom. 4. q. 91. art. 2. dub. 1.* Zambran. *de caſibus in artic. mortis, cap. 4. dub. 2. ſect. 3.* Poſſev. *de officio Curati, cap. 7. n. 86.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 3. cap. 1. num. 16.* qui omnes non aliter permittunt Pœnitentiæ Sacramentum morituro obmuteſcenti, aut phrenetico miniſtrari, niſi antea Sacramentalem abſolutionem verbis, aut ſignis petiverit; quare non ſatis eſt aliquem ante mortis periculum, vel in ipſo periculo ſignum aliquod pietatis, vel etiam pœnitentiæ ediſſe, niſi talis manifeſtatio interni doloris directa fuerit ad Sacramentum pœnitentiæ, ſive abſolutionem Sacramentalem à Sacerdote petendam, ut benè notavit Suar. *dict. diſp. 23. ſect. 1. num. 13.* Ratio autem eſt manifeſta, quia Sacramentalis abſolutio miniſtrari non poteſt 46

niſi

niſi adſit materia Sacramenti, quæ eſt Confeſſio, ſive accuſatio ſui coram Sacerdote tanquam judice, neceſſe, inquam, eſt ut pœnitens ſe ipſum de peccatis accuſet ea intentione, ut per ſententiam Sacerdotis in ſoro interno abſolvatur. Signa autem pœnitentiæ, quæ præſente mortis periculo ab infirmis eduntur, cenſeri debent ad Sacramentalem Confeſſionem directa, cùm in tali ſtatu optimum ſuæ animæ remedium deſiderare ſoleant. Quapropter licèt infirmus in phreneſim lapſus abſolvi non poſſit, quamvis cùm ſanus eſſet, & nihil de mortis periculo cogitaret, pectus ſecundùm morem pulſaverit, aut ſublatis in cœlum oculis dixerit, *Miſerere mei Deus*; tamen ſi talia ſigna edidit morti vicinus, cùm plura verba proferre non poſſet, præſumptio plerumque fieri poteſt quod Sacramentalem à Sacerdote abſolutionem petiverit. Sed etſi conſideratis circumſtantiis, & examinatis iis coram quibus talia ſigna edita ſunt, res dubia eſſe videatur, abſolutio tamen conferri poterit ſub conditione, ſi talis materia Confeſſionis ſufficiens eſt ad abſolutionis miniſtrationem. Colliguntur hæc ex Poſſevin. *d.cap.7. num.87.cum ſeqq.* Zambran. *d.c.4.dub.2.ſect.4.* Chapeav. *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis,c.3.q.10.& 11.*

47 In ſecundo verò caſu quandò inchoata Confeſſio ſacramentalis perfici nequit, advertendum eſt, quod ſi pœnitens inter confitendum in phreneſim incidat, vel periculum ſit ne mox moriatur, debet ſtatim abſolvi, & poſtea ſi ſupervivat, aliqua peccata audienda, & abſolutio denuò conferenda eſt: ita Victor. *de Confeſſ.num.164.* Sot. *in 4.diſt.18. q.2.art.5. verſ.difficultates*, Emman.Sà *in aphoriſmis, verb.Abſolutio,n.9.* Suar. *d.ſect.1.n.2.* Poſſev. *d.cap.7.n.89.*ubi dicit Curatum debere abſolvere cum cautela, *in quantum poſſum, & indiges*, pœnitentem, qui dicto aliquo peccato, vel peccatis, amittit loquelam, & modum perficiendi Confeſſionem, quamvis ipſe Curatus cognoſceret illum multa debere reſtituere, vel quia de illis confeſſus eſt, vel quia eſt publicus uſurarius, aut eſt in publica excommunicatione, & non poſſunt imponi quæ veniunt imponenda: & *num.* 87. affirmat ſe fuiſſe ſemel vocatum ad excipiendam Confeſſionem infirmi, qui poterat loqui, ſed ægrè, & dicto uno peccato, per horam integram non potuiſſe aliud ab eo elicere: quo caſu ait talem abſolvendum eſſe cum conditione in quantum poteſt, & indiget, ſi ille verè non poterat loqui, nec reſpondere per nutus. Si caſus occurrat quo Parochus recipiat promiſſionem ab ejus Parochiano vulnerato, quod non exponet querelam contra vulnerantem, valet iſta promiſſio, ut tenet Marc.Anton.Genuenſ. *in practicab. quæſt.667.*

48 Inter graves, & immanes exceſſus, quos in adminiſtratione hujus Sacramenti Pœnitentiæ poteſt Parochus committere, duo ſunt horribiliores, quos maximè cavere debet, ne dicam exhorreſcere. *Primus* eſt, ſolicitatio pœnitentis ad turpia, & inhoneſtos actus, contra quos quidem ſolicitantes tanquam de hæreſi ſuſpectos inquiri præceperunt Pius IV. *ſua Conſtit.* incip. *Cùm nuper*, & Paulus V. *alia Conſt.* incip. *Dilecte fili ſub dat. 16. Septembris* 1608. & noviſſimè illorum Conſtitutiones confirmavit, ampliavit, & extendit ad omnes ubique locorum exiſtentes Gregor. XV. *ſua Conſtitut.* incip. *Vniverſi Dominici gregis, ſub dat. Romæ* 30. *Auguſti* 1622. ubi gravibus pœnis eos afficit his verbis: *Et quos in aliquo hujuſmodi nefariis exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumſtantiis ſuſpenſionem ab executione Ordinis, privationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis activæ, & paſſivæ, ſi Regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes, & carceres etiam in perpetuum abſque ulla ſpe gratiæ, aliaſque pœnas decernant, eos quoque ſi pro delicti enormitate graviores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione Curiæ ſæculari puniendos tradant.* De quibus memini me citaſſe *in hoc loco* Lezana *d.c.19.n.33.* Peyrinis *tom.2.privil.Minim. in conſt.4. Gregor. XV.*

49 In quas pœnas omninò incidet Parochus, qui pœnitentem in Confeſſionali oſculatur, aut cum venerea delectatione manus, vel aliam partem pœnitentis attrectat, aut ictu oculorum, vel alio ſigno ad libidinem provocat, non ita ſi interiùs delectetur, aut voluntariè polluatur, fœmina non advertente, quamvis hoc illi extra Confeſſionem aperiat: adde Bonac. *variar. tract. diſp. 6. de onere, & obligatione denuntiandi, puncto 3. n.3.* ubi *n.4.* ampliat ſive pœnitens conſenſerit provocationi, & ſollicitationi Confeſſarii, ſive non: & *num.5.* pariter ampliat, ſive Parochus Confeſſarius tentaverit allicere verbis expreſſis, ſive tacitis, ut ſi ipſe pœnitentem fœminam laudavit à venuſtate, pulchritudine, morum elegantia, & his ſimilibus, quibus fœminæ facili negotio ſubverti, & ad libidinem provocari ſolent: & *n.19.* ampliat etiam ad Confeſſarium, qui induxit pœnitentem ut filiam ſibi proſtituat, ſeu aliam inducat ad peccandum ſecum, vel cum alio; quia in Conſtitutione Gregorii interdicuntur ſermones, ſive tractatus inhoneſti: & *num.16.* extendit ad † provocantem maſculum 50 ad nefandum peccatum perpetrandum, quod clarè colligitur ex dicta Conſtit. Gregoriana, ibi, *qui perſonas, quæcunque illæ ſint, ad inhoneſta, ſive inter ſe, ſive cum aliis quomodolibet perpetranda*, &c. quamvis ante illam id non eſſet ita clarum, quin Param. *de origine S. Inquiſitionis*

ſitionis

Digitized by Google

ſitionis, libr. 3. quaeſt. 10. num. 96. non ſine fundamento tenuerit contrarium; licèt ejus opinio in hoc communiter reprobata extiterit, & omnes ferè alii Doctores hac de re ſcribentes eandem opinionem ſuſtinuerint, (quam poſteà dicta Gregoriana Conſtitutio expreſsè inſinuavit eſſe tenendam) ut videre eſt per Fr. Emman. quaeſt. Reg. tom. 1. q. 59. art. 4. & tom. 2. q. 27. art. 3. Jacob. de Graff. conſ. 1. à num. 45. de cogn. ſpir. Sanctarel. in tract. de hareſi, c. 45. Barthol. Gipr. de caſibus reſervatis, cap. 14. n. 4. Molfeſ. in Sum. Theolog. moral. tom. 1. tract. 7. cap. 24. num. 34. D. Roderic. à Cunha in tract. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſ. q. 6. à num. 6. Portel. in dubiis Regul. verb. ſolicitare, n. 5. in fin. Hieron. Roder. in compend. qq. Regul. reſol. 131. n. 2. Coriolan. de caſibus reſervatis, p. 1. ſect. 2. art. 22. num. 3. Scortia in Bullas Pontificias, epit. 77. theorem. 197. & poſt dictam Conſtitutionem Gregorianam Nald. in addit. ad Sum. verb. Confeſſ. n. 31. Laur. de Peirinis in Conſtit. ſui Ordinis Minimorum, tom. 2. Conſtit. 4. Gregor. XV. §. 5. num. 14. Venero in examine Epiſcoporum, lib. 5. cap. 17. n. 19. Belloch. de caſib. reſervat. p. 2. q. 7. num. 28. & q. 10. num. 51. Anton. Diana reſol. moral. p. 1. tract. 3. reſol. 12.

51 His verò pœnis non ſubjicitur Parochus Confeſſarius ſollicitans ad alia graviora delicta præter venerea, quia ſupradictæ Pontificiæ Conſtitutiones loquuntur de ſollicitantibus ad inhoneſta, nomine autem inhoneſtorum per antonomaſiam, & ex communi loquendi uſu intelliguntur peccata carnalia, ita Barthol. Gipr. dict. tract. de caſibus reſerv. cap. 14. num. 5. Illuſtriſſ. D. Rod[●]. à Cunha d. tractat. de ſolicitantibus mulieres in confeſſione, q. 8. num. 6. & 7. Sanci. in ſelectis, diſp. 11. num. 23. Sanctarel. de hareſi. c. 46. n. 1. Anton. Diana d. tract. 3. reſol. 20. & p. 4. tract. 5. reſol. 17. Souſa de Confeſſar. ſolicit. tract. 1. c. 13. n. 4. & ſeq. Homobon. de Bonis in conſult. caſo. Conſcient. vol. 2. part. 5. reſp. 130.

52 Nec etiam in eaſdem pœnas incidet Parochus ſolicitans ad venerea extra Confeſſionem filiam ſuam ſpiritualem ratione pœnitentiæ, ſi ſolicitavit alia occaſione, quàm occaſione, ſeu prætextu, vel ſimulatione Confeſſionis; ut ſi mulierem tranſacta Confeſſione domi ſuæ viſitavit, ut eam provocaret ad peccatum; aut ſi eam litteris, vel internunciis ad libidinem provocavit; quia præfatæ Conſtitutiones loquuntur de perſonis, quæ ad venerea ſollicitantur, aut alliciuntur in Confeſſione, vel prætextu Confeſſionis. Ita Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. c. 48. n. 16. & de caſibus reſerv. lib. 2. c. 12. n. 29. Fr. Emman. d. q. 27. art. 2. Sanctarel. de hareſi, cap. 44. n. 15. Bonac. ubi proximè, n. 21. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha in d. tract. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſione, q. 5. num. 15. Nec item eaſdem pœnas incurrunt qui miniſtrantes Baptiſmum, Euchariſtiam, vel Matrimonium fœminæ, ipſam ſolicitarent, Sanctarel. in tractat. de hareſi, c. 46. n. 5. Bonacina de onere denunciandi, diſp. 6. puncto 3. n. 14. Lezana d. c. 18. n. 34. Ioan. Sanc. in ſelect. diſp. 11. n. 42. Caſtr. Palaus tract. 4. diſp. 9. punct. 1. n. 4. Diana p. 4. tract. 4. reſol. 16.

Sed an Parochus, qui carnaliter cognovit pœnitentem, teneatur dictam circumſtantiam in Confeſſione explicare? Quæſtio eſt dubia, in qua vna ſententia ait teneri, quia hæc circumſtantia mutat ſpeciem peccati; eſt enim ſpeciale ſacrilegium ratione vinculi ſimilis cognationi ſpirituali ex Sacramento contracti. Ita Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 55. per tot. & præcipuè n. 4. Megala in p. 1. libr. 3. cap. 12. n. 16. Nugn. in addit. ad 3. p. tom. 2. quaeſt. 9. art. 2. dub. 3. in fine, Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha in d. tractat. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſione, quaeſtione 3. num. 53. Homobon. de Bonis de examine Eccleſiaſtico, part. 1. tractat. 5. capit. 12. quaeſit. 75. Raguc. in lucerna Parochorum, de Sacramento Pœnitentia, quaeſtione 43. Fagundez in quinque Eccleſia præcepta, præc. 2. libr. 4. cap. 3. numer. 33. Sed contraria ſententia multò probabilior eſt, quia hæc circumſtantia non mutat ſpeciem, ſed notabiliter tantùm aggrauat peccatum, vt benè notant Fr. Emman. in ſum. tom. 1. capit. 209. num. 1. Vaſq. in 3. p. tom. 4. quaeſt. 91. art. 1. dub. 2. numer. 20. tum quia inceſtus committitur inter cognatos, Sacramentum autem Confeſſionis non inducit propriè cognationem ſpiritualem, cùm in nullo jure expreſſa reperiatur, vnde caput omnes, 30. quaeſtion. 1. intelligitur de inceſtu metaphorico, & improprio, quatenus Confeſſarius dicitur pater ſpiritualis: conſequenter peccatum carnis commiſſum cum pœnitente extra Confeſſionem, non habet malitiam inceſtus neceſſariò explicandam in Confeſſione. Ita Azor. inſtit. moral. part. 3. libr. 3. cap. 9. quaeſ. 3. & 9. Petr. Fay in addit. ad 3. part. q. 9. art. 2. diſp. 8. concl. 2. Bonac. de Matrimon. quaeſt. 5. puncto 16. num. 7. Sanci. in pract. diſputat. diſp. 11. n. 3. cum ſeqq. Baſil. Ponti. de impedim. Matrim. c. 13. §. 2. verſ. atque, & hanc opinionem probabilem dicunt Petr. de Ledeſm. in ſum. p. 1. de Sacram. vbi de ſacram. Pœnitent. c. 19. concl. 6. Laurent. à Portel. in addit. ad dubia Regul. verb. eligenda, n. 3. Sed qua pœna plectendus ſit, tradunt Bernard. & Salzed. in pract. c. 85. in nouiſſ. edit. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 376. in 1. edit. aliàs reſol. 318. in 2. edit. Grilenzon. conſil. 168. per tot.

Secundus grauis, & immanis exceſſus Parochi in adminiſtratione huius Sacramenti, eſt ſigilli Confeſſionis violatio, cuius obligatio ſtrictiſſima eſt, vt nullo vnquam caſu vllius boni conſequendi, aut mali euitandi cauſa, quodvis, vel minimum peccatum, aut ſi quid aliud ſub ſigillo Confeſſio- 53 54

Digitized by Google

nis cadit directè, vel indirectè; ante, vel poſt mortem confitentis, ſine mortali ſacrilegio revelari poſſit, etiamſi aliàs integrum Regnum debeat perire, ut per Henriquez *in ſum. lib.6. cap.19.* Ægid.de Coninch *de Sacrament.& cenſur.tom.2.diſp.9.num.*19. Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.3.num.*12. Torreblanc. *in tract. de magia, lib.4. de criminis panit.cap.7. de ſigillo Confeſſionis*, Paul. Layman. *in Theolog. morali, lib.5.tract.6.cap.14.n.1.* Bonacina *de Sacrament. diſp.5.q.6. ſect.5.punct.4.* Fernandez *in examine Theolog.moral.p.3.c.6.§ 9.num.*27. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, prac. 2. lib.6. cap.1.*

55 † Pœna verò talis revelantis eſt depoſitio,& in monaſterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detruſio, ut probat text. *in d.cap.omnis utriuſque ſexus,in fine*, Iacob.de Graff. *in aureis deciſ.p.1.lib.1.cap.23. ad fin. n.45.* Menoch. *de arbitr.caſu* 474.*n.*9. Zerol.*de Pœnit.c.20.quæſ.5.* Fernandez *d.§.9.n.27.* Onuphr. *de ſacro ſigillo, ſect.5.q.2.concl.antica*, Torreblanc. *d.cap.7.n.27.* Fagundez *prac.2. lib.6. cap.7. num.20.* Lezana me citato in hoc loco,*à cap.19.num.41.* Bonac. *d.diſp.6.ſect.5.punct.1.n.3.* Trullench *in praxi reſol.Sacram.lib.3.cap.8.dub.3.num.11.*

56 Verùm unicus caſus eſt, quo ratio, & obligatio Sacramentalis ſigilli penitùs ceſſat, ſi videlicet pœnitens Confeſſario licentiam det loquendi de peccatis ſuis, ſive coram ſeipſo, ſive coram aliis? ita docent Adrian. *in 4. de Confeſſ.ubi de ſigillo,§.ſed probabilior*, Ioan. Medina *in Cod. de Confeſſ.in cap.de licentia confitentis ad revelandum Confeſſiones*, Sylveſt.*verb.Confeſſio 8. n.5.* Covar. *de ſponſalib.p.2.c.8. §.12.n.11.* Vivald. *in candel.aureo,tit.de ſigillo Confeſſ.n.13.* Salzed.ad Bern. *in pract.c.102.verſ. unus tamen caſus,in noviſſ.impreſſ.* Maſcard. *de probat. concl.* 377.*n.9. &* 10. Henriq. *d.lib.6.c.23. §.1.lit.D*, Cened. *ad Decretal.collect.60.n.2.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.3.num.55.tam ſeqq.* Coriol. *de caſib.reſervatis,p.1.ſect.2.art.15.* Torrebl. *d.c.7.* ex *n.19.* Suar. *tom.4.de Pœnit.diſp.33. ſect.5.num.6.* Sanch. *in præcepta Decalogi,tom.2. lib.6.cap.18.n.43.* Paul. Layman. *d.c.14.num.14.* Fernandez *d.part.3.cap.6.§.7.verſ.dico undecimò*, Fagundez *d.præcept.2.lib.6.cap.1.n.14.cum ſeqq.*
57 Trullench *d.c.8.dub.4.n.3.* † Hæc autem licentia debet eſſe plenè voluntaria, atque expreſſa, & actu data; non verò ſufficit præſumpta, ut bene obſervant Valer. Reginald. *d.lib.3.n.59.* Ægid.de Coninch *d.diſp.9.n.22.& 23.* Bonac. *de Sacrament.diſp.5.quæſt.6.ſect.5.punct.4.num.9.* Paul. Layman. *d.num.14.verſ.ſunt verò.* Et ſemel data in confeſſione, poteſt nihilominus revocari, eo quòd notitia illa ſemper maneat Sacramentalis; ideóque ejus conditionis,ut Confeſſario nunquam uti liceat, niſi confitens velit: ſecus eſt ſi extra Confeſſionem pœnitens licentiam dedit, tunc enim deſinit eſſe notitia, & ſecretum Sacramentale, ſicut rectè docent Suarez *dict.diſp.33. ſect.5.num.7.* & Paul. Layman. *d.cap.14.num.16.*

An, & quando credatur Parocho Confeſ- 58
ſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pœnitente de revelanda Confeſſione? Quæſtio eſt admodum controverſa, in qua tres caſus ſunt diſtinguendi: vel pœnitens eſt mortuus, & nemo contradicit; vel vivit adhuc,& objicit Sacerdoti revelationem ſuæ Confeſſionis; vel tertius opponit Sacerdotem revelaſſe alterius Confeſſionem. In primo caſu mihi dicendum videtur, dicto Sacerdotis fide digni aſſerentis mortuum, ſeu morientem dediſſe ſibi licentiam de revelanda Confeſſione, credendum ſecundùm Viv. *tom.1.commun. opin.lib.1.tit.17. num.7.verſ.ſed hoc fallit,pag.*104. Menoch. *de arbitr. caſu* 414.*n.8.& de præſumpt. lib.6.præſ.95. n.5.* Maſcard. *de probat.concl.*377.*num.9.& concl.*982.*num.4.* Fr. Emman. *quæſt.Regular. tom.2. quæſt.35.art.1.* Valaſc. *conſ.73.n.1.* In ſecundo caſu eſt reſolvendum, ſtandum eſſe Sacerdotis juramento, maximè ſi vir probus ſit, & bonæ famæ, quotieſcunque ille, qui Confeſſionis revelationem eidem Sacerdoti objicit, ſit peccator, qui ei confeſſus eſt; cùm de nullo, maximè de Sacerdote, præſumendum ſit malum ſine probatione, ob reverentiam Sacramenti (ne ſcilicet temerè credatur ſigillum ipſius fractum) niſi id,quod objicitur,ſit dictum, aut factum ab eodem Confeſſario in pœnitentis, aut alterius detrimentum: ſed Suarez *tom.4.diſpat.33.ſect.8.n.4.* quem refert noviſſimè Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol.48.n.35. verſ.idem tradit*, concludit non poſſe ſuper hoc dari certam regolam, ſed ex qualitate peccati, & circunſtantiis perſonarum, & publicatione delicti, præſumptionem eſſe ſumendam. In tertio denique caſu de tertio objiciente Sacerdotem revelaſſe Confeſſionem, eſt etiam reſolvendum, quod ſi ipſe Sacerdos concedat ſe revelaſſe, at habitâ licentiâ à pœnitente, tunc illi tertio incumbit onus probandi ſactam eſſe revelationem ſine pœnitentis licentia, cui oneri ſatisfacere cenſebitur, ſi oſtendat quod idem Sacerdos ſimpliciter revelaverit, aut ſe revelaſſe dixerit pluribus, nihil addendo de habita revelandi licentia: vide Henriq. *d.cap.19.in fine*, Valer. Reginald. *d.lib.3.num.68.* Maſcard. *dict. concl.*1286. Suarez *dict. diſput.33. in fine*, Fr. Emman. *quæſtion. Regul. tom.2. quæſt.35.art.1.* Mart.Delr. *diſquiſit. magic. lib.6. cap.1.ſect.1.* Farinac. *in praxi crimin. quæſt.51. à num.112.* Aldrete *de relig.diſcipl.tuenda,lib.2.cap.19.n.6. cum ſeq.*

Parochus igitur Confeſſionale in Eccleſia 59
habere debet, ubi confitentes audiat, quod in loco aperto, & manifeſto ſit, non autem in ſacellis, neque in angulis Eccleſiæ, unde videri publicè nõ poſſit; id quod fit ut tollatur materia

delinquen

delinquendi ; ob quam rationem etiam ipſum Confeſſionale habebit feneſtram crate ferrea occluſam, ne penitentem videat, ut benè advertit Vgolin. *de officio Epiſcop. c. 15. §. 8. n. 14.*

60 Dum audit Parochus Confeſſiones, ſi ſæcularis ſit, ſuperpelliceū, & ſtolam deferre tenetur, ut declaravit *Sacra Cardinalium Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium prepoſita in una Albinganen. die 8. Novembris* 1588. niſi fuerit Religioſus Societatis Ieſu, qui ſuperpelliceum deferre non tenetur, ut cenſuit eadem *S. Congreg. ſub die 25. Aprilis* 1586.

61 Tenetur penes ſe habere tranſumptum Bullæ in Cœna Domini, necnon caſus reſervatos ſui Epiſcopi, illámque, & illos ſemel ſaltem in anno ejus populo publicare curabit, ut commendatur in libro *de Bononienſis Eccleſiæ adminiſt. p. 3.* ubi *de Sacramento Pœnit. pag. 112. in fine*, me citato in hoc loco Lezana *d. cap. 9. n. 34.* & ſub peccato mort. ad hoc eum obligari, poſt Vgolin. & Duard. reſolvit Bonac. *de cenſuris in Bulla, diſp. 1. q. 32. punct. 7. à n. 5.* Præterea in adminiſtratione hujus Sacramenti conſiderabit, an pœnitentes ſint cenſuris reſervatis irretiti, & iis præſertim, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini ; nam tunc eos oportet ad Superiores remittere abſolvendos ; alioquin ſi illos abſolvere præſumpſerit, ultra nullitatem abſolutionis, incurret pœnas contentas in eadem Bulla, *§. quod ſi fortè.*

62 Quos autem libros moralis Theologiæ Parochus apud ſe tenere debeat, enumerat Poſſevin. *d. tract. de officio Curati, cap. 25.* ubi Andr. Victorel. *in appendice* advertit, illum debere multis, iiſque egregiis moralis Theologiæ libris bibliothecam ſuam inſtituere, non ut omnes inutili evolvat curioſitate, ſed ut, dum ſe offert occaſio, res diligenter tractatas legere, varias Doctorum ſententias, explicatáſque rationes ſuſcipere valeat, & quod in uno Auctore non invenit, in alio reperire poſſit. Perlegere autem diligenter eos libros debet, qui in officio ſuo rectè, & ritè peragendo eum poſſunt inſtruere: illi autem ſunt teſtamentum vetus, & novum, Catechiſmus Romanus, Tridentinum Concil. Conſtitutiones Diœceſanæ, & Provinciales, Homiliæ, ſeu ſermones Sanctorum, ac etiam Theologorum inſignium, Summæ aliquæ, ut Sylveſtrina, aut Antonina, vel Navarri ; inter cæteros verò libros utiliſſimi judicantur Liber Paſtoralis ſancti Gregorii, & liber ſancti Ioannis Chryſoſtomi de Sacerdotio, quorum duorum librorū lectione aſſidua quantum proficere poſſit Parochus, nulla ratione explicari valet.

63 Et rurſus, ne Parochi in abſolvendis pœnitentibus in aliquem errorem labantur, penes ſe habere debent non ſolùm reſervationem caſuum Epiſcopalium, & Bullam Cœnæ Domini, ſed ſæpè ſæpiùs legere *Decretum Sacræ Congr. Epiſcoporum juſſu Clementis VIII. editum,* cum ſuis declarationibus, tenoris ut infrà.

Sacra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita juſtis, & gravibus cauſis id exigentibus, ac de Sanctiſſimi Domini noſtri Clementis Papæ Octavi ſpeciali mandato, vivæ vocis oraculo deſuper habito, Sacerdotibus omnibus tam ſæcularibus, quàm Regularibus per univerſam Italiam extra Vrbem degentibus, ad Confeſſiones audiendas probatis, quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, aut Congregationum, etiam Societ. Ieſu, & generaliter quarumcunque aliarum, quovis nomine nuncupentur, jubet, & præcipit, ne quis eorum ſub prætextu privilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel ſpecificè, ſcripto, aut vivæ vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apoſt. vel ejus auctoritate, eorum Ordinibus, Congr. Collegiis, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus ſæcularium, aut ſingularibus perſonis, ſeu aliàs quomodocunque ſub quibuſvis tenoribus, formis, & clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis, ad cujuſvis, etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum inſtantiam conceſſorum ſeu confirmatorum, alicui cujuſvis ſtatus, gradus, & conditionis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab ullo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi ſolita contentis, vel aliis quomodocunque Sedi Apoſtolicæ reſervatis, aut in futurum per Sanctitatem ſuam, ejuſve ſucceſſores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reſervandis ; nec etiam à caſibus, quos Ordinarii locorum hactenus reſervarunt, vel in poſterum ſibi reſervabunt, nullo caſu, etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi mortis articulo, ſeu cum nova, & ſpeciali Sanctitatis ſuæ, aut Succeſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quoad caſus ab ipſis tantùm reſervatos reſpectivè, impetrata in ſcriptis licentia, Ordinariis locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præſumat ; ſed cùm opus fuerit, pœnitentes ad Superiores, legitimóſque Iudices ſuos accedere cōſulant, ſub pœna contrafacientibus, tam ſæcularibus, quàm Regularibus Sacerdotibus, excommunicationis, privationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis, item audiendi Confeſſiones, & ad quæcunque officia, Prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda, ipſo facto abſque ulla alia declaratione incurrenda ; ſuper quibus à nemine, niſi à Romano Pontifice, habilitatio, diſpenſatióve, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo, poſſit impartiri ; Sanctitas enim ſua (quatenus ſit) facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte uti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult ; non obſtantibus quibuſcunque. 64

Præterea noverint pœnitentes abſolutionem, ſi quam obtinebunt contra hujuſmodi prohibitionem, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti. Et ne locorum Ordinarii, quibus jus hoc reſervandorum caſuum competit, plurium quàm opus ſit reſervatione, ſubditis, aut Confeſſariis in animarum ſalutē

procuranda cooperatoribus ſiat oneroſi, monentur omnes, ut paucos, eoſque tantùm, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarumque ſibi creditarum ſalutem, pro cujuſvis Diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſervandos eſſe judicaverint, reſervent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ, die 9. menſis Ianuarii, anni 1601.

Decreti ſuprapoſiti declaratio.

65 CUm autem dubia quædam, ac difficultates circa ejuſdem Decreti interpretationem, atque obſervationem emerſiſſent, eadem Congregatio, ne ullus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitatíve locus relinquatur, & ut clariùs appateat, in quibus caſibus vigote ejuſdem Decreti reſervatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato ejuſdem ſanctiſſimi Domini noſtri Clem. PP. VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo ſuper ea re habito, ipſum Decretũ ita moderatur, ac declarat, videlicet ſub ejuſdẽ prohibitione illos tantùm in poſterum comprendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur, ac prætereà violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitut fel. rec. Greg. XIV. quæ incipit, *Cùm aliàs nonnulli;* violationis clauſuræ Monialium ad malum finem; provocantium, & pugnantium in duello, juxta Decretum Sacri Cõcil. Trid. & Conſtitutionem fel. rec. Greg. PP. XIII. incipien. *Ad tollendum;* injicientium violentas manus in Clericos, juxta Canon. *ſi quis ſuadente*, 17. *q*. 4. ac juris diſpoſitionem; Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis Item omnes caſus, quos Ordinarii locorum ſibi reſervarũt, vel in poſterum reſervabũt. In quibus omnibus jam enumeratis caſibus duntaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confeſſiones, eadẽ ſacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui aliquo ex privilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis ſuffulti fuerint, poſſe juxta eorũ privilegia, indulta, & facultates uſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub aliis revocationibus nõn cõprehenduntur, tantùm, & non aliàs, abſolvere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis; aliis verò Sacerdotibus hujuſmodi privilegia non habentibus, nihil de novo concedit. Sed ne locorum Ordinarii, ad quos caſuum reſervatio ſpectat, ea in re modũ excedant, eadem Sacra Congr. illos rurſus magnopere admonendos cenſet, ut non paſſim, ſed cũ id videbitur communi bono expedire, atrociorũ tantùm, & graviorum criminum abſolutionem ſibi reſervẽt, quorum reſervatio ad Chriſtianã diſciplinam retinendam conferat in ædificationẽ, nõ autem in deſtructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ miniſtrorum coarctata poteſtate, Sanctæ Matris Eccleſiæ piæ mẽti contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſervẽt caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatos; facultatem verò, & licentiam abſolvendi à caſibus reſervatis, quæ in ſcriptis tantùm concedi permittebatur, etiã ſola viva voce concedi poſſe declarat. Cæterùm ne quis Sacerdotum ſæcularium, aut Regularium, ſub prætextu quod per primò dictum Decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus privilegiis derogatum, eidem Decreto, ut præfertur, declarato, contravenire audeat, Sanctitas ſua Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis omnibus in favorem quorumcunque Ordinum, ſeu Inſtitutorũ Regularium, aut Sacerdotũ, tam ſæculariũ, quàm Regularium editis, necnon eorumdem Ordinum, ſeu Inſtitutorum, ac etiam Eccleſiarum, & Monaſteriorum, & aliorũ ſæcularium, ſeu Regularium locorũ quorumcunque, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiã Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, eiſdem Ordinibus, ſeu Inſtitutis, ac etiam Eccleſiis, & Monaſteriis, & ſæcularibus, ſeu Regularibus locis, aut perſonis, ſub quibuſcunque renoribus & formis, ac quibuſvis etiam dero-

gatoria

gatoriarũ derogatoriis, aliiſque efficacioribus,& inſolitis clauſulis, necnon irritantibus,&aliis decretis,etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine,aut aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus approbatis,& innovatis,etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis,eorúmque totis tenoribus,& formis,ſpecialis,ſpecifica,expreſſa, & individua,ac de verbo ad verbum,non autẽ per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſervãda eſſet,tenores hujuſmodi,ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo,& forma in illis tradita obſervata,inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens quoad ea, quæ præſentibus adverſantur,illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogat,contrariis quibuſcunque non obſtantibus. Romæ die 26. Novembris 1602.

Aliud Decretum ejuſdem Sacræ Congreg. de Sanctiſſ. Domini Noſtri Pauli Papæ V. mandato editum.

66 QUoniam Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, ãc Regularũ præpoſita, nuper accepit,quãplures Regulares tantũ facultatis, ſeu privilegii ab Apoſtolica Sede ſibi conceſſum profiteri, ut etiam à caſibus locorum Ordinariis in eorum Diœceſibus reſervatis,abſque alia ipſorum Ordinariorum licentia, pœnitentes abſolvere minimè dubitent,nõnullóſque alios in Decreto prohibitionis abſolutionis à caſibus Sedi Apoſtolicæ, vel locorum Ordinariis reſervatis, die 9. Ianuarii,anno milleſimo ſexcenteſimo primo, fel. rec. Clem. PP. VIII. juſſu edito, necnon in declaratione illius, eodem Clemente Pontif. jubente,die 26. Novembr. 1602. promulgata,excommunicationes Sedi,vel Ordinariis prædictis reſervatas minimè comprehẽſas aſſerere; unde fit,ut metus,quo homines à peccando coërcentur,abſolutionis facilitate exoleſcat: Ideò ſacra eadem Congregatio de Sanctiſſ. D.N. Pauli Papæ V. ſpeciali mandato vivæ vocis oraculo deſuper habito, Decretũ hujuſmodi, illiúſque declarationem, necnon cenſuras,& pœnas, & in eis contẽta omnia confirmanda,atque innovanda operæpretium duxit,prout per præſentes confirmat,atque innovat,ab omnibuſque Sacerdotibus,tã ſæcularibus,quàm Regularibus quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, Congregat. aut cujuſvis alterius inſtituti,etiam neceſſariò exprimendi, quovis nomine nuncupetur,inviolabiliter obſervari: ac inſuper, ut nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuſcũque privilegiis, indultis,& facultatibus ſuffulti,ab excommunicationibus,vel à caſibus eiſdem Ordinariis,vel Sedi Apoſtolicæ reſervatis, tam ad forum contentioſum eorundem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquam in mortis articulo, abſolvere audeant, vel præſumant, vel eorum aliquis audeat,vel præſumat, ſub eiſdem cenſuris, & pœnis eo ipſo,& abſque alia declaratione incurrendis mandat, ac præcipit. Non obſtantibus omnibus, quæ idem Clem. VIII. in Decreto, & declaratione hujuſmodi voluit non obſtare. Dat. Romæ 7. Janvar. anni 1617. *me citato in loco iſto refert Lezana* in ſum. quæſt. Regular. c. 19. n. 15.

Illud Regularibus advertendum duxi, quod 67
licèt præfatum Clementis VIII. decretum, quatenus illis aufert poteſtatem abſolvendi à caſibus Papæ, vel Epiſcopo reſervatis, pro ſola Italia, non pro aliis Provinciis fuiſſe factum, & publicatum videatur, & id aſſerant Fr. Emman. *in addit. ſum. tom. 4. c. 118. n. 18.* Fr. Ioan. de la Cruz *in ſua epitome, lib. 2. c. 6. fol. 163. col. 2. verſ. ſi arguas ſecundò,* Suar. *de Pœnit. diſp. 30. ſect. 3. n. 16. in fine,* Sanch. *in præceps. Decalogi, tom. 1. lib. 2. c. 13. n. 36. ad fin.* Villalob. *in ſum. p. 1. tr. 9. diffic. 62.* Laur. de Portel. *in dubiis Regul. verbo, Confeſſor ergo ſæculares, n. 22. verſ. ut ſicut, & verb. caſus reſerv. n. 6.* Tamen hodie contrarium eſt tenendum, prout in ſequenti declaratione *S. Congr. S. R. E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita cenſuit; per confirmationes privilegiorum, quas Regulares à Sede Apoſt. poſt Concil. Trident. obtinuerunt, nequaquam revixiſſe privilegia per prius ab eodem Concilio, ac deindè etiam ipſius Congregationis decretis ſublata; atque extincta, ſi qua habebant, abſolvendi à caſibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini*

legi conſueuit, vtpotè ſublata per annuam ipſius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquiſiuiſſe ex ſubſequentibus priuilegiorum confirmationibus Ordinis, Congregationis, Societatis, & Inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi: nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationum eiuſmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſe quemquam abſoluere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœna, aut Ordinario loci reſeruatis; ut ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas atque irritas fore, & eſſe. Ab aliis verò caſibus, & cenſuris, ſi quidem Regulares habent à Sede Apoſtol. abſoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe iiſdem Sacra Congr. Decretis hac de re editis juſſu S. mem. Clem. VIII. Quam S. Congreg. ſententiam Sanctitas ſua ad ſe relatam approbauit, mandauitque ab omnibus, ad quos pertinet, inuiolabiliter obſeruari. Romæ 17. Nouembris 1628. Fr.A. Cardin. S. Honufrii. P. Fagnanus Secret.

Capvt XX.

De Sacra Communionis diſpenſatione per Parochos facienda.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotibus quibuſcumque ex Chriſti inſtitutione competit ordinaria poteſtas adminiſtrādi Sacram Euchariſtiam Chriſtiano populo.*

2 *Sacerdotes licitè non adminiſtrant Sacram Euchariſtiam, niſi habeant ordinariam, vel delegatam juriſdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrādum, excepto neceſſitatis caſu.*

3 *Diaconus abſente Sacerdote, in caſu neceſſitatis, Sacram Communionem deferre poterit.*

4 *Diaconi jam hodie ex vſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & ob Sacerdotum copiam nullo modo adminiſtrare poſſunt Sacram Euchariſtiam, niſi exiſtente grauiſſima cauſa, & interueniente vrgente neceſſitate.*

5 *Excommunicatus non poteſt diſtribuere Euchariſtiam, nec eam deferre ad infirmos.*

6 *Sacerdos ſimplex de licentia Parochi licitè valet Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramēta miniſtrāda.*

7 *Regulares, qui Sacram Communionem ſine Parochi ſpeciali licentia ipſius ſubditis miniſtrare præſumpſerint, excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto, per Sedem Apoſt. dumtaxat abſoluendi.*

8 *Regulares obtinent priuilegia poſt* Clem. 1. de priuil. *vt non requiſita licentia Parochi omnibus Chriſti fidelibus Sacram Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis per ſe, vel per alios Sacerdotes ſæculares in illis miniſtrantes, adminiſtrare poſſint.*

9 *Religioſi, qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regum Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidunt in excommunicationem* Clem. 1. de priuil.

10 *Religioſi vigore ſuorum priuilegiorum an poſſint ſine Parochi licentia adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam? oſtenditur.*

11 *Sacerdotes Regulares tempore Paſchatis non poſſunt miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus, vt adimpleant præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis.*

12 *Parochiani ſatisfaciunt præcepo annuæ Communionis, ſi communicarent in Eccleſia Cathedrali, vel Epiſcopum adirent pro hujuſmodi Sacramento ſuſcipiendo.*

13 *Parochus ſuis ſubditis Euchariſtiam miniſtrare debet, quando illi ex obligatione communicare debent.*

14 *Præcepto annuæ Communionis quo tempore ſatisfieri poſſit? oſtenditur.*

15 *Parochus tenetur Euchariſtiam miniſtrare quoties pij ſubditi eam rationabiliter petunt.*

16 *Euchariſtia in die Paraſceues non eſt diſtribuenda aliis quàm infirmis.*

17 *Parochus Euchariſtiam miniſtrans in peccato mortali, an peccet mortaliter? oſtenditur.*

18 *Præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis obligat omnes fideles vtriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcretionis peruenerint.*

19 *Parochus communicare non poteſt perpetuò, & abſolutè fatuos, ſed tantùm ſemifatuos, & non continuò amentes, tempore quo habent dilucida interualla.*

20 *Peccatoribus notoriis Euchariſtia adminiſtranda non eſt.*

21 *Peccator notorius dicitur, qui manifeſtus eſt, vel per ſententiam, vel per confeſſionem factum in judicio, aut per euidentiam rei, quæ nulla tergiuerſatione celari poteſt.*

22 *Peccatores occultos à Communione, quam petunt, repellere non poteſt Parochus, licèt ipſis in Confeſſione abſolutionem non dederit.*

23 *Viatores Euchariſtiam ſumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur.*

24 *Parochus, qui Miſſæ ſacrum non fecit, ſibi ipſi poteſt Euchariſtiam miniſtrare.*

25 *Laicus non poteſt Euchariſtiam per ſe ſumere, niſi in neceſſitate extremæ mortis, & in abſentia Sacerdotis.*

26 *Sacerdotes quando communicant an teneantur induere ſtolam?*

27 *Euchariſtiam pro communicandis infirmis debet Parochus ſub fideli cuſtodia, & in loco decenti conſeruare.*

28 *Pyxides duæ in Sacrario tenendæ, in quarum vna conſeruetur ſanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos.*

29 *Lampas ante ſanctiſſimam Euchariſtiam noctu, diúque ardere debet.*

30 *Parochus tenetur ad manutenendum oleum lampadis ſanctiſſimi Sacramenti, ſed obſeruari*

ſeruari debet conſuetudo quod populus ſaciat hos ſumptus.

31 *Onus deferendi ad infirmos S. Euchariſtiam eſt de pertinentibus ad curam animarum.*

32 *Parochus quo habitu, & decentia S. Euchariſtiam deferre debeat ad infirmos, oſtenditur.*

33 *Euchariſtia non eſt per plateam, in qua habitant Iudæi, deferenda.*

34 *Euchariſtia ad ægrotos etiam de nocte deferri debet, ſi neceſſitas ſuadeat.*

35 *Parocho licitum eſt ſummo manè ante lucem notabiliter Miſſam dicere pro communicando infirmo jamjam morituro.*

36 *Parocho non licet iterum eadem die celebrare, quando non adeſt particula conſecrata pro communicando infirmo jamjam morituro, nec eſt alius, qui celebret.*

37 *Euchariſtiam non ieiuno dare licitum eſt ob ſolam neceſſitatem.*

38 *Euchariſtiam qui ſemel in mortis periculo conſtitutus per modum viatici accepit, perſeuerante eodem periculo poteſt iterum accipere per eundem modum viatici.*

39 *Parochus non habens copiam Confeſſarij, præmiſſa contritione, poterit celebrare ad communicandum infirmum.*

40 *Parochus non poteſt celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum, qui eſt in articulo mortis.*

41 *Parochus ratione neceſſitatis poteſt Euchariſtiam adminiſtrare per modum viatici infirmo non ieiuno exiſtenti in mortis articulo, non tantùm ſemel, ſed iterum, vt n. 42.*

43 *Infirmo deliranti poteſt Parochus præbere viaticum, ſi illud tempore vſus rationis expreſsè petiiſſet, modò non ſit periculum irreuerentiæ.*

44 *Euchariſtia ad ægrotum adoranda deferri non debet, ſi eam ob tuſſim, aut aliàs ſumere non poteſt pro viatico.*

45 *Parochus non poteſt præbere viaticum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie panis.*

46 *Parochus non tenetur Euchariſtiam deferre ad infirmum propè moriturum, ſi timeat fore vt eam non poſſit illi miniſtrare, niſi valde feſtinanter currat.*

47 *Peſtis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo inſtrumento communicare.*

48 *Interdicti localis tempore poteſt Parochus S. Euchariſtiam, quatenus viaticum morientium miniſtrare, non tantùm ſemel, ſed quoties expedierit, cum pompa, & ſolemnitate conſueta, vt num. 49.*

30 *Tabernaculum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ non eſt deferendum Sacerdotum humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, non obſtante quauis contraria conſuetudine.*

51 *Parochus ruralis ferens Communionem infirmo longè diſtanti, non poteſt ire equo, niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus.*

52 *Clauis cuſtodiæ ſanctiſſimi Sacramenti cui tradenda in feria quinta in Cœna Domini.*

QVAMVIS ex Chriſti inſtitutio- 1
ne Sacerdotibus quibuſcunque
competat ordinaria poteſtas ad-
miniſtrandi Sacram Euchariſtiam
Chriſtiano populo, vt deſumitur ex *cap. per-
uenit, de conſec. diſt.* 2. Concil. Trid. *ſeſſ.* 13.
cap. 8. & docent Syluest. *in Sum. verb. Eucha-
riſtia* 3. *quæſt.* 4. Henriq. etiam *in Sum. lib.* 8.
cap. 54. & alii citati à Paul. Layman *in Theo-
logia moral. lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 7. *num.* 1. nouiſſi-
mè Trullench *in praxi reſolut. Sacram. lib.* 3.
c. 7. *dub.* 1. *num.* 2. *&* 6. † tamen id licitè non fa- 2
ciunt, niſi habeant ordinariam, vel delegatam
juriſdictionem ad hoc Sacramentum admini-
ſtrandum; quia diſpenſatio Sacramentorum,
præſertim huius, quo fideles ſpiritualiter paſ-
cuntur, eſt proprium munus Paſtoris, quod
proinde nemo alius ſine illius commiſſione
vſurpare debet: Ita Vaſq. *diſp.* 219. *c.* 2. Vgolin.
de officio Epiſcopi, c. 15. §. 7. *n.* 1. Bonac. *de Sacr.
diſp.* 4. *quæſt.* 5. *punct.* 1. *c.* 4. Paul. Layman. *d. c.* 7.
n. 3. *in princ.* Tamburin. *de jure Abbatum, tom.* 2.
diſp. 5. *quæſt.* 1. Machado *en ſu perfetto Confeſ-
ſor. lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *docum.* 12. Trullench *d. dub.*
1. *n.* 7. quia tenentur Fideles, vt præceptum
annuæ Communionis adimpleant, Euchari-
ſtiam ſuſcipere de manu proprii Paſtoris, aut
alterius, qui vicem ejus gerat, ſeu de ejus fa-
cultate, Suar. *ad* 3. *p. quæſt.* 80. *art.* 11. *diſp.* 70.
ſect. 2. excepto eo neceſſitatis caſu, quo in-
firmus in mortis articulo conſtitutus commu-
nicandus eſt, tunc enim ſi proprius Sacerdos
abſit, vel præſens non poſſit Sacram Commu-
nionem deferre, nolit etiam alteri commit-
tere per iniquitatem, tunc † quilibet alius Sa- 3
cerdos ſæcularis, vel Regularis, eo autem ab-
ſente, etiam Diaconus deferre poterit per li-
centiam, quam ipſi ſacri Canones, & præſum-
pta voluntas Superioris in tali caſu tri-
buunt: ſic per text. *in cap. præſente, diſt.* 94. do-
cent Henriq. *d. cap.* 54. §. 2. *& cap.* 55. §. 1. Card.
Tolet. *in inſtr. Sacerd. lib.* 2. *cap.* 28. Fr. Ludou.
Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 42. *art.* 3.
& 8. Zambran. *de caſibus in articulo mortis,
cap.* 3. *dub.* 7. *numer.* 6. Chapeaville *de modo mi-
niſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap.* 4. *q.* 5.
Paul. Laym. *d. cap.* 7. *num.* 2. *in fine*, Fagundez *in
quinque Eccleſiæ precept. prae.* 3. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.*
20. *&* 21. Fuſc. *de Viſit. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 10. Grat.
diſcept. forenſ. cap. 412. *à n.* 4. nouiſſ. Hieron. Ro-
deric. *in compend. quæſt. Regul. reſol.* 126. *num.* 7.
Trullench. *d. dub.* 1. *n.* 7.

Iam verò ex vſu, & conſuetudine Eccle- 4
ſiæ Diaconi nullo modo adminiſtrare poſ-

ſunt hoc Sacramentum ob Sacerdotum copiam, & multitudinem, niſi exiſtente grauiſſima cauſa, & interueniente vrgente neceſſitate, vt eſt articulus mortis, & de mandato Epiſcopi, ſiue Preſbyteri, vt aduertunt Suar. *tom. 3. ad 3. p.* S. Thom. *quaſt. 82. art. 3. diſput. 72 ſect. 2.* Bonacin. *d. puncto 1. num. 5.* Poſſeuin. *dicto tract. de officio Curati, cap. 8. num. 43.* Squillante *de obligat. cleric. p. 1. num. 155.* Ludou. Miranda *d. quaſt. 42. art. 8.* Ludou. à ſancto Ioanne *de adminiſtr. Sacram. tit. 4. de Commun. n. 22. cum ſeqq.*

5 Vtrùm autem, & quando Sacerdos credere teneatur pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, vt illi miniſtret Sacramentum Euchariſtiæ, colliges ex iis, quæ ſuprà adduximus, *cap. 18. num. 30.* Parochus excommunicatus non poteſt diſtribuere Euchriſtiam in Eccleſia, nec eam deferre ad infirmos; contraueniendo enim peccat mortaliter, & fit irregularis, cùm ſit ſacrum, & proprium miniſterium ratione ſui Ordinis; ſed in extrema neceſſitate poterit excommunicatus contritus Euchariſtiam indigenti miniſtrare, ſi non ſit alius, qui miniſtret; nam poteſt eſſe, vt per illud Sacramentum recipiat primam gratiam, quam antè non habebat: ita Nav. *in man. cap. 22. num. 4.* Suarez *tom. 5. de cenſur. diſp. 11. ſect. 1. num. 17.* Squillante *de oblig. cleric. p. 3. n. 22.*

De licentia Parochi licitè valet ſimplex Sacerdos Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramenta miniſtranda, juxta formam *Conc. Tridentini*, quia ad id non eſt neceſſaria actualis juriſdictio, ſeu poteſtas ad abſoluendum, ſicut ad Sacramentum pœnitentiæ; ſed tantùm potentia ad diſtribuendum, ſeu communicandum Sacram Euchariſtiam, quam habet ſimplex Sacerdos. Vnde hac facultate miniſtrandi rectè poteſt vti quilibet Religioſus Preſbyter, quia *in Concilio Tridentino* non aufertur à Sacerdotibus ſimplicibus hæc poteſtas, ſi habent ad id licentiam à Sede Apoſtol. aut Parocho. Ita Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom. 1. q. 56. articul. 7.* Suarez *in 3. part. diſputat. 72. ſectione 1. concl. 1.* Hieronym. Roderic. *in compend. quaſt. Regul. reſol. 126. num. 6.* Bauny *tractat. 10. de Parochis, q. 22.* Hieron. Garcia *in ſua ſum. morali, tract. 3. diffic. 4. dub. 4. num. 40.* vbi *n. 43.* poſt Nauarr. Azor. Reginald. Mirand. & alios reſolvit, poſſe Parochum licentiam Parochiano concedere, vt præceptum annuæ Confeſſionis & Communionis in Paſchate adimpleat, eas recipiendo ab aliquo Religioſo in Eccleſia ſui conuentus: & *n. 44.* poſt Bejam. Cordub. Medin. Fagund. & alios tenet poſſe Parochum hoc Sacramentum ſuis Parochianis adminiſtrare in Regularium Eccleſiis de earum Superioris licentia.

Regulares, qui Sacram Communionem ſine Parochi ſpeciali licentia, ipſius ſubditis miniſtrare præſumpſerint, excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto, per Sedem Apoſtol. duntaxat abſoluendi, vt probat *Clement. 1. de priuileg.* & tradunt Henriq. *in Sum. lib. 13. cap. 40. §. 4.* Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom. 1. q. 56. art. 1.* Gambar. *de caſib. reſeru. cap. 7. num. 3.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 13. q. 5.* Mar. Alter. *de cenſur. diſp. 22. cap. 3. dub. 3.* Villalob. *tom. 1. ſum. tract. 1. diffic. 25. numer. 2.* nouiſſimè Hieron. Roderic. *in compend. quaſt. Regul. reſol. 127. num. 1.* Bonac. *de Sacram. diſput. 4. quaſt. 5. punct. 1. num. 8.* vbi *num. 9.* ſubdit cenſuram hanc ab iis non incurri, qui bona fide adminiſtrant ex ignorantia excommunicationis; vel probabiliter credunt, Paſtores ratam habituros huiuſmodi adminiſtrationem: & *n. 10.* credit excuſandos Religioſós communicantes in articulo mortis, cogente ſcilicet neceſſitate, infirmos ſine licentia proprii Sacerdotis: & *numer. 11.* ait excommunicationem non extendi ad alios Sacerdotes, ſed ſolùm ad Religioſos, latè Trullench. *in expoſit. Decalogi, lib. 3. cap. 5. dub. 2. num. 8.* vbi intelligit ſeclusis Religioſorum priuilegiis circa Confeſſionem, & Communionem, & niſi ipſi Religioſi ſint Parochi, aut niſi adſit neceſſitas, vel niſi de ipſius Parochi licentia; & *in praxi reſolut. Sacram. lib. 3. c. 7. dub. 1. num. 8. & 9.* Iul. Lauor. *de Indulg. p. 2. c. 21. n. 24.* Filliuc. *in quaſt. moral. tractat. 15. n. 184. cum multis ſequentibus,* Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſput. 23. numer. 17.* vbi limitat ſi miniſtrent alieno Religioſo ſine licentia ſui Prælati, latè Ludov. Miranda *d. tom. 1. q. 42. art. 1.* vbi addit quod ſi Parochus aliquis det licentiam ſibi ſubdito, vt à quocunque Sacerdote poſſit Sacram Communionem ſumere, haud dubium eſt quod poſſit eam etiam recipere à Religioſo, & reſpectu illius ſit quaſi ſpecialis, & illum in hac parte ſequuntur Miranda *d. quaſt. 42. artic. 1.* Hieron. Roder. *vbi ſuprà, reſol. 109. num. 5.* & addit Fr. Emman. *in loco citando paulò inferiùs,* ſufficere licentiam obtentam ab Epiſcopo, & multo meliùs, atque potiori ratione, ſi à Summo Pont. cùm illi ſecundùm Ius, & ſacros Canones dici poſſint, & debeant Parochi ſuarum diœceſum, & Eccleſiarum, & Summus Pontifex totius vniuerſalis Eccleſiæ: & *artic. 7.* reſolvit ad adminiſtrandum Euchariſtiæ Sacramentum non ſufficere licentiam Parochi excommunicati, in tantum vt miniſtrantes cum tali licentia incidant in excommunicationem dictæ *Clem. 1.* niſi forſan eos ignorantia excuſet, ídque faciant bono zelo, & animo ducti, exiſtimantes Prædictum Parochum non eſſe excommunicatum, aut eo non obſtante prædictam licentiam potuiſſe ſibi dare. 7

Poſt

8 Poſt dictam *Clem.* 1. aliqua ſunt conceſſa priuilegia Regularibus, ſiue Religioſis, vt non requiſita licentiâ Parochi omnibus Chriſti fidelibus ſacram Euchariſtiam in ſuis Templis per ſe, vel per alios Sacerdotes miniſtrare poſſint, & hac de re priuilegiorum Nicolai V. Sixti IV. & Leonis X. meminere Ludov. Miranda *d. quæſtione* 42. *artic.* 1. Tamburin. *de jure Abbatum, tom.* 2. *diſp.* 5. *q.* 3. Portel. *in dub. Regul. verb. Sacramentorum adminiſtratio, n.* 8. Hieron. Roderic. *reſol.* 127. *n.* 2. non tamen poſſunt ingredi Parochiam alterius, ut Euchariſtiam Fratribus, ac Sororibus tertii Ordinis tribuant, ex Leone X. *in Concil. Lateranen.* exceptis fœminis virginalem, ſeù vidualem caſtitatem ſub præfato modo viuendi promittentibus, quia tales gaudent omnibus priuilegiis Fratrum, quod non eſt per Concil. Trid. reuocatum, aut innouatum. Ita Fr. Emman. *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 56. *artic.* 10. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſolut.* 127. *n.* 13. Vgolin. *de officio Epiſcopi, c.* 20. §. 11. *num.* 4. Valent quoque Regulares idipſum committere aliis Sacerdotibus ſæcularibus in ſuis Eccleſiis miniſtrantibus, ex priuilegio Iulii II. conceſſo Fratribus Ordinis Minimorum, vt in Eccleſiis ſuis, quoties opus fuerit, poſſint miniſtrare, & miniſtrari facere Sacramentum Euchariſtiæ curialibus, mercatoribus, peregrinis, & tranſeuntibus, ac aliis quibuſcunque perſonis: huius priuilegii meminerunt Cordub. *in addit. ad compend. verb. Communicare*, Medina *in ſua inſtructione Confeſſor. lib.* 1. *c.* 11. §. 3. Tamburin. *d. diſput.* 5. *q.* 4. Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 5. *dub.* 3. *concluſ.* 3. Ludouic. Miranda *d. q.* 42. *art.* 4. *concluſ. vnic.* vbi addit, non eſſe neceſſarium quod huiuſmodi Preſbyteri ſæculares ſint expoſiti, & approbati ab Epiſcopo, vt in Religioſorum Monaſteriis poſſint Euchariſtiæ Sacramentum miniſtrare; quia non eſt eadem ratio de Sacramento Pœnitentiæ, & adminiſtratione Euchariſtiæ, quia in illo adminiſtrando multò major ſufficientia requiritur, quàm in iſto, quod ſolummodò conſiſtit in applicando Sacramentum conſecratum ad vſum recipientis, ſiue communicantis: quod etiam tradit Hieron. Roder. *vbi ſup. reſol.* 126. *n.* 5. *&* 6. & ſubdit Fr. Ludou. Miranda *cit. loco, art.* 6. *concl.* 1.

9 † Religioſos, qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regum fidelibus ibidem exiſtentibus, & infidelibus ad fidem ſe conuertentibus Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidere in excommunicationem *d. Clem.* 1. quamuis id faciant ſine licentia Parochorum, de quo etiam Hier. Roder. *vbi ſuprà, reſol.* 109. *n.* 1. *& reſol.* 127. *n.* 10.

10 Quæſtio eſt dubia, an ſine Parochi licentia poſſint Religioſi priuilegia habentes, de quibus *ſuprà* meminimus, ipſo die Reſurrectionis Dominicæ Sacram Euchariſtiam miniſtrare Parochianis, iis videlicet, qui exiſtimantur Parochiæ ſatisfeciſſe, vel poſtea ſatisfacturi? In qua Nav. *in man. c.* 21. *n.* 53. Henriquez *d. lib.* 8. *c.* 55. §. 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 41. *q.* 7. Trullench *d. lib.* 3. *c.* 5. *dub.* 2. *n.* 8. & *in d. praxi reſol. Sacrament. lib.* 3. *c.* 7. *dub.* 3. *n.* 9. negant, quia hoc ſignificant verba Pontificum in dictis priuilegiis ſub excommunicationis cenſura prohibentium Regularibus ne ſine licentia Parochi extra neceſſitatis caſum in Reſurrectionis Dominicæ die ſacram Euchariſtiam miniſtrent. Eandem ſententiam amplexa eſt *Sacra Congr. Concilij*, cuius declarationis verba ita ſe habent: *Fuit dubitatum an die Paſchatis Fratres poſſint adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam? S. Congr. cenſuit non poſſe, ſtante quod in priuilegio Eugenij IV. hoc eis interdicitur expreſſè pro illa die. Die* 2. *Martij* 1619. Contrarium verò ſuſtinent Compend. priuileg. Societatis IESV, *verb. Euchariſtia*, §. 2. Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Euchariſtia, n.* 10. Ludou. Miranda *d. q.* 42. *art.* 2. *concl.* 2. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 59. *art.* 3. Ægid. de Conink *quæſt.* 82. *art.* .. *num.* 31. Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. lib.* 3. *c.* 5. *dub.* 4. *concl.* 2. Laur. de Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minimor. in conſt.* 1. *Iulij II.* §. 3. *n.* 86. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 4. *c.* 9. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *c.* 21. *n.* 8. Suar. *tom.* 4. *de Religione, tract.* 10. *lib.* 9. *c.* 3. *n.* 7. Tamb. *d. diſp.* 5. *q.* 3. *n.* 3. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 3. *lib.* 3. *c.* 2. *n.* 18. Hieron. Roderic. *d. reſolut.* 127. *n.* 5. Portel. *in dub. Regularib. verbo Sacramentorum adminiſtratio, num.* 5. Diana *p.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 81. Granadus 4. *p. contr.* 6. *tract.* 15. *diſp.* 2. Card. Lugo *diſp.* 18. *ſect.* 2. *n.* 50. Garcia *in ſum. morali, tract.* 3. *diffic.* 4. *dub.* 4. *numero* 35. probabilius cenſentes, non tam verba, quàm mentem Pontificum ſpectandam eſſe; voluerunt enim Parochis proſpicere, vt certi eſſe poſſint de ſuorum ſubditorum Communione, ſi eos videant Paſchali tempore in ſua Parochia communicantes: ſi autem Parochiani in Parochia ſua ſemel communicent tempore Paſchali, nihil omninò Parochis adimitur, etſi iterum eodem durante tempore Paſchali in Eccleſia alia ſacram Communionem accipiant. Ita Paul. Layman *d. c.* 7. *num.* 4. *verſ. controuerſum*, vbi *in verſ. ſequenti*, ad praxim exiſtimat conſiderandam eſſe Parochi voluntatem, vtrùm is contentus eſſe videatur, vt Paſchali etiam tempore à Regularibus Sacra Euchariſtia miniſtretur, iis videlicet, qui ſæpè in anno communicantes extra ſuſpicionem eſſe ſolent; tunc enim tales perſonæ, quæ frequenter communicandi in templo Regularium conſuetudinem habent, & adduci nequeunt vt in Parochia communicent, ad Sacram

Commu

Communlonem in Templo Regularium admitti poſſunt ex tacito, vel præſumpto Parochi conſenſu; ſin autem exiſtimetur contrariam eſſe Parochi voluntatem, vt contentus non ſit Paſchali tempore Communionem conferri Parochianis ſuis, iis nimirum, de quibus præſumi non poteſt in Parochia etiam communicaſſe, aut communicaturos; tunc Confeſſarius ſeueriùs præcipere debet pœnitentibus omnibus, vt in Parochia communicent Paſchali tempore, deinde quantum fieri poteſt ipſo Dominico die Reſurrectionis abſtinere debent à Parochianis communicandis, cùm ipſis eo die miniſtratio Euchariſtiæ interdicta ſit, ſi Parochi non conſentiant.

11 Ex quibus colligitur, † minùs poſſe Sacerdotem Regularem tempore Paſchali miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus, vt adimpleant præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis, ſicut benè reſoluunt Nugn. *tom.1. in 3.p.q.83. art.4. concl.5.* Suar. *de Relig. tom.4. tract.10.lib 9.c.3. num.*8. Portel. *in dubiis Regul. tom.1. verb. Sacramentorum adminiſtratio, n.5.* Villalob. *in ſum.p.1.tract.7.dub.47.n.4.*& inclinare in hanc partem videtur Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.3.lib.1.c.5. n.16.* Quamuis contrarium per priuilegia Nicolai V. Paul. III. & Pii IV. ac aliorum Pontificum minus benè teneant Sorb. *in compend. privil. verb. Communicare*, Fr. Emman. *qq. Reg.tom.1. quæſt.56. art.3.* Ludou. Beia *reſponſ. caſuum Conſcientiæ p.4.caſu* 4. Ioan.de la Cruz *de ſtatu Relig.lib.1. c.5.dub.4.concl.3.*

12 Animaduertant Parochi ſuos Parochianos ſatisfacere præcepto Eccleſiæ, de quo *in d.c. omnis vtriuſque ſexus*, ſi communicarent in Eccleſia Cathedrali, vt per Bonac. *de Sacr. diſp.4. q.7. punct.2. n.11.* quamuis in fine contrarium tenere videatur, & per Piaſec. *in praxi Epiſc. p.2.c.3. n.24. verſ. circa feſtum*, per ea, quæ adduxi *in tract. de Canonicis, c.6. de Archipresbyt. n.20. cum ſeqq.* licèt non improbabiliter alii teneant, communicantem in Eccleſia Cathedrali ſine licentia proprii Parochi, vel Epiſcopi, non ſatisfacere præcepto Euchariſtiæ ſumendæ in Paſchate à proprio Sacerdote, ex quorum numero ſunt Gutierr. *Canon. lib.1.c.17.n.24.* Trullench *d.lib.3.c.6. dub.2. numer.12.* Addit Bonac. *loco proximè citato*, quemlibet poſſe etiam inuito Parocho Epiſcopum adire pro huiuſmodi Sacramento ſuſcipiendo, cùm illi principaliter commiſſa ſit cura omnium animarum ſuæ diœceſis, *cap. quæcunque, 10. quæſt.1. c. præcipimus, 12. quæſt.1.* & idem Bonac. *ibidem*, *n.10.* reſoluit laïcos inſeruientes Religioſis, & degentes in Monaſteriis eorum à cura Parochorum exemptis, poſſe ibi Communionem ſumere tempore Paſchatis: tum quia ſicut ibi poſſunt ſepeliri inconſultis Parochis, ita etiam videntur ibi poſſe Sacramenta ſumere.

Animaduertant etiam Parochi, quod indignè, & in peccato mortali Euchariſtiam in Paſchate ſuſcipiens, Eccleſiæ præceptum adimplet; quia licèt Euchariſtiam indignè recipiens lethaliter peccet, & naturale, ac diuinum jus violet, contra illud, *Sancta ſanctè tractanda ſunt*; attamen is quoad ſubſtantiam præceptum Eccleſiæ implet, & Eccleſiaſticam legem ſeruat: Ita Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.3. lib.1.cap.6.n.4.* Filliuc. *in quæſt.moral.tr.3.c.2.q.10.* Homobon. *d. p. 2. q.51.* Villalob. *in ſum.p.1.tract.7.diffic.42.n.9.* Bonac. *d. diſp.4. q.7. puncto 2.n.12.* Trullench *d.lib.3.c.5.dub.2 n.13.* Lugo *diſp.16.ſect.4. n.83.* Machado *lib.2.p.4.tract.7. docum.1. n.9.* Diana *p.3.tr.4.reſol.43.* Garcia *in ſumma morali, tr.3. diffic.4.dub.4.n.60.*

Non permittant Parochi vt communicantes, dum Sanctiſſimam recipiunt Euchariſtiam, demiſſo vultu quaſi in abſcondito ſint, ne eueniat vt aliquis tanto Sacramento abutendi cauſa, vel magis venerandi gratia, illud ſecum deferre tentet; nunquam enim hodie id licitum aut permiſſum eſſe deber, licèt olim liceret, vt aduertit Cardin. Cæſ. Baron. *annal. Eccl. anno Chriſti* 57. *fol.*473. *tom.1.* vbi de Euchariſtia, quæ deferebatur per itinerantes, & nauigantes, *& anno Chriſti* 635. *tom.8. fol.*338. *& anno Chriſti* 753. *tom.9. fol.* 208. vbi de Euchariſtia, quæ ſolet præcedere Romanos Pont. peregrinantes, Thom. Bozzi. *de ſignis Eccleſiæ Dei, lib.13. c.3. col.4. poſt med.* vbi de Euchariſta mitti ſolita abſentibus, refert Steph. Grat. *diſcept. forenſ. tom.3. cap.492. n.3. cum ſeqq.* 13

Quo verò tempore teneatur Parochus ſuis ouibus Euchariſtiam miniſtrare, huius loci eſt inueſtigare? & omiſſis prolixis hac in re diſputationibus, breuiter reſoluendum eſt ad id obligari, quando ſubditi debent ex obligatione communicare, hoc eſt, in Paſchate, juxta text. *in d. c. omnis vtriuſque ſexus*, † cui præcepto ſatisfacit communicans Hebdomada Sancta, vel infra octauam Paſchæ, ſicut docent Quaranta *in ſum. Bullarij, verb. Communio*, vbi refert hac de re declarationem Eugenii IV. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib.7. cap.41. q.2.* Zerol. *in praxi Epiſc. p.1. verb. Euchariſta, §.7.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.2. lib.1.c.3. per tot. & præc.3. lib.1. cap.5.* Theoph. Parochial. *part.4. art.3.* Henriquez *in ſumma, lib.8. capit.5.§.1. à princip.* vbi refert quod in pluribus diœceſibus conſuetudo extenditur à principio Quadrageſimæ vſque ad decimumquintum diem poſt Paſcha: & cenſuit *Sacr. Congreg. Concil. ſub die 19. Nouembris* 1616. poſſe etiam extendi in longius tempus ex Epiſcopi, aut Parochi diſpenſa 14

ſpenſatione rationabili, veluti ſi timeatur de relapſu in peccatum, ſi grauitas delicti perpetrati id requirat, aut ſit cauſa alicuius forenſis expeditionis impediat Conſcientiæ ſerenitatem, ſecundùm Gallet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Eucharistia ſumptionem.* Abſque cauſa verò non poteſt Communicationis in Paſchate præceptum adimpleri, anticipando à tertia Dominica Quadrageſimæ, vel prorogando ad tertiam Dominicam poſt Paſcha, vt declarauit *S. Rituum Congreg. in vna Granaten. 15. Februarij* 1614.

Quid autem ſi Parochianus negligentia, vel malitia, aut aliquo impedimento intra legitimum tempus non adimpleuerit præceptum communicandi, an obligatus maneat remoto impedimento ſtatim communicare? Quidam, ex quorum numero ſunt Armil. Tabien. Sot. Medina, Gregor. de Valentia, Toled. Henriq. Gran. & alii, negatiuam partem tuentur, dicentes quod licèt hic peccauerit non communicando intra tempus, aliud peccatum non committit ſi differat vſque ad ſequentem annum. Sed contrarium probabilius ſuſtinent Suar. *tom. 3. de Sacram. diſp. 70. ſect. 2. verſ. dico ergo, & tom. 4. diſp. 36. ſect. 3. n. 3.* Ægid. de Coninck *3. p. q. 80. art. 11. dub. 4.* vbi Nugn. *diſ. 2. concl. 3.* Fagund. *prac. 3. lib. 1. c. 6. n. 2. de preceptis Eccleſ.* Filliuc. *tract. 4. c. 2. q. 9. n. 58.* Layman. *lib. 5. tract. 4. c. 5. n. 8.* Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 7. diffic. 42. n. 8.* Gaſp. Hurtado *diſput. 7. de Pœn. q. 12.* Lugo *diſp. 16. ſect. 4. n. 66. & 67.* Diana *p. 3. tract. 4. reſol. 130. & p. 5. tract. 13. reſol. 3.* Trullench *d. dub. 2. n. 14.*

15 Tenetur quoque Parochus Euchariſtiam miniſtrare quoties pii ſubditi eam rationabiliter petunt, vt ſi petant non nimis frequenter, ſed quatenus poſtulat ipſorum conditio, & Sacramenti reuerentia; nam Parocho impoſitum eſt onus paſcendi oues ſuas, quod maximè fit verbo, & Sacramentis; nec par eſt vt paruuli petant panem, & non ſit qui eum illis frangat. Ita Nauarr. *in cap. placuit, de Pœnit. diſt. 6. num. 152.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 29. num. 96.* Bonacin. *de Sacrament. diſp. 4. q. 1. punct. 1. num. 14.* Fagundez *d. prac. 3. lib. 3 cap. 3. n. 1.* Trullench. *in praxi reſolut. ſacram. lib. 3. c. 7. dub. 1. n. 15.* Baſſæ. *in floreb. Theolog. verbo Parochus 2.* Machado *en ſu perfeto Confeſſor, lib. 4. p. 2. tract. 2. doc. 12. n. 2. & 3.*

16 † In die autem Paraſceues non eſt diſtribuenda Euchariſtia aliis quàm infirmis, vt cenſuit *S. Rituum Congregat. ſub die 19. Februarij* 1621. Et tenet Francolin. *de Horis Can. cap. 30. numer. 11.* quicquid poſt Laym. Tanner. & Hurtad. teneat Diana *reſol. moral. p. 4. tract. 4. reſolut. 237.* & Ioan. Sanc. *in ſelectis, diſp. 22. num. 20.* vbi *à principio diſp.* differit, an ſit licitum quotidie Sacram Euchariſtiam ſuſcipi à laicis?

Priuſquam Parochus Euchariſtiam adminiſtret, ſi habeat conſcientiam peccati mortalis, debet præparare ſe ad gratiam per Confeſſionem, vel ſaltem per contritionem; non peccabit tamen mortaliter ſic in peccato mortali miniſtrans, quia qui miniſtrat Euchariſtiam conſecratam, non eſt miniſter Dei ad juſtificationem proximè, ſicut in aliis Sacramentis, ſed tantùm eſt veluti applicans actiua paſſiuis: in aliis namque Sacramentis Sacerdos ſimul conficit, & miniſtrat Sacramentum, non autem in hoc; non enim eſt idem conficere, & aliis miniſtrare; & ideò ſic reſoluunt Petr. de Ledeſm. *in ſum. p. 1. vbi de Sacrament. in communi, c. 6. concl. 8. diffic. 5.* Nugn. *in 3. part. tom. 1. quæſt. 64. art. 6. diffic. 1. concl. 1.* Petr. de Reyna *in ſummula Sacramentor. tractat. 4. num. 6.* Vaſquez *in 3. par. tom. 2. diſputat. 136. cap. 3. num. 38.* Ioan. de la Cruz *in direct. Conſcient. par. 1. quæſt. 4. dub. 3. concl. 1.* quos refert, & ſequitur Anton. Diana *moral. reſolut. part. 2. tract. de celebrat. Miſſarum, reſol. 23. & tract. 2. Miſcel. reſol. 13.* in parte Poſſeuin. *dicto tract. de officio Curati, cap. 5. num. 44. in fine.* Sed contrarium, imò Parochum grauiter peccare indignè adminiſtrando hoc Sacramentum in peccato mortali, non improbabiliter ſuſtinent Valent. *tom. 4. diſp. 9. quæſt. 10. punct. 1.* Suar. *in 3. part. tom. 3. diſp. 1. ſect. 16.* Ægid. de Coninck *de Sacrament. q. 64. art. 6. dub. 1. n. 35.* Bonac. *in ſimili tract. diſput. 4. quæſt. 5. puncto 2. à princ.* Filliuc. *in quæſt. moralibus, tom. 1. tract. 4. cap. 9. quæſ. 9. num. 271.* Villalob. *in ſum. part. 1. tract. 4. dub. 14. n. 2.* Fagundez *d. prac. 3. lib. 3. cap. 3. num. 10.* ex dictis ſuprà, *cap. 17. num. 4.* 17

Quinam ſumptionis huius Sacramenti capaces ſint, & ex vi præcepti obligentur, eſt à Parocho ſciendum. Communis hac in re eſt Doctorum ſententia, præceptum Eccleſiaſticum ſumendæ Communionis obligare omnes fideles vtriuſque ſexus poſtquam ad annos diſcretionis peruenerint: habetur *in d. c. omnis vtriuſque ſexus*, & de Fide definitum eſt *in Concil. Trid. ſeſſ. 13. can. 9.* Perlin. *de ſacro conuiuio, diſp. 2. c. 5.* Baldel. *tom. 1. lib. 5. diſp. 30. n. 16.* Palao *tom. 1. tract. 3. diſp. 1. p. 24. §. 2. n. 7.* Zambran. *de Euchar. c. 3. dub. 2. num. 14.* quos refert Machado *en ſu perfeto Confeſſor, lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 14.* Card. Lugo *diſp. 3. ſect. 2.* Bauny *tract. 5. de Euchariſtia, q. 2.* Hieron. Garcia *in ſum. morali, tract. 3. diffic. 4. dub. 1. à n. 9.* Certa autem ætas definiri non poteſt, in qua pueri, & puellæ ad SS Euchariſtiæ Sacramentum idonei ſunt, ſed prudentium id parentum, multò magis Confeſſariorum judicio æſtimandum; nam alii citiùs, videlicet circa annum nonum, aut decimum: alii verò ſeriùs, circa annum ætatis decimumquartum ſufficientem rationis vſum, & ſpiritua- 18

lium

lium rerum intelligentiam aſſequuntur, ſicut prærer alios adnotarunt Sot. in 4. diſtinct. 12. quæſt. 1. art. 9. & alii citati à Bonacin. d. diſp. 4. q. 7. puncto 2. à n. 1. latè Ioan. Sanci. in ſelect. diſp. 26. num. 5. Zambran. cap. 3. dub. 2. & addit Ioan. Chapeauille de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap. 4. q. 9. poſt Nauar. in man. c. 21. n. 37. neque in mortis articulo pueros ante dictam ætatem ad Sacram Communionem obligari, videlicet, vt ille ait; maſculos ante annum decimumquartum, vel decimumquintum, fœminas verò ante dundecimum. Caſtro Palao in opere morali, tom. 1. tr. 3. diſp. 1. puncto 74. §. 2. num. 7. Philip. à Cruce in theſauro eccleſ. tract. 1. §. 11. n. 3. Trullench. in expoſit. Decalogi, tom. 1. lib. 3. cap. 5. dub. 2. num. 3. Bauny d. tract. 5. de Eucharistia, q. 7. Garcia d. dub. 2. n. 12. & 13. aſſerentes, omnes pueros, qui ob ſufficientem rationis vſum obligantur ad præceptum annuæ Confeſſionis, teneri hoc præceptm communicandi in Paſchate.

19 Perpetuò, & abſolutè fatuos in ſanitate communicare non poteſt Parochus, ſed tantùm ſemifatuos, & non continuò amentes, tempore quo habent dilucida interualla. Ita Henriq. lib. 8. cap. 42. §. 3. Bonacin. d. diſp. 4. quæſt. 6. puncto 1. ex num. 4. Paul. Layman. d. tract. 4. cap. 4. Villalob. in ſum. part. 1. tract. 7. dub. 40. num. 3. Sanci. in ſelect. diſput. 6. numer. 5. & diſput. 36. num. 9. & diſput. 38. numer. 1. Anton. Diana reſolut. moral. part. 2. tract. de celebrat. Miſſarum, reſol. 79. Petr. de Ledeſma in ſum. part. 1. cap. 13. de Eucharistia, concl. 8. Machado en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 14. num. 3. Solorzan. de jure Indiarum, tom. 2. lib. 3. capit. 15. num. 95. vbi an liceat ſacram Synaxim Indis adminiſtrare ob eorum ruditatem & feritatem. Zambran. de caſibus in art. mortis, cap. 3. dub. 4. per tot. vbi num. 2. reſolvit, quod ſi amentes, furioſi, aut qui carent actu ſenſu, & vſu rationis, habuerunt aliquando illum, danda eſt eis Eucharistia in periculo mortis, dum non conſtet fuiſſe notorios excommunicatos, vel notorios peccatores, qui non dederint ſigna pœnitentiæ; item dummodò non conſtet clarè eos in complacentia peccati mortalis vſum rationis amiſiſſe: & denique dummodò poſſint eam recipere ſine periculo irreuerentiæ, id eſt, vomitus, vel expuitionis, aut alicuius ſimilis ſpecialis indignitatis: & num. 7. ſubdit non eſſe neceſſe vt prædicti amentes tempore vſus rationis petierint expreſsè Euchariſtiam, ſed ſat eſſe in ſanitate debitis temporibus eam ſumpſiſſe, vel vixiſſe non immemores ſuæ ſpiritualis ſalutis: & num. 6. tenet energumenis, ſeu dæmoniacis non eſſe negandam Eucharistiam, ſi aliàs habeant ſufficientem diſpoſitionem: de quo etiam Machado d. docum. 14. n. 9. Sed an, & quando infirmo deliranti, qui propter febrem in amentiam, vel phreneſim incidit, poſſit Parochus præbere viaticum? dicam inferiùs, num. 43.

Peccatoribus notoriis, veluti vſurariis publicis, & meretricibus, an Euchariſtia adminiſtranda ſit, vbi peccatorum eos pœnituit, ſi publicè illam petant? in dubium ab aliquibus reuocari ſolet. Sed breuiter concludendum, tribuendam eis non eſſe: nam etſi eos peccatorum pœnituerit, quia adhuc tamen non manifeſtè conſtat de ſua pœnitentia, ne ſcandalum detur, neganda eis eſt. Ita Nauarr. in man. cap. 21. num. 55. & in cap. pen. §. Sacerdos, num. 61. & num. 102. de Pœnitent. diſt. 6. Card. Tolet. in inſtruct. Sacerd. lib. 6. cap. 17. num. 5. Leſſ. de Iuſtit. lib. 2. cap. 11. dub. 13. num. 73. Poſſeuin. d. tract. de officio Curati, cap. 5. num. 14. Squillante de obligat. Cler. par. 2. num. 73. Fagundez dicto præc. 3. lib. 3. cap. 10. per totum, Piaſec. in praxi Epiſc. part. 2. cap. 3. num. 14. verſ. videndum, Sanci. in ſelect. diſp. 36. Berty Lucenſ. in praxi crimin. Regul. tit. 4. cap. 34. propè fin. verſ. videndum, Baſſ. in floribus Theolog. verb. Euchariſtia 2. num. 10. Machado en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. part. 2. tract. 2. docum. 13. Trullench in praxi reſol. ſacram. lib. 3. cap. 7. dub. 3. n. 3. cum ſeq. vbi n. 5. declarat qui dicantur publici peccatores. Hieron. Garcia in ſum. morali, tract. 3. diffic. 7. dub. 4. à num. 6. Vgolin. de officio Epiſcopi, cap. 15. §. 7. num. 2. vbi ſubdit, † notorium peccatorem dici, qui manifeſtus eſt, vel per ſententiam, vel per confeſſionem factam in jure, aut per euidentiam rei, quæ nulla tergiuerſatione celari poteſt, & limitat id dupliciter. Primò, vbi ſecretò Euchariſtiam petunt, tunc enim ipſis adminiſtranda eſt, ex quo verò eos pœnituit, & confeſſi ſunt peccata, nec ſcandalum tunc præbent: ſecundò, vbi manifeſtè conſtaret eos vitam mutaſſe, quia ſcilicet honeſtè viuunt, idque notiſſimum eſt omnibus. Qua autem Juris, ſeu facti euidentia debet conſtare quod petens ſacram Euchariſtiam, de peccato publico ſit infamatus, ad hoc vt illi ea denegari poſſit, vide Ochagau. de ſacram. Euchar. tract. 2. quæſt. 10. num. 3. Hurtado de Iuſtit. diſp. 11. de reſtit. diffic. 7. Hieron. Garciam in ſum. morali, tract. 3. diffic. 7. dub. 4. num. 7. cum ſeqq. vbi num. 10. diſſerit quid agendum quando peccator publicus eſt in vno loco, in eo verò in quo Communionem petit, occultus remanet? & poſt relatas nonnullorum opiniones, tandem cum Henriquez in ſum. lib. 2. cap. 67. de Euchariſt. ait id totum prudentiæ Miniſtri relinquendum, qui conſideratis perſonæ, & loci circunſtantiis, arbitrabitur an tali peccatori ſit danda, vel deneganda Euchariſtia. 20

21

Occultos

22 Occultos autem peccatorrs, licèt ipſis in
Confeſſione abſolutionem non dederit, à
Communione, quam petunt, publicè re-
pellere non poſſet Parochos, ne videatur
detegere peccata ipſorum occulta: Ita Na-
uarr. *dicto cap.* 21. *n.* 55. *& d.* §. *Sacerdos, num.* 84.
Vgolin. *d.* §. 7. *num.* 4. Piaſec. *d. num.* 24. *verſ. vi-
dendum*, Ioan. Valer. *de different. inter vtrum-
que forum, verb. peccatum, differ.* 2. Machado *d.
docum.* 13. *num.* 3. Trullench. *d. dub.* 3. *à num.* 9.
Hieron. Garc. *d. dub.* 4. *numer.* 13. tum quia nec
Chriſtus Dominus denegauit eam Iudæ, vt
habetur *in cap. ſi Sacerdos, de offic. Ordinar.* tum
quia ſi eam denegaret, ſigillum Confeſſio-
nis frangeret, contra *d. cap. omnis vtriuſque ſe-
xus.* Quod tamen ſimiliter limitat dupliciter
Vgolin. *eod. numer.* 3. & *Primò* vbi extra tem-
pus Paſchatis eam peteret, quia tunc ab ea
præſtanda poteſt Parochus ſe excuſare, &
ſic legitimè ipſi poterit denegare. *Secundò*,
vbi etiam tempore Paſchatis petit, ſed ſe-
cretò; nam poteſt ipſam ei denegare, quan-
doquidem ſigillum Confeſſionis non viola-
tur, nec inde pœnitentiæ Sacramentum ſibi
redditur odioſum, vt per S. Thom. *in 4. diſt.* 9.
q. 1. *art.* 5. *quæſtiunc.* 1. Vaſq. *capit.* 5. *verſ. mihi
verò*, Fagund. *d. cap.* 10. *n.* 6. Ludou. Lop. *p.* 1. *ſua
inſtr. cap.* 76. *de Euchar. verſ. porrò jam*, Hieron.
Garc. *d. dub.* 4. *numer.* 14. quamuis peccatori oc-
culto denegari non poſſe S. Euchariſtiæ Sa-
cramentum à Parocho, qui ex Confeſſio-
ne cognovit illum eſſe peccatorem, & indi-
gnum perceptione tanti Sacramenti, etiamſi
occultè petat, per *cap. ſi ſacerdos, de officio
Ordin.* juncta *gloſ.* teneant Bañes 2. 2. *quæſt.* 33.
art. 8. *in fine*, Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſput.* 16.
n. 14. Fr. Ludou. de Sancto Ioanne *quæſt.* 7. *art.*
14. *diffic.* 4. *concl.* 3. Card. Lugo *de Pœnit. diſput.*
23. *ſect.* 3. *num.* 126. Diana *moral. reſolut. p.* 3. *tr.* 4.
reſol. 46. quia licèt hæc opinio ſit probabilis,
prima eſt probabilior, & ideo ſequenda. Pe-
tere autem Communionem publicè, eſt
aſtare linteo Altaris, vel petere coram aliis:
petere priuatè, eſt petere à Curato ſolitariè,
vel aſtante miniſtro: ita Henriq. *in ſum. libr.* 8.
capit. 56. §. 1. Poſſeuin. *d. tract. de officio Curati,
cap.* 5. *num.* 15.

32 Viatores, aliiſque in aliena Parochia exi-
ſtentes, qui tempore Paſchatis non poſſunt
propriam Parochiam adire, Euchariſtiam
ſumere valent in ea Parochia, in qoa tem-
pore Paſchatis reperiuntur, vt reſoluunt
Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *capit.* 3. *num.* 44. Vgolin.
d. capit. 15. §. 7. *num.* 8. Bonacin. *d. diſput.* 4. *q.* 7.
punct. 2. *numer.* 8. aſſerentes Eugenium IV. vi-
uæ vocis oraculo declaraſſe, viatores vbi ſe
inuenerint in Paſchate, cenſeri Parochianos
ac ſi adepti fuiſſent habitationem, quoad
Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ: &
ita docet vſus, & praxis, cui neſcio an ac-
commodetur quod reſolvit Fagundez *d.
præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 10. *& lib.* 3. *capit.* 2. *num.*
22. dum vult poſſe eos communicare in Ec-
cleſiis Mendicantium ex obligatione præ-
cepti.

Quærit pulchrè Vgolin. *d.* §. 7. *num.* 9. an 14
Parochus, qui Miſſæ ſacrum non facit, ſibi
Euchariſtiam adminiſtrare queat? & poſſe
reſpondit, tum quia & coniuges Matrimo-
nium ſibi adminiſtrant præſente eorum Pa-
rocho, & duobus teſtibus; tum quia Indul-
gentia conceſſa à Prælato, & ipſe recipere
eam poteſt. Nec repugnat ſi dicatur, diffe-
rentiam eſſe debere inter dantem, & acci-
pientem, vnde non poteſt quis ſe ipſum ba-
ptizare; nam ea Sacramenta dum admini-
ſtrantur, fiunt: & in Baptiſmo, quod ge-
nerationem ſignificat, ſicut non poteſt quis
ſe ipſum generare, ita nec poteſt ſe ipſum
baptizare, *cap. debitum, de Baptiſmo*; in Pœni-
tentia debet quis juriſdictionem habere, vt
ſuprà diximus. At Euchariſtia per modum
cibi ſumitur; ergo per ſe adminiſtrare ipſe
Sacerdos ſibi poteſt, ſicut cibum ſumere;
† non autem laicus, quia ipſi prohibitum 25
eſt eam tangere, arg. *capit. tribus, de conſecrat.
diſt.* 2. niſi in neceſſitate extrema mortis, &
in abſentia Sacerdotis, ſecundùm Suar. *tom.* 3.
q. 82. *diſput.* 72. *ſect.* 3. Poſſeuin. *d. cap.* 8. *num.* 24.
aſſerentes exemplum Reginæ Scotiæ, quæ
ſe ipſam Communicauit, dum ſtatim eſſet
occidenda, quod tamen factum dicunt for-
ſitan de Summi Pontificis licentia proceſ-
ſiſſe.

Aduertendum eſt, Sacerdotes, quoties 26
communicant, teneri ex præcepto Conci-
lii Bracharenſis III. induere ſtolam in mo-
dum Crucis ad pectus, ſub pœna excom-
municationis, *capit. Eccleſiaſtica*, 23. *diſtinct.*
Sed jam hodie Sacerdos, ſiue ſanus, ſiue in-
firmus, communicans ſe ſine ſtola, non vide-
tur peccare; quia tum ſæculares, tum Re-
gulares ſtola vti deſiiſſe dicuntur in ſum-
ptione Euchariſtiæ, & ſic decretum dicti
Concilii Bracharenſis contraria conſuetu-
dine videtur abrogatum: ita referunt Hen-
riquez *in ſum. lib.* 8. *cap.* 44. §. 3. *lit. N.* Azorius
inſtit. moral. part. 1. *libr.* 10. *capit.* 18. *quæſ.* 12.
Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. parte* 1. *lib.* 2.
cap. 41. *numer.* 3. Valer. Reginald. *in praxi fo-
ri pœnitent. libr.* 29. *numer.* 112. Galet. *in mar-
garita caſuum conſcientiæ, verb. Sacerdos, antep.*
Nald. *in ſum. verb. Sacerdos*, *numer.* 6. Bonac.
d. diſput. 4. *quæſt.* 6. *puncto* 2. *numer.* 2. Illuſtr.
D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad d.
cap. Eccleſiaſtica.*

Veniamus jam ad Communionem Infir- 27
morum, quam ſub fideli cuſtodia, & in loco
decenti pro communicandis infirmis debet
Parochus conſeruare, vt dicitur *in cap. ſane* 10.

de celebr. Miſſar. & tradunt Pelag. *de planctu*
Eccleſia, lib. 2. c. 27. verſ. vigeſimotertiò. Petr. Boll.
in œconomia eccleſiaſt. viſitant. lib. 2. tract. 257.
Mich. Thom. *de Eccleſ. viſitan. lib. 2. tr. 1. cap.* 22.
& 23. Menoch. *de arbitr. caſu* 410. eleganter
Paul. Fuſc. *de viſit. lib. 1. c. 5. n. 3.* his verbis. *Vnde*
primò eſt videndum quod ipſa Sacra Euchariſtia
honorificè cuſtodiatur, quod locus ſit decens, &
eminentior Eccleſia, benè recondita, Tabernacu-
lum ſit benè firmum, & clauſum ex omni ſua parte,
vt nec foramen etiam minimum pateat, claue cu-
ſtodiatur, & qui clauem detinet, ſit Presbyter
alioquin ſufficiens, & Dei timoratus, nec permit-
tatur ſtare in loco humido, Tabernaculum ſit ho-
norificum juxta facultates Eccleſia cum veſte ſe-
rica interiori, & exteriori, & cum vaſe argen-
teo, & corporali benedicto ad retinendum ipſum
Sacramentum cum ſimili operculo; mutetur ſal-
tem quolibet octauo die, & antiqua ſumatur, ne
aliqua corruptio in ipſis ſpeciebus generetur; &
ſi præpoſitus in Sacramento cuſtodiendo incautè
Euchariſtiam dimiſerit, puniatur juxta ſacros
Canones ſuſpenſione trium menſium ab officio,
c. 1. de cuſtodia Euchar. Hactenus Paul. Fuſc. &
aliqua notat Berti. Luc. *in praxi crim. Regul.*
tit. 4. c. 34. prope fin. verſ. vide primò, & addit
28 Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 3. n. 24. verſ. vnde*
primò, quod † tenendæ ſunt ibi duæ pyxides,
in quarum vna conſervetur Sanctiſſimum Sa-
cramentum, in altera deferatur ad infirmos; &
pyxides iſtæ nonniſi ſuper Altari viatico, vel
ſuper corporali collocentur, & cauendum ne
ibidem olea Sancta teneantur, ſed in alio ſepa-
rato decenti loco.

29 Lampas ante Sanctiſſimum Euchariſtiæ
Sacramentum noctu, diúque ſemper ardeat,
tum propter ejus reuerentiam, tum etiam
vt Ingredientes Eccleſiam ſciant vbi pri-
mùm adorare debeant præſentiam Salua-
toris noſtri; monet enim lumen adeſſe ibi
Candorem lucis æternæ, Chriſtum Domi-
num; & ad pietatem, venerationémque
tam eximii Sacramenti nos aſſiduè ſolicitat
Poſſeuin. *de officio Curati, cap. 12. num.* 78. cum
aduertentia tamen, vt diligens inquiſitio ad-
hibeatur ne in lampadibus ipſis quid curio-
ſum miſceatur, ita Paul. Fuſc. *d. cap. 5. numero* 6.
& dicit Nauarr. *de Oratione, cap. 18. num.* 67. in
Conimbricenſi Epiſcopatu Conſtitutionem
eſſe, quæ præcipit habere lumen accenſum
diu, noctúque ante Sanctiſſimum Sacramen-
30 tum. † Quis autem debeat facere ſumptus
pro huiuſmodi lampade, eſt huius loci in-
ueſtigare; ſed ne longiùs à materia trahere
videar, breuiter reſpondendum duxi, debe-
re obſeruari conſuetudinem, quod populus
faciat hos ſumptus, ſicut bene reſoluunt
Rip. *conſ. 2. numer. 4. & 5. de conſuetud.* Beller.
diſquiſit. cler. p. 1. tit. de clerico debitore, §. 13.
numero 8. aliàs enim tenentur Parochi ad
manutenendum oleum lampadis, vt di-
cit idem Beller. *d. titul. de cleric. debitore, §.* 14.
num. 5.

Porrò deferri ipſam Sacram Euchariſti- 31
am ad infirmos, & in hunc vſum diligen-
ter in Eccleſiis conſeruari, maxima pietate,
ſimúlque ſanctitate inſtitutum fuit, vt colli-
gitur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 13. capit. 6. de*
Sanctiſſ. Euchariſtia Sacramento, & propterea
capit. 7. anathematizantur dicentes non lice-
re, vt illa ad infirmos honorificè deferatur,
quod quidem onus eam deferendi ad infir-
mos eſt de pertinentibus ad curam anima-
rum, vt cenſuit *Rot. in Recanaten. Parochialis,*
coram *Cantuccio*, inter impreſſas *deciſ. 52. n. 10.*
21. & 22. p. 2. diuerſ. & apud Fatin. *deciſ.* 340.
n... p. 2. recent.

Quare impedimento ceſſante Parochus 32
deferre debet, (vt dicitur *in d. capit. ſanè*) ha-
bitu decenti, ſuppoſito mundo velamine, &
cum ſuperpelliceo, lumine præcedente, cum
omni reuerentia, & honore, vultu demiſſo
ante pectus, ſimiliter cum vaſe argenteo,
vel ſaltem in Calice, velamine ſericeo cooper-
to, non tamen in vaſe vitreo; deferre quoque
debebit duas particulas, vt in regreſſu ado-
tetur ab omnibus cum pallio honeſto, præce-
dente tintinnabulo, vt cuncti genu flectant,
Pſalmos, ſeu orationes inter eundum recitan-
do, ſicut piè admodum aduertunt Cened.
ad Decretal. collect. 51. numer. 2. cum ſeqq. Paul.
Fuſc. *d. cap. 5. num.* 10. Berti Lucenſ. *d. capit.* 34.
prope finem, verſ. ad infirmos, Piaſec. *d. cap. 3.*
n. 14. verſ. ad infirmos, vbi teſtatur reſpondiſſe
Sacram Rituum Congregationem Epiſcopo An-
conitano 21. Februarij 1593. † deferendam non
eſſe Sacram Euchariſtiam per plateam, in
qua habitant Iudæi, quem refero Ego ipſe *de*
officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 2. alleg. 22.
num. 3.

Quando verò extra ciuitatem defertur 33
Sanctiſſimum Sacramentum ægrotis in loca
longinqua, aut per vias difficiles, & pericu-
loſas, omittitur vmbella, & portatur pyxis
continens vnam tantùm Hoſtiam, & repo-
nitur in burſa ſericea condecenter ornata, col-
locando eam ad collum Sacerdotis, ad eui-
tandam irreuerentiam, aut ſcandalum quod
oriretur, ſi contingeret quod Sacerdos in via
caderet, prout ita ordinatum fuit *in act. Eccle-*
ſia Mediolanenſ. p. 4. fol. 684. per Carolum Bor-
romæum tunc eiuſdem Eccleſiæ Archiepiſco-
pum, refert Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.*
tom. 3. cap. 492. n. 2.

Etſi verò magis deceat, idque curandum 34
ſit, vt S. Euchariſta interdiu ad ægrotos
deferatur; ſi tamen neceſſitas ſuadeat, quia
periculum in mora eſt, etiam de nocte de-
ferri debet, vt docent Suar. *tom. 3. diſp. 66. ſect. 5.*
paulò poſt princip. Zambran. *de caſibus in*
articulo

Digitized by Google

*articulo mortis, cap.*3. *dub.*1. *num.*5. Paul. Layman, *in Theologia morali, lib.* 5. *tract.*4. *cap.*5. *num.*6.

35 Sic etiam pro Communicando infirmo iamiam morituro licitum eſt Parocho Miſſam dicere, non media nocte, ſed ſummo manè ante lucem notabiliter: Ita Syluest. *verb. miſſa* 1.*q.*6. Nauarr. *in man. c.*25. *num.*85. Henriq. *in ſum. lib.*9. *de Miſſa, c.*24. §.5. Azor. *inſtit. moral. p.*1. *lib.*10. *cap.*25. *queſ.*7. Bonac. *de Sacram. diſp.*4. §. *vlt. punct.*9. *n.*3. Poſſeu. *d. cap.*8. *tract.*28. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*1. *lib.*3. *cap.*17. *num.*55. Ludou. à Sancto Ioanne *de adminiſtr. Sacram. artic.*4. *de Commun. num.*9. Et in hoc euentu credunt ali-
36 qui † licitum eſſe iterum eadem die celebrare, quando non adeſt Euchariſtia conſecrata, nec eſt alius qui celebret, vt ſunt Major *in* 4. *diſt.*9. *q.*3. *ad* 5. Card. Tolet. *lib.*1. *c.*3. *n.*7. Sed contrarium eſt probabilius, vt tenent Victor. *in ſum. n.*83. Nauar. *in man. c.*21. *num.*53. Suar. *tom.*3. *diſp.*66. *ſect.*1. Squillante *de oblig. Cleric. p.*2. *n.*63.

37 Sic etiam ob ſolam neceſſitatem licitum eſt eam non ieiuno dare, aliàs enim illicitum foret, vbi nullum probabile periculum mortis, vel ſuperuenientis diuturnæ phreneſis infirmo imminere videtur, ipſi non ieiuno Sacram Euchariſtiam miniſtrare, vt benè notat Zambran. *d. cap.*3. *dub.*5. *numer.*1. quem refert Paul. Layman. *d. capite* 5. *numero* 3. *in fine*, vbi *in principio* rectè aduertit, quod quamvis conſuetudo Eccleſiæ non ſit, nec deceat, vt ad omnes infirmos S. Euchariſtia per plateas deferatur, tamen ejus delatio frequentior eſt, quàm Sacræ Vnctionis, quia non tantum mortis periculum expectandum eſt ad ſacram Euchariſtiam infirmo miniſtrandam, quantum ad Vnctionem extremam: & deinde ſubdit, quod ſi quis diuturno morbo detineatur, vt ad Eccleſiam accedere non poſſit, Sacroſanctam Euchariſtiam ad animæ ſuæ ſalutem, ac medicinam non tantùm ſemel, putà in Paſchate, ſed etiam ſæpiùs, ſpectatis circunſtantiis loci, &c. petere jure poterit: & *numero* 5. tenet illum, † qui
38 ſemel in mortis periculo conſtitutus ſacram Euchariſtiam per modum viatici accepit, perſeuerante eodem periculo poſſe iterum accipere per eundem modum viatici; vide Caſtald. *in praxi cæremon. lib.* 2. *ſect.* 14. *capit.*8. *numer.*5. & Zambran. *d. cap.*5. *dub.*5. *num.*3. poſt Suar. *p.*3. *tom.*3. *quæſt.*80. *diſp.*68. *ſect.* 5. *in princ.* reſoluit quod licèt poſſit infirmus vna, vel altera hora poſt mediam noctem communicare ieiunus, ſi amplius expectare non poſſit, non eſt tamen neceſſarium ea intempeſtiua hora ei Sacramentum dare, quia nec id eſt in vſu, nec decet reuerentiam tanti Sacramenti, nec ſine difficultate id fieri poteſt: & *num.*4. ſubdit quod poſt ſex, aut ſeptem dies poteſt iterum Euchariſtia dari infirmo jam morti proximiori, etiam non ieiuno, dummodo commodè nequeat ieiunus communicare, licèt priùs in eadem infirmitate jam communicauerit non ieiunus, de quo vide Fagundez *d. lib.*1. *c.*1. *numer.*6. & *lib.*3. *c.*5. *n.*20. Grand. *p.*3. *controu.*6. *tract.*10. *diſp.*8. *num.*9. Tanner. *tom.*3. *diſput.*5. *quæſt.*8. *dub.*4. *num* 85. Marchant. *in reſol. Paſtoral. de Sacr. tract.*4. *c.*2. *q.*4. *caſu* 1. Card. Lug. *diſp.*15. *ſect.*3. *num.*64. Fragoſo *de Republ. lib.*5. *diſp.*12. *numer.*66. Hieron. Garc. *in ſum. moral. tractat*, 3. *difficult.* 3. *dub.* 4. *numer.*17. reſoluentes poſſe infirmum durante eadem infirmitate etiam non ieiunum bis communicare.

Ad communicandum infirmum poterit 39
Parochus non habens copiam Confeſſarii, præmiſſa contritione celebrare; nam cenſetur adeſſe neceſſitatem proximi, quæ tanquam propria reputatur, per Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 13. *capit.*7. vbi ait quod Sacerdotes vrgente neceſſitate, quando non habent copiam Confeſſarii, Sacrum faciant abſque præuia Confeſſione peccati mortalis, ita ut quamprimùm poſtcà datâ copiâ Confeſſarii confiteantur: nouiſſimè Homobon. de Bonis *in reſponſ. quæſtion. moral. part.* 2. *reſponſ.* 52. vbi ſubdit illud *Quamprimùm*, moraliter arbitrio boni viri intelligendum eſſe, hoc eſt, cùm primùm iterum celebraturus eſt, vt & poſt Reginald. Valent. & Suar. reſoluit Bonacin. *de Sacram. diſput.* 4. *quæſt.* 6. *puncto* 1. *num.*22. vbi ſubdit Henricum non bene dixiſſe, poſſe Parochum in hoc caſu ſecundam Miſſam celebrare, cùm id non videatur in vſu, nec ad praxim reducendum.

Et quamuis aliqui teneant, poſſe Parochum 40
celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum, qui eſt in articulo mortis, in caſu quo ille non poſſet recipere aliud Sacramentum, ceſſante omninò ſcandalo, ex quorum numero ſunt Major *in* 4. *diſtinct.* 19. *quæſt.*3. *ad* 5. Zambran. *in deciſ. caſuum tempore mortis, cap.*4. *de Euchariſtia, dub.* 6. *num.*3. & dicat probabile Filliuc. *in quæſt. moral. tom.*1. *tract.*4. *numer.* 242. tamen aliorum omnium ferè Doctorum opinio eſt in contrarium, quia major ratio habenda eſt reuerentiæ huius Sacramenti, quàm neceſſitatis proximi, & tale præceptum obligat ſolùm infirmos cùm decenter, & reuerenter Sacramentum confici, & ſumi poteſt: Ita S. Anton. *part.*3. *tit.*13. *cap.*6. §.2. Syluest. *in ſum. verb. Miſſa* 1. *quæſt.*7. *dicto* 2. *caſu* 3. Victor. *in ſum. num.* 83. Sot. *in* 4. *diſt.*13. *quæſt.*2. *art.*2. Nauarr. *in man. cap.*25. *num.*88. Henriq. *lib.*8. *cap.*4. *in princip.* & *capit.*46. §.1. Chameror. *de Euchar. cap.*9. *dub.*7. Poſſeuin. *d. cap.*8. *num.*25. Petr. de Ledeſm. *in ſum.* 1.

vbi *de Euchar. c.* 13. *concl.* 3. *dub. vlt.* Azor. *inſt. moral. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 30. *quaſ.* 2. Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 29. *num.* 121. Bonacin. *d. diſp.* 4. *q.* 6. *punct.* 2. *num.* 14. Lud. à Sanct. Ioanne *d. loco*, *artic.* 4. *numer.* 8. Gauant. *in comment. ad rub. Miſſalis, p.* 1. *cap.* 9. *ſub num.* 1. nouiſſimè Philibert. Marchin. *de Sacramento Ordinis, tract.* 3. *p.* 3. *cap.* 3. *num.* 13. vbi aduertit, quod ſi Euchariſtiæ ſumptio tempore mortis eſt neceſſaria neceſſitate medii, & conſequenter eſt de diuino Iure, iuxta illud, *Niſi manducaueritis carnem Filij hominis*, &c. vt quamplures etiam ex Diui Thomæ ſchola ſuſtinent, profectò prior ſententia videtur valde probabilis, quia quod eſt neceſſarium ad ſalutem neceſſitate medii & præcepti diuini, præferendum eſt cuilibet præcepto humano, quale eſt ieiunium.

41 Hinc etiam prouenit, vt poſſit Parochus ratione neceſſitatis Euchariſtiam adminiſtrare per modum viatici infirmo non ieiuno exiſtenti in mortis articulo, quando non poteſt commodè expectari tempus, quo Euchariſtia illi ieiuno adminiſtretur; quia adeſt neceſſitas tam infirmi indigentis auxilio Euchariſtiæ, quàm adimplendi præcepti diuini, quod ſi vnquam obligat, maximè obligat in mortis articulo; tum quia hoc priuilegium eſt conceſſum infirmo in *capite liquidò*, & *capite Sacramenta*, *de conſecrat. diſtinct.* 2. Quod non ſolùm procedit in caſu mortis naturalis, verùm etiam in euentu mortis violentæ, ſi Communio commodè nequeat anticipari, vel differri, vt ſi aliquis damnatus ſit ad mortem, illique Princeps iubeat mortem eodie inferri abſque dilatione: ita poſt multos docet Bonacin. *d. puncto* 2. *num.* 21. & 22. vbi etiam *in fine* aduertit quod infirmus vt ieiunus communicet, non tenetur differre ſumptionem medicinæ, vel cibi, cum graui incommodo.

42 Et poteſt talem infirmum iterum non ieiunum communicare, quia *in Concil. Conſtantien. ſeſſ.* 13. dicitur in caſu infirmitatis poſſe Euchariſtiam dari non ieiuno, & ibi non limitatur ad vnam tantùm vicem; vnde benè poterit Parochus iterum ſubminiſtrare Euchariſtiam infirmo, qui ſemel in articulo mortis ſumpſit Communionem per modum viatici non ieiunus, quia moriturus valdè indiget tanti Sacramenti præſidio, & eo ſæpiùs, & ita maximè indigentem ope, & ſubſidio huius Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes, & peccandi pericula ſuperanda, pia Mater Eccleſia non videtur velle ſuo præcepto de communicandis ieiunis cum tanto ſpirituali diſpendio adſtringere. Quare ita reſoluunt Sot. *in* 4. *diſt.* 12. *quaſt.* 1. *artic.* 8. Victor. *in ſum. numer.* 82. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 38. *numer.* 31. Henriq. *d. lib.* 8. *cap.* 4. §. 1. & *cap.* 50. §. 1. Ægid. de Coninck *de Sacram. q.* 80. *art.* 8. *n.* 53. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 29. *c.* 60. *n.* 120. Bonac. *d. diſp.* 4. *quaſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 23. Contra Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 3. *diſput.* 211. *cap.* 4. *num.* 38. Ioan. de la Cruz *in director. Conſcient. part.* 2. *tractat. de Euchariſt. q.* 5. *dub.* 4. *concl.* 3. exiſtimantes minimè poſſe non ieiuno Euchariſtiam per modum viatici ſubminiſtrari.

Quænam temporis intercapedo inter vnam, & alteram Communionem habenda ſit, tradunt Nugn. *in* 3. *p. tom.* 1. *diſp.* 80. *art.* 8. Suar. etiam *in* 3. *part. tom.* 3. *diſp.* 68. *ſect.* 4. Henriq. *d. lib.* 8. *c.* 5. §. 1. Bonac. *d. punct.* 2. *n.* 23. Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 7. *dub.* 38. *num.* 8. Fagundez *d. præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 3. *numer.* 10. qui reſoluunt poſt octo, vel decem dies poſſe Parochum iterum infirmo non ieiuno præbere viaticum. Imò ex iuſta cauſa poſt diei vnius interuallum, ait Paul. Laym. *in morali Theolog. lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 20. his verbis: *Quin imò exiſtimo ob iuſtam cauſam, putà ſi aliquis aſſuetus frequenter communicare, aut ſacrificare, propter deuotionem, ac deſiderium, difficilè abſtineat, permitti ipſi poſſe vt altero ſtatim die iterum Sacram Euchariſtiam de manu Sacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum inſtare videatur*, &c. refert nouiſſimè Philib. Marchin. *de Sacr. Ordinis, tr.* 3. *p.* 3. *c.* 3. *n.* 11. vbi *n.* 12. poſt Henriq. Fr. Emman. Suar. Regin. & Bonac. ampliat vt poſſit etiam conferri Euchariſtia vt viaticum ſuſpendendo, vel damnato ad quamcunque mortem violentam, etiamſi non eſſet ieiunus.

Infirmo deliranti, qui propter febrem incidit in amentiam, ſeu phreneſim, poteſt 43
Parochus præbere viaticum, ſi illud tempore vſus rationis expreſsè petiiſſet, & ſigna Contritionis, Confeſſionis, & Communionis oſtendiſſet, etiam multò antè, modò non ſit periculum irreuerentiæ: Ita Zanard. *in direct. confeſſ. p.* 1. *tract. de Euchariſtia, cap.* 7. Poſſeuin. *d. tract. capit.* 8. *numero* 31. Ludou. à Sanct. Ioanne *d. art.* 4. *de Commun. num.* 11. Granad. *de Sacrament. in* 3. *p. D. Thom. art.* 6. *tractat.* 10. *diſp.* 3. *n.* 3. & 4. Diana *p.* 5. *tract.* 3. *reſol.* 44. *verſ. reſpondetur*, Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.* 4. *p.* 2. *tr.* 2. *docum.* 14. *n.* 5. Ego tamen benigniùs puto debere Euchariſtiam tempore mortis præberi omni fideli, qui non eſt notorius excommunicatus, nec notorius peccator, quamuis non dederit ſigna pœnitentiæ, dummodò de eo non conſtet in complacentia peccati mortalis amiſiſſe vſum rationis, quia illo tempore omnis fidelis cenſetur illam interpretatiuè petere, & ſic Parochi debent huiuſmodi ægrotis Communionem præbere: ita Ægid. de Coninch *d. quaſt.* 80. *articul.* 9. *numer.* 74. Zambran. *in deciſionib.* caſuum

Digitized by Google

caſuum Conſcientia tempore mortis, *c.3. dub 4. n.2.& 7.* Sanci. *in ſelect. diſp.38.n.10.* Intellige procedere quando infirmus poteſt ſine irreuerentia, & periculo vomitus dictam Communionem ſumere; aliàs enim nullo modo eſt danda: & ſic intelligendi ſunt Emman. Sà *verb. Euchariſtia*, *num.3.* & Sylui. *in 3.part. quaeſt.90.art.9.* dum aſſerunt in murtis articulo non eſſe amentibus dandam Euchariſtiam ob irreuerentiæ periculum: aduertit tamen Zambran *d.dub.4.n.5.* poſſe fieri experientiam ad illud periculum euitandum, vt ſcilicet detur primò hujuſmudi infirmo aliqua forma non conſecrara, vt appareat quomodo ſe habeat in tali ſumptione, & ſi ſe habuerit decenter, detur illa forma conſecrata; ſin antem, minimè.

44 Euchariſtia ad ægrotum adoranda deferri non debet, ſi eam ob tuſſim, aut aliàs ſumere non poteſt pro viatico, vt à *Sacra Congreg.* deciſum ait Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. Euchariſtia*, §.5. quem refert Zypæ. *in analytica poſtrema Iuris eccleſ. enarrat. lib.3. titul. de celebrat. Miſſar. numer. 6.* me citato in hoc loco Machadu *en ſu perfetto Confeſſor, y cura de Almas, lib.4. p.2. tract.2. docum. 15. numer.2.* Ludou. à Sancto Ioan. *de adminiſt. Sacr. tit.4. de Commun. num.30.* vbi ita reſpondiſſe *Sacram Congr.* refert *in ſum. part.1.c.64.n.3.*

Nec poteſt miniſtrari hoc Sacramentum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie panis, vt tradunt Suar. *tom.3. diſp. 71. ſect.7.* Squillante *de oblig. Cler. p.2.n.76.*

45 Nec etiam eam deferre tenetur Parochus ad infirmum propè moriturum, ſi timeat fore, vt eam non poſſit illi adminiſtrare, niſi valdè feſtinanter currat; nam curſus nimis feſtinus videtur repugnare reuerentiæ tanto Sacramento debitæ, & decentiæ, ac honeſtati clericali: nec præceptum adminiſtrandi Euchariſtiam infirmo videtur jure diuino, aut eccleſiaſtico introductum cum periculo, vt Parochus fatuus videatur, & irrideatur; ſecus dicendum eſt de Baptiſmo, & de Pœnitentia, quoties Parochus probabiliter timet fore, vt pœnitens decedat cum peccato mortali, niſi feſtinanter currat; tunc enim tenetur feſtinanter currere, etiamſi nondum integrè veſtitus ſit, aut Cœlum pluuiam minetur, aut frigus acriter prædominetur, aut periculum ſit vt Sacerdos fatuus habeatur. Ratio eſt, quia proximus cenſetur in extrema neceſſitate propriæ ſalutis; quilibet autem tenetur non ſolùm honorem & famam, verùm etiam vitam prodigere ad ſaluandum proximum in extrema neceſſitate ſpirituali exiſtentem, vt benè tradit S. Thom. *2.2. quaeſt.185. art.5.* præciſà verò tantà infirmi neceſſitate Parochus cenſetur ſuo muneri ſatisfacere, ſi quamprimùm curet infirmum adire feſtinando, & non currendo, vt patet ex ratione ſuperiùs allata.

Vrgente neceſſitate communicandi infirmum iamiam moriturum, licitum eſt Parocho ex Hoſtia magna in ſacrario cuſtodita, particulam frangere, ſi alia non ſit, vt tenent Granados *3.p. contr.6. tract.13. diſp.3. num.3.* Diana *moral. reſol. p.5. tract.3. reſol.54.* Extra verò hunc neceſſitatis caſum an id agere poſſit Curatus, ſolet apud Doctores in dubium reuocari? In quo Zanard. *in direct. Confeſſor. p.1. de ſacram. Euchar. c.7. quaeſt.15.* & Zambr. *de caſib. reſeru. c.4. dub.6. num.7.* tenent id nullo modo fieri poſſe, per *cap. relatum, de conſecr. diſt.2.* dum probat vt quotieſcumque ſacrificans Corpus, & Sanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti in altari immolat, totius perceptionis corporis, & ſanguinis participem ſe præbeat. Verùm multò plures licitè id fieri poſſe ex aliqua juſta cauſa obligante concludunt, ex quorum numero ſunt Suar. *de Sacr. diſp. 85. ſect.2. verſ.2. in ſumptione*, Canceres *relect.4. de ſacram. Euchar. verſ. poteſt Sacerdos*, Scort. *de ſacrif. Miſſa, lib.4. capit.29. num.12.* Ochagau. *tract.3. de Euchar. q.4. num.12.* Ioan. Sanc. *in ſelect. diſp.22. numer.21.* Homobon. *de exam. Eccleſ. p.1. tract.4. r.11. q.110.* Fagund. *in quinque præcepta Eccleſ. prat.1. lib.3. c.20. num.8.* Diana *moral. reſ. p.1. tract.14. reſ.37. & p.3. tr.4. reſol.34. & p.5. tract.3. reſol.54.* vbi reſpondet *ad d. c. relatum.* Sed magis controuerſum eſt, an Parochus in Miſſa volens renouare ſanctiſſimum Sacramentum, poſſet licitè conſumere Hoſtiam in ſacrario reſeruatam, & reſeruare pro infirmis illam, quam in Miſſa conſecrauit, Cancer. *d. relect.4. verſ. ſacrific. Miſſa*, Henriq. *in ſum. lib.9. cap.9. n.2.* Bonac. & Fagundez *citati* ab infrà referendis, tenent Parochum id facere poſſe, & validum, ac legitimum efficere ſacrificium. Sed contrarium mihi verius videtur, cùm id, niſi in vrgenti caſu & neceſſitate, non liceat; quia quamuis ſit verum ſacrificium, non tamen eſt perfectum, & integrum; & ideò ſic docent Ioan. Præpoſ. *p.3. q.83. art.1. dub.70. num.50.* Gaſp. Hurtad. *de ſacram. Euch. diſput.6. diff.9.* March. *p.2. de ſacrific. Miſſa, c.3. n.3.* Card. Lugo *diſp.19. ſect.5. n.76.*

Peſtis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo inſtrumento communicare, quia ſic potiùs poſtulat reuerentia Sacramento debita, quàm Euchariſtiam infectis peſte denegare, vel eam adminiſtrare non ſeruata præſcripta forma, vt innuit Suar. *tom.3. de Pœnit. diſp.44. ſect.3. n.17.* quamuis Poſſeu. *de officio Curati, cap.8. num.34.* non improbabiliter exiſtimet, excuſari poſſe à peccato, præciſo ſcandalo, & periculo lapſus Euchariſtiæ in terram, ſi inſtrumento ritè confecto, & apto adminiſtret: & idem Poſſeuin. *capit.5. numer.49.* ait Sacerdotem ita 46

podagra laborantem, vt ad altare nequeat accedere niſi deferatur, poſſe deſerri, ibique Euchariſtiam adminiſtrare, præciſa alia prohibitione.

Quæſtio controuerſa eſt, vtrùm Parochi teneantur Sacramentum Euchariſtiæ peſtiferis miniſtrare? Affirmant Mancin. *in pract. viſitandi infirmos*, *pract.* 8. *dub.* 18. Vaſq. *tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 5. *num.* 99. Philip. Marchin. *de bello diuino*, *part.* 3. *cap.* 2. *num.* 2. Negant Benzon. *in ſpec. Epiſc. lib.* 1. *diſp.* 1. *q.* 1. *concl.* 6. plures quos refert, & ſequitur Diana *moral. reſol. par.* 5. *tract.* 3. *reſ.* 53. diſputat latè Galleg. *de Parochorum obligat. tempore peſtis*, *p.* 3. vbi *num.* 4. primum ponit enunciatum, vt ſi cum ea, quæ tanto Sacramento debetur reuerentia, & abſque vitæ propriæ probabili periculo poſſet Parochus Sacramentum Euchariſtiæ peſtiferis miniſtrare, teneantur quidem ratione officii: & *num.* 21. aliud colligit enunciatum, vt ſi Euchariſtia non poſſet ad domos peſtiferorum deportari cum debita reuerentia, & cultu, & abſque vitæ Parochorum, & concomitantium manifeſto periculo, Parochi non teneantur eam peſtiferis deferre, de hac materia latè Ludou. à Sanct. Ioanne *de adminiſtr. Sacrament. tit.* 4. *de Communione*, *numero* 15. vbi ait Parochum ſub pœna peccati mort. teneri communicare peſte infectum, niſi petat ſolùm gratiâ adimplendi præceptum de annua Communione.

48 Interdicti localis tempore poteſt Parochus S. Euchariſtiæ Sacramentum, quatenus viaticum morientium miniſtrare, *cap. quod in te*, *de Pœnit. & remiſſ.* Gloſſ. *verb. ſacramentum*, *in c. alma mater*, *de ſentent. excomm.* Calderin. *de interdict. p.* 2. *num.* 3. Couar. *in d. cap. alma mater*, *p.* 1. *§.* 2. *n.* 7. *&* *§.* 3. *à princ.* Nauar. *in man. c.* 27. *num.* 178. Squillante *de obligat. Cleric. p.* 5. *num.* 39. Henriq. *in ſum. lib.* 13. *c.* 45. *§.* 2. Vgolin. *de cenſur. tab.* 5. *cap.* 7. *§.* 6. Sayr. *in ſimili tract. lib.* 5. *cap.* 7. *à num.* 16. Bonacin. *eod. tract. diſp.* 5. *punct.* 2. *num.* 2. & notabiliter ex communi ſententia ampliauit Zambran. *de caſibus in articulo mortis*, *c.* 3. *dub.* 6. *num.* 5. non tantùm ſemel, ſed quoties expedierit, ſine Bulla, & priuilegio poſſe conſtitutis in articulo mortis dari Euchariſtiam, tenent Suar. *tom.* 5. *de cenſ. diſp.* 33. *ſect.* 1. *verſ. de Euchariſtia*, Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 3. *tr.* 32. *num.* 26. qui etiam reſoluunt per contrarium Euchariſtiam, ſi per ſe non vt viaticum, & extra caſum mortis conſideretur, interdicti tempore ſanis miniſtrari non poſſe, ex ea ratione, quia in hac materia adminiſtrationis Sacramentorum tempore Interdicti, regula eſt quod ea ſolùm licent, quæ ſpecialiter permittuntur: conſtat autem Euchariſtiam ſolummodò conceſſam reperiri *in d. cap. quod in te*, per modum viatici pro morientibus: nec jure nouo *d. c. alma mater*, circa hoc Sacramentum vitale, aliquid immutatum eſt, licèt ibi permittatur vt Sacrificium *in §. adjicimus*.

49 Et tunc vbi Euchariſtia vt viaticum defertur ad infirmos tempore interdicti, licita eſt pompa, & ſolemnitas conſueta, & comitatus cum luminibus, & campanula, ac recitatione Pſalmorum, & Hymnorum, licitéque poteſt Parochus in reditu, vt mos eſt, Hoſtiam populo oſtendere, & Confeſſionem facere generalem; hæc enim omnia pertinent ad majorem tanti Sacramenti ornatum, & reuerentiam, fideliúmque augendam deuotionem. Ita Couarr. *d.* §. 3. *num.* 7. Nauarr. *d. cap.* 27. *n.* 179. Henriq. *d.* §. 2. *lit. V.* Vgolin. *d. cap.* 7. *§.* 6. *n.* 6. Suar. *d. tom.* 5. *diſp.* 35. *ſect.* 1. *n.* 28. Sayr. *d. cap.* 7. *num.* 26. Auila *de cenſur. p.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 1. *dub.* 4. *concl.* 4. Ægid. de Coninck *de Sacrament. & cenſur. tom.* 2. *diſp.* 17. *num.* 44. Bonac. *d.* *§.* 2. *n.* 1. *verſ. dixi*, quorum plures *numeris ſequentibus* obſeruant articulum mortis in hoc propoſito non ſtrictè eſſe intelligendum, ſed fauorabiliter, ſufficereque probabile periculum mortis, etiam violentæ, quamuis euidens non ſit, veluti mulieris prægnantis, vel ſuſcipientis periculoſam nauigationem, aut intrantis periculum, vel ſi obſeſſi ſint à validis hoſtibus.

50 Denique illud te ſcire volo, Sac. Rituum Congregationem *in Syracuſana Medica*, 2. *Iuly* 1618. decreuiſſe, non eſſe deferendum Tabernaculum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacerdotum humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, non obſtante quauis contraria conſuetudine, quam abuſum eſſe declarauit, vt referunt Gauant. *in comment. ad rub. Miſſalis*, *tom.* 1. *p.* 4. *tit.* 20. *&* 22. Lezan. *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *c.* 10. *n.* 19. *in fine*, & *tom.* 3. *verb. Euchariſtia*, *n.* 24. *in fine*, quem refero *in ſum. Apoſtolic. deciſ. collect.* 335. *num.* 11.

51 Nec Parochus ruralis deferens Communionem infirmo longè diſtanti poteſt ire equo, niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus, vt tangit Poſſeu. *d. tr. de offic. Curati*, *c.* 8. *num.* 41. vbi *num.* 42. ſubdit quod ſi Parochus eſſet multùm fatigatus dum longè fert Communionem, non poterit facere eam ferri per laicum, ſed remedium erit duos hinc inde ſuſtentare brachia Curati, qui vix fatigabitur ſi Sacramentum tulerit in burſa collo appenſa, vt *ſupr. n.* 33.

Nec omittendum Sacr. Congr. Rituum *in vna Caurien.* 15. *Decembr.* 1632. cenſuiſſe clauem cuſtodiæ ſanctiſſimi Sacramenti Feria quinta in Cœna Domini vnicam debere eſſe, retinendam per Sacerdotem in craſtinum celebraturum, & nullo modo apud perſonas laicas, & ſæculares cuiuſcunque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtant, non ob-

ſtante

ſtante conſuetudine in contrarium, & hoc in omnibus Eccleſiis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus, quouis modo à juriſdictione Ordinariorum exemptis, cuius declarationis memini *in collect. Bullar. verb. clauis* 2. & *in ſum. Apoſt. deciſionum, collect.* 151. *n.*3. & nouiſſimè *in Calaguritana* 13. *Septembris* 1642. in qua eadem Sacra Congr. decretis antiquis inhærendo reſpondit, clauem Tabernaculi, in quo ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum Feria quinta in Cœna Domini aſſeruatur, nequaquam laïcis etiam illuſtribus tradendam eſſe; ſed potiùs Dignitati, vel Canonico in craſtinum celebraturo. Sed in Curia Regis Catholici vidi non ſemel clauem huiuſmodi ſeruandam conſignari dicta Feria quinta in Cœna Domini, Nobiliori perſonæ laïcæ, vel Eccleſiaſticæ illius Parochiæ: quod videtur aduerſari Sacræ Congregationis reſolutioni, de qua *ſuprà*.

Capvt XXI.

De Matrimonio per Parochum celebrando, illiuſque denunciationibus præmittendis.

SUMMARIUM.

1 *Matrimonia à filiisfam. ſine conſenſu parentum contracta irrita minimè ſunt.*

2 *Matrimonium contracturi doctrinam Chriſtianam ſcire debene.*

3 *Matrimonium prohiberi non poteſt Chriſtianam doctrinam non addiſcentibus, ſed contra eos admonitionibus tantùm comminatoriis eſt procedendum.*

4 *Matrimonium contrahentes in qua ætate conſtituti eſſe debeant, oſtenditur.*

5 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus, vt minores Matrimonium contrahant, ſi habeant vſum rationis, ſeu malitiam quæ ætatem ſuppleat.*

6 *Parochus exteros nequaquam denuntiabit, niſi eorum conditionem nouerit legitimo in ſcriptis teſtimonio, quod alium virum, vel vxorem non habeant.*

7 *Parochus antequam ad denunciationes Matrimoniales deueniat, inquirere debet, an contrahentes eo anno in Paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & S. Euchariſtiam ſumpſerint.*

8 *Matrimonium contrahentes cum peccato mortali, indignè recipiunt Sacramentum, & peccant mortaliter ſolùm quatenus recipiunt.*

9 *Matrimonium ſecundum contrahere non poteſt mulier, niſi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, quæ certitudo Iudicis prudentis arbitrio, attentis circumſtantiis occurrentibus, relinquitur.*

10 *Vagos quomodo coniungere debeat Parochus? oſtenditur.*

11 *Parochus quo tempore nuptiarum ſolemnitates celebrare, aut benedictionee facere debeat? oſtenditur.*

12 *Parochus ſi tempore vetito nuptiarum ſolemnitates celebret, aut benedictiones faciat, graui pœna plectendus erit, arbitraria tamen.*

13 *Aduentus tempus in prohibitione nuptiarum incipit à primis veſperis Sabbati præcedentis.*

14 *Sponſalia de futuro celebrari non prohibentur Aduentûs, aut Quadrageſimæ tempore.*

15 *Interdicti tempore, aut perſonarum interdictarum Matrimoniis intereſſe non licet Parochis.*

16 *Vicarius generalis non poteſt impedire ne Parochus abſque ejus licentia denunciationes faciat.*

17 *Denunciationes à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de ejus licentia fieri debent; non ſunt tamen de eſſentia Sacramenti.*

18 *Denunciationes fieri debent in vtraque, ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia, quando illi ſunt diuerſarum Parochiarum.*

19 *Denunciationes faciendæ ſunt tribus continuis diebus feſtiuis, quæ ſibi non ſuccedunt immediatè, dummodo tamen inter vnam, & alteram denunciationem multos dies feſtos non interponat Parochus.*

20 *Denunciationes ferialibus diebus etiam cum Epiſcopi diſpenſatione fieri non poſſunt, niſi in eis ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedat.*

21 *Denunciationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiã & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit, vt ad multorum notitiam perueniat.*

22 *Formula, qua in his denunciationibus vti debebit Parochus, ponitur.*

23 *Parochus non ſtatim atque tres denunciationes factæ erunt, ad Matrimonij celebrationem procedere debebit, niſi tranſacto trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatio.*

24 *Parochus an aliquibus caſibus denunciationes omittere poſſit, oſtenditur.*

25 *Parochus prætermiſſis denunciationibus Matrimonium celebrans grauiter peccat, & ſeueriùs erit ab Ordinario puniendus.*

26 *Matrimonium abſque denunciationibus contractum validum remanet, etiamſi Ordinarius recuſet dare licentiam quod fiant poſt.*

27 *Pœnam triennalis ſuſpenſionis comminatam* in cap. cum inhibitio, §. ſanè, de cland. deſponſ. *an incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denuntiationum omiſſionem? oſtenditur.*

28 *Parochus ſponſæ, ad quem pertinet Matrimonij celebratio, non antè hanc faciat, quàm*

habeat fidem Parochi ſponſi de denunciationibus in ejus Parochia factis.

29 Ordinarius prohibere non poteſt, ſed tantùm hortari, ac Matrimonia domi celebrentur, ſeruatâ Concilij formâ.

30 Parochus quid facere debeat quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agnoſcat illos habere aliquod impedimentum dirimens, oſtenditur? & duobus numeris ſeqq.

33 Parocho præſente, ſeu alio Sacerdote de ejus, vel Ordinarij licentia, intereſſentibus duobus, vel tribus teſtibus, celebratur validè Matrimonium.

34 Parochus proprius ad Matrimonium coram eo contrahendum dicitur ille, in cuius Parochia contrahentes domicilium habeat, vel cui principaliter incumbit cura animarum loco domicilij.

35 Parochianus quis efficitur ſtatim, ac habitandi animum majori anni parte habens incipit habitare, quamuis mutet domicilium ſimulatè, & animo fraudandi proprium Parochum, vt num. 36.

37 Matrimonium contractum coram Parocho illius loci; vbi contrahentes reperiuntur, non animo ſibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa, non valet.

38 Matrimonium contractum coram Parocho illius loci vbi contrahens moratur tanquam Prætor, Iudex, ſeu Medicus temporalis, validum eſt.

39 Matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi, ad quod à ciuitate in qua habitabat, ad ſcandala ſubmouenda, juſſu Principis ſæcularis tranſlata fuerat ſub præcepto illinc non diſcedendi, validum eſt.

40 Matrimonium validum in caſu occurrenti oſtenditur.

Matrimonium contractum coram Parocho, vbi habitat mulier, quæ ſtat in Monaſterio, vel domo cauſa famulandi, vel addiſcendæ virtutis, eſt validum, ibid.

41 Parochi duo ſimul eſſe poſſunt ad Matrimonium contrahendum, vbi ſcilicet quis dimidia anni parte in vna Parochia, & altera dimidia in alia habitat.

42 Parochus ruralis non eſt proprius Parochus, quando rus vel recreationis cauſa habitatur, vel ad paucos dies tantùm incolitur; non autem ſi majori parte anni.

43 Parochianus cenſetur illius Parochiæ in qua domus aditum magis frequentatum habet, quando habitat in confinio duarum Parochialium.

44 Parochus proprius ad Matrimonium contrahendum erit ille, in cuius Parochia contrahitur, ſi fuerit vnius ex contrahentibus, cùm ſunt ex diuerſis Parochiis.

45 Præſentia vnius Parochi alterius ſponſorum ſufficit in qualibet Parochia contrahentium.

46 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamuis ipſe, vel teſtes vi detenti interſint, dummodo tamen intelligant conſenſum contrahentium.

47 Parochus renuens, & doloſè adductus validè aſſiſtit Matrimonio, dummodo benè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudens aures affectatus eſſet non intelligere.

48 Parochum vi adigere, aut dolo inducere, vt Matrimonio interſit, eſt graue peccatum, excepto raro caſu neceſſitatis.

49 Præſentia Parochi in Matrimoniis neceſſaria, non tantùm corporea, ſed etiam moralis requiritur cum intelligentia, & aduertentia actus.

50 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, etiamſi ad alium finem vocatus, vel caſu præſens ſit.

51 Parochus putatiuus, vel non promotus infra annum, ſeu habens ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectum examinatorum Synodalium; item adminiſtratione interdictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè aſſiſtit Matrimonio.

52 Parochus excommunicatus aſſiſtens Matrimonio non efficitur irregularis, peccat tamen, & grauiter.

53 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamuis ſit ſchiſmaticus, ſaltem coloratum titulum habens, ſi non fuit vt talis declaratus, & Parochiâ priuatus.

54 Fornicator notoriè, non tamen adhuc in judicio condemnatus, & confeſſus Parochus validè Matrimonio aſſiſtit.

55 Titulum iniuſtum beneficij habens Parochus validè Matrimonio aſſiſtit.

56 Interdictus Parochus, ſeu prohibitus ab Epiſcopo, aut eius Vicario, ne aliquos Matrimonio conjungat, validè aſſiſtit Matrimonio.

57 Parochus quamuis exiſtat in peccato mortali validè aſſiſtit Matrimonio.

58 Parochus licitè aſſiſtit Matrimonio ſuorum Parochianorum in alterius Parochia ſine licentia Parochi illius loci, in quo aſſiſtit.

59 Vicecuratus à Vicario proprietario inſtitutus validè aſſiſtit Matrimonio.

60 Parochus etiam non Sacerdos validè aſſiſtit Matrimonio.

61 Parochus proprius poteſt deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentiam concedere ad aſſiſtendum Matrimonio, etiamſi qui deputatur Regularis eſſet.

62 Parochus alteri quàm Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum concedere non poteſt.

63 Parochus quamuis irregularis, excommunicatus

catus, aut ſupenſus non toleratus concedere poteſt alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum.

64 *Degradatus Parochus alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum concedere poteſt.*

65 *Parochus poteſt facultatem concedere alteri Sacerdoti conjungendi ſponſos in Matrimonium, non ſolùm in propria Parochia, verùm etiam extra illam.*

66 *Vicarius perpetuus, vel amovibilis Curati, an poſſit alteri Sacerdoti facultatem concedere aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum.*

67 *Parochi delegati, & Vicecurati à Parochis proprietariis inſtituti, an poſſint alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio concedere, oſtenditur.*

68 *Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licito intervenire, vel licentiam interveniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem.*

69 *Licentia aſſiſtendi Matrimonio, quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet eſſe expreſſa, & quæ actum præcedat.*

70 *Licentia aſſiſtendi Matrimonio metu, vel dolo obtenta ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem, extorqueatur; & non requiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis.*

71 *Licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta ſufficit, ut illius vigore poſſit Sacerdos, cui à Parocho data fuit, Matrimonio contrahendo intereſſe.*

72 *Licentia conceſſa à Parocho, ut poſſit quis intra ſuam Parochiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere, ſufficit ut ejus vigore Matrimonio contrahendo intereſſe valeat.*

73 *Matrimonio validè aſſiſtit Sacerdos delegatus, dum à Parocho licentiam concedente non revocatur.*

74 *Licentia aſſiſtendi Matrimonio conceſſa per parochum expirat, ſi ille interium moriatur.*

75 *Matrimonium contractum coram Sacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho unius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere, eſt invalidum.*

76 *Sacerdos credere non debet dicenti ſe licentiam habere à Parocho, ut poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna offerat, vel ſit perſona ſpectatæ fidei.*

77 *Matrimonium contractum cum licentia non vera proprij Parochi eſt nullum.*

78 *Parochi proprij licentiam in contrahendo Matrimonio requiſitam non interveniſſe aſſerenti incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio.*

79 *Parochi proprij, vel alterius Sacerdotis de ejus licentia, & duorum, ſeu trium teſtium præſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiva.*

80 *Teſtes quicunque ratione compotes ſufficiunt in Matrimonio, quamvis impuberes, conſanguinei, domeſtici, fœmina, aut infames; ſeu dolo, vel ad aliud vocati, & vi detenti, dummodo intelligant conſenſus contrahentium, & advertant quod agitur, & non deſiderantur rogati.*

81 *Matrimonium data urgente neceſſitate an poſſit abſque Parochi præſentia, vel aliàs non ſervata forma Concilij celebrari, oſtenditur.*

82 *Matrimonium coram Parocho, & teſtibus, iterum obtenta diſpenſatione contrahere non tenentur, qui jam ſemel coram eiſdem contraxere cum aliquo impedimento dirimenti.*

83 *Matrimonium celebrantes publicè juxta formam Concilij, ſubſiſtente aliquo impedimento occulto, etſi nullum fuerit Matrimonium, eo ſublato non coguntur denuò eandem formam obſervare.*

84 *Matrimonium nullum ex aliquo defectu, celebratum tamen juxta formam Concilij, ſi pòſt ratificetur, non eget nova ſolemnitate.*

85 *Conſenſus expreſſio, vel ratificatio non eſt neceſſariò facienda coram Parocho, & teſtibus, ut Matrimonium infidelium fiat Sacramentum.*

86 *Parochi & teſtium præſentia requiritur, ut Matrimonium celebratum per procuratorem ſit validum.*

87 *Parochus tenetur interrogare contrahentes de mutuo conſenſu; aliàs ſi omittat, graviter peccat, niſi certus ſit de mutuo illorum conſenſu.*

88 *Matrimonij ad validitatem minimè requiritur ut Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens utatur in ejus celebratione aliquibus verbis.*

89 *Vagorum Matrimoniis an, & quando intereſſe Parochus poſſit, oſtenditur.*

90 *Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus obligantur ij, apud quos promulgatum eſt Concilium Trident. & receptum.*

91 *Matrimonium clandeſtinè contrahere poterunt domicilium collocantes in loco, ubi non eſt acceptatum Concilium Trident. etiamſi incola ſint unius loci, in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium prædictum.*

92 *Intellige ſi receſſus à loco habitationis fuiſſet factus ad evitanda impedimenta, inimicitias, & obſtacula parentum; ſecus ſi per fraudem, quia verè aderat impedimentum.*

93 *Matrimonium non eſt legitimum ſi contrahatur inter transferentes ſe ad locum, in quo Concilium non eſt promulgatum, ſub animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi.*

94 *Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus tenetur incola illius loci, in quo non eſt acceptatum Conc. Trid. ſi divertat ad locum*

in

in quo eſt receptum.

95 *Parochus, qui cum minore teſtium numero, ſeu aliàs Matrimonio clandeſtino interfuerit, quas pœnas incurrat? oſtenditur.*

96 *Coniuges ante benedictionem Sacerdotalem in templo ſuſcipiendam, in eadem domo habitare non debent.*

97 *Matrimonium conſummare ante benedictionem Sacerdotalem, ſublato ſcandalo, & contēptu legis Eccleſiaſticæ, non eſt peccatum mortale.*

98 *Benedictiones nuptiales à proprio Parocho fieri debent, neque à quoquam niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentia ad hoc alij Sacerdoti concedi poteſt, quacunque conſuetudine, etiam immemorabili, non obſtante.*

99 *Parochus debet recipere eleemoſynam occaſione benedictionis nuptialis, & non alius.*

100 *Parochus vtriuſque contrahentis ſufficit ad nuptiales benedictiones præſtandas.*

101 *Benedictiones nuptiales omittere peccatum veniale eſt.*

102 *Benedictiones nuptiales non debet Parochus facere ſecundò nubentibus, etiamſi fortè primum Matrimonium fuerit inualidum, ſeruata ſemper legitima Diœceſis conſuetudine.*

103 *Benedictio nuptialis ex conſuetudine generaliter recepta ſolemniter fieri poteſt, ſi fœmina ſolùm nondum fuiſſet benedicta.*

104 *Sacerdos tam ſæcularis, quàm Regularis coniungens in Matrimonium, vel benedicens ſubditos alterius Parochiæ abſque licentia Parochi, vel Ordinarij, remanet ſuſpenſus ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem.*

105 *Sacerdotes Regulares Matrimonia ſolemnizantes, non habita ſuper his Parochialis Presbyteri licentia ſpeciali, vltra ſuſpenſionem ipſo facto excommunicati ſunt excommunicatione Sedi Apoſtol. reſeruata.*

106 *Sacerdos benedictionem ſecundis nuptiis impartiens in caſu non permiſſo, incurrit ſuſpenſionem ferendam.*

107 *Ignorantia etiam craſſa excuſat ab hac ſuſpenſione, dummodò non ſit ita craſſa, vt ſit ingens temeritas.*

1 CVM de aliquo Matrimonio contrahendo in ſua Parochia Parochus certior fiet, antequam ad primam denunciationem veniat, hæc quæ ſequuntur, præſtanda ſibi eſſe meminerit. Quamuis Matrimonia à filiisfamil. ſine conſenſu parentum contracta irrita minimè ſint, & parentum conſenſus ea rata, vel irrita facere non poſſit, dummodo libero contrahentium ipſorum conſenſu facta ſint, juxta Trident. Concil. *ſeſſ. 24. de reform. Matr. capit. 1. in princip.* & quæ latè tradunt Sanchez *de Matrim. libro 1. diſput. 14. numer. 4.* Gutier. *Canon. lib. 1. cap. 10. num. 1. & 2. & in tract. de Matr. cap. 79. à princip.* Rebello *de obligat. Iuſtit. par. 2. lib. 2. quæſtione 7. in princip.* Bonac. *de Matr. q. 4. punct. 17. numer 23.* Molfeſ. *in ſumma Theologia moralis, tract. 4. c. 7. à num. 25.* Melch. Phœbos *Luſit. deciſ. 45. num. 10. cum ſeqq. tom. 1.* Tamen cùm honeſtiſſimum videatur, & rationi ſummopere conſentaneum, vt filiusfam. in re tam graui conſiliis, & voluntati parentum ſubjaceat, propterea vnuſquiſque Parochus diligenter inquirere debet hunc conſenſum, tam inter ſponſum, & ſponſam, quàm inter propinquiores conſanguineos, & præſertim ipſorum parentes, ſi ſint ſuperſtites, quod ſi quid difficultatis comperiet, admonito priùs Epiſcopo, ſeu Vicario, eiúſque reſponſo accepto, ad denunciationem progredietur.

Quæret etiam an Matrimonium contra- 2
cturi doctrinam Chriſtianam ſciant, aut ſal-
tem *Pater noſter, Aue Maria, Credo, & Decalogum*: quod ſi vterque ea neſciat, aut eorum
alter, moneat illos ſe non antè ad tertiam
denunciationem venturum, quàm illa ab ip-
ſis rectè memoria teneri, & intelligi perſpe-
xerit. † Abſoluiè tamen, & per longum tem- 3
pus, aut vbi ſponſi inſtarent, non licet Ma-
trimonium detinere, donec dictam Chri-
ſtianam Doctrinam contrahentes didice-
rint; ſed expedit ſuauiter, & abſque violen-
tia ad breue tempus impedire, vt ſic doctri-
næ addiſcendæ curam habeant: Ita Sanch.
de Matrim. lib. 3. diſp. 15. ſub n. 19. Campan. *in
diuerſor. Iuris Canon. rub. 11. c. 14. num. 7.* Aloyſ.
Ricc. *in praxi fori Eccleſ. dec. 683. in 5. edit.* aliàs
reſol. 56. in 2. edit.

Vnde S. Congreg. Cardinalium negotiis 3
Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die
6. Martij* 1588. cenſuit, Matrimonium prohi-
beri non poſſe Chriſtianam doctrinam non
addiſcentibus, ſed contra eos admonitioni-
bus comminatoriis eſſe procedendum. Con-
tra Barthol. à Ledeſma *de Matrim. dub. 11.* &
Vega *in ſum. lib. 3. caſu 211.* exiſtimantes ab-
ſolutè impediri poſſe ob dictam cauſam ne
Matrimonium contrahatur, niſi contrahentes
præ ſenio, aut ingenii rudis tarditate prorſus
incapaces ſint.

Inquiret inſuper de eorum ætate; nam 4
eos tantùm, qui in ætate legitima ſunt con-
ſtituti, denunciare debebit, ita vt ſponſus
xiv. ſaltem annos ſit natus, *capit. atteſtationes,
cap. ex litteris, de deſponſ. impub.* ſponſa verò
xii. *capit. continebatur, eod. tit.* quæ ita à Cano-
nibus completa definitur, quod tunc præſu-
mantur habiles ad copulam, & ad conſen-
ſum coniugalem, vt conſtat ex *capit. puberes,
eod. tit.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſp. 104. num. 1.*
vbi *numer. 2.* ſubdit ſatis eſſe ſi vltima dies
anni duodecimi in fœmina, & decimiquarti in
viro

5 viro ſit incœpta. † Cum diſpenſatione tamen Epiſcopi, poſſunt minores contrahere Matrimonium, ſi habeant vſum rationis, ſeu malitiam, quæ ætatem ſuppleat; ita plures per me citati *de offic. & poteſtate Epiſcopi part. 2. alleg. 32. num.* 20. quibus addo Alzed. *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis, part. 2. cap. 7. num. 24.*

6 Item de patria inquiret, nam exteros nequaquam denunciabit, niſi eorum conditionem nouerit legitimo in ſcriptis teſtimonio quod alium virum, vel vxorem non habeant, & quod omni impedimento Canonico Matrimonii careant.

7 Item an eo anno in Paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & Sacram Euchariſtiam ſumpſerint; nam ſi id non conſtet, à denunciatione abſtinere debebit, & deinde hortabitur coniuges, vt juxta Concilii præceptum *in d. cap.* 1. antequam contrahant, vel ſaltem triduo ante Matrimonii conſummationem ſua peccata diligenter confiteantur, & ad Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum piè
8 accedant. † Nam ſi illud contraherent cum peccato mortali nondum deleto per contritionem, vel per Confeſſionem, indignè reciperent Sacramentum, ac per conſequens peccatum mortale incurrerent, vt reſolvunt Fernandez *in examine Theologiæ moralis, p. 3. cap.* 18. *§.* 1. *n.* 8. Guttier. *de Matrim. cap.* 83. *n.* 13. Bonac. *in ſimili tract. quæſt. 4. puncto 6. num. 1. verſ. ſextò.* Non committerent tamen duo peccata mortalia, vnum quatenus recipiunt Sacramentum, alterum verò quatenus adminiſtrant; ſed ſolùm quatenus recipiunt, vt animaduertunt Sanch. *lib. 2. diſp. 6. num.* 4. Sayr. *de Sacram. in genere, lib. 2. cap. 7. q. 1. art.* 5. Bonacin. *de Sacrament. diſp. 1. quæſt. 3. punct.* 2. §. 2. *num.* 10. Nec aliud incurrunt peccatum quatenus videntur præceptum Concilii *in d. cap.* 1. Confeſſionem præcipientis violare, quia conſilium tantùm, & non præceptum, illud Conciliare decretum quoad hoc continet, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. cap. 9. n.* 49. Baſil. Pont. *de impediment. Matrim. cap. 29. §. 2. verſ. ex quibus condit.* Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, par. 2. alleg.* 32. *num.* 172.

9 Si quis cœlibem ſe eſſe affirmet, & de Matrimonio contrahendo agat, Parochus item ab eo denunciando cauebit, niſi doceatur legitimo in ſcriptis teſtimonio, vel nunquam alibi Matrimonium ab eo contractum fuiſſe, vel priorem virum, ſeu vxorem ipſius obiiſſe. Matrimonium enim ſecundum contrahere non poteſt mulier, niſi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri vt probat tex. *in capit. in præſentia* 19. *de probat.* cum latè adductis per citatos à Cened. *ad Decretal. collect.* 171. *num.* 3. quibus addo Farin. *in praxi crimin p. 5. quæſt. 140. num.* 50. *cum ſeqq.* Sanch. *de Matrim. lib. 2. diſp.* 46. Baſil. Pont. *in ſimili tract. lib. 7. cap.* 3. quæ quidem certitudo mortis prioris viri, cùm omninò qualis eſſe debeat, præſcribi non poſſit, hoc Iudicis prudentis arbitrio, attentis circumſtantiis occurrentibus, relinquitur: ita Couarr. *dict.* §. 3. *num.* 4. Marant. *in repetit. l. is poteſt, ff. de acq. hæred.* Menoch. *de arbitr. caſu* 420. *n.* 128. *& de præſumpt. lib. 6. præſ. 49. n.* 28. Farin. *d. q.* 140. *num.* 75. Sanch. *d. diſp.* 46. *num.* 7. vbi *numer.* 8. aduertit illud eſſe ſpeciale in morte probanda, vt teſtes non citata parte, ſed ex mero Iudicis officio examinari poſſint: & *num.* 10. ait ſibi placere, nunquam ſufficere vnum teſtem, intelligens verbum, *nuncium*, de quo *in d. cap. in præſentia*, in genere neutro, itaut ſignificet *la noua*; ſed non poteſt dici nuncium certum, quod voce vnius habetur: & *num.* 15. hinc ſubdit ſolam famam non ſufficere, niſi aliis adminiculis adiuuetur: quod Baſil. Pont. *de impedim. Matrim cap.* 13. *verſ. ex dictis*, ampliat etiamſi verè obiiſſet coniux. Vnde Sac. Congreg. Conc. *in Mediolanen.* 18. *Septembris* 1617. cenſuit abſentiam viri, qui diſceſſit de anno 1602. vſque ad illum diem abſque aliqua notitia, quod ſuperuiuat, non eſſe ſufficientem, vt ejus vxor poſſit tranſire ad ſecundas nuptias.

Quoad eos verò, qui vagantur, & incer- 11
tas habent ſedes, caueat Parochus ne illorum Matrimoniis interſit, niſi priùs diligentem inquiſitionem fecerit, & re ad Epiſcopum delata ab eo licentiam Matrimonia huiuſmodi celebrandi obtinuerit, vt infrà oſtendimus, *num.* 89.

Cauebit item Parochus ne ab aduentu 12
Domini noſtri Ieſu Chriſti vſque ad diem Epiphaniæ, & à Feria quarta Cinerum vſque in octauam Paſchæ incluſiuè nuptiarum ſolemnitates celebret, aut benedictiones faciat, vt ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. Matrimon. cap.* 10. refert Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. part. 4. reſolut.* 557. Si enim aduerſus
hoc præceptum illo vetito tempore faciat, 13
graui pœna plectendus erit, arbitraria tamen, cùm nulla in Iure præſcripta ſit. Caët. *in repet. cap. ad limina*, 30. *quæſt.* 1. §. 4. *numer.* 550. Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 241. numer.* 4. Sanch. *de matrim. lib. 7. diſput. 7. num.* 4. vbi *numer.* 2. ait, tempus Aduentus in hac prohibitione incipere à primis Veſperis Sabbati præcedentis; in Feria autem quarta Cinerum à media nocte illius feriæ: & *num.* 7. tenet, non prohiberi eo tempore ſponſalia de futuro:
& *numero* 8. reſoluit † denunciationes Matri- 14
monio præmittendas poſſe tunc fieri, de quibus omnibus nouiſſimè Aloyſ. Ricc. *d. praxi, part. 4. reſolut.* 558. *cum ſequent.* Sacr. Congregat. negotiis Epiſcoporum præpoſita, *ſub*

die

die decimo octauo Decembris 1589.

15 Cauebit etiam Parochus ne tempore Interdicti, aut perſonarum interdictarum Matrimoniis interſit; quia tunc hoc non licet, vt per Vgolin. de cenſur. tab. 5. cap. 8. §. 3. numero 1. quem ſequitur, & laudat Sayr. in ſimili tr. lib. 5. cap. 7. num. 43. Suar. tom. 3. etiam de cenſ. diſputat. 33. ſect. 1. à num. 51. latè diſputans à num. 46. Bonacin. eod. tr. diſputat. 5. punct. 2. §. 3. num. 8. Ego ipſe alleg. 32. num. 197. Quicquid dicant Squillant. de obligat. cleric. p. 5. num. 42. Sanch. d. lib. 7. diſp. 8. à num. 2. Aloyſ. Ricc. in d. praxi, reſol. 561. p. 4. & alii per me citati eadem allegat. 32. num. 198. vbi numer. 304. reſolvi ſponſalia tempore Interdicti licitè contrahi poſſe: & numero 206. diſputo an licitè fiant benedictiones, & Matrimonium, ſeruata moderatione cap. alma mater, §. adjicimus, de ſeatent. excomm. contra Sanch. & alios negatiuam partem ſequutus ſui.

16 His à Parocho diligenter animaduerſis, ad denunciationes veniat, & nè ipſas faciat abſque ſua licentia, minimè impedire poteſt Vicarius generalis, vt cenſuit Sacr. Congregat. Concil. 27. Maij 1617. eas etiam non poſſunt Regulares publicare intra Miſſarum ſolemnia, vt cenſuit S. Congreg. quam refert Lezana in ſum. quaſt. Regular. capit. 12. numero 41. verſ. ad 9. Circa quas denunciationes faciendas præcipit Concil. Trident. d. ſeſſ. 24. de reformat. Matrimon. cap. 1. in princ. vt antequam Matrimonium contrahatur rer à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus feſtiuis, in Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia publicè denuncietur, inter quos Matrimo-
17 nium ſit contrahendum. † Requiritur igitur (non tamen de eſſentia Sacramenti) vt huiuſmodi denunciationes fiant à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de ejus licentia, Fr. Emman. in ſum. part. 1. cap. 217. Sanch. de Matrim. lib. 3. diſput. 6. numero 4. Ægid. de Coninck de Sacram. & cenſur. tom. 2. diſp. 27. dub. 5. num. 50. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. libro 31. numero 225. Bonacin. de Matrimon. quaſt. 2. punct. 6. numero 12. Ego ipſe d. alleg. 32.
18 num. 9. † Quod intelligitur vbi ambo contrahentes in vna & eadem habitant Parochia; nam quando illi ſunt diuerſarum Parochiarum, in vtraque, ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia, denunciationes ſunt faciendæ, Fuſc. de viſitat. libr. 2. cap. 3. num. 21. Petr. Ledeſma de Matrim. quaſt. 45. art. 5. puncto 3. & in ſum. part. 1. de Sacrament. Matrimon. cap. 6. concluſ. 7. verſ. ha ſe de aduertir. Henriq. in ſum. lib. 11. cap. 7. §. 1. Zerol. in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Matrimonium, §. 5. Poſſeuin. de officio Curati, cap. 10. num. 8. Sanch. d. lib. 3. diſputat. 6. num. 4. Chameror. de Sacrament. tr. 12. de Matrimon. dub. 17. verſ. quintò, Vgolin. de officio Epiſcopi, cap. 15. §. 11. num. 1. Machado en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. part. 2. tr. 2. docum. 17. numero 1. Rebello de obligat. Iuſtit. part. 2. lib. 2. q. 7. numer. 10. verſ. quo loco, Valer. Reginald. d. lib. 32. num. 225. Ægid. Coninck d. tom. 2. diſp. 27. num. 40. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea, reſol. 437. Molſeſ. in ſom. Theologia moralis, tract. 4. cap. 8. num. 14. Baſil. Pont. de impedim. Matrim. c. 26. §. 4. in princ. Gutier. de Matrim. cap. 56. num. 5. Bonacin. d. quaſt. 2. puncto 6. num. 10. Ego ipſe d. allegat. num. 11. vbi etiam multis citatis Doctoribus aduerto, quod ſi contrahentes plura habuerint domicilia, ſeu Parochias, faciendæ ſunt huiuſmodi denunciationes in ea, in qua diutiùs habitant, & principaliorem habent Larem, vel potiùs in ea, in qua veriſimilius eſt ſciti impedimenta.

Requiritur deinde, vt hæ denunciationes 19
fiant tribus continuis diebus feſtiuis, vt expreſſit Concil. citato loco, & ex eo colligunt Chameror. d. dub. 17. verſ. ſecundò, Sanch. d. lib. 3. diſp. 6. num. 8. Valer. Reginald. d. lib. 31. num. 225. Bonac. d. puncto 6. num. 14. Ego ipſe d. alleg. 32. num. 12. Quod vulgò intelligitur de feſtis, quæ ſibi non ſuccedunt immediatè, vt per Segur. Daualos in direct. Iudicum eccleſ. p. 2. cap. 16. num. 20. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 224. num. 4. in 2. edit. Ægid. de Coninch. d. tom. 2. diſputat. 28. num. 47. Fernandez in examine Theologia moralis, p. 3. cap. 17. §. 2. num. 2 & 3. Vgolin. d. cap. 15. §. 11. num. 4. & 5. Contra Baſil. Pont. de imped. Matrimon. cap. 26. §. 4. in princ. exiſtimantem procedere, etiamſi huiuſmodi dies feſti ſibi ſuccedant. Dummodò tamen inter vnam, & alteram denunciationem multos dies feſtos non interponat Parochus, ita vt ob magnum temporis internallum, ſeu moram, fieri poſſit vt Parochiam tardiores inuadant ad deferenda impedimenta, & interim obliuiſcantur præcedentium denunciationum, quia tunc peccabit mortaliter, Sanch. dict. diſputat. 6. numer. 8. Guttier. d. cap. 56. num. 4. ad fin. Poſſeuin. d. cap. 10. num. 4. & 5. Ægid. de Coninch. d. diſputat. 27. dub. 5. num. 47. Valer. Reginal. d. lib. 31. numero 226. Bonac. d. punct. 6. numer. 16. Ego ipſe d. alleg. 32. numer. 13. me citato Machado en ſu perfetto Confeſſor, lib. 4. quaſt. 2. tr. 2. docum. 17. num. 4.

Et ita ſunt faciendæ denunciationes hu- 20
juſmodi diebus feſtis, vt etiam cum Epiſcopi diſpenſatione ferialibus diebus fieri non poſſint, ſicut tenent Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Matrimon. §. 4. Chameror. d. dub. 17. verſ. quartò, Vgolin. dict. cap. 15. §. 11. numer. 3. Stephan. Gratian. diſcept. cap. 83. num. 28. Sanchez d. lib. 3. diſp. 6. num. 9. Aloyſ. Ricc. in praxi fori eccleſ. reſolut. 224. num. 3. in 2. edit. Ego ipſe d. alleg. 32. num. 14. Niſi fuerit dies aliquis non feſtus, quo ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedit, vt accidit quando inſi-

gnis

gnis concionator concionem habiturus eſt, vel eſt dies feſtus Dedicationis illius Eccleſiæ, etiamſi non ſervetur niſi vſque ad meridiem; quia in eo licitè fieret denunciatio, ſicut in feſto, vt notant Sanch. *d.diſp.6.n.9.* Valer. Reginald. *d. lib.*31. *num.*227. Gutier. *de Matrim. cap.56.num.*8. Bonac. *d.q.2.puncto 6. num.*18. *&* 19. Poſſeuin. *d.cap.*10. *num.*12. Machado *d.do-*
21 *cum.*17.*n.*4. Ego ipſe *d.alleg.*32.*num.*15. † Eodem modo denunciationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiam, & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit, vt ad multorum notitiam perueniat, ſecundùm citatos per Baſil. Pont. *de impedim. Matr.c.*26.§. 4. *in princ.* & in nouiſſimo *tract. de Sacram. Matrim. lib.*5.*c.*30. *n.*6. Valer. Reginald. *d.lib.*31.*n.*227. Gutier. *d.c.*56.*num.*7. Bonacin. *d. quæſt.*2.*punct.*6. *num.*17. quos refero Ego ipſe *d.alleg.*32.*n.*16.

22 † Denunciationes huiuſmodi fieri poſſunt temporibus prohibitis nuptias celebrare, vt cenſuit Sacra Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita 18. *Decembr.* 1689.

23 Formula autem, qua in his denunciationibus vti debebit Parochus, ſequens erit. *Notum ſit omnibus quod N filius N. ex Parochia Sancti N. contracturus eſt Matrimonium cum N. filia N. Parochiæ Sancti N. atque ideò ſi quis ſciat aliquod intercedere inter ipſos impedimentum conſanguinitatis, affinitatis, cognationis ſpiritualis, quæ à Baptiſmo, & Confirmatione naſcitur, aut cuiuſvis canonicæ prohibitionis, ob quam Matrimonium contrahere non poſſint, neque debeant; certiorem faciat me Parochum, aut D. Epiſcopum, ſiue eius Vicarium generalem.*

24 Neque verò ſtatim atque denunciationes tres factæ erunt, niſi temporis anguſtiis prematur, ſive inſtantis Aduentus tempore, ſive Quadrageſimæ, ad Matrimonii celebrationem Parochus procedere debebit, ſed trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatium interjicere, ut liceat vnicuique de impedimentis cogitare, eáque aperire; ſed non ideò celebratio diutiùs protrahenda eſt, quia ſi poſt vltimam denunciationem quatuor menſes elapſi ſint, Parochus ad celebrationem ampliùs procedere non debet, niſi nouas denunciationes præmittat, prout deciſum referunt Rebello *de obligatione Iuſtit. part.* 2. *lib.*4. *in declarat. Cardin. ſectione* 2. *num.*8. Bonac. *de Matrim.q.*4. *punct.*6. *num.*1. *verſ. quartò*, & in hoc attendenda eſt Conſtitutio cuiuſque Epiſcopatus, breuius, ſeu longius tempus deſignans.

25 Nullo modo Parochus, etiam quoties timetur malitiosè Matrimonium impediendum, poteſt huiuſmodi denunciationes omittere, niſi ex Ordinarii diſpenſatione, ſicut docent Nauar. *conſ.*1. *ſub tit. de cland. deſponſ. in vtraque edit.* Menoch. *conſ.*69. *n.*61. Sanch. *d. lib.*3. *diſput.*7. *numer.* 17. Ægid. de Coninch *d. diſput.*27. *num.*53. Mari. Anton. *var. reſolut. lib.*1. *reſol. fin. caſu* 4. Ego ipſe *d.alleg.*32. *num.*20. Quando verò moraliter certus Parochus eſt adeſſe impedimentum, poterit vnam ex denunciationibus abſque reatu peccati mort. omittere, vt per Veracr. *in app. ad Specul. dub.*11. *concl.*5. Villalob. *in ſum. tom.*1. *tr.*13. *diffic.* 24. *n.*3. Machad. *d. lib.*4. *p.*2. *tr.*2. *docum.*17. *n.*2. niſi Parochus arbitriò ſuo moueretur ad denunciationem illam omittendam, Coninch *de Sacram. diſp.*27. *dub.*5. *n.*51. Pont. *de matr. lib.*5. *cap.*30. *n.*3. Sic etiam Parochus poterit omiſſis denunciationibus aliquos matrimonio coniungere, vbi tale periculum, & adeò vrgens neceſſitas premit, vt non ſit locus adeundi Ordinarium pro diſpenſatione obtinenda, veluti ſi vrgeat neceſſitas inſtantis mortis pro accipienda in coniugem concubina ad ſatisfaciendum famæ, aut filios legitimos relinquendum, vel oporteat ad nubendum viro æquali, qui aliter diſcedet, & voluntatem mutabit. Vide Henriq. *in ſum. lib.*11. *cap.*4. §.5. Zambran. *d.c.*7. *dub.*3. Sanch. *d. lib.*3. *diſp.*10. *à n.*25. Gutier. *de Matr.c.*56.*n.*3. *& c.*57.*n.*6. Baſil. Pont. *d.c.*26.§.4. *verſ. ſunt tamen*, Valer. Reginald. *d.lib.*31.*n.*224. *& n.*136. Bonac. *d.pun.*6. *n.*7. *verſ. dixi, il* 2. Poſſev. *d.c.*10. *n.*11. Fernan. *d.p.*3.*c.*17.§.2.*n.*12. Machado *d. lib.*4. *p.*2. *tr.*2.
*docum.*18.*n.*2. Ego ipſe *d. alleg.*32. *n.*53. † Alio- 26
qui extra hos caſus Parochus ipſe prætermiſſis denunciationibus Matrimonium celebrans, grauiter peccabit, Chamer. *d.dub.* 17. *notab.*1. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.*15. *princ. n.*26. Pet. de Ledeſm. *de Matr.q.*45. *art.*5. *verſ. ſed aliud eſt dubium, & in ſum. p.*1. *de Sacram.* vbi *de Sacram. Matr.c.*6. *concl.*6. Ceuall. *commun. contra commun. q.*604. *n.*85. Gutier. *de juram. confirm. p.*1.*c.*51. *num.*29. *& de Matrim.c.*56 *n.*4. *& c.*57. *n.*1. Aloyſ. Ric. *d. reſol.*224. *n.*2. Ægid. de Coninch *d. diſput.*27. *n.*15. Valer. Regin. *d. lib.*31. *n.*223. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.*5. *n.*6. Molf. *d. tr.*4. *c.*9. *n.*15. Fernand. *d.p.*3.*c.*16 §.2.*n.*12. Bonac. *d. pun.*6. *n.*8. *&* 9. Baſil. Pont. *de Sacram. Matr. lib.*5. *c.*30.*n.*3. Ego ipſe *d.alleg.*32.*n.*2. & ſeueriùs erit ab Ordinario puniendus, ſecundùm Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauar. lib.*16. *tit.*
15. *l.*1. *de Matrim n.*4. Matrimonium tamen 27
validum remanet, etiamſi Ordinarius recuſet dare licentiam quod fiant pòſt, vt cenſuit *S. Congr. Concil. in Mediolan.* 23. *Febr.* 1630.

Vtrùm autem pœnam triennalis ſuſpen- 28
ſionis, comminatam *in c. cùm inhibitio*, §. *ſanè*, *de clandeſt. deſponſat.* incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denunciationum omiſſionem? Affirmatiuè videtur reſpondendùm, quia in eodem §. *ſanè*, ſic dicitur: *Sanè ſi Parochialis Sacerdos tales coniunctiones prohibere neglexerit*; vbi verbum illud *tales*, refertur ad

Q nuptias,

nuptias, de quibus §. præcedenti actum fuerat; nam text. ille egerat de clandeſtinis, vel interdictis coniugiis, ibi, *ſi quis verò huiuſmodi clandeſtina, vel interdicta coniugia*, ponderando verba illa, *huiuſmodi clandeſtina*, quæ referri debent ad principium text. qui præmiſerat denunciationes ante Matrimonium faciendas eſſe, eo quod Eccleſia deteſtetur Matrimonium non præmiſſis denunciationibus celebratum, quod appellat clandeſtinum: & ideò hanc partem affirmatiuam tuentur Maiol. *de irreg. lib.* 3. *c.* 25. *n.* 17. & Sanch. *lib.* 2. *diſp.* 48. *n.* 5. qui aduertunt, cùm Conc. Trid. in hoc caſu nullam ſtatuat pœnam, ſtandum eſſe pœnæ illius text. ac proinde talem Parochum ſuſpendendum eſſe triennio, quod etiam tenet Bonac. *d. punct* 6. *n.* 3. quem refero *d. alleg.* 32. *n.* 7. Dicitur autem Matrimonium clandeſtinum, quoad incurrendas pœnas Matrimoniis clandeſtinis appoſitas, quando propria auctoritate, & ſic illicitè denunciationes huiuſmodi omittuntur, etiamſi illud deinde fiat coram Parocho, & teſtibus, vt per Henriq. *lib.* 11. *c.* 6. §. 2. *lit. M.* Petr. de Ledeſm. *d. c.* 6. *dub.* 3. *prope fin.* Guttier. *de Matrim. cap.* 55. *n.* 5. Ægid. de Coninch. *d. tom.* 2. *diſp.* 18. *num.* 103: *& diſp.* 27. *n.* 83. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 2. *differ.* 11. *ex n.* 40.

28 Quibus denunciationibus vt *ſuprà* factis, ſi nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonii in facie Eccleſiæ procedatur. Cùm verò ſponſus in vna Parochia, & ſponſa in alia habitant, Parochus ſponſæ, ad quem pertinet Matrimonii celebratio, non ante hanc faciet, quàm habeat fidem Parochi ſponſi ab eodem ſubſcriptam, & Eccleſiæ Parochialis ſigillo munitam in hac forma prout ſequitur: *Die..... Menſ... Ann.... Teſtor ego N. Parochus Sancti N. à me denunciatum fuiſſe in mea Eccleſia prædicta intra Miſſarum ſolemnia, Matrimonium contrahendum inter N. ex mea Parochia, & N. ex Parochia Sancti N. tribus infraſcriptis feſtiuis diebus, hoc eſt, prima denunciatio facta fuit die... ſecunda die... tertia.... Neque aliquod impedimentum cognitum eſt, quominus Matrimonium celebrari poſſit. In quorum fidem, &c. Ego N. Parochus, &c.*

29 Tunc præmiſſis denunciationibus, & diligentiis ſuprà expreſſis, celebrandum eſt Matrimonium in facie Eccleſiæ, vt præcipit Conc. *citato loco*, quod non impedit quin domi celebrari poſſit, in tantum quod Ordinarius prohibere non poteſt quin Matrimonia domi celebrentur, ſeruata Concilii forma: ſed cùm maximè deceat, vt in Eccleſia celebrentur, debet id hortari, non præcipere, prout referunt deciſum Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part.* 1. *c.* 9. *n.* 48. Poſſev. *d. c.* 10. *n.* 15. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 15. *n.* 20. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *n.* 142. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.* 26. § 2. *verſ.* 3. Rebello *d. part.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *num.* 11. vbi quod Parochi poſſunt abſque Epiſcopi licentia Matrimonia ritè & legitimè celebrare, niſi Epiſcopus ex juſta cauſa aliter præſcripſerit. Sacr. Congregatio Concilii *in Turritana*, 12. *Martij* 1633.

30 Quid autem debet facere Parochus, vel alter Sacerdos, qui de licentia Parochi Matrimonio aſſiſtit, quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agnoſcat illos habere aliquod impedimentum dirimens, vel impediens? Non ſatis conſtat inter Doctores, vt videre eſt apud Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſput.* 16. *per tot.* Antiquiores enim ferè omnes exiſtimant teneri Parochum ex officio monere contrahentes in Confeſſione, vt deſiſtant à Matrimonio quoad vſque ſibi de remedio neceſſario prouideant, ſi modò poſſit abſque offenſione ſigilli id efficere; vel conſulendo eis, aut alteri eorum, vt votum caſtitatis emittant ad quinque, vel ſex menſes, quo tempore diſpenſationem impedimenti poſſint quærere: quod ſi contrahentes nolint deſiſtere, nec votum emittere, nec fingere repentinam ægritudinem, dicunt debere eos Matrimonio coniungere; quia jam habent jus quæſitum: Ita S. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 21. *in* 2. *part. art.* 2. *q.* 1. *num.* 61. *ad finem quæſt.* Altiſiodor. *lib.* 4. *ſum. tract.* 6. *cap.* 3. *q.* 4. *verſ. ad hoc eſt ſolutio*, Alenſ. *par.* 4. *q.* 78. *memb.* 2. *ad* 5. Palat. *in* 4. *diſt.* 21. *diſp.* 2. *fol. mihi* 459. *col.* 1. *verſ. nam teſtimonium Parochi*, Dried. *lib.* 2. *de libertate Chriſtiana*, *c.* 7. *in initio*, *verſ. aliud eſt ſcire.* Angel. *verb. Confeſſio* 8. *num.* 13. Tabiena *verb. Confeſſionis celatio*, *q.* 4. *n.* 5. *in fine*, Sylueſt. *verb. Confeſſio* 3. *q.* 12. *n.* 7. Majol. *de irregul. lib.* 3. *c.* 25. *n.* 3. *verſ. affinitas, in fine*, Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 217. *concl.* 6. *n.* 7. Machado *en ſu perfetto Confeſſor y cura de Almas*, *libro* 4. *part.* 2. *tract.* 2. *docum.* 20. *num.* 4. *&* 6.

31 Henriq. verò *in ſum. lib.* 3. *de Pœnit. cap.* 23. §. 3. *fine*, putat poſſe in primis Epiſcopum negare antecedenter licentiam ad ſolitas monitiones, ſeu denunciationes faciendas; non tamen poſſe vel Epiſcopum, vel Parochum negare Matrimonium, ſi jam ſunt monitiones factæ ac decurſæ; quia tunc jam in foro externo habent jus acquiſitum, quo publicè priuati non poſſunt, niſi cum magna injuria ob notitiam occultiſſimam fori interni.

32 Ego autem abſque dubio teneo, ſi publicè petant Matrimonium, vt in caſu propoſito, debere Parochos, & alios Sacerdotes, qui de licentia Parochorum Matrimonio aſſiſtunt, eos Matrimonio conjungere, &

non

non poſſe eis Sacramentum negare ; ſecus ſi
ſecretò , & occultè petant : ita Sot. *in 4. diſt.*
18.*quæſt.4.art.5. poſt 1. concl. verſ.hinc fit*, Na-
uar.*in cap.Sacerdos, de Pænit. diſt.6. num.* 144.
Suar. *tom.4.de Pænit. diſp.33. ſect.6. num.2. ſe-
cundùm Conimb. impreſſ.* Ratio poſterioris eſt,
quia poteſt Parochus ex ſcientia Confeſſio-
nis , vel quicunque alius Sacerdos de ejus li-
centia Sacramenta miniſtrans , Euchariſtiam,
& alia Sacramenta negare ei , quem imme-
diatè ex Confeſſione agnouit indignum, non
publicè, ſed occultè petenti, v.g. ſi nemo adſit
in Eccleſia , aut ſi pœnitens ad illum accedat
in Sacriſtia , & nemine vidente Sacramenta
requirat, S. Thomas *in 4.diſt.9. q. vnic. art.5.
quæſtiunc.1.in corpore*, Martin.Ledeſm.1.4.*q.*21.
*art.6.num.*63. Bart. Ledeſm.*de Euchar. dub.* 23.
*concl.*3. Iacob.de Graff.*in aur. deciſ.par.1.lib.1.
cap.23.n.*38. Suar.*d.n.2.* Ratio verò prioris eſt,
quia ſi publicè negetur , reuelatur Confeſſio
indirectè aliis ; ſecus ſi occultè : tum quia
quilibet Chriſtianus habet jus ad petendam
Euchariſtiam, & alia Sacramenta quocunque
tempore accommodato , quo jure non poteſt
privari publicè , niſi illud amittat per publi-
cum peccatum mortale : vnde dum publicè
de illo non conſtat , non debet ei publicè Sa-
cramentum denegari.

33 Parocho præſente , ſeu alio Sacerdote de
ejus , vel Ordinarii licentia, intereſſentibus
duobus, vel tribus teſtibus, celebratur validè
Matrimonium , vt diſponitur *in Concil. Tri-*
34 *dent. d. cap.*1. † Proprium Parochum quoad
hunc effectum illum dici , in cuius Parochia
habitant contrahentes tempore Matrimonii,
exiſtimarunt Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori
eccleſ. dub* 243. *in 1.edit.* aliàs *reſolut.*214. *n.*1.
in 2. edit. Bonac. *de Matrim. quæſt.2. puncto* 8.
*num.*1. Gutier. *eod. tract.c.*63. *num.*19. Alii ve-
rò rectiùs cenſuerunt eum dici , in cuius Pa-
rochia contrahentes domicilium habent , vel
cui principaliter incumbit cura animarum in
loco domicilii, ex quorum numero ſunt Pa-
norm. *in c.in noſtra* 11. *de ſepult.* Fr. Emman.
*in ſum. tom.1. cap.*219. *num.*6. Spin. *d. gloſſ.*14.
*num.*41. Henriq. *lib.* 11.*c.*3.§.3. Stephan.Gra-
tian. *diſcept.forenſ.c.*76 *num.*18. Piaſec. *in praxi
Epiſc. part.2. cap.4.num.*32. Cencd. *practic. &
Canon.qq. lib.1.q.*30.*à num.*45. Franc.Molin. *de
ritu nupt.lib.2. different.* 11. *num.* 88. Hurtado
*de Matrimon. diſp.5. difficult.6. n.*19. Ego ipſe
*d.alleg.*31. *num.*59. vbi *num.*64. cum Sanch.*d.*
35 *lib.3.diſp.23.num.*14. aduerto † non opus eſſe
expectare, vt majore anni parte Parochiani
in Parochia, vel Diœceſi habitent, ſed ſtatim
ac animum habitandi majore anni parte ha-
bentes, incipiunt habitare, effici Parochianos,
de quo etiam Emman. Sà *in aphoriſmis, verb.
Matrimonium, num.2. & verbo Parochus, n.* 2.
verſ.ad Matrimonium, Baſil.Pont.*de Matr.lib.*5.

*cap.*13.§ 1. *num.5.cum ſeqq.* Ferent.*in annot. ad
deciſ.* 713. *Buratti, n.*15. Rot. *in Toletana Ma-
trimonii*, 10.*Decemb.* 1625. coram *R.P.D. Mer-
lino.* Vnde fœmina, quæ coram Parocho ſuæ
Parochiæ contraxit Matrimonium inualidum,
ſéque inde tranſtulit ad domum ſponſi com-
morantis in alia Parochia intentione perpe-
tuò cum illo manendi , non poteſt poſtea co-
ram eodem Parocho Matrimonium de no-
uo validè celebrare, vt per Sanch. *d. lib.3.diſp.*
23.*num.*15. Bonacin. *q. 2. punct.8.num.3. verſ.
ſecundò*, quos refero Ego ipſe *d. alleg.*32. *n.*67.
vbi *num.*68. contra Triuiſan. *Veneta deciſ.*23.
reſolvo validum fuiſſe Matrimonium cuiuſ-
dam amaſiæ , quæ tranſtulit ſe ad domum
concubinarii intentione cum eo commo-
randi majore anni parte , ibique coram Pa-
rocho illius domicilii celebrauit Matrimo-
nium, non cum amaſio , ſed cum alio extra-
neo.

Et procedit principalis reſolutio, etiamſi 36
quis mutet domicilium ſimulatè , & animo
fraudandi proprium Parochum , Sanch. *lib.*3.
*diſp.*18.*ſub n.*29. *verſ. cæterùm, & diſp.25.ſub
n.*11. *in fine*, Gutier. *c.*65.*n.*11. Filliuc. *tom.*2.
*tract.*10. *de Sacram. par.1.c.6 n.*199. Bonac. *d.
punct.9.n.*4. quos ſequi videtur Rot. *in Toleta-
na Matrimonii.* Aduertit Sanch. *de Matr. lib.*3.
diſp. 23. *n.*7. multis relatis, non poſſe Paro-
chum originis aſſiſtere matrimonio , ſed hanc
aſſiſtentiam ſpectare ad Parochum illum, ſub
cuius Parochia quis habitat ; ſequitur nouiſ-
ſimè Philibert. Marchin.*de Sacram. Ordin. tr.*1.
*p.5.cap.6.num.*10. idem tenet Villalob. *in ſum.
p.1. tract.*13.*diffic.*18.*num.*3. Filliuc.*tom.1.tract.*
10.*q.1.c.6.n.*208. Trullench *in praxi reſol.Sacr.
lib.7.c.6 dub.2.n.*4. Et ratio eſt præcipua, quia
vt oſtendit Menoch.*de præſumpt.lib.6.præſ.*42.
*n.*5. domicilium originis eſt immutabile quo-
ad honores , & onera perſonalia , ſecus quo-
ad juriſdictionem ; nam iſtam amittit , ſi aliò
domicilium transferat : ſed poteſtas confe-
rendi Sacramenta eſt quædam juriſdictio : er-
go, &c.

Ex dictis deſcendo ad aliquas reſolutiones 37
vſufrequentes , & *in primis* colligo Matrimo-
nium contractum coram Parocho illius loci
vbi contrahentes reperiuntur , non animo
ibi domicilium conſtituendi , ſed recreatio-
nis cauſa , non valere : ita Sacr. Congr. Con-
cil. teſte Nicol. Garc. *de benef.par.5.cap.7. n.*11.
ad 4.

Secundò colligo, Matrimonium contractum 38
coram Parocho illius loci vbi contrahens mo-
ratur tanquam Prætor , Iudex , ſeu Medicus
temporalis, validum eſſe, eadem Sacr. Congr,
teſte Garc. *d.cap.7.n.*11.*ad* 5.

Tertiò , colligo Matrimonium contractum 39
poſt quartum habitationis menſem à mulie-
re coram Parocho oppidi , ad quod à ciuita-

re, in qua habitabat, ad ſcandala ſubmouenda, juſſu Principis ſæcularis tranſlata fuerat, ſub præcepto illinc non diſcedendi, donec aliud ſtatutum non eſſet, valere ex doctrina Deciani *in tract.crimin.lib.4. cap.16.num.*16.& aliorum quos citat Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.*23.*q.*1. *&* 3. & cenſuit Sacr. Congregat. Conc.*ſub die* 16.*Iunij* 1621.

40 *Quartò* colligo, validum fuiſſe Matrimonium cuiuſdam juuenis cum meretrice, qui dubitauerat illud in propria ciuitate contrahere, adhibendo Conc. Trid.ſolemnitates, eo quòd juuenis parentes eis impedimentum de facili futuri erant, & propterea Romam venerunt, & coram teſtibus, & Parocho in Parochia in qua aliquantulum permorati erant, Matrimonium contraxerunt per verba de præſenti, S.Congr.Concil *in Senen.* 17. *Maij* 1600.

Quintò colligo, matrimonium contractum coram Parocho, vbi habitat mulier, quæ ſtat in monaſterio, vel domo cauſâ famulandi, vel addiſcendi virtutes, & ſtatim non eſt receſſura, validum eſſe, vt per Ceuall. *commun. contra commun.q.*604.*dub.*115.*n.*144. Stephan Gratian.*diſcept.forenſ.tom.*1.*cap.*76.*n.*19. Parochus autem, vel alius Sacerdos de ipſius licentia celebraturus contractum matrimonii inter aliquos, ſciens votum ſimplex emiſſum ab altero eorum, an poſſit aſſiſtere huiuſmodi matrimonio, eoſque coniungere, vel potiùs debeat eos repellere? Videndus eſt omninò latè id differens per concluſiones Alphonſ. à Veracruce *in append ſpecul. coniug. ad art.* 15. *primæ partis, de impediment. voti ſimplicis*, ad quem ſe remittit Gutier.*canon.lib.*1.*cap.*11. *num* 30.

41 Parochi duo ſimul quoad hunc effectum poſſunt reperiri, vbi ſcilicet quis dimidia anni parte in vna Parochia, altera dimidia in alia habitat, vt per Nau. *conſ.*7.*num.*3.*de clandeſt.deſponſat.in nouis*, Sanch. *d.lib.*3. *diſput.*24. Segura Daualos *d.p.*2.*c.*15.*num.*47. Fr. Molin. *differ.*11. *num.* 91. Gutierr. *de Matrim. cap.*26. *n.*4.*&* *c.*64.*n.*2. Bonac. *d.punct.* *n* 5 Ferentil. *in annot.ad dec.*713. *Buratti,n.*14. Trullench *d.lib.*7.*c.*6.*dub.*2.*n.*7. Rot.*in Toletana Matrimonij*, 10. *Decembris* 1615.*&* *in Neapolitana Matrimonij*, 30.*Martii* 1619. coram *R.P.D.Merlino.* Ego ipſe *d.alleg.*32.*num.*69. vbi *num.*70. aduerto quod vbi inæqualitas habitationis datur, majoris temporis pars eum facit Parochum, in quo habitatio ſit.

42 Vnde Parochus ruralis non eſt proprius Parochus, quando rus vel recreationis cauſa habitator, aut ad paucos dies tantùm incolitur, non autem majori parte anni. Ita Nau.*d. conſ.*7.*num.*2. Seraph.*deciſ.*605. Aloyſ. Ricc. *in d.praxi, reſol.*214. *n.*2. Franc. Molin. *d. differ.* 11.*num.* 90. Sanch. *d.lib.*3. *diſput.* 23. *num.* 12. Bellet.*diſquiſ.cleric.p.*1. *tit.de exempt. cleric. à ſtatutis*, §.5. *cum ſeqq.* Bonac.*d.q.*2.*punct.*8. *n.*3. *verſ.*3. *&* *ſeq.* Ego ipſe *d.alleg.* 32. *num.*66. †Si 43
verò quis in confinio duarum Eccleſiarum Parochialium habitauerit, cenſebitur Parochianus illius, in qua domus aditum magis frequentatum habet, ſicut aduertit Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 333. *in* 1.*edit.* aliàs *reſolut.* 510. *in* 2.*edit.* quem refero Ego ipſe *d.alleg.*32.*n.*71.

Quando autem contrahentes ſunt ex di- 44
uerſis Parochiis, tunc vbi Matrimonium contrahitur in Parochia habitationis vxoris, proprius Parochus erit ipſius: at quando contrahitur in Parochia habitationis viri, Parochus illius ſufficiet, ita Nauarr.*in man.cap.*25.*n.*144. *&* *conſ.*3.*ſub tit. de clandeſt. deſponſ. num.* 1. *in nouis*, Spin.*d.gloſſ.*15.*num.*47. Segura Daualos *in direct. Iudicum eccleſ.par.*2.*cap.*15.*n.*47. Triuiſ. *Venet.deciſ.*23.*n.*1. *lib.*1. Henriq.Fr. Emm. Vega, Petr.de Ledeſma, Viuald. & alii, quos refert, & ſequitur Sanch. *d.lib.*3.*diſp.*19. Franciſc. Molin. *d.differ.* 11. *n.* 89. Vgolin. *de officio & poteſt.Epiſcopi,c.*15.§. 10.*n.*3. Armendar. *in addit.ad recopil.legum Nauarra,lib.*4.*tit.*15.*l.*1. *de Matrim. n.* 15. *&* 17. Ferentil. *in annot. ad dict. deciſ.*713.*Buratti, n.*17. Fernandez *d. p.* 3. *c.*10.§.1.*n.*11. Villalob. *in ſum.p.*1. *tractatu* 13. *dif.*18.*n.*2. Filliuc.*in quæſt. moralib. tom.*1.*tract.* 10.*p.*1.*c.*6.*n.*102. nouiſſimè Trullench *in praxi reſolut. Sacrament.lib.*7.*c.*6. *dub.*2. *n.*2. Ego ipſe *d.alleg.*32.*n.*65.

Sed ex hoc non infertur, præſentiam ſo- 45
lius Parochi mulieris ſufficere, ſi in ejus Parochia Matrimonium contrahatur: item ſufficere præſentiam Parochi viri ſi contrahatur in Parochia viri, ſicut olim tenuiſſe videbatur S.Congreg.Concil.*ſub die* 15. *Decembr.*1574. quia ipſa modò, nulla habita ratione præfatæ antiquæ deciſionis, tenet contrarium, nempe ſufficere Parochum viri etiam in Parochia mulieris; quia videtur Concil. voluiſſe præſentiam Parochi, & teſtium ad tollendam clandeſtinitatem, ad quod ſufficit vnus Parochus ſiue viri, ſiue mulieris. Ideò ita reſolvunt Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 76.*dub.*14. Caualcan.*deciſ.*12. *num.*21. *part.*2. Spin.*d.gloſ.*15. *num.*41. Ceual. *d.q.*604. *num.*6. Henriq. *lib.* 11.*c.*3. §. 2. Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ.p.*2.*c.*9.*num.*39. *in fine*, Armendar. *d. l.*1.*de Matrim.n.*7.13.14. *&* 18. Zerol. *in praxi Epiſc.p.*2.*verb.Parochus*, §.1. Sanch.*d.lib.*3.*diſp.* 19.*ex n.*1. Rebello *d.p.*2.*q.*8. Bonac. *d. quæſt.*2. *punct.*8.*n.*8. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.*1. *q.*131.*n.*2. Ægid.de Coninch *d.*27.*n.*19. Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori eccleſ. c.* 244. *in* 1.*edit.* aliàs *reſol.*214.*n.*1.*in* 2.*edit.* Gut.*d.c.*62. *num.*4. Vgol.*d.c.*15.§.10.*n.*3. Ego ipſe *d.alleg.*32. *n.*38. Paul. Laym. *in ſum. Theol. moralis, lib.*5.*tr.*10. *p.*2.*c.*5.*n.*3. Hurtado *de Matr. diſp.* 5. *diffic.* 6.

num.

*n.*20. Rot.apud Farin. *dec.*390.*num.*6.*p.*2.*recent.*

46 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio,quamuis ipſe, vel teſtes vi detenti interſint, dummodò tamen intelligant conſenſum contrahentium. Ita docens Bernard. *d. c.*76. *verſ.* 3. Petr. de Ledeſma *de Matrim.q.*45.*art.*5.*punct.* 3.*dub.*2.*verſ. quo ſuppoſito.* Fr. Emman. *in ſum. tom.*1.*c.*219.*n.*11. Poſſeuin. *d.cap.*10.*n.*20. Spin. *d.gloſſ.*13.*princ.num.*48.*&* 49. Ceuall. *d.q.*604. *num.* 70. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.*213.*num.*4.*in* 2.*edit.* Baſil.Pont. *de impediment.Matrim.c.*30.§.5.*in fine*, *& in nouiſſim. tr. de Sacrament. Matrim. lib.*5.*c.*21.*num.*8. Molf. *in ſum.Theolog.moral.tract.*4.*cap.*8.*n.*58.*& c.*9. *n.*22. Sanch.*d.lib.*3.*d.*39.*num.*9. Ægid. de Coninck *d.diſp.*27.*n.*44. Franc. Molin.*d.differ.*11. *num.*125. Rebello *d.part.*2.*lib.*1.*q.*8. *n.*4. Gutier. *d.c.*69.*n.*10. Armendar. *d.l.*1. *de Matrim. n.*24. Filliuc. *d.tract.*10.*n.*124.*& ſeq.* Ego ipſe *d.alleg.* 32.*n.*82.

47 Et ſic etiam renuens,& doloſè adductus validè aſſiſtit, dummodò propè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudens aures affectatus eſſet non intelligere, quamuis ipſe nulla verba proferat, vt reſoluunt Segura Daualos *d.part.* 2. *capite* 15. Maſcard. *de probat. concl.* 9. *numer.* 9. Vega *in ſylua caſuum, lib.*6. *caſu* 114.*&* 115.Salzed.*ad Bernard. d.c.*76.*in* 4. *dub.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.*243. *in* 1. *edit.* aliàs *reſol.*213. *n.*3. *in* 2. *edit.* Filliuc. *d.tract.*10.*num.*127. Hurtado *de Matr. diſp.*5. *diffic.*15. Ego ipſe *d.alleg.*32. *n.*85. Rot. *in Vlixbon. Matrimony,*16. *Februar.*1622.*coram*

48 *bonæ memoriæ Patriarcha Manzanedo.* † Eſſet tamen grande peccatum Parochum, quippe qui perſonam Eccleſiæ repræſentat, vi adigere, aut dolo inducere vt Matrimonio interſit, excepto raro caſu neceſſitatis, ſi is ſine juſta cauſa renuat, & ad Superiorem recurſus non ſit, quia tunc aſtu aliquo ſine mendacio induci poſſet. Vide Ægid. de Coninch. *d. diſp.*27. *dub.*4.*in fine*,Gutier.*d.c.*69.*n.*13.Paul.Layman. *d.lib.*5.*tract.*10. *p.*2.*cap.*4. *n.*6. *verſ.eſſet*, meipſum *d.alleg.*32.*num.*84.

49 Concludo igitur, præſentiam Parochi in Matrimoniis neceſſariam, non tantùm corpoream, ſed etiam moralem requiri cum intelligentia, & aduertentia actus, arg. *l.*209.*ff.de verb. ſignific.* ibi, *Coram Titio aliquid facere juſſus, non videtur præſente feciſſe eo, niſi is intelligat: itaque ſi furioſus, aut infans ſit, vel dormiens, non videtur coram eo feciſſe:* reſoluunt Henriq. *in ſum.lib.*11.*cap.*3.§.1.Petr.de Ledeſma *de Matr.q.*45.*artic.*5. *verſ. eſt ſecundum dubium*, Ægid de Coninch. *d.diſp.*27. *n.*44. Baſil. Pont. *d.tr.de Sacr. Matr.lib.*5.*c.*21.Cened.*pract. & Canon.quæſt. libr.*1. *quæſt.*30.*n.*33. *cum ſeqq.* Gutier. *de Matrimon. cap.*69. Franc. Molin.*d. different.* 11. *num.* 113. vbi *num.*120. ſubdit vt nedum intelligere oporteat cùm quid agitur, ſed vt videat: ego ipſe *d. allegat.* 32. *numer.*78. Idémque dicendum de illo Parocho, qui præſens corpore eſt, ſed animo nihil omninò aduertens, ſicut docent Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 39. *num.*5. Paul.Layman. *d.cap.*4. *num.*6.*in princip.* niſi, vt *ſuprà* dixi, affectatus eſſet non intelligere, vt aduertit Sanch. *d.diſp.*39.*n.*6. & refert à *Sacra Congreg.* deciſum Armendar. *d. l.* 1. *de Matrimon.n.*24.

Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, etiamſi ad alium finem vocatus, vel caſu præſens ſit. 50
Ita Nauar. *conſ.*20. *num.*1. *ſub titulo de ſponſal. in antiq. & conſ.*21. *ſub titul. de clandeſt. deſponſat. in nouis*, Salzed. *d.cap.*76. *verſ. tertiò licèt, dub.* 5. Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit.de ſponſ. deciſ.* 24. Azeued. *l.*1. *numero* 39. *titul.*1. *libro* 5. *nouæ Recop.* Spin. *d. gloſſ.* 15. *princip.numero* 48. *&* 49. Henriquez *libr.*11.*cap.*3.§ 5.*in fine*, Ceuall. *d.q.*604. *num.*66. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.*2.*cap.*4. *numer.*32. *in fine*, Sanchez *d. lib.*3. *diſput.* 39. *num.*10. Valer. Reginald. *d. lib.*31. *n.*182. Franc. Molin. *d.different.*11.*n.*119. Gutier. *d.cap.*63.*n.*3. *cum ſeqq.* Ego ipſe *d.alleg.*32. *num.*88.

Contra Armendar. *d. l.*1. *de Matrim. num.*1. *&* 55. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancellar. gloſſ.*48. *numero* 35. Bonacin. *d.q.*2. *punct.*8. *num.*20. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.*26.§.5.*in fine, & nouiſſ. tractat.de Sacrament. Matrim. lib.*5. *cap.* 21. *num.* 4. exiſtimantes præſentiam Parochi, conuiuii, & confabulationis, vel alterius negotii gratiâ vocati, non ſufficere ad Matrimonium.

Validè etiam aſſiſtit matrimonio, quamuis 51
ſit putatiuus, Morl. *in emporio Iuris, p.*1.*tit. de fide inſtrum.q.*2. *num.*6. Ioan. Bapt. Coſta *de remed.ſubſid. remed.*127. *num.*25. Sacr. Congreg. Concil. 12. *Martij* 1593. Et licèt habeat ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectum examinatorum Synodalium, eadem Sacra Congregat. *in Ceneten.*31.
Iuly 1627. † Aut licèt ſit adminiſtratione in- 52
terdictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè enim adhuc aſſiſtit Matrimonio, modò non ſit actualiter depoſitus, ac poſſeſſionem beneficii retineat. Ita Petr. de Ledeſma *d.q.*45. *art.*5.*puncto* 3. *dub.*3. *verſ.vltimò*, Henriq. *d. lib.*11.*c.*3.§.4. *&* 5. Ceuall. *d.q.*604.*n.*65. Sayr. *ſub tit.de ſponſal. deciſ.* 53. Galet. *in marg. caſuum Conſcient. verb. Matrimon.pag.*163.*col.*1. Fr.Emman. *in ſum. tom.*1. *capit.* 219. *concl.*20. Sanch. *d. lib.*3. *diſp.*21.*n.*4. Ægid. de Coninch *d.diſp.*27.*num.*24. Rebello *d.lib.*2.*q.*9. *num.*9. Valer. Reginald. *d. libr.* 31. *num.*177. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ. deciſ.* 243. *in* 1. *edit. & reſol.*213. *num.*1. *& in* 2. *edit.* Gutier. *de Matrim. cap.* 62. *num.*23. aliàs *cap.* 66.*num.*19. Bonacin. *d.quæſt.*2.*puncto* 8.*num.*21. Molfeſ. *d.tract.*4.*cap.*8.*num.*56. Mar. Alter. *de cenſur. tom.*1. *lib.*1. *diſp.*8. *cap.*6. *per tot.* Gabr.

Vaſquez de excommunic. d. dub. 4. Armendar.
d. l. 1. de Matrim. numer. 5. & 6. Diana p. 3. tract.
4. cap. 233. in princ. Machado d. lib. 4. p. 2. tract.
2. docum. 16. num. 2. Paul. Layman. d. cap. 4. n. 5.
Hurtado de matrim. diſp. 5. diffic. 8. numer. 26.
Baſil. Pont. d. tract. de Sacrament. Matrim. lib. 5.
52 cap. 17. num. 6. vbi num. 10. reſoluit † Paro-
chum excommunicatum aſſiſtentem matri-
monio non effici irregularem: & numer. 11.
ſubdit peccare tamen, & grauiter, de quo etiam
Squillante de obligat. Cleric. part. 3. numer. 20.
Sanch. de Matrim. lib. 3. diſput. 21. numer. 8. Vil-
lalob. in ſum. tom. 1. tract. 13. diffic. 18. num. 7.
quos refert & ſequitur Diana d. p. 3. tr. 4. reſol.
233. verſ. verùm, & p. 5. tr. 9. reſol. 79. & Macha-
do d. docum. 16. num. 3. exiſtimans non peccare,
quia res eſt parui momenti, nec neceſſaria ad
Sacramentum.

53 Et quamuis ſit ſchiſmaticus ſaltem colora-
tum titulum habens, ſi non fuit vt talis decla-
ratus, & Parochia priuatus, Nauar. conſ. 8. nu-
mer. 2. ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in nouis. Sayr.
54 in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſalib. deciſ. 3. † Et
licèt ſit notoriè fornicator, non tamen adhuc
in judicio condemnatus, & confeſſus, Ar-
mendar. d. leg. 1. de Matrim. num. 19. Ego ipſe
55 d. alleg. 32. num. 91. † Vel habeat titulum iniu-
ſtum beneficii, Sanch. d. lib. 3. diſput. 22. num.
62. Ægid. de Coninck d. diſp. 27. dub. 2. num. 26.
Bonacin. d. q. 2. punct. 8. num. 24. Baſil. Pont. d.
tract. de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 19. per tot.
Ego ipſe d. alleg. 32. num. 103.

56 Item quamuis interdictus, ſeu prohibitus ab Epiſcopo, aut ejus Vicario ſit, ne aliquos Matrimonio conjungat, quia adhuc validè aſſiſtit: Ita Petr. de Ledeſma d. q. 45. art. 5. & in ſum. p. 1. de Sacram. vbi de Sacram. Matrim. cap. 6. concl. 4. dub. 12. Salzed. d. cap. 76. in 1. dub. Fr. Emman. in ſum. tom. 1. cap. 219. num. 10. Henriq. lib. 11. cap. 3. §. 4. Ceuall. d. q. 604. n. 7. Poſſeuin. d. cap. 10. n. 14. verſ. Curatus, Sanch. d. lib. 3. diſp. 21. n. 11. & 12. & diſp. 32. num. 1. & 2. Rebello d. p. 2. lib. 2. quaſt. 9. numer. 9. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 244. in 1. edit. aliàs reſol. 213. numero 2. in 2. edit. Valer. Reginald. d. lib. 31. num. 179. Ægid. de Coninch d. diſput. 27. dub. 2. numer. 28. Trullench d. lib. 7. cap. 6. dub. 2. num. 9. Vgolin. d. c. 15. §. 10. num. 8. Gutierr. de Matrim. cap. 63. num. 25. Baſil. Pont. in ſimili tract. lib. 5. cap. 17. num. 13. Bonac. d. q. 2. punct. 8. num. 18. vbi etiam idem dicendum aſſerit quando huiuſmodi prohibitio fuit facta Coadiutori, vel Vicario Parochiali, de quo etiam Armendar. d. leg. 1. de Matrim. num. 23. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 93.

57 Et quamuis exiſtat in peccato mortali. Poſ-
ſeuin. de officio Curati, cap. 5. num. 40. Bonacin.
de Sacram. diſp. 1. q. 3. punct. 2. §. 1. num. 10. Ego
58 ipſe d. alleg. 32. num. 106. † Et etiamſi aſſiſtat
Matrimonio ſuorum Parochianorum in al-
terius Parochia, ſine licentia Parochi illius
loci, in quo aſſiſtit, quia aſſiſtentia non eſt actus
pertinens ad juriſdictionem contentioſam,
imò neque ad voluntariam, Salzed. d. cap. 76.
verſ. vndecimò, Poſſeuin. d. cap. 10. numero 17.
Hurtado de Matrim. diſput. 5. diffic. 6. num. 22.
vbi extendit etiam extra Epiſcopatum, Spin.
d. gloſ. 15. n. 42. Sanch. d. lib. 3. diſp. 19. num. 8.
& 14. Ægid. de Coninck d. diſp. 27. n. 21. Ba-
ſil. Pont. de impedim. Matrimon. cap. 26. §. 6.
verſ. addendum, Valer. Reginald. d. lib. 31. n. 177.
Bonac. d. q. 2. punct. 8. n. 14. Gutier. de Matrim.
c. 62. n. 5. Ego ipſo d. alleg. 32. n. 95.

Contra Paul. Layman. d. cap. 4. in fine, pu- 59
tantem peccare mort. Parochum ſi in aliena
Parochia ſponſis ſuis ſolemniter, ac publicè
aſſiſtat, & Segur. Daualos d. part. 2. cap. 15. nu-
mer. 49. ac Fr. Molin. dict. differ. 11. numer. 236.
cum ſeqq. exiſtimantes id non eſſe Matrimo-
nium.

Et quamuis aſſiſtens ſit delegatus Parochus, 60
quem Epiſcopus conſtituit, & ad nutum ipſius
amoueri poteſt, & Vicecuratus à Vicario pro-
prietario inſtitutus, Sanch. d. lib. 3. diſputat. 31.
num. 16. Rebello d. lib. 2. quaeſt. 9. num. 8. Poſſeu.
d. c. 10. n. 14. in fine, Ego ipſe d. alleg. 32. à nu-
mero 99.

Et denique quamuis Parochus ipſe non ſit Sacerdos, putà quia illi collata fuit Parochia dum eſſet in minoribus Ordinibus conſtitutus. Ita Nauar. conſ. 30. ſub tit. de ſponſal. in antiq. aliàs d. conſ. 9. ſub tit. de deſponſat. impub. in nouis, Veg. in ſylua, lib. 6. c. 119. in fine, Henriquez d. lib. 11. cap. 3. §. 5. & lib. 14. capit. 6. §. 3. in fine, Franc. Leo in theſauro fori eccleſ. par. 2. cap. 9. num. 39. Petr. de Ledeſma de Matrim. q. 45. art. 5. punct. 3. dub. 3. concl. 3. Sahag. ad tit. de ſponſal. n. 88. Ceuall. d. q. 604. à num. 56. Fr. Emm. in ſum. tom. 1. cap. 218. num. 9. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 4. n. 22. Zerol. in ſimili praxi, p. 2. verb. Parochus, verſ. 3. Gutier. de Iuram. confirm. part. 1. cap. 14. n. 13. in fine, & de Matrim. c. 62. à num. 16. Sanch. d. lib. 3. diſp. 20. num. 2. Armend. d. leg. 1. de Matrim. n. 8. Nicol. Garc. de benefic. part. 9. cap. 2. n. 295. Cened. canon. quaeſt. lib. 1. q. 30. n. 54. cum ſeqq. Franc. Molin. d. differ. 11. à num. 128. Ægid. de Coninck d. diſp. 27. dub. 2. n. 21. Valer. Reginald. d. lib. 31. num. 377. Bonac. d. q. 2. puncto 8. n. 16. Molfeſ. in ſum. Theologiae moralis, tract. 4. cap. 8. n. 55. Filliuc. tom. 1. tr. 10. p. 1. c. 6. n. 203. Trullench. d. lib. 7. c. 6. dub. 2. n. 12. Baſil. Pont. de impedim. Matrim. cap. 2. §. 5. verſ. Parochus autem, & in nouiſſ. tr. de Sacramento Matrimonij, lib. 5. capite 17. num. 1. Paul. Layman. in Theologia morali, libro 5. tractat. 10. part. 2. cap. 4. numero 4. Hurtado de Matrimonio, diſput. 5. difficult. 7. Ego ipſe d. allegat. 32. num. 105.

Contra Addit. ad d. conſ. 9. Nauarri, Fr. Emman. in ſum. tom. 1. cap. 219. Vgolin. de poteſt.

Epiſ

Epiſcopi, cap. 15. §. 10. *num.* 5. Fernandez *in examine Theolog. moral. par.* 3. *cap.* 18. §. 1. *num.* 13. Filliuc. *in quaeſt. moral. com.* 1. *tract.* 10. *num.* 303. exiſtimantes, non ſufficere præſentiam Parochi, qui non ſit Sacerdos, per *Concil. Trident. d. cap.* 1. dum dicit, *qui aliter quàm præſente Parocho, vel alio Sacerdote.* Sed facilè reſpondetur particulam *alius*, non ſemper denotare perſonam antecedentem eſſe ſimilis qualitatis, vt conſtat ex illo Lucæ 23. *ducebantur autem & alij duo nequam cum eo.* De Parocho, cui datus eſt Coadiutor defectu ſcientiæ, vel infirmitatis cauſa, modò tamen ſit ſanæ mentis; & de Parocho qui conſecutus eſt aliud beneficium incompatibile, ſed adhuc retinet primum; & de Parocho intruſo in beneficio, qui tamen habet titulum coloratum à legitimo ejus Superiore conceſſum, & communi errore, quia defectus ille eſt occultus, & creditur verè Parochus, validè in his caſibus aſſiſtie Matrimonio, vt per Trullench. *in praxi reſol. Sacrament. libro* 7. *capite* 6. *dub.* 2. *numero* 9. *&* 10.

61 Poteſt proprius Parochus deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentiam concedere ad aſſiſtendum Matrimonio, vt colligitur ex *Concil. Trident. d. cap.* 1. *verſ. vel alio Sacerdote*, & refert deciſum Armend. *d. leg.* 1. *de Matrimon. num.* 12. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 107. & quamuis fictè concederet, valeret vtique Matrimonium coram eo celebratum, Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 21. *num.* 64. Bonac. *d. punct.* 2. *q.* 8. *num.* 24. Ego ipſe *d. allegat.* 32. *num.* 109. Et etiamſi qui deputatur Regularis eſſet, quia hoc ſupponi videtur *in Clem. Religioſi, de priuil.* Lezana in *in ſum. quaeſt. Regular. tom.* 1. *c.* 21. *n.* 9. Lud. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *quaeſt.* 48. *art.* 1. Ego
62 ipſe *d. allegat.* 32. *num.* 108. † Dummodo omni caſu deputandus ſit Sacerdos, quia alteri, quàm Sacerdoti, Parochus aſſiſtendi licentiam concedere nequit. Ita Nauar. *conſ.* 6. *numer.* 2. *ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in nouis*, Petr. de Ledeſma *in ſum. part.* 1. *de Sacrament.* vbi *de Sacrament. Matrimon. cap.* 6. *concl.* 4. *verſ. ſigueſe lo ſegundo*, Sahag. *in cap. quamuis, num.* 13. *de offic. deleg. & ad tit. de ſponſalibus, num.* 89. Ceuall. *d. quaeſt.* 604. *num.* 58. Sanch. *d. lib.* 3. *diſputat.* 20. *num.* 9. *cum ſeqq.* Fr. Molin. *d. differ.* 11. *num.* 133. Gutier. *de Matrim. cap.* 62. *num.* 22. Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſalib. deciſ.* 51. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. cap.* 26. §. 6. *verſ. is autem*, Paul. Layman *d. tractat.* 10. *p.* 2. *cap.* 4. *num.* 4. Hurtado *d. diſputat.* 5. *diffic.* 7. *in fine, num.* 25. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 112. etiamſi qui deputatur, ab Epiſcopo deputatus non ſit, Rebel. *de obligat. Iuſtit. p.* 2. *lib.* 2. *quaeſt.* 8. *num.* 5. Ludov. à S. Ioanne *de adminiſtr. Sacram. tit. de Matrim. ſub numero* 3. *verſ. nota* 2.

63 Habet quoque Parochus facultatem concedendi huiuſmodi licentiam alteri Sacerdoti validè aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum, quamuis eſſet irregularis, ſuſpenſus, excommunicatus non toleratus; quia hæc conceſſio non eſt actus juriſdictionis. Ita Henriquez *d. lib.* 11. *cap.* 3. §. 5. *& lib.* 13. *cap.* 7. §. 7. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 21. *num.* 7. Gutier. *de Matrim. cap.* 62. *num.* 24. Baſil. Pont. *eod. tract.* 7. *lib.* 7. *cap.* 17. *num.* 14. Bonacin. *d. q.* 2. *puncto* 8. *num.* 2. Hurtado *de Matrimon. diſp.* 5. *diffic.* 8. *num.* 26. *cum ſeqq.* Ego ipſe *d. allegat.* 32. *n.* 110. Diana *part.* 5. *tract.* 9. *reſol.* 79. *in fine*, Machado *d. lib.* 4. *p.* 2. *tract.* 2. *docum.* 16. *num.* 4. Et ſaltem in caſu neceſſitatis admittit Chapeauille *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, c.* 6. *q.* 3.

Contra Petr. de Ledeſma *de Matrimon. q.* 45. *art.* 5. *punct.* 5. *dub.* 4. *& in ſum. par.* 1. *de Sacrament.* vbi *de Sacrament. Matrimon. capit.* 6. *concl.* 4. Mar. Alcer. *de cenſur. tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 6. *c.* 6. *verſ. ſed dubitatur*, Auil. *in ſimili tr. part.* 2. *c.* 6. *diſput.* 3. *dub.* 1. *concluſ.* 5. Ægid. Coninch *d. diſp.* 27. *n.* 21. Paul. Laym. *d. cap.* 4. *num.* 5. *verſ. credo*, exiſtimantes excommunicatum, aut ſuſpenſum, ſi toleratus non eſt, alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi nec licitè, nec validè committere.

Eandem etiam facultatem habet Parochus, 64
quamuis degradatus, qui alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi licitè committere poteſt, ſecundùm Sayr. *de cenſur. lib.* 5. *cap.* 22. *num.* 26. Bonac. *d. q.* 2. *pun.* 18. *n.* 23. quos refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 111.

Et poteſt quilibet Parochus facultatem 65
concedere alteri Sacerdoti conjungendi ſponſos in Matrimonium non ſolùm in propria Parochia, ſed etiam extra illam, ſicut docent Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *capit.* 228. *concluſ.* 6. Ægid. de Coninck *dict. diſputat.* 27. *dub.* 2. *num.* 23. *& dub.* 3. *numer.* 38. Gutier. *dict. cap.* 62. *num.* 10. Valer. Regin. *dict. lib.* 31. *numer.* 180. Bonac. *dict. quaeſt.* 2. *punct.* 8. *numer.* 13. Homobon. de Bonis *de examine eccleſiaſtico, tr.* 11. *cap.* 10. *quaeſt.* 23. *reſolut.* 3. Ego ipſe *dict. alleg.* 32. *num.* 114.

Contra Seguram, quem refert, & ſequi- 66
tur Franc. Molin. *d. differ.* 11. *num.* 136. *cum ſeqq.* exiſtimantem Matrimonium non poſſe contrahi in aliena Parochia, nec poſſe Parochum vel Ordinarium concedere licentiam ſuis Parochianis ad contrahendum Matrimonium extra ſuam Parochiam, vel diœceſim reſpectiuè.

An Parochi delegati, quos Epiſcopi con- 67
ſtituunt, & ad nutum ipſorum amouere poſſunt, & Vicecurati à Parochis proprietariis inſtituti poſſint alteri Sacerdoti hanc licentiam aſſiſtendi concedere? Affirmant Rebell. *d. part.* 2. *quaeſt.* 8. *num.* 8. *& in addit. lib.* 4. *num.* 67. Poſſeu. *c.* 10. *num.* 14. *in fine*, quos re-

fero Ego ipſe d. allegat. 32. numero 115. in med. addo Hurtado de Matrimon. diſputat. 5. diffic. 10. num. 34. quod verum credit etiam in præſentia Parochi proprietarii, Baſil. Pont. in ſuo nouiſſimo tr. de Sacram. Matrimon. lib. 5. cap. 28. n. 2. latè per concluſiones Sanch. d. lib. 3. diſput. 31. ad quem ſe remittit Gutier. de Matrim. c. 66. n. 18. contra Sot. & Bartbol. Medinam, quos refert Hurtado vbi ſuprà, contrarium tenentes.

68 Parocbus proprius nolens Matrimonio alioquin licito interuenire, vel licentiam interueniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem, vt tradit Fr. Molin. d. differ. 11. n. 95. cum ſeqq. quem refero Ego ipſe d. alleg. 32. num. 115. in princ.

69 Licentia aſſiſtendi, quam Parocbus alteri Sacerdoti dat, debet eſſe expreſſa, non verò tacita, vt per Menoch. de arbitrar. caſu 453. q. 13. & 14. & conſ. 398. num. 15. Salzed. ad Bernard. in pract. c. 76. verſic. duodecimò, Petrus de Ledeſma in ſum. part. 1. de Sacrament. vbi de Sacrament. Matrimon. cap. 6. concluſ. 4. dub. 14. Henriq. dict. lib. 11. cap. 3. §. 5. lit. V. Ceual. dict. quæſt. 604 num. 114. Cened. dict. q. 30. num. 79. in fine, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 47. n. 52. Armend. d. l. 1. de Matrim. num. 31. Ægid. de Coninck d. tom. 2. diſput. 30. dub. 2. n. 31. Valer. Reginald. d. lib. 31. num. 181. Sanch. d. lib. 3. diſp. 35. num. 15. Molfeſ. in ſum. tractat. 5. c. 8. num. 63. Franc. Molin. dict. differ. 11. n. 98. Baſil. Pont. de imped. Matrim. c. 26. §. 6. verſ. licentia, Filliuc. tract. 10. de Matrim. cap. 6. q. 7. n. 218. cum ſeqq. Bonac. d. q. 2. punct. 8. n. 11. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 126. me citato in illo loco, Homob. de Bonis in examine eccleſiaſtico, tr. 11. c. 10. q. 22. reſol. 5.

Et requiritur quod actum præcedat, ſecundùm Salzed. dict. cap. 76. verſ. decimotertiò, Sanch. d. diſp. 35. n. 18. Fr. Molin. d. differ. 11. n. 99. Cened. d. q. 30. num. 77. quos refero Ego ipſe d. alleg. 32. n. 129.

70 Metu, vel dolo obtenta ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem extorqueat, vt docent Sanch. d. lib. 3. diſput. 39. à n. 13. & diſp. 21. n. 7. Ægid. de Coninch. d. diſp. 27. n. 37. Valer. Reginald. d. lib. 31. n. 182. Gutier. de Matr. c. 69. n. 14. & 15. Bonac. d. q. 2. punct. 8. n. 17. Ego ipſe d. alleg. 32. num. 133. Et validè datur contra probibitionem Epiſcopi ad effectum, vt Matrimonium contractum coram Sacerdote, cui conceſſa fuit, validum ſit, prout reſolvit Baſil. Pont. de imped. Matrim. c. 26. §. 6. verſ. vales, ubi teſtatur deciſum, & in nouiſſ. tractat. de Matr. lib. 5. c. 29. n. 3. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 134. Et non requiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis, ex Nau. conſ. 41. num. 1. ſub tit. de ſponſ. in antiq. aliàs conſ. 12. de clandeſt. deſponſ. in nouis, Henriq. dict. capit. 3. §. 5. in commento lit. Z. Fr. Emman. in Sum. part. 1. capit. 219. num. 13. Vgolin. de irregul. cap. 6. §. 7. num. 3. Sanch. dict. lib. 3. diſp. 35. num. 10. Valer. Reginald. d. lib. 31. num. 180. Fr. Molin. d. differ. 11. n. 100. Cened. d. quæſt. 30. n. 80. Sayr. in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſal. deciſ. 48. Bonac. d. q. 2. puncto 8. num. 11. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 128.

Licentia generalis adminiſtrandi omnia 71
Sacramenta ſufficit, vt illius vigore poſſit Sacerdos, cui data fuit à Parocho abſentiam facere volente, vel infirmo, Matrimonio contrahendo intereſſe, ſicut à Sacra Congregat. deciſum referunt Rebello de obligat. Iuſtit. poſt l. 4. in declarat. ſect. 3. Armend. d. leg. 1. de Matrim. n. 31. Bonac. d. puncto 8. n. 11. Ego ipſe d. alleg. 32. n. 127. in princ. Rot. deciſ. 750. n. 6. p. 1. diuerſ. & in Vicentina Matrimonij, 11. Martij 1624. coram bona mem. Dunozetto.

Sufficit quoque licentia conceſſa à Pa- 72
rocbo, vt poſſit quis intra ſuam parocbiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere, vt per Nau. conſ. 27. ſub tit. de ſponſal. in antiquis, quod deeſt in nouis, Sayr. in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 31. Rot. dict. deciſ. 750. num. 2. p. 1. diuerſ. Tamburin. de jure Abbatum, tom. 2. diſput. 8. quæſt. 2. Hurtado d. diſp. 5. diffic. 11. Salzed. d. cap. 76. verſ. duodecimò, in fine, Sanch. d. lib. 3. diſp. 35. num. 7. vbi num. 8. declarat non ſufficere ſi Parochus, quando eſt præſens, concedat alicui licentiam adminiſtrandi omnia Sacramenta, ſecus ſi abſens relinquat ſubſtitutum: refero Ego ipſe d. alleg. 32. n. 127. in med. & juxta hæc intelligendi ſunt Filliuc. quæſt. moral. tom. 1. tractat. 10. de Sacram. Matrim. p. 1. c. 6. n. 218. Tamburin. dict. q. 2. num. 1. propè fin. abſolutè exiſtimantes non ſufficere licentiam miniſtrandi Sacramenta à Parocho conceſſam, vt ejus vigore poſſit Sacerdos deputatus, Matrimoniis aſſiſtere, vel illa ſolemnizare, vt loquatur eo caſu, quo non fuit à Parocbo conceſſa licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta, ſine vlla reſtrictiua: ſed vbi licentia fuit data adminiſtrandi Sacramenta magis neceſſaria, quia tunc ea extendi non poterit ad celebrationem Matrimonii, vt dicit Rot. deciſ. 643. num. vlt. p. 1. diuerſ. & in d. Vicentina Matrimonii.

Cuius licentiæ vigore poterit Sacerdos 73
delegatus validè Matrimonio aſſiſtere, dum à Parocho concedente non reuocetur, quæ tunc reuocata cenſebitur quando iis, quibus conceſſa fuit, per certum nuncium, aut litteras ſignificata ſit reuocatio, vt reſolvunt Sanch. d. lib. 3. diſput. 36. n. 9. Ægid. Coninch d. diſp. 27. n. 32. verſ. ſextò, Galèt. in margar. caſuum Conſcientiæ, verb. Matrimonium, pag. 264. col. 2. Ego ipſe d. alleg. 32. num. 131. reſolventes ante huiuſmodi intimationem acta tenere, etiamſi Sacerdos ille aliunde ſciret ſuæ facultatis reuocationem. † Non verò expirat 74
ſi

ſi interim Parochus moriatur, ſecundùm Franc. Molin. *d. differ.* 11. *num.* 111. quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 132. Sed contrarium fuit in Rota reſolutum *in d. Vicent. Matrimonij*, coram *bonæ mem. Dunozetto, arg. leg. mandatum, C. mandati, c. gratum, cap. relatum, de officio deleg.* cum vulgaribus, & ideo hoc tenendum.

75 Si Parochus conceſſiſſet licentiam Sacerdoti aſſiſtendi, ſed hic nondum certificatus de ea notitia, aſſiſtat (vt ſi licentia fuiſſet conceſſa nuncio miſſo à Sacerdote) valebit Matrimonium; quia ſatis eſt eſſe cognitam, & acceptatam à nuncio: ſi verò Parochus motu proprio concedat, vel ad inſtantiam alterius non miſſi à Sacerdote, non valebit, quia talis licentia eſt quoddam priuilegium: hoc autem effectum ſortitur à tempore notitiæ, vt tradunt Sanch. *d. lib.* 3. *diſput.* 36. Filliuc. *d. tr.* 10. *num.* 120. Hurtado *de Matrim. diſp.* 5. *diffic.* 13. *n.* 44. Trullench. *in praxi reſol. Sacr. lib.* 7. *c.* 6. *dub.* 4. *num.* 7. Sed hac in re inueni Sacram Congreg. Concil. *ſub die* 5. *Decembr.* 1626. *& Aprilis* 1628. cenſuiſſe, Matrimonium contractum coram ſacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho vnius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere, prout ignorat vnus ex contrahentibus, eſſe inualidum.

76 Sacerdos credere non debet dicenti ſe licentiam habere à Parocho, vt poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna afferat, vel ſit perſona ſpectatæ fidei, de cuius veritate dubitari nullo modo poſſet. Ita Sanch. *dicto lib.* 3. *diſp.* 37. *n.* 1. Ægid. de Coninck *d. diſput.* 17. *n.* 39. Valer. Regin. *dict. lib.* 31. *n.* 181. Baſil. Pont. *d.* §. 6. *verſ. conceſſa*, Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 8. *n.* 38. Tamburin. *d. tom.* 2. *diſp.* 8. *q.* 2. *in fine*, Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 32. *& num.* 135. Nec etiam credendum eſt Sacerdoti aſſerenti ſe habere licentiam ad aſſiſtendum Matrimonio, niſi ſit perſona valde digna fide, vt cum aliis reſoluit Trullench. *d. lib.* 7. *c.* 6. *dub.* 3. *n.* 3. vbi etiam quod eodem modo credendum non eſt aſſerenti ſe obtinuiſſe diſpenſationem, ne præmittantur denunciationes, niſi is eſſet valde timoratus, & fide dignus.

77 Si autem revera non eſſet vera hujuſmodi licentia, Matrimonium cum illa contractum eſt nullum, vt cenſuit S. Congr. Concil. 7. *Septembris* 1620.

78 † Et aſſerenti licentiam proprij Parochi in contrahendo Matrimonio requiſitam non interueniſſe, incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio, ex Maſcard. *de probat. concl.* 982.

79 Proprii Parochi, vel alterius Sacerdotis de ejus licentia, præſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiua. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 41. *num.* 1. Petrus de Ledeſma *in ſum. p.* 1. *de Sacram.* vbi *de Sacrament. Matrimon. capit.* 4. *concl.* 5. Rebell. *dict. p.* 2. *quæſt.* 8. *ſect.* 8. *à num.* 8. Ægid. de Coninck *dict. diſputat.* 27. *num.* 42. *concl.* 1. Bonac. *d. punct.* 8. *n.* 41. Filliuc. *d. tract.* 10. *num.* 229. *cum ſeqq.* Ego ipſe *dict. alleg.* 32. *n.* 137.

Teſtes duo, vel tres rationis compotes ſufficiunt, quamuis impuberes, conſanguinei, domeſtici, fœminæ, aut infames, ſecundùm Spin. *d. gl.* 15. *princ. n.* 46. Henriq. *d. lib.* 11. *c.* 3. §. 9. Pet. de Ledeſm. *de Matr. q.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *poſt* 4. *dub. verſ. concluſio ſit*, Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 219. *n.* 18. *in* 2. *edit.* Sanch. *d. lib.* 3. *diſputat.* 41. *num.* 4. *cum ſeqq.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Matrimon.* §. 14. Ceuall. *d. q.* 604. *num.* 84. Gail. *in marg. Caſuum Conſc. verb. Matrim. p.* 164. Baſil. Pont. *de impedimentis Matrim. c.* 26. §. 6. *in fine*, Fernandez *d. p.* 3. *c.* 18. §. 1. *n.* 14. Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 8. *n.* 43. Burat. *dec.* 713. *n.* 7. vbi Ferent. *in annot. n.* 11. Ludou. à S. Ioanne *d. tr. de Matr. n.* 6. Paul. Layman. *d. c.* 4. *n.* 7. *verſ. ſecundò*, quorum plures refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 138. 80

Contra Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 1. *comp.* 8. *n.* 64. *cum ſeqq.* exiſtimantem teſtes legitimos, idoneos, & omni exceptione majores requiri.

Et ſufficiunt quamuis dolo, & ad aliud vocati ſint, Sanch. *lib.* 3. *diſp.* 39. *num.* 10. quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 139. *in fine*, vel vi detenti, dummodò intelligant conſenſus contrahentium, & aduertant quod agitur, vt docent Ceuall. *d. q.* 604. *num.* 81. Sanch. *d. diſp.* 39. *num.* 9. Ægid. de Coninck *d. q.* 27. *num.* 44. Gutier. *de Matrim. cap.* 69. *num.* 13. Ceued. *d. lib.* 1. *q.* 30. *num.* 108. *ad fin.* Bonac. *d. q.* 2. *puncto* 8. *num.* 45. Trullench. *d. lib.* 7. *c.* 6. *dub.* 5. *n.* 3. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 139. *in med.* Et non deſiderantur rogati, Greg. Lop. *l.* 1. *verb. ſin teſtigos, tit.* 3. *partit.* 4. Henriq. *d. c.* 3. §. 9. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 41. *num.* 7. Cald. Pereira *de empt. & vendit. c.* 6. *num.* 22. Gutier. *de Matrim. cap.* 55. *in fine*, Poſſeuin. *d. c.* 10. *n.* 22. *verſ. quæres*, Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, c.* 15. §. 10. Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 8. *n.* 44. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 139. *in princip.*

Verùm autem data vrgente neceſſitate poſſit Matrimonium abſque Parochi præſentia, vel aliàs non ſeruata forma Concilii celebrari? In dubium ſolet ab aliquibus reuocari; nam videbatur dicendum, Matrimonium celebratum vrgente grauiſſima neceſſitate valere, veluti ſi contrahens in articulo mortis conſtitutus bona fide nubat ex rationabili cauſa, ne ſalus animæ ipſius, quæ concubina ad illum vſque diem vixerat, periclitaretur, & vt prauæ affectioni in illo agone conſultum eſſet: quo caſu videbatur S. Concilium debere recipere interpretationem, vt 81

etiamſi

etiamſi forma præſcripta ad vnguem non fuerit obſeruata, actus ſuſtineatur, cùm tunc legitimè impedita non potuerit formam præſcriptam adimplere, Brun. *in tr. de form. & ſolemnit. tit. de potent. & form. ſolemn. lim.* 34. juxta deducta per Lap. *alleg.* 82. *n.* 1. & Dec. *in c.* 1. *num.* 21. *de elect.* vbi licèt juxta diſpoſitionem *cap. quia propter, de elect.* requiratur pro forma ſubſtantiali, quod electio fieri debeat per tres ſcrutatores; tamen ſi in collegio non adſint tres, qui poſſint eligi ſcrutatores, valet electio de minori numero, vel ſine illis facta. Ex quibus forſan hanc partem ſuſtinent Vega *in Sum. lib.* 3. *caſu* 261. & Iacobus de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *capite* 86. *num.* 4. *verſ.* 2.

Contrarium tamen eſt omninò tenendum, quia licèt lex Eccleſiaſtica non obliget in extrema neceſſitate cum tanto rigore, vt non liceat aliquando contrauenire; nihilominus dum agitur de eſſentiali forma Sacramenti, neceſſitas non excuſat ab inualiditate Matrimonii, non tam ratione legis Eccleſiaſticæ, quàm legis naturalis, & diuinæ ibi incluſæ, quæ prohibet omnem acceſſum ad non ſuam vxorem, eo enim ipſo quod Eccleſia inhabilitat materiam, ideſt perſonas aliter contrahentes, daretur acceſſus ad non ſuam, contra præceptum diuinum. Certum ſiquidem eſt ex doctrina Theologorum, Sacramentum conſtare ex materia apta, & forma, & Eccleſiam poſſe in Matrimonio hanc ineptitudinem materiæ conſtituere, qui defectus materiæ impedit Matrimonii perfectionem, & ſic nulla etiam grauis neceſſitas poteſt supplere hunc defectum, & validare actum à principio nullum, vt in iiſdem met terminis noſtris conſuluit Nauar. *conſ.* 44. *de ſponſal.* aliàs 6. *de clandeſt. deſponſ.* & tenent Sarmient. *lib.* 1. *ſelect. cap.* 6. *num.* 7. Segura *in direct. iudic. part.* 2. *cap.* 15. *n.* 44. Henriq. *in ſum. lib.* 11. *de Matrim. c.* 3. §. 1. *&* 8. Gutier. *de Matrim. c.* 61. *num.* 4. *cum ſeqq.* Homobon. de Bonis *de exam. eccl. tract.* 11. *cap.* 7. *q.* 14. *reſol.* 3. cum multis aliis quos refert, & ſequitur Sanch. *de Matrimon. lib.* 3. *diſputat.* 17. vbi ex profeſſo hanc materiam tractat, & decidit refutatis Doctoribus contrariæ ſententiæ, Ægidius de Coninck *d. diſputat.* 27. *dub.* 1. Baſil. Pont. *de Matrim. libr.* 5. *cap.* 6. Hurtado *de Matrim. diſputat.* 5. *diffic.* 3. Rot. *deciſ.* 646. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ.*

Conſtat autem, formam præſcriptam à Concilio non eſſe ſolemnitatem extrinſecam & accidentalem, vt ſunt publicationes & denunciationes, ac aliæ ſimiles; ſed realem, eſſentialem, & ſubſtantialem, quæ nec poteſt adimpleri per æquipollens, & nunquam poteſt remitti ex quacunque vrgentiſſima cauſa, ſaltem ad inducendam actus validitatem, Dec. *conſ.* 466. *n.* 4. Boër. *conſ.* 66. *num.* 26. & in terminis, in quibus allegabatur impoſſibilitas, reſpondit Rot. *in vna Ferrar. bonorum*, 16. *Ianii* 1614. confirmata 10. *Decembris eiuſdem anni*, coram *Reuerend. Seleucienſi.* Vnde nullam poteſt aliam recipere interpretationem Sacri Concil. diſpoſitio, quæ voluit formam præciſam inducere ad hoc, vt Sacramentum Matrimonii ritè, & rectè celebraretur coram miniſtro Eccleſiæ proprio Paſtore, vel de ejus licentia; aliàs actum corruere neceſſe eſt. Nec bona fides ſic contrahentis poteſt conualidare actum ipſo jure prohibitum, & nullum, præcipuè ſtante decreto irritante, quod afficit etiam ignorantes, licèt forſan quoad alias pœnas bona fides poſſit excuſare, gloſſ. *Clem.* 2. *de heretic.* & ibi Card. poſt *notab.* 6. Imol. *n.* 2. cum multis aliis citatis per Sanch. *d. diſp.* 17. *ſub fin. lib.* 3. Vnde ex his ſic tenuit Rot. *in Vicent. Matr.* 1. *Martij* 1624. *coram Reuerendiſſ. Seleucien.*

Non tenentur iterum obtenta diſpenſatione coram Parocho, & teſtibus contrahere, qui jam ſemel coram eiſdem contraxere, inualidè tamen propter defectum conſenſus vtriuſque contrahentis, vel propter metum vtrique incuſſum, vel cum impedimento dirimenti, vt docent Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 208. *num.* 7. Henriq. *d. lib.* 11. *cap.* 3. §. 2. Nau. *in man. c.* 22. *num.* 70. Franc. Silu. *in addit. ad* 3. *p.* S. Thom. *art.* 2. *q.* 2. *concluſ.* 4. Ægid. de Coninch *de Sacram. diſp.* 24. *dub.* 10. *n.* 83. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol. deciſ.* 98. *& in praxi fori eccleſ. dec.* 246. *in* 1. *edit.* Sanch. *lib.* 2. *diſp.* 32. *num.* 13. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *n.* 183. *ad fin.* Gutier. *de matr. c.* 46. *n.* 15. Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 9. *n.* 4. Rebello *d. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 9. *num.* 5. *& ſeq.* Diana *reſol. mor. p.* 2. *tr.* 1. *miſcel. reſol.* 5. Poſſeuin. *d. cap.* 10. *n.* 25. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *n.* 157. Machado latè *dict. lib.* 4. *part.* 2. *tract.* 2. *doc.* 19.

Contra Spin. *in ſpeculo teſt. gloſ.* 15. *princ.* 83
num. 82. Gutierr. *de Matrim. c.* 76. *num.* 32. Cened. *ad Decret. collect.* 58. *n.* 4. *& Canon. quæſt.* 30. *num.* 11. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 120. *num.* 3. *& q.* 122. *num.* 3. Baſil. Pont. *de Matrim. lib.* 5. *c.* 6. *num.* 5. Zambran. *in deciſ. caſuum Conſc. tempor. mortis, cap.* 7. *dub.* 2. exiſtimantes inualidè contrahentes ob defectum conſenſus, vel cum impedimento dirimenti, obtenta diſpenſatione teneri iterum conſentire ante Parochum, & teſtes. Sed conciliari debet vtraque opinio, vt ſcilicet prima procedat in impedimento occulto, ſecunda verò in publico; quia

Qui ſubſiſtente aliquo impedimento oc- 84
culto publicè juxta formam Concil. Trid. *d. cap.* 1. celebrarunt, etſi nullum fuerit Matrimonium, eo ſublato non coguntur denuò eandem formam obſeruare, vt per Petr. de

Ledeſma

Ledeſma d. quæſt.45.art.5.concl.2.ante vlt.dub. Sanch. lib.2.diſp.37.Valer.Reginald. d.lib.31. num.183.ad fin. Fr. Leo in theſauro fori eccleſ. p.2.cap.9.num.83. cum ſeqq. Ægid.de Coninck d.tom.2.diſp.24.n.83. Franc. Molin. d.differ.11. n.160. Bonac. d. q.2.punct.9. n.10. Ludouicus à Sancto Ioanne vbi ſuprà, numer. 7. Matrimonium nullum ex aliquo defectu occulto, celebratum tamen juxta formam Concil. d. cap.1. ſi poſt ratificetur, non eget noua ſolemnitate, ſecundùm Henriq.d.lib.11.capit.3.§.6. Seraphin. deciſ. 900. Sanchez d. diſputat. 37. num.3. Franc. Molin. d.lib.2. differ.17. num.39. Verùm cùm hi Doctores loquantur, vel neceſſariò intelligendi ſint, quando impedimentum eſt occultum, hinc ſequitur impedimentis non occultis, matrimonium nullum propter impedimentum non ratificari, niſi de nouo repetitis ſolemnitatibus Concilii Trid. ſi partes permanendo inſimul liberè conſentiant: quotieſcumque enim matrimonium non tenet ex aliquo impedimento, quod ab initio viget, ſi poſtea ceſſet, opus eſt quod omnia de integro ponantur, quot ſunt neceſſaria, & de eſſentia matrimonii: ita Gutier. canon.lib.1.cap.18. n.9.cum ſeqq. Zambran. de caſibus in articulo mortis,c.7.dub.2.n.4. Seraphin. deciſ. 900. Rota apud Farin. deciſ. 265.per tot. tom.2. conſil. crimin. repetita inter impreſſas Greg. XV. deciſ. 295. vbi multis rationibus hanc partem ſuſtinet, & præcipuè ex ea, quia omnis forma, & ſolemnitas quæ debet interuenire in actu, vt valeat, interuenire debet in ratione; nec poteſt ſervire ſolemnitas per prius ſequuta, quia illa debet concurrere de tempore actus, nec poteſt ab eo ſeparari: nec juuare poteſt fictio, aut retrotractio, cùm non fiat quando actus eſt omnino nullus, &c. ſequitur eadem Rota apud Farin. dec.204.num.2.p.2.recentiſſim. aliàs p.4.recent. cuius reſolutionis ea mihi videtur principalis ratio, quam tradit Bald. in l.mancipia, per illum text. C.de rebus alien. videlicet quia ratificatio reconcilat ea, quæ pendent ab animo, ſed non ea, quæ pendent ex aliqua forma, vel ex alia potentia exteriori.

85 Expreſſio verò, vel ratificatio conſenſus non eſt neceſſariò facienda coram Parocho, & teſtibus, vt Matrimonium infidelium fiat Sacramentum: Ita Fr. Emman. in ſum. tom.1. c.230.n.1. Nauar. conſ.4.in fine, ſub tit.de pactis, in antiq. aliàs conſ.2. in fine.ſub tit.de conuerſ. infid.in nouis, Sanch. lib.2. diſp.9. n.1. Rebello d. lib.2.q.7.n.5. Gutier. de Matr.c.42. n.6. Bonac. d.q.2.p.2.n.6. Ego ipſe d.alleg.32.n.158.

86 Præſentia Parochi, & teſtium requiritur vt Matrimonium celebratum per procuratorem ſit validum, vt per Henriq. lib.11. cap.2. §.6.Sanch.lib.2.diſp.12.n.3.& lib.3.diſp.8.n.24. Ægid. de Coninch diſp.24.dub.9.n.78.Gutier. de Matr.c.45. Bonac.d.q.2. punct.5.n.5. Vgol. d.c.15.§.10.n.4. verſ.qua. Ego ipſe d. alleg.32. n.159. Andr. Victor. in notis ad cap.10. Poſſev. n.46. vbi dicit quod vt procurator validum Matrimonium alieno nomine contrahat, quatuor requiruntur conditiones. Prima, vt ſpeciale mandatum habeat ad Matrimonium contrahendum. Secunda, vt mandatum ſit ad ineundum Matrimonium cum certa perſona. Tertia, vt procurator id muneris per ſe obeat; non enim ſubſtituere poteſt, niſi mandatum expreſsè hoc explicet. Quarta, vt dum conſenſum præbet, facultas reuocata non ſit.

Tenetur Parochus interrogare contrahen- 87
tes de mutuo conſenſu, vtrum ſcilicet fœmina velit ducere virum, & vir fœminam, ſicut aduertunt Valer. Reginald. d. lib.31.n.175. Ægid. de Coninck d.diſput.17.dub.5.num.74. Gutier. de Matrimon. cap.69. ad fin. Bonac. in ſimili tract.q.1.puncto 8.num.40. Ego ipſe d. alleg.22.num.168. Filliuc. d.tract.110. num.223. Aliàs ſi omittat, grauiter peccare reſolvit Baſil.Pont. d.cap.26. §.2. verſ.ex quibus, condit.6. niſi certus eſſet de mutuo illorum conſenſu, tunc enim omiſſionem iſtius interrogationis eſſe tantummodo peccatum veniale, docet Bonac. d.n.40.

Ad matrimonii validitatem minimè re- 88
quiritur vt Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens vtatur in ejus celebratione his verbis: Ego vos in Matrimonium coniungo, &c. de quibus in d. cap.1. Conc. Trident. vt docent Perez l.1. verſ.præterea neceſſarium eſt, tit.1. lib.5. Ordinam. pag.39. Petrus de Ledeſma de Matr. q.43.art.1.dub.4.concl.fin.& q.45.art.5.punct.3. ante primum dub.concl.2. & in ſum.par.1.de Sacram. vbi de Sacram. Matrim. cap.1. concl.15.in fine, Henriq. d.lib.11.c.2.§.7. Segura d. part.2. c.15.n.52.Sanch.lib.3. diſp.38.n.4. Franc. Leo in theſaur.fori eccleſ.p.2.c.9.n.36.Ceual.d.quæſt. 604.n.53. Franc. Mol. d.differ.11. n.115. Baſil. Pont. loco proximè citato, cond.7. Ægid.de Coninch d. diſp.27.dub.4. n.55. Valer. Reginald. d. lib.31.n.175. Sayr. in floribus deciſ. ſub tit.de ſponſalib.deciſ.61. Cened. d.l.1. q.30.n.38. Filliuc. d.tr.10.n.211. Gutierr. d.c.69. n.3. Campan. in diuerſ.Iuris Canonici, rub.1.n.50. Bonacin.d.q.2. punct.8.n.39. vbi etiam quod Parochus tenetur ex præcepto Concilii dict. cap.1. vti prædictis verbis, vel ſaltem aliis, juxta ritum, & conſuetudinem patriæ, refero Ego ipſe d. alleg.32. num.169. Quorum verborum omiſſio eſt peccatum mortale, cùm violetur Concilii præceptum, ſecundùm Salzed. ad Bernard.cap.76. lit.B.verſ.ſecundò, Henriq. lib. 11.cap.2.§.1. Rebello d. lib.2:quæſt.7. ſect.1.numer.4.

Contra Sanch. lib.8.diſp.38.num.7. Ægid. de Coninch. d.dub.4. n.45. Gutier. d.cap.69. n.16. Bonac.d.puncto 8.numer.39.verſic. rogabis,

bis, exiſtimantes eſſe tantùm peccatum veniale.

89 Parochus quicunque, in cuius parochia vagabundi ſunt, & commorantur, poteſt eorum Matrimoniis intereſſe, vt probant Sanc. *d. lib.3. diſp.25. n 11.* Baſil. Pont. *de impedim Matrim.cap. 26. §. 4. verſ. altenigena*, etiamſi alter tantùm vagus ſit, quia adhuc ſatis eſt ſi quiuis Parochus interſit, Cened. *d.q.30. n 67. verſ.circa hanc*. Gutier. *de Matrim.cap.65. n.8.* diligenti tamen inquiſitione præmiſſa, & obtenta Ordinarii licentia, vt habetur expreſsè in *Concil. Trid.ſeſſ. 24.de reform. Matr. cap.7.* ne fortè ſint alibi conjugati, aut habeant occultum impedimentum contrahendi, vt benè obſeruant Perez *l.1. in princip. titulo* 14. *lib.8.Ordin.* Henriq.*d.lib.*11.*cap.3.§.* 3. Petr. de Ledeſma *de Matrim. quaſt.* 45. *artic.* 5. *dub.* 4. *verſ.dico ſecundò, & in ſum.p.1. de Sacram.* vbi *de Sacram. Matrim. cap.7. concluſ.5. dub.3.* Fr. Emman. *in ſum. tom.2. cap.*219. *num.*3. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Matrimonium, §.6.& part.2.verb.Parochus, pag.* 81. Sanch. *d. diſp.26. à n.* 8. Cened. *d.quaſtione 30.numer.66. cum ſeqq.* Ægid. de Coninck *d. diſput.27. num.* 20. Rebello *d.p.2. lib.2. quaſtione* 8.*num.* 3. Valer. Reginald. *d.lib.*31.*num.*239. Gutier. *d.cap.* 65. Bonac. *d. puncto* 8.*n.6.* Si verò Parochus eam non adhibeat diligentiam, peccabit mortaliter, ſed valebit Matrimonium. Ita Veracr. *in append. ad quaſt. quomodo qui vagantur admittendi ſint ad Matrim. verſ. quamuis ſic fiat*, Henriq.*d.cap.3. §.3.* Sanch. *d. diſp.* 25. *n.* 6. *&* 17. Cened. *d.q.* 3.*n.68. in princ.* Baſil. Pont. *d.§.5. in fine*, Gutierr. *d. cap.65. num.*15. *& cap.67.n.3.* Vagus, ſeu vagabundus quoad hoc propoſitum is dicitur, qui nullum certum domicilium habet, vel qui priſtinum domicilium omninò deſerens, amiſit, & iter agit, aut nauigat animo acquirendi novum: Ita Henriq.*d.§.3.* Cened. *d.quaſt.* 30. *num.* 69. *&* 70. Gutier.*d.cap.65.n.9.*Sanch.*d.diſp.25. à n.1.* vbi *num.* 8. *verſ. intellige*, dicit Tridentinum loqui de his, qui vagantur, & incertas habent ſedes: latè Aloyſ. Riec.*in praxi fori eccleſ.p.4. reſol.353.cum ſeq.* nam *reſol.*354. reſolvit bannitum quoad hunc effectum non dici vagabundum. Et hoc jure alienigenarum gaudent etiam ii, qui ne coram proprio Parocho contrahant, aliò ſecedunt non habitaturi, nec manſuri, vt per Sanch. *d.lib.3. diſput.*23. *num.* 13.*&* 14. *& diſp.* 35.*num.*11. *in fine.* Gutierr. *d.cap.65.num.*11. Bonac. *d.puncto* 8.*n.4.* Quicquid dicant Fr. Emman. *d.cap.*219.*num.*2. Rebello *d.lib.2. q.8.n.6.*

90 Ad Matrimonium contrahendum coram Parocho, & teſtibus obligantur ii apud quos promulgatum eſt Concil. Tridentin. & receptum, juxta illius ſtatutum *in d.cap. 1. verſ. & huiuſmodi decretum*; qua publicatione nondum factâ, nulla obligatio afficit habitatores, nec ligat ignorantes, prout in quibuſdam Galliæ, & Poloniæ partibus. Ita Petr. de Ledeſm. *in ſum. p.1. de Sacram.* vbi *de Sacram. Matrim.cap.6. concl.4. dub.5.* Ceuall. *d. q.*604. *n.*143. Nav. *conſil.8. n.* 1. *ſub tit. de clandeſt. deſponſ.in nouis*, Henriquez *d.lib.*11.*cap.*33. §. 8. Gallet. *in margar. caſuum Conſc. verb. Matr. pag.163.col.2.* Sanch. *d. lib.3.diſput.*18. *num.*1. Molfeſ. *in ſum. Theol. moralis, tract.4. c.9. n.19.* Rebell. *d.lib.2. q.6. ſect.* 3. Gutierr. *de Matr. cap.1.num.*12. Baſil. Pont. *d. cap.26. §.2. verſ.4.* vbi ſubdit huiuſmodi reſolutionem non naſci ex eo, quod lex ad ſui obligationem exigat, vt acceptetur à populo, ſed ex ſpeciali diſpoſitione Eccleſiæ in hoc caſu, quæ hanc legem obligare noluit, niſi poſt promulgationem à ſingulis Parochis factam, trigintaque à publicatione diebus elapſis, teſteto Ego ipſe *d.alleg.*32.*n.*152.

Vnde ii, qui ſunt incolæ vnius loci in quo 91
promulgatum, & acceptatum fuit Concilium, ſi aliò migrent, vbi non eſt acceptatum,
poterunt validè contrahere, ſeruata quoad
fieri poſſit antiqua lege eccleſiaſtica, ſive il-
lac tranſeant, ſiue domicilium ibidem collo-
cauerint, vt per Petr. Ledeſma *de Matrim.*
quaſt.45. art. 4. puncto 3. Henriquez *d.lib.* 11.
c.8.§.8. Baſil. Pont. *d.c.26.§. 2. verſ. hinc etiam*
fit eos, & de Matrimon. lib.5. cap.9. Rebello *d.*
*p.2. lib.2. quaſt.7.n.*15. Valer. Reginald. *d. lib.*
31.*num.*176. Ægid. de Coninch *d. diſput.* 27.
*dub.1.num.*14. Sanch. *d. lib.3. diſp.* 17. *num.*28.
Gutier. *d.cap.61. num.*14. Bonacin. *d. q.2. pun-*
cto 8.*num.*2. Molfeſ. *d.tract.4.cap.9.n.*21. Fil-
liuc. *d.tract.10. cap.5. num.* 200. Homobonus
de Bonis *de examine eccleſiaſtico, tract.11.cap.7.*
quaſt.17.reſ.3.verſ.ſecundò, Hurtado *de Matr.*
diſp. 5. diffic... in princ. Quod ego verum cre-
do † ſi receſſus à loco habitationis fuiſſet fa- 92
ctus ad euitanda impedimenta, putà inimici-
tias, & obſtacula parentum; ſecus ſi receſſus
fuit factus per fraudem, quia aderat impedi-
mentum, vt cenſuit S.Congreg.Conc. *ſub die* 7.
Februarij 1602. & ideò eadem Sacra Congr.
in Colonien. 1. *Septembris* 1626. & *in Antuer-* 93
pien. 16. *Decembris* 1628. declarauit, † Matri-
monium non eſſe legitimum, ſi contrahatur
inter ſe transferentes ad locum, in quo Con-
cilium non eſt promulgatum, ſub animo ſi-
ne Parocho, & teſtibus contrahendi. Nam
Matrimonium contractum ab his, qui in frau-
dem Trident. receſſerunt, inualidum eſſe, &
decreto Trident. ſubjici, clariſſimè in terminis
tradidêre Petr. de Ledeſm. *de matr. q.45. art.5.*
dub. vlt. concl.1. & 3. fol. 198. Henriq. *in ſum.*
lib.11. de matrim. c.3. n.8. Barthol. à Ledeſma
de matrimonio, dub.21. fol. 1332. Fr. Emman.
in ſum. tom. 1. cap.219. num.2. in fine, & num.3.
in 2.edit. Et in peregrinis, & captiuis, vbi
appatet

apparet fraus, vel intentio fraudandi Tridentinum, reſolvunt Petrus Ledeſm. *de matrim. quaſt.*45. *art.*5. *ad fin. in ſolut.ad* 3. & *punct.*3. *dub.pen. fol.*196. 5. *cuius rei explicatione*, Vega *de matrimon. caſu* 39. & 94. Veracruz. *in append. de matrim. dub.*4. *fol.*27. Henriq. *d.cap.*3. *num.*8. Fr. Emman. *d.cap.*219. *n.*3. & in recedentibus in fraudem à ſua Parochia ad alienam Parochiam, tradidere Syluest. *in ſum. verbo, Domicilium, & verbo, Parochia*, Henriq. *d.cap.*3. *num.*3. Vega *de matrimon. caſu* 42. Fr. Emman. *d.tom.*1. *cap.*218. *n.*5. & 6. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 5. *num.*41. Henric. Bottæ. *in tract. de Synodo Epiſcopi, artic.* 2. *numer.* 9. & 10. Et probatur à ſimili: nam licèt ſtatuta ſolemnitatem contractus reſpicientia non ligent extra territorium, cùm in ſolemnitatibus locus contractus attendatur, *l. cùm fundus, ff. de euict.* tamen hoc non procedit data fraude, quando ſcilicet in fraudem ſtatuti, & ad euitandam illius ſolemnitatem contrahentes data opera recedunt à loco, vbi viget ſtatutum; quia tunc contractus nullus eſt, vt inter alios quamplures tenuerunt Aretin. *conſ.*54. *núm.*7. & *conſ.*73. *num.*5. 6. & 7. Bart. *in l. cùm ſatis, C. de agricol. & cenſ.* Corſet. *verbo Statutum* 11. Bald. *in l. multùm intereſt, C. ſi quis alteri*, vbi Salicet. idem Bald. *conſ.* 60. *lib.*5. Alex. *conſ.*41. *num.*1. *lib.*5. Corn. *conſ.*89. *n.*9. *lib.*3. Pariſ. *conſ.*99. *num.*59. *lib.*1. Marſil. *in l. fin. num.*142 *ff. de juriſd. omn. iudic.* Roland. *conſ.*33. *in fin. lib.*3. Cephal. *conſ.*70. *n.*29. *lib.*2. Rimin. ſen. *conſ.*598. *in fine*, Rimin. jun. *conſ.* 42. *à numer.* 44. *libr.*1. Tiraquell. *ad leg. connub. gloſ.*6. *numer.*219. aliàs *gloſ.*8. *numer.*217. Bertach. *de gabell. p.*6. *quaſt.*5. *num.* 9. Hieron. Gabr. *conſ.*1. *n.*2. *lib.*1. Ioan. Bapt. Caecialup. *in l. cunctos populos, num.*95. *C. de ſum. Trinitat.* Borgnin. *deciſ.*42. *num.*35. *p.*1. & *deciſ.*21. *n.*38. *p.*3. Horat. Carpan. *in ſtatuta Mediolan. cap.* 319. *num.*4. *p.*1. Lamberteng. *de contract. mulier. verbo, mulierum, gloſ.*2. *numer.*53. Anton. Sola *in ſtatuta Sabaudia, p.*3. *titul. de alienat. bonor. gloſ.*2. *num.* 32. & 33. Menoch. *conſil.* 819. *num.*14. *lib.* 9. dicens de hoc caſu neminem ambigere. Quibus omnibus in generali quæſtione ita tenentibus, ſequentes quoque addi poſſunt, qui in noſtris ſpecialibus terminis ita tenuerunt, Henriq. Bottæ. *de Synodo Epiſcopi, art.*2. *num.* 9. & 10. Petrus de Ledeſma *de Matrim. quaſt.*45. *art.*5. *dub. vlt. concluſ.* 1. & 3. *fol. mihi* 198. Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *capit.* 219. *numer.* 2. *in fine*, & *numer.* 3. *in* 2. *editione*, Vega *de Matrimon. caſu* 93. & 94. Henriquez *dict. libr.* 11. *cap.* 3. *numer.*8. Veracr. Bartbol. à Ledeſma, & Spin. *citatis locis.* Nec rationes quibus mouetur Sanchez *de Matrimonio, libr.* 3. *diſputatione*

18. *numer.* 29. euincunt, dùm exiſtimat validum eſſe Matrimonium per incolas locorum, vbi Tridentinum obligat, contractum in locis vbi nec obligat, nec publicatum fuit, etiamſi ad ea loca iverint in fraudem Tridentini, vt ibi poſſent liberè abſque Parocho, & teſtibus Matrimonio copulari. Arguit enim primò quod qui jure ſuo vtitur, non poteſt dici fraudem committere, vt ea ratione effectus impediatur, *l. nullus videtur* 55. *ff. de regul. Iuris, l.*3. *paulò poſt princ. verſic is tamen, ff. de libero hom.* Cæterùm hæc ratio ex eo vulgari brocardico deſumpta facilè diſſolvitur: nam verum eſt in dubio, quod is, qui jure ſuo vtitur, non videtur fraudem committere, vel in fraudem facere; ſed hoc procedit in dubio, non verò vbi clarè apparet in fraudem facere, vt declarant Dec. *in dict. l. nullus videtur, numer.*1. *verſ. & hoc intelligitur, & procedit*, & meliùs Cagnol. *ibi, numer.* 1. ponderans eum textum dum dicit, *nullus videtur*, quaſi dicat in dubio, & juris præſumptione non videri fraudem facere; ſecus tamen quando manifeſtè, ſeu per coniecturas apparet quod principaliter fit in fraudem. Quando enim apertè conſtat actum directè ordinari ad finem, ſiue effectum fraudandi legem, licèt incidenter alii reſpectus concurrant, cenſebitur actus probibitus, & in fraudem legis factus, juxta doctrinam Stepbani de Feder. *de interpret. Iuris, part.* 1. *numer.* 48. quem ſequitur Tiraquell. *de retractu lig. in præfat. num.*77. Hîc autem, & in caſu propoſito conſtat quod contrahentes ad migrandum ad Parochialem, in qua Concilium Tridentinum publicatum non fuit, principaliter impulit animus, & finis præcipuus contrahendi ſine ſolemnitatibus Tridentini; & vt, fraude de loco ad locum commiſſa, poſſent ſanctiſſimum illius decretum circumuenire, & liberè in illius fraudem contrahere. Secundò mouetur idem Sanchez ex reſolutis à Couar. *de ſponſal. part.* 2. *capit.* 8. §. 2. *numer.* 10. & Sarmient. *ſelect. lib.*1. *cap.*6. *numer.*8. dum tradunt filios effici legitimos etiam quoad excluſionem ſubſtituti per matrimonium in articulo mortis in fraudem ſubſtituti contractum. Sed omiſſa diſputatione circa veritatem huius dicti, de quo, data fraude, dubitant Pariſius *conſ.*13. *numer.* 68. *libr.* 1. Anton. Gabriel *commun. titulo de legitimatione, concluſione* 1. *numer.* 5. & 54. ſolutio eſt facilis, quia, vt *infrà* dicam, ſola mala intentio nocendi tertio non efficit actus inualidos, niſi ſimul adſit fraus legis, vel de re ad rem, vel de loco ad locum, vel de perſona ad perſonam; nam in

R matri

matrimonio contracto in fraudem ſubſtituti, ſolùm adeſt praua intentio nocendi tertio; quæ bene inducit præiudicium ſubſtituto, non tamen inducit fraudem legis, cùm neque mutetur res, neque locus, neque perſona ad fraudandam legis diſpoſitionem, prout in præſenti caſu mutatur locus; & ſic in caſu illo, de quo Couar. & Sarm. quamuis agatur de damno, & præiudiciò tertii, non tamen agitur de fraude legis. Eodem modo diſſolvitur vltimum argumentum Sanch. dum dicit, quod bona, vel mala intentio conferre poteſt ad committendum, vel non committendum peccatum, non tamen ad annullandum actum, cùm intentio maneat in mente, nec effectum influat in opus externum, ex traditis à Nauarr. *de reſtit. lib. 3. cap. 5. n. 7.* Nam æquiuocatio ſtat in hoc quod ſola praua intentio frandandi tertium, abſque fraude legis non efficit actus inualidos; ſecus tamen vbi vltra prauam intentionem adeſt fraus legis, tunc enim annullatur actus non ob prauam intentionem; ſed ob fraudem legi adhibitam.

Sic è contra incola illius loci, in quo non eſt acceptatum Concil. Tridentin. tenetur
94 † contrahere Matrimonium coram Parocho & teſtibus, ſi diuertat ad locum, in quo eſt receptum; ſicut reſolvunt Petrus de Ledeſma *d. q. 45. puncto 3. ad fin.* Sanch. *dict. lib. 3. diſp. 18. num. 16.* Valer. Reginald. *d. lib. 31. num. 176.* Ægid. de Coninch *d. diſput. 27. dub. 1. ad fin.* Molfeſ. *dict. tract. 4. cap. 9. num. 10.* Bonacin. *dicto punct. 7. num. 5.* Ego ipſe *dicta allegat. 32. num. 155.*

95 Inſuper Concil. *dict. cap. 1.* Parochum, vel alium Sacerdotem, qui cum minore teſtium numero, & teſtes qui ſine Parocho, vel Sacerdote de ejus licentia huiuſmodi contractui interfuerint, necnon ipſos contrahentes, grauiter arbitrio Ordinarii puniri præcipit, cuius deciſione ſublata non eſt pœna ſuſpenſionis triennalis impoſita Parocho aſſiſtenti Matrimonio clandeſtino *in cap. vlt. §. final. de clandeſt. deſponſ.* ſed præterea licebit Ordinario in illum alia pœna arbitraria animaduertere ad ejus temeritatem, & præſumptionem coërcendam. Ita Veracruz *in append. ad ſpecul. coniug. dub. 11. in fine*, Maiol. *de irregul. lib. 3. cap. 23. num. 17.* Salzed. *d. c. 76. verſ. octavò non eſt oblivioni*, Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 221. num. 4.* Ægid. de Coninch *dict. diſput. 27. num. 84.* Sanch. *dict. lib. 3. diſput. 48. à num. 3.* Franc. Molin. *d. differ. 11. num. 147. cum ſeq.* Mar. Alter. *de cenſur. tom. 2. diſput. 11. de ſuſpenſ. c. 5. in princ.* Ego ipſe *d. alleg. 32. n. 162.* vbi *n. 163.* addo Parochum ob licentiam conceſſam alii Sacerdoti aſſiſtendi Matrimonio clandeſtino, non incurrere prædictam triennalem ſuſpenſionem, quia Concil. ſuſpendit Parochum, vel alium Sacerdotem coniungentem, & non exprimit dantem licentiam, mandantem, vel conſulentem: & *n. 165.* dico ſuſpenſum ab officio, qui interfuit Matrimonio clandeſtino, non eſſe ſuſpenſum à beneficio, quià text. *in d. cap. vlt.* ſolùm mandat ſuſpendendum eſſe à beneficio. Contra Matienſ. *l. 1. gl. 7. n. 2. in fine, tit. 1. lib. 5. noua Recop.* Sanch. *d. lib. 3. diſp. 48. n. 4.* Gaſp. Hurtado *de Matrim. diſp. 5. diffic. 17. n. 55.* exiſtimantes ceſſare hodie dictam ſuſpenſionem triennalem per pœnam arbitrariam impoſitam à Conc. *citato c. 1.* In hac ſiquidem triennali ſuſpenſione diſpenſare non poſſe Epiſcopum, reſolvunt Cou. *de ſponſal. p. 2. c. 6. in princ. num. 14.* Henriquez *in ſum. lib. 13. c. 39. § 3.* Sanch. *d. lib. 3. diſp. 52.* Ego ipſe *d. alleg. 32. num. 166.* nec virtute Conc. *ſeſſ. 24. de reform. c. 6.* id Epiſcopo permiſſum eſt, vt tenent Sanch. *d. diſp. 52. n. 4.* Mar. Alter. *d. c. 5. prope fin.* Ego ipſe *d. alleg. 32. n. 176.* ex ea ratione, quia hæc ſuſpenſio non incurritur ipſo jure, ſed per ſententiam Iudicis, cognitione præmiſſa de delicto, vnde ſupponitur deductum ad forum contentioſum.

Præterea hortatur eadem S. Synod. Trid. 96
d. cap. 1. vt conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent, ſicut ex ea colligunt Ægid. de Coninch *d. tom. 2. diſp. 27. à n. 71.* Rebel. *d. part. 2. lib. 2. q. 7. n. 2.* Franciſc. Leo *in theſ. fori eccl. p. 1. cap. 9. num. 58. verſ. nam licèt*, Baſil. Pont. *d. cap. 26. §. 2. cond. 4. verſ. ex quibus*, Ego ipſe *d. alleg. 32. num. 179.*

Sublato tamen ſcandalo, & contemptu 97
legis Eccleſiaſticæ, maximè ſi probabile ſit incontinentiæ periculum, peccatum mortale non erit Matrimonium conſummare ante hujuſmodi benedictionem, ſicut reſoluunt Nauarr. *in man. c. 22. n. 83.* Couar. *de ſponſal. p. 2. c. 7. §. 2. n. 2.* plures citati à Sanch. *d. lib. 3. diſp. 2.* quibus addo Rebel. *d. p. 2. lib. 2. q. 7. num. 2.* Cened. *d. q. 30. prope fin.* Ægid. de Coninch *d. diſp. 27. n. 72. cum ſeq.* Baſil. Pont. *d. c. 26. §. 2. verſ. ex quibus*, Gutier. *de Matrim. c. 48. n. 3. & c. 106. n. 13.* Bonac. *eod. tract. q. 4. punct. 6. n. 1. in fin. & n. 4. verſ. rogabis quartò*, Machado *d. lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 21. n. 1. in fine*, vbi dicit de hoc eſſe dubium inter Doctores controuerſum: refero Ego ipſe *d. alleg. 32. n. 181.*

Statuit deinde idem Concil. *eod. cap. 1.* be- 98
nedictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquam niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alii Sacerdoti concedi poſſe, quaecunque conſuetudine, etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela dicenda eſt, non obſtante; † & debet Parochus 99
recipere eleemoſynam occaſione benedictionis, & non alius. Sacr. Congregatio Rit. *in Acherontina*

100 *Acherontina*, 25. *Ianuarij* 1602. † Ad id autem ſufficere Parochum vtriuſque contrahentis, tenent Cened. *ad Decretal. collectan.* 81. *num.* 8. Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 82. *n.* 4. Armendar. *d. leg.* 1. *de Matrim. c.* 106. *num.* 8. *&* 9. Bonacin. *d. quæſt.* 4. *puncto* 6. *num.* 3. Ego ipſe *d. allegat.* 32. *numer.* 185.

Contra Caualcan. *par.* 2. *deciſ.* 12. *à num.* 21. Paul. Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *c.* 3. *num.* 21. Ceual. *d. q.* 604. *n.* 148. exiſtimantes non integrum eſſe vtriuſvis contrahentis Parocho benedictiones huiuſmodi impartiri; ſed id eſſe Parochi mulieris.

101 Eas verò omittere peccatum veniale eſſe tenent Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 82. *num.* 6. & Hurtado *de Matrim. diſput.* 5. *diffic.* 23. *num.* 83. quia tantùm ſunt ſacramentale quoddam, quod non apparet magni momenti, neque valdè congruens progreſſui Matrimonii. Fieri autem non poſſunt niſi inter Miſſarum ſolemnia, vt cenſuit Sac. Congregat. Concil. *in Piſauren.* 13. *Iulij* 1630. cuius memini *in collect. Bullarij, verb. Benedictio.*

102 Benedictiones hujuſmodi non debet Parochus facere ſecundò nubentibus, etiamſi fortè primum Matrimonium fuerit inualidum: Ita Nauar. *in man. c.* 22. *n.* 83. Perez *l.* 1. *verſ. eſt alia pœna, tit.* 1. *lib.* 5. *Ordinam.* Mozz. *de contract. lib. tit.* 5. *de Matrim. c. de naturalib. Matrim. num.* 10. Menoch. *de arbitr. caſu* 417. *num.* 2. Cened. *ad Decret. collect.* 49. *n.* 1. Ægid. de Coninch *d. diſp.* 27. *dub.* 8. *n.* 72. Guttier. *d. cap.* 106. *n.* 14. *cum ſeqq.* Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 82. *num.* 15. Rebel. *d. p.* 2. *lib.* 3. *q.* 20. *n.* 3. Bonacin. *d. q.* 4. *puncto* 6. *num.* 4. Hurtado *d. diffic.* 23. *num.* 84. Seruata ſemper legitima diœceſis conſuetudine. Poſ-
103 ſeuin. *de officio Curati, c.* 10. *n.* 48. † quæ quidem generaliter recepta obtinet, vt poſſit benedictiu ſolemniter fieri, ſi fœmina nondum fuiſſet benedicta, vt obſeruant Couar. *de ſponſalib. p.* 2. *cap.* 8. §. 11. *num.* 2. Gregor *l.* 2. *verb. no deuen ſer velados, tit.* 11. *p.* 4. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 59. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 11. *de ſuſpenſ. cap.* 4. *verſ. tertiò dubitatur*, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 313. *in fine, in* 2. *edit.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 184. Machado *d. tract.* 2. *docum.* 21. *n.* 2.

Licèt Parochus pro benedictione huiuſmodi nuptiarum prohibeatur aliquid exigere, ſponte tamen oblatum recipere poteſt, vt tenent Selv. *de benef. p.* 1. *q.* 7. *num.* 54. Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 29. *num.* 16. *&* 17. reſolventes etiam quod ſi Sacerdos, ad quem ſpectat benedictio nuptiarum, nolit dare licentiam alteri Sacerdoti quod benedicat nuptias, niſi pro pecunia, ſiquidem non intendat vendere licentiam benedictionis, ſed prouidere ſibi de portione oblationis eidem contingenti, non eſt ſimonia; ſi tamen ex certa ſcientia, majorem exigat ſummam, quàm præſumatur debere valere portio eidem contingens, meritò præſumi poteſt quod ipſam licentiam vendere voluit.

Quod ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos, 104
ſiue Regularis, ſiue ſæcularis ſit, etiamſi id ſibi ex priuilegio, vel immemorabili conſuetudine licere contendat, alterius Parochiæ ſponſos ſine illorum Parochi licentia Matrimonio conjungere, aut benedicere auſus fuerit, ipſo jure tandiu ſuſpenſus maneat, quandiu ab Ordinario ejus Parochi, qui matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſoluatur: Ita Concil. Trident. *ſæpè citato cap.* 1. Ex quo,

Primò colligo, Sacerdotem tam ſæcularem quàm Regularem coniungentem in Matrimonium, vel benedicentem ſubditos alterius Parochiæ, abſque licentia Parochi, vel Ordinarii, remanere ſuſpenſum ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem: Ita Sanch. *lib.* 3. *diſput.* 52. *num.* 4. Henriq. *d. lib.* 13. *cap.* 38. §. 2. *in fine, lit. E, & c.* 39. §. 3. *lit. C.* Suar. *tom.* 5. *diſput.* 31. *ſect.* 1. *n.* 18. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 2. *art.* 1. Portel. *in dubiis Regular. verb. Matrimonium, num.* 1. Hurtado *de Matrim. & cenſur. tract. de ſuſpenſione, diffic.* 13. *num.* 40. *verſ. nonò*, Bonac. *de cenſur. diſp.* 3. *quæſt.* 6. *puncto* 5. *n.* 16. & nouiſſimè *de ſuſpenſion. omnibus in particulari, diſputat.* 3. *puncto* 5. Ego ipſe *dict. alleg.* 32. *n.* 186. *cum ſeqq.*

Secundò colligo, Sacerdotes Regulares Matrimonia ſolemnizantes, non habita ſuper 105
his Parochalis Presbyteri licentia ſpeciali, vltra ſuſpenſionem præfatam, ipſo facto excommunicatos eſſe excommunicatione Sedi Apoſt. reſeruata, de qua *in Clem.* 1. *de priuileg.* Ita Nauar. *conſ.* 1. *num.* 7. *ſub tit. de pœnis, in antiq. & conſ.* 10. *ſub tit. de conſtit. in antiq.* Maiol. *de irregul. lib.* 3. *cap.* 25. *num.* 12. *verſ. clandeſtinum*, Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 15. §. 12. *num.* 8. Sanch. *dict. libr.* 3. *diſput.* 48. *num.* 8. *&* 9. Molfeſ. *d. tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 66. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 2. *diſputat.* 11. *cap.* 4. *verſ. ſed quæret*, Ludouic. Miranda *in man. Prælator. tomo* 1. *quæſtion.* 48. *articulo* 2. Ego ipſe *dict. allegat.* 32. *num.* 192.

Contra Henriquez *in ſum. libr.* 13. *c.* 38. §. 2. *in comment. lit. E*, Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 12. *ſect.* 4. *n.* 13. Sayr. *in ſimili tract. lib.* 4. *c.* 16. *n.* 10. Bonac. *eod. tract. diſp.* 3. *q.* 6. *punct.* 5. *n.* 19. *in fine, & de Matr. q.* 4. *punct.* 6. *num.* 3. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.* 26. §. 2. *verſ. ex quibus concedit* 10. *&* §. 6. *in princ.* exiſtimantes Religioſum benedicendo abſque licentia, præter ſuſpenſionem non incurrere excommunicationem latam *in d. Clem.* 1.

Tertiò, colligo Sacerdotem benedictio- 106
nem ſecundis nuptiis impartientem in caſu

non permiſſo incurrere ſuſpenſionem, vt per Couar.*d.§.11.num.2.* Nauar. *in man. cap.25. numer.*137.Clar.*§.fin.q.75.verſ. Sacerdos,* Henriq. *d.lib.13. cap.39.§.3. & d.c. 16.§.2.* Perez *l. 5. col.5.verſ. intelligas, titul.1. lib.5. Ordin.* Fr.Emman. *in ſum. tom.1.c.241. in fin.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep.Neapol.c.59.in addit.* Mar.Alter.*d.c.4. verſ.ſecundò,* Sanch. *d.diſp.82. n.27.* Gurier. *d.cap.106. à num.16.* Ego ipſe *d. alleg.32.n.188.*

Contra Bernard. & Salzed. *in pract. cap.77. num. 2. & lit.E,* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.1.lib.2.cap.82.num.2.in fine,* Menoch.*de arbit.caſu* 417.*num.*8. Ceuall. *d.q.604.num.*135. Aloyſ. Ricc.*d.reſol.*113.*num.*1. Vgolin. *d.§.12. num.6.in fine*, exiſtimantes arbitraria tantùm pœna puniendum eſſe Clericum in caſibus ſibi non permiſſis nuptiales benedictiones indulgentem.

Quartò, colligo excuſare à ſupradicta ſuſpenſione ignorantiam etiam craſſam, dummodò non ſit ita craſſa, vt ſit ingens temeritas. Ita Sanch. *d. lib.3. diſp. 48. n.7.* Gutier. *de Matrim.c.75.n.16.*

107 *Quintò*, colligo hanc ſuſpenſionis pœnam nedum ad officium, ſed etiam ad beneficium extendi poſſe, ut per Hurtado *de Matrim. & cenſur.tract. de ſuſpenſione, diffic.13.numer.40.verſ.nonò,* Franc. Molin.*d.diſſ.11.n.149.* vbi *num.*150.tenet eam ipſo jure impoſitam eſſe, quia Concil. Trident. *d.cap.1.* ibi, *tandiu ſuſpenſus maneat,* &c. loquitur per verba præſentis temporis, quæ latam ſententiam important.

Capvt XXII.

De Extremæ Vnctionis Sacramento per Parochum adminiſtrando.

SUMMARIUM.

1 *Sacerdos quiuis Sacramentum Extremæ Vnctionis validè confert.*

2 *Extremam Vnctionem miniſtrans cùm non ſit Parochus, vel facultatem habeat à proprio Parocho, grauiter peccat.*

3 *Regulares Sacerdotes, qui clericis ſæcularibus, ſiue laicis Extremam Vnctionem ſine Parochialis Presbyteri ſpeciali licentia miniſtrauerint, ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruata.*

4 *Regulares Sacerdotes omnibus, & ſingulis Fratribus profeſſis, conuerſis, oblatis, donatis, & ſeruitoribus ſæcularibus poſſunt Extremam Vnctionem, toties quoties neceſſarium fuerit, miniſtrare abſque alicujus pœnæ incurſu.*

5 *Ordinarij locorum permittere debent, vt Regulares teneant in ſuis Eccleſiis Oleum Sanctum pro ipſorum vſu duntaxat.*

6 *Parochus ſi abſit, vel non poſſit, aut per manifeſtam injuriam nolit Extremam Vnctionem miniſtrare, neque hoc caſu Superior adiri queat pro petenda licentia, tunc quiuis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus, eam licitè poterit miniſtrare.*

7 *Extremam Vnctionem poſſunt plures Sacerdotes ſimul cum Curato eodem tempore dare, vrgente neceſſitate.*

8 *Parochus ſi inchoatas Vnctiones ob repentinam infirmitatem, vel mortem abſoluere non poſſit, tunc alter ei ſuccedere debet.*

9 *Parochus ſi omnes vnctiones infirmi propè morituri perficere non poſſe credat, tunc plures Sacerdotes ad vngendum admittere poterit.*

10 *Parochus ratione officij obligatur Extremam Vnctionem ſubditis miniſtrare, ita vt peccet mortaliter ſi pœnitenti ſine iuſta excuſatione neget.*

11 *Extremæ Vnctionis capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione vtitur, vel certè antea vſus eſt, hócque Sacramentum recipere optauerit.*

12 *Extrema Vnctio non eſt neganda pueris rationis vſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & S. Pœnitentiæ, aut Euchariſtiæ recipiendæ capacibus.*

13 *Extrema vnctio neganda non eſt diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus, modò priuſquam in talem amentiæ ſtatum perueniſſent, Sacramentum hoc ſaltem interpretatiuè deſiderauerint.*

14 *Parochus eo caſu Extremam Vnctionem miniſtrare debebit, cùm viderit hominem de vita periclitari.*

15 *Parochus poterit Extremam Vnctionem miniſtrare cùm viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, ob rabidum morſum.*

16 *Peſtis tempore ad vitandum contagium inſeruire poteſt vſus virgæ argenteæ oblongæ ad vngendum è loco remotiori.*

17 *Parochus non tenetur cum morali vitæ periculo Vnctionem præbere.*

18 *Senibus, qui ſenectute conficiuntur, abſque alia infirmitate tenetur Parochus Extremam Vnctionem miniſtrare.*

19 *Parochus ad Extremam Vnctionem miniſtrandam non debet expectare articulum quo infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omninò*

omninò ipſius deſperata ſit ſalus.

20 *Extrema Vnctio poteſt miniſtrari infirmo extra lectum iacenti.*

21 *Parochus poterit ſtatim in principio morbi Extremam Vnctionem miniſtrare, etſi diuturnior morbus videatur, ſi tamen ſalus deſperata ſit.*

22 *Extrema Vnctio miniſtrari poteſt, quamuis adhibito Medicorum judicio probabiliter dubitetur, an homo in periculo mortis ſit, necne.*

23 *Infirmus ſi dum inungitur moriatur, debet Parochus ab vnctionibus deſiſtere.*

24 *Extremæ Vnctionis materia remota eſt oleum ex oliuis ab Epiſcopo priùs benedictum, vel ſaltem à ſimplici Sacerdote ex Papæ commiſſione.*

25 *Parochus peccat ſi oleum alterius anni in Extrema Vnctione miniſtranda adhibeat, niſi aliud ſuadeat neceſſitas.*

26 *Oleum conſecratum pro Extrema Vnctione miniſtranda, ſi creditur non ſufficere pro toto anno, licitè poterit Parochus miſcere aliquam minorem quantitatem olei non conſecrati.*

27 *Extremæ Vnctionis materia proxima eſt vnctio ſaltem quinque ſenſuum facta à Sacerdote.*

28 *In quinque ſenſibus vngendis non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacramenti.*

29 *Vnctiones pedum, ac renum non ſunt de eſſentia Sacramenti Extremæ Vnctionis.*

30 *Vnctio in renibus conuenientiùs omittitur, præſertim in fœminis, ac viris Religioſis.*

31 *Infirmus ſi manibus careat, vngenda eſt caro propinqua; ſi oculis careat, locus oculorum vngi debet, dum ei adminiſtratur Extrema Vnctio.*

32 *Sacerdotes non in palmis, vbi ſacro Oleo vncti ſunt, ſed infra palmam, vel in exteriori manus parte inungi ſolent, dum eis Extrema Vnctio miniſtratur.*

33 *Extrema Vnctio quando miniſtratur in caſu neceſſitatis, eo quòd periculum ſit in mora ſine culpa, poterit vna auris, vel vna manus inungi.*

34 *Vnctiones ſine Cruce fieri in Extrema Vnctione nihil obſtat causâ celebrandi propter periculum inſtantis mortis.*

35 *Forma Extremæ-Vnctionis quæ? oſtenditur.*

36 *Extrema Vnctio ex conſuetudine fermè vbique obtenta vltimo loco inter Sacramenta morituro confertur.*

37 *Extremam. Vnctionem conferre infirmo antequam ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, non eſt peccatum mortale.*

38 *Parochus non poterit Extremam Vnctionem iterum conferre, durante eodem periculo morbi.*

39 *Parochus non poteſt prætermittere Orationes, & Pſalmos qui in Extremæ Vnctionis adminiſtratione præſcribuntur ab Eccleſia, abſque peccati mortalis incurſu.*

40 *Pſalmi ſeptem Pœnitentiales ex præcepto Eccleſiæ non ſunt neceſſarij in adminiſtratione Extremæ Vnctionis.*

41 *Extremam Vnctionem non licet adminiſtrare in neceſſitate, non adhibitis veſtibus ab Eccleſia præſcriptis.*

42 *Peſtis tempore propter periculum contagionis ſatis eſt in adminiſtranda Extrema Vnctione adhibere ea, quæ eſſentialia ſunt.*

43 *Parochus in adminiſtranda Extrema Vnctione vnum miniſtrum clericum, ſi haberi poſſit, adhibere debet, alioqui ſolus illam conferens, reliqua etiam omnia peragere poterit.*

44 *Parochus non debet ſine lumine Extremam Vnctionem deferre.*

45 *Interdicti tempore Extrema Vnctio nulli laico, vel etiam Clerico, aut Religioſo, ſi ſufficienti priuilegio muniti non ſint, miniſtrari poteſt.*

46 *Extrema Vnctio Interdicti tempore miniſtrari poterit quando infirmus nullum aliud poteſt recipere Sacramentum.*

47 *Parochus infirmo moribundo qualiter aſſiſtere debeat, remiſſiuè.*

48 *Sepeliendi ſuos Parochianos quæ obligatio Parocho incumbat, oſtenditur.*

LICET quiuis Sacerdos Sacramentum Extremæ Vnctionis validè conferat, vti proprius illius miniſter, quia ejus adminiſtratio intrinſecè non eſt actus juriſdictionis, ſicut abſolutio à peccatis, Concil. Tridentin. *ſeſſione* 14. *capit.* 3. *de Extrema Vnctione*, S. Thom. *in* 4. *diſt.*13.*quæſt.*2. *artic.*2. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Extrema Vnctio*, §. 2. Sayr. *de Sacrament. in genere, lib.*2.*cap.* 2. *quæſ.* 3. *artic.* 2. *verſ.* 2. *de Sacrament. in med.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*5.*quæſt.*79. *art.*1. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 28. *à n.*69. Ægid. de Coninck *de Sacrament. & cenſur. tom.* 2. *diſput.* 19. *à num.*27. Bonacin. *de Sacram. diſputat.*7. *quæſt. vnica, puncto* 4. *num.* 1. Molfeſ. *in ſumma Theologia moralis, tract.* 4. *cap.* 3. *num.* 32. Homobon. de Bonis *de examine eccleſ. tract.*4.*quæſt.*53. Ant. Fernandez *in examine Theolog. moralis, part.*3. *cap.*10. §. 1. *num.* 8. Filliuc. *in quæſt. moral. tract.* 3. *cap.* 5. *n.*87. Paul. Layman. *in Theologia morali, lib.* 5. *tract.*8. *cap.*6. *num.*1. Nihilominus tamen non poteſt licitè illud adminiſtrare, niſi habeat juriſdictionem, & ab Eccleſia non impediatur; ac propterea † qui non eſt proprius Sacerdos, aut Parochus, vel

vel qui facultatem non habet à proprio Parocho, grauiter peccat adminiſtrando hoc Sacramentum; ſiquidem Sacramenta fidelibus miniſtrare proprium eſt Paſtoris officium, & nullus mittere debet falcem in meſſem alienam, ſibique alienam jurisdictionem vſurpare: Ita Sot. *in 4.diſtin.*23.*q.*2.*art.*1. Syluest. *verb. Vnctio Extrema*, *n.*4. Zambran. *de caſibus in articulo mortis*, *c.*5. *dub.*8. *n.*2. Fernandez *d. n.*8. Coninck *d.diſp.*19.*n.*28. Bonac. *d.puncto* 4. *n.*4.*&* 5. Paul. Layman. *d.c.*6.*n.*2. Tamburin. *de jure Abbatum*, *tom.* 2. *diſp.*7.*q.*1. Trullench *in praxi reſol. Sacram.lib.*5.*c.vnic. dub.*3. *num.*4. Ludov. à Sancto Ioanne *de admin. Sacrament. art.*5.*de Extrema Vnctione*, *num.* 22. vbi quod ſub ratihabitione Parochi poterit quilibet Sacerdos adminiſtrare hoc Sacramentum.

Vnde Sacerdotes qui extra caſum neceſſitatis, vel ſine licentia Epiſcopi, aut Parochi, ſeu abſque ſpe ratihabitionis hoc Sacramentum præter ejus conſenſum adminiſtrauerint, grauiter peccabunt, vt communiter docent Baſſæ. & ab eo citati *in floribus Theolog. verb. Extrema Vnctio* 2. *n.*1. Machado *en ſu perfetto Confeſſor*, *lib.*4.*p.* 2. *tract.* 2. *docum.*22. *num.*2.

3 Regulares verò Sacerdotes, qui Clericis ſæcularibus, ſiue laicis Sacramentum hoc ſine proprii Parochialis Preſbyteri ſpeciali licentia miniſtrauerint, ipſo facto ſunt excommunicati, cuius excommunicationis abſolutio Sedi Apoſtol. eſt ſpecialiter reſeruata, vt probat *Clem.* 1.*de priuileg.* & ex ea colligunt Henriq. *in ſumma*, *lib.*13.*cap.*40.§.4.*lit.* N. Fr.Emman. *quæſt. Regular. tom.*2. *quæſt.*60. *art.*2. *verſ. decimò*, Zerol.*d. verb. Extrema Vnctio*, §. 2. Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*11.*cap.*13.*q.*5. *verſ.primum*, Paul.Comitol.*reſponſ.moral.lib.*1. *q.*44. Ludou. Miranda *in man. Prælator. tom.*1. *q.*46.*art.*1. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea*, *reſolut.* 210. *verſ. duodecimò*, Bonac. *d. puncto* 4.*num.*6. Ego ipſe *de officio*, *& poteſt. Epiſcopi*,*p.*3. *alleg.* 50. *n.*96. *ſecundùm Lugdunen. impreſſ.* & me citato Lezana *in ſumma qq. Regul. tom.*1.*c.*9. *n.*31. *& c.*21.*n.*10. Trullench.*d.n.*4.

4 Omnibus tamen, & ſingulis Fratribus profeſſis, conuerſis, oblatis, donatis, nouitiis, & ſeruitoribus ſæcularibus, aut pauperibus in hoſpitalibus ſuis degentibus poſſunt ipſi Regulares Sacramentum hoc toties quoties neceſſarium fuerit, miniſtrare abſque alicuius pœnæ incurſu, ex priuilegio Eugenii IV. Fratribus Minoribus conceſſo, cuius meminit Ludou. Miranda *d. diſp.*7.*q.*3. *in princ.* Portel. *in dub. Regular. verb. famuli, ſeu familiares*, *n.*1. Hieron. Roder. *in compend.qq. Regular.reſol.*64.
5 *num.*1. † & ideò permittere debent locorum Ordinarii, vt ipſi teneant in ſuis Eccleſiis Oleum Sanctum pro ipſorum vſu duntaxat, ſicut cenſuit Sac. Congregatio negotiis Epiſcop. & Regul. præpoſita, *ſub die* 13. *Iulij* 1589. Quamuis quoad Donatos, Oblatos, & ſeruitores ſæculares id hodie habere locum tantùm in foro conſcientiæ, ſiue occulto, dicendum videatur: ita vt ſi Parochus aliquod jus circa huiuſmodi perſonas vendicare vellet, & in exteriori foro illud poſtularet, non poſſet ei virtute præfati priuilegii, ſeu aliorum reſiſti, niſi quatenus ea per *Concil. Trid.* reſtricta non ſint; & ſic quandiu ipſe non reſiſtit, integrum eſt Religioſis tuta conſcientia ſuis priuilegiis vti, juxta Pii V. conceſſionem, qui viuæ vocis oraculo abſolutè, & ſine limitatione declarauit, vt gratiæ huiuſmodi non cenſeantur derogatæ, nec reſtrictæ. Ita Suar. *tom.*4. *de Relig. tractat.* 10. *libr.* 9. *capit.* 4.*numer.*12. Tamburin. *d.q.*3. *in fine.*

Si verò Parochus abſit, vel non poſſit, aut 6
per manifeſtam injuriam nolit hoc Sacramentum miniſtrare, neque etiam hoc caſu Superior ejus adiri queat pro petenda licentia, tunc quiuis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus licitè poterit illud miniſtrare; quia in tali caſu, etſi ipſemet immediatus Paſtor, ſeu Parochus inuitus ſit, tamen ejus Superior, ſaltem Summus Pontifex licentiam præbere cenſendus eſt, cùm hoc Sacramentum animæ in extrema lucta valdè vtile ſit, & quaſi firmiſſimum præſidium contra Dæmonis infeſtationes à Chriſto inſtitutum, teſtante Concil. Trident. *in proœm. de Extrema vnctione*; quin etiam neceſſarium animæ remedium, ſi aliud eo tempore Sacramentum ſalubriter ſuſcipi nequeat: Ideò ſic docent Caietan. *verb. excommunicatio*, *num.*64. Armil. *eodem verbo*, *num.* 49. Henriquez *lib.*3. *cap.*13. §.4. Soar. *tom.*3. *diſputat.*44. *ſectione* 2. Ægid. de Coninck *dicta diſputat.*19. *num.*9. Zambran. *de caſibus in articulo mortis*, *c.* 5.*dub.* 8. Fernandez *d.*§.1.*num* 8.*prope fin.* Ex qua ratione excommunicationem *d. Clem.* 1. *de priuileg.* non incurri à Religioſis adminiſtrantibus, in caſu neceſſitatis abſente Parocho, pluribus citatis reſolvit Bonac. *d.q.vnica*, *puncto* 4. *num.* 6. quibus addo Ludou. Miranda *d. quæſt.*49.*art.*1. *concl.vnic. in princ.* Suar. *tom.*4. *de Relig.tract.* 10.*lib.*9.*cap.*4.*n.*9. Tamburin. *d. diſp.*7.*q.*2.

Poſſunt plures Sacerdotes ſimul cum Cu- 7
rato eodem tempore Extremam Vnctionem dare, ita vt vnus vnum ſenſum vngat, itidem prolata forma partiali: Ita Henriquez *in ſum. lib.*1. *cap.* 27. §. 2. Nald. *verb. Extrema Vnctio*, *n.*6. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 28. *num.*62. Gallet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. Extrema Vnctio habet*, Ægid. de Coninck *d. diſp.*19.*dub.*9. Poſſeuin. *d. tract. de offic. Curati*, *c.*9. *ſub dub.* 8. Bonac.*d. punct.*4.*n.*7. Ludov. à S. Ioan. *d. loco*, *n.*24. Filliuc. *in qq.moral. tom.*1.*tr.*3. *cap.*5.

cap. 5. numero 92. Trullench. *in praxi reſol. Sacram. lib.5. cap. vnic. dub.2. num. 5.* Sed non eſt faciendum ſine neceſſitate, quia extra illam non poteſt Sacramentum à pluribus Sacerdotibus adminiſtrari abſque peccato mortali, cùm fiat contra vſum, & praxim Eccleſiæ in re graui, qui habet vt vnus Miniſter omnes Vnctiones, ideoque totum Sacramentum perficiat, ſicut obſeruat Bonac.*d.num.7. verſ.dixi vrgente neceſſitate, &*
8 *n.8.* † Neceſſitatis autem caſus hac in re duplex eſſe poteſt, vnus communiter receptus ex parte Miniſtri, ſi inchoatas vnctiones ob repentinam infirmitatem, aut mortem abſoluere non poſſit, tunc alter ei ſuccedere debet, nihil repetens, ſed quæ reſtant adjiciens: vt per Poſſeuin. *d.num.8.* Bonac. *d.puncto 4.num.9.* Trullench. *d.lib.5.cap.vnic. dub.2.*
9 *n.7.* Alter eſt ex parte infirmi, ſi antè moriturus videatur, quàm vnicus miniſter omnes vnctiones perficere poſſit, tunc permittit Suar.*d.diſp.44.ſect.2. n.8.* vt plures Sacerdotes ſimul vngant, vnus oculos, & alter aures, &c. proferentes interim formas, quæ Vnctionibus reſpondent. Et fortaſſe *Iacobus Apoſtol. epiſt.5.* idcircò Preſbyteros nominauit, vt ſignificaret plures ad huius Sacramenti miniſtrationem concurrere poſſe, niſi fortaſſe magis placeat dicere numerum pluralem pro ſingulari vſurpaſſe, ac ſi diceret, *inducite vnum ex Sacerdotibus miniſtris Eccleſia:* vide Doctores, quos citat Bonacin.*d.punct.4.n.7. verſ.neque obſtat.*

10 Parochus ratione officii ex juſtitia obligatur hoc Sacramentum ad fidelium ſalutem à Chriſto inſtitutum, ſubditis miniſtrare, vt proinde mortaliter peccet, ſi petenti ſine juſta excuſatione neget, vel differat cum probabili periculo, ne interim infirmus decedat. Ita Nau.*in man.cap.25.n.131.* Baſſæ. *in floribus Theolog.verb.Extrema vnctio 2.n.2.* Suar. *tom.5. diſp. 61. ſect. 2.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor y cura de Almas, lib.4. p.2. tract.2. docum. 12.n.3.* Poſſeuin. *d.c.9.num.9.* Ludou. à Sancto Ioanne *d.art.5.n.4.* Bonac. *d.q. vnica, puncto 5. n.12.* Chapeauille *d.tract.c.5.q.1.* Paul.Laym.*d. tract.8.cap.7.num.3.* Trullench.*d.dub.2.n.8.*

11 Subiectum huius Sacramenti capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione utitur, vel certè antea vſus eſt, hocque Sacramentum recipere optauerit: Ita Poſſeu. *d.cap.9.n.4.* Zerol. *in praxi de Sacram. Pœnit.c.15.q.7.* Zambran.*d.cap.5. dub.3.* vbi ait debere dari cuicunque infirmo, cuius mors timeatur, & creditur citò futura, modò infirmitas naſcatur ex morbo, vel ex vulnere, vel veneno potato, vel ex alia quacumque cauſa intrinſeca, non tamen proximo morti violentæ, vt ſuſpendendo, vel ſuffocando, quia non infirmatur: & *numero 2.* quod non eſt neceſſarium, vt ſit in lecto: *& dub.6.* tenet in eadem infirmitate poſſe repeti Extremam Vnctionem, Bonacin.*d.quæſt.vnica, punct.5.n.1.* Paul.Layman. *t.2.d. tract.8. cap.4.num.1.* Ludou. à ſancto Ioanne *d.art.5.à n.5.* Trullench. *in praxi reſolut. Sacram. lib.5.cap.vnic.dub.4. à num.1.*

Vnde neganda non eſt Extrema Vnctio 12
pueris rationis vſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & ſacræ Pœnitentiæ, aut Eucbariſtiæ recipiendæ capacibus, non antea; cùm deuotionem, & affectionem erga ipſam tunc habere non poſſint: ac prætereà cùm non ſit inſtitutum, niſi contra reliquias peccatorum actualium, quæ ipſi ante vſum rationis non habent, ſed nec habere poſſunt, & quamuis ordinetur etiam ad tollendas reliquias peccati originalis aliquo modo, id tamen eſt quatenus poſtmodùm confirmatæ ſunt per peccatum actuale: Ita docent Sot. *in 4. diſt.23.quæſt. 2. art.2.concl. 4.* Nauar.*in man. cap. 22. num.13.* Emman. Sà *in aphoriſmis, verb.Extrema Vnctio, numer.2.* Iacob. de Graff.*in aureis deciſ.p.2.lib.1. cap.8. num.16.* Soar. *in 3.p.tom.3. quæſt. 70.ſect.1.* Fr.Emman. *quæſt.Regul. tom.3. quæſt.79. art.2.* Ludou. Miranda *d.concl.6.q.49.art.2.* Trullench. *d. cap. vnic.dub.4.num.5.* Ludou.à S.Ioan. *d.art.5.n.7.* Poſſeuin. *d.cap.9.num.4.verſ. pueris*, Zambran. *de caſibus in articulo mortis, cap.5. dub.1.* Bonacin. *d.quæſt.vnica, puncto 5.numer.1. verſ. ratio,* Chapeauille *d. tract. cap.5. quæſ.17.* Gallet. *in margar. caſuum Conſcient.verb. Extrema Vnctio, antepenult.* vbi quod danda eſt pueris in decimo anno morientibus: & *in fine* addit, dari debere etiam his, qui fuerunt baptizati, in articulo mortis, quia licèt per Baptiſmum tollatur culpa, & pœna, remanet tamen pugna contra hoſtem, Paul. Layman. *d.cap.4.num.2.* vbi ſubdit excuſari Parochos ſi pueris ante annum ætatis XIV. aut XV. juxta diœceſis conſuetudinem Extremam Vnctionem negent, excepto tamen caſu neceſſitatis, ſi puer, quem rationis vſum aſſequutum eſſe conſtat, aliud ante mortem Sacramentum ſuſcipere non poſſit, idem Zambran. *de Extrema Vnctione, dub.1. cap.5. n. 3.* vbi ait quod omnibus pueris capacibus Sacramenti Pœnitentiæ, atque adeò in omnibus poſt ſeptennium, niſi conſtaret carere vſu rationis, danda eſt Extrema Vnctio, licèt non recipiant, nec ſint idonei ad Euchariſtiam recipiendam, Ioan. Sanci. *in ſelect. diſp.27. per tot.* vbi tenet peccare Parochum, qui non adminiſtrat Vnctionem ſacram puero habenti vſum rationis ad peccandum, quamuis ob defectum ætatis nunquam ſuſceperit Euchariſtiam: refert Machado *lib. 1.p. 2. tract.2. docum. 12. numer.5.* & quamuis

Nugn. *in 3.p.tom.2.q.32.art.2.diffic.1.* & Ioan. Sanci.*d.diſp.27.n.18.* putent Fidelem,qui nunquam peccauit, ſubiectum habile non eſſe huius Sacramenti; contrarium tamen tenent plures alii, meritò arbitrantes, quod licèt Parochus cognoſcat per Confeſſionem, puerum nunquam actualiter peccaſſe, teneatur tamen miniſtrare Sacramentum Vnctionis; quia tunc indigebit illo infirmus ad robur acquirendum contra tentationes dæmonum; ex quorum numero ſunt Villalob. *in ſum. tom.1.tract.10.diffic.4.num.7.* Suar.*tom.4.diſp.42. ſect.2.num.10.* Filliuc. *tom.1.tract.3.cap.4. num.108.* plures, quos refert, & ſequitur Diana *part.3.tract.4.reſol.181.* Machado *d.lib.4.part.2. tract.2.docum.22. num.6.* Trullench *d.cap.vnic. dub.4.num.6.*

13 Nec etiam neganda erit extrema Vnctio diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus, modò priuſquam in talem amentiæ ſtatum perueniſſent, Sacramentum hoc ſaltem interpretatiuè deſiderauerint, ſi nimirum Chriſtianè vixerunt, atque ſalutis ſuæ memores fuerunt, quod qoidem præſumendum, niſi contrarium appareat: ita Henriq. *lib.3.cap.13.§.1.* Ludou. à Sancto Ioanne *d.art.5.de extrema Vnct.n1.3.* Poſſeuin. *d. cap.9. num. 4. verſ. habitantibus*, Ludov. Miranda *d. q.46.art.2.concl.5.* vbi quod prædictum Sacramentum non eſt dandum amentibus, ſiue furioſis, niſi aliquibus vtantur lucidis interuallis, Zambran. *d.cap.5.dub.2.num.4.* Bonacin. *d. punct.5.num.2. & 3.* Paul. Layman. *d.cap.4.n.3.* vbi *verſ. ij porrò*, ſecus dicit de perpetuis amentibus, Fernandez *d.part.3.cap.10.§.1.numer.9.* In phreneticis verò, & furioſis aduertit Zambran. *d. dub. 2.* qui citat Palud. S. Anton. Ledeſm. Henriq. & alios; eos, ſi reſiſtant, eſſe ligandos, excluſis tamen laicis, ad tollendum ſcandalum: & quod id facere aliquando erit neceſſarium, quando phreneticus non poſſet recipere aliud Sacramentum, niſi extremam Vnctionem, refert Anton. Diana *reſolut.moral.p.2. tr. de celebrat. Miſſar. reſol.78. in fine.*

14 Eo caſu Parochus Sacramentum hoc miniſtrare debebit, cùm viderit hominem ita periclitari propter infirmitatem ex gravi morbo, peſte, vulnere, veneno potato, vel ſimili cauſa intrinſeca? Ita Syluest. *verb. extrema Vnctio, §.3. & de Sacram. Pœnitent. cap.15. quæſ.7.verſ.dico ſecundò*, Galet.*in margarita caſuum conſcient.eodem verbo Extrema Vnctio, n.1.* Poſſeu. *d.cap. 9. num.4. in princip.* Ægid. de Coninch *d. diſput.19. dub. 7.* Trullench. *d. c. vnic. dub.4. n.4.* Ludou. Miranda *d.q.49. art.2. concl. 2.* vbi quod Sacramentum non quibuſcunque infirmis eſt exhibendum, ſed tantummodò graui morbo laborantibus, & iis, qui morti jam appropinquant.

Sic etiam poterit Parochus Sacramentum 15
hoc miniſtrare cùm viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, vel ob rabidum morſum, Bonac. *d.puncto 5.n.6.* Ludov. à S. Ioanne *n.6.* Poſſeu.*d.c.9.n.4. verſ. rabido*, vbi aduertit cauendum eſſe ne tangatur rabidi ſpiritus, ſeu ſaliuâ, quia habet vim inficiendi rabie tangentem, ideò vngi debet loco oris pars vici-
na. † Inſeruire etiam poteſt tempore peſtis 16
ad vitandum contagium vſus virgæ argenteæ oblongæ ad vngendum à loco remotiori, de quo Suar. *diſp. 44. ſect. vlt.in fine*, Chapeauille *de modo miniſtrandi Sacramenta tem-
pore peſtis, c.5. q. 39.* † Vt ſi impendat verum 17
& morale vitæ periculum, quod vitare Parochus nequeat, non tenetur cum tam graui periculo Vnctionem præbere; tenetur tamen aptis Medicorum remediis vti, vt periculum vitet, vel illud præuenire: at ſi poſtquam omnia præſtitit, mortis periculum adſit, non tenetur; ſecus ſi abſit. Ita Suar. *tom. 4. de Pœnit.diſp.40.ſect.3.* Villalob. *in ſum.tom.1. tr. 10, dif.6.n.7.* Armil. Molfeſ. & alii, quos refert & ſequitur Diana *moral. reſol. p. 2. tract. 4. reſol. 174.* Machado *d.lib.4.p.2.tract.2.docum.22 n.4.* Trullench *d.lib.5. dub.2.n.9.*

Senibus quoque, qui ſenectute conficiun- 18
tur, abſque alia infirmitate, tenetur Parochus hoc Sacramentum miniſtrare: ita Bonac. *d. punct. 5. num.6. in princip.* Valer. Reginald. *d.lib.28. n.69.* Ludou. Miranda *d.q.49. art.2. concl. 8.* vbi idem dicit de mulieribus in partu iamiam deficientibus, & ſimilibus.

Quamuis ſupradicta ſint vera, nihilomi- 19
nus ad exhibendum præfatum Sacramentum non eſt expectandus articulus, quo infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omninò ipſius deſperata ſit ſalus: ita Nald. *in ſum. verb. Extrema Vnctio, num.1.* Ægid. de Coninch *d.diſput.19. dub.7. num.25.* Poſſeuin. *d.cap.9.num.5.* Ludou. Miranda *d. q.49. art. 2. concl.3.* Bonacin. *d.puncto 5. num.7.* Trullench.
d. dub.4. n. 3. † Nec eſſe neceſſarium vt infir- 20
mus in lecto jaceat, quia etiam extra lectum inungi poteſt, v.g. peſte infectus, hydropicus, phthiſicus, Henriq.*in ſum.lib.3.cap.11.§.1.* Zambran. *d. cap.5. dub.3.* Sed etſi diuturnior
morbus videatur, ſi tamen ſalus deſperata 21
ſit, poterit Parochus ſtatim in principio morbi Sacramentum hoc miniſtrare, ſaltem ſi aliqua cauſa exigat, vt quia morbus fallax eſſe ſolet, qui interdum inopinatò hominem occidit, vel quia in progreſſu majus contagionis periculum timetur, idque peſtis tempore obſeruandum monet Suar. *tom.4. de Pœnitent. diſput.44. ſect. vlt. in fine.*

22 Si autem adhibito etiam Medicorum iudicio probabiliter dubitetur , an homo peſte infectus, & conſequenter in periculo mortis ſit, nec ne, Sacramentum hoc ſub conditione celebrare poſſe Parochum , ait Chapeauille *d.tract. cap.5. quaeſt.*11. Sic etiam poterit adminiſtrare infirmo , de quo dubitatur an ſit mortuus , ſub conditione, ſi adhuc viuit , ne Sacramentum conferatur ſubiecto incapaci , ita Nau. *in man.c.*22.*n.*13. Emman. Sà *verb.Extrema Vnctio, num.*15. Poſſeu. *d.c.*9. *num.*19. Bonacin. *d. punct.*5. *num.*9. Ludou. à S. Ioanne *d.loco* , *n.* 16. Paul. Layman. *d. tract.*
23 8. *cap.*8. *num.*2. † Sed ſi infirmus dum inungitur , ex hac vita decedat , debet Parochus ab Vnctionibus deſiſtere , Bonac. *d. punct.* 5. *numero* 8. Vgolin. *de officio Epiſcopi,cap.*15.§.9. *num* 2.

24 Materia remota huius Sacramenti eſt oleum ex oliuis ab Epiſcopo priùs benedictum, Concil.Trid.*ſeſſ.*14. *de extrema Vnct.c.*1. Sayr. *de Sacram. in genere* , *lib.*1. *cap.*3. *quaeſt. vnica, art.*3. *verſ.de Sacramento*, Zerol.*in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. Extrema Vnctio* , §.1. Petr. Ledeſma *in ſum.p.*1. vbi *de Sacrament. Extrema Vnct. c.* 2. Azor. *inſtitutionum moralium p.*1. *lib.*2.*cap.*7.*verſ.quotieſcunque,in fine*, Zambran. *de extrema vnct.cap.*5.*in princ.numero* 3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.*28. *numero* 50.*cum ſeqq.* Ægid.de Coninck. *d.diſputat.* 19. *à num.*5. Bonacin.*d.quaeſt.vnica,punct.*2. *num.*2. Fernandez *d.part.*3.*cap.*10. §. 1. *numer.* 1. Vel ſaltem à ſimplici Sacerdote ex Papæ commiſſione, vt contra Card. Bellarm. *de Extrema Vnctione,cap.*7. Ægid.de Coninck *d.diſput.* 19. *dub.* 2. rectiùs ſentiunt Caiet. 2.2.*quaeſt.*72.*art.*3. Victor. *de Extrema Vnctione*, *n.* 216. Henriq. *d.lib.*8.§.2. Fernand. *loco proximè citato*, Zambran. *d.cap.* 5.*in princip. num.* 3. Bonacin. *d.q. vnica,punct.*2.*num.*3. vbi *num.*4. reſoluit oleum oliuarum eſſe materiam ſufficientem huius Sacramenti , quamuis benedictum ſit alia benedictione , quàm benedictione conſueta Eccleſiæ : & *n.*5. ſubdit non eſſe validum Sacramentum Extremæ Vnctionis , ſi aliud oleum per errorem adhibeatur præter oleum infirmorum.

25 Non videtur à peccato excuſandus Parochus , ſi oleum alterius anni adhibeat , niſi aliud ſuadeat neceſſitas, vt reſoluunt Bonac. *d.quaeſt vnica,punct.*2.*n.*6. Vgolin. *de officio Epiſcopi,cap.*7.§.2.*num.*1. Poſſeuin.*d.cap.*9. *num.* 1. Ludou. à Sancto Ioanne *de adminiſtr. Sacrament.artic.* 5.*de Extrema Vnctione, num.*1. quia debet eſſe benedictum eo anno , vt præcipitur *in cap.litteris, de conſecr. diſt.*3. Machado *en ſu perfetto Confeſſor y cura de Almas* , *lib.*4.*par.* 2.*tractat.*2. *docum.*22. *numero* 7. & ſic vbi neceſſitas vrgeret , poterit Parochus veteri oleo morituros vngere , vſquedum nouum ipſi ab Epiſcopo tranſmiſſum fuerit , Zambran.*d.cap.*5.*dub.*4. *num.*15. Vgolin. *d.*§. 2.*n.*2. Paul. Layman. *d.tract.* 8. *cap.* 2. *num.* 4. vbi aduertit, quod ſi aduentante nouo , ex vetere aliquid remanſerit in lampadibus Eccleſiæ, quæ ante venerabile Sacramentum ſunt, ponendum eſt , vt comburatur.

Verùm eo caſu , quo oleum conſecratum 26
creditur non ſufficere pro toto anno , licitè poterit Parochus oleum non conſecratum miſcere conſecrato, vtrumque enim cenſetur conſecratum per admixtionem , modò quod additur ſit minoris quantitatis conſecrato : ita Poſſeu. *d.c.*9.*n.*2. Fuſc.*de viſitat.lib.*1. *cap.*6.*n.*10. Ludou. à S. Ioanne *d.loco,n.*2. Zambran. *d.c.*5.*dub.*5. Bonacin. *d.punct.* 2. *n.*8. me citato hoc loco Machado *d.docum.*22. *num.*7. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. part.*2. *alleg.*31.*n.*17.

Materia verò proxima huius Sacramenti 27
eſt vnctio ſaltem quinque ſenſuum , facta à Sacerdote , ſecundùm S. Thom. *in* 4. *diſt.* 23. *q.*2.*num.*3. Ægid. de Coninch *d.diſp.*19.*dub.*3. *num.*12. Zambran. *d.cap.*5.*in princ. num.*3. Bonacin *d. punct.*2. *num.*9. † In quibus vngendis 28
non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacramenti , quia mutato ordine adhuc completa manet ſignificatio , vt per Poſſeuin. *d. cap.*9. *numer.*14. Bonacin. *d.quaeſt.vnica* , *puncto* 2. *numer.*20.

Circa reliquas verò duas Vnctiones , pe- 29
dum videlicet , ac renum , ſeruanda eſt cuiuſque Eccleſiæ conſuetudo , cùm non ſit de eſſentia Sacramenti, ex Palud.*in* 4.*diſt.*23.*q.*3. *art.*3. *concl.*1. & *ibi* Sot. *quaeſt.*2. *art.*2. *concl.* 2. Zambran.*d.cap.*5.*in princ.num.*4. Imò † Vnctio 30
in renibus conuenientiùs omittitur, præſertim in fœminis, ac viris Religioſis , Henriq. *d.lib.*3.*c.*12. §. 2. Emman. Sà *verb. Extrema Vnctio* , *n.*12. Card. Bellarm. *lib. de Extrema Vnct. cap.*10.*in fine*, Valent. *tom.* 3. *diſp.* 8.*q.*1.*punct.* 2. Soar.*diſp.*40.*ſect.*2.*num.*6. Zambran.*d.cap.*5. *in princip.num.*2.

Quod ſi ægrotus manibus careat , vngen- 31
da eſt caro propinqua ; ſi oculis careat , locus oculorum vngi debet , Sot.*d.q.*2. *art.*3. Henriq. *d.cap.*12. §. 1. Emman. Sà *d. verb. Extrema Vnctio*, *num.*13. quia licèt homo , qui perpetuò caruit viſu , non potuerit eo ſenſu peccare ſecundùm effectum , potuit tamen peccare ſecundùm concupiſcentiam videndi.

Sacerdotes porrò non in palmis , vbi ſacro 32
oleo vncti ſunt , ſed infra palmam , vel in exteriori manus parte ungi ſolent , Poſſeuin. *d.cap.*8.*num.*15. Emman. Sà *d.verb.Extrema Vnctio,num.*16. *verſ.Sacerdotes*, Bonacin *d.punct.*5. *n.*19. quamuis nihil referat etiam in ipſis palmis inungi , cùm hæc Vnctio ab altera diuerſa ſit, vt notauit Palud. *in* 4. *diſt.*23. *q.*3.*art.*3. *concl.*

concl. 3. Zambran. *d. cap.* 5. *in princ. num.* 5. quare cuiuſque hac in re conſuetudo diœceſis ſequenda eſt.

33 In caſu neceſſitatis, eo quòd periculum ſit in mora, ſine culpa poterit vna auris, vel vna manus inungi, Henriquez *dict. cap.* 12. §. 1. Emman. Sà *d. verb. Extrema Vnctio, n.* 12. Soar. *d. diſput.* 40. *ſect.* 2. *num.* 5. Zambran. *d. cap.* 5. *in princ. num.* 9. Bonacin. *d. punct.* 5. *n.* 21. Galet. *d.*
34 *verb. Extrema vnctio, num.* 21. † Et tunc cauſa accelerandi propter periculum inſtantis mortis, Vnctiones ſine Cruce fieri nihil obſtat, vt aduertunt Suar. *d. ſect.* 2. *num.* 3. Ægid. de Coninck. *d. diſp.* 19. *dub.* 2. *in fine*, Zambran. *d. cap.* 5. *in princ. num.* 21. vbi *n.* 14. ſubdit quod in neceſſitate poteſt dari Extrema Vnctio à ſolo Sacerdote ſine miniſtro.

35 Forma huius Sacramenti, inquit Concil. Florent. *in decreto Eugenij*, § *quintum Sacramentum*, eſt: *Per iſtam ſanctam Vnctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quicquid deliquiſti per viſum. Amen*: & ſimiliter de aliis membris tradunt Zambran. *d. c.* 5. *in princ. num.* 2. Bonacin. *d. q. vnica, punct.* 3. *num.* 1. Fernandez *d.* §. 1. *num.* 3. Paul. Layman. *d. cap.* 3. vbi *in verſ. ſecundò*, animaduertit formam illam verborum ad ſingulas Vnctiones ſenſuum repetendam eſſe, ſaltem ex neceſſitate præcepti: at verò ſi periculum eſt in mora, vel morbus eſt contagioſus, putà tempore peſtis, credunt aliqui non improbabiliter ſatis eſſe quod vngatur organum ſenſus magis obvium, dicendo, *Per iſtam ſanctam Vnctionem, & piiſſimam ſuam miſericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid deliquiſti per viſum, auditum, odoratum, guſtum, tactum, & greſſum*: ex horum numero ſunt Victorel. *de Extrema Vnctione*, §. *de ſingulis Vnctionibus*, Suar. *tom.* 4. *diſp.* 41. *ſect.* 3. Ægid. de Conink *d. diſp.* 19. *dub.* 5. Poſſev. *d. cap.* 9. *n.* 19. Bonacin. *d. q. vnic. puncto* 3. *num.* 5. Chapeaville *de modo adminiſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap.* 5. *quæſt.* 30. Paul. Layman. *vbi proximè.*

Fit autem forma huius Sacramenti modo deprecatiuo, quia Chriſtus ita inſtituit, Iac. 5. *Inducat Presbyteros, & orent ſuper eum*; tum quia infirmus eget deprecatione aliorum; tum denique, quia ipſe tranſit ex foro Eccleſiæ ad forum diuinæ Maieſtatis, & ideò eſt de neceſſitate huius Sacramenti, vt proferatur per modum deprecatiuum, ſicut reſoluunt Fernandez *d.* §. 1. *n.* 5. Viuald. *in candel. aureo, tit. de Extrema Vnctione*, vbi *de forma, n.* 5. Bonac. *d. puncto* 3. *num.* 3. Vnde videtur eſſe inſufficiens forma per modum indicatiuum, niſi aliquid ei deprecatorium addatur, dicendo *Vngo te oleo Sancto, vt Deus tibi remittat quidquid peccaſti*, &c. ſicut exiſtimauit Paul. Layman. *d. cap.* 3. *num.* 1. quamuis aliqui affirment Sanctum Ambroſium vſum fuiſſe forma per modum indicatiuum.

Conſuetudo fermè vbique obtinet, vt 36
Sacramentum Extremæ Vnctionis vltimo loco inter Sacramenta moritoro conferatur, quieſt Sacramentum exeuntium, & totius vitæ Chriſtianæ conſummatiuum: referunt tamen Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 23. Suar. *d. diſp.* 44. *ſect.* 1. *n.* 8. Zambr. *d. cap.* 5. *dub.* 1. *n.* 5. quibuſdam in locis olim Extremam Vnctionem ante Viaticum dari ſolitam eſſe: & colligi videtur ex *cap. ab infirmis*, 26. *q.* 7. nec deeſt ratio, quod Sacra Euchariſtia finis eſt, ac perfectio reliquorum Sacramentorum, quam proinde decet animæ præbere poſtquam aliis Sacramentis plenè purgata eſt, atque ipſum Viaticum ſignificat dandum eſſe animæ mox migraturæ.

Vnde credo, non eſſe peccatum mortale 37
conferre Sacramentum Extremæ Vnctionis infirmo antequam ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, quia infirmus poteſt per contritionem ſe diſponere ad ſuſcipiendum hoc Sacramentum; tum quia aliquando fieri poteſt, vt quis recipere poſſit Extremam Vnctionem, non verò Pœnitentiam, vel Euchariſtiam; vt quando aliquis patitur vomitum, aut ita repentè morbo præuenitur, vt non dederit ſigna Sacramenti Pœnitentiæ. Seruanda tamen eſt conſuetudo Eccleſiæ, cui nequaquam aduerſatur, quominus poſt acceptam Sacram Euchariſtiam, & Extremam Vnctionem, ſi infirmus aliquanto tempore viuat, & Viaticum iterum petat, ei miniſtrari debeat. Vide Trullench *d. lib.* 6. *cap. vnic. dub.* 4. *n.* 10.

Non poterit Parochus hoc Sacramentum 38
iterum conferre, durante eodem periculo morbi; ſecus ſi aliud nouum ſit periculum, quia videlicet infirmus poſtquam ſemel inonctus fuerat, meliùs haberi cœpit, vt Medicorum judicio extra probabile, ſeu propinquum mortis periculum conſtitutos eſſet; ſed mutata corporis valetudine recidit, tunc iterum eum inungere poterit; licèt interuallum temporis non longum, ſed paucarum tantùm hebdomadarum interceſſerit, dummodò pendente practica conſideratione cenſeantur diuerſa pericula, quibus homo conſtituatur in diſtinctis ſtatibus, ſeu diſpoſitionibus ad moriendum. Colliguntur hæc ex Syluest. *verb. Vnctio Extrema, quæſtione* 8. Henriq. *lib.* 3. *cap.* 9. §. 3. Petr. de Ledeſma *d. par.* 1. vbi *de Sacrament. Extremæ Vnctionis, cap.* 8. Frater Emman. *d. quæſtione* 79. *articulo* 4. Poſſeuin. *d. cap.* 9. *numer.* 18. Molfeſ. *in ſum. Theologia moralis, tractat.* 4. *cap.* 3. *num.* 55. Soar. *d. diſputat.* 40. *in fine*, Zambr. *d. cap.* 5. *dub.* 6. Ægid. de Coninck *diſput.* 19. *à numer.* 26. Valer. Reginald. *d. lib.* 28. *numer.* 49. Bonac. *d. quæſtione vnica,*

Digitized by Google

*vnica, punct.7. num.*4. Paul. Layman. *d. cap.*4. *num.*5.

39 Circa rirus, & cæremonias in hoc Sacra-
mento adminiſtrando per Parochum adhi-
bendas, ſtandum eſt Rituali, conſuetudini,
& Conſtitutionibus Epiſcoporum. Oratio-
nes, & Pſalmos, qui in huius Sacramenti ad-
miniſtratione præſcribuntur ab Eccleſia,
non poteſt Parochus prætermittere abſque
peccati mortalis incurſu, niſi periculum vi-
deatur eſſe in mora, propter mortis accele-
rationem, quia tunc ſtatim incipere debet
ab Vnctionibus, & Orationes, ac Pſalmos
poſtea recitare; vide Zambran. *c.* 5. *in prin-
cip. numero* 10. Bonac. *d.quaſt. vnica, puncto* 6.
40 *ex numero* 6. vbi *num.*7. exiſtimat † ſeptem
Pſalmos Pœnitentiales ex præcepto Eccle-
41 ſiæ non eſſe neceſſarios: & *n.*8. tenet † non
licere in neceſſitate adminiſtrare hoc Sacra-
mentum, non adhibitis veſtibus ab Eccleſia
præſcriptis, Paul. Layman. *d.tractatu* 8. *cap.*8.
42 *numer.*1. vbi animaduertit † tempore peſtis
propter periculum contagionis ſatis eſſe ad-
hibere ea quæ eſſentialia ſunt cum breuiſſi-
ma mora quoad fieri poteſt; ſi tamen tempus
patiatur, addit conſultum eſſe Orationes, &
Pſalmos poſtea in Eccleſia ſupplere, de quo
vide DD. citatos *ſuprà n.*17.

43 Vnum ſaltem miniſtrum clericum, ſi ha-
beri poſſit, adhibere debet Parochus, alioqui
ſolus etiam Sacerdos Extremam Vnctionem
conferens, reliqua etiam omnia peragere po-
terit: quæ videtur eſſe reſponſio Alexandri
in c.quaſiuit, de verbor.ſignific. juncta gloſ. ibi, *verſ.
etiam ſolus.* Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.*7.
*c.*2. *in fine.* Emman. Sà *d. verb. Extrema Vnctio,
n.*9. Poſſev. *d.c.*9.*n.*11. Bartholom. ab Angelis
de Sacrament. dialogo 3. §.153. Chapeauille *de
modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap.*
5. *quaſt.*36. Bonac. *d.quaſt. vnica, puncto* 6. *num.*6.
Paul. Layman. *vbi ſup. num.*2. *verſ. ſecundò.*

44 Admonet tandem Poſſevin. *ſæpè citato c.*9.
num. 12. non debere Parochum ſine lumine
Extremam Vnctionem deferre, obſeruando
in hoc proprii Epiſcopatus Conſtitutiones,
& exiſtimat venialiter tantùm peccare illum,
qui ſic ferret ſine cauſa; qui verò cum cauſa,
nullatenus. Et addit (ſecluſa Epiſcopi Conſti-
tutione) non bene agere eundem Parochum
timentem de nocte ſe vocandum pro infir-
mo periculoſo, ſi veſpere ferat oleum extre-
mæ Vnctionis ad ſuum cubiculum, vt voca-
tus expeditiùs vadat, vel ſi de nocte reuerſus
ab Vnctione infirmi, vt ſe citiùs expediat,
oleum non referat ad ſolitum locum, ſed re-
tineat domi vſque manè; nullum tamen cre-
dit peccatum mortale contrahere citra ſcan-
dalum, vel periculum alicuius irreueren-
tiæ.

45 Interdicti tempore Sacramentum hoc Ex-
tremæ Vnctionis nulli laico, vel etiam Cle-
rico, aut Religioſo, ſi ſufficienti priuilegio
muniti non ſint, miniſtrari poteſt, *cap. quod
in te, de pænitent. & remiſſ.* Couarr. *in cap. alma
mater, part.*2. §.2. *num.*7. *verſ. Extrema Vnctionis,*
Vgolin. *de cenſur. tab.*5. *cap.*7. §.1. *& cap.*10. §.1.
Henriquez *in ſum. lib.* 13. *cap.* 46. §. 4. Soar.
*tom.*5. *diſput.*33. *ſect.*1. *num.*38. Fr. Emman. *qq.
Regular. tom.*2. *quaſt.*109. *artic.*3. Sayr. *de cenſur.
lib.*5. *cap.*7. *à num.*29. Auil. *eod. tract. part.*5 *diſp.*
4. *ſect.* 3. *dub.*7. Valer. Reginald. *in praxi fori
pænitent. lib.*32. *tract.*3. *num.*27. Ludou. Miran-
da *in man. Prael. tom.*2. *quaſt.*1. *artic.*8. *concl.*3. *in
med.* Zambran. *d. cap.* 5. *dub.*7. Trullench *d. cap.
vnic. dub.*4. *num.*11. Verùm † quando infirmus 46
nullum aliud poteſt recipere Sacramentum,
tunc Extrema Vnctio Interdicti tempore
miniſtrari poterit, ſecundùm Henriquez *lib.* 3.
cap. 10. §. 3. *lit.F.* Zambran. *d. cap.* 5. *dub.*7. *à
num.*5. & licèt aduertat hunc caſum rariſſi-
mè poſſe contingere, eo tamen dato, præce-
pti neceſſitatem continere fatetur Suar. *tom.*
4. *diſput.*44. *ſect.*1. *num.*7.

Qualiter Parochus infirmo moribundo aſ- 47
ſiſtere debeat poſtquam Eccleſiæ Sacra-
menta illi adminiſtrauit, dixi *ſuprà, cap.*17. *n.*27.
cum ſeq.

Reſtat modò videre quæ obligatio Parochis 48
incumbat ſepeliendi ſuos Parochianos: qua
de re bene Machado *en ſu perfetto confeſſor
y cura de Almas, lib.*4. *p.*2. *trat.*2. *docum.*24. *n.*2.
in hæc Hiſpanica verba: *Commençando pues per la obligacion, que el Cura tiene de enterrar à ſus feligreſes, decimos que es tan grande* (*ſegun diſpoſicion de derecho* in c. abolendæ, de ſepultur, & in Clem. dudum, §. huiuſmodi, eod. titul.) *que a los pobres ſin duda deue enterrar debalde, y a todos los demas tambien, ſi no fueſſe en las partes donde huuieſſe loable coſtumbre de dar alguna limoſna por el entierro, que entonces no ſolamente ſe puede recibir legitimamente, ſi no que tiene accion ſegun derecho* in citatis Iuribus, *a pedirla por juſticia a los albaceas, ſi ellos rehuzaſſen el darla: pero con todo eſſo aconſejan Poſſeuin.* de officio Curati, *c.*14. *n.*3. *& Sot.* de juſtit. lib. 9. q. 6. art. 2. *que antes que el Cura llegue a eſtos terminos, deue vſar de otros medios mas ſuaues, y nunca le a conteſca antes de enterrar el defunto pedir por los derechos prenda, cedula, ò qualquiera otro reſguardo; porque todas las materias que tocaren a enteres y codicia, ſon mui agenas de ſu oficio, y mui propia la de charidad y piedad,* &c. Quibus autem perſonis Parochus Eccleſiaſticam ſepulturam denegare debeat, vide eundem Machado *dicto tract.* 2. *documento* 23.

Cap.

Capvt XXIII.

Parocho an & quando ſit dandus coadjutor?

SVMMARIVM.

1 *Coadjutor temporalis & reuocabilis dari ſolet Eccleſiæ Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, ſeu corporis, facto inutili.*
2 *Epiſcopus poteſt dare ex cauſa coadiutorem Eccleſiæ Rectori.*
3 *Parochus inutilis effectus non eſt ſuo beneficio priuandus.*
4 *Declaratur* text. in cap. tua nos, de cleric. ægrot.
5 *Leproſo Parocho*
6 *Paralytico* } *datur coadjutor.*
7 *Dementi, vel furioſo*
8 *Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Parochis, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus coadjutores pro tempore.*
9 *Imperiti Parochi dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficij, quod habent.*
10 *Appellatio ad effectum ſuſpenſiuum tantùm tollitur per decretum Concil. Trident.* ſeſſ. 21. de refor. cap. 6.
11 *Coadiutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali Vicariatus commiſſione.*
12 *Parocho, ſeu Rectori de coadiutore prouidendum eſt propter auctam populi numeroſitatem.*
13 *Parocho, quando eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, datur coadiutor.*
14 *Coadiutores ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi, tenentur.*
15 *Coadiutus etiam reſidere tenetur.*

1 TEMPORALIS coadiutor, & reuocabilis dari ſolet Eccleſiæ Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, ſeu corporis, facto inutili, & miniſtrare impotenti, vt pro eo miniſtret, & officium exerceat cum congrua portione ex redditibus beneficii ei aſſignanda: Ita Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 9. ex num. 19.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 4. cap. 5. à*
2 *princip.* † Huiuſmodi autem coadiutoris datio fieri poteſt ab Epiſcopo, quia inſtituere, & deſtituere valet, à fortiori poterit coadiutores dare, ex Gamb. *de offic. & poteſtate Legati à latere, lib. 5. tit. de coadiutor. n. 3.* Gonzal. *d. §. 9. num. 36.* Quam verò auctoritatem, & poteſtatem habeat huiuſmodi coadiutor, oſtendit Machado *en ſu perfetto Confeſſor y cura de Almas, lib. 4. p. 2. tract. 4. docum. 1. n. 4.*

Non eſt enim juſtum vt Parochus inutilis 3
vt ſuprà effectus, ſuo priuetur beneficio,
quia afflictis non eſt danda afflictio, *d. c. de Rectoribus, cap. ex parte, cap. fin. de clerico ægrot. 1. eod. tit. in 6.* Nauarr. *conſ. 1. eod. tit.* Gonzal. *d.*
§. 9. num. 32. Nicol. Garc. *d. cap. 5. num. 5.* † Nec 4
contrarium videtur firmare text. *in cap. tua nos, illo tit.* ibi, *debet ab officio remoueri,* quia intelligitur quoad exercitium, & actum, non verò à jure, & titulo beneficii: ita Lancel. *in Inſtit. Canon. lib. 1. tit. de coadiutor. §. 1. & vlt.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 51. ſect. 2. ad fin.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. num. 6.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 17. num. 160. ante verſ. addo,* Salgado *de protect. Regia, tom. 1. par. 3. cap. 2. num. 44.*

Ex quibus autem cauſis coadiutor huiuſ- 5
modi aſſignari debeat, habetur latè *in tit. de clerico ægrotante, vel debil. in Decretalib. & in Sexto.* Vnde colliges quod leproſo Eccleſiæ Rectori, ſiue Parocho datur coadiutor, vt *in cap. de Rectoribus, & in cap. tua nos, illo tit.* Maiol. *de irregul. lib. 2. cap. 18. col. 3.* Henriquez *in ſum. lib. 14. de irregular. cap. 8. §. 8. in princip.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 5. q. 3. num. 20. & lib. 7. quæſt. 20. num. 8.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 494. n. 5. in 2. edit. & par. 4. reſol. 543. n. 5.* latè Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 11. cap. 17. à num. 154.* vbi *num. 160.* ſubdit, attenta Pii V. Conſtitutione, poſſe leproſum coram Ordinario liberè reſignare, non tamen ad id cogi inuitum, tametſi non dubitet quod habenti curam animarum etiam inuito dandus ſit coadiutor.

Paralytico debet dari coadiutor, *cap. vlt.* 6
de clerico ægrot. Gonzal. *d. §. 9. num. 24.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori eccleſ. reſol. 494. n. 7.* Scip. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcopalib. verb. coadiutor, n. 6.*

Dementi quoque vel furioſo datur coad- 7
jutor, vt *in cap. vnic. §. ſi verò, de clerico ægrot. lib. 6.* Nauar. *conſ. 3. num. 2. eod. tit.* Anchar. *conſ. 188. Viſis, num. 7.* Beriachin. *de Epiſcopo, p. 2. lib. 4. num. 24.* Flamin. pariſ. *d. lib. 6. quæſtione 20. num. 9.* Gonzal. *d. §. 9. num. 23.* Card. Tuſch. *d. concl. 402. n. 3.* Aloyſ Ricc. *in d. praxi. p. 4. reſol. 543. num. 4.*

Illiteratis, & imperitis Parochialium Ec- 8
cleſiarum Rectoribus, ſeu Parochis, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtol. delegatus coadiutores pro tempore, ſecundùm diſpoſitionem Concil. Trident. *ſeſſ. 21. de refor. c. 6.* tradunt Sbroz. *de officio Vicarij, lib. 2. quæſt. 212.* Salzed. ad Bernard. *in pract. cap. 21. lit. G. in nouiſſ. edit.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. par. 2. cap. 2. num. 71.*

Renat.

Renat. Chopin. *lib. 2. monaſtic. tit. 3. num. 7.* Camil. Borel. *in ſum. deciſ. p. 1. tit. 9. num. 21.* Grilenzon. *conſ. 5. numero 3.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 54. in princip. num. 3.* Scipio de Rubeis *d. verb. Coadiutor, num. 3.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Parochia,* §. 7. vbi ſubdit procedere in Parochiis exemptis, Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 5. cap. 5.* Nouar. *in ſingular. Canon. concl. 56. & 57.* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 63. num. 7. cum ſeqq.* Sicut etiam poterit Epiſcopus modernus ex rationabili cauſa ſuperueniente iterum examinare approbatum, & prouiſum de Eccleſia Parochiali in forma *Dignam*, vt cenſuit Sacra Cong. Conc. *in Placentina, 26. Aug.* 1628. cujus memini *in collect. Ballar. verb. approbare.*

9 Imperiti autem ad hunc effectum dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficii, quod habent; & ſecundùm dignitatem, ſtatum, & officium, ad quod aſſumuntur, ex adductis per Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, part. 4. reſol.* 547.

10 Quæ quidem coadjutoris datio vigore præfati Conciliaris decreti non eſt attentata, etiamſi ſit executa poſt appellationem interpoſitam à ſententia ejus, qui judicialiter proceſſit, quia per illud decretum tollitur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, ſed non deuolutiuum, vt ex Sacræ Congregationis, & Rotæ deciſionibus probat Nicolaus Garc. *d. part. 4. cap. 5. num. 9. &* 10. quem refero Ego ipſe *d. alleg. 63. n. 10.* noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, reſol. 546. p. 4.* Ioan. Sanc. *in ſelect. diſp. 50. n. 4.* vbi *n. 7.* affirmat nec ſolum Concilii decretum permiſſionem continere, ex eo videlicet quod dicat poſſe Epiſcopum deputare coadiutorem illiteratis Parochis, ſed præceptum ſub mortali obligans: & *à n. 11.* probat poſſe Epiſcopum ad examen vocare Parochos, vt ei per experientiam innoteſcat, an illorum ſcientia ſit extenuata, & boni mores mutati; nam quamuis à principio collationis Parochialis beneficii ſcientia Parochorum fuerit nota, decurſu temporis diminui poteſt.

11 Comprehenſa autem non cenſetur huiuſmodi coadiutoris datio in generali Vicariatus commiſſione, vt reſolvunt Sbroz. *d. q. 211. num. 2.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 494. n. 10. & in d. praxi, p. 4. reſol.* 545. Narbona *de appellatione à Vicario ad Epiſcopum, p. 1. n. 210.* Nouar. *d. concl. 56. num. 3.*

12 Item propter auctam populi numeroſitatem prouidendum eſt Parocho, ſeu Rectori de coadiutore, vt per Cæſ. de Graſſis *deciſ. vnic. de Paroch.* Gonzal. *d. §. 9. num. 16.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 494. num. 8.* Quando enim ſolus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt, non datur juſta cauſa diuidendi Parochiam, ſed benè adhibendi miniſtros coadiutores, vt cenſuit Rota *in Aquilana Nullitatis erectionis, 10. Maij* 1613. coram *R. P. D. meo Pirouano,* impreſſa per Farin. *deciſ. 484 num. ſep. 1. recent.* Nec Epiſcopus in vim Concilii Tridentini *ſeſſ. 21. de reformat. cap. 4.* poteſt erigere coadiutoriam, ſed vtique cogere debet Rectorem ad adjungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis miniſtrandis, vt atteſtatur reſolutum Armendar. *in addition. ad recopil. legum Nauarra, lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis, numero 43.* Vnde Sacr. Congreg. Concil. *in vna Oſtunen. 12. Iulii* 1631. cenſuit Epiſcopum non poſſe diſmembrare partem curæ animarum ab Eccleſia Parochiali ſubiecta Religioni Hieroſolymitanæ, & applicare alteri Eccleſiæ eiuſdem loci, ſub prætextu quod populus eſſet numeroſus.

Et ſimiliter quando Rector eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, prouidendum eſt ei de coadiutore, vt ex Specul. Abb. & Mandoſ. reſoluit idem Gonzal. *dict. §. 9. numer. 27.* & Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi, part. 4. reſol. 543. ſub num. 7.* 13

In his caſibus, & aliis, ſi qui fuerint, tenentur coadiutores huiuſmodi ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi, vt cenſuit Sacra Congregat. Concilii, prout nobis idonei teſtes ſunt Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. §. 9. numero 17.* Galet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. reſidentia 1.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 3. num. 27.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. num. 104.* Sanctarel. *var. reſolut. quæſt. 4. num. 17.* quos cum aliis refero *de officio & poteſtate Epiſcopi, part. 3. alleg. 53. num. 58.* 14

Tenentur etiam coadiuti reſidere; licèt enim coadiutor ratione infirmitatis Parochi ei datus fuiſſet, nihilominus Parochus coadiutus debet reſidere in loco, vbi eſt Eccleſia Parochialis, ſicut declarauit eadem Sacra Congregat. Concilii, teſte Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarra, lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere, num. 129.* Sic etiamſi coadiutor detur inhabili, & illiterato, coadiutus per hoc abeſſe non poterit, ne ſit melioris conditionis ſtultus, quàm litteratus, eadem Sacr. Congregat. teſte Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. §. 9. n. 30.* 15

DE PAROCHI OFFICIO ET POTESTATE,

PARS TERTIA:

In qua de Juribus Parochialibus, *Oblationibus* ſcilicet, *Quarta Parochiali*, ſeu *Canonica portione, Sepultura, Funeralibus, Primitiis,* & *Decimis* agitur.

CAPVT XXIV.

De Oblationibus.

SVMMARIVM.

1 *Oblationes generaliter ſumpta quid importent, oſtenditur.*

2 *Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſia, ſiue ſint res mobiles, ſiue immobiles.*

3 *Oblationum tres ſunt ſpecies.*

4 *Oblationum vſus antiquiſſimus.*

5 *Oblationes, qua in vſus miniſtrorum exponuntur, fiunt de jure Parochiali.*

6 *Laici non debent recipere à Clericis oblationes.*

7 *Parochus non debet candelas benedictas transmittere ad ades ſacularium, ſed in Eccleſia populus eas recipere tenetur.*

8 *Oblationes, & anniuerſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, ſeu Praceptores eorum.*

9 *Oblationes non debentur ex pracepto, niſi in quatuor caſibus enumeratis n.10.*

11 *Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtiuitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non praſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſeruandam.*

12 *Conſuetudo, licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſtatim poteſt habere vim legis, & obligare.*

13 *Oblatio vt verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, qua requirantur, oſtenditur.*

14 *Diſſidentes fratres oblationes in Eccleſia facere non poſſunt.*

15 *Pauperes opprimentes,*
16 *Sacrilegi,*
17 *Extrahentes ſervos ſuos ab Eccleſia,*
18 *Raptores,*
19 *Pænitentes,*
20 *Meretrices publica,*
} *oblationes offerre non poſſunt.*

21 *Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debita exigi poſſunt ab illis, qui offerre prohibentur.*

22 *Oblationes alicui capella in Eccleſia exiſtenti facta, non Capellano, ſed Eccleſia, & Rectori debentur.*

23 *Oblationes, qua fiunt in aliquo Altari, in dubio praſumuntur fieri intuitu Eccleſia.*

24 *Oblationes, qua fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochia fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adiudicari debent.*

25 *Oblationes facta in capellis, vbi erecta ſunt diſtincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt.*

26 *Oblationes facta imagini depicta in pariete domus alicuius perſona priuata, Parochiali quaruntur, niſi fierent contemplatione Domini domus.*

27 *Oblationes, qua fiunt tempore Iubilai, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipresbyterum eiuſdem Eccleſia, non autem ad Epiſcopum.*

28 *Oblata celebranti in Eccleſia, cedunt Rectori.*

29 *Oblationes, qua ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo, vel potiùs Parocho, oſtenditur, & n.30.*

30 *Oblationes erogari debent in vſum à largientibus deſtinatum.*

31 *Conſuetudo in materia oblationum admittenda eſt.*

32 *Ius* Luctuoſa *nuncupatum apud Luſitanos quid importet.*

1 OBLATIONES licèt generaliter ſum-
ptæ, importent omnes actiones,
per quas quæcumque res ad diui-
num cultum exbibentur, vt expli-
car Sot. *de Iuſtit. lib. 9. quaſt. 3. artic. 1.* & ita
in verbo *oblatio*, ſic aecepto, decima & pri-
mitia contineatur, vt aduertit in ſpecie Sylueſt.
in ſum. verbo Decima, numero 2. ſicut conti-
nentur omnia illa, quæ Deo Opt. Max. offe-
runtur, pront in decima patet ex illo *Geneſ. ca-
pite 28.* in finalibus verbis, ibi, *Decimas offe-
ram tibi*, &c. & *Numer. cap. 18.* ibi, *decimarum
oblationem*: io primitia probat text. *in cap. 1. 16.
quaſt. 7.* ibi, *offerent*, junctis verbis præceden-
tibus: ſtrictè tamen, & propriè oblatio-
nes dicuntur res illæ, quæ intuitu Religionis
immediatè Deo ab hominibus abſque im-
molatione exhibeotur, vt ſcilicet vel in vſum
Eccleſiæ, vel in vſum miniſtrorum cedant, jux-
ta illud Matth. 5. *Si offers munus tuum ante Al-
tare*, &c. & *Deuteron. c. 23.* ibi, *Non offeres mer-
cedem*, &c. & *Malachia cap. 1.* ibi, *Si offeratis*,
2 &c. explicat Sot. *d. quaſt. 3. art. 1.* Et ſic † obla-
tionum appellatione contineri quicquid fi-
delis offert Deo, & Eccleſiæ, per *cap. cùm in-
ter, de verb. ſignific.* docent Oldrad. *conſ. 293.
in fine*, Iſidor. Moſcoo. *de maieſt. milit. Eccleſ.
lib. 1. p. 3. cap. 3. pag. 466.* Card. Tuſc. *tom. 5. lit.
O, concluſ. 11. numero 1.* quos refero *in tract. de
appellatiua verb. vtriuſque Iuris ſignific. appel.
172. n. 1.* quibus addo Bon. *de legib. q. vlt. punct.
vlt. num. 3. & de ſuſpenſ. omnibus in particulari,
diſp. 3. q. 3. puncto 6. n. 3.* ſiue ſint res mobiles, ſiue
immobiles: nec refert teſtamento legentur,
vel aliter donentur, *cap. qui oblationes, cap. cle-
rici, 13. q. 2.* Mar. Socin. *in tract. de oblation.
libell. 1.* Troil. Malvet. *in ſimili tractat. ferè per
tot.* Azorius *inſtitut. moral. p. 1. lib. 6. cap. 27.
quaſ. 8.* Monet. *de decim. cap. 2. numero 9. & ca-
pite 3. numero 2.* Galgan. *de jure publico, lib. 3.*
3 *tit. 53. numero 1.* Nam † oblationum tres ſunt
ſpecies: *prima* dicitur donatio rei inter vi-
uos facta Deo, & Eccleſiæ: *ſecunda* dicitur
donatio cauſa mortis, quæ fit pro animæ re-
demptione, & ſolet mortuarium appellari, *cap.
indignè, 12. q. 2.* *Tertia* dicitur Vſualis, & eſt
illa, quam faciont fideles, dum offerunt ad Al-
tare, vel ad manum Sacerdotis, *cap. cauſa, d. c.
cùm inter, de verb. ſignific.* Rebuff. *de decim. q. 1.
n. 27.* Hier. Carat. *in opuſculo de jurib. Parochia-
lib. tit. 3. cap. 3.*
4 Oblationum vſus antiquiſſimus: cœpe-
runt autem tempore Caïn & Abel, vel ſecun-
dùm alios tempore Noë, vt *Gen. 4. & 8.* vbi
dicitur: *Noë ædificauit Altare Domino, tollens
de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, &
obtulit illi in holocauſta ſuper Altare*: & in *lib.
Num. c. 6.* vbi habet, quod Principes Iſraël ob-
tulerunt munera coram Domino, ſeu plau-
ſtra recta cum duodecim bobus, & alia quæ
præcepit Dominus. Et in lege Gratiæ, dum
pariter in Altari, vel Eccleſia, tempore Miſ-
ſæ, panis, oleum, vinum, mel, cera, & alia huiuſ-
modi offerri conſueuerunt, antiquiſſimus
quoque vſus exiſtit, vt conſtat ex Caoonibus
Sextæ Synodi: & *in can. 28. Trullano* decla-
ratur qua ratione poſſint fructus aliqui offerri,
vt verbi gratia, uvæ, non vt diſtribuantur
cum Euchariſtia, ſed vt benedicantur: at *Can.
57.* dicitur non oportere offerre ad Altare
lac, & mel, quod Suar. *de relig. tom. 1. lib. 1.
de diuino cultu, cap. 4. num. 2.* cautum putat pro-
pter aliquas ſuperſtitiones, quæ ex oblatione
mellis, & lactis introducerentur; & quamuis
ibi Suar. nullam exprimat cauſam, exiſtimo
tamen eam fuiſſe ad repellendam multorum
Hæreticorum inſaniam, qui putabant mate-
riam ſanguinis in ſacrificio eccleſiaſtico eſſe
lac, contra quos definitum fuit in *Conc. Bra-
charenſi III.* celebrato circa ann. 675. & cùm
malum adhuc ſerperet, iterum ablatum eſt
à ſacris oblationibus lac à Patribus, qui
Canones Trullanos edidère triginta, pluſ-
ve annis poſt celebrationem tertii Bracha-
renſis.
Oblationes igitur, quæ in vſus miniſtro- 5
rum reponuntur, ſunt de jure Parochiali,
*capite quia Sacerdotes 13. capite Sanctorum 14.
10. quaſt. 1. leg. Regia Caſtella, tit. 19. partit. 1.*
quia illis propter Sacramentorum admini-
ſtrationem ſunt debitæ, Hoſt. *in ſum. ti-
tulo de Paroch. num. 3. verſ. & hac Presbytero*,
Ruman. *conſ. 356. num. 3. verſ. idem in oblatio-
nibus*, Ioao. Andr. *in cap. cum qui, numero 3. de
preb. lib. 6.* vbi Ancharan. *num. 3.* Gemin. *in §.
inſuper, numero 9.* Rot. *in Hiſpalen. Primitiarum,
13. Maij, 1622.* coram R. P. D. Nauarro. 6
Vnde † laïcos non debere recipere à Cleri-
cis oblationes, nec aliquam in hoc conſuetu-
dinem eſſe admittendam reſolvit Aloyſ. Ric-
cius *in praxi, part. 4. reſolut. 265. numero 5.* vbi
numero 6. id limitat ſi fuerit conſuetudo in-
troducta, prout eſt in tota Italia, per quam
in feſto Purificationis S. Virginis laïci reci-
piunt oblationes candelarum benedictarum
à Sacerdotibus. Sed an conſuetudo quod
laïcis in die Purificationis Virginis M. in Ec-
cleſia per Presbyteros candelæ ceræ albæ,
vel alterius coloris offerantur, ſit valida, &
obſeruanda, vide latè Gutier. *Canon. lib. 2.
cap. 21. num. 156. & num. 158. & ſeqq.* agit de
conſuetudine quod Parochi teneantur dare
in Paſchate ſuis Parochianis agnum Paſcha-
lem, vel Paſcha, vel quid aliud. Caueat tamen
ſibi † Parochus huiuſmodi candelas bene- 7
dictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed
juxta laudabilem, & obſeruatam ab Eccle-
ſia vniuerſali conſuetudinem, in Eccleſia po-
pulus eas recipere teneatur, vt cenſuit Sacr.
Congreg. negotiis Epiſcop. & Reg. præpoſita,

in vna Foglinen. de anno 1581. & celebrans, qui diſtribuit candelas, cineres, & palmas, de tecto capite diſtribuere teneatur, vt cenſuit Sacrorum Rituum Congreg. *ſub die* 18. *Iulij* 1626.

Vnde oblationes, & anniuerſaria pertinere ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, & non ad Commendatarios, ſeu Præceptores earum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantùm conceduntur, & debentur Commendatariis, reſolvunt Frater Emmanuel *quæſtion. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 34. *articulo* 7. Didacus de la Motta *de confirmat. Ordin. S. Iacobi, libro* 2. *capite* 1. §. 10. *probat.* 8. *pag.* 193. nouiſſimè Hier. Rodrig. *in compendio quæſt. Regular. reſolut.* 15. *num.* 18.

Quærit gloſſ. *verb. oblationes, in cap. ſtatuimus,* 16. *quæ.* 1. an detur præceptum de ſoluendis oblationibus. In quo dubio ſecurè tenendum eſt, oblationes non deberi ex præcepto, cùm id in ſacris Canonibus nunquam appareat: nam illud *Exodi cap.* 23. eſt dictum cæremoniale, vt docent Cardinal. *conſ.* 6. *ad fin. de religioſis domibus*, Armil. *in ſum. verb. oblatio, numero tertio,* Grilenzon. *conſ.* 55. *à numero vigeſimo ſecundo, & conſ.* 167. *numero vigeſimoſeptimo,* Azorius *inſtitution. moralium parte* 1. *lib.* 7. *cap.* 7. *quæſtione* 11. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 6. *numero* 34. Suar. *de Religion. tom.* 1. *tractatu* 2. *lib.* 1. *cap.* 5. *numero* 2. Gutier. *Canon. lib.* 2. *c.* 21. *num.* 153. vbi ait dictum hujus gloſſæ ſic ſimpliciter prolatum jure non procedere.

10 Limitatur tamen hæc reſolutio in quatuor caſibus enumeratis à Sancto Thoma 2. 2. *quæſtione* 86. *articulo* 1. & à Hieronymo Carat. *in opuſcul. de juribus Paroch. tit.* 3. *cap.* 4. & nouiſſimè ab Aloyſio Riccio *in praxi, part.* 4. *reſol.* 295. *numero tertio. Primus* eſt, cùm debentur per modum cenſus, penſionis, aut conuentionis antea factæ cum Eccleſia, Ang. *in ſum. verbo Oblatio, numero* 1. Grilenzon. *dicto conſ.* 167. *numero vigeſimo octauo. Secundus*, cùm debentur ex teſtamento, legato, donatione, voto, &c. Rebuff. *de decim. quæſt.* 1. *numero* 24. *Tertius*, quando miniſtri Eccleſiæ non habent congruam ſuſtentationem: tenentur enim Parochiani ex præcepto naturali, & diuino ad exhibendas oblationes quando presbyteri indigentes ſunt, nec habent vnde poſſint ſibi neceſſaria miniſtrare, Sot. *de Iuſtit. lib.* 9. *quæſt.* 3. *articulo* 1. Theſaur. *Pedemont. deciſ.* 99. *num.* 17. Gutierrez *Canon. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 139. qui addunt, prædictos Parochianos per viam excommunicationis hoc caſu compelli poſſe ad eas ſoluendas, niſi tanta inopia laborent quod eis ſufficienter prouidere non poſſint: quo caſu Parochus manibus victum quærere debet, ne Parochianis oneroſus exiſtat. *Quartus*, cùm alicubi oblationes conſuetudine ſunt introductæ: nam vbi extaret, quod † in quibuſdam feſtiuitatibus Parochiani ſoliti ſint certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſeruandam; & videtur dici de conſuetudine per decem annos recepta: ita Nauar. *in man. capite* 13. *numero* 19. referunt Azor. & Suarez *citatis locis*, ſubdens ipſe Suar. *numero ſeptimo*, circa tertium caſum eſſe aduertendum, obligationem, de qua *ibi*, verificari, quando neceſſitas miniſtrorum oritetur ex eo, quod Parochiani non ſoluerent decimas ſufficientes ad ſuſtentationem: nam ſi ſoluerent, non daretur talis obligatio: additque *numero octauo*, non currere hanc obligationem Parochianis, quando adeò pauperes, & tenues ſunt, vt non poſſint conferre ad congruam Parochi ſuſtentationem. Sed circa vltimum caſum aduertendum † hanc conſuetudinem, licèt à principio voluntariam, & minimè obligatoriam, ſenſim poſſe habere vim legis, & obligare, quia acceptata eſt, & præſcripta ut obligatoria: ita Gutierrez *canon. lib.* 2. *capite* 21. *num.* 140. *cum ſequentib.* Azorius *dicto libro* 7. *cap.* 30. aliàs 27. *quæſtione* 12. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *capite* 39. *dubio* 6. *numero* 34. Suarez *dicto capite* 5. *num.* 12. vbi *numero* 21. & Leſſius *numero* 38. *citato loco*, addunt ad hujuſmodi præſcriptionem ſufficere decennii tempus, Perez de Lara *de appellation. capite* 12. *à numero* 21. Ad hoc autem vt valeat prædicta conſuetudo offerendi clericis in Eccleſia, & poſſint compelli laici ad eam obſeruandam tanquam laudabilem, tria requirit Gutierez *dicto libro* 2. *canon. capite* 21. *numero* 148. *Primum* quod Parochiani gratis, ſponte, purè, & ſimpliciter, nulla neceſſitate cogente, vel pactione, ſeu pignore præcedente, ſed ex deuotione principaliter obtulerint, & ſoluerint. *Secundum*, vt quod à Parochianis ſoluitur, ſit certum, taxatum tamen arbitrio Parochianorum, non autem Rectoris Eccleſiæ. *Tertium*, quod totus populus, vel major pars perſiſtat in ſeruando prædictam laudabilem conſuetudinem, quia tunc cogi poterunt ſingulares eam non ſeruantes.

Vt oblatio verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta; tria requiruntur, ſecundùm Panormitan. *in cap. fin. de verbor. ſignific. Primum*, quod offerens ſit Chriſtianus, quia Eccleſia ab infidelibus non recipit oblationes, niſi fortè damnum paſſa ſit ab eiſdem; pro quo tamen non oblationes, ſed earum recipit æſtimationem, vt notatur *in capite quanto, de vſur.* ſed nec aliqoid, quod fuerit oblatum idolo, Eccleſia recipit, vt *in Concil. Illiber.* eſt conſtitutum. *Secundò* requiritur

11 12 13

ritur, vt offeratur Eccleſiæ : nam quod priua-
tæ perſonæ offertur, non eſt propriè obla-
tio, ſed donatio, aut eleemoſyna, etiamſi ec-
cleſiaſticæ perſonæ donetur. *Tertiò*, vt res
oblata ſit licitè & honeſtè acquiſita, alio-
quin pro oblatione non recipitur, *dict. capit.*
cauſa, de verb. ſignific. capit. quia in omnibus, de
vſur. capit. ex tranſmiſſa, de decim. Illicitè au-
tem intelligitur acquiſitum quicquid ex fur-
to, vſuris, vel alio illicito exercitio, aut ex me-
retricio eſt acquiſitum : nam *Eccleſ.* 38. legi-
tur; *Dona iniquorum non probat Altiſſimus, nec*
reſpicit in oblationes iniquorum, nec in multi-
tudine ſacrificiorum eorum propitiabitur pec-
catis. Hoc idem affirmat Sanct. Auguſt. *lib. de*
verb. Dom. ſerm. 35. & S. Gregor. *in præfat. in*
Iob, ait : *Victima impiorum abominabiles Deo*
ſunt, vota juſtorum placabilia; neque enim Om-
nipotentis judicio quid, ſed à quo detur, inſpici-
tur, hinc ſcriptum eſt : Reſpexit Dominus ad
Abel, & ad munera ejus; ad Cain autem, & ad
munera ejus non reſpexit.

14 Ideò gloſſ. *verb. dona, in cap. 2. diſtinct.* 90.
ſeptem enumerat perſonarum genera, qui-
bus prohibitum eſt oblationes offerre. *Pri-*
15 *mum*, † diſſidentium fratrum. *Secundum*, pau-
peres opprimentium, *dicto capit.* 2. Fuſc. *de*
viſitat. lib. 1. *cap.* 24. *à num.* 10. Sanct. Thomas
2. 2. *quæſt.* 86. *artic.* 3. Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.* 1.
de diuino cultu, cap. 6. *à numer.* 4. vbi *numero*
10. intelligit de oblationibus tantùm, quæ
16 fiunt ad Altare. *Tertium*, † ſacrilegorum, *c.*
17 *dilatio*, 12. *quæſtione* 2. *Quartum*, † extrahen-
tium ſeruos ſuos ab Eccleſia, ad quam
confugerant, *cap. miror*, 17. *quæſtione* 3. Gam-
bacurt. *de immunit. Eccleſ. lib.* 8. *cap.* 1. *num.* 10.
Ludouicus Correa *in repet. cap. inter alia, de*
immunitate Eccleſiæ, part. 4. *n.* 7. *prope finem,*
18 *verſ. quinta. Quintum*, † raptorum, *cap. ſuper,*
de raptor. Suarez *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1.
c. 6. *Sextum* vſurariorum, *cap. quia in omnibus,*
de vſur. Suarez *tom.* 5. *de cenſur. diſputat.* 31.
ſectione 2. *num.* 7. Valer. Reginald. *in praxi fori*
pœnit. lib. 23. *num.* 95. Azor. *inſtitution. moral.*
part. 1. *lib.* 7. *cap.* 38. aliàs 27. *quæſt. vlt.* qui in-
telligunt de oblationibus, quæ fiunt in Al-
tari ad offertorium Miſſæ, Squillante *de obli-*
gation. Cleric. part. 4. *num.* 90. nouiſſimè Bo-
nacin. *de ſuſpenſionibus omnibus in particula-*
ri, diſputatione 3. *quæſt.* 3. *puncto* 6. *Septimum*
19 † pœnitentium, *cap. eos quos, de conſecrat. di-*
ſtinctione 4. vbi colligit gloſſa hanc pœnam
extendi non debere, niſi quatenus reperi-
tur dictum : quod idem eſt ac non exten-
di debere ad alios caſus, etiamſi ſimiles
eſſe videantur, Syllueſt. *verb. Decima, nu-*
mero 8.

20 Sentit eadem gloſſ. *dict. verb. dona*, publi-
cas meretrices non poſſe oblationes offer-
re, quia eas recipi prohibetur *Deuteronom.*
23. *num.* 17. & admittit Sanct. Thom. 2. 2.
q. 86. *articulo tertio, ad* 1. dum ait in veteri Le-
ge tales oblationes propter immunditiam
prohiberi; in noua autem Lege propter ſcan-
dalum, & ſimiliter *quæſt.* 32. *artic.* 7. *ad* 2. ean-
dem reddit rationem, tum propter ſcanda-
lum, tum propter reuerentiam; & ideò Sua-
rez *dicto capite* 6. *numer.* 8. docet ſecluſo ſcan-
dalo bene poſſe Eccleſiam oblationes mere-
tricum accipere, vt etiam aliorum peccato-
rum, licèt publici ſint, dummodo ſcandalum
non detur, nec ipſorum oblata ita malè par-
ta ſint, vt veris dominis reſtitui debeant, aut
aliis operibus charitatis ſint obnoxia, putà ſu-
ſtentationi parentum, filiorum, &c. de 21
quibus idem Suarez *dicto capite* 6. *numero* 6.
& 7.

Videtur hæc prohibitio ex parte offeren-
tis eſſe pro oblationibus ſpontaneis tantùm,
de quibus Amos *capit.* 4. *numero* 5. ibi, *voca-*
te oblationes voluntarias : & *Numer. capit.* 29.
numero 39. & *Deuteron.* 16. *numero* 10. alio-
quin ſuprà enumerati mercedem reciperent
de ſua iniquitate, vt gloſſ. Archidiac. & Tur-
recr. *numero* 2. ſuſtinent *in dicto capite* 2. At
Suarez *dicto capit.* 6. *numero* 10. *cum ſequenti-*
bus, meritò pro omnibus eſſe intelligit, ſub-
ditque eas in Eccleſia inter Miſſarum ſolem-
nia accipiendas non eſſe, vt tales peccato-
res confundantur, licèt tamen oblationes
debitæ ad ſuſtentationem exigi poſſint, &
compelli Parochiani, vt eas tradant extra
Eccleſiam, quia modus, & locus, vbi offe-
runtur, eſt valdè accidentarius, & probat ex
capite quanto, de vſur. addit verò pretium
oblationum, quæ ex conſuetudine deben-
tur, ſed non ad ſuſtentationem, accipi poſſe
ab iis peccatoribus extra Eccleſiam, ſed non
exigi.

Oblationes factæ alicui capellæ in Eccle- 22
ſia exiſtenti, non capellano, ſed Eccleſiæ, &
Rectori debentur, Felin. *in cap. dilectus, nu-*
mero 1. *de officio Ordin.* Socin. *de oblatione li-*
bel. 18. *quæſt. fin.* niſi appareat relictum eſſe in-
tuitu ipſius capellæ, non Eccleſiæ. Marc. An-
ton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſcop. Neap.*
cap. 72. *num.* 14. Aluyſ. Ricc. *in praxi, parte* 4.
reſolutione 296. *numer.* 2. Hieronym. Carat. *in*
opuſcul. de juribus paroch. tit. 3. *cap.* 9. ubi ſub-
dit, quod in dubio † oblationes, quæ fiunt 23
in aliquo Altari, præſumuntur fieri intuitu
Eccleſiæ : ſic etiam † oblationes, quæ fiunt 24
in Capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ
fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali ad-
judicari debere reſoluunt Troil. Malvet.
de oblation. dub. 4. *num.* 29. Mar. Socin. *eodem*
tractat. dicto libel. 18. *n.* 9. & 10. Franc. Marc.
Delphin. deciſ. 385. *num.* 2. *parte* 2. Rebuff. *de*

*decim. quaſt.*2.*num.*29. Ferret. *conſ.*143. *num.* 4.
Ripa *de oblation. Eccleſ. reſp.* 1. *numero* 2.
cum ſequentibus. Decian. *conſ.* 26.*num.*8.*libr.* 2.
Borgnin. *deciſ.* 16.*numer.*71. *parte* 2. Theſaur.
Pedem. deciſ. 99. *numero* 2. Gutierrez *canonic.*
libro 2. *capit. vigeſimo primo, numero* 139. Fran-
ciſcus Leo *in theſauro fori eccleſ. part.* 2. *ca-*
pite 28. *numero decimonono, &* 31. Mar. An-
tonin. *var. reſolut.* 112. *caſu* 2. Hieronymus
Carat. *dicto titulo* 3. *capit.* 10. Rot. *deciſ.* 256.
part. 1. *recent.* Adeò vt procedat, etiam-
25 ſi † oblationes fierent in capellis, vbi ere-
cta eſſent diſtincta beneficia: quia nihilomi-
nùs Parochiali, & Parocho, non capellis,
& Beneficiatis cederent, Abb. *in d. cap. pa-*
ſtoralis, numero ſecundo. Socin. *dicto libello* 18.
numero decimo, Fuſcus *de viſitatione, libro pri-*
mo, cap. 14. *numero duodecimo*, Maluer. *di-*
cto dub. 4. *numero vigeſimo nono*, Rot. *deciſione*
308. *numero ſecundo, part.* 2. *recent. & in Hiſpa-*
lenſi Primitiarum, 13. *Maij*, 1612. coram
Reuerendo Patre Domino Nauarro. Addit
26 Carat. *dicto titulo* 3. *cap.* 11. † Oblationes fa-
ctas imagini depictæ in pariete domus alicu-
jus perſonæ priuatæ, Parochiali quæri, in-
tra cuius fines ſitus eſt paries, niſi offerens
obtuliſſet contemplatione domini domus,
putà ſi talis eſſet pauper, vel offerens ſciret
dominum domus ex conſuetudine con-
uertere oblationes in ſuas neceſſitates, vel
in pios vſus: additque non obſtare *caput*
hanc conſuetudinem, cauſa 11. *quaſt.* 1. quia
loquitur de oblatis in Eccleſia, non in loco
profano.
27 Oblationes, quæ fiunt tempore Iubi-
læi, vel anno Sancto in Eccleſia Cathe-
drali, ſpectant ad Archipreſbyterum eiuſ-
dem Eccleſiæ, non autem ad Epiſco-
pum: nam, cùm Archipreſbyter habeat
curam animarum, & Sacramentorum ad-
miniſtrationem, habet per conſequens de
Iure communi fundatam intentionem in
omnibus oblationibus, idque priuatiuè ad
Epiſcopum, vt per Abbat. *in capit. quo-*
niam, notab. 1. *de decim.* Maluet. *de obla-*
tion. dub. 4. *numero* 401. Ferret. *conſ.* 143. *nu-*
mero 4. Hieronym. Carat. *dicto titulo* 3. *ca-*
pite 12. Aloyſ. Ricc. *dicta reſol.* 296. *nume-*
ro 6. Rot. *in Beneuentana ſpolij*, 2. *Decem-*
bris, 1585. coram *Orano*, quam citat Bel-
let. *diſquiſit. clerical. part.* 1. *titulo de bonis*
Clericor. §. 3. *numero* 49. vbi *numero* 50. re-
fert plura, quæ veniunt oblationis no-
28 mine. † Oblata celebranti in Eccleſia ce-
dunt Rectori, Hieronymus Carat. *dicto ti-*
tulo 3. *capite* 13. *in princip.* vbi *in fine* re-
ſoluit, quod oblationes quæ fiunt in Miſſa
de ſponſo, quæ celebratur à Parocho in
aliena Parochia, debent eſſe celebrantis,
cùm ejus contemplatione dentur.
Quæſtio eſt dubia, an oblationes, quæ 29
ſacris Imaginibus deferuntur, debeantur
Epiſcopo, vel Parocho? Et multi partes Epi-
ſcoporum tuentur, vt Angel. *in diſputat. in-*
cip. In refulgenti, in 2. *dub.* Maluet. *de obla-*
tion. in 4. *dubio, numero* 14. Petrus de Vbald.
de canonica portione, capite 4. *quaſtione* 16. re-
fert Decian. *conſ.* 16. *numero* 6. *libel.* 2. Atta-
men verior, & hodie receptiſſima eſt ſen-
tentia, quod ſiuè in Eccleſia Parochia-
li poſitæ ſint huiuſmodi imagines ſacræ,
ſiue extra; intra tamen limites Parochiæ,
habet fundatam intentionem Parochus ſu-
per omnibus obuentionibus contigentibus
intra limites ſuæ Parochiæ, & ad eum ſpe-
ctant: vrgenſque eſt text. *in capite paſtora-*
lis, & ibi Canoniſtæ, *de his qua fiunt à Pra-*
lato ſine conſenſu Capituli, & text. *in cap. hanc,*
10. *quaſtione* 1. *& in capit. dilectus, de officio*
Ordinar. vbi Abb. *numero* 4. qui ſubdit *in*
verſiculo quoad primam, Epiſcopo ſolùm de-
beri oblationes, quando ſacræ Imagines
reperiuntur extra omnem Parochiam, Fe-
lin. *ibidem in princip. & numero tertio*, &
Abb. *in cap. quoniam, numero primo, de decim.*
vbi ſignanter, quod ſpectant ad Parochum,
& non ad Epiſcopum: Capella Tholoſana
deciſ. 483. Ferret. *conſ.* 143. qui benè diſtin-
guit *numero* 2. 3. & 4. Azorius *inſtitut. moral.*
part. 1. *lib.* 7. *capit.* 38. *quaſito* 13. Decianus,
qui fusè pro Parocho contra Epiſcopum in
his oblationibus quæ iconi Sanctiſſimi Cru-
cifixi offerebantur, conſuluit *dicto conſ.* 16.
per tot. lib. 2. Gutierrez *canon. quaſtion. lib.* 2.
cap. 21. *numero* 162. Mareſc. *var. reſolut. lib.* 2.
cap. 42. *numer.* 6. 7. & 8. Bellet. *diſquiſit. cleric.*
part. 1. *tit. de bonis Cler.* §. 3. *num.* 3. & 6. Aloyſ.
Riccius *in deciſion. Curia Archiepiſcop. Nea-*
polit. parte 4. *deciſione* 170. *numero* 7. & hanc
eandem opinionem videtur amplexus Sanct.
Thom. 2. 2. *quaſtione* 86. *articulo* 2. *praſer-*
tim in reſponſ. ad 2. *argument.* & expreſ-
sè ſequuta eſt Rot. *in Aquilana Nullitatis*
erectionis, 20. *Decembris*, 1610. coram *Reue-*
rendo Patre Domino meo Pirouano, quæ eſt *de-*
ciſio 256. *part.* 1. *recent. & in Beneuentana Spo-*
lii, 2. *Decembris*, 1585. *& eadem die* 1587.
coram Orano: vbi dictum fuit, oblatio-
nes factas in Eccleſia Cathedrali ſpecta-
re non ad Epiſcopum, ſed Archipresbyte-
rum, qui curam animarum ibi exercebat:
& idem reſpondit Sacra Congregatio Emi-
nentiſſimorum Interpretum Concilii Tri-
dentini *in vna Canenſi.* Ius enim vniuerſale
habet Parochus intra limites ſuæ Parochiæ,
mediuſque eſt inter Deum, & populum:
vnde quemadmodum dogmata, & Sa-
cramenta, quæ proueniunt à Deo, exhi-
bet

bet populo; ita vice verſa exhibet Deo ea, quæ ſunt populi, nempe preces, & oblationes: & qui Altari ſeruiunt, de Altari participant, vt egregiè ratiocinatur Sanct. Thom. *d. art. 2.*

30 Et quamuis hæc conclnſio ſibi locum vendicet, niſi oblationes in certum vſum ex piorum offerentium voluntate fuerint deſtinatæ; in duhio enim ſolummodò ſpectant ad Parochum: at quoties à Fidelibus præſtantur ad certum finem, pro Miſſis ſcilicet, & fabrica, tunc ad Parochum nullo modo ſpectant, & voluntas eorum qui eleemoſynam, ſeu oblationes dederunt, præciſè ſeruari debet, vt præcitati Doctores monent, & præſertim Addentes ad Capellam Toloſanam *dicta deciſ. quadringenteſima octuageſima tertia*, Mareſcot. *dicto capite 42. num. 1. lib. 2.* Aloyſius Riccius *deciſ. 170. num. 1.* Rota *in Bracharenſi Oblationum, decimoſeptimo Decembris*, 1612. coram *Cardinali Pamphilio juniore*, nunc Sanctiſſimo D. noſtro *Innocentio X.* Attamen aduertendum eſt, quod non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc caſu ohlationes conuertat in proprium, cùm debeant in vſum à largientihus deſtinatum erogari: Verùm adminiſtratio harum oblationum, etiam tali caſu ad Parochum videtur ſpectare, ex eodem jure parochialitatis; & qua ratione ohlationes ſpectant ad Parochum, niſi fuerint in determinatum vſum datæ, eadem, imò & majori ratione ad eundem Parochum ſpectat ſaltem adminiſtratio oblationum, quoties in certam cauſam ſunt erogandæ, cùm & regulariter de iſtis oblationihus Parochus debeat eſſe fidelis adminiſtrator, ac diſpenſator, partim conuertendo in proprium vſum, partim erogando in iis, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopiam ſuhleuandam, vt per Sanctum Thomam *loco præællegato:* & de harum ohlationum diſtributione idem ſancitum fuit *in capit. Vulterana, & in cap. quatuor, 12. quæſtione 2.* & quod huiuſmodi ohlationum ſolus Parochus habeat adminiſtrationem, dixit Abb. *in capit. poſtulaſtis, numer. 2. verſic. adminiſtrationem autem, De his quæ fiunt à Prælatis ſine conſ. Cap.* & Ferret. *dicto conſ. 143. numero 4. verſic. & quod:* plurimùm tamen admit-
31 tendam eſſe † conſuetudinem in hac materia oblationum, tradunt omnes, vt per Mar. Socin. *de oblatione, libr. 18. numer. 17. 18. & 26.* Maluet. *eodem tractatu, part. 4. num. 62.* Ferret *conſ. 278.* Decianus *dicto conſ. 16. num. primo*, Aloyſius Riccius *dict. deciſ. 170. numero ſecundo*, Stephanus Gratianus *diſceptat. forenſ. cap. 395. numero 25.* Et ex Theologis admittit Sot. *de inſtit. lib. 2. quæſtione 3. articulo 2. verſic. quidquid.* Ita eleganter Rot. *in Lunen. Sarzanen. Oblationum, octauo Februarij*, 1627. coram *Reuerendo Patre Domino Merlino*, poſtea eiuſdem Sacræ Rotæ Decano.

In pleriſque Diœceſihus Regni Portugaliæ, & alihi, viget antiqua conſuetudo, vt ex bonis & rebus à defuncto relictis debeatur ac danda ſit Parocho melior veſtis, ſeu ſupellex, aut vas aliquod argenteum, ſeu alia res mobilis, quam ipſe Parochus elegerit: pro cuius conſuetudinis validitate pugnant Caſſador. *deciſ. vnic. de conſuetudine, in princip. & numer. primo.* Couarruv. *var. lib. 1. cap. 17. numero tertio, verſic. ſic ſanè*, latè Gutierrez *canonic. libro 2. cap. 21. numer. 150.* vhi *numero 161.* idem procedere ait, ac ſeruandum eſſe in veſto ſciſſa parochiani decedentis exiſtente penes ſartorem, nondum ſuta, nec completa, electa vigore dictæ conſuetudinis à Rectore Eccleſiæ Parochialis. Hoc jus Parochi ad meliorem ſupellectilem defuncti, *Luctuoſa* vocatur apud noſtros Luſitanos, quia ex luctu ob mortem defuncti exigitur, ſiue fertur ex prædicta conſuetudine, quamuis magis propriè ab effectu poſſet vocari *Gaudioſa* eam hahere debentibus, vt aduertit Gutierrez *dict. capite 21. num. 161. in fine*, qui affirmat *Luctuoſam* quoque vocari apud ſuos Ciuitatenſes. 32

CAPVT XXV.

De Quarta Parochiali, ſeu canonica portione.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio inducta eſt Iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis.*

2 *Canonica portio de Iure eſt Quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quod ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit? oſtenditur.*

3 *Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.*

4 *Religioſi omnes, etiam Mendicantes, tenentur ſoluere Quartam funeralem, quando quis eligit ſepulturam apud ſuas Eccleſias: & quid apud Eccleſias Monialium? ibid. num. 5.*

6 *Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur.*

7 *Quartam funeralem ſoluere non tenentur Religioſi, ſeu alij, qui ſunt exempti à ſolutione Quartæ, per priuilegia conceſſa ab habente poteſtatem.*

8 Clem.dudum, de ſepultur, *debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, vbi Religioſi eximuntur à ſolutione Quartæ funeralis.*

9 *Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præiudicialia.*

10 *Clauſ.* ſalua juſtitia Eccleſiarum Parochialium, *appoſita in priuilegio ſpecialiter derogante* Clem. dudum, de ſepult. *non efficit, quin per talia priuilegia non concedatur exemptio à ſolutione Quartæ funeralis.*

11 *Priuilegia habentes non ſoluendi Quartam funeralem, ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, vt ædificaretur ſine præiudicio jurium Eccleſiarum Parochialium, à ſolutione eiuſdem Quartæ non eximuntur.*

12 *Regulares, qui* 40. *annis ante confirmationem Concilij erant ſoliti ſoluere Quartam Parocho, vel Epiſcopo, eam etiam poſt Concilium tenentur ſoluere, licèt ex priuilegio ſoluere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis.*

13 *Regulares non tenentur ad ſolutionem Quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis* 40.*citra, & ſunt exempti per priuilegia.*

14 *Conſtitutio Pij V.* Etſi Mendicantium, *fuit per Gregorium VIII. reducta ad terminos Concilij, non autem reuocata.*

15 *Eccleſiæ, vel Monaſteria ædificata* 40. *annis ante Concilij confirmationem, quæ non erant ſolita ſoluere Quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur.*

16 *Quarta funeralis vſque ad quartam excluſiuè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: at conſuetudo* 40. *annorum cum titulo, aut immemorabili requiritur vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil debeatur.*

17 *Quartam funeralem tenentur hæredes mortuorum ſoluere Parocho.*

18 *Parochianus quando eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualens relinquit propria, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ, oſtenditur.*

19 *Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſueuit audire diuina, & Sacramenta recipere.*

20 *Rectoribus Parochialium de jure debetur Quarta funeralis.*

21 *Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur Quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector.*

22 *Cathedrali Eccleſiæ debetur Quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo, quod illam ſibi reſeruauit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis.*

23 *Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cuius fines viator deceſſit, ſtante conſuetudine in ciuitate, quod jus ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem.*

24 *Parochianus, ſi in vna Eccleſia ſolet audire Miſſam, in altera verò recipere Sacramenta, canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta.*

25 *Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Epiſcopóne, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus.*

26 *Quarta funeralis debetur Parochiæ, vbi quis habet domicilium, licèt obierit defunctus in villa, ad quam ſe contulerat animo redeundi.*

27 *Quarta funeralis ſuæ Parochiali Eccleſiæ debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri ſe fecerit, & ibi mortuus fuerit.*

28 *Quartam funeralem Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit: ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit.*

29 *Sepultura electa apud Eccleſiam, vbi defuncti Majores ſolent ab antiquo ſepeliri, Quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſueuit audire diuina, & recipere Sacramenta.*

30 *Parochialis Eccleſia culpa Parochi interdicta, ſi in alia ejus Parochianus ſepelitur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obuenerunt.*

31 *Defunctus, ſi dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, huiuſmodi ſequens interdictum non tollit Quartam parochialem, quæ antea deberi cœperat.*

32 *Parochus Quartam funeralem qua actione petere poſſit, oſtenditur.*

33 *Renunciatio canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta nullius eſt valoris.*

34 *Compoſitiones, & pacta ſuper juribus Parochialibus facta inter Prælatos Conuentuales, & Parochos, quando ſint valida, oſtenditur.*

35 *Renunciare juri quæſito de non ſoluendo Quartam, quando per vnum, vel binos actus contrarios cenſeantur Religioſi, oſtenditur.*

36 *Quar*

36 *Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris.*

37 *Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obueniunt, & quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perueniunt, & ea, quæ cum funere portantur.*

38 *Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolemniori pompa factis.*

39 *Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alii Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent.*

40 *Intorſtitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur.*

41 *Quarta funeralis debetur de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadauer deferuntur.*

42 *Intorſtitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadauer accenduntur, ſunt diuidenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum ad cuius Eccleſiam defunctus defertur.*

43 *Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis.*

44 *Quarta funeralis debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex conſuetudine, vel priuilegio.*

45 *Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, verbi gr. tempore Interdicti, ſepelitur.*

46 *Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicuius nouitij, oſtenditur.*

47 *Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, & anniuerſario poſt ſextum diem.*

48 *Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, ſiue ſit donatum vni ex Regularibus, ſiue toti Monaſterio.*

49 *Quarta funeralis non debetur de veſtibus datis Pauperibus.*

50 *Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ iure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis piis locis, non verò de iis, quæ teſtator in pios vſus juſſit diſtribui.*

Quarta an debeatur de illo quod relinquitur vni ex Regularibus remiſſiuè, ibid.

51 *Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquatur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem.*

52 *Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per priuilegium, & ex legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica.*

53 *Subſidium Hiſpanicum à diuerſis Pontificibus conceſſum.*

54 *Subſidium item quod vocant*, Excuſatum.

CANONICA portio, quæ ab aliis 1
Quarta Parochialis dicitur, inducta eſt Iure Canonico propter Sacramenta, quę miniſtrat Parochus ſuis Parochianis, id eſt, propter onus, quod in eorum adminiſtratione ſubit, *cap.1. cap.relatum, cap. de his, de ſepult.* Nouar. *Forenſ. q.22. num.8. tom.2.* Aloyſ. Ricc. *in praxi, p.4. reſol. 299. n.2. & 3.* Hier. Rod. *in compend. quæſt. Regular. reſol.* 18. *n.*1.
† De Iure eſt Quarta, *c. cùm* 2
ſuper, de ſepultur. Clem. dudum, eod. titul. poteſt tamen induci per conſuetudinem, quod ſit medietas, vel tertia, *cap. antiquos, 10. q.1. cap. certificari, de ſepultur.* Bald. *lib.4. conſ.*70. Lap. *de Canonica portione, cap. 1. n.4.* Iul. Lauor. *var. lucub. tom.1. tit.2. cap.17. ex num.*4. Card. Tuſc. *lit. Q, concluſ.*23. Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 17. numero* 2. Hier. Roder. *vbi ſup.* Quæ conſuetudo debet eſſe rationabilis, & legitimè præſcripta ſpatio 40. annorum, quod intelligitur de Quarta non expreſſa à Iure: ſi verò ſit expreſſa à Iure, ſufficit conſuetudo, etiam non præſcripta, Petr. de Vbaldis *de Canon. port. part. 2. c.*5. Ludou. Miranda *in man. Præl. tom.2. quæſt.48. art.5. concl.*1. vbi intelligit neceſſarium tempus illud quadraginta annorum ad hoc, vt valeat conſuetudo, quod detur Epiſcopo, vel Eccleſiæ Parochiali vltra dimidiam partem, vtpotè quod dentur duæ partes ex tribus, vel quod detur citra quartam partem, id eſt, minùs quarta parte: at verò ad hoc, vt detur infra dimidiam, vel ultra quartam partem, non eſt neceſſum, quod huiuſmodi conſuetudo ſit præſcripta ſupradicto 40. annorum numero: ſed ſufficit numerus decem annorum, Iul. Lauor. *loc. proximè cit.* ubi *n.*8. poſt Sebaſt. Medic. *de ſepult. q.*7. aduertit, quod quando in Eccleſia Parochiali non eſt certa conſuetudo, quantum exigat, tunc ea ſeruari debebit, quæ viget in Eccleſia, cui legatur: ſi verò in Eccleſia Parochiali eſt vna conſuetudo, & in Eccleſia, cui legatur, eſt altera, tunc inſpicietur conſuetudo Eccleſiæ Parochialis, quæ prætendit titulum oneroſum propter adminiſtrationem curæ: ſed Eccleſia, cui legatur, prætendit titulum lucratiuum: & duobus titulis concurrentibus, potior eſt conditio tituli oneroſi, quàm lucratiui. Si denique nulla eſt conſuetudo in Parochiali Eccleſia,

&

Digitized by Google

& nulla in Ecclesia legataria, ſed in aliis Ecclesiis eiuſdem diœceſis eſt aliqua conſuetudo, tunc ſi eſt vniformis, debet ſeruari; ſi difformis, ſeruabitur quæ eſt magis conformis Iuri communi.

A quo debeatur Quarta Parochialis?

3 Ne Parochialium Eccleſiarum Rectores, quibus cura incumbit animarum, debitis fraudentur ſubſidiis, ſtatutum fuit *in cap.1. de ſepultur. & in Clem. dudum, eod. tit.* vt Eccleſia illa, apud quam talis fuerit ſepultus, teneatur partem eorum, quæ defunctus pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctos habebat: ita docent Læl. Zech. *de Republ. eccleſ. cap. 28. de Parochis, n. 18.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſ. 109. n. 56.* Fr. Emman. *quæſtion. regul. tom. 1. q. 39. art. 2. in princ.* Fr. Archang. Carrae. *in tr. de Quarta funerali, cap. 1.* Ludou. Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. q. 48. art. 10. concl. 1.* Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom. 2. titulo 2. cap. 17. num. 33.*

4 Amplia, vt omnes Religioſi etiam Mendicantes, teneantur ſoluere huiuſmodi Quartam, quando quis elegit ſepulturam apud ſuas Eccleſias, *d. Clem. dudum, §. verùm.* Vt de Fratribus B. Mariæ de Victoria Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula dixit Rot. *in Granaten. Quarta funeralium, 21. Maij 1610.* coram bonæ mem. Card. *Caualerio,* inter ejus impreſſas *deciſ.* 101. & quamuis Azor. *d. par. 2.*
5 *lib. 9. capite 13. quæſ. 5. §. inſuper,* crediderit † id non extendi, quando quis elegit ſepulturam apud Monaſteria, ſeu Eccleſias Monialium Ordinis Minorum, & Prædicatorum, ibique de facto ſepelitur; quia, inquit, dicta *Clem. dudum,* loquens de Fratribus, cùm ſit pœnalis, non eſt extendenda, ſed reſtringenda: tamen hoc nullo Iure probatur poſt Concilium Trid. *d. cap.* 13. cùm in illo generaliter in quibuſcunque locis piis, ac Monaſteriis, ubi ſolitá eſſet perſolui, id obſeruari præcipiatur, vnde quantum ad hoc, conſuetudini loci ſtandum eſſe omninò cenſeo, idque innuere videntur illa verba Tridentini, *ſolita eſſe perſolvi,* ideóque id abſolutè tenet Portel. *d. verb. Canonica portio, n. 8.* referens quamdam Bullam pii V. vbi expreſsè fit mentio de Monialibus, & earum Monaſteriis, & declarat Pontifex non deberi Quartam, ſeu portionem canonicam de Miſſis, & aliis relictis Fratribus & Monialibus, ac eorum Monaſteriis: refert & ſequitur Hieron. Roderic. *in*
6 *compend. quæſt. regular. reſol. 18. n. 18.* † Et iſtam Quartam ita Eccleſiæ Parochiali deberi, vt electio ſepulturæ in aliquo Monaſterio nulla ſit, ſi Parocho non relinquatur Quarta, exiſtimauit Hoſt. *in ſum. de ſepult. §. apud quam Eccleſiam, verſ. vel non reddatur.* Sed contrarium eſt verius, quia ſemper debetur Quarta, & pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur, Abb. *in cap. de his, in 2. notab. de ſepultur.* Greg. Lop. *lib. 5. verſ. ò ſi non dexaſen, tit. 13. part. 1.* Fr. Emman. *d. quæſt. 39. art. 6.* Miranda *vbi ſuprà, art. 11.* Hieron. Roder. *d. reſolut. 18. num. 7.*

Limita *primò* in Religioſis, ſeu aliis, qui ſunt 7
exempti à ſolutione Quartæ per priuilegia conceſſa ab habente poteſtatem, Fr. Emman. *d. quæſt. 39. art. 2.* Archangel. Carrae. *de quarta funerali, cap. 1.* Gutier. *de juram. confirm. par. 2. cap. 4. n. 3.* vbi loquitur de Bulla Pii V. de Patribus Theatinis Clericis Regularibus dixit Rot. *in Licien. Quarta funeral. 15. Ianuarij 1618.* coram *Reuerendiſſ. D. meo Decano;* & de Fratribus Prædicatoribus *in Hiſpalenſi Quarta funeralium, 4. Iunij 1590.* coram *bonæ mem. Card. Pamphilio ſen.* de quibus etiam Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 925. à princ.*

Declara, hanc limitationem procedere, dummodò per priuilegia fuerit ſpecialiter derogatum *d. Clem. dudum, de ſepult.* non autem generaliter, Rot. *in d. Granaten. quarta funeralium, per cap. ex parte, de Capellis Monach.* Rot. *deciſ. 122. part. 1. diuerſ.* de qua re bene Petr. de Vbaldis *de canon. Paroch. cap. 6. num. 8.* vbi quod *dicta Clem. dudum,* derogatur etiam per clauſulas generales, ſi conſtet de voluntate Principis derogare volentis omnibus in contrarium obſtantibus.

In tantum eſt neceſſaria derogatio dictæ 9
Clem. dudum, vt ſi in aliquibus priuilegiis conceſſis, v. g. Prædicatoribus, fuerit *dicta Clem.* ſpecialiter derogatum, & hæc eadem priuilegia fuerint communicata Religioni Sancti Franciſci de Paula, non communicetur, nec extendatur dicta derogatio in fauorem Religionis Sancti Franciſci de Paula, ut in his terminis fuit tactum *in d. Granat. Quarta funeralium, & in Valliſoletana Quarta funeralis, 19. Aprilis 1606.* coram *Iuſto;* quia communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præiudicialia.

Et licèt huic *Clem.* per aliquod priuilegium 10
ſit ſpecialiter derogatum; ſi tamen fuit appoſita clauſ. *Salua juſtitia Eccleſiarum Parochialium,* non cenſetur Pontifex per talia priuilegia conceſſiſſe exemptionem, ita vt non teneatur ſoluere quartam funeralem, Rot. *in d. Valliſoletana Quarta funeralis.* Contrarium tamen tenebat Reuerendiſſ. D. Coccinus in ſuo voto, quia ſtante ſpecifica derogatione dictæ *Clem. dudum,* hæc clauſula debet intelligi quoad alia, non quoad expreſſa, aliàs priuilegium inſerviret de vento, & hoc credo verius: quia licèt priuilegia debeant ſtrictè interpretari, non tamen ita debent intelligi, vt deſtruantur.

Sublimi

Sublimita, vt non procedat, quando habentes huiuſmodi priuilegia habuerunt licentiam ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, ut ædificaretur ſine præiudicio jurium Eccleſiarum Parochialium, Rot. *in d. Granatenſi Quarta funeralium*, 21. *Maij* 1610. coram *bona mem. Card. Caualerio*, inter ejus impreſſas *deciſ*.. quia hæc conditio eſt valida, cùm res ad ſuam naturam redeat, *capite* 1. *& vltimo de pactis, in* 6. *cap. ab exordio*, 35. *diſt.*

12 *Secundò* limita, vt non procedat in Regularibus, qui 40. annis ante confirmationem Concilii erant ſoliti ſoluere Quartam Parocho, vel Epiſcopo: hi enim etiam poſt Concilium tenentur ſoluere eandem Quartam Epiſcopo, vel Parocho, licèt ex priuilegio hæc Quarta non ſulueretur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis, vel locis: Rot. *in d. Valliſoletana Quarta funeralis*, 29. *Aprilis* 1606. coram *Iuſto*, & in *Licienſi Quarta funeralis*, 15. *Ianuarij* 1618. coram *Reuerendiſs. D. meo Decano*, & clara ſunt verba Concilii Trident. *ſeſſ.* 15. *de reform. c.* 13. quæ ſequuntur: *Decernit ſancta Synodus vt quibuſcunque in locis jam ante annos* 40. *quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Eccleſiæ ſolita eſſet perſolui, ac poſtea fuerit ex quocunque priuilegio aliis Monaſteriis, Hoſpitalibus, aut quibuſcunque locis piis conceſſa, eadem poſthac integro jure, & eadem portione, qua antea ſolebat, Cathedrali, ſeu Parochiali Eccleſiæ perſoluatur, non obſtantibus conceſſionibus, gratiis*, &c.

13 Ex hac ſecunda limitatione colligitur, illos Regulares non teneri ad ſolutionem Quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per priuilegia, vt cenſuit S. Congreg. Concilii *ad d. cap.* 13. Rot. *in d. Licien.* Fr. Archang. Carac. *d. cap.* 1. *fol.* 20. *§. nec ſacri Concilij*, Hieron. Roderic. *in compend. quæſtion. Regular. reſol.* 18. *numero* 2. & declarauit Pius V. *Conſtit. ſua* incip. *Etſi Mendicantium*, 17. *Kalend. Iulij* 1577. vt refert Caraccia *loco citato*, & Gutier. *de juram. confirm. par.* 2. *cap.* 4. *numero* 3. Cuius Conſtitutionis verba, quæ hac de re agunt, ſunt quæ ſequuntur: *Quartam autem funeralium, de qua* ſeſſ. 25. cap. 13. *nequaquam ſoluere teneantur Monaſteria, quæ à* 40. *annis citra fundata exiſtunt, poſtquam Concilium ipſum loquitur tantùm de Monaſteriis ante annos* 40. *fundatis, quæ ipſam Quartam ſoluere conſueuerunt: & vbi ſolui conſueuit, id tantùm ceræ, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo defunctorum corpora ad ſepulturam deferuntur; non autem de Miſſis, ſeu legatis, vel aliis Fratribus ipſis, ſeu Monialibus relictis, aut aliàs quomodolibet donatis ſolui debet, ſicque intelligi Concilii decretum quoad Quartam huiuſmodi ſoluendam debere decernimus. Vbi verò non eſt conſuetudo ſoluendi Quartam huiuſmodi, de nullo ſupraſcriptorum ſolui declaramus.*

14 Quæ conſtitutio licèt loquatur ſimpliciter de Monaſteriis ædificatis à 40. annis citra Concilii confirmationem, nulla facta mentione de priuilegiis; tamen ita eſt intelligenda, quia per Gregorium XIII. *die* 10. *Octobris* 1586. cuius Conſtitutionem refert Nauar. *in Man. cap.* 27. *in fine*, fuit redacta ad terminos Concilii, non autem reuocata, vt in declaratione, quam refert Fr. Archang. Carac. *in fine tract.* & in declarationibus impreſſis Conc. *ſeſſ.* 23. *de refor. c.* 25. *§ ab Epiſc.* & ſequitur Rot. *in d. Licien.* cuius particula, quæ ad rem plurimùm facit, ita ſe habet: *Nec obſtat Concil. ſeſſ.* 25. *c.* 13. *de Regularibus, quia cùm iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilij, & quatenus eſſet fundatum antea, cùm non eſſet ſolitum ſoluere dictam Quartam, Concilium non obſtat, vt declarauit Sanctiſſim. Pius V. in ſua Conſtit. de anno* 1567. *quam refert Archang. Carraccia de Quarta funer. cap.* 1. *Gutier. de juram. confirm. par.* 2. *cap.* 4. *n.* 3. *Emman. Roder. in qq. regul. tom.* 1. *q.* 41. *art.* 2. & ita reſolvit Congr. Illuſtriſſ. Interpretum, vt refert Rot. *loco prædicto.*

Nec eſt verum, quod prædicta Conſtit. Pii V. fuerit reuocata per Greg. XIII. vt in ejus Bulla, quam refert Nau. in man. cap. 27. *in fine: Quia cùm dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilij, vt cenſuit Congreg. Illuſtriſſ. Interpretum, ſicut teſtatur Caraccia loco citato, qui etiam in fine tractatus refert ipſam declarationem, & benè aduertit Gutier. vbi ſuprà.* Vide poſt hæc ſcripta viſum Lezanam *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 12. *&* 13.

15 *Tertiò* limita in Eccleſiis, vel Monaſteriis ædificatis 40. annis ante Concilii confirmationem, quæ non erant ſolita perſolvere dictam quartam: nam tunc ad illam poſt Concilium non tenentur, vt *in d. c.* 13. *Conc.* Fr. Archang. Caraccia *d. cap.* 1. *§. ſecundum eſt, fol.* 20. Pius V. *in d. Conſtit.* quam referunt idem Carraccia, & Fr. Emman. *citatis locis.*

16 *Quartò* limita, vt non procedat in iis perſonis, ſeu Eccleſiis, quæ præſcripſerunt portionem canonicam: nam cùm alibi ſoluatur dimidium, alibi pars tertia, alibi pars quarta, vſque ad quartam excluſiuè, poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo; ad hoc autem vt præſcribatur infra quartam, vel vt nihil ſoluatur, requiritur conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabilis, Alex. *conſ.* 196. *numero* 15. *verſ. de præſcriptione, lib.* 2. Syluest. *in ſum. verbo Canonica portio, n.* 2. *&* 3. Lap. de Caſtellione *de canon. portione, c.* 2. *n.* 64. *&* 65. Petr. de Vbald. *de canon. Parochiali, c.* 5. *n.* 3. *& ſeq. & c.* 6. *num.* 34. *& ſeq.* Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 215. *num.* 7.

Et

17 Et qnamuis quartam funeralium non teneri hæredes mortuorum ſoluere Parocho, nec aliquid aliud, exiſtimauerit Fr. Archangel. Caraccia *de Quarta funerali, c.4. ante med. verſ. hac ſit mea ſententia, per c.12.14.15.13.q.2. cap. non ſatis, cap. cùm Eccleſia, de ſimonia*: contrarium tamen videtur verius, vt tenent Couar. *in cap. officij, num.9. verſ. nec obſtat, de teſtament. ſub tit. de legatorum imputat. in debitum, in nona impreſſ. Antuerpienſi*, Molin. *d. diſp.215. num.5.*

18 Sed quando Parochianus elegit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquiualens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ? Quæſtio dubia eſt, in qua vna ſententia tenet tale legatum imputari in Quartam: ita Gregor. Lop. *lib.5. verb. demas, tit.1. par.1.* Fr. Emman. *d.q.39. art.6.* vti refert Feder. de Senis *conſ.3.* vbi latè, & loquitur etiam in caſu quo legatum eſſet minus Quarta canonica, Anton. Imol. Abb. *in d. cap. officii*, Salic. Alex. & Corn. *in auth. preterea, C. vnde vir, & vxor*: idem tenent Lud. Mirand. *d. tom.2. q.48. art.11. concl.2.* Portel. *in dub. Regularib. verb. Canonica portio, num.7.* nouiſſimè Hieron. Roderic. *in compend. quæſtion. Regular. reſol.18. num.8.* Altera verò tenet legatum, & portionem integrè ſoluendam eſſe Eccleſiæ Parochiali ab Eccleſia extranea: bonus text. *in Clem.1. §. verùm*, ibi, *largiri integrè teneantur, de ſepult.* vbi gloſſ. *verb. integrè*, interpretatur non eſſe minuendam canonicam portionem. Iuuat *cap.1.* ibi, *integraliter faciendam, eod. tit. libro 6. Secundò* expenditur, quod reſpectu canonicæ portionis ſoluendæ ab Eccleſia extranea, teſtator non eſt debitor, ſed ſolummodò Eccleſia ipſa: patet ex *d. cap.1.* cùm ergo non eſſet debitum ex parte teſtatoris, quamuis à tertio verè debitum ſit, deficiunt termini neceſſarii ad compenſationem. *Tertiò* facit, quia vt ſupponimus, teſtator abſolutè abſque conditione legauit Eccleſiæ Parochiali, ſicut in terminis huius Quartæ leganerat Epiſcopo: ergo ſicut quando abſolutè legat Epiſcopo, poteſt ille & legatum, & canonicam portionem petere, vt per text. *in d. cap. officii, de teſtament.* infrà reſolvimus: ita quando abſolutè legat Eccleſiæ Parochiali, poterit Eccleſia & legatum, & portionem ab Eccleſia extranea ſibi debitam exigere abſque vlla compenſatione. *Vltimò*, & fortiùs vrget *d. cap. requiſiſti, verſ. ſecùs autem, de teſtam.* vbi quando aliquid legatur Epiſcopo, & alind Capellis, Monaſteriis, aut aliis piis locis; quod legatur Epiſcopo, ejus eſt inſimul cum canonica portione, quam habet ex legatis Eccleſiarum inferiorum: ergo ſimiliter in propoſito Parochus legatum obtinebit, & canonicam portionem abſque vlla compenſatione. Propter quæ hanc partem ſequuntur gloſſ. *d. verb. integrè*, gloſſ. *verb. largiri, in d. §. verùm*, Card. *num.20.* Couarruv. *in d. cap. officii, num.6.* aliàs *num.9. ſub tit. de legatorum imputatione in debitum, in nona impreſſ.* Non obſtat *cap. ex his 4. de ſepultur.* vbi probari videtur, Parochianum debere canonicam portionem Eccleſiæ Parochiali, à qua Sacramenta percipit, in ſtipendium ſui laboris, ſicut reſpectu decimarum, quas ſoluere tenetur, verè debitor eſt ipſi Parocho, à quo ſpirituale pabulum recipit, *c. cùm contingat, de decim.* Quia reſpondetur extraneas Eccleſias, quibus Parochiani ibidem ſepulturam eligentes legata relinquunt, debitrices eſſe canonicæ portionis, non verò Parochianos ipſos: patet, ſi recurramus ad verba dicti *§. verùm*, ibi, *dictorum Ordinum Fratres*, & ibi, *largiri integrè teneantur*, quæ verba relata ad Monaſteria, ſeu Eccleſias extraneas, ſatis demonſtrant ipſaſmet teneri ad ſolutionem huiuſmodi portionis, *d. cap. de his*, ibi, *ipſis Eccleſiis, à quibus aſſumpti ſunt.*

Cui debeatur Quarta funeralium, & qua actione peti poſſit.

Quarta funetalis debetur Eccleſiæ, in qna 19
Parochianus conſueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta, *cap. cùm quis, de ſepultur. in 6.* Frater Emman. *quæſtion. Regular. tom.1. q.39. art.5.* Rot. *deciſ. 376. num.1. part.1. recent.* vbi
de Eccleſia Parochiali. Et ſic † de Iure debe- 20
tur Rectoribus Parochialium, *d. Clem. dudum, §. verùm*, Vgol. *de officio Epiſc. cap.17. num.11.* Mantic. *deciſ. 294.* Caualer. *deciſ. 101. num.1.* Rot. *in Mediol. Quarta funeralium, 14. Martii 1622.* coram *R.P.D. Merlino.* vbi etiam fuit dictum ex hac ſola Iuris aſſiſtentia Rotam non ſolere manutentionem impartiri in aliis cauſis
non juriſdictionalibus, & ſic † ubi nullus adeſſet 21
Rector, debetur Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, *cap. requiſiſti, de teſtam. cap. cùm ex eo, de elect.* Aloyſ. Ric. *in praxi, p.4. reſol.299. num.4.*

Item debetur Eccleſiæ Cathedrali, vel præ- 22
ſcriptione, vel ex eo, quod illam ſibi reſeruauit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis, Rot. *d. deciſ.376. num.2. & 3.* & tunc inter Clericos Eccleſiæ diuidetur, cura non reſidente penes certam perſonam, Aloyſ.
Rice. *d. reſol.299. n.4.* Vnde ſtante conſuetudi- 23
ne in ciuitate, quod jus ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem, Quarta funeralis non debetur Parocho intra cuius limites viator retentus pro delicto, & habilitatus, cum cautione decedit, vt cenſuit S. Congreg. Conc. *in Piſaurien. 22. Ianuarii 1628.*

Et

14 Et ſi in vna Eccleſia ſolet Parochianus audire Diuina, in altera verò recipere Sacramenta, canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta, *c.1.de ſepult.* Fr. Emman. *d. q.39. art.5.* Syluest. *in ſum. verb. Canonica portio, num.11.* Sed ſi vtraque habet jus funerandi, credit Greg. Lop. *l.1. in gloß. los Sacramentos, tit.13.p.1.* quod ſit locus præuentioni, per *cap. duobus, de reſcript. in 6.*

25 At in dubio, quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione cui debeatur, Epiſcopóne, an Parocho, præfertur Parochus, quia habet magis ſpecialem curam, quàm Epiſcopus, qui habet generalem; & quia Parochis debetur Quarta ex cauſa oneroſa, *d. c.1. de ſepult.* Petr. de Vbaldis *de Quarta canonica, 2.p.c.8. num.14. in fine,* & vti æs alienum, Abb. *in c. certificari, àn.11. de ſepult.* Epiſcopo verò ex cauſa lucratiua, Vbald. *vbi ſuprà, n.14.* & potior eſt conditio prætendentis ex cauſa oneroſa, ad text. *in l. Sanctorum, C. de jure delib.* Rot. *in Neritonen. Quarta funeralis, 9. Iunij* 1608. coram *bonæ mem. Patriarcha Munzanedo.*

26 Amplia *primò* principalem concluſionem, vt procedat etiamſi quis propter bellum, aut peſtem in villam, ſeu alium locum ſe contulerit, & ibi diem ſuum obierit; quia nihilominus Quarta funeralis debetur Parochiæ, ubi habebat domicilium, ſi diſceſſit animo redeundi, vel animi gratiâ. Ita Fr. Emman. *quaſt. Reg. tom.3. q.46. artic.3.* Miranda *d. tom.2. q.48. art.9. concl.2.* Villal. *in ſum. p.2. tract.31. diffic.7. num.3.* Fr. Hier. Rod. *in comp. qq. Regul. reſol.18. num.12.* per Ioan. Andr. *in c. is qui, de ſepult. in 6.* & Abb. *in c. de his, eod. tit. in Decretal.* ubi quatuor caſus conſiderat.

27 Amplia *ſecundò*, vt procedat etiamſi quis ægrotus in vna Parochia, ad aliam deferri ſe fecerit; quia nihilominus Primæ Eccleſiæ ſua portio debetur, Syluest. *in ſum verb. Canonica portio, num.15.*

28 Amplia *tertiò*, etiamſi quis in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia transtulerit: quia nihilominus ſi ex eadem infirmitate deceſſerit, canonica portio Eccleſiæ Parochiali debetur; ſecus autem ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit: caſus eſt *in c. de his, de ſepult.* Fr. Ludov. Miranda *in man. Præl. tom.2. q.48. art.9. concl.3.* refert, & ſequitur Fr. Hier. Rod. *in compend. quaſt. Regul. reſol.18. num.15.* Vnde Tiraquel. *de retractu lig. §.1. gloſ.8. n.23.* colligit Canonicam portionem non deberi Eccleſiæ, cuius Parochianus Religionem ingreditur, & pendente anno profeſſionis obiit, niſi ingreſſus eſſet animo exeundi, vt obſeruat Læl. Zecch. *de Republ. Eccleſ. c.28. de Parocho, num.18. fallent.3.*

29 Amplia *quartò*, vt procedat etiamſi quis Eccleſia vna dimiſſa, ubi Majores ſui ſepulturam elegerant, licèt ſua Parochialis non eſſet, alibi ſepulturam elegit: quia etiam tunc non Eccleſiæ dimiſſæ, ſed Parochiali debebitur Canonica portio, vt habetur *in c.2. de ſepult. lib.6.* Lud. Miranda *d. tom.2. q.48. artic.9. concl.4.* quia electâ ſepulturâ apud Eccleſiam ubi defuncti Majores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſueuit audire Diuina, & recipere Sacramenta, Azor. *in d. cap.3. q.8.* Villal. *in ſum. p.2. tract.31. diffic.7. n.3.*

Limita, ſi eo tempore, quo defunctus eſt in alia Eccleſia ſepultus, Parochialis Eccleſia erat interdicta; quia cùm nullus poſſet in ea ſepeliri, habet alia Eccleſia jus relicta integrè percipiendi, quæ occaſione illius ſepulturæ obuenerunt: Ita Gemin. *in c.1. de ſepult. lib.6.* Fr. Lud. Miranda *d. tom.2. q.48. art.10. concl.10.* Syluest. *d. verb. canonica portio, num.8. §. ſeptimus,* ubi loquitur quando Eccleſia culpâ Parochi eſt interdicta, non defuncti Parochiani: quod etiam tradunt Fr. Emm. *d. tom.1. q.39. art.3.* Azor. *d. part.2. lib.9. c.13. q.4. caſu 5. & 6.* Miranda *d. q.48. art.10.* Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. canonica portio, num.3.* Hier. Rod. *d. reſol.18. num.4.* 30

Quod ſi talis defunctus antea elegerat ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, non videtur Interdictum ſequens tollere quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat. Idem reſpondendum videtur in aliis caſibus, quibus non defertur defunctus ad Parochialem Eccleſiam, ſi antea alibi elegerat ſepeliri, quàm dictus caſus euenerit; imò etſi nullam antea elegerit ſepulturam, ſed erat ad Parochiam deferendus, alibi tamen citra culpam Parochi ſepeliatur, non debet quartam ſuam amittere; quam tamen perderet, ſi culpa ſua, vel negligentia defunctus ad aliam Eccleſiam eſſet delatus; eſt enim ratio attendenda, ob quam huiuſmodi portio eſt inſtituta, non enim pro ſepultura tantummodo eſt inſtituta, ſed pro onere etiam, quod ipſis Curatis incumbit, ſubditis ſuis ea, quæ ad ſalutem pertinent, miniſtrandi, ne debitis, & neceſſariis beneficiis defraudentur, *d. c.1. c. de his, de ſepultur.* cùm operariis mercedis exhibitio debeatur, vt dicitur *in d. Clem. dudum, verſ. verùm.* 31

Vnde Parochus quartam funeralium poteſt petere tanquam debitum, & mercedem laboris quaſi actione locati, Feden de Senis *conſ.3. num.9.* vel condictione ex canone, vel actione ex teſtamento, Petr. de Vbaldis *de canonica Parochiali, cap.3. num.2.* ubi latè, Lap. de Caſtellione *de canon. portione, n.56.* 32

Renunciatio canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris, niſi fiat cum prote- 33

ſtatione, quod per hoc non fiat præiudicium
34 juri Eccleſiæ: † Compoſitiones tamen, & pacta ſuper juribus parochialibus facta inter Prælatos conuentuales, & Parochos, ſunt valida, etiamſi celebrata ſint abſque licentia Superiorum, Prouincialium ſcilicet, vel Generalium, dummodò ſint licita, & honeſta, & fiant cum conſenſu Conuentus, nec irritentur per ſequens Capitulum generale, vel Prouinciale, ex decreto Leonis X. *in Concilio Luteranenſi.* Imò, etiamſi dictæ compoſitiones, ſeu conuentiones ſint repugnantes *d. Clem. dudum*, §. *caterùm*, quia ibi tantùm reuocantur factæ ante illam, non verò faciendæ de nouo, vide Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.* 1. *quaſt.* 39. *art.* 8. *& tom.* 3. *qu.* 46. *art.* 4. Azor. *dict. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 12. *q.* 4. Sylveſt. *verb. canonica portio*, *quaſt.* 2. Fr. Ludou. Miranda *vbi ſuprà*, *artic.* 12. licèt ibi contendant *in d. Clem.* etiam reuocari conuentiones futuras, non tantùm præteritas; ſed Leo X. fuit poſt illam, & potuit Ius commune reuocare, vt benè notat Portel. *verb. canonica portio*, *num.* 9. *&* 10. Ita Fr. Hieron. Roder. *in compend. quaſt.* Regul. *reſol.* 18. *num.* 9.

35 Neque per vnum, aut binos actus contrarios cenſendi ſunt Religioſi renunciate juri quæſito de non ſoluendo quartam, niſi talis ſolutio facta ſit per ſpatium 40. annorum, juxta diſpoſitionem iuris *in cap. accedentibus*, *& in c. ſi de terra*, *de priuil.* quia priuilegium ad non faciendum non perditur vno, aut bino actu, *cap. cùm acceſſiſſent*, vbi gl. *de Conſt.* imò etiamſi per dictum ſpatium 40. annorum ſoluta ſit quarta, adhuc præſcriptio non tenet: quia contra bona, & jura Regularium nonniſi centenaria currit præſcriptio, ad inſtar Eccleſiæ Romanæ, ex quodam ſingulari priuilegio Eugenii IV. Vide Mirand. *d. q.* 48. *art.* 13. Portel. *vbi ſuprà*, *n.* 8.

De quibus ſolui debeat Quarta Parochialis?

36 Quarta funeralis, ſeu canonica portio debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris, ſcilicet in die funeris, Fr. Emman. *quaſt. regul. tom.* 1. *quaſt.* 39. *artic.* 2. *in princip.* Couar. *in c. vlt. num.* 9. *de teſtament.* vbi poſt Abb. ait moribus receptum eſſe, vt Eccleſiæ Parochiali quarta portio à Monachis ſoluatur ex his tantùm, quæ offeruntur tempore, quo funus, ſeu exequiæ defuncti celebrantur. Mulin. *de juſt. tract.* 2. *diſp.* 215. *num.* 4. vbi quod debetur de omnibus oblationibus, & commodis funeris, Sylveſt. *in ſum. verb. canonica portio*, *num.* 7. *&* 15. §. *tertia*, vbi quod hoc procedit de conſuetudine, Petr. de Vbaldis *de Canon. Parochiali*, *c.* 4. *num.* 10. Pius V. *in d. ſua Conſt.* incip. *Etſi Mendicantium*, declarauit huiuſmodi quartam debere ſolui de iis, quæ offeruntur in funere, ex *Concil. Trid.* quod ita interpretatur. Sequitur hanc declarationem Fr. Emm. *d. art.* 2. *in fine*, Archang. Carracia *de quarta funerali*, *quaſt.* 4. *verſ. forſan*, *fol.* 45. Gutier. *de juram. confirmator. p.* 2. *capite* 4. *num.* 3. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. p.* 2. *cap.* 9. *dub.* 5. *verſ. tertia concluſio*, & Benedictus XV. *inter Conſtitutiones Prædicatorum*, *pag.* 72. ſic ait: *Funeralia verò intelligantur hoc caſu, qua cum funere deferuntur*: & idem declaraſſe Sixtum, dicit Molin. *dicta diſp.* 215. *n.* 9.

Funeralia igitur dicuntur, quæ ratione ſe- 37
pulturæ obueniunt, *c. cùm liberum*, *c. noſtra*, *de ſepult.* Alberic. *in l. ſeruo alieno* 131. §. *ineptas*, *num.* 13. *ff. de legat.* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 670. *num.* 4. aliàs *reſol.* 572. *num.* 4. *in* 2. *edit. & p.* 4. *reſolut.* 300. & quæcumque occaſione funerum ad Eccleſiam perueniunt, Federic. de Senis *conſ.* 6. *numero* 2. *in princip.* vbi ſubdit, quod mortuaria, ſeu funeralia dicuntur, quæ occaſione funeris deueniunt, etiam præter voluntatem morientis. Item & ea, quæ cum funere portantur, gloſſ. *verb. funeralibus*, *in d. Clem. dudum*, vbi Zabarel. *verſ. verùm*, *num.* 4. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 14. *q.* 13. *verſ. funeralia*, Vbald. *d. tract. c.* 4. *n.* 16. Rub. *conſ.* 23. *numero* 5. Bertachin. *in repertor. verb. Quarta Parochialis*, Enriquez *conſ.* 86. *num.* 9. Portel. *in dub. Regul. verb. canonica portio*, *num.* 5. Hieron. Roder. *in compen. quaſt. reg. reſol.* 18. *numero* 3. Siue antequam corpus ſit in terra conditum, ſiue poſt, & vſque ad trigeſimum diem, & quandiu ſit memoria de funere, Calder. *conſ.* 4. *de ſepultur.* vbi in caſu, quo propter peſtem non potuit in die obitus ſolemniter tumulari. Ioan. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 2. *cap.* 14. *num.* 12. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 571. vbi in caſu, quo exequiæ poſt diem funeris fuerunt factæ cum maxima pompa, Sylueſt. *in ſum. verb. canonica portio*, *numero* 15. *verſ. tertia*, Zabarel. *in d. Clem. dudum*, §. *verùm*, *verſ. tertiò quæro*, vbi refert opinionem aliquorum, qui, cùm funes, quibus mortui ligari conſueuerunt, poſtquam mortuus terræ eſt conditus, ad hoc ampliùs locum non habeant, putant funeralia non dici, niſi quandiu corpus eſt in funeralibus extra terram. *Sed*, inquit, *deſipit qui ſic ſapit*, *nec inſiſtendum eſt in hoc ſcientia Grammaticorum*, 36. *diſt. cap. ſi quis. Dic ergo meliùs, quod ſiue ante corpus reconditum terra, ſiue poſtea obueniant occaſione funeris, dicuntur funeralia, & debetur canonica.* Quicquid dicant Couar. *in cap. vlt. de teſtam. num.* 6. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 39. *art.* 2. *in fine*, Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. p.* 2. *c.* 9. *dub.* 5. Gutier. *de juram. confirm. p.* 2. *c.* 4. *num.* 3. Caraccia *de quarta funer. cap.* 1. Molin. *d. diſp.*

Digitized by Google

d.diſp. 215. *num.*9. vbi quod hoc conceſſum eſt Mendicantibus per priuilegium, & ita conſuetudine ſeruatur.

38 Ex his forſan patet reſolutio ad quæſtionem præteritis temporibus ventilatam, vtrùm ſi Parocho in die funeris data ſit ſola candelarum, & facularum quarta; & deinde ſequenti die ſolemniori pompa, magno ſcilicet adhibito Religioſorum, Confraternitatum, & Presbyterorum numero in alia Eccleſia, vbi mortuus ſepulturæ mandatus fuerat, pro ejus anima ſolemnis Miſſa cantetur cum diſtributione candelarum, & intorſtitiorum in majori quantitate quàm diei præcedentis, debeatur ex his quoque Parocho quarta? In qua controuerſia S. Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſemel, & iterum partibus hinc inde auditis, *die* 3. *Augusti* 1621. nemine diſcrepante, cenſuit deberi quartam Parocho ex funeralibus ſecundo loco factis.

39 Non loquitur de candelis, quas Fratres, & alii Preſbyteri in huiuſmodi funeralibus præ manibus portare ſolent; has enim deferentes ſibi quærunt, nec ulla portio de eis debetur, vt declarauit Benedictus XI. *vbi ſuprà*, ibi: *De candelis autem, quas Fratres portant, portio non petatur*. Tradunt Hieron. à Sorbo *in compendio priuileg. verb. canonica portio*, *pag.* 103. Piaſec. *in praxi Epiſcop. par.*2. *cap.*3. *de viſitat. Regular.* §. *funeralium etiam*, *pag.*190. Fr. Emman. *d.q.*39. *art.*2. Fr. Archang. Carraccia *de quarta funer.c.*3. Quicquid teneant gloſſ. *verb. funeralibus*, *in fin. in d. Clement. dudum*, Calder. *conſ.fin. de ſepultur.* Federic. de Senis *conſ.*4.*n.*8.

40 Item Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die* 5. *Martij* 1616. à Parochis montis S. Petri Angelorum Firmanæ diœceſis conſulta, Eminentiſſ. Lancellotto referente, reſpondit intorſtitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quartam funeralem eiſdem Parochis minimè deberi. Et idem de intorſtitiis, quæ portantur à locis piis ad aſſociandum pauperes perſonas ad ſepulturam, declarauerat eadem S. Congreg. 19. *Nouembris* 1588.

41 Debetur quoque quarta funeralis de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem & cadauer deferuntur, Petr. de Vbaldis *de canon. Paroch.c.*4. *num.*10. Fr. Archang. Carraccia *de quarta funerali*, *cap.*3. *verſ. præfata etenim*. Et de candelis oblatis, Feder. de Senis *d.conſ.*4. *num.*8. Et hac de re ſciendum eſt, quod *die* 21. *Martii* 1629. S. D. N. Vrbanus VIII. approbauit decretum Congregationis RR. DD. Præfectorum Vrbis, habitæ coram Eminentiſſimo Vrbis Vicario, in qua ad effectum remouendi diſſenſiones,

fuit declaratum † *tam intorſtitia, cereos, & can-* 42
delas, quæ per viam deferuntur, quàm etiam omnia ea, quæ circa cadauera, antequam terræ tradantur in quibuſcunque priuatis Eccleſiis, diuidenda fore, & eſſe pro æquali portione inter ipſos Parochos, & miniſtros aliarum Eccleſiarum quarumcunque, etiam Regularium, & Nationalium, ſeu aliàs priuilegiatarum. Ac propterea quando huiuſmodi intorſtitia, ſeu cerei, & candelæ in præfatis Eccleſiis pro celebrandis diuinis Officiis præſenti corpore accenduntur, finito Officio extinguenda, & cuiquam medietatem conſignandam eſſe.

Item debetur quarta de illis, quæ dantur 43
pro Miſſis dicendis, gloſſ. *verb. funeralibus*, *in d.Clem. dudum*, §. *verùm*, Bald. *in repet. capit. ſi pater, de teſtam. lib.*6. *in* 6. *quæſt.* Alex. *conſ.* 196. *num.*5. & 16. *verſ. nec excuſaretur*, *in fine*, *lib.*2. Sylv. *in ſum. verb. Canonica portio*, *num.*9. vbi quod de legato facto Rectori Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, pro Miſſis dicendis, debetur quarta. Vbald. *de Canon. portione*, *cap.* 4. *num.*5. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc.p.*3. *allegat.*86. *num.* 20. *cum ſeq.* Quicquid dicat Fr. Emman. *d. quæſt.* 39. *num.* 2. *in fine*, niſi ejus opinionem procedere dicamus de conſuetudine, vel propter priuilegia.

Item debetur de armis, libris, banderiis, 44
culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, Petr. de Vbaldis *d. cap.*4. *num.* 10. Oldrad. *conſ.*211. *num.* 7. vbi de rebus, pannis ſericis, ſeu aureis, veſtibus, putà ſtamine, vel cilicio, per *cap. cùm inter nos*, *de verb ſignific. & c.in noſtra*, *de ſepultur.* vbi ſpeciale dicitur in Hoſpitalariis, in equis, &c. ergo in contrarium eſt Ius commune. Contrarium tenet Carraccia *de quarta funerali*, *cap.*1. *verſ. adſunt indumenta*; quod credo procedere de conſuetudine, vel priuilegio, & declarauit Pius V. *in d. ſua Conſtit.* incip. *Etſi Mendicantium*, quam refert Fr. Emman. *d. tom.*1.*q.*49.*art.*2. Fallit in equis, & armis, quæ relinquuntur in ſubſidium terræ Sanctæ, Molin. *d. tract.*2. *diſp.*215. *num.*2. per *c.in noſtra, de ſepult.*

Primò limita principalem reſolutionem in 45
illis, quæ offeruntur in funere alicuius, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v. g. tempore Interdicti, ſepelitur, Alber. *in l. ſeruo alieno* 113. §. *ineptas*, *num.* 22. *ff. de legat.*1. Feder. de Senis *conſ.*119. Gemin. *in c.*1. *de ſepult. libro* 6. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 39. *art.* 3. quia non debetur quarta in caſu prohibito, *c. ex parte*, *c. liberum*, *c. in noſtra*, *de ſepult.* Silueſt. *d. verb. Canonica portio*, *num.* 8. §. *ſeptimus*, vbi quod tenetur corpus, & omnia, quæ habuit, reſtituere, Fr. Emman. *tom.*1. *q.*39. *art.* 3. vbi reſtringit in illis Religionibus, ſeu Eccleſiis, quæ habent priuilegia, vt tempore Interdicti poſſint in eorum Eccleſiis aliquos ſepelire.

46 *Secundò* limita in illis, quæ offeruntur in funere alicuius nouitii mortui in Religione, Anchar. & Franch. *cap. nullus, de tempor. ordin. in* 6. Syluester *d. verb. canonica portio, num.* 8. §. *quartus*, Fr. Emman. *d. tom.* 1. *quæſt.* 39. *artic.* 4. vbi extendit limitationem, etiamſi mortuus fuerit in dumo parentum, ad quam ſe contulerat, vt curaretur, de quo etiam Villalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 7. *numero* 10. Fr. Ludou. Miranda *d. tom.* 2. *q.* 48. *art.* 9. *concl.* 3. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 13. *quæſt.* 4. *verſ. quod ſi in Monaſterium, caſu* 3. Hieron. Roder. *in comp. quæſt. Regul. reſol.* 18. *num.* 5. Reſtringitur tamen limitatio multis mudis: & *primò*, vbi quis morbo jam affectus ingreſſus eſt in Religionem, & ibi Nouitius ob illum morbum mortuus eſt, quia tunc quarta deberur, Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 8. *verſ. quintus*, Molin. *d. diſput.* 215. *numero* 4. *Secundò* reſtringitur in eo, qui petiit cum habitu Fratrum ſepeliri, Syluest. *loco proximè citato. Tertiò* reſtringitur in Nouitio, qui non habuit propoſitum mutandi vitam, Petr. de Vbaldis *de Canon. Paroch. cap.* 6. *num.* 24. Syluest. *d. num.* 8. *verſ. quintus. Quartò* reſtringitur in iis Confratribus, qui ingrediuntur in loca religiuſa, retentis bonis ſuis: quia etiam de legatis factis per ipſos debetur canonica portio, Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 12.

47 *Tertiò* limita in legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, anniuerſario poſt ſextum diem, & aliis ad cultum diuinum perpetuum, Molin. *d. diſput.* 215. *num.* 8. Quicquid teneat Paul. de Eleazar. *in Clement. dudum*, §. *verùm, de ſepultur.* Alex. *conſ.* 196. *num.* 3. *lib.* 2. Syluest. *d. verb. Canonica portio, numero* 15. §. *ſecunda, cum ſeqq.* vbi quod debetur de relicto pro conſtruenda capella. Petr. de Vbald. *de Canon. Paroch. c.* 4. *num.* 22. Calder. *conſ. fin. de ſepult.* ubi de relictis pro planeta.

48 Canonica portio debet ſolui de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, *d. Clem. dudum*, §. *verùm*, & *ibi* gloſ. *de ſepultur.* ſiue ſit donatnm vni ex Regularibus, ſine toti Monaſterio, *d. Clem. dudum*, vbi *gloſ. verb. indirectè*, Feder. de Senis *conſ.* 4. *n.* 4. latè Gemin. *conſ.* 46. vbi etiamſi fuerit donatum vni Fratri, & conſanguineis, Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 15. §. *ſexta*, Petr. de Vbaldis *d. cap.* 4. vt de donatis cauſa mortis loquitur *d. Clem. dudum, in* §. *verùm*, Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 8. Petr. de Vbaldis *d. c.* 4. *num.* 19. etiamſi donatio cauſa mortis, vel legatum factum in infirmitate ſit ſolutum in vita, *gloſſ. verb. datit, in d. Clem. dudum.* Sed contrarium tenent propter priuilegia, vel conſuetudinem, Fr. Emman. *d. q.* 39. *artic.* 2. vbi refert declarationem Pii V. Molin. *d. diſp.* 215 *num.* 4. vbi ait hoc non procedere, ſi fiat in fraudem, per Abb. *in cap. de his, de ſepult.*
Et † quod non debeatur de veſtibus datis 49
pauperibus, tenet Fr. Archangel. Caraccia *de Quarta funer. cap.* 3. *verſ. inſuper cum funere*, Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. p.* 2. *cap.* 9. *dub.* 5. Nec de frumento in illis Religionibus quibus datur, Caraccia *vbi ſuprà, verſ. frumento verò.* Non procedit ſupradicta reſulutio in donatis in vita, & in ſanitate, Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 3. Petr. de Vbaldis *d. cap.* 4. *num.* 21.

Quarta funeralis debetur de omnibus 50
illis, quæ jure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſiue aliis locis piis. Molin. *d. diſput.* 215. *num.* 4. per Abb. *cap.* 1. *num.* 7. *de ſepult.* Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 10. Alex. *conſ.* 196. *n.* 6. *lib.* 2. Item debetur de relictis pro anima, Alex. *d. conſ.* 196. *n.* 7. Non tamen debetur de iis, quæ teſtator in pios vſus juſſit diſtribui in vaſa, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, Cov. *in c. vlt. num.* 8. *de teſtam.* quia ab ipſo teſtatore cenſetur facta hæc diſtributio, *l. vnum ex familia* 81. *ff. de legat.* 1. vbi Din. Bart. & Doctores, Fr. Archang. Caracc. *d. cap.* 4. *verſ. quare non video.* Declaratur tamen hæc reſolutio, vt non procedat quando aliquis Regularis electus eſt executor, vt diſtribuat aliquam ſummam pro ſuo arbitrio, & ipſe in Fratres diſtribuit, quibus nihil erat relictum, gloſſ. *verb. obuentionibus, & verb. indirectè in d. Clem dudum*, Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 15. *verſ. ſecunda*, vbi loquitur etiam, quando Fratribus nihil eſt relictum, ſed mandatur executoribus, vt dent, vel promittant aliquid Fratribus. An quarta debeatur de illo, quod relinquitur vni ex Regularibus? Vide Federic. de Senis *conſ.* 4. Calderin. *conſ. fin. de ſepultur.* Alber. *in l. ſeruo alieno* 115. §. *ineptas, num.* 10. *ff. de legat.* 1. & *n.* 12. & 13. *d. c.* 4.

Debetur etiam quarta funeralis de omni- 51
bus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, *cap.* 1. & 2. *de ſepultur.* Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 18. Syluest. *d. verb. Canonica portio, in fine*, Couar. *in cap. vlt. num.* 2. *de teſtam.* Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 39. *art.* 2. *in princ.* Molin. *d. diſput.* 215. *num.* 4. vbi quod quarta debetur de omnibus, quæ relinquuntur in vltima voluntate, etiamſi legata facta ſint Prædicatoribus, aut Mendicantibus, Alber. *in d. l. ſeruo alieno*, §. *ineptas, num.* 10. *ff. de legat.* 1. Couar. *in cap. vlt. num.* 1. *de teſtam.* per *d. Clem. dudum.* Quæ tamen procedunt, ſi legatum relinquatur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem, Syluest. *d. verb. Canonica portio, numero* 7. Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 16. qui tamen indiſtinctè dicit quartam deberi.

Id limitatur aliquibus modis, & *primò*, vt 52
non procedat in legatis factis Monaſterio,
quod

Digitized by Google

quod ſit exemptum per priuilegium, Sylueſt. *d. verb. Canonica portio, numero* 8. Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.* 3. *q.* 46. *art.* 1. *& tom.* 1. *quaſt.* 39. *art. vlt.* Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. p.* 2. *q.* 9. *dub.* 5. Archangel. Caraccia *de quarta funerali, cap.* 2. *Secundò*, vt non procedat in legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator ſepelitur. Alber. *d. numero* 10. Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 19. Syluest. *d. verb. Canonica portio, num.* 8. *§. ſextus*, per gloſſ. *in c.* 1. *de ſepult.* Quod non procedit, ſi tale legatum factum eſt Eccleſiæ, ad hoc vt conſtruat capellam in Eccleſia, in qua eſt ſepultus, Alex. *conſ.* 196. *n.* 5. *lib.* 2. Zabarel. *in d. Clem. dudum.* §. *verùm, q.* 16. vel ſi eſt factum in fraudem Eccleſiæ Parochialis. *Tertiò*, vt non procedat in legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario poſt ſextum diem, Oldrad. *d. conſ.* 225. *num.* 10. Molin. *d. diſp.* 215. *num.* 8. *Quartò*, vt non procedat in legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica, quia tali legato non detrahitur quarta, Couar. *in c. vlt. num.* 5. *de teſtam.* quod verum eſt, ſi Eccleſia tunc indiget reparatione, ſecùs ſi non indigeat, Couar. *vbi ſuprà.*

53 Subſidium Hiſpanicum, quod ab hoc charitatiuo plurimùm diſtat, *primò* Regi Catholico conceſſum fuit à Pio IV. *in quadam ſua Conſtit.* incip. *Ad Romani Pont. indefeſſam, ſexto Non. Martij* 1561. de trecentis millibus ducatis auri annuis vſque ad quinquennium duplex ſuper omnium & ſingularum Cathedralium & Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura, ſæcularium & Regularium, Canonicatuum, & Dignitarum, etiam poſt Pontificales majorum, & Capitularium, Conuentualium, & aliarum Eccleſiarum fructibus, redditibus, & prouentibus, juribus, obuentionibus & emolumentis, &c. ipſis S.R.E. Cardinalibus, & Militibus Hieroſolym. dumtaxat exceptis. *Secunda* conceſſio facta fuit à Pio V. *in ſua Conſtit.* incip. *Cùm ſicut, ſub die* 16. *Martii* 1566. *Tertia* conceſſio ab eodem Pio V. *in alia ſua Conſtit.* incip. *Cùm ſicut accepimus, ſub die* 21. *Maii* 1571. qui etiam per aliam ſuam Conſtit. incip. *Decet Romanum Pont. ſub die* 7. *Martii* 1572. exactionem huius ſubſidii à Capitulis, & Collegiis Prouinciæ, ſeu Epiſcopatus ſuſcipi mandat. Gregorius XIII. *in Conſt.* incip. *Conceſſit aliàs, ſub die* 11. *Februarii* 1573. declarat Milites S. Iacobi de Spatha (excepta tamen magiſtrali menſa) necnon quatuor Mendicantium Ordinum Fratres bona immobilia, ſeu quæ immobilium loco habentur, poſſidentes, ad ſubſidiorum hactenus non ſolutorum ſolutionem teneri. Et demùm Paulus V. *in Conſtit.* incip. *Pro noſtro munere, ſub die* 31. *Octobris* 1614. poſt alias conceſſiones confirmauit concordiam ſubſidii huiuſmodi inter vniuerſum clerum Regnorum Caſtellæ, & Legionis, & Regem Catholicum initam.

Aliud ſubſidium, ſeu ſuperadditionalia ſeruitia Regi Catholico conceſſit Gregorius XIII. *in ſua Conſtit.* incip. *ad auxilium, die* 16. *Auguſti* 1591. ad ſexennium duratura ſuper victualibus in Regnis Coronæ Caſtellæ vendendis, ſeu conſumendis, ad quæ contribuenda declarat omnes, & ſingulas perſonas Eccleſiaſticas, ſæculares, & cuiuſvis Ordinis Regulares teneri. Clemens VIII. *in ſua Conſtitut.* incip. *Aliàs per nos, die* 11. *Auguſti* 1603. ſubdit huiuſmodi gabellam, ſeu ſiſſam imponi poſſe ſuper tribus rerum ſpeciebus, vini ſcilicet, olei, & carnis, dummodo ſumma tantùm decem & octo decies centena millium nummorum aureorum fiat, & non vltra. Et poſt alias conceſſiones S.D.N. Vrbanus VIII. *in ſuo Motu proprio*, incip. *Ad vniuerſalis*, 5. *Martii* 1633. ſtatuit vt omnes & ſingulæ Eccleſiaſticæ perſonæ, tam ſæculares, quàm cujuſvis Ordinis Regulares in regnis Caſtellæ & Legionis commorantes, teneantur ad conferendum & contribuendum prout laici in ſubſidio ad ſummam decem & nouem millionum nummorum aureorum cum dimidio alterius, durante ſexennio, mediante ſcilicet ſolutione gabellarum, ſeu ſiſſarum ſuper vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis & conſumendis impoſitarum; non tamen quoad præfatas rerum ſpecies, quas ex propriis terrenis, ſeu decimis, aut aliis quibuſcumque redditibus propriis per ſe, vel alios etiam affictuarios ſuos, vel etiam eleemoſynis percipiunt, & pro diuino cultu, ſeu propriis, vel familiarum ſuarum uſibus conſumunt.

Aliud denique eſt ſubſidium, quod noſtri 54 Hiſpani *Excuſatum* vocant, ex conceſſione Pii V. qui *in ſua Conſtit.* incip. *Circa paſtoralis, die* 15. *Iulii* 1567. Regi Catholico ad quinquennium conceſſit plenam, liberam, & omnimodam facultatem, petendi, exigendi & leuandi ac recuperandi decimas tritici, hordei, vini, agnorum, lanæ, olei, caſei, & aliorum quorumcunque fructuum & rerum, ex quibus decimæ tam de jure, quàm de conſuetudine & priuilegio ſolvi & dari conſueuerint, ex vna domo, illiuſque domino, poſt duas, quæ vberiores, & opulentiores decimas habuerint, quam maluerint in qualibet Parochia tam ſæculari, quàm cuiuſvis Ordinis Regulari, ex vniuerſis Parochiis in Regnis, & dominiis Hiſpaniarum & Inſulis eiſdem Regnis adjacentibus. Ad aliud quinquennium extendit idem Pius V. *in alia Conſt.* incip. *Sanè aliàs, ſub die* 21. *Maii* 1571. & ad aliud quinquennium Gregorius XIII. *in Conſtit.* incip. *Aliàs felicis, ſub die* 13. *Maii* 1575. Idem per aliam ſuam

ſuam Conſtit. incip. *Decet Romanum, ſub die 4. Ianuarij* 1573. confirmat concordiam ioitam ioter Clerum Regnorum Coronæ Caſtellæ, & Legionis, cum Rege Catholico, vt ſcilicet pro, & loco huiuſmodi conceſſionis, ſtatus Eccleſiaſticus dictæ Coronæ ſoluat ſuæ Majeſtati, & illi, qui ſuo nomine illud habere deberet, videlicet ducentos quinquaginta mille ducatos annuos jn duabus ſolutionibus pro medietate, diuidendos pro certis quantitatibus cuilibet diœceſi dictæ Coronæ, prout dividuntur: dummodo tameo extra hanc coocordiam, & diuiſionem remaneant Regna Aragoniæ, Cathaloniæ, & Valentiæ, & inſulæ illis adhæreotes. Confirmationem eandem fecit etiam Paulus V. vt *in ejus Conſt.* inc. *Pro noſtro, ſub die* 23. *Iulij* 1620. At Clemens VIII. *in conſtit.* incipien. *Propenſa noſtra, ſub die* 11. *Aprilis* 1601. abſoluit & pleniſſimè liberat Regem Catholicum, eique remitiit & coodonat notabilem, ac etiam notabiliſſimam ſummam ſubſidii & Excuſati per illum in alios vſus conuerſam, quàm in illos, ad quos fuit deſtinata, videlicet ad ſuſteotaodum ſexaginta triremes, &c. Et S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſt.* incipien. *Apoſtolatus officium, die 9. Martij* 1634. ſtatuit ne commiſſarius Cruciatæ poſt elapſum concordiæ, & confirmationis Apoſt. tempus quidquam à Clero exigat ratione Subſidii, & Excuſati, donec alia cum eodem Clero concordia deſuper inita, & Apoſtolica auctoritate confirmata fuerit, necnon eundem Commiſſarium monere mandat ne Notariatus, & Officia Cruciatæ, Subſidii, & primæ decimæ Excuſati, cùm Eccleſiaſtica Officia ſint, à miniſtris Regiis vendi, ſeu alieoari quoquo modo permittat, minúſque cogat Clerum ad ſolutionem aliquam faciendam eis, qui Officia huiuſmodi, ſiue alterum eorum emenr, ſeu jam forſan de facto emerint, &c.

Capvt XXVI.

De ſepulturis & funeribus ducendis.

SUMMARIUM.

1 *Parochus ſuos Parochianos, omneſque alios intra Parochiam degentes ſepelire debet.*
2 *Sepultura tripliciter ſumi poteſt.*
3 *Sepelire mortuos opus piiſſimum, & multùm commendandum, & n.4.*
5 *Cadauera intra Vrbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim tabularum.*
6 *Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis inſtituta ſunt.*
7 *Sepultura honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus.*
8 *Sepeliri in Eccleſia quibuſcunque, ſiue Clericis, ſiue laicis licitum eſt.*
9 *Sepulturæ jus concedere ſpectat ad Epiſcopum.*
10 *Sepeliendus nemo eſt prope Altare, ſeu ſub bradellis.*
11 *Sepulturæ locus quibus modis, & cuius auctoritate dari poſſit, oſtenditur.*
12 *Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad vſum, & prohibere ne abſque ejus aſſenſu quis in eo ſepeliri queat.*
13 *Sepeliendi jus quaſitum non cenſetur ex ſolo curſu decennali, & cadauerum illatione, nec ex jurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia.*
14 *Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœmeterium, & jus ſepeliendi.*
15 *Sepulchrum probatur commune eſſe familia ex inſpectione litterarum.*
16 *Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro jure ſepulturæ, ſiue vt aliquis in certo loco Eccleſiæ, aut cœmeterij ſepeliri poſſit.*
17 *Sepulchri hæreditarii vſus eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti.*
18 *Gabella non ſoluitur de venditione ſepulturæ, ratione ſitus, vel dignioris loci.*
Conſuetudo certum quid exigendi pro ſepultura, ſeu officio ſepulturæ, an ſit valida, ibid.
19 *Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodò non prohibeantur à jure.*
20 *Sepultura eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, relicta Parochiali.*
21 *Electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri.*
22 *Parochus non poteſt prohibere, quia Defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum ædificata, & electa, reſeruata ipſi Parocho Quarta funerali.*
23 *Curatus requiſitus, vt interſit Defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum Defunctum ædificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interuentu, & licentia tradi ſepulturæ.*
24 *Electionem ſepulturæ poteſt quis reuocare vſque ad finem vitæ.*
25 *Religioſi, vel ſæculares Clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem, etiam non ſequuto effectu, vt numero 26.*
27 *Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus*

ſuam, antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & Quartam Canonicam.

28 *Pater eligit ſepulturam pro filio impubere, ſi conſuetudo terræ id habeat: ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Majorum.*

Vxor præmortua, non electâ ſepulturâ, ſi maritus habet proprium ſepulchrum, in ipſo etiam tumulari debet. ibid.

29 *Mulier nupta liberè poteſt ſibi eligere ſepulturam, ſicut vir.*

Mulier, quæ habuit plures viros, ſi non electâ ſepulturâ moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura vltimi viri. ibid.

30 *Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis Monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, vt commodè portari nequeant.*

31 *Sepulturâ non electâ vbi quis decedit, in ea ſepeliendus eſt, in qua Majores ſui ſepeliri conſueuerunt, ſolutâ Quartâ Parochiali.*

32 *Majores dicuntur Pater, Auus, & alij ſuperiores.*

33 *Sepeliendus eſt quis in Parochia vbi Sacramenta ſuſcipit, ſi in alia Eccleſia Majores ſui ſepulturam non habebant.*

34 *Sepulturæ jus pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum.*

35 *Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali.*

36 *Canonicus Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potiùs in Parochia vbi habet domicilium, remiſſiuè.*

37 *Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora, oſtenditur.*

38 *Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum, in qua Eccleſia velit ſepeliri, non verò in ſpecie.*

39 *Sepulturæ jus quibus caſibus amittatur, oſtenditur.*

40 *Excommunicati notorij, & denunciati,*
41 *Interdicti notorij, & denunciati,*
42 *Vſurarij publici, & manifeſti,*
43 *Infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici,*
44 *Raptores manifeſti,*
45 *Decedentes in torneamentis, vel in duello,*
46 *Qui ſemel in anno confeſſus non eſt,*
47 *Religioſus vtriuſque ſexus proprietarius,*
48 *Peccator notorius decedens in peccato mort.*
49 *Occidentes ſeipſos ex induſtria,*
50 *Decimas Eccleſiæ non reſtituentes,*
51 *Parricida,*
52 *Blaſphemantes Deum publicè,*
53 *Clericus notoriè concubinarius,*

} *ſepulturâ Eccleſiaſticâ carent.*

54 *Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepulturâ priuaretur.*

55 *Parochi non debent propter jus ſepulturæ minimè ſolutum, cadauer exhumatum retinere.*

56 *Sepulturâ conceſſâ, conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter.*

57 *Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum & ceræ ſibi benè viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando conuocare, & ſubminiſtrare poſſunt.*

58 *Parochus deſtinatos Clericos ab hæredibus defuncti pro eo ad ſepulturam aſſociando conuocare poteſt, & non alios.*

59 *Parocho competit jus conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus, ſi nullos ipſi hæredes deſtinauerint.*

60 *Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus Clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant hæredes.*

61 *Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſſè vocentur.*

62 *Parochus proprius nullatenus excludendus, quantumuis ad ſepeliendum cadauer Regulares duntaxat à defuncto accerſiri jubeantur.*

63 *Vocati omnes ad funus debent conuenire ad Parochialem defuncti.*

64 *Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos, etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadauera amouentur.*

65 *Regulares, caſu quo cadauer in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, vbi depoſitum erit, conuenire debent.*

66 *Parocho proprio irrequiſito, cadauera leuari non poſſunt.*

67 *Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi monito priùs, & requiſito Parocho.*

68 *Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri, Parochis inconſultis.*

69 *Tertiarij quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint, oſtenditur.*

70 *Defunctorum cadauera in alterius Parochia exiſtentia, quæ in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, priùs ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt.*

71 *Mortui ſepeliri poſſunt in Eccleſia, in qua ſepulturam elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget.*

72 *Eccleſiæ Parochiali nihil debetur, exceptis juribus Parochialibus, ſi in ea deponatur defunctus, vt inde transferatur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegit ſepulturam.*

73 *Habitum ſuſcipientes à Guardiano , & cum eo decedentes quando in Eccleſiis eiuſdem Ordinis ſepeliendi ſint, oſtenditur.*

74 *Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus.*

75 *Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus vſque ad ianuam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus.*

76 *Parochus ſæcularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia , & in Parochia Fratrum, dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur ; ita Parochus Regularis.*

77 *Parochus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſæcularium, ſicut ſæcularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet.*

78 *Crux vnica illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus.*

79 *Crux propria Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus.*

80 *Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora vſque ad euſdem Eccleſias aſſociare poſſunt.*

81 *Clerus ſæcularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaueribus Officium Defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria , aliaſue Preces recitare non poteſt.*

82 *Officium in tumulandis cadaueribus in Eccleſiis Regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quauis contraria conſuetudine.*

83 *Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum , quàm ciuium.*

84 *Pauperum cadauera gratis ſepeliri debent.*

1 PAROCHVS ſuos Parochianos, omnéſque alios intra Parochiam degentes , cum teſtamento , vel ſine teſtamento decedentes , ſine tamen ſpeciali circa ſepulturam diſpoſitione, ſepelire debent in ſua Eccleſia Parochiali, niſi fortè alibi habeant ſepulchrum , in quo Majores eorum ſepeliri ab antiquo conſueuerunt, *cap. is qui, de ſepult. in 6.* hoc enim jus Parochiale eſt , vt habetur *in Clem. dudum , §. huiuſmodi, de ſepultur.* Ita Abb. *in rub. de Paroch. n. 2. & in capite abolendæ , num. 6. de ſepult.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 17. in princ. n. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi, par. 4. reſol. 292. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 2. deciſ. 215. à n. 4.* itaut etiam Parochus præferatur , & ante omnia ſit reſtituendus , ſi fuerit ſpoliatus, corpore jam ſepulto , cùm illud poſſit extrahi auctoritate Superioris, tanquam non juſtæ ſepulturæ traditum , & reſtitui ei , qui jus præ-lationis habet, juxta opinionem , de qua per Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi , part. 2. conſid. 5. col. pen. in princ. verſ. de gloria autem* , quem refert , & ſequitur Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 198. num. 5.*

Quod vt bene explicetur , & Parochi non 2
ignorent jura Parochiarum ſuarum circa ſepulturas , præmittendum eſt , ſepulturam tripliciter ſumi poſſe : *Primò* pro officio ipſo, quod impenditur corporibus humandis, *c. dictum, 1. q. 1.* *Secundò* pro loco in quo quis ſepelitur , ſiue ſit terra, ſive arca, *d. c. abolendæ , de ſepultur.* *Tertiò* pro jure ſepeliendi, quod quis habet in aliquo loco.

Quoad primum non poſſum non com- 3
mendare omnibus charitatis officium , quod agimus dum pro humandis mortuis curam adhibemus ; nam viuis primò conſulendum, deinde mortuis , qui cùm longè majori miſeratione digni ſint , hoc quod erga illos exhibetur , maximæ miſericordiæ opus meritò judicabitur , quod mitiſſimus Rex Dauid ſentiens , bene precatur iis , qui Saul & Ionathæ cadauera ſepelierant, *2. Reg. 2.* & hæc eſt gratia , quam Salomon dicebat mortuo non eſſe prohibendam , dum *Eccleſ. capite 6.* ait, *mortuo non negabis gratiam* , hoc eſt , ſepulturam. Natura certè admonet , vt quem viuum fame, & ſiti enectum recreare, nudum operire, in hoſtium manibus poſitum liberare conabamur , aut hoſpitio indigentem excipere, aut ægrotantem viſere ſolebamus , nunc ſenſibus omnibus deſtitutum miſericordia proſequamur, ſepulchróque communi omnium domicilio , ac diu duraturo , ita ut conuenit, inferamus.

Eleganter igitur S. Gregor. *ſerm. 1. de con-* 4
ſolat. mortuorum , in initio , ſic alloquitur: *Iacet corpus exanime , ac gelidum , homo ſine homine , cadauer ſine ſpiritu ; acclamatur , nec reſpondet ; vocatur , & non exaudit , deperditis vitalibus functionibus : qui fuit , non eſt : nemo ſuorum adiuuat , nec ipſe auxilium poſtulare poteſt : quam ob cauſam nos eò magis commoueri æquum eſt. Poteſt enim qui fame , aut ſiti laborat , vel ex puteo , vel ex profluente recreari; qui nudus eſt, foliis veſtes contexere ; qui ægrotat, majorem in aliis miſeriam cogitando ſe conſolari ; & captiuus in captiuitate , & peregrinus frigido cœlo reſpirat. At mortuus , cùm anima , ſenſúque careat , nec quò ſe vertat, nec quid implores amplius , nec vim habet implorandi. Nil mirum igitur ſi inſit à natura in humanis pectoribus ſingularis erga defunctos pietas , ac miſeratio.* Formicis quoque à natura inditum viri prudentes obſeruarunt , vt ſi dum in granis colligendis toto agmine ſint occupatæ , earum aliqua , vel onere , vel caſu conciderit , cæteræ illam quaſi ad tumulum ea in loca , quæ ſub cauernis ab horreo ſeparata ſunt , onus ſuſcipientes inferunt , comitante , ac propemodum funus ducente alia multitudine, vt refert

fert

Digitized by Google

fert Plutarch. *in lib. de ſoler. animal. paulò ante med.*

5 Quoad ſecundum de loco in quo ſit collocaoda ſepultura, notandum eſt *lege duodecim tabularum* cautum fuiſſe, ne cadauera intra vrbes ſepelirentur: verba erant, *Hominem mortuum in vrbe ne ſepelito, néve vrito*: huius prohibitionis meminit Iuriſconſult. *in l. 3. §. Diuus, ff. de ſepulchro violato, & in l. mortuorum, C. de Relig. & ſumpt. funer.* in quo propoſito multa ex bonis Auctoribus proſequitur Petr. Greg. *ſyntagm. iuris lib. 33. c. 21. n. 4.* & Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 2. princ. à num.* 30. Duplex autem cauſa fuit ſepeliendi extra vrbem, vna aſſerebatur diuina, ad cauendam pollutionem Sacrorum publicorum, quæ contaminatum iri exiſtimabant, ſi intra vrbis mœnia mortui ſepelirentur; altera fuit ciuilis, ne aër putrefieret. Loca deſtinata extra vrbem pro ſepultura alia erant publica, alia priuata. Publica Romæ duo eraot, oempe locus pauperum, & vilium mancipiorum, non procul ab vrbe, extra portam Exquilinam, in campo Exquilio dictus: & alius Virorum præclarè de Republ. meritorum in campo Martio, de quo Appian. *in Alex.* de ciuilibus inquit: *Lecticam ſubiêre potentiores è Senatu omni, eâdémque campo Martio intulêre, quo in loco duntaxat humari Reges conſueuerant.* Priuata autem loca extra Vrbem deſtinata pro ſepultura illa erant, quæ in vnoquoque fundo ſuo quis habebat, *l. tumulus, ff. familia erciſc. l. ade ſacra, ff. de contrah. empt. l. 1. ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* & ſolebant antiqui ſi fundum viæ publicæ proximum haberent, in ea parte, quæ viam ſpectaret, ſepulchra condere, vt viatores mortalitatis monerentur, ita tamen vt viam ipſam ſepulchra non impedirent, *l. 2. ff. de locis publ.* Vnde viæ ſepulchris nobiles Romæ fuerunt, Appia, Aurelia, Flaminia, Latioa, Lauicana, Laurentina, Oſtienſis, Prænestina, Salaria, Tyburtina, de quibus etiam in Breuiario Romaoo fit mentio, dum agit de Martyrum corporibus ſepeliendis. Et in Sacra Scriptura de ſepulcbris extra Vrbem multa pateot exempla, vt de Iacob in terra Chanaan, *Geneſ.* 50. de Lazari ſepultura extra Bethaniam, de juueoe mortuo, quem ſuſcitauit Ieſus. *Luca* 7. & de Chriſto ipſo in horto ſepulto, *Ioan.* 19. *& Matth.* 27.

6 Deinde ab ipſis naſcentis Eccleſiæ primordiis piè Majores noſtri inſtituerunt cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis, vt latè tradit Steph. Durant. *de ritibus Eccleſiæ, lib. 1. c. 23. à princ.* melius quàm Spino explicans nominis etymologiam; erat quippe magna circa Templa veterum religio, ac ſubinde ſtrictè erat prohibitum ne intra Eccleſiā aliqui ſepelirentur, *c. præcipiendum, 13. quæſt. 2.* vbi Card. Turrecrem. quatuor illius prohibitionis affert rationes, indéque magno honore affectum Conſtantinum aſſerit Sanctus Chryſoſt. *homil. 66. ad populum Antioch.* quod pro foribus Piſcatoris corpus maximi illius Imperatoris ſepulturæ mandatum fuerit, factú'que ſit Conſtantinus Piſcatoris Ianitor, & de vtroque Theodoſio, & Arcadio ſimile in Apoſtolorum porticu ex Nicephoro, atque aliis adducit Stephan. Durant. *d. cap. 23. n. 6.*

Sed deinde honor iſte ſepulturæ intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus, vt probat text. *in c. nullus, 13. quæſt. 2.* juxta communem intellectum, de quo poſt gloſſ. Turrecrem. *ibi in fine*, quem alii ſequuntur, vt conſtat ex Conrad. Brun. *de ceremon. lib. 2. cap. 2. verſ. illud tamen*, Pet. Greg. *ſyntagm. juris lib. 2. cap. 13. num. 12.* & aliis, de quibus Ceoed. *ad Decretum, collectan. 46. num. 1.* interpretantibus tex. ibi, *fideles laici*, non de omnibus fidelibus ex fide Baptiſmi, ſed de iis, qui ex fidei virtute, & conſtantia Sancti habiti ſunt, miraculiſve coruſcant, vel aliàs inſignes perſonæ extiterunt. 7

Sed tandem conſuetudine effectum eſt, vt quod ſolis Epiſcopis, & perſonis inſignibus concedebatur, quibuſcunque, ſiue clericis, ſiue laïcis licitum, & liberum jam ſit, ac proinde indultum, vt in Eccleſia, ſi vellent, tumularentur, *c. nullus, 13. quæſt. 2.* vbi gloſ. *verb. fideles, c. Eccleſiam, de conſecr. diſt. 1. c. ex parte, c. cùm liberum, de ſepultur.* Gregor. *lib. 4. dialog. c. 50.* Redoan. *de ſimonia mentali, p. 3. quæſt. 16. n. 33.* Sylueſt. *de benefic. p. 1. q. 5. n. 102.* Stephan. Durant. *d. cap. 23. n. 7. &* 8. Spin. & alii, de quibus Cened. *citato loco*, Caualer. *deciſ. 15. n. 1.* Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 31. diffic. 1. num. 3. &* 4. Hieroo. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 128. num. 1.* & quotidiano vſu ſatis compertum eſt, nec ſine maxima ratione, vel ex illa, quæ colligitur ex S. Gregor. & refertur *in c. cùm grauia, 14. quæſt. 2.* ibi, *Proximi quoties ad loca ſacra conueniunt, ſuorúmque ſepulturam aſpiciunt, recordantur, & pro eis Domino preces fundunt.* Vel ex ea, quam reddit text. *in cap. non æſtimemus, in fine, eadem cauſa & quæſt.* quòd eorum Martyrum, & Sanctorum, quibus Eccleſia dicata eſt, patrocinio, & intercesſione releuantur, vel quia minùs in Eccleſiis ab immundis ſpiritibus vexantur, vel ex aliis, quas ex Lapo, Sot. Azin. multiſque aliis proſequuntur Durant. & Cened. *dictis locis.* 8

Ius ſepulturæ coocedere (vt ad tertium illius modum accedamus) ſpectat ad Epiſcopū, Abb. & alii *in c. penult. de ſepult.* Sebaſt. Medic. *in tract. illius tituli, quæſt. 6. n. 6.* Caualer. *d. deciſ. 15. n. 2.* vbi ſubdit Legatum de Latere poſſe concedere iſtud jus ſepulturæ. Et *in Actis Eccleſiæ Mediolanenſ. p. 2. titulo de ſepult. verſ. verùm caretur*, prohibentur fieri ſepulchra noua in Eccleſia abſque licentia in ſcriptis obtenta ab Epiſcopo, & in Eccleſiis Regularium, 9

ſaltem

Digitized by Google

ſaltem à Prouinciali, qui ejuſmodi licentiam dare non poſſit niſi ea ſepulchra conſtruantur juxta formam præſcriptam *in Conſtit. ſanctæ mem. Pij V.* incip. *Cùm primùm, Kalendis Aprilis* 1569. in qua mandatur ut defunctorum corpora ſuper terram exiſtentia in tumbis profundis infra terram collocarentur. Et *eiſdem* quoque *Actis, p. 2. decret. viſit. Apoſt. verb. ſepultura*, ſic habetur: *Sepulchrorum ipſorum in poſterum ædificandorum oſtium longè abſit ab Altaris ſcabellis ligneis vel bradella, cubitis ad minus tribus; ſepulchra verò ipſa ad ſcabellum ligneum*
10 *non pertingant*. Et quod † nemo ſit ſepeliendus prope Altare, ſub bradellis, cenſuit S. Cong. cauſis Epiſcoporum & Regul. præpoſita, *in vna Tremular. 8. Februarij* 1594. & in alia *Interamnenſi. 14. Septembris* 1593. *& in Meſſanen. 2. Maij* 1601. Et ſi contra huiuſmodi prohibitionem ſepulturæ ibi reperiantur conſtructæ, non debet in illo Altari celebrari donec corpora aliò transferantur, vt declarauit eadẽ S. Cong. *in vna Tranen. 10. Nouembris* 1599.

11 Tribus modis (vt verbis vtar Nauarri *loco infrà citando*) locus ſepulturæ dari poteſt, *primò* vt is, cui datur, fiat dominus ejus: *ſecundò* vt habeat jus ſepeliendi in eo mortuos ſuos, & impediendi ne alii ſepeliantur in eo: *tertiò* vt poſſit ſepelire aliquem in eo, vt ſatis videtur colligi ex tex. *in c. abolenda, de ſepult.* & notatis per Innoc. Panormit. & alios *ibi, & ex Clem. dudum, §. huiuſmodi, eod. tit.* junctis traditis per Card. & alios, & per Hier. Roder. *d. reſol.* 128. *n.* 11. Primo modo nulli poteſt dari locus ſepulturæ, etiam cum auctoritate Epiſcopi, quia rei ſacræ dominium nullus poteſt habere. Secundo modo non poteſt dari ſine auctoritate Epiſcopi, nec cum illa ſine juſta cauſa, & ſeruata forma in alienandis rebus Eccleſiæ ſeruanda; quia licèt per illum modum non transferatur rei dominium, transfertur tamen vſus ejus, & quoddam jus ſepeliendi, quod fieri nequit, niſi ſeruatis Canonibus de non alienandis rebus Eccleſię. Tertio modo poteſt dari à quolibet habente liberam ſepulturã, vel jus admittendi ad ſepulturam in ſua Eccleſia, per *prædict. Clem. & ei annot.* ſine auctoritate ſpeciali Epiſcopi, per auctoritatem quam ipſe habet à Iure communi, vel priuilegio aliquo legitimo: ita eleganter Nau. *conſ. 1. de ſepult. in nouis.*

12 Poteſt igitur quis quoad vſum habere ſepulchrum proprium, & prohibere ne abſque ejus aſſenſu quis in eo ſepeliri queat, Addent. ad Greg. XV. *deciſ.* 145. *n.* 5. & ad hoc jus ſepulturæ acquirendum quoad alios priuatiuè, requiritur licentia ædificandi ab initio ſepulturam vnà cum ipſa ædificatione ſubſequuta. Lambertin. *de jure patron. p. 1. art. vlt. verſ. bene verum, & verſ. ſi de cætero*, Rot. *in Burgen. Sepultura*, 9. *Decemb.* 1605. coram *Ortembergo*,
13 & non cenſetur † tale jus quæſitum ex ſolo curſu decennali, & cadauerum illatione, vt *in d. Burgen. & in Calaguritana Sepultura*, 21. *Martii* 1616. coram *Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*, nec etiam ex jurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia, ex Lambertino, *d. p. 1. quæſt. 11. in princip. art. 13.* Rot. *in Toletana Capellania, & ſepultura, 27. Iulii* 1616. coram *bonæ mem. Vbaldo*, vbi quoque fuit dictum
quod † de Iure quælibet Eccleſia poteſt re- 14
cipere ad ſepulchrum, quem vult, illa enim licèt Parochialis non ſit, capax eſt vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cœmeterium, & jus ſepeliendi, Hoſt. *in c. quia nonnulli, n. 7. ad fin. verſ. quod ſi aliquis*, & *ibi* Ioan. Andr. *n.* 8. Butr. *num.* 10. Zabarel. *q. 11. de cleric. non reſid.* Hojed. *de incomp. benef. p. 1. c. 13. n. 19.* Rot. *deciſ. 228. n. 7. p. 1. recent. & in Mediolan. Quarta funeral.* 14. *Maii* 1612. coram *R. P. D. Merlino.*

Ex inſpectione verò literarum probatur 15
ſepulchrum commune eſſe familiæ, Maſcard. *de probat. concl.* 1297. *n.* 4. Sebaſt. Neu. *ad l. 2. ff. de operib. pub. n.* 4. & faciunt tradita per Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſ. 59. num. 2.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Arma*: quæ ſi deficiat, liberè jus illud redit ad Eccleſiam, quæ deinde poterit eundem locum aliis denuò concedere, Sylueſt. *verb. ſepultura, q. 3.* Petr. de Vbald. *cap. 10. n. 6.* Rot. *in d. Calaguritana Sepultura.*

Pro jure ſepulturæ, ſiue vt aliquis in certo 16
loco Eccleſiæ, aut cœmeterii ſepeliri poſſit, aliquid tanquam pretium exigere ſimoniacũ eſt, illa namque vendi non poteſt, ſed gratis præſtanda eſt defunctis per eorum Parochos, *c. abolenda, de ſepultur.* Verùm vſus vendendi capellas pro ſepultura defunctorum poteſt facere licitum quod accipitur, quia datur per modum eleemoſynæ ad reparationem Eccleſiæ, vel ad ſuſtentationem miniſtrorum illius, & non pro pretio, ſicut datur ſtipendium pro diuinis, & Miſſis celebrandis: ita Suar. *d. tom. 1. tract. 3. c. 14. n. 22.* Portel. *in dubiis Regul. verb. Sepultura, n. 8. in ſum. p. 2. tract. 37. diffic. 12. n. 3. & 6.* Hieron. Roderic. *d. reſol.* 128. *n.* 2. ſicut ratione ſitus, vel dignioris loci licita poterit eſſe pretii receptio pro ſepultura, quaſi hoc non videatur concernere ſpiritualia, ſed tantùm honorem, & præeminentiam, quæ poteſt pretio æſtimari, & vendi. Vide Sot. *de Iuſtit. lib. 9. quæſt. 7. art.* 1. Petr. de Aragon. *in 2. 2. quæſt. ... art. 4. relect. 2. de ſimon. num.* 10. Gregor. *l. 1. verb. vendere, tit. 13. part. 1.* Didac. à Roſario *in addition. ad ſum. Caiet. verb. ſimonia*: Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 24. num.* 40. Menoch. *de arbitrar. caſu* 277. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 5. c. 89. in fine*, Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſ. 2. princip. numero* 44. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. lib. 1. cap. 28. de Parocho, num. 19. verſ. caueat etiam*, Fr. Emman. *in ſum. part. 2. cap. 58. numero 2. & quæſt. Regul. tom. 3. quæſt.* 58.

58 art.2. Zerol. in prax. Epiſcop. part.2. verb. ſepultura, §.2. Cabed. de patron. Regiæ Coronæ, cap.22. Petr. de Ledeſma in ſum. p.2. tract.12. concl.34. Nicol. Garc. de benefic. p.5. cap.9. num. 137. in addit. Humad. ad Greg. l.55. gloſſ.5. tit. 6. partit.1. Salazar. de vſu, & conſuet. c.10. num. 24. Perez de Lara de anniverſ. & capellan. lib.1. cap.25. num.17. Sà verb. ſimonia, num.2. Philiarch. de offic. Sacerd. tom.2. p.2. lib.6. c.9. Arag. in 2.2. q.100. art.4. Nald. in ſum. verb. ſepultura, num.8. Raguc. de eccleſiaſt. diſcipl. q.86. n.3. Portel. in dub. Reg. verb. ſepultura, num.8. Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Archiep. Neapol. cap. 40. num.19. in 1. edit. aliàs cap.32. num.16. in 2. edit. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 26. à princ. & diſcept. forenſ. c.110. num.6. cum ſeqq. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib.23. num. 208. & num.226. Beller. diſquiſit. cleric. p.1. tit. de clerico debitore, §.3. à num. 27. Azor. inſtit. moral. par.3. lib.12. cap.17. q.2. Filliuc. quæſt. moral. tom.3. tract.45. c.3. q.11. num.26. Bonacin. variar. tract. ubi de ſimon. p.4. §.6. Binsfel. ſuper cap. audiuimus, de ſimon. q.1. Paul. Layman. in Theologia morali, lib.4. tract.10. c.vlt. §.6. n.36. Ioan. de la Cruz in direct. conſcient. p.1. prac.7. q.4. dub.9. concl.2. Diana reſol. mor. p.2. tract.1. miſcel. reſol.57. Villalob. in ſum. p.2. tract.37. diffic.12. n.3. & 9. Hier. Rod. in comp. qq. Regul. reſol.128. n.2. Melch. Phœbo Luſit. deciſ.8. n.8.
17 & 9. ubi num.23. reſolvit quod † vſus ſepulchri hæreditarii eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti: & num.14.
18 ſubdit quod † non ſoluitur gabella de venditione ſepulturæ ratione ſitus, vel dignioris loci, Suar. de Relig. tom.1. tract.3. lib.4. de ſimon. c.14. n.19. vbi n.22. tenet emptionem ſimplicis ſepulturæ, ſeu juris ſepulturæ fieri poſſe, ex illa ratione maximæ obligationis, quod nullus alius ibi ſepeliatur, non verò ex ſuprà relata de ſitu, & digniori loco, dicens quod licèt ſimonia ſit aliquid accipere pro honoratiori loco ſepulturæ, ſecus verò erit ſi quis velit onerare Eccleſiam, & ita poſſidere in illa jus ſepulturæ in aliquo certo loco illius, vt non poſſit alius ibi ſepeliri; tunc enim videtur illam obligationem ex parte Clericorum, ſeu Eccleſiæ poſſe vendi, ſaltèm auctoritate Prælatorum Eccleſiæ, cùm circa hoc non inueniatur facta prohibitio; quia aliud eſt vendere ſepulturam, quod prohibetur; aliud vendere obligationem non ſepeliendi alium, vt per ſe conſtat: vnde neque tunc venditur aliquid ſpirituale, neque ſpirituali annexum; illa enim obligatio eſt onus accidentarium, quod æſtimabile pecunia eſt, ita etiam (Suar. non tacito) dicit Fr. Raph. de la Torre de Relig. tom.2. q.100. art.4. diſp.7. Malder. 2.2. tract. 9. c.3. dub.9.

Sed illa ratio de honorabiliori loco non videtur rejicienda, ſi locus eſt honoratior ob rationem & reſpectum aliquem temporalem, quia tunc non emitur res ſacra, ſed honor quidam humanus, qui in hominum exiſtimatione, & appretiatione poſitus eſt, tum quia emens locum honoratiorem, in quo ſedeat, non committit ſimoniam, Gabriel in 4. diſt.25. q.2. dub.10. Suar. d. lib.4. cap.28. n.23. ergo nec ſimonia committitur dum honoratior ſepulturæ locus emitur, vt optimè conſiderat Bonacin. d. §.6. n.4. Illud tamen aduertendum duxi cum eodem Suar. d. lib.4. cap.14. n.18. quod ſi quis habeat ſepulchrum proprium ſuis ſumptibus emptum, vel ædificatum pro ſe, & ſuis, non eſt materia ſimoniæ, ſi vendatur quoad proprietatem juxta valorem fundi, & reſpectu habito ad ſolas expenſas in eo ædificando factas, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium jus ſepulturæ, ſed materiale illud, ad quod alia ſequuntur. Vnde ſimilia loca jure hæreditario transferri ſolent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in his eſt, vt ſuprà dixmus.

Vtrùm autem valeat conſuetudo, quod quid certum exigi poſſit à Curato pro ſepultura, vel pro officio ſepulturæ? Abb. in cap. cùm M. Ferrarienſis, de conſtit. & in d. c. abolenda, poſt gloſſ. ibi, tenet talem conſuetudinem poſt traditum ſepulturæ corpus eſſe obſeruandam, quia habet principium voluntarium. Contrariam verò opinionem, immò conſuetudinem ſoluendi aliquid pro ſepultura, ſeu pro officio ſepulturæ, non tenere, etiamſi ſolutio fiat poſtquam corpus eſſet traditum ſepulturæ, ſuſtinent Gemin. in d. cap. cùm M. Ferrarienſis, Hoſt. Card. & Anton. de Botrio in d. cap. abolenda, Paul. de Caſtro conſ.361. p.1. Marc. Mantua conſ.293. per tot. Rip. in tract. de peſte, tit. de remed. praſerv. contra peſtem, n.109. cum ſeqq. Petr. Rebuf. ſuper concord. ſub rub. de public. concub. §. quia verò, gloſ. vnic. in fine, latè Alex. Trentacinq. conſ.57. per tot. vol.2. vbi à n.4. poſt Paul. de Caſtro & alios locis citatis, plura requiri ait ad hoc vt valeat conſuetudo dandi certum quid pro quolibet mortuo. Primum, quod huiuſmodi conſuetudo habeat principium voluntarium, hoc eſt, quod primò tale quid liberaliter ſoluerint, ita quod non ſit injuſtè ab eis exactum. Secundum, quod actus ab eo fiant eo animo, ſeu intentione, ut conſuetudo inducatur. Tertium quod teſtes deponant de actuum viſu, cuius conſuetudo allegatur, & quod deponant de actuum frequentia, & de temporis diuturnitate, & tales actus factos fuiſſe ita & taliter, quod appareat interueniſſe tacitum conſenſum populi, vel majoris partis. Quartum quod illud, qood ſoluitur, ſit certum, arbitrio Parochianorum taxatum, non enim taxari debet per Sacerdotem, quia illud ſpeciem manifeſtam exprimit cupiditatis, & ſimoniæ.
Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt 19
libera,

Digitized by Google

libera, dummodo non prohibeantur à Iure,
cùm ſit actus propriæ voluntatis, *cap. cùm liberum 6. de ſepultur.* Nat. *conſ.* 432. *numero 6.*
cum ſequentib. Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 1. *num.*1.
de ſepultur. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. cap.*
28. *de Parocho, num.*17. *fallent.* 2. Aloyſ. Ricc.
in praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſol. 563. *in* 2.
edit. Bellet. *diſquiſit. cleric. par.*1. *tit. de clerico*
20 *debitore*, §. 3. *num.*13. † etiam in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, relicta Parochiali, vt probatur *in Clem. dudum*, §. *huiuſmodi quoque ſtatuto, de ſepultur.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.*17.*n.*2. Card. Tuſch. *in pract.*
*concluſion. lit. P, concl.*97. *num.*5. Hieron. Roder.
*d. reſol.*128. *num.*3. quod Pius V. ad reliquos
21 Religioſos ampliauit, & ſic † electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri, vt reſolvit nouiſſimè Aloyſ.
Ricc. *in praxi rerum Eccleſ. p.*4. *reſol.*293. *num.*
32. & hinc S. Rituum Cong. *in vna Capuana,*
ſub die 31. *Martij* 1629. reſpondit ad relatio-
22 nem Eminentiſſimi Cardinalis Pii, † *Curatum Caſalis Caſa pulla, Capuana Diæceſis, non poſſe prohibere Alcornio Natali eiuſdem terræ jus ſepulturæ pro ſe, & ſucceſſoribus in Eccleſia per ipſum Alcornium ædificata, reſeruata Quarta funerali proprio Parocho.* Poſtea dubitatum fuit an eueniente caſu liceat ſepelire mortuos in dicta Eccleſia ſine præſentia dicti Curati, ſi vocatus venire nolit, & an idem fieri poſſit abſque ipſius licentia, ſi petitam dare recuſet:
Eadem Sac. Rituum Congr. eodem Eminentiſſ. Card. Pio referente *ſub die* 22. *Decembr.*
23 1629. cenſuit, † *ſi Curatus requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poſſe in dicta Eccleſia tradi ſepulturæ ſupradictorum corpora ſine ipſius interuentu, & licentia.*
24 Ex qua libertate in eligenda ſepultura prouenit, vt eam poſſit quilibet reuocare vſque ad finem vitæ. Gemin. *in cap. licet*, §. *quamuis, de ſepultur. lib.*6. Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 1 *num.*5.
de ſepult. Anch. *conſ.* 214. *numero* 5. *cum ſeqq.*
Mar. Anton. *var. reſol. lib.*1. *reſol.*112. *caſu* 59.
verſ. tertiò. Ad quam electionem ſepulturæ probandam ſufficiunt leuiores probationes, itavt etiam tacitus conſenſus admittatur, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*817. *num.*
13. & 14.
25 Hinc etiam fit vt nullum poſſint ſub pœna excommunicationis inducere Religioſi, & ſæculares Clerici ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem, *cap.*1. *de ſepultur. lib.*6. Corduba de Lara *in leg. ſi quis à liberis*, §. *parens, n.*96. *& ſeqq. ff. de liber. agnoſcen.* Gutier. *de Iuram. confirmator. part.*2. *cap.*4. *num.*31. *cum ſeq.*
Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.*17. *num.*1. *verſ. item locum*, Fr. Emman. *qq. Regul. tom.*3. *q.*58.
*art.*7. Bonacina *de cenſur. extra Bullam, diſp.*2.
*q.*5. *puncto* 4. Melch. Phœbo *Luſitan. deciſ.*8.
*in fine, tom.*1. Iul. Lauor. *var. lucub. tom.*1. *tit.*2.
*de priſco, & recent. funer. more, cap.*11. *num.*1.
† etiam non ſequuto effectu ſepulturæ, vt 26
tenet Fr. Emman. *tom.*4. *ſum. cap.*130. *num.*7.
ſe corrigens de eo, quod dixerat *d. art.* 7. §.
quintò circa; quia, inquit, verba prohibitionis jam hic ſortiuntur ſuum effectum, ſiquidem actus talis inductionis conſiſtit in quadam ſucceſſione continua; qui vbi primùm incepit, jam pro conſummato habetur, refert Fr. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.*128. *tract.*1.
Et ideo Parochus violenter rapiens, vel 27
ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit jus quod habet, & quartam Canonicam, tenetúrque reſtituere cum corpore quicquid accepit, Fr. Emman. *tom.*3. *q.*61. *art.*3. Portel. *in dubiis Regularib. verb. Canonica portio, num.*6. Hieron. Roderic. *vbi ſuprà, reſol.*18. *num.*14.
Pro filio tamen impubere eligit pater ſe- 28
pulturam, ſi conſuetudo terræ id habeat; ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Majorum, *cap. licèt pater, de ſepultur. lib.*6. Sebaſt. Medices *de ſepultur. q.* 8. Beller. *d.* §. 3. *num.* 17. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*94. *num.*79. quia minor illam ſibi eligere non poteſt, *d. cap. licèt pater.* Tiraq. *de priuileg. piæ cauſæ, priuileg.*9. *verſ. contrarium tamen*, Zerol. *in praxi Epiſcop. parte* 1. *verb. ſepultura*, §. 1. Cùm filia Antonii Scarpellini in minori ætate ex hac vita migraſſet, Præpoſitus S. Martini ſub noui Ritualis prætextu in ejus Eccleſia illam ſepeliri prætendebat, non obſtante quod illius Majorum ſepultura in Eccleſia Fratrum Minorum Conuentualium S. Franciſci exiſteret; quapropter Sacra Congregat. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita, *in vna Aſculana* 21. *Octobris* 1616. *dicta filia cadauer dictorum Fratrum Eccleſiæ reſtituendum cenſuit, cùm qui ſepulturam ſibi eligendi facultatem non habet, in Majorum ſuorum ſepultura humari debeat.*
Vxor præmortua non electâ ſepulturâ, ſi maritus habet proprium ſepulchrum, in ipſo etiam tumulari debet, quamuis extra limites Parochiæ vbi mortua eſt, S. Congr. Rituum *in Senogallien.* 15. *Ianuarij* 1633.
Mulier nupta liberè poteſt ſibi eligere ſe- 29
pulturam, ſicut vir, *cap. de vxore* 7. *de ſepult.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 2. *princ. num.* 41. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. capite* 28. *de Parocho, num.*17. *verſ. fallit, prope fin.* Alexand. Trentacinq. *conſ.*56. *per tot. vol.*2. Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *titulo* 2. *cap.*11. *num.*130. Beller. *diſquiſit. clerical. part.*1. *titul. de clerico debitore*, §. 3. *numero* 15. Si verò deceſſerit non electâ ſibi ſepulturâ, debet ſepeliri in ſepulchro mariti, ſi inter eos ſequuta ſit carnalis copula, Petr. de Vbaldis *de Canonica*
portione,

*portione, c.11.num.*10. Aym. Crauet. *conſ.*11. *num* 6.*vol.*1. Bellet. *d.§.*3. *num.*16. Iul. Lauor. *d.c.*11. *num.*131. ubi *num.* 135. ampliat procedere etiamſi mulier accuſata ſit de adulterio, ſi pendente lite moriatur: Alexan. Trentacinq. *d. conſ.*56. *num.*11. ubi cum Abb. *in d. c. de vxore, n.*5. *verſ. ſed hic cadit pulcherrima quæſtio*, circa mulierem decedentem viuente viro, non electa ſepultura, ſic diſtinguit; aut adeſt conſuetudo, & illi eſt ſtandum: ſi non adeſt, ſubdiſtinguit, aut maritus præparauit ſibi ſepulchrum, & ſic vir elegit ſepulturam pro ſe ipſo, & tunc vxor in eo ſepulchro eſt ſepelienda: ſed quando non præparauit, ſeu vir non elegit ſepulturam, quia non vult declarare, tunc vxor ſepelienda eſt in ſepulchro majorum ipſius vxoris. Mulier verò, quæ habuit plures viros, ſi non electâ ſepulturâ moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura vltimi viri, *cap.*1. *§. mulier, de ſepultur. in* 6. Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom.*2. *tit.*2. *cap.*11. *num.*136. *cum ſeq.* Nouar. *de elect. fori, q.*3. *ſect.*3. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. p.*4. *reſol.*295. *num.*11.

30 Religioſi, cùm non habeant electionem ſepulturæ, ſepeliendi ſunt in propriis Monaſteriis, *cap. vlt. de ſepultur. lib.*6. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*3. *q.* 60. *art.*1. *&* 2. Vgolin. *de officio Epiſc. c.*17. *num.*9. latè Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*1. *lib.*6. *cap.*14. nouiſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. p.* 4. *reſol.*293. *n.*39. etiamſi extra clauſtra decedant, quia tunc etiam Parochis inconſultis ad eorum Eccleſias deferri debent, vt cenſuit S. Congr. Eminentiſſimorum Card. Conc. Trid. interpretum, *ſub die* 2. *Iulii* 1610. vt refert Laurent. de Peirinis *in conſtit. ſui Ordinis Minimorum, tom.*2. *conſt.*7. *Pii V. num.*13. *verſ. ad decimum, pag.* 194. niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, vt commodè portari nequeant, quia tunc poſſunt eligere ſepulturam, *d. cap. vlt.* Nauar. *commento* 2. *de Regularib. num.* 43. Fr. Emman. *d. q.* 60. *art.*2. *verſ. aduertendum tamen eſt*, Sanch. *d. cap.*14. *n.*3. Si verò in partibus ſic remotis à Monaſteriis moriantur non electâ ſepulturâ, ſepeliendi erunt in Eccleſia Parochiali, in qua deceſſerint; inſtar ſæcularium in itinere morientium, vt tenent Dyn. Anchar. & Franc. *in d. cap. vlt.* Sanch. *d. cap.*14. *n.*4. ſubdens contra gloſſ. *ibi*, in caſus poſitione, ſepeliendos adhuc in Eccleſia Parochiali, quamuis ibi ſit Monaſterium aliquod ſui Ordinis, niſi ibi fuerint cauſa perpetuæ reſidentiæ: & *num.*5. ſubdit quod tenetur expenſas factas in Monachi ſepultura ſoluere. Et de quæſt. illa, an Religioſus viator mortuus in hoſpitali, vel aliqua domo priuata, debeat ſepeliendus deferri ad ſuum Conuentum, vel in Parochialem Eccleſiam? Vide Lauret. de Franchis *de controu. inter Epiſcopos & Regulares, q.*60. *pag.*382. *cum ſeq. & q.*61. diſſerit, an Religionis Prælatus poſſit ſibi eligere ſepulturam? vbi affirmatiuè reſpondit in ſupremo Religionis Prælato, qui eſt Generalis: ubi etiam poſt Fr. Emman. & alios ſubdit, quod ſi Prælatus hic eligeret ſepulturam, & poſtea decederet finitâ Prælaturâ, non eſſet ſepeliendus in loco electo, ſed in ſuo monaſterio, quia inſpicitur tempus mortis ad habilitatem eligendæ ſepulturæ diſcernendam.

De quæſtione contingente agit Cyn. poſt Petr. de Bellapert. *in l.*1. *verſ.*6. *quaro, C. de ſacroſ. eccleſ.* dicens quod quando teſtator reliquit Eccleſiæ Parochiali decem, & tempore teſtamenti habitabat in vna Parochia, & tempore mortis in alia, in qua ſepultus fuit, recurrendum eſt ad conjecturas, vt ſciatur cui earum illa decem tradi debent; coniecturis ceſſantibus, ſi legatum erat modicum reſpiciens ſumptus tantùm funeris, tunc debentur illi in qua eſt ſepultus; ſi verò erat magnum, tunc debetur Eccleſiæ Parochiali in qua erat tempore facti teſtamenti, cuius contemplatione feciſſe videtur: ſequuntur Feder. de Senis *conſ.*10. incip. *Caſus talis*, Lauret. de Franchis *vbi ſuprà, q.*61.

Quando quis decedit non electâ ſepulturâ, in ea ſepeliendus eſt, in qua Majores ſui ſepeliri conſueuerunt, ſoluta quarta Parochiali, *c. Hebron. c. placuit*, 13. *q.* 2. *c. fraternitatem, de ſepultur. c.* 1. *qui, eod. tit. in* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.*2. *princip. n.*38. Ioan. Garc. *de expenſ. c.*8. *n.*4. Cardin. Tuſch. *tom.*7. *litt. S, concl.* 192. Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi, c.*7. *n.*3. *in fine.* 31

† Majores dicuntur pater, auus & alii ſuperiores, *l. majorum. ff. de verborum ſignif.* citati per me *de appellat. verbor. vtriuſque juris ſignif. appellat.*137. *à n.*4. latè ad propoſitum Læl. Zech. *d. c.* 28. *de Parocho, n.*37. *verſ. fallit*; vbi tenet quod ſi pater, & auus ſint ſepulti in vno loco, & proauus, & tritauus in alio, ſepelietur filius cum patre, & auo; ſi verò in vno ſepulchro non ſunt plures Majores, ſed in vno pater, in alio auus, ſepelietur in Parochia ubi audit Diuina. Sed credo ſepeliendum apud ſepulchrum parentum, non verò Abaui, & aliorum aſcendentium, nec apud Eccleſiam in qua audit Divina, quia ſepultura inter mortuos comparatur domicilio inter viuos; filius autem ſequitur domicilium parentum, & non aliorum aſcendentium, *l. aſſumptio, ff. ad municip. c. fraternitatem, de ſepult.* & ideo ſic docent Villalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 3. *n.*4. Hieron. Roderic. *d. reſol.* 128. *num.*28. Fr. Emman. *in addit. ſum. tom.*4. *cap.* 130. *num.* 12. vbi ſe corrigit de eo, quod priùs ſcripſerat *quæſt. Regul. tom.*3. *quæſt.*56. *art.*8. 32

Sed ſi nullam ſepulturam Majores ſui habebant, tunc ſepeliendus eſt in Parochia ſua, *cap. ex parte, cap. in noſtra, de ſepultur.* Me- 33

V dio,

dic. *in tract.illius tit.part.2.q.6.n.1. & 2.* Mari. Antonin. *var.reſol.lib.1. reſol. 112. caſu 59. & notatur in c.1.de ſepultur. lib.1.* Burſat. *conſ.226. n.119.vol.3.* Bellet.*d.§.3.n.19.* ubi *n.20.* ſubdit, quod eodem modo ſi clericus ſepulturam non habeat, neque illam ſibi eligat, ſepeliri debet in Eccleſia, cuius adminiſtrarionem, vel curam geſſit, vel ubi reſidere tenebatur, &
34 citat Burſar. *d.conſ.226. num.18. & 19.* † Ius enim ſepulturæ pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum. Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.94.num.74.* Sanch. *de matrim. lib.3.diſp.23.num.74.*

35 Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali, vt cenſuit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita, *ſub die 9.Iunij* 1592.

36 Canonicus verò Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potiùs in Parochia, vbi habet domicilium? vide Lap. *allegat.* 63. *num.4.* Archid. *in cap. ſtatutum, §. cùm verò, de reſcript.in 6.* Anchar. *conſ.* 369. Petr. de Vbaldis *de Canonica portione, cap.9. ex num.* 28. Card.Tuſch. *pract.concl. tom.6. lit.P, concl.* 99. *num* 5.

37 Quanto autem tempore à morte Parochus tenere debeat mortuum ſuper terram, antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora? Vide Poſſeu. *de officio Curati,c.14. num.1. & 2.* vbi monet in hoc obſeruandas eſſe proprii Epiſcopatus Conſtitutiones: & *num.3.* reſoluit Parochum teneri ſepelire ſuos mortuos, & gratis, ubi ita ſit conſuetum: at poſſe recipere ſolitum dari, ubi eſt laudabilis conſuetudo aliquid tribuendi pro funere, petendo conſuetam largitionem poſt mortuum à ſe liberè ſepultum.

38 Caueat quàm maximè Parochus ne aliquem inducat ad promittendum, aut jurandum ſe accepturum ſepulturam in ſua Eccleſia, aut quam jam antea accepiſſet non mutaturum; quia id prohibitum eſt *in c.1.de ſepult. lib.6.* Melch. Phœbo *Luſit.decìſ.8. in fine,tom.1.* Iul.Lauor. *var.lucubr.tom.1.tit.2.c.11.n.3.* cum aliis *ſuprà* citatis *n.25.* Vnde ſi Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, ipſum interrogat non in genere in qua Eccleſia vult ſepeliri, ſed in ſpecie dicendo, vis ſepeliri in Parochia, vel in alia Eccleſia, ipſam ſpecialiter nominando, non valet hæc electio tanquam facta ad ſuggeſtionem, ſed debet in genere interrogare, Burſat. *conſ.226.n.18. vol. 3.* Aloyſ.Ricc. *in praxi, p.4.reſol.293.n.30.*

39 Ius ſepulturæ in aliquibus caſibus amittitur, & præcipuè per ſimoniam, per occiſionem Rectoris, hæreſim, & crimen læſæ maieſtatis, aut ſi viuus in ea ſepeliatur, & aliis modis, de quibus Lambert. *de iurepatr.lib.3.quaſt.8.art.2.* Sebaſt. Medic. *q. 16. n.43.* & tunc Eccleſia fit libera ſi vnus tantùm erat dominus, qui aliquod ex illis criminibus commiſit, ſecus ſi plures, quia in caſu amiſſionis vnius accreſcit alteri, ſi erat ſepulchrum familiare.

Excipiuntur plura hominum genera, qui Eccleſiaſtica ſepultura carent, hi enim nec in Parochia, nec alibi in loco ſacro ſepeliri debent, cuiuſmodi ſunt. 40

Primò excommunicati notorii, & denunciati, *cap. ſacris, de ſentent. excommun. c. is qui, eod.tit. in 6. Clem.1.de ſepult.* Galganet. *de jure publico, lib.3. tit.109. num.35.* Henriq. *in ſum. lib.13.c.11.§.3. & c.43.§.3.* Azeued. *l.6. n.8. cum ſeq. tit.18. lib.4. noua Recopil.* Poſſeuin. *de officio Curati,c.14 num.4.* Vgolin. *de cenſur. tabul.2,c.9. §.5. & 6. & de officio Epiſcopi, cap. 17. n.4.verſ. ſeptimò,* Ego *in collect. ad cap. ad hæc, n.2.de priuileg.* Suar. *tom.5.de cenſur. diſput.12. ſect.4.n.4.* Auil. *eod.tract.p.2.c.6.diſput.4. dub.8.* Villal. *tom.2. tract.31.diffic.* 3. Sanci. *in ſelect. diſp.36. n.1.* niſi talis excommunicatus in articulo mortis pœnitentiæ ſigna dediſſet, vt declarauit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, nam *cùm Ioannes Baptiſta Maſtrillus dum excommunicatus eſſet, interfectus fuiſſet, proindeque extra Sacrum humatus, eiuſdem conſanguinei Sac. Congregationi ſupplicarunt quatenus ſtante quod idem Maſtrillus in mortis articulo pœnitentiæ ſigna dediſſet, ejus cadauer in Sacro humari ordinaret: cumque eadem S. Congreg. ſuper pœnitentia huiuſmodi ſignis per Epiſcopum informari voluiſſet, idem Epiſcopus retulit quod prædictus Maſtrillus in mortis articulo dixit:* Confeſſione, Madonna Sanctiſſima ayuda me; *qua relatione ſtante, Sacra eadem Congregatio prædictum cadauer Eccleſiaſtica ſepultura tradi mandauit, in vna Nolana, ſub die 19. Iulij* 1619.

Secundò interdicti notorii, & denunciati, 41
d. Clem. 1. de ſepult. Vgolin. *d.tract. tab. 5. cap.13. §.4. & c.15.§.4.* nam generaliter per omne interdictum, ſiue locale, ſiue perſonale vſus Eccleſiaſticæ ſepulturæ prohibetur, *cap. cùm & plantare, §. quod ſi Templarij, de priuileg.* ubi plures citaui Doctores *in collect. n.40.* Et de ſuſpenſis ab ingreſſu Eccleſiæ, *cap. is cui 20. §. talis quoque, de ſent. excommunic. in 6.* Galganet. *d.tit.109.n.36.*

Tertiò publici, & manifeſti vſurarii, niſi alie- 42
num reſtituerint, vel idoneam dederint de reſtituendo cautionem, *cap. quia, de vſur. cap. quanquam, eod.tit.in 6.* Con. *lib. 3. var. cap. 3. num.9. verſ.12.* Galganet. *d. tit. 109. num.* 37. Poſſeuin. *vbi ſup.* Sayr. *in Claui Regia, lib. 10. cap.5. tract.10. n.vlt.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap.17.num.4. verſ.5.* Vnde vſurarios manifeſtos publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere poteſt Epiſcopus, etiam de Monaſteriis exemptis Regularium, & procul projici ab Eccleſia, vt innuit

Clem.

Clem. 1. *de ſepult.* quam ad hoc citat Hieron. Roder. *d.reſol.*128.*num.*24.

43 *Quartò* infideles, pagani, Iudæi, hæretici, etiamſi poſt mortem appareat de hæreſi, *cap. excommunicamus*, *§. credentes*, *de hæres.* vbi in *collect. num.* 39. plures citaui Doctores, Azor. *inſtitut. moral. part.*1. *lib.*8. *cap.*13. *q.*8. *verſ. ſexta*, Sanctarel. *de hæreſi*, *cap.*28.*num.*12.

44 *Quintò* manifeſti raptores, niſi reſtitutione ſequuta, vel alius velit pro illis reſtituere, *cap. ſuper eo*, *de raptoribus.*

45 *Sextò* decedentes in torneamentis, *c.*1.& 2. *de torneam.* Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.* 3. *quaſt.*68.*art.*2.*verſ.*10. Vgolin. *d. c.*17. *num.* 4. *in princ.* Poſſeuin. *de offic. Curati*, *c.*14. *ſub n.*3. *verſ. caret item*: vel in duello morientes, Conc. Trid. *ſeſſ.*25. *de reform. cap.*19. Galer. *in margarita caſuum Conſcientiæ*, *verb. ſepultura*, *vlt.* Martin. Carillo *en la explicacion de la Bulla de los defunctos*, *p.*2. *cap.* 4. *num.* 55. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 22. *n.*79. *verſ. accedit*, Vgolin. *d.cap.* 17. *num.*4. *verſ.*2. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 410. vbi dicit, quod nec ſufficit oſtendere ante obitum ſigna pœnitentiæ: & quamuis Pereg. *de duello*, *q.* 7. *num.*4. exiſtimauerit priuari debere Eccleſiaſtica ſepultura, qui in ipſo conflictu duelli vulneratus, eodem die, vel alio poſtea moritur; tamen probabiliter ſuſtineri poteſt, decertantem in duello priuandum eſſe Eccleſiaſtica ſepultura, etiamſi ob vulnus in duello acceptum non ſtatim, ſed alio die moriatur, quamuis fortè conſtet ante mortem pœnitentiæ ſigna dediſſe, vt per Ioan. Sanc. *in ſelect. diſp.* 36. *num.*7. Diana *reſol. moral. par.*2. *tract.*2. *miſcel. reſol.* 54. Bonacin. *de cenſ. extra Bullam*, *diſp.*2. *q.*3. *puncto* 48. *num.*22. vbi addit Parochum non debere illos ſepelire, nec eccleſiaſticam ſepulturam denegare, ſi non ſit notorium delictum, ſed rem ad Epiſcopum, ſeu ad ipſius Vicarium deferre debere.

46 *Septimò*, qui ſemel in anno confeſſus non ſuſcepit, niſi de conſilio Sacerdotis prorogaſſet, *cap. omnis vtriuſque ſexus*, *de Pœnit.* & *remiſſ.* Vgolin. *de offic.* & *poteſt. Epiſcopi*, *cap.*17. *num.*4. *verſ. tertiò.*

47 *Octauò* Religioſi vtriuſque ſexus proprietarii, ſi moniti à Superiore abſque emendatione, & pœnitentia deceſſerint, *cap. Monachi*, *de ſtatu monachor.* Vgolin. *d.cap.* 17. *num.*4. *verſ. quartò*, Galganet. *d. tit.* 109. *num.* 38. Poſſeuin. *d. loco*, Portel. *in dubiis Regular. verb. ſepultura*, *num.* 11. Hieron. Roderic. *in compendio quaſt. Regul. reſol.* 128. *num.*20. Lauor. *de Iubilæo*, *p.* 2. *cap.*39. *num.* 129. vbi adducit exemplum de Iuſto Monacho, quem repertum proprietarium, licèt poſtea pœnituerit, & pœnitentiam fecerit, adhuc S. Gregorius voluit eum (ad terrorem forſan aliorum) ſepeliri in ſterquilinio. Exiſtimo tamen non eſſe ita præcipitanter priuandum Eccleſiaſtica ſepultura Religioſum inuentum mortuum cum burſa denariorum; præſumi enim debet denarios non eſſe proprios, vel quod ex obliuione, aut negligentia aliterius inibi remanſerint, vt bene reſoluunt Portel. & Hieron. Roderic. *locis proximè citatis*: & *n.*2. dicit idem de Fratre Minorita: item Villalob. *d. diffic.*3.*n.*6. idem docet cum Nauar. & Fr. Emman. de Religioſo Carthuſienſi inuento mortuo cum duodecim denariis, non obſtante huius Ordinis ſtatuto, quia id debet intelligi quando conſtaret per contemptum legis, vel animo maiora appropriandi id feciſſe.

Nonò peccator quilibet notorius decedens 48
in ipſo peccato mort. & impœnitens, nullo dato ſigno contritionis, gloſſ. *verb. communicabatur*, *in cap. ex parte* 11. *de ſepultur.* Couar. *in cap. alma mater*, *part.*1. § 6. *num.* 4. Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris lib.*1. *cap.*13. *num.* 10. Vgolin. *d. cap.*17.*num.*4.*verſ. poſtremò*, Gutier. *canon. lib.*2. *capite* 3. *num.* 2. *cum ſeqq.* Sanci. *in ſelect. diſp.* 36. *num.*2. Petr. Nauar. *de reſtit. lib.*3.*cap.*2.*num.*26. Martin. Carill. *en la explicacion de la Bulla de los defunctos*, *p.*1. *cap.*4. *num.*53.

Decimò occidentes ſeipſos ex induſtria, 49
c. placuit, 23. *q.*5. Roman. *ſing.*264. Cou. *lib.*2. *var. cap.*1. *num.*11. Nauar. *conſ.*6. aliàs 7. *de ſepultur.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.*6. Bellet. *diſquiſ. cleric. p.* 1. *titulo de clerito debit.* §.3.*n.*33. Hieron. Carat. *de iurib. Paroch. tit.*7. *cap.*8. Galganet. *d. tit.*109. *num.*34. Poſſeuin. *d. cap.*14. *num.*4. *verſ. occidens ſe*, Azor. *inſtit. moral. part.*2.*lib.*9.*cap.*31. *quaſ.*5. Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *q.*20. *n.*133. & *p.*5. *q.* 128. *num.*16. Vgolin. *d. cap.*17. *num.* 4. *verſ. item qui ſe ipſos*, vbi excipit illum, qui ſe præcipitem dedit, non quò ſe interficeret, ſed quoniam malum ipſi impendens aliter euitare non poſſit, vt in muliere, quæ per feneſtras ſe proiecit, vt fugeret volentes eam violare, vel ne in manus inimicorum incideret; item in eo, qui in flumen ſe proiecit ob huiuſmodi cauſas. Vbi tamen aliquis repetiretur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus, non debet priuari Eccleſiaſtica ſepultura, quia vbi non conſtat quod ſe ipſum interfecerit, vel præcipitauerit, non eſt præſumendum, cùm poterit per inſidias, aut vim in puteum proijci, vel ſuſpendi, aut ex furore, ſeu mentis alienatione id facere: ita Mari. Socin. *conſ.*51. *vol.* 2. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. c.* 61. *num.* 20.

Vndecimò non reſtituentes Eccleſiæ deci- 50
mas, *cap. prohibemus*, *de decim.* Petr. de Vbald. *de Canon. Epiſcop.* *c.* 14. *num.*3. *in fine*, Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 2. *princip. num.*20. Rebuff. *de decimis*, *quaſt. vlt. num.*16. Monet. *eod. tract. cap.*8. *num.*74. & vide infrà, *c.*30. §.4. *num.*16.

51 *Duodecimò* parricida, Menoch. *de arbitr. caſu* 387. *per tot.*

52 *Decimotertiò* publicè blaſphemanres Deum, ſi pœnitentiam eis iniunctam non egerint, *c. 2. in fine, de maled.* Poſſeuin. *d. loco*, Vgolin. *d. cap.* 17. *n.* 4. *verſ. ſextò.*

53 *Decimoquartò* clericus notoriè concubinarius viuens, & ſic perſeuerans vſque ad mortem ſine pœnitentia; iſte enim non eſt cum aliis fidelibus ſepeliendus, vt per text. *in cap. quæſitum, & in capite quibus*, 13. *quæſt.* 2. *& in cap. placuit, in fine*, 23. *quæſt.* 5. docent Turrec. *in cap. præter* 6. *concl.* 6. *diſt.* 32. Nauar. *in man. cap.* 25. *n.* 8. mirum in modum commendans notanſque contra eos, qui cùm ſupremæ vitæ diem agunt concubinarii, candelam tenendam concubinæ tradunt, proſequitur eleganter Paul. Comirol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 58. Si Parochi ſupradictos à jure ſepulturæ priuatos apud locum ſacrum ſepelierint, peccant mortaliter, & tenentur reſtituere funus, etiam à multo tempore ſepultum, ſi petatur, & quiequid ratione illius perceperunt, excepta quarta funerali: ita gloſ. per text. *ibi, in c. cùm liberam, de ſepultur.* Fr. Emman. *qq. Regul. tom.* 3. *q.* 61. *art.* 3. *& in add. ſum. tom.* 4. *c.* 131. *num.* 6. Soar. *de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 2. Villalob. *d. diffic.* 3. *n.* 13. Hieron. Roder. *d. reſolut.* 128. *num* 23.

54 Nota quod legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura priuaretur, Philiarch. *part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 21. *concl.* 4. Galet. *in margarita caſuum conſc. verb. legatum factum Eccleſia.*

55 Caueant Parochi ne propter jus ſepulturæ minimè ſolutum, cadauer exhumatum retineatur; cùm enim S. Congregationi innotuiſſet, per Epiſcopum Cotronien. ne cuiuſdam Leonoræ Foreſtæ cadauer occaſione juris ſepulturæ humaretur prohibitum fuiſſe, Sacra eadem Congregatio prædicto Epiſcopo litteras iniungi mandauit, vt ſtatim atque eaſdem receperit, prænominatum cadauer ſepulturæ tradi faciat, cùm nulla ratio id patiatur, Chriſtianæque pietati repugnans videatur, maximè verò ob pecuniarum intereſſe cadauer inſepultum remanere. Nec etiam ſub quouis prætextu compoſitionis quartæ funeralis ſepultura mortuorum retardari, aut impediri debet, vt eadem S. Congreg. cenſuit *in Caſſan.* 5. *Maij* 1617.

56 Supradictis igitur tantummodò exceptis, aliis ſepultura negari non debet, & quia ea conceſſa, conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter, ita Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 13. *&* 14. Sebaſt. Medices *de ſepultur. part.* 2. *q.* 7. Card. Tuſch. *lit. A, concl.* 76. *num.* 9. *&* 10. Ego ipſe *in collect. ad cap. acceſſorium*, *n.* 3. *de Regul. Iuris lib.* 6. ideo videndum quæ ſint partes Parochi in ſepeliendis defunctis, & eorum funeribus ducendis.

Nam licèt pompa funeralis non ſit de neceſſitate ſepulturæ, vt inquit S. Auguſt. *de Ciuitate Dei*, Sepulchrorum memoria, ſumptuſque funeris magis viuorum eſt conſolatio quàm defunctorum vtilitas: & Ambroſ. *in ſerm. Quid profuit*, inquit: *Sepulchrorum ſuperbia damna ſunt potius viuentium, quàm ſubſidia mortuorum.* Et S. Gregorius, vt habetur *in c. anima*, 13. *q.* 2. ait, *Curatio funeris, conditio ſepulturæ, pompa exequiarum, magis ſunt viuorum ſolatia, quàm ſubſidia mortuorum*, cum aliis adductis per Chaſſan. *in catal. gloria mundi, part.* 2. *conſid.* 6. Nihilominus tamen cùm hæc fiant jam ex conſuetudine pro cuiuſque perſonæ qualitate, Parochus indutus ſuperpelliceo, & ſtola nigri coloris pro conſuetudine, aut ſi videbitur, ratione loci, vel perſonæ, alioquin ſine eo, cum ſuo clerico, cum aliis Presbyteris, & clericis, qui adſtiterint, præcedente Cruce illius Eccleſiæ, ad quam corpus portandum eſt; cùm ad domum defuncti peruenerit, ipſe ſolus cum clerico deferente vas aquæ benedictæ, ingreditur locum vbi defunctus iacet, quem priùs aqua benedicta aſpergit, deinde linteo corpus defertur in feretrum, ordinatur proceſſio, præcedunt Confraternitates laicales, tum deferens Crucem, & ſequitur Clerus Regularis, & ſæcularis per Ordinem, ac vltimo loco Parochus, vt ſuprà indutus, qui incipit Reſp. *Subuenite Sancti Dei*, &c. Ita ſcriptum reliquiſſe Cardinalem Sanctorium *in ſuo*, quod compoſuit, *Sacerdotali*, refert Theodoſ. de Rubeis apud Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 298. *num.* 97.

Defunctorum corpora ſi deponantur in Parochiali, vt inde transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccleſiæ Parochiali, exceptis juribus Parochialibus, Congregat. Rituum *in Placentina*, 13. *Martii* 1619. cuius memini *in collect. Bullarij, verb. defunctus* 3. Poſſunt tamen directè deferri ad Eccleſiam, in qua ſepelienda ſunt, non obſtante conſuetudine quod priùs deferantur ad Eccleſiam Matricem, dummodo Curato ſoluantur jura ſepulturæ, & emolumenta ſolita. Eadem S. Cong. *in Vmbriaticen.* 25. *Februarij* 1606. *& in Polignanen.* 21. *Maij* 1618.

Defunctorum hæredes pro defuncto ad 57
ſepulturam aſſociando numerum Sacerdotum ſibi bene viſum conuocare poſſunt, & numerum ceræ ſibi benè viſum ad cadauer in ſepultura aſſociandum, quolibet contrario prætextu per Parochum deducto non obſtante, ſubminiſtrare valent, vt reſpondit Sacra Cong. Epiſcop. & Regular. negotiis præpoſita *in d. Caſſan.* 5. *Maii* 1617. & tunc † deſtinatos

natos clericos ab eis, & non alios vocare de-
bebit Parochus, vt cenſuit Congreg. Rit. *in*
59 *Lauden.* 20. *Auguſti* 1601. Ioan. Sanc. *in ſe-
lect. diſp.* 47. *num.* 24. † Si verò dicti hæredes
nullos deſtinaverunt, tunc, & eo caſu jus con-
vocandi alios Sacerdotes pro obeundis fu-
neribus Parocho competet, Rot. *in Alexan-
drina funeralium,* 1. *Iulii* 1630. coram R. P. D.
Merlino, & idcò dicta S. Congr. Rituum *in
Vna Ferrarien.* 7. *Septembris* 1631. cenſuit
60 † Parochum poſſe ad libitum vocare ad fu-
nus clericos, quos voluerit, nec cogi-
tur vocare viciniores, niſi aliter diſponant
hæredes defuncti, quorum voluntas eſt ſer-
vanda.

61 Confraternitates non poſſunt accedere ad
funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & ex-
preſsè vocentur, ut fuit deciſum à S. Congr.
Rituum *in Bononien.* 9. *Decembris* 1617. Et
quando accedunt in actu aſſociationis cada-
uerum, nullo modo poſſunt erigere Crucem,
ead. S. Congr. *in Andrien.* 22. *Novembris* 1631.
ad 2.

62 Proprius Parochus nullatenus excluden-
dus, quamvis ad ſepeliendum cadaver Regu-
lares duntaxat à defuncto accerſiri jubean-
tur, ut fuit reſolutum à S. Congr. negotiis Epi-
ſcop. & Regularium præpoſita, *in una montis
piloſi de anno* 1518.

63 Vocati omnes ad funus debent convenire
ad Parochialem defuncti, ut cenſuit S. Con-
greg. Rit. *in d. Bononien.* 9. *Decembris* 1617. *&
in Tropien.* 16. *Februarii* 1631. refert me citato
in hoc loco Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1.
c. 12. *num.* 41. *verſ. ad* 4. vel ad aliam Eccleſiam
juxta loci conſuetudinem, & nullo modo per-
mittendum expectari per vias, vel ad domum
defuncti, non obſtante contraria conſuetudine
expectandi per vias, vel ad domum defuncti,
eadem S. Congr. Rit. *in Theleſina,* 12. *Februa-
rii* 1633.

64 Vnde Regulares vocati ad ſepeliendos mor-
tuos etiam in eorum propria Eccleſia, debent
accedere ad Eccleſias, ex quibus cadavera
amoventur, & inde cum clero ſæculari diſce-
dere, non autem expectare extra januam Ec-
cleſiæ, & aliis ſe poſtea aſſociare, prout fuit re-
ſolutum per S. Congr. negotiis Epiſcoporum,
& Regularium præpoſitam *in Viglevanen.*
13. *Novemb.* 1600. Regulares enim vocati ad
funus convenire debent in Parochiali, aut in
alia Eccleſia, juxta loci conſuetudinem, &
nullo modo expectare per vias, aut ire ad do-
mum defuncti, eadem Congr. Rit. *in Liman.*
15. *Decembris* 1632.

65 Debent enim Fratres, cùm ad aliquod fu-
nus convocari contigerit, ad Parochialem Ec-
cleſiam accedere, & exinde cum Parocho
ad domum, ex qua cadaver extrahendum
eſt, ſe conferre; caſu autem, quo dictum ca-
daver in aliqua Eccleſia deponi contingat,
ad eandem Eccleſiam, ubi depoſitum erit,
convenire debent, vt cenſuit eadem S. Con-
greg. *in Senogallien.* 26. *Auguſti* 1616.

Leuare autem de domo cadauera irrequi- 66
ſito proprio Parocho, non licet Regularibus,
& Preſbyteris ſæcularibus, vt videtur ſentire
S. Congr. Rituum *in Theleſina,* 18. *Auguſti*
1629. dum cenſuit cadauera decedentium in
Parochia, ad cuius Eccleſiam Capitulum Ca-
thedralis tranſlatum eſt, non poſſe leuari
per ipſum Capitulum, ſeu Canonicos Cathe-
dralis Eccleſiæ, niſi requiſito Parocho dictæ
Eccleſiæ: & expreſſiùs eadem S. Cong. *in An-
drien.* 29. *Nouembris* 1631. *ad* 1. & tenent
Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi, cap.* 17. *num.* 3. Ste-
phan. Gratian. *tom.* 3. *cap.* 402. *à num.* 59. Nec
† Religioſi poſſunt cum Cruce intrare Paro- 67
chias ad leuanda corpora defunctorum apud
ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi præmonito
priùs, & requiſito Parocho, vt reſolvunt Vil-
lalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 5. *n.* 3. Gratian.
d. cap. 492. *à num.* 45. Hieron. Roderic. *in com-
pendio quæſt. Regul. reſol.* 109. *num.* 7. Ideo per
Bullam Leonis X. ſacro approbante Conci-
lio, tenent Fr. Emman. *tom.* 3. *Regul. q.* 28. *art.* 2.
& Laurent. de Franchis *de controuerſ. inter
Epiſcopos, & Regular. q.* 67. quod Regulares
Mendicantes quando vocantur ad funus, non
poſſunt deferre Crucem inuito Parocho per
ejus Parochiam; limitat tamen dicta Bulla
ſtante conſuetudine, prout in multis partibus
Regni Portugaliæ obſeruari vidi: Lezana in
in ſum. qq. Regul. cap. 10. *num.* 18. Vnde S. Congr.
Rit. *in Squilacen.* 18. *Nouemb.* 1606. cenſuit
Curatos, in quorum Parochia defunctus
obiit, & non Regulares, ad quorum Eccle-
ſiam defunctus portatur, debere benedicere
corpus defuncti.

Regulares verò extra clauſtra decedentes 68
poſſunt ad eorum Eccleſias deferri Parochis
inconſultis, vt declarauit S. Congr. Conc. *ſub
die* 2. *Iulij* 1620. referente Laurentio de Pei-
rinis *in Conſtitutiones ſui Ordinis Minimorum,
tom.* 2. *Conſt.* 7. *Pij V. num.* 13. *verſ. ad decimum,
pag.* 194. & me citato in hoc loco Lezana *c.* 12.
n. 41. *verſ. ad* 10. nec id eiſdem Regularibus
prohiberi poteſt ſub prætextu quod debeant
prius jus ſepulturæ ſoluere, quia ab huiuſmo-
di prætenſionibus Parochos abſtinere debere
mandauit S. Congr. negotiis Epiſc. & Regul.
præpoſita *in Puteolana,* 22. *Maij* 1615.

Fuit tamen dubitatum in dicta S. Congr.
Concilii *ſub illa die* 2. *Iulij* 1620. an quan-
do moritur aliquis Superior Religioſorum,
vel Magiſter, aut Cathedraticus, poſſint Re-
gulares corpus illius portare per Ciuitatem,
per plateas & alias Parochias, cum muſica,
& ritibus extraordinariis, aut illi imponere
Pluuiale ſine interventu Parochi? & reſcripſit

Cardinali Ludoviſio Archiepiſcopo Bononienſi non poſſe, ut refert Lezana *in ſum. qq. Regul c.12.n.41.verſ.ad undecimum.*

69 Eodem modo Tertiarii, ſi qualitatibus *in Bulla fel. record. Leonis X.* præſcriptis ſint præditi, videlicet ſi viri collegialiter aut clauſtraliter vivant, mulieres verò virginalem, vel cœlibem, aut caſtam vidualem ſub expreſſo voto, & Tertiariorum habitu vitam ducant, poſſunt, & debent etiam invito, ac minimè requiſito Parocho, in Fratrum Eccleſiis ſepeliri; ſecus verò ſi ſupradictis qualitatibus careant, ut fuit reſolutom ab eadem S. Congr. *in Nepeſina*, 11.*Decembris* 1615.

70 Sed ubi defunctorum cadavera in alterius Parochia exiſterent, & in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, prius in Eccleſiam Parochialem ad benedictionem, ac ultimum vale à Parocho recipiendum referenda ſunt. Sed ſi Parochus ab eiſdem Fratribus monitus, requiſitus, & expectatus venire recuſet, tunc ipſi Fratres poterunt cadavera hujoſmodi ab ædibus, ubi fuerint, ad ſuas Eccleſias recto tramite deferre, ipſo Parocho etiam invito, eadem S. Congr. *in d. Nepeſina, ad* 4.

71 Mortui enim ſepeliri poſſunt in Eccleſia, in qua ſepulturam elegerunt ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, S.Congr. Rituum *in Capuana*, 22. *Decembris* 1619.

72 Si autem deponantur in Parochiali, ut inde transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccleſiæ Parochiali, exceptis juribus Parochialibus, ex S.Congregat. Rituum *in Placentina*, 23.*Martij* 1619.

73 Suſcipientes habitum à Guardiano, vel ab alio, cui ille committendum duxerit, & cum eo decedentes, in Eccleſiis ejuſdem Ordinis Eccleſiaſticæ Sepulturæ ſunt tradendi, ſi Guardianus propter habitus conceſſionem, & receptionem præmovit eorum cadavera, ut cenſuit S.Congreg. *in d.Nepeſina*, 11.*Decembris* 1615. *ad* 2.

74 Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus, & omnia neceſſaria uſque ad januam Eccleſiæ Regularium, ubi ſepeliendus eſt, S.Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita *in Caſtellana-*
75 *tea.*3.*Ianvarg* 1594. Et ita † tenetur uſque ad eandem januam funerale ducere, & proſequi, eadem S.Congr. *in Brixien.* 18.*Ianij* 1591. *& in Nicoteren.*4.*Ianij* 1615.

76 Parochus ſæcularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum, dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis in eodem caſu & eodem tempore poterit ſtolam deferre, non ſolùm in propria Parochia, ſed etiam in Parochia defuncti: ita S. Congr. Rituum
ſub die ult. Septembris 1628. nam † Parochus 77
Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſæcularium, ſicut ſæcularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet, Sacra Congr. *in Aſculana*, 29. *Ianvarii* 1629.

In funeralibus eſt deferenda unica tantùm Crux illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, S. Congr.Rit. *in Baren. terra Medugni*, 2. *Auguſti* 1631. *& in Meßanen.* 21. *Februarii* 1633. poſt quam ſequi debent immediatè perſonæ illius Eccleſiæ, & deinde cæteri ſecundùm antianitatem, ut cenſuit S. Congreg. Rituum *in Narnien.* 30. *Septembr.* 1614. *& in Andriea.* 22. *Novembr.* 1631. *ad* 3. ubi intelligit, dummodò non interveniat Capitulum Cathedralis, ſub qua omnes funus aſſociantes incedere debent. Et hinc Curatus & Sacriſta Cathedralis, etiam quod ſint amovibiles, quando intervenit Capitulum dictæ Cathedralis, debent præcedere proprio Parocho defuncti, eadem S.Congr.Rit. *in Piſauren.* 22. *Martii* 1631. 78

Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus, non autem Crux antiquæ Parochiæ, ex qua diſmembrata fuit Parochia nova, de qua eſt defunctus, & vocati ad funus in eadem propria Parochia debent convenire, S.Congr. Rit. *in nullius, Provincia Baren.* 22.*Martii* 1631. 79

Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora uſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare, ac etiam in illis permanere poſſunt, abſque tamen eo quod in officio decantando ullatenus ſe intromittant, S. Congreg. negotiis Epiſcop.& Regul. præpoſita *in Nicoteren.* 6.*Iulii* 1615. Poſſunt enim iidem Parochi omnia officia circa corpus defuncti, qui ſepeliendus eſt in Eccleſia Regularium, vel in alia, domi, & per viam facere: poſtquàm verò cadaver fuerit collocatum intus Eccleſiam, debet Parochus recedere, & officium facere debent ipſi Regulares, vel Parochus Eccleſiæ, S.Congreg. Rituum *in Eugubina*, 12.*Maii*. *&* 5.*Iulii* 1614. *& in Placentina, & Licien.* 23. *Maii* 1619. *& in Catanien. civitatis Platiæ*, 12. *Octobris* 1619. 80

Officium facere ſuper cadaveribus pertinet ad Parochum intra limites cujus Parochiæ adeſt Eccleſia, in qua cadaver tumulatur, non autem ad Sacerdotes talis Eccleſiæ: & ita reſponſum fuit à S.Congreg. Rituum *in cauſa defunctorum, qui ſepeliuntur in Eccleſia S.Celſi Mediol. ſub die* 29. *Novembr.* 1632. Et in tantum verum eſt Parochum debere facere officium ſupra corpus defuncti, ut procedat etiamſi adſint Canonici in ſua Parochiali Eccleſia, S.Congreg. Rituum *in Oſtien. Ceren.* 28. *Aprilis* 1607. *& in Praneſtin. Cavarum*, 18. *Auguſti* 1618.

Nam

81 Nam Clerus ſæcularis poſtquam Chriſti fidelium cadauera in fratrum Religioſorum Eccleſiis ſepelienda aſſociauerit, in eiſdem Eccleſiis ſuper huiuſmodi cadaueribus officium Defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliáſve preces, vel orationes recitare, aut pſallere non poteſt, ſed ab ipſis Fratribus duntaxat hæc omnia peragenda ſunt, eadem S.Congr.Epiſcop. & Regularium negotiis præpoſita *in Turritana*, 24.*Nouembris* 1617.

82 Officium enim in tumulandis cadaueribus in Eccleſiis Regularium non per Parochum, ſeu alios Presbyteros ſæculares, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quavis contraria conſuetudine, vt cenſuit S. Congr. Rituum *in Eugubina*, 12. *Martii* 1612. *& 5. Iulii* 1614. *& in Plutentina, & Licien.* 23. *Martii* 1619. *& in Catanien. Ciuitatis Platia*, 12.*Octobris eiuſdem anni*, *& in Sulmonen.*8. *Auguſti* 1629. *& in Andrien.* 12. *Februarii*, *& 2. Martii eiuſdem anni*, & nouiſſimè 5. *Iulii* 1631. ad relationem Eminentiſſimi & Reuerendiſſimi Cardinalis S.Georgii reſpondit *immemorabilem per Capitulum Andrien. prætenſam non eſſe probatam, & officium ſuper cadaueribus in Eccleſia S.Mariæ veteris Ordinis Fratrum Minorum de Obſeruantia, ad ipſos ſpectare, non obſtante conſuetudine immemorabili allegata*; quæ quidem conſuetudo immemorabilis an ſit ſufficiens? latè Gratian.*diſcept. forenſ.tom.*3.*c.*492.

83 Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaueribus exterorum, quàm ciuium, S. Congr. Conc.*ſub die* 27. *Maii* 1617. immò pauperum cadauera gratis ſepelire debent, S.Cong. Epiſc. *in Caſſan.* 5. *Maii* 1617.

84 Et † admonet Ioan.Sanci. *in ſelect. diſput.*47. *n.*18. his verbis: *Si autem defunctus pauper ſit, noſcas tibi non licere pretium exigere: quod ſi tibi onus videatur, ſubit idem etiam corporalis Medicus, Aduocatus, & alii: potiùs ergo tu qui munere ſuperas. Nec fidas hoc in totum à Vicecurato agendum: iſte enim quia pauper, ſtrictiùs fortè pauperem & viduam premet: per temetipſum ſi feceris, exemplum dabis, nec juſſiſſe ſat eſſe putes*, &c.

Caput XXVII.

De Primitiis.

Summarium.

1 *Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus terræ eo anno collecti.*

2 *Primitiæ ſunt res per quas initia, ſeu primitiua frugum in recognitionem diuini beneficii Deo Creatori rependuntur.*

3 *Primitiæ non ſolùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus.*

4 *Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto.*

5 *Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, qui abundanter nobis dona concedit.*

6 *Primitiæ debentur de præcepto, vbi extat conſuetudo illas dandi.*

7 *Primitiæ quantitas non eſt determinata in Iure, ideò conſuetudini ſtandum eſt.*

8 *Primitiæ debent ſolui illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium.*

9 *Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale.*

10 *Clerici, qui terras colunt, tenentur ſoluere primitias.*

11 *Regularibus non prohibetur recipere triticum, & uvas, ac ſimilia, antequam Parochus receperit Primitias.*

PRIMITIÆ dicuntur quaſi primi 1
fructus terræ eo anno collecti, quia
dantur primæ res, vt aduertit Sylv.
*in Sum. verb. decima, num.*1. *in fine*,
Azor. *inſtit. moral.part.*1. *lib.*7. *cap.* 27. *quæſ.*1.
Palac. *tractatu* 20. *diſputat. vnic. part.* 17.
numero 1. Machado *en ſu perfetto Confeſſor y*
Cura de Almas, lib. 2. *p.*4. *tract.*10. *docum.*5. *nu-*
mero 1. † Sunt res, per quas initia, ſeu primi- 2
tiua frugum in recognitionem diuini beneficii, quo jucundiſſimos terræ fructus ſuſcipimus, Deo tanquam Creatori, & Datori illorum, rependuntur, & quaſi damus Domino, quod ab eo accepimus, & ideò meritò primum, & optimom damus horum bonorum primo, & optimo Auctori. De his primitiis loquitur *Exod. cap.*20. ibi, *Decimas, & primitias non retardabis reddere*: & cap. 23. *Primitias frugum terræ deferes in domum Domini Dei tui.* & cap. 26. *Primitias ab omni homine*, &c. & *Deut. cap.*26. ibi, *Tolles de cunctis frugibus tuis primitias*: & capit. 18. 18. *Omnes primitias*, &c. & de eis agit text. *in cap. decimas, verſ.*
oportet autem, 16. *quæſtione* 7. † Quæ non ſo- 3
lùm dabantur ab hominibus in veteri Lege, vt à populo Dei, ſed etiam à Gentilibus: & Romani non guſtabant vina, aut nouas fruges, priuſquam Sacerdotes primitias libaſſent, vt referunt Alex. ab Alex. *dierum genial.lib.*5.*cap.*18. Plin. *lib.*18. *cap.*2. Et Athenienſes Apollini dabant primitias crinium, cùm ex ephebis exceſſiſſent, ad exemplum Theſei, qui poſt ſuam pueritiam primas comas, quas primò totondit, Phœbo, & Æſculapio, aut Libero in primitias obtulit.
Quamuis videatur Primitias ex ſua ori- 4
gine eſſe voluntarias, non neceſſarias, & ſic de conſilio, non de præcepto; Deus

enim illas non vult, niſi ſponte oblatas, vt
legitur *Exodi cap.* 25. vbi Dominus loquens
Moyſi dixit: *Loquere filiis Iſrael, vt tollant
mihi Primitias: ab omni homine, qui offeret vl-*
5 *troneus, accipietis eas.* † Tamen dicendum,
quod ex conſuetudine non dandi Primi-
tias Deo de frugibus terræ, inducitur ingra-
titudo contra Deum, qui abundanter nobis
dona concedit, Rebuff. *de decim. quæſt.* 1. *nume-
ro* 21. Vnde ne ejus benignitatis obliti videa-
mur, tales Primitias ſic de jure naturæ ſolue-
re tenemur, vt benefacienti benefacere de-
beamus, *cap. Chriſtianis*, 11. *quæſt.* 2. & voce
Dei talem datorem dilexiſſe oſtenditur, *cap.
quia tua*, 12. *q.* 1. nam primitiæ eiuſdem juris
diuini eſſe videntur, cuius ſunt decimæ, vt
patet ex *c. reuertimini, in princ.* ibi, *in decimis,
& primitiis*, 16. *quæſt.* 1. & probat gloſſ. *verb.
& primitias, in cap. Eccleſias*, 13. *quæſt.* 1. Gu-
6 tierr. *Canon. lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 6. † vbi maxi-
mè extat conſuetudo illas dandi, tunc enim
debentur de præcepto, Suar. *de Relig. tom.* 2.
lib. 1. *cap.* 8. *num.* 16. Palao *tract.* 20. *diſp. vnic.
p.* 17. *num.* 2. Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 33.
lib. 5. *num.* 2. Machado *en ſu perfetto Confeſ-
ſor, lib.* 2. *p.* 5. *tract.* 10. *docum.* 5. *num.* 4. Hieron.
Carat. *in opuſculo de juribus Paroch. tit.* 4. *cap.*
7 3. vbi *cap.* 4. dicit, † quod quantitas non re-
peritur determinata in libris Moyſis. Sed S.
Hieronymus *ſuper Ezech.* dicit quod ex Ma-
jorum traditione inductum fuit, vt major
pars Primitiarum eſſet quadrageſima, minor
ſexageſima; & erat in arbitrio ſoluentis dare
majorem, vel minorem partem de fructibus
terræ; de animalibus autem dabant tantùm
primogenitum, quamuis alii dicant, quod
de ducentis daretur vnum, & qui tot anima-
lia non habebat, dabat æſtimationem pro pre-
tio: alii quod de centeſimo numero daretur
vnum: ſed in hoc, cùm nihil ſit determina-
tum in Iure, ſtandum eſt conſuetudini: quod
etiam aduertit Azor. *d. cap.* 27. *quæſ.* 4. & ſic
ex determinatione Eccleſiæ homines hodie
obligantur vt primitias ſoluant ſecundùm pa-
triæ conſuetudinem, *l.* 4. *tit.* 19. *partit.* 1. Gu-
tier. *d. lib.* 1. *cap.* 21. *n.* 11.

Poſt aliquas huius tractatus impreſſiones
vidi nouiſſimè Theodoſ. de Rubeis *in ſingula-
ribus Rotæ, tom.* 2. *p.* 3. *verb. S. Thomas, pag.* 229.
vbi ait quod licèt S. Th. 2. 2. *quæſt.* 86. *art. vlt.*
velit primitias non eſſe de neceſſitate ſoluen-
das, nihilominus Rota coram Achil. *dec.* 307.
aliàs 2. *de decim. incip. In eadem*, tenet iſtam
opinionem Iuribus non ſubſiſtere, quia licèt
libertas ſit fortè quoad quantitatem, non ta-
men quoad neceſſitatem ſoluendi.

8 Solui autem Primitiæ debent illi Parochiæ,
in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit
in contrarium, vt per Rebuff. *de decim. quæſt.* 1.
à num. 16. Azor. *d. c.* 27. *quæſ.* 7. Ludou. Beja
reſponſ. caſuum conſcient. part. 2. *caſu* 52. *verſ.
his prænotatis*, Fagundez *in quinque Eccleſiæ
præcepta, præc.* 5. *lib.* 4. *c.* 2. *n.* 4. vbi reddit ratio-
nem, quia † primitiæ ſunt onus prædiale, non 9
perſonale; offeruntur enim Deo pro recogni-
tione dominii naturalis, quod habet in om-
nes fructus terræ: & *n* 5. poſt Nauarr. Fr. Em-
man. & alios ſubdit, † Clericos qui terras co- 10
lunt, teneri ſoluere primitias.

Dubitatum fuit in ſacra Congreg. Concilii, 11
in vna Bononien. ſub die 2. *Iulij* 1620. an Re-
gulares poſſent recipere triticum, uvas, ligna,
& ſimilia antequam Parochus receperit ſuas
primitias? *& reſpondit non eſſe id prohibitum
Regularibus*, prout refert Lezana *in ſum. qq. Reg.
c.* 12. *n.* 41. *verſ. ad tertiumdecimum, tom.* 1.

Capvt. XXVIII.

De decimis.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterii Sacramentorum perſoluuntur.*

2 *Decima definiri ſolet, vt ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, eiuſque miniſtris diuina inſtitutione, humana verò cõſtitutione, dictãte etiã naturali ratione, debita.*

3 *Decimæ, prout in jure conſiſtunt, ſunt ius ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexũ dependenter.*

4 *Decima potiùs quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino, quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm vltra eum non procedatur, niſi iteretur.*

5 *Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam.*

6 *Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolùm humano, ſed etiam ex jure diuino poſitiuo, & naturali debita ſunt.*

7 *Decimæ non habito reſpectu ad congruum, ſolummodo jure humano debita ſunt.*

8 *Leges tam ceremoniales, quàm judiciales Euangelica Lege lata ceſſarunt.*

Conſuetudine, vel vſu longiſſimi temporis an præſcribatur, & requiratur liberatio à ſolutione decimarum, quæ debentur Eccleſiæ. ibid.

9 *Decimæ aliæ prædiales, aliæ perſonales appellantur; priores debentur ex fructibus prædiorum; poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis.*

10 *Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur, perſonales verò licèt olim poſſent ſolui, non tamen erant in obligatione.*

11 *Decimæ tam prædiales, quàm perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt.*

12 *Decimæ, & primitiæ ſunt in præcepto obligante.*

13 *Oblatio*

13 *Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur.*

14 *Decima, Primitiæ, & Oblationes in quo differant, breuiter oſtenditur.*

MATERIA decimarum paſſim tractatur tam à noſtris, quàm à Theologis, quos omnes plena manu citaui *in collect. ad rubr. de decimis, in Decretal.* Sed quia ſunt hac in re plures Sacræ Rotæ deciſiones, & doctrinæ non vulgares, aliis qui in Romana Curia non verſantur, prorſus ignotæ, ideò illis Lectorem priuandum non eſſe exiſtimaui; ac proinde pro faciliori totius materiæ diſpoſiſitione eam in §§. diuidendam duxi, & in primis oſtendam, quid ſit decima? quomodo diuidatur? & in quo differat à primitiis, & oblationibus? deinde ex quibus rebus perſoluatur? vt in §.1. & quibus perſonis ſoluenda, vt in §.2. & à quibus perſonis, vt in §. 3. & quis ſit competens Iudex in cauſa decimarum? an, & quando ſit ſummaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur illas non ſoluentes? & demùm quid poſſit compoſitio, & tranſactio in decimis auctoritate Papæ, & Epiſcopi facta? vt in § 4.

1 Et primò ſciendum, decimas eſſe res, quæ ab Eccleſiarum miniſtris, ratione miniſterii Sacrameotorum perſoluuntur, de quibus agit illud *Leuit. c. 27. & Geneſ. c. 8. in fine*, ibi, *Decimas offeram tibi:* & *Num. c. 18.* ibi, *Decimarum:* & *Deuter. cap. 14.* ibi, *Decimam partem ſeparabis*, &c.
2 † Definiri ſolet, vt ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, eiuſque miniſtris diuina inſtitutione, humana verò conſtitutione, dictante etiam naturali ratione debita, ſecundùm Turrecr. *in cap. reuertimini, n. 7. 17. quæſt. 1.* Sot. *de juſtit. lib. 9. q. 4. art. 6.* Couar. *lib. 1. var. c. 16. n. 2.* Rebuff. *de decimis, q. 4.* Monct. *in ſimili tractatu, cap. 2. à princ.* Vel ſecundùm alios, vt ſit decima pars fructuum, ad quam petendam jus competit Eccleſiis Parochialibus ratione miniſterii Sa-
3 cramentorum. Sic ſanè † decimæ, prout in Iure conſiſtunt, ſunt jus ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter; eo quòd illæ dependent ab officio ſpirituali, nempe miniſterio Sacramentorum, prout cenſet S. Thom. 2. 2. *quæſt. 87. art. 3.* idque procedit, ſiue decimæ competant in titulum, ſiue in proprietatem, ex Card. *in Clem. diſpendioſam,*
4 *quæſt. 13. de judic.* † Decima igitur pars potius quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino; quia decennarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm vltra eum non procedatur, niſi iteretur, & ſic aliquid perfectionis habet, vt per B. Thom. *d. quæſt. 87. art. 1.* Tiraq. *de præſcript. §. 1. gloſſ. 4. in princ.* Petr. Burg. *de myſter. num. tit. de num. denario*, Tyndar. *de decim. n. 29.* Rebuff. *eod. tract. quæſt. 2. num. 8.*

Decimæ duplici modo conſiderantur, vel 5
reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel rurſus habito reſpectu ad quotam, ſeu partem, quæ de rebus acquiſitis ſoluenda eſt: meminit huius diuiſionis S. Thom. 2. 2. *quæſt. 87. art. 1. in corpore*, Sot. *d. q. 4. art. 1. verſ. prima concluſio*, Couar. *d. cap. 17. n. 2.* † Inter vtrumque mo- 6
dum illa eſt differentia, quia ſi decimæ priori modo conſiderentur, non ſolùm humano, ſed etiam ex Iure diuino poſitiuo, & naturali debitæ ſunt, vt reſolvunt plures relati à Couar. *d. num. 2.* de Iure humano probat text. ſecundùm vnum intellectum *in cap. parochianos, de decim.* de Iure diuino poſitiuo deducitur ex illo Chriſti Domini, *Luca cap. 10.* ibi: *Dignus eſt operarius mercede ſua:* & ex illo D. Pauli *1. ad Corinth. cap. 9. Nemo ſuis ſtipendiis militauit vnquam*, &c. de Iure naturali ſimiliter conſtat; ſiquidem euidenti ratione naturali oportet ſtipendium, ſeu ſuſtentationem accipere ab illis, quibus ſeruitium aliquod neceſſarium miniſtratur; conſtat autem, adminiſtrationem diuini cultus, & rerum ſpiritualium maximè eſſe neceſſariam: vnde jure naturali conuincitur aliquod ſtipendium, ſeu ſuſtentationem eſſe ſoluendam, vt concludit illud D. Pauli *d. c. 9.* ibi, *ſi nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum non eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus.* Facit illud Chriſti Domini *Luc. d. c. 10.* & ita in hunc ſenſum accipienda eſt communis Canoniſtarum ſententia, qui docent decimas à Deo inſtitutas eſſe, & jure diuino nunc quoque deberi, ex quorum numero ſunt Gloſſ. *in cap. à nobis, & in c. nuper, de decim.* Tyndar. *d. tract. à n. 10.* Rebuff. *eod. tract. q. 1. n. 14.* Bonacoſ. *commun. opin. lib. 1. tit. 10. n. 2. cum ſeqq. pag. 185.* Nicol. Reuſner. *deciſ. 1. n. 4. lib. 4.* Ioſeph. Lud. *Peruſ. dec. 106. n. 33.* Grilenzon. *conſ. 165. n. 22.* Petr. Gregor. *ſyntagm. juris lib. 2. cap. 21.* Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immun. lib. 3. c. 19.* Camill. Borrell. *conſ. 20. n. 14. cum ſeqq. cent. 1. de compromiſſ. §. 2. gloſſ. 1. n. 314. & in ſum. omnium dec. tom. 1. tit. 29. de decim. à n. 2.* & ex Theologis ſequuntur Andr. Hiſpan. *in reg. decimarum, verſ. decima eſt de jure naturali, num. 1. 5. 6. & 15.* Albert. Pigh. *lib. 5. hierarchia eccleſiaſt. cap. 7.* Fagundez noſter *in quinque Eccleſia præcepta, præc. 5. lib. 1. cap. 1. n. 2.* Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 33. diffic. 1. num. 2.* Caſt. Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 10. diſput. vnic. puncto 1. num. 4.* me citato Trullench *in expoſit. Decalogi, lib. 3. dub. 1. n. 4.*

Si verò decimæ poſteriori modo conſide- 7
rentur, ſolummodò jure humano debitæ ſunt, vt patet ex text. *in d. cap. Parochianos, & in cap. in quibuſdam, §. ille quippe*, cum multis *ibidem, de decim.* in quibus terminis procedit

ſententia

ſententia Theologorum, aſſerentium de jure humano, & Pontificio decimas deberi, qui ſunt Hugo de S. Victore *lib.1.de ſacram. part.11.cap.4.& 11.* S. Thom. *d.q. 87.art.1.in corpore*, S.Anton. *part. 2.ſum. tit.4. cap.3. §. 5.* Aſten. *p.2.ſum.lib.6.tit.35. rub. de decim.* Abulenſ. *in Matth. cap.23. q.90.* Henriq. *in ſum. lib.7.cap.27.§.1.& lib.14.cap.1 §.vlt.lit.T*, Azor. *inſtitut.moral.part.1. lib.7.c.23. quæſ.4.* Monet. *de decim. c.1. à num.11.* Leſſ. *de juſtit. lib.2. cap.39.dub. 1.a.5. cum ſeqq.* Suar. *de Rel. tom.1. tract.2. lib.1. cap.9.n.5.* Villalob. *d.tr. 33. diffic.1.à num.1.* Bonac. *in quinto præcepto Eccl. puncto 1.* Filliuc. *in quæſt. moral. tract.27.c.7. q.6.* Caſtr. Palao *d.tom.2. tract. 10. diſp. vnic. puncto 1.n 4.* Fagundez *d.cap.1. num.3.* Trullench *d.dub. 1. num. 7.* & ex noſtris Canoniſtis Couar. *lib.1.var. cap.17.n. 2. & 3.* Nauarr. *in Man.c.21.num.18. & 31. & de reddit. eccl. quæſtione 59. num.1. & conſ.2. num. 3. de decim.* Gurierr. *Canon.lib.2.c.21. num.2. & 7.* Menoc. *illuſt.cap.89. numero 1. in fine*, Ceuall. *commun. contra commun. quæſt. 43.* Azeued. *l.1.num.4. & 5. tit. 5. lib.1. Recop.* Mar. Anton. *var. lib.1.quæſt.77. num. 3.in fine*, Fontan. *de pactis napt.tom.1.clauſ.4. gloſſ.19. p.1. & n.3.* Franc. Carraſc. *ad leg. Reg. cap.6. de decim. ex num.6.* Ramirez *de lege Reg.§.31. num.3. & 4.* Caſtill. *tom.7.de tert. cap.10.n.8. & 9.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.2. p.4. tract.10. doc. 1. n.7.* & hoc modo decimæ nec jure naturali, nec diuino poſitiuo obligante debitæ ſunt. De jure naturali patet, quia jus naturale, licèt dicat ſoluendum eſſe ſtipendium, ſeu dandam ſuſtentationem, vt ſupradictum eſt; non tamen concludit, decimam partem magis, quàm tertiam, vel quartam eſſe perſoluendam. De jure poſitiuo obligante idem conſtat, ſiquidem non apparet aliquod jus diuinum obligans, quod determinet decimam partem eſſe perſoluendam; ſolùm enim dicit operarium dignum eſſe mercede ſua, in loco *ſuprà* citato. Quod autem decima jubeatur dari in Lege veteri, illa quidem non obligat, ſiue aliquo modo decima cenſeatur ad legem ceremonialem pertinere; ſiue, vt verum eſt, revera judicialem legem in decima conſideremus, prout conſiderat Sanct. Thom. *d.q.87.art.1.in corpore*, Sot. *diſt.4.art.2.* Archid. *in d.cap. decima,n.3.16. q. 1.* & quod
8 † leges illæ, tam ceremoniales, quàm judiciales, Euangelica Lege lata ceſſarunt, & vim legum amiſerunt, juxta illud Pauli *ad Galat. cap.3.& 4. & ad Hebr. cap.7.& 8. & ad Epheſ. cap.2.* reſoluunt per text. *ibi, in cap.vnic. de purificat. poſt partum*, & tradunt in ſpecie S. Thom. Sot. & Couat. *vbi ſuprà*. Ex quibus infertur, decimam, quatenus eſt neceſſaria ad ſuſtentationem Eccleſiæ & miniſtrorum, præſcriptione non tolli, vt ex Couar. optimè reſoluit D. Barboſa *ad l.competit 6. n.79. C. de præſcriptione 30.*

Verùm autem conſuetudine, vel vſu longiſſimi temporis præſcribatur, & acquiratur liberatio à ſolutione decimarum, quæ debentur Eccleſiæ? Quæſtio dubia eſt, in qua ex ea ratione, quia debitæ ſunt jure diuino, liberationem huiuſmodi præſcribi non poſſe, tenuerunt Barbat. *conſ.35. col.6. lib.2.* Rebuff. *de decim.q.13.n.55.* Balb. *de præſcr.in 1.p. 5.partis princ.n 44.* latè Pereg. *tom.1. conſ.14. n.18.* vbi *n.19.cum ſeqq.* diſputat an idem, ſi ab Eccleſia infeudatum ſit laico?

Nonnulli Doctores decimas in triplici con- 9
ſtituunt differentia: putant enim quaſdam eſſe prædiales, ſeu reales, prout ſunt illæ, quæ ex fructibus prædiorum colliguntur; nonnullas appellant perſonales, vt ſunt illæ, quæ nomine perſonæ, putà ex lucro humana induſtria quæſito comparantur: alias denique mixtas eſſe arbitrantur, prout dicunt eſſe illas, quæ ex fructibus pecorum percipiuntur, eo quòd partim ratione loci, in quo paſcunt, partim ratione perſonæ, cuius induſtria cuſtodiuntur, exiſtimant debitas eſſe, prout in ſpecie tradunt Hoſtienſ. *in ſum. huius tit. §. 1.* Major *in 3.ſent.diſt.37.q.73 in princ.* Sylu. & Ang. *in ſum. verb. decima, in princip.* Azor. *dict.lib.7. c.34.q.3.* Monet. *art.3. n.9.* Fagund. *d. præcept.5. lib.1.c.2. num.1.* Palao *tom.2.tract.10.p.1.num.2.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor, lib.2.c.10.p.4. tract. 10. doc.1.* Sed hæc triplex diviſio nequaquam placet, tum propter text. *in l. pecudum, ff. de vſur.* tum etiam, quia vix dari poſſunt reales, quarum perceptio etiam perſonæ induſtriam non requirat.

Quare dicendum eſt, decimas ad duas tantùm ſpecies attento jure reduci poſſe, juxta text. & quæ ibi notant Doctores *in cap. ad Apoſtolica, de decim.* & ita aliæ ſunt prædiales, aliæ verò perſonales appellantur: priores ſunt, quæ debentur ex fructibus prædiorum; poſteriores verò, quæ debentur ex fructibus humana induſtria, & miniſterio quæ-
ſitis. † Inter quas ſpecies illud eſt diſcrimen, 10
quia priores ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur. At verò poſteriores, licèt olim poſſent ſolui; non tamen erant in obligatione, vt aduertit S.Thom. *d.q.87.articulo 2. in corpore*; modò tamen à Romanis Pontificibus conſtitutæ inueniantur, juxta text. *in dicto capite ad Apoſtolica, & in capite paſtoralis, de decim.* & tradit S. Thom. *vbi proximè*, Couar. *dict. capite 17. à num. 8. verſ. ter-*
tiò, Nauarr. *conſ. 1. à num. 7. de decim.* † Da- 11
tur tamen in prædictis decimis quædam conuenientia, quod ſtante congrua ſuſtentatione prædictæ decimæ pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt, & ſic ex

conſuetu

Digitized by Google

conſuetudine, privilegio, vel conſtitutione Eccleſiæ poteſt major, vel minor quantitas ſecundum illius judicium inſtitui. Nam cum pro prædictis qualitatibus leges humanæ mutationes recipiant, ex text. *in cap. non debet, in princ. de conſang. & affinit.* & decima tam prædialis, quàm perſonalis reſpectu certæ, & determinatæ partis ſit à Lege humana inſtituta, meritò effectum eſt, ut ſtante congrua ſuſtentatione intra illius limites circa extenſionem, vel diminutionem decimæ major, vel minor pars deſignari poſſit ex Eccleſiæ privilegio, ſeu conſtitutione, vel conſuetudine legitimè præſcripta, prout in ſpecie reſolvit Sot. *d. quæſt.4. art.1. verſ. quarta concluſio*, & antea S. Thom. *d.art. 1. in corpore, in finalibus verbis*, Covar. *d. cap.17. num.8.* Sylveſt. *verb.decima, num.10.* Quicquid contrarium teneant *gloſſ. ult. in d. cap. in quibuſdam, §. ille quippe, de decim.* quam explicat Sot. *in d. art.1. col. pen.* dum in decimis prædialibus talem improbant conſuetudinem ex defectu rationabilitatis, quæ qnidem rationabilitas neceſſariò ſupponenda eſt, ut conſuetudo operetur.

12 Inter oblationes, primitias, & decimas illud eſt diſcrimen, quod licèt decimæ, & primitiæ ſint in præcepto obligante, prout in decimis probat text. *in cap. decima*, ibi, *ſeu tardiùs dare, peccatum eſt* : & ibi, *decima ex debito requirantur, & qui eas dare noluerit, res alienas invadit*, 16.q.1. S.Thom. *d. q.87. art.1.* Sot. *dict. q.4. art.1.* in primitiis probat text. *in c.1. verſ. oportet autem*, 16.*quæſt.*7. tradit gloſſ. *in cap.1. de decim.* optimè defendit S.Thom. 2.2. *q.86. artic.4.* Sot. *ubi ſupr. art.4.* nihilominus tamen oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur : de ratione enim oblationis eſt, quod ſponte fiat, juxta illud *Exodi cap.5.* ibi, *ab omni homine, qui offert ultroneus accipietis eas* : qualis ſpontanea oblatio dici non poteſt illa, quæ ex vi præcepti facta eſt, arg. text. *in princip. Inſtit. de obligat.* In aliqui-
13 bus tamen caſibus † oblatio poterit eſſe in præcepto, putà præcedente promiſſione, conſuetudine, ſeu alio actu obligationem inducente, juxta text. ſic intelligendum *in cap. qui oblationes*, il 1. *cum ſequent.*10. *quæſt.*1. vel ſi Parocbus non ſufficientibus decimis egeat reſpectu congruæ ſuſtentationis, tradit gloſſ. *in cap. omnis Chriſtianus, de conſecr. diſt.1.* recepta communiter ex Covarr. qui alios refert *d. cap. 15. num.3.* vel aliis ſimilibus caſibus, juxta quæ intelligendus eſt text. *in d.cap. omnis Chriſtianus, & in cap. ſtatuimus*, 16.*quæſt.*1. ut advertit Sot. *dict. quæſt.3. artic. 1. col.4.* de quo latè diximus *cap. 24. à numero 6.* Brevior autem & communis illa eſt diſtinctio, quod
14 † decimæ ſunt quota pars frugum, & aliorum licitè acquiſitorum, debita ex præcepto Eccleſiæ miniſtris : at verò primitiæ ſunt ſolùm primæ, quæ naſcuntur fruges, ſeu prima frugum pars; oblationes autem quicquid Deo, vel Eccleſiæ, ejuſve miniſtris voluntariè exbibetur, regulariter loquendo. Ita Sot. *d.q.3. art.1. & q.4. art.1.* Rebuff. *q.1.n.17. cum ſeqq.* Tyndar. ex *num. 84.* Monet. *cap.2. num.10.*

---

§. I.

De rebus, ex quibus decima perſolvuntur.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus petita fuerint ex neceſſitate præcepti ſunt ſolvendæ.*

2 *Frumentum, & granum,*
3 *Palea,*
4 *Vinum,*
5 *Faba, & alia legumina,*
6 *Nuces, amygdala, & caſtanea,*
7 *Oliva,*
8 *Folia mororum,*
9 *Saccharum,*
10 *Piſces,*
11 *Apes, ſeu fructus earum,*
12 *Lac, lana, & fœtus animalium cùm nutriti ſunt.* — *decimam ſolvunt.*
13 *Venatio, & aucupium,*
14 *Paſcua,*
15 *Ligna,*
16 *Fœnum,*
17 *Linum, & canape.*
18 *Negotiam, & artificium,*
19 *Stipendia militum,*
20 *Advocatio, procuratio, merces, & ſalarium,*
21 *Furna,*
22 *Lapidicina,*
23 *Fodina metallorum,*
24 *Molendina,*

25 *Decima an ex hæreditate, legato, vel donatione ſit ſolvenda, oſtenditur, & n. ſeqq.*
29 *Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſolvenda non eſt.*
30 *Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia.*
31 *Fructus acquiſiti ex cauſa injuſta, & injurioſa, licitè tamen retenti, dupliciter conſiderari poſſunt.*
32 *Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore juris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſolvere, & poſt peractam pænitentiam eſt ab illis accipienda.*
33 *Decima eſt ſolvenda ab uſurario, vel ab alio injuſtè*

injuſtè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia uſuraria, vel malè retenta comparavit.

34 *Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſolvendæ abſque aliqua impenſarum deductione.*

35 *Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur, oſtenditur, & num. ſeq.*

36 *Fructus aliquando accipiuntur civiliter, aliquando naturaliter.*

37 *Fructus diverſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus.*

38 *Expenſæ in decimis perſonalibus quare deducantur, oſtenditur.*

39 *Colonus partiarius pro portione ſua in ſolvendis decimis non deducit expenſas.*

40 *Decimæ integrè, & ſine diminutione ſolvendæ ſunt, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus.*

41 *Decima, vbi debetur, integra ſolui debet.*

42 *Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris efferantur, niſi ſoluta priùs decima, vèl quod ipſe, aut ejus nuncius ſit præſens.*

43 *Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expenſis.*

44 *Decima duplex de vna & eadem re, ſive de eodem aceruo ſolui non debet.*

45 *Redecima eſt contra jus.*

46 *Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo.*

1 Decimæ tam prædiales, quàm perſonales de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex neceſſitate præcepti ſunt ſoluendæ, *c. non eſt, c. nuncios, c. ex parte, il* 1. *de decim.* Andr. Hiſpan. *in reg. decimarum, verſ. decimò fui interrogatus,* Monet. *de decim. cap.* 4. *num.* 1. Suar. *de Relig. tom.* 1. *tractat.* 2. *lib.* 1. *cap.* 34. *num.* 3. & 4. Grilenzon. *conſ.* 165. *ex num.* 23. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 109. Fagundez *in quinque Eccleſ. præcepta, præc.* 5. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 2. & *cap.* 4. *à num.* 1. Hieron. Carac. *de jurib. paroch. tit.* 5. *cap.* 17. Caſtil. *tom.* 7. *de tert. cap.* 2. *num.* 16. me citato Trullench *in expoſit. Decal. lib.* 3. *cap.* 3. *dub.* 2. *à numero* 2. Probatur: ſiquidem decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, debent correſpondere ſpiritualibus; ratione quorum adminiſtratori debitæ ſunt, & conſtat omnia ſpiritualia fidelibus adminiſtrari: vnde neceſſariò dicendum eſt, ratione omnium temporalium ex illorum fructibus decimas, tam prædiales, quàm perſonales, ex neceſſitate præcepti eſſe perſoluendas, vt deducit S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 1. *in corpore*, ex auctoritate D. Pauli 1. *ad Corinth. c.* 9. Accedit, quod decimæ ex intentione Eccleſiæ ſunt iuſtitutæ ad congruam ſuſtentationem miniſtrorum, vt ſuprà dictum eſt; ac proinde æquiſſimum erat, vt non certis tantùm rebus, ſed omnibus, quæ vnuſquiſque ad ſuæ vitæ ſubſidium acquirit, conſtituerentur. Dixi, *ex neceſſitate præcepti*, ad ſignificandum teneri omnes ad decimas ſoluendas ſub præcepto peccati mortalis, juxta text. *in c. peruenit*, & *in c. frequenti, de decim.* juncto text. *in cap. nemo*, 11. *q.* 3. eo quòd ſubtrahunt illud, quod ſpiritualium miniſtris debitum eſt, ex lege juſtiſſima, prout reſoluunt Couar. *var. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 4. S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art.* 1. *ad* 4. Sot. *lib.* 9. *de juſt. q.* 3. *art.* 1. *col.* 9. *verſ. primò ergo*, Caſtr. *adverſus hæreſes, verſ. decima*, vbi conuincit contrariam opinionem hæreticorum, qui voluerunt arguere iniuſtitiam in juſtiſſimo, & ſanctiſſimo Præcepto. Ex his ergo fructibus debetur decima.

Primò, ex omni frumento, & grano, *capite* 2
non eſt, de decim. Rebuff. *q.* 8. *num.* 3. Monet. *c.* 4.
num. 2. vbi *num.* 3. idem dicit † in palea, Suar. 3
tom. 1. *de Religione, lib.* 1. *de diuino cultu, c.* 34.
n. 2. Fagundez *d. præc.* 5. *lib.* 1. *c.* 4. *n.* 2.

Secundò, ex vino, *d. c. non eſt.*

Tertiò, de oleo, & melle, Rebuff. *d. q.* 8. *n.* 8. 4
Monet. *d. c.* 4. *num.* 10. Mantic. *dec.* 341. *n.* 1. vbi
etiam de croco.

Quartò, ex faba, & aliis leguminibus, *cap.* 3. 5
de decim. ibi, *de blado, & vniuerſis leguminibus*, Rebuff. *d. tract.* 5. *n.* 4. Fagundez *d. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. Monet. *d. cap.* 4. *num.* 4. vbi *num.* 11. ſubdit, quod ſi hujuſmodi legumina colligantur in parva quantitate, ita vt non ſolùm ſufficiant ad quotidianum vſum, tunc ad vſum Rectoris ex illis decima ita dari poſſet, vt hodie ex meo horto Curatus ſumat quantum ſibi opus eſt illo die: ſi autem in magna quantitate, ita vt aliis vendantur, tunc de his integra decima ſoluetur: & idem eſt dicendum de hortis olitoriis, in quibus tantùm herbæ, vt caules, & alia olera creſcunt veſcendi gratia: ſeruanda tamen eſt conſuetudo, quod decimæ olerum ſoluantur in pecunia, & non in ſpeciebus, vt tenuit Rot. *in Pampilonen. vicaria*, 5. *Iulÿ* 1593. coram *Gipsio.*

Quintò ex nucibus, amygdalis, caſtaneis, & 6
aliis fructibus arborum, *c. decima*, 16. *quæſt.* 1. *d. c. non eſt, c. cùm homines, de dec.* Bertrand. *conſ.* 247. *vol.* 3. Rebuff. *d. q.* 5. *num.* 5. Monet. *d. cap.* 4. *num.* 5.

Sextò, ex oliuis, niſi propter earum exigui- 7
tatem per multum temporis ſpatium decima ſoluta non fuerit, vt dictum extitit *in Ciuitat. decimarum*, 26. *Martÿ* 1618. coram *Card. Veroſpio.*

Septimò, ex foliis motorum, ſaltem ex conſuetudine, Seraphin. *deciſ.* 827.

Octauò, ex ſacchato, Ferret. *conſ.* 195. *num.* 2.

Rot. *in Mediolanen. Decimarum*, 8. *Februarij* 1610. coram *bonæ mem. Card. Marquemont.* impreſſa per Farin. *deciſ.* 223. *p.* 1. *recent.* Pute. *deciſ.* 80. *lib.* 1. *in correctis*, vbi habetur, quod ad effectum decimarum, ſaccharum dicitur fructus naturalis, & ex re elementata proueniens potius, quàm fructus induſtrialis: nam licèt, ſimpliciter loquendo, ſaccharum dicatur fructus induſtrialis, iuxta Gloſ. *in l. ex diuerſo, ad lit. G. ff. de rei vendicat. & in capite grauis, verb. fructus, de reſtit. ſpoliat.* cùm in eo magna induſtria hominis requiratur, prout dicitur in ſegetibus, vt in grano, vino & oleo; tamen quoad effectum decimarum reputatur fructus naturalis: quia, niſi prouidentia Dei operaretur, vana eſſet omnis induſtria perſonæ, vt dicit Abb. *in cap. cùm non ſit*, *notab.* 1. *de decim. & in cap. non eſt*, *notab. etiam* 1. *eod. tit.*

10 *Nonò*, ex piſcibus, vt fuit dictum *in Vlixbonen. Decimarum piſcium*, 22. *Ianuarij* 1568. coram *Oradino*: Abulen. verò *in Matth. c.* 23. *q.* 160. vult, de piſcatione, quæ fit in flumine publico, ſiue priuato, ſiue proprio, abſque ſolutione penſionis, ſoluendas eſſe decimas de lucro piſcationis: de piſcatione verò, quæ fit in ſtagno, vel flumine, aut alio loco, propter quam ſoluitur penſio, ſoluendam eſſe decimam de prouentibus, per *cap. peruenit, de decim.* de quo etiam Fagundez *d. lib.* 5. *c.* 5. *num.* 4. deducendæ tamen ſunt expenſæ, & pecuniæ factæ in emendis, & reficiendis retibus, & cymbis ad piſcationem deſtinatis, & in coëmendis hamis; Fagund. *d. præc.* 4. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 20.

11 *Decimò*, de apibus, ſeu fructu earum, hoc eſt, cera, & melle, *cap. nuncios, de decim.* vel de pecunia, quam ex melle & cera habuerunt vendentes. Rebuff. *d. quæſt.* 8. *num.* 15. Monet. *d. c.* 4. *num.* 18. ſubdunt, ſolui debere, vbi apes conſiſtunt, quod etiam ait Fagund. *d. cap.* 5. *num.* 13. De apum examinibus, aluearibuſve ſoluendam eſſe decimam, vbi habet conſuetudo, tenet Azor. *d. cap.* 35. *quæſt.* 9.

12 *Vndecimò*, ex lacte, lana, fœtu, & aliis fructibus animalium, quorum decima ſoluitur illi Eccleſiæ, in cuius Parochia animalia paſcunt, & morantur, gloſ. *verb. perſonales, in c. ad apoſtolicæ* 20. *de decim.* Si verò in vna Parochia paſcant in hyeme, & in æſtate in alia; vel in vna paſcant continuò, & in alia iaceant, & dormiant, tunc diuidi debent decimæ inter has duas Parochias, vt per Greg. Lop. *l.* 6. *tit.* 20. *p.* 1. Rebuff. *d. tract. q.* 6. *n.* 25. *cum ſeqq.* Perez *ad titul.* 5. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 116. Menoch. *conſ.* 398. *n.* 36. *&* *n.* 40. Suar. de Pace *in pract. tom.* 2. *p.* 1. *cap.* 5. *num.* 8. *cum ſeqq.* Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *c.* 5. *n.* 8. *cum ſeqq.* Stephan. Fagund. *de ſeptem Eccleſiæ præceptis, præc.* 5. *lib.* 1. *c.* 5. *n.* 3. *cum ſeqq.* Baſil. Pont. *de Sacram. Matrim. lib.* 6. *cap.* 13. §. 3. *num.* 23. *&* 24. vbi *num.* 25. reſoluit, quando huiuſmodi oues nec paſcuntur, nec morantur per vllam anni partem in terris Eccleſiæ domini ſui, ſed in aliis, nullam partem decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali domini, ſed illis, vbi paſcuntur, & morantur, Monet. *d. cap.* 4. *num.* 16. vbi *num.* 17. reſoluit decimam lactis deberi illi Eccleſiæ, vbi extrahitur; & caſeorum illi, in qua fiunt. De fœtibus decimæ non debentur ſtatim vbi nati ſunt, ſed cùm illi nutriti ſunt, nec indigent lacte materno: ita Andr. Hiſpan. *in reg. decimarum, quæſt.* 14. *n.* 5. Rebuff. *d. tract. q.* 6. *num.* 3. 30. *&* 31. Vincent. de Franch. *deciſ.* 114. Suarez *d. lib.* 1. *c.* 37. *num.* 6. Fagundez. *d. cap.* 5. *n.* 2. *&* 14. Monet. *de decim. c.* 6. *num.* 14. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 252. ubi rationem aſſignat; quia ſi animalia ipſis ſtatim natis conſignarentur, eſſet inutilis talis decimatio, & ſic melius eſſet illam non præſtare. Sed quid ſi animalia propter bellum fugiant de vna Parochia ad aliam, & ibi pariant, cui Parochiæ eſt ſoluenda decima de eis? Reſp. quod decima ſolui debet Parochiæ, in quam fugerunt, ex Bald. Alber. & Paul. *in* §. *ſi quis igitur, in Auth. quibus modis nat. effic. ſui*, Lauret. de Francb. *de contron. inter Epiſcop. & Regulares*, *q.* 82. Vide infrà, §. 2. *n.* 37. *cum ſeqq. hoc eod. cap.*

Duodecimò de venatione, *d. c. non eſt*, Rebuff. *d. q.* 8. *n.* 15. Monet. *d. cap.* 4. *n.* 19. vbi *n.* 21. idem dicit de aucupio. 13

Decimotertiò, de paſcuis, hoc eſt, paſtura iumentorum, quæ locatur, vel venditur, *c. commiſſum, de decimis*, Card. *in Clem.* 1. *num.* 15. *de decim.* Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 22. 14

Decimoquartò de lignis, Rebuff. *d. q.* 8. *n.* 26. Azor. *d. c.* 35. *q.* 9. nimirum, vt ex decem faſciculis decimus ſoluatur Rectori illius Parochiæ, vbi ligna creuerunt. Monet. *d. c.* 4. *n.* 13. 15

Decimoquintò ex fœno, quod in faſciculos alligatum redigitur, *cap. peruenit* 5. *de decim.* Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 9. Fagundez *d. præc.* 5. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 4. Monet. *d. cap.* 4. *num.* 6. vbi addit, quod ſi herba creſcat ſolùm pro paſcuis iumentorum, id tunc faciendum quod de leguminibus, & herbis hortorum ſuprà diximus. 16

Decimoſextò ex lino, & canape, Rebuf. *d. q.* 8. *n.* 8. Monet. *d. c.* 4. *n.* 8. vbi idem dicit de croco. 17
Soluitur quoque decima de omni negotio, & artificio, *cap. decima*, 16. *q.* 1. ibi *de negotio, & artificio ſolue decimas.* Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 19. Monet. *d. cap.* 4. *n.* 34. vnde colligitur de negotiatione ſoluendam eſſe decimam, *d. cap. non eſt, c. paſtoralis, de decim.* Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 18. Munet. *d. c.* 4. *n.* 25. item de militia, ſeu captis in iuſto bello, *d. cap. non eſt*; quin & † de ſtipendiis, quæ milites habent, Rebuff. *d. q.* 8. *num.* 11. vbi *num. ſeqq.* idem dicit † de aduocatione, procuratione, mercede, ſalario, & de omni lucro aduentitio, & profectitio. 18 19 20

21 De furnis quoque decima ſoluitur, hoc eſt de commodo illorum, ſiue illud in pane, ſiue in pecunia, ſiue in quauis alia re conſiſtat, Rebuff. *q.8.n.20.* Monet. *d.cap.4.num.32.*

22 Item, de lapidicinis decimæ ſoluuntur, Azor. *d.c.35.q.9.* non quod ex decem lapidibus detur vnus, ſed ex pecunia, quam inde quis lucratur, Eccleſiæ, vbi audit Diuina, decimam ſoluit, Rebuff. *d.quaſt.8.num.23.* Monet. *d.cap.4. num.33.* vbi *num.34.* idem dicendum
23 ait † de argenti, & auri, aliorum que metallorum fodinis.

24 Et denique de molendinis, vt ſi decem ſextaria ſiliginis, tritici, aut alterius grani molendini nomine quis lucretur, tenetur vnum pro decima ſoluere, *cap.ex tranſmiſſa, de decim.* quod ſi pecunia pro molendini penſione ſoluatur, de illa pecunia decima ſoluitur Eccleſiæ, in qua ſitum eſt molendinum. Rebuff. *d.quaſt.8.num.6.* Monet. *d.cap.4.n.35.*

25 Ex quibus infertur *primò* reſolutio ad illam *quaſt.* an ex hæreditate, legato, vel donatione decima ſit ſoluenda? In qua partem affirmatiuam tuentur Abb. *in cap. paſtoralis, à num.3.* dicens contrarium ex conſuetudine obſeruari, *& in cap. peruenit, num.2. de decim.* Fagundez *d.precepto 5. lib.1. cap.2. à num.5.* Pro qua ſententia facit primò, quia decimæ, attento jure ſoluendæ ſunt de omni lucro: patet ex text. *in d.cap. paſtoralis*, ibi, *quaſi de lucro decimas perſoluendas*, &c. & non eſt negandum, hæreditatem, legatum, & donationem lucrum continere, & à titulis lucratiuis prouenire. Facit inſuper quod res hæreditariæ, legatæ, vel donatæ, ſunt bona mobilia, vel immobilia, prout in conſtitutione, legato, vel donatione reperiuntur: hæreditas enim nihil aliud eſt, quàm ſucceſſio in vniuerſum jus defuncti, ex text. *in l.hæreditas, ff.de regul. juris*; & tamen conſtat, de omnibus bonis acquiſitis decimam eſſe perſoluendam, vt expreſsè probat text. *in d.cap. non eſt*, ibi, *de omnibus bonis decima ſunt miniſtris*, &c. Facit denique; quia decimæ ſoluuntur in recognitionem vniuerſalis dominii, juxta text. *in cap. tua nobis 26.verſ.cùm enim, de dec.* & in honorem Dei, qui dignatus eſt totum date, juxta text. *in cap.decima, 16.q.1.* quæ quidem recognitio, & honor verificatur in ſoluenda decima de hæreditate, legato, vel donatione.

26 Contrariam tamen ſententiam tenuerunt Innoc. *in d.cap.non eſt, num.2.* Sylueſt. *in Sum. verb. decima, n.12.* Rebuff. *d.q.8.n.21.* Monet. *dict.cap.4.num.37.* Pro qua facit primò, quia decimæ ſolummodò ſoluuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis miniſterio productis, vt ſuprà notauimus; & videmus res hæreditarias, legatas, vel donatas, non eſſe fructus ex terra, vel hominis miniſterio productos, ſed ex alterius hominis voluntate dependere; vnde videtur dicendum, quod de illis decimæ non debentur. Facit ſecundò, quia in Lege veteri Dominus dedit ipſas terras, & poſſeſſiones; tamen conſtat, non ex ipſis, ſed ex ipſarum fructibus ſibi dari decimas juſſiſſe, juxta illud *Num. cap.18.* ac proinde cùm Romani Pontifices circa decimas conſtituendas imitarentur Legem veterem, neceſſariò videtur dicendum voluiſſe, vt magis de ipſarum rerum (quæ per illos titulos transferuntur,) fructibus, quàm de eiſdem rebus decimæ ſoluerentur. Facit denique, quia ſi de rebus hæreditariis, legatis, vel donatis decimæ ſoluerentur, vtique quàm citò res, præſertim immobiles omnes, ad Eccleſiam peruenirent, quod quidem non conuenit.

Gloſſ. igitur *verb. negotio, in d. c. decima, 16.* 27
quaſt.1. exiſtimat faciendam eſſe differentiam inter hæreditatem, quæ prouenit ex teſtamento, & inter illam, quæ accipitur ab inteſtato; ita vt in priori caſu decima debeatur, minimè verò in poſteriori: ſequitur Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.7. cap.35. quaſ.8.* Quæ diſtinctio fundatur in eo, quod in priori caſu lucrum cernitur, & ita procedat prior ſententia: in poſteriori verò caſu debitum reperitur, juxta tex. *in l.ſcripto, §.vlt. ff. vnde liberi.* Quæ conciliatio placere non poteſt: in primis, quia licèt hæres ab inteſtato ex voluntate expreſſa defuncti non ſuccedat, *l. qui liberis 7. §. hæc verba, ad finem, ff.de vulgari*; nihilominùs tamen contra illius voluntatem ſuccedere non dicitur, immò magis ex ipſius veroſimili mente, in qua lex ipſa fundatur ad hæredis ſucceſſionem conſtituendam; ac proinde quamuis ſuppoſita lege debitum videatur, tamen cenſetur procedere ex tacita voluntate defuncti, qui potens de hereditate diſponere, non diſpoſuit: ita dicendum eſt, hæreditatem quantumcunque ab inteſtato, lucrum recipere. Conuincitur rurſus, quia illud, quod Aduocato pro patrocinio, mercenario pro mercede tribuitur, debitum eſt, & quidem efficax, vt probat text. *in l.qui operas 38.* vbi omnes, *ff.locati*, reſoluunt Duen. *reg.66. lim.1.* Anton. Gom. *variarum tom.2.c.3. num.3.* ex quo lucro dato decima perſoluenda eſt, vt fatetur gloſ. *d.verb.negotio*, & omnes ſuprà citati, propter text. *in d.cap. decima*, ibi, *de artificio*, &c. & in ſtipendio multis aduertit Innocent. per text. ibi, *in d.c.non eſt*, Sot. *lib.6.de Iuſtit.q.4. art.2. col.4.* quod quidem debitum eſſe nemo negabit. Vnde gloſſ. *verb.quaſi de lucro, in d. cap. paſtoralis*, aliam facit diſtinctionem inter hæredem filium, qui ſuus eſt, & inter hæredem extraneum, ita vt in priori caſu decima minimè ſit ſoluenda, & poſterior opinio procedat; contrà verò in poſteriori caſu, in quo prior opinio procedere poteſt: ſequitur eandem ſenten

Digitized by Google

ſententiam Syluest. *d. verb. Decima*, *num.* 12. Mouetur gloſſ. quia cùm filius poſt mortem patris reſpectu hæreditatis illius non dicatur de nouo acquirere, ſed magis dominium rerum continuare, juxta text. *in leg. in ſuis, ff. de liber. & poſthum.* ibi, *vt nulla videatur hareditas fuiſſe*, &c. & ibi, *non hareditatem percipere*, &c. decimam ſoluens magis ex re propria, quàm ex lucro, illam ſoluere diceretur, quod eſt inconueniens. Contrà verò in poſteriori caſu, in quo cum re vera lucrum acquiratur, decimam ſoluendam eſſe putat ſecundùm priorem opinionem. Mouetur etiam, quia inſpecto jure, pater & filius vna perſona cenſentur, *l. vlt. C. de impub.* & aliis 1. vnde, ſicut pater ex eiſdem bonis decimam non debebat, *d. l. in ſuis*, ibi, *quia etiam viuo patre quodammodo domini exiſtimantur.* Sed hæc gloſſæ conſideratio ſimiliter non placet, ſiquidem licèt filius poſt mortem patris dicatur tunc de nono non acquirere propter continuationem dominii, non tamen negandum eſt, aliquo tempore de nouo acquiſiuiſſe, & tunc ſaltem quoad poſſeſſionem, ac ſubinde reſpectu illius acquiſitionis verificantur fundamenta prioris ſententiæ. Accedit, quod licèt filius de nouo non acquirat dominium ciuile, quod aliàs in vita patris eidem communicatur, non tamen negandum eſt, de nouo acquirere dominium naturale, quod mediante traditione transfertur, & ſic lucrum comparare.

28 Quare ego reſoluendum exiſtimo, quod ſi hæreditas, legatum, vel donatio fiat de ipſis rebus fructiferis, ſimul cum fructibus, ſine dubio decima perſoluenda eſt, eo quòd tunc temporis cenſentur dari, ſeu relinqui cum ſuo onere, vt expreſsè probat text. *in d. c. paſtoralis*, *verſ. fructus autem.* Si verò fieri contingat de ipſis rebus, in quibus fructus reperiuntur; tunc decima non debetur, juxta fundamenta poſterioris ſententiæ. Nec pro priori contraria refragatur text. *in d. cap. paſtoralis*, dum agit de lucro, & *in dict. cap. non eſt*, dum agit de bonis; ſiquidem reſpondetur Iura illa eſſe intelligenda de lucro, & de bonis, quæ ex fructibus dicuntur reſultare, propter quod fructus eſſe cenſentur, in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

29 *Secundò* infertur, de fructibus illicitè acquiſitis decimam non eſſe ſoluendam. Diximus *ſuprà*, ſoluendas eſſe decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petitæ: atqui ex fructibus illicitè acquiſitis decimæ non petuntur. Igitur, &c. Probant Corollarium text. *in cap. ex tranſmiſſa* 23. vbi gloſſ. *verb. licitè*, Abb. *num.* 3. Innocent. & alii *de decim.* Sanct. Thom. 2. 2. *quaſt.* 87. *artic.* 2. *ad* 2. Sot. *lib. 9. de Iuſtit. quaſt. 4. art.* 2. *col.* 5. Pro pleniori tamen huius articuli declaratione ſciendum, quod fructus, ex quibus decimæ ſoluuntur, dupliciter conſiderari poſſunt: vel enim ſunt reales, qui ex aliquo prædio producuntur; vel rurſus ſunt perſonales, qui per miniſterium perſonæ acquiruntur. Inter vtrumque modum illud eſt diſcrimen, quod de prioribus, ſiue licitè, ſiue illicitè acquirantur, ſeu percipiantur, ſemper decima ſoluenda, & recipienda eſt. Patet ſi expendamus, tales fructos ab ipſa terra, quæ de illis decimam præſtare obligata eſt, produci, & in illa ineſſe, ac ſubinde à quocunque poſſeſſore de illis decimam eſſe perſoluendam, juxta text. *in c. à nobis* 24. *de decim.* & idem ſic reſoluunt gloſſ. *verb. negotio, in d. c. decima*, vbi Turrec. *n. 5. & verb. licitè, in d. c. ex tranſmiſſa.* Abb. *in cap. paſtoralis, num. 3. & in c. commiſſum*, etiam *num. 3. & in c. cùm homines*, *num. 6. de decim.* Tyndar. *dict. tract. num.* 39. Rebuff. *eod. tract. quaſt. 5. n.* 18. Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 35. quaſ.* 13. Monet. *dict. cap. 4. num.* 39. contra verò in poſterioribus ſecundùm diſtinctionem modò referendam.

30 Deinde ſciendum eſt, fructus qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici eſſe differentia: quidam enim ſunt, quorum acquiſitio, & retentio injuſta eſt, & injurioſa, veluti furtum, & aliud ſimile: alii verò ſunt, quorum acquiſitio, licèt reſpectu actus ſit iniuſta: retentio tamen non eſt in ſe iniurioſa, nec iniuſta, prout in meretrice, & hiſtrione. Inter vtrumque modum illud eſt diſcrimen, quod de prioribus nequaquam decima recipienda eſt, nec perſoluenda. Patet ſi expendamus, huiuſmodi fructus neceſſariò eſſe veris dominis reſtituendos iuxta *reg. peccatum, de regul. juris, lib.* 6. & circa illos dari repetitionem, & vti tales in effectu non dici fructus ipſorum acquirentium, ex regula *l. non poſſunt, ff. de jure fiſci*, ac proinde decimari non poſſunt, vt concludunt Tyndar. *num.* 5. Rebuff. proximè *citatis locis*, Fagundez *dict. pracept. 5. lib. 1. cap. 1. num.* 14. *cum ſequentibus*, Monet. *cap. 4. ex num.* 42. ne aliàs acquirens contra domini voluntatem, de eiſdem fructibus diſponere dicatur: non ſic dicendum in poſterioribus, juxta diſtinctionem modò ponendam.

31 Denique ſciendum, fructus acquiſitos ex cauſa iniuſta, & iniurioſa, licitè tamen retentos, dupliciter conſiderari: vel enim acquirens non perſiſtit in tali cauſa iniuſta, turpi, ſeu injurioſa; vel rurſus adhuc in eadem perſeuerat. Inter vtrumque modum illa eſt differentia, quod in priori caſu, attento jure, fructus decimari poſſunt, & decimæ ex illis recipiuntur, contrà verò in poſteriori caſu, in quo licèt debeantur, Eccleſia tamen decimas, attento jure, non recipit, ne aliàs recipiendo videatur acquirentium improbitatem

approbare, & illorum peccatis communicare: ad quod alludere videtur *Deuteron. capite* 23. ibi, *Non offeres mercedem proſtibuli*, &c.

32 Ex his colligo *primò* meretricem, & hiſtrionem teneri de rigore juris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſoluere, & poſt peractam pœnitentiam eſſe ab illis recipiendam. Conſtat ſiquidem tales acquirentes, licèt turpiter faciant in acquirendo, non tamen turpiter retinere dicuntur, *l.* 4. §. *ſed quod meretrici, ff. de condict. ob turpem cauſam*, ac proinde de rigore juris teneri ex prædictis acquiſitis decimam perſoluere; & poſtquam pœnituerint, ab illis eſſe recipiendam, prout in ſpecie reſolvunt gloſſ. *verb. licitè*, Innocent. Abb. *num.* 3. & alii *in dicto cap. ex tranſmiſſa*, Sanct. Thom. 2. 2. *quæſtione* 87. *artic.* 2. *ad* 2. Couar. *in reg. peccatum, part.* 2. §. 11. *num.* 1. *cum ſequentibus*, Monet. *d. cap.* 4. *num.* 49. licèt Sot. *lib.* 9. *de Iuſtit. quæſt.* 4. *art.* 2. *verſ. ad* 2. dicat, talem opinionem nullibi practicari, nec talium decimatum obſeruationem præſtari.

33 Colligo *ſecundò*, decimam eſſe ſoluendam, & recipiendam ab vſurario, vel alio iniuſtè detinente ex fructibus prædii, quod pecuniâ vſurariâ, vel malè retentâ comparauit; nam licèt vſurarius pecuniam mediante vſura acquiſitam reſtituere teneatur, quam ſoluens condicere poteſt, vt tradit Gloſſ. *in c. debitores, de jureiur.* communis ex Couar. *lib.* 3. *var. c.* 4. *num.* 7. Baptiſta *comment. vlt. de vſuris, num.* 46. nihilominus tamen prædium illud tali pecunia comparatum, & ipſius fructus (dum aliunde poteſt) reſtituere non tenetur, ex regula text. *in l. ſi ex ea* 6. *C. de rei vindicatione*, tradunt in ſpecie plures, quos refert, & ſequitur Couar. *dict. cap.* 3. *n.* 6. Baptiſt. *d. loco, num.* 56. Sot. *lib.* 6. *de juſtit. quæſtione* 1. *artic.* 4. Nauar. *in man. cap.* 17. *num.* 25. Medina *de rebus per vſuram quæſitis, quæſtione* 4. Quicquid aliter intendant Bald. *in l.* 1. *n.* 12. *C. pro ſocio*, Dec. *in l. certi condictio*, §. *vltimo, num.* 3. *ff. ſi certum petatur*, & alii, quos referunt Adrian. *de reſtit. tract. de vſura*, §. *occurrit, verſ. ad* 3. Accedit, quod fructus prædii reales ſunt, ac ſubinde cùm decimæ prædiales ſint illæ, quæ ex illis colliguntur, neceſſariò, ſiue licitè, ſiue illicitè recipiantur, decimæ perſoluendæ ſunt, juxta ſuprà reſoluta: ſic ceſſat opinio Baldi, & ejus fundamenrum, & hanc ſententiam tenet Monet. *dict. cap.* 4. *num.* 48. aduertens *ibi* poſt Tyndar. *num.* 52. & Petr. Roiz. *Lituan. deciſ.* 5. *num.* 219. *de vſuris*, alioſqne, per vſuram acquiſitis ſolui non poſſe decimam perſonalem. Vtrùm verò de minimis, etiam licitè acquiſitis, decima ſit ſoluenda, dicendum eſt, quod non; ſiquidem indecens eſt, & rationi minimè conſentaneum, quod miniſtri Eccleſiæ ſint exactores minimorum, cùm id virtuti liberalitatis repugnet, & vitium auaritiæ in perſonis maximè Eccleſiaſticis improbetur, juxta text. *in cap. auaritia, de elect. in* 6. iuuat deciſio text. *in cap. ſuam, de pœnis.* Nec obſtat reg. generalis, quod de omnibus fructibus ſoluenda eſt decima, ſiquidem appellatione omnium non veniunt minima, arg. *l. ſcio, ff. de in integr. reſtit.* vbi tamen conſuetudo loci aliud ſuaderet, illi ſtandum erit.

Tertiò infertur, decimas prædiales ex fru- 34
ctibus eſſe ſoluendas abſque aliqua impenſarum deductione, probant text. *in cap. non eſt, verſ. volumus*, text. melior *in c. paſtoralis, verſ. expenſas*, text. opt. *in c. tua nobis, de decim.* tradunt Gloſſ. *verb. præcedat, in cap. pen. illo titulo, & verb. fructus, in cap. grauis*, vbi Doctores, *de reſtitut. ſpol.* Doctores *in l. fructus, ff. ſoluto matr.* Tiraq. *de retr. lig.* §. 15. *gloſſ.* 1. *n.* 10. *& de primogen. quæſt.* 47. *num.* 9. Ioan. Garc. *de expenſ. cap.* 1. *num.* 17. Sot. *de juſtit. lib.* 9. *quæſt.* 4. *art.* 1. Cened. *ad Decretal. collect.* 66. D. Barboſ. *in d. l. fructus, à n.* 7. *&* 16. Rebuff. *quæſt.* 11. *num.* 3. Menoch. *de arbitr. caſu* 215. *num.* 2. Gam. *Luſit. deciſ.* 150. *n.* 1. *& dec.* 232. *num.* 1. Ranchin. *part.* 3. *concl.* 301. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 17. *num.* 10. Perez *tit.* 5. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 125. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. decima*, §. 9. Cald. Pereira *de empt. cap.* 27. *num.* 74. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *num.* 101. Suarez *de relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 35. *num.* 4. Leſſ. *de juſt. lib.* 2. *cap.* 39. *de decimis, dub.* 3. *num.* 16. Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 19. *de decim. n.* 10. Monet. *de decim. cap.* 6. *q.* 4. *à num.* 18. Caſtr. Palao *in opere morali, tom.* 2. *tr.* 10. *diſp. vnic. puncto* 8. *n.* 1. Trullench *in expoſit. Decalogi, lib.* 3. *cap.* 3. *à n.* 1.

Rationem autem, quare expenſæ ex his 35
decimis non deducantur, cùm aliàs fructus intelligantur deductis expenſis, ex *d. l. fructus*, cum ſimilibus, difficile erit inueſtigare; nam Gloſſ. *verb. credimus, in d. cap. paſtoralis*, exiſtimat limitandam eſſe regulam *d. l. fructus*, in decimis prædialibus, in quibus ſpeciale eſſe putat, vt expenſæ non deducantur: ſequitur Bart. *in d. l. fructus, n.* 6. dicit communem Legiſtarum Addit. ad Bernard. *reg.* 302. *verſ. ſextò.* Sed conuincitur manifeſtè in primis, quia prædicti non aſſignant congruam rationem talis ſpecialitatis: tum quia *l. fundus qui* 52. *ff. famil. herciſc.* ibi, *nullus caſus*, &c. propter ſignum vniuerſale, *nullus*, talem ſpecialitatem non ſolùm in decimis, ſed etiam in quocnnque alio excludere, ſeu denegare videtur; quemadmodum enim dictio *omne*, nihil excludit, juxta reg. Iuriſconſult. *in l. Iulianus*, aliàs incip. *Teſtatorem, ff. de legat.*

legat. 3. cum aliis citatis per me *de diction. vſufruct. dict.* 241. *n.* 1. ita quoque dictio, *nullus*, nihil admittit, & omnia excludit, *dict.* 229. *num.* 1. & 2. tum denique quia *d. cap. tua nobis*, *verſ. cùm enim*, apertè ſignificat id ipſum, quod diſponitur in decimis procedere, etiam in fructibus, qui debentur dominis temporalibus, quorum prædia ab aliis coluntur. Secundo loco alii Doctores exiſtimant, propterea expenſas non deduci, quia decimæ prædiales jubentur ſolvi integræ, vel cum integritate, vt probatur *in d. cap. non eſt, ad fin.* ibi, *cum integritate*, &c. & *in d. cap. tua nobis, in fine*, ibi, *cum integritate*, &c. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 12. ibi, *integrè perſolvant*; ac ſubinde, cùm deducantur, ubi quis integros fructus reddere tenetur, arg. *l. vlt.* ibi, *ſuper integra*, &c. *C. ad leg. falcid.* meritò inquiunt illi, deductio expenſarum non contingit in decimis prædialibus perſoluendis: ita in ſpecie Roman. *in d. l. fructus*, poſt alios Tiraq. *d. §.* 15. *gloſſ.* 1. *n.* 9. Addit. ad Bernard. *vbi ſup.* Sed neque hæc ratio placet; ſiquidem prædicta jura, & alia ſimilia, dum de integritate decimarum loquuntur, non conſtituunt aliquod jus nouum, imò reſpondent conſultationibus, vt patet ex *d. c. tua nobis, in princ.* ibi, *Tua nobis fraternitas intimauit*; ac ſubinde ex eo, quod reſpondent, attento jure decimas eſſe ſoluendas abſque expenſarum deductione, jubent eaſdem cum integritate perſolui: tum quia verior, & receptior ſententia eſt, impenſas eſſe deducendas, etiamſi quis integros fructus reſtituere teneatur, vt reſoluunt plures citati à Tiraquel. *vbi ſuprà, num.* 8. Tertio loco nonnulli pro vera ratione indaganda exiſtimarunt, faciendam eſſe diſtinctionem inter reſtitutionem omnium fructuum, & inter illam, quæ fit aliqua certa illorum parte, ſeu quota: veluti quando agitur de quarta, vel quinta reſtituenda, itavt in priori caſu procedat reg. *d. l. fructus*, & intelligatur *d. cap. grauis, de reſtit. ſpoliat.* minimè verò in poſteriori caſu: tunc enim putant abſque vlla expenſarum deductione, ſemper verbum *fructus*, eſſe intelligendum: ita in propoſito Abb. *num.* 9. & alii *in d. cap. paſtoralis*, plures relati à Tiraq. *vbi ſuprà, numero* 17. & *de primogen. quaſt.* 74. *num.* 9. Capic. *deciſ.* 20. *à num.* 12. Viu. *deciſ.* 4. *numero* 13. Monet. *d. cap.* 6. *num.* 31. Sed nec hæc ratio placet; repugnat enim deciſioni text. *in d. l. fructus*, ubi non ponitur verbum *omnes*, ſed ſimpliciter, & abſolutè agitur de fructibus, & ſic de parte, ſeu quota illorum, in qua quoad hoc non apparet diuerſa ratio; licèt enim verbum indefinitè prolatum, ſi negatiuè concipiatur, æquipolleat vniuerſali, juxta text. *in d. l.* 1. *§. quod autem*, ibi, *judicium non dabo, Digeſt. de alea luſu*, & *aleat.* ſi tamen affir-

matiuè fuerit conceptum, particulari cenſetur æquipollere, vt deducitur ex text. *in cap. licèt canon*, juncto *cap. ſtatutum, de elect. lib.* 6. ac proinde neceſſariò ſuccedit reg. *l. qua de tota, ff. de rei vendic.*

36 Quare ex mente S. Thom. 2. 2. *quaſt.* 87. *artic.* 2. pro declaratione, & vera ratione indaganda, ſciendum eſt primò, verbum *fructus*, dupliei modo accipi; aliqnando enim accipitur ciuiliter, aliquando verò naturaliter. Priori modo capitur verbum *fructus*, ſecundùm cenſuram & interpretationem juris ciuilis: poſteriori verò ſumitur ſecundùm naturam, & veritatem rei, & juxta verbi proprietatem. Inter hos duos modos illud eſt diſcrimen, quod verbum *fructus*, ciuiliter acceptum, non aliter intelligitur, quàm deductis expenſis factis gratiâ eorumdem fructuum, eo quòd illis deductis expenſis, in reſiduo interpretatur lex Ciuilis conſiſtere vtilitatem, quæ ex fructibus recipitur: ſic procedit text. *in d. l. fructus*, & *in l.* 1. *C. de fructibus & litium expenſ.* & *d. l. fundus qui, Dig. famil. hereiſc.* Non ſic dicitur, ſi verbum *fructus*, naturaliter accipiatur; tunc enim fructus abſque expenſarum deductione conſiderari debent. Patet, ſi expendamus fructus, prout Dei auctoris beneficio proueniunt, eſſe quotquot in fundo naſcuntur, & percipiuntur; & vidimus omnes fructus abſque vlla expenſarum deductione naſci in fundo, & Dei beneficio prouenire. Sic aliàs ſolent homines, præſertim ruſtici, & juris Ciuilis ignari dicere, tot ſe fructus percipere, quot nati, & collecti ſunt in fundo, intelligentes verbum *fructus*, naturaliter, & ſecundùm rei veritatem, abſque vlla impenſarum deductione.

Deinde ſciendum eſt, verbum *fructus*, diuerſimodè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus: ſiquidem in prædialibus accipitur naturaliter, & ſecundùm rei naturam, & verbi proprietatem: in perſonalibus verò ciuiliter, hoc eſt, ſecundùm interpretationem, & cenſuram juris Ciuilis. Ratio huius diuerſitatis illa eſt, quia Deus Opt. Max. in lege veteri inſtituens decimas prædiales, quas Leuitis præſtari juſſerat, non reſpexit ad jus Ciuile futurum, nec ad illius futuram interpretationem, & cenſuram, ſed ad naturam & veritatem rei; ac proinde, cùm decimæ prædiales, licèt hodie ex auctoritate Eccleſiæ debeantur, ſint tamen inſtitutæ ad exemplum, & ſimilitudinem illarum, quæ in Lege veteri debebantur; vnde meritò effectum eſt, vt in decimis hodiernis prædialibus verbum *fructus*, intelligatur naturaliter, prout in fundo percipiuntur, & ex Dei beneficio proueniunt. At verò cùm perſonales debeantur ex ſola 37

auctoritate Eccleſiæ, nec vllum de illis in lege veteri ſit præceptum, vt aduertit S. Thom. *d. quæſt.*87. *art.*2. *ad* 1. meritò effectum eſt, vt in illis jure humano inuentis, & poſt jus Ciuile inſtituris, verbum, *fructus*, non naturaliter accipiatur, ſed ciuiliter, hoc eſt, ſecundùm eiuſdem juris humani, & Ciuilis interpretationem, & ſic decimas perſonales regulariter deberi expenſis priùs deductis, per tex. *in d. cap. paſtoralis*, docent Rebuff. *d. tract. quæſt.*11. *num.*4. Viu. *d. deciſ.*4. *num.*3. & 22. Tiraquel. *d.* §. 16. *gloſſ.*1. *num.*14. *d. cap.*39. *dub.*3. *numero* 15. *verſ. ſecundo*, Suarez *d. lib.*1. *cap.*33. *n.*2. Filliuc. *d. tract.*27. *p.*2. *c.*10. *quæſt.*8. Caſtr. Palao *d. tom.*2. *tract.*10. *diſp. vnic. puncto* 6. *n.*7. & *s.* Trullench *d. lib.*3. *c.*3. *dub.*3. *n.*3. Monet. *c.*6. *n.*32. ubi *n.*33. ſubdit deberi non ſolùm deductis expenſis vtiliter erogatis, vt in mediatoribus, verùm etiam voluntariis, dummodo in fraudem factæ non ſint. Nec refragatur text. *in d. c. non eſt*, *de decim.* ibi, *de bonis prædictis*, &c. junctis verbis præcedentibus, ibi, *de negotiatione*, *de ipſa militia*, &c. Satisfit enim, ſi dicamus text. illum in ſua generalitate circa expenſas non deducendas, ad decimas prædiales eſſe reſtringendum, ne aliàs abſurdum ſequatur, contra text. *in dicto c. paſtoralis*; & licèt determinatio reſpiciens plura determinabilia ſoleat illa æquè determinare, juxta text. *in l. jam hoc jure*, *verſ. incongruens enim*, *ff. de vulgari*; id tamen non procedit quando colligitur expreſsè contrarium ex alia deciſione, quæ expreſsè obſtare videtur, provt text. *in d. c. paſtoralis.*

38 Ex his *primò* colliguntur rationes, propter quas decimæ prædiales abſque deductione expenſarum ſunt ſolvendæ; minimè verò perſonales: & vlteriùs id ipſum non ineptè deprehenditur ex text. *in d. cap. tua nobis*, & aliis, de quibus *in tit. de decim.* dum in propoſito expendunt, quod Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis ejus, & ſibi reſeruauit decimas omnium fructuum terræ in ſignum vniuerſalis dominii; ac ſubinde videtur dicendum, decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus Dominus eſt terræ & plenitudinis ejus. Nec refragatur dicere, quod quando Domino reſtituuntur fructus à colono in quota, verbum, *fructus*, non ciuiliter, ſed naturaliter accipitur, & ſic fit reſtitutio abſque impenſarum deductione, *dict. capite tua nobis.* Satisfit enim, ſi aduertamus, id procedere ſuppoſita natura conuentionis, quæ quidem inter dominum, & colonum fieri ſolet fructibus naturaliter conſideratis, hoc eſt, de fructibus, quos Deus de terra dederit; ac proinde nil mirum, ſi debeant reſtitui ſine deductione impenſarum, provt dicit text. ſic intelligendus *in dict. cap. tua nobis*; ſecus verò, ſi fiat mentio de fructibus ſimpliciter, & non detur alia conjectura, vel conſuetudo, qua ſtante ſupponatur prædicta natura conuentionis, juxta ſuprà reſoluta: quod tamen limitandum eſt, ſtante rationabili conſuetudine, qua data expenſæ deducentur ex decimis prædialibus; ſi tamen congrua portio remaneat miniſtrantibus ſpiritualia: quoniam, ſicut conſuetudo efficere poteſt, vt decima alteretur, vel diminuatur, manente congrua ſuſtentatione, juxta *ſuprà* reſoluta; ſic etiam eadem conſuetudo efficere poteſt, vt ex decima parte fructuum deducantur expenſæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quàm quod minor efficiatur portio, quæ illis non deductis major erat.

39 Colligitur *ſecundò*, colonum partiarium pro portione ſua in ſoluendis decimis non deducere expenſas, vt probat *d. cap. tua nobis*, ibi, *ſicut colonus de parte fructuum*, &c. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 30. *num.*9. Menoch. *de arbitr. caſu* 215. *n.*2. Ioan. Garc. *d. c.*2. *num.*22. Surd. *deciſ.* 294. *num.*1. D. Barboſ. *in d. l. fructus*, *num.*18. Suar. *de Relig. tom.*1. *tract.*2. *lib.*1. *cap.*19. *num.*13. latè Monet. *d. cap.*6. *num.*40. *cum ſeqq.* ubi *num.*42. cum Azor. *inſtit. moral. part.*1 *lib.*7. *cap.* 24. *quæſ.* 4. agens de colono, & quomodo, & cui Eccleſiæ ſoluere debeat decimam, diſtinguit in hunc modum: Aut colonus colit nummis, ſeu pro certis menſuris à domino dandis, & tunc ſoluit Eccleſiæ Parochiali perſonalem decimam, tanquam de lucro ſuæ perſonæ: quo caſu intelligendus eſt text. *in d. c. quæſti*, *in fine*, 16. *quæſt.*1. aut demùm colonus conducit totum prædium ſiue nummis, ſiue pro certis menſuris domino ſoluendis, & tunc debet colonus ſoluere integram decimam ex omnibus fructibus Eccleſiæ parochiali.

40 Colligitur *tertiò*, integrè, & ſine diminutione ſoluendas eſſe decimas priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus, aut ulla alia debita, *d. cap. tua nobis*, ibi, *decimam reddere ſine diminutione*, &c. Couar. *var. lib.*1. *cap.*17. *n.*13. *col.*1. Leſſ. *de Iuſtit. lib.*2. *cap.* 39. *dub.*3. *n.*16. Suar. *d. lib.*1. *c.*35. Cald. Pereira *de empt. cap.*9. *num.*7.

41 Decima enim, ubi debetur, integra ſolui debet, Rot. *deciſ.*469. *n.*1. & *deciſ.*541. *in fin. part.*1. *recent.* & ideo nec propter ſterilitatem deneganda eſt, Rebuff. *quæſt. vlt. n.*22. Monet. *cap.*8. *num.*62. nec prætextu, quod ſibi debetur, cùm in futuris decimis non admittatur compenſatio, Rebuff. *dict. quæſt. vlt. num.*19. Cened. *ad Decretum, collect.* 66. *num.* 2. Monet. *d. cap.*8. *num.*62.

42 Ad excludendas igitur fraudes poteſt Curatus cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris auferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quod ipſe, aut ejus famulus

ſit

Digitized by Google

ſit præſens, vt aduertunt Couarr. d. cap. 17. n. 8. Valaſc. d. q. 30. num. 15. col. 2. Perez lib. 2. tit. 5. libr. 1. Ordin. pag. 132. Hier. de Laur. Auenion. deciſ. 54. in fine, Suar. d. lib. 1. cap. 37. num. 7. Rebuff. q. 5. num. 23. Cenod. d. collect. 66. numero 3. Camill. B rell. in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 19. num. 78. Monet. q. 6. num. 4. Immò qui ſoluere tenetur decimam, debet ad inſtantiam Parochi, & ejus conductorum jurare de vera quantitate decimæ, itaut collector decimæ non teneatur ſtare libero coloni arbitrio: ita latè Pereg. conſ. 21. per tot. lib. 2.

43 Colligitur quartò, excepto caſu decimarum prædialium, reliquos Eccleſiæ fructus debitos non aliter intelligi, quàm deductis expenſis, Fagundez d. præc. 5. lib. 1. cap. 2. n. 18. Patet ſi expendamus Eccleſiam nullibi habere priuilegium, quod ex fructibus eidem debitis non deducantur expenſæ, ac proinde in illa procedere regulam tex. in d. l. fructus, cùm contrarium non reperiatur expreſſum, prout in ſpecie aduertit Tiraq. vbi ſuprà, num. 3. pro quo facit etiam text. d. cap. grauis, qui agens de fructibus debitis Eccleſiæ, intelligitur deductis expenſis, prout intelligit gloſſ. vlt. & omne ſibi. Sic ſanè in hoc ſenſu rectè defendi poteſt communis explicatio Legiſlatorum ſuprà relata, dum dicit, ſpeciale eſſe in his decimis prædialibus, ita vt ſpecialitas in eo verificetur, quod in decimis prædialibus fructus non accipiantur ſecundùm cenſuram Iuris Ciuilis, de qua in d. l. fructus; ſed ſecundùm rei naturam, & veritatem.

44 Quintò, & vltimò infertur, de vna, & eadem re, ſiue de eodem acervo duplicem decimam ſolvi non debere, Gloſſ. verb. deducendas, in c. paſtoralis, de decim. Gig. de penſ. quæſt. 58. n. 3. & 4. Azeued. l. 7. in princip. titul. 5. lib. 1. nouæ Recop. me citato Trullench in expoſit. Decalo-
45 gi, lib. 3. cap. 3. dub. 2. n. 10. Et ideo † redecima, ſeu duplex decima, eſt contra jus, Innocent. in cap. cùm non ſit, à num. 1. de decim. Abb. in cap. cùm ſint, num. 6. ante fin. verſ. aliàs ſequeretur, eod. titul. Sot. de Iuſtit. lib. 9. quæſt. 4. art. 2. verſ. hinc ſuperiùs colligebamus, in fine, Honcala de decim. part. 2. propoſit. 6. Seraphin. deciſ. 148. num. 9. Rot. in Cordubenſi decimarum, 19. Nouemb. 1607. & 27. Martij, & 10. Maij 1613. coram Reuerendiſſ. Dom. meo Coccino Decano. Quatenus ſcilicet petitur ſecunda decima, ſeu redecima de tributo, vel penſione, quam recipit dominus propter locationem prædii, ex cuius fructibus decima fuit antè ſoluta; tunc enim cùm ſemel decima de fructibus prædii ſit ſoluta, non debet ſolui ſecunda decima de penſione, quia locatio cenſetur facta ſalva decima. Ita Ioan. Andr. in cap. cùm non ſit, n. 4. verſ. vnde dicit. Innocent. ibid. n. 2. verſ. in domino autem fundi, Collect. n. 3. Anch. n. 4. Hoſt. n. 2. Butr. num. 6. Card. num. 2. verſ. & ex hoc, de decim. Vitalin. in Clem. Religioſi n. 25. cum ſeqq. eod. tit. Rot. in d. Corduben. Redecimarum, 19. Nouemb. 1607. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano.

Præſcriptione tamen immemorabili, vel 46
quadragenaria cum titulo poteſt redecima acquiri, vt cenſuit Rota in Conchen. Redecimarum, 1. Februarii 1591. coram Giptio, & in dicta Corduben. Redecimarum, 18. Maii 1618. coram Reuerendiſſimo Domino Coccino Decano; & illam ſic acquiſitam ſolvendi obligationem, eiúſque ſubſtantiam non alterat, nec mutat ſeminis, ſeu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta, ſecundùm Hoſtienſ. in ſum. §. & vtrùm præſcribi, verſ. decimò quæro, de decim. Rebuff. quæſt. 5. num. 34. cum ſeqq. Rot. in d. Conchenſi Redecimarum, coram Giptio. Quia terra licèt mutet qualitatem, veluti ſi de vinearia frumentaria fiat, aut vice verſa, vel alio quocunque modo, decima nihilominus ſolvenda eſt, Valenzuel. conſ. 33. n. 51. & 52. tom. 1. Salgad. de protect. Reg. p. 3. cap. 10. n. 143. & ſeqq. Caſtill. tom. 7. de tert. cap. 15. à num. 4. Et poſſeſſio ex priuilegio decimandi in toto territorio reſpectu fructuum, qui aliàs ibi naſcebantur, juuat etiam reſpectu noualium poſtea receptorum, aut diuerſorum fructuum, qui de nouo colliguntur. Couar. pract. cap. 37. num. 5. Mareſcot. var. reſolut. lib. 1. capite 11. n. 31. & 32. Salgad. d. cap. 10. num. 144. Caſtill. d. cap. 15. num. 5. ſicut etiam priuilegium percipiendi decimas ex aliquo fundo conſeruatur, & retinetur, etiamſi varietur modus ſeminis, & fructuum, ex multis Salgad. d. cap. 10. num. 314. cum ſeqq. vbi addit quod conſuetudo ſoluendi decimam ex triticò fundi, procedit vſque adeò, vt ſi ſeminaretur milium, etiam ſoluenda ſit: refert Caſtill. d. capite 15. n. 6. & 7. In cuius conſequentiam (infert Valenzuel. d. conſ. 33. num. 26. & 27. & num. 33. & 34.) habet jus, & intentionem fundatam etiam quoad fructus decimatorios oliuarum, olei, & croci, qui proceſſerunt ab eiſdem prædiis, in quibus colligi ſolebant, & perſolvi decimæ ſpecierum grani, & vini; nam qui præſcripſit decimas in prædiis, in quibus ſatum fuit frumentum, ſi ibi ſeminetur auena, aut lolium, vel milium, conſequi debet etiam eorum decimam: idem tenet Valaſc. conſ. 58. num. 14. quos refert Caſtill. dict. cap. 15. ex num. 8.

§. II.

De perſonis, quibus decima ſoluenda ſunt?

SUMMARIUM.

1 *Decima aliquando ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus.*

2 *Decima, quatenus importat ipſum jus percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem.*

3 *Decima conſiderata vt jus percipiendi fructus decimarum, poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, vt nullus alius illam habere poſſit.*

4 *Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diuiſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant.*

5 *Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris in diuiſione fuerunt conſtitutæ, ſingulisque Parochis territoria per ſuos terminos diuiſa.*

6 *Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur.*

7 *Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Iure communi pertinet.*

8 *Parochus, & alij, quos ipſe ad participandum vocat, de Iure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium.*

9 *Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.*

10 *Iuris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.*

11 Cap. quoniam, de decimis, *declaratur.*

12 Cap. dudum, eod. tit. *declaratur.*

13 *Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum.*

14 *Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum.*

15 *Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ.*

16 *Decimarum perceptio Iure communi attento pertinet ad Capellam, quæ nouiter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur.*

17 *Eccleſia Matrix de jure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ parochiæ.*

18 *Eccleſia Matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia Iura Parochialia quoad illam portionem limitum.*

19 *Eccleſia Parochialis de nouo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas nouo Parocho ad præſcriptum Concilij aſſignauit.*

20 *Noualia debentur Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt.*

21 *Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, niſi aliud conſuetudine ſit introductum.*

22 *Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter.*

23 *Decimæ debentur ſtatim, abſque eo quod à Parocho petantur.*

24 *Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium.*

25 *Parocho alij decima non eſt ſoluenda, præterquam illi, apud quem Eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur.*

26 *Decimæ perſonales, attento jure, alij Parocho non debentur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur Eccleſiaſtica Sacramenta.*

27 *Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in vſu.*

28 *Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio.*

29 *Parochianus habens duo domicilia, ſi vnum acceſſorium eſt principali, ſolvet decimam principali; ſi verò in vtroque æqualiter ſe collocat, inter vtrunque Parochum diuidetur.*

30 *Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſoluere illi Parochiæ, vbi eſt pars domicilij, in qua ſemper laborat.*

31 *Decimæ prædiales ſoluuntur ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.*

32 *Decimæ perſonales, & prædiales, intra propriam Parochiam conſtitutæ, non alij, quàm proprio Parocho ſunt perſoluendæ.*

33 *Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Parocho, prædiali ſcilicet, an ſacramentali, ſint ſoluendæ, recurrendum eſt ad conſuetudinem.*

34 *Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Eccleſiæ debeantur, non eſt jure expreſſum.*

35 *Decennium ſufficit ad introducendam conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis Parochialibus debeantur decimæ; immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi agatur inter Eccleſiam Parochialem, & alteram cui jus reſiſtit.*

36 *Decimæ in aliena Parochia conſtituta, ſemota conſuetudine, potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſoluendæ.*

37 *Ouium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales.*

38 *Oues, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſoluendum*

uendum eſt, reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oues paſcant.

39 *Decima ovium diuidenda ſunt inter duas Parochias, ſi in earum vna iaceant, ſeu dormiant, & in alia paſcant.*

40 *Oues quando nec paſcuntur, nec morantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis, nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi vbi paſcuntur, & morantur.*

41 Cap. Commiſſum, de decim. *declaratur.*

42 *Decima ex ouibus non eſt ſoluenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium.*

43 *Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas in ipſius Parochia poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam, qua poſſeſſio eiuſdem juſtificetur.*

44 Cap. in litteris, de teſtit. ſpoliat. *declaratur.*

45 Cap. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſ. & propr. *declaratur.*

46 *Laici ſpoliati decimis agentes interdicto,* vnde vi, *an ſint ante omnia reſtituendi, oſtenditur, & num. ſeq.*

47 *Decima abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis, oſtenditur, & num. 48.*

49 *Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente.*

50 *Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt.*

51 *Laicus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateranenſe Concil. & præſcribere contra laicum qui ante Lateranen. acquiſierat*

52 *Laicus decimas præſcribere poteſt, ſi priuilegium Papæ, accedente eius fama allegat, & ad ejus probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo, præſumptione Iuris, reſultat titulus priuilegij allegatus.*

53 *Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama priuilegij, ſeu feudi obtenti ante Concilium Lateranen. immemoriali præſcriptione allegata.*

54 *Decimas quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum præſcribere.*

55 *Decima abſque Parochia an præſcribi poſſint, præcedente titulo, cum ſpatio quadraginta annorum.*

56 *Præſcribenti contra illum, qui habet decimas, de Iure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare.*

57 *Eccleſia vna vt præſcribat decimas Epiſcopo de Iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

58 *Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad nouania non extenditur.*

59 *Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione.*

60 *Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens, ſeminato milio, vel alio non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi ſeruntur.*

61 *Decimas præſcribens in vna parte fundi maximè per limites deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat noualis, decima præſcribenti ſoluenda eſt.*

62 *Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribentes, ſi aliquis de nouo ad illum locum venerit, præſcribent ab illo decimas habebit.*

DECIMA, quoad hoc propoſitum 1
duobus modis poteſt conſiderari; aliquando enim ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando verò importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus, qui decimarum nomine capiuntur. Meminit hujus diviſionis S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87. *art.* 3. Inter quos modos illud eſt diſcrimen; quia ſi priori modo conſideretur jus illud, eſt jus ſpirituale dependenter. Ratio eſt, quia cùm competat propter miniſterium ſpirituale, ab eodémque miniſterio dependeat, meritò veluti quoddam acceſſorium eidem miniſterio, jus ſpirituale dependenter appellabitur; non ſic dicendum de perceptione fructuum, quæ quidem res temporalis eſt, eo quòd in rebus temporalibus conſiſtit, quas res conſtat ad hominis alimoniam ordinari. † 2
Sic ſanè priori modo conſiderata in laïcos cadere non poteſt, prout notauit Gloſ. & communis *ibi*, *in cap. cauſam quæ, de præſcript. gloſſ.* 2. & communis *in cap. quamuis* 17. *de decim.* poſt alios Couar. *var. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 6. Menoch. *illuſtrium capite* 89. *num.* 6. Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 64. *&* 71. eo quòd laici non poſſunt adminiſtrare ſpiritualia, à quibus inſeparabiliter dependet, juxta text. *in capite primo*, ibi, *jure Sacerdotum*, 16. *quæſtione ſeptima*, *& in cap. tua* 25. *in princ. de decim.* obſeruat S. Thom. *d. artic.* 3. Sot. *lib.* 9. *de juſtit. quæſtione quarta, artic.* 3. Couàr. *d. cap.* 17. *num.* 1. Contrà verò erit, ſi poſteriori modo decima conſideretur; tunc enim in laicos cadere poteſt, vt docet Pontif. *in cap.* 2. *de locato*, fatetur communis ex Tiraq. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 7. *num.* 11. Rebuff. *de decim. q.* 10. *num.* 34. dummodo tamen non ſit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem vſucapiendi conditionem, prout colligitur ex tex. ſic intelligendo *in d. cap.* 2. *de locato*, *in verſ. ita tamen*, eo quòd per talem titulum laicos habere decimas, datur juris reſiſtentia, de quo

in

in d.cap.1.16.q.7. in cap. fin. verſ. quod autem,
16.q.1.& in cap.peruenis,1.q.3. qua quidem re-
ſiſtentia inficitur, & impeditur, ſaltem poſ-
ſeſſio ciuilis & juſta, hoc eſt, habilis, ſine
qua præſcriptio non procedit, juxta reg. ſine
poſſeſſione, de regul. juris, lib.6. & ita etiam in-
telligi poteſt deciſio tex. in d.cap. cauſam quæ,
vt procedat quoque in decima poſteriori mo-
do conſiderata; non enim par credere eſt in
illo text. imò omninò ineptum videtur, laicum
ibi contendiſſe decimas ad ſe pertinere, tan-
quam proprium ſtipendium pro ſpirituali mi-
niſterio, quod conſtabat ab ipſo præſtari non
poſſe.

3 Quibus præmiſſis, jam patet decimam
priori modo conſideratam, poſt diuiſionem
Parochiarum adeò ſolis Parochis competere,
vt nullus alius illam habere poſſit. Probatur,
etenim cùm decima priori modo conſiderata,
illis ſolummodò competat, qui ad populi ſol-
uentis ſalutem ſpiritualia ex obligatione offi-
cii miniſtrant, & ſoli Parochi hoc efficiunt
miniſterium, vt per Sot. lib. 9. de Iuſtit. quæ-
ſtione 4.art.3.col.3. Suar. de pœnit. part.2. diſp.
32.ſect.1. à n.2. rectè fit, vt illi ſoli præſtetur, &
nullus alius talem decimam recipere poſſit
poſt factam Parochiarum diuiſionem; quia
4 † ante illam decimæ totius diœceſis ad ſo-
los Epiſcopos ſpectabant, qui ſoli pro illo
tempore erant Parochi, quibus ſcilicet to-
tius plebis diœceſanæ cura imminebat, jux-
ta tex. in cap. Epiſcopus, & in c. præcipimus, 12.
q.4. cæteri autem Presbyteri, veluti eorum
conſtitutores, ex text. in cap. in nouo, 21. diſt. ad
eorundem Epiſcoporum nutum promiſcuè
modò in hac, modò in illa Parochia paſtora-
le munus exercebant. Poſtmodùm verò facta
redditu um Eccleſiaſticorum diuiſione, juxta
text. in d.cap. de redditibus, & in cap. quatuor,
5 12.q.2. † Parochiæ ſingulæ ſingulis Presby-
teris fuerunt conſtitutæ, ſingulisque Parochiis
territoria per ſuos terminos ſunt diuiſa, vt
tandem vnicuique Presbytero tota ſuæ Paro-
chiæ cura remaneret, text. opt. in cap. 1.13.
q.1. reſoluit Nauarr. in cap. placuit, in princ. de
Pœnit. diſt.6. Selu. de benefic. p.1.q.4.n.12. Duen.
6 reg.72. à princip. Sic ſanè † Parochia vulgò di-
citur totus ille ambitus, quo plebs eidem Pa-
rochiæ deputata continetur, Syluest. in ſum.
verb. Parochia, juxta quæ dicendum eſt, quod
Parochus eſt Presbyter ille, qui habet curam
totius Parochiæ in foro Conſcientiæ, contrà
verò Parochiani ſunt ſinguli de ipſa plebe.
Ex quibus,

7 Primò infertur, perceptionem ipſam deci-
marũ ad ſolos Parochos, attento Iure commu-
ni, pertinere. Dixi ſuprà, decimam priori modo
conſideratam, hoc eſt jus percipiendi decimas,
ſolis Parochis competere: atqui perceptio ipſa
fructuum attento Iure communi ſpectat ad
illum, qui jus percipiendi habeat, vt docet Iu-
reconſ. in l. vſufructu legato 7. in princ. ff. de v-
ſufr. igitur, &c. Probant corol. tex. in c.1. ibi, ja-
re Sacerdotum, & in d.cap. ſtatuimus, 16. quæſt.
1. text. melior in cap. vltim. de Paroch. & in d.
c. cùm contingat, de decim. vbi Abb. num. 7.
Sanct. Thom. 2.2. quæſt.87. art.3. in corpore,
Syluest. verb. decima, n.14. Couarr. lib. 1. var.
c.17.num.7. Piaſec. in praxi Epiſcop. par. 2. c.4.
n.61. Rebuff. de decim. quæſt.4. n.4. Gonzal. ad
reg.8. Cancell. gloſ.5.n.75. Ioſeph. Ludou. deciſ.
73.n.3.9.& 10. Seraphin. deciſ. 1449. num. 5.
Gregor. XV. deciſ. 519.n.2. Caualer. deciſ.73.
Machado en ſu perfetto Confeſſor, lib.2. part. 4.
docum.3. Rot. in Nouarien. Decimarum, 7. Maii
1627. coram R.P.D. Pirouano, & in Sabinen. De-
cimarum, 16. Martii 1627. coram R.P.D. Piro-
uano, & in Sabinen. Decimarum, 16. Martij 1609.
coram Reuerendiſſ. D. meo Cocciao Decano, &
in Abulen. Decimarum, 28. Martij 1631. coram
R.P.D. Vbaldo.

Parochus enim de Iure communi habet 8
fundatam intentionem reſpectu omnium de-
cimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſten-
tium, cap. cùm contingat, & cap. cùm tua, de
decim. Aloyſ. Ricc. in praxi, par.4. reſolut.294.
num.1. Rot. deciſ.178.num.5. p. 2. & deciſ.135.
& 192. n.5. & deciſ.147. n.1.p.2. recent. & fuit
dictum in Conchen. Decimarum, 11. Maii 1615.
coram R. P. D. meo Pirouano, & in Ciuitaten.
Decimarum, 18. Iunij 1618. coram Card. Ve-
roſpio, ead. Rota coram Seraph. deciſ. 802,
num.1. 2. & 10. & coram Gregor. XV. deciſ.
449.num.1. & coram Coccin. deciſ.16. num.1.
& deciſ.55.n.8. & deciſ.134. in fin. & apud Poſt.
poſt tract. mandati de manutenendo, deciſ.157.
n.2. & deciſ.187.n.6. & deciſ.211.n.4. etiam ad
excluſionem Epiſcopi, Seraphin. d. deciſ.802.
n.1. & hæc juris aſſiſtentia ſuffragatur nedum
ipſis Parochis, verùm etiam aliis, quos iidem
ad participandum de decimis admittunt, Se-
raph. deciſ.899.num.3. & 4. & deciſ.908.n.3. &
fuit dictum in allegata Ciuitaten. Decimarum,
coram Card. Veroſpio, Poſti. d. obſeruat.45.n.56.
& Rot. poſt ipſum deciſ.157.n.3.

Quæ quidem aſſiſtentia prodeſt Parochis 9
in petitorio, vt non teneantur aliter probare,
decimas ſibi competere; ſed contrarium aſſe-
renti incumbit onus probandi, cùm habeat
contra ſe juris reſiſtentiam, Rebuff. de congrua
portione, num.10. cum ſeqq. Mareſcot. var. reſol.
lib.1.cap.12.n.10. Rot. d. deciſ.135. in fine, & d.
deciſ.193. n.5. in fine, part. 2. recent. Non † ſuf- 10
fragatur tamen ad effectum obtinendi ma-
nutentionem, quæ ex ſola Iuris communi
aſſiſtentia non datur, niſi in juriſdictionali-
bus, juxta opinionem, quam hodie Rota ſer-
uat, quicquid aliàs tenuerit, vt notauit Fe-
rentil. in annot. ad deciſ.219. Buratti, littera A;
& ſic juxta opinionem, quam frequentiùs te-
nuit

nuit Rota, non ſuffragatur Parocho, & Parochiali Eccleſiæ pro manutentione ſolum fundamentum huiuſmodi iuris aſſiſtentiæ, abſque poſſeſſione probata, vt ipſamet Rota cenſuit *deciſ.* 685. *n.* 2. *p.* 1. *recentior.* & *deciſ.* 291. *n.* 14. *poſt vol.* 2. *conſil. Farinac.* Adden. *ad deciſ.* 312. *in fin. Greg. XV.* Aloyſ. Ricc. *in collect.* 1313. Poſt. *d. obſeruat.* 45. *num.* 47.

Nec etiam in his terminis Parocho danda eſt manutentio in perceptione decimarum ex ſola iuris aſſiſtentia, quando conſtat de poſſeſſione alterius, Rot. *d. deciſ.* 291. *n.* 14. *in fin.* & *num.* 17. *poſt vol.* 2. *conſil. Farin.* & *deciſ.* 685. *ſub num.* 2. *part.* 1. *recent.* Nec quando ex aduerſo allegatur, & iuſtificatur priuilegium, Seraph. *d. deciſ.* 1497. *n.* 2. *in fin.* ſiue ex aduerſo probetor præſcriptio ad fauorem aliorum in illarum perceptione, Rot. *in nouis, deciſ.* 11. aliàs 259. *de reſtit. ſpoliat.* licèt ſecus ſi validitas priuilegii ſit in controuerſiam deducta, & dum de ea diſcutitur, Rota poſt tract. Poſtū *deciſ.* 157. *num.* 5.

Et quod dictum eſt de decima reſpectu Parochi, etiam in quarta decimarum reſpectu Epiſcopi pro ſua portione Pontificali locum habere eſt dicendum; nam licèt Epiſcopus habeat in ea intentionem fundatam intra limites ſuæ Diœceſis, vel de Iure communi, vel de conſuetudine, Seraphin. *deciſ.* 1449. *n.* 4. Rota *apud Marcheſan. de commiſſion. p.* 1. *pag.* 682. *num.* 2. & *deciſ.* 402. *n.* 1. *p.* 2. *recentior.* Attamen ſine poſſeſſione non debetur illi mandatum de manutenendo, Seraphin. *d. deciſ.* 1449. ſed probata quaſi poſſeſſione, illi manutentio datur, Seraphin. *deciſ.* 1380. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 402. *n.* 2. *p.* 2. *recentior.*

11 Non obſtat tex. *in d. cap. quoniam* 13. *de decim.* dum probat ad Epiſcopum etiam pertinere perceptionem decimarum; quia omiſſa reſponſione gloſſ. *in dict. cap. cùm contingat,* & *verb. decimationum, in cap. conquerente, de offic. Ordin.* contendentis tex. illum loqui de conſuetudine, ſecundùm quam putat Epiſcopos habere quartam decimarum in Parochiis ſuæ diœceſis, contra tex. *in d. cap. conquerente*, vbi ennmerantur illa, quæ de jure pertinent ad Epiſcopos, prout eſt viſitatio, juriſdictio Eccleſiaſtica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum comparatur; Reſponderi poteſt prædictam Quartam, de qua *in d. capite quoniam*, de jure debitam Epiſcopis, non dari illis, quaſi eam exigere poſſint immediatè à prophanis, ſed ab ipſis Parochis, prout expendit Abb. *num.* 2. *in dict. capite quoniam,* & *in d. cap. cùm contingat,* n. 7. idem Abb. & communis *in d. cap. conquerente,* & *in cap. de quarta, de præſcript.* juxta quam reſponſionem verba illa tex. *in d. cap. quoniam*, ibi, *tua parte retenta*, ſunt intelligenda, vt videlicet pars illa ducenda ſit è manibus Parochorum, nempe, ex toto decimarum cumulo, qui obuenit Parochiali Eccleſiæ, quam quidem Quartam jam antea dicit inſtitutam text. *in capite conceſſo*, cum multis *ibidem*, 12. *quæſtione* 2. & de illa agit text. *in dict. cap. conquerente.*

Nec etiam obſtat tex. *in cap. dudum, de decim.* Nam ſatiſfit, ſi dicas tex. illum, dum dicit 12
Epiſcopum habere fundatam intentionem Iure communi ſuper decimas, agere de decimis quæ debentur Parochiæ ipſius Epiſcopi, qualis eſt Eccleſia Cathedralis, † reſpectu cuius 13
dicitur propriè, & immediatè Parochus; non verò aliarum Parochiarum, Abb. *in d. cap. cùm contingat, num.* 7. Rebuff. *de decim. q.* 7. *num.* 7. Monet. *cod. tract. c.* 7. *num.* 7. Coccin. *deciſ.* 38. *num.* 1. & *deciſ.* 254. *num.* 4. Poſt. *d. obſeruat.* 45. *num.* 45.

Sic ſimiliter, quando prædia, ex quibus 14
decimæ petuntur, non ſunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prædia immediatè in Parochia Epiſcopi, ac proinde decimæ illorum iure communi ad Epiſcopum, tanquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur, *d. c. quoniam, in fine*, ſic neceſſariò intelligendum, vbi Abb. *num.* 2. & 4. gloſſ. *verb. jure communi. in d. cap. cùm contingat*, Rebuff. *q.* 7. *num.* 8. Verall. *deciſ.* 340. *num.* 2. *parte* 3. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 25. *quæſ.* 9. *verſ. deinde*, Monet. *c.* 7. *num.* 9. Baſil. Pont. *de Sacram. matrim. lib.* 5. *cap.* 13. §. 3. *n.* 21. Machado *d. lib.* 2. *p.* 4. *tract.* 10. *docum.* 3. *num.* 1. Rota *in Pacen. Decimarum del Hebrero*, 9. *Iunij* 1603. & 21. *Iunij* 1604. coram *Reuerendiſſ. Dom. meo Coccino Decano*, & *in Placentina Decimarum perſonalium de Trugillo*, 28. *Martij* 1618. coram *bonæ mem. Buratto*, inter ejus impreſſas *deciſ.* 164. & *in Conchen. Decimarum del Infantado*, 18. *Decembris* 1617. coram *bonæ mem. Martino Andreu.*

Sic etiam in illis Diœceſibus, in quibus Pa- 15
rochiæ non ſunt diſtinctæ, ſolus Epiſcopus dicitur totius Diœceſis vniuerſalis Parochus, ac proinde ei debentur decimæ, *cap. fin.* vbi gloſſ. *de Paroch.* Reboff. *d. quæſt.* 7. *n.* 9. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *c.* 36. *q.* 9. Rot. *deciſ.* 309. *n.* 5. *par.* 2. *diuerſ.* Monet. *d. cap.* 7. *num.* 10. Buratt. *d. deciſ.* 264. *num.* 2. & fuit reſolutum *in dicta Ciuitaten. Decimarum*, coram *Card. Veroſpio*, & coram Coccino *deciſ.* 118. *n.* 5. & *deciſ.* 237. *num.* 2. & *deciſ.* 485. *num.* 1. Et in Regnis Hiſpaniarum Eccleſiæ Cathedrales, Dignitates, & nonnulla alia beneficia ſunt fundata ſuper decimis, & ideò Parochi in illis Regnis non poſſunt dici habere intentionem fundatam contra huiuſmodi Beneficiatos ſuper decimis, ſed tenentur probare, vt dixit Rot. coram Greg. XV. *deciſ.* 429. *num.* 6. Ex his

Colligitur *primò*, decimarum perceptio- 16
nem, Iure communi attento, pertinere ad Capellam

Digitized by Google

pellam, quæ nouiter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur. Patet, ſi expendamus in illa reperiri Parochum, quem ſupponimus legitimè obligatum ad adminiſtranda ſpiritualia in ſui Populi ſalutem: ac proinde nil mirum, ſi Iure communi inſpecto perceptio decimarum ad illum ſpectare dicatur, juxta ſuprà reſoluta; ita in ſpecie reſoluunt Abb. *num.* 8. & Doctores communiter *in d. cap. cùm contingat*. Nec refragatur tex. *in cap. Eccleſia, & in cap. quicunque*, 16. *quæſt.* 1. dum dicunt nouas Eccleſias conſtruendas non eſſe cum præiudicio antiquarum, ſaltem quoad decimas: Satisfit enim, ſi aduertas, jura illa non procedere quando ex juſta cauſa, & concludente juſtitiam, interueniente Epiſcopi auctoritate, & aliis requiſitis non deficientibus, Capella in Parochiam erigitur, juxta terminos tex. *in cap. ad audientiam, il* 1. *de Eccleſ. ædific.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reformat. c.* 4. prout in ſpecie intendit gloſſ. *in d. c. Eccleſia*: facit tex. *in cap. ſicut vnire, de exceſſ. Prælat.* Sic ſanè ſine prædicta juſta cauſa, & neceſſaria non poteſt Epiſcopus capellæ nouiter erectæ deputare certam Parochiam cum præiudicio Eccleſiæ Baptiſmalis, cuius conſenſus ad talem deputationem neceſſarius eſt, prout in ſpecie aduertit gloſſ. *verb. antiquiores, in d. c. quicunque*, Lambertin. *de jurepatron. lib.* 1. *q.* 4. *art.* 8. Rebuff. *quæſt.* 6. *à num.* 6. & multoties prædictæ Capellæ erectio ſolet fieri cum quadam tranſactione, & compoſitione celebrata inter Eccleſiam antiquam, & ipſam Capellam circa decimas, fructus, & oblationes recipiendas, non conſtituendo Vicarium in eadem Capella, ſed mercenarium per Parochum Eccleſiæ antiquæ deſignandum; quod ſi Capella habens Parochiam, intra limites alterius inueniatur, & non conſtet de juſta, & neceſſaria cauſa Parochiæ deputationis, & ſic dubium proponatur, illam quidem interueniſſe, & reliquas ſolemnitates, præſumendum eſt, juxta reſoluta per Archid. *in cap. nemo, numero* 3. *de conſecr. diſt.* 1. Felin. *in capite de quarta, num.* 12. *de præſcript.* quæ ſententia, data temporis diuturnitate, putà decem annorum, extra controuerſiam procedit, ſiquidem licèt ſolemnitas extrinſeca, qualis eſt Epiſcopi conſenſus, & interuentio juſtæ, & neceſſariæ cauſæ, ex ſe non præſumatur, juxta reg. tex. *in l. quæcunque* 15. §. *vlt. ff. de Publ. in rem act.* reſoluit Boër. *deciſ.* 34. *num.* 2. Gam. *Luſit. deciſ.* 48. *à num.* 3. diuturnitate tamen temporis interueniente neceſſariò præſumuntur, juxta reg. tex. *in l. filius, C. de petit. hæred.* tradit communis per tex. ibi, *in l. cùm de in rem verſo, ff. de vſuris, & in capite peruenit, de empt.*

17 *Secundò* colligitur, Eccleſiam Matricem de Iure communi fundatam eſſe quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ, Gloſſ. *verb. de jure communi, in dicto c. cùm contingat*, Rebuff. *q.* 6. *n.* 12. Suar. *de Relig. tom.* 1. *libro primo de decim. c.* 28. Rot. *in Nouarien. Decimarum, ſeptimo Maii* 1627. coram *R. P. D. meo Pironano.* † Si verò Eccleſia Matrix conſentit aſſigna- 18
tioni limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia jura Parochialia quoad illam portionem limitum, qui nouæ Eccleſiæ aſſignati ſunt, Rebuff. *d. q.* 6. *num.* 20. Monet. *d. cap.* 7. *num.* 30. Rot. *deciſ.* 313. *n.* 6. *p.* 2. *recentiſſim.* aliàs *p.* 4. *recentior.* vbi quod erecta noua Parochia intra fines antiquæ, noua Parochia habebit decimas, quæ aliàs competiiſſent antiquæ, etiamſi hoc in noua erectione minimè caueretur, Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 458. *n.* 14. ita vt † Eccleſia Parochialis de nouo erecta fun- 19
datam habeat intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam Matricem, cui priùs decimæ debebantur. Rot. *in Mediolan. decimarum de Carlatio*, 18. *Martii* 1616. coram *bon. mem. Martino Andrea, & in Commin. Decimarum*, 28. *Iunij* 1602. *&* 27. *Nouembris* 1616. coram *Card. Sacrato*, & *in Conchen. Decimarum*, 11. *Maij* 1615. coram *R. P. D. meo Pironano*, & *in Mediolanen. Decimarum S. Iuliani*, 16. *Ianuar.* 1613. coram *Card. Pamphilio jun.* nunc Sanctiſſimo D. N. Inocentio X. vbi vult hoc procedere, quando diſmembratio eſt facta ſimpliciter; non autem quando eſt facta cum clauſ. *ſine præiudicio alicuius*, Calderin. *conſ.* 2. *de decim.* Abb. *in d. cap. cùm contingat, num.* 8. *in* 4. *caſu*, poſt Butr. *num.* 8. *in fine, verſ. quandoque intra limites*: idem Abb. *in cap. ad audientiam, n.* 14. *de Eccleſ. ædific. & conſ.* 58. *ad fin. verſ. hanc inſuper, lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 73. *num.* 1. *lib.* 4. Menoch. *conſ.* 39. *n.* 20. Ruin. *conſ.* 169. *num.* 79. & non eſt neceſſe, quod reales limites aſſignentur: ſed ſufficit, quod Matrici, cui debebantur decimæ, & primitiæ, in erectione nouæ Parochiæ relinquantur ſolæ primitiæ ex gratia, Rot. *in d. Mediolanenſi Decimarum de Carlatio*: per incluſionem enim primitiarum excluduntur decimæ, & cenſentur aſſignatæ parochiali nouiter erectæ, arg. text. *in l. cùm Prætor, ff. de jud. in l. maritus*, vbi Gloſſ. *verb. præſcripſerit, C. de procurat.* ſtante maximè conſenſu Præpoſiti Eccleſiæ Matricis in ipſa diſmembratione. Aduertendum quoque eſt, Rot. *in d. Mediolanen. Decimarum de Carlatio*, de hac concluſione dubitaſſe, an ſcilicet decimæ abſque alia aſſignatione, & diſmembratione facta per Epiſcopum tranſirent ipſo jure in Eccleſiam parochialem nouiter erectam, propter Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reformat. c.* 4. ibi, *aſſignetur competens portio arbitrio Epiſcopi*, &c. & ideo cauſam remiſiſſe ad Eminent. S. Congregationis Concilii Trident.

Trident. Interpretes, qui partibus auditis *ſub die* 11.*Martii, anno* 1617. cenſuerunt decimas ad Eccleſiam Matricem pertinentes non tranſire ipſo jure in Parochialem Eccleſiam nouiter erectam; ſed remanere apud Eccleſiam Matricem, niſi eas Epiſcopus nouo Parocho ad præſcriptum Concilii aſſignauerit.

20 *Tertiò* colligitur, deberi noualia Parochiæ, in cuius finibus ſurgunt, *d. cap. cùm contingat, & d.c.quoniam, de decim.* quòd ſi noualia appareant inter duas Parochias, & neſciatur, intra quam illarum, quia ignorantur limites, tunc inter illas fiet diuiſio, vt voluit Henric. Boich. *in c.peruenit, col.*1.*de decim.* vel Epiſcopus, cui voluerit, judicio ſuo concedet, ſecundùm Rebuff. *d.tract.q.*14.*num.*4. per *d.c. quoniam*, vbi habetur, quod tunc Epiſcopus ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, vel alii Eccleſiæ deputare, vel ad opus ſuum retinere debet. Si verò limites quoquo modo apparent, pro modo & portione limitum cuilibet earum Parochiarum debet aſſignare, vt diſponitur *in d. c. quoniam*, & notauit Rebuff. *d.q.*14.*n.*4.

21 *Quartò* colligitur, Parochianos teneri denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſoluere, ad quorum ſolutionem debent eſſe parati, quoties per Parochum, vel ejus procuratorem fuerint petitæ, aliàs peccatum mortale incurrunt. Ita gloſſ. *verb. fructibus, in cap.cùm homines, de decim.* Couar. *lib.*1. *var.cap.*17.*num.*8.*verſ.tertia*, Rebuff. *d.tr.q.*13. *num.*50. Fagundez *d.prac.*5. *lib.*1. *c.*4. *num.*11. Gutier. *canon. lib.*2. *cap.*43. *num.*43. Suar. *d.lib.*1.*c.*36.*num.*20. *& cap.*37. *num.* 2. Quod enim decimæ prædiales ſolui debeant ſtatim ac fructus collecti ſunt, probat expreſsè tex. *in d.c.cùm homines*, ibi, *ſtatim frugibus collectis*, &c. Læl. Zanch. *de priuileg. Eccl. priuil.*120. *num.*11. Rebuff. *d. tract. q.*12. *num.*1. *&* 3. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.*12.*c.*13.*num.*160. Guid. Pap. *deciſ.* 70. vbi etiam intelligit, id eſt quantò citiùs ſolui poſſunt, Aloyſ. Ricc. *in praxi aureu, reſol.* 252. *num.* 1. Paul. Layman. *in Theolog. morali, lib.*4. *tract.*6. *cap.*5. *num.*1. Caſtill. *tom.*7. *de Tertiis, c.*39.*n.*2. Suar.*d.lib.*1.*c.*38.*n.*5. Fagundez *in* 5. *præcept. lib.*1. *c.*4. *n.*11. Caſtr. Palao *d. tom.* 2. *tract.*10. *diſp. vnic. puncto* 8.*n.*4. me citato 22. in hoc loco, Trulleneh *in expoſit.decal.lib.*3.*c.*3. *dub.*4.*n.*1. Monet. *d.tract.c.*6.*q.*2.*num.*8. vbi *n.*9. cum Rebuff. *d.q.*12.*n.*2. & Azor. *d. p.* 1. *lib.*7. *cap.*23. *quæſ.*16. tenet ſufficere, quod fructus ſint collecti, licèt granum ſit cum palea: & *n.*15. ſubdit valere conſuetudinem; vt decimæ prædiales non ſoluantur ſtatim, ſed certo tempore,

22 Vnde mortale peccatum incurrere conſuetas decimas tardiùs dantes, reſoluunt Marcheſ. *de commiſſion. part.*1. *c.*15. *ſub n.*17. Campan. *d.rub.* 12. *c.*13. *n.*155. imò teneri ſoluere, vel monere debentem, quando frumentum, vel vinum petiit, ſi decimæ ſolutæ non fuerunt ſtatim ac fructus collecti ſunt, vel ſaltem juxta conſuetudinem, monito Curato, vt decimam reciperet, voluit gloſ. *d.verb. fructib.* ſequuntur Rebuff. *dict.q.*12.*n.*2. Monet. *d. c.* 6. *n.*10. † debentur enim ſtatim abſque eo, quod à Parocho petantur, vel exigantur; quia dies ipſe, ſiue tempus ſolutionis, pro creditore interpellat, Rebuff. *d.q.*12.*n.*7. Gutier. *d. cap.* 21. *num.*44. Paul. Layman. *in Theolog.moral. lib.* 4. *tract.*4.*c.*5.*n*... *in fine.*

Non tamen prædicti Parochiani tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, cùm ad id nullo pacto, nulláve lege obligentur, vt in ſpecie tradit Guid. Pap. *deciſ.*283. Adrian. *quodlib.*5. *art.*1.§.2. licèt contrarium teneant Doctores communiter, vt per Gutier. *d. cap.* 21. *n.* 43. quorum ſententia poterit procedere data conſuetudine in contrarium, quæ non datur: imò inſpectâ illâ, Clerici ſolent mittere pro decimis ad agros, fundóſque tempore collectionis, vt teſtatur Gutier. *vbi ſup. num.*45. nam in hac re ſtandum eſt conſuetudini legitimè præſcriptæ, ſecundùm eum modum, quo fuerit introducta, vt per Suar. *d.lib.*1.*cap.*27.*num.*7. Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.*19.*quæſt.*4. *num.* 98. Fagundez *d.lib.*1. *cap.* 4. *num.* 11. Caſtr. Palao *d. puncto* 8. *num.* 5. Trullench *d.dub.*4. *num.*2. Sic ſanè reprobanda eſt ſententia Pariſ. *conſ.*15.*num.*26. *lib.* 1. aſſerentis, Parochum non petentem ſuas decimas tempore collectionis, poſtea petere non poſſe: contra quem eſt gloſſ. *d. verb. fructibus*, & illam opinionem tanquam falſam reprobant Couar. *d.c.*17.*num.*8.*verſ.* 8. & Rebuff. *d.tract. q.* 13. *num.*50. Illud aduertere oportet, quod exactor decimarum poteſt domino fundi prohibere ne fructus illinc exportet, niſi eo, vel ejus nuncio præſente, Rebuff. *de decim. q.* 5. *n.*23. Vincent. de Franchis *deciſ.* 117. Gaſp. Theſaur. *lib.*1.*qq.forenſ.q.*9. Cancer. *var. reſol. tom.*1.*c.*23.*n.*7. 24

Infertur *ſecundò*, alii Parocho decimam non eſſe ſoluendam, præterquam illi, apud quem Eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. Diximus *ſuprà*, decimam priori modo conſideratam poſt diuiſionem Parochiarum, adeò ſolis Parochis competere, vt nullus alius illam habere poſſit; atqui nulli alii ſunt Parochi ad hunc effectum, niſi illi, apud quos Eccleſiaſtica Sacramenta recipiuntur, vt docet text. *in c.* 2. *de Paroch.* Igitur, &c. Probant corollarium text. *in c.vlt.* ibi, *nec ab iis temporalia exigunt, ne Paroch.* tex. melior *in c.queſti,* 16.*q.*1. *& in c.*2. *verſ. illa, de decim. & in c.ad decimas, de reſt.* 25

ſpoliat.lib.6. tradunt S. Thom. 2.2. q.87. art.3.
Sylueſt. verb.decima, n.14. Rebuff. d. tract.
q.5.à n.16.& q.14.num.39. & quaſt.6.num.12.
nouiſſimè Trullench d. cap.3. dub. 5. à num. 1.
Verùm iſti Doctores nimis generaliter lo-
quuntur, & ad individua minimè deueniunt,
nec de quibus decimis intelligant, ipſi de-
clarant.

Quare pro terminorum cognitione, & ple-
niori huius corollarii declaratione dicendum
eſt primò, decimas dupliciter conſiderari; aliæ
namque perſonales ſunt, aliæ verò prædiales
appellantur, prout ſæpiùs hoc cap. memini-
26 mus; inter quas, quoad noſtrum propoſitum,
illud eſt diſcrimen, quod † priores, attento
jure, non alii Parocho debentur, quàm illi,
apud quem ſuſcipiuntur Eccleſiaſtica Sacra-
menta, vt probat tex. in cap.ad Apoſtolica 20.
verſ. noueris, de decim. & in cap. fin. de Pa-
roch. reſolvunt Syluest. verb. Decima, n. 14.
Rebuff. d.tract.q.5.n.3.& q.6.à n.2.& à n.24.
& q.13.n.63. Gutier. pract.lib.1.q.17.n.8.Sua-
rez de Relig.tom.1.tract.2. lib.1.c.21.& 22.n.8.
Monet. dicto tract. cap. 7.ex num. 21. Baſil.
Pont. de Sacrament. Matrim. lib.5.cap.13.§.3.
num.19. Fagundez d.praecpt. 5. lib.1. cap.3. à
num.1. Ratio eſt, quia ſicut proprius Paro-
chus ſua perſona, & illius miniſterio prædi-
cta Sacramenta adminiſtrat: ita quoque opor-
tet, vt ille, in cuius fauorem fit prædicta ad-
miniſtratio, eidem Parocho ſoluat decimas
de illis, quæ ex propria perſona, & illius mi-
niſterio acquiſiuit: qui Parochus eſſe non
deſinit, etiamſi Parochianus cauſa comitan-
di Regem, vel fugiendi peſtem, vel recrean-
di animum, vel agendi aliqua negotia, vel
denique cauſa belli extra illam parochiam
reſideat; abſque tamen animo transferendi
domicilium in perpetuum, prout colligitur
ex tex. in cap. 3. de ſepultur. lib.6. aduertit in
ſpecie Nauar. conſ.2. num. 5. de decim. quam-
vis per accidens in eadem Eccleſia per to-
tum tempus abſentiæ non recipiat Sacra-
menta: & optimè obſeruat Baſil. Pont. loco
27 proximè citato, † hujuſmodi decimas perſo-
nales, ſi alicubi ſint in vſu (prout ſunt in mul-
tis Hiſpaniarum partibus, vt atteſtantur Na-
uar. in man.cap. 21.num. 31. Gutier. d. cap.1.
n. 34. Rot. in Plutentinn Decimarum de Tru-
xillo, 15. Nouembris 1621. coram bona mem.
28 Buratto, inter ejus impreſſas deciſ.572. nam †
vtplurimùm non eſſe in vſu docent Sà verb.
Decima, num.1. & Suarez d. lib.2. cap. 21.)
non ſpectare ad Eccleſiam habitationi con-
nexam, ſed domicilio, quia decimæ iſtæ per-
ſolvuntur ad ſuſtentationem eorum, qui ſpi-
ritualia miniſtrant: tum quia tranſeunt hæc
onera cum perſona; non enim inhærent rei:
quare æquum videtur, vt illi Eccleſiæ ſol-
uantur, quæ ſpiritualiter fidelem Sacramen-
tis, atque doctrina aſſiſtit. Vnde ſubdit
idem Baſil. Pont. quod ſi quis mutet do-
micilium, licèt habeat in alia Parochia poſ-
ſeſſiones, illi debentur, vbi domicilium ha-
bet: & licèt non mutet domicilium; ſi tamen
extra ſuam Parochiam laboret, etiam per
magnam anni partem, ſemper decimas per-
ſonales ſoluet illi Eccleſiæ, vbi habet domi-
cilium: quia ibi per ſe recipit diuina, li-
cèt ex accidenti, occaſione abſentiæ, contin-
gat quandoque alibi recipi Sacramenta, de
quo etiam Fagundez d. prac.5. lib. 1. cap.3.
num.2.

Quod ſi contingat habere duo domicilia, 29
ſi vnum acceſſorium eſt, principali ſoluet;
ſi verò in vtroque æqualiter ſe collocat, in-
ter vtrumque diuidentur: ita Rebuff. de de-
cim. quaſt.6. num.5. Suar. d.lib. 1. c. 21. num. 1. 30
Fagundez d. cap. 3. num. 5. vbi numero 6.
ſubdit, quod † ſi quis artifex habeat domici-
lium in confinio duarum Parochialium, tene-
tur decimas perſonales ſoluere illi parochiæ,
vbi eſt pars domicilii, in qua ſemper laborat:
& numero 7. addit quod ſi dubitetur, de qua
Parochia domicilium ſit, tunc inſpicienda
eſt ianua, ſeu porta illius principalis. In po-
ſterioribus verò prædialibus non ſic dicen-
dum, ſed ſecundùm diſtinctionem infrà re-
ferendam.

Sciendum eſt quoque, decimas prædiales 31
in duplici eſſe differentia: aliæ enim veniunt
ſoluendæ ex prædiis ſitis intra propriam Pa-
rochiam: aliæ verò colliguntur ex prædiis
ſitis in aliena Parochia, inter quas illa eſt dif-
ferentia, quia priores etiam ſine dubio non
debentur alii, niſi Parocho, à quo Parochia-
nus recipit Sacramenta ex ratione proximè
dicta; & ita probat text. in d. cap. ad deci-
mas, & in d. cap. quoniam, & ſic procedunt
text. in d.c.queſti, & in d.c.2. de decim. Contrà
verò poſteriores, quæ ſi non ſoluerentur Ec-
cleſiæ prædiali, vtique iniuria quodammodò
inferri videretur illius Parocho, cùm ſit para-
tus miniſtrare Sacramenta dominis prædio-
rum; tum etiam, quia daretur confuſio Pa-
rochiarum contra bonum publicum illarum
terminos ſtatuens, juxta tex. in c. 1. diſt. 80. &
in c. 11 3.q.1. & conſequenter reſultaret ma-
ximum inconueniens, quod conſiderauit tex.
in d.c.cùm ſint homines, & in c.ſuper eo, de Pa-
roch. & in c. quicumque, & in c. liceat, 16. q.3.
Ex his,

Colligitur primò, decimas perſonales, ſicut 32
prædiales, intra tamen propriam Parochiam
conſtitutas, ſine dubio non alii, quàm pro-
prio Parocho eſſe perſoluendas. Patet ſi ex-
pendamus, nulli alii, niſi illi eſſe debitas,
juxta reſoluta, & quod ſint inſtitutæ ad
miniſterium Sacramentorum, quod qui-
dem in perſonis exercetur: & ita probant
tex.

tex. *in d.c.ad Apoſtolica, & in d.cap.2.* & alia
Iura ſuprà citata, reſoluunt Silv. Rebuff. & alii
poſt eos relati.

Colligitur *ſecundò*, non ſic dicendum eſſe
in decimis in aliena Parochia conſtituris, in
quibus recurrendum eſt ad conſuetudinem,
vt inquit tex. *in d.cap.cùm ſint homines*, & per
illum docent Abb. *conſ.* 58. *num.*2. *verſ. ex
his argumentis*, Couar. *d.cap.*17. *num.*8. *verſ.*4.
Perez *lib.* 1. *poſt princ. verſ. huiuſmodi autem
decimæ, tit.*5. *lib.*1. *Ordin. pag.*216. *& lib.* 3. *in
princip. tit.*6. *eod. lib.*1. *pag.*133. Gutier. *practic. lib.*1. *q.*17. *n.*2. *&* 5. *& Canon. lib.* 2. *cap.*
21. *num.*58. Pute. *deciſ.*150. *num.*4. *verſ. tamen iſtis, lib.*1. Rot. *deciſ.* 163. *n.* 3. *p.*2. *diuerſ.
& deciſ.*274. *n.* 1. *& deciſ.* 289. *part.* 2. *recent.
& in Abulenſi Decimarum*, 17. *Decemb.* 1627.
coram *Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano,
verſ. tertiò tollitur*, vbi fuit dictum, quod ſi
ageretur inter Eccleſiam prædialem, & Sa-
34 cramentalem, cui decimæ deberentur, tunc
ſtandum erit conſuetudini. Patet † ſi expen-
damus in huiuſmodi decimis non eſſe Iure
compertum, cuinam Eccleſiæ debeantur,
Achil. *deciſ.* 6. *num.* 2. *de decim.* Pute. *deciſ.* 176. *num.* 4. *lib.* 3. & propterea in ea-
rum ſolutione juris obſcuritatem reperiri, vt
fatetur Pontifex *in dicto cap.cùm ſint homines, & in d. cap. ad Apoſtolica*; ac proinde,
cùm conſuetudo ſit optima legum declaratio, *cap. cùm dilectus, de conſuetud.* vtique ad
illam in hac dubietate erit recurrendum, vt
ſecuriùs procedatur: nec aliud euincit ne-
ceſſariò tex. *in l. Imperatores, in princ.ff. de publican.* ſiquidem intelligi poteſt de oneribus
aliis realibus, quæ ratione rei debentur: nos
verò agimus de decimis, quæ licèt reales ap-
pellentur, non tamen ratione rei, ſed ratione
perſonæ debitæ ſunt? quæ quidem conſue-
tudo per decennium inducetur, eo quòd non
contra jus expreſſum, ſed magis præter jus
cenſetur, propter obſcuritatem illius, quod
35 per illam declaratur, ac proinde nil mirum, †
ſi longo tempore, hoc eſt, per decennium,
rectè inducatur, juxta gloſſ. receptam *in cap.
vlt. verb. conſuetudine, de conſuetud. libro* 6.
obſeruant in ſpecie Achil. *deciſ.* 3. *num.* 5. *de
decim.* Abb. *in dicto cap. cùm ſint homines, in
fine*, Couat. *d.num.*8. *verſ.* 4. Rebuff. *d. tract.
quaſt.* 13. *n.* 47. *&* 60. Monet. *d.tract. cap.*5.
num. 102. Gutier. *d.cap.* 21. *n.*58. Quicquid
contradicat gloſſ. *in dicto cap.cùm ſint homines*; quod quidem intelligendum eſt de præ-
diis noualibus, in quibus prædicta conſuetu-
do verificatur; ſecus verò ſi antiqua ſint,
& per tempus ſufficiens alii Eccleſiæ Paro-
chiali decimæ ſint acquiſitæ; tunc enim lon-
gioris temporis conſuetudo erit neceſſaria,
vt infrà notabimus, *corol. quarto.* Intellige
quoque ſupradictam reſolutionem, dum

habet, ſufficere decennium ad introducen-
dam conſuetudinem huiuſmodi, vt habeat
locum quando agitur inter duas Eccleſias
Parochiales; ſecus ſi ageretur inter Eccleſiam
Parochialem, & alteram, cui jus reſiſtit: tunc
enim requireretur immemorialis, aut qua-
dragenaria cum titulo, Rebuff. *d. quaſt.*13.
*n.*83. *cum ſeqq.* Rot. *in Calagurritana Decimarum*, 15. *Martij* 1610. coram *Card. Caualerio.*
Et manutentio in poſſeſſione exigendi deci-
mas peti poteſt, nedum ex propria perſona,
ſed etiam nomine Eccleſiæ, & *in cauſa Foſſanen. Decimarum*, 2. *Martij* 1622. coram *R.
P.D. meo Pirouano.*

Colligitur *tertiò*, ſemota conſuetudine, 36
tales decimas potiùs prædiali, quàm bapriſ-
mali Eccleſiæ eſſe ſoluendas; ſiquidem pro
illa & æquitas, & aliquis rigor juris, in quo
æquitas fundatur, reperitur, ex ſupradicta
conſideratione. Iuuat deciſio Iuriſconſ. *in
l. Barbarius, ff. de offic. Prat.* vbi æquitas in
efficaci juris ratione fundata præualet alicui
juris rigori, non tamen ſcripto apertè, pro-
pter tex. *in l.proſpexit, ff. qui, & à quibus.* Ac-
cedit, quod licèt prædictæ decimæ ratione
perſonæ debeantur, vt ſuprà proximè conſi-
derauimus; non tamen negandum eſt ab ip-
ſo prædio deberi, & ita debitas eſſe Eccleſiæ
prædiali, cui idem prædium manet obliga-
tum, & in quo eadem Eccleſia jus acquirit,
ac ſubinde cùm parata ſit prædicta Eccleſia
ad exercendum præfatum miniſterium, quod
per accidens ſuppoſita mutatione domicilii
non exercetur, aliquo modo induci poteſt,
ex reg. text. *in d.l. Imperatores.* Sic aliàs infi-
deles commorantes in terris Chriſtianorum,
& habentes poſſeſſiones in aliqua Parochia-
li Eccleſia, eidem tenentur decimas ſoluere,
quos tamen conſtat non recipere in illa ali-
quod miniſterium ſpirituale, prout oſtendi-
mus infrà, §. 3. *corol.*1. Facit tandem, quia ap-
paret ratio boni publici, quod ex effectu con-
trario periclitatur in Parochialium confuſio-
ne, quod quidem bono priuato ſemper ante-
ponitur; vnde videtur dicendum, prædictæ
Eccleſiæ prædiali tales decimas eſſe ſoluen-
das, prout in ſpecie mihi ſentire videtur tex.
in d.c.cùm ſint homines, ibi, *quia difficile nimis
videtur*, & tradunt S. Thom. 2.2. *q.*87. *art.* 3.
ad 2. Couat. *d.n.*8. *verſ.*2. Sylv. *verb. decima,
n.*14. Nau. *conſ.*2. *n.*7. *de decim.* Gutier. *d. lib.*2.
*c.*21. *n.*54. Achil. *deciſ.*3. *n.*1. *de decim.* Pute. *deciſ.* 176. *n.*3. *lib.*3. Rot. *in Placentina Decimarum*, 10. *Maii* 1628. coram *Reuerendiſſimo
D. meo Coccino Decano.*

Infertur *tertiò*, quid dicendum de decimis
ouium, quæ ad varias partes tranſeunt, cui-
nam Eccleſiæ ſoluendæ ſint? & in primis
pro Eccleſia domicilii, ſeu Baptiſmali facit,
quia fructus ouium dicuntur illarum fructus

induſtriales, & non naturales, ſecundùm Bald. *in l.ancillæ, C. de furtis*, eo quòd multùm in illis operatur domini, & cuſtodis induſtria, vt aduertunt Couar. *var.lib.1.cap.3.n.6.* Menoch. *de arbitrar. caſu 12. à n.3. & 19.* & vti tales dicendæ ſunt perſonales, veluti acquiſitæ per hominis perſonam, & illius miniſterium: conſtat autem decimas perſonales abſolutè, & in totum ſoluendas eſſe illi Parocho, apud quem Eccleſiaſtica recipiuntur Sacramenta, vt notauimus *ſub corol. proximo*, qualis eſt Parochus domicilii, licèt per accidens ad alium locum ſe transferat Parochianus, juxta tex. *in c.3. de ſepultur.* dummodo tamen fiat tranſlatio ſine animo conſtruendi, & conſeruandi domicilium, propter tex. *in l.4. & in l.aſſumptio, § filius, verſ. vtris prædeatibus, ff. ad municip. & in l.pen. ff. de Senator. in cap. ex parte, & in cap. poſtulaſti, de foro comp.* Facit rurſus tex. *in c. commiſſum*, ibi, *in cuius Parochia commorantur*, &c. *de decim.* Pro Eccleſia verò loci, vbi oues paſcunt, facit quia decimæ animalium inter prædiales connumerantur, tradit gloſſ. *verb.perſonales, in d. c. ad Apoſtolica, de decim.* communiter recepta ex Nau.*d.conſ.2.n.7.* Rebuff.*de decim. q.7. num.25. & ſeqq.* Valenzuel.*conſ.8. n.1. vol.1.* ac ſubinde ſemota conſuetudine, prædictæ Eccleſiæ prædiali in totum, & abſolutè perſoluendæ ſunt, prout eadem gloſſ. affirmat. Facit inſuper doctrina Hoſt.*in ſum. de decim. §.1.* quem ſequitur Angel. & Sylueſt. *in ſum. verb. Decima, num. 1.* dum appellant decimas mixtas illas, quæ ex fructibus animalium perſoluuntur, vnde non eſt verum dicere, quod ſoluendæ ſunt illi Eccleſiæ, in cuius Parochia commorantur, juxta reg. tex. *in l.Imperatores, ff.de publican.*

38 Quapropter reſoluendum videtur, quod ſi oues dimidia parte anni paſcunt in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſoluendum eſt, reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oues paſcunt. Ita in effectu gloſſ. *ver. perſonales, in d. c. ad Apoſtolica*, S. Thom. *d.q.87.art.3.ad 2.* Greg. Lop. *l.9.tit.20.part.1.* Rebuff. *d.tract.q.6.n.25. cum ſeqq.* Suar. de Pace *in pract. tom.2. p.1. c.5. n.8.*

39 *cum ſeqq.* Cancer. *var. reſolut. tom.1. c.23. n.10.* Trullench *d.c.3.dub.5.n.4.* Filliuc. *tract.27.p.2. c.9.q.1.n.187.* Caſtr. Palao *d.diſp.vnic. p.8.n.9.* P. Suar. *de Relig. tom.1. tract.2. lib.1.c.5. num.8. cum ſeqq.* Monet. *d.tract.c.4.n.16.* vbi ait † decimas quoque diuidendas eſſe inter duas Parochias, ſi in earum vna iaceant, & dormiant oues, & in alia paſcant, Fagundez *de ſeptem Eccleſ. præceptis, præc. 5. lib.1. p.5. n.10.* Baſil. Pont. *de Sacram. Matr. lib.5. c.13. §.3. n.23. &*

40 *24.* vbi *num.25.* reſoluit, † quando huiuſmodi oues nec paſcuntur, nec morantur per vllam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis, nullam partem decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali domini, ſed illi, in qua paſcuntur, & morantur. Nec prædictæ reſolutioni refragatur dicere, quod decimæ animalium propter induſtriam, & miniſterium hominis in illis acquirendis neceſſariam, ſunt perſonales, ac ſubinde ſine aliqua diminutione eſſe perſoluendas Eccleſiæ Baptiſmali. Satisfit enim, ſi aduertas induſtriam, & miniſterium hominis tantummodò conuincere, prædictos fructus animalium non eſſe purè naturales, hoc eſt, naturaliter productos, & in quibus ſolummodò natura operatur; nihilominus tamen reales eſſe, & non perſonales, ſicut ſunt ſegetes, & alii plurimi, & in quibus multùm opera, & induſtria hominis reperitur, qui ſimiliter ex rebus natura producente, & iuuante producti, reales dicuntur, nequaquam verò perſonales, qui tantummodò ſunt illi, qui ſine re aliqua per hominis perſonam, & illius miniſterium acquiruntur, prout ſunt illi, qui ex artificio, & militia proueniunt.

Ad tex. verò *in d.c.commiſſum*, reſpondetur, illum quidem agere de animalibus, quæ 41
exiſtunt, & paſcunt in eadem Parochia Baptiſmali, cui Monachi, de quibus ibi, ex prædictis animalium fructibus decimas ſoluere nolebant, allegantes conſtructionem Monaſterii ſui factam in territorio eiuſdem Eccleſiæ, qua reiecta allegatione Pontifex jubet, vt eidem Eccleſiæ, ſicut antea, decimæ perſoluantur: quæ quidem reſolutio intelligenda eſt, attento jure, non tamen data conſuetudine, quæ in hac ſpecie maximè conſideranda eſt.

Verùm autem decima ſit ſoluenda ex præ- 42
dictis animalibus Eccleſiis illarum regionum, per quas illa, ſeu oues paſcendo, tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium? Dicendum eſt, quod non: ſiquidem licèt eundo, & redeundo paſcant in paſcuis prædictarum Eccleſiarum; hoc tamen nutrimentum minimum eſt, & parvæ conſiderationis: vnde, cum de minimis decima ſoluenda non ſit, arg. *l.ſcio, de in integr.reſtit. l. ſi oleum, §. fin. cum ll.ſeqq. de dolo*, cum aliis per me citatis *in tract. de axiom. juris vſufreq. axiom. 150. num.1.* neceſſariò videtur dicendum, prædictis Eccleſiis nil deberi loco decimarum. Accedit quia, vt aduertit Nauar. *vbi ſup. n.3.* moraliter loquendo, videtur impoſſibile rectè judicare, quænam quantitas prædictis Eccleſiis ſolvi debeat, & quinam ſit valor illius: vnde neceſſariò dicendum eſt, non eſſe faciendam maiorem impenſam, nec majorem laborem aſſumendum, quàm ſit res ipſa, propter quam aſſumitur.

Infertur

43 Infertur *quartò*, ſpoliatum per Parochum perceptione decimarum, quas inrra ipſius Parochiam poſſidebat, non aliter eſſe reſtituendum, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam, qua poſſeſſio eiuſdem juſtificetur. Diximus *ſup. in princip. huius* §. attento jure, decimam priori modo conſideratam poſt diuiſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere, vt nullus alius illam habere poſſit: atqui reſiſtente Iure communi, & illius præſumptione ſpoliato, fauentéque ſpoliatori, non eſt ſpoliatus reſtituendus, donec oſtendat titulum, vel cauſam ſufficientem, qua præſumptio aduersùs illum reſultans purgara ſit. Igitur, &c. Probant Corol. tex. optim. *in c. ad decimas*, ibi, *niſi euidenter docuerint*, &c. *de reſtit. ſpol. lib.* 6. Innoc. *in cap. litteris*, vbi Beroi. *n.* 87. dicit communem, *eod tit. in antiq.* Rip. *in cap. cùm Eccleſia Sutrina, col. pen. de cauſa poſſeſſ.* Felin. *in cap. ad petitionem, n.* 7. *de accuſat.* Couar. *lib.* 1. *var. c.* 17. *n.* 9. Nau. *in c. accepta, oppoſit.* 10. *n.* 7. *&* 21. *de reſtit. ſpol.* Mench. *illuſt. c.* 86. *à princ. & c.* 89. *n.* 4. Rebuff. *de decim. q.* 13. *n.* 83. Monet. *eod. tract. cap.* 5. *n.* 82. Gutier. *lib.* 2. *canon. c.* 21. *n.* 74. Ant. Gabr. *commun. ſub tit. de reſtit. ſpoliat. concl.* 1. *n.* 107. Menoch. *remed.* 1. *recuper. à num.* 367. Pro quibus etiam facit, quia ſi aliàs reſtiturio concederetur, non purgata prædicta Iuris præſumptione, vtique lex concedens talem reſtitutionem iniuſta cenſeretur, veluti conſentiens, vt ſpoliatus in peccato, & in retentione iniuſta perſeueret contra domini voluntatem, ad quem ex prædicta Iuris præſumptione pertinere dicitur decima, de qua agitur, ad quod alludere videtur tex. *ad d. c. ad decimas*, ibi, *injuſtè occupaſſe*, &c.

44 Nec contra Corollarium obſtant verba generalia tex. *in d. c. in litteris*, *de reſtit. ſpoliat.* & ratio illius in fine poſita, ſi dicatur ſimiliter, jus reſiſtere illi, qui abſque canonica inſtitutione retinet Eccleſiaſticum beneficium, juxta *regul.* 1. *de regul. juris, lib.* 6. *& cap.* 3. *de inſtit.* Siquidem reſpondetur, reſiſtentiam Iuris reſultantem ex defectu tituli, ſolùm reperiri in proprietate beneficii, non verò in poſſeſſione illius, quæ quidem, licèt iniuſta, vera tamen, data capacitate poſſidentis, reperiri poteſt abſque canonica inſtitutione, eo quòd beneficia ſua natura ſunt poſſeſſibilia, dum quis aliquando ſit poſſidendi capax per vſum adæquatum, & ſufficientem, tanquam dominus apprehendendi, juxta definitionem poſſeſſionis; ac proinde nil mirum, ſi *in d. c. litteris*, reſtitutio ſpoliato concedatur contra ſpoliatorem, non oſtenſa canonica inſtitutione aliqua: quod quidem ſignificare videtur tex. ille in ratione, quam aſſignat de prædone reſtituendo: Contrà verò in decimis, de quibus agimus, quarum poſſeſſioni ex defectu Parochiæ Ius commune videtur reſiſtere. Verùm aduersùs talem intellectum vrget, quia defectus canonicæ inſtitutionis videtur arguere reſiſtentiam juris, non ſolùm circa proprietatem, verùm etiam circa poſſeſſionem: & ita verbum *obtinere*, *in d. regul. beneficium*, non tantùm ad proprietatem, ſed etiam ad poſſeſſionem referendum eſt, vt multi Doctores arbitrantur. Sic aliàs, deficiente titulo, fructus recipi non poſſunt, prout in ſpecie reſolvunt Couar. *de ſponſal. par.* 2. *c.* 6. *§.* 8. *n.* 8. Hojed. *de incompat. benefic. part.* 2. *c.* 13. *à princ.* Mench. *vſufrcq. cap.* 16. qui quidem fructus reciperentur, ſi ſine titulo legis reſiſtentia non daretur circa poſſeſſionem beneficii, ex regula tex. *in l. bona fidei, ff. de acquir. rerum dom.* & ex his quæ reſolvunt Couar. *vbi ſup. n.* 16. *& in reg. poſſeſſor, par.* 2. *§.* 2. *n.* 7. Nauar. *in princ. de Pœnit. diſt.* 6. *num.* 23. Vrget inſuper, quod defectus Parochiæ, etiamſi arguat reſiſtentiam juris in proprietate decimarum, non tamen arguit illam neceſſariò circa poſſeſſionem, data capacitate retinentis: nulla enim datur lex, quæ talem poſſeſſionem inficiat, propter defectum Parochiæ: arg. text. *in c. cauſam quæ, de præſcript. & in cap. prohibemus, de decim.* imò colligitur ex text. *in d. c. ad decimas*, ibi, *poſſediſſe.* Vrget denique, quia *idem c. ad decimas*, procedit etiam data ſupradicta reſiſtentia circa proprietatem, vt Doctores *ibid.* fateri videntur. Vnde meliùs reſpondetur, quod licèt fateamur aduersùs ſpoliatum beneficio dari legis reſiſtentiam, dum titulum, vel cauſam ſufficientem non oſtendit; nihilominus tamen eadem lex non aſſiſtit ſpoliatori, prout aſſiſtit Parocho, quando perceptione decimarum intra ſuam Parochiam alium ſpoliat, in quo caſu procedit tex. *in d. c. ad decimas*, & per hoc corollarium ſecundum ſic explicatum declaratur tex. *in cap. ex inſinuatione, de procuratorib.* vbi habens plura beneficia incomparibilia, ab altero ſpoliatus reſtituitur, & *in c. licèt, de præbend. lib.* 6. junctis reſolutis per Abb. *in d. c. in litteris, n.* 24. plures quos refert Nau. *in dicto c. accepta, num.* 6. Couar. *d. c.* 17. *n.* 6. Sic aliàs ſi laicus proponatur ſpoliatus ab alio laico ſpoliatore ſine alia oſtenſione tituli, & juſtificatione, reſtituendus eſt ad perceptionem decimarum, quantumcunque ſpoliator velit probare ad ſe illud jus pertinere, prout in ſpecie dicit communem ſententiam Mench. qui plures refert, *illuſtr. c.* 89. *n.* 5.

Nec ſimiliter refragatur tex. *in c. cùm Eccleſia Sutrina. de cauſa poſſeſſ. & prop.* vbi jus commune reſiſtebat Clericis ſpoliatis poteſtate eligendi Epiſcopum, & reſiſtebat Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ſpoliatoribus, de quibus *ibi*, vt illic fatetur Pontifex in illis verbis, *canonica inſtituta*, &c. & tamen text. 45

ſupponit abſque vlla tituli oſtenſione prædictos Clericos fore reſtituendos', niſi inſimul actum fuiſſet petitorio , in quo Clerici defecerunt. Siquidem omiſſis variis explicationibus, de quibus Abb. *n.*44. Rip. *n.*12. *ibidem*, & alii relati à Couar. *d. cap.*17. *num.*7. latiſſimè Mench. *d. cap.* 86. *à princip.* ex mente nonnullorum Doctorum reſpondent Præceptores *in d. cap. cum Eccleſia* , propterea nòn fuiſſe factam reſtitutionem, quia Clerici, de quiqus *ibi* non breui tempore , ſicut *in d. cap. ad decimas*, (prout intelligunt aduerbium, *aliquandiu*, ibi poſitum) poſſeſſionem habuerunt, ſed diuturnam, & longam quaſi poſſeſſionem , eo quòd conſtat ex littera, non tantum in vna , vel in duabus , ſed in trium Epiſcoporum electionibus inſimul eum Canonicis concurrere. Patet ex textu ibi, *electio trium Epiſcoporum*, &c. inſuper non ſolùm per ſe, ſed etiam per ſuos prædeceſſores concurrere. Patet ex princip. text. *verſ. verùm*, ibi, *ipſi ac prædeceſſores eorum* , &c. ex qua diuturna quaſi poſſeſſione inſurgit præſumptio tituli præcedentis, & ex illa juſtificatur poſſeſſio eligendi, juxta reg. text. *in l. cùm de in rem verſo, ff. de vſuris*, & *in l. ſi filius, ff. de petit. hæred.* qua de cauſa text. ille expendit tres illas electiones : aliàs enim ad probandam poſſeſſionem per ſe ſolus ſufficiebat vnicus actus , qui effectum ſortiretur, iuxta reg. tex. *in c. conſultationibus, de jurepatron.* & eſt communis ex Couar. *in regul. poſſeſſor, part.* 2. *in princ. n* 6. quæ quidem explicatio ſimiliter probabilis eſt, & vti talis defendi , & teneri poteſt , prout defendimus *in collect. ad d. cap. ad decimas, n.*7. *&* 8. Sed tamen vrget aliquo modo , quia aſſiſtentia trium electionum , de neceſſitate non conuincit longinquitatem temporis , ſiquidem poterant Epiſcopi electi breui vivere tempore. Vrget inſuper , quia text. non expendit illas tres electiones in cauſa poſſeſſorii, de qua *ibi* directè non agebatur (tunc enim vnica tantum electio ſufficiebat :) ſed in petitorii , ſuper qua ſententia prolata fuit. Vrget tertiò , quia tex. *in d. cap. ad decimas*, indiſtinctè loquens , talem diſtinctionem temporis non facit , quæ quidem facienda erat , ſi de neceſſitate requireretur. Vrget denique, quia aduerbium, *aliquandiu* , poſitum *in d. cap. ad decimas* , eam longinquitatem temporis, licèt non magnam, importare ſolet , ac proinde videtur inconueniens, vt poſſeſſio in illo text. juſtificetur, recurrere ad longinquitatem temporis. Quare aduertimus, *in d. cap. cùm Eccleſia* , per euidentem præſumptionem conſtare de titulo : ſiquidem *in illo text.* Clerici , de quibus *ibi*, ex ſcientia , & patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam , ex qua ſcientia , & patientia , vrgenti præſumptione reſultauit priuilegium, ſine quo non eſt veroſimile , Canonicos recepiſſe prædictos Clericos : vnde neceſſariò dicendum eſt, in ſpecie illius text. Clericos habuiſſe titulum, vel ſaltem aliquid loco tituli, & de illo conſtare, juxta *reg. l.* 2. *C. de ſeruitut.* quo quidem titulo, ſeu cauſa ſufficiente, juſtificabitur poſſeſſio, qua juſtificata, text. ſupponit, Clericos fore reſtituendos , ſi ſolùm remedio poſſeſſorio ageretur.

Vtrùm autem laici ſpoliati decimis, agentes interdicto , *vnde vi* , ſint ante omnia reſtituendi, quæſtio eſt in præſenti non contemuenda : in qua reſoluendum exiſtimo, quod ſi laici ſint ſpoliati decimis , id eſt, jure decimandi , & petendi decimas , & agant prædicto interdicto, nequaquam reſtituendi ſunt ex eo , quia cùm neceſſarium ſit poſſeſſionem probare, juxta *cap. conſultationibus, in fine, de off. de leg.* & laici prædictum jus decimandi nullo modo poſſidere poſſint , *cap. cauſam quæ, de præſcript.* juxta communem intellectum, quinimò illius juris ſint omninò incapaces, quia dependet à ſpiritualibus, ſcilicet ab adminiſtratione Sacramentorum, & officio ſpirituali , vbi tanquam acceſſorium, inſeparabiliter adhæret, *cap.* 1. ibi, *jure Sacerdotum*, 16. *q.*7. *c. quamuis* 16. *de decim. cum ſimilib.* rectè fit , vt laicis ſpoliatis , tanquam omninò prædicti juris incapacibus , nullatenus competat reſtitutio, & circa hunc caſum nulla poteſt eſſe difficultas. 46

Tota verò controuerſia verſatur , quando laicus ſpoliatur fructibus ipſis temporalibus, qui decimarum nomine ipſi nomine proprio ſoluuntur ex aliquo titulo temporali , manente jure ſpirituali decimandi penes ſpiritualium miniſtros : in qua diſtinguendi ſunt duo caſus. *Primus* eſt , quando laicus ſpoliatur decimis ab alio laico , & contra illum agit interdicto, *vnde vi* : In quo reſoluendum, contra illum reſtituendum eſſe , vt tenet Brixien. relatus à gloſſ. *verb. præſumuntur, in d. cap. ad decimas* , gloſſ. 1. *in c.* 1. 14. *q.* 1. ſequuntur alii, vt per Gabr. *commun. ſub tit. de reſtit. ſpoliat. concl.* 1. *à n.*71. Beroi. *in c. item cùm quis, à num.* 45. *eod. tit.* obſeruat praxis Galliæ ex Guid. Pap. *deciſ.* 288. Doctores communiter, vt per Meneh. *illuſt. c.* 89. *n.* 3. Couar. *d. cap.*17. *n.*6. Cuius rei ratio eſt, quia cum laicus proponatur ſpoliatus decimis, quas poſſidebat, neceſſariò ſequitur illum eſſe reſtituendum, ſi agat interdicto, *vnde vi*, juxta vulgares regulas : Quicquid contrarium teneat gloſſ. *d. verb. præſumuntur* , *ſtatim in princip.* & alia *verb. commodo* , *in c. ex parte, de reſtit. ſpoliat.* & frequentiùs videantur Doctores probare, teſte Franc. *in d. c. ad decimas*, Abb. *n.*19. *in d. cap. ex parte*, & alii citati à Couar. *d. n.* 6. 47

in

in princ. & à Menoch. *cap.* 89. *n.* 4. debebant enim conſiderare, non eſſe neceſſarium, quod laicus probare poſſet poſſeſſionem decimarum ſpecialiter ei prohibitam, quando ipſe laicus ſpoliatur ab alio laico, contra quem etiam eſt juris præſumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & poſt Concil. Lateranen. reſpectu promiſſionis decimarum aduersùs laicos operabitur, ne habeant ciuilem, & juſtam earum poſſeſſionem: & tamen, quæ ſufficiat ad prædictas decimas præſcribendas; non tamen exinde ſequitur, laicum non poſſe habere naturalem, & iniuſtam decimarum poſſeſſionem, qualem haber quicumque prædo, quæ ſufficiens ſit vt ſpoliatus reſtituatur, juxta *d. cap. in litteris, de reſtit. ſpoliat.* Alter caſus eſt, quando laicus ſpoliatur ab eo, cui Ius commune aſſiſtit, veluti à Parocho intra ſuam Parochiam, juxta terminos tex. *in d. cap. ad decimas*: in quo ſecurè reſoluimus, reſtituendum non eſſe, niſi euidenter docuerit, ſe vel ex priuilegio Romani Pont. vel ex conceſſione feudali ante Lateranen. Concilium, vel alio ſimili modo probauerit, poſſeſſionem decimarum fuiſſe legitimè aſſequutum. Cuius rei ratio eſt, quia ſi Canonicis ſpoliatis decimis à ſpoliatore intra ſuam Parochiam reſtitutio denegatur, niſi euidenter docuerint ſe illarum poſſeſſionem legitimè aſſequutos, juxta *d. c. ad decimas*, quia ſcilicet, jus commune reſiſtit illis, & inſimul aſſiſtit huic: à fortiori multò magis id ipſum locum habebit, ſi à Parocho intra ſuam Parochiam laicus ſpolietur decimis, cui multò magis reſiſtit Ius commune; & juxta hunc caſum poſſunt intelligi DD. quos citat Couar. *d. num. 6. in princ.*

48 Infertur *quintò* reſolutio ad illam quæſt. vtrùm decimæ abſque Parochia præſcribi poſſint, ita vt virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negatiuam in ſpecie tuetur S. Antonin. *par. 2. tit. 4. cap. 3. §. 3. verſ. & notat*, & videtur ſentire S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87. *art.* 3. *ad* 3. Pro qua facit primò text. *in cap. peruenit*, ibi, *decimas*, &c. 16. *quæſt.* 1. vbi tex. dicit, abſque Parochia decimas obtineri non poſſe. Facit rurſus, quia jus percipiendi decimas eſt acceſſorium miniſterio Sacramentorum, & ita vti tale ſine prædicto monaſterio, tanquam ſine fundamento, exiſtere non poteſt: vnde cùm præſcribens, qui Parochus non eſt, minimè dicatur miniſter aliquorum Sacramentorum, neceſſariò videtur dicendum, abſque Parochia decimas non eſſe præſcriptibiles. Facit tertiò, quod decimæ debitæ ſunt in recognitionem vniuerſalis dominii, & ſubiectionem, juxta tex. *in cap. tua nobis, de decim.* & tamen conſtat prohiberi illa præſcribi, quæ in talem recognitionem perſoluuntur, vt probat *l. competit, C. de præſcrit. triginta*, reſoluunt Abb. *num.* 18. Felin. *& alii in cap. ad audientiam, de præſcript.* luuat decìſio tex. & quæ ibi notant Doctores *in cap. cùm non liceat, de præſcript.* Facit quartò, quia non debet operari præſcriptio illa, quæ omnino tollit Sacramentorum adminiſtrationem, eſt animarum ſaluti præjudicialis, morum correctionem, & fidelium reformationem auferre poteſt, arg. text. *cap. cùm ex officij, de præſcrip.* Conſtat autem, data præſcriptione, qua decimæ abſque Parochia exigantur, tolli, aut ſaltem diminui Sacramentorum adminiſtrationem, & conſequenter morum correctionem, & reformationem auferri, eo quòd Parochus videns ſublatum ſibi jus decimandi, difficilè incitabitur ad exercenda ſupradicta, quæ animarum ſaluti ſunt maximè neceſſaria.

Contrariam tamen ſententiam tenuit in ſpecie gloſſ. *verb. componendum*, vbi Abb. *numero quinto. in cap. pen. de decim.* Couarruv. *libro primo var. cap.* 17. *num. octauo*, *verſ.* 3. Rebuff. *d. tract. quæſtione decimatertia*, *num.* 63. Gutier. *libro* 2. *Canonic. capite vigeſimo primo*, *num.* 60. Monet. *d. tract. capit.* 5. *n.* 107. Rot. *in Florentina Parochialis, vigeſimoſecundo Maij* 1630. Coram *Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*, & eſt communis ſententia. Pro qua in primis faciunt, vt eſt text. *in cap. ad Apoſtolica, & in cap. cùm ſint, & in cap. cùm contingat, & in cap. dudum, de decim. & in cap. primo, eod. tit. libro ſexto, & in c. ſtatuto, §. pen. de decim. lib. 6.* Facit rurſus, quia priuilegium, & præſcriptio æquiparantur, vt vulgò deducitur ex tex. *in cap. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verb. ſignif. & in c. accedentibus, in fine*, vbi gloſſ. *de exceſſ. Prælat.* & non negandum, mediante priuilegio, decimas acquiri poſſe abſque Parochia: probat tex. *in cap. tua* 25. §. 1. *de decim.* fatentur omnes *in d. cap. cauſam quæ, de præſcript.* Couar. *d. c.* 17. *n.* 13. Gutier. *conſ.* 5. *n.* 2. *&* 17. Facit etiam, quia omnes res, in quibus dominium reperitur, niſi ſpecialiter prohibeantur, præſcriptionem recipiunt, juxta tex. *in cap.* 2. *& in cap. auditis, & in cap. accedentes, & in c. cùm ex officij, de præſcript.* & conſtat jus decimandi eſſe in dominio Parochi adminiſtrantis Sacramenta, juxta ſuprà reſoluta *in princ. huius capit.* Inſuper, nullam dari prohibitionem particularem, qua decimæ præſcribi prohibeantur. Facit denique, quia quemadmodum attento jure Parochis jus decimandi reſeruatur; ita quoque attento eodem jure Canonicis Eccleſiæ Cathedralis jus Epiſcopum eligendi reſeruatum eſt, juxta text. *in cap.* 1. cum multis *ibidem*, *de elect.* quod quidem jus eligendi præſcriptionem recipere conſtat ex tex. *in d. cap. cum Eccleſia, de cauſa poſſeſſ.* Quibus fundamentis hæc communis ſententia verior

 videtur,

videtur, qua retenta, non obſtant ſupradicta pro contraria opinione fundamenta.

Ad primum enim de tex. *in d. cap. peruenit*, ſatisfit, ſi dicas in illo text. & ſimilibus, tantùm prohiberi Monachis jura Parochialia vſurpare; non tamen negar, tempore habili ad præſcribendum poſſidentes, mediante illo acquirere poſſe, vt aduertit Gutier. *d. numero* 60.

Ad ſecundum dicendum eſt, verum quidem eſſe, quod jus percipiendi decimas neceſſarium eſt prædicto miniſterio Sacramentorum; non tamen eſt inconueniens, vt præſcribatur, manente congrua Parochi ſuſtentatione, in qua principaliter, immediatè, & inſeparabiliter jus percipiendi fundatur, & contra quam præſcriptio dari nequit. Vnde quamuis præſcribens Parochus non ſit; lex tamen, dum particulariter non prohibuit, voluit, vt tale jus mediante præſcriptione in illum tranſiret, juxta regul. text. *in l. vſucapionem, ff. de vſucap.*

Ad tertium reſpondetur tex. *in d. l. competit*, procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & poſſeſſio non reperitur; & ideò non verificari in jure decimandi: quod quidem, licèt publicam habeat auctoritatem, eo quòd decimæ ſint inſtitutæ in prædictam recognitionem; tamen reſpectu ipſius Parochi jus particulare eſt.

Ad quartum denique fundamentum ſatisfit, ſi aduertamus, manente congrua ſuſtentatione, ex ſe mediante præſcriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum adminiſtrationem, ſicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio: quod ſecus eſt, ſi præſcriptio congruam Parochi ſuſtentationem auferat, quæ quidem ex ſupradicta conſideratione dari nequit, veluti contra jus diuinum, contra quod procedere non poteſt: arg. tex. *in cap. vlt. de præſcr.* junctis adductis per me *in tract. de jure Eccl. lib. 1. cap. 2. ex num. 119.*

49 Intellige ſupradictam ſententiam procedere data capacitate poſſidendi in præſcribente: ſi enim talem capacitatem præſcribens non habuerit, nequaquam præſcriptio admittenda eſt, Abb. Felin. & alii *in d. cap. cauſam quæ*, Couarruv. *lib. 1. cap.* 10. *num.* 14. Anton. Gabr. *commun. lib. 3. tit. de præſcript. concl. 1. num.* 16. Pereg. *de jure fiſci, lib. 6. tit. 8. num.* 18. *&* 19. Patet ſi expendamus, ſine poſſeſſione præſcriptionem procedere non poſſe, juxta reg. *ſine poſſeſſione, de regul. Iuris, in 6.* Monet. *de decim. c. 4. n.* 80. ac proinde qui poſſeſſionem habere non poteſt, nequaquam præſcribere valet; ſic aliàs ſolùm perſonæ Eccleſiaſticæ, non verò laici jus decimandi præſcribere poſſunt; ſiquidem illæ capaces ſunt, iſti verò minimè valent ſpiritualia adminiſtrare, quorum ratione decimæ perſolvuntur: ac ſubinde, † illæ benè, iſti verò minimè poſſunt 50
decimas poſſidere, & præſcribere, prout in ſpecie probat tex. *in d. cap. cauſam quæ, de præſcript.* Balb. *de præſcript. 1. part. 4. princip. q. 7. n. 53. & 1. p. 6. à n. 56.* Couar. *d. lib. 1. var. c. 17. n. 6. verſ. quartò*, Rebuff. *d. tract. quæſt. 13. à n. 67.* Ioſeph. Ludou. Peruſ. *dec.* 106. *n. 8. &* 9. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immunit. lib. 3. c. 19. à n. 50.* Gutier. *pract. lib. 1. q. 15. à n. 2.* Valaſc. *de jure emphyt. q. 17. n. 15.* Suar. *d. lib. 1. c. 17. n. 2.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. quæſt. 11.* Gilchen. *de præſcript. part. 3. cap. 8. à num. 16.* Pereg. *d. titul. 8. num. 18. & conſ. 74. volum. 1.* Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 19. à n. 114.* Cancer. *var. reſol. tom. 1. c. 23. n. 6.* Et procedit in omnibus decimis quocumque titulo, etiam temporali, à laico percipiendis, vt multis argumentis ex profeſſo comprobant Beroi. *conſ. 21. à n. 8.* Couar. & alii, quos refert Gutier. *pract. lib. 1. quæſt. 16. à princip.* & plures alii, quos benè adducit Gilchen. *d. c. 8. n. 17.* & ita omnes ſentire affirmat, & ſequitur Suar. *d. cap. 17. n. 5.*

Limitatur tamen, vt locum non habeat 51
quoad decimas, quas verè & præſumptiuè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. Conc. vel ſi agatur de præſcribente contra laicum, qui ante Lateranenſe acquiſiuerat, vt ex aliis reſoluunt Couar. *d. c. 17. num. 5. verſ. ſed ſi dubitetur*, & multis adductis Gilchen. *d. cap. 8. num. 17.* Suar. *d. cap. 27. num. 4.* quia cùm eo tempore à Prælatis inferioribus in feudum laicis dari potuiſſe conſtituant, ceſſat prohibitio legis, ex qua poſſeſſio, vel præſcriptio ipſa potuit impediri, nihilve repugnat, quod ea, quæ ab inferioribus Prælatis in feudum obtineri potuerunt, præſcriptione etiam acquiri valeant, juxta vulgarem æquiparationem præſcriptionis, & priuilegii, de qua *in d. cap. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verbor. ſignif.* cum ſimilibus.

Quod autem ſuprà diximus, laicos ſci- 52
licet, nulla præſcriptione, etiam immemorabili, decimas acquirere poſſe, intelligendum eſt vt procedat, ſi præſcriptio allegetur vt talis, propter defectum poſſeſſionis, quæ debet eſſe ciuilis, id eſt, juſta, & probata à lege quoad omnes ciuiles effectus, & in materia, de qua agimus, non eſt legibus ſimpliciter approbata, ſed potiùs damnata, vt colligitur ex *d. cap. cauſam quæ.* Verùm ſi priuilegium Summi Pont. allegetur, quod ſolum in hac materia ſufficit, & ad ejus probationem tempus immemoriale fuerit oſtenſum, tum præſumptione juris, probato immemoriali tempore, probatur titulus priuilegii allegatus: cùm enim decimæ titulo temporali ex conceſſione Pontificis laico acquiri poſſint, juſtiſſimè præſumendum eſt,

quod

quod ſi tot annorum intervallo nemo ipſi quæſtionem mouit, juſtum Initium habuit poſſeſſio, vt per tex. *in d. cap. ſuper quibuſdam, & l. 3. §. ductus aquæ, ff. de aqua quotid.* multáque alia explicant Gabr. *d. tit. de præſcript. concl.* 1. *à n.* 44. latè Maſcard. *de probation. concl.* 1377. *num.* 7. Card. Tuſch. *tom.* 6. *lit. P, concl.* 550. *à n.* 4. Ex quibus ad noſtrum caſum de laico decimas præſcribente, vt ſuccumbere debeat, ſi immemoriale tempus in vim præſcriptionis allegauit, eſt tamen tuendus, ſi in ſua poſſeſſione priuilegium Romani Pont. alleget, & in probationem oſtendat poſſeſſionem temporis immemorialis, docent poſt alios à ſe relatos Couar. *n.* 5. *verſ. ſed ſi dubitetur*, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſ.* 86. *n.* 4. Menoch. *illuſt. cap.* 89. *num.* 7. Maſcard. *d. concl.* 1377. *num.* 31. Gilchen. *d. cap.* 8. *num.* 23. Suar. *d. cap.* 27. *num.* 4. In quo tamen aduertimus, quod communiter requiritur vltra tempus immemoriale, quod probetur fama priuilegii habiti à Romano Pontif. vel inferioribus Prælatis ante Concil. Lateranenſe, ex Beroo *conſ.* 21. *num.* 15. & Rebuff. *d. quæſt.* 13. *num.* 69. Menoch. *d. præſ.* 86. *num.* 5. Quamuis ab illis recedant Couar. Gilchen. & Suar. *proximè citatis locis.* Vnde accedente fama priuilegii, ſeu feudi obtenti ante Concil. Lateranen.

53 immemoriali præſcriptione allegata, † laicum tutum eſſe tenuit latè Rot. *deciſ.* 215. *per tot. p.* 2. *diuerſ. & in Pampil. Decimarum*, 8. *Martij* 1613. coram *Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, & alii, vt per Addit. ad Monet. *de decim. cap.* 5. *num.* 118. *in vlt. edit.* vbi cum eadem Rot. *in Valentina Decimarum*, 21. *Iunij* 1613. coram *Card. Caualerio*, inter eius impreſſas *deciſ.* 258. *num.* 3. *& in Toletana Decimarum*, 4. *Decembris* 1515. coram *bonæ mem. Dunozetto*, ſubdit ſolam immemorialem præſcriptionem ſuffragari perſonæ Eccleſiaſticæ ad acquirendum jus decimandi.

54 An autem decimas, quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poſſit laicus contra laicum præſcribere? ſolet ab aliquibus in dubium reuocari, in quo affirmatiua ſententia verior eſt, quia per illam legitimam conceſſionem laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur, ex generali reg. tex. *in l. Paulus*, aliàs, *per procuratorem, ff. de acquir. hæred. c.* 1. *§. verùm, de jure patron. in* 6. cum ſimilibus, quibus probatur mutata perſonæ poſſidentis conditione, mutari etiam ipſorum bonorum conditionem. Quare ita tenet Felin. *in d. cap. cauſam quæ, num.* 4. & poſt Chaſſan. Bald. & alios Mench. *d. cap.* 86. *n.* 3. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 17. *n.* 15. qui omnes poſt Felin. intelligunt procedere in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, vel ſimili, ſunt penes laicos; non ita ſi ad tempus ei fuerint conceſſæ, atque ita reſpectu ſolius juris ad laicos ſpectantis, non verò vt aliquo modo cedat in Eccleſiæ præjudicium.

Intellige *ſecundò* ſupradictam reſolutionem, videlicet decimas abſque Parochia præſcri- 55
bi poſſe, præcedente titulo ex præſcriptione cum ſpatio 40. annorum; ſiquidem, deficiente illo, præſcriptio non admittitur, niſi immemorialis; conſtat namque titulum eſſe neceſſarium ad præſcriptionem, quando illi Ius commune reſiſtit, vt in ſpecie probat eleganter text. *in c.* 1. *de præſcript. lib.* 6. ac proinde cùm præſcriptio decimarum in aliena Parochia repugnet Iuri communi, neceſſariò dicendum eſt, titulum ad illam requiri, quo purgetur præſumptio malæ fidei, reſultans ex talis juris reſiſtentia, prout in ſpecie aduertit Imol. & communis ex Rip. *ibidem, n.* 123. *in c. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſ. & propr.* Couar. *var. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 7. *&* 8. *ad fin.* Padil. *in l.* 2. *C. de ſeruitut. n.* 19. Rebuff. *de decim. q.* 13. *n.* 8. Mench. *illuſtr. c.* 87. *num.* 2. Gutier. *lib.* 1. *canon. c.* 21. *num.* 60. *&* 67. latiſſimè Caſtill. *tom.* 7. *de Tert. c.* 34. Rot. *in Ciuitatenſi Decimarum*, 18. *Maij* 1596. coram *Gypſio*, & *in Comen. Decimarum*, 3. *Martij* 1604. coram *Ortembergo*, & *in Taurinen. Decimarum*, 18. *Maij* 1607. coram *Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*, & *in Sabinen. Decimarum*, 1. *Iuly* 1609. coram *eodem*, *& in Nouarien. Decimarum*, 26. *Februarij* 1631. coram *R. P. D. meo Pirouano*, vbi fuit dictum, quod ſi agatur de præſcribenda quota in totum, non ſufficit poſſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per immemoriale, cum fama priuilegii, vel explicitus cum quadragenaria.

Ad præſcribendum verò contra illum, qui 56
habet decimas de jure ſpeciali, putà ex donatione, ſufficit præſcribenti bonam fidem probare, Gloſ. *verb. titulum, prope fin. verſ. & ſecundùm hoc poſſemus, in c.* 1. *de præſcript. lib.* 6. Butr. *in c. peruenit, num.* 14. *de cenſib.* Anchar. *conſ.* 162. *ſub num.* 3. Balb. *de præſcript.* 1. *p.* 5. *princ. q.* 8. *n.* 6. Rot. *in Conchen. Decimarum*, 20. *Aprilis* 1592. coram *Cardin. Pamphilio ſen. & in Valentina Decimarum de Candia*, 12. *Maii* 1630. coram *Card. Phamphilio iun.* nunc S. D. N. Innocentio X. Item ad hoc, † vt vna 57
Eccleſia præſcribat decimas Epiſcopo de Iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, cùm non agatur de jure quæſito, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria, cum ſcientia, & patientia Epiſcopi: ita Rip. *num.* 25. *in cap. ad decimas, de cauſa poſſeſſ. & propr. & ibi* Abb. *num.* 46. Felin. *in c. ſi diligenti, n.* 7. *circa fin. verſ. ſecundò reſeruatio, de præſcript.* Rot. *in d. Sabinen. Decimar.* 1. *Iulii* 1609. coram *Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

Intellige *tertiò*, præſcriptionem percipiendi decimas intra alienam Parochiam, ad no-

ualia

tualia non extendi. Patet, ſi expendamus præſcriptionem priuilegio comparari, juxta *reg.d.cap.ſuper quibuſdam, verſ.præterea*, cum aliis ſuprà citatis; ac ſubinde cùm priuilegium percipiendi decimas non extendatur ad noualia, *cap. ſuggeſtum, cap. tua* 25. *§.* 1. *de decim.c.*2.*in princ.&* §. 1. *illo tit. lib.*6. Couar. *lib.*1.*var.c.*17.*num.*15. Gutier.*d.c.*21. *num.*116. meritò dicendum eſt, præſcriptionem percipiendi decimas ad noualia non eſſe trahendam; & ita in ſpecie tex. optim. *in c. cùm contingat* 29. *de decim. & cap. vlt.* §. *vlt. eod. tit. lib.*6. Couar. *d.cap.*17.*num.*13. Rebuff. *d. tract. q.*14.*n.*18.*&* 45. Gutier. *d.cap.*21.*num.*77. Monet. *de decim.cap.*4.*num.*79. *& cap.*5. *num.*110.
59 Pro quibus etiam facit, quia † in præſcriptione debet fieri ſtricta interpretatio, vt aduertit Marian. Socin. *conſ.*275. *col.* 3. *vol.* 2. Monet. *d.cap.*4. *num.* 81. ac proinde cùm noualia antea non poſſideantur, ad illa trahi non poteſt, juxta illud, quod colligitur ex *reg.ſine poſſeſſione, de regulis juris in* 6. Tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum. Sic aliàs præſcribenti decimas in vna villa, ſeu Parochia, in qua ſunt prædia diuerſa, & habentia diuerſos terminos, ſi aliqua penitus inculta de nouo redigantur ad culturam, decima inde proueniens ſoluenda non eſt, ſed illi, ad quem de Iure communi decimæ eiuſdem villæ ſpectant, vt tradunt Rebuff. *d. quæſt.*14.*n.*9. Gutier. *d. cap.*21. *num.*80. Quod quidem temperandum eſt procedere reſpectu ipſius agri, non verò ſuppoſito illo reſpectu fructuum eiuſdem; nam ſi ager, ex quo ſiluæ cæduæ, fœni, aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decima, vel alia portio præſcribenti ſoluebatur, de nouo fuerit proſciſſus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit perſolvenda, ex frumento, vel alio quocumque fructu, prout benè aduertit Gutier. *d.c.*21.*n.*92. & Monet. *d.c.*4. *num.*89. Parum enim refert fructus ipſius agri eſſe mutatos, cùm præſcriptio realis debeat cenſeri, id eſt, concernens terram, non ſpeciem fructuum perceptorum, vt obſeruat idem Gutier *d.loco, n.*94.103. *&* 107. alioquin eſſet in poteſtate ſoluentis priuare aliquem decimis, contra text. *in cap. cùm in tua, de decim.* † Sic ſanè, ſi quis præſcripſerit decimas
60 tritici in aliena Parochia, ſeminato milio, vel alio, vtique non priuabitur decimis illorum, quæ de nouo ibi ſeruntur, ſecundùm Anchar. *in d.c.cùm contingat, in fine*, & eſt communis ex Couar. *pract.c.*37.*num.*5.*in princ.* Rebuff. *d.tract.q.*14.*n.*19.*& q.*6.*num.*35. Gutier. *d. loco.* Sic ſimiliter, † qui præſcripſit decimas in
61 vna parte fundi, maximè per limites, & clauſuram deſignati, ita vt vnus dicatur, ſi poſtea in altera parte fiat noualis, decima præſcribenti ſoluenda eſt, vt per Rebuff. *d.q.*14.*n.*20. Abb. *conſ.*71. *vol.*2. Gutier. *d.cap.*21. *num.*101. Monet. *d.tract.cap.*4.*n.*84.

Sed dubitari poteſt, quid dicendum quan- 62
do quis præſcripſit decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de nouo ad illum locum venerit? Reſpondendum videtur, quod præſcribens ab illo decimas habebit: ita in ſpecie Gutier. *d. c.*21.*n.*112. eo quòd talis præſcriptio reſpectu habentium in illo loco, realis eſt, & præſcriptio cauſata à jure reali extenditur ad omnes illos, aduersùs quos præſcriptum non fuit; ſiquidem tunc non dicitur præſcriptio in vna perſona ad aliam extendi, ſed in jam facta reſpectu generis comprehendi ſpeciem, quæ offertur, quamuis aduerſus illam ſpecificè præſcriptum non ſit, ex doctrina Bart. *in l. miles ita*, §.1. *ff. de milit. teſtam.* Accedit, quod ſemota aliqua perſona ex illa Parochia, & in aliam ſeſe transferente, præſcriptio manens in genere habitantium, illam perſonam non ſequitur, eo quòd adhuc in eodem genere verificatur; vnde ſimiliter de nouo veniente, præſcriptio in eodem genere habitantium manebit, ac ſubinde talis, veluti pars illius generis in eodem contenta, decimam perſonalem ſoluere tenebitur.

Olim in Hiſpaniis tertiæ decimarum, præcipuè in Toletana prouincia, ornamentis Eccleſiarum & fabricis deputatæ, à quibuſdam laicis tenebantur, qui eas in proprios vſus pro magna parte conuertebant; quare Honorius *in ſua Bulla* incip. *Ex parte tua, ſub Dat.*17.*Kalend. Aprilis, Pontificatus ſui anno* 3. Toletano Archiepiſcopo conceſſit vt ad triennium, nullius contradictione, ſeu appellatione obſtante, medietatem dictarum Tertiarum inter Cruceſignatos, quos huiuſmodi ſubuentione viderit indigere, ſecundùm prouidentiæ ſuæ arbitrium diuidat. Prouiſo, vt ſi alicuius Eccleſiæ fabricam reparatione ſic indigere videat, ita vt reliqua medietas ad eam non ſufficiat reparandam, illi nihil ſubtrahat de Tertia memorata. Poſtmodùm Ferdinandus Rex Caſtellæ occupauit decimarum tertias huiuſmodi, eaſque cum offenſione diuina ſuis vſibus applicabat, & ideo Gregorius *in ſua Bulla* incip. *Quanto chariſſimum*, 16. *Kal. Maij*, *Pontificatus ſui anno primo*, mandauit omnibus Epiſcopis Caſtellæ, quatenus ipſum Regem, vt ab huiuſmodi vſurpatione deſiſtat, moneant prudenter, & efficaciter inducant, ipſarum Eccleſiarum Rectoribus diſtrictiùs inhibentes, ne balliuis Regiis ipſas præſumant Tertias exhibere: quæ conſtitutio repetitur in Archiuio S. Eccleſiæ Toletanæ, *caxa* 32.

Primus omnium Clemens per ſuam Conſt. incip. *Olim claræ memoriæ, ſub dat. apud Caſtrum*

Nouum,

Digitized by Google

Novum, Auenion. diæceſis, quarto Non. Nouembris, Pontificatus ſui anno octauo, conceſſit Alphonſo Regi Caſtellæ, vt duas partes tertiæ pnrtinnis decimarum Eccleſiarum terræ ſibi ſubjectæ, in quibus huiuſmodi portin ſoluebatur, ipſarum Eccleſiarum fabricis vſque ad triennium liberè percipere poſſit prn reparandis caſtris & terris Regni ſui, quæ per Sarracenos extiterant nccnpata: ita tamen quod ſi Rex præfatus elapſo triennin ſupradicto, per ſe, vel per alium, ſeu alios quiequam exigeret, vel reciperet de duabus partibus ſupradictis, en ipſn ſententiam excommunicationis incurreret, ſuáque terra Eccleſiaſtico interdicto ſubjaceret.

Demùm Alexander VI. in ſua cnnſtit. incip. *Dum indefeſſa, ſub dat. idib. Februarij anno Incarnat. Domini* 1494. Ferdinando Regi, & Elizabethæ Reginæ Caſtellæ & Leginnis conceſſir, vt perpetuis futuris temporibus tertias decimarum in Regnis prædictis, & Granatæ percipere & leuare licitè & liberè valerent. Sed qunad Regnum Granatenſe Innncentius VIII. eiſdem Regibus Ferdinandn & Elizabethæ cnnceſſit omnes & ſingulns fructus, redditus, & prnuentus decimales in toto illo Regno pro tempnre prouenientes, ea tamen cnnditinne, qund ipſe Ferdinandus & Elizabetha Reges ex eiſdem fructibus competentem dntem & pnrtionem Archiepiſcnpo Granatenſi, & præfati Regni Epiſcopis, & Cathedralium, ac Cnllegiatarum Eccleſiarum huiuſmodi Capitulis, necnon beneficiatis & hoſpitalibus, ipſorúmque hoſpitalium, & dictarum Eccleſiarum fabrieis aſſignare deberent, & tenerentur: & deinde Paulus III. in ſua cnnſtir. incip. *Exponi nobis, ſub die* 22. *Iulij* 1541. declarauit monaſteria, domus, & Ordines, eorumque Prælatos, Conuentus, Fratres, & perſnnas ad decimarum huiuſmodi ſnlutionem juxta diſpnſitionem, & formam, ac tenorem Iuris cnmmunis, quibuſcumque priuilegiis non nbſtantibus, teneri, & efficaciter obligatas ac obligatos exiſtere.

---

§. III.

A quibus perſonis decimæ ſint perſoluendæ?

SVMMARIVM.

1 *Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati.*

2 *Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes, tenentur ad decimarum ſolutionem.*

3 *Iudæi, & alij infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium.*

4 *Decimas prædiales ſoluere cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in prouinciis Chriſtianorum: non verò reſpectu illarum, quas infideles ipſi in ſuis prouinciis habent, vt num.* 5.

6 *Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſoluere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cuius territorio commorantur.*

7 *Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum.*

8 *Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum.*

9 *Parocho non ſunt ſoluendæ decimæ ex prædiis eiuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure viuunt.*

10 *Clerici tenentur ſoluere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari jure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo comparantur.*

11 *Clerici ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis, per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.*

12 *Priuilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat.*

13 *Priuilegium Papa poteſt aliquos, ſiue in parte, ſiue in totum, eximere à ſolutione decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione.*

14 *Priuilegium, quo quis, ſiue in parte, ſiue in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad noualia, quæ ex poſtfacto orta fuerint.*

15 *Priuilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum ad noualia non extenditur.*

16 Cap. ex parte, il 3. de decim. *declaratur.*

17 *Religioſi omnes ſunt exempti priuilegio in jure ſcripto, à ſolutione decimarum, de noualibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt.*

18 *Ciſterecienſes, Templarij, & Hoſpitalarij priuilegio in jure ſcripto non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt.*

19 *Priuilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſoluendas, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam.*

20 Cap. ex parte, il 1. de decimis, *reuocatum eſt per text.* in c. nuper 34. eodem tit. *non verò quoad partem, vbi agitur de animalibus, vt num.* 47.

21 *Monachi*

21 *Monachi Caleſtini, & Cluniacenſes,*
22 *Monachi Congr. Caſſinen.*
23 *Monachi Congr. S. Benedicti Valliſ.*
24 *Monachi Eremi Camaldulen.*
25 *Monachi B. M. Montis Virginis,*
26 *Sylueſtrini,*
27 *Fratres B. M. de Mercede,*
28 *Fratres S. Antonij Vienuen.*
29 *Cruciferi,*
30 *Fratres Pradicatores,*
31 *Fratres Conuentuales S. Franciſci,*
32 *Canonici Regulares S. Saluatoris,*
33 *Monachi S. Baſilij,*
34 *Minimi S. Franciſci de Paula,*
35 *Carthuſiani,*
36 *Moniales S. Claræ,*

obtinent exeptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt.

De Conuerſis, vel Confratribus mediæ Crucis, del Thao Ordin. Hieroſol. Virginibus item, & viduis, aliiſque mulieribus tertii Ordinis S. Franciſci, S. Dominici, S. Auguſtini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captiuorum, Minimorum, & ſanctiſſimæ Trinitatis, aliorumque Ordinum, Beatæ *nominatis, & Patribus Societatis Ieſu, quid? ibid.*

37 Cap. nuper 34. de decim. *eſt neceſſaria derogatio expreſſa in priuilegiis eximentibus à decimarum ſolutione.*

38 *Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogetur* c. nuper 34. de decim.

39 *Priuilegium habentes non ſoluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſoluere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt.*

40 *Priuilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum.*

41 *Papa communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio.*

42 *Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti priuilegio.*

43 *Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſoluere Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſterij proprietatem tranſiuiſſent.*

44 *Priuilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe enormiter læſiua Eccleſiæ Parochiali.*

45 *Priuilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ.*

Exemptio de non ſoluendis decimis ex conceſſione Sedis Apoſtol. an effectum ſortiatur in præjudicium juris tertiarum Regis Hiſpaniæ, remiſſiuè. ibid.

46 *Religioſi omnes priuilegio in jure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt.*

47 Cap. ex parte, il 1. de decimis, *diſcutitur.*

48 *Leproſi in communi viuentes de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum decimas ſoluere non coguntur.*

49 *Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam priuilegii.*

50 *Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare.*

51 *Epiſcopus poterit interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum.*

52 *Epiſcopus poterit decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere.*

53 *Decimas quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi reuertantur ad menſam Epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam, quæ nunquam moritur.*

54 *Decimas aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa.*

55 *Epiſcopus non poteſt jus percipiendi decimas laicis concedere.*

56 *Decimarum in conceſſione laicis facienda, eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. vt non ſufficiat immemorabilis abſque fama priuilegii.*

57 *Beneplacitum Apoſt. quando eſt reſeruatum in conceſſione Iuris decimandi facta laicis, præſumitur ex lapſu triginta annorum, non vltra.*

58 *Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere, oſtenditur.*

59 *Prælati inferiores poterant ante Conc. Lateranenſe dicimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum: ſed veriùs, vt n. 61.*

60 *Decimæ ſi laicis conceſſa reperiantur, & neſciatur an poſt, vel ante Concilium Lateranenſe fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur.*

62 Cap. 2. §. ſanè, de decim. lib. 6. *declaratur.*

63 *Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint, oſtenditur.*

64 *Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio.*

65 Con

65 *Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſoluatur.*
66 *Conſuetudo valet, vt ex certis fructibus, putà fæno, oleo, decima non ſoluatur.*
67 *Conſuetudo valet, quod ex eodem prædio vna Eccleſia decimas majores percipiat, & alia minores.*
68 *Conſuetudine poteſt introduci, vt decimæ vni Eccleſiæ aliàs debitæ, alteri adſcribantur, & ſoluantur.*
69 *Conſuetudo non ſoluendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de jure debita, probari cum requiſitis immemorialis, ſeu legitimæ præſcriptionis.*
70 *Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus prouinciis.*
71 *Conſuetudo in ſoluendis decimis eſt conſideranda.*
72 *Conſuetudo in ſolutione decimarum quæ ſit attendenda, locine viciniorie, an loci vbi prædia exiſtunt, vel vbi fit ſolutio decimarum, an diœceſis? oſtenditur.*
73 *Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali,*
74 *Conſuetudo illa potiùs eſt attendenda, quæ fauet Parochiali, quàm quæ fauet prædiali Eccleſiæ.*

1 OMNES fideles Parochiani, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati: cùm enim omnes recipientes ſpiritualia, teneantur ſoluere decimas, vt *in princ. huius cap.* oſtendimus, & omnes fideles Parochiani à ſuis Parochis recipiant Eccleſiaſtica Sacramenta; de ratione enim Parochianorum eſt, vt tanquam Parocho ſubditi, prædicta Sacramenta ab alio non ſuſcipiant, qui ob id proprius Sacerdos appellatur, Sot. *in 4. diſt.* 28. *quæſt.4. art.2.* Nav. *in cap. placuit, n.124. de pænit. diſt.6.* rectè fit, vt omnes fideles Parochiani, niſi exempti eſſe dicantur, ad decimarum ſolutionem ſint obligati, *cap. ex tranſmiſſa* 13. *& c. à nobis* 24. ibi, *quilibet, de decim.* Rebuff. *de decim. q.5. à princip.* Hieronym. Carat. *de jurib. parochial. tit.* 5. *cap.* 9. Azor. *inſtitutionum moralium par.1. lib.7. q.7. cap.24. quæſ.1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.19. num.87.* Suar. *de Relig. tom.1. lib. 1. de diuino cultu, cap. 16. n.1.* Leſſ. *de juſtit. tom.1. lib.2. cap.39. dub.5. n.22.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. lib. 2. cap. 1. num. 1.* Moncr. *de decim. cap.5. à princip.* vbi *n. 26.* ait
2 quod † Reges, & Principes tenentur ad decimarum ſolutionem: & *n.28.* quod & ipſi pauperes, quibus tamen decimæ in majori parte ſunt remittendæ, ſi id neceſſitas poſtulauerit, Benincaſ. *de paup. in 6. ſpec. de jud.* Caroc. *cap.52. num.6. & 7.* Vnde
3 Infertur *primò*, Iudæos, & alios infideles non teneri ad ſolutionem decimarum. Diximus ſuprà omnes fideles Parochianos obligari ad decimas perſoluendas; atqui infideles, neque fideles ſunt, neque Parochiani, juxta illud Pauli *1. ad Corinth. 5. de his, qui foris ſunt, nihil ad nos:* habetur *in cap. gaudemus, de diuort.* Igitur, &c. Probat præclarus tex. à ſpeciali *in cap. ex tranſmiſſa* 23. *de decim.* tradunt Gloſſ. *verb. perſoluendas, in c. de terris, illo tit.* Lambert. *de jurepatron. lib.1. p.1. quæſt.7. art.3. num.* 3. quorum reſolutio vera eſt in decimis perſonalibus, cùm illarum nullo modo infidelis debitor ſit, vt tenent Gloſ. *verb. perſoluendas,* ibi, *vnde perſonales decimas non perſoluunt, in d. cap. de terris,* vbi Butr. *ſub num.2. verſ. vel oppono,* Sot. *de juſtit. lib.6. quæſt.4. art.4.* Suar. *d. lib. 1. c. 16. num. 4. verſ. in qua diſtinctio,* Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.7. cap.24. q.3.* Moner. *d. cap.5. num.38.* Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. lib.2. cap. 9. num.1.* Fagundez *dicto præc. 5. lib. 2. cap. 1. ex num.4.* Carat. *dict. tit. 5. cap. 9. verſ. infideles,* Machado *en ſu perfecto Confeſſor y Cura de Almas, lib.2. p.4. tract.10. docum. 1. n.3.* Trullench *in expoſit. Decalog. lib.3. cap.3. dub. 10. num.1,* Caſtr. Palao *in opere morali, tom.2. tract.10. diſp. vnic. puncto 11. n.1.* Probatur ratione: etenim cùm decimæ in ſuſtentationem Clericorum miniſtrantium, & ratione Sacramentorum à ſubditis Eccleſiæ dari jubeantur, ita vt prædicta non adminiſtrarentur, nulla ratione exigi deberent, juxta illud Pauli 1. *ad Corinth. 9.* ibi, *ſi nos vobis,* &c. & infideles non ſint ſubditi Eccleſiæ, nec in gremio illius exiſtere dicantur; inſuper Sacerdotes quiddam ſpirituale illis non miniſtrent, rectè ſequitur, vt eiſdem Sacerdotibus nullum jus competat aduerſùs illos, nec illi decimarum debitores eſſe dicantur. Quamuis contrarium in his decimis perſonalibus tenuerint Gloſ. *in c. quanto, ſub figuratione caſus, in fine, de vſur. & in cap. decimæ, 16. quæſt.1.* quam ſequitur Ancharan. *in dicto cap. de terris, ſub num.1.* & *ibid.* Abb. *n.6.* Rebuff. *d. tract. quæſt.1. n.11.*

Pro quibus facere videtur, quod infideles ſub poteſtate, & dominio Dei exiſtunt, ac proinde cùm in eiuſdem dominii vniuerſalis ſignum decimæ ſint reſeruatæ, neceſſariò videtur dicendum, infideles ad illarum ſolutionem eſſe obligatos; ſiquidem in illis reperitur ea ratio, propter quam decimæ inſtitutæ ſunt. Sed facilè reſpondetur, reſeruationem illam non fuiſſe factam in vniuerſo Orbe, ſed ſolùm in terra Chananæorum à Deo populo Iſraëlitico donata, ac proinde prædicta reſeruatio non reſpexit illos, qui in aliis regionibus habitabant, & eo maximè, quia illa ſuſtentationis moderatio Leuitis congruebat; propterea per præceptum indictum illi populo, vt ſolueret eis decimam partem fructuum, alii non compre-

hendebantur ; quod ſimiliter Eccleſia pro ſuis Sacerdotibus adinſtar illius præcepti imperauit ſuis ſubditis, quo præcepto illos qui illius fidem nunquam amplexi ſunt, nequaquam comprehendi, ait eleganter Sot. *lib. 9. de juſtit. quæſtione quarta, art. 4. col. 4. in fine*: vnde neceſſariò dicendum eſt, infideles ad tales decimas perſoluendas nullo modo obligari: quod quidem aliquatenus temperandum videbatur, vt procedat reſpectu ipſarum decimarum, non reſpectu ſatisfactionis illius intereſſe, quod Eccleſia parochialis eſt perceptura ab alio Chriſtiano, qui poterat in eadem Parochia habitare; tale enim Eccleſia petere poterit, ne aliàs defraudetur: & ita in ſpecie tradit gloſſ. *verb. prætextu, in d. c. ſuu nobis*, Abb. *in d. c. de terris, n. 6.* Sot. *d. art. 4. col. 3. ad fin.* licèt prætextus ille, quod Eccleſia defraudetur, non mihi ſolidus videatur: quia decima perſonalis debetur intuitu laborum, *d. cap. decima, 16. quæſt. 1. d. cap. ad Apoſtolica, & cap. ex tranſmiſſa, de decim.* ergo hac ratione poſſet Eccleſia parochialis intereſſe prætendere à quocunque Nobili fideli non laborante, vel induſtriam non exercente, propterea quod ſi Nobiles ibi non habitarent, poſſent in illis domibus habitare artifices, vel alii induſtrioſi homines, ex quibus poſſet Parochialis decimam recipere: vt benè obſeruat Ricciul. *d. cap. 9. n. 4.*

4 Ad decimas verò prædiales perſoluendas cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu tamen poſſeſſionum, quas ipſi in terris Chriſtianorum titulo emptionis, vel alio comparatunt, prout colligitur ex text. *in d. cap. de terris*, ibi, *vel poſſeſſiones penitus renunciandas*: & ibi, *compellas*; quæ verba non verificantur, niſi reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in prouinciis Chriſtianorum, & meliùs ex *c. quanto, pen. de vſuris*, ibi, *quas à Chriſtianis*, &c. Xuar. *alleg. 28. num. 4. & 5.* Azor. *d. lib. 7. cap. 24. q. 1.* Vaſq. *in opuſc. de beneſic. c. 1. §. vnic. dub. 6.* Baſſæ. *verbo Decima, num. 5.* Machado *d. docum. 2. num. 2.* Monet. *dicto cap. 5. à n. 36.* vbi extendunt ad Paganos, Turcas, & Hæreticos. Probatur ratione, etenim cùm decimæ prædiales ab eiſdem prædiis ad illas obligatis ita debeantur, vt reſpectu illorum onera realia cenſeantur, & infideles teneantur ad omnia onera realia reſpectu poſſeſſionum, quas in prouinciis Chriſtianorum poſſident, arg. text. *in d. l. Imperatores, ff. de publican. & vectig.* rectè fit, vt prædicti infideles reſpectu talium decimarum, attento jure, debitores eſſe cenſeantur, prout Sylueſt. tradit *verb. Decimis, n. 13.* Accedit, quia Eccleſia non debet fraudari ſuo jure quæſito in prædio, propter infidelitatem acquirentis, à quo jure neceſſariò fraudatur, ſi decimæ prædiales in hoc caſu ab infidelibus non ſoluantur, prout conſiderat tex. *in cap. de terris, verſ. ne fortè, & in d. cap. quanto, in fine.*

Vtrùm autem iſta decimarum ſolutio fiat ab infidelibus, vti de decima formali, an verò tanquam de onere annexo, dubitari poteſt; nam Oldrad. *conſ. 81.* Mantu. *conſ. 188. col. 2.* & Abb. *in d. cap. de terris, ſub n. 5.* videntur tenere, quod fiat tanquam de decima vera, & formali, ex eo quod decimarum realium ſolutio eſt de jure diuino, *d. cap. tua nobis, de decim.* ac proinde ad eam obligantur etiam infideles, quia & ipſi tenentur recognoſcere Deum, vt ſupremum Dominum. Sed contrarium, quod ſcilicet ſolutio fiat, vti de onere, per tex. *in d. cap. quanto, §. fin. de vſur.* innuere videtur gloſſ. *in d. cap. de terris*, dum rationem aſſignat, quod ad eum ſpectat fructuum onus, ad quem ſpectat fructuum perceptio: ſequitur Suar. *d. lib. 1. cap. 16. ex n. 6. vſque ad n. 13.* vbi *num. 8. &* 11. ad fundamentum contrariæ ſententiæ reſpondit, præceptum de decimis realibus perſoluendis eſſe quidem de jure poſitivo, quod non fuit datum omnibus hominibus, ſed populo Iſraëlitico, & conſequenter hodie non extendi niſi ad fideles.

At verò reſpectu poſſeſſionum, quas infideles in ſuis Prouinciis habent, non tenentur ad decimas prædiales perſoluendas, eo quòd ceſſat in prædiis jus acquiſitum per Eccleſiam, & in ipſis infidelibus ceſſat ratio, propter quam debitum decimarum conſtituitur. Non obſtat, quod ſicut Eccleſiæ cura eſt infidelibus Baptiſmum, & deinde alia Sacramenta miniſtrare, ita quoque videntur illi teneri in Chriſtianiſmum nomina ſua dare, & Sacramenta ſuſcipere: & ideò cùm ratione Sacramentorum decimæ debeantur, vt *in princ. huius cap.* diximus, vtique dicendum videbatur, voluntatem infidelium non eſſe Eccleſiæ imputandam, & ſic non debere fraudari ſuis decimis, quæ eidem Eccleſiæ debitæ ſunt. Satisfit enim dicendo cum Sot. *d. art. 2. col. 4. in princ.* quod licèt omnes mortales ad fidem ſuſcipiendam teneantur, donec tamen illam profiteantur, nequaquam noſtris legibus obligantur, neque noſtris Prælatis obedire tenentur; quandoquidem præceptum directè in illos non dirigitur, juxta illud *Pauli 1. ad Corinth. 5. De his qui foris ſunt*, &c. ac ſubinde cùm ceſſet obligatio legis, ceſſat quoque obligatio perſoluendi decimas, quantumcunque ex parte Eccleſiæ non deficiat voluntas adminiſtrandi illis Eccleſiaſtica Sacramenta. Quod ſi poſſeſſiones jam aliquando in poteſtatem Chriſtianorum perueniant, tunc non ſolùm decimæ ex illis perſoluendæ ſunt, & infideles illarum ſunt debitores in futurum, verùm etiam tempore præteri- 5

to conſiderato babebirur præter præteritarum decimarum, ſi prædictæ poſſeſſiones rerum ad gremium Eccleſiæ reducantur: nam cùm talia prædia non ita tranſeant in infideles quin penes illos dominia, & obligationes retineantur, ita vt recuperata attenta rei veritate, vt ſaltem jure poſtliminii apud Chriſtianos ſemper exiſtere cenſeantur, vt probat opt. tex. *in cap. prima actione*, 16. q. 4. facit tex. *in l. ſi captiuus* 20. *verſ. verum*, *ff. de captiuis*, reſoluit D. Barboſ. *in l. diuortio*, §. *interdum*, *num*. 7. *ff. ſoluto matrimon*. rectè fit, vt reſpectu illorum propter jus Eccleſiæ quæſitum, prædicti infideles debitores decimarum etiam præteritarum eſſe cenſeantur; aduertit in ſpecie Abb. *in d. cap. de terris*, *num*. 5. *in fine*, dicens debere Eccleſiam, cui debentur, cum illis miſericorditer agere.

6 Infertur *ſecundò*, Clericos, in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, teneri ſoluere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cuius territorio commorantur. Diximus ſuprà, omnes fideles Parochianos, niſi exempti proponantur, ad decimas ſoluendas obligari: atqui Clerici habitantes in territorio alicuius Eccleſiæ, fideles Parochiani ſunt; nec enim ex eo, quod ſunt Clerici, deobligantur à ſubiectione Parochiæ ſuæ, juxta reſoluta per Doctores *in cap. omnis vtriuſque ſexus*, *de pœnit. & remiſſ.* Igitur, &c. Probant Coroll. text. *in c. 2. verſ. illi verò*, & *in cap. commiſſum* 4. *de decim*. tradunt Sanct. Thom. 2. 2. *quæſt*. 87. *art*. 4. Sot. *lib*. 9. *de Iuſtit*. *q*. 4. *art*. 4. Cov. qui alios refert *var. lib*. 1. *c*. 17. *num*. 8. *verſ*. 1. Leſſ. *de Iuſtit. lib*. 2. *c*. 39. *dub*. 5. *n*. 23. Gutier. 2. *Canonicar. quæſt. cap*. 21. *n*. 26. Fagund. *d. præcept*. 5. *lib*. 2. *cap*. 2. *à n*. 1. † Ma-
7 chado *d. docum*. 2. *num*. 5. Villalob. *in ſum. p*. 2. *tract*. 33. *diſ*. 4. Suar. *tom*. 1. *de Relig. lib*. 1. *cap*. 17. *num*. 3. Caſtr. *tom*. 2. *operis moralis*, *tract*. 10. *diſput. unic. puncto* 11. *num*. 3. & 4. Trullench *in expoſit. Decalogi*, *lib*. 3. *cap*. 3. *dub*. 10. *n*. 4. Clerici verò, vt tales conſiderati, non ſunt debitores decimarum ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur; ſiquidem ſic conſiderari non ſunt Parochiani, de ratione enim Clerici eſt, vt aliis ſpiritualia miniſtret; ac proinde cùm decimæ ratione adminiſtrationis ſpiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta eſt, vtique Clerici, quibus, in quantum tales, prædicta adminiſtratio non fit, ac propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum ſolutionem non tenebuntur. Ex his jam

8 *Primò* colligitur, Clericos non teneri ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum. Patet, ſi expendamus reſpectu illorum fructuum, non Parochianos, ſed Clericos miniſtrantes ſpiritualia conſiderari: vnde nil mirum, ſi ex illis ſoluere decimas non teneantur: Ita in ſpecie probat tex. *in d. cap. 2. in princip.* qui neceſſariò ſic intelligendus eſt, eo quòd Pontifex ibi adducit exemplum Leuitarum, quos conſtat nihil aliud poſſediſſe, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, vt habetur *Ioſue cap*. 15. *in fin. & Numer. c*. 18. ac proinde vt ſimilitudo rectè procedat, tex. ille *in princ*. neceſſariò intelligendus eſt de beneficiis Clericorum, prout in illis reſoluunt S. Thom. & Sot. *ubi ſuprà*: vel interpretandus, vt probet Clericum non debere decimam ſoluere Clericis ex illis decimis, quas ipſe percepit, ſicut aiunt Rebuff. *quæſt*. 5. *n*. 6. Monet. *d. cap*. 5. *quæſt*. 1. *n*. 8. & Azor. *d. cap*. 24. *quæſ*. 5. Quicquid aliter, atque aliter intelligere nitatur Perez *l*. 5. *prope fin. verſ. eſt & aliud*, *tit*. 3. *lib*. 1. *Ordin. pag*. 67. Suar. *d. tract*. 2. *de decim. lib*. 1. *c*. 17. *n*. 23. Franc. Leo *in theſauro fori Eccl. part*. 2. *cap*. 12. *de decimis*, *à n*. 52. Bellet. *diſquiſition. clerical. p*. 1. *tit. de Clerico debitore*, §. 12. *à n*. 35. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib*. 19. *n*. 88. Vaſq. *in Opuſc. de benefic. c*. 1. *quæſ. unico*, *dub*. 8. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſiaſt*. *q*. 628. Paul. Layman. *in Theologia morali*, *lib*. 4. *tract*. 6. *cap*. 3. *num*. 3. Leſſi. *de Iuſtit. lib*. 2. *c*. 39. *dub*. 5. *n*. 23. vbi intelligit de clericis eiuſdem Eccleſiæ.

Sic ſanè † decimæ non ſunt ſoluendæ Pa- 9
rocho ex prædiis eiuſdem Eccleſiæ, ex quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure viuunt, prout in ſpecie reſoluunt Doctores *ſuprà* citati: ſi modò prædicta prædia etiam dotalia Eccleſiæ, fuerint intra limites eiuſdem, aliàs ſecus, vt tradunt gloſſ. *verb. nullo*, *in cap*. 1. *de cenſib*. Abb. *num*. 6. *in d. cap*. 2. & *in c. nuper*, *notab*. 1. *de decim*. Rebuff. *d. quæſt*. 5. *num*. 20. Couar. *d. lib*. 2. *cap*. 17. *n*. 8. *verſ. ſecundò*, Azor. *d. quæſ*. 5. Valer. Reginald. *d. num*. 88. Gutier. *d. cap*. 21. *num*. 54. Bellet. *d*. §. 12. *num*. 36. Quidquid indiſtinctè contrarium ſentiant *gloſſ*. 1. *in d. c*. 2. ibi, *hoc intellige de dote Eccleſiæ*, *de qua Clerici non debent dare decimas*, S. Thom. *d. art*. 4. Balb. *de præſcript. p*. 5. *princ. q*. 7.

Verùm ex fructibus perſonalibus, quos ipſi Clerici ex officio clericali accipiunt, ſoluere teneantur decimas perſonales? Dicendum eſt, quod ſimiliter non tenentur, ex ſupradicta ratione; & ita fatentur Couar. *d. cap*. 17. *num*. 8. *verſ*. 1. Monet. *d. cap*. 5. *n*. 4.

Colligitur *ſecundò*, Clericos teneri ſoluere 10
decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari jure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quouis titulo compararunt. Patet ſi expendamus, reſpectu huiuſmodi prædiorum magis Parochianos, quàm Clericos conſiderari, ac proinde nil mirum, ſi decimas ſoluere teneantur. Ita in ſpecie probat tex. *in d. cap*. 2. *verſ. illi profectò*, ſic neceſſariò intelligendus: tradunt Sot. *d. q*. 4. *art*. 4. Couar.

d.cap.17.num. 8.verſ.primum hinc conſtat. Azor. *d. quæſ.5.* Monet. *d. cap. 5. num.3.* Fagundez *d.cap.2. num.4.* Gutier. *d. lib. 4. Canon. cap.21. num.31.* me citato Trullench *d.dub. 10.num.2.* vbi intelligit *cap.nouum genus, hoc tit.* loqui de prædiis, quæ ſunt dotes Eccleſiæ: & *num.3.* tenet illam Parochiam quæ de nouo acquirit aliquos agros vel proprietatem intra terminos alterius Parochiæ emptione, vel teſtamento, aut donatione, teneri decimas ei ſoluere de campis acquiſitis: & *num. 4.* reſoluit Parochum de jure communi teneri ad decimas prædiales ex his prædiis, quæ titulo ſæculari acquirit, latè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ.deciſ.605.in 1. edit.* aliàs *reſol.429. in 2.edit.* vbi probat Clericum teneri ſoluere decimam de eo, quod percepit ex patrimonio, ad cuius titulum fuit ordinatus. Quod ampliandum eſt primò, ſiue prædicta prædia ſint in aliena, ſiue in propria Parochia: vtroque enim caſu procedit ratio de qua *ſuprà.* Ampliandum eſt quoque ſiue Clerici ſint Rectores earundem Eccleſiarum, vt aduertunt S. Thom. & Couarr. *locis proximè citatis,* ſiue Epiſcopali, ſeu quacunque alia dignitate præfulgeant, juxta tex. per locum à ſpeciali *in cap.queſti,16.quæſt.1.* Gutier. *d. cap. 12.num.2.* Nec refragatur dicere, quod Prælati exempti non ſubſunt Parocho, arg. tex. vbi gloſſ. & Doctor. *in cap.vlt. de Pœnit.& remiſſ.* Siquidem reſpondetur, illos Prælatos non ſubeſſe Parocho per accidens, quia ſcilicet alteri ſubjiciuntur, nempe Romano Pontif. vel prælato ſuperiori; ſed nihilominus attentâ rei naturâ, Parochianos eſſe, ſicut ſunt alii fideles, arg. tex. *in d.c.omnis vtriuſque ſexus:* & inde eſt, quod illorum familia remanet ſubiecta ipſis Parochis, vt aduertit Sot. *in 4.diſtinct.18. quæſt.4.art.2.col.8.* facit text. *in d.c.queſti.*

Colligitur *tertiò,* Clericos ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis, per ſe, & perſonali debito obligari ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent, vt per Couar. *d.cap.17. num. 8. verſ. primùm hinc conſtat.* Suar. *lib. 1. c.17.n.21.* Rebuff. *d.q.5. n.9.* Fagund. *d.præc.5. lib.2.cap.2. num. 2.* Monet. *d.cap. 5.num. 4.* Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.4. tract. 6. cap.3.num.2.* vbi aduertit, quod licèt hæc reſolutio hodie nullum vſum habeat in decimis merè perſonalibus, quippe quas nec laici, multò minùs Clerici pendere ſolent; locum tamen habet in terris noualibus, quas ſi excolat Clericus, cùm antè nullum, aut modicum fructum afferrent, ad decimas Parocho ſuo ex illis ſoluendas obligari incipit, non per accidens ratione rei, ſiue terræ, ſed per ſe, & ratione propriæ perſonæ.

12 Infertur *tertiò* reſolutio ad illam quæſtionem, vtrùm priuilegio Romani Pontificis poſſit dari exemptio à ſolutione decimarum? In qua partem affirmatiuam in ſpecie tenent Doctores communiter *in c. à nobis, de decim.* Dec. *conſ.113.num.2.* Couarr. *lib.1.var. cap.17. num.9.* Gutier. *conſ. 5. num. 8.* & *Canon. quæſt. lib.2.cap.21.num.26.& 130.* Fr.Ludov. Miranda *in man.Prælat.tom.2.quæſt.49. artic. 6.* Monet. *de decim.cap.5.num.46.* Leſſi. *de Iuſtit.lib.2. cap. 38.dub.5.* Suar. *d.lib.1.c.18.n.1.* Fagund. *d.præcep.5.lib.2.c.4.n.1.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.par. 2. cap. 4.n.63.* nouiſſimè Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regular.reſol.50. n.2. cum ſeq.* latè Trullench *d. c.3. dub.11.princ.* Pro quibus faciunt plura Iura, quæ circa ſolutionem decimarum de priuilegiis Romanorum Pontificum mentionem faciunt, prout eſt tex. *in d.c.à nobis,* ibi, *exemptis, & in cap. ſuggeſtum 9. & in c. ex parte 10. & in cap. ad audientiam 12. & in cap.pen. de decim. & in cap. ſi de terra 6. & in cap. accedentibus 15. & in c. dudum 31.de priuileg.* Faciunt etiam plura alia priuilegia, quæ non ſolùm aliquibus Religioſis circa decimas non ſoluendas à Summis Pontificibus ſunt conceſſa, de quibus *infrà* mentionem faciemus; ſed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentiæ, ac aliis Proceribus per totam Hiſpaniam, vt conſtat ex *deciſ.702.p.1. div.& deciſ.665.par.3.recent.* quæ quidem priuilegia nequaquam Pontifices concederent, ſi ad illa concedenda poteſtatem non haberent.

Laborant tamen gloſ. & Canoniſtæ noſtri, tenentes decimas eſſe de Iure diuino, in aſſignanda ratione, ob quam contra illud diſpenſare videatur Summus Pont. cùm tamen alioquin non poſſit, vt videtur probari ex *cap.ſunt quidam, & c.ſtatuta, 25. quæſt.1. cap. literas, de reſtit. ſpol. & ex c.cùm ad monaſterium, in fine, de ſtatu Monach.* & tuentur plures, quos plena manu citaui *in tr. de jure eccleſiaſtico, lib.1. de perſonis, cap.2.de poteſt. & auctorit. Romani Pont. num.119.* In primis gloſſ. *verb. exemptus, in d.cap. à nobis,* exiſtimat per talem conceſſionem exemptionis non tolli omninò jus naturale, aut diuinum, quo debetur congrua ſuſtentatio; ſed ſolùm limitari in illo caſu particulari, quo ſuo priuilegio aliquem eximit à ſolutione decimarum: quod quidem prædicta gloſſ. exiſtimat non eſſe inconueniens, vt fiat à Pontifice. Sequitur gloſſæ explicationem Dec. *vbi ſup. & in c. cùm ordinem, in princip. de reſcript.* dicit receptum Mench. *illuſtr. cap.80. num.11.* Verùm hæc gloſſ. explicatio non placet: conuincitur etiam in primis, quia ſuppoſita illius explicatione non valeret tale priuilegium exemptionis abſque juſta cauſa, eo quòd ſine illa deficit poteſtas diſpenſandi in jure naturali, & diuino, vt oſtendimus *dicto cap.2.* & tamen apparet prædictum priuilegium validum eſſe, quantumcunque ſine juſta cauſa concedatur, vt fatentur multi ex ſu-

prà

prà relatis. Conuincitur etiam, quia talis cauſa juſta non præſumeretur in dicto priuilegio, niſi per ipſum concedentem eſſet expreſſa, juxta tradita per Doctores *in cap. quæ in Eccleſiarum, de conſtit.* quod tamen non videmus in multis priuilegiis, quæ circa exemptionem decimarum ſunt conceſſa, prout plura reperiuntur. Vnde alij Doctores exiſtimant Pontificem non aduerſari juri naturali, & diuino in concedenda exemptione decimarum, eo quòd tantummodò illud jus decimarum eodem diuino, & naturali Iure debitum dicitur remittere, prout in effectu tradit Gutier. *d. cap.* 21. *n.* 26. & ante illum apertè Sylu. *verb. Decima, n.* 11. Pro qua declaratione facit, quia in decimis, ſicut in aliis rebus ſpectantibus ad Chriſti patrimonium, habet Eccleſia jus adminiſtrationis, vt reſoluit Abb. *num.* 20. & alii *in c. cùm ſuper, de cauſ. poſſeſ. & prop.* quocirca ſicut procurator cum libera adminiſtratione cenſetur habere ſpeciale mandatum ad diſtrahendas res domini conſtituentis; juxta tex. *in l. procurator, ff. de procurat.* ita quoque Eccleſia cenſetur habere prædictum ſpeciale mandatum, ac ſubinde nil mirum, ſi Pontifex ſuo priuilegio diſtrahens remittat prædictum debitum decimarum, juxta reg. tex. *in c. ſine exceptione,* 12. *q.* 2. Sic ſimiliter idem Pontifex diſpenſat in voto, cujus obligationem juris diuini eſſe conſtat. Quæ quidem explicatio, licèt defendi valeat, nobis tamen placere non poteſt; ſiquidem illa remiſſio fieri poteſt à Pontifice circa illa, quæ ſunt in illius adminiſtratione, & nullum niſi Eccleſiæ reſultat præiudicium, iuxta reg. tex. *in cap.* 2. *de præbend. lib.* 6. nihilominus tamen dato præiudicio in tali remiſſione, Ius naturale, & diuinum offenditur, ex reg. tex. *in cap.* 1. *verſ. nec nos, de cauſa poſſeſ.* quod præiudicium apparet fieri Parocho, cui jus quæſitum eſt ad recipiendas decimas à ſuis Parochianis. At Monet. *d. cap.* 6. *num.* 53. putat Papam poſſe aliquibus immunitatem à decimis concedere; non autem in vniuerſum præceptum de decimis ſoluendis tollere: quia primo caſu Iuri humano Pontificio, non verò naturali, aut diuino derogat; in ſecundo verò, quia tale decretum eſſet irrationabile, nec conueniens Chriſtianæ Reip. cuius intereſt ſpiritualium miniſtros inopes non eſſe; & quia Iuri naturali, & diuino congruit, vt laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quique ſpiritualia ſeminant, temporalia metant. Sed nec hæc explicatio difficultatem abſoluit.

Quare Ego pro vera declaratione aduertendum exiſtimo, exemptionem decimarum dupliciter poſſe conſiderari; vel enim talis eſt, per quam miniſtri ſuſtentatio offenditur,

vel rurſus talis proponitur, quâ conceſsâ, adhuc remanet prædicti Miniſtri congrua, & ſufficiens ſuſtentatio. Meminit huius diuiſionis Couar. *variar. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 9. Gutier. *d. cap.* 21. *num.* 29. Hoc ſuppoſito, reſoluendum eſt in priori caſu, priuilegio Romani Pontificis fieri non poſſe, vt talis exemptio procedat; ſiquidem congrua Miniſtri ſuſtentatio, quæ in hac ſpecie offenditur, & aufertur, Iure diuino debita eſt, vt *ſuprà* oſtendimus; quod quidem Ius diuinum, & naturale, priuilegium Romani Pont. offendere nequit. Non ſic dicendum in poſteriori caſu, in quo per priuilegium illius talis exemptio concedi poteſt; ſiquidem præceptum de ſoluendis decimis, quatenus excedit prædictam congruam Miniſtri ſuſtentationem, non eſt diuinum, ſeu naturale, ſed ſolùm humanum, contra quod priuilegium dari poteſt. Ex his,

Colligitur *primò*, poſſe priuilegium aliquod, ſiue in partem, ſiue in totum, eximere à ſolutione decimarum; vtroque enim caſu, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione, verificatur ratio, de qua *ſuprà*, prout in ſpecie reſoluit Couar. *citato loco*, Gutier. *d. cap.* 21. *num.* 29. Azor. *d. lib.* 7. *cap.* 37. *quæſ.* 6. 13
Nec obſtat dicere, quod axioma illud diuinum, *Dignus eſt operarius mercede ſua*, ſine dubio adſtringit omnes illos, ad quorum vtilitatem operarius ipſe laborat, ac ſubinde omnes debere concurrere in miniſtrando cibo, juxta illud Pauli 1. *ad Corinth.* 9. ibi, *Quis ſuis ſtipendiis militauit vnquam?* Vnde cùm Parochus ad omnium Parochianorum vtilitatem laboret, videtur dicendum, quod quantumcunque ille Parochus ſufficientem habeat alimoniam, nihilominus tamen, attento Iure naturali, & diuino, debitores ſunt decimarum, & conſequenter nullus ex prædictis Parochianis poteſt priuilegio eximi, ſaltem in totum, à ſolutione decimarum. Satisſit enim, ſi aduertamus, prædictum axioma procedere quidem collectiuè, ita vt in illa Parochia ab illa immediatè Parochus habeat cibum, hoc eſt, congruam ſuſtentationem pro miniſtrandis ſpiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem conſtituunt; non verò procedit diſtributiuè, ita vt ſinguli ex eadem in indiuiduo, niſi aliud jus humanum addatur, teneantur. Pro quo facit, quia conſuetudo potens fuit, vt homines à decimis perſonalibus in totum excuſarentur, quorum multi illo tempore ſicut & modò, alios non habebant, nec habent fructus, ex quibus decimas ſoluere poſſent: Et non eſt dicendum, quod magis operetur conſuetudo, quàm priuilegium Romani Pont. arg. text. *cap.* 1. *de conſtit. lib.* 6. & per conſequens,

quod auctoritas illa non diſtributiuè, ſed collectiuè intelligenda eſt. Facit etiam, quia vt Doctores fatentur, priuilegio fieri non poteſt, vt tanta quantitas perſoluatur; & videtur dicendum majorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem ſoluendi decimas in ſuo fundamento, arg. tex. *in l.vlt. ff. de fundo inſtr.* ac proinde ſi priuilegium, manente congrua ſuſtentatione, aliquem, vel aliquos in parte eximere poteſt, vtique dicendum eſt in totum eoſdem, manente eadem ſuſtentatione, eximere poſſe.

14 Colligitur *ſecundò*, priuilegium quo quis, ſiue in partem, ſiue in totum à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extendi ad noualia, quæ ex poſtfacto orta fuerint. Patet ſi expendamus huiuſmodi priuilegium de decimis non ſoluendis eſſe quidem odioſum: tum, quia contra Ius procedit; tum etiam, quia Parochi præiudicium in ſe continet, ac ſubinde data in aliquibus illius operatione, in aliis, quantum fieri poteſt, reſtringendum eſt, juxta reg. tex. *in l.1.§.ſi quis à principe, ff. ne quid in loco publico*, iuuat regula *odia, de regul. juris, lib.6.* & ita in ſpecie tradunt Rebuff. *d.tract. quaſt.* 14. *numero* 3. refert alios, & ſequitur Gutier. *d.cap.*2. *num.* 130. Monet. *cap.* 4. *num.* 67. nouiſſimè Hieron. Roderic, *in compendio quaſtion.*
15 *Regular.reſol.*50. *num.*6. Accedit, quia † priuilegium de percipiendis decimis, ſimpliciter conceſſum, ad noualia non extenditur, prout in ſpecie probat text. *in cap.* 2. *§.* 1. *de decim.lib.6.* latè reſolvit Couar. *d. lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 13. ex eo, quia tale priuilegium ex prædictis duobus odioſum, reſtringendum eſt. Quod ſi priuilegium concedatur de non ſoluendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam noualia, quæ propriis fiunt manibus comprehenduntur, juxta tex. *in cap. ad audientiam* 12. *& in cap. ex parte, il* 1. *de decim.* Rebuff. *dict. quaſt.* 14. *num.*18. Gutier. *d.c.*21. *num.* 31. Monet. *d.cap.* 4. *num.*68. Accedit etiam, quia priuilegium, quantumcunque ſit odioſum, vt ſuprà dictum eſt, & vti tale in dubio ſtrictè intelligendum, ex Gutier. *d.conſ.*5. *num.*15. nihilominus tamen, non refragante, imò iuuante concedentis intentione, ſemper intelligendum eſt ſecundùm propriam ſignificationem, ita vt illa comprehendantur, quæ in propria veniunt ſignificatione: docet in ſpecie Dec. *conſ.* 113. *num.vlt.* Rebuff. *d.tract. quaſt.*13. *num.* 32. & conſtat appellatione laborum propriè noualia contineri, vt probat tex. *in d.cap. ad audientiam*, text. ſic intelligendus *in c.quid per nouale, de verbor. ſignif.* ac ſubinde nil mirum, ſi in tali priuilegio noualia, quæ fiunt manibus, comprehendantur; & ita in effectu tenet Monet. *d. cap.* 4. *num.* 68. vbi *num.*69. ſubdit priuilegium non ſoluendi dicimas noualium, intelligendum eſſe de his noualibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis quaſi poſſeſſionem juris percipiendi decimas, per tex. *in cap. dudum, pen. de priuileg. & in cap. ſtatuto, in princ. de decim. in* 6.

Verùm obſtat maximè text. aliàs difficilis *in cap. ex parte, il* 3. *de decim.* quatenus probat priuilegium Eccleſiaſticæ perſonæ conceſſum, vt ſibi accipiat decimas ſuorum prædiorum, noualia comprehendere: quia quando majus conceditur, etiam minus conceſſum eſſe videtur; de cuius intellectu multa tradunt Couar. *d. cap.*17. *num.*13. Gutier. *d.cap.*11. *n.*116. *cum ſeqq.* Menoch. *conſ.* 36. *num.*21. Rebuff. *d. tract. quaſt.* 14. Valaſc. *conſ.*58. *num.* 9. Suar. *d. tract.*2. *de decim. lib.*1. *cap.*23. *num.*4. Monet. *d.cap.* 4. *num.* 65. *&* 66. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.*782. *num.*15. Caſtill. *tom.*7. *de tert. cap.* 14. *num.* 14. inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quod procedat ex mente concedentis; & maximè, quia in eo text. non agitur de priuilegio percipiendi decimas in aliena Parochia; hoc enim reſtringendum erat, idque colligitur ex illis verbis, ibi: *parochiarum tuarum*; & in his terminis rectè conuenit ratio, quia cui maius conceditur, minus conceſſum eſſe videtur; nam quidam contendebant ad Abbatem in ipſius Parochia decimas noualium non pertinere, vel quia eas non poſſidebat, vel quia præſcriptione, aut alia ratione eas amiſerat, vel denique, vt ex integra refert Rebuff. *d. loco, num.* 8. quia Epiſcopus decimas noualium cuidam Canonico conceſſerat: vnde priuilegium hoc Pontificis hoc caſu fauorabile debet cenſeri, quia per illud fit regreſſus ad Ius commune, juxta reg. tex. *in l.ſi vnus, §. pactus, ff. de pactis*, cum vulgaribus. Sed iſte Rebuffi intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi poteſt; quia ſi benè aduertamus, integra relata per Rebuff. non eſt originale *d.cap. ex parte*, nec vllo modo pertinet ad ejus ſpeciem, imò ſuper alia longè diuerſa emanauit; idque conſtat non ſolùm ex verbis vtriuſque, in quibus longè differt litera vnius ab alio, & in integrum non habentur verba, ſicut nec ratio ſcripta in illo text. Verùm etiam, quia text. ille agit de Abbate S. Columbæ Senonen. in Epiſcopatu Pariſienſi, & illi Abbati facta fuit conceſſio, de qua agit tex. & ad eundem, vt ex ſupraſcriptione conſtat, dirigitur Decretalis: at verò integra per Rebuffum relata agit de caſu, qui contigit in Epiſcopatu Nouarien. Prouinciæ Mediolanen. & juxta ſupraſcriptionem eiuſdem Rebuffi dirigitur ad Rectorem Eccleſiæ Beatæ Mariæ, cui deci-

marum

marum facta fuerat conceſſio; tum etiam, quia in præfata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit, ſecundùm jus, & ex vi primæ conceſſionis poſſe percipere noualium decimas, ſed potiùs ex noua indulgentia concedit id, ita vt quandiu vixerit Canonicus qui eas noualium decimas percipiebat, & ſententiam pro ſe obtinebat, nullum eidem in perceptione præjudicium inferatur: ſed tamen eo mortuo indulget Papa prædictas decimas Rectori, & illi Eccleſiæ. At *in d.cap. ex parte*, abſque noua indulgentia, ex rigore Iuris communis, & tanquam indubitatum decidit Papa, Abbatem poſſe decimas noualium percipere, vt conſtat ex litera, ibi, *exigere ſutis potes*, juncta ratione, quæ ſequitur. Quare retenta mente communi, quod text. agat de priuilegio percipiendi decimas (licèt ſummarium contra verba Pontificis referat priuilegium non ſoluendi) tentari poſſet priuilegium illud ideò comprehendere & veteres, & noualium decimas, quia conceſſum fuit ſub ea forma pleniori, ſcilicet, *de laboribus terræ parochiarum ſuarum integraliter decimas percipias*; quæ verba, & priuilegii forma ex intentione concedentis omnes decimas includunt. Sed quia ratio, quam text. *in fine* reddit, non ſat conuenit huic intellectui, nec apparet, aut jure probatur, Pontificem in priuilegio percipiendi decimas alienas, quod eſt magis nociuum, & odioſum, quàm ſit illud non ſoluendi, ex traditis per Rebuff. *d. quæſt.*14. *num.*28. *&* 30. admiſiſſe illas diuerſas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabilius exiſtimo *d. cap. ex parte*, non agere de priuilegio, aut conceſſione ſpeciali circa decimas recipiendas, ſed magis de conceſſione Iuris communis, per quam, eodem attento, potuiſſet Abbas ille, vel Parochus quicunque percipere decimas de laboribus terræ Parochiarum ſuarum. Senſus ergo eſt, *cum tibi conceſſum ſit* (ſcilicet à Iure communi) *quod maius*, &c. & ita in effectu ille tex. explicat id ipſum, quod habetur *c. cùm contingat, verſ. vnde, de decim.* & integra relata per Rebuff. ſcilicet, noualium decimas pertinere ad Parochos, quibus abſolutè. & cum integritate decimæ intra Parochiam Iure communi conceſſæ ſunt, cui intellectui ſatis conueniunt verba text. Siquidem conceſſum, propriè loquendo, dicitur etiam illud quod lege, & Iure communi tribuitur, *l.*2. *in princ. ff. ne quid in loco publico*: & vulgò dicimus, *Fruſtrà precibus impetratur quod à Iure communi conceditur.* Inſuper congruit ratio, quam text. ille *in fine* reddit, quippe quæ propriè, & abſolutè loquendo vera eſt, & procedit in his, quæ à Iure communi conceduntur, ſicut & in aliis fauorabilibus, non ita verò & in cæteris, quæ jure ſingulari, & ex priuilegio contra Ius commune conceduntur, ſicut nec in reliquis odioſis, juxta *reg. cui licet, de regul. Iuris in 6. & Iaion debet, eod. tit.* cum iis, quæ tradunt Scribentes *ibidem.* Et juxta hunc intellectum dubitandi ratio in eo eſſe potuit, quod Epiſcopus, vel alius prætendens decimas noualium, in quarum poſſeſſione Abbas non exiſtebat, arbitratur illas ad Abbatem non pertinere, quia de nouo inſurgebant, & fortaſſe etiam ex eo, quod Abbas non vnam tantùm, ſed multas Parochias habebat, vt conſtat ex litera, ibi, *Parochiarum ſuarum*; quas tamen ex diſpenſatione, & in quibuſdam caſibus Iure expreſſis juſtè potuit obtinere, & conſequenter in eiſdem ex conceſſione Iuris decimas noualium exigere. Nec retento hoc intellectu obſtat *cap. tua* 25. *in fin. de decim.* Quoniam vltra alios intellectus Abb. & aliorum vtrobique, & tradita per *gloſſ.* 1. & Doctores *in cap. peruenit*, 1. *quæſt.* 7. & poſt Fortun. & Conar. *d. lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 3. Rebuff. *dict. quæſt.* 14. *num.* 2. *&* 29. text. ille non agit de conceſſione decimarum ſimpliciter, & abſolutè facta, ſed de illa, per quam decimæ antiquæ, quas Eccleſia poſſidebat, alicui concedebantur, veluti in feudum, in qua ſpecie non includuntur decimæ noualium, & neceſſaria eſt ad hoc noua, & ſpecialis conceſſio, juxta *cap.* 2. *in princ.* vbi notat gloſſ. in caſus poſitione, & alii, *de decim. lib.* 7. idque ſatis intendit *d. cap. tua*, ibi, *occaſione decimationis antiquæ*, & clariùs ibi, *non ſit extendenda licentia, ſed reſtringenda:* quæ verba ſignificant conceſſionem, de qua text. agit, quippe quæ referebatur ad decimas antiquas, non niſi per extenſionem noualium decimas includere potuiſſe.

Infertur *quartò*, Religioſos omnes eſſe exemptos priuilegio in jure ſcripto à ſolutione decimarum de noualibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt, vt probatur *in c. ex parte, il* 2. *de decim.* & docent *ibid.* Hoſt. *num.*4. Butr. *num.*9. & Anchar. *num.*3. Rebuff. *d. tract. q.*14. *num.*45. Monet. *d. cap.* 4. *num.*56. Gutier. *conſ.*5. *num.*1. Suar. *d. tract.*2. *lib.*1. *cap.*19. *num.* 2. Fagund. *d. præc.*5. *lib.*2. *c.*3. *à num.*7. Rot. *in Carthaginen. decimarum*, 16. *Februarij* 1615. coram *bonæ mem. Dunozetto.* Intellige procedere in his tantùm noualibus, quæ deſeruiunt pro vſu Monaſterii, vt expreſsè declarant in illo tex. Abb. *num.*3. Ioan. de Anan. & Anchar. *n.*2. Rubuff. *d. quæſt.*14. *circa fin.* quos refert, & ſequitur Rot. *in Cordaben. Decimarum*, 21. *Maii* 1617. coram *bon. mem. Patriarcha Manzanedo.* Limita tripliciter hanc illationem, & *primò*, vt locum non habeat vbi noualia ab iiſdem exemptis aliis traduntur excolenda, ſicut colligitur ex *dict. cap. ex* 17

parte, ibi, *propriis manibus*, Rebuff. *d. quæſt.* 14. *num.* 17. Monet. *d.cap.*4. *num.* 58. *Secundò*, niſi pacto expreſſo ad hoc teneantur, gloſ. *verb. laborum, in dict. cap. ex parte*, Rebuff. *d. quæſt.* 14. *num.* 53. Monet. *d. cap.*4. *n.*59. *Tertiò*, niſi ſoluendo tacitè renunciauerint priuilegio ſuo, gloſ. *d. verb. laborum*, Rebuff. *d. q.*14. *num.* 54. Monet. *d. cap.*4. *num.*60.

18 Priuilegio quoque in iure ſcripto Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii non tenentur ſoluere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt, vt expreſsè probatur *in d. cap. ex parte*, *§l* 1. *& in cap. licèt, eod. tit.* quod quia quidam intelligebant ſolùm de noualibus, Pontifex *in cap. ad audientiam, eod. tit.* exponit intelligi dictum indultum debere, non tantùm de noualibus, ſed etiam de prædiis, quæ propriis manibus à Religioſis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædiis, quæ poſt Concil. Lateranen. Ciſtercienſes acquirunt, vt causâ acerrimè diſputatâ reſoluit Rot. *in Pampilonen. Decimarum*, 18. *Decembris* 1615. coram *Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*; præſertim propter priuilegia Sixti IV. ibi, *ſingulares perſonas dicti Ordinis à præſtatione decimarum, tam pro poſſeſſionibus habitis ante, & poſt Concil. quàm de cætero habendis, quæ propriis ſumptibus excolunt, & excolent*, *&c.* referunt Renat. Chopin. *de ſacra politia, lib.* 3. *tit.* 2. *n.* 8. Fr. Emman. *in collect. Bullarum Apoſt. pro*

19 *Regularibus, Bulla* 5. *Martini V.* Quorum † priuilegia, cùm ſint perſonalia, ideò non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, vt in puncto priuilegiorum Ciſtercenſium eſt *deciſ.* Putei 522. *lib.* 2. & dicit Rot. *in Toletana Decimarum*, 17. *Iunij* 1611. coram *Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano*. Nec etiam ſuffragatur reſpectu arrendatariorum, etiamſi ipſi fratres aliquam culturam exiguam adhibeant, Seraph. *deciſ.* 827. *num.* 3. *cum ſeqq.* Prout nec etiam ſuffragantur, ſi prædia locentur ad pecuniam: tunc enim in nibilo Ciſtercienſes exemptos eſſe non ſemel tenuit Rota, & ſignificanter *deciſ.* 2. *de priuil. in antiq.* & coram Puteo *deciſ.* 150. *lib.* 2. *in correct. & p.* 2. *diuerſ. deciſ.* 23. *n.*4. *& ſeqq. & in Carthaginen. Decim.* 26. *Nouembris* 1600. coram *bonæ memor. Penia.*

20 Verùm diſpoſitio *dicti c. ex parte*, *§l* 1. quoad ſupradicta reuocata eſt per tex. *in cap. nuper* 34. *de decim.* quo attento Ciſtercienſes; & omnes Regulares, qui gaudent iiſdem priuilegiis, de terris alienis, & in poſterum acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, & ſumptibus excolant, debent ſoluere eaſdem decimas, quas antea domini terrarum ſoluebant, vel ſe inter ipſos componere: verba enim tex. clara ſunt. *Decernimus, vt de alienis terris, & amodò acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, aut ſumptibus excolant, decimas perſoluant Eccleſiis, quibus ratione prædiorum antea ſoluebantur, niſi cum ipſis Eccleſiis aliter duxerint componendum.* Et ideò omnes ferè Religioſi per ſpecialia priuilegia à Summis Pont. exemptionem obtinuerunt à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt, & de multis meminere Fr. Ludou. Miranda *d. tom.* 2. *quæſt.* 49. *art.* 12. *in concluſ.* Suar. *d. lib.* 1. *c.* 18. 19. *&* 20. Villal. *in ſum. p.* 2. *tract.* 33. *dif.* 4. *à n.* 5. Portel. *in dub. Regul. verbo Decima*, Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom.* 2. *q.* 44. *art.* 4. *&* 5. *& tom.* 3. *q.* 16. Fagund. *d. præc.* 5. *lib.* 2. *c.* 4.

21 Et nuncupatim de conceſſo pro Monachis Cæleſtinis, & Cluniacenſibus teſtatur Renat. Chopin. *monaſticon lib.* 2. *tit.* 1. *n.* 5.

22 Et pro monachis Congregationis Caſſinen. aliàs S. Iuſtinæ de Padua, eſt priuilegium Eugenii IV. *ſub Dat. Kalend. Martij* 1434. relatum per Fr. Emman. *in d. collect. Bullarum dicti Pont. Bulla* 7.

23 Et pro Monachis Congregationis S. Benedicti Valliſoleti, eſt priuilegium Clement. VII. *ſub Dat.* 8. *Decembris* 1530. de quo *in eodem Bullario nouo, tom.* 2. *Bulla* 7. *eiuſdem Pont.*

24 Et pro Monachis Eremi Camaldulenſis, & Congregationis S. Michaëlis de Murano adeſt priuilegium Leonis X. *ſub Dat.* 4. *Nouemb.* 1513. §. 29. relatum *in eodem Bullario nouo, tom.* 1. *Bulla* 2. *eiuſdem Pont.*

25 Et pro Monachis B. Mariæ Montis Virginis adeſt priuilegium Cæleſtini III. *Dat.* 4. *Nouembris* 1097. relatum *in eod. Bullario nouo, tom.* 1. *Bulla* 3. *eiuſdem Pont.*

26 Et de Sylueſtrinis adeſt priuilegium Innocentii IV. *ſub Dat.* 5. *Kalend. Iuly* 1247. relatum *in eod. Bullario nouo, tom.* 1. *Bulla* 5. *eiuſdem Pont.*

27 Et pro Fratribus B. Mariæ de Mercede adeſt priuilegium Gregorii XI. *ſub Dat.* 5. *Kal. Iuly* 1373. relatum *in eodem Bullario nouo, tom.* 1. *Bulla* 3. *eiuſdem Pontif.*

28 Et pro Ordine S. Antonii Viennenſis adeſt priuilegium Clementis VII. *ſub Dat.* 6. *Kal. Decembris* 1523. relatum *in eodem Bullario nouo, tom.* 1. *Bulla* 2. *eiuſdem Pont.*

29 Et pro Cruciferis adeſt priuilegium Vrbani III. *ſub Dat.* 7. *Kalend. Aprilis* 1187. relatum *in eodem Bullario nouo, tom.* 1. *Bulla* 1. *eiuſdem Pont.*

30 Et pro Fratribus Prædicatoribus adeſt priuilegium Gregorii XI. *ſub Dat.* 2. *Non. Martij Pontif. ſui anno IV.* relatum *in eod. Bullario nouo, Bulla* 7. *eiuſdem Pont.*

31 Et pro Fratribus Conuentualibus Ordinis S. Franciſci adeſt priuilegium Sixti IV. *ſub Dat. Pridie Kal. Decembris, anno Incarnat. Domini* 1474.

32 Et pro Canonicis Regularibus Sancti

Saluatoris

Saluatoris adeſt priuilegium Iulii II. *ſub Dat. 4. Non. Aprilis* 1612. relatum *in eodem Bullario nouo, tom. 1. Balla* 30. *eiuſdem Pontif.*

33 Et pro Monachis S. Baſilii adeſt priuilegium Gregorii XIII. *ſub Dat. 8. Kalend. Iulij* 1567.

34 Et pro Ordine Minimorum S. Franciſci de Paula adeſt priuilegium Iulii II. *ſub Dat. 5. Kalend. Auguſti* 1506. relatum per Laurent. de Peirinis *tom. 1. priuileg. dicti Ordinis, Balla 2. eiuſdem Pontif.* §. 19.

35 Et pro Carthuſianis eſt priuilegium Martini V. *ſub Dat. 8. Kalend. Octobris* 1420. relatum *in eodem Bullario nouo, tom. 2. Balla 1. eiuſdem Pont.*

Et quamuis omnes ſupradictæ Religiones priuilegiis Summorum Pontificum ſe munierint, ne ſoluere tenerentur decimas prędiorum ſuorum, quæ propriis manibus, ac ſumptibus excolunt, propter derogationem *d. cap. ex parte, il 1. & d. cap. nuper*; tamen vbi conſuetudine legitimè præſcripta, & allegata, vt ſuprà, introductum fuerit, vt Religioſi hac exemptione fruantur abſque alio priuilegio, derogatione illa non obſtante, exiſtimo eos non eſſe hac de re moleſtandos, cùm potuerit exemptio illa legitimo titulo fundato in pleniſſima exemptione eis conceſſa *in cap. queſti, & in cap. decimas*, 16. *q.* 1. vſque ad hodiernum diem continuari, poſteriori derogatione non admiſſa, prout in Hiſpaniarum partibus exemptionem adeſſe mibi retulit vir Religioſus, & teſtium dicta legi: nec mirum, ſi derogatio in dictis Iuribus contenta, tunc fuiſſet in exequutionem deducta; quia tempore, quo illa emanauit, Hiſpania è manibus Maurorum de recenti recuperata Clericorum numerum ſufficientem non habebat, qui animarum curæ incumberent, quam cùm Religioſi libenter ſuſciperent, æquum tunc viſum fuit (vt videtur) illos non fuiſſe priuandos exemptione ſibi conceſſa *in d. c. ad decimas*, ad quod forſan reſpicere videtur lex antiqua Hiſpaniæ 5. *tit.* 20. *part.* 1. quæ dum loquitur de quibus prædiis decimas ſoluere debent Religioſi, ita concludit: *Eſſo miſmo ſeria, ſi labraſſen eredades agenas por ſus manos, ò por ſus deſpenſas, ca no ſe paeden eſcuſar, que non den diezmos dellas, otro tal ſeria, ſi ellos dieſſen à otro tales eredades, que ſi ellos las labraſſen, non darian diezmo dellas.* Quod eò magis admittendum videtur, ſtante conſuetudine huiuſmodi in illis partibus, ſi Religioſi ex inſtituto Clerici fuerint communiter viuentes; quia cùm iis Monachis, & Regularibus exemptionem conceſſerit *d. c. ad decimas*, & derogatio in poſterioribus Iuribus tantùm loquatur de Monachis, & Religioſis, videtur quoad alios nihil ibidem innouari: incluſio enim vnius eſt excluſio alterius, *c. in nomine, de præſumpt.* cum citatis *in collectan. ibid. n.* 4. & hoc ſine præiudicio jurium alienius.

Moniales non ſolùm S. Claræ, verùm etiam & aliæ quæcunque Regulares perſonæ, quorum redditus, & prouentus Eccleſiaſtici adeò ſunt tenues, & exiles, quod de illis ſuſtentari non poſſunt, ſed pro habenda vitæ ſuæ ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas publicè petere, decimas non tenentur perſoluere: ita ex quadam *Extrauag.* Bonifac. VIII. incip. *Decimas*, refert Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæſtion. 49. artic. 13. in concl.* Præterea Abbatiſſæ, Conuentus, & Moniales Sanctæ Claræ per priuilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. confirmata à Gregorio XIII. de quibuſcunque terris, & poſſeſſionibus ſuis, quas per ſe, vel colonos, ſeu ſeruitores excoli, & cultiuari faciunt, aut in poſterum fecerint, nullas decimas, & primitias parochialibus Eccleſiis, & aliis perſoluere tenentur, nec ipſe, aut poſſeſſionum earundem coloni ad earum ſolutionem à quocunque cogi poſſunt: ita referunt Fr. Emman. *quæſtion. Regular. tom. 2. quæſtione 44. art. 5. & tom. 3. quæſt. 34. art. 15.* Fr. Ludouic. Miranda *d. art. 13. verſ. & prætereu.* Hieron. Roderic. *in Compendio quæſtion. regul. reſol. 50. num. 4.* Portel. *in dubiis regularib. verb. Decima, n. 3.* vbi aſſerit in Portugalia praxim eſſe in contratium pro decimis ſoluendis à Monialibus de poſſeſſionibus colonis conductis, Rota *in Conchen. Exemptionis decimarum,* 30. *Ianuarij* 1589. coram *Orano*, quæ eſt *deciſ.* 240. *part. 4. diuerſ.* & canonizatur ab eadem Rot. *in eadem cauſa*, 12. *Maij* 1623. coram *bonæ memoriæ Baratto, inter ejus impreſſas deciſ.* 704. De bonis autem emptis tenentur Abbatiſſa, & Moniales ad ſoluendas decimas, & primitias Parochiali Eccleſiæ, vt referunt deciſum Portel. *d. verb. Decimas, n.* 4. Hieron. Roderic. *d. reſol. 50. ſub n. 5.*

Conuerſi, vel Confratres mediæ Crucis del Thao, Ordinis Hieroſol. decimas ex bonis ſuis patrimonialibus, prædiis, poſſeſſionibus, agris & terris omninò integrè & realiter perſoluere debent, etiamſi ipſa bona patrimonialia per proprias perſonas, & proprios colonos ab eis colantur: at ſi aliqui ex prædictis Confratribus mediæ Crucis obtulerunt ſuas perſonas Religioni, & actu illi inſeruiunt, tunc & eo caſu ſunt exempti à decimis perſonalibus duntaxat, quæ in fructibus dictorum bonorum patrimonialium, poſſeſſionum, & prædiorum non conſiſtunt, etiamſi propria induſtria & labore percipiantur. Si verò obtulerunt perſonas & omnia ſua bona Religioni, ita vt ſint verè Donati, profeſſi, & non coniugati, & in ipſam Religionem fuerit tranſlatum dominium, & poſſeſſio eorumdem bonorum,

rum, non poſſunt moleſtari ſuper decimis realibus de ipſis bonis oblatis, prout cæteri milites profeſſi eiuſdem Religionis Hieroſolym. vigore ſuorum priuilegiorum hactenus illis concesſorum, conſueuerunt. Ita ſtatuit Clemens VIII. *in ſua conſtit.* incip. *Quæ Ordini Eccleſiaſtico, ſub die 11. Decembris* 1600. Qui deinde Romanus Pontifex in alia ſua *Conſtit.* incip. *Romanum decet Pont. ſub die 27. Iunij* 1602. Motu proprio, & ex certa ſcientia declarauit quoſcunque, qui hactenus habitum de deuotione hoſpitalis S. Ioannis Hieroſol. tam ex ſpeciali ipſius & Apoſtol. Sedis indulto, quàm ab ipſiſmet Magiſtro & Connentu eiuſdem Hoſpitalis ſuſceperunt, aut impoſterum quandocunque ſuſcipient, etſi in literis illius, aut pro tempore exiſtentis Romani Pont. ſuper huiuſmodi habitus ſuſceptione & in forma Breuis expeditis & expediendis, quod omnibus, & ſingulis priuilegiis, gratiis, indultis, exemptionibus, prærogatiuis, & præeminentiis, quibus alii eiuſdem Hoſpitalis Fratres de deuotione, aut aliàs, uti, frui, potiri, & gaudere ſolent, & poſſunt, ac poterunt quomodolibet in futurum, ſine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere poſſint & debeant, ſpecialiter, ac nominatim concesſum fuerit; nihilominus nullis omninò gratiis, & priuilegiis fori, & exemptionis à decimarum ſolutione frui, ac potiri debere, ſed ad ſolutionem earundem decimarum in omnibus, & per omnia teneri, & obligatos eſſe.

Virgines, & viduæ, ac forſan aliæ mulieres tertii Ordinis S. Franciſci, S. Dominici, S. Auguſtini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captiuorum, Minimorum, & Sanctiſſimæ Trinitatis, ac forſan aliorum Ordinum, *Beatæ* nuncupatæ, quæ non in communi, vel ſub clauſura, ſed in propriis quæque domibus, aut alienis ſeparatim viuunt, ac in Parochiis ubi degunt, Sacramenta Eccleſiaſtica recipiunt, quornmcunque priuilegiorum prædictis, ſeu quibuſvis aliis Ordinibus quibuſvis ſint aggregatæ, Apoſt. ſeu alia quauis auctoritate concesſorum, ſeu approbatorum, & confirmatorum prætextu, à ſolutione decimarum, ſeu aliarum rerum, Parochiis, intra quarum fines dictæ mulieres exiſtunt, vel aliis Eccleſiis alioquin debitarum, non ſunt exemptæ, ex Conſtit. Clementis VIII. incipien. *Romani Pontif. ſub die 12. Septembris* 1600.

Patres Societatis Ieſu à Paulo III. & Gregorio XIII. & aliis ſummis Pontificibus pleniſſimam exemptionem à ſolutione decimarum obtinuerunt: quibus priuilegiis reuocatis, & derogatis, Leo XI. *in ſua Conſtit.* incip. *Impoſiti nobis, ſub die 23. Aprilis* 1605. motu proprio & ex certa ſcientia ſtatuit, de-cernit, & ordinat, ut ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas Ieſu, & illius domus, etiam Probationnm, atque Collegia, & loca quæcumque ubiuis locorum in Regnis Caſtellæ & Legionis exiſtentia, ratione prædiorum, poſſeſſionum, & vinearum, oliuetorum, terrarum, hortorum, & bonorum quorumcunque quæ nunc poſſident, quomodocumque & undecunque ad eos peruenta, aut per eos acquiſita fuerint, & etiam eorum, quæ in poſtea perpetuis futuris temporibus ex Sede Apoſtol. domorum, ſeu Collegiorum fundationibus, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, teſtamentis, codicillis, ſeu ultimis voluntatibus duntaxat acquirent, & non ſolùm eorum, quæ locare & arrendare ſolent, ſed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus excolunt, loco decimæ, vigeſimam, ſcilicet ex ſingulis, viginti unum eorum fructuum cuiuſcunque generis &ſ ſpeciei, quos in illis colligent, necnon pecorum, & aliorum animalium, quæ in illis enutrient, piſcationum, auium, aliarumque rerum & ſpecierum, de quibus de jure, vel de conſuetudine decimari ſolet; Eccleſiis, quibus alioquin circumſcriptis dictis priuilegiis, decimæ perſolui deberent, perſoluere teneantur, & obligati exiſtant. Et quia euenire poterit ut Religioſi dictæ Societatis alia prædia, poſſeſſiones, terras, & bona ex penſionis titulo impoſterum acquirant, aut prædia, terras, & bona extraneorum excolant, vel per eorum colonos excoli faciant, declarat, & pariter ſtatuit quod ratione eorum prædiorum, poſſeſſionum, terrarum, & bonorum, quæ emptionis titulo acquirent, aut quæ titulo locationis ab aliis conduxerint, ipſi colent, aut coli facient, non vigeſimam, ſed integram decimam in Eccleſiis, quibus, & prout antequam ipſi Religioſi illa tenerent, debebatur, pariter ſoluere teneantur & obligati exiſtant. Ab huiuſmodi autem vigeſimæ, ſeu decimæ ſolutione hortos, ſeu viridaria, quæ apud eorum domos, ſeu Collegia intra ciuitates & oppida habuerint, necnon etiam unum tantùm prædiolum in agro pro unaquaque domo, ſeu Collegio, quod tamen muris circundatum ſit, & quatuor ſanegarum illarum partium menſuram non excedat, exempta eſſe voluit, & ordinauit, decernens ipſos Societatis Ieſu Religioſos ad mediæ decimæ, ſeu vigeſimæ, & integræ decimæ huiuſmodi reſpectiuè ſolutionem faciendam de cætero omninò teneri, & ad id cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis conſtringi poſſe.

Poſtmodùm Gregorius XV. *in ſua conſtit. edita ſub die 15. Februarij* 1622. eidem Societati conceſſit quod ex tunc decætero perpetuis futuris temporibus omnia & ſingula per-

illius

illius Domns, Collegia, & loca vbique in Caſtellæ & Legionis Regnis duntaxat exiſtentia, præſenia & futura ad ſolutionem & præſtationem deeimæ integræ, vel dimidiæ, ratione prædiorum, poſſeſſionum, vinearum, oliuetorum, terrarum, locorum, & aliorum bonorum quorumcunque eiuſdem Societatis, in eiſdem Caſtellæ & Legionis Regnis dumtaxat, & quæ propriis manibus ac ſumpribus, & per proprios colonos tunc excolebant, & pro tempore excoluiſſent, ſiue prædia, poſſeſſiones, oliueta, & alia bona huiuſmodi ad Societatem, illiuſque Domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, teſtamentis, codicillis, aut aliis vltimis volnntatibus, vnionibus, applicationibus, conceſſionibus, emptionibus, & aliis acquiſitionibus, & aliàs quomodoeunque & qualitercunque eatenus jam eſſent acquiſita, ſiue in poſterum ad eandem Societatem, Religioſoſque illius deferri contigiſſet, niſi prout alii Mendicantes ſoluere conſueuerant, minimè tenerentur, Leonis prædeceſſoris litteris in aliis omnibus firmis, & illæſis remanenribus, Apoſtorica auctoritare conceſſit, & indulſit.

Denique S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Aliàs felicis record. ſub die* 20. *Nouembris* 1623. Motu proprio, & ex eerta ſcientia Gregorii XV. litteras, omniáque & ſingula in eis quomodolibet contenta & expreſſa perpetuò reuocauit, caſſauit, abrogauit & annullauit, ita vt nec in poſſeſſorio, neque in petitorio dictæ Societati, illiuſque Domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus, eorúmve perſonis & bonis ſuffragari poſſint.

37 Circa præfata priuilegia *primò* eſt aduertendum, quod in quolibet eorum, & in aliis, ſi quæ fuerint, eſt expreſsè derogandum diſpoſitioni *d. c. nuper*, quod cùm ſit conciliare, cenſetur habere clauſulam derogatoriam ad futuras diſpoſitiones, adeò quod ſit propriè neceſſaria illius derogatio expreſſa, vt docent Marcheſ. *de commiſſ. p.2. pag.* 596. *n.* 1. *&* 2. *in vlt. impreſſ.* Campan. *in diuerſ. juris canon. rub.* 12. *c.* 13. *n.* 154. Rom. *deciſ.* 122. *& ſeq. p.* 1. *diuerſ. & in Oriolen. Decimarum,* 21. *Maij* 1586. *&* 9. *Iunij eiuſdem anni*, eoram *Orano*, & coram *Caualer.* inter ejus impreſſas *deciſ.*
38 219. *n.* 3. in qua fuit dictum, † exemptionem à decimis non ſuffragari, niſi in ſpecie derogetur *d. c. nuper*, & coram *Card. Pamphilio jun.* nunc S. D. N. Innocentio X. *in Viterbien. Decimarum*, 25. *Iunij* 1618. & coram Burat. *d. deciſ.* 704. *n.* 2. vbi latè, & eleganter Ferentil. *in annot. n.* 13.

39 Eſt aduertendum *ſecundò*, quod priuilegium habentes non ſoluendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus enlunt, debent ſolvere decimas de illis, quos aliis colendos tradunt, vt probat expreſsè tex. *in. cap. licet* 11. *de decim.* & tradunt Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 27. *quaeſ.* 7. Suarez *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 13. Tamburin. *de jure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 15.
quaeſt. 18. *ſub n.* 5. Ratio eſt, quia † priuilegia 40
exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum, aut fructuum, vt non ſemel cenſuit Rota, & ſignanter. *deciſ.* 23. *p.* 2. *diuerſ.* & coram Seraph. *deciſ.* 827. *n.* 2. & *in Placentina Decimarum*, 17. *Decembris* 1584. coram *Card. Blanchetto*, & *in Pampilonen. Decimarum*, 15. *Decembris* 1615. eoram *Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano*, & *in Leodien. Decimarum*, 20. *Decemb.* 1620. coram *Card. Virili*, refert me citato Trullench *d. c.* 3. *dub.* 11. *num.* 4.

Aduertendum quoque eſt *tertiò*, Papam 41
communicando priuilegia alicuius Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſeri etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarũ, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio; cùm difficulter concedatur, vt per Butr. *conſ.* 19. *n.* 9. Bald. *in l. fiſtulas, §. frumenta, ff. de contrah. empt.* Cremen. *ſing.* 108. Felin. *in cap. ſedes, num.* 3. *de reſcript.* Pute. *deciſ.* 65. *lib.* 3. Seraph. *deciſ.* 591. *num.* 2. Caualer. *deciſ.* 247. *num.* 10. Rot. *in Valentina Decimarum*, 28. *Nouemb.* 1603. eoram Card. Lancelloro jun. & *in Cordouben. Decimarum*, 13. *Maij* 1613. coram *bonæ mem. Patriarcha Munzanedo*, *& in Conchen. Decimarum*, 12. *Maij* 1623. coram bonæ mem. *Buratto, inter ejus impreſſ. deciſ.* 704. refert me citato Trullench *n.* 4. Quod quidem procedit, etiamſi Papa in dicta communicatione priuilegiorum fecerit mentionem de decimis; quia ſi non apparet de expreſſa mente concedentis, verbum, *decimæ*, referri poteſt ad deeimas extraordinarias, quæ imponuntur ab homine; non autem ad ordinarias & prædiales, quæ ſint debitæ de Iure diuino: & hoc maximè procedit in communicatione priuilegiorum, in qua non derogatur *d. c. nuper*, quod cùm contineat Conſtitutionem Conciliarem, cenſetur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones; & ideò requirit ſpecificam derogationem, ut ſuprà diximus, *n.* 37.

Et notandum etiam *quartò*, quod Paro- 42
chus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti priuilegio, vt cenſuit S. Congreg. Concilii *in vna Piſauren.* 13. *Aprilis* 1630. nam † præ- 43
dia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere,

ac

ac proinde Regulares tenentur illas ſoluere
Parochialium Eccleſiarum Rectoribus; quen-
admodum tenebantur laici, priuſquam bona
ipſa in Monaſterii proprietatem tranſiuerint:
eadem S. Congreg. in cauſis Ripan. Vrbicanen. & Firman. 4. *&* 18. *Decembris* 1627. *& in Callen.* 1.
Sepeembris 1629.

44 Aduertendum denique eſt, priuilegia hu-
juſmodi eximentia à ſolutione decimarum
amitti, ſi incipiant eſſe enormiter læſiua Ec-
cleſiæ Parochiali, quæ habet intentionem de
Iure fundatam in decimis, *c. ſuggeſtum, c. di-
lecti,* & *ibi* gloſſ. *verb. enormiter, de decim. cap.
quid per nouale, de verboram ſignif.* Rebuff. *d.
quæſtione* 14. *num.* 55. Menoch. *conſ.* 256. *n.* 9.
vol. 3. Rot. in ſpecie de priuilegiis Ciſter-
cienſium, *in Pampilonenſi Decimarum,* 6. *Aprilis*
1615. coram *Reuerendiſſimo D. meo Coccino
Decano;* vel ſaltem moderari juxta tex. *in c.* 2.
§. vbi autem, de decim. lib. 6. Rot. *in d. Pam-
pilonen.*

45 Ad declarationem verò Papæ ſpectat, quan-
do dicatur priuilegium enormiter lædere, ſe-
cundùm Abb. *in d. cap. ſuggeſtum, num.* 4. niſi
alteri, purà judicio Rotæ, Papa commiſerit,
vt euenit *in d. Pampilonenſi decimarum.* An
autem, & quando Religioſi non vtentes etiam
ex negligentia, vel ignorantia, ſpeciali priui-
legio eximente illos à ſolutiune decimarum,
præiudicent juri ſuo ex tali obtento priuile-
gio? Vide Hieronym. Rodetic. *dicta reſol.* 50.
num 5.

Verùm exemptio, & priuilegium de non
ſoluendis decimis alicui Religioni à Sede
Apoſt. conceſſum, effectum ſortiri, atque ope-
rari valeat in præiudicium juris Tertiarum,
multis antea temporibus Regibus noſtris Hi-
ſpaniæ acquiſiti? Vide latiſſimè Caſtill. *con-
trouerſ. tom.* 7. *de tertiis, c.* 36. *per tot.*

46 Infertur *Quintò,* Religioſos omnes priuile-
gio in jure ſcripto eximi à ſolutiune decima-
rum de nutrimentis animalium, hoc eſt de
animalibus, quæ ipſi nutriunt, vt expreſsè
habetur *in d.c. ex parte, il* 1. *de decim. l. Regia* 4.
tit. 20. *part.* 1. ibi, *Que todas las Religiones
qualeſquiera que ſean, non deben paguer diez-
mos, ni de ſus huertas, ni de los ganados que
crian.* Petr. Gregor. *ſyntagm. jur. part.* 2. *lib.* 2.
cap. 24. *n.* 7. *& c.* 21. *num.* 10. Hoc tamen procedit
in his tantùm, quæ deſeruiunt pro vſu Mona-
ſterii, vt expreſsè declarat ibi Abb. *n.* 3. Ioan.
de Anania *n.* 2. Anchar. etiam *n.* 2. Rebuff. *d. q.*
14. *circa fin.* Monet. *d.c.* 5. *n.* 17. & in animalibus,
quæ ipſi Religioſi nutriunt ſuis ſumptibus,
non autem in illis, quæ dant aliis nutrienda,
& tenenda, *Clem.* 1. vbi gloſſ. *verb. animalibus,
& verb. teneri, de decim.* Abb. *in d. cap. ex
parte, in fine,* & *ibi* Anchar. *d. num.* 2. *verſ.
iſtud etiam,* Henric. Boich. *num.* 2. *verſ. quod
intellige,* Butr. *in* 3. *not.* Rebuff. *d. quæſtione* 14.
num. 57. vbi dicit, quod ſi dentur aliis tenen-
da, & cuſtodienda, requiritur quod veſperi
reducantur ad Monaſterium: quod etiam te-
net Monet. *d. cap.* 5. *num.* 15. Rot. *in Conchen.
decimarum,* 23. *Iunij* 1614. coram *bonæ me-
mor. Patriarcha Manzanedo,* vbi ait † diſpo- 47
ſitionem *dicti c. ex parte,* non eſſe reuocatam
per *d. cap. nuper, de decim.* quoad hanc par-
tem; quia ille tex. loquitur de decimis præ-
dialibus, & non gregum, circa quos nihil
innouauit, vt expreſsè ſentit Butr. *in d. cap.
ex parte, prope fin. verſ. relinquitur ergo.* Sed
quæro an Religioſi priuilegiati ſuper anima-
lia, an animalia, quæ commiſcentur cum
animalibus ipſorum Religioſorum ſint priui-
legiata? Reſpondetur quod non, quia com-
mixtum alteri non gaudet priuilegio con-
ceſſo ei, cui fit commixtio, quando commix-
ta ſunt ſeparabilia: & ita licèt ſingula ani-
malia ſingulorum dominorum ſimul miſcean-
tur, vt faciant vnum corpus, tamen quilibet
remanet dominus ſui animalis, *l. quicquid, §.
fin. ff. de acquir. rer. domin.* Secus verò ſi com-
mixta non ſint reducibilia ad eandem mate-
riam, & non ſint ſeparabilia, *cap. quod in du-
biis, de conſec. Eccleſ.* Ita Lauret. de Franchis
*de controuerſ. inter Epiſcopos, & Regulares,
quæſt.* 83.

Infertur *ſextò,* per priuilegium in Iure ſcri- 48
ptum leproſos in communi viuentes de hor-
tis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & de nu-
trimentis animalium ſuorum, decimas ſolue-
re cogi non debere, vt voluit Pontifex *in c.* 2.
de Eccleſ. ædifican. Hiſpan. *in tract. regul. de-
cimarum, q.* 12. *n.* 2. Rebuff. *d. tract. q.* 5. *num.* 21.
Monet. *dicto c.* 5. *n.* 35. Rot. *in d. Conchen. deci-
marum,* 23. *Iunij* 1614. coram *bonæ mem. Pa-
triarcha Manzanedo,* vbi fuit dictum, ad hoc
vt ſit locus exemptioni, de qua *in d. c.* 2. le-
proſos debere communiter viuere, & ſimul
congregatos extare, ita vt ſi adeſſet Hoſpita-
le, in quo curarentur etiam leproſi, quando
ad illud accederent ibidem alii infirmi cæte-
ris morbis laborantes, & leproſi retinerentur
ſeparati ab aliis infirmis, adhuc non habere
locum *d. c.* 2. quia leproſi non videntur conſti-
tuere corpus ſeparatum, cùm talis ſeparatio
fiat ad euitandum contagium: & cùm priui-
legium *d. c.* 2. ſit ſpeciale, non videtur exten-
dendum ad Hoſpitale commune leproſis, &
aliis infirmis.

Infertur *ſeptimò,* Epiſcopum non poſſe ali- 49
cui concedere hanc immunitatem à decima-
rum ſolutione per viam priuilegii, vt docent
Rebuff. *de decim. quæſt.* 5. *num.* 28. *&* 32. Fa-
gundez *d. præc.* 5. *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. tum quia
ſunt à Papa aſſignatæ ſingulis Eccleſiis, *cap.* 1.
13. *q.* 1. tum quia in Conc. Cabilonen. ſtatu-
tum fuit, ne Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ
decimis priuarentur, *c. Eccleſia, cum ſeqq.* 16.
quæſt. 1.

50 *quæſt.*1. † Epiſcopus autem non poteſt con-
tra Concilium diſpenſare, gloſſ. ſingularis
verbo, in ætate, in cap. cùm dilectus, de elect.
plures per me citati *de officio, & poteſt. Epiſco-*
51 *pi, part.*2. *allegat.* 33. *n.*25. † Poterit tamen
Epiſcopus remittere decimas, maximè ſuæ
menſæ debitas, ex juſta cauſa, ut habetur *in
c. quia circa, de privileg.* Item poterit Epiſco-
pus interponere decretum, & conſenſum in
compoſitione ſuper ſolutione decimarum,
*cap.*2. *de tranſact.* Rebuff. *d. tract. quæſt.* 13.
*num.*25. *cum ſeqq.* Monet. *eod. tract. capite* 5.
52 *à num.* 529. Item † poterit Epiſcopus deci-
mas, quas nunquam poſſedit, poſt earum re-
cuperationem, vel alias ad opus ſuum reti-
nere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi
datam alteri Eccleſiæ concedere, *cap. quo-
niam, de decim.* Rot. *in Sabinen. Decimarum,*
5. *Iunii* 1609. coram *Reverendiſſimo D. meo*
53 *Coccino Decano.* † Illas verò, quas aliquan-
do poſſedit, ſi revertantur ad menſam Epi-
ſcopalem, non poteſt transferre in perſo-
nam, quæ nunquam moritur, ne adimatur
ſpes devolutionis, eadem Rot. *in Taurinen.
Decimarum,* 12. *Ianuarii* 1607. coram *bonæ*
54 *mem. Card. Marquemont.* Et denique † pote-
rit decimas concedere aliis cum aliqua cau-
ſa, *c. plures, c. ſtatuimus, & c. fin.* 16. *q.*1. Monet.
*c.*5. *n.*60. Verall. *deciſ.*340. *part.* 3. Rot. *in Con-
chen. Decimarum,* 5. *Maii* 1600. coram *Card.
Pamphilio ſen.*

55 Vnde à fortiori colligitur, regulariter Epi-
ſcopum non poſſe jus percipiendi decimas
laïcis concedere, *c. benè quidem,* 96. *diſt. c. per-
venit,* 1. *quæſt.*4. *cap. venerabilis, de confir. utili,*
Rebuff. *d. tract. q.*5. *n.*32. *& quæſt.*13. *num.*73.
56 † In conceſſione enim decimarum, & juris
decimandi laïcis facienda, eſt adeò neceſſaria
auctoritas Sedis Apoſt. ut non ſufficiat im-
memorabilis abſque fama privilegii, vel re-
cognitione feudali, Ioan. Andr. & alii *in c. cùm
Apoſtolica, de his quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in cap.
cauſam quæ, num.*3. *de præſcript. & in cap. cùm
contingat, ſub n,* 4. *verſ. ſi tamen, de foro comp.*
Rot. *in Toletana juris decimandi,* 27. *Aprilis*
1584. coram *Card. Blanchetto,* & in *Medio-
lanen. reſciſſionis permutationis,* 21. *Maii* 1597.
coram *Card. Pamphilio ſen.* & *in Taurinen.
decimarum, verſ. ſuppoſito autem,* 12. *Ianuarii*
1607. coram *Card. Marquemont. & in Ferra-
rien. Decimarum,* 23. *Iulii* 1657. coram *Cardin.
Pamphilio jun.* nunc Sanctiſſimo D. N. Inno-
centio X. eadem Rota *deciſ.*215. *num.* 2. *&* 3.
p. 2. *diverſor. & deciſ.*702. *num.*1. *p.*1. *recentior.*
Seraphin. *deciſ.* 1102. *num.*1. incip. *Fuit dubi-
tatum.* Alias Rotæ deciſiones noviſſimè re-
fert Theodoſ. de Rubeis *in ſingularibus Rotæ,
tom.*2. *p.*2. circa ſtylum, & obſervantiam Ro-
tæ, *verb. laicus,* §. 1. *pag.*61. ubi atteſtatur
in Rota receptum eſſe quod quaſi poſſeſſio
immemorabilis decimandi non ſuffragatur
laïco, niſi etiam fama privilegii, vel recogni-
tio ab Eccleſia, vel aliud æquipollens concur-
rat. Et adverte † confirmationem beneplaci- 57
ti Apoſt. quando eſt reſervatum in conceſſio-
ne juris decimandi facta laïcis, non præſumi
ex lapſu 30. annorum, & ultrà, cum obſer-
vantia reſpectu illius juris propter incapaci-
tatem laïci nihil poſſit operari, Alex. *conſ.*70.
*n.*4. *lib.*3. Rot. *in d. Mediolanen. reſciſſionis per-
mutationis,* & *in d. Ferrarien Decimarum.*

Poteſt tamen Epiſcopus alicui laïco ex ju- 58
ſta cauſa, putà quia Eccleſiam, ejuſve patri-
monium a tyranni oppreſſione liberavit, con-
cedere ad vitam, aliudve tempus, non qui-
dem jus percipiendi decimas, ſed ipſarum
decimarum fructus, ut eas nomine, & titulo
Eccleſiæ conſequatur, ut voluit gloſ. & magis
communiter Doctores *in cap. quamvis, de de-
cim.* Rebuff. *d. tract. quæſt.*10. *n.*34. *& quæſt.*13.
num. 110. Covar. *dict. c.*17. *n.*5. Azor. *d. lib.*7.
*cap.*36. *quæſt.* 11. *&* 14. qui tamen id tantum
concedit de brevi tempore, non ad vitam.
Item poterit concedi ab Epiſcopo cum con-
ſenſu ejus, de cujus intereſſe agitur, non in
vim privilegii, ſed alienationis, cum cauſæ
cognitione, & aliis ſolennitatibus, text. eſt *in
cap.*2. *de his quæ fiunt à Præl.* Rebuff. *q.*5. *n.*35.
Monet. *d. cap.*5. *n.*62. quia tunc jam non erit
ſpirituale jus tali loco conceſſum, cùm ſpiri-
tualia non miniſtraret, ſed temporale, hoc
eſt, fructus & commoditas decimarum, quæ
quid temporale ſunt. Abb. *in c. ad hæc, n.*4. *de
decim.* Azor. *d. lib.*7. *c.*36. *q.*11. & temporales
decimæ non ſunt propriè decimæ, ut advertit
Bald. *conſ.*419. *vol.*1. Sed ſunt certæ decima-
tiones, ſeu annuæ præſtationes in quantitate
frumenti, vel pecuniæ, deſcendentes à jure
temporali, & ex contractu pro rebus debitæ.
Rot. *in Ferrarien. Decimarum,* 16. *Iunii* 1615.
coram *R. P. D. Pironano,* impreſſa *deciſ.* 420.
*part.*1. *recent.*

Ante Lateranenſe Concilium ſub Alexan- 59
dro III. de anno 1179. poterant inferiores
Prælati decimas titulo feudi, vel alio tempo-
rali laïcis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc
prohibitum, ut per tex. *in c. cùm Apoſtolica,
de his quæ fiunt à Prælat. & in cap.*2. §. *ſanè, de
decim. lib.*6. tradunt Covar. *lib.*1. *var. c.*17. *n.*5.
verſ. olim, Menoch. *de præſumpt. lib.*6. *præſ.*86.
*n.*2. D. Barboſ. *in l. Titia, n.*45. *verſ. non obſtat
ſecunda, ff. ſoluto matrim.* Gutier. *practic. lib.* 1.
*q.*14. *num.*5. *& q.*15. *num.*4. Azor. *inſtit. moral.
par.*1. *lib.*7. *cap.*36. *quæſt.*12. Fagundez *d. præc.*
5. *lib.*3. *cap.*1. *n.*32. Monet. *d. cap.*5. *n.*66. & in
hoc omnes convenire profitetur, & ſequi-
tur Suar. *de Relig. tom.*1. *tract. de decimis, lib.* 1.
*cap.*26. *num.*2. *&* 3. In dubio autem † ſi deci-

mæ laïcis conceſſæ reperiantur, & neſciatur, an poſt, vel ante Concilium Lateranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur, Beroi. *conſ.* 21. *num.* 14. *lib.* 1. Rot. *in Taurinen. Decimarum*, 12. *Ianuarii* 1607. *verſ. non obſtat*, coram *Card. Marquemont.* quæ repetitur impreſſa *deciſ.* 193. *num.* 9. *part.* 2. *recent.* & fuit dictum *in Gerunden. Iuriſpatronatus*, 22. *Aprilis* 1622. coram. *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano*, *verſ. quantum attinet.*

61 Verùm hæc communis reſolutio in ſe vera non eſt, ſi advertamus, multò ante Concil. Lateranen. hoc ipſum prohibitum fuiſſe ab Urbano II. *in cap. decimas* 39. in ordine 16. *quæſt.* 7. & manifeſtiùs *in cap.* 2. *Epiſcopum vel abbatem*, *in uſibus feud.* qui annos ferè centum præceſſit hoc Concil. Lateranen. ut videre eſt apud citatos per Aragon. 2. 2. *quæſt.* 87. *artic.* 3. Quare, ſi materiam benè perſcrutemur, nullus textus invenietur, qui probet potuiſſe laïcos licitè retinere decimas à Prælatis inferioribus conceſſas; ſed ſolùm quòd obtentas ante Concilium Lateranen. poſſunt transferre in locum religioſum de conſenſu Epiſcopi; quod non ex ea ratione provenit, quod eas licitè retinerent, ſed magis, quia hoc voluit Eccleſia permittere ad vitanda ſcandala, utilius judicans, ſi decimas, quas laïci cum animarum ſuarum periculo illicitè detinebant, ſponte dimitterent aliis Eccleſiis, vel religioſis locis, quàm ſi eos Eccleſiaſticis cenſuris, vel modis aliis cogeret ad reſtitutionem faciendam eidem Eccleſiæ, ad quam pertinerent, ut advertit Rebuff. *dict. tract. quæſt.* 10. *n.* 22. & meliùs Gilchen. *de præſcript. part.* 3. *cap.* 8. *num.* 7. nec omninò diſplicet Suarez *dict. cap.* 26. *num.* 3. dum reſolvit Concilium non concedere laïcis, ut decimas conceſſas à Prælatis inferioribus retineat, ſed ne transferant in alios abſolutè, ut *in cap. prohibemus*, *de decim.* nec in Religioſos ſine Epiſcoporum auctoritate, ut *in dict. cap. cùm Apoſtolica*, quæ prohibitio inducta ad privationem minimè operatur conceſſionem, juxta reg. *leg. legata inutiliter*, *ff. de adimend. legat.* cum ſimilibus.

62 Cur autem *in d. cap.* 2. §. *ſanè*, diſtinguat tempora ante, vel poſt Lateranen. ad effectum, ut laïci decimas antea habitas à Prælatis inferioribus, transferre poſſint in Religioſos, non poſtea obtentas, ſi poſt, & ante dictum Concilium ſemper ille titulus habitus ab inferioribus Prælatis fuerit illicitus, & jure reprobatus, difficile eſt inveſtigare; ſentit difficultatem ſuæ adhærens opinioni, dum exiſtimat, faciendam non eſſe diſtinctionem à temporibus ante, vel poſt Lateranenſe, ſed ante vel poſt Urbanum II. Suarez *d. cap.* 26. *num.* 6. *ad fin.* dum quærit, ſi jam ab Urbano erat prohibitum Prælatis inferioribus, ne decimas laïcis darent in feudum, quare text. habitas poſt illam prohibitionem ante Lateranenſe transferre concedit? Et reſpondet hoc ita, vel conſuetudine, vel præſcriptione, vel expreſſa aliqua Concilii auctoritate, quam tamen hactenus non inveniſſe fatetur, factum fuiſſe, ut conſtitutio Vrbani, quæ infeudationes antea factas ſuſtinebat, extenderetur uſque ad tempora Lateranenſis Concilii. Sed his divinationibus omiſſis quoad noſtrum propoſitum reſpondetur Concilium propter rationes imminentis ſcandali permiſiſſe, ut antea habitas à Prælatis inferioribus, licèt injuſtè, poſſent transferre in Religioſos; quia ſic aliquo modo Eccleſiarum utilitati occurrebatur; ut verò permitteret hoc ipſum in decimis de cætero concedendis, rationem illam non ſubeſſe; ſed quod rigor juris obſervetur, ut in pleriſque aliis materiis factum videmus; quòd illicitè facta in præteritum ſuſtineantur, ac de cætero & in futurum ſtrictiùs ſervetur prohibitio, ut notant omnes per tex. ibi *in cap. ult. de ſponſa duorum*, ibi *de cætero*, *cap. providenda* 44. *in fine*, ibi *de cætero*, *de elect. lib.* 6. cum multis aliis.

Circa verò poteſtatem transferendi decimas à laïcis retentas, tres caſus diſtinguere oportet. *Primus* eſt de laïcis intruſis, qui ſine titulo aliquo decimas detinebant; hi enim neceſſariò tenentur illas reſtituere Eccleſiæ, ad quam de jure pertinet, cui Epiſcopus conſenſu ſuo præjudicium facere non poteſt, juxta reg generalem tex. *in c. id quod noſtrum*, *ff. de regul. juris*, ut advertit Suarez *d. c.* 26. *n.* 10. *Secundus* eſt de decimis, quas laïci obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui etiam ante Lateranen. Cõcilium erat invalidus ſecundùm noſtram opinionem, & procedit in his permiſſio hujus Concil. ut eas de Epiſcoporum conſenſu transferre ſufficiat in illam Eccleſiam, vel religioſum locũ, neque ſit neceſſarium facere reſtitutionem eidem Eccleſiæ, ad quam pertinebant, ut expreſsè probat tex. *in d. c. cum Apoſtolica*, *in verſ. quia verò*, juncto fine, & ex ultimis verbis *d.* §. *ſanè*, dum ſemper hanc Lateranenſis Concil. prohibitionem, & conceſſionem reſtringũt ad decimas, quas laïci titulo feudi perpetui ante Lateranenſe obtinebant, atque ita non procedere in illis, quæ ſine hujuſmodi titulo feudi perpetui in laïcum ſunt alienatæ. *Tertius* caſus eſt, quando decimæ à laïcis titulo juſto, & valido in perpetuũ obtentæ ſunt vel à Sũmo Pont. vel aliis Prælatis, qui ſufficienti poteſtate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur 63

detur neceſſarius Epiſcopi conſenſus, ut in locum religioſum transferantur, prout in donationibus Tertiarum, quas à Summo Pont. obtinent Luſitaniæ, & Caſtellæ Reges, communiter receptum eſt poſt Sot. *de Juſtit. lib.9. quæſt.4. art. 3. & quæſt.7. art.1.* & poſt Greg. Lop.& alios, Ioan. Garc. *de expenſis,c.9. n.97.* & poſt Gutier. D. Barboſ. *in l.Titia,d.num.42. verſ. adde, ff. ſoluto matrim.* Cabed. *Luſitan. deciſ.63. num. 5. part.2.* unde etiam in laicos transferri poſſe, reſolvunt Mench. *illuſt. c.89. num.1.* Ioan. Garc. *dict. cap.6. à num.97.* Gutier. *pract. lib. 1. quæſt.15. num.6.* Cevall. *commun. contra communes, q.367.* Cabed. *dict. deciſ.63. num.8.* Gilchen. *dict. cap.8. à numero 6.* contra Covar. & plures alios, quos refert, & ſequitur Azor. *dict. lib.7. cap.36. q.13.* Et oſtenditur, quia ſi hujuſmodi decimæ titulo feudi perpetui juſto,& valido ſemel in laïcum ſunt alienatæ, efficiuntur ipſius patrimonium: nec in diſputationem cadere poteſt, an reſtitutio ſit facienda Eccleſiæ, ad quam de jure pertinent, ſiquidem poſtquam in perpetuum alienatæ ſunt in laïcum titulo juſto,& valido, non pertinent jam ad Eccleſiam aliquam; & tamen text. *in cap. cùm Apoſtolica, in verſ. taliter,* in his decimis, quæ ad Eccleſiam aliam pertinebant, decidit neceſſarium non eſſe eidem Eccleſiæ facere reſtitutionem; ſed ſufficere, quod religioſo loco, vel alteri Eccleſiæ fiat: ergo non de decimis titulo juſto obtentis, ſed injuſto, modo prædicto, ſcilicet habito à Prælatis inferioribus, Iura iſta ſunt intelligenda.

64 Infertur *octavò*, conſuetudinem habere vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum. Diximus *ſuprà*, Parochianos, niſi exempti proponantur, eſſe obligatos ad decimas perſolvendas: atqui conſuetudo habet vim & efficaciam, per quam obligatio prædicta aufertur: habet enim vim legis humanæ, juxta *l. 2. C. quæ ſit longa conſuet. cap. conſuetudo, 1. diſt.* qua lege humana decimæ inſtitutæ ſunt, ut ſuprà notavimus. Igitur,&c. Probant Corollar. *gloſ. verb. præſumpta, in cap. quia cognovimus, 10. q.3. gloſ. ult. in cap. in aliquibus, §. fin. de decim.* Sot. *lib.9. de juſtit. quæſt.4. art.1. col. antepen.* refert alios Covar. *lib.1. var. cap.17. num 18.* Gutier. *canon. lib.2. cap.21. num.31.* Rebuff. *de decim. quæſt.13. num.46.* Monet. *eodem tract. c.5. quæſt.1. n.89.* Caſtr. Palao *in opere morali, tom. 2. tract. 10. diſp. unica, puncto 4. n.1.* Trullench *in expoſit. Decalogi, lib. 3. cap.3. dub.11. num.7.* Seraphin. *deciſ.1204.* Rot. *in Novarien. Decimarum, 26. Februarii 1631.* coram *R. P. D. meo Pironano,* Fr. Ludov. Miranda *in man. Prælat. tom.2. quæſt. 49. artic. 5.* Cabed. *Luſitan. deciſ. 205. numero 2. part. 1.* ubi ait judicatum, valere conſuetudinem in modo, & tempore ſolvendi, qui multipliciter declarant. Sed Ego, omiſſis variis eorum declarationibus, exiſtimo pro vera hujus Corollarii intelligentia, faciendam eſſe diſtinctionem inter conſuetudinem, quæ ita aufert decimas ab ipſo Parocho, ut illi congrua ſuſtentatio non remaneat: & tunc verum eſt dicere, talem conſuetudinem non valere, ſiquidem Ius divinum, & naturale offendens rationabilis eſſe nequit. Secus verò, ſi illa operante adhuc remanet prædicta ſuſtentatio, quo caſu procedit hoc Corollarium, prout in privilegio *ſuprà* notavimus, eo quòd manente congrua ſuſtentatione ſolùm remaner obligatio Iuris humani, contra quod operari poteſt conſuetudo, ex reg. text. *in cap. ultim. de conſuet.* ſi tamen talis conſuetudo rationabilis fuerit, prout ille text. requirit: & ſic ceſſat labor plurium Doctorum, quos referunt Covarr. & Gutier. *dictis locis.* Ex his

Colligitur *primò*, defendendam eſſe conſuetudinem, qua introductum eſt, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſolvatur. Patet, ſi expendamus, manente congrua ſuſtentatione Miniſtri, in reliquis tantummodo Jus humanum per exemptionem violari; ac ſubinde nil mirum, ſi talis conſuetudo rationabilis obſervatur, prout in ſpecie tradunt Covar. *var. lib. 1. cap.17. num. 8. verſ.7.* Rebuff. *dict. tract. quæſt. 13. num.46.* Azor. *dict. lib.7. cap.37. quæſ. 2.* Monet. *cap. 5. num.92. in fine.* 65

Colligitur *ſecundò*, valere conſuetudinem, ut ex certis fructibus, putà fœno, vel oleo, decima non ſolvatur, Covar. *loco proximè citato,* Azor. *dict. cap.37.* Caſtill. *tom.7. de Tert. cap. 2. num. 8.* Cancer. *variar. reſolut. tom.1. cap. 23. num. 11.* Monet. *d. cap.5. num. 94.* ubi *num. 93.* ſubdit, valere quoque conſuetudinem, ut de minutis decimæ non ſolvantur. 66

Colligitur *tertiò*, valere quoque conſuetudinem, quod ex eodem prædio una Eccleſia decimas majores percipiat, & alia minores. Hoſtienſ. *in capite cum in tua, §. reſpondemus,* quem *ibi* omnes ſequuntur, *de decim.* Rot. *in Conchenſi Decimarum, 1. Iulii 1591.* coram *Cardin. Pamphilio ſen.* & *in Novarienſi Decimarum, 26. Februarii, 1631.* coram *R. P. D. meo Pironano,* Caſtill. *dict. tom. 7. de Tert. cap. 2. numero 8.* Cancet. *dict. cap. 23. num. 12.* ubi quod conſuetudine poteſt decima prædialis reduci ad vigeſimam. 67

Colligitur *quartò*, poſſe ex conſuetudine decimas uni Eccleſiæ alias debitas, alteri adſcribi 68

ſcribi,& ſolvi ex text. *in cap. cùm ſint homines, & in cap. ad Apoſtolicæ, de decim.* Covar. *d. cap.17. num.*8. Perez *l.1. poſt princ. verſ. hujuſmodi autem decima, tit.5. lib.1. Ordin. pag.*116. *& l.3. in princ. tit.6. eod. lib pag.* 114. Fagundez *d. præc.5. lib.3. cap.1. num.4.* Gutier. *pract. lib.1. quæſt.17. num.2. & 5.* Caſtill. *dict. cap.2. num 5.* Rebuff. *d. tract. quæſt.14 n.47.* ubi *n.48.* limitat id non procedere in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc eſt in prædiis, quæ limitibus proxima ſunt: refert, & ſequitur Monet. *dict. cap.5. num.97. & 98.* ubi *num.*101. poſt Covar. *dict. num.8. verſ. quartò fortiori ratione*, concludit in hac ſpecie ſufficere conſuetudioem decem anoorum, cùm ea non ſit contra Ius, ſed præter: & *num.*103. poſt eundem Covar. *dict. num.8. verſ. decimò*, reſolvit, quod in aliis caſibus conſuetudo, quæ circa decimas obſervanda eſt requirirut, & ſufficit, ut ſit quadraginta annorum, & quod text. *in cap.* 1. *de præſcript. in* 6. qui contrarius videtur, procedit in præſcriptione, non au-

69 tem in conſuetudine. † Quando autem agitur ad effectum excludendi Parochum à decima de jure debita, debet conſuetudo noo ſolveodi integras decimas probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis, Rebuff. *dict. quæſt.13. num.53. & ſeqq. & num.69.* Anton. Gabr. *commun. tit. de præſcript. concluſ. 1. num.16. & 18.* Seraphio. *deciſione* 1404. *num.* 2. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.595. num.16.* Rot. *deciſ.474. num. 5. & deciſ. 469. num. 2. part. 1. recent. & deciſ.262. num.3. part.2. recent. & in Auguſtana Decimarum*, 39. *Martii* 1631. coram *R.P.D. Vbaldo.*

70 Colligitur *quintò*, conſuetudinem operari poſſe circa omnes decimas perſonales in pluribus Provinciis, eo quòd non obſtante illarum exemptione apparuit manere prædictam congruam miniſtrorum ſuſtentationem, ut tenent, quamvis alia ratione moti, Turrecrem. *in cap. revertimini, 16. quæſt.1. articulo 7. numero undecimo*, Pariſ. *conſil.25. colum.* 4. Viv. *Neapolit. deciſ. 4. numero* 46. Covar. *dict. cap.17. num.8.* Monet. *d. cap.5. num.92.*

71 Colligitur denique, in ſolvendis decimis conſiderandam eſſe conſuetudinem, ut tradunt Vivi. *tom.1. commun. opin. lib.1. tit.* 10. *num.* 15. *pagina* 187. Gutierrez *practic. lib.1. quæſtione* 19. *numero* 3. Azeved. *leg.1. num.11. tit.5. lib.1. nova Recopil. & leg. 6. num.4. eodem tit. & lib.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. decima*, §. 7. *&* 8. Suarez *de Religion. tom.* 1. *tract.2. lib.1. cap.12. & cap.21, num.5. & cap.* 30. *numero* 2. Cabed. *Luſit. deciſ.205. numero 2. part.* 1. Valeoz. *conſil.* 49. *ex numero primo, tomo primo*, Caſtill. *dict. tom.7. cap. 2. numero* 4. Putc. *deciſ.* 154. *numero* 6. *cum ſequentib. lib.* 1. Cavaler. *deciſ. 73. num.3. & deciſ.* 107. *num.1. cum ſeqq.* Rot. *deciſ.163. num.3. part.2. diverſor. & deciſ.333. num 4. p.5. diverſor.* & ad illam inducendam quando agitur inter duas Eccleſias, ſufficit etiam ſpatium decem annorum, cùm non ſit contra, ſed præter jus, ut ultra Monetam citatum *ſuprà, num.*68. tenent Mareſcot. *variar. reſol. lib.2. cap.95. num.19. ad fin.* Rota *dict. deciſ.* 163. *num.4. & d. deciſ.333. num.5.* Cavaler. *d. deciſ. 73. & deciſ. 95. num. 2. in princip.* Addit etiam Rota *dicta deciſ.* 333. *numero* 18. quod conſuetudo in materia decimarum ad favorem Eccleſiæ Sacramentalis contra Eccleſiam prædialem ut inducatur, requiritur poſſeſſio decennalis: *& num.*19. quod Eccleſia prædialis ſi quoad decimas probaverit particularem conſuetudinem ad ſui favorem, tunc non ſufficit conſuetudo decennalis contraria, ſed opus eſt formali præſcriptione.

Sed dubitari poteſt, quæ conſuetudo in 72
ſolutione decimarum ſit attendenda, locíne viciniotis, an loci ubi prædia exiſtunt, vel ubi fit ſolutio decimarum, an Diœceſis? Sub diſtioctione ſic reſpondendum erit; aut nulla adeſt conſuetudo in loco, ubi ſita ſunt prædia, aut ubi fit ſolutio decimarum; vel ſi adeſt, eſt dubia, & tunc atteodenda eſt conſuetudo loci viciniotis, vel loci prædominantis, Achil. *deciſ. 3. num. 2. 6. & 8. ſub tit. de decim.* Item, ſi in loco, ubi fit ſolutio decimarum, vel ſita ſunt prædia, nulla adeſt conſuetudo: in loco verò viciniori adeſt aliqua conſuetudo, & in loco dominanti adeſt diverſa conſuetudo, tunc attendenda eſt conſuetudo loci vicinioris, noo verò loci dominantis. Put. *deciſ. 176. lib.3. in correctis.* Aut in loco, ubi ſita ſunt prædia, adeſt particularis conſuetudo, & illa tunc eſt attendenda. Item, ſi in loco adeſt aliqua conſuetudo, & in diœceſi alia, tunc etiam attendenda eſt conſuetudo loci particularis, & noo diœceſis: ita Rot. *in Tuder. Decimarum*, 19. *Novembr.* 1591. coram *Cardin. Pamphilio ſen. & in Civitat. Decimarum*, 18. *Martii, &* 27. *Iunii* 1596. coram *bonæ memor. Penia.* † Conſuetudo enim ſpecialis præfe- 73
reoda eſt generali, Rot. *in Calaguritana Decimarum*, 19. *Martii* 1610. coram *Cardin. Cavalerio*, inter ejus impreſſas *deciſ.106. & in Hiſpal. Decimarum*, 18. *Iul.* 1612. coram *bonæ mem. Vbaldo.* † Item attendenda eſt potiùs ea 74
conſuetudo, quæ favet Parochiali, quàm quæ favet prædiali, cùm ſit rationabilior, & cooformior juri communi: Curt. jun. *conſil.2. in fine*, Afflict. *deciſ.80. num.9.* Rot. *in Segobien. Decimarum*, 10. *Octob.* 1583. coram

Aldobran

Aldobrandino, poſtea Clemente VIII. *& in Pacen. Decimarum*, 20. *Iunii* 1598. coram *bonæ mem. Card. Millino.*

---

§. IV.

Quis ſit judex competens in cauſa decimarum, & an, & quando ſit ſummaria, & executiva, & quibus pœnis afficiantur eas non ſolventes, & quomodo componi, & tranſigi ſuper illis poſſit?

SUMMARIUM.

1 *Decimarum controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris eſt etiam incidens, ſpectat ad Iudicem Eccleſiaſticum, ad ſæcularem verò quando quæſtio eſt meri facti.*

2 L. ſi ex plagiis, §. in clivo, ff. ad leg. Aquil. *declaratur.*

3 *Iudex Eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat, remiſſivè.*

4 *Cauſa Decimarum reputatur profana quoad effectum remiſſoria.*

5 *Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos, qui ſolvere debent, & quando fuerit inter duas Eccleſias ſuper jure percipiendi decimas.*

6 *Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vendicatione, vel perſonali actione, vel officio Iudicis contra laicos agere poſſunt.*

7 *Decimas ſolvere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modis.*

8 *Decimarum collector, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari.*

9 *Decimarum debitor non poteſt prætextu eius quod ſibi debetur, decimas denegare.*

10 *Onus ſolvendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem.*

11 *Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt.*

12 *Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis.*

13 *Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet poſſeſſorem.*

14 *Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore.*

15 *Decimas non ſolvens, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa.*

16 *Decimas ſubtrahentes, ſive non ſolventes vel earum ſolutionem impedientes, abſolvi non poſſunt, niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittuntur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendum.*

17 *Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſolvere decimas, remiſſivè.*

18 *Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra renitentes ſolvere decimas remiſſivè.*

19 *Sepultura Eccleſiaſtica privari debet, qui ſolvere tenetur decimas, neque eas ſolvit, aut reſtituit Eccleſiæ.*

20 *Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari & monere fideles ad ſolutionem decimarum.*

21 *Religioſi omnes excommunicantur* in Clem. 1. de decim. *qui decimas Eccleſiæ debitas uſurpant.*

22 *Religioſi, qui aliquos, ut audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem ipſo jure incurrunt.*

23 *Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, & ab officio prædicationis præcipitur, ut confitentibus conſcientiam faciant de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur.*

24 *Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſolvendas, valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat.*

25 Cap. veniens, de tranſact. *concordatur* cum cap. 2. eod. tit.

26 *Compoſitio ſuper decimas in futurum ſolvendas ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vitiatur, ſed valet pro vita componentium.*

27 *Compoſitio de decimis præteritis non ſolùm cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris.*

DECIMARUM controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris, eſt etiam incidens, privativè ſpectat ad Iudicem Eccleſiaſticum, *capit. fin. de rerum permut. cap. tua nobis*, § *fin. de decim.* Gutier. *pract. lib* 3. *q.* 26. *n.* 11. D. Barboſa *in l. Titia*, *num.* 47. *verſ. cùm enim quæſtio, ff. ſolut. matr.* Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 1. *cap.* 7. *n.* 38. ad ſæcularem verò ſpectabit ſolùm quando quæſtio ſit meri facti, an nimi- 1

rum talis perceperit, vel ſolverit, ſeu etiam an percipiat, vel ſolvat decimas: ad effectum quoque, ut is, de quo non dubitatur an jure ſolvere debeat decimas, eas ſolvere Eccleſiæ, ejúſve Rectori cogatur, vel quia agatur contra detentorem fructuum decimandorum, Covarruvias *pract. cap.* 35. *n* 2. Navarrus *conſ.* 1. *de conſtit. numero* 80. *in antiq.* Rebuff. *de decim. quæſtione* 10. *à numero* 35. *& de except. num.* 213. *cum ſeqq. & numero* 219. Perez *ad titul.* 5. *libro* 1. *Ordin. pag.* 130. *& ſeqq.* Henriquez *in ſum. libro* 7. *capite* 27. §. 2. *lit.* J. Reuſner, *deciſ.* 2. *n.* 41. *lib* 4. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. decima*, §. 6. Marcheſ. *de commiſſion. parte* 2. *capit.* 4. *n.* 30. D. Barboſ. *in l. Titia, numero* 20. *&* 48. *ff. ſoluto matr.* Seraphin. *deciſ.* 1047. *numero tertio*, Cabed. *Luſitan. deciſ.* 63. *numero quarto, parte* 2. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 238. *num.* 16. Bernard Grævæ, *ad practic. Camera Imper. libro primo, concl.* 38. latè Monet. *de decim. cap.* 8. *à princip.* Gomez Leo *deciſ.* 49. Ceval. *in tract. de cognit. per viam violent. part.* 2. *quæſt.* 25. Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. decima, penult.* Sigiſm. Scacc. *de ſent. & re iud. gloſſ.* 7. *quæſtione* 3. *limit.* 5. *n.* 4. *cum ſeqq.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 4. *n.* 59. *in princip.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 5. *libro* 3. *cap.* 5. *numero* 1. *&* 2. Diana *reſolut. moral. part.* 1. *tract.* 2. *reſolut.* 89. Caſtr. Palao *in opere morali, tomo* 2. *tract.* 10. *diſput. unic. puncto* 15. *n.* 5. Quamvis Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 36. *quæſ.* 5. & Homobon. de bonis *de examine Eccleſ. parte* 2. *tractatu* 8. *capite* 8. *quæſ.* 24. exiſtimaverint, etiam quando quæſtio eſt facti ſolùm, Eccleſiaſticum eſſe Iudicem competentem circa decimas. Pro quibus non facit, quod cognoſcens de facto rei ſpiritualis, cognoſcit etiam de re ipſa ſpirituali, quia ex facto jus oritur, atque ideò quæſtio facti ex quæſtione juris videtur inſeparabiliter dependere, juxta regul. *l. ſi ex plagiis*, §. *in clivo, ff. ad legem Aquil.* cum aliis adductis per Menoch. *conſ.* 2. *num.* 208. & D. Barboſ. *in d. l. Titia, num.* 52. Quia reſpondetur *dict.* §. *in clivo*, ſolùm evincere
2 † ex circunſtantiis facti pendere deciſionem quæſtionis juris, minimè verò quæſtionem facti ita eſſe à juris quæſtione inſeparabilem, ut qui de facto cognoſcit, de quæſtione juris etiam neceſſariò debeat cognoſcere, cùm compertum ſit, unam ab altera eſſe diſtinctam, ut quia ſolùm ponitur in controverſia, an ſolverit, ſeu perceperit; minimè verò dubitatur, an ſit ſolvenda, vel ex quibus fructibus debeat ſolvi.

Item cauſa Decimarum, quæ datæ ſunt in feudum ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Judice Eccleſiaſtico, licèt enim dominium hujuſmodi decimarum, ſcilicet fructuum illorum, omninò ſpectet ad laïcos, & feudum cenſeatur ſæculare: tamen quod oritur, & dependet à jure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt iudex laïcus de illo cognoſcere, Federic. de Senis *conſ.* 245. *n.* 1. Azor. *inſtitut. moral. par.* 1 *libr.* 7. *capite* 39. *quæſ.* 3. Monet. *de decimis, cap.* 8. *quæſ.* 1. *n.* 15. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 5. *libro* 3. *cap.* 5 *numer.* 5. Rot. *in Ravennaten. Emphyteuſis*, 28. *Maij* 1631. coram *R.P.D. Merlino*, me citato Trullench. *in expoſit. Decalogi, libro tertio, capit.* 3 *dub.* 8. *ſub n.* 11. ubi intelligit quando feudum non in perpetuum, ſed pro limitato tempore, vel limitatis perſonis eſt conceſſum. Nam ſi authoritate Pontificis decimæ alicui, eiúſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum conceſſæ ſint, qualiter Regibus Hiſpaniæ ſunt conceſſæ decimæ, vulgò *Tertia* dictæ, cauſa, ſi quæ agitanda eſt, coram ſæculari Iudice tractari poteſt: de quo Aufrer. *ad Capell. Tholoſ. deciſ.* 109. *ante fin.* Beiiug. *in ſpeculo princip. rub.* 13. *de decim. in verſ. conſtat, à n. quinto*, Petr. Matthæ. *in addit. ad Guid. Pap. deciſ.* 1. Renat. Chopin. *de moribus Pariſ. lib.* 3. *titul.* 1. *n. ſeptimo & octavo*, Franc. Duaren. *in conſuet. feudal. cap.* 5. *ſub n. ſeptimo*, Rupell. *Inſtit. forenſ. libro* 1. *capite* 25. *folio* 107. Rebuffus *de except. num.* 214. *&* 219. *& de decim. quæſt.* 10. *n.* 39. Capic. *deciſ.* 20. Gironda *de privileg. ex num.* 251. Laſſarte *de decim. vendit. capit.* 19. *numer.* 30. Menehac. *illuſtr. libr.* 2. *capite* 89. *num.* 6. Oliban. *de jure fiſci, cap.* 14. *num.* 20. *& cap.* 16. *num.* 14. Covarr. *practic. capite* 35. *numero* 20. *verſ. tertiò quoties*, Mich. Ferret. *in ſuis obſervat. part.* 3. *capite* 278. *verſ. pro materia*, Gutier. *practic. lib.* 1. *quæſt.* 14. *n.* 4. Ioan. Garc. *de expenſ. cap.* 9. *num.* 94. Paz *in practic. tom.* 2. *prælud.* 2. *num.* 24. Bobadilla *in ſua politic. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 148. Cabed. *Luſitan. deciſ.* 63. *num.* 4. *part.* 2, Camill. Borrell. *de præſtantia Regis Catholici, cap.* 71. *num.* 349. *&* 350. *& conſ.* 20. *cent.* 1. *& in ſum. deciſ. tit.* 19. *de decim. n.* 17. *&* 19. Menoch. *conſ.* 757. *n.* 16. *vol.* 8. Bernard. Grævæ. *ad practic. Cameræ Imper. libro ſecundo capite* 38. D. Barboſa *in d. l. Titia, n.* 42. Mori. *in emporio iuris, part.* 2. *in prælud. titul. de iuriſdict. omn. iud. n.* 137. Ramirez *de lege Regia*, §. 31. *numer.* 4. *pag.* 332. Fontanel. *de pactis nupt. tomo primo, gloſſ.* 13. *part.* 2. *num.* 58. Ioſeph. Seſſe *Arag. deciſ.* 162. *num.* 24. Franc. Hieronym. Leo *Valent. deciſ.* 3. *n.* 13. *libr.* 1. Caniſ. *de decim. quæſtione* 13. *col.* 2. Cevall. *commun. contra*

tom

commun. quæſt. 822. ex n. 67. & quæſt. 896. ex n.636. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.2.cap. 238.n.58.Franc. Carraſc. ad Leges Regias, cap.6. de decim. §.2. fol. 62. Caſtr. Palao in opere mor. tom.2. tract. 10.diſp.unic. puncto 15.n.6. latiſſimè Caſtill. controverſ. tomo 7.de tertiis,cap.12.n.20.cum ſeqq.Gabr. Pereira de manu Regia, p.1.cap.7. n.38. verſ. ſemper.

3 Vtrùm autem de poſſeſſorio decimandi Eccleſiaſticus Iudex cognoſcat ? Vide Gail. lib.1.obſerv. 38.n.3.& 4. Menoch. remed.15. recuperan. ſub n. 134. Rebuff. dict. tract. quæſt.10.n.3. Boër. deciſ. 69.numero 13. Afflict. deciſ. 2.numer. 10. & deciſ.24. numero 9. Cacher. deciſ. 116. Gravat.ad veſtrium in praxi Romanæ Curiæ, lib. 5. capit. 1. à numero 3. Camill. Borrell. de præſtantia Regis Catholici,cap. 71. numero 349. & 350. & in ſum. omnium deciſ. tom.1.ſub tit. 19. à num. 18. & titul.43.num. 125. Sayr. in floribus deciſ. ſub tit. de conſtit. deciſ. 41. Azeved. l. 6. num.3.tit.5.lib. 1.nova Recop. Suarez de Pace in practic. tom. 2. prælud. 2. à numero 22. Gutier.practic. lib.1.quæſt. 4.numero 1. Cur. Philipp. part.1. §.5.n.5. cum ſeqq. Bobadill. in ſua politica, lib.2. cap. 18. numero 145. D. Barboſ. in d. l. Titia, à numero 39. & n.47. Monet.d.c.8.n.14. Stephan.Gratian. diſcept.forenſ.cap. 236. Bernard. Græve d. concl. 38.num.7.& 8. Diana d. tract.2. reſolut.92.

In qua quæſtione affirmativa pars verior mihi videtur; nam matrimonii poſſeſſorium,quamvis agatur inter perſonas merè laïcas, quia habet admixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à Iudice Eccleſiaſtico, Covarruvias de ſponſal.p. 2.cap.7. §.6. numer. 8.& cap.8. §. 12.numero 3. Valaſc. conſult. 93. numer.2. ad med. verſic. etiam cauſa matrimonialis, latè Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. different. 10. num.19. cum ſeqq. Rot. in d. Ravennaten. Emphyteuſis. Poſſeſſio enim rei ſpiritualis, licèt ſit merè temporalis, & laïcalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolùm cognoſcit Iudex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate,non autem laïcus; cùm qualitas ſpiritualitatis qualitatem temporalitatis abſorbeat, & ad ſe trahat, Beroi. in rubr. de judic. numero 51. Cravet. conſ. 258. numero 8. Roland. conſil.12. numero 35. cum ſeqq.libr.2. Valaſc. d.conſ.93. numero 3. Menoch. remed. 15. recuper. numero 205. cum ſeqq. Covarruvias practic. cap.35. numero 1. Gutier. Canon. cap.34. numero 26. & ſeqq. latè Azor. inſtitut. moral. part.1. lib. 5. capit. 14. quæſ. 1. Duard. ad Bullam Cœnæ, lib. 2. can. 15. quæſtion.19. num. 47. Put. deciſ. 360. lib.1.in antiq. Rot. in d. Ravennatenſi. Emphyteuſis.

Illud advertere oportet in hac materia 4
non contemnendum, quod ad effectum remiſſoriæ, cauſa decimarum reputatur profana, ut cenſuit Rot. coram Caputaquen. deciſ.54.lib. 2.& deciſ. 68. part. 3. & in Legionen. decimarum, 4. Decembris 1615. coram bonæ mem. Dunozetto, & in Valentina Decimarum, 21. Iunij 163. coram Card. Cavalerio, inter ejus impreſſas deciſ. 258.

In cauſis decimarum proceditur ſum- 5
mariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos, qui ſolvere debent, Clem. 2. de judic. Monet. de decim. cap.8. n.41. Piaſec. in praxi Epiſcop.part.2. capit.4. num.59. in princ. imò & procedi poteſt ſine aliqua juris ſolemnitate, ut tradit Cardin. dict. Clem. 2. n.28. & Imol. n.7. idem tempore feriarum ob neceſſitates, ſicut docet Everard. in topicis legalibus, in loco à tribut. ad decimas, num.4.

Amplia, ut procedat etiam quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper jure percipiendi decimas, ſecundùm Rot. deciſ. 14.num. 2. de decim. in novis, Maranta de ordine iudic. part. 4. diſputatione 9. numero 179. Zerol. in praxi Epiſcop. part.1. verb. decima, verſ. ad ſextum, Monet. d. cap.8. n.43. ubi numero 47. ſubdit quod ſi quæſtio ſit inter laïcos, etiam de decimis Eccleſiaſticis, tunc cauſa non eſt ſummaria, nec habet locum dict. Clement.2. & numero 51. addit, quod contra Advocatos, & alios detinentes, & impedientes, ne decimæ ſolvantur, ſimiliter procedi poteſt ſummariè: & numero 56. quod in materia decimarum, ſi Rector agat contra ſubditum ad decimas non ſolutas, incipi poteſt à præcepto
cum monitione ſub excommunicationis 6
pœna.

Miniſtri quoque nomine Eccleſiæ pro decimis nun ſolutis, rei vendicatione, vel perſonali actione, vel ex officio judicis contra laïcos agere poſſunt, gloſ. verb. tributa, verſ. ſed verius eſt, in cap. tua, il 2. de decim. Rebuff. d. tract. quæſt.3. d. num.15. & quæſt.9. numero 6.& 9.& ſeqq. Perez leg. 1. verſ. eſt & alia quæſtio, titul.5. libr. 1. Ordin. pagin. 129. Azor. in fin. moral. p.1. lib.7. capit.23. quæſ.9. Leſſi. de juſtit. lib.2. cap.39. numero 15. in fin. Suar. de Relig. tom.1. tract. 2. lib.1. capit. 36. num.4.

Subditi omnes cogendi ſunt ad ſolvendas decimas, appellatione remota, dicto capite tua, il 2. de decim. Rebuff. dict. tract. quæſt. ult. numero 21. Triviſ. Venet. deciſ.29.n. 16.

Socin. *reg.* 40. *verſ. fallit* 22. Viv. *deciſ.* 73. *n.*1.*lib.* 1. Sebaſt. Næu. *ad l.*3. *numero* 61. *ff.quis,& à quo appelletur*, Nicel. *de concord. gloſſ. concord.* 6. *fallent.*57. *numero* 93. Petr. Greg. *de appellat. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 2. Monet. *de decimis, cap.*8. *à num.*58. Piaſec. *d.part.*2. *cap.*4. *numero* 59. latè Salgado *de protect. regia, tomo* 1. *part.* 3. *cap.* 2. *numero* 63. *cum ſeqq.* Mar. Antonin. *var.reſol.lib.* 1. *reſol.* 112. *caſu* 17. ubi etiam reſolvit, appellationem non dari à ſententia lata ſuper primitiis & expenſis in lite, latè Sigiſm. Scacc. *de appellation. q.*17. *limit.* 18. *per tot.* ubi *n.*5. intelligit quoad effectum ſuſpenſivum, non autem devolutivum.

Quæ quidem reſolutio limitatur *primò* non procedere quando agitur cum perſona Eccleſiaſtica, quæ prætendit habere potiora jura in decimis, ut per Hoſt. *in d.cap. tua, il* 2. *ſub numero* 22. *verſic. item ſecus.* Hentic. *numero* 7. *in fine, verſic. ſuper eo, & num.*8. Præpoſ. *in capite fin.* §. *quoties, numero* 32. *quaſt.* 6. & *ibi* Gemin. *ſub num.*22. *de appellat.*

Secundò limitatur quando agitur inter Eccleſias contendentes de jure decimandi, Hoſt. & Henric, *ubi proximè.* Scacc. *d.limit.* 18. *num.* 3. Salgado *d. cap.*2. *num.* 77. Rota *in Corduben. Decimarum*, 2. *Decembris* 1605. coram *Card. Pamphilio.*

8 *Tertiò* limitatur, † quando collector decimarum modum excederet, quia ab exceſſu poteſt appellari, Scacc. *d. limitat.* 18. *n.*4. Salgado *d.cap.*2. *num.* 77.

9 Item debitor decimarum non poteſt prætextu ejus, quod ſibi debetur, decimas denegare, cùm in futuris decimis non admittatur compenſatio, ut poſt gloſ. *in cap. decima*, 16. *quaſt.* 1. & alios tradit Rebuff. *d. quaſt. ult. num.* 19. Evetar. *in topicis legalib. loco à tribut. ad decim. numero* 2. imò neque propter ſterilitatem, ut fusè oſtendit idem Rebuff. *dict. quaſt. ult. numero* 22. & Viv. *in communib. opin.* 153. *verſ. conſuetudo non ſolvendi.*

10 Cùm onus ſolvendi decimas ſit reale, & ſequatur poſſeſſionem, gloſſ. *verb. ſic & dominus, in dict. capite tua, il* 2. *de decim.* Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 345. *numero* 5. & 6. *vol.* 1. Baptiſt. Coſta *de portione rata, quaſtione* 149. *num.* 11. Camill. Bortel. *in ſum. omnium deciſ. tit.* 19. *num.* 63. Fagundez *d. prac.* 5. *lib.* 3. *capite* 6. Caſtill. *d. tom.*7. *de tert. cap.*2. 11 *numero* 17. ideò † poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt, ut reſolvunt Capic. *deciſ.* 20. *à numero* 26. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.*4. §. 6. *verb. & ſupporter numero* 4. *pag.* 155. *in princ. & rub.* 11. § 6. *numero* 3. *pag.* 361. Tiraquellus *de retractu lig.* §. 6. *gloſſ.* 1. *numero* 7. Valaſc. *de jure emphyt. quaſt.* 17. *n.*18. Vincent. de Franc. *deciſc.* 107. *numero* 11. *cum ſeqq.* Cened. *ad Decretal. collect.* 86. *numero* 3. Azot. *dicto lib.* 7. *capite* 24. *quaſt.* 2. *verſ. quares*, & præcipuè *quaſt.* 18. Suar. *d.lib.*1. *cap.* 38. *numero* 8. Monet. *de decim. capite* 6. *à numero* 18. ubi etiam ait cum Rebuff. *d. quaſt.* 9. *numero* 9. & Gig. *de penſion. quaſt.* 39. *n.* 12. & *quaſt.* 43 *num.* 4. 12 atque aliis, † in optione Eccleſiæ eſſe quem velit convenire, novum, an antiquum prædii poſſeſſorem: & quod pro decimis fundus cēſeatur tacitè hypothecatus dicit Rebuff. *tom.* 2 *ad leges Gallia, art.* 1. *gloſſ.* 14. *num.* 25. quia † tributum ex certo fundo debitum, cùm ſit onus reale, pro quo cenſetur 13 tacitè hypothecatus, tranſit in quemlibet poſſeſſorem, ut per Guid. Papæ *quaſt.* 432. *n.*15. Cened. *d. collect.* 86. *num.* 3. Gam. *Luſit. deciſ.* 145. Morl. *in emporio iuris, part.* 1. *tit. de locato, num.* 73. quod in fundo emphyteutico nominatim reſolvunt Valaſc. *de jure emphyteut. quaſt.* 4. *num.* 6. & *quaſtione* 17. Cald. Pereira *de nomin. emphyteuſis, quaſt.* 13. *num.* 17. & *de extinct. emphyt. cap.* 3. *n.* 18. & 23. Cabed. *Luſit. deciſ.* 149. *part.* 1. & † 14 cēſus poſſeſſorem pro præteritis redditibus teneri, non excuſſo principali venditore, firmarunt Valaſc. *de iure emphyt. quaſtione* 32. *n.*13. & 14. Gam. *Luſitan. deciſ.* 145. Surd. *deciſ.* 162. *numero* 11. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. capite* 16. *num.* 16. & *capite* 141. *num.* 3.

15 Non ſolvens decimas, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, text. *in cap. decima*, 16. *quaſt.* 1. *cap. pervenit, capit. ad hæc, cap. ex parte, il* 1. *cap. tua nobis, cap. in aliquibus, de decim. Clem. diſpendioſam* 2. *de judic.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 12. ibi, *excommunicetur*, Aloyſ. Ricc. *in praxi, part.* 4. *fol.* 500. Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſput.* 756. *numero* 4. Monet. *d.cap.* 8. *num.* 64. Fagundez *d. pracep.* 5. *lib.* 3. *cap.* 6. *numero* 3. Rot. *in Dertuſen. Decimarum*, 11. *Maii* 1609. coram *Card. Marquemont.* impreſſa per Marcheſan. *de commiſſion. part.* 1. *pag.* 675. & *in Motalen. Decimarum*, 31. *Ianuarii* 1614. coram *bona mem. Cardin. Sacrato.* Intellige monitione præmiſſa, ſecundùm Monet. *d.cap.* 8. *numero* 69. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 24. *quaſt.* 17. Suar. *d.lib.* 1. *cap.* 37. Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curia Archiepiſcop. Neapol. deciſ.* 195. *numero* 6. *part.* 4. Caſus accidit, ut ſequitur: *Cùm Epiſcopus Vmbriacen. quoſdā occaſione decimarum excommunicatos declaraſſet, abſolutione Sanctiſſimo, vel Sacra Congregationi reſervata, iidem excōmmunicati ad Archiepiſcopum ſancta Severina, uti Metropolitanum, recurſum habuerunt, ab illiuſque*

Vicario

Vicario inhiberi, & reſpectivè abſolvi obtinuerunt, quo per Congregationem Epiſcoporum audito, S. eadem Congregat. ſub die 19. Iulii 1619. reſpondit, quod Archiepiſcopus S. Severina excommunicatos reintrudat, cauſamque ad Sacram Congregationem remittat, & ejus Vicarium advertat, ut in ſimilibus cauſis abſtineat ab abſolutione, & ab admiſſione appellationis ſuſpenſiva, quia excommunicatio hominis trahit ſecum executionem.

16 Subtrahentes, ſive non ſolventes decimas, vel earum ſolutionem impedientes, ultra prædictam excommunicationem, quam præmiſſa monitione incurrunt, ab hoc crimine, niſi plena reſtitutione ſequuta, abſolvi non poſſunt, ut per Sanchez *in præcepta Decalogi, tom.1. lib.2. cap.20. num.16.* Novar. *in ſingular. juris canon. concl.6.* Molin. *dict. num.4. verſ. his ita relatis*: & eſt decretum ſacri Concilii Trid. *d. ſeſſ. 25. de reform. cap. 12.* ibi, *nec ab hoc crimine niſi plena reſtitutione ſoluta abſolvantur, &c.* refert de Franchis *de controverſ. inter Epiſcop. & Regular. quæſt.76.* vel ſaltem remittantur ab eo, cui debentur, Navar. *in man. cap. 21. num.32.* Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.7. cap.37. quæſt.9.* Fagund, *dict. præc. lib.3. cap.6. num.4.* niſi quando ad Confeſſionem accedit, impotens ſit ad reſtituendum, quia tunc abſolvi poſſe tenent Navar. *in man. cap.17. num.59.* Molin. *citato loco*, Ioan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verbo Abſolutio, differ.5. num.5.* Novar. *dict. concl.6. num.3.* ex ea ratione, quia Concil. *loco citato*, non prohibet abſolvi, niſi eum, qui pro tunc tenetur reſtituere, quique peccat non reſtituendo.

17 An autem Parochus poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſolvere decimas? Vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc.*
18 *Neap. deciſ.195. à princ. part.4.* Et † an contra renitentes ſolvere decimas, poſſit Vicarius imponere interdictum perſonale? Vide eundem Ricc. *dict. part.4. deciſ.380.*

19 Is quoque qui ſolvere tenetur decimas, neque eas ſolvit, aut reſtituit Eccleſiæ, debet Eccleſiaſtica ſepultura privari, textus eſt *in cap. prohibemus, de decim.* Rebuff. *dict. quæſt. ult. num.16.* Andr. Hiſpal. *in reg. decimarum, quæſt.2. num.8.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.2. princ. num.10.* Monet. *dict. cap.8. num.74.* Jul. Lavor. *variarum lucubr. tom.1. tit.2. cap.12. num.48.* Vide *ſup. cap.26. num.50.* Lauret. de Franchis *de controverſ. inter Epiſcopos, & Regulares.*

20 Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum, ut probatur *in cap. diſcretioni veſtræ, de decim. in 6.* ubi dicitur, quod Gregorius IX. mandavit diſtinctè Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, ne talia, quæ audientes à decimarum, ſeu aliarum rerum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, vel aliàs animas corrumpant audientium, in ſermonibus ſuis, vel alibi proponere præſumant; imò verbo, & opere informent eoſdem, ut ad ſolutionem prædictorum promptæ voluntatis animo ſint intenti. Sed ad tollendum ſcrupulum Eugenius IV. conceſſit, quod Fratres Minores non teneantur facere conſcientiam de decimis in Confeſſionibus, niſi quando fuerint requiſiti ab Ordinariis, & & quod tunc ſufficiat dicere: Facio tibi conſcientiam, & inducere peccatorem, quantum potuerint, ad ſolvendum, non tamen propter hoc teneantur denegare abſolutionem: ita referunt Collector privil. *in comp. verb. Abſolutio quoad ſæculares*, 2. §. 2. Fr. Ludov. Miranda *in man. Prælat. tit. 2. quæſt.49. art. 4.*

21 Excommunicationis verò ſententiæ ſubjacent ipſo facto illi Religioſi, qui aliqua, ut audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi, proferre præſumunt, ut habetur *in Clem. cupientes, de pœnis*: unde colligitur, Religioſum non affici hac excommunicatione, dum alicui mandat, ut alteri, qui decimarum onere tenetur, ſuadeat ne ſolvat: hic enim non dicitur aliquid proferre ipſius auditoribus, qui decimas ſolvere debent, ut benè reſolvunt Suarez *de cenſ. diſp. 23. ſect.5. num.37.* Filliuc. *tract.14. capit.8. quæſt.8. numero 146.* Bonac. *dict. quæſt.8. punct.13. num.3.* ubi *num.4.* addit ad incurrendam iſtam excommunicationem non ſufficere præfata verba proferre ex inadvertentia, ſed requiri dolum, & ſcientiam cum intentione retrahendi auditores à ſolutione decimarum.

22 Religioſis quoque præcipitur *in dict. Clem. cupientes*, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis ut confitentibus conſcientiam faciant de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur: ſi autem ſcienter negligant confitentibus conſcientiam facere de ſolvendis decimis, dum à Rectoribus Eccleſiarum requiruntur, ſuſpenſionem incurrunt, quæ ſuſpenſio durat donec confitentibus conſcientiam fecerint: quod ſi interim, antequam negligentiam oblata opportunitate purgent, id eſt, antequam conſcientiam confitentibus faciant, præſumpſerint prædicare, vinculo excommunicationis obſtringuntur. Hinc colligitur, ad incurrendam illam excommunicationem duo requiri. *Primum*, ut Religioſi

requi

requiſiti ſint à Rectoribus Eccleſiarum, & ſcienter non admonuerint pœnitentes de ſolutione decimarum: quamobrem, ſi non admoneant, dum requiſiti non ſunt, excommunicationem non incurrunt, ex declaratione Eugenii IV. Ita Sylveſt. *verb. Excommunicatio*, 9. *num.* 89. Tabien. *eodem verb.* 5. *caſu* 45. Angel. *ead. verb.* 7. *caſu* 44. Filliuc. *cap.* 33. *num.* 42. Hier. Roderic. *in compendio quaſt. Reg. reſolut.* 50. *num.* 8. ubi ſubdit requiſitionem debere fieri Dominica prima, quarta, & ultima Quadrageſimæ, & in feſtis Aſcenſionis Domini, Pentecoſtes, Nativitatis ſancti Ioannis Baptiſtæ, Aſſumptionis, & Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis, juxta diſpoſitionem *dict. Clem.* contra Caiet. *verb. Excommunicatio*, *cap.* 66. Navarr. *in man. cap.* 27. *n.* 145. hoc expreſsè non requirentes. *Secundum*, ut prædicare non præſumant, nondum purgata negligentia: ſi verò purgata negligentia concionentur, excommunicationem non incurrunt, quia in text. dicitur, *ſi prædicare præſumpſerint, prædicta negligentia non purgata.* Ita Caiet. Sayr. Filliuc. & alii *citatis locis.*

23 Excommunicantur etiam *in Clem.* 1. *de decim.* omnes, ac quicunque Religioſi, qui decimas Eccleſiis debitas, & ad ipſos jure aliquo, vel cauſa legitima non pertinentes uſurpant, aut uſurpare audent dolis, & malis artibus; & qui prohibent Eccleſiis decimas ſolvi ex animalibus ſuorum familiarium, vel paſtorum, vel ex aliis animalibus, quæ ſuis permiſcentur, vel ex illis, quæ in Eccleſiarum fraudem emunt: & ſi admoniti, ab his intra menſem non deſiſtunt, aut ſi id, quod auſu temerario uſurparunt, intra duos menſes poſt admonitionem non reſtituerint iis, quibus jure debentur, excommunicationi ſubjiciuntur, quæ nulli in jure reſervatur. Referunt Gambar. *de caſibus reſervat. cap.* 11. *num.* 7. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 12. *quaſ.* 13. Rainer. *in catal. cenſurarum extra Bullam*, *c.* 3. *excom.* 15. Filliuc. *tract.* 14. *num.* 125. *verſ. quinta noviſſimè*, Bonac. *de cenſ. extra Bull. diſputat.* 2. *quaſt.* 8. *punct.* 12. Ego ipſe *de offic. & poteſtat. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 40. *num.* 222. *ſecundùm Lugdun. impreſſ.* Lauret. de Franchis *de controverſ. inter Epiſcopos & Regulares*, *quaſt.* 77. *cum ſeq.* Et quia text. *in d. Clem.* 1. generaliter loquitur, ibi, *Religioſi quicunque*; ideò non ſolùm viros Religioſos, verùm etiam fœminas Religioſas comprehendit, ut per gloſ. ibi, *verb. quicunque*, Sayr. *de cenſ. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 24. Mar. Alter. *de cenſ.* ubi *de ſuſpenſ. diſput.* 17. *cap.* 2. *col.* 3. *verſ. notandum tertiò*, Bonac. *dict. punct.* 12. *num.* 8. ubi etiam poſt Suar. *de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 6. *num.* 9. addit iſtam excommunicationem extendi ad Equites Militares, qui verè ſunt Religioſi.

Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſolvendas, ut ſcilicet decimæ uni Curato, vel Parochiæ debitæ, alteri Parochiæ, & Curato ſolvantur in poſterum, valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat, *cap. veniens, de tranſact. cap. ex multiplici, de decim.* Ruin. *conſ.* 142. *verſ. clarum eſt, num.* 13. *vol.* 5. Rebuff. *in tractatu de decim. quaſt.* 13. *à num.* 16. Capic. *deciſ.* 165. *p.* 3. Bonacoſ. *tom.* 1. *commun. opinion. libro* 1. *titul.* 10. *num.* 12. *pag.* 186. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neap. cap.* 60. *num.* 19. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 2. *in fine*, Bellet. *diſquiſ. Cleric. part.* 1. *tit. de Clerico debitore*, §. 5. *num.* 31. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 26. *quaſ.* 5. Monet. *de decim. cap.* 5. *quaſt.* 7. *num.* 126. Bonac. *de legibus, diſp. ult. quaſt.* 4. *punct.* 5. *num.* 3. *& de ſimonia, quaſt.* 4. §. 15. *num.* 4. *verſ. ſecunda, ſi tranſigente*, Trullench *in expoſitione Decalogi, lib.* 3. *cap.* 3. *dub.* 11. *num.* 12. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 5. *lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 18. idem dicit de tranſactione: & *num.* 9. ſubdit, quod valet compoſitio inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum facta de conſenſu Epiſcopi, ſeu Superioris, ut de rebus minutis nulla ſolvatur decima: item, ut non ſolvatur decima integra de vino, oleo, frumento, &c. & *num.* 14. quod poteſt compoſitio fieri auctoritate Epiſcopi cum laicis ſuper tempus, & locum ſolvendarum decimarum. 24

Non obſtat *dict. cap. veniens*, quatenus videtur exigere conſenſum, ſeu auctoritatem Apoſtol. quia vel ibi agebatur de magno præjudicio, videlicet ſolvenda tantùm tertia parte decimæ; vel quia nulla cauſa intervenerat utilitatis, neceſſitatis, vel alia ſimilis: vel quia hæc erat propriè tranſactio; illa verò, de qua *in cap.* 2. *de tranſact.* quod contrariari videtur, compoſitio: vel denique, quia in ea Parochia, in qua erant prædia, de quibus tranſactio facta fuerat de non ſolvenda niſi tertia parte decimarum, coloni Monaſterii à Parocho etiam recipiebant Eccleſiaſtica Sacramenta: ita Monet. *quaſt.* 7. *num.* 137. Duo igitur requiruntur ad valorem iſtius compoſitionis ſuper decimas in futurum ſolvendas, ut ſcilicet cauſæ cognitio præcedat ab Epiſcopo, vel Superiore facta; & conſenſus, ſeu auctoritas ejuſdem Epiſcopi, vel Superioris, ita ut non ſufficiat ſolus Parochi conſenſus, ſecundùm Rebuff. *dict. quaſt.* 13. *numero* 22. Fagundez 25

gund. *dict. cap.2. num.3. & 4.* Appellatione autem Superioris in hac mareria venit quilibet Prælatus Epiſcopo inferior, modò habeat juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſecundum Rebuff *dict. quaſt. 13. num. 23. & 24.* Fagundez *dict. cap.2. numero 5. & 6.* id ampliantes ad Vicarium Epiſcopi genera-
27 lem, declarantéſque † hujuſmodi compoſitionem, ſi fiat inrer Parochos ſine auctorltate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vitiari, ſed valere pro vita componentium; non enim morruo eo, qui illam fecir, ſucceſſori præjudicat, *dict. c.2. de tranſact.* Duen. *reg.127. in fine.* Rebuff. *dict. quaſt. 14. numero 25.* Bonacoſ. *tom. 2. communium opin. lib. 1. titulo 10. numero 12. pag. 226.* D. Barboſa *in leg. ſi filiofam. §. fin. numero 20. ff. ſelute matrimon.* Rot. *in Mediolanen. Decimarum, 10. Aprilis,* 1606. coram *Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano, & dec. 585. numero 3. part. 1. recent. & in Auguſtana Decimarum, 28. Martii* 1631. coram *R. P. D. Voaldo.*

28 De decimis verò præteritis non ſolùm cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laïcis poreſt fieri compoſitlo, ſine auctoritate Superioris: Ita gloſſ. & Doctores *in cap. ut ſuper, de rebus Eccleſ. non alienand.* Rebuff. *dict. quaſt. 13. num. 25. & 33. & in tract. except. num. 217.* Fagundez *dict. cap. 2. num. 7.* ubi *num. 17.* idem dicit de tranſactione, Monet. *de decimis, cap. 5. num. 128.* ubi reddit rationem; quia tunc non agitur de toliendo, aut remittendo aliquo jure Eccleſiæ, ſed ſolùm de commodo illius Parochl, ad quem iilæ declmæ jam ſpectant, Trullench. *d. dub. 11. num. 13.*

CAPUT XXIX.

Parochus quibus modis talis eſſe deſinat.

SUMMARIVM.

1 *Beneficium vacat per mortem Beneficiati.*

2 *Parochialis vacat ipſo jure per aſſecutionem alterius incompatibilis beneficii, in tantùm quod ſi Parochus illam retinere contenderit, etiam ſecundo ſpolietur.*

3 *Ordinarius habenti Parochialem Eccleſiam poteſt alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacifica ſecunda, vacat prima ipſo jure.*

4 *Parochialis Rector ſi aſſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochia, lideſinit eſſe Rector ipſo jure.*

5 *Parochialem vi occupans, vel ſcienter injuſtè ſe intrudens in beneficio Curato, illo privatur ipſo jure.*

6 *Parochialis ut vacatio inducatur per aſſecutionem ſecundi beneficii incompatibilis, non ſufficit collatio ſola, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis pacifica, vel quod per eum ſtet quominus illam adipiſcatur.*

7 *Vacatio prioris beneficii per aſſecutionem ſecundi incompatibilis inducitur ſi dicti ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio, non enim requiritur utriuſque.*

8 *Poſſeſſio ſecundi pacifica, ut inducatur vacatio prioris beneficii incompatibilis, debet eſſe non ſolùm de facto, ſed etiam de jure.*

9 *Parochiales plures ſibi invicem unita retineri poſſunt tanquam beneficia non incompabilia.*

10 *Parochialis, quæ eſt in civitate, poteſt obtineri cum Canonicatu in Cathedrali, ſi utrique inſervire poterit.*

11 *Parochialis poteſt obtineri ſimul cum Monaſterio, cui cura imminet animarum, dato in commendam ad vitam.*

12 *Parochialis habitu non inducit incompatibilitatem ſimul cum alia Parochiali.*

13 *Parochialis vacat renunciatione.*

14 *Parochialem reſignans debet exprimere per quantum tempus illam poſſederit, & ſi tempus eſt breve, reſignatio rejicitur.*

15 *Clauſula,* dummodo remaneant centum pro Rectore, *poni ſolet in reſignationibus Parochialium.*

16 *Clauſula,* dummodo remaneant centum pro Rectore, *quomodo juſtificetur, & cui incumbat onus probandi quid remaneant centum pro Rectore, oſtenditur.*

17 *Valor ducatorum centum, qua debent remanere Rectori Parochialis, qua penſione gravatur, eſt intelligendus juxta morem cujuſque regionis.*

18 *Onera neceſſaria tantùm, & ordinaria deducenda ſunt ex centum ducatis, qua debent remanere Rectori Parochialis, qui penſione gravatur.*

19 *Onera neceſſaria, & ordinaria quoad hunc effectum cenſentur illa, quæ fiunt pro Cappellano, Clerico, candelis in feſto Purificationis B. Mariæ, manutentione Sacriſtia, Cathedratico, Prædicatore, Viſitatore, Epiſcopo, organo, cera, hoſtiis, vino, & oleo pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti.*

20 *Onera extraordinaria, voluntaria, ſeu arbitraria, incerta, & variabilia, & non perpetua,*

perpetua, ac illa, qua expleri poſſunt per ipſum Rectorem, non ſunt deducenda ex dictis centum ducatis.

21 *Penſione nulla, & invalida exiſtente, non abdicatur jus à reſignante.*

22 *Clauſula*, cujus litis ſtatum, &c. *non capit litem, in qua fuerit lata ſententia.*

23 *Actor, & reus non dijudicantur adimparia.*

24 *Sententia nulla, & injuſta, non facit tranſitum in rem judicatam.*]

25 *Actorum integra tranſportatio neceſſaria eſt in cauſa beneficiali.*

26 *Sententia dicitur nulla non viſis actis integris.*

27 *Acta legitimè extracta dicuntur cùm extrahuntur ab Actuario, vel ſucceſſore in officio cum compulſoria, & partis citatione.*

28 *Clauſula*, Appellatione remota, *non operatur ſi conſtet de notorio gravamine, vel quando ſententia eſt nulla, aut evidenter iniqua, ſeu notoriè injuſta.*

29 *Clauſ.* ac ſi præinſerta nunquam emanaſſet, &c. *facit ut omnia medio tempore geſta corruant.*

30 *Iudex ſubdelegatus, ſive vigore executorialium, propter rem judicatam, ſive vigore mandati de immittendo, procedens ad aliquam executionem, parte ſe opponente, ſemper dicitur attentare.*

1 PRÆTER modos, quibus Parochialis, cæteráque Eccleſiaſtica beneficia, vel ipſo jure, vel per ſententiam vacare in jure dicuntur, tres principaliores, & uſufrequentiores ſunt, per obitum ſcilicet, per aſſecutionem alterius beneficii incompatibilis, & per renunciationem.

Quoad primum evidens eſt per mortem beneficiati vacare beneficium, *cap. ſuſceptum, de reſcript. in 6.* ubi *gloſſ. 15. pen. verb. aon morte*, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 15. à n. 3.* ubi *num. 6.* ex Franc. Panuino dicit ita vacare per mortem beneficium, ut ſi miraculosè reſurgeret beneficiarius, non recuperaret illud. Nic. Garc. *de beneſ. p. 11. c. 2. à princ.* ubi aliquibus modis limitat.

2 De ſecundo, etiam juris eſt clari, vacare ipſo jure Parochialem per aſſecutionem alterius ſimilis beneficii, in tantum quod ſi Parochus illam retinere contenderit, etiam ſecunda ſpolietur: Ita per text. capitalem *in cap. de multa, de prabend.* reſolvunt Bernard. *in pract. cap. 49. in noviſſ. impreſſ.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 3. à num. 74.* Gutier. *conſ. 10.* Flores de Mena *var. lib. 2. quaſt. 13. à princ.* Moner. *de opt. canon. cap. 6. quaſt. 6. num. 69.* Nic. Garc. *dict. p. 11. cap. 5. num. 7.* Vnde Oldrad. *conſ. 165. Thema*, quem refert Cardin. Tuſch. *tom. 1. litt. A, concluſ. 44. numero 8.* ait text. *in d. cap. de multa*, loqui ſolùm in Curatis beneficiis, dum per aſſequutionem ſecundi decidit vacare primum, ac proinde non habere locum ſi obtinens Curatum aſſequatur ſecundum incompatibile, ſed non ſimile, quia tunc eſt in electione obtinentis, alterum ſibi benè viſum dimittere.

Sed illius text. diſpoſitio aucta, & ampliata eſt per Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reform. capite quarto*, dum ſtatuit quod quicumque de cætero plura Curata, aut alias incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica, ſive per viam unionis ad vitam, ſeu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam Sacrorum Canonum, & præſertim *dict. cap. de multa*, recipere, ac ſimul retinere præſumpſerit, beneficiis ipſis, juxta *d. cap. de multa*, diſpoſitionem, ipſo jure, etiam illius text. vigore privatus exiſtat, cujus Conciliaris decreti meminit Nicol. Garc. *dict. cap. 5. num. 76.* ubi *num. 77.* reſpondet alteri decreto ejuſdem *Concilii ſeſſ. 24. de reform. capite 17.* quod priori *in dict. capite 4.* adverſari videbatur, ut loquatur de pluribus Parochialibus, aut aliàs incompatibilibus beneficiis ante Concilium obtentis.

Vnde *S. Congreg. Conc.* cenſuit *non dimittentem unam ex duabus Eccleſiis Curatis intra tempus à Sacro Concilio aſſignatum, debere condignas pœnas ſubire, & puniri prout in eo ſtatuitur*, ſicut teſtatur Armendar. *in addit. ad recop. legum Navarra, lib. 4. titul. 7. de beneſ. incompatib. numero 91.* Poteſt tamen Ordinarius habenti Parochialem Eccleſiam, alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ vacat prima ipſo jure, ut refert deciſum idem Armendar. *dict. loco, numero 69. & 79.* nam † Parochialis Rector ſi aſſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochiali, deſinit eſſe Rector ipſo jure, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 15. numero 15.* Rot. *in Mutinen. Canonicatus, 15. Iunii 1614.* coram *bona mem. Vbaldo.*

Extende ſupradictam reſolutionem procedere in eo, qui vi occupavit, ſeu ſcienter injuſtè ſe intruſit in beneficio Curato, vel è converſo: conſtat enim non eſſe conſentaneum habere meliorem conditionem illum, qui invaſor eſt, quàm illum, qui juſtè ingreditur, & ita in ſpecie eſt text. qui reddit rationem, *in cap. cum qui 18. de prabend. lib. 6.* Rota *deciſ. 3. num. 2. de reſtit. ſpoliat. in novis*, Rebuff. *in praxi titul. de miſſione*

(margin numbers of the right column, printed beside the lines: 3 at "Vnde S. Congreg. Conc. cenſuit non dimit-"; 4 at "mero 69. & 79. nam † Parochialis Rector ſi"; 5 at "Extende ſupradictam reſolutionem pro-")

ſione in poſſeſſionẽ, à princ. Hojed. *de incompatib.*
benef. part. 1. cap. 5. num. 20. Quod intelligitur
niſi violentus occupator incontinenti relin-
quat poſſeſſionem ſecundi beneficii, quia
ea, quæ incontinenti fiunt, videntur ineſſe,
juxta tex. *in l. lecta, ff. ſi certum pet.* Quod ad-
vertimus procedere etiamſi prius beneficium
tale ſit, ad cujus titulum fuerit ordinatus, vel
aliter de illo diſponere, aut renuntiare non
poſſit, juxta *Concil. Tridentin. ſeſſione 21. de re-*
form. cap. 2. id tamen non evincit, quod illud
non amittat per ſecundi obtentionem violen-
tam, per quam legis beneficio alienatio ne-
ceſſaria inducitur, & fit diſpoſitio: arg. tex. *in*
l. 1. ff. de fundo dotali, & in l. alienationis 13. *ff. fa-*
mil. erciſc. junctis reſolutis per Molin. *de pri-*
mog. lib. 4. c. 8. à princ. & cap. 9. à n. 28.

Sed eſt advertendum, quod ad inducen-
dam vacationem Parochialis per aſſecutio-
nem ſecundi beneficii incompatibilis, non
ſufficit collatio ſola, & acceptatio ejus, ſed
requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ ſecun-
di, vel quod per proviſum ſtet quominus eam
adipiſcatur. Ita Flamin. Pariſ. *de reſignat. be-*
nef. lib. 3. quæſt. 1. num. 129. Nicol. Garc. *dict.*
cap. 5. num. 100. Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 19.
7 Burati *num.* 18. † Nec hæc vacatio prioris
impeditur per pacificam ſecundi poſſeſſio-
nem, ſi illud prius ſit litigioſum, non enim re-
quiritur quod utriuſque, ſed tantùm ſecun-
di habeatur pacifica poſſeſſio. Leſſ. *de juſtit.*
lib. 2. cap. 34. num. 141. Nicol. Garc. *dict. cap. 5.*
8 *n. 107. &* 108. † Quæ quidem poſſeſſio ſecun-
di pacifica debet eſſe non ſolùm de facto,
ſed etiam de jure, id eſt, non litigioſa, ſed
abſque controverſia juris, & facti judicialí,
& extrajudicialí, Hojed. *dict. part. 1. cap.* 13.
num. 80. Flamin. Pariſ. *dict. lib. 3. quæſt. 1.*
num. 130. Azor. *inſtitution. moral. part 2. lib. 7.*
cap. 16. quæſt. 9. Nicol. Garc. *dict. cap. 5. num.* 105.
Seraphin. *deciſ.* 1254. ubi dicitur quod ad ef-
fectum, ut non teneatur quis dimittere pri-
mum beneficium, ſufficiunt moleſtiæ etiam
extrajudiciales, & de facto: idem dicit *de-*
ciſ. 997. *num.* 2. *& deciſ.* 853. *num.* 3. Adden.
ad Gregor. XV. deciſ. 451. *num.* 12. Ioan. à Co-
chier *ad reg.* 51. *Cancel. num.* 9. Atque etiam
intelligenda eſt non de poſſeſſione ſterili, ſed
fructuum, vel majoris partis eorum, ex ea
ratione, quia Beneficiarius non habet in to-
tum pacificam beneficii poſſeſſionem, niſi
quando fructus beneficii per ſe, vel per alium
nomine ipſius percipiuntur, in quibus termi-
nis loquitur text. *in cap. ſi tibi conceſſo, de præ-*
bend. lib. 6. & in ſpecie reſolvunt ibi Franc. *n.* 4.
Caſſad. *deciſ. 9. de cauſa poſſeſſ.* Sraphil. *de lit-*
teris gratia, tit. de ſtatu, & qualit. benef. §. hu-
juſmodi, n. 14. Hojed. *dict. part. 1. cap. 13. n.* 78.
Seraph. *deciſ.* 953. *num.* 1. Azor. *dict. cap. 16. q.* 7.

Nicol. Garc. *dict. c. 5. n.* 123. Ego ipſe *de offic. &*
poteſt. Epiſcopi, part. 3. alleg. 57. n. 201.

Limita ſuprapoſitam reſolutionem de va- 9
catione ipſo jure inducta Parochialis per ade-
ptionem ſecundi beneficii incompatibilis,
aliquibus modis: & *primò*, ut non procedat in
duabus, vel pluribus Parochialibus ſibi in-
vicem unitis, cùm non comprehendantur
ſub decreto Concilii, ſed legitimè retineri
poſſint tanquam beneficia non incompatibi-
lia, ut referunt deciſum Nicol. Garcia *dict.*
part. 12. cap. 2. num. 42. Armendar. *dict. loc.*
num. 92. *Secundò* † in Parochiali quæ eſt in ci- 10
vitate, obtento Canonicatu in Cathedrali, ſi
utrique inſervire poterit, ex eodem Armen-
dar. *dict. loco, num.* 49. ſed hoc debet intelligi ſi
moleſtia obtinenti inferatur, forſan ex gra-
tia; cadunt enim ſub incompatibilitate Pa-
rochialis, & Canonicatus in eadem civi-
tate exiſtentes, ad not. per Ioan. Cochier
in comment. ad reg. 52. Cancell. à num. 4. quem
refero *in addit. ad cap. de multa, de Præbend.*
poſt num. 5. Tertiò † in Parochiali, quæ obti- 11
netur ſimul cum Monaſterio, cui cura im-
minet animarum, dato in commendam ad
vitam, quia obtinens alterum dimittere non
tenetur, ut per Gonzal. *ad regul. 8. Cancell.*
gloſſ. 5. §. 8. num. 65. Zerol. *in praxi Epiſcop.*
part. 2. verb. Parochus 5. Nicol. Garc. *de benefic.*
part. 4. cap. 4. num. 35. Armendar. *dict. tit. 7.*
de benef. incompatib. num. 78. Quartò † in 12
Parochiali, ſeu alio beneficio Curato habi-
tu, quia non inducit incompatibilitatem ſi-
mul cum alia Parochiali, *cap. Paſtoralis, 7.*
quæſt. 1. Abb. *in d. cap. de multa, de præbend. ſub*
num. 24. verſ. mihi plus placet, Hojed. *dict. p. 1.*
cap. 13. num. 10. quos refert, & ſequitur R. D.
Epiſcopus Ricciul. *de jure perſonarum extra gre-*
mium Eccleſ. exiſtentium, lib. 1. cap. 14. num. 5.

Vacat item renuntiatione Parochialis,
toto tit. de renunciat. per quam amittitur
omne jus in ea competens, proprietas, ti-
tulus, & poſſeſſio, juxta ea quæ latè reſolvit
Nicol. Garc. *dict. part. 11. cap. 3 à princip.* ubi
num. 5. probat renunciationem ex cauſa per-
mutationis veram eſſe renunciationem, per
text. *in cap. 1. de rerum permut. lib. 6. & in*
Clem. 1. eod. titul. Quod autem Parochialis
poſſit renunciari in ſpecie poſt multos à ſe
relatos, tradit Flamin. Pariſ. *de reſignat. be-*
nefic. lib. 2. quæſt. 1. n. 104. Poteſt enim unuſ-
quiſque renunciare beneficio ſibi compe-
tenti tam in ſpiritualibus, quàm in tempora-
libus, idem Flamin. *q. 1. n.* 2. Nicol. Garc. *d.*
c. 3. à n. 44. & omnia beneficia poſſunt permu-
tari, niſi contrarium reperiatur expreſſum,
Bellam. *in tract. de permut. benef. part. 3. in proœm.*
num. 3.

Hodie tamen in Curia non admittuntur 13

abſolutè, & indiſtinctè reſignationes Parochialium, præſertim cum penſione: nam quoties reſignatur Parochialis, Dataria vult quod exprimatur per quantum tempus illam poſſedit reſignans, ſeu à quo tempore illam obtinet, & ſi tempus eſt breve, reſignatio reiicitur, ut per Flamin. Pariſ. *d. tractatu de reſignat. benefic. lib. 3. quæſtione 2. numero* 21. Et idem eſſe in permutationibus earum aſſerit Nicol. Garcia *dict. capite* 3. *num.* 46. ubi *numero* 47. ſubdit ſtylum hunc Datariæ incepiſſe à tempore Gregorii XIV. in quo fuit datus iſte ordo, & tunc regulariter requirebatur, quod illam poſſederit per aliquod tempus, & aliquando per quinque annos, vel citrà, hodie per tres, & ultrà, ut accepi ab Illuſtriſſimo, & Reverendiſſimo D. meo Ægidio Urſino de Vivariis S. D. N. Papæ Datario, & Auditore, ac Baſilicæ Sanctorùm Apoſtolorum de Urbe Canonico meritiſſimo, maximæ integritatis, & eruditionis Viro, cui Summus Pontifex tribuit multùm, eſt enim animo ingens, ingenio promptus, acerrimo judicio ornatiſſimus, & rerum cognitione, illatúmque uſu excellens, ad majora properat.

15 In renunciationibus, quæ fiunt de Parochialibus hujuſmodi cum reſervatione penſionis ad favorem reſignantis, ſolet poni clauſula, *dummodo remaneant centum libera pro Rectore*, quæ adeò plenam: & concludentem probationem requirit, ut non poſſit juſtificari ex ſemiplena probatione, & licèt regulariter valor probetur ſufficienter per publicam vocem & famam, tamen non procedit quando agitur ad effectum juſtificationis hujus clauſulæ, & quamvis illa debeat intelligi de tempore gratiæ, & reſervationis, tamen eſt neceſſe, quod continuè duret illius juſtificatio ad hoc, ut penſio ſuſtineatur, in quibus concluſiunibus probandis non immoror, cùm de illis omnibus egerim *in meo tractat. de clauſulis uſufrequent. clauſ. 47 in princ. ſecundùm Lugd. impreſſ.*

16 Sed Rota amplectitur diſtinctionem, quod vel penſionarius agit poſſeſſorio, & tunc onus probandi quod non remaneant centum, incumbit titulari, nec retardatur penſionario ſolutio ſub prætextu, quod dictam clauſulam non juſtificaverit Rota *deciſ.* 547. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* Vel titularis agit poſſeſſorio dicens ſe non teneri ad ſolutionem penſionis, quia reſervatio eſt nulla, & tunc ad ſuſtinendam penſionis validitatem, debet conditio juſtificari per penſionarium, & ſic ei incumbit onus probandi, quod dempta penſione tot remaneant pro titulari, cui ſufficit dicere penſionis reſervationem eſſe nullam: & ita diſtinguendo reſolvit Rot. coram Cardin. Mantic. *deciſ.* 196. *n.* 2. *&* 3. *in Salamantina Penſionis coram Gypſio*, apud Nicol. Garc. *de benefic. part.* 1. *cap.* 5. *num* 424. *& in Carpentoratenſi Penſionis* coram *Cardin. Lancelloto*, apud Marcheſ. *de commiſſ part.* 1. *pag.* 529. *& in Feretrana Penſionis*, 16. *Decembris* 1622. coram *bonæ memor. Vbaldo*, *& in Novarien. Penſionis* 8. *Novembris* 1624. coram *R. P. D. meo Pirovano*, *& in Alben. Penſionis* 20. *Martij* 1628. coram *eodem*. Nec ſufficit quælibet levior probatio, ſed requiritur plena, & concludens, Card. Seraph. *deciſione* 1122. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 684. *part.* 4. *diverſ. & in d. Novarien. penſionis*, *& in Feretrana penſionis* 4. *Decembris* 1623. coram *bonæ mem. Vbaldo*, *& Spoletana penſionis*, 28. *Iunii* 1628. coram *R. P. D. Vbaldo jun.* refert Ferent. *in annot. ad deciſ.* 261. Buratti, *num.* 17. ubi addit talem juſtificationem faciendam eſſe contra illum, qui reſervationi conſenſit, quia licèt regulariter penſionarius agens adverſus conſentientem penſioni, non teneatur ad aliquam juſtificationem, ſed titularis volens impugnare, teneatur aſſumere onus probandi, nec interim retardetur executio litterarum reſervationis, Seraphin. *deciſ.* 1017. *num.* 3. Rot. *in Eugubina penſionis*, 7. *Aprilis* 1617. coram *bonæ mem. Patriarcha Manzanedo*, *& in Tuſculana penſionis* 17. *Maij* 1623. coram *bonæ mem. Vbaldo*, *& in Fanen. penſionis*, 20. *Maij* 1624. coram *R. P. D. Merlino*, *& inter recent. deciſ.* 23. *numero* 1. *& deciſ.* 517. *num.* 1. *&* 3. *p.* 2. hoc tamen intelligitur quando reſervatio eſt pura, & abſque aliqua conditione, ita enim loquuntur prædictæ deciſiones *in dictis Eugubina, & in Fanen.* Cavaler. *deciſ.* 183. *ſub n.* 2. *& inter recent. deciſ.* 227. *n.* 1. *deciſ.* 519. *num.* 2. *part.* 2.

Centum autem ducatorum hujuſmodi valor, qui ex decreto *cap.* 13. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* debet remanere Rectori Parochialis Eccleſiæ, quæ penſiune gravatur, eſt intelligendus juxta morem cujuſque regionis, ut cenſuit *S. Cong. Conc. in Collen.* 13. *Iulii* 1630. & iterum cenſuit *in Albingan.* 27. *Iulii* 1626. quod Parocho debita congrua vigore Concilii eſt ſumma ſcutorum argenti illarum partium. 17

Quæ autem onera ex dictis centum deducenda ſint, vel non, hujus loci eſt inveſtigare? In quo dubio eſt firmanda concluſio, deducenda eſſe ſolum onera neceſſaria, & ordinaria, ad tex. *in c.* 1. *&* 2. *§. ubi autem, de præbend. in* 6. Gig. *de penſion. q.* 96. *n.* 2. Caſſad. *deciſ.* 19. *n.* 1. *&* 2. *de præbend.* Beltramin. *ad Gregor. XV. deciſ.* 245. *n.* 12. Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 511. *in* 2. *edit.* Rot. *in Romana penſionum*, 6. *Novemb.* 1619. coram *bon. mem. Buratto*, inter ejus deciſiones impreſſas *deciſ.* 418. *num.* 1. 18

Digitized by Google

num. 1. ubi Ferentil. *in annot. & in Novorien. penſionis,* 9. *Novembr.* 1624. coram *R.P.D. meo Pirounno, & in Feretrono penſionis,* 4. *Decembris* 1623. coram *bona mem. Vbaldo ſen.* in qua
19 habita fuit conſideratio † onerum capellani, clerici, candelarum in feſto Purificationis Beatæ Mariæ, manutentionis Sacriſtiæ, Cathedratici, Prædicationis, Viſitationis Epiſcopi, & organi: *& in Cremonen. penſionis,* 28. *Maii* 1618. coram *bon. mem. Cardin. Covelerio*, inter ejus impreſſas *deciſ.* 466. ubi *num.* 3. fuit dictum, onera expenſarum pro cultu divino, pro cera, hoſtiis, vino, & oleo, pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti, & Muſica in feſto ſancti Michaëlis, ſub cujus invocatione erat Eccleſia illa, eſſe deducenda juxta quantitatem per Ordinarium declarandam.

20 De aliis verò oneribus nulla eſt habenda ratio: & *primò* de extraordinariis, ut in his terminis aliàs fuit reſolutum *in deciſione* 298. *num.* 2. *parte* 1. *diverſ. & in Conſentino penſionis,* 29. *Maii* 1596. coram *bono memor. Litto. Secundò* de voluntariis, ſeu arbitrariis, ad text. *in cap. præſenti,* §. *porrò, de offic. Ordin. lib.* 6. *gloſſ. verb. ſpecialis gratia, in capit. ſi propter tuo, de reſcript. eod. lib.* Caputaq. *deciſ.* 74. *lib.* 2. *in manuſcriptis*, Cavaler. *d. deciſ.* 462. *num.* 2. ubi onus retinendi factorem pro prædils, non fuiſſe habitum pro onere neceſſario, cùm teſtes non deponant de præciſa neceſſitate illum retinendi, nec probetur Rectorem colere prædia per ſe ipſum, & regulariter adſunt coloni partiarii, unde ſubdit cenſuiſſe Dominos de Rota Rectorem non poſſe imponere hujuſmodi onera voluntaria in præjudicium penſionarii. *Tertiò* de incertis, & variabilibus, non perpetuis, ſecundùm Put. *deciſione* 201. *lib.* 3. *in correctis*, & tentum fuit, prout *in deciſ.* 158. *part.* 1. *recent.* Incerta enim non computantur in Congrua, Rebuff. *in tract. de congruo, num.* 83. & 86. Rot. *deciſ.* 5. *numero* 3. *& ſeq. part.* 2. *diverſ. & deciſ.* 437. *num.* 2. *part.* 1. *recentiſſim.* aliàs *part.* 3. *recent.* etenim venter non debèt pendere ab incerto, cùm non patiatur dilationem, Caſſad. *deciſ. unic. num.* 1. *de mutuis petit.* Surd. *deciſ.* 333. *num.* 9. *Quartò* de oneribus, quæ expleri poſſunt per ipſum Rectorem, ut de omnibus optimè advertit Burat. *d. deciſ.* 418. *ex num.* 2.

Certum eſt enim Rectori Curato deberi Congruam, *cap. extirpandæ, & capite de Monachis, de prabend. cap.* 1. *eod. tit. in* 6. Cæſar de Graſſis *deciſ.* 6. *num.* 7. *illo tit.* Rebuff. *de congruo, quæſt.* 4. *in princ.* Rot. *deciſ.* 16. *num.* 1. *p.* 1. *diverſ.* quæ ex dicimis eſt ante omnia detrahenda, quia iſtæ ſunt ſpecialiter jure divino, & poſitivo ſacrorum Canonum deſtinatæ ad uſum Rectoris ſuſtinentis curam animarum, *cap. cùm contingat, cap. cùm in tua, capit. Parochianus, de decimis, capite revertimini,* 16. *quæſtione* 1. Rebuff. *de decim. quæſt.* 7. *num.* 4. Verall. *deciſione* 356. *num.* 2. & 3. *part.* 2. Et quamvis aliquando ex conceſſione Apoſtolica transferantur in alios, nihilominus tranſlatio ſemper intelligitur facta tali conditione, ut congrua remaneat Rectori, *capite* 2. §. *ubi autem, de decim. in* 6. etiam & multò magis, ſi decimæ tranſeant in laïcum, Rebuff. *de congruo, num.* 47. Covarruvias *var. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 6. *in fine*; nam congruæ per ſua privilegia nunquam cenſetur Papa voluiſſe præjudicare, idem Rebuff. *dict. tract. de congruo, quæſt.* 12. *num.* 103. Nec facit quod congrua ſit petenda à Parochianis, quibus Sacramenta adminiſtrantur, *cap. omnis Chriſtianus, de conſecrat. diſtinct.* 1. Abb. *in capite de Rectoribus, num* 6. *de cleric. ægrot.* Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 60. *n.* 2. quia intelligitur hoc procedere ubi Parochiani nullas (fortè ex aliquo privilegio Apoſtolico) ſolvunt decimas; vel ita exiguas, ut non ſufficiant pro Rectore, ſecus ubi ſolvant conſuetas decimas, quæ ſunt ſatis ſuperque ſufficientes pro ſuſtentatione Rectoris; tunc enim cùm illæ ſint ſpecialiter deſtinatæ ad hunc uſum, debet Rector ad illas ſe in primis convertere, ita reſpondit *dict. deciſ.* 457. *num.* 4.

Ex dictis conſului reſignationem factam de Eccleſia Parochiali, ſive Prioratu Sanctæ Marinæ Ulixbonen. fuiſſe, & eſſe nullam, ac proinde litteras Apoſtol. non eſſe exequendas; cùm ſtante dicta clauſula, *dummodo centum*, &c. penſio 140. millium regalium contra formam mandati appareat in litteris Apoſtolicis de illa expeditis ſolùm reſervata ſuper Prioratu ejuſdem Eccleſiæ, qui tantùm habet certam portionem ſcutorum centum, unde reſultat evidens nullitas.

Non obſtat quod ſi conſiderentur litteræ 21
Apoſtolicæ proviſionis factæ vigore dictæ reſignationis, penſio illa reſervata videtur non ſolùm ſuper fructibus dicti Prioratus, & cujuſdam capellæ, ſed etiam ſuper aliis fructibus duarum Parochialium ſpectantibus in ſolidum ad earum Rectores, ex quo etiam reſultat evidens nullitas dictæ penſionis, uti impoſitæ ſuper fructibus, qui ad reſignantem nullo modo ſpectant, & ſic penſione illa ex hoc capite nulla, & invalida exiſtente, non poterat jus abdicari à reſignante, ut firmat Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 1. *quæſtione* 3. *ex num.* 82. nec fieri poteſt ipſa penſio reducibilis ad minorem quantitatem, quin tota gratia corruat. Rot. *deciſ.* 280. *num.* 2. *part.* 2. *recent.*

22 Maximè ſtante clauſ. *non aliàs*, *aliter*, *nec alio modo*, & conditione expreſſa in mandato procuræ ad reſignandum, quod dicta penſio reſervaretur ſuper fructibus rantùm certis dicti Prioratus, & capellæ, cum expreſſa declaratione litium ſuper ejuſdem capellæ fructibus pendentium, & ſententiæ latæ, quod non fuit adimpletum prout requirebatur. Rot. *in Toletana beneficii*, 14. *Novembris* 1605. coram *Iuſto*, impreſſa per Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *pag.* 384. Unde illa conditione deficiente nihil dicitur actum, Flamin. Pariſ. *d. quaſt.* 3. *num.* 33. & minimè poterat jus abdicari à reſignatione, idem Flamin. *d. lib.* 1. *quaſt.* 14. *num.* 7, Rot. *in Virdunen. Abbatia*, 5. *Maii* 1614. coram *bona mem. Buratto*, inter ejus impreſſas *deciſ.* 48. *num.* 9 prout rectè, & ritè fuerat in partibus pronunciatum per judicem executorem dictarum litterarum.

23 Nec ſubſiſtere poteſt ſententia obtenta
in Rota à R. P. D. Mormanno, in gradu ap-
pellationis ſuper validitate dictæ reſignatio-
nis, quæ tranſitum in rem judicatam feciſ-
ſe videtur ob non interpoſitam in tempore
appellationem; quia reſpondetur appellatum
fuiſſe intra decendium, & clauſulam Ap-
pellatione remota, ex adverſo extortam in li-
mine ferendæ ſententiæ, non debere ſuffraga-
ri, tum quia non ſolet concedi contra eum,
qui aliam ſavorabilem ſententiam obtinue-
rat, ne actor, & reus dijudicentur ad im-
paria, *cap.* 2. *de mutuis pet. leg. ultim. C. de
fructib. & lit. expenſ.* Cardinal. Tuſch. *tom.* 6.
*conclu*ſ. 49. cùm in judiciis ſemper inter par-
tes ſit æqualitas ſervanda, *l. non debet actor, ff.
de regulis iuris*, *leg. final. C. de procurat.* Rota
deciſ. 462. *num.* 6. *& deciſ.* 529. *num.* 3. *part.* 2.
recent. tum quia ſupervenit alia commiſſio re-
ſormatoria, directa R. P. D. Queipo, qui pro-
cedat perinde ac ſi præinſerta nunquam ema-
naſſet cum dicta clauſ. Appellatione remota;
24 tum denique, quia dicta † ſententia tanquam
notoriè nulla & injuſta, non poterat tranſire in
rem judicatam, Felin. *in cap. ſuper litteris*, *n.* 15.
de reſcript. Seraph. *deciſ.* 1123. *n.* 6. Rot. *in Fer-
rarien. Dotis*, 26. *Iunij* 1628. coram *R. P. D. Vbal-
do*, & in aliis.

25 Injuſtitia reſultat ex ſupradictis, nullitas
verò evidenter colligitur ex non integra
actorum tranſportatione neceſſaria in hujuſ-
modi cauſa beneficiali, juxta diſpoſitionem
S. Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. *&*
dicit Rot. *in Neapolitana Domus*, 14. *Martii* 1625.
coram *R. P. D meo Pironano*. Quod eſt etiam
conforme Juri communi, quia non viſis actis
26 integris † ſententia dicitur nulla, tanquam
lata ſine cauſæ cognitione, *l. propter*, *§. etſi
quidem*, ubi Bart. *num.* 6. *C. de judic.* cum
aliis *in d. Neapolitana*, *& in Leodien. Dominii de
Stelordia*, 3. *Iunii* 1632. coram *Reverendiſſ. D.
meo Coccino Decano*.

Quinimò etiamſi acta eſſent integra, adhuc ſuffragari non poterant, quia non fuerunt legitimè extracta, nempe ab actuario, vel ſucceſſore in officio cum compulſoria, & partis citatione, prout requiritur, Rot. *deciſ.* 1. *de fide inſtr. in novis*, Mohed. *deciſ.* 8. *eod. tit.* & coram Gregorio XV. *deciſ.* 469. *n.* 4. & fuit dictum *in Toletana Spolii*, 3. *Iulii* 1623. coram *R. P. D. meo Navarro*, *& in Feretrana Parochialis*, 22. *Maij* 1628. coram *Eminentiſſ. Cardin. Virili*. Deſectus autem non legitimæ tranſportationis patet ex quo Notarius, qui acta tranſumpſit, dicit in fine illa habuiſſe ab adverſario, antequam compulſoria ad partes Luſitaniæ pervenire poſſet, ut ex ipſius data colligitur: nec nomen officii aliquo modo expreſſit, quin potius veritatem agnoſcendo dicit ſe non eſſe actuarium hujus cauſæ, ex quo reſultat præſumptio non integræ tranſportationis actorum, ut in puncto de proceſſu extracto ab alio Notario, quàm actuario, vel ſucceſſore in officio, fuit dictum *in Algaren. Diſmembrationis*, 5. *Iunij* 1617. coram *bona mem. Remboldo*, prout refert, & ſequitur Beltramin. *in annot. ad deciſ.* 59. *Gregorii XV. n.* 9. & optimè conſideravit D. meus Joannes Franciſcus Ferentillus in hac cauſa Advocatus. 27

Nec denique obſtat, quod res non eſſet jam integra, eo quòd Adverſarius vigore præfatæ ſententiæ, ut ſuprà, nulliter, & injuſtè latæ, obtinuerat mandatum de immittendo, & forſan ejus vigore ſe intruſerat in poſſeſſionem dictæ Parochialis, quia ea eſſet attentata & in primis, ac ante omnia veniret revocanda, ex *ſeqq.*

Primò, quòd capta fuerit poſt appellationem interpoſitam intra decendium, non obſtante extorta clauſula, Appellatione remota, ex dictis: tum quia illa non operatur, ſi conſtat de notorio gravamine, quod in hoc caſu adeſt, Abb. *in cap. ex conqueſtione*, *n.* 5. *de reſtit. in integ.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 9. *§.* 1. *n.* 245. cum aliis citatis per me *in tract. de clauſulis uſufreq. clauſ.* 9. *à n.* 2. *ſecundùm Lugd. impreſſ.* ſeu notoria injuſtitia, quæ hic adeſt. Card. Tuſch. *tom.* 1. *lit. A*, *concl.* 400. *n.* 3. Scacc. *de appellat. q.* 16. *limit.* 1. *n.* 84. & ubi ſententia eſt nulla, *cap. inter cætera*, ubi Bald. *in princ. de re judic.* aut evidenter iniqua, Felin. *in cap. cauſam quæ*, *num.* 3. *de re judic.* Caputaq. *deciſ.* 33. *p.* 1. & multò minùs ea juvari poteſt quando factum aliter ſe habet, Bald. *in capite ſuper quæſtione*, *colum.* 2. *verſicul. ſecundò*, *de offic. deleg.* 28

Secundò, quia ſupervenit dicta commiſſio reformatoria cum præfata clauſula, *perinde* 29

ut ſi præinſerta nunquam emanaſſet, &c. quæ facir, ut omnia medio tempore geſta corruant, & inhibirio porrigir vires uſque ab initio, ut fuit dictum *in Leodien. dominii de Holloria, 25. Iunii* 1627. coram *R. P. Durano*, nunc Archiepiſcopo Tarraconen. inter ejus deciſiones impreſſas *deciſ. 96.*

30 *Tertiò*, quia judex ſubdelegatus ſive vigore executorialium propter rem judicatam, ſive vigore mandati de immittendo ex eiſdem emanati procedens ad aliquam executionem parte ſe opponente ſemper dicitur attentare, quia partes illius ſunt in referendo ſimpliciter, non autem in cognoſcendo de cauſis contradictionis, Bald. *in d. cap. ſuper quæſtione, n.* 1. Cov. *var. lib.* 3. *c.* 36. *num.* 7. & non poterat aliud facere, quàm intimare dictum mandatum, quia de ſtylo Tribunalis S. Rotæ facta intimatione, & reo non acquieſcente, debent ſervari quatuor termini ad docendum de paritione, qua non probata proceditur ad cenſuras, & ſi ſecus fiat, intrant manifeſta attentata, ut de mandato de immittendo propter rem judicatam fuit firmatum *in Viceu. Prioratus, 19. Martii* 1610. coram *Card. Pamphilio jun.* nunc Sanctiſſimo D. N. Innocent. X. & de executoribus rei judicatæ, Caſſad. *deciſ. 6. num. 10. de cauſa poſſeſ.* Veſtr. *in praxi, lib. 6. cap. 8. num. 16. & ſeq. in puncto* Rot. *in Mediolanen. decimarum de Variſio, 16. Novembris* 1616. coram *R. P. D. meo Pirovano.*

Hic autem divino adjutus auxilio finem hujus operis maxima cum exultatione conſequutus ſum, eo quòd ex iis, quæ hactenus non ſine labore congeſſi, utilitatem ſim cunctis Animarum Curatoribus allaturus; jam enim Epiſcopi dignitatem, officium, & poteſtatem deſcripſi in tres partes dividendo, nunc eodem modo de Parochis tripartitam aliam deſcriptionem facere non omiſi, ut varietate rerum, & perſpicua diſtinctione lectitantium animi oblectarentur: primus ille tractatus hunc deſiderabat, nam ſunt Parochi in cura Animarum exercenda Epiſcoporum coadjutores: ſed quia cum eodem Epiſcopo Canonici corpus efficiunt, ut illud tibi capite, & membris abſolutum darem, alium tractatum de Canonicis inſimul in lucem edere decrevi: annis aliquot, ſed paucis tamen præ materiarum pondere opus ita undique perfectum abſolvi, gravitatem rerum celeri agilitate ſuperavi, diu, noctùque, æſtu, gelúque utebar cum Jacobo, recedebátque ſomnus ab oculis meis. Votis faveto, & munus, quodcunque illud eſt, amanter accipito. Alios duos paro tractatus fortè accuratiores, faxit Deus in commune bonum ut prodeat, vita ſuperſtite, ſalute comite. Profiteor tandem omnia, & quicquid hactenus ſcripſi, habere eum ſenſum, quem renuit, & tenet S. Mater Eccleſia, à cujus vero ſenſu, Catholica fide, atque dogmatibus nullatenus deviare intendo. 31

RECENSIO

Legum, Capitulorum, & Jurium, quæ in hoc tractatu de Officio, & poteſtate Parochi referuntur, enucleantur, conciliantur.

Ex Digeſtis.

Ad leg. Aquiliam.

LEx, ſi ex plagiis, §. in clivo, *declaratur.* pag. 282. n. 2

Ex Decreto.

De conſecr. diſt. 4.

Cap. à quodam Iudæo, *declaratur.* 144.55

Ex Decretalibus.

De ætate, & qualit.

Cap. 2. & ult. *declarantur.* 17.9

De cauſ. poſſeſſ. & propr.

Cap. cùm Eccleſia Sutrina, *enucleatur.* 257.45

De Cler. ægrot.

Cap. tua nos, *declaratur.* 204.4.

De decimis.

Cap. commiſſum, *declaratur.* 256.41

Cap. ex parte, il 1. *diſcutitur.* 276.47

Revocatur per text. in cap. nuper 34. cod. tit. 272. 20. *non verò quoad partem, ubi agitur de animalibus.* 276.47

Declaratur. 270.16

Cap. nuper 34. *eſt neceſſaria derogatio expreſſa in privilegiis eximentibus à decimarum ſolutione.* ibid.

Cap. quoniam, *declaratur.* 251.11

De electione.

Cap. cùm in cunctis, §. infertur, ibi, *moniti, declaratur.* 54.10

Cap. dudum, ibi, *decepta, declaratur.* 133.29 & 251.12

De offic. Iudic. ordin.

Cap. cùm ad Eccleſiarum, *declaratur.* 4.9

De Parochis.

Cap. 2. *declaratur.* 99.19

De reſtit. ſpol.

Cap. in litteris, *declaratur.* 257.44

De tranſactionib.

Cap. veniens, *concordatur cum* cap. 2. cod. tit. 286.25

Ex VI. Decretal.

De decim.

Cap. 2. §. ſanè, *declaratur.* 265.62

De elect.

Cap. licèt contra, *declaratur.* 52.1

Solùm procedit in Parochialibus. 58.33

De præbend.

Cap. ſi pro clericis 8. *declaratur.* 53.3

Ex Clementinis.

De Baptiſmo.

Clem. unic. *loquitur de magnis dominis, & ideo non comprehendit Ducem Venetiarum, & Genuenſem, ſed Duces Regales.* 141.40

De ſepultur.

Clem. dudum, *debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, ubi Religioſi eximuntur à ſolutione quartæ funeralis.* 214.8

Ex Extravagantib.

De præbendis.

Extrav. Execrabilis, in fin. verſ. quantum, *declaratur.* 10.66

Ex Concilio Trident.

De Reformatione.

Seſſ. 24. cap. 4. *intelligitur.* 116.14

Seſſ. 20. cap. 12. verſ. præterea, *non afficit Epiſcopos, qui poſſunt procedere ad privationem ob non reſidentiam, tametſi illa temporum intervalla non fuerint obſervata.* 83.74

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

INDEX

INDEX
RERUM MEMORABILIUM.

Prior numerus paginam notat, poſterior eſt marginalis.

A

Abbas, & Abbatia.

ABBAS, & Commendatarius Abbatiæ habentis juxta Epiſcopalia, ſi habeat jus congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, poteſt facere concurſum. 21.37

Abbatia, vide *Monaſterium.*

Abſentia.

Abſentiæ juſta cauſa in Parochis an judicialiter probari debeat? remiſſivè. 82.61

Abſolutio.

Abſolvendus an ſit ille, qui vel ob negligentiam, vel ob verecundiam *Pater noſter, Ave Maria, Credo, & decem Præcepta* addiſcere non curat. 217.5

Abſolutio ſacramentalis præſtita à Sacerdote, qui communiter exiſtimatur proprius ipſius Pœnitentis Sacerdos, eſt valida, concurrente titulo à legitimo Superiore collato, quamvis invalido. 133.34

Abſolutio ſacramentalis eſt irrita, quam præſtat non Sacerdos, quamvis communiter exiſtimetur Sacerdos, & verus Parochus. ibid.36

Abſolutio virtute Bullæ Cruciatæ licèt non ſuffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficii eccleſiaſtici illa ſuffragatur. 153.34

Parochus caveat ne à caſibus per Epiſcopum reſervatis quemquam abſolvat, quia nulliter abſolveret, niſi in articulo mortis. 154.42

Regulares non poſſunt abſolvere prætextu quorumcunque privilegiorum à caſibus Sedi Apoſt. aut Epiſcopo reſervatis. 159.64

Accipiter.

Vide *Canis.*

Acta.

Actorum integra tranſportatio neceſſaria eſt in cauſa beneficiali. 292.25

Acta legitimè extracta dicuntur cùm extrahuntur ab actuario, vel ſucceſſore in officio, cum compulſoria, & partis citatione. ibid.27

Actio.

Actio, quæ exercetur circa eum, qui baptizatur, exprimenda eſt, ſive per verbum *baptizo*, ſive per verbum *abluo*, ſive per verbum *mergo*, & ſimile. 143.52

Actor.

Actor, & reus non dijudicantur ad imparia. 292.23

Actus.

Actus eccleſiaſtici ad juriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, non ſic ad juriſdictionem contentioſam ſpectantes. 109.16

Actus in Eccleſia facti, an ſint validi. ibid.17

Ægrotans.

Ægrotantium multorũ medicus eſt Parochus. 46.4

Agaſo.

Agaſonibus, atque aliis jumentorum vectoribus licet diebus feſtis ſarcinas, & oneris nundinarum cauſa exonerare, & deponere, inceptúmque iter, Miſſa tamen priùs audita, tranſeundo proſequi. 123.13

Alienatio.

Alienationes factæ de bonis immobilibus Eccleſiæ cum clauſula, *reſervato Sedis Apoſtolicæ beneplacito*, irritæ, & invalidæ cenſendæ ſunt, ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei eccleſiaſticæ alteri tradita fuerit. 113.41

Alienatione rerum tenuiorum, licèt immobilium Eccleſiæ, non requiritur Apoſtol. auctoritas, dummodo cauſa cognita, & evidenti Eccleſiæ utilitate comperta, eam Ordinarius auctoritate ſua probaverit. ibid.42

S. Anna.

Vide *S. Ioſeph.*

Anima.

Animarum cura in beneficiis duplex. 8.47

Animarum cura quid? ibid.

Animarum cura in beneficiis unitis eſt penes principalem Prælatum beneficii uniti, ejus verò exercitium penes Vicarium amovibilem in dicto beneficio unito deputatum. 9.53

Vicarius perpetuus potiùs dicitur habere curam animarum, quàm Rector animarum. ibid.56

Animarum cura indiſtinctè dicitur apud Vicarium perpetuum quoad omnem effectum. ibid.57

Rector principalis, ſi ſpreto Vicario perpetuo vellet ſe ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet. ibid.58

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Index Rerum.

Deſcendentes ab Hebræis ſunt capaces beneficiorum curam animarum habentium. 11.75

Animarum cura, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concurſu non confertur. 19.25

Dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis concurſu non confertur. 20.27

Animarum curam gerere nihil aliud eſt quàm illarum eſſe neceſſariò quidem laborantem, & ſolicitum. 45.1

Animæ unius dignitas magna eſt. 47.10

Animæ Deo gratiſſimæ ſunt, & earum lucrum gratiſſimum. ibid.11

Ratio accurata, & exacta exigenda erit ab iis, quibus animarum cura commiſſa eſt. ibid.13

Curatores ſalutis animarum ardentes, & ſeduli maxima gloria, & honore in judicio ornabuntur. ibid.14

Negligentes animarum curatores graviſſimas Deo daturi ſunt pœnas. 48.15

Annulus.

Annulos deferre in digitis non poſſunt Parochi. 60.5

Annuli uſus in Miſſa prohibetur omnibus etiam Doctoribus, & Canonicis Cathedralium, ac Protonotariis non participantibus. 100.55

Annus.

Annus celebrandi Synodum non incipit currere à die captæ poſſeſſionis Epiſcopatus, ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ. 23.61

Annus intra quem proviſus de Parochiali tenetur ad Sacerdotium ſe facere promoveri, incipit à tempore ſuſcepti regiminis, & pacificæ poſſeſſionis. 53.5

Annum intra quem Parochialem adeptus tenetur ad Sacerdotium ſe promoveri facere, an poſſit Epiſcopus prorogare, oſtenditur. 57.24

Anniverſaria.

Vide *Oblationes.*

Apoſtolus.

Apoſtoli laborabant manibus ſuis ne quemquam gravarent. 65.50

Appellatio.

Appellatio quoad effectum devolutivum tantùm datur non ſolùm à relatione examinatorum Synodalium ſuper ſcientia, ſed etiam ſuper idoneitate, & habilitate. 34.138

Appellare non poteſt quis ab irrationabili judicio Ordinarii, dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodolibus, ſicut & electus. ibid.139

Appellatio non datur ſimpliciter ab electione Epiſcopi in concurſu, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio. ibid.140

Appellatio à mala electione, ſive irrationabili judicio Epiſcopi admittitur ſolùm ad effectum devolutivum, non autem ſuſpenſivum, niſi appellaretur à ſententia Metropolitani. 35.145

Seu alterius judicis appellationis revocatoria electionis priùs factæ, ſive facto concurſu appellaretur inter præſentatos, vel patronos laïcos, ubi ſuprà. 114

Appellatio datur ad effectum devolutivum, & ſuſpenſivum, quando appellatur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis revocatoriæ electionis priùs factæ ab Ordinario in concurſu ad parochiales. 35.146

Concurſu facto quando appellatur inter præſentatos, vel patronos laïcos ſuper pertinentia juriſpatronatus, poſſeſſio per appellationem ſuſpenditur. ibid.147

Appellatio ad effectum ſuſpenſivum tantùm tollitur per decretum Concil. Tridènt. ſeſſ. 21. de reform. cap. 6. 105.10

Approbatus.

Approbatus duntaxat ad audiendas Confeſſiones cenſetur Parochus in ea civitate, vel oppido, ubi ſita eſt Parochia, non autem paſſim per totam Diœceſim. 147.3

Aqua.

Aquæ minima gutta non ſufficit ad baptizandum, ſed opus eſt tanta quantitate, ut ejus infuſione corpus hominis, vel principalis ejus pars moraliter ablui dicatur. 142.45

Archiepiſcopus.

Archiepiſcopi Eccleſia, Metropolis dicitur, id eſt, Civitatum ejuſdem Provinciæ mater. 3.6

Arma.

Arma deferre non poſſunt Clerici. 66.51

Aſperſio.

Aſperſiones domorum in Paſchate Reſurrectionis ad Parochos privativè quoad alios Eccleſiæ liberos ſpectant. 105.11

B

Baptiſmalia.

Baptizatos deſcribere debet Parochus cum nominibus parentum, ſi de legitimo matrimonio nati ſint, & patrinorum, qui eos de Baptiſmo ſuſceperunt, de die, menſe & anno. 67.2

Baptizatos deſcribendi formula. ibid.3

Baptiſmi liber per Parochum deſcriptus probat quem baptizatum, & illius ætatem. 68.4

Baptiſmi ſolemniter & ex Paſtorali officio celebrandi eſt proprius miniſter Sacerdos. 57.1

Baptizans ſolemniter cùm non ſit Sacerdos, illicitè baptizat, & ſi clericus ſit irregularitatem incurrit. ibid.2

Baptiſmus non poteſt miniſtrari ſolemniter in caſu neceſſitatis, vel extra, ab interdicto perſonaliter. ibid.6

Baptizandus quiſque eſt in ſua, cui ſubeſt, Eccleſia, niſi peregrinus ſit, vel certum non habeat domicilium. ibid.7

Parochus ſi infirmum baptizare noluerit, & ille ſine Baptiſmo moriatur, deponitur. ibid.8

Baptizare poteſt ſolemniter alienus Parochus de expreſſa licentia proprii Sacerdotis. 138.9

Diaconus ex Sacerdotis proprii commiſſione ob rationabilem cauſam facta ſolemniter baptizat. ibid.10

Sacerdos alienus ſi infantem alterius Parochiæ ſolemniter baptizaverit ſine licentia proprii Parochi, peccat mort. ſed non incurrit excommunicationem, aut irregularitatem. ibid.11

Sacerdos alienus baptizans in ſolemnitate quando Parochus abeſt, nec facilè haberi poteſt, non peccat. ibid.12

Baptiſmalis fons decenter pro facultate loci debet eſſe ornatus. ibid.13

Parentes ex conſuetudine, & præcepto Eccleſiæ poſſunt ad baptizandos infantes ſuos ante adultam ætatem obligari. ibid.14

Parvuli

Digitized by Google

Index Rerum.

Parvuli aliorum fide, & profeſſione ſunt baptizandi. ibid. 15

Baptizandi ſunt adulti, ægrotantes, pœnitentes, muti, & ſurdi. ibid. 16

Baptizandi nomina Sanctorum tenere debent, non autem infidelium, aut gentilium. ibid. 17

Baptiſmalis fons ex qua materia, & qualiter fabricandus, oſtenditur. 141. 58

Baptiſmus ſecluſa neceſſitate non eſt conferendus in aulis, vel cameris, aut aliis privatis domibus, ſed duntaxat in Eccleſiis, niſi Regum, vel Principum filii extiterint, qui ſint baptizandi. ibid. 59

Baptiſmus adminiſtrari poteſt in Eccleſia interdicta. ibid. 41

Interdicti tempore adminiſtrari poteſt Baptiſmus non ſolùm parvulis, ſed etiam adultis, cum ſolemnitate Unctionis, Catechiſmi, & Exorciſmi. ibid. 42

Baptiſmi materia remota eſt aqua ſimplex, ſeu elementaris. 142. 45

Baptiſmi materia propinqua eſt ablutio per aquam, quæ ſcilicet ſucceſſivo contactu contingit corpus. ibid. 24

Baptiſmus non eſt validus, ſi aqua contingat tantummodò veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud extra carnes. ibid. 46

Baptiſmus fieri poteſt tribus modis, videlicet immerſione, vel infuſione, vel aſperſione. ibid. 47.

Baptiſmi ad valorem nihil intereſt utrum fiat per aquæ effuſionem, an verò corporis immerſionem unam, vel trinam, dummodò licitè fiat. ibid. 48

Baptiſmi forma in Occidentalibus Eccleſiis quæ. 143. 49

Perſona quæ baptizatur exprimenda eſt in Baptiſmo. ibid. 50

Perſona baptizans non eſt neceſſarium ut in forma directè ſignificetur, ſeu exprimatur, ſicut neceſſarium eſt exprimi perſonam quæ baptizatur, ſed ſufficit indirectè. ibid. 51

Baptizat invalidè qui utitur hac forma: Ego te baptizo in nomine Chriſti. ibid. 52

Baptiſmo exprimendæ ſunt tres perſonæ Sanctiſſimæ Trinitatis. ibid. 53

Baptiſmus valet ſub hoc forma celebratus: Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filii, & in nomine Spiritus ſancti. 144. 56

Baptiſmus valet, quamvis in ejus forma relinquatur particula, *in*. ibid. 57

Item licèt relinquatur particula *&*, ut ibid. 58

Parochus in forma Baptiſmi relinquens particulas *in*, *&*, ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, peccat tantùm venialiter. ibid. 59

Benedictio.

Benedictio fontis Baptiſmalis ad ſolum proprium Parochum ſpectat. 105. 2

Benedictiones nuptiales à proprio Parocho fieri debent, neque à quoquam, niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentia ad hoc alii Sacerdoti concedi poteſt, quacunque conſuetudine etiam immemorabili non obſtante. 194. 98

Parochus debet recipere eleemoſynam occaſione benedictionis nuptialis, & non alius. ibid 99.

Parochus utriuſque contrahentis ſufficit ad nuptiales benedictiones præſtandas. 195. 100

Benedictiones nuptiales omittere peccatum veniale eſt. ibid. 101

Benedictiones nuptiales non debet Parochus facere ſecundò nubentibus, etiamſi fortè primum Matrimonium fuerit invalidum, ſervata ſemper legitima Diœceſis conſuetudine. ibid. 102

Benedictio nuptialis ex conſuetudine generaliter recepta ſolemniter fieri poteſt, ſi fœmina ſolùm nondum fuiſſet benedicta. ibid. 193

Beneficium.

Beneficium Parochiale habere dicuntur illi, quibus ſingulariter Parochiales Eccleſiæ curandæ & regendæ conferuntur. 8. 45

Beneficii Parochialis appellatione non venit omne beneficium habens curam animarum. ibid. 46

Beneficii de eſſentia eſt ut ſit perpetuum 9. 61

Beneficium principale ſi ſit ſimplex, non treſcit, nec ſit Curatum per Eccleſiam parochialem ei acceſſoriè annexam. 10. 68

Beneficium Curatum obtinere deſiderans, debet eſſe conſtitutus in ætate 25. annorum inceptorum. 16. 6

Beneficiorum appellatione Parochiales Eccleſiæ, cæteraque beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur. 17. 13

Beneficia per proviſionem liberam conferentes non tenentur eligere digniores, niſi in promptu ſint. 28. 99

Generalis tenetur ad Prælaturas Regulares digniores eligere. ibid. 100

Beneficium ſuum renuntians in favorem alterius, non tenetur ſub peccato mortali digniorem, ſeu meliorem eligere. ibid. 101

Beneficium nullum habens præfertur habenti. 50. 116

Ad concurſum tamen admittitur habens aliam Parochialem. ibid.

Beneficium Curatum juriſpatronatus Eccleſiæ ſi in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe Ordinarius, nulla habita ratione patronorum, debet edicta concurſus proponere, idoneum eligere, ac Romam mittere. 52. 128

Beneficium Curatum obtinens non tenetur eſſe Diaconus, aut Subdiaconus. 53. 2

Beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum, licèt poſſit per alium impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat quouſque ſpolietur. 54. 12

Beneficio privato eo quòd intra annum ad Sacerdotium non ſe promoveri facit, non poterit ea vice id beneficium iteratò conferri. ibid. 13

Beneficium Curatum recipiens animo aſſumendi Sacerdotium intra annum, non tenetur fructus perceptos eo tempore, quo ſanam habuit mentem, reſtituere, quamvis poſtea mutata voluntate minimè promoveatur intra annum ad Sacerdotium. 55. 15

Beneficiorum appellatione in generali diſpoſitione qualificata beneficia ſæpè non includuntur. 57. 28

Beneficio ut quis legitimè privetur ob non reſidentiam, debet prius perſonaliter citari, & quid ſi perſonaliter citari non poteſt? 85. 75

Beneficiorum fructus non ad creſcendos, aut augendos, ſeu fovendos mundanos titulos, ſed pauperes alendos, & divinum cultum inſtituendum ſunt conceſſi. 108. 5

Beneficium Curatum habens, quamvis regulariter per ſeipſum curam exercere teneatur, ea conſuetudine

Digitized by Google

tudine tamen immemorabili, vel privilegio induci, & concedi poteſt, ut eidem per Capellanum etiam temporalem inſerviat. 134.39
Beneficium vacat per mortem Beneficiati. 188.1

Bona.

Bona immobilia Eccleſiæ ultra trienniom locari, aut alia ratione alienari prohibentur ſub excommunicationis, aliiſque graviſſimis pœnis. 183.40.
Vide *Res.*

Bulla.

Bullam in Cœna Domini penes ſe habere tenetur Parochus, & debet cavere ne quemquam abſolvat à caſibus in ea reſervatis. 159.61

C

Cadaver.

CAdavera irrequiſito proprio Parocho levari non poſſunt. 133.66
Clerus ſæcularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaveribus Officium defunctorum Pſalmos, Reſponſoria, aliaſve Preces recitare non poteſt. 235.81
Officium in tumulandis cadaveribus in Eccleſiis Regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quavis contraria conſuetudine. ibid. 82
Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaveribus exteriorum, quàm civium. ibid. 83
Pauperum cadavera gratis ſepeliri debent. ibid. 84

Candela.

Candelarum benedictio in die Purificationis B. Virginis, & earum diſpenſatio ad proprios Parochos ſpectat. 105.4
Candelas benedictas in die Purificationis non tranſmittat Parochus ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia diſtribuat. ibid. 5
Candela benedicta in Eccleſia Cathedrali debet Epiſcopo miniſtrari à prima Dignitate. ibid. 6
Candelam ab Epiſcopo accipere debet ante omnes, etiam ante Vicarium ille, qui candelam Epiſcopo miniſtravit. ibid. 7
Candelæ annuatim dantur laïcis in die Purificationis in aliquibus Eccleſiis. ibid.
Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia populos eas recipere tenetur. 207.7

Canendi verbum.

Theatralico more non eſt in Eccleſia canendum. 110.23
Cantores eccleſiaſtici honeſtè, religiosè, & non laſcivè in Eccleſia cantare debent. ibid. 24
Cantus religioſus quis dicatur, oſtenditur. ibid. 25.

Canis.

Canes, accipitres, vel hujuſmodi ad venandum habere non licet Parochis, nec venationes facere periculoſas, ſeu clamoroſas. 63.31

Canonicatus.

Canonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem requirentia præter Parochiales obtinentes, non incurrunt pœnam privationis, de qua *in cap. licèt canon, de elect. in* 6. ſi intra annum non ſuſceperunt Ordinem requiſitum annexum ſuis beneficiis. 58.33

Canonicus.

Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum ſupra Parochum ſemper, & obique competit, etiam in aſſociandis funeribus defunctorum propriæ ipſius Parochiæ; jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectat. 86.9

Capellanus.

Capellanus dicitur qui in Eccleſia Monachorum curam exercet. 4.13

Capitulum.

Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & obique præcedere debent Eccleſiis inferioribus, etiam quod ſint ultimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi ante erectionem. 86.10
Reſpondetur ad deciſiones, quæ Parochis reſpectu Canonicorum Collegiatarum Eccleſiarum præcedentiam dare videntur. ibid. 11

Cathedralis.

Cathedralis Sipontinæ Dignitates, & Canonici qui habent cum præbendis annexam curam animarum, concurſu non conferuntur, ſed ætas eſt neceſſaria. 200.30
Vide *Quarta funeralis.*

Caupona.

Cauponas, vel tabernas ingredi non licet Parochis, niſi longioris itineris cauſa. 62.20

Cauſa.

Cauſa unionis non dicitur cauſa beneficialis. 11.71

Celebrans.

Celebrantes, qui diſtribuunt candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere debent. 105.10

Cæremoniæ.

Vide *Ritus.*

Chorea.

Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Parochis, ne propter motus obſcœnos oculi eorum contaminentur. 62.22

Cinis.

Cinerum benedictio primo die Quadrageſimæ à proprio Parocho eſt facienda. 105.8

Citatio.

Citatio in Eccleſia fieri non debet. 109.15

Cithara.

Citharam pulſare, & ſaltare non ſemper licet Clericis, niſi ſecretò, & in ſuis ædibus. 62.19

Clamor.

Clamores, & ſtrepitus in Eccleſia fieri non debent. 110.27

Clavis.

Clavis cuſtodiæ ſanctiſſimi Sacramenti cui tradenda in feria quinta Cœnæ Domini. 174.51

Clauſula.

Clauſ. *Salvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis*, intelligitur de præjudicio circa ea, quæ ſpectant ad Sacramentorum adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochiæ de jure debita, in aliis verò non. 95.2
Clauſ. *Salva juſtitia Eccleſiarum Parochialium,* appoſita

appoſita in privilegio ſpecialiter derogante *Clem. dudum, de ſepult.* non efficit, quia per talia privilegia non conceditur exemptio à ſolutione quartæ funeralis. 214.10

Clauſula. *Dummodo remaneant centum pro rectore*, poni ſolet in reſignationibus Parochialium. 290.25

Clauſula, *Dummodo remaneant centum pro rectore*, quomodo juſtificetur, & cui incumbat onus probandi quod remaneant centum pro Rectore, oſtenditur. ibid. 16

Clauſula, *cujus litis ſtatum, &c.* non capit litem, in qua fuerit lata ſententia. 292.22

Clauſula, *Appellatione remota*, non operatur, ſi conſtat de notorio gravamine, vel quando ſententia eſt nulla, aut evidenter iniqua, ſeu notoriè injuſta. 293.28

Clauſula, *ac ſi præinſerta nunquam emanaſſet, &c.* facit ut omnia medio tempore geſta corruant. ibid. 29

Clericus.

Clericus per Monachorum conſilium inſtituendos in Eccleſiis quæ ſubſunt Monachis. 35.112

Portio congrua Vicariis qualiter aſſignanda? 36.153.154

Clerici ſanitatis, vel recreationis cauſa venationibus uti non prohibentur, dummodo id faciant cum ſilentio, & modeſtia. 63.32

Clerici emere non poſſunt, vel contractu oneroſo acquirere, ut ex illius venditione lucrum referant, ſecus ſi emant rem eo animo, ut domi conſumant, aut ut vendant quæ de rebus ſuis recollecta fuerint. 65.40

Clerici ſi ſemel, vel iterum negotiaverint, non peccant mortaliter. ibid. 41

Clerici negotiari poſſunt per alios juſta cauſa interveniente, & ſine avaritiæ, vel ambitionis vitio. ibid. 43

Clerici pretio currenti, vel etiam cariori, quàm emerint, poſſunt vendere quæ ſuperſunt ex empris, ad ſe ſuámque familiam ſuſtentandam. ibid. 44

Clerici agros proprios colere poſſunt, & greges in ſuis prædiis alere, ut fructus vendant. 65.46

Clerici poſſunt à locis piis terrena in affictum accipere. ibid. 47

Clericorum arma ſunt orationes, & lachrymæ. 66.52

Arma portare poſſunt Clerici ſi ſubſit juſta cauſa, & quæ illa ſit, oſtenditur. 66.53

Clerici quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare teneantur, oſtenditur. ibid. 54.55

Coadjutor, & Coadjutus.

Coadjutor temporalis & revocabilis dari ſolet Eccleſiæ Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, ſeu corporis facto inutili. 104.1

Epiſcopus poteſt dare ex cauſa coadjutorem Eccleſiæ Rectori. ibid. 2

Coadjutor datur Parocho. 104.5

Paralytico. ibid. 6

Dementi, vel furioſo. ibid. 7

Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Parochis, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus coadjutores pro tempore. ibid. 8

Coadjutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali Vicariatus commiſſione. 105.11

Parocho, ſeu Rectori de coadjutore providendum eſt propter auctam populi numeroſitatem. ibid. 12

Parocho quando non eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ datur coadjutor. ibid. 13

Coadjutores ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi, tenentur. ibid. 14

Coadjuti etiam reſidere tenentur. ibid. 15

Cognatio.

Cognatio ſpiritualis contrahitur à mittente, non verò à procuratore. 139.25

Cognatio ſpiritualis contrahitur inter baptizantem, & baptizatum, ejuſdem patrem, & matrem, & Matrimonium inter ipſos omninò prohibetur. 140.33

Cognatio ſpiritualis non contrahitur inter ipſoſmet Patronos, neque à viro contracta transfunditur in uxorem, vel è contra. ibid. 34

Cognationem contrahunt etiam omnes in neceſſitate baptizantes, quamvis ſit pater, in tantum ut privetur jure petendi debitum à ſua conjuge, niſi quando alius non reperitur, qui poſſit infantem baptizare. ibid. 35

Collatio.

Collatio Parochialis facta ſine examine per concurſum eſt nulla, & irrita: & præfata Parochialis eo modo collata vacat, ejúſque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat. 34.135

Vide *Proviſio.*

Collegium.

Collegii jus remanet etiam in uno donec fuerit auctoritate ſuperioris deſtructum. 20.28

Color.

Color viridis, aut rubeus Clericis prohibetur. 60.3

Color rubeus permittitur tantùm Cardinalibus, & viridis Epiſcopis. ibid. 4

Communicatio, ſive Communio.

Parochus communicare non poteſt perpetuò, & abſolutè fatuos, ſed tantùm ſemifatuos, & non continuò amentes tempore, quo habent dilucida intervalla. 168.19

Sacerdotes quando communicant an teneantur inducere ſtolam? 169.26

Parocho licitum eſt ſummo manè ante lucem notabiliter Miſſam dicere pro communicando infirmo jamjam morituro. 171.35

Parocho non licet iterum eadem die celebrare, quando non adeſt particula conſecrata pro communicando infirmo jamjam morituro, nec eſt alius qui celebret. ibid. 36

Peſtis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo inſtrumento communicare. 174.47

Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præjudicialia. 214.9

Diaconus abſente Sacerdote, in caſu neceſſitatis Sacram Communionem deferre poteſt. 163.3

Regulares qui Sacram Communionem ſine Parochi ſpeciali licentia ipſius ſubditis miniſtrare præſumpſerint, excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto per Sedem Apoſtol. duntaxat abſolvendi. 164.7

Parochiani ſatisfaciunt præcepto annuæ Communionis, ſi communicent in Eccleſia Cathedrali

Digitized by Google

thedrali, vel Epiſcopum adirent pro hujuſmodi Sacramento ſuſcipiendo. 166.12
Præcepto annuæ Communionis qoo tempore ſatisfieri poſſit? ibid.14
Præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis obligat omnes fideles utriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint. 167.18
Peccatores occultos à Comunione quam petunt, repellere non poteſt Parochus, licèt ipſis in Confeſſione abſolutionem non dederit. 169.12
Parochus non habens copiam Confeſſarii, præmiſſa contritione, poterit celebrare ad communicandum infirmum. 171.39
Parochus non poteſt celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum, qui eſt in articulo mortis. ibid.40
Parochus ruralis ferens Communionem infirmo longè diſtanti, non poteſt ire equo, niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus. 174.51
Vide *Eucharistia*.

Comœdia.

Comœdiis intereſſe non licet Parochis. 62.25
Comœdiarum impudicarum auctores multiferi criminis rei fiunt. ibid.24
Comœdiis intereſſe ob ſolam vanam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, & ceſſante ſcandalo, non eſt peccatum mortale. ibid.25

Conclamationes.

Conclamationes, ſeditiones, & publica, ut vocant, parlamenta, ſeu Vniverſitatum conſilia, aut Congregationes in Eccleſia fieri non debent. 110,28

Concurſus.

Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendari Regularibus, concurſu non conferuntur. 19 22
Parochia reſignata ad favorem in manibus Papæ concurſu non confertur. ibid.23
Deſcriptus in tempore concurſui præfixo ſi comparuerit legitimo impedimento ceſſante, elapſo termino, etiam re integra, non eſt audiendus. 22.45
Epiſcopus non poteſt ſtatuere, ſeu limitare certum numerum perſonarum ad concurrendum in concurſo Parochialium. ibid.47
Curati ne accedant ad concurſum aliarum Parochialium non poteſt prohibere Epiſcopus. ibid.48
Concurſus poteſt fieri uno tantùm comparente ex pluribus deſcriptis. ibid.49
Concurſus eſt faciendus ubi unus tantùm ſe deſcribi fecerit, nec alii comparent oppoſitores ad ſe deſcribi faciendum, nec opus eſt alio edicto, aut termini prorogatione. ibid.50
Concurſus, in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus, ſunt nulli quatenus prædicti examinatores in Synodo poſteriori non fuerunt confirmati. 24.67
Concurſus eſt nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus intervenit alter, qui non ſit examinator Synodalis. ibid.71
Forma concilii Trident. circa concurſum faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ, eſt ad unguem obſervanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri. 34.134
Vicarius Epiſcopi ſi velit ſubire concurſum, tenetur obſervare formam Concilii Tridentini. ibid.136
Epiſcopus præſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium ad Parochiales Eccleſias vacantes. 35.142

Condemnatus.

Condemnati de adulterio ſi ſententia facit tranſitum in rem judicatam, non ſunt adhibendi in examinatores Synodales, quia ſunt infames; ſi verò cauſa pendet per appellationem, poſſunt adhiberi, ſed non eſt conveniens. 24.66

Conductor.

Conductori ſuccedere poſſunt Clerici, ac perſeverare in conductione uſque ad tempus, quo durare debet conductio. 64.39

Confeſſarius.

Confeſſarii atteſtationi aſſerentis ſe abſolviſſe à cenſuris non eſt credendum in foro externo. 153.33
Confeſſario licentiam dare poteſt pœnitens loquendi de peccatis ſuis, ſive coram ſe, ſive coram aliis. 158.56
Confeſſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pœnitente de revelanda Confeſſione, an & quando credatur, oſtenditur. ibid.58

Confeſſio.

Confeſſiones factæ Parocho habenti titulum putativum à legitimo ſuperiore, & communi errore pro tali exiſtimato, non ſunt iterandæ, detecto impedimento. 232.28
Confeſſiones invalidè audit, qui ſe de facto intruſit in Parochia ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, niſi communi errore fuiſſet pro vero Parocho habitus, habens titulum putativum à legitimo Superiore. 147.7
Imperator & Reges de jure ſuis Presbyteris Parochialium tenentur confiteri. 150.20
Papa ad præceptum annuæ Confeſſionis obligatur quoad vim directivam tantùm. ibid.21
Regulares Ordines Minorum, ac illorum, qui cum illis in privilegiis communicant, poſſunt Parochis contradicentibus ſæcularium Confeſſiones audire. ibid.22
Parochi ipſi impedire non poſſunt Regulares ad audiendas Confeſſiones approbatos, quominus illas audire poſſint in domibus pœnitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, modò eorundem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem die certiores reddant. ibid.23
Parochus poteſt alteri Sacerdoti delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum. 151.24
Parochus ubi præſumere potuerit ſubditum habere juſtam cauſam confitendi alieno, debet ipſi petenti licentiam dare. ibid.25
Parochus ſi ſubdito juſtè poſtulanti licentiam injuſtè denegat, ſubditus autem ſine periculo ſalutis, & famæ proprio Parocho confiteri non poſſit, poterit ipſe abſque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti. ibid.26
Sacerdos, cui Parochus poteſt delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi Parochianorum ſuorum, debet eſſe ab Ordinario ad audiendas confeſſiones approbatus. 152.27

Parochus

Parochus concedens alicui ſubdito facultatem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti, intelligitur de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens. ibid. 28

Parochus excommunicatus vitandus non poteſt alteri Sacerdoti approbato delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum. ibid. 29

Sacerdos delegatus tenetur credere pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Confeſſionis. ibid. 30

Parochus credere debet Parochiano fide digno dicenti ſe confeſſum eſſe habenti legitimam licentiam ipſum abſolvendi, atque ita debet illi miniſtrare Euchariſtiam. ibid. 31

Parochus non eſt adhibiturus fidem dicenti ſe adimpleviſſe præceptum annuæ Confeſſionis, niſi illud legitimè probet. ibid. 32

Sacerdos non habens commiſſionem à Parocho audiendi Confeſſionem, ſi illam habuiſſe communiter reperitur, & publicè pœnitentes audiat, ille quoad Deum excuſatur ob communem errorem. 153.35

Confeſſus non approbato ex ignorantia ob fidem quam habuit in Sacramento, quoad Deum eſt abſolutus ibid. 36

Sacerdos auditurus Confeſſiones eorum, qui peſte, vel ſimili morbo contagioſo infecti ſunt, quid curare debeat. ibid. 39

Conſtitutus in mortis articulo, ſi aliter non poſſit, obligatur ex lege charitatis ad confitendum coram aliis, ſaltem ea peccata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum gravi ſua infamia, vel ſimili detrimento fiunt. 154. 40

Interdicti tempore an, & quando Parochus poſſit Sacramentum Confeſſionis adminiſtrare Parochianis. ibid. 42

Confeſſionis ſigillum directè, vel indirectè, ante, vel poſt mortem confitentis ſine mortali ſacrilegio revelare non poteſt Parochus, etiamſi alias integrum regnum debeat perire. 157.54

Parochi revelantis Confeſſionem pœna eſt depoſitio, & in monaſterium ad agendam perpetuam pœnitentiam detruſio. 158.55

Licentia data per pœnitentem Confeſſario loquendi de peccatis ſuis, debet eſſe voluntaria, expreſſa, & actu data, non verò ſufficit præſumpta, & ſemel data in Confeſſione poteſt nihilominus revocari. ibid. 57

Confeſſionale.

Confeſſionale in Eccleſia habere debet Parochus in loco aperto, & manifeſto, non autem in ſacellis, neque in angulis Eccleſiæ. 159.59

Confirmatus.

Confirmati an, & quando, & quomodo ſcribendi. 69.16

Congregatio.

Congregatio etiam per laïcos fieri poteſt in Eccleſia pro actu pietatis, aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus. 110.19

Conjux.

Conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo habitare non debent. 194.96

Conſtitutio

Conſtitutio Pii V. incip. *Ex debito*, refertur. 118 8

Conſtitutio Pauli V. incip. *Ex credito*, refertur. ibid. 9

Conſtitutio Pii V. *Etſi Mendicantium*, fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilii, non autem revocata. 215.14

Conſuetudo.

Conſuetudo licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare. 208.15

Contributio.

Contribuendi onus ad Eccleſiæ reparationem per Parochianos in defectum Parochi ſpectat ad dominum, non ad conductores domus. 108.7

Convivia.

Convivia inhoneſta, & comeſſationes fugere debet Parochus 60.11

Conviviis honeſtis, & quæ fiunt gratiâ charitatis, & dilectionis, Parochi intereſſe poſſunt. 61.12

Convivium benedictione inchoari debet, gratiarum actione terminari. ibid. 13

Convivia in Eccleſia cum irreverentia loci ſacri fieri non debent, niſi aliquid frugale, & parvulum in angulo Eccleſiæ ſine tumultu, & luxu, ac perturbatione adſtantium ſumatur. 110.18

Crapula.

Vide *Ebrietas.*

Crux.

Crux unica illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus. 214.78

Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus. ibid. 79

Cultus.

Cultu nimio in veſtitu uti peccatum eſt. 60.6

Cura.

Cura totalis poteſt in erectione Vicariæ transferri in Vicarium, etiam ad nutum amovibilem. 9.59

Curæ titulus in Parochiis unitis eſt penes Epiſcopum, quem ab eo recipit Vicarius. 10.63

Curam remanere penes principalem evidens ſignum eſt, quando Vicarius conſtituitur temporalis, & amovibilis in exercitio curæ animarum. ibid. 65

Cura habitualis licèt ſit in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis omnimoda transfertur in Vicarium. 11.74

Beneficia illa dicuntur habere curam animarum, quæ eam habent actu, non verò habitu. ib. 75

Habere dicitur cum effectu. ibid. 76

Curæ appellatione venit actualis, non verò habitualis. ibid. 77

Cura pœnitentialis alia actualis, alia habitualis. 8. 48

Mentio non eſt facienda de cura annexa. ibid. 49

Cura habitualis nulla facit beneficium curatum, nec cauſat incompatibilitatem, nec requirit perſonalem reſidentiam. ibid. 50

Curatus.

Curati appellantur à cura, quam de regendis ovi-

Digitized by Google

bus ſuſceperunt. 4.18
Curatus vicinus benè poteſt ſubſtitui in abſentia Parochi. 80.53

D

Decima.

DEcimæ poſſunt etiam acquiri Eccleſiæ non Parochiali ex alio titulo, quàm de jure Divino. 6.32
Decimæ ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterii Sacramentorum perſolvuntur. 237.1
Decima definiri ſolet, ut ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, ejúſque miniſtris divina inſtitutione, humana verò conſtitutione, dictante etiam naturali ratione debita. ibid.2
Decimæ, prout in jure conſiſtunt, ſunt jus ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter. ibid.3
Decima potiùs, quàm vigeſima, vel alia quota electa fuit à domino, quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cùm ultra eum non procedatur, niſi iteretur. ibid 4
Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam. ibid.5
Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolùm humano, ſed etiam ex jure divino poſitivo, & naturali debitæ ſunt. ibid.6
Decimæ non habito reſpectu ad congruam, ſolummodo jure humano debitæ ſunt. ibid.7
Conſuetudine, vel uſu longiſſimi temporis an præſcribatur, & requiratur liberatio à ſolutione decimarum quæ debentur Eccleſiæ. 238 8
Decimæ aliæ prædiales, aliæ perſonales appellantur: priores debentur ex fructibus prædiorum, poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis. ibid.9
Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur; perſonales verò licèt olim poſſent ſolvi, non tamen erant in obligatione. ibid. 10
Decimæ tam prædiales, quàm perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt. ibid.11
Decimæ, & primitiæ ſunt in præcepto obligante. 239 12
Decimæ, Primitiæ, & Oblationes in quo differant, breviter oſtenditur. ibid.14
Decimæ, tam prædiales, quàm perſonales, de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex quibus petitæ fuerint, ex neceſſitate præcepti ſunt ſolvendæ. 240.1
Decimam ſolvunt frumentum, & granum, ibid 2
Palea, ibid.3
Vinum, ibid.4
Faba, & alia legumina, ibid.5
Nuces, amygdalæ, & caſtaneæ, ibid 6
Olivæ, ibid.7
Folia mororum, ibid.8
Saccharum, ibid.9
Piſces. 241.10
Apes ſeu fructus earum, ibid.11
Lac, lana, & fœtus animalium cùm nutriti ſunt, ibid.12
Venatio, & aucupium, ibid.13
Paſcua, ibid.14
Ligna, ibid.15
Fœnum, ibid.16
Linum, & canape, ibid.17
Negotium, & artificium, ibid.18
Stipendia militum. ibid.19
Advocatio, procuratio, merces, & ſalarium, ibid.20
Furna, 241.21
Lapidicina, ibid.22
Fodinæ metallorum, ibid.23
Molendina, ibid.24
Decima an ex hæreditate, legato, vel donatione ſit ſolvenda, oſtenditur. ibid.25. & ſeq.
Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſolvenda non eſt. ibid.26
Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore juris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſolvere, & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda. 244.32
Decima eſt ſolvenda uſurario, vel ab alio injuſtè detinente ex fructibus prædii, quod pecunia uſuraria, vel malè retenta comparavit. ibid. 33
Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſolvendæ abſque aliqua impenſarum deductione. ibid.34
Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur, oſtenditur. ibid.35
Expenſæ in decimis perſonalibus quare deducantur, oſtenditur. 346.58
Colonus partiarius pro portione ſua in ſolvendis decimis non deducit expenſas. ibid.39
Decimæ integrè, & ſine diminutione ſolvendæ ſunt, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus. ibid.40
Decima, ubi debetur, integra ſolui debet. ibidem 41
Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris afferantur, niſi ſoluta priùs decima, vel quod ipſe, aut ejus nuncius ſit præſens. 247.4
Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quàm deductis expenſis. ibid.43
Decima duplex de una & eadem re, ſive eodem acervo ſolvi non debet. ibid.44
Decima aliquando ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum, aliquando importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus. 249.1
Decima, quatenus importat ipſum jus percipiendi fructus decimarum, in laïcos cadere non poteſt, ſecus ſi ipſam perceptionem. ibid.2
Decima conſiderata ut jus percipiendi fructus decimarum, poſt diviſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, ut nullus alius illam habere poſſit. 250.3
Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diviſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant. ibid.4
Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Iure communi pertinet. ibid.7
Parochus, & alii, quos ipſe ad participandum adhibet, de Iure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium. ibid.8
Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi. ibid.9

Iuris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem. ibid. 11

Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum. 251. 14

Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ. ibid. 15

Decimarum perceptio jure communi attento pertinet ad Capellam, quæ noviter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur. ibid. 16

Eccleſia Matrix de jure communi fundata eſt quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ. 252. 16

Eccleſia Matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia jura Parochialia quoad illam portionem limitum. ibid. 18

Eccleſia parochialis de novo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas novo Parocho ad præſcriptum Concilii aſſignavit. ibid. 19

Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter. 253. 22

Decimæ debentur ſtatim abſque eo quod à Parocho petantur. ibid. 23

Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium. ibid. 24

Parocho alii decima non eſt ſolvenda, præterquam illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. ibid. 25

Decimæ perſonales attento jure alii Parocho debentur quàm illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta. 254. 26

Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in uſu. ibid. 27

Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio. ibid. 28

Parochianus habens duo domicilia, ſi unum acceſſorium eſt principali, ſolvet decimam perſonalem: ſi verò in utroque æqualiter ſe collocat, inter utrumque dividetur. ibid. 29

Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſolvere illi Parochiæ, ubi eſt pars domicilii, in qua ſemper laborat. ibid. 30

Decimæ prædiales ſolvuntur ex prædiis ſitis intra propriam parochiam, vel in aliena Parochia. ibid. 31.

Decimæ perſonales, & prædiales, intra propriam Parochiam conſtitutæ, non alii, quàm proprio Parocho ſunt perſolvendæ. ibid. 32

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Parocho, prædiali ſcilicet, an ſacramentali ſint ſolvendæ, recurrendum eſt ad conſuetudinem. 255. 33

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Eccleſiæ debeantur non eſt jure expreſſum. ibid. 34

Decennium ſufficit ad introducendam conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis Parochialibus debeantur decimæ: immemorialis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi ageretur inter Eccleſiam Parochialem, & alteram, cui jus reſiſtit. ibid. 35

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, ſemota conſuetudine, potiùs prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſolvendæ. ibid. 36

Oves, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſolvendum eſt, reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in ea oves paſcāt. 256. 38

Decimæ ovium dividendæ ſunt inter duas Parochias, ſi in earum una jaceant, dormiant, & in alia paſcant. ibid. 39

Decima ex ovibus non ſolvenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium. ibid. 42

Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas in ipſius Parochia poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam, qua poſſeſſio ejuſdem juſtificetur. 257. 43

Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita ut virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis. 258. 47. 48

Laïci decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt. 260. 50

Laïcus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptivè conſtat obtentas eſſe ante Lateranenſe Conciliū, & præſcribere contra laïcum, qui ante Lateranenſe acquiſierat. ibid. 51

Laïcus decimas præſcribere poteſt, ſi privilegium Papæ, accedente ejus fama allegat, & ad ejus probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo præſumptione Iuris reſultat titulus privilegii allegatus. ibid. 52

Laïcus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama privilegii, ſeu feudi obtenti ante Concilium Lateranenſe, immemoriali præſcriptione allegata. 261. 53

Decimas quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laïcis obtinentur, poteſt laïcus contra laïcum præſcribere. ibid. 54

Decimæ abſque Parochia præſcribi poſſunt, præcedente titulo, cum ſpatio quadraginta annorum. ibid. 55

Præſcribenti contra illum, qui habet decimas, de Iure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare. ibid. 56

Eccleſia una ut præſcribat decimas Epiſcopo de Iure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi. ibid. 57

Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam, ad novalia non extenditur. ibid. 58

Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione. 262. 59

Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens ſeminato milio, vel alio, non privabitur decimis illorum, quæ de novo ibi ſeruntur. ibid. 60

Decimas præſcribens in una parte fundi maximè per limites deſignati, ita ut una dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat novalis, decima præſcribenti ſolvenda eſt. ibid. 61

Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribentes, ſi aliqui de novo ad illum locum venerint, præſcribens ab illo decimas habebit. ibid. 62

Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati. 265. 1

Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes tenentur ad decimarum ſolutionem. ibid. 2

Iudæi, & alii infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium. ibid. 3

Decimas prædiales ſolvere cogendi ſunt Iudæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in provinciis Chriſtianorum. 266.4

Non verò reſpectu illarum, quas infideles ipſi in ſuis provinciis habent. ibid. 5

Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſolvere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cujus territorio commorantur. 267.6

Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum. ibid. 7

Clerici non tenentur ab ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum. ibid 8

Parocho non ſunt ſolvendæ decimæ ex prædiis ejuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure veniunt. ibid 9

Clerici tenentur ſolvere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari jure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quovis tituló comparantur. ibid. 10

Clerici ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent. 268.11

Privilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat. ibid. 12

Privilegium Papæ poteſt aliquos, ſive in parte, ſive in totum, eximere à ſolutione decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione. 269.13

Privilegium, quo quis, ſive in parte, ſive in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad novalia, quæ ex poſtfacto orta fuerint. 270.14

Privilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum, ad novalia non extenditur. ibid. 15

Religioſi omnes ſunt exempti privilegio in jure ſcripto, à ſolutione decimarum de novalibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt. 271.17

Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii, privilegio in jure ſcripto non tenentur ſolvere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt. 272.18

Privilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſolvendas, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam. ibid. 19

Eximuntur à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ manibus, & ſumptibus excolunt, Monachi Cœleſtini, & Cluniacenſes. ibid. 22

Monachi Congr. S. Benedicti Valliſ. ibid. 23

Monachi Eremi Camaldulenſis. ibid. 24

Monachi B. M. Montis Virginis, ibid. 25

Silveſtrini, ibid. 26

Fratres B. M. de Mercede, ibid. 27

Fratres S. Antonii Viennenſis. ibid. 28

Cruciferi, ibid. 29

Fratres Prædicatores, ibid. 30

Fratres conventuales S. Franciſci, ibid. 31

Canonici Regulares S. Salvatoris, ibid. 32

Monachi S. Baſilii, 273.33

Minimi S. Franciſci de Paula, ibid. 34

Carthuſiani, ibid. 35

Moniales S. Claræ, ibid. 36

De Converſis vel Confratribus mediæ Crucis del Thau, Ordinis Hieroſol. Virginibus item, & viduis, aliiſque mulieribus tertii Ordinis S. Franciſci, S. Dominici, S. Auguſtini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captivorum, Minimorum & ſanctiſſimæ Trinitatis, aliorúmque Ordinum, Beatæ nominatis, & Patribus Societatis Ieſu, quid. ibid. 37

Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogaretur *cap. nuper 34. de decim* 275.38

Privilegium habentes non ſolvendi decimas de agris quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſolvere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt. ibid. 39

Privilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum. ibid. 40

Papa communicando privilegia alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio. ibid..

Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti privilegio. ibid 42

Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſolvere Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laïci priuſquam bona ipſa in Monaſterii proprietatem tranſiviſſent. ibid. 43

Privilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe enormiter læſiva Eccleſiæ parochiali. 276.44

Privilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ. ibid. 45

Exemptio de non ſolvendis decimis ex conceſſione Sedis Apoſt. an effectum ſortiatur, in præjudicium juris tertiarum Regis Hiſpaniæ, remiſſivè. ibid. 45

Religioſi omnes privilegio in jure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt. ibid. 46

Leproſi in communi viventes, de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum decimas ſolvere non coguntur. ibid. 38

Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam privilegii. ibid. 49

Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare. 277.50

Epiſcopus poterit interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum. ibid. 51

Epiſcopus poterit decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere. ibid. 52

Decimas

Decimas quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi revertantur ad menſam Epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam, quæ nunquam moritur. ibid.53
Decimas aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa. ibid.54
Epiſcopus non poteſt jus percipiendi decimas laïcis concedere. ibid.55
Decimarum in conceſſione laïcis facienda eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. ut non ſufficiat immemorabilis abſque fama privilegii. ibid.56
Beneplacitum Apoſt. quando eſt reſervatum in conceſſione Iuris decimandi facta laïcis, præſumitur ea lapſu triginta annorum, non ultra. ibid.57
Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laïcis decimas concedere, oſtenditur. ibid 58
Prælati inferiores poterant ante Conc. Lateranenſe decimas titulo feudi, vel alio temporali laïcis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum. ibid.59
Sed veriùs ut. ibid 61
Decimæ ſi laïcis conceſſæ reperiantur, & neſciatur an poſt, vel ante Concilium Lateran. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur. ibid.60
Laïcis an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint, oſtenditur. 278.63
Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio. 279.64
Conſuetudo valet, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſolvatur. ibid 65
Conſuetudo valet ut ex certis fructibus, putà fœno, oleo, decima non ſolvatur. ibid.66
Conſuetudo valet, quod ex eodem prædio una Eccleſia decimas majores percipiat, & alia minores. ibid.67
Conſuetudine poteſt introduci, ut decimæ uni Eccleſiæ aliàs debitæ, alteri adſcribantur, & ſolvantur. ibid.68
Conſuetudo non ſolvēdi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de jure debita, probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis. 280.69
Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus provinciis. ibid.70
Conſuetudo in ſolvendis decimis eſt conſideranda. ibid.71
Conſuetudo in ſolutione decimarum quæ ſit attendenda, loci ne vicinioris, an loci ubi prædia exiſtunt, vel ubi fit ſolutio decimarum, an diœceſis, oſtenditur. ibid.72
Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali. ibid.73
Conſuetudo illa potiùs eſt attendenda, quæ favet Parochiali, quàm quæ favet prædiali Eccleſiæ. ibid.74
Decimarum controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris eſt etiam incidens, ſpectat ad judicem Eccleſiaſticum: ad ſæcularem verò, quando quæſtio eſt meri facti. 281.1
Iudex Eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat, remiſſivè. 283.3
Decimarum cauſa reputatur profana quoad effectum remiſſoriæ. ibid.4
Decimarum in cauſis proceditur ſummariè; præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos qui ſolvere debent, & quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper jure percipiendi decimas. ibid.5
Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vindicatione, vel perſonali actione, vel officio Iudicis contra laïcos agere poſſunt. ibid.6
Decimas ſolvere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modis. ibid.7
Decimarum collector, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari. 284.8
Decimarum debitor non poteſt prætextu ejus quod ſibi debetur, decimas denegare. ibid.9
Onus ſolvendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem. ibid.10
Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt. ibid.11
Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis. ibid.12
Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet poſſeſſorem. ibid.13
Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore. ibid.14
Decimas non ſolvens, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa. ibid.15
Decimas ſubtrahentes, ſive non ſolventes, vel earum ſolutionem impedientes, abſolvi non poſſunt, niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittantur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendum. 285.16
Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſolvere decimas, remiſſivè. ibid.17
Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra renitentes ſolvere decimas, remiſſivè. ibid.18
Sepultura Eccleſiaſtica privari debet, qui ſolvere tenetur decimas, neque eas ſolvit, aut reſtituit Eccleſiæ. ibid.19
Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum. ibid.20
Religioſi omnes excommunicantur *in Clem. 1. de decim.* qui decimas Eccleſiæ debitas uſurpant. ibid.21
Religioſi qui aliqua, ut audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem ipſo jure incurrunt. ibid.22
Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis præcipitur, ut confitentibus conſcientiam faciant de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiaſticis ad hoc requiruntur. 286.23
Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſolvendas valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuſque, ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat. ibid.42
Compoſitio ſuper decimas in futurum ſolvendas, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vi-

tiatur, ſed valet pro vita componentium. 286.26

Compoſitio de decimis præteritis non ſolùm cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laïcis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris. ibid.27

Decor.

Decor, & competens veſtium ornamentum morum manifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna. 60.57

Decretum.

Decreti S. Cong. declaratio. 160.61.65

Aliud decretum S. Cong. refertur. ibid.66

Dedicatio.

Dedicationis Cathedralis anniverſarium celebrandum eſt in civitate quidem cum octava, in Diœceſi verò ſine octava. 91.28

Defunctus.

Defunctus, ſi dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia priuſquam Parochialis eſſet interdicta, hujuſmodi ſequens interdictum non tollit quartam parochialem, quæ antea deberi cœperat. 217.31

Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad levanda corpora defunctorum apud ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi monito prius, & requiſito Parocho. 233.67

Parocho ſpectat declarare per quam viam ſit exportandus defunctus. 234.74

Parochus ſæcularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis. ibid.76

Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora uſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare poſſunt. ibid.80

Denunciatio.

Parochus exteros nequaquam denunciabit, niſi eorum conditionem noverit legitimo in ſcriptis teſtimonio, quod alium virum, vel uxorem non habent. 179.6

Parochus, antequam ad denunciationes Matrimoniales deveniat, inquirere debet, an contrahentes eo anno in paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & S. Euchariſtiam ſumpſerint. ibid.7

Denuntiationes à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de ejus licentia fieri debent, non ſunt tamen de eſſentia Sacramenti. 180.17

Denuntiationes fieri debent in utraque, ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia, quando illi ſunt diverſarum Parochiarum. ibid.18

Denuntiationes faciendæ ſunt tribus continuis diebus feſtivis, quæ ſibi non ſuccedunt immediatè, dummodo tamen inter unam, & alteram denuntiationem multos dies feſtos non interponat Parochus. ibid.19

Denuntiationes ferialibus diebus, etiam cum Epiſcopi diſpenſatione fieri non poſſunt, niſi in eis ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedat. ibid.20

Denuntiationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiam & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit ut ad multorum notitiam perveniat. 181.21

Formula qua in his denuntiationibus uti debebit Parochus, ponitur. ibid.22

Parochus non ſtatim atque tres denuntiationes factæ erunt, ad Matrimonii celebrationem procedere debebit, niſi tranſacto trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatio. ibid.23

Parochus an aliquibus caſibus denuntiationes omittere poſſit, oſtenditur. ibid.24

Parochus prætermiſſis denuntiationibus Matrimonium celebrans graviter peccat, & ſeverius erit ab Ordinario puniendus. ibid.25

Matrimonium abſque denuntiationibus contractum validum remanet, etiamſi Ordinarius recuſet dare licentiam quod fiant poſt. ibid.26

Pœnam triennalis ſuſpenſionis comminatam *in cap. cum inhibitio, §. ſanè, de cland. deſponſ.* an incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denuntiationum omiſſionem? oſtenditur. ibid.27

Dies feſti.

Dies feſtos in quibus ab operibus ſervilibus eſt vacandum, populo denunciare tenetur Parochus. 121.4

Feſtorum obſervantia quoad vacationem à ſervilibus, incipit à media nocte præcedentis diei uſque ad aliam ſequentis. ibid.5

Conſtitutio Pii V. circa dierum feſtorum obſervationem refertur. 123.11

Vendere, emere, ſeu aſportare merces non licet diebus feſtis, niſi tantum ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula. ibid.14

Dignus.

Dignus offerendo in concurſu pecuniam digniori, ut deſiſtat ab oppoſitione, committit ſimoniam, & tenetur ad cedendum beneficio, & reſtituendos fructus perceptos. 30.106

Diſpenſatio.

Diſpenſatione non indigens præfertur indigenti. 112.1

Diſpenſare poteſt Epiſcopus de jure communi cum habentibus Parochialem cauſa ſtudii, ne uſque ad ſeptennium ad Sacerdotium promoveātur, & quid poſt Concil. Trident. oſtenditur. 56.22

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ut duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant. 139.13

Doctrina Chriſtiana.

Parochus Dominicis, & aliis feſtivis diebus tenetur pueros Parochiæ ſuæ, Fidei ſuæ rudimenta, & doctrinam Chriſtianam docere. 116.1

Parochus, qui nimium negligens fuerit in doctrina Chriſtiana docenda, peccabit mortaliter. 117.2

Epiſcopus conſtito ſibi de Parochi negligentia, vel in ſufficiencia in docenda doctrina Chriſtiana, poterit ex fructibus Parochialis Eccleſiæ aſſignare partem congruam alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat. ibid.3

Parochus an poſſit mulctis, & pœnis etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam? oſtenditur. ibid.6

Parochus ſæpe admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ ſunt pueri commendati, ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, aut ſaltem Dominicis, ad Doctrinam Chriſtianam addiſcendam. 118.7

Doctor.

Doctor præfertur non Doctori. 30.114

Doctor

Doctor utriuſque juris præfertur Doctori unius tantùm. ibid.
Doctori, cujus vita ignoratur, præfertur minùs doctus, modò idoneus, cujus mores ſunt noti. ibid. 115

Dominicani.

Dominicani Fratres poſſunt proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti Dominica infra octavam Corporis Chriſti facere per vicos, & plateas ab eis ſemel eligendas abſque Parochorum conſenſu. 106.14

Domus Parochialis.

Domus Parochialis, id eſt, habitationis Parochorum, debent reparari & inſtaurari eodem modo quo Eccleſiæ Parochiales. 108.12
Rector, & Parochiani à quibus compellantur ad reparationem Eccleſiæ. ibid.

Dux viatorum.

Dux viatorum, qui ad Dei regnum per iter arduum contendunt, eſt Parochus. 46.3

E

Ebrietas.

Ebrietatem, & crapulam fugere debent Parochi, & ſub qua pœna? oſtenditur. 61.15
Ebrietas quot mala gignat? oſtenditur. ibid.

Eccleſia.

Eccleſia non percipit decimas, vel primitias: ergo non eſt Parochialis, non benè concludit argumentum. 6.31
Eccleſia præſumitur Curata ubi beneficium habuerit populum, vel Clerum. 7.37
Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat. ibid.41
Eccleſia in titulum eſt conferenda, & inter duos non eſt dividenda. 35.58
Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat. 101.39
Parochi Eccleſias cùm indigent, reparare, & reſtaurare debent, pro rata ſcilicet redditunm. 107.1. & 108.2
Et deducto priùs neceſſario ad ſuam ſuſtentationem. ibid.4
Commendatores perpetui tenentur ad ſeparationem Eccleſiarum. 108.3
Eccleſiam olim intrare non poterat vir, qui cum propria uxore copulatetur, niſi lotus aqua. 111.34
Eccleſiæ in egreſſu ſinguli aqua aſperguntur ad veniales ſaltem maculas abſtergendas. ibid.34
Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat. 214.3

Edictum.

Edictum pro concurſu faciendo juxta decem dies eſt proponendum, & totidem remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ, & non poteſt apponi cum majori termino viginti dierum. 21.40
Edictum pro concurſu faciendo apponi debet ab Ordinario loci ubi exiſtis beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiamſi beneficium ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum. ibid.41
Edictum eſt de ſubſtantia, & forma concurſus Parochialium. ibid.42

Electio.

Eligere ex approbatis ad Parochialem magis idoneum, ad ipſum Epiſcopum ſpectat. 27.91
Eligere ex approbatis ad Parochialem poteſt Epiſcopus extra locum examinis, & etiam abſentibus examinatoribus. ibid.93
Electio facta de magis idoneo ad Parochialem vacantem, ſignificanda eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerint tranſmiſſi, nec pervenerit ad manus Collatoris intra dictum tempus, proviſio devolvitur. ibid.94
Electio, & proviſio in concurſu Parochialium facta de digno, omiſſo digniore, eſt nulla. ibidem 95
Eligere ad Parochialem providentes tenentur illum, qui majoribus juvatur meritis. 27.97
Electores ſub pœna peccati mortalis digniorem ſeu meliorem eligere tenentur. 28.98
Eligere licet dignum prætermiſſo digniore in Canonicatibus. & dignitatibus, ac aliis ſimplicibus beneficiis curam animarum habentibus. 29.103
Electio non erit ſimoniaca, nec illicita, ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus ne illum eligant. 30.107
Pecuniam offerre non eſt licitum pro electione particularis perſonæ, etiam digniſſimæ. ibid. 108
Originarius idonelor judicandus, ac præferendus eſt, ſi alter ſit extraneus. ibid.101
Dignus de civitate, vel gremio Eccleſiæ poteſt eligi, poſthabito digniore extraneo. ibid.151
Dives potius quàm pauper eligi debet, ſi Eccleſia, cui eſt providendum, ſit pauper. 31.118
Electione in concurſu facta per Epiſcopum, interpretatio eſt facienda ad illius favorem, quod omnia conſideravit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit. 33.141
Irrationabilitas electionis Epiſcopi in concurſu debet eſſe manifeſta, ut ſit locus appellationi. 35.141

Emptio, & venditio.

Emere, vel vendere, aut conducere poſſeſſiones propter cupiditatem Clericis non licet, niſi neceſſitas inſtet. 64.38

Epiſcopus.

Epiſcopus vicinior manutenendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſtituendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium. 21.39
Epiſcopus non tenetur protogare terminum concurſus, ſed benè facit eum protogando. ibid 40
Epiſcopus non excuſatur, ſi poſt annum adhibeat examinatores ſuperſtites, non extantibus ſex. 23.60
Epiſcopus non poteſt loco examinatorum Synodalium demortuorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum. ibid.64
Epiſcopo non licet ſubrogare alios in locum examinatorum Synodalium, qui per ſententiam de crimine ſimoniæ fuerunt condemnati. ibid.65
Epiſcopus poteſt gratificari, data in approbatis paritate. 27.89
Epiſcopus cognoſcere debet de cauſa abſentiæ etiam ab Eccleſiis Parochialibus, quarum colla-

tio inferiores ſpectat. 82.62

Epiſcopus præcipiens ſub excommunicationis ſententia ipſo facto incurrenda ne quis ſtante indubitata cauſa operetur diebus feſtis, excommunicatio non ligat. 122.8

Epiſcopus poteſt etiam Regulares cogere, ut offertorio Miſſarum Conventualium, quæ Dominicis diebus in Monaſteriis celebrantur, declarent Fidelibus quæ feſtivitates, & jejunia in illa hebdomada occurrunt. 125.26

Euchariſtia.

Sacerdotibus quibuſcumque ex Chriſti inſtitutione competit ordinaria poteſtas adminiſtrandi Sacram Euchariſtiam Chriſtiano populo. 163.1

Sacerdotes licitè non adminiſtrant Sacram Euchariſtiam, niſi habeant Ordinariam, vel delegatam juriſdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrandum, excepto neceſſitatis caſu. ibid. 2.

Diaconi jam hodie ex uſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & ob Sacerdotum copiam nullo modo adminiſtrare poſſunt Sacram Euchariſtiam, niſi exiſtente graviſſima cauſa, & interveniente urgente neceſſitate. ibid. 4

Excommunicatus non poteſt diſtribuere Euchariſtiam, nec eam deferre ad infirmos. 164.5

Sacerdos ſimplex de licentia Parochi licitè valet Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramenta miniſtranda. ibid. 6

Regulares obtinent privilegia poſt *Clem. 1. de privil* ut non requiſita licentia Parochi omnibus Chriſti fidelibus Sacram Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis per ſe, vel alios Sacerdotes ſæculares in illis miniſtrantes adminiſtrare poſſint. 165.8

Religioſi, qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regum Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidunt in excommunicationem *Clem. 1. de privil.* ibid. n. 9

Religioſi vigore ſuorum privilegiorum an poſſint ſine Parochi licentia adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam? oſtenditur. ibid. 10

Sacerdotes Regulares tempore Paſchatis non poſſunt miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus, ut adimpleant præceptum Eccleſiaſticum annuæ Communionis. 166.11

Parochus ſuis ſubditis Euchariſtiam miniſtrare debet, quando illi ex obligatione communicare debent. ibid. 13

Parochus tenetur Euchariſtiam miniſtrare quoties pii ſubditi eam rationabiliter petunt. 167.15

Euchariſtia in die Paraſceves non eſt diſtribuenda aliis quàm infirmis. ibid. 16

Parochus Euchariſtiam miniſtrans in peccato mortali an peccet mortaliter. ibid. 17

Peccatoribus notoriis Euchariſtia adminiſtranda non eſt. 168.20

Peccator notorius dicitur, qui manifeſtus eſt, vel per ſententiam, vel per confeſſionem factam in judicio, aut per evidentiam rei, quæ nulla tergiverſatione celari poteſt. ibid. 21

Viatores Euchariſtiam ſumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur. 169.23

Parochus, qui Miſſæ ſacrum non fecit, ſibi ipſi poteſt Euchariſtiam miniſtrare. ibid. 24

Laïcus non poteſt Euchariſtiam per ſe ſumere, niſi in neceſſitate extrema mortis, & in abſentia Sacerdotis. ibid. 25

Euchariſtiam pro communicandis infirmis debet Parochus ſub fideli cuſtodia, & in loco decenti conſervare. ibid. 27

Lampas ante ſanctiſſimam Euchariſtiam noctu, diùque ardere debet. 170.29

Onus deferendi ad infirmos S. Euchariſtiam eſt de pertinentibus ad curam animarum. ibid. 31

Parochus quo habitu, & decentia S. Euchariſtiam deferre debeat ad infirmos. ibid. 32

Euchariſtia non eſt per plateam, in qua habitant Iudæi, deferenda. ibid. 33

Euchariſtia ad ægrotos etiam de nocte deferri debet, ſi neceſſitas ſuadeat. ibid. 34

Euchariſtiam non jejuno dare licitum eſt ob ſolam neceſſitatem. 171.37

Euchariſtiam qui ſemel in mortis periculo conſtitutus per modum viatici accepit, perſeverante eodem periculo poteſt iterum accipere per eundem modum viatici. ibid. 38

Parochus ratione neceſſitatis poteſt Euchariſtiam miniſtrare per modum viatici infirmo non jejuno exiſtenti in mortis articulo, non tantùm ſemel, ſed iterum. 172.41.42

Euchariſtia ad ægrotum adoranda deferri non debet, ſi eam ob tuſſim, aut aliàs ſumere non poteſt pro viatico. 173.44

Parochus non tenetur Euchariſtiam deferre ad infirmum propè moriturum, ſi timeat fore ut eam non poſſit illi miniſtrare, niſi valde feſtinanter currat. ibid. 46

Interdicti localis tempore poteſt Parochus S. Euchariſtiam quatenus viaticum morientium miniſtrare, non tantùm ſemel, ſed quoties expedierit, cum pompa, & ſolemnitate conſueta. 174.48.49

Tabernaculum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ non eſt deferendum Sacerdotum humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, non obſtante quavis contraria conſuetudine. ibid. 50

Examen.

Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt eadem die claudi, ubi plures fuerint deſcripti, quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin vitiatur concurſus. 21.46

Examen ubi nullus ex comparentibus vult ſubire Epiſcopus, aſſignare debet alium terminum, ſive edictum, & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs nemo idoneus reperitur, tunc poterit Parochia abſque concurſu conferri. ibid. 51

Examen concurſus faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive eo impedito, ab ejus Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus quàm tribus, & etiam Epiſcopo non impedito poterit fieri examen coram Vicario. ibid. 52

Examen omnium concurrentium ad Parochialem, ſi una die fieri non poteſt, poterit in alio continuari. 23.53

Examinis per concurſum forma an ſervanda ſit, ubi Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus partim Eccleſiæ, partim laïci, oſtenditur. 51.125.126

Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialium, quæ ſunt juriſpatronatus laïcorum, ſed ſufficit quod ſit deputatus à patronis examinatoribus in diœceſana Synodo deputatis, & idoneus judicetur. 32.129

Examen per concurſum inter ipſos præſentatos requiritur in vacatione Parochialium de jurepatronatus laïcorum, ubi plures ſunt præſentati, & æqualibus vocibus gaudent. Collatio Parochialis ſi ſpectet ad inferiorem, & in concurſu plus æquè idonei ſint denunciati, facultas eligendi magis idoneum ad Epiſcopum pertinet. 33.130

Examinator.

Examinatores debent ſingulis annis proponi in Synodo ad minus ſex, & ab ea Synodo probari, quorum officium etiam poſt annum ſuæ electionis non expirat. 13.54

Examinatores in Synodo nominatim, & non in genere proponi debent. ibid.55

Examinator ut dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo. ibid.56

Examinatores aliqui ſi ex ſex intra annum ſuæ electionis aliqui mortui fuerint, tota facultas examinandi unà cum Epiſcopo ad ſuperſtites ſpectare debet eo anno durante. ibid.57

Examinatores ſi decedant, vel in longinquas partes recedant, quid faciendum, oſtenditur. ibid. 58.62

Examinatores Synodales durant donec alii in Synodo deputati fuerint, verùm ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat. ibid.59

Examinatores non Synodales extraneos non licet Epiſcopo auctoritate ordinaria ſibi aſſumere, qui ſuppleant numerũ non exiſtentium. ibid.62

Examinatorum deputationis anno elapſo non eſt Epiſcopo permiſſum iiſdem abſentibus, vel aliis legitimè impeditis, alios in eorum locum ſubrogare. ibid.63

Negativa illa, quod quis non eſſet examinator Synodalis, quomodo probanda, oſtenditur. 24.72

Examinatores neceſſariò eligi debent, qui ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioquin alii Clerici, qui ad id videbuntur magis idonei. 25.73

Examinatores Synodales eligere non poteſt Epiſcopus, qui non ſint Doctores, ſeu Magiſtri, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioqui alios Clericos, qui ad id munus idonei videbuntur. ibid.74

Clerici ſæculares, aut Regulares in examinatores Synodales eligi non poſſunt, qui Doctoratus, vel Licentiaturæ gradu inſigniti non fuerint, niſi ulli viri hujuſmodi qualitatis non extent. ibid.75

Examinatores Synodales debent jurare, itaut ſi non juraverint, concurſus coram eis habitus vitietur. ibid.76

Examinatores Synodales non poſſunt quicquam prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium, tam ipſi, quàm alii dantes incurrunt. 26.79

Beneficiis antea obtentis privantur examinatores Synodales, ſi occaſione examinis, ſive antea, ſive poſt aliquid accipiant etiam gratis, & liberaliter datum. ibid.80

Examinatores Synodales non poſſunt quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis, vel alia ratione accipere. ibid.81

Ordinarius non poteſt ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium. ibid.82

Epiſcopus poteſt aliquid de ſuo examinatoribus Synodalibus conferre titulo præmii, vel ſtipendii, ſeu ſuſtentationis. ibid.83

Examinatores peractò examine debent eos renunciare Epiſcopo, quos idoneos repererint; non tamen tenentur explicitè referre ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati. ibid.84

Examinatores etiam extrajudicialiter poſſunt informari de qualitatibus concurrentium. ibid.85

Examinatores ut palam inter ſe ſua vota conferant, magis expedit, deinde Notario jubeant ut in actis ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Sejum reprobatum. ibid.86

Vota dare debent examinatores dum ſimul congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſeparatim, ſicut Epiſcopus, ubi datur locus acceſſioni, debet ipſe accedere examinatoribus ſimul congregatis. 27.87

Idoneus qui magis ſit ex concurrentibus ad Parochialem vacantem, nunquam ſpectat ad examinatores judicare, ſed ad Epiſcopum ſolum. ibid.90

Examinatorum Synodalium relatio quominus executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam impedire poteſt. 34.137

Examinatus.

Examinatus dicitur reprobatus, qui ſolus comparens ad ſe examinandum coram tribus examinatoribus, fuit ab uno approbatus, cæteris reprobantibus. 27.88

Excommunicatus.

Excommunicati, & nominatim interdicti, & illi quibus ſpecialiter eſt ingreſſus Eccleſiæ interdictus, ab Eccleſia ejici debent. 111.31

Extrema-Vnctio.

Sacerdos quivis Sacramentum Extremæ-Vnctionis validè confert. 197.1

Extremam-Vnctionem miniſtrans cùm non ſit Parochus, vel facultatem habeat à proprio Parocho, graviter peccat. 198.2

Regulares Sacerdotes, qui clericis, ſæcularibus, ſive laïcis Extremam-Vnctionem ſine Parochialis Presbyteri ſpeciali licentia miniſtraverint, ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata. ibid.3

Regulares Sacerdotes omnibus, & ſingulis Fratribus profeſſis, converſis, oblatis, donatis, & ſervitoribus ſæcularibus poſſunt Extremam-Vnctionem toties quoties neceſſarium fuerit, miniſtrare abſque alicujus pœnæ incurſu. ib.4

Parochus ſi abſit, vel non poſſit, aut per manifeſtam injuriam nolit Extremam-Vnctionem miniſtrare, neque hoc caſu Superior adiri queat pro petenda licentia, tunc quivis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus eam licitè poterit miniſtrare. ibid.6

Extremam-Vnctionem poſſunt plures Sacerdotes ſimul

Digitized by Google

ſimul cum Curato eodem tempore dare, urgente neceſſitate. ibid.7

Parochus ratione officii obligatur Extremam Vnctionem miniſtris miniſtrare, itant peccet mortaliter ſi pœnitenti ſine juſta excuſatione neget. 199.10

Extremæ Vnctionis capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione utitur, vel certè antea uſus eſt, hocque Sacramentum recipere optaverit. ibid.11

Extrema Vnctio non eſt neganda pueris rationis uſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & S. Pœnitentiæ, aut Euchariſtæ recipiendi capacibus. ibid.12

Extrema Vnctio neganda non eſt diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus, modo prinſquam in talem amentiæ ſtatum perveniſſent, Sacramentum hoc ſaltem interpretativè deſideraverint. 200.13

Parochus eo caſu Extremam Vnctionem miniſtrare debebit cùm viderit hominem vita periclitari. ibid.14

Parochus poterit Extremam Vnctionem miniſtrare cùm viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, ob rabidum morſum. ibid.15

Senibus, qui ſenectute conficiuntur, abſque alia infirmitate tenetur Parochus extremam Vnctionem miniſtrare. ibid.18

Parochus ad Extremam Vnctionem miniſtrandam non debet expectare articulum, quo infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omninò ipſius deſperata ſit ſalus. ibid.19

Extrema Vnctio poteſt miniſtrari infirmo extra lectum jacenti. ibid.20

Parochus poterit ſtatim in principio morbi Extremam Vnctionem miniſtrare, etſi diuturnior morbus videatur, ſi tamen ſalus deſperata ſit. ibid.21

Extrema Vnctio miniſtrari poteſt, quamvis adhibito medicorum judicio probabiliter dubitetur an homo in periculo mortis ſit, necne. 201.22

Extremæ Vnctionis materia remota eſt oleum ex olivis ab Epiſcopo priùs benedictum, vel ſaltem à ſimplici Sacerdote ex Papæ commiſſione. ibid.24

Parochus peccat ſi oleum alterius anni in Extrema Vnctione miniſtranda adhibeat, niſi aliud ſuadeat neceſſitas. ibid.25

Oleum conſecratum pro Extrema Vnctione miniſtranda ſi creditur non ſufficere pro toto anno, licitè poterit Parochus miſcere aliquam minorem quantitatem olei non conſecrati. ibid.26

Extremæ Vnctionis materia proxima eſt unctio ſaltem quinque ſenſuum facta à Sacerdote.ib.27

Extrema Vnctio quando miniſtratur in caſu neceſſitatis, eo quòd periculum ſit in mora ſine culpa, poterit una auris, vel una manus inungi. 202.33

Forma Extremæ Vnctionis quæ. ibid.35

Extrema Vnctio ex conſuetudine fermè ubique obtenta ultimo loco inter Sacramenta morituro confertur. ibid.36

Extremam Vnctionem conferre infirmo antequam ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, non eſt peccatum mortale. ibid.37

Parochus non poterit Extremam Vnctionem iterum conferre durante eodem periculo morbi. ibid.38

Parochus non poteſt præmittere Orationes, & Pſalmos qui in Extremæ Vnctionis adminiſtratione præſcribuntur ab Eccleſia, abſque peccati mortalis incurſu. 203.39

Pſalmi ſeptem Pœnitentiales ex præcepto Eccleſiæ non ſunt neceſſarii in adminiſtratione Extremæ Vnctionis. ibid.40

Extremam Vnctionem non licet adminiſtrare in neceſſiate, non adhibitis veſtibus ab Eccleſia præſcriptis. ibid.41

Peſtis tempore propter periculum contagionis ſatis eſt in adminiſtranda Extrema Vnctione adhibere ea, quæ eſſentialia ſunt. ibid.42

Parochus in adminiſtranda Extrema Vnctione unum miniſtrum clericum, ſi haberi poſſit, adhibere debet, alioqui ſolus illam conferens reliqua etiam omnia peragere poterit. ibid.43

Parochus non debet ſine lumine Extremam Vnctionem deferre. ibid.44

Interdicti tempore Extrema unctio nulli laïco, vel etiam clerico, aut Religioſo, ſi ſufficienti privilegio muniti non ſint, miniſtrari poteſt. ibid.

Extrema unctio interdicti tempore miniſtrari poterit quando infirmus nullum aliud poteſt recipere Sacramentum. ibid.46

Vide *Vnctio.*

F

Fabrica.

FAbricæ beneficiorum nomine in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitationem Officii divini, venit fabrica domus beneficii pro fructibus colligendis, & conſervandis. 93.48

Familiaritas.

Familiaritas tollit multùm de præſumptione, quæ aliàs eſſet pro Epiſcopo circa agnoſcendam vitam, & mores concurrentium ad Parochiales. 35.144

Feſti dies.

Vide *Dies.*

Feſta Kalendarii Romani non poſſunt Epiſcopi elevare ad nobiliorem ritum. 90.15

Fidelis.

Fideles omnes baptizati utriuſque ſexus poſt perfectum uſum rationis, qui ſibi conſcii ſunt alicujus peccati mortalis, tenentur præcepto annuæ Confeſſionis. 150.18

Fides.

Fides extracta per Parochum ex ſuis libris, ut in judicio probet, eſt neceſſariò facienda cum formali tranſcriptione partitæ de verbo ad verbum. 70.23

Fides extracta per Parochum lite pendente in Rota, ſine citatione, & recognitione non probat. ibid.22

Fidei rudimenta, ſeu articulos tenentur omnes ſub peccato mortali ſcire. 117.4

Fidei profeſſio, vide *Profeſſio.*

Formula.

Formula erectionis Parochialis Eccleſiæ cum unione beneficii ſimplicis. 37. form.1

Erectionis novæ Parochialis cum diſmembratione alterius. 38.form.2

Deputatio

Index Rerum.

Deputationis Vicarii ad Parochialem vacantem donec de Rectore provideatur. 40.form.3
Literarum deputationis depoſitarii, & exactoris bonorum Eccleſiæ vacantis. ibid.form 4
Edicti de examine eorum, qui Eccleſiæ Parochiali præficiendi ſunt. ibid.11.form.5
Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem. 41.form 6
Fidei examinis, & approbationis in concurſu, & electionis ad Parochialem vacantem in menſe Apoſtolico. ibid.form.7
Edicti affigendi, facta coram Epiſcopo præſentatione de beneficio juriſpatronatus. ibidem form. 8
Inſtitutionis Eccleſiæ Parochialis de jurepatronatus. 42.form.9
Literarum collationis Eccleſiæ Parochialis. 43. form.10. & ſeq.
Collationis Parochialis vacantis per aſſecutionem, ſeu ingreſſum Religionis, aut contractum Matrimonii. 44.form.11
Inductionis in poſſeſſionem Parochialis collatæ auctoritate ordinaria per executorem. ibid. form.12
Inductionis in poſſeſſionem Parochialis per Notarium. 45.form.13
Formula obſervanda à Parochis in deſcribendis matrimoniis ponitur. 69.9
Formula partitæ in libris mortuorum per Parochum deſcribendæ, ponitur. ibid.11
Formula denuntiationis, vide *Denuntiatio.*

Fructus.

Fructuum ad reſtitutionem tenetur qui Parochialem ſuſcepit animo abſoluto eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium. 54.14
Fructuum reſtitutio ob non reſidentiam amiſſorum facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus, nec obtineri poteſt compoſitio. 83.68
Reſtituere tenentur Parochi fructus amiſſos ob non factam reſidentiam, etiam ante ullam judicis ſententiam. ibid.69
Fructuum appellatione in materia reſtitutionis ob non factam reſidentiam, veniunt naturales ſolùm, ac naturales, & artificiales, non autem induſtriales. ibid.70
Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia. 243.10
Fructus acquiſiti ex cauſa injuſta, & injurioſa, licitè tamen retenti, dupliciter conſiderari poſſunt. ibid.31
Fructus aliquando accipiuntur civiliter, aliquando naturaliter. 245.36
Fructus diverſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus. ibid.37

Functio.

Functiones Parochiales ſunt illæ, quæ à proprio Parocho, & non ab alio fiunt. 104.1

Funus.

Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit jus quod habet, & quartam Canonicam. 228.27
Parocho competit jus convocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus, ſi nullos ipſi hæredes deſtinaverint. 232.59
Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant hæredes. ibidem 60
Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur. 233.61
Vocati omnes ad funus debent convenire ad Parochialem defuncti. ibid.63

Funerale.

Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obveniunt, & quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perveniunt, & ea, quæ cum funere portantur. 208.37
Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus uſque ad januam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus. 234.75

G

Geſta.

Geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus Parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur, habens titulum putativum à legitimo ſuperiore, ſunt valida in foro conſcientiæ. 132.27
Geſta ut valeant non ſatis eſt communis error, ſed neceſſariò requiritur titulus à ſuperiore collatus, quamvis invalidus. 133.33

Granum.

Vide *Decima.*

H

Habendi verbum

Habere dicitur cum effectu. 31.76

Habilis.

Habilior is dicitur, qui muneri, cui præficitur, eſt aptior. 31.117

Habitatio.

Habitatio bona fide, & non fraude ſuſcepta in aliquo loco, unde quis non poteſt commodè reverti ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ, ubi domicilium habet, illius Parochianum efficit. 149.11

Hiſpania.

Hiſpaniæ Regnorum appellatione comprehenditur Regnum Luſitaniæ. 90.16

Hiſtria.

Vide *Meretrix.*

Hiſtrio.

Vide *Mimus.*

I

Idoneitas.

Idoneitas ad Eccleſiam Parochialem non ſolùm conſideratur reſpectu ſcientiæ, ſed etiam ætatis, morum, prudentiæ, & hujuſmodi. 319.128

Illicitum.

Illicita in Eccleſia facientes quas pœnas incurrant, oſtenditur. 112.37

Impeditus.

Impedito non currit tempus. 55.18

Indulgentia.

Indulgentiæ, & aliæ ſpirituales gratiæ ſine Ordinariorum

tiorum licentia non publicandæ. 124.19

Indulgentiæ conceſſæ à Prælato penitùs falſo, qui putabatur verus, non minùs operantur, quàm ſi eſſent conceſſæ à Prælato vero 133.31

Infidelis.

Infideles permittuntur ingredi Eccleſiam ad verbum Dei audiendum, & ibidem ſtare poſſunt uſque ad Miſſam Catechumenorum. 111.32

Infirmus.

Infirmos ſuæ Parochiæ viſitare, eóſque opportunis remediis juvare debet Parochus. 71.27

Infirmus ubi incipit agonizari quæ obligatio incumbat Parochis. ibid. 28

Infirmo, qui Sacramenta recipit, non tenetur Parochus ſub peccato mortali aſſiſtere. ibid. 29

Infirmo impœnitenti uſque ad reductionem debet Parochus aſſiſtere. ibid. 30

Parochus ſub peccato mortali non obligatur infirmum reducere, ut teſtamento res ſuas diſponat. 71.31

Infirmus in mortis articulo conſtitutus, ſi adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, quid parochus hoc caſu agere debeat. 155.16

Infirmus quando inchoatam Confeſſionem perficere nequit, quid agere debeat Parochus. 156.49

Parochus infirmo moribundo qualiter aſſiſtere debeat, remiſſivè. 403.47

Ingratitudo.

Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, qui abundanter nobis dona concedit. 236.5

Inhabilitas.

Inhabilitas quando procederet à jure divino, aut naturali, licèt concurrat communis error, & titulus, geſta per ſic inhabilem nullius ſunt momenti. 133.35

Intorſtitium.

Intorſtitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur. 219.40

Intorſtitia, ceræ, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadavera accenduntur, ſunt dividenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum ad cujus Eccleſiam defunctus defertur. ibid. 42

B. Ioanna.

Vide *Verdiana.*

Ioculatores.

Vide *Mimus.*

S. Ioſeph.

S. Ioſephi, & S. Annæ dies feſti ſub obſervantia, & præcepto comprehenduntur. 124.17

Irregularitas.

Irregularitatem incurrit, qui miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, modò ſcienter, ſeriò, & ex officio miniſtret. 137.3

Iudex.

Iudex ſubdelegatus, ſive vigore executorialium, propter rem judicatam, ſive vigore mandati de immittendo, procedens ad aliquam executionem, parte ſe opponente, ſemper dicitur attentare. 293.30

Iudico, Iudicium.

Iudicare quis ex concurrentibus ſit magis idoneus, ſpectat ſolùm ad Epiſcopum, non verò ad examinatores. 31.123

Iudicia omnia Eccleſiæ. poſſunt fieri in Eccleſia. 110.21

B. Iulia.

Vide *Mulier.*

Iuramentum.

Iuramentum ab examinatoribus Synodalibus debet præſtari tactis ſacroſanctis Evangeliis. 15.77

Iuramentum præſtare poſſunt examinatores extra Synodum in manibus Notarii. ibid. 78

Ius.

Iura loquentia de Parochialibus non habent locum in Collegiatis Curatis. 17.17

Ius *Luctuoſa* nuncupatum apud Luſitanos quid importet. 211.32

Compoſitiones, & pacta ſuper juribus Parochialibus facta inter Prælatos Conventuales, & Parochos, quando ſint valida, oſtenditur. 218.34

Iuſpatronatus.

Iuſpatronatus laïcale devolutum ad Ordinarium confertur per concurſum pro illa vice. 33.131

L

Laicus.

LAïci ſpoliati decimis, agentes interdicto *Unde vi*, an ſint ante omnia reſtituendi, oſtenditur. 258.46. & ſeq.

Latrunculi.

Vide *Scacchi.*

Lectio.

Lectio divinarum Scripturarum in omni Clericali convivio miſceri debet. 61.14

Legatum.

Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura, adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura privaretur. 238.54

Lex.

Leges tam ceremoniales, quàm judiciales evangelica lege lata ceſſarunt. 238.8

Liber.

Libri matriculatum non ſunt per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendi, ſed penes illos debent conſervari. 70.20

Libros quales Parochus penes ſe habere debeat, oſtenditur. 159.62

Licentia.

Licentiæ de non promovendo ad Sacerdotium uſque ad ſeptennium cauſa ſtudii, hodie non conceduntur. 57.23

Licentiam expreſſam Epiſcopi obtinere debet Parochus abeſſe volens, quia tacita non ſufficit. 82.65

Licentia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de novo fabricata, dari non debet niſi cum clauſ. *ſalvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis.* 65.1

Licentiam concedere laborandi in diebus feſtis non ad Parochum, ſed ad Superiorem juriſdictionem exercentem ſpectat, quando neceſſitas non eſt indubitata, vel poſſet recurſus haberi ad Ordinarium. 123.9

Licentiam pro laborando in diebus feſtis concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipresbyterum ſpectat. ibid. 10

Littera

Index Rerum.

Litera.

Literæ unionis non dicuntur literæ de beneficio, ſed de proprietate, & re profana. 11.7 2
Literæ monitoriales S. Caroli Borromæi de conveniendo ad propriam Parochiam. 103.53
Proſequuntur dictæ literæ oſtendendo qui fructus proveniant ex Parochianorum præſentia ad Miſſam Parochialem. ibid.54

Locatio.

Locare animalia, boves, & oves poſſunt Parochi, ſi habent ex decimis, aut ſucceſſione. 65.45

Luctuoſa Hiſp.

Vide *Ius.*

Ludus.

Ludere non licet Parochis, & aliis Clericis ad aleas & taxillos. 63.27
Ludus qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis, Parochis eſt permiſſus, ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant, dummodo admiſtos laïcos non habeant. ibid.28
Ludi theatrales, & monſtra larvarum, & chori ſecularium, vel cantica puellarum in Eccleſia fieri non poſſunt. 110.21

M

Majores.

MAjores qui, vide *Sepultura.*

Mandatum.

Mandatum de providendo alicui de beneficio, aut Eccleſiaſtica dignitate, Curata beneficia non includit, niſi de animarum cura expreſſa habeatur mentio. 17.12

Matricula.

Matriculam omnium, qui ſunt ſub ſua Parochia, pro ejus arbitrio conficere debet Parochus. 70.17

Matrimonium.

Matrimonium plenè probatur ex partita extracta de libro Parochi, etiam mortuis teſtibus, & Parocho. 69.10
Matrimonia à filiisfam. ſine conſenſu parentum contracta irrita minimè ſunt. 178.1
Matrimonium contracturi doctrinam Chriſtianam ſcire debent. ibid.2
Matrimonium prohiberi non poteſt Chriſtianam doctrinam non addiſcentibus, ſed contra eos admonitionibus tantùm comminatoriis eſt procedendum. ibid.3
Matrimonium contrahentes in qua ætate conſtituti eſſe debeant, oſtenditur. ibid.
Diſpenſare poteſt Epiſcopus, ut minores Matrimonium contrahant, ſi habeant uſum rationis, ſeu malitiam quæ ætatem ſuppleat. 179.5
Matrimonium contrahentes cum peccato mortali indignè recipiunt Sacramentum, & peccant mortaliter ſolùm quatenus recipiunt. ibid.8
Matrimonium ſecundum contrahere non poteſt mulier niſi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, quæ certitudo Iudicis prudentis arbitrio, attentis circumſtantiis occurrentibus relinquitur. ibid.9
Vagos quomodo conjungere debeat Parochus oſtenditur. ibid.10
Interdicti tempore, aut perſonarum interdictarum Matrimoniis intereſſe non licet Parochis. 180.15
Vicarius generalis non poteſt impedire ne Parochus abſque ejus licentia denunciationes faciat. ibid.16
Parochus ſponſæ, ad quem pertinet matrimonii celebratio, non antè hanc faciat, quàm habeat fidem Parochi ſponſi de denunciationibus in ejus Parochia. 181.18
Ordinarius prohibere non poteſt, ſed tantùm hortari ne Matrimonia domi celebrentur, ſervata Concilii forma. 182.2
Parochus quid facere debeat quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agnoſcat illos habere aliquod impedimentum dirimens, oſtenditur. ibid.30.& ſeqq.
Parocho præſente, ſeu alio Sacerdote de ejus, vel Ordinarii licentia, intereſſentibus duobus, vel tribus teſtibus, celebratur validè Matrimonium. 183.33
Parochus proprius ad Matrimonium coram eo contrahendum dicitur ille, in cujus Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui principaliter incumbit cura animarum loco domicilii. ibid.34
Matrimonium contractum coram Parocho illius loci ubi contrahentes repeciuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa, non valet. ibid.37
Matrimonium contractum coram Parocho illius loci ubi contrahens moratur tanquam Prætor, Iudex, ſeu Medicus temporalis, validum eſt. ibid.38
Matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi ad quod à civitate in qua habitabat, ad ſcandala ſubmovenda juſſu Principis ſæcularis tranſlata fuerat ſub præcepto illinc non diſcedendi, validum eſt. ibid.39
Matrimonium validum in caſu occurrenti oſtenditur. 184.40
Matrimonium contractum coram Parocho, ubi habitat mulier, quæ ſtat in Monaſterio, vel domo cauſa famulandi, vel addiſcendæ virtutis, eſt validum. ibid.
Parochi duo ſimul eſſe poſſunt ad Matrimonium contrahendum, ubi ſcilicet quis dimidia anni parte in una Parochia, & alia dimidia in alia habitat. ibid.41
Parochus proprius ad Matrimonium contrahendum erit ille in cujus Parochia contrahitur, ſi fuerit unius ex contrahentibus, cùm ſunt ex diverſis Parochiis. ibid.44
Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ipſe vel teſtes vi detenti interſint, dummodo tamen intelligant conſenſum contrahentium. 185.46
Parochus renuens, & doloſè adductus validè aſſiſtit Matrimonio, dummodo benè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudens aures affectatus eſſet non intelligere. ibid.47
Parochum vi adigere, aut dolo inducere, ut Matrimonio interſit, eſt grave peccatū, excepto raro

caſo neceſſitatis. ibid.48

Parochi præſentia in Matrimoniis neceſſaria, non tantùm corporea, ſed etiam moralis requiritur cum intelligentia, & advertentia actus. ibid.49

Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, etiamſi ad alium finem vocatus, vel caſu præſens ſit. ibid.50

Parochus putativus, vel non promotus infra annum, ſeu habens ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectum Examinatorum Synodalium, item adminiſtratione interdictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè aſſiſtit Matrimonio. ibid.51

Parochus excommunicatus aſſiſtens Matrimonio non efficitur irregularis, peccat tamen, & graviter. ibid.52

Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ſit ſchiſmaticus, ſaltem coloratum titulum habens, ſi non fuit ut talis declaratus, & Parochia privatus. 186.53

Fornicator notoriè, non tamen adhuc in judicio condemnatus, & confeſſus Parochus, validè Matrimonio aſſiſtit. ibid.54

Titulum injuſtum beneficii habens Parochus validè Matrimonio aſſiſtit. ibid.55

Interdictus Parochus, ſeu prohibitus ab Epiſcopo, aut ejus Vicario ne aliquos Matrimonio conjungat, validè aſſiſtit Matrimonio. ibid.56

Parochus quamvis exiſtat in peccato mortali validè aſſiſtit Matrimonio. ibid.57

Parochus licitè aſſiſtit Matrimonio ſuorum parochianorum in alterius parochia, ſine licentia parochi illius loci in quo aſſiſtit. ib.58

Vicecuratus à Vicario proprietario inſtitutus validè aſſiſtit Matrimonio. 186.59

Parochus etiam non Sacerdos validè aſſiſtit Matrimonio. ibid.60

Parochus proprius poteſt deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentiam concedere ad aſſiſtendum Matrimonio, etiamſi qui deputatur Regularis eſſet. 187.61

Parochus alteri quàm Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum parochianorum concedere non poteſt. ibid.62

Parochus quamvis irregularis, excommunicatus, aut ſuſpenſus non toleratus, concedere poteſt alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum parochianorum. ibid.63

Degradatus parochus alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum parochianorum concedere poteſt. ibid.64

Parochus poteſt facultatem concedere alteri Sacerdoti conjungendi ſponſos in Matrimonium, non ſolùm in propria Parochia, verùm etiam extra illam. ibid.65

Vicarius perpetuus, vel amovibilis Curati poteſt alteri Sacerdoti facultatem concedere aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum. ibid.66

Parochi delegati, & Vicecurati à parochis proprietariis inſtituti an poſſint alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio concedere oſtenditur. ibid.67

Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licito intervenire, vel licentiam interveniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem. 188.68

Licentia aſſiſtendi Matrimonio quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet eſſe expreſſa, & quæ actum præcedat. ibid.69

Licentia aſſiſtendi Matrimonio metu, vel dolo obtenta ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem extorqueatur, & non requiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis. ibid.70

Licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta ſufficit, ut illius vigore poſſit Sacerdos, cui à parocho data fuit, Matrimonio contrahendo intereſſe. ibid 71

Licentia conceſſa à parocho, ut poſſit quis intra ſuam parochiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere, ſufficit ut ejus vigore Matrimonium contrahendo intereſſe valeat. ibid.72

Matrimonio validè aſſiſtit Sacerdos delegatus, dum à Parocho licentiam concedente non revocatur. ibid.73

Licentia aſſiſtendi matrimonio conceſſa per parochum expirat, ſi ille interim moriatur. ib.74

Matrimonium contractum coram Sacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio parocho unius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere, eſt invalidum. 189.75

Matrimonium contractum cum licentia non vera proprii parochi eſt nullum. ibid.77

Parochi proprii licentiam in contrahendo matrimonio requiſitam non interveniſſe aſſerenti incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio. ibid.78

Parochi proprii, vel alterius Sacerdotis de ejus licentia, & duorum, ſeu trium teſtium præſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiva. ibid.79

Teſtes quicunque ratione compotes ſufficiunt in matrimonio, quamvis impuberes, conſanguinei, domeſtici, fœminæ, aut infames, ſeu dolo, & ad aliud vocati, vel vi detenti, dummodo intelligant conſenſus contrahentium, & advertant quod agitur, & non deſiderantur rogati. ibid.80

Matrimonium data urgente neceſſitate an poſſit abſque parochi præſentia, vel aliàs non ſervata forma Concilii celebrari, oſtenditur. ibid.81

Matrimonium coram parocho, & teſtibus iterum obtenta diſpenſatione contrahere non tenentur, qui jam ſemel coram eiſdem contraxere cum aliquo impedimento dirimenti 190.82

Matrimonium celebrantes publicè juxta formam Concilii, ſubſiſtente aliquo impedimento occulto, etſi nullum fuerit matrimonium, eo ſublato non coguntur denuò eandem formam obſervare. ibid.83

Matrimonium nullum ex aliquo defectu, celebratum tamen juxta formam Concilii, ſi poſt ratificetur, non eget nova ſolemnitate. ibid.84

Conſenſus expreſſio, vel ratificatio non eſt neceſſariò facienda coram parocho, & teſtibus, ut matrimonium infidelium fiat Sacramentum. 191.85

Parochi & teſtium præſentia requiritur, ut matrimonium celebratum per procuratorem ſit validum. ibid.86

Parochus tenetur interrogare contrahentes de mutuo conſenſu, aliàs ſi omittat, graviter peccat, niſi certus ſit de mutuo illorum conſenſu. ibid.87

Matrimo

Matrimonii ad validitatem minimè requiritur ut Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens utatur in ejus celebratione aliquibus verbis. ibid.88
Vagorum Matrimoniis an, & quando intereſſe Parochus poſſit, oſtenditur. 192.89
Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus obligantur ii, apud quos promulgatum eſt Concilium Trident. & receptum. ibid.90
Matrimonium clandeſtinè contrahere poterunt domicilium collocantes in loco ubi non eſt acceptatum Concilium Trid. etiamſi incolæ ſint unius loci in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium prædictum. ibid.91
Intellige ſi receſſus à loco habitationis fuiſſet factus ad evitanda impedimenta, inimicitias, & obſtacula parentum: ſecus ſi per fraudem, quia verè adeſſet impedimentum. ibid.92
Matrimonium non eſt legitimum ſi contrahatur inter ſe transferentes ad locum, in quo Concilium non eſt promulgatum, ſub animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi. ibid.93
Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus tenetur incola illius loci, in quo non eſt acceptatum Conc. Trid. ſi divertat ad locum in quo eſt receptum. 194.94
Parochus, qui cum minore teſtium numero, ſeu aliàs matrimonio clandeſtino interfuerit, quas pœnas incurrat, oſtenditur. ibid.95
Matrimonium conſumere ante benedictionem Sacerdotalem, ſublato ſcandalo, & contemptu legis eccleſiaſticæ, non eſt peccatum mortale. ibid.97
Sacerdos tam ſæcularis, quàm Regularis conjungens in matrimonium, vel benedicens ſubditos alterius parochiæ abſque licentia Parochi, vel Ordinarii, remanet ſuſpenſus ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem. 195.104
Sacerdotes Regulares matrimonia ſolemnizantes, non habita ſuper his parochialis Preſbyteri licentia ſpeciali, ultra ſuſpenſionem ipſo facto excommunicati ſunt excommunicatione Sedi Apoſtolicæ reſervata. ibid.105
Vide *Parochus*.

Matutinum.

Matutinum defunctorum cantandum non eſt in veſpere feſti omnium Sanctorum, ſed recitandum ipſamet die Commemorationis omnium fidelium poſt Laudes dici. 91.29

Metropolis.

Metropolis de Archiepiſcopi Eccleſia. 3.6

Mimus.

Mimis, joculatoribus, & hiſtrionibus intendere non debent Clerici. 81.18

Miraculum.

Miracula ficta, vel nova non publicet Parochus, niſi ab Epiſcopo priùs fuerint examinata, & approbata. 114.19

Miſſa.

Miſſa, & Officium S. Rochi eſt concedendum de communi Confeſſoris non Pont. pro ejus die, in iis tantùm locis ubi adſunt Eccleſiæ in ejus honorem ædificatæ. 91.30
Epiſcopi non poſſunt conſtitutionem facere, quâ præcipiant ſuis ſubditis, ut non audiant Miſſam niſi in propriis parochiis. 99.20
Miſſas celebrare, & campanas pulſare in Eccleſiis Regularium non prohibetur ante celebrationem Miſſæ, & pulſationem campanarum in Eccleſia parochiali. ibid.21
Regularibus non eſt prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad populum, & generalem Confeſſionem pro eo facere, atque etiam in medio Altaris ſiſtendo eleemoſynas, & oblationes ab offerentibus recipere, non autem eis licet ab Altari diſcedere, & per Eccleſiam circumire. ibid.22
Miſſam in propria Eccleſia, & non alia celebrare tenetur Parochus in diebus feſtis. 95.3
Miſſas tres in die Nativitatis Domini celebrare non tenetur Parochus, ſed ſatisfacit ſi unam dicat, ſicut & ſatisfacit qui unam audit. 96.9
Sacerdotes qui tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeu capellæ, legati, aut ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſunt eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere. 98.12
Parochi quibus diebus tenentur Miſſam celebrare, non poſſunt manualem eleemoſynam recipere. ibid.13
Populum obligatur monere Parochus ut Miſſas frequentet, cogere tamen non poteſt ut Miſſam audiat in parochia. ibid.14
Miſſam audientes in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus, non contempto proprio Sacerdote parochiali, ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa, nec in aliquod peccatum incidunt. ibid.15
Miſſæ ſacrificio in Eccleſiis Regularium intereſſe feſtivis diebus liberum jam eſt populo, neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtare Ordinarii poſſunt deſuper impedimentum. ibid.16
Parochis non licet compellere parochianos, ut in ſuis Eccleſiis, non verò Regularium, Miſſam audiant. ibid.17
Præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa ſatisfaciunt parochiani audiendo quamcunque Miſſam vel cantatam, vel recitatam extra parochiam, etiam in ſacello. ibid.18
Miſſæ celebratio prohiberi non poteſt in Oratorio ruri ædificato per laïcum, antequam celebretur Miſſa in parochiali Eccleſia. 99.23
Miſſæ votivæ dici poſſunt quocunque die non Dominica, nec officii duplicis, niſi ex rationabili cauſa, quæ erit voluntas defunctorum, neceſſitas, aut pietas vivorum votivas Miſſas poſtulantium. ibid.24
Miſſa pro defunctis celebrari poteſt ritu de Requiē in Dominicis, & feſtis, inſepulto, & in Eccleſia præſente corpore, ubi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi defunctos ſimul cum Miſſa. ib.25
Miſſæ de Requiem tolerari poſſunt in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatoris implenda. ibid.26
Feſtum duplex ſi cadat in diem aſſignatum pro Altari privilegiato, & illud ſit feſtum de præcepto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de Requiem. 100.27
Miſſæ defunctorum certo die dicendæ, eo impedito transferuntur in ſequentem. ibid.28
Miſſæ quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno prohibitæ fuerunt. ibid.29

Miſſæ triginta ſancti Gregorii non ſunt prohibitæ, & quomodo dicendæ ? oſtenditur. ibid. 30
Miſſa Roſarii prohibita fuit, & cõceſſa tantùm Ordini Prædicatorum. ibid. 31
Miſſa, & Officium Roſarii celebrari poſſunt, ut in feſto S. Mariæ ad Nives, cum lectionibus ſecundi Nocturni de Nativitate, ubi adeſt Capella, ſeu Altare Roſarii. ibid. 32
Miſſam Roſarii celebrare obligatus ſatisfacit dicendo Miſſam votivam de B. Virgine, ut in Miſſali. ibid. 33
Miſſæ certis Regularibus conceſſæ non poſſunt ab aliis dici, etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis. ibid. 34
Sacerdos non poteſt fœminam in neceſſitate pro reſponſione Miſſæ miniſtram adhibere. 101. 45
Annunciationis feſtum ſi venerit in die Sabbati majoris hebdomadæ, an poſſit Parochus in illa die celebrari facere plures Miſſas ? oſtenditur. ibid. 45
Annunciationis feſtum ſi acciderit in die Paraſceves, non tenetur quis ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audire. ibid. 46
Miſſa diei Paraſceves non eſt Miſſa, neque propriè Sacrificium. 102. 47
Miſſa celebrari non poteſt in die Paraſceves. ib. 48
Miſſam dicere in Feria quinta majoris hebdomadæ Sacerdotibus licet, quamvis prudens conſilium ſit ſecretò, & abſque concurſu populi id facere. ibid. 49
Miſſam Sabbato ſancto dicere non eſt peccatum mortale. ibid. 50
Fructus provenientes ex parochianorum præſentia in Miſſa parochiali plures. 103. 54
Incommoda provenientia ex abſentia Miſſæ parochialis. ibid. 55

Mixtum.

Mixtum non continetur appellatione ſimplicis. 57. 26

Mors.

Mors, & ſepultura probatur ex partita extracta per Parochum de libro mortuorum, etiam ad effectum reſervationis. 69. 12
Mors probatur ex libro Societatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliendi mortuos. ibid. 14
Mors probatur ex libro Hoſpitalis, cui conſuevit fides adhiberi. ibid. 15

N

Negotiatio, & Negotium.

NEgotiari, & mercaturam facere lucri cauſa non poſſunt Parochi, & alii Clerici. 64. 37
Negotiationem exercere poſſunt Clerici non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, ut ſe, ſuóſque alant, cùm aliunde unde vivant, non habeant. 65. 41
Negotia ſæcularia, placita, vel contractus, aut ſæculare judiciũ in Eccleſia fieri non debent. 109. 14
Negotia eccleſiaſtica & ſpiritualia in Eccleſia tractari poſſunt. 110. 28

Nobilitas.

Nobilitatẽ majorem habens præferendus eſt. 31. 120
Nobilitas triplex, remiſſivè. ibid.

Nomen.

Nomen malum habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex bono nomine oritur bona præſumptio. 139. 18
Nomen honeſtum habere præmium eſt non modicum. ibid. 19

Novalia.

Novalia debentur Parochiæ, in cujus finibus ſurgunt. 253. 20

Nundinæ.

Nundinæ quæ non ſunt ſolemnes, ſed fiunt peractis Sacris in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam ex conſuetudine antiqua, tolerandæ ſunt. 133. 15

Nuptiæ.

Parochus quo tempore nuptiarum ſolemnitates celebrare, aut benedictiones facere debeat ? oſtenditur. 179. 11
Parochus ſi tempore vetito nuptiarum ſolemnitates celebret, aut benedictiones faciat, gravi pœna plectendus erit, arbitraria tamen. ibid. 12
Adventus tẽpus in prohibitione nuptiarũ incipit à primis veſperis Sabbati præcedentis. 179. 13
Sacerdos benedictionem ſecundis nuptiis impartiens in caſu non permiſſo, incurrit ſuſpenſionem ferendam. ibid. 106
Ignorantia etiam craſſa excuſat ab hac ſuſpenſione, dummodò non ſit ita craſſa, ut ſit ingens temeritas. 196. 107

O

Oblatio.

OBlationes generaliter ſumptæ quid importent, oſtenditur. 206. 1
Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, ſive res mobiles, ſive immobiles. 207. 2
Oblationum tres ſunt ſpecies. ibid. 3
Oblationum uſus antiquiſſimus. ibid. 4
Oblationes, quæ in uſus miniſtrorum exponuntur, ſunt de jure parochiali. ibid. 5
Laïci non debent recipere à Clericis oblationes. ibid. 6
Oblationes, & anniverſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militarium, non ad Commendatarios, ſeu Præceptores eorum. 208. 8
Oblationes non debentur ex præcepto, niſi in quatuor caſibus enumeratis. ibid. 9. 10
Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtivitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſervandam. ibid. 11
Oblatio ut verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, quæ requirantur oſtenditur. ibid. 13
Oblationes offerre non poſſunt,
Diſſidentes fratres.
Pauperes opprimentes, Sacrilegi.
Extrahentes ſervos ſuos ab Eccleſia.
Pœnitentes.
Meretrices publicæ.
Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debitæ exigi poſſunt ab illis, qui offerre prohibentur. ibid. 21
Oblationes alicui capellæ in Eccleſia exiſtenti, non Capellano, ſed Eccleſiæ, & Rectori debẽtur. ib. 22
Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ. 23
Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi parochiali adjudicari debent. ibid. 24
Oblationes factæ in capellis, ubi erecta ſunt diſtincta beneficia, parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt. 210. 25

Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicujus perſonæ privatæ, parochiali quæruntur, niſi fierent contemplatione domini domus. ibid. 26
Oblationes, quæ fiunt tempore Iubilæi, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipresbyterum ejuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum. ibid. 27
Oblata celebranti in Eccleſia, cedunt Rectori. ibid. 28
Oblationes, quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo, vel potiùs Parocho, oſtenditur. ibid. 29. 30
Oblationes erogari debent in uſum à largientibus deſtinatum. 2 1 r. 30
Conſuetudo in materia oblationum admittenda. ibid. 3 1
Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur. 239. 13

Officium.

Parochus tenetur ad divinum Officium recitandum. 88. 1
Officium divinum recitare tenetur Parochus, ſeu quilibet alius Beneficiatus, perexiguos redditus ex beneficio habens ad congruam ſuſtentationem minimè ſufficientes. ibid. 2
Contra citatos. ibid. 3
Parochus ad divinum Officium recitandum tenetur, etiamſi nullos fructus ea ſuo beneficio percipiat. ibid. 4
Parochus tenetur ad recitandum divinum Officium à tempore captæ poſſeſſionis parochiæ. 89. 5. 6
Officium divinum recitare nullus ex proviſis tenetur ante captam poſſeſſionem, ſi neuter litigantium illum adhuc habeat, & uterque dubius ſit de jure, & de cauſa litis. ibid. 7
Parochus, ſive Subdiaconus non eſt obligandus Officium recitare, niſi ab illa parte, à qua obligatio incepit. ibid.
Parochus poſt adeptam ſui beneficii poſſeſſionem debet divinum Officium ſtudioſè, & devotè recitare, quamvis pedeſter, equitans, procumbens, ambulans, vel quieſcens. ibid. 8
Officii divini in recitatione tenetur quis ſe cum Rubricis Breviarii conformare, non enim facere poteſt mutationem rituſ. ibid. 9
Parochus, qui redimendi temporis cauſa officium unius diei commutat pro breviori Officio alterius, peccat mortaliter. ibid. 10
Contra citatos. ibid. 11
Officia à Sede Apoſtol. non approbata fuerunt damnata à S. Congr. Rit. ſub pœna librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi muneri recitandi divini Officii. 90. 12
Officium in Breviario debitum non eſt relinquendum pro Officio devotionis. ibid. 14
Officium de feſtis particulariter conceſſis per Breve Apoſt. Regno Hiſpaniæ, non poteſt recitari in Regno Portugaliæ. ibid. 15
Officium, & Miſſa de Sancto celebrari poteſt in ipſius Sancti Eccleſia Titulati, ſeu ubi aſſervatur inſignis Reliquia. ibid. 17
Officium duplex poteſt fieri de Sancto, cujus Reliquia inſignis habetur. ibid. 19
Officium ſi concedatur de Sancto, cujus Reliquia non inſignis habetur, debet eſſe ſemiduplex, vel prout recitatur in Breviario Rom. ibid. 20
Officium extra propriam Eccleſiam non poteſt fieri de Sancto canonizato ſine novo decreto. ibid. 21
S. Caroli Officium ritu duplici celebrari poteſt in Provincia Mediolanenſi. ibid. 22
S. Conradi officium Placentiæ, & Mettinæ in Sicilia, ac Ordini S. Franciſci conceditur. ibid. 23
Stigmatum S. Franciſci officium conceſſit Paulus V. celebrari poſſe ubique ad libitum cleri, duplici quidem officio in Religione S. Franciſci, extra eam ſemiduplici. ibid. 24
Angeli Cuſtodis officium eſt duplex minus, & celebrandum prima die, non impedito officio novẽ lectionum, poſt feſtum S. Michaëlis. 91. 25
Elizabeth Reginæ Portugaliæ officium recitandum die 4. Iulii in Regno Portugaliæ, ſub ritu duplici, extra verò Regnum, ſub ritu ſemiduplici. ibid. 26
S. Ant. de Padua officium proprium ſub ritu duplici, & cum octava in Regno Portugaliæ conceditur. ibid. 27
Parochus divinum Officium non recitans quatenus teneatur reſtituere, oſtenditur. ibid. 31
Parochus omittens recitare divinum Officium, tenetur ad fructuum reſtitutionem quorumcunque curam animarum gerat celebrando, & adminiſtrãdo Sacramẽta parochianis. 92. 32
Contra citatos. ibid. 33
Parochus mente ultrò diſtracta Officium divinum recitans, tenetur ad fructuum reſtitutionem. ibid. 34
Fructuum reſtitutio pro rata omiſſionis divini Officii non eſt facienda, niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneficii poſſeſſionem, ibid. 35
Reſtitutio fructuum amiſſorum ob non recitatum Officium divinum, cui facienda ? oſtenditur. ibid. 36
Beneficiario divinum Officium recitare omittenti liberum eſt reſtitutionem facere pauperibus, vel fabricæ beneficii, etiamſi pauperes ſint alterius loci, & fabrica ſit alterius Eccleſiæ. 93. 37
Pauperum appellatione in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitatum divinum officium, non ſolùm veniunt perſonæ pauperes, ſed etiam monaſteria, xenodochia, & Eccleſiæ ornamentis, & aliis ſimilibus indigentes. ibid. 38
Pauperum appellatione non ſolùm veniunt qui ex pane mendicato vivunt, ſed etiam alii, quibus neceſſaria ad decentem ſtatum deſunt. ibid. 39
Parochus ſi verè pauper ſit, aut ejus mater, vel ſorores, poſſunt ſibi, aut illis facere reſtitutionem fructuum amiſſorum, ob non recitatum divinum Officium. ibid. 40

Oleum.

Parochus tenetur ad manutenendum oleum lampadis ſanctiſſimi Sacramenti, ſed obſervari debet conſuetudo, quod populus faciat hos ſumptus. 170. 30

Onus.

Onera neceſſaria tantùm, & ordinaria deducenda ſunt ex centũ ducatis, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ penſione gravatur. 290. 19
Onera neceſſaria, & ordinaria quoad hunc effectum cenſentur illa, quæ fiunt pro capellano, Clerico,

Clerico, candelis in feſto Purificationis B. Mariæ, manutentione Sacriſtiæ, Cathedratico, Prædicatore, Viſitatore, Epiſcopo, organo, cera, hoſtiis, vinculo & oleo pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti. 291.19
Opera extraordinaria, voluntaria, ſeu arbitraria, incerta, & variabilia, & non perpetua, ac illa, quæ expleri poſſunt per ipſum Rectorem, non ſunt deducenda ex dictis centum ducatis. ibid. 20

Ordinarius.

Ordinarii locorum Epiſcopo inferiores poſſunt dare licentiam Parochis ſe abſentandi à ſuis Eccleſiis. 81.65
Ordinarius non poteſt mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendam concionem in propria Parochia. 116.13
Ordinarii locorum permittere debent, ut Regulares teneant in ſuis Eccleſiis Oleum Sanctum pro ipſorum uſu dumtaxat. 198.5
Ordinarius habenti Parochialem Eccleſiam poteſt alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ vacat prima ipſo jure. 288.5

Ordinatio.

Ordinari qui prohibeantur populo explicare debet Parochus, ut ille ſciat de quibus admonere teneatur. 825.22

Originarius, & Origo.

Originarii ſemper præferuntur extraneis. 30.112
Originarii præſumuntur magis diligere patriam. ibid.130
Origo probatur ex partita libri Baptiſmi per Parochum extracta. 68.5

Ovis.

Ovium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales. 255.37
Oves quando nec paſcuntur, nec morantur per ullam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis, nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi ubi paſcuntur, & morantur. 256.40

P

Palma.

PAlmarum benedictio in die Dominica proxima Paſchati ſpectat ad Parochos. 105.9

Papa.

Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud facit, quàm conſtituere illi actu Rectorem curæ animarum, licèt propriè non ſit Rector Eccleſiæ. 9.55
Papa qualiter poſſit diſpenſare in reſidentia. 74.2
Papa ad præceptum annuæ confeſſionis obligatur quoad vim decretivam tantùm. 150.81
Papa communicando privilegium alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum alteri religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio. 257.41

Parochia.

Parochiæ cujuſlibet Rector appellatur etiam proprius Sacerdos. 4.12
Parochia dicitur quaſi partitio curæ. ibid.16
Parochiæ antiquitus diſtinctæ non erant, ſed Epiſcopi omnes dicebantur totius Diœceſis animarum curam exercere. ibid.17
Dionyſius Papa creſcente Chriſtiano populo ſingulas Parochias ſingulis Sacerdotibus aſſignavit. ibid.18
Parochia dicitur locus in quo degit populus alicui Eccleſiæ deputatus, certis finibus limitatus. 5.19
Parochia debet conſtare ad minus ex decem familiis. ibid.20
Parochia quælibet cùm habeat ſuum territorium ſeparatum, & diviſum, amplius non licet alteri in ea aliquid facere. ibid.21
Epiſcopus poſt diviſionem Parochiarum non amplius dicitur Rector, ſive Parochus totius Diœceſis, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes ſuæ Diœceſis Rectores. ibid.22
Epiſcopus diſtincto populo in certas propriaſque Parochias, unicuique ſuum perpetuum peculiaremque Parochum aſſignat, ubi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant. ibid.23
Aquilæ diſtinguuntur Parochiæ non per domos materiales, ſed per populos, ſeu familias. ibid. 24
Parochias novas etiam invitis Rectoribus Epiſcopi conſtituere poſſunt, ubi propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina Officia audienda accedere non poſſunt. ibid.25
Parochiam obtinere deſiderans, quam literarum ſcientiam habere debeat, oſtenditur. 27.10
Innocentius III. ſuper promovendis ad Parochiales, quid ſtatuerit? refertur. ibid.11
Parochis ſi ſit intra, & extra civitatem, tenetur Parochus habitare prope Eccleſiam civitatis. 78.58
Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris in diviſione fuerunt conſtitutæ, ſingulisque Parochis territoris per ſuos terminos diviſa. 250.5
Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur. ibid.6

Parochialis.

Parochialis Eccleſia dicitur, quæ habet jus conſiſtens in cura animarum ipſorum Parochianorum, de quibus Parochus Presbyter tenetur Deo reddere rationem. 5.26
Parochialis Eccleſia ut conſtituatur, quæ concurrere debeant, oſtenditur. ibid.27
Parochialis Eccleſia ut probetur, non ſufficit quod Rector adminiſtret Sacramenta, niſi etiam oſtendatur quod de neceſſitate adminiſtrat, & populus ab eodem de neceſſitate recipit. 6.18
Parochialis non probatur ex ſepultura, & actu ſepeliendi. ibid.29
Parochialis Eccleſia conſequenter eſt beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è converſo beneficium Curatum eſt Parochialis Eccleſia. ibid.35
Parochialem Eccleſiam aſſerenti incumbit onus probandi. 7.36
Parochialis Eccleſia ſit Epiſcopi auctoritate, qui fines deſignat, plebem conſtituit, & Parochialem nominat. ibid.38

Index Rerum.

Parochialis Eccleſia erecta præſumitur Superioris auctoritate, & conſenſu ex lapſu temporis, quando in illa divina Officia publicè celebrata fuerunt. ibid. 39

Dotata ſufficienter debet eſſe Parochialis Eccleſia, ut poſſit ſaltem ea dote ipſius unus Presbyter cum alio miniſtro commodè ſuſtentari, & jura Epiſcopalia perſolvere. ibid. 40

Parochialis Eccleſia ſi ita exiguos, & tenues redditus habere deprehendatur, poterit Epiſcopus cum ille conjungere aliquod beneficium ſimplex, vel illam cum aliis Parochialibus unire. ibid. 42

Parochialis Eccleſia non poteſt duos, vel plures Parochos habere. ibid. 43

Parochialis Eccleſiæ ad regimen unus Parochus aſſumi debet, qui ſuo nomine, & non cum aliis præficiatur. 7.44

Parochialis habitu pari paſſu ambulat cum beneficio ſimplici. 9.51

Parochialis ad actum revocata judicatur, ac ſi eſſet noviter erecta. ibid. 51

Parochiales Eccleſiæ acceſſoriè unitæ nunquam vacare cenſentur, ac proinde impetrari non poſſunt. 10.69

Parochiales per unionem de illis acceſſoriè factam omninò extinguuntur, & titulum, & nomen amittunt, & ſunt effectæ prædia beneficii, cui unitæ fuerunt. 11.70

Parochialem ad Eccleſiam perſona idonea eligi debet, & quæ in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat. 16.1

Idonea perſona in hac materia dicitur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & litterarum ſcientia. ibid. 2

Morum gravitas, ſeu probitas requiritur in eo qui ad Parochialem Eccleſiam eligi deſiderat. ibid. 3

Morum gravitas ex animi virtute naſcitur, & ab inculpata vita proficiſcitur. ibid. 4

Parochialem acceſſoriè unitam habens, ſufficit ut conſtitutus ſit in ea ætate, quam requirit beneficium cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita. ibid. 7

Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ut quis ante annum inceptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere. ibid. 8

Parochialis Eccleſiæ, etiam reſervata, vel affecta, etiam vigore indulti in favorem S. R. E. Cardinalium, generaliter, aut ſpecialiter concurſu eſt conferenda. 18.14

Parochiales litigioſæ concurſu non conferuntur. ibid. 15

Parochiales exigui valoris, aut ubi nullus eſſet qui ſe examini vellet ſubjicere, aut ob apertas factiones ſeu diſſidia, concurſu non conferuntur. ibid. 17

Parochialis, quam quis acquirit per regreſſum, & priùs poſſedit, concurſu non confertur. ibid. 17

Parochialis unita Dignitati, vel Canonicatui, concurſu non confertur. ibid. 18

Parochialis ſubjecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur. 19.20

Parochialis, quæ Regularibus conferri conſuevit, concurſu non confertur. ibid. 21

Parochiales vacantes in Curia, ſeu apud Sedem, ſive per obitum, aut ſimplicem reſignationem, ſeu dimiſſionem ex vi decreti, provideri ſolent in Dataria ſine concurſu. ibid. 25

Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ Parochialis deputat in Vicarium cum congrua etiam viciniorem Parochum. 20.31

Inferiores, qui non habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, Vicarium in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, conſtituere non poſſunt. ibid. 34

Parochialis vacans ubi fuerit juriſpatronatus Eccleſiaſtici, & inſtitutio ad Epiſcopum pertineat, is quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo ſe præſentare tenetur, ut ab eo inſtituatur. 31.124

Parochialis Eccleſiæ inſtitutio ubi à Summo Pontifice facienda erit, quia fortè in menſibus reſervatis vacavit, jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet. 32.127

Parochialium in collatione facta jure devolutio, an forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, ſervari debeat? oſtenditur. 33.132. 133

Parochialis Eccleſia conferri poteſt illi, qui Sacerdos non eſt tempore proviſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, ut intra annum poſſit promoveri ad Sacerdotium. 53.2

Parochialis, quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſe ipſum ei deſervire. 53.4

Parochialem obtinens, & intra annum non faciens ſe ad Sacerdotium ordinari, beneficium in conſcientia retinere non poteſt, ad fructuúmque reſtitutionem tenetur. 54.15

Parochialem Eccleſiam adeptus infra annum, ſi Sacerdos factus non eſt, poteſt illi cedere aut in favorem reſignare ultimo die anni, dummodo abſque dolo, & fraude id faciat. 55.16

Parochialem Eccleſiam adeptus ſi intra annum non faciat ſe ad Sacerdotium ordinari, an excuſetur ſi impedimentum interveniat eo tempore quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni. 56. 21

Parochiali Eccleſiæ habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti qui præficitur, non tenetur intra anni ſpatium Presbyter fieri. 57.29

Parochialis habitu regulatur ad modum beneficii ſimplicis. 58.30

Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum obtinens non tenetur ſe promoveri facere ad Sacerdotium infra annum, ſed eam dimittere cogitur. ibid. 35

Parochialem in civitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti non eſt moleſtia inferenda, ſi poteſt utrique inſervire. 79.13

Parochialis ſi vacet, non poteſt Epiſcopus illam habenti Canonicatum conferre, etiamſi tenues admodum præbendæ eſſent. ibid. 14

Parochialis Eccleſia inconſulto Papa conferri non debet habenti dignitatem tenuem in Eccleſia Cathedrali, quæ de diſtributionibus quotidianis non participat. ibid. 15

Parochiales Eccleſias obtinentes non poſſunt hodie ab illis ſtudiorum cauſa abeſſe. 77.27

Parochialis beneficii nomine veniunt ſuperiora beneficia, qualia obtinent Parochi aliqui. Abbates, Archipresbyteri, Archidiaconi, & ſimiles

curam animarum, & juriſdictionem in hoc foro habentes. 147.2

Parochialis Eccleſia culpâ Parochi interdicta, ſi in alia ejus Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obvenerunt. 217.30

Parochialis vacat ipſo jure per aſſecutionem alterius incompatibilis beneficii, in tantum quod ſi Parochus illam retinere contenderit, etiamſi àſſecundo ſpolietur. 288.2

Parochialis Rector ſi aſſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochiali, deſinit eſſe Rector ipſo jure. ibid.3

Parochialem vi occupans, vel ſcienter injuſtè ſe intrudens in beneficio Curato illa privatur ipſo jure. ibid.5

Parochialis ut vacatio inducatur per aſſecutionem ſecundi beneficii incompatibilis, non ſufficit collatio ſola, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ, vel quod per eum ſtet quominus illam adipiſcatur. 289.6

Parochiales plures ſibi invicem unitæ retineri poſſunt tanquam beneficia non incompatibilia. ibid.9

Parochialis, quæ eſt in civitate, poteſt obtineri cum Canonicatu in Cathedrali, ſi utrique inſervire poterit. ibid.10

Parochialis poteſt obtineri ſimul cum monaſterio, cui cura imminet animarum, dato in commendam ad vitam. ibid.11

Parochialis habitu non inducit incompatibilitatem ſimul cum alia Parochiali. ibid.12

Parochialis vacat renuntiatione. ibid.13

Parochialem reſignans debet exprimere per quantum tempus illam poſſederit, & ſi tempus eſt breve, reſignatio rejicitur. ibid.14
Vide *Canonicatus.*

Parochialitas.

Parochialitatis præſumptio concludens reſultat, ſi doceatur quod non facta aliqua electione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccleſia, corpora fuerunt ibi ſepulta tanquam in Parochiali. 6.30

Parochialis reſultaret præſumptio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retineretur ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, eo quòd in Parochiali debet de neceſſitate retineri. ibid.33

Parochialitatis præſumptio non levis induceretur, ſi aliqua Eccleſia perciperet decimas, & primitias, vel in illa diebus feſtis Chriſti fideles Miſſas audirent, non tamen neceſſariò ex illis infertur ad curam Parochialem. ibid.34

Parochialitas unde probetur. ibid.& ſeq.

Parochianus.

Parochiani ad Divina audienda in Parochia ſunt conveniendi. 103.53

Parochiani ad Eccleſiæ reparationem tenentur contribuere in defectum Parochi. 108.6

Parochiani licèt nobiles ſint, & exempti, tenentur contribuere in defectum Parochorum, & ad hoc cogendi ſunt, quacunque appellatione non obſtante. ibid.9

Parochiani non poſſunt juri Eccleſiæ cedere, & recedere à Parochia, nec ipſo Parochus renunciare beneficio, ut evitent onera reparandi Eccleſiam. ibid.10

Parochiani quando ſunt pauperes, nec poſſunt reficere Eccleſiam Parochialem, illa debet transferri ad Matricem, ſeu viciniorem Eccleſiam. ibid.11

Parochianus quis efficitur ſtatim ac habitandi animum majori anni parte habens incipit habitare, quamvis mutet domicilium ſimulatè, & animo fraudandi proprium Parochum. 183.35.36

Parochianus quis cenſetur illius parochialis in qua domus aditum magis frequentatum habet, quando habitat in confinio duarum Parochialium. 194.43

Parochianus quando eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquivalens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ relinquit Eccleſiæ extraneæ, oſtenditur. 216.18

Parochianus, ſi in una Eccleſia ſolet audire Miſſam, in aliena verò recipere Sacramenta, canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta. 214.24

Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſolvere, niſi aliud conſuetudine ſit interdictum. 253.21

Parochus.

Parochi apud Ethnicos dicebantur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem, & ligna præparabant. 3.5

Parochi in Eccleſia ſunt Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis præfecti, ut plebibus ſacrum Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum adminiſtrent. ibid.2

Parocho ducis nomen, & officium convenit. 45.2
Navium gubernatoris nomen, & munus Parocho convenit. 46.5
Iudex ſpiritualis eſt Parochus. ibid.6
Parochus antequam munus paſcendi animas ſuſcipiat, accuratè conſideret quanti Deus illas fecerit. ibid.7
Peccata aliena Parocho damnationis cauſa erunt ſi ut verus Paſtor oves ſuas non curaverit, aut ipſæ ejus negligéria & incuria perierint. ibid.8

Parochus Dei honorem, & lucra animarum, non bona fugacia quærere tenetur. 47.9

Parochus tenetur ſe facere ad Sacerdotium promoveri infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum. 52.1

Parochus intra tempus, quo promoveri tenetur legitimè impeditus, ceſſante impedimento, quoad utrumque forum non alium annum integrum, ſed tantùm complementum partis anni, in qua legetimè impeditus fuit, ad promovendum acquirit. 55.19
Et quid ſi culpa ſua non ſe promoveri facit. ibid.20

Parochi ad exemplum eorum, quorum cura ſibi commendata eſt, debent ſuam vitam, & mores componere. 59.1
Veſtimenta aut calceamenta Parochis non licet habere, niſi quæ Religionem deceant. ibid.2

Parochi non poſſunt mulieres in habitationes ſuas recipere, aut retinere, & multò minus cum ſuſpectis fœminis converſari. 60.9

Parochus etiam ſenex famulam quantumvis ſenem ad mandatum Epiſcopi removere tenetur. ibid.10

Parochi, quibus non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, dummodo

modo non impediantur munera obire, quibus incumbere debent. 65.49

Parochi oves ſuas non ſolùm in genere, ſed etiam in ſpecie, & in individuo agnoſcere debent. 67.1

Parochus tenetur deſcribere illos, qui contrahunt Matrimonium in parochia ſua. 68.6

Parochus tenetur ſub mortali peccato librum deſcribere eorum, qui in ſua parochia matrimonium contrahunt. ibid. 8

Parocho adnotanti mortem parochiani creditur. 69.13

Parochus notare debet eos, quibus de bonis Eccleſiæ ſubvenit. 70.18

Parochus fidem de liberis ſuis faciens, poteſt accipere pro ſua mercede illud quod in loco conſuetum eſt dari; ſi verò ſolitum ſit fieri gratis, gratis & ipſe faciet. ibid. 19

Parochus debet facere diligentem inſtructionem ingeniorum ſuæ curæ. ibid. 23

Parochus tenetur curare ut ſana, & orthodoxa doctrina, & boni mores in plebibus ſuis conſerventur, & vitia avertantur & profligantur. ibid. 24

Parochus curet diſcordias inter filios ſpirituales quantocyus componi. ibid.

Parochus invigilare debet circa pauperes, & miſerabiles perſonas. ibid. 25

Parochus Eccleſiæ Cathedralis poteſt Vicariatus Officio fungi. 79.27

Parochus non poteſt abeſſe à ſua Eccleſia, ut doceat in civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum. 77.28

Parochus propter intemperiem aëris minimè excuſatur à reſidentia, ut alibi poſſit habitare, etiam relicto Vicario approbato. ibid. 29

Parochus ſi eſſet infirmus, & in loco parochialis curari non valeret, tunc poſſet ad Ordinario dari ei trium, aut quatuor menſium dilatio, ut in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa. ibid. 30

Parochus non excuſatur à reſidentia propter Principis, & populi furorem, ſeu ob peſtem, aliúmve morbum contagioſum. ibid. 31

Parochus ſi non habuerit domum parochialem, debet eam in parochia conducere. 78.35

Parochus, qui parvo tempore abeſt, non efficit quominus dicatur continuò adeſſe. 69.42

Parochus debet talem ſui copiam facere, ut indigentes non careant neceſſaria copia, ſed non arctatur, ut debeat manere quaſi in compedibus. ibid. 43

Parochus ſi rationabiliter judicaverit ſe non fore neceſſarium, purà quia nullus infirmatur, poteſt abeſſe per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat, tota verò die poteſt eſſe damnoſum. ibid. 44

Parochis poterit prohibere Epiſcopus ſub pœna pecuniaria, ne ultra biduum à ſua Eccleſia abſint. ibid 45

Parochi quando, & quo tempore relaxandi animi cauſa poſſint à ſuis Eccleſiis abeſſe, oſtenditur. 80.50

Parochus juſta de cauſa abeſſe volens, ſive cum licentia, ſive abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum qui pro ſe populo ſerviat, & quid ſi abſentia ſit repentina. ibid 51

Parochus abeſſe volens Vicarium, ſive ſubſtitutum etiam idoneum, & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum relinquere inconſulto Epiſcopo non poteſt, niſi ad ſex, vel ſeptem dies. ibid. 52

Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa an poſſit abeſſe ad duos menſes continuò, vel diviſim, oſtenditur. 81.54.55

Parochus non poteſt per hebdomadam abeſſe non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo per Ordinarium approbato. 82.56

Conſtitutio Epiſcopi valet ne parochi poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia. ibid. 57

Parochus ut legitimè ultra bimeſtre poſſit abeſſe, quæ requirantur, oſtenditur. ibid. 58

Parochus habens juſtam cauſam abeundi extra parochiam per duos menſes, aut tres, non ſatisfacit ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans ſe gravem habere cauſam, quam non expedit manifeſtare. ibid. 59

Parochus petens licentiam fingendo cauſam juſtam, quam revera non habet, peccat mortaliter, & tenetur reſtituere fructus. ibid. 60

Parochum non excuſat diſtantia loci, etiam cum neceſſitate eò diſcedendi, ut poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis neceſſitas repentè ſe offerat, quæ non patiatur dilationem. ibid. 66

Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem incurrit privationem fructuum pro rata abſentiæ. ibid. 67

Parochus aliis juris remediis, etiam uſque ad privationem, compelli poteſt ad reſidentiam. 83.71

Parochus non reſidens, etiam monitus, non eſt hodie ipſo jure privatus parochiali. ibid. 72

Parochi ad privationem ob non reſidentiam non eſt neceſſarium quod priùs procedatur per alias pœnas, nempe per cenſuras, ac ſequeſtrationem, & ſubtractionem. ibid. 73

Parochus in actu curæ animarum gerit vices Epiſcopi. 84.1

Parochum Canonico eſſe præferendum, tenuit Molin. *de Canon.* ibid 2

Parochus in propria Eccleſia habet tantam poteſtatem, quantam Epiſcopus in propria Diœceſi. 85.3

Parochus in propriis Eccleſia loco Imperatoris, & Regis habetur. ibid. 4

Parochus in propria Eccleſia omnes quantumvis in dignitate conſtitutos præcedere debet. ibid. 5

Canonici Cathedralium Eccleſiarum in proceſſionibus, ubi collegialiter incedunt, præcedunt Parochis. ibid. 6

Declaratio S. Congreg. Rituum refertur. ibid. 7

Parochi quod præcedant Canonicis Collegiatarum Eccleſiarū videtur aliquando deciſum. 85.8 Sed contrarium verius, ut num. ſeq.

Parochi in Eccleſiis ſuis diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus, ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare tenentur, quod muneri ſuo ſatisfaciant. 95.5

Parochus tenetur ſaltem diebus Dominicis, & feſtis, quibus populus obligatur audire Miſſam; celebrare per ſe, vel per alios ex juſta cauſa. 96.6

Parochi deficiente ſibi copia Confeſſoris, poterunt præmiſſa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad ſacrum faciendum, ne Parochiani careant Miſſa, dummodo

tamen

tamen quamprimùm confiteantur. ibid.7
Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdotum, exiſtente magna neceſſitate, ut in diebus feſtis celebret. 97.9
Parochus non videtur obligandus ad applicationem Sacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis, ſed juxta boni viri arbitrium. ibid.10
Parohus non poteſt pro Miſſa quam ſingulis diebus feſtis populo celebrare debet, ſtipendium ab alio accipere. ibid.11
Parochus peccat ſi abſque Papæ licentia ſacrificaret tecto capite. 100.37
Parochi ſinguli tenentur habere clericum, qui eis in Miſſa, & divinis Officiis inſerviat. 101.38
Parochus ſine miniſtro celebrare poterit cùm gravis neceſſitas premit. ibid.40
Parochus ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat, dummodo adſit maſculus, qui urceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans abſque neceſſitate ſibi reſpondere, vel meliùs poterit præire dicendo quæ veniunt reſpondenda, & facere ut miniſter ſequatur recitando ejus verba. ibid.41
Parochus in nullo caſu poteſt fœminam in miniſtram admittere. ibid.42
Parochus cum uno lumine olei, vel lampadis poterit in neceſſitate celebrare. ibid.44
Parochi non poſſunt ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, ut ſubminiſtrent neceſſaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Eccleſiis. 103.51
Parochus ſtudere debet, ut ſuæ Eccleſiæ debitus deferatur honor: nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat. 109.13
Parochi cavere debent à locationibus bonorum ſuæ parochiæ cum anticipatis ſolutionibus. 113.39
Parochus admonere debet populum, ut diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequentet ſuas parochias, excommunicandus tamen non eſt ſi monitioni non paruerit. 116.12
Parochus non denuntiando ea, quæ tenetur denuntiare, peccat mortaliter. 121.1
Parochus ex juſta cauſa dare poteſt licentiam ſuis parochianis non jejunandi, etiam præſente Epiſcopo, ſeu Vicario. 122.3
Parochus ex cauſa legitima poteſt concedere licentiam diebus feſtis, in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non poteſt haberi recurſus. ibid.16
Parochus poteſt aliquid exigere à laborantibus in die feſto cùm cauſa dubia eſt, mutando hoc opus ſervile in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium. ibid.7
Parochus nonnulla denuntiat abſque Epiſcopi licentia. 124.18
Parochus jubente Epiſcopo debet publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim. cap...* ibid.20
Parochi inter Miſſarum ſolemnia ordinandos ad majores Ordines denuntiare tenentur. ibid.21
Parochus teſtimoniales litteras à ſe ſubſcriptas, & ſignatas conſignabit illis, quos denuntiavit ad Ordines ſacros promovendos. 125.23
Parochus litteras functionum exercitarum pro ordinandis concedit. ibid.24
Parochus cavere debet, ne dum peſtis tempore unius non graviter indigentis ſpirituali utilitati conſulere intendit, plures ex ipſius occubitu graviorem jacturā ſpiritualem patiantur. 130.15
Parochus an poſſit ſibi providere de neceſſaria defenſione in probabili vitæ periculo, cùm tamen neceſſitas Sacramēti adminiſtrādi urgeat. 131.21
Parochus ſi certò ſciat ſe occiſum iri, an teneatur ire ad infirmum ſine Sacramento pœnitentiæ certò moriturum. ibid.22
Parochus, qui capitales gerit inimicitias, non poteſt admonere populum, ut qui indiguerit illius opera vocet eum de die, & non de nocte. ibid.23
Parochus excommunicatus occultus petitus à parochianis ſuis, ut Miſſam celebret in die feſto, vel Sacramentum aliquod ex neceſſitate miniſtret, non peccat modò præmittat dolorem de peccatis, nec poſſit abſolutionem excommunicationis obtinere. ibid.24
Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, ſeu recipientes extra neceſſitatem, graviter peccant. ibid.25
Parochus minori excommunicatione notatus conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta, an peccet mortaliter, oſtenditur. ibid.26
Geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur habens titulum putativum à legitimo ſuperiore, ſunt valida in foro conſcientiæ. ibid.27
Parochus ſecluſa Epiſcopi reſervatione poteſt dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta, excepta pœnitentia, quam dat ſolus Epiſcopus. 133.37
Parochus ſi Sacramenta adminiſtrare nolit, ubi obligatus eſt, qua pœna afficiatur. 135.43
Parochus excommunicatus majori excommunicatione, non poteſt ſolemniter baptizare, aliàs peccabit mortaliter, & fiet irregularis, imò nec in extrema neceſſitate, ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate baptizare. 137.4
Parocho excommunicato præferendus eſt laïcus non excommunicatus in baptizando in extrema neceſſitate. ibid.5
Parochus infantem in periculo mortis jam baptizatum nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incidet, ſed cæremonias ab Eccleſia fieri conſuetas explebit. 141.37
Parochus ad Confeſſiones audiendas virtute Cruciatæ, aut Iubilæi ubique ſit eligibilis. 147.4
Parochus ſuorum Confeſſiones poteſt etiam in aliena Diœceſi, & ubique locorum audire. ibid.5
Parochus poſt dimiſſum beneficium non poteſt etiam tempore Iobilæi, abſque nova approbatione, Confeſſiones audire. ibid.6
Parochus toties quoties expedire prudenter judicaverit ſubdito, nullaque ſubſit cauſa negandi, tenetur vel per ſe, vel per alium Confeſſionem ejus audire. ibid.8
Parochus in confitendo magna cura caveat ne ſanctum det canibus, & projiciat margaritas ante porcos. 148.9
Parobi juriſdictioni in foro pœnitentiali fideles ſubjiciuntur, non ſolùm conſtituentes in parochia domicilium ſive habitationem perpetuam, ſed etiam quaſi domicilium, ſive habitationem ad tempus non admodum breve, negotii alicujus cauſa. 149.10
Parochos uterque habet ordinariam poteſtatem erga perſonam, quæ in duabus parochiis domicilium contraxit, in quibus ſcilicet diverſis anni temporibus habitare ſolet. ibid.12
Parocho Cathedralis non licet Sacramenta adminiſtrare, vel curam exercere in aliena parochia. ibid.14
Parochus facultatem non à jure, ſed à conſuetudine habet eligendi Confeſſarium, quem velit ex approbatis

Index Rerum.

probatis abſque licentia particulari Epiſcoporum. ibid. 17

Parochus pœnitentem habentem peccata reſervata Epiſcopo abſenti poterit abſolvere à peccatis non reſervatis, reſervata abſolutione à reſervatis cùm Superior copiam ſui fecerit. 154. 43

Parochus caveat ne adminiſtret Sacramentum Pœnitentiæ per litteras, aut nuncium, ſed præſentibus tantùm, & ſibi confitentibus peccata abſolutionem conferat. ibid. 44

Parochi ubique locorum exiſtentes pœnitentes ad turpes, & inhoneſtos actus ſolicitantes, ab Inquiſitoribus tanquam de hæreſi ſuſpecti puniuntur. 156.48

Parochus, qui pœnitentem in Confeſſionali oſculatur, aut cum venerea delectatione manus, vel aliam partem pœnitentis attrectat, aut ictu oculorum, vel alio ſigno ad libidinem provocat, incidit in pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas. ibid. 49

Parochus provocans in Confeſſionali maſculum ad nefandum peccatum perpetrandum, incurrit pœnas contra ſolicitantes comminatas. ibid. 50

Parochus Confeſſarius ſolicitans pœnitentem in Confeſſionali ad alia graviora delicta præter venerea, non incidit in pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas. 157.58

Filiam ſpiritualem ratione pœnitentiæ extra Confeſſiones ſolicitans Parochus ad venerea non incurrit pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas. ibid. 52

Parochus, qui carnaliter cognovit pœnitentem, non tenetur hanc circumſtantiam in Confeſſione explicare, ibid. 53

Parochus ruralis non eſt proprius parochus, quando rus vel recreationis cauſa habitatur, aut ad paucos dies tantùm incolitur, non autem ſi majori parte anni. 184.42

Præſentia unius Parochi alterius ſponſorũ ſufficit in qualibet Parochia contrahentium. ibid. 45

Parochus inutilis effectus non eſt ſuo beneficio privandus. 314.3

Parochi imperiti dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad explotanda ea quæ incumbunt muneri beneficii, quod habent. 205.9

Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum. 552.23

Vide *Matrimonium*.

Parœcia, & Parœcus.

Parœciæ nomine antiqui Chriſtiani uſi fuerunt. 4. 14

Parœcia Græcè idem eſt quod accolarum conventus, ſeu habitatio, aut cura. ibid. 15

Parœcus Græcis eſt incola, ſive habitator in loco. 3.3

Patrinus.

Patrinos deſignare ad parentes ſpectat, ipſis verò non deſignantibus ad Parochum pertinet. 139.28

Patrinus unus, vel ad ſummum duo, unus ſcilicet vir, unaque fœmina adhibendi ſunt. ibid. 22

Patrinos plures adhibens Parochus peccat mortaliter, ſed cum omnibus contrahitur cognatio. ibid. 26

Patrinos in Baptiſmo eſſe non poteſt qui nondum fuit baptizatus, nec inde aliquam contrahit cognationem. 140.27

Patrini in Baptiſmo eſſe poſſunt pueri cujuſcunque ætatis, modò habeant uſum rationis. ibid. 28

Patrini poſſunt eſſe minores baptizato. ibid. 29

Patrini in Baptiſmo qui eſſe non poſſunt, referuntur. ibid. 30

Abbates, Monachi, aut Religioſi, ſaltem clauſtrales, Patrini eſſe non poſſunt. ibid. 31

Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem evecti poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo. ibid. 32

Patrini quod onus ſubeant pro docendis illis, quos in Baptiſmo ſuſceperunt, oſtenditur. 140.36

Patronatus.

Patronus laïcus etiam quoad beneficia Curata non tenetur præſentare digniorem. 29.102

Patronus.

Patroni, quatenus Eccleſia, quæ indiget reparatione, de jure patronatus ſit, tenentur contribuere in defectum Parochorum. 508.8

Peccatum.

In Peccato mortali conſtitutus eſt inimicus Chriſti, & indignus ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis. 16.5

Peccata venialis habentes an & quando teneantur præcepto annuæ Confeſſionis? 150.19

Penſio.

Penſione nulla, & invalida exiſtente non abdicatur jus à reſignante. 291.21

Peregrinus.

Peregrini cui Parocho confiteri poſſint, oſtenditur. 149.15

Permutatio.

in Permutationibus Eccleſiarum Parochialium fit concurſus. 19.23

Pernoctatio.

Pernoctationes, & vigiliæ quæ olim in Eccleſiis pro ſolemnitatibus ad Martyrum corpora fieri ſolebant, hodie non permittuntur. 515.29

Peſtis.

Peſtis tempore Parochus non poteſt fugere, aut populum deſerere. 530.13

Epiſcopus tenetur tempore peſtis ſuis magnis expenſis idoneos quærere miniſtros, ſi illi deſint. 531.13

Religioſis an ſit licitum tempore peſtis fugere, vel potiùs teneantur obedire Prælato jubenti permanere, ac Sacramenta peſte infectis miniſtrare inſtar Parochorum, remiſſivè. ibid. 10

Pileus,

Pilei uſus in Miſſis etiam extra Canonem concedendus eſt à Papa, & non ab alio. 100.36

Piſcatio.

Piſcare Parochis, & Clericis licet, ſi id non aſſiduè exerceant. 64.36

Plebanus.

Plebani dicuntur qui curam exercent animarum in Plebania, habentes ſub ſe plures Eccleſias, vel Capellas. 3.4

Plebani Eccleſia appellatur matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet. ibid.

Plebanis ſola competit juriſdictio fori pœnitentialis, ut Parochis. ibid. 7

Plebani non dicuntur in dignitate conſtituti. ibid. 8

Pœna.

Pœna eorum, qui intra anni ſpatium ordinati ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinent Parochiale, eſt privatio illius ipſo jure. 54.9

Pœna

œns *cap licet canon, de elect. lib. 6.* non habet locum quando Parochialem obtinens juſto impedimento intra annum non potuit promoveri. 55.17
Quid ſi impedimentum proveniat ſua culpa, oſtenditur. ibid. 20

Pœna privationis ipſo jure, de qua *in cap. licèt canon, de elect. lib. 6.* non habet locum in Eccleſiis etiam Parochialibus, ſi Collegiatæ ſint. 57.25

Pœna *cap. licèt canon, de elect. lib. 6.* non habet locum in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & Archipresbyteris curam animarum, ſed non Parochialem Eccleſiam habentibus. 58.31

Pœna ejuſdem *cap. licet canon*, non habet locum in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè unitis. ibid. 32

Pœnitens.

Pœnitentes ſolemniter, & criminoſi ab Eccleſiæ ingreſſu arcentur ad tempus. 111.33

Pœnitens non ſolùm ubi ſemel pœnitentiariæ litteras ſuper diſpenſatione aliqua in foro Conſcientiæ præſentavit Confeſſario, ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronunciatum, diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poteſt alium Confeſſarium adire. 155.45

Pœnitentia.

Parochus habet juriſdictionem ordinariam in pœnitentiæ foro circa omnes ſuæ parochiæ fideles, & cenſetur quoad hoc à lege approbatus. 146.8

Pœnitentiæ Sacramentum poteſt quilibet de diœceſi recipere in Eccleſia Cathedrali. 149.13

Populus.

Populus ſi adeò numeroſus ſit in aliqua parochia, ut unus Rector non poſſit ſufficere pro eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, Parochi ab Epiſcopis cogi poterunt tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda. 95.4

Portio.

Portio congrua Vicario deputanda eſt arbitrio Epiſcopi. 20.35

Portio canonica inducta eſt Iure Canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat parochus ſuis parochianis. 213.1

Portio canonica de Iure eſt quarta. & poteſt induci per conſuetudinem, quod ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit? ibid. 2
Renunciatio canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta, nullius eſt valoris. 217.33

Portio canonica debet ſolvi de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, ſive ſit donatum uni ex Regularibus, ſive toti Monaſterio. 220.48

Poſſeſſio.

Poſſeſſionem pacificam habere dicitur ille, qui nedum illam tenet beneficii, & tituli, ſeu exercitii curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeu majoris partis. 53.6

Poſſeſſionem beneficii pacificam non videtur pacificè adeptus, qui ſtatim ex ea fuit deturbatus, ſeu lis mota. 53.7

Poſſeſſio ſecundi pacifica, ut inducatur vacatio prioris beneficii incompatibilis, debet eſſe non ſolùm de facto, ſed etiam de jure. 289.8

Præcedentia.

Præcedentia inter ipſoſmet parochos, ſeu Curatos Eccleſiarum parochialium, ſive ſint ſæculares, ſive Regulares, datur ſecundùm prærogativam ſacrarum Eccleſiarum, & non ſecundùm prærogativam regulæ. 86.12

Præcedentia unius Parochi, in cujus Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius parochi Eccleſiæ, ad quam defunctus ſepeliendus efferitur, qualiter concedenda, oſtenditur. ibid. 13

Præcedentia ſemper danda Clero ſæculari inter Regulares. ibid.

Præceptum.

Præceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis ſub prætextu mercatuum, & nundinarum, nullatenus eſt violandum. 123.12

Prædicatio.

Prædicatio verbi Dei quibus temporibus Parochis injuncta ſit, oſtenditur. 214.1
Epiſcopus cùm prædicat, ſilere debent omnes alii Concionatores, illiſque poteſt inhibere, ut eo tempore à prædicatione ſe abſtineant. 115.2

Parochi poſſunt per ſe ipſos tantùm inter Miſſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam quando Epiſcopus ipſe prædicat. ibid. 3

Parochus quamvis nec valdè doctus, nec eloquens ſit, non ideò debet prætermittere plebem creditam erudire. ibid. 4

Parochi ſi per ſe velint munus prædicationis obire, non debent impedire. ibid. 5

Parochi poſſunt per alios officio ſuo ſatisfacere, quo tenentur prædicare. ibid. 6

Parocho per ſe ipſum concionanti minimè licet prætextu cujuſcunque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari prædicatoribus, aliàs ab univerſitate electis. ibid. 7

Parochi prohibentur in ſuis Eccleſiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos, etiamſi eſſet Epiſcopus, niſi ſibi noti eſſent ad hoc, ut ſemel, biſve prædicent. ibid. 8

Parochus officio ſuo ſatisfacit quoad Deum prædicationem totius anni aliis committens. ibid. 9

Parochiæ ſuæ unuſquiſque tenetur intereſſe pro audienda prædicatione, ſi id commodè fieri poteſt. 316.11

Prælatus.

Prælati inferiores, qui non habent jus congregandi Synodum, non poſſunt facere concurſum, quamvis habeant jus conferendi. 21.58

Prælati non aliter ſatisfaciunt ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ parochiali provideant. 27.96

Prælato non notoriè intruſo ſolvens liberatur. 133.31

Præmium.

Præmium maximum, & eximium propoſitum eſt illis, qui animas à Diabolo ad Deum, à vitio ad virtutem traducunt. 47.11

Præſcriptio.

Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente. 260.49

Presbyter.

Presbyteri parochiales obtinentes Eccleſias, non poſſunt eſſe judices Ordinarii, vel delegati illius, in provincia Toletana. 76.24
Extenditur ad omnes Eccleſias parochiales Regni Caſtellæ, & Legionis. ibid.

Primitiæ.

Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus terræ eo anno collecti. 235.1

Primitiæ

Primitiæ ſunt res per quas initia, ſeu primitiva frugum in recognitionem divini beneficii Deo Creatori rependuntur. ibid.2
Primitiæ non ſolùm debebantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus. ibid.3
Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto. ibid 4
Primitiæ debentur de præcepto, ubi extat conſuetudo illas dandi. 236.6
Primitiæ quantitas non eſt determinata in jure, ſed conſuetudini ſtandum eſt. ibid.7
Primitiæ debent ſolvi illi Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium. ibid.8
Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale. ibid.9
Clerici, qui terras colunt, tenentur ſolvere primitias. ibid.10
Regularibus non prohibetur recipere triticum, & uvas, ac ſimilia, antequam Parochus receperit Primitias. ibid.11

Prioratus.

Prioratuum Conventualium ſub reſervatione cenſentur comprehenſi etiam illi Prioratus, qui nullos Monachos habent, & ſic ſunt Prioratus titulo tantùm. 20.29

Privatus.

Privatus quando quis eſt ipſo jure adminiſtratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta ejus ante criminis declarationem, concurrente communi populi, vel majoris partis errore. 135.50

Privilegium.

Privilegium Inquiſitorum, Conſultorum, &c. ad lucrandos fructus in abſentia quorumcunque beneficiorum, excipit Parochiales Eccleſias, & perpetuos Vicarios, cæteraque beneficia curam animarum habentia. 76.26

Proceſſio.

Proceſſiones facere per Parochiam ad Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu illas dirigere nullus etiam Regularis valet. 105.13

Procurator.

Procurator unus, qui ſit viri, & alter procurator mulieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt. 139.24

Profeſſio.

Parochi Eccleſiis Parochialibus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem intra duos ſaltem menſes profeſſionem Fidei emittere tenentur. 48.1
Profeſſio Fidei poteſt fieri coram Vicario, etiam Epiſcopo non impedito. 49.2
Profeſſio Fidei poteſt fieri per procuratorem ſpeciale mandatum habentem. ibid.3
Contra citatos. ibid.4
Profeſſio Fidei facienda eſt à proviſo Parochiali, tam per obitum, quàm per reſignationem. ibid.5
Et etiam Sede Epiſcopali vacante. ibid.6
Profeſſioné Fidei tenetur emittere etiam qui ſemel emiſit in adeptione alterius Parochialis. ibid.7
Proviſi de Parochialibus tenentur ultrò ſe offerre ad profeſſionem Fidei emittendam, adeò ut non requiratur de neceſſitate monitio ad eam faciendam. ibid.8
Proviſus de Parochiali habitu non tenetur emittere profeſſionem Fidei, quamvis contingat illam ad actum revocare. ibid.9

Proviſus de Parochiali ſemper tenetur ad profeſſionem Fidei emittendam, etiam elapſis duobus menſibus poſt captam poſſeſſionem. 50.10
Terminus duorum menſium à die captæ poſſeſſionis computandorum ad profeſſionem Fidei emittendam, non currit proviſo, qui poſſeſſionem non accepit, quamvis per illum ſtet quominus illam accipiat. ibid.11
Poſſeſſio pacifica requiritur, ut poſt illam currant duo menſes ad emittendam profeſſionem Fidei præfixi. ibid.12
Probare tenetur proviſus ſe feciſſe profeſſionem Fidei, quando Ordinarius ſuper illam inquirit. ibid.13
Parochi omittentes facere profeſſionem Fidei peccant mortaliter, niſi id per ignorantiam faciant. ibid.14
Profeſſionem Fidei non facientes fructus decurſos poſt lapſum duorum menſium à die pacificæ poſſeſſionis computandorum amittunt. ibid.15
Ordinarius non poteſt condonare fructus amiſſos ob non factam profeſſionem Fidei. ibid.16
Proviſus ante profeſſionem Fidei non poteſt haberi pro præſente à Capitulo, niſi faceret ex indulto Apoſtol. ibid.17
Profeſſionem Fidei omittens non poteſt teg. de annali, aut longiſſima poſſeſſione ſe tueri quoad dictus fructus percipiendos quandiu profeſſionem non emiſerit. 51.18
Fructus amiſſos ob non factam profeſſionem Fidei non tenetur in conſcientia reſtituere proviſus, donec condemnetur, ſeu ſequatur ſententia. ibid.19
Contra citatos. ibid.20
Fructus amiſſi ob non factam profeſſionem ſunt impendendi vel in uſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ. ibid.21
Poſſeſſio non ſuffragatur profeſſionem fidei non emittenti quoad fructuum perceptionem. ib.22
Poſſeſſio adepta per proviſum qui tenebatur facere profeſſionem Fidei, eſt manutenibilis etiam poſt tempus. ibid.23
Poſſeſſores non emittentes profeſſionem Fidei non poſſunt moleſtari ſuper titulo. ibid.24
Et poſſunt ſe tueri quocumque remedio poſſeſſorio, etiam reintegrandæ. ibid.25

Propina.

Propinare populis in publico Clerici non debent, ſecus in cellis adinvicem. 61.17

Proviſio, & Proviſus.

Proviſiones Parochialium Eccleſiarum factæ ſine examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſunt nullæ, & qualiter ſanandæ, oſtenditur. 24.68.69
Proviſio beneficii quando per concurſum, ſeu oppoſitionem facienda eſt, an teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniore dignum eligat? oſtenditur. 29.104.105
Proviſio, & collatio Parochialium intra quod tépus perfecto examine ſit facienda, oſtenditur. 25.130
Proviſus de Parochiali, ſi illius poſſeſſionem aliquandiu, id eſt, ſaltem per duos menſes obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoveri, & ſufficit quod ſemel cœperit pacificè poſſidere, quamvis poſtea lis ei moveatur. 53.8

Pygmæus.

Pygmæi quando irregulares ſint. 41a.53

Pyxis.

Pyxides duæ in Sacrario tenendæ, quarum in una conſervetur ſanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos. 170.18

Q

Quæſtuarius.

Quæſtuarios eleemoſynarum non commendat Parochus abſque Epiſcopi licentia. 125.25.

Qualitas.

Qualitas Parochialis annexæ acceſſoriè non debet redundare in principale. 10.67

Quarta funeralis.

Religioſi omnes etiam Mendicantes, tenentur ſolvere quartam funeralem, quando quis eligit ſepulturam apud ſuas Eccleſias. 214.4

Et quid apud Eccleſias Monialium? ibid.5

Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur. ibid.6

Quartam funeralem ſolvere non tenentur Religioſi, ſeu alii, qui ſunt exempti à ſolutione quartæ per privilegia conceſſa ab habente poteſtatem. ibid.7

Privilegia habentes non ſolvendi quartam funeralem, ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, ut ædificaretur ſine præjudicio jurium Eccleſiarum Parochialium, à ſolutione ejuſdem quartæ non eximuntur. 215.11

Eccleſia vel Monaſteria ædificata 40. annis ante Concilii confirmationem, quæ non erant ſolita ſolvere quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur. ibid.15

Quarta funeralis uſque ad quartam excluſivè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabilis requiritur, ut præſcribatur infra quartam, vel ut nihil debeatur. ibid.16

Quartam funeralium tenentur hæredes mortuorum ſolvere Parocho. 216.17

Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta. ibid.19

Rectoribus Parochialium de jure debetur quarta funeralis. ibid.20

Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, debetur quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector. ibid.21

Cathedrali Eccleſiæ debetur quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo quod illam ſibi reſervavit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis. ibid.22

Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cujus fines viator deceſſit, ſtante conſuetudine in civitate quod jus ſepeliendi peregrinos & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem. ibid.23

Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine vel alia ratione, cui debeatur, Epiſcopóne, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus. 217.25

Quarta funeralis debetur Parochiæ, ubi quis habet domicilium, licèt obierit defunctus in villa ad quam ſe contulerat animo redeundi. ibid.26

Quarta funeralis ſuæ Parochiali Eccleſiæ debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri ſe fecerit, & ibi mortuus fuerit. ibid.27

Quartam funeralium Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia transtulerit: ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit. ibid.28

Sepultura electa apud Eccleſiam, ubi defuncti Majores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta. ibid.29

Parochus quartam funeralium qua actione petere poſſit, oſtenditur. ibid.32

Renuntiare juri quæſito de non ſolvendo quartam, quando per unum, vel binos actus contrarios cenſeantur Religioſi. 218.35

Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obveniunt ratione funeris. ibid.36

Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolemniori pompa factis. 219.38

Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alii Presbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent. ibid 39

Quarta funeralis debetur de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadaver deferuntur. ibid.41

Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis. ibid.43

Quarta funeralis debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex conſuetudine, vel privilegio. ibid.44

Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicujus, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, v.g. tempore interdicti ſepelitur. ibid.45

Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicujus novitii, oſtenditur. 220 46

Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, & anniverſario poſt ſextum diem. ibid.47

Quarta funeralis debetur de veſtibus non datis pauperibus. ibid 49

Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ jure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſive aliis piis locis, non verò de iis, quæ teſtator in pios uſus juſſit diſtribui. ibid.50

Quarta an debeatur de illo quod relinquitur uni ex Regularibus, remiſſivè. ibid.

Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquantur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem. ibid.51

Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per privilegium, & ex legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario poſt ſextum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica. ibid.52

Vide *Portio canonica, & Regularis.*

R

Rector.

Rectores dicuntur qui plebem, & populum ſibi commiſſum cum cura regunt 4.10
Rector quaſi populum regens dicitur. 7.43

Redecima.

Redecima eſt contra jus. 147.45
Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo. ibid.46

Regularis.

Regularibus non licet in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſæculares contra prohibitionem Epiſcopi. 103.58
Regulares non poſſunt in Sabbato ſancto benedicere domos, cùm non poſſint hoc munus extra Conventus ſuos exercere. 105.12
Regulares in ſuis Eccleſiis non Parochialibus non prohibentur annuntiare populo feſta, & jejunia. 126.27
Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilii erant ſoliti ſolvere quartam Parocho, vel Epiſcopo, eam etiam poſt Concil. tenentur ſolvere, licèt ex privilegio ſolvere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis. 215.12
Regulares non tenentur ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per privilegia. ibid.13
Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri, Parochis inconſultis. 33.68

Rejectus.

Rejectus in concurſu Parochialis poteſt provocare præelectum ad novum examen coram judice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabili judicio Epiſcopi. 35.148
Rejectis, ubi illi in concurſu Parochialis Eccleſiæ appellant à mala electione, dandus eſt novus concurſus in Vrbe, ubi debet vocari præelectus ab Epiſcopo. ibid.149

Religioſus.

Religioſi ſine ſpeciali licentia Parochi Sacramenta Vnctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ adminiſtrantes, Matrimoniáve ſolemnizantes, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt. 134.40
Religioſi in partibus Indiarum ad curam Indorum deputati tanquam Parochi, liberè ſuis Parochianis Sacramenta adminiſtrare valent. ibid.4

Reliquia.

Reliquia inſignis alicujus Sancti eſt corpus, caput, brachium, crus, & ea pars, non parva tamen, in qua paſſus eſt Martyrium. 90.18

Res ſeu bona.

Res, ſeu bona etiam mobilia ad Parochiales Eccleſias pertinentia, quomodo conſervanda, oſtenditur. 112.38

Reſervatio.

Reſervationem caſuum Epiſcopalium, & Bullam in Cœna Domini Parochi penes ſe habere debent. 159.63

Reſidentia.

Reſidere tenentur de jure divino in ſuis Eccleſiis Parochi, & alii animarum Rectores. 74.1
Papa qualiter poſſit diſpenſare in reſidentia, oſtenditur. ibid.2
Parochus non ſolùm habens curam animarum, quæ exercetur in foro animæ, ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exterius, tenetur de Iure divino in ſua Eccleſia reſidere. 75.3
Reſidere tenetur Parochialem etiam tenuem habens, & etiamſi tres, vel quatuor incolæ remanſerint. ibid.4
Reſidere non tenetur Parochus in Eccleſia, quæ in totum Parochianos habere deſierit. ibid.5
Monaſterium, ſeu Abbatiam obtinens, quæ cura, & Conventu caret, reſidere non tenetur. ibid.6
Eccleſiam baptiſmalem obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, tenetur ad reſidentiam. ibid.7
Reſidere tenetur obtinens Parochialem Eccleſiam cum libero curæ exercitio, & omnibus fructibus, licèt ei in limine adeptæ poſſeſſionis mota lis fuerit per aliquem in petitorio. ibid.8
Parochus ſi duas habet Eccleſias unitas, tenetur reſidere in digniori; ſi verò non conſtet quæ ſit dignior, in frequentiori. ibid.9
Reſidere tenetur Parochus in civitate, ſi populus dividatur, & pars una habitet in civitate, & altera extra. ibid.10
Parochiales duas perpetuò invicem æquè principaliter unitas habens, poteſt in qua maluerit reſidere. ibid.11
Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu ex legitima diſpenſatione habens, in Parochiali reſidere debet, ſed ſi ſunt in eodem loco, & poteſt utrique ſervire, quotidianas diſtributiones percipit. ibid.12
Subcollectoris Apoſt. officio fungentes non excuſantur à reſidentia Parochialis. 76.15
Inquiſitoris officium exercentes non excuſantur à reſidentia in ſuis Eccleſiis Parochialibus. ibid.26
Inimicitiæ capitales non excuſant Parochum à reſidentia, ſed ſolet S. Congreg. licentiam concedere, ut ſe abſentare poſſit ad ſex menſes, ut interim aut reſignet, aut permutet. 77.32
Senectus non excuſat Parochum à reſidentia, quamvis Ordinarius jam provideret illius inſufficientiæ, apponendo idoneum Vicarium. ibid.33
Parochus debet reſidere in domo ipſius Parochialis, vel in alia intra limites Parochiæ, quatenus propriam non habeat. 78.34
Parochus non excuſatur hodie quin intra Parochiam reſidere debeat, quamvis non adſit commoda domus parochialis. ibid.36
Parochus Parochiali domo relicta poterit in paterna, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ habitare, ſi ex ea poſſit reſidentiæ muneri ſatisfacere. ibid.37
Parochus non poteſt haberi pro reſidente, ſi inhabitet in civitate etiam docendo, à qua diſtat ſua Parochialis duobus, aut tribus milliaribus, etiamſi Dominicis, & feſtis diebus ad eam accedat. ibid.39
Reſidere tenetur Parochus perſonaliter, & non alio modo ſatisfacit officio ſuo, etiamſi populo per alium æquè benè, & fortè meliùs ſerviatur. ibid.40
Parochus officio ſuo non ſatisfacit ſi reſidet quidem, ſed totam curam relinquit Capellano. 79.41

à Reſidentia excuſant Parochum Chriſtiana charitas, ibid.46
Neceſſitas urgens, ibid.47
Obedientia debita, ibid.48
Reſidens in Parochiali ſi non longè abſit ab Eccleſia, in qua habet Canonicatum, poteſt ex indulgentia diebus feſtalibus ad Eccleſiam accedere,& in ea Divinis inſervire. 75.19
Canonicatum,& Parochialem in duabus Diœceſibus habens, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, cogendus eſt reſidere in Canonicatu. ibid.17
Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinet, eo vivente reſidere non tenetur, intellige ne ibid.18
Capellanus in Parochiali auctoritate Apoſtolica inſtitutus coadjutor, tenetur reſidere ſicut ipſe Rector. ibid.19
Coadjutor ubi datur ratione infirmitatis, non ob id proprius Parochus excuſatur à reſidentia. ibid.10
Vicarius amovibilis in exercitio curæ arguit curam eſſe penes deputantem. ibid.21
Reſidere in Parochiali, vel Prioratu Curato unito Dignitati, aut Canonicatui acceſſoriè, & in perpetuum, non tenetur ille, qui obligatur reſidere in Eccleſia dignitatis, vel Canonicatus. ibid.22
Parochi extra reſidentiam in ſervitio Epiſcopi Eccleſiarum Cathedralium permanere non poſſunt, ut ſint Vicarii, Viſitatores, Secretarii, fiſcales, &c. ibid.23

S

Sacerdos.

SAcerdos præfertur alteri aliquo inferiori Ordine inſignito. 31.119
Sacerdos credere non debet dicenti ſe licentiam habere à Parocho, ut poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna offerat,aut ſit perſona ſpectatæ fidei. 189.76

Sacramentum.

Sacramenti Sanctiſſimi delationes, & celebrationes Miſſarum feria quinta in Cœna Domini, & Sabbati ſancti non ſpectant ad Capellanos, ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprios earum Parochos. 105.3
Sacramentorum vim, & uſum plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicare debent Parochi. 128.1
Sacramenta iis ritibus & cæremoniis, quæ in Rituali ſub Paulo V. edito continentur, adminiſtrare debent Parochi. 119.2
Ritus & ceremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis jam præſcriptæ, omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat. ibid.3
Sacramenta in peccato mortali adminiſtrans, an peccet mortaliter? oſtenditur. ibid.4
Sacramentorum validitas ex bono, vel malo miniſtro minimè dependet. ibid.5
Miniſtri Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundùm propriam virtutem, ſed ejus à quo moventur, qui eſt Chriſtus. ibid.6
Sacramenti ad neceſſitatem requiritur, ut Parochus ipſe intendat homini conferre ſacramentum, ſaltem implicitè. ibid.7
Intentio virtualis ſufficit in Parocho ad valorem Sacramenti. ibid.8
Intentio ad Sacramenti utilitatem ſemper debet eſſe abſoluta. ibid.9
Sacramenta adminiſtrata ſub conditione de præſenti vel de futuro, valida ſunt. 130 10
Parochus peccat non ſolùm ſi apponat conditionem de futuro in Sacramentis adminiſtrandis, ſed etiam ſi apponat conditionem de præterito, vel de præſenti, abſque rationabili cauſa. ibid.11
Sacramenta dare ſuis Parochianis ex obligatione juſtitiæ tenetur Parochus tempore gravis neceſſitatis, etiam cum certo periculo vitæ propriæ. ibid.12
Parochus nullo caſu excuſari poteſt quominus miniſtret Sacramenta morienti, ne quidem metu mortis, ſeu alterius contagioſæ infirmitatis, excepto ſi alteri æquè idoneo officium ſuum cum Ordinarii conſenſu committat. ibid.14
Principes non poſſunt impedire Parochos, & Sacerdotes adminiſtrare Sacramenta tempore peſtis, poterunt tamen Curatos, & alios miniſtrantes infectis prohibere à ſanorum commercio. ibid 16
Epiſcopus poteſt tempore peſtis præcipere Parochis, etiam cum mortis periculo, ne ab Vrbe diſcedant, & quod neceſſaria Sacramenta petentibus adminiſtrent. ibid.17
Parochi tempore peſtis tenentur reſidere in ſuis parochialibus, poſſunt tamen per alium idoneum miniſtrare parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ, 131.18

Sacrilegium.

Sacrilegii ſpecies & modi quot? 111.36

Saltatio.

Saltationes in Eccleſia fieri permittere non debent Parochi. 110.36
Vide Chorea.

Scacchorum ludus.

Scacchorum,ſive latrunculorum ludus non eſt Clericis prohibitus, modò ludatur cauſa recreationis, non cauſa voluptatis, aut avaritiæ, vel cupiditatis, & dummodo non diſtrahatur à divinis propter longum tempus, qood in tali ludo conterimr. 63.19
Scacchorum ludus non multùm convenit literatis hominibus. ibid.30

Senior.

Senior idoneior judicandus eſt reſpectu alterius junioris cum quo concurrit. 30.109

Sepultura.

Parochus ſuos parochianos, omneſque alios intra parochiam degentes ſepelire debet. 224.1
Sepultura tripliciter ſumi poteſt. ibid.2
Sepelire mortuos opus piiſſimum, & multùm commendandum. ibid.3.4
Cadavera intra Vrbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim tabularum. 225.5
Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis inſtituta ſunt. ibid.6
Sepulturæ honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cœpit, aliiſque perſonis inſignibus. ibid.7

Sepeliri

Index Rerum.

Sepeliri in Eccleſia quibuſcunque, ſive clericis, ſive laïcis licitum eſt. ibid. 8

Sepulturæ jus concedere ſpectat ad Epiſcopum. ibidem 9

Sepeliendus nemo eſt propè Altare, ſeu ſub bradellis. 226.10

Sepulturæ locus quibus modis, & cujus auctoritate dari poſſit, oſtenditur. ibid. 11

Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad uſum, & prohibere ne abſque ejus aſſenſu quis in eo ſepeliri queat. ibid. 12

Sepeliendi jus quæſitum non cenſetur ex ſolo curſu decennali, & cadaverum illatione, nec ex jurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia. ibidem 13

Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi. ibid 14

Sepulchrum probatur commune eſſe familiæ ex inſpectione literarum. ibid. 15

Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro jure ſepulturæ, ſive ut aliquis in certo loco Eccleſiæ, aut cœmeterii ſepeliri poſſit. ibid. 16

Sepulchri hæreditarii uſus eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti. 227.17

Gabella non ſolvitur de venditione ſepulturæ ratione ſitus, vel dignitatis loci. ibid. 18

Conſuetudo certi quid exigendi pro ſepultura, ſeu officio ſepulturæ, an ſit valida. ibid.

Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodò non prohibeantur à jure. ibid. 19

Sepultura eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis, electa Parochiali. 228.20

Sepulturæ electio in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri. ibid. 21

Parochus non poteſt prohibere quin defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum ædificata, & electa, reſervata ipſi parocho quarta funerali. ibid. 22

Curatus requiſitus, ut interſit defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum defunctum ædificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interventu & licentia tradi ſepulturæ. ibid. 23.

Electionem ſepulturæ poteſt quis revocare uſque ad finem vitæ. ibid. 24

Religioſi, & ſæculares clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem, etiam non ſequuto effectu. ibid. 25.26

Pater eligit ſepulturam pro filio impubere, ſi conſuetudo terræ id habeat; ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Majorum. ibid. 28

Vxor præmortua, non electâ ſepulturâ, ſi maritus habet proprium ſepulchrum, in ipſo etiam tumulari debet. ibid.

Mulier nupta liberè poteſt ſibi eligere ſepulturam ſicut vir. ibid. 29

Mulier, quæ habuit plures viros, ſi non electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura ultimi viri. ibid.

Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, ut commodè portari nequeant. 229.30

Sepultura non electa ubi quis decedit, in ea ſepeliendus eſt in qua Majores ſui ſepeliri conſueverunt, ſoluta quarta Parochiali. ibid. 31

Majores dicuntur Pater, avus, & alii ſuperiores. ibid. 32

Sepeliendus eſt quis in Parochia ubi Sacramenta ſuſcipit, ſi in alia Eccleſia Majores ſui ſepulturam non habebant. ibid. 33

Sepulturæ jus pendet multùm ab adminiſtratione Sacramentorum. 230.34

Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali. ibid. 35

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potiùs in parochia ubi habet domicilium, remiſſivè. ibid. 36

Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora. ibid. 37

Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum in qua Eccleſia velit ſepeliri, non verò in ſpecie. ibid. 38

Sepulturæ jus quibus caſibus amittatur, oſtenditur. ibid. 39

Sepultura Eccleſiaſtica carent excommunicati notorii, & denunciati. ibid 40

Interdicti notorii, & denunciati. ibid. 41

Vſurarii publici, & manifeſti. ibid. 42

Infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici. 231.43

Raptores manifeſti. ibid. 44

Decedentes in torneamentis, vel in duello. ibid. 45

Qui ſemel in anno confeſſus non eſt. ibid 46

Religioſus utriuſque ſexus proprietarius. ib. 47

Peccator notorius decedens in peccato mort. ibid. 48

Occidentes ſeipſos ex induſtria. ibid 49

Decimas Eccleſiæ non reſtituentes. ibid. 50

Parricida. 232.51

Blaſphemantes Deum publicè. ibid. 52

Clericus notoriè concubinarius. ibid. 53

Parochi non debent propter jus ſepulturæ minimè ſolutum cadaver exhumatum retinere. 232.55

Sepultura conceſſa conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter. ibid. 56

Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum, & ceræ ſibi benè viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando convocare, & ſubminiſtrare poſſunt. ibid. 57

Parochus deſtinatos clericos ab hæredibus defuncti pro eo ad ſepulturam aſſociando convocare poteſt, & non alios. 233.58

Parochus proprius nullatenus excludendus, quorumvis ad ſepeliendum cadaver Regulares duntaxat à defuncto acceſſiri jubeantur. ibid. 62

Regulares vocari ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propriis Eccleſiis, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadavera amoventur. ibid. 64

Regulares, caſu quo cadaver in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, ubi depoſitum erit, convenire debent. ibid. 65

Defunctorum cadavera in alterius Parochia exiſtentia, quæ in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, prius ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt. 234.70

Mortui ſepeliri poſſunt in Eccleſia in qua ſepulturam

turam elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget. ibid. 71
Eccleſiæ Parochiali nihil debetur, exceptis juribus Parochialibus, ſi in ea deponatur defunctus ut inde transferatur ad Eccleſiam Regularium in qua elegit ſepulturam. ibid. 27
Habitum ſuſcipientes à Guardiano, & cum eo decedentes quando in Eccleſiis ejuſdem Ordinis ſepeliendi ſint, oſtenditur. ibid. 73
Vide *Mors.*

Simonia.

Simonia eſt pro Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam pretium ipſorum, aut tanquam mercedem operis, ſeu laboris concomitantis. 134.42

Sponſalia.

Sponſalia de futuro celebrari non prohibentur Adventus, aut Quadrageſimæ tempore. 179.14

Stola.

Vide *Superpelliceum.*

Strepitus.

Vide *Clamor.*

Subdelegatio.

Subdelegare non poteſt delegatus à Parocho ad audiendas Confeſſiones ſuorum Parochianorum, niſi officium ſuum explere non poſſit. 153.37

Subſidium.

Subſidium Hiſpanicum à diverſis Pontificibus conceſſum. 211.53
Subſidium item quod vocant, Excuſatum. ibid. 54

Supellectile.

Supellectilia, ſeu utenſilia domus in Eccleſia reponi non debent, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina & ſimilem neceſſitatem. 111.30

Superpelliceum.

Superpelliceum, & ſtolam deferre tenetur Parochus ſæcularis dum audit Confeſſiones. 159.60

T

Taberna.

Tabernæ ſunt hodie loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ. 61.21
Vide *Caupona.*

Tabernarii.

Tabernarii, & Tenderii in civitate Vlixbonenſi diebus feſtivis, etiam ante Concionem, & Miſſæ Conventualis celebrationem omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſunt, fores velamine aliquo contegendo. 124.16

Taurus.

Taurorum agitationibus adeſſe non debent Parochi, & qualiter id permittatur in Regnis Hiſpaniarum, oſtenditur. 62.26

Terminus.

Termino decem dierum, vel ad ſummum viginti elapſo ad concurſum faciendum, nullus eſt admittendus ad examen, niſi qui deſcripti fuerint. 21.43
Edicti poſt terminum re integra poteſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante. 22.44

Tertiarius.

Tertiarii quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint, oſtenditur. 134.69

Titulus.

Titulus in Parochialis unitis non exiſtit, cùm fuerit ſuppreſſus, & extinctus per unionem acceſſotiè factam. 9.62

V

Vacatio.

Vacatio prioris beneficii per aſſecutionem ſecundi incompatibilis inducitur, ſi dicti ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio, non enim requiritur utruſque. 289.2

Vagus.

Vagus debet confiteri Parocho illi in cujus Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, dummodo non vagetur ut evadat judicium proprii Parochi. 149.16

S. Valeria.

Vide *S. Flavia.*

Valliſumbroſa.

Vide *Abbas.*

Valor.

Valor ducatorum centum, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ penſione gravatur, eſt intelligendus juxta morem cujuſque regionis. 290.17

Venatio.

Venatio in dubio præſumitur facta cauſa recreationis. 64.34
Venationi deditus dignos eſt reprehenſione. 64.34
Venatorem cur nunquam legiſſe ſanctum aſſerat D. Hieronymus? oſtenditur. ibid. 35

Verbum.

Verba ſemper in propria, & potiori ſignificatione ſunt intelligenda. 11.78

S. Verdiana.

Vide *Mulier.*

Veſtis.

Veſtibus nec fulgidis, nec ſordidis ſe ornare debent Parochi, ſed inter utrumque medium quoddam eſt capiendum. 60.8

Viaticum.

Infirmo deliranti poteſt Parochus præbere viaticum, ſi illud tempore uſus rationis expreſsè petiiſſet, modò non ſit periculum irreverentiæ. 172.43
Parochus non poteſt præbere viaticum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie panis. 173.45

Vicaria.

Vicaria perpetua Parochiæ unitæ concurſu non confertur, niſi in Vicarium totalis cura fuerit tranſlata. 18.19

Vicarius.

Vicarius perpetuus in Eccleſia Collegiata deputatus habet omnimodam curam actualem, habitualis verò eſt penes Capitulum. 9.54
Vicarii perpetui in Parochialibus annexis debent de jure conſtitui. ibid. 60
Vicarius deputandus cum congrua donec provideatur de Rectore, non eſt neceſſariò examinandus, dummodo aliàs ſit idoneus. 10.52
Vicarii deputatio in Parochiali vacante donec provideatur de Rectore, ſemper ſpectat ad Epiſcopum, in cujus diœceſi Parochialis eſt. ibid. 53
Vicarius

Index Rerum.

Vicarius constitutus cum congrua in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, non potest removeri sine causa. ibid.36

Vicarius Sede Episcopali vacante in loco examinatorum absentium, vel defunctorum alios auctoritate propria sufficere non potest. 24.70

Vicarius idoneus relinquendus in absentia Parochi quis, remissivè. 82.64

Viceeuratus.

Viceeuratus quando servierit Ecclesiæ, & administraverit Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, consequitur emolumenta ipsius Rectoris, & licita est ei retentio oblationum. 115.10

Viceeuratus à proprio Parocho ob ejus absentiam ad breve tempus, ut omnem curam gerat, potest alii delegare unam, vel alteram causam. 134.18

Viceeurati ad tempus absentes alteri Sacerdoti munus Pastorale, consuetudine id permittente delegent. 153.38

Vigilia.

Vigilias, in quibus ea hebdomada ex præcepto Ecclesiæ, vel ex loci consuetudine, seu ex Ordinarii lege jejunandum est, debet Populo denunciare Parochus 122.2

Vide *Pernoctationes.*

Vinum.

Vinum suum etiam minutim vendere possunt Parochi. 65.48

Vnio.

Vnio potest fieri in perpetuum alteri beneficio dependenter, vel independenter. 10.64

Vnctio.

Parochus si inchoatas Vnctiones ob repentinam infirmitatem, vel mortem absolvere non possit, tunc alter ei succedere debet. 199.8

Parochus si omnes Vnctiones infirmi propè morituri perficere non posse credat, tunc plures Sacerdotes ad ungendum admittere poterit. ibid.9

Pestis tempore ad vitandum contagium inservire potest usus virgæ argenteæ oblongæ ad ungendum è loco remotiori. 200.16

Parochus non tenetur cum mortali vitæ periculo Vnctionem præbere. ibid.17.

Infirmus si dum inungitur moriatur, debet Parochus ab unctionibus desistere. 201.25

In quinque sensibus ungendis non est necessarius ordo necessitate Sacramenti. ibid.28

Vnctiones pedum, ac renum non sunt de essentia Sacramenti extremæ Vnctionis. ibid.29

Vnctio in renibus convenientiùs omittitur, præsertim in fœminis, ac viris Religiosis. ibid.30

Infirmus si manibus careat, ungenda est caro propinqua: si oculis careat, locus oculorum ungi debet, dum ei administratur Extrema Vnctio. ibid.31

Sacerdotes non in palmis ubi sacro oleo uncti sunt, sed infra palmam, vel in exteriori manus parte inungi solent, dum eis Extrema Vnctio ministratur. ibid.32

Vnctiones sine Cruce fieri in Extrema Vnctione nihil obstat causa celebrandi, propter periculum instantis mortis. 202.34

Votum.

Votum decisivum in concursu non habet Episcopus, sed tantùm accedere potest ubi vota sunt paria, vel singularia. 27.92

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google